

Holy Bible

Aionian **Edition®**

Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

Holy Bible Aionian Edition ®
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025

Source text: Crosswire.org

Source version: 6/26/2023

Source copyright: Public Domain
Ivan Ogienko, 1930

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Український at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Зміст

Старий заповіт

Буття	1
Вихід	37
Левит	66
Числа	88
Повторення Закону	118
Ісус Навин	144
Книга Суддів	161
Рут	178
1 Самуїлова	181
2 Самуїлова	204
1 царів	223
2 царів	246
1 хроніки	267
2 хроніки	286
Ездра	310
Неемія	317
Естер	327
Йов	333
Псалми	350
Приповісті	392
Екклесіяст	407
Пісня над піснями	412
Ісая	415
Єремія	449
Плач Єремії	488
Єзекіїль	492
Даніїл	527
Осія	538
Йоїл	543
Амос	545
Овдій	549
Йона	550
Михей	552
Наум	555
Авакум	557
Софонія	559
Огій	561
Захарія	563
Малахії	569

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	573
Від Марка	595
Від Луки	609
Від Івана	633
Дії	651
До римлян	674
1 до коринтян	683
2 до коринтян	692
До галатів	698
До ефесян	701
До филип'ян	704
До колоссян	707
1 до солунян	709
2 до солунян	711
1 Тимофію	713
2 Тимофію	716
До Тита	718
До Филимона	719
До євреїв	720
Якова	727
1 Петра	730
2 Петра	733
1 Івана	735
2 Івана	738
3 Івана	739
Юда	740
Об'явлення	741

Додаток

Керівництво для Читачів

Глосарій

Карти

Доля

Ілюстрації, Doré

Старий заповіт

І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертався навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Буття 3:24

Буття

1 На початку Бог створив небо та землю. **2** А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. **3** І сказав Бог: „Хай станеться світло!“ І сталося світло. **4** І побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від темряви. **5** І Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. І був вечір, і був ранок, — день перший. **6** І сказав Бог: „Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“ **7** І Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. І сталося так. **8** І назвав Бог твердь: „Небо“. І був вечір, і був ранок — день другий. **9** І сказав Бог: „Нехай збереться вода з-попід неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. І сталося так. **10** І назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. І Бог побачив, що добре воно. **11** І сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. І сталося так. **12** І землю траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. І Бог побачив, що добре воно. **13** І був вечір, і був ранок, — день третій. **14** І сказав Бог: „Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. **15** І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею“. І сталося так. **16** І вчинив Бог обидва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі. **17** І Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, **18** і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від темряви. І Бог побачив, що це добре. **19** І був вечір, і був ранок, — день четвертий. **20** І сказав Бог: „Нехай вода виройть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю“. **21** І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода виройла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно. **22** І поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“ **23** І був вечір, і був ранок, — день п'ятий. **24** І сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і земну звірину за родом її“. І сталося так. **25** І вчинив Бог земну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все

земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно. **26** І сказав Бог: „Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибкою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі“. **27** І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх. **28** І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!“ **29** І сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревний, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам! **30** І земній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плазує по землі, що душа в ньому жива, — уся зелень яринна на їжу для них.“ І сталося так. **31** І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно! І був вечір, і був ранок, — день шостий.

2 І були скінчені небо й земля, і все вбінство їхнє. **2** І скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. **3** І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. **4** Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо і землю. **5** І не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. **6** І пара з землі підіймалась, і напувала всю землю. **7** І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина живою душею. **8** І насадив Господь Бог рай ув Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. **9** І зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принаadne на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред раю, і дерево пізнання добра і зла. **10** І річка з Едену виходить, щоб поїти рай. І звідти розділюється і стає чотирма початками. **11** Імення одному Пішон, — оточує він усю землю Хавіла, де є золото. **12** А золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс. **13** Ім'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує весь край Етіопії. **14** А ім'я річки третьої — Тигр, — вона протікає на сході Ашшуру. А річка четверта — вона Ефрат. **15** І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала. **16** І наказав Господь Бог Адамові, кажучи: „Із кожного дерева в раю ти

можеш їсти. 17 Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їди твоєї від нього ти напевно помреш!“ 18 І сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього“. 19 І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому. 20 І назвав Адам імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові помічі Він не знайшов, щоб подібна до нього була. 21 І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. І Він узав одне з ребер його, і тілом закрив його місце. 22 І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама. 23 І промовив Адам: „Оце тепер вона — кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона жінкою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. 24 Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“. 25 І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не соромились.

3 Але змій був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю?“ 2 І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева раю ми можемо їсти, 3 але з плодів дерева, що в середині раю, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“. 4 І сказав змій до жінки: „Умерти — не вмерете! 5 Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло“. 6 І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, — і він з'їв. 7 І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що нагі вони. І зшили вони фігові листя, і зробили опаски собі. 8 І почули вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повіяв денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. 9 І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“ 10 А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо нагий я, — і сховався“. 11 І промовив Господь: „Хто сказав тобі, що ти нагий? Чи ти не їв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не їв?“ 12 А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, — і я їв“. 13 Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Що це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змій спокусив мене, — і я їла“. 14 І до змія сказав

Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятіший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плазувати, і порох ти їстимеш у всі дні свого життя. 15 І Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жалити його в п'яту“. 16 До жінки промовив: „Помножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, — а він буде панувати над тобою“. 17 І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голосу жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав був тобі, говорячи: „Від нього не їж“, — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя. 18 Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову. 19 У поті свого лица ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороку вернешся“. 20 І назвав Адам ім'я своєї жінці: Єва, бо вона була мати всього живого. 21 І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одягу шкур'яну — і зодягнув їх. 22 І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він своєї руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“. 23 І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був. 24 І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертався навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

4 І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: „Набула чоловіка від Господа“. 2 А далі вона породила брата йому Авеля. І був Абель пастух отари, а Каїн був рільник. 3 І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. 4 А Абель, — він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, 5 а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. 6 І сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? 7 Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“. 8 І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, — і вбив його. 9 І сказав Господь Каїнові: „Де Абель, твій брат?“ А той відказав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“ 10 І сказав Господь: „Що ти зробив?

Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. **11** А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. **12** Коли будеш ти порати землю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі". **13** І сказав Каїн до Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести. **14** Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду ховатись від лиця Твого. І я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене, той уб'є мене". **15** І промовив до нього Господь: „Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пімщений". І вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його. **16** І вийшов Каїн з-перед лиця Господнього, й осів у країні Нод, на схід від Едену. **17** І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. **18** І народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мегуяїла, а Мегуяїл породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха. **19** І взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а ймення другій Цілла. **20** І породила Ада Явала, — він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду. **21** А ймення брата його Ювал, — він був батьком усім, хто держить у руках гусли й сопілку. **22** А Цілла також породила Тувалкаїна, що кував всіляку мідь та залізо. А сестра Тувалкаїнова Ноема. **23** І промовив Ламех до жінок своїх: „Адо й Цілло, послушайте ви мого голосу, жони Ламехові, почуйте ви слова мого! Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану свою, **24** і як буде усемеро пімщений Каїн, то Ламех — у сімдесятеро й семеро!" **25** І пізнав Адам ще свою жінку, — і сина вона породила. І назвала ймення йому: Сиф, бо „Бог дав мені інше насіння за Авеля, що забив його Каїн". **26** А Сифові теж народився був син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали були призивати Ймення Господнє.

5 Оце книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. **2** Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. І того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє ймення: Людіна. **3** І жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. **4** І було Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. **5** А всіх Адамових днів було, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. **6** І жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. **7** І жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. І

породив він синів і дочок. **8** А були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. **9** І жив Енош дев'ятдесят літ, та й породив він Кенана. **10** І жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **11** А були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. **12** І жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'їла. **13** І жив Кенан по тому, як породив Магалал'їла, вісім сотень літ і сорок літ. І породив він синів та дочок. **14** А всіх Кенанових днів було дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. **15** І жив Магалал'їл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. **16** І жив Магалал'їл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **17** А були всі дні Магалал'їлові вісім сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. Та й помер він. **18** І жив Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. **19** І жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. І породив він синів та дочок. **20** А були всі Яредові дні дев'ять сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. **21** І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. **22** І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів та дочок. **23** А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. **24** І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог. **25** І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. **26** І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів та дочок. **27** А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. **28** І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, **29** ім'я йому назвав: Ной, говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв". **30** І жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок. **31** А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. **32** І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6 І сталося, що розпочала людіна розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. **2** І побачили Божі сини людських дочок, що вродили вони, і взяли собі жінок із усіх, яких вибрали. **3** І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перемагатися в людині навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ". **4** За тих днів на землі були в'єлетні, а також по тому, як стали

приходити Божі сини до людських дочок. І вони їм народжували, — то були силачі, що славні від віку. **5** І бачив Господь, що велике розбещення людини на землі, і весь нахил думки серця її — тільки зло повсякденно. **6** І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своїм. **7** І промовив Господь: „Зітру Я людину, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинив“. **8** Але Ной знайшов милість у Господніх очах. **9** Це ось оповість про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. **10** І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета, **11** і зіпсулась земля перед Божим лицем, і наповнилась земля насильством. **12** І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. **13** І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо наповнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. **14** Зроби собі ковчег з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчег, і смолою осмолиш його ізсередини та ізнадвору. **15** І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчег, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому. **16** Отвір учиниш в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхи довшіні, другорядні й третьорядні. **17** А Я ось наведу потоп, воду на землю, щоб з-під неба винищити кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! **18** І складу Я заповіта Свогого з тобою, і ввійдеш до ковчегу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінки твоїх синів із тобою. **19** І впровадиш до ковчегу по двоє з усього, — з усього живого, із кожного тіла, щоб їх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. **20** Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, із усіх плазунів на землі за родом їх, — по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб їх зберегти живими. **21** А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, — і буде для тебе й для них на поживу.“ **22** І зробив Ной усе, — як звелів йому Бог, так зробив він.

7 І сказав Господь Ноеві: „Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я бачив тебе праведним перед лицем Своїм в оцім роді. **2** Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої — двоє: самця та самицю її. **3** Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. **4** Ось бо по семи днях Я литиму на землю дощ сорок день і сорок

ночей, — і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі!“ **5** І зробив Ной усе, як звелів був Господь. **6** А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, — вода на землі. **7** І ввійшов Ной, і сини його, і жінка його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу. **8** Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плазує на землі, **9** по двоє ввійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як Бог Ноеві був ізвелів. **10** І сталося по семи днях, — і води потопу линули на землю. **11** Року шостої сотні літ життя Ноевого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, — цього дня відкрилися всі джерела великої безодні, і розчинилися небесні розтвори. **12** І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. **13** Того саме дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноеві, і жінка Ноева, і три невістки його з ними, **14** вони та всяка звірина за родом її, і всяка худоба за родом її, і всяке плазуюче, що плазує по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. **15** І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. **16** А те, що ввійшло, — самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчег. **17** І був потоп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понесла ковчег. І він високо став над землею. **18** І прибула вода, і сильно збільшилась вона на землі, — і плывав ковчег на поверхні води. **19** І дуже-дуже вода на землі прибула, і покрились усі гори високі, що під небом усім. **20** На п'ятнадцять ліктів угору вода прибула, — і покрилися гори. **21** І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плазунів, що плазують по землі, і кожна людина. **22** Усе, що в ніздрях його дух життя, з усього, що на суходолі — вимерло було. **23** І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного, — вони стерлись з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. **24** І прибувала вода на землі сто і п'ятдесят день.

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожную звірину та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, — і вода заспокоїлась. **2** І закрились джерела безодні та небесні розтвори, — і дощ з неба спинився. **3** І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадати по ста й п'ятдесяті днях. **4** А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Араратських. **5** І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. **6** І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу,

що його він зробив. 7 І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не висохла вода з-над землі. 8 І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі. 9 Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулася до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її. 10 І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. 11 І голубка вернулася до нього вечірнього часу, — і ось у неї в дзюбку лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. 12 І він зачекав іще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулася. 13 І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця — висохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висохла поверхня землі! 14 А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця — висохла земля. 15 І промовив Ноеві Господь, кажучи: 16 „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. 17 Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плазунів, що плазують по землі, повиводь із собою. І хай роються вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються“. 18 І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. 19 Кожна звірина, кожен плазун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми — вийшли з ковчегу вони. 20 І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику цілопалення. 21 І почув Господь пахощі любі, і в серці Своєму промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. 22 Надалі, по всі дні землі, сімба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч — не припиняться!“

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтеся, та наповнюйте землю! 2 І ляк перед вами, і страх перед вами буде між усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим роється земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони. 3 Усе, що плазує, що живе воно, — буде вам на їжу. Як зелену ярину — Я віддав вам усе. 4 Тільки м'яса з душою його, цебто з кров'ю його, не будете ви споживати. 5 А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки кожного брата його Я

буду жадати душу людську. 6 Хто вилле кров людську з людини, то виллята буде його кров, бо Він учинив людину за образом Божим. 7 Ви ж плодіться й розмножуйтеся, роїться на землі та розмножуйтеся на ній!“ 8 І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: 9 „А Я, — ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потімством по вас. 10 І з кожною живою душею, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї зёмної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини. 11 І Я укладаю заповіта Свого з вами, і жодне тіло не буде вже знищене водою потопу, і більше не буде потопу, щоб землю нищити“. 12 І Бог промовляв: „Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душею, що з вами, на вічні покоління: 13 Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. 14 І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. 15 І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душею в кожному тілі. І більш не буде вода для потопу, щоб вигубляти кожне тіло. 16 І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душею в кожному тілі, що воно на землі“. 17 І сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі“. 18 І були сини Ноеві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфёт. А Хам — він був батько Ханаанів. 19 Оці троє були сини Ноеві, і від них залюднилася вся земля. 20 І зачав був Ной, муж землі, садити виноград. 21 І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. 22 І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом братам своїм надвбрі. 23 Узяли тоді Сим та Яфет одежину, і поклали обидва на плечі свої, і позадкували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозад обличчя свої, і не бачили нагоди батька свого. 24 А Ной вїтверезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. 25 І сказав він: „Проклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм братам!“ 26 І сказав він: „Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому! 27 Нехай Бог розпросторить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!“ 28 А Ной жив по потопі триста літ і п'ятдесят літ. 29 А всіх Ноевих днів було дев'ястсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10 Оце нащадки синів Ноевих: Сим, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: 2 Сини Яфетові: Гомер, і Магор, і Мадай, і Яван,

і Тувал, і Мешех, і Тирас. **3** А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тоґарма. **4** А сини Явана: Еліша, і Таршіш, і китти, і додани. **5** Від них відділилися острові народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у народах своїх. **6** А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. **7** А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. **8** Куш же породив Німрода, — він розпочав на землі в'єлетнів. **9** Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем“. **10** А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар. **11** З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, **12** і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике. **13** А Міцраїм породив лудів, і анамів, і легавів, і нафтухів, **14** і патрусів, і каслухів, що звідси пішли филистимляни, і кафторів. **15** А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, **16** і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, **17** і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина, **18** і Арвадеянина, і Цемареянина, і Хаматеянина. А потім розпорошилися роди Ханаанеянина. **19** І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу. **20** Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. **21** А Симові — теж народилися йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів. **22** Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. **23** А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Маш. **24** А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. **25** А Еверові народилося двоє синів: ім'я першому Пелег, бо за днів його поділилась земля, а ймення його брата — Йоктан. **26** А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Ераха, **27** і Гадорама, і Узала, і Диклу, **28** і Увала, і Авімаїла, і Шеву, **29** і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові. **30** А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східньої. **31** Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. **32** Оце роди синів Ноевих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. І народи від них поділились на землі по потопі.

11 І була вся земля — одна мова та слова одні. **2** І сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шиненарському краї рівнину знайшли, і оселилися там. **3** І сказали вони один одному: „Ану, наробімо цегли, і добре її випалімо!“ І сталася цегла для них замість каменя, а смола

земляна була їм за вапно. **4** І сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпоробилися по поверхні всієї землі“. **5** І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. **6** І промовив Господь: „Один це нарід, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. **7** Тож зйдемо, і змішаймо там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один одного“. **8** І розпоробив їх звідти Господь по поверхні всієї землі, — і вони перестали будувати те місто. **9** І тому то названо ймення йому: Вавилон, бо там помішав Господь мову всієї землі. І розпорошив їх звідти Господь по поверхні всієї землі. **10** Оце нащадки Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада, два роки по потопі. **11** І жив Сим по тому, як породив Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і дочок. **12** А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й породив він Шелаха. **13** І жив Арпахшад по тому, як породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І породив він синів та дочок. **14** Шелах же жив тридцять літ, та й породив він Евера. **15** І жив Шелах по тому, як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І породив він синів та дочок. **16** Евер же жив тридцять літ і чотири, та й породив він Пелега. **17** І жив Евер по тому, як породив він Пелега, чотири сотні літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **18** Пелег же жив тридцять літ, та й породив Реу. **19** І жив Пелег по тому, як породив Реу, дві сотні літ і дев'ять літ. І породив він синів та дочок. **20** А Реу жив тридцять і два роки, та й породив Серуга. **21** І жив Реу по тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І породив він синів та дочок. **22** А Серуг жив тридцять літ, та й породив Нахора. **23** І жив Серуг по тому, як породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів та дочок. **24** А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та й породив він Тераха. **25** І жив Нахор по тому, як породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **26** Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. **27** А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. **28** Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. **29** І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана, Мілчиного батька і батька Ісци. **30** А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона. **31** І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина

Таранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. **32** І було днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

12 І промовив Господь до Аврама: „Вийди з своєї землі, і від родини своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажучу. **2** І наро́дом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твоє, — і будеш ти благословенням. **3** І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі!“ **4** І відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. **5** І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і весь маєток, який набули, і людей, що їх набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули. **6** І пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамре. А ханаанянин тоді проживав у цім Краї. **7** І Господь явився Авраму й сказав: „Я дам оцей Край потомству твоєму“. І він збудував там жертівника Господеві, що явився йому. **8** А звідти він рушив на гору від сходу від Бет-Елу, і намета свого розп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і прикликав Господнє Ймення. **9** І подавався Аврам усе далі на південь. **10** І стався був голод у Краї. І зійшов Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став. **11** І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сари: „Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя. **12** І станеться, як побачать тебе єгиптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене вб'ють, а тебе позоставлять живою. **13** Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе.“ **14** І сталося, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгиптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона. **15** І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового. **16** І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невілньиці, і ослиці, і верблюди. **17** І вдарив Господь фараона та дім його великими порážами через Сару, Аврамову жінку. **18** І прикликав фараон Аврама й сказав: „Що ж то мені ти вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка? **19** Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її.

А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!“ **20** І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Негеву. **2** А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото. **3** І пішов він в мандрівки свої від Негеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм, **4** до місця жертівника, що його він зробив там напочатку. І Аврам там прикликав Господнє Ймення. **5** Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети. **6** І не вмічала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. **7** І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанянин та перізеянин сиділи тоді в Краю. **8** І промовив до Лота Аврам: „Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня. **9** Хіба не весь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш ліворуч, — то я піду праворуч, а як ти праворуч, — то піду я ліворуч“. **10** І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край! **11** І Лот вибрав собі всю околицю йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. **12** Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. **13** А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. **14** І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід, **15** бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму. **16** І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох зёмний, то теж і потомство твоє перелічене буде. **17** Устань, пройдиш по Краю вздовж його та виіришки його, — бо тобі його дам!“ **18** І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господеві.

14 І сталося за днів Амрафела, царя Шинеару, Аріоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Еламу, і Тидала, царя Гоїму, — **2** вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шеमेвером, царем Цевоїму, і з царем

Белаю, що Цоар тепер. **3** Усі ці зібрались були до долини Сіддін, — вона тепер море Солоне. **4** Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. **5** А року чотирнадцятого прибав Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїмі, **6** і Хорянина в горах Сеїру аж до Ел-Парану, що він при пустині. **7** І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, — воно тепер Кадеш, — і звозували всю землю Амалика, а також Аморея, що сидів у Хаццон-Тамарі. **8** І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адмі, і цар Цевоїму, і цар Белаю, — тепер він Цоар, — і вишикувались з ними на бій у долини Сіддін, — **9** із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гоїму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Аріохом, царем Елласару, — чотири царі проти п'ятьох. **10** А долина Сіддін була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. **11** І взяли вони весь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли. **12** І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли. **13** І прийшов був недобіток, та й розповів єврею Аврамові, — а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників. **14** І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узброїв своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану. **15** І він поділився на гурті вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. **16** І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. **17** Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона тепер долина Царська. **18** А Мелхиседек, цар Салиму, виніс хліб та вино. А він був священник Бога Всевишнього. **19** І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю. **20** І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього. **21** І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“. **22** Аврам же сказав цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, — **23** що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. **24** Я не хочу нічого, — даси тільки те, що слуги поїли,

та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

15 По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика“. **2** А Аврам відзивався: „Господи, Господи, — що́ даси Ти мені, коли я бездітний ходжу́, а керівник мого господарства — він Елі-Езер із Дамаску“. **3** І сказав Аврам: „Отож, Ти не дав нащадка мені, і ото мій керівник — спадкоємець мені“. **4** І ось слово Господнє до нього таке: „Він не буде спадкоємець тобі, але той, хто вийде з твого нутра, — він буде спадкоємець тобі“. **5** І Господь його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічити“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твоє!“ **6** І вірував Аврам Господеві, а Він залічив йому те в праведність. **7** І промовив до нього: „Я Господь, що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її“. **8** І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаюся, що буду спадкоємець її?“ **9** Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і патшеня голубине“. **10** І взяв він для Нього все те, і розсік його пополювині, і дав кожному частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. **11** І зліталося хиже птаство на трупи, та Аврам відганяв його. **12** Коли ж сонце схилялось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий. **13** І промовив Господь до Аврама: „Добре знай, що потомство твоє буде приходо́м в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. **14** Але народ, якому служити вони будуть, Я засуджу́; та вони потім вийдуть з великим маєтком. **15** А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, у старості добрій похований будеш. **16** А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина“. **17** І сталося, коли зайшло сонце й була те́мрява, то ось появилася мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. **18** І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Насінню твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрата: **19** хенейнина, і кенізейнина, і кадмонейнина, **20** і хіттейнина, і перізейнина, і рефаєянина, **21** і амореянина, і ханаанейнина, і гіргашейнина, і евусейнина“.

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в неї була єгиптянка невільниця, а ймення її Агар. **2** І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди

ж до моєї невілїниці, — може від неї одержу
я сина“. І послухався Аврам голосу Сарі. **3** І
взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Агар,
свою невілїницю, по десяти літах перебування
Аврамового в землі ханаанській, і дала її
Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. **4** І він
увійшов до Агари, — і вона зачалá. Як вона
ж побачила, що зачала, то стала легковажити
господи́ню свою. **5** І сказала Сара Аврамові: „Моя
кривда на тобі! Я дала була свою невілїницю
до лоня твого, а як вона побачила, що зачала,
то стала легковажити мене. Нехай розсудить
Господь поміж мною та поміж тобою!“ **6** І
промовив Аврам до Сарі: „Таж невілїниця твоя
в руці твоїй! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“.
І Сара гноби́ла її. І втекла Агар від обличчя її.
7 І знайшов її Ангол Господній біля джерела
води на пустині, біля джерела на дорозі до
Шур, **8** і сказав: „Агаро, Сарина невілїнице,
звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та
відказала: „Я втікаю від обличчя Сарі, пані
моєї“. **9** А Ангол Господній промовив до неї:
„Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“
10 І Ангол Господній промовив до неї: „Сильно
розмножу потомство твоє, і через безліч буде
воно незліченне“. **11** І Ангол Господній до неї
сказав: „Ось ти зачала, і сина породити, і назвеш
ім'я йому Ізмаїл, бо прислухавсь Господь до
твоеї недолі. **12** А він буде як дикий осел між
людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на
нього. І буде він жити при всіх своїх браттях“. **13** І
назвала вона Ймення Господа, що мовив до
неї: „Ти Бог видіння!“ Бо сказала вона: „Чи й тут
я дивилась на Того, Хто бачить мене?“ **14** Тому
джерелó було назване „Джерело Живого, Хто
бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж
Баредом. **15** І вродила Агар Аврамові сина, а
Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Агар:
Ізмаїл. **16** А Аврам був віку восьмидесяти літ
і шести літ, коли Агар вродила була Аврамові
Ізмаїла.

17 І був Аврам віку дев'ятидесяти літ і дев'яти
літ, коли явився Господь Аврамові та й
промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи
перед лицем Моїм, і будь непорочний! **2** І дам
Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою,
і дуже-дуже розмножу тебе“. **3** І впав Аврам
на обличчя своє, а Бог до нього промовляв,
говорячи: **4** „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і
станеш ти батьком багатьох народів. **5** І не буде
вже клікатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я
твое: Авра́ам, бо вчинив Я тебе батьком багатьох
народів. **6** І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і
вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе
вийдуть. **7** І Я складу заповіта Свого поміж Мною

та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по
тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду
Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. **8**
І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю
скитання твого, увесь Край ханаанський, на
вічне володіння, — і Я буду їм Богом“. **9** І сказав
Авраамові Бог: „А ти заповіта Мого стерегтимеш,
ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях.
10 То Мій заповіт, що його ви виконуватимете,
поміж Мною й поміж вами, і поміж потомством
твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде
обрізаний у вас. **11** І будете ви обрізані на тілі
крайньої плоти вашої, і стане це знаком заповіту
поміж Мною й поміж вами. **12** А кожен чоловічої
статі восьми́денний у вас буде обрізаний у всіх
ваших поколіннях, як народжений дому, так і
куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що
він не з потómства твого. **13** Щодо обрізання, —
нехай буде обрізаний уроджений дому твого й
куплений за срібло твоє, — і буде Мій заповіт на
вашім тілі заповітом вічним. **14** А необрізаний
чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі
своїй крайньої плоти, то стята буде душа та з
на́роду свого, — він зірвав заповіта Мого!“ **15** І
сказав Авраамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай
свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я її:
Сарра. **16** І поблагословлю Я її, і теж з неї дам
сина тобі. І поблагословлю Я її, і стануться з
неї народи, і царі народів будуть із неї“. **17**
І впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. І
подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде
народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ
уродить?“ **18** А до Бога сказав Авраам: „Хоча
б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“ **19** Бог же
сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить
тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісак. І Свого заповіта
з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для
нащадків його по нím. **20** А щодо Ізмаїла, Я
послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і
вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу
його. Він породить дванадцять князів, і великим
на́родом учиню Я його. **21** А Свого заповіта Я
складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на
цей час другого року“. **22** І Він перестав говорити
з ним. І Бог вознісся від Авраама. **23** І взяв
Авраам Ізмаїла, сина свого, і всіх уроджених
у домі його, і всіх, хто куплений за срібло
його, кожного чоловічої статі з-поміж людей
Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоти
їх того самого дня, як Бог говорив з ним. **24** А
Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'яти літ, як
обрізано було тіло крайньої плоти його. **25** А
Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було
тіло крайньої плоти його. **26** Того самого дня був
обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. **27** І всі

мужі до дому його, — народжені дому й куплені за срібло з-поміж чужоплемінних, — були обрізані з ним.

18 І явився до нього Господь між дубами Мамре, а він сидів при вході в намет під час денної спеки. **2** І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, **3** та й промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не прохось повз Свогого раба! **4** Принесуть трохи води, — і ноги Свої помийте, і спочиньте під деревом. **5** І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз свогого раба“. І сказали вони: “Зроби так, як сказав“. **6** І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, заміси, і зроби коржі“. **7** І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав слуги, а той швидко його приготував. **8** І взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля них під деревом. І їли Вони. **9** І сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“ А він відказав: „Ось у наметі“. **10** І сказав один з них: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї...“ А Сарра це чула при вході намету, що був за ним. **11** Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче. **12** І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Таж пан мій старий!“ **13** І сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостарілась? **14** Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж тоді матиме сина“. **15** А Сарра відріклася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — такі сміялася ти!“ **16** І повставали звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпровадити. **17** А Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? **18** Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поборяться всі народи землі! **19** Бо вибрав Я його, щоб він наказав синам своїм і домові своєму по собі. І будуть вони дотримуватися дороги Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“. **20** І промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, **21** зійду ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загинуть, а як ні

— то побачу“. **22** І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще стояв перед Господнім лицем. **23** І Авраам підійшов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим? **24** Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є? **25** Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“ **26** І промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайду п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“. **27** І відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілюся був говорити до Господа свого, а я порошок та попіл. **28** Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“ І промовив Господь: „Не знищу, коли там знайду сорок і п'ять!“ **29** І промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради сорока!“ **30** І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Г-спода, і нехай я скажу: „Може тридцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю, коли й тридцять знайду там!“ **31** І сказав Авраам: „Оце я осмілюся був говорити до Господа мого: Може двадцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради двадцяти!“ **32** І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Г-спода, і нехай я скажу тільки разу цього: Може хоч десять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не знищу й ради десятих!“ **33** І пішов Господь, як скінчив говорити до Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19 І прибули обидва Ангולי до Содому надвечір, а Лот сидів у брамі содомській. І побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі, **2** та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої, а рано встанете й підете на дорогу свою“. А вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“. **3** А він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. І вчинив він для них прийняття, і напик прісного — і їли вони. **4** Ще вони не полягали, а люди того міста, люди Содому — від малого аж до старого, увесь народ звідусюди оточили той дім. **5** І вони закричали до Лота, і сказали йому: „Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи їх до нас, — щоб нам їх пізнати!“ **6** І Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою, **7** і сказав: „Браття мої, — не чиніть лихого! **8** Ось у мене дві доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу, а

ви їм робіть, що вам до вподоби. Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху мого“. **9** А вони закричали: „Іди собі геть!“ І сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж їм!“ І сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері. **10** Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. **11** А людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотою, — від малого аж до великого. І ті попомучились, шукаючи входу. **12** І сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця, **13** бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його“. **14** І вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун. **15** А коли зійшла світова зірниця, то Анголи принагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста“. **16** А що він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочок його, і вивели його, і поставили поза містом. **17** І сталося, коли один з них виводив їх поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся позад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гору, щоб тобі не загинути“. **18** А Лот їм відказав: „Ні ж бо, Господи! **19** Ось Твій раб знайшов милість в очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гору, щоб була не спіткало мене зло, і я помру. **20** Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюсь я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя“. **21** І відказав Він до нього: „Ось Я прихилився до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. **22** Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому й назвав ім'я йому місту: Цоар. **23** Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. **24** І Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огню, від Господа з неба. **25** І поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. **26** А жінка його, Лотова, озирнулася позад нього, — і стала стовпом соляним! **27** І встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. **28** І він подивився на Содом

та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. І побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки... **29** І сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з середини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. **30** І піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочкі його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. І осів у печері, він та обидві дочки його. **31** І промовила старша молодшій: „Наш батько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цілій землі. **32** Ходи, — напіймо свого батька вином, і покладімося з ним. І оживимо нащадків від нашого батька“. **33** І ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І прийшла старша та й поклалася з батьком своїм. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... **34** І сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулої ночі поклалася була з своїм батьком. Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним, — і оживимо нащадків від нашого батька“. **35** І також ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І встала молодша та й поклалася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... **36** І завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого. **37** І вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав. Він батько моавів аж до цього дня. **38** А молодша — вона вродила також, і назвала ймення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20 І вирушив звідти Авраам до краю Негев поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі. **21** І сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. І послав Авімелех, цар Герару, і взяв Сарру. **3** І прийшов Бог до Авімелеха у сні нічнім, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“. **4** А Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'єш також люд праведний? **5** Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук своїх“. **6** І промовив до нього Бог у сні: „І Я знаю, що в чистоті свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. **7** А тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“. **8** І встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. **9** І закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Щоб ти нам учинив? І чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство моє великий

гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив!" 10 І сказав Авімелех Авраамові: „Що ти мав на увазі, що вчинив таку річ?" 11 І сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж страху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. 12 І притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька мого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені. 13 І сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька мого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди прийдем, — говори ти на мене: він мій брат". 14 І взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невільників, та й дав Авраамові. І вернув йому Сарру, жінку його. 15 І сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осядь там, де тобі до вподоби". 16 А Саррі сказав: „Ось тисячу сékлів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. І перед усіма ти оправдана". 17 І помолився Авраам Богові, — і вздоровив Бог Авімелеха, і жінку його, і невільника його, — і почали вони знову роджати. 18 Бо справді стримав був Господь кожну утробу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21 А Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. 2 І Сарра зачала, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. 3 І назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісак. 4 І обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому. 5 А Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісак, син його. 6 І промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене". 7 І промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Бо вродила я сина в старості його". 8 І дитина росла, і була відлучена. І справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака. 9 І побачила Сарра сина Агари єгиптянки, що вродила була Авраамові, що він насміхається. 10 І сказала вона Авраамові: „Прожени ту невілницю та сина її, бо не буде наслідувати син тієї невілниці разом із сином моїм, із Ісаком". 11 Але ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. 12 І промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця та через невілницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство. 13 І також сина невілниці тієї — учини його нарідом, бо він — твоє насіння". 14 І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюка

води, і дав до Агари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беер-Шева. 15 І скінчилась вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. 16 І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стрілити луком, бо сказала: „Нехай я не бачу смерті цієї дитини!" І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. 17 І почув Бог голос того хлопця. І кликнув до Агари Божий Ангел із неба, і сказав їй: „Що тобі, Агаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. 18 Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим народом зроблю Я його". 19 І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця. 20 І з хлопцем був Бог, — і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник. 21 І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського краї. 22 І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, що ти робиш! 23 А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка мого, і онука мого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробуваєш". 24 І сказав Авраам: „Я присягаю!" 25 І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. 26 І сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти не розповів мені, й ані я не чув, хібащо сьогодні". 27 І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обидва вони склали умову. 28 І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно. 29 І сказав Авімелех до Авраама: „Що вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно?" 30 А той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідоцтво, що я викопав цю криницю". 31 Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. 32 І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю филистимського. 33 А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там ім'я Господа, Бога Вічного. 34 І Авраам пробував у филистимській землі багато днів.

22 І сталося після цих випадків, що Бог випробовував Авраама. І сказав Він до нього: „Аврааме!" А той відказав: „Ось я!" 2 І промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинака, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в цілопалення на одній із тих гір, що про неї скажу тобі". 3 І встав Авраам рано вранці, і свого

осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для цілопалення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця, що про нього сказав йому Бог. 4 А третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. 5 І сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і поклінімося, і повернемося до вас“. 6 І взяв Авраам дрова для цілопалення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони разом обоє. 7 І сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я, сину мій!“ І промовив Ісак: „Ось огонь та дрова, а де ж ягня на цілопалення?“ 8 І відказав Авраам: „Бог нагледить ягня Собі на цілопалення, сину мій!“ І пішли вони разом обоє. 9 І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертівника, і дрова розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дровами. 10 І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... 11 Та озвався до нього Ангол Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“ А той відізвся: „Ось я!“ 12 І Ангол промовив: „Не витягай своєї руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинака свого“. 13 А Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гушавині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв баранá, і приніс його на цілопалення замість сина свого. 14 І назвав Авраам ім'я місця того: „Господь нагледить“, що й сьогодні говорить: „На горі Господь з'явиться“. 15 А Ангол Господній із неба озвався до Авраама подруге, 16 і сказав: „Клянусь Собою, — це слово Господнє, — тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, одинака свого, 17 то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок, що на березі моря. І потомство твоє внаслідок брами твоїх ворогів. 18 І всі народи землі будуть Насінням твоїм благословляти себе через те, що послушався ти Мого голосу“. 19 І вернувся Авраам до слуг своїх. І встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеви. І осів Авраам у Беер-Шеві. 20 І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: 21 Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, 22 І Кеседа, і Хазо, і Пілдаша, і Їдлафа, і Бетуїла. 23 А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмерох породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. 24 А наложниця

його — а їй на ймення Реума — вродила й вона Теваха й Гахама, і Тахаша й Мааху.

23 І було життя Сарриного сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Сарриного. 2 І вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, — це Хеврон у краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. 3 І встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: 4 „Я прихосько й захожий між вами. Дайте в себе мені власність для гробу, і нехай я поховаю свою небіжку з-перед обличчя свого“. 5 І відповіли сини Хетові Авраамові, та й сказали йому: 6 Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“. 7 І встав Авраам, і вклонився народу тієї землі, синам Хетовим, 8 та й промовив до них і сказав: „Коли ви згодні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послушайте мене, і настирливо просіть для мене Ефрона, сина Цохарового, 9 і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність для гробу“. 10 А Ефрон пробував серед Хетових синів. І відповів хіттянин Ефрон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи: 11 „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддаю я тобі, і печеру, що на ній, віддаю я тобі, — на очах синів народу мого я віддаю її тобі. Поховай небіжку свою“. 12 І вклонився Авраам перед народом тієї землі, 13 та й сказав до Ефрона, так що чув був народ тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухай! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай поховаю небіжку свою“. 14 А Ефрон відповів Авраамові, говорячи йому: 15 „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай!“ 16 І послухав Авраам Ефрона. І відважив Авраам Ефронові срібло, про яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. 17 І стало поле Ефронове, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій границі його навколо, 18 купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його. 19 І по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпелі, перед Мамре, — це Хеврон у землі ханаанській. 20 І стало поле й печера, що на ній, Авраамові на власність для гробу від синів Хетових.

24 А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь Авраама поблагословив був усім. І сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегно моє, 3 і я заприсягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, серед якого я пробуваю. 4 Бо ти підеш до краю мого, і до місця мого народження, і візьмеш жінку для сина мого, для Ісака“. 5 І сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“ 6 І промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув мого сина туди! 7 Господь, що взяв мене з дому батька мого й з краю мого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоїм нащадкам Я дам оцю землю“, Він пошле Свого Ангела перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина мого! 8 А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги своєї. Тільки сина мого ти туди не вертай“. 9 І раб поклав свою руку під стегно Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю справу. 10 І взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. І взяв різне добро свого пана в руку свою. І він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. 11 І поставив верблюди навколішки за містом при водній криниці надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, 12 та й промовив: „Господи, Боже пана мого Авраама, — подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом! 13 Ось я стою над водним джерелом, а дочки мешканців міста виходять воду брати. 14 І станеться, що дівчина, до якої скажу: Нахили но глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої я понапуваю, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“. 15 І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек — на плечі в неї. 16 А дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівчина, і чоловік не пізнав ще її. І зійшла вона до джерела, і наповнила глека свого, та й вийшла. 17 І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай но напитись води з твого глека!“ 18 А та відказала: „Напийся, мій пане!“ І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напоїла його. 19 А коли закінчила поїти його, то сказала: „Також для верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються“. 20 І метнулась вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. 21 А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пощастив дорогу йому, чи ні? 22 І сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага їй, — і два наручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм, — 23 та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твого є місце для нас ночувати?“ 24 Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“. 25 І сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“. 26 І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, 27 та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана мого Авраама, що не опустив милости Своєї й вірности Своєї від пана мого! Я був у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів мого пана“. 28 І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду. 29 А в Ребеки був брат, на ім'я її Лаван. І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. 30 І сталося, як він побачив сережку та наручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ребеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, — 31 і сказав: „Увійди, благословенний Господа! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце для верблюдів“. 32 І ввійшов той чоловік до дому. А Лаван порозсідлював верблюди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. 33 І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажу своєї справи“. А Лаван відказав: „Говори!“ 34 І той став говорити: „Я раб Авраамів. 35 А Господь щедро поблагословив мого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і золото, і рабів, і невілниць, і верблюди, й осли. 36 А Сарра, жінка пана мого, будши старію, уродила панові моєму сина. А він йому все дав, що мав. 37 І заприсяг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, що я пробуваю в його краю. 38 Але підеш до дому батька мого, і до мого роду, і візьмеш жінку для сина мого“. 39 І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“ 40 І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангела з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина мого з роду мого й з дому батька мого. 41 Тоді будеш очищений ти від закляття мого, як прийдеш до роду мого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закляття

могб. 42 І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана мого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогу мою, що нею ходжу́ я! 43 Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я їй скажу́: Дай но мені напитися трохи води з свого глека, 44 вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу́ я води, то вона та жінка, яку призна́чив Госпо́дь для сина пана мого.“ 45 І поки скінчив я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! 46 І метнулась вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю́ й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала і ті верблюди. 47 А я запитався її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І сережку надів я до носа її, і наручні на руки її. 48 І я нахилився, і вклонився до землі Господе́ві, і поблагословив мене дорогою ви́значеною, щоб узяти дочку брата пана мого для сина його. 49 А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся правору́ч або лівору́ч“. 50 І відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можемо сказати тобі нічого злого чи доброго. 51 Ось перед тобою Ревека, — візьми та й іди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Госпо́дь говорив був“. 52 І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господе́ві. 53 І вийняв той раб срібний по́суд, і по́суд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. 54 І їли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: „Відішліть мене до пана мого“. 55 І сказав її брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“. 56 І сказав він до них: „Не спізнуйте мене, бо Госпо́дь пощастив мою путь. Відішліть мене, і нехай я піду́ до пана свого“. 57 А вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“ 58 І покликали Ревеку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з оцим чоловіком?“ А вона відказала: „Піду́“. 59 І послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його. 60 І вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“. 61 І встала Ревека й служниці її, і посідали на верблюдів, і поїхали за тим чоловіком. І взяв раб Ревеку й відійшо́в. 62 А Ісак був вернувся з по́дорожі до

криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному. 63 І вийшов Ісак на прогулянку в поле, як вечір наставав. І він звів свої очі, і побачив, — ось верблюди йдуть. 64 І Ревека звелá свої очі, та й Ісака побачила, — і злізла з верблюда. 65 І сказала вона до раба: „Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. І вона покривáло взяла, та й накрилась. 66 І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. 67 І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

25 А Авраам іще взяв жінку, а імення їй Кeturá. 2 А вона породила йому Зімрана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. 3 А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. 4 А сини Мідіянові: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — усі вони сини Кетури. 5 І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. 6 А синам наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східнього. 7 А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. 8 І спочів та й умер Авраам у старощах добрих, старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні. 9 І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хіттєянина, що навпроти Мамре́, — 10 поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його. 11 І сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої. 12 А оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Аґар, невільниця Саррина. 13 І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедр, і Абдеїл, і Мівсам, 14 І Мішма, і Дума, і Масса, 15 Хадад, і Тема, Стур, Нафіш, і Кедма. 16 Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні імення за дворами їх і за їх кочовищами, — дванадцять начальників для їхніх племен. 17 А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і тридцять літ, і сім літ. І спочів та й умер він, і був узятий до своєї рідні. 18 І розложилися вони від Хавіли аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру. І він оселився перед усіма своїми братами. 19 А оце óповість про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака. 20 І був Ісак віку сорока літ, як він узав собі за жінку Ревеку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського,

сестру арамеянина Лавана. **21** І молився Ісак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. І Господь був ублаганий ним, — і завагітніла Ревека, жінка його. **22** І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: „Коли так, то для чого я це переноси!“ І пішла запитатися Господа. **23** І промовив до неї Господь: „Два племена в утробі твоїй, і два народи з твого нутра будуть виділені, і стане сильніший народ від народу, і старший молодшому буде служити“. **24** І сповнилися дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її. **25** І вийшов перший червонуватий, увесь він — немов плащ волосняний. І назвали ймення йому: Ісав. **26** А потім вийшов його брат, а рука його трималася п'яти Ісава. І назвав ім'я йому: Яків. А Ісак був віку шостидесяти літ, коли народилися вони. **27** І вирости хлопці. І став Ісав чоловіком, що знався на влогах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів. **28** І полюбув Ісак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. **29** І зварив був Яків їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був. **30** І сказав Ісав до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали ймення йому: Едом. **31** А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“. **32** І промовив Ісав: „Ось я умираю, — то нащо ж мені оте перворідство?“ **33** А Яків сказав: „Присягни ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. **34** І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знехтував Ісав перворідство своє.

26 І настав був голод у Краю, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімелеха, царя филистимського, до Герару. **2** І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в землі, про яку Я скажу тобі. **3** Оселися хвилево в землі тій, і я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму. **4** І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляться в потомстві твоїм усі народи землі, **5** через те, що Авраам послушав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“. **6** І осів Ісак у Герарі. **7** І питалися люди тієї місцевості про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевості через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“. **8**

І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар филистимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісак забавляється з Ревекою, жінкою своєю. **9** І покликав Авімелех Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?“ Ісак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“ **10** І сказав Авімелех: „Що ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і ти гріх би спровадив на нас!“ **11** І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“. **12** І посіяв Ісак у землі тій, і зібрав того року стократно, і Господь поблагословив був його. **13** І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. **14** І була в нього отара овець та кіз, і череда товару, і багато рабів. І заздрили йому филистимляни. **15** І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, филистимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею. **16** І сказав Авімелех Ісакові: „Іди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“ **17** І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. **18** І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх филистимляни по Авраамовій смерті. І він назвав ім'я ймення, як імення, що батько його був ім'я назвав. **19** І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. **20** І сварилися пастухи герарські з пастухами Ісаковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. **21** І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна. **22** І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварилися за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот, і сказав: „Тепер нам поширив Господь, — і в Краю ми розмножимося“. **23** А звідти піднявся він до Беер-Шеви. **24** І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Могого раба“. **25** І він збудував там жертівника, і покликав Господне ймення. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали. **26** І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол, головний начальник війська його. **27** І сказав їм Ісак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненавиділи мене, і вислали мене від себе“. **28** А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, — поміж нами й поміж

тобою, і складімо умову з тобою, **29** що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром. Ти тепер благословенний від Господа!“ **30** І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили. **31** А рано вони повставали, і присягли один одному. І відіслав їх Ісак, і вони пішли від нього з миром. **32** І сталося того дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“ **33** І він назвав її: Шів'а, чому ймення міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. **34** І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттеянина Беєрі, і Босмату, дочку хіттеянина Елона. **35** І вони стали гіркотою духа для Ісака й Ревеки.

27 І сталося, що зостарівсь Ісак, і затёмнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відказав йому: „Ось я!“ **2** І промовив до нього Ісак: „Оце я зостарівсь, не знаю дня смерті своєї... **3** А тепер візьми знаряддя своє, — сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську. **4** І зготуй мені наїдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“. **5** А Ревека чула, як говорив Ісак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. **6** А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твого, говорячи: **7** „Принеси мені здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, — нехай я з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“. **8** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, те, що я розкажу тобі. **9** Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твого, як він любить. **10** І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“. **11** І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Таж брат мій Ісав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький! **12** Може обмацає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення“. **13** І сказала йому його мати: „На мені прокляття твоє, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені“. **14** І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько. **15** І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. **16** А шкури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию

його. **17** І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. **18** І прибув він до батька свого та й сказав: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“ **19** А Яків промовив до батька свого: „Я Ісав перворідний. Я зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“. **20** І сказав Ісак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відказав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“. **21** І промовив Ісак до Якова: „Підійди но, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісав, чи ні“. **22** І підійшов Яків до Ісака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: „Голос — голос Яковів, а руки — руки Ісавові“. **23** І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. **24** І сказав він: „То ти син мій Ісав?“ А той відказав: „Я“. **25** І промовив Ісак: „Подай же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. **26** І промовив до нього Ісак, його батько: „Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій!“ **27** І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: „Дивись, запах сина мого — немов запах поля, що його Господь благословив! **28** І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багато й вина молодого! **29** Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для браттів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає — проклятий, а хто поблагословить тебе — благословенний!“ **30** І сталося, як закінчив був Ісак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісака, батька свого, аж Ісав, його брат, прийшов з полювання свого. **31** І також він приготував наїдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: „Нехай встане мій батько, і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!“ **32** І озвався до нього Ісак, його батько: „Хто ти?“ А той відказав: „Я син твій, — твій перворідний Ісав“. **33** І Ісак затремтів тремтінням аж надто великим, та й сказав: „Хто ж тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? І він буде благословенний!“ **34** Як Ісав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав він до батька свого: „Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ **35** А той відказав: „Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твоє!“ **36** І промовив Ісав: „Тому

звалось ім'я його: Яків, і він обманив два рази мене: забрав перворідство моє, а це тепер забрав благословення моє". І сказав він: „Чи ти не заховав для мене благословення?“ **37** А Ісак відповів і промовив до Ісава: „Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. І я забезпечив його хлібом і молодим вином. А що ж тоді тобі я зроблю, сину мій?“ **38** І сказав Ісав до батька свого: „Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ І підніс Ісав голос свій, та й заплакав... **39** І відповів Ісак, батько його, та й промовив до нього: „Ото буде садіба твоя без ситости землі, і без роси небесної згори. **40** І зо свого меча будеш жити, і будеш служити ти брату своєму. Та однак коли постарієшся, то зламаєш ярмо його з шиї своєї...“ **41** І зненавидів Ісав Якова через благословення, що поблагословив його батько його. І сказав Ісав у серці своєму: „Нехай наближаться дні жалоби по батьку моему, — і я вб'ю Якова, брата свого“. **42** І розказано Ревеці слова Ісава, її старшого сина. І послала, і покликала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: „Ось Ісав, брат твій, тішиться тим, що уб'є тебе. **43** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, — і встань, і втечи собі до Лавана, брата мого, до Харану. **44** І посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернеться лють твого брата, **45** аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?“ **46** І сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нащо й жити мені?“

28 І покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських. **2** Устань, піди до Падану арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. **3** А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів. **4** І дасть тобі благословення Авраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі землю твого тимчасового замешкання, що Бог дав був її Авраамові“. **5** І послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ребеки, матері Якова й Ісава. **6** І побачив Ісав, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узяв собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських“, **7** і що послухався

Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського. **8** І побачив Ісав, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісака, батька його, **9** і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. **10** І вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану. **11** І натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. І він ліг на тім місці. **12** І снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. І ось Анголі Божі виходили й сходили по ній. **13** І ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм. **14** І буде потомство твоє, немов порох землі. І поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. **15** І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі“. **16** І прокинувся Яків зо свого сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав!“ **17** І злякався він і сказав: „Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна“. **18** І встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. **19** І назвав він ім'я тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. **20** І склав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог буде зо мною, і буде мене пильнувати на цій дорозі, якою ходжу, і дасть мені хліба їсти та одіжу вдягнутись, **21** і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, **22** і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

29 І зібрався Яків, і пішов до краю синів Кедему. **2** І побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада. А на отворі криниці лежав великий камінь. **3** І збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. **4** І сказав до пастухів Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ А ті відказали: „Ми з Харану“. **5** І сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового?“ І відказали: „Знаємо“. **6** І сказав їм: „Чи гаразд із ним?“ І відказали: „Гаразд. А ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою“. **7** І сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійте отару, та йдіть пасіть“. **8** А вони відказали: „Не

можемо, аж поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, — тоді понапуваємо отару“. 9 Іще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. 10 І сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата своєї матері, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. 11 І поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав... 12 І Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ребеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму... 13 І сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди. 14 І промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кість моя й тіло моє!“ І сидів він із ним місяць часу. 15 І сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені дарёмно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“ 16 А в Лавана було дві дочкі: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. 17 Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду. 18 І покохав Яків Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“. 19 І промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною!“ 20 І служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. 21 І сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду!“ 22 І зібрав Лаван усіх людей тієї місцевості, і справив гостину. 23 І сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. І Яків із нею зійшовся. 24 А Лаван дав їй Зілпу, невілницю свою, дав Лії, дочці своїй, за невілницю. 25 А вранці виявилося, що то була Лія! І промовив Яків до Лавана: „Що це ти вчинив мені? Хіба не за Рахіль працював я в тебе? Навщо ж обманив ти мене? 26 А Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. 27 Виповни тиждень для цієї, і буде дана тобі також та, за працю, що будеш працювати в мене ще сім літ других“. 28 І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку. 29 І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невілницю свою, дав їй за невілницю. 30 І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других. 31 І побачив Господь, що зненавиджена Лія, і відкрив її утробу, а Рахіль була неплідна. 32 І завагітніла Лія, і

сина породила, і назвала ім'я йому: Рувім, бо сказала була: „Господь споглянув на долю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“ 33 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я зненавиджена, і дав мені також цього. І назвала ймення йому: Симеон. 34 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому й назвала ім'я йому: Левій. 35 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тим разом я буду хвалити Господа!“ Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала роджати.

30 І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І заздрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю!“ 2 І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід утроби?“ 3 І сказала вона: „Ось невілниця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“. 4 І вона дала йому Білгу, невілницю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. 5 І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. 6 І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“ Тому назвала ймення йому: Дан. 7 І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невілниця Рахіліна, другого сина Якову. 8 І сказала Рахіль: „Великою боротьбою боролась я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім. 9 І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невілницю, і дала її Якову за жінку. 10 І вродила Зілпа, невілниця Леїна, Якову сина. 11 І сказала Лія: „Прийшло щастя“, і назвала ймення йому Гад. 12 І вродила Зілпа, невілниця Ліїна, другого сина Якову. 13 І промовила Лія: „То на блаженство моє, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асір. 14 І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: „Дай мені з мандрагорових яблучок сина твого!“ 15 А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорові яблучка сина мого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого!“ 16 І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина мого“. І лежав він із нею ночі тієї. 17 І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. 18 І промовила Лія: „Дав Бог

заплату мені, що дала я невільницю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Иссахар. **19** І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. **20** І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулон. **21** А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна. **22** І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу. **23** І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“ **24** І назвала ймення йому: Йосип, кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“ **25** І сталося, коли Рахіль породила Йосипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я піду до свого місця й до Краю свого. **26** Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я піду, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі“. **27** І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудь з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе“. **28** І далі казав: „Признач собі заплату від мене, — і я дам“. **29** А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя зо мною. **30** Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відколі нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?“ **31** І сказав Лаван: „Що ж я тобі дам?“ А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати. **32** Я сьогодні перейду через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполасу, і кожну овечку чорну — з-поміж овець, і переполасе й крапчасте з-поміж кіз, — і це буде заплата мені. **33** І справедливисть моя посвідчить за мене в завтрішнім дні, коли прийдеш глянути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, — крадене воно в мене“. **34** А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“ **35** І того дня вилучив він козлів пасастих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполасі, усе, що біле було в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів. **36** І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару. **37** І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була. **38** І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходила пити. І вони злучувалися, як приходили пити. **39** І злучувалася отара при

киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполасими. **40** І відділяв Яків тих овечок, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. **41** І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кий перед очі отари, щоб вона злучувалася при тих киях. **42** А як отара слаба була, то не клав. І ставалося, що слабе припадало Лаванові, а міцніше — Якову. **43** І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблюди, і осли.

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь“. **2** І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. **3** І промовив Господь до Якова: „Вернися до краю батьків своїх, і до місця твого народження. А я буду з тобою“. **4** І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, **5** та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька мого був зо мною. **6** А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашому батькові. **7** І батько ваш сміявся з мене, і десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле. **8** Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті. **9** І відняв Бог худобу вашого батька, та й дав мені. **10** І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. **11** І сказав мені Ангел у сні: „Якове!“ А я відказав: „Ось я!“ **12** Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, — пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляв тобі. **13** Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“. **14** І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? **15** Таж він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді пожер наше срібло. **16** Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“. **17** І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюди.

18 І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобуту худобу свою, що набув у Падані арамейським, щоб прийти до Ісака, батька свого, до землі ханаанської. 19 А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. 20 І Яків обманив Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. 21 І втік він, і все, що його. І встав, і перейшов річку, і прямував до Гілеядської гори. 22 А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік. 23 І взяв він з собою братів своїх, і гнався за ним дорогою семи день, та й догнав його на горі Гілеядській. 24 І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічнім сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 25 І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. 26 І промовив Лаван до Якова: „Що ти зробив? Ти обманив мене, і забрав моїх дочок, немов бранок меча! 27 Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гулами. 28 І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив! 29 Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зле. Але Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 30 А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нащо ти покрав моїх богів?“ 31 А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я думав: Аби не він не забрав від мене своїх дочок! 32 При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, що твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знав, що Рахіль їх покрала. 33 І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невірниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахілиного. 34 А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов. 35 А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька мого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов. 36 І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провина моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, 37 що ти обмацав усі мої речі? Що ти знайшов зо всіх речей свого дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома. 38 Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози

твої не мертвили свого плоду, а баранів отари твоєї я не їв. 39 Розшарпаного диким звірем я не приніс до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, що було вкрадене вдень, і що було вкрадене вночі. 40 Бувало, що вдень з'їдала мене спекота, а вночі п'яморозь, а мій сон мандрував від моїх очей. 41 Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз змінював мені свою заплату! 42 Коли б не був при мені Бог батька мого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісак, то тепер ти відіслав би мене впорожні!... Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі“. 43 І відповів Лаван і сказав до Якова: „Дочки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, що ти бачиш — то моє. А дочкам моїм, що зроблю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх? 44 А тепер ходи, — я й ти вчинимо умову, і оце буде свідком поміж мною й поміж тобою“. 45 І взяв Яків каменя, і поставив його за пам'ятника. 46 І сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння“. І назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. 47 І назвав її Лаван: Егар-Сагадута, а Яків її назвав: Гал-Ед. 48 І промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні“, тому то й названо ймення її: Гал-Ед. 49 І Міцпа, бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного. 50 Коли ти будеш кривдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!“ 51 А Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. 52 Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейду цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле. 53 Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька“. І Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак. 54 І приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. І вони їли хліб і ночували на горі. 55 І встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків своїх, і дочок своїх, — і поблагословив їх. І пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32 А Яків пішов на дорогу свою. І спіткали його Божі Ангולי. 2 І Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ І він назвав ім'я тому місцю: Маханаїм. 3 І послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. 4 І наказав їм, говорячи: „Скажіть так моему панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задержався

аж дотепер. **5** І маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільницю. І я послав розказати панові моему, щоб знайти милість в очах твоїх“. **6** І вернулися посли до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“ **7** І Яків сильно злякався, і був затурбований. І він поділив нарід, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори. **8** І сказав: „Коли прийде Ісав до табору одного, і розіб'є його, то всіліє позосталий табір“. **9** І Яків промовив: „Боже батька мого Авраама, і Боже батька мого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добре“. **10** Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірності, яку Ти чинив був Своему рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. **11** Збережи ж мене від руки мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. **12** А Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нащадки твої покладу, як той морський пісок, що його не злічити через безліч“. **13** І він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: **14** кіз двісті, і козлів двадцятаро, овець двісті, і баранів двадцятаро, **15** верблюдиць дійних та їх жереб'ят тридцятаро, корів сорок, а биків десятаро, ослиць двадцятаро, а ослят десятаро. **16** І дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. І сказав він до рабів своїх: „Ідіть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“. **17** І він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чие те, що перед тобою? **18** то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моему Ісавові. А ото й він сам за нами“. **19** І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, **20** і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він підійме обличчя моє.“ **21** І йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі. **22** І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невільниці свої та одинадцятаро дітей своїх, і перейшов брід Яббок. **23** І він узав їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. **24** І zostався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. **25** І Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглбю стегна його. І звихнувся

суглб стегна Якова, як він боровся з Ним. **26** І промовив: „Пустити Мене, бо зійшла досвітня зоря“. А той відказав: „Не пушчу Тебе, коли не поблагословіши мене“. **27** І промовив до нього: „Як твоє ім'я?“ Той відказав: „Яків“. **28** І сказав „Не Яків буде називатися вже ім'я твое, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, — і подужав“. **29** І запитав Яків і сказав: „Скажи ж ім'я Своє“. А Той відказав: „Що питаєш про Ім'я Моє!“ І Він поблагословив його там. **30** І назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл, бо „бачив був Бога лицем у лице, та збереглася душа моя“. **31** І засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. І він кульгав на своє стегно. **32** Тому не їдять Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглбі стегна, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегна Якового, жили стегна.

33 І звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на обох невільниць своїх. **2** І поставив він тих невільниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її перед останніми, а Рахіль та Йосипа останніми. **3** А сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого. **4** І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. І вони заплакали. **5** І звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: „Хто то такі?“ А той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба“. **6** І підійшли сюди невільниці, і їхні діти, та й вклонилися. **7** І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йосип і Рахіль, та й вклонилися. **8** І сказав Ісав: „А що це за цілий табір той, що я спіткав?“ А той відказав: „Щоб знайти милість в очах мого пана“. **9** А Ісав сказав: „Я маю багато, мій брате, — твое нехай буде тобі“. **10** А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бож я побачив обличчя твое, ніби побачив Боже лице, і ти собі уподобав мене. **11** Візьми ж благословення моє, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. І благов він його, — і той узав. **12** І промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я піду обік тебе“. **13** А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. **14** Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я піду поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду до пана свого до Сеїру“. **15** І промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною“. А той відказав: „Що знаходжу я таку милість в очах свого пана?“ **16** І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сеїру.

17 А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я тому місцю: Суккот. 18 І Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом. 19 І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сихема, за сто срібняків. 20 І поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34 І вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того краї. 2 І побачив її Сихем, син Гамора хівейнина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і безчестив її. 3 І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого. 4 І сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи: „Візьми те дівча за жінку для мене!“ 5 А Яків почув, що той безчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибули вони. 6 І вийшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним. 7 І прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не робиться. 8 А Гамор говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрагла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку! 9 І посвоячтеся з нами, — дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьмуть собі. 10 І осядьтеся з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім“. 11 І промовив Сихем до батька її та до братів її: Нехай я знайду милість у ваших очах, і що ви скажете мені — я дам. 12 Сильно побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!“ 13 І відповіли сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він безчестив Діну, сестру їх. 14 І сказали до них: „Ми не можемо зробити тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плоть, бо то ганьба для нас. 15 Ми тільки за те прихилимось до вас, коли ви станете, як ми, — щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі. 16 І дамо вам своїх дочок, а ваших дочок візьмемо собі, й осядеємось із вами, і станемо одним народом. 17 А коли ви не послухаєте нас, щоб обрізатися, то ми візьмемо свої дочки, та й підемо“. 18 І їхні слова були добрі в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. 19 І не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший

у всім домі батька свого. 20 І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: 21 „Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий перед ними. Дочок їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочок даймо їм. 22 Тільки за це прихилиться до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. 23 Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилимось до них, і нехай вони осядуть із нами. 24 І послухали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. 25 І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дінині, взяли кожен меч свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків. 26 Також Гамора й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну з дому Сихемового, та й вийшли. 27 Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони безчестили їхню сестру. 28 Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі, 29 і весь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все, що де в домі було. 30 І сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю, у ханаанейнина й периззеейнина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім“. 31 А вони відказали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?“

35 І сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втівав був перед Ісавом, братом своїм“. 2 І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж. 3 І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зроблю я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску, і був зо мною в дорозі, якою ходив я“. 4 І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків сховав їх під дубом, що перед Сихемом. 5 І вирушили вони. І великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова. 6 І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і весь нарід, що був з ним. 7 І збудував він там жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли

він утікав перед своїм братом. **8** І вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут. **9** І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його. **10** І сказав йому Бог: „Ім'я твоє Яків. Не буде вже кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“. І назвав ім'я йому: Ізраїль. **11** І сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодися й розмножуйся, — народ і громада народів буде з тебе, і царі вийдуть із стегон твоїх. **12** А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам я той Край“. **13** І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. **14** І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника кам'яного, і вилив на нього винне лиття, і полив його оливою. **15** І назвав Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. **16** І він рушив із Бет-Елу. І була ще ківра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. **17** І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповитуха: „Не бійся, бо й це тобі син“. **18** І сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні, а його батько назвав його: Веніамін. **19** І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеєм. **20** І поставив Яків пам'ятника на гробі її, — це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. **21** І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Едери. **22** І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому. **23** Сини Ліїні: перворідний Якова Рувім, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулун. **24** Сини Рахіліні: Йосип і Веніамін. **25** А сини Білги, невільниці Рахіліної: Дан і Нефталім. **26** А сини Зілпи, невільниці Ліїної: Гад і Асир. Оце сини Якова, що йому народжено в Падані арамейському. **27** І прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамре, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. **28** І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. **29** І впокоївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

36 А оце нащадки Ісава, цебто Едома. **2** Ісав узяв жінок своїх з дочок ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівеянина, (*questioned*) **3** та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову. **4** І породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, **5** а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі. **6** І взяв Ісав

жінок своїх, і синів своїх, і дочок своїх, і всі душі дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, **7** бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх через їхню худобу. **8** І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом. **9** А оце нащадки Ісава, батька Едому на горі Сеїр. **10** Оце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки. **11** А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефó, і Гатам, і Кеназ. **12** А Тимна була наложниця Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амаліка. Оце сини Ади, Ісавової жінки. **13** А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера, Шамма й Мізза. Оце сини Босмати, Ісавової жінки. **14** А оці були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісавової жінки, — і вродила вона Ісаву Єуша, і Ялама, і Корея. **15** А оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ, **16** провідник Корей, провідник Гатам, провідник Амалик. Оце провідники Еліфаза в краю Едому, оце сини Ади. **17** А оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки. **18** А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш, провідник Ялам, провідник Корей, — оце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. **19** Оце сини Ісава, цебто Едому, і оце їхні провідники. **20** Оце сини Сеїра, хорейнина, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана, **21** і Дішон, і Ецев, і Дішан, — оце провідники хорейнина, сини Сеїру, краю едомського. **22** А сини Лотана були: Хорі й Гемам, а Лотанова сестра — Тимна. **23** А оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. **24** А ото сини Ців'онові: Аїя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. **25** А оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. **26** А оце сини Дішонові: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. **27** Ото сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. **28** Оце сини Дішана: Уц і Аран. **29** Оце провідники хорейнина: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он, провідник Ана, **30** провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — оце провідники хорейнина за їхніми провідниками в краї Сеїр. **31** А оце царі, що царювали в краю Едому перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. **32** І царював в Едомі Бела, син Беора, а ймення його міста Дінгава. **33** І вмер

Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри. **34** І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. **35** І вмер Хушам, і зацарював замість нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян на полі Моава, а ймення його міста Авіт. **36** І вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку. **37** І вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. **38** І вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів. **39** І вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'іл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава. **40** А оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами: провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, **41** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **42** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **43** провідник Магділ, провідник Ірам. Оце провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

37 І осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. **2** Оце оповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами своїми, з синами Білги та з синами Зілпи, жінок батька свого. І Йосип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька. **3** А Ізраїль любив Йосипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. І він справив йому квітчасте вбрання. **4** І бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і зненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно. **5** І снівся був Йосипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього. **6** І сказав він до них: „Послухайте но про той сон, що снівся мені. **7** А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. І ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопові моему“. **8** І сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ І вони збільшили ненависть до нього через сніп його та через слова його. **9** І снівся йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снівся мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“. **10** І він розповів це батькові своєму та браттям своїм. І докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Що то за сон, що снівся тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб уклонитися тобі до землі?“ **11** І заздрили йому брати його, а батько його

запам'ятав ці слова. **12** І пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. **13** І сказав Ізраїль до Йосипа: „Таж брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Ось я!“ **14** І сказав він до нього: „Піди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь“. І він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. **15** І знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. І запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“ **16** А той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають?“ **17** І сказав той чоловік: „Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотану“. І пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотані. **18** А вони побачили його здалека, і поки він наблизився до них, то змовчали на нього, щоб убити його. **19** І сказали вони один одному: „Ось іде той сновидець! **20** А тепер давайте вбиймо його, і вкиньмо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! І побачимо, що буде з його снами“. **21** І почув це Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“ **22** І сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на нього“, щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. **23** І сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. **24** І взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, — не було в ній води. **25** І сіли вони попоїсти хліба. І звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмаїлітів іде з Гілеаду, а верблуди їхні несуть пахощі, і бальзам, і ладан, — іде він спровадити це до Єгипту. **26** І сказав Юда до своїх братів: „Яка користь, що вб'ємо нашого брата, і затаїмо його кров? **27** Давайте продамо його Ізмаїльтянам, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. І послушалися брати його. **28** І коли проходили мідіяніти, купці, то витягли й підняли Йосипа з ями. І продали Йосипа ізмаїльтянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. **29** А Рувім вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! І розірвав він одержу свою... **30** І вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немає хлбця! А я, — куди я підú?“ **31** А вони взяли Йосипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. **32** І послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання — твого сина воно, чи ні?“ **33** А він пізнав його та й сказав: „Вбрання мого сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаний Йосип!“ **34** І роздер

Яків одіж свою, і зодягнув веретіще на стегна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своєму... **35** І зачали всі сини його та всі дочки його потішати його. Але він не міг утішитися, та й сказав: „У жалобі зійду я до сина мого до шеолу“. І плакав за ним його батько. (**Sheol h7585**)

36 А мідіяніти продали Йосипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царської сторожі.

38 Сталося того часу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а ймення йому Хіра. **21** побачив там Юда дочку одного ханаанейнина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з нею зійшовся. **3** І завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. **4** І завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан. **5** І ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його. **6** І взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я їй: Тамара. **7** І був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, — і Господь його вбив. **8** І сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого“. **9** А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. **10** І було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. **11** І сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій“. Бо він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати його“. І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. **12** І минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижив отари своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянин. **13** А Тамарі розповіли, кажучи: „Ось тесть твій іде до Тімни стригти отару свою“. **14** І зняла вона з себе одержу вдівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. І сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку. **15** І побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє. **16** І він збочив до неї на дорогу й сказав: „А ну но я ввійду до тебе!“ Бо він не знав, що вона невістка його. А вона відказала: „Що даси мені, коли прийдеш до мене?“ **17** А він відказав: „Я пошлю козлятко з отари“. І сказала вона: „Якщо даси заставу, аж поки пришлеш“. **18** А він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?“ Та сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй“. І він дав їй, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього.

19 І встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одержу вдівства свого. **20** А Юда послав козлятко через приятеля свого адулламітянина, щоб узяти заставу з руки тієї жінки. Та він не знайшов її. **21** І запитав він людей її місця, говорячи: „Де та блудниця, що була в Енаїм при дорозі?“ Вони відказали: „Не була тут блудниця“. **22** І вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця“. **23** І сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти“. **24** І сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд“. А Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спалена“. **25** Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому“. І сказала: „Пізнай но, чия то печатка, і шнурки, і ця палиця?“ **26** І пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав їй Шелі, синові своєму“. І вже більше не знав він її. **27** І сталося в часі, як родила вона, — а ось близнята в утробі її. **28** І сталося, як родила вона, показалася рука одного; і взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше“. **29** І сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. І сказала вона: „Нашо ти роздер для себе перепону?“ І назвала ім'я йому Перец. **30** А потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. І вона назвала ім'я йому: Зерах.

39 А Йосип був відведений до Єгипту. І купив його Потіфар, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж єгиптянин, з руки ізмаїльтян, що звели його туди. **2** І був Господь з Йосипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробував він у домі свого пана єгиптянина. **3** І побачив його пан, що Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його. **4** І Йосип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призначив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку. **5** І сталося, — відколі він призначив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дім єгиптянина через Йосипа. І було благословення Господнє в усьому, що він мав, — у домі й на полі. **6** І він позоставив усе, що мав, у руці Йосиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йосип був гарного стану та вродливого вигляду. **7** І сталося по тих пригодах, і звелá свої очі на Йосипа жінка пана його. І сказала вона: „Ляж зо мною!“ **8** А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож

пан мій не знає при мені нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. **9** Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, хібащо тебе, — бо ти жінка його. Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?“ **10** І сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. **11** І сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому. **12** І скопіла вона його за одержу його, кажучи: „Лягай же зо мною!“ А він позоставив свою одержу в її руці, та й утік, і вибіг надвір. **13** І сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одержу в її руці та й утік надвір, **14** то поклікала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: „Дивіться, — він припровадив нам якогось єврея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом. **15** І сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала, то позоставив одержу свою в мене, та й утік, і вибіг надвір. **16** І я поклала його одержу при собі аж до приходу пана його до свого дому“. **17** І вона переказала йому цими словами, говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єврей, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. **18** І сталося, як підняла я свій голос і закричала, то він позоставив свою одержу при мені, та й утік надвір“. **19** І сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив мені твій раб“, то запалився гнів його. **20** І взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничнім. **21** А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому. **22** І начальник в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. **23** Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь.

40 І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському. **2** І розгнівався фараон на двох своїх євнухів, — на начальника чашників і на начальника пекарів. **3** І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. **4** А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм угодовував. І були вони деякий час під вартою. **5** І снівся їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за значенням його сна, чашникові й

пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному домі. **6** І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. **7** І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“ **8** А вони сказали йому: „Снився нам сон, а відгадати його немає кому“. І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідajte но мені“. **9** І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні своїм, — ось виноградний кущ передо мною. **10** А в виноградному кущі три виноградні галузки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. **11** А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона“. **12** І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні. **13** Ще за три дні підійме фараон твою голову, і верне тебе на твоє становище, і ти даси чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. **14** Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випроведиш мене з цього дому. **15** Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене кинути до цієї ями“. **16** І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші п'єчива на голові моїй. **17** А в коші горішньому — зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови“. **18** І відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні. **19** Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твоє з тебе.“ **20** І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. І підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. **21** І вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову. **22** А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. **23** Та начальник чашників не пам'ятав про Йосипа, та й забув за нього.

41 І сталося по закінченні двох літ часу, і сниться фараонові, — ось він стоїть над Річкою. **2** І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і післися на лузі. **3** А ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, бридкі виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки. **4** І корови бридкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих.

І прокинувся фараон. 5 І знову заснув він. І снілося йому вдруге, — аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. 6 А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. 7 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, — а то був сон. 8 І сталося рано, — і занепокоївся дух його. І послав він, і покликав усіх ворожбитів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові. 9 І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадую гріхи свої. 10 Розгнівався був фараон на рабів своїх, і вмістив мене під варту дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. 11 І однієї ночі снівся нам сон, мені та йому, кожному снівся сон за своїм значенням. 12 А там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповіли йому, а він відгадав нам наші сні, кожному за сном його відгадав. 13 І сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище моє, а того повісив“. 14 І послав фараон, і покликав Йосипа, — і його сквапно вивели з в'язниці. І оголився, і змінив одягу свою, — і він прибув до фараона. 15 І промовив фараон до Йосипа: „Снівся мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухеш сон, щоб відгадати його“. 16 А Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові“. 17 І сказав фараон до Йосипа: „Бачив я в сні своїм — ось я стою на березі Річки. 18 І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони паслися на лузі. 19 А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридких, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. 20 І корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих. 21 І ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся. 22 І побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків повних та добрих. 23 А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. 24 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив“. 25 І сказав Йосип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щоб Бог робить, те Він звістить фараонові. 26 Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. А сон — один він. 27 А сім корів худих і бридких, що вийшли за ними, — сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то будуть сім літ голодних. 28 Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щоб Бог робить, те Він показав фараонові. 29 Ось приходять сім літ, — великий достаток у всім краї єгипетським. 30 А по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. 31 І не буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий. 32 А що сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її. 33 А тепер нехай фараон наздрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. 34 Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. 35 І нехай вони позбирають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбирають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. 36 І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голодом“. 37 І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. 38 І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім?“ 39 І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. 40 Ти будеш над домом моїм, а слів твоїх уст буде слухатися увесь народ мій. Тільки тронем я буду вищий від тебе“. 41 І сказав фараон Йосипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“. 42 І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одягу віссобну, а на шию йому повісив золотого ланцюга. 43 І зробив, що він їздив його другим поїздом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтеся!“ І поставив його над усім єгипетським краєм. 44 І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійме своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетським“. 45 І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. 46 А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лица фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край. 47 А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. 48 І зібрав він усю їжу семи літ, що була в єгипетським краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. 49 І зібрав Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок,

аж перестав рахувати, бо не було вже числа. **50** А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому Осната, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **51** І назвав Йосип ім'я первородному: Манасія, бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та ввесь дім мого батька“. **52** А ймення другому назвав: Єфрем, бо „розмножив мене Бог у краї недолі моєї“. **53** І скінчилися сім літ достатку, що були в єгипетським краї. **54** І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетським краї був хліб. **55** Але виголоднів увесь єгипетський край, а народ став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптови: „Ідіть до Йосипа. Щоб він вам скаже, те робіть“. **56** І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптови. А голод зміцнявся в єгипетським краї. **57** І прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пощо ви споглядаєте один на одного?“ **2** І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зійдіть туди, і купіть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не помремо“. **3** І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. **4** А Веніяміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спіткало його яке нещастя!“ **5** І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що прихдили, бо був голод у Краї ханаанським. **6** А Йосип — він володар над тим краєм, він продавав хліб усьому народові тієї землі. І прибули Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. **7** І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибули ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“. **8** І пізнав Йосип братів своїх, а вони не впізнали його. **9** І згадав Йосип сні, що про них йому снились були. І сказав він до них: „Ви шпигуні! Ви прибули підглянути слабі місця цієї землі“. **10** А вони відказали йому: „Ні, пане мій, а раби твої прибули купити їжі. **11** Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої не були шпигунами!“ **12** Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі місця цієї землі!“ **13** А вони відказали: „Дванадцятро твоїх рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а одного нема“. **14** І промовив їм Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. **15** Очим ви будете випробувані: Клянуся життям

фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде сюди наймолодший ваш брат! **16** Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддани пробі, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“ **17** І він забрав їх під варту на три дні. **18** А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся, **19** якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варті, а ви йдіть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів. **20** А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і будуть потверджені ваші слова, а ви не повмираєте“. І вони зробили так. **21** І говорили вони один одному: „Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили долю душі його, коли він благав нас, а ми не послухали. Тому то прийшло це нещастя на нас!“ **22** І відповів їм Рувім, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не грішіть проти хлопця, та ви не послухали. А оце й кров його жадається“ **23** А вони не знали, що Йосип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач. **24** А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеона, та й зв'язав його на їхніх очах. **25** А Йосип наказав, щоб наповнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. **26** І понесли вони хліб свій на ослах своїх, і пішли звідти. **27** І відкрив один мішка свого, щоб олові своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, — а воно ось в отворі мішка його! **28** І сказав він братам своїм: „Повернене срібло моє, — і ось воно в мішку моїм!“ І замерло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до одного: „Щоб це Бог нам зробив?“ **29** І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповіли йому все, що їх спіткало було, говорячи: **30** „Той муж, пан того краю, говорив із нами суворо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. **31** А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами! **32** Ми дванадцятро братів, сини нашого батька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим батьком у ханаанському Краї“. **33** І сказав до нас муж той, пан того краю: „З того пізнаю, що правдиві ви, — зоставте зо мною одного вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хліб та й ідіть. **34** І приведіть до мене брата вашого найменшого, і буду я знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете переходити цей край для купівлі.“ **35** І сталося, — вони випорбжнювали мішки свої, а ось у кожного

вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, — і полякались. **36** І сказав до них Яків, їх батько: „Ви позбавили мене дітей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Веніямина забере? Усе те на мене!“ **37** І промовив Рувім до батька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'єш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе“. **38** А той відказав: „Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався... А трапиться йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою сивину до шеблу!“ (Sheol h7585)

43 А голод став тяжкий у тім краї. **2** І сталося, як вони скінчили їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них батько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“ **3** І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами!“ **4** Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі. **5** А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами“. **6** І промовив Ізраїль: „Нащо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“ **7** А вони відказали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи батько ваш іще живий? Чи є в вас брат? І ми розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“ **8** І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не помираємо і ми, і ти, і наші діти. **9** Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою по всі дні! **10** А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були два рази“. **11** І сказав їм Ізраїль, їх батько: „Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи бакламу, і трохи меду, пахоців, і ладану, датилив, і мигдалів. **12** А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка. **13** А брата вашого заберіть, — і встаньте, ідіть до того мужа. **14** А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата й Веніяміна. А я, — певно стратив сина свого!“ **15** І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвоє срібла в руку свою, і Веніямина, і встали, та й зійшли до Єгипту. І стали вони перед лицем

Йосиповим. **16** І побачив Йосип Веніямина з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упровадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні“. **17** І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому. **18** І полякались ті люди, що були впроваджені до Йосипового дому. І сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепитись до нас, і напасти на нас, і забрати за рабів нас та наші осли“. **19** І приступили вони до чоловіка, що над домом Йосиповим, та й говорили до нього при вході в дім. **20** І сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі. **21** І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, — а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою! **22** А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків“. **23** А той відказав: „Мир вам! Не бійтеся! Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. І вивів до них Симеона. **24** І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. **25** І вони приготували дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почули, що там вони їстимуть хліб. **26** І ввійшов Йосип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі. **27** А він запитав їх про мир і сказав: „Чи гаразд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“ **28** А вони відказали: „Гаразд рабові твому, батькові нашому. Ще він живий“. І вони схилилися, і вклонилися до землі. **29** І звів він очі свої, та й побачив Веніямина, свого брата, сина матері своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ І сказав: „Нехай Бог буде милостивий до тебе, мій сину!“ **30** І Йосип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... **31** І вмив він лице своє, і вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліба!“ **32** І поклали йому окремо, а їм окремо, й єгиптянам, що їли з ним, окремо, бо єгиптяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огида для Єгипту. **33** І вони посідали перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. І здивувалися ці люди один перед одним. **34** І він посилав дари страви від себе до них.

А дар Веніяминів був більший від дару всіх їх уп'ятро. І пили вони, і повпивалися з ним.

44 І наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понаповнюй мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. І поклади срібло кожного до отвору мішка його. **2** А чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. І зробив той за словом Йосиповим, яке він сказав був. **3** Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. **4** Вони вийшли з міста, ще не віддалилися, а Йосип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожени їх, та й скажи їм: „Нащо ви заплатили злом за добро? **5** Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? І зле ви зробили, що вчинили так“. **6** І той їх догнав, і сказав їм ті слова. **7** А вони відказали йому: „Нащо пан мій говорить отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ. **8** Таж сріблб, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. А як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото? **9** У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моєму панові“. **10** А той відказав: „Гож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“. **11** І поспішно поспускали вони кожен свого мішка на землю. І порозв'язували кожен мішка свого. **12** І став він шукати. Розпочав від найстаршого, а скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминові! **13** І пороздирали вони свою одіж! І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. **14** І ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, — а він ще був там. І попадали вони перед лицем його на землю. **15** І сказав до них Йосип: „Щб́ це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді́ відгадає такий муж, як я?“ **16** А Юда промовив: „Щб́ ми скажемо панові моєму? Щб́ будемо говорити? Чим виправдаємось? Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми раби панові моєму, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“. **17** А Йосип відказав: „Дал́еке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! А ви йдіть із миром до вашого батька“. **18** І приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів твій на раба твого, бо ти такий, як фараон. **19** Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“ **20** І сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його вмер. І позостався

він сам у своєї матері, а батько його любить. **21** А ти був сказав своїм рабам: „Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“. **22** І сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре той“. **23** А ти сказав своїм рабам: „Коли не зійде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лица мого“. **24** І сталося, коли ми зійшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. **25** А батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“. **26** А ми відказали: „Не можемо зійти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зійдемо ми, бо не можемо бачити лица того мужа, якщо брат наш наймолодший не буде з нами“. **27** І сказав до нас раб твій, наш батько: „Ви знаєте, що двох бул́а породила мені жінка моя. **28** Та пішов від мене один, і я сказав: справді́, дійсно розшарпаний він. І я не бачив його аж дотепер. **29** А заберете ви також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведе те сивину мою цим злом до шеолу“. (Sheol h7585) **30** А тепер, коли я прийду́ до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душею тією, — **31** То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до шеолу. (Sheol h7585) **32** Бо раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу́ його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні! **33** А тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моєму. А юнак нехай іде з своїми братами! **34** Бо як я прийду́ до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька“.

45 І не міг Йосип здержатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ І не було з ним нікого, коли Йосип відкрився братам своїм. **2** І він ѓолосно запла́вав, і почув і єгиптяни, і почув дім фараонів. **3** І Йосип промовив до браттів своїх: „Я Йосип... Чи живий ще мій батько?“ І не могли його браття йому відповісти, бо вони налякалися його. **4** А Йосип промовив до братів своїх: „Підійдіть же до мене!“ І вони підійшли, а він проказав: „Я Йосип, ваш брат, якого ви продали були до Єгипту. **5** А тепер не сумуйте, і нехай не буде жалю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення. **6** Бо ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнив. **7** І послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позостались на землі, і щоб утримати для вас при житті́ велике число спасених. **8** І

виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. І Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. 9 Поспішіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся. 10 І осядь у землі Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє. 11 І прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднів ти, і дім твій, і все, що твоє. 12 І ось очі ваші й очі брата мого Веніямина бачать, що це мої уста говорять до вас. 13 І оповісте батькові моему про всю славу мою в Єгипті, та про все, що ви бачили. І поспішіть, і приведіть вашого батька сюди“. 14 І впав він на шию Веніямину, братові своєму, та й заплакав, і Венямін плакав на шиї його... 15 І цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними... А потому говорили брати його з ним. 16 І розголошено в домі фараоновім чутку, говорячи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. 17 І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понав'ючуйте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського. 18 І заберіть вашого батька й доми ваші, та й прийдіть до мене, а я дам вам добра єгипетського краю. І споживайте ситість землі. 19 А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з єгипетського краю вози для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте. 20 А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього єгипетського краю — ваше воно“. 21 І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживу на дорогу. 22 І дав усім їм кожному переміни одержі, а Веніяминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одержі. 23 А батькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'ючених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'ючених збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. 24 І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“ 25 І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. 26 І розповіли йому, кажучи: „Ще Йосип живий“, і що він панує над усім єгипетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... 27 І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він вози, що послав Йосип, щоб везти його, то ожив дух Якова, їхнього батька. 28 І промовив Ізраїль: „Дбсити! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!“

46 І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Беер-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісака. 2 І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відказав: „Ось я!“ 3 І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. 4 Я зійду з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закріє рукою своєю очі твої“. 5 І встав Яків з Беер-Шеви. І пов'їзлі Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його. 6 І взялі вони стада свої, і маєток свій, що набули в землі ханаанській, і прибули до Єгипту Яків та весь рід його з ним. 7 Він привів із собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і весь рід свій. 8 А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувім. 9 І сини Рувимові: Ханок, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. 10 І сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанянки. 11 І сини Левієві: Гершон, Кегат і Мерарі. 12 І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. 13 І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон. 14 І сини Завулóнові: Серед, і Елон, і Яхлїл. 15 Оце сини Лїїні, що вродила вона Якову в Падані арамейській, та дочку його Дїну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три. 16 І сини Гадові: Цїфйон, і Хаггі, Шуні, і Ецбон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі. 17 І сини Асірові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Верія, і Сїрах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіїл. 18 Оце сини Зїлли, що Лаван був дав її своїй дочці Лїї, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ. 19 Сини Рахїлі, жінки Якова: Йóсип і Венямін. 20 І вродилися Йосипові в єгипетським краї Манасїя та Ефрém, що їх уродила йому Оснат, дочка Потї-Фера, жерця Ону. 21 І сини Веніяминові: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муппїм, і Хуппїм, і Ард. 22 Оце сини Рахїліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. 23 І сини Данові: Хушім. 24 І сини Нефталїмові: Яхсеїл, і Гуні, і Ецер, і Шїллем. 25 Оце сини Білгі, що її Лаван дав був своїй дочці Рахїлі. І вона породила їх Якову, усіх душ сім. 26 Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стéгон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. 27 А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. 28 І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним дорóгу до Гошену. І прибули вони до краю Гошен. 29 І запрїг Йосип свою колесницю, і

вирушив назустріч батькові своєму Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на шії його. **30** І промовив Ізраїль до Йосипа: „Нехай тепер помру я, побачивши обличчя твоє, що ти ще живий!“ **31** А Йосип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Піду й розкажу фараонові, та й повім йому: Брати мої й дім батька мого, що були в Краї ханаанським, прибули до мене. **32** А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. І вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхнє було. **33** І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше зайняття? **34** то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодости своєї аж дотепер, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — огида“.

47 І прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхнє прибули з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен“. **2** І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим. **3** І сказав фараон до братів його: „Яке ваше зайняття?“ А вони відказали фараонові: „Пастухи отари раби твої, — і ми, і наші батьки“. **4** І сказали вони фараонові: „Ми прибули, щоб мешкати в краї цім, нема бо паші для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен“. **5** І промовив фараон до Йосипа, говорячи: „Батько твій та брати твої прибули до тебе. **6** Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшім місці цього краю осади батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“. **7** І привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. І Яків поблагословив фараона. **8** І промовив фараон до Якова: „Скільки днів часу життя твого?“ **9** А Яків сказав до фараона: „Днів часу мандрівки моєї — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя мого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої“. **10** І Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового. **11** І осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращім місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон. **12** І постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. **13** А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. І віснажився єгипетський край та Край

ханаанський через той голод. **14** І зібрав Йосип усе срібло, що знаходилося в єгипетським краї та в Краї ханаанським, за поживу, що вони купували. І Йосип вніс те срібло до фараонового дому. **15** І вичерпалося срібло в краї єгипетським та в Краї ханаанським. І прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам хліба! Нащо нам умирати перед тобою, тому що вичерпалося срібло?“ **16** А Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“. **17** І вони припровадили худобу свою до Йосипа. І дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. І він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. **18** І скінчився той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а череди здобутку в нашого пана. Нічого не залилося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля! **19** Навщо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремо, а земля не опустіє“. **20** І Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спродували кожен поле своє, посилювався бо був голод між ними. І стала земля фараоною. **21** А народ — він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. **22** Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутки від фараона. І вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому не продали своєї землі. **23** І сказав Йосип до наробу: „Оце купив я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійте землю. **24** А настануть жнив'я, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частини будуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей“. **25** А вони відказали: „Ти нас удержав при житті. Нехай же знайдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові“. **26** А Йосип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоною. **27** І осів Ізраїль в єгипетським краї в країні Гошен, і набули в нім володіння. І вони розродилися й сильно розмножилися. **28** І жив Яків в єгипетським краї сімнадцять літ. І були дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ. **29** І наблизилися дні Ізраїля до смерті. І кликнув він до сина свого до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегно моє, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай

мене в Єгипті! **30** І ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаєш мене в їхньому гробі“. А той відказав: „Я вчиню за словом твоїм“. **31** А Яків сказав: „Присягни ж мені!“ І він присягнув йому. І вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48 І сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твій хворіє“. І він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрема. **2** І промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твій син Йосип!“ І зміцнився Ізраїль, та й сів на постелі. **3** І сказав Яків до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене. **4** І сказав Він до мене: „Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки“. **5** А тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетським краї до прибуття мого до тебе до Єгипту, — вони мої! Єфрем і Манасія, як Рувім і Симеон, будуть мої. **6** А нащадки твої, що породилеш по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на ймення своїх братів у наслідді своїм. **7** А я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанським на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Ефрати. І я поховав був її там, на дорозі до Ефрати, — це Віфлеєм“. **8** А Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?“ **9** І сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут“. А той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю“. **10** А очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися. І Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх. **11** І сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твоє“. **12** І Йосип відвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі. **13** І Йосип узяв їх обох, — Єфрема своєю правицею від лівиці Ізраїля, а Манасію своєю лівицею від правиці Ізраїля, та й до нього підвів. **14** І простяг Ізраїль правицю свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія — перворідний. **15** І він поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісаак, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня, **16** Ангел, що рятусь мене від усього лихого, — нехай поблагословить цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісаака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі“. **17** А Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, — і було це не до

вподоби йому. І він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіїну. **18** І сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицю свою на його голову!“ **19** А батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! І він буде народом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею народів“. **20** І він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ І поставив Єфрема перед Манасією. **21** І сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю... А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків! **22** А я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм“.

49 І покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, щоб вас спіткає наприкінці днів. **2** Зійдіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтеся до Ізраїля, вашого батька! **3** Рувіме, — ти мій перворідний, моя мій і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутности! **4** Ти пінився був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збезчестив його, на постелю мою ти піднявся! **5** Симеон і Левій — то брати, їхня зброя — знаряддя насильства. **6** Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилучиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людину забили, а в своїй самоволі вола копії позбавили... **7** Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжка бо вона! Поділю їх я в Якові, і їх розпорішу в Ізраїлі! **8** О Юдо, — похвалять тебе твої браття! Рука твоя — на шиї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклоняться. **9** Юда — лев молодий! Ти, мій сину, вертаєшся з здобичі: прихилився він, поклався як лев й як левиця, — зведе хто його? **10** Не відійметься берло від Юди, ані в його стегон законодавець, аж прийде Примиритель, що йому буде послух народів. **11** Він прив'яже до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини — сина ослиці своєї. Він одягу свою буде прати в вині, а шату свою — в виноградній крові! **12** Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока — білозубий. **13** Завулбн буде мешкати над берегом морським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його — до Сидону. **14** Іссахар — то костистий осел, що лежить між кошарами. **15** І побачив він спокій, що добрий, та землю, що стала приємна, і він нахилив свої плечі, щоб нести, і став працювати на податок. **16** Дан буде судить

свій народ, як один із Ізраїльських родів. 17 Дан буде вужем при дорозі, змією отруйливою при шляху, що п'яти коневі кусає, і його верхівець позад себе впаде. 18 Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! 19 Гад — на нього юрба нападтиме, та він нападе на їх п'яти. 20 Асир — його хліб буде ситий, і він буде давати присмаки царські. 21 Нефталім — вільна ланя, він прекрасні слова видає. 22 Йосип — вітка родюча, вітка родюча над джерелом, її віття по муру спиняється. 23 І огірчили його та з луку стріляли, і зненавиділи були стрільці його. 24 Та зостався міцним його лук, і стали пружні рамена його рук, — від рук Сильного Якового, звідти Пастир, Твердиня синів Ізраїлевих. 25 Проси ти від Бога, свого Отця, — і Він допоможе тобі, і проси Всемогутнього — і Він благословить тебе благословенням небес, що на висоті, благословенням безодні, що долі лежить, благословеннями перс та утроби. 26 Благословення батька твого стали сильніші від благословення батьків моїх, — аж до пожаданих висот віковичних. Нехай вони будуть на голову Йосипову, на маківку вибраного з-поміж братів своїх! 27 Веніямін — хижий вовк: вранці їсть він ловитву, а на вечір розділює здобич". 28 Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, що говорив їм батько їх. І він поблагословив їх, — кожного за благословенням його поблагословив їх. 29 І він наказав їм, і промовив до них: „Я прилучаюся до своєї рідні... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефрона хіттеянина, 30 у тій печері, що на полі Махпели, що навпроти Мамре в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефрона хіттеянина на володіння для гробу. 31 Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там поховали Ісака та його жінку Ревеку, і там поховав я Лію. 32 Поле й печера, що на ній, то добуток від синів Хета". 33 І закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочив. І він прилучився до своєї рідні.

50 І впав Йосип на лице батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. 2 І звелів Йосип рабам своїм лікарям забальзамувати батька його. І забальзамували ці лікарі Ізраїля. 3 І сповнилося йому сорок день, бо так сповняються дні бальзамування. І оплакував його Єгипет сімдесят день. 4 А як минули дні оплакування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: „Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: 5 „Батько мій заприсяг був мене, говорячи: „Ось я вмираю. У гробі моїм, що я собі викопав у Країні ханаанській, — там похováеш мене“. А тепер нехай я підую, і похováю батька свого, та й

вернуся". 6 І сказав фараон: „Піди, і поховай свого батька, як заприсяг він тебе". 7 І пішов Йосип поховати батька свого, а з ним пішли всі раби фараонові, старші дому його, і всі старші єгипетського країю, 8 і ввесь дім Йосипів, і браття його, і дім батька його. Тільки дітей своїх та дрібну й велику худобу свою вони позоставили в країні Гошен. 9 І вирушили з ним також колесніці та комбінники. І був табір їх дуже великий. 10 І прийшли вони до Горен-Атаду, що по другім боці Йордану, і плакали там великим та дуже ревним плачем... І він учинив батькові своєму семиденну жалобу. 11 І побачили мешканці того Краю, ханааняни, жалобу в Горен-Атаді, та й сказали: „То сильна жалоба для Єгипту!“ Тому то кликнули ім'я його Авел-Міцраїм, що на тім боці Йордану. 12 І вчинили йому сини його так, як він їм заповів був. 13 І понесли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпели, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хіттеянина Ефрона, навпроти Мамре. 14 А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всі, хто ходив з ним ховати батька його. 15 І побачили Йосипові брати, що вмер їхній батько, та й сказали: „А що як зненавидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були заподіяли?" 16 І переказали вони Йосипові, говорячи: „Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи: 17 Отак скажіть Йосипові: Прощу, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“ І заплакав Йосип, як вони говорили до нього... 18 І пішли також браття його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“ 19 А Йосип промовив до них: „Не бійтеся, бо хіба ж я замість Бога? 20 Ви задумували були на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий народ! 21 А тепер не лякайтеся, — я буду утримувати вас та дітей ваших!“ І він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. 22 І осівся Йосип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ. 23 І побачив Йосип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасіїного, були народилися на Йосипові коліна. 24 І сказав Йосип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і введе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову". 25 І Йосип заприсяг Ізраїлевих синів, говорячи: „Конче згадає Бог вас, а ви внесете звідси кості мої!“ 26 І впокоївся

Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамували його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Вихід

1 А оце ймення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту. Кожен із домом своїм прибули: **2** Рувім, Симеон, Левій і Юда, **3** Іссахар, Завулон і Венямін, **4** Дан і Нефталім, Гад і Асир. **5** І було всіх душ, що вийшли з стегна Якового, сімдесят душ. А Йосип був ув Єгипті. **6** І вмер Йосип і всі браття його, та ввесь той рід. **7** А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувалися, та й стали вони надзвичайно сильні. І наповнився ними той край. **8** І став над Єгиптом новий цар, що не знав Йосипа. **9** І сказав він до народу свого: „Ось народ Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас! **10** Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не множився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших, — і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“. **11** І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарями. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес. **12** Але що більше його гнобили, то більше він множився та більше ширився. І жахалися єгиптяни через Ізраїлевих синів. **13** І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати. **14** І вони огрічували їхнє життя тяжкою працею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити. **15** І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповитухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другій — Пуа, **16** і говорив: „Як будете бабувати єврейок, то дивіться на порід: коли буде син, то вбийте його, а коли це дочка, — то нехай живе“. **17** Але баби-сповитухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишали хлопчиків при житті. **18** І покликав єгипетський цар баб-сповитух, та й сказав їм: „Нащо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“ **19** І сказали баби-сповитухи до фараона: „Бо єврейки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповитухи: поки прийде до них баба-сповитуха, то вони вже й народять“. **20** І Бог чинив добро бабам-сповитухам, а народ розмножувався, і сильно міцнів. **21** І сталося, тому, що ті баби-сповитухи боялися Бога, то Він будував їм доми. **22** І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого єврейського сина — кидайте його до Річки, а кожну дочку — зоставляйте при житті!“

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левієву. **2** І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці.

3 Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірусову скриньку, і виасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на березі Річки. **4** А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться. **5** І зійшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку серед очерету, — і послала невільницю свою, щоб узяла її. **6** І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилосердилася над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“ **7** І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не піти й не покликати тобі жінку-мамку з єврейок, і вона годуватиме тобі дитину?“ **8** І сказала їй дочка фараонова: „Іди“. І пішла та дівчина, і покликала матір дитини. **9** А дочка фараонова сказала до неї: „На тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату“. І взяла та жінка дитину, і годувала її. **10** І підросло те дитя, і вона привела його до фараонової дочки, — і він став їй за сина. І вона назвала йому ймення Мойсей, і сказала: „бо з води я витягла його“. **11** І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпінь. І побачив він єгиптянина, що бив єврея з братів його. **12** І озирнувся він туди та сюди, і побачив, що нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в пісок. **13** І вийшов він другого дня, — аж ось сваряться двоє євреїв. І сказав він несправедливому: „Нащо ти б'єш свого ближнього?“ **14** А той відказав: „Хто тебе настановив за начальника та за суддю над нами? Чи ти думаєш убити мене, як ти вбив був єгиптянина?“ І злякався Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа стала відомою!“ **15** І почув фараон про цю справу, та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від фараонового лиця, й оселився в країні Мідіян. **16** А в мідіянського жерця було сім дочок. І прийшли вони, і витягали воду, і наповнили корита, щоб напоїти отару свого батька. **17** І прийшли пастухи й відігнали їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню отару. **18** І прибули вони до Реуїла, свого батька, а той поспитав: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“ **19** А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам води й напоїв отару“. **20** І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'їсть хліба“. **21** І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору. **22** І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом, бо сказав: „Я став приходоком у чужому краї“. **23** І сталося по

довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеві сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога. **24** І почув Бог їхній стогін. І згадав Бог Свого заповіта з Авраамом, Ісаком та Яковом. **25** І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

3 А Мойсей пас отару тестя свого Їтра, жерця Мідіанського. І провадив він цю отару за пустинню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву. **2** І явився йому Ангел Господній у полум'ї огняному з-посеред тернового куща. І побачив він, що та тернина горить огнем, але не згоряє кущ. **3** І сказав Мойсей: „Зійду но, і побачу це велике видіння, — чому не згоряє та тернина?“ **4** І побачив Господь, що він зійшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї тернини і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“ **5** І сказав Він: „Не зближайся сюди! Здійми взуття своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, — земля це свята!“ **6** І сказав: „Я Бог батька твого, Бог Авраама, Бог Ісака й Бога Якова!“ І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога! **7** І промовив Господь: „Я справді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болю його. **8** І я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанейнина, і хіттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина. **9** А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до Мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть. **10** А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту народ Мій, синів Ізраїлевих!“ **11** І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?“ **12** А Він відказав: „Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі“. **13** І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас“, то вони запитають мене: „Яке Ім'я Його?“ Що я скажу їм?“ **14** І сказав Бог Мойсєєві: „Я Той, що є“. І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Сущий послав мене до вас“. **15** І сказав іще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог Авраама, Бог Ісака й Бога Якова послав мене до вас. А оце Ім'я Моє навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід. **16** Іди, збери старших Ізраїлевих та й скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заподіяне вам ув Єгипті“. **17** І сказав

Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина, до Краю, що тече молоком та медом. **18** І вони послухають слова твого, і прийдеш ти та старші Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог євреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденну дорогу в пустинню, і складемо жертви Господеві, Богові нашому! **19** І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не буде змушений рукою сильною. **20** І Я витягну Свою руку, та й поб'ю Єгипет усіма чужаками Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас. **21** І Я дам милість цьому народові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви впорожні! **22** Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого посуд срібний і посуд золотий та одержу, і покладе це на синів ваших та на дочок ваших, — і забере те здобич від Єгипту“.

4 І відповів Мойсей та й сказав: „Таж вони не повірять мені, і не послухають голосу мого, бо скажуть: Господь не явився тобі!“ **2** І промовив до нього Господь: „Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“. **3** І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього. **4** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за хвоста!“ І він простяг свою руку й узяв його, — і той став палицею в долоні його. **5** „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісака й Бога Якова“. **6** І сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвіну свою!“ І засунув він руку свою за пахвіну свою, і витягнув її, — аж ось рука його побіліла від прокази, як сніг! **7** А Він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвину свою!“ І він поклав знову руку свою до своєї пахвини, і витягнув її з пахвини своєї, — і ось вона стала знову, як тіло його. **8** „І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної. **9** І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллеш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“. **10** Та Мойсей сказав до Господа: „О Гбсподи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Свогого раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязикий“. **11** І сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь? **12** А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, щоб ти маеш говорити“. **13**

А він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли іншого, кого маєш послати“. **14** І запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: „Чи ж не Аарон твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм. **15** І ти будеш говорити до нього, і вкладеш слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, щоб маєте робити. **16** І він буде говорити за тебе до народу. І станеться, — він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога. **17** І ти візьмеш у руку свою оцю палицю, якою ознаки чинитимеш“. **18** І пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого йтра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А йтро сказав до Мойсея: „Іди в мирі!“ **19** І сказав Господь до Мойсея в Мідіані: „Іди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“. **20** І взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. І взяв Мойсей палицю Божу в руку свою. **21** І сказав Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я ожорсточу серце його, — і він не відпустить народу. **22** І ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль. **23** І кажу Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служити. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого перворідного“. **24** І сталося в дорозі на нічлігу, — стрів був його Господь і шукав, щоб убити його. **25** Та Ціппора взяла кременя, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“ **26** І пустив Він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрізання“. **27** І сказав Господь до Аарона: „Іди назустріч Мойсею в пустиню!“ І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його. **28** І розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що Він наказав був йому. **29** І пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів. **30** І переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсееві. А той ті ознаки чинив на очах народу. **31** І повірив нарід той. І почули вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти нарід Мій, — і нехай вони святкують Мені на пустині!“ **2** А фараон відказав: „Хто Господь, що послухаюся слів його, щоб

відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпущу!“ **3** І сказали вони: „Бог євреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господеві, Богові нашому, щоб не доторкнувся Він до нас мором або мечем“. **4** І сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідіть до своїх діл!“ **5** І сказав фараон: „Таж багато тепер цього простолоду, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“. **6** І того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи: **7** „Не давайте більше народів солами, щоб робити цеглу, як учора й позавчора. Нехай ідуть самі, та збирають собі солами. **8** А призначене число цегли, що вони робили вчора й позавчора, накладете на них, — не зменшуйте з нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходім, принесімо жертву нашому Богові!“ **9** Нехай буде тяжка праця на цих людей, і нехай працюють на ній, і нехай покинуть облудні слова“. **10** І вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам солами. **11** Самі йдіть, наберіть собі солами, де знайдете, бо нічого не зменшене з вашої роботи!“ **12** І розпорівшись народ той по всій єгипетській землі, щоб збирати стерню на солому. **13** А погоничі наставляли, говорячи: „Скінчіть вашу щоденну працю в час так, як коли б була солома“. **14** І були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчили свого приділу для виробу цегли й учора й сьогодні, як було дотепер?“ **15** І прибули писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм? **16** Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — кажуть нам — робіть! І ось раби твої биті, — і гришиш ти перед народом своїм!“ **17** А він відказав: „Нероби ви, нероби! Тому ви говорите: Ходім, принесімо жертву Господеві. **18** А тепер ідіть, працюйте, а солами не дадуть вам! Але призначене число цегли ви дасте!“ **19** І бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часі!“ **20** І стріли вони Мойсея та Аарона, що стояли насупроти них, як вони виходили від фараона, **21** та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви вчинили ненависним дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меча в їхню руку повбивати нас!“ **22** І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду вчинив цьому народові? Чому Ти послав мені це? **23** Бо відкільки прийшов я до фараона, щоб говорити

Твоїм Ім'ям, він ще більшу кривду чинить цьому народові, а насправді Ти не визволив народу Свого!”

6 І сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиню Я фараонові, бо він, змушений рукою сильною, їх відпустить, і, змушений рукою сильною, вижене їх із краю свого“. **2** І говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь! **3** І являвся Я Авраамові, Ісакові та Яковові Богом Всемогутнім, але Йменням Своім „Господь“ Я не дався їм пізнати. **4** А також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували. **5** І почув Я теж стогін синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх своїми рабами, — і згадав заповіта Свого. **6** Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! І Я виведу вас з-під тягарів Єгипту, і визволю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненим раменем та великими присудами. **7** І візьму вас Собі за народа, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту! **8** І введу вас до того Краю, що про нього Я підняв був Свою руку, щоб дати його Авраамові, Ісакові та Якову. І Я дам його вам на спадщину. Я — Господь!“ **9** І так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не слухали Мойсея через легкодухість та тяжку роботу. **10** І казав Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого краю“. **12** І казав Мойсей перед лицем Господнім, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? А я — необрізановустий! **13** І казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського краю. **14** Оце голови батьківських домів їхніх. Сини Рувіма, перворідного Ізраїлевого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі, — це родини Рувімові. **15** А сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанейки, — це родини Симеонові. **16** А оце імена синів Левієвих за їхніми родинами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. А літа життя Левієвого — сто і тридцять і сім літ. **17** Сини Гершові: Лівні, і Шім'ї за їхніми родинами. **18** А сини Кегатові: Амрам, і Їцгар, і Хеврон, і Уззіїл. А літа життя Кегатого — сто і тридцять і три роки. **19** А сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце родини Левієві за їхніми родами. **20** І взяв Амрам свою тітку Йохевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. А літа життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ. **21** А сини Їцгарові: Корак,

і Нефег, і Зіхрі. **22** А сини Уззіїлові: Мішаїл, і Елцафан, і Сітрі. **23** І взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігу, і Елеазара, і Ітамара. **24** А сини Корахові: Ассир, і Елкана, і Аваасаф, — це родини Корахові. **25** А Елеазар, син Ааронів, узяв собі з дочок Путїїлових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Оце голови батьківських домів Левітів за їхніми родинами. **26** Оце Аарон і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми військовими відділами“. **27** Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарон. **28** І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетським краї, **29** то казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю тобі“. **30** І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Таж я необрізановустий! Як же слухати буде мене фараон?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивись, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій. **2** Ти будеш говорити все, що Я накажу тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого краю. **3** А я вчиню запеклим фараонове серце, і помножу ознаки мої та чуда мої в єгипетським краї. **4** І не послухає вас фараон, а я покладу Свою руку на Єгипет, і виведу війська Свої, народ Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського краю великими присудами. **5** І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою руку на Єгипет — і виведу від них Ізраїлевих синів“. **6** І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони. **7** А Мойсей був віку восьмидесята літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона. **8** І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи: **9** „Коли буде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Візьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем! **10** І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, — і вона стала вужем! **11** І поклонив фараон також мудреців та ворожбитів, — і вчинили так само й вони, чарівники єгипетські, своїми чарами. **12** І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні. **13** Та затверділо фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. **14** І сказав Господь

до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити нарід! 15 Піди до фараона рано вранці. Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку. 16 І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тебе, кажучи: Відпусти Мій нарід, і нехай вони служать Мені на пустині! Та не послухався ти дотепер“. 17 Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдарю палицею, що в руці мойї, по воді, що в Річці, — і вона зміниться на кров! 18 А риба, що в Річці, погине. І засмердиться Річка, і попомучаться єгиптяни, щоб пити воду з Річки!“ 19 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Візьми свою палицю, і простягни свою руку над водою єгиптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'янім, і в каміннім.“ 20 І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив воду, що в Річці, на очах фараона й на очах його рабів. І змінилася вся вода, що в Річці, на кров! 21 А риби, що в Річці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгиптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетським краї. 22 І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 23 І повернувся фараон, і ввійшов до дому свого, і не приклав він свого серця також до цього. 24 І всі єгиптяни копали біля річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з річки. 25 І минуло сім день по тому, як Господь ударив річку.

8 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та й скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій нарід, — і нехай вони служать Мені. 2 А коли ти відмовиш відпустити, то ось Я вдарю ввесь край твій жабами. 3 І стане річка роїти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжку твоє, і до домів рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до діжок твоїх. 4 І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повилазять ці жаби“. 5 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою руку з палицею своєю на річку, на потоки, і на ставки, і повиводь жаб на єгипетський край“. 6 І простяг Аарон руку свою на єгипетські води, — і вийшла жабня, та й покрила єгипетську землю. 7 Та так само зробили й єгипетські чарівники своїми чарами, — і вивели жаб на єгипетську землю. 8 І покликав фараон Мойсея

й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа нехай виведе ці жаби від мене й від народу мого, а я відпущу нарід той, — і нехай приносять жертви для Господа!“ 9 І сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і за слуг твоїх, і за народ твій, щоб понищити жаби від тебе й від домів твоїх, — тільки в річці вони позостануться“. 10 А той відказав: „На завтра“. І сказав Мойсей: „За словом твоїм! Щоб ти знав, що нема Такого, як Господь, Бог наш! 11 І відійдуть жаби від тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в річці вони позостануться“. 12 І вийшов Мойсей та Аарон від фараона. І клікав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона. 13 І зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль. 14 І збирали їх цілими кұпами, — і засмерділася земля! 15 І побачив фараон, що сталась полегша, і знову стало запеклим серце його, — і не послухався їх, як говорив був Господь. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою палицю, та й удар зёмний порох, — і нехай він стане вошами в усьому єгипетському краї!“ 17 І зробили вони так. І простяг Аарон руку свою з палицею своєю, та й ударив зёмний порох, — і він стався вошами на людині й на скотині. Увесь зёмний порох стався вошами в усьому єгипетському краї! 18 І так само робили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. І була вошва на людині й на скотині. 19 І сказали чарівники фараонові: „Це палець Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 20 І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він піде до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій нарід, і нехай вони служать Мені! 21 Бо коли ти не відпустиш народу Мого, то ось Я пошлю на тебе, і на слуг твоїх, і на народ твій, і на домі твої рої мух. І єгипетські домі будуть повні мушні, а також земля, на якій вони живуть. 22 І відділю того дня землю Гошен, що Мій народ живе на ній, щоб не було там роїв мух, щоб ти знав, що Я — Господь посеред землі! 23 І зроблю Я різницю між народом Моїм та народом твоїм. Узавтра буде це знамено!“ 24 І зробив Господь так. І найшла численна мушня на дім фараона, і на дім рабів його, і на всю єгипетську землю. І нищилась земля через ті рої мух! 25 І кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підіть, принесіть жертви вашому Богові в цьому краї!“ 26 А Мойсей відказав: „Не годіться чинити так, бо то огида для Єгипту ми принесли б

у жертву Господу, Богові нашому. Тож будемо принісати в жертву огиду для єгиптян на їхніх очах, і вони не вкаменують нас? 27 Триденною дорогою ми підемо на пустиню, і принесемо жертву Господеві, Богові нашому, як скаже Він нам“. 28 І сказав фараон: „Я відпущу вас, і ви принесете жертву Господеві, Богові вашому на пустині: Тільки далеко не віддаляйтесь, ідучи. Моліться за мене!“ 29 І сказав Мойсей: „Ось я виходжу від тебе, і буду благати Господа, — і відступить той рій мух від фараона, і від рабів його, і від народу його взавтра. Тільки нехай більше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господеві“. 30 І вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа. 31 І зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рій мух від фараона, від рабів його, і від народу його. І не залишилося ані однієї. 32 А фараон зробив запеклим своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

9 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 2 Бо коли ти відмовишся відпустити, і будеш держати їх ще, 3 то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на конях, на ослах, на верблюдах, на худобі великій і дрібній, — моровиця дуже тяжка. 4 І відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого зо всього, що належить Ізраїлевим синам“. 5 І призначив Господь усталений час, кажучи: „Узавтра Господь зробить цю річ у цій краї“. 6 І зробив Господь ту річ назавтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згнуло ані одне. 7 І послав фараон довідатись, — а ось не згнуло з худоби Ізраїлевої ані одне! І стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того! 8 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваші жмені сажі з печі, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових. 9 І стане вона курявою над усією єгипетською землею, а на людині й скотині стане гнояками, що кинуться прищами в усьому єгипетському краї“. 10 І набрали вони сажі з печі, та й стали перед фараоновим лицем. І кинув її Мойсей до неба, і стали прищувати гнояки, що кинулися на людині й на скотині. 11 А чарівники не могли стати перед Мойсеєм через гнояки, бо гнояк той був на чарівниках і на всіх єгиптянах. 12 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь до Мойсея. 13 І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак

сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 14 Бо цим разом Я пошлю всі урази Мої на серце твоє, і на рабів твоїх, і на народ твій, щоб ти знав, що немає на всій землі Такого, як Я! 15 Бо тепер, коли б Я простягнув Свою руку, то побив би тебе та народ твій мором, і ти був би вигублений із землі. 16 Але Я для того залишив тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповідали про Ймення Моє по всій землі. 17 Ти ще опираєшся проти народу Мого, щоб їх не відпустити. 18 Ось Я взавтра, цього саме часу, шлю дощем тяжкий град, що такого, як він, не було в Єгипті від дня його заложення аж до сьогодні. 19 А тепер пошли, позаганяй худобу свою та все, що твоє в полі. Кожна людина й худоба, що буде застукана в полі, і не буде забрана додому, — то зійде на них град, і вони помриють!“ 20 Хто з фараонових рабів боявся Господнього слова, той зігнав своїх рабів та свою худобу до домів. 21 А хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позалишав рабів своїх та худобу свою на полі. 22 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і нехай буде град у всьому єгипетському краї на людину, і на худобу, і на всю польову траву в єгипетській землі!“ 23 І простяг Мойсей палицю свою до неба, — і Господь дав гроби та град. І зійшов на землю огонь, і Господь дощів градом на єгипетську землю. 24 І був град, і огонь горів посеред тяжкого граду, що не було такого, як він, у всіх єгипетських краї, відколи він став був народом. 25 І повибивав той град у всіх єгипетських краї все, що на полі, — від людини аж до худоби! І всю польову рослинність побив той град, а кожне польове дерево поламав! 26 Тільки в землі Гошен, де жили Ізраїлеві сини, не було граду. 27 І послав фараон, і покликав Мойсея та Аарона, та й сказав до них: „Згрішив я тим разом! Господь — справедливий, а я та народ мій — несправедливі! 28 Благайте Господа, і дбать бути Божим громам та градові! А я відпущу вас, і ви більше не залишитесь“. 29 І сказав до нього Мойсей: „Як вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — гроби перестануть, а граду вже не буде, — щоб ти знав, що Господня ця земля! 30 А ти й раби твої, — знаю я, що ви ще не боїтеся перед лицем Господа Бога!“ 31 А льон та ячмінь був побитий, бо ячмінь дозрівав, а льон цвів. 32 А пшениця та жито не були вибиті, бо пізні вони. 33 І вийшов Мойсей від фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали гроби та град, а дощ не лив на землю. 34 І побачив фараон, що перестав дощ, і град та гроби, — та й далі

грішив. І чинив він запеклим своє серце, він та рабів його. **35** І стало запеклим фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсея.

10 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щоб показати ці ознаки Мої серед нього, **2** і щоб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, що зробив Я в Єгипті, та про ознаки Мої, що вчинив я серед них. **1** ви будете знати, що Я — Господь!“ **3** І ввійшли Мойсей та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог євреїв: Аж доки ти будеш відмовлятися впокоритися передо Мною? Відпусти Мій нарід, — і нехай вони служать Мені! **4** Бо коли ти відмовишся відпустити народ Мій, то ось Я взавтра спроваджу сарану на твій край. **5** І покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. І поїсть вона решту вцілілого, позосталого вам від граду, і поїсть вона кожне дерево, що росте вам з землі. **6** І переповняться нею домів ваші, і домів всіх рабів ваших, і домів всього Єгипту, чого не бачили батькі ваші та батьки батьків твоїх від дня існування їх на землі аж до сьогодні!“ І він відвернувся, і вийшов від фараона. **7** І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, — і нехай вони служать Господеві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“ **8** І повернено Мойсея та Аарона до фараона, а він їм сказав: „Ідіть, служіть Господеві, Богові вашому. Хто та хто піде?“ **9** І відповів Мойсей: „Ми підемо з молоддю нашою та з старими нашими, з синами нашими та з дочками нашими, з дрібною нашою худобою та з великою нашою худобою підемо, — бо в нас свято Господнє“. **10** А він відказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я відпущу вас і дітей ваших! Та глядіть, бо щось лихе перед вами. **11** Тож нехай ідуть самі чоловіки, та й служіть Господеві, бо того ви бажаєте“. І вигнано їх від лица фараонового. **12** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на єгипетську землю сараною, і нехай вона найде на єгипетський край, і нехай поїсть усю земну траву, усе, що град позалишав“. **13** І простяг Мойсей свою палицю на єгипетську землю, — і Господь навів східний вітер на землю, цілий день той і цілу ніч. Настав ранок, — і східний вітер наніс сарані! **14** І найшла сарана на всю єгипетську землю, і залягла в усім єгипетським краї, дуже багато! Перед нею не було такої сарані, як вона, і по ній не буде такої! **15** І покрила вона поверхню всієї землі, і потемніла земля! І поїла вона всю земну

траву та весь плід дерева, що град позоставив. І не зосталося ніякої зелені ані на дереві, ані на польовій рослинності в усім єгипетським краї! **16** І поспішив фараон покликати Мойсея та Аарона, та й сказав: „Згрішив я Господеві, Богові вашому, та вам! **17** А тепер пробач же мій гріх тільки цього разу, і помоліться до Господа, вашого Бога, — і нехай тільки відверне від мене цю смерть!“ **18** І він вийшов від фараона й молився до Господа. **19** І повернув Господь західний дуже сильний вітер назад, і він поніс сарану, та й укинув її до Червоного моря. Не позосталась жодна сарана в усім єгипетським краї. **20** Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він знов не відпустив Ізраїлевих синів. **21** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і станеться темрява на єгипетській землі, і нехай буде темрява, щоб відчули її.“ **22** І простяг Мойсей свою руку до неба, — і стала густа темрява по всій єгипетській землі три дні. **23** Не бачили один одного, і ніхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим синам було світло в їхніх садибах. **24** І покликав фараон Мойсея, та й сказав: „Ідіть, служіть Господеві! Тільки дрібна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостанеться. Також дівторі ваша нехай іде з вами!“ **25** Та Мойсей відказав: „Дай в наші руки також жертви та цілопалення, і ми спорядимо жертву Господеві, Богові нашому. **26** І також худоба наша піде з нами, — не зостанеться ані копита, бо з нього ми візьмемо на служення Господеві, Богові нашому. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господеві“. **27** І вчинив запеклим Господь фараонове серце, і він не хотів відпустити їх. **28** І сказав йому фараон: „Іди від мене! Стережися, щоб ти не бачив більше лица мого, бо того дня, коли побачиш лице моє, ти помреш!“ **29** А Мойсей відказав: „Так сказав ти... Я більш уже не побачу лица твого!“

11 І сказав Господь до Мойсея: „Ще одну поразу наведу Я на фараона й на Єгипет. Потому він відпустить вас ізвідси. А коли він буде відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси! **2** Скажи ж у вуха народу, і нехай позичить кожен від свого ближнього, а кожна від своєї ближньої посуд срібний та посуд золотий“, **3** І дав Господь милість тому народові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсей, був дуже великий в єгипетським краї в очах фараонових рабів та в очах того народу. **4** І промовив Мойсей: „Так сказав Господь! Коло півночі Я вийду посеред Єгипту. **5** І помре кожен перворідний єгипетської землі від перворідного фараона,

що сидить на своїм престолі, до перворідного невільницьі, що за жорнами, і все перворідне з худоби. **6** І здійсниться великий зойк по всій єгипетській землі, що такого, як він, не бувало, і такого, як він, більш не буде. **7** А в усіх синів Ізраїлевих — від людини й аж до худоби — навіть пес не висуне язика свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між Ізраїлем. **8** І зйдуть усі оці раби твої до мене, і покланяться мені, кажучи: Вийди ти та весь народ, що слухає тебе. По цьому я вийду“. І він вийшов від фараона, розпалений гнівом. **9** І сказав Господь до Мойсея: „Не послунав вас фараон, — щоб могли помножитись чуда Мої в єгипетським краї“. **10** А Мойсей та Аарон учинили всі оці чуда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклим Господь фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів із своєї землі.

12 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона в єгипетським краї, говорячи: **2** „Оцей місяць для вас — початок місяців. Він вам перший між місяцями року. **3** Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятій день цього місяця нехай візьмуть собі кожен ягня за домом батьків, ягня на дім. **4** А коли буде той дім замалій, щоб з'їсти ягня, то нехай візьме він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їдою своєю полічиться на те ягня. **5** Ягня у вас нехай буде без вади, самець, однорічне. Візьміть його з овечок та з кіз. **6** І нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. І заколе його цілий збір Ізраїлевої громади на смерканні. **7** І нехай візьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвірки, і на одвірок верхній у тих домах, що будуть їсти його в них. **8** І нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спечене на огні, та опрісноки. Нехай їдять його на гірких травах. **9** Не їжте з нього сирового та вареного, зв'язаного в воді, бо до їди тільки спечене на огні, голова його з голінками його та з нутром його. **10** І не лишайте з нього нічого до ранку, а полишене з нього до ранку спаліть на огні. **11** А їсти його будете так: стегна ваші підперезані, взуття ваше на ногах ваших, а палиця ваша в руці вашій, і будете ви їсти його в поспіху. Пасха це для Господа! **12** І перейду Я тієї ночі в єгипетським краї, і побиваю в єгипетській землі кожного перворідного від людини аж до скотини. А над усіма єгипетськими богами вчиню Я суд. Я — Господь! **13** І буде та кров вам знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину вас. І не буде між вами згубної поразі, коли Я вбиватиму в єгипетським краї. **14** І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі

роди ваші! Як постанову вічну будете святкувати його! **15** Сім днів будете їсти опрісноки. Але першого дня зробите, щоб не було квашеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, — від дня першого аж до дня сьомого, — то буде вітята душа та з Ізраїля. **16** А першого дня будуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки щоб їсти кожній душі, те єдине робітимете ви. **17** І ви будете додержувати опрісноків, бо саме того дня Я вивів війська ваші з єгипетського краю. І будете додержувати того дня в ваших родах, як постанови вічної. **18** Першого місяця, чотирнадцятого дня місяця будете їсти опрісноки аж до вечора дня двадцять першого того ж місяця. **19** Сім день квашене не буде знаходитися в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, то буде вітята душа та з Ізраїльської громади, чи то серед прихóдьків, чи то тих, хто народився у краї. **20** Жодного квашеного не будете їсти в усіх ваших оселях, — будете їсти опрісноки!“ **21** І покликав Мойсей усіх старших Ізраїлевих, та й промовив до них: „Спровадьте й візьміть собі дрібну худобину за родинами вашими, і заколіть пасху. **22** І візьміть в'язку ісопу й умочіть у кров, що в посудині, і доторкніться горішнього одвірка й двох одвірок бічних кров'ю, що в посудині. А ви, — ніхто не вийдете з дверей дому свого аж до ранку! **23** І перейде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвірку горішнім і на двох одвірках бічних, — і обминє Господь ті двері, і не дасть згубникові ввійти до ваших домів, щоб ударити. **24** А ви будете дотримувати цю річ, як постанови для себе й для синів своїх аж навіки. **25** І станеться, коли ви ввійдете до того Краю, що дасть вам Господь, як Він обіцяв був, то ви будете додержувати цієї служби. **26** І станеться, коли запитають вас ваші сини: „Що то за служба ваша?“ **27** то відкажете: „Це жертва — Пасха для Господа, що обминув був дома Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а дома наші зберіг“. І схилився народ, — і вклонився до землі. **28** І пішли й учинили сини Ізраїля, — як наказав був Господь Мойсєєві та Ааронові, так учинили вони. **29** І сталося в половині ночі, і вдарив Господь в єгипетським краї кожного перворідного, від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворідного полоненого, що у в'язничному домі, і кожного перворідного худоби. **30** І встав фараон уночі, він та всі раби його, та ввесь Єгипет. І знявся великий зойк в Єгипті, бо не було дому, щоб не було там померлого!... **31** І покликав фараон Мойсея та Аарона вночі, та

й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред народу мого, — і ви, і сини Ізраїлеві. І йдіть, служіть Господеві, як ви казали! **32** І дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику візьміть, як ви казали, та й ідіть. І поблагословіть і мене!“ **33** І квапили єгиптяни народ той, щоб спішно відпустити їх із краю, бо казали: „Усі ми помремо!“ **34** І поніс той народ тісто своє, поки воно вкисло, діжки свої, зав'язані в їхні одежі, на плечах своїх. **35** І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеевим, і позичили від єгиптян посуд срібний і посуд золотий та шати. **36** А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту. **37** І вирушили Ізраїлеві сини з Рамесу до Суккоту, близько шости сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей, **38** а також багато різного люду піднялися з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий. **39** І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні коржі, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли барітися, а поживи на дорогу не приготували собі. **40** А перебування Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років. **41** І сталося в кінці чотирьохсот років і тридцяти років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Господні війська з єгипетського краю. **42** Це ніч сторобжі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського краю. Ця сама ніч — сторобжа для Господа всім синам Ізраїля на їхні покоління. **43** І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужинець не буде їсти її. **44** А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її. **45** Приходько та наймит не буде їсти її. **46** В самому домі буде вона їстися, не винесеш її до дому назовні того м'яса, а костей його не зламає. **47** Уся громада Ізраїлева буде справляти її. **48** А коли буде мешкати з тобою приходько, і схоче справляти Пасху Господеві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічої статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як народжений в краї. А кожен необрізаний не буде їсти її. **49** Один закон буде для тубільця й для приходька, що мешкає серед вас“. **50** І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсееві та Ааронові, так учинили вони. **51** І сталося того саме дня, — вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми відділами.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку утробу серед Ізраїлевих синів, серед людини й серед худоби, — для Мене воно!“ **3** І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той

день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому рабства! Бо силою руки Господь вивів вас ізвідти; і не будете їсти квашеного. **4** Ви виходите сьогодні, у місяці авіві. **5** І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і хіввеянина, й євусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі край, який тече молоком та медом, то ти будеш служити ту службу того місяця. **6** Сім день будеш їсти опрісноки, а дня сьомого — свято для Господа! **7** Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім краї твоїм! **8** І оповіси синові своєму того дня, говорячи: Це для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“. **9** І буде тобі це за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закон був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту. **10** І будеш додержуватися цієї постанови в означенім часі її з року в рік. **11** І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанейнина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і дасть її тобі, **12** то відділиш усе, що розкриває утробу, для Господа, і все перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа! **13** А кожного віслюка, що розкриває утробу, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. **14** І кожного перворідного людського серед синів твоїх викупиш. **15** І станеться, коли зватра запитає тебе син твій, говорячи: Що то? то відповіси йому: Силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства. **16** І сталося, коли фараон учинив запеклим своє серце, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетським краї, від перворідного людського й аж до перворідного худоби. Тому то я приношу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває утробу, а кожного перворідного синів своїх викупляю. **17** І станеться це за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту“. **18** І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. **19** І повів Бог той народ окружною дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського краю узбрєні. **20** А Мойсей забрав із собою кості Йосипа, бо присягою той заляв був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“. **21** І вони рушили з Суккоту, і розтаборилися в Етам, на границі пустині. **22** А Господь ішов перед ними

вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі вогні, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі. **22** Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп вогню з-перед обличчя народу!

14 І говорив Господь до Мойсея, кажучи: **2** „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуть, і нехай отаборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефоном. Навпроти нього отаборитесь над морем. **3** І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, замкнено пустинню для них. **4** І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюся через фараона та через військо його. І пізнають єгиптяни, що Я — Господь!“ І вони вчинили так. **5** І повідомлено царя єгипетського, що втік той народ. І змінилось серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Що це ми зробили, що відпустили Ізраїля від роботи нам?“ **6** І запріг він свою колесницю, і забрав народ свій з собою. **7** І взяв він шість сотень добірних колесниць, і всі колесниці Єгипту, і трійкових над усіма ними. **8** І Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою! **9** І гналися єгиптяни за ними, уся кіннота, колесниці фараонові, і комонники його та військо його, — і догнали їх, як вони отаборилися були над морем, під Пі-Гахіротом, перед Баал-Цефоном. **10** А фараон наближався. І звели Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгиптяни женуться за ними! І дуже злякались вони... І кликали Ізраїлеві сини до Господа, **11** а Мойсееві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Що це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту? **12** Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рабство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“ **13** І сказав Мойсей до народу: „Не бійтеся! Стійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Бо єгиптян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіки! **14** Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!“ **15** промовив Господь до Мойсея: „Що ти до Мене клічеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають! **16** А ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розітни його, — і нехай увійдуть Ізраїлеві сини в середину моря, на суходіл. **17** А Я, — ось Я вчиню запеклим серце єгиптянам, і вони увійдуть за ними. І буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці, його, і через комонників його. **18** І

пізнають єгиптяни, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комонників його!“ **19** І рушив Ангел Божий, що йшов перед Ізраїльським табором, і пішов за ними; і рушив стовп хмари перед ними, і став за ними, **20** і ввійшов він у середину між табір Єгипту й між табір Ізраїлів. І була та хмара й темрява для Єгипту, а ніч розсвітлив він для Ізраїля. І не зближався один до одного цілу ніч. **21** І простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східним вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода. **22** І ввійшли Ізраїлеві сини в середину моря, як на суходіл, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої. **23** А єгиптяни гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесниці його, та його комонники до середини моря. **24** І сталося за ранньої сторожі, і поглянув Господь на єгипетський табір у стовпі вогня й хмари, та й привів у замішання єгипетський табір. **25** І поскидав колеса з колесниць його, і вчинив, що йому було тяжко ходити. І єгиптяни сказали: „Утікаймо від ізраїльтян, бо Господь воює за них з Єгиптом!“ **26** І промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вернеться вода на єгиптян, на їхні колесниці й на комонників їхніх“. **27** І простяг Мойсей руку свою на море, — і море вернулося, коли настав ранок, до сили своєї, а єгиптяни втікали навпроти нього. І кинув Господь єгиптян у середину моря! **28** І вернулася вода, і позакривала колесниці та комонників усьому фараоновому військові, що ввійшло за ними в море. Ані жоден із них не зостався! **29** А Ізраїлеві сини йшли суходолом у середині моря, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої. **30** І визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. І бачив Ізраїль мертвих єгиптян на березі моря. **31** І побачив Ізраїль сильну руку, яку виявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! І вірував він у Господа, та в Мойсея, раба його.

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини оцю пісню Господеві, та й проказали, говорячи: „Я буду співать Господеві, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівця його кинув до моря! **2** Моя сила та пісня — Господь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і прославлю Його, Він Бог батька мого, — і звеличу Його! **3** Господь — Муж війни, Єгова — Йому ймєння! **4** Колесниці фараонові й військо його вкинув у море, а вибір його трійкових у Червоному морі затоплений. **5** Безодні їх позакривали, зійшли до глибін, як той камінь! **6** Права рука Твоя, Господи, вславлена силою, правиця Твоя трощить ворога, Господи! **7**

А Своєю безмірною величчю Ти розбиваєш Своїх заколотників, посилаєш палючий Свій гнів, — він їх поїдає, немов ту солому! **8** А піддувом нїздер Твоїх вода купчилася, вир спинився, немов та стїна, потоки загусли були в серці моря! **9** Нахвалївся був ворог: „Поженусь — дожену! Попаю́ здобичу, — душа моя сповнїться ними! Меча свого вїхоплю я, — і понищить рука моя їх!“ **10** Та дмухну́в Ти був духом Своїм — і закрило їх море: вони потопїлись в бурхливій водї, немов оливо! **11** Хто подібний Тобї серед богів, о Господи? Хто подібний Тобї, Препрославлений святїстю? Ти в славі грізній, Чудотворче! **12** Простягнув Ти правицю Своєю — і земля їх поглинула! **13** Милосердям Своїм вїв народ, якого Ти визволив, Своєю Ти силою ввів у мешкання Своєї святинї! **14** Почули нарбди — і тремтіли, обгорнула тривога мешканців землі филистїмської! **15** Старшини едомські тоді побентїжились, моавських вельмож обгорнуло тремтіння, розпливлись усі ханаанці! **16** Напали на них страх та жах, через велич рамена Твої́го замовкли, як камінь, аж поки перейде народ Твій, о Господи, аж поки перейде народ, що його Ти набув! **17** Ти їх уведеш, і їх посадиш на гору спадку Твого, на місці, яке вчинив, Господи, житлом Своїм, до Святини Господньої, що поставили руки Твої, **18** і Господь зацарює навкї віків!“ **19** Бо коли ввійшов був до моря кїнь фараона з колесніцею його́ та з його комо́нниками, то Господь повернув на них води морські, а Ізраїлевї сини пішли суходолом у середині моря. **20** І взяла́ бубна пророчиця Марї́ям, сестра Ааронова, а за нею пови́ходили всі жінки з бубнами та з танцями. **21** І відповіла їм Марї́ям: Співайте для Господа, бо дійсно звели́чився Він, — коня й верхівця його́ кинув до моря!“ **22** І повів Мойсей Ізраїля від Червоного моря, і вийшли вони до пустини Шур. І йшли вони три дні в пустині, — і не знаходили води. **23** І прийшли вони до Мари, і не могли пити води з Марї, бо гірка вона. Тому названо ймення їй: Марá. **24** І став народ рѣмствувати на Мойсея, говорячи: „Що́ ми будемо пити?“ **25** І він клі́кав до Господа! І показав йому́ Господь дере́во, і він кинув його́ до води, — і стала вода та солодка! Там Він дав йому постанову та право, і там його випробував. **26** І сказав Він: „Коли дійсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твого, і будеш робити слушне в очах Його, і будеш слухатися за́повідей Його, і будеш виконувати всі постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лікар твій!“ **27** І прийшли вони до Єліму, а там дванадцять водних джерел та

сімдесят пальм. І вони отáборилися там над водою.

16 І рушили вони з Єліму, і вся громада Ізраїлевих синів прибула́ до пустини Сїн, що між Єлімом та між Сїнаєм, п'ятнадцятого дня другого місяця по вїходї їх з єгипетського кра́ю. **2** І стала рѣмствувати вся громада Ізраїлевих синів на Мойсея та на Аарона в пустині. **3** І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були повмирили від Господньої руки в єгипетськїм кра́ї, як ми сидїли над горшком м'яса, як ми їли хлїба до́сить! Бо ви вивели нас до цієї пустині, щоб поморити голодом увесь цей збір“. **4** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спуска́тиму вам дощем хлїб із неба, а народ вихо́дитиме й щоденно збиратиме, скільки треба на день, щоб випробувати його́, чи буде він ходити в Моєму Зако́ні, чи нї. **5** А настане достий день, то приготують, що принесу́ть, і буде подвійне супроти того, що збирають день-у-день“. **6** І сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синів: „Настане вечір — і ви довіда́єтеся, що Господь вивів вас із єгипетського кра́ю. **7** А настане ра́нок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рѣмствування на Господа. А ми що́, що ви рѣмству́єте на нас?“ **8** І сказав Мойсей: „Довіда́ється, як увечорї Господь дасть вам м'яса на їжу, а рано хлїба на насїчення, бо почув Господь рѣмствування ваші, що ви рѣмству́єте на Нього. А ми́ що? Не на нас рѣмствування ваше, а на Господа!“ **9** І сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всїй громаді Ізраїлевих синів: Набли́зється перед лице Господа, бо Він почув ваші рѣмствування!“ **10** І сталося, коли говорив Аарон до всїєї громади Ізраїлевих синів, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показала́ся в хмарі! **11** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **12** „Я почув рѣмствування Ізраїлевих синів. Промовля́й до них, кажучи: Під вечір бу́дете їсти м'ясо, а рано насїтитесь хлїбом, — і позна́єте, що Я — Господь, Бог ваш!“ **13** І сталося ввечорї, і знялі́ся перепелі́ці, і покрили та́бір. А рано була верствá роси навколо та́бору. **14** І підняла́ся верствá тієї роси, — аж ось на пове́рхні пустині щось дрі́бне, вузькувате, дрі́бне, немов па́морозь на землі. **15** І побачили Ізраїлеві сини, та й казали один до одного: „Ман гу?“, бо не знали, що́ то. А Мойсей відказа́в їм: „Це той хлїб, що дав вам Господь на їжу. **16** Це те, що про нього́ Господь наказав: Збирайте з нього́ кожен у міру їди своєї, го́мер на голову, за числом ваших душ: візьмі́ть кожен для того, хто в на́меті його́. **17** І зробили так Ізраїлеві сини, і назбирали хто більше, а хто менше. **18** І зміряли вони го́мером, — і не

мав зайвого той, хто зібрав більше, а хто зібрав менше, не мав нестачі, — збирали кожен у міру своєї їди! **19** І сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з нього до ранку!“ **20** Та не послушали вони Мойсея, і дехто позоставлялі з нього до ранку, а воно зачервівало, і стало смердюче. І розгнівався на них Мойсей! **21** І збирали його щоранку, кожен у міру своєї їди. А розгрівалося сонце — і воно розтавало. **22** І сталося шостого дня, — позазбірували вони хліба подвійно, два гомери на одного. І посхόдилися всі начальники громади, і розповіли Мойсееві. **23** А він сказав до них: „Це те, що говорив Господь: Повний спокій, субота свята для Господа звавтра. Що будете пекти — печіть, а що будете варити — варіть, а все позоставте покладіть собі на схόвок до ранку“. **24** І поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і червї не було в нїм. **25** І сказав Мойсей: „Їжте його сьогодні, бо сьогодні субота для Господа. Сьогодні не знайдете його на полі. **26** Шість день будете збирати його, а дня сьомого — субота: не бóде в ній того“. **27** І сталося сьомого дня, повихόдили були з народу збирати, та не знайшли. **28** І сказав Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповіді Мої та закони Мої? **29** Побачте, — Господь дав вам суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьомого дня не виходить ніхто з свого місця!“ **30** І сьомого дня народ відпочивав. **31** І назвав Ізраїлів дїм ім'я тому: мánна. Вона булá, як коряндрове насіння, біла, а смак її, — як тісто в меду. **32** І сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Напóвни нею гóмер на схόвок для ваших поколінь, щоб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського країю“. **33** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми одну посóдину, і поклади туди повний гóмер мánни, і постав її перед Господнім лицем на схόвок для ваших поколінь“. **34** І як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свідцтва на сховок. **35** А Ізраїлеві сини їли ту манну сорок літ, аж до прибуття їх до краю заселеного, їли манну аж до приходу їх до границі ханаанського країю. **36** А гóмер — він десята частина ефи.

17 І рушила вся громада Ізраїлевих синів із пустині Сін на похóди свої з наказу Господнього, і отáборилася в Рефідімі. І не було води пити наро́дові. **2** І сварився наро́д із Мойсеем, і казали вони: „Дайте нам води, і ми бóдемо пити!“ А Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритеся зо мною? Нащо випробóвуете Господа?“ **3** І наро́д був там спраглий води. І рéмствував наро́д на Мойсея й говорив: „Нащо

це ти вїпровадив нас із Єгипту? Щоб повбивати спраглого мене та синів моїх, та отáри мої?“ **4** І клікав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цюмо наро́дові? Ще трохи, — і вони вкаменюють мене!“ **5** І сказав Господь до Мойсея: „Переїдися перед наро́дом, і візьми з собою декого з старших Ізраїлевих, а пáлицю, що нею ти вдарив був Річку, візьми в свою руку, та й їди! **6** Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдариш у скелю, — і вийде із неї вода, і буде пити наро́д!“ І зробив Мойсей так на очáх старших Ізраїлевих. **7** І назвав він ім'я того місця: Масáа та Мерива через колотнечу Ізраїлевих синів і через вїпробування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“ **8** І прибув Амалік, і воював з Ізраїлем у Рефідімі. **9** І сказав Мойсей до Ісуса: „Вибери нам людей, і вийди, воюю з Амаліком. Узавтра я стану на верхів'ї гори, а Божá пáлиця буде в моїй руці“. **10** І зробив Ісус, як сказав йому́ Мойсей, щоб воювати з Амаліком. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори. **11** І сталося, коли Мойсей підіймав свої руки, то перемагáв Ізраїль, а коли руки його опускались, то перемагав Амалік. **12** А рúки Мойсееві стали тяжкі. І взяли́ вони кáменя, і поклали під ним. І сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували рúки йому, один із цього боку, а один із того. І були його руки стáлі аж до заходу сонця. **13** І переміг Ісус Амаліка й народ його вістрям мечá. **14** І сказав Господь до Мойсея: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докра́ю зітру Я пám'ять Амалікову з-під неба.“ **15** І збудував Мойсей жéртівника, і назвав ім'я йому: Ёгова-Ніссі. **16** І проказав він: „Бо рука на Господньому пра́порі: Господéві вїйна з Амаліком із роду в рід!“

18 І почув Їтро́, жрець мідіянський, Мойсеїв тесть, усе, щó зробив був Бог для Мойсея та для Свого наро́ду Ізраїлевого, що вивів Господь Ізраїля з Єгипту. **2** І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, жінку Мойсееву Ціппору, по відісланні її, **3** та обох синів її, що їмення одному Гершом, бо сказав був: „Я став прихóдьком у чужому краї“, **4** а їмення другому Еліезер, бо „Бог мого батька був мені поміччю, і визволив мене від фараонового мечá“. **5** І прибув Їтро, тесть Мойсеїв, і сини його та жінка його до Мойсея в пустиню, де він отáборився там біля Божої гори. **6** І сказав він до Мойсея: „Я, тесть твій Їтро, прихóджу до тебе, і жінка твоя, і обідва сини її з нею“. **7** І вийшов Мойсей навпроти свого тестя, та й уклонився до землі, і поцілував його. І питали вони один óдного про мир, і ввійшли до

намету. 8 І оповів Мойсей своєму тєстєві про все, що зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраїля, про всі ті труднощі, які він спіткав був по дорозі, та Господь визволив їх. 9 І тишився Їтро всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраїля, що визволив його з єгипетської руки. 10 І промовив Їтро: „Благословєнний Господь, що визволив вас з єгипетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки єгипетської. 11 Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгиптяни вихвалїлись над ними“. 12 І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, цілопалєння та жертви для Бога. І прийшов Аарон та всі старші Ізраїлевї їсти хлїб з Мойсєєвим тестем перед Божим обличчям. 13 І сталося назавтра, і сїв Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсея від ранку аж до вєчора. 14 І побачив тесть Мойсеїв усе, що він робить наро́дові, та й сказав: „Що це за річ, що ти робиш наро́дові? Для чо́го ти сидиш сам один, а увесь народ стоїть навколо від ранку аж до вєчора?“ 15 А Мойсей відказав своєму тєстєві: „Бо народ приходить до мене питатися с́уду Бога. 16 Бо як мають вони справу, то приходять до мене, і я суджу́ поміж тим і тим, та оголошую постанови Божї та закони́ Його“. 17 І сказав тесть Мойсеїв до нього: „Недобра ця річ, що ти чиниш. 18 Справді ст́омишся і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потра́пиш ти чинити її сам один! 19 Тепер послухай мого слова, пора́джу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і принось справи до Бога. 20 І ти остережє́ш їх за постанови та за закони́, і об’яви́ш їм ту путь, якою вони підуть, і те діло, яке вони зроблять. 21 А ти на́здриш зо всього народу мужів здібних, богобоязливих, мужів справедливих, що нена́видять зиск, і настанови́ш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 22 І будуть вони судити народ кожного ча́су. І станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самі. Полегши́ собі, і нехай вони несуть тягар із тобою. 23 Коли ти зробиш цю річ, а Бог тобі накаже, то ти втримає́шся, а також увесь народ цей при́йде на своє місце в мирі“. 24 І послу́хався Мойсей голосу тестя свого, і зробив усе, що той був сказав. 25 І ви́брав Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настанови́в їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 26 І судили вони народ кожного ча́су. Справу трудну приноси́ли Мойсєєві, а кожну малу справу — судили самі. 27 І відпустив

Мойсей тестя свого, і він пішов собі до кра́ю свого.

19 Третього місяця по ви́ході Ізраїлевих синів із єгипетського кра́ю, того дня прибу́ли вони на Сина́йську пустиню. 2 І рушили вони з Рефідіму, і ввійшли до Сина́йської пустині, та й ота́борилися в пустині. І ота́борився там Ізраїль навпроти гори. 3 А Мойсей увійшов до Бога. І кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звісти́ш синам Ізраїля: 4 Ви бачили, що Я зробив був Єгиптові, і носив вас на кри́лах орли́них, і привів вас до Себе. 5 А тепер, коли справді послу́хаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власні́стю більше всіх наро́дів, бо вся земля — то Моя! 6 А ви станете Мені ца́рством священи́ків та наро́дом свя́тим. Оце ті речі, що про них буде́ш казати Ізраїлевим синам“. 7 І прибув Мойсей, і покликав і старших наро́дних, та й ви́ложив перед ними всі ті слова́, що Господь наказав був йому. 8 І відповів увесь народ ра́зом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зроби́мо!“ А Мойсей до́ніс слова́ народу до Господа. 9 І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тебе при́йду в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб пові́рив і тобі наві́ки!“ І переповів Мойсей слова народу до Господа. 10 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до люде́й, і освяти́ їх сьогодні та завтра, і нехай вони ви́перуть оді́ж свою. 11 І нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зійде Господь на го́ру Сина́й на оча́х усього народу. 12 І обведеш границю́ народ до́во́кола, говорячи: Стережі́ться сходи́ти на го́ру й доторкува́тися до кра́ю її. Кожен, хто доторкне́ться до го́ри, буде ко́нче забитий! 13 Нехай не доторкне́ться до неї́ рука, бо буде ко́нче вкаменований, або буде справді застрі́лений, чи то худобина, чи то люди́на, — не буде жити вона. Як сурма засурми́ть протя́жливо, вони ви́йдуть на го́ру“. 14 І зійшов Мойсей з гори до народу, і освя́тив народ, а вони ви́пнали оде́жу свою. 15 І він сказав до народу: „Будьте готові на третій день; не вхо́дьте до жіно́к“. 16 І сталося третього дня, коли ра́нок настав, — і зня́лися гро́ми та бли́скавки, і густа хмара над горо́ю та сильний голос сурми! І затремті́в увесь народ, що був у табо́рі... 17 І ви́вів Мойсей наро́д із табо́ру назустрі́ч Богові, і вони стали під горо́ю. 18 А гора Сина́й — уся вона димува́ла через те, що Господь зійшов на неї́ в огні́! підня́вся дим її, немов дим вапня́рки, і сильно затремті́ла вся гора. 19 І розлі́гся голос сурми́, і він сильно все могу́тнів: Мойсей говорить, а Бог відпові́дає йому голосно. 20 І зійшов Господь на го́ру Сина́й,

на верхів'я гори. І покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. І вийшов Мойсей. **21** І промовив Господь до Мойсея: „Зійди, остережи народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине. **22** А також священники, що будуть підходити до Господа, нехай перше освятяться, щоб Господь їх не повбивав“. **23** І сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гору Сінай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границею цю гору, і освяти її“. **24** І промовив до нього Господь: „Іди, зійди, а потім вийди ти й Аарон з тобою, а священники й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбивав їх. **25** І зійшов Мойсей до народу, і сказав їм це все.

20 І Бог промовляв всі слова і оці, кажучи: **2** „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю з дому рабства. **3** Хай не буде тобі інших богів передо Мною! **4** Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. **5** Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, **6** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. **7** Не призывай Ім'єння Господа, Бога твого, надаремно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Ім'єння надаремно. **8** Пам'ятай день суботній, щоб святити його! **9** Шість день працюй і роби всю працю свою, **10** а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невілляниця твоя, і худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх. **11** Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословів Господь день суботній і освятив його. **12** Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі! **13** Не вбивай! **14** Не чини перелюбу! **15** Не краді! **16** Не свідкуй неправдиво на свого ближнього! **17** Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невілляниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!“ **18** І ввесь народ бачив та чув громи та пólум'я, і голос сурми, і гóру димлячу. І побачив народ, — і всі тремтіли та й поставали здалека. **19** І сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не помиралі“. **20** І промовив Мойсей до народу: „Не бійтеся, бо Бог прибув для випробування вас, і щоб страх Його був на ваших обличчях, щоб ви не грішили“. **21** І став

народ здалека, а Мойсей підійшов до móроку, де був Бог. **22** І промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з небес. **23** Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі. **24** Ти зробиш для Мене жéртвника з землі, і будеш прино́сити на ньому свої цілопáлення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я загадаю Ім'єння Своє, Я до тебе прийду́ й поблагословлю тебе. **25** А коли зробиш Мені жéртвника з каменів, то не будеш будувати його з обтёсаних, бо ти підно́сив би над ним знаряддя своє, і занечисти́в би його́. **26** І не будеш вхóдити до Мого жéртвника ступéнями, щоб не була відкрита при ньому твоя наготá“.

21 А оце закóни, що ти викладеш перед ними: **2** Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дармо на волю. **3** Якщо прийде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його. **4** Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочок, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один. **5** А якщо раб той щиро скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою та дітей своїх, — не вийду на волю“, **6** то нехай його пан приведе́ його до суддів, і підведе його до дверей або до бічних одві́рків, та й проколе пан його вухо йому шилом, — і він буде робити йому повіки! **7** А коли хто продасть дочку свою на невілляницю, — не вийде вона, як виходять раби. **8** Якщо вона невгодна в очах свого пана, який призначив був її собі, то нехай дозволить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її. **9** А якщо призначить її для сина свого, то зробить їй за правом дочок. **10** Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи їй, одежі їй і подру́жнього життя їй. **11** А коли він цих трьох речей не робитиме їй, то вона вийде дармо, без óкупу. **12** Хто вдарить людину, і вона вмере, той конче буде забитий. **13** А хто не чату́вав, а Бог підвів кого в його руку, то дам тобі місце, куди той утече. **14** А коли хто буде замишляти на ближнього свого, щоб забити його з хитрістю, — візьмеш його від жéртвника Мого на смерть. **15** А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий. **16** А хто вкраде людину і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий. **17** І хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий. **18** А коли будуть сварі́тися люди, і вдарить один óдного ка́менем або кулаком, і той не вмере, а зляже на

постілю, **19** якщо встане й буде проходжуватися надворі з опертям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогання часу його та справді вилікує. **20** А коли хто вдарить раба свого або невольницю свою києм, а той помре під рукою його, то конче буде покараний той. **21** Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші. **22** А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. **23** А якщо станеться нещастя, то даси дұшу за дұшу, **24** око за око, зуба за зуба, руку за руку, ногу за ногу, **25** опарення за опарення, рану за рану, синяка за синяка. **26** А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невольниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його. **27** А якщо виб'є зуба раба свого, або зуба невольниці своєї, той на волю відпустить того за зуба його. **28** А коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменований той віл, і м'ясо його не буде їджене, а власник того вола невинний. **29** А якщо віл був битливим і вчора, і третього дня, і було те засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменований, а також власник буде забитий. **30** Якщо на нього буде накладений вікуп, то дасть викупа за душу свою, скільки буде на нього накладене. **31** Або вдарить віл сина, або вдарить дочку, — буде зрблено йому за цим законом. **33** А коли хто розкриє яму, або викопав яму й не закріє її, і впаде туди віл або осел, **34** власник ями відшкодує, — верне гроші власникові його, а загинуле буде йому. **35** А коли чийсь віл ударить вола його ближнього, і згине той, то продадуть вола живого, а гроші за нього поділять пополовіні, і також загинулого поділять пополовіні. **36** А коли буде відоме, що віл був битливим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

22 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продасть його, то відшкодує п'ять штук великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку. **2** Коли злодій буде зловлений в підкопі, і буде побитий так, що помре, то нема провини крові на тому, хто побив. **3** Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому провина крові. Злодій конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде проданий за свою крадіжку. **4** Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла,

до ягняти, то нехай відшкодує удвоє. **5** Коли хто віпасе поле або виноградина, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника. **6** Коли вийде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скирта, або збіжжя стояче, або поле, — конче відшкодує той, хто запалив пожежу. **7** Коли хто дасть своєму ближньому срібло або посуд на зберіження, а воно буде вкрадене з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злодій, нехай відшкодує удвоє. **8** Якщо ж злодій не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї руки на працю свого ближнього. **9** У кожній справі провини, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке хто скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує вдвоє своєму ближньому. **10** Коли хто дасть своєму ближньому на зберіження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто того не бачив, — **11** присяга Господня нехай буде між обома, що він не простяг своєї руки на власність свого ближнього, а власник її нехай забере, а позваний не буде відшкодовувати. **12** А якщо справді буде вкрадена від нього, то нехай відшкодує власникові її. **13** Якщо дійсно буде розшарпана вона, нехай принесе її як свідство, а за розшарпане він не відшкодує. **14** А коли хто позичить від свого ближнього худобину, а вона буде скалічена або згине, а власник її не був із нею, то конче відшкодує; **15** якщо ж її власник був із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде та шкода в заплату її. **16** А коли хто підмовить дівчину, яка не заручена, і ляже з нею, то нехай дасть їй віно, і візьме її собі за жінку. **17** Якщо батько її справді відмовить віддати її йому, — нехай відважить срібла згідно з віном дівочим. **18** Чарівниці не залишиш при житті. **19** Кожен, хто зляжеться з худобиною, конче буде забитий. **20** Кожен, хто приносить жертву богам, крім Бога Одного, підпадає заклаттю. **21** А прихóдька не будеш утискати та гно́бити його, бо й ви були прихóдьками в єгипетськім краї. **22** Жодної вдови та сироти не будеш гно́бити; **23** якщо ж ти справді гно́битимеш їх, то коли вони, клічучи, клікатимуть до Мене, то конче почую їхній зойк, **24** і розпалиться гнів Мій, і повбиваю вас мечем, і стануть жінки ваші вдовами, а діти ваші сиротами. **25** Якщо позичиш гроші народові Моєму, бідному, що з тобою, то не будь йому, як суворий позичальник, — не покладеш на нього

лихви. **26** Якщо дійсно візьмеш у заставу одержу ближнього свого, то вернеш її йому до заходу сонця, **27** бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? І станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний. **28** Бога не будеш лихословити, а начальника в народі твоїм не будеш проклинати. **29** Не будеш спізнюватися, щодо жертв, із щедрістю збіжжя та з плінами твоїми. Перворідного з синів своїх даси Мені. **30** Так зробиш волові своєму, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своєю матір'ю, а восьмого дня даси її Мені. **31** І ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

23 Не будеш розносити неправдивих поголосок. Не покладеш руки свої з несправедливим, щоб бути свідком неправди. **2** Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про позов, прихилившись до більшості, щоб перегнути правду. **3** І не будеш потурати вбогому в його позові. **4** Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому. **5** Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загайшся допомогти йому, — конче допоможеш разом із ним. **6** Не перегинай суду на бік вбогого свого в його позові. **7** Від неправдивої справи віддалишся, а чистого й справедливого не забий, бо Я не всправедливлено несправедливого. **8** А хабаря не візьмеш, бо хабар осліплює зрячих і викривляє слова справедливих. **9** А прихоська не будеш тиснути, бож ви познали душу прихоська, бо самі були прихоськами в єгипетським краї. **10** І шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай, **11** а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твого, а позостале по них буде їсти польова звірина. Так само зробиш для виноградинка твого, і для оливки твоєї. **12** Шість день будеш робити діла свої, а сьомого дня спочинеш, щоб відпочив віл твій, і осел твій, і щоб відіхнув син невільників твоєї й прихосько. **13** І все, що Я сказав вам, будете виконувати. А ймення інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх. **14** Три рази на рік будеш святкувати Мені. **15** Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авіа, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. І не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками. **16** І свято живив первоплоду праці твоєї, що сієш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою. **17** Три рази

на рік буде являтися увесь чоловічий рід твій перед лицем Владики Господа. **18** Не будеш приносити крові жертви Моєї на квашенім, а лій Моєї святкової жертви не буде ночувати аж до ранку. **19** Початки первоплоду твоєї землі принесеш до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері. **20** Ось Я посилаю Ангела перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготівив. **21** Стережися перед лицем Його, і слухайся Його голосу! Не протився Йому, бо Він не пробачить вашого гріха, — бо ім'я Моє в Ньому. **22** Коли ж справді послухаєш ти Його голосу, і вчиниш усе, що говорю, то Я буду ворогувати проти ворогів твоїх, і буду гнобити твоїх гнобителів. **23** Бо Мій Ангел ходитиме перед лицем твоїм, і запровадить тебе до амореянина, і хіттеянина, і перізеянина, і ханаанейнина, хіввеянина, і євусеянина, — а Я знищу його. **24** Не будеш вклонятися їхнім богам, і служити їм не будеш, і не будеш чинити за вчинками їх, бо конче порозбиваєш і конче ламаєш їхні стовпи для богів. **25** І будеш служити ти Господеві, Богові своєму, і Він поблагословить твій хліб та воду твою, і з-посеред тебе усуне хворобу. **26** У твоїм краї не буде такої, що скидає плід, ані неплідної. Число твоїх днів Я доповню. **27** Свій страх пошлю перед лицем твоїм, і приведу в замішання увесь цей народ, що ти ввійдеш між нього. І всіх ворогів твоїх оберну до тебе потилицею. **28** І пошлю шершня перед тобою, і він вижене перед тобою хіввеянина, ханаанейнина та хіттеянина. **29** Не вижену їх перед тобою в однім році, щоб не став той край спустошеним, і не розмножилася на тебе польова звірина. **30** Помалу Я буду їх виганяти перед тобою, аж поки ти розбідшиш, і посядеш цей край. **31** І покладу границю твою від моря Червоного й аж до моря Філістимського, і від пустині аж до річки, бо дам в вашу руку мешканців цього краю, — і ти виженеш їх перед собою. **32** Не складай умови з ними та з їхніми богами. **33** Не будуть сидіти вони в твоїм краї, щоб не ввести тебе в гріх супроти Мене, коли будеш служити їхнім богам, бо це буде пастка тобі!"

24 А до Мойсея сказав Він: „Вийди до Господа ти й Аарон, Надав та Авигу, та сімдесят із Ізраїлевих старших, і вклоніться здалека. **2** А Мойсей нехай підійде до Господа сам, а вони не підійдуть. А народ з ним не вийде“. **3** І прибув Мойсей, та й оповів народові всі Господні слова та всі закони. І увесь народ відповів одноголосно, та й сказали: „Усе, про що

говорив Господь, зробімо!“ 4 І написав Мойсей всі Господні слова. І встав він рано вранці, та й збудував жертовника під горою, та дванадцять кам'яних стовпів для дванадцяти Ізраїлевих племен. 5 І послав він юнаків, синів Ізраїлевих, і вони зложили цілопалення, і принесли жертви, мирні жертви для Господа, бички. 6 І взяв Мойсей половину крові, і влив до мідниць, а другу половину тієї крові вилив на жертовника. 7 І взяв він книгу заповіту, та й відчитав вголос народові. А вони сказали: „Усе, що говорив Господь, зробімо й послухаємо!“ 8 І взяв Мойсей тієї крові, і покропив на народ, та й сказав: „Оце кров заповіту, що Господь уклав із вами про всі оці речі!“ 9 І вийшов Мойсей й Аарон, Надав та Авігу, та сімдесят Ізраїлевих старших, 10 і вони споглядали на Ізраїлевого Бога, а під ногами Його ніби зроблене з сапфірової плити, і немов саме небо, щодо ясности. 11 І він не простяг Своєї руки на достойних із синів Ізраїля. І вони споглядали на Бога, — і їли й пили. 12 І промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на гору, і будь там. І дам тобі кам'яні таблиці, і закона та заповідь, що Я написав для навчання їх“. 13 І встав Мойсей та Ісус, слуга його, і вийшов Мойсей на Божу гору. 14 А до старших сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми вернемося до вас! А ось Аарон та Хур будуть із вами. Хто матиме справу, нехай прийде до них“. 15 І вийшов Мойсей на гору, а хмара закрила гору. 16 І слава Господня спочивала на горі Синаї, а хмара закривала її шість день. А сьомого дня Він кликнув до Мойсея з середини хмари. 17 А вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхів'ї гори, на очах Ізраїлевих синів. 18 І ввійшов Мойсей у середину хмари, і вийшов на гору. І Мойсей пробував на горі сірок день та сірок ночей.

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для Мене приношення. Від кожного мужа, що дасть добровільно його серце, візьмете приношення для Мене. 3 А оце те приношення, що візьмете від них: золото, і срібло, і мідь, 4 і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і козіна вовна, 5 і шкурки баранячі, начервоно пофарбовані, і шкурки тахашеві, і дерево акацій, 6 олива на освітлення, пахощі до оливи намащення, і пахощі для кадїла, 7 і каміння оніксове, і каміння на опра́ву до ефоду й до нагрудника. 8 І нехай збудують Мені святиню, — і перебуватиму серед них. 9 Як усе, що Я покажу тобі — будову скинії та будову речей її, — і так зробіте. 10 І зроблять вони ковче́га з акаційного дерева, — два лікті й пів

довжина́ його, і лікоть і пів ширина́ його, і лікоть і пів вишина́ його. 11 І пообкладаєш його щирим золотом зсереди́ни та іззо́вні. І зробиш вінця́ золотого навко́ло над ним. 12 І виллеш для нього чотири золоті каблúчки, і даси на чотирьох кутах його, — дві каблúчки на одному боці його, і дві каблúчки на другому боці його. 13 І поробиш держакі́ з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. 14 І повсòвеш ці держакі́ в каблúчки на боках ковче́гу, щоб ними носити ковче́га. 15 В ковче́гових каблúчках будуть ці держакі́; не відступлять вони від нього. 16 І покладеш до ковче́гу те свідóцтво, що Я тобі дам. 17 І зробиш ві́ко зо щирого золота, — два лікті й пів довжина́ його, і лікоть і пів ширина́ його. 18 І зробиш два золоті херуві́ми, — роботою кутю зробиш їх з обох кінців ві́ка. 19 І зроби одного херувима з кінця́ звідси, а одного херувима з кінця́ звідти. Від того ві́ка поробите тих херувимів на обох кінцях його. 20 І будуть ті херувими простягати кри́ла догорі́, і за́тїнювати своїми крильми́ над ві́ком, а їхні обличчя — одне до óдного; до ві́ка будуть обличчя тих херувимів. 21 І покладеш те ві́ко згорі́ на ковче́га, а до цього ковче́га покладеш свідóцтво, яке Я тобі дам. 22 І Я буду тобі відкриватися там, і буду говорити з тобою з-над ві́ка з-посеред обох херувимів, що над ковче́гом свідóцтва, про все, що розповім тобі для синів Ізраїлевих. 23 І зробиш сто́ла з акаційного дерева, — два лікті довжина́ його, і лікоть ширина́ його, і лікоть і пів вишина́ його. 24 І пообкладаєш його щирим золотом, і зробиш вінця́ золотого для нього навко́ло. 25 І ли́штву зробиш для нього в до́лоню навко́ло, і зробиш вінця́ золотого навко́ло, — для ли́штви його. 26 І зробиш для нього чотири каблúчки із золота, та й даси ці каблúчки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ні́жках. 27 Навпроти ли́штви будуть ці каблúчки, на вклада́ння для держакі́в, щоб носити сто́ла. 28 І поробиш ті держакі́ з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом, і на них будуть носити сто́ла. 29 І поробиш миски́ його, і кадильни́ці його, і чаші́ його та кухлі́ його, щоб ними лити, — зо щирого золота їх ти поробиш. 30 А на сто́лі покладеш хлі́б показни́й, що за́вжди перед Моїм лицем. 31 І зробиш сві́чник за щирого золота, — роботою кутю нехай буде зрòблено цього сві́чника. Сто́вп його, і раме́на його, кели́хи його, гудзі́ його й квіткі́ його — будуть із нього. 32 І шість раме́н виходитимуть із бо́ків його, — три рамені сві́чника з одно́го боку його, і три рамені сві́чника з друго́го боку його. 33 Три кели́хи мигдалоподі́бні в однім рамені́, гудзь і квітка, і три мигдалоподі́бні кели́хи в рамені́

другім, гудзь і квітка. Так на шости раменях, що виходять із свічника. **34** А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квіткі його. **35** І гудзь під двома раменами з нього, і гудзь під іншими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника. **36** Їхні гудзі та їхні рамена нехай будуть із нього. Увесь він — одне куття щирого золота. **37** І зробиш сім лямпадок до нього, і нехай засвітять його лямпадки, і нехай він світить на передню сторону його. **38** А його щипчики та його лопатки на вугіль — щире золото. **39** З таланту щирого золота зробиш його та увесь цей посуд. **40** І дивись, і зроби за тим зразком, що тобі показувано на горі.

26 А скінію зробиш із десяти покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою зробиш ти їх. **2** Довжиня одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а шириня одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна. **3** П'ять покривал буде поспінаних одне до одного, і п'ять покривал інших буде поспінаних одне до одного. **4** І поробиш блакитні петельки на краю одного покривала з кінця в спинанні. І так само зробиш на краю кінцевого покривала в спинанні другім. **5** П'ятдесят петельок поробиш у покривалі одним, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. **6** І зробиш п'ятдесят золотих гачків, і поспинаєш ті покривала одне до одного тими гачками, — і буде одна скінія. **7** І поробиш покривала з вовни козиної на наметі над внутрішньою скінією, — зробиш їх одинадцять покривал. **8** Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. **9** І поспинаєш п'ять покривал осібно, і шість покривал осібно, а шосте покривало складеш удвоє напереді намету. **10** І поробиш п'ятдесят петельок на краю одного покривала, кінцевого в спинанні, і п'ятдесят петельок на краю покривала другого спинання. **11** І зробиш п'ятдесят мідяних гачків, і повсобиєш ті гачки в петельки і поспинаєш намет, — і буде він один. **12** А те, що звисає, лишок в наметових покривалах, половина залишку покривала, — буде звисати ззаду скінії. **13** І лікоть із цього, і лікоть із того боку в залишку в довжині наметового покривала буде зв'язаний на боки скінії з цього й з того боку на покриття її. **14** І зробиш накриття для скінії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття

зверху з тахашевих шкур. **15** І поробиш для скінії стоячі дошки з акаційного дерева. **16** Десять ліктів довжиня дошки, і лікоть і півліктя шириня однієї дошки. **17** В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так зробиш усім дошкам скінійним. **18** І поробиш дошки для скінії, — двадцять дощок на бік південний, на полудень. **19** І сорок срібних підстав поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підстави під однією дошкою для двох ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. **20** А для другого боку скінії, в сторону півночі — двадцять дощок. **21** І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну дошку, і дві підстави під дошку другу. **22** А для заднього боку скінії на захід зробиш шість дощок. **23** І дві дошки зробиш для кутів скінії на заднього бока. **24** І нехай вони будуть поєднані здолу, і нехай разом будуть поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обох них; нехай вони будуть для обох кутів. **25** І буде вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шістнадцять підстав: дві підстави під одну дошку, і дві під дошку другу. **26** І зробиш засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку скінії, **27** і п'ять засувів для дощок другого боку скінії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. **28** А середній засув посередині дощок буде засувати від кінця до кінця. **29** А ці дошки пообкладаєш золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробиш із золота; і ці засуви пообкладаєш золотом. **30** І поставиш скінію згідно з приписами, як тобі показано на горі. **31** І зробиш завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробиш її з херувимами. **32** І повісь її на чотирьох акаційних стовпах, пообкладаєш золотом, — гачки їх золоті, — на чотирьох срібних підставах. **33** І повісь ту завісу під гачками, і внесеш туди за завісу ковчега свідцтва. І ця завіса буде відділяти вам між святинею й між Святее Святих! **34** І покладеш те віко на ковчега свідцтва в Святому Святих. **35** І поставиш стола назовні завіси, а свічник — навпроти столу на боці скінії на південь, а стола поставиш на боці півночі. **36** І зробиш заслону входу скінії з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. **37** І зробиш для заслони п'ять акаційних стовпів, і пообкладаєш їх золотом; гачки їх — золото; і виллеш для них п'ять мідяних підстав.

27 І зробиш жертовника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжиня, і п'ять ліктів шириня; квадратний нехай буде той жертовник, а вишина його — три лікті. **2** І поробиш рого

його на чотирьох кутах його, — із нього нехай будуть роги його. І пообкладаєш його міддю. **3** І поробиш горшки на зіпудання попелу з нього, і лопатки його, і кропильниці його, і видільця його, і його лопатки на вугіль. Для всього посуду його будеш уживати міді. **4** І зробиш для нього мідяну мережу роботою сітки, а над мережею зробиш чотири мідяні каблучки на чотирьох кінцях його. **5** І покладеш її здолу під ліштву жертовника, і буде та мережа аж до половини жертовника. **6** І поробиш держакі для жертовника, держакі з акаціного дерева, і пообкладаєш їх міддю. **7** І буде всунено держакі його в каблучки; і будуть ті держакі на двох боках жертовника при ношенні його. **8** Порожнім усередині зробиш його з дощок. Як показано було тобі на горі, так нехай зробиють. **9** І зробиш скінійне подвір'я. На південну сторону, на полудень запони для подвір'я, — суканий віссон; довжина першої сторони сто ліктів. **10** А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гакі тих стовпів та обручі їхні — срібло. **11** І так само на сторону півночі вдовжину запони: довжина — сто ліктів; а стовпів для нього — двадцять, а підстав для них — двадцять, із міді. Гакі тих стовпів та обручі їхні — срібло. **12** А ширині подвір'я в сторону заходу: запони — п'ятдесят ліктів, а для них стовпів — десять, а їхніх підстав — десять. **13** А ширина подвір'я в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. **14** І на п'ятнадцять ліктів запони для боку; стовпів для них — три, і підстав для них — три. **15** А для боку другого — п'ятнадцять ліктів запони; стовпів для них три, і підстав для них — три. **16** А для брами подвір'я — заслона на двадцять ліктів із блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. Для них стовпів — чотири, і підстав їхніх — чотири. **17** Усі стовпи подвір'я поспінані навколо сріблом; їхні гакі — срібло, а підстави їхні — мідь. **18** Довжина подвір'я — сто ліктів, а ширина — скрізь п'ятдесят, а вишина — п'ять ліктів. Запони з суканого віссону, а підстави стовпів — мідь. **19** Усі речі скінії — для всякої І служби в ній, усі кілки її й усі кілки подвір'я — мідь. **20** І ти накажеш Ізраїлевим синам, і нехай вони приносять тобі оливу з оливок, чисту, товчену, для освітлення, щоб завжди горіла лампада. **21** У скінії заповіту назбвні зависи, що на свідоцтві, приготує її на запалення Аарон та сини його від вечора аж до ранку перед лицем Господнім. Це вічна постанова їхнім родам від Ізраїлевих синів!

28 А ти візьми до себе брата свого Аарона та синів його з ним, з-поміж Ізраїлевих синів,

щоб він був священиком для Мене, Аарона, Надава, і Авігу, Елеазара та Ітамара, синів Ааронових. **2** І зробиш священні шати для брата свого Аарона на славу й красу. **3** І ти скажеш усім мудросердим, що Я наповнив їх духом мудрости, і вони зроблять Ааронові шати для посвячення його, щоб був священиком для Мене. **4** А оце ті шати, що вони зроблять: нагрудник, і ефод, і верхню шату, і хітон плетений, завій і пояс. І зробиш священні шати для брата свого Аарона та для синів його, щоб він був священиком для Мене. **5** І візьмуть вони золота, і блакиті, і пурпуру, і червені та віссону, — **6** і зроблять ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з віссону суканого, — робота мистця. **7** Два злучені нарамінники будуть у нього при обох кінцях його, і буде він сполучений. **8** А пояс мистецький його ефоду, що на нім, тієї ж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. **9** І візьмеш два бініксові камені, та й вирізьбиш на них імена Ізраїлевих синів, — **10** шість із їхніх імен на камені одним, а ймення шости позосталих на камені другім, за їхнім народженням. **11** Роботою різьбаря каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обох каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх. **12** І положиш обидва камені на нарамінника ефоду, — камені пам'яті для Ізраїлевих синів. І буде носити Аарон їхні ймення перед Божим лицем на обох плечах своїх на пам'ять. **13** А гнізда поробиш із золота. **14** І два ланцюги зо щирого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. І даси ті плетені ланцюги на гнізда. **15** І зробиш нагрудника суканого, роботою мистця, як робота ефоду зробиш його, — із золота, блакиті, і пурпуру, і червені та зі віссону суканого зробиш його. **16** Квадратів нехай буде він, зложений удвоє, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його. **17** І понасаджувеш на ньому каменеве насадження, — чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смарагд — ряд перший. **18** А ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс. **19** А ряд третій: опаль, агат і і аметіст. **20** А четвертий ряд: хризоліт, і бінікс, і беріл, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах. **21** А камені нехай будуть на ймення дванадцяти Ізраїлевих синів, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ймення його нехай будуть для дванадцяти родів. **22** І поробиш на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. **23** І зробиш на нагруднику дві золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кінцях нагрудника. **24** І даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **25** А два кінці двох шнурів даси до двох гнізд, і

даси на нараменники ефóду спереду його. **26** І зробиш дві золоті каблúчки, і покладеш їх на двох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефóду, всерéдину. **27** І зробиш дві золоті каблúчки, та й даси їх на обидва нараменники ефоду збóлу, спéреду його, при сполúченні його, над мистецьким поясом ефоду. **28** І прив'яжуть нагрудника від каблúчок його до каблúчок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрúдник із-над ефоду. **29** І буде носити Аарон іменá Ізраїлевих синів в сúднім нагруднику на серці своїм, як буде входити до святині, — на повсякчасну пам'ять перед Господнім лицем. **30** І даси до судного нагрудника урím та туммím, — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господнє лице. І буде зáвжди носити Аарон суд Ізраїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям. **31** І зробиш вéрхню шáту для ефоду, усю блакитну. **32** І нехай буде в серéдині її отвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний отвір буде їй, — щоб їй не дертися. **33** І поробиш на подолку її гранáтові яблука з блакиті, і пурпуру та з червені, на подолку її навкóло, і золоті дзвінки поміж ними навколо, — **34** золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шáти навколо. **35** І нехай вона буде на Ааронові для слúження, і нехай буде чутий голос його при вході його до святині перед Господнє обличчя, і при виході його, — щоб йому не померти. **36** І зробиш квітку зо щирого золота, і ви́різьбиш на ній, як різьбá печатки: „Святиня для Господа“. **37** І покладеш її на нитці з блакиті, і нехай вона буде на завбó, — на переді завою нехай буде вона. **38** І нехай буде вона на Аароновім чолі, і нехай носить Аарон гріх тієї святощі, що Ізраїлеві сини посвящать її для всіх своїх святих дарунків. І нехай вона буде зáвжди на його чолі на благовоління для них перед Господнім лицем. **39** І витчеш хітона з віссону, і зробиш завою з віссону, і зробиш пояса роботою гаптярá. **40** І для синів Ааронових поробиш хітони, і поробиш їм пояси́, і поробиш їм покриття голови на славу й красу́. **41** І понадягаєш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. І помажеш їх, і рукоположиш їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священиками Мені. **42** І пороби їм льняну спідню óдiж, щоб закрити тілесну наготу, — від стéгон аж до голінок нехай будуть вони. **43** І нехай будуть вони на Ааронові та на синах його при вході їх до скині́ї заповіту, або при приході їх до жéртівника на слúження в святині, — і не понесуть вони гріха, і не помруть.

Це вічна постанова йому та нащадкам його по ньому!

29 А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священиками Мені. Візьми одного бичка молодого та два безвадні барані́, 2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливою, і прісні коржі, помазані оливою, — із ліпшої пшеничної муки поробиш їх. **3** І покладеш їх до одного кошá, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барані́. **4** А Аарона та синів його приведи до входу скині́ї умовлення, і обмиєш їх водою. **5** І візьмеш шáти та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шáту, і в ефóда, і в нагрúдника, і оперéжеш його мистецьким поясом ефóду. **6** І наложиш завóя на його голову, а на завій даси вінця́ святости. **7** І візьмеш оливу помáзання, і виллеш йому на голову, — та й помáжеш його. **8** І приведеш синів його, та й повбираєш їх у хіто́ни. **9** І попідперізуєш їх поясом, Аарона та синів його, і наложиш їм покриття́ голови, — і буде для них свящє́нство на вічну постанову. І рукоположиш Аарона та синів його. **10** І приведеш бичка до скині́ї заповіту, і покладе Аарон та сини його руки свої на голову того бичка. **11** І заріжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скині́ї заповіту. **12** І візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жéртівника пальцем своїм, а всю кров виллеш до основи жéртівника. **13** І візьмеш увесь лій, що покриває нутрó, і сальникá на печинці, і обідві нírки та лій, що на них, та й спалиш на жéртівнику. **14** А м'ясо бичка, і шкуру його та нечистóти його спалиш в огні поза табóром, — це жертва за гріх. **15** І візьмеш одного барана, і нехай покладúть Аарон та сини його свої руки на голову того баранá. **16** І заріжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покрóпиш жéртівника навкóло. **17** А того барана порозтинáєш на куски його, і віполощеш нутрoщи́ його та голінки його, і покладеш на куски його та на голову його. **18** І спалиш усього баранá на жéртівнику, — це цілопáлення для Господа, пахощі любі, огнянá жертва, — для Господа вона. **19** І візьмеш другого барана, — і покладé Аарон та сини його руки свої на голову того барана. **20** І заріжеш того барана, і візьмеш крові його, та й даси на пiпку Ааронового вуха, і на пiпку правого вуха синів його, і на великий палець правої руки їхньої, і на великий палець їхньої правої ноги. І покрипиш ту кров на жéртівника навкóло. **21** І візьмеш із крові, що на жéртівнику, і з оливи помáзання, та й покрóпиш на Аарона й на шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. І освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним! **22** І візьмеш із того барана

лій та курдюка, і лій, що покриває нутрощі, і сальника на печінці, й обидві нирки, і лій, що на них, і праве стегно, бо це баран посвячення. **23** І один буханець хліба, і один хлібний оливний калач, і один коржик із коша з прісним, що перед лицем Господнім. **24** І покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколихаєш його, як колихання перед Господнім лицем. **25** І візьмеш його з їхньої руки, та й спалиш на жертівнику на цілопалення, на пахощі любі перед Господнім лицем, — це огняна жертва для Господа. **26** І візьмеш грудину з барана посвячення, що Ааронів, і поколихаєш її, як колихання перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина. **27** І посвятиш грудину колихання та стегно приношення, що були колихані, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його. **28** І буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це приношення. І буде воно приношенням від Ізраїлевих синів і мирних їхніх жертв, — їхнє приношення для Господа. **29** А священні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помазання в них і на рукоположення їх. **30** Сім день носитиме їх той із синів його, що буде священником замість нього, що ввійде до скинії заповіту на служення в святині. **31** І візьмеш барана посвячення, і звариш м'ясо його в святій місці. **32** І буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинії заповіту. **33** І поїдять вони те, чим окуплено їх на рукоположення їх, на посвячення їх. А чужий не буде їсти, — бо святість воно! **34** А якщо позостанеться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде те їджене, бо святість воно! **35** І зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх. **36** А бичка, жертву за гріх, будеш споряджати щоденно для окуплення. І будеш очищати жертівника, коли будеш чинити окуплений його. І помажеш його на його посвячення. **37** Сім день будеш складати окупа на жертівнику — й освятиш його, і стане той жертівник найсвятішим. Усе, що доторкнеться до жертівника, освятиться. **38** А оце те, що будеш споряджати на жертівнику: ягнята, однорічного віку, двоє на день — завжди. **39** Одне ягня спорядиш уранці, а друге ягня спорядиш під вечір. **40** І десятину ефи пшеничної муки, мішаної в товченій оливі, чверть гіну, і на лиття чверть гіну вина на одне ягня. **41** А ягня друге спорядиш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плінну її спорядиш йому, — на пахощі любі, огняна жертва для Господа, —

42 стале цілопалення для ваших поколінь при вході до скинії заповіту перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там. **43** І буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і це місце буде освячене Моєю славою. **44** І освячу скинію заповіту, і жертівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священниками Мені. **45** І буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом. **46** І пізнають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського краю, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

30 І зробиш жертівника на кадіння каділа, — з акаційного дерева зробиш його. **2** Лікоть довжина його, і лікоть ширина його, — квадратівий нехай буде він, а два лікти вишина його. З нього виходитимуть роги його. **3** І пообкладаєш його щирим золотом, — дах його та стіни його навколо, та роги його. І зробиш йому вінця золотого навколо. **4** І дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде це на вкладання для держаків, щоб ними носити його. **5** І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. **6** І поставиш його перед завісою, що над ковчезом свідощтва, перед віком, що на свідощтві, яким Я буду тобі об'являтися там. **7** І буде Аарон кадити на ньому кадило пахощів щоранку, — коли він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його. **8** І при запаленні лямпадок під, вечір він буде кадити його. Це постійне кадило перед Господнім лицем на ваші покоління! **9** Не запалите на ньому чужого кадила, ані цілопалення, ані жертви хлібної, і жертви рідинної не будете лити на ньому. **10** І складе Аарон окупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році дня Окуплення складе він окупа на нього на ваші покоління. Це найсвятіше для Господа!“ **11** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **12** „Коли будеш робити перелік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лічити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господеві при переліку їх, — і не буде між ними моровиці при переліку їх. **13** Оце дасть кожен, що переходить на переліку: половину шекля, на міру шеклем святині, — двадцять гер той шекель; половина цього шекля — приношення для Господа. **14** Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть приношення для Господа. **15** Багатий не побільшить, а вбогий не зменшить від половини шекля, даючи приношення Господеві для складання окуп за ваші душі. **16** І візьмеш гроші окупу від Ізраїлевих синів, та й даси їх на роботу скинії заповіту. І буде воно Ізраїлевим

си́нам на пам'ять перед Господнім обличчям для о́куплення за ва́ші душі“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, гово́рячи: **18** „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на вмивання. І поставиш її між скінією заповіту й між жертовником, і наллеш туди води. **19** І будуть Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої. **20** Коли вони входитимуть до скінії заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жертовника на служення, щоб спалити огню жертву для Господа. **21** І будуть вони вмивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. І буде це для них вічна постанова, — для нього й для нащадків його на їхні покоління!“ **22** І Господь промовляв до Мойсея, гово́рячи: **23** „А ти візьми собі найкращих пахоців: самотечної міри п'ять сотень шеклів, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят, **24** і касії п'ять сотень шеклів на міру шеклем святині, та гін оливкової оливи. **25** І зробиш її миром святого пома́зання, масть скла́дену, робота робітника масти. Це буде миро святого пома́зання. **26** І намасти́ш ним скінію заповіту, і ковче́га свідо́цтва, **27** і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертівника кадила, **28** і жертівника цілопáлення та всі речі його, і вмивальницю та підставу її. **29** І освятиш їх, і стануть вони найсвяті́шим, — усе, що доторкне́ться до них, освя́тяться! **30** І помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослу́ження Мені. **31** А до синів Ізраїлевих будеш говорити, ка́жучи: Це буде Мені миро святого пома́зання на ва́ші поко́ління. **32** На лю́дське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святиня воно, воно буде святиня для вас! **33** Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витя́тий із наро́ду свого“. **34** І промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі пахоців: бальза́му, і ониху, і хелбану, пахоців, та чистого ла́дану, — кожне буде в рівній частині. **35** І зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, посолене, чисте, святе. **36** І зітреш із неї надрі́бно, і даси з неї перед обличчям свідо́цтва в скінії заповіту, що Я буду явля́тися тобі там, — це буде найсвяті́ше для вас! **37** А кадило, що зробите, за постановою про нього це зробите собі, — воно буде тобі святі́сть для Господа! **38** Кожен, хто зробить, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витя́тий із наро́ду свого!“

31 І промовив Господь до Мойсея, гово́рячи: **2** „Дивися, — Я покликав на ім'я Беца́л'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного пле́мени,

з і напóвнив його Духом Божим, мудрістю, і розумува́нням, і знання́м, і зді́бністю до всякої роботи, **4** на обми́слення мистецьке, на роботу в золоті, і в срі́блі, і в міді, **5** і в обрóбленні ка́меня, щоб вса́джувати, і в обрóбленні дере́ва, щоб робити в уся́кій роботі. **6** І Я ото дав із ним Оголі́ява, Ахісамахового сина, Данового пле́мени. А в серце кожного мудросердо́го Я дав мудрі́сть, — і зробля́ть вони все, що Я наказав був тобі: **7** скінію заповіту, і ковче́га для свідо́цтва, і ві́ко, що на ньому, і всі скіні́йні речі, **8** і стола та речі його, і чистого свічника та всі речі його, і жертівника кадила, **9** і жертівника цілопáлення та всі речі його, і вмивальницю та підставу її, **10** і ша́ти служебні, і ша́ти священні для священника Аарона, і ша́ти синів його на священнослу́ження, **11** і оливу пома́зання, і запашне кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зробля́ть“. **12** І промовив Господь до Мойсея, гово́рячи: **13** „А ти промовля́й Ізраїлевим си́нам, гово́рячи: Тільки суботи Мої́ буде́те пильнувати, бо це знак помі́ж Мною та помі́ж вами для ва́ших поко́лінь, щоб ви пізна́ли, що Я — Госпо́дь, що освя́чує вас! **14** І буде́те пильнувати суботу, бо вона святі́сть для вас. Хто опогáнить її, той конче буде за́битий, бо ко́жен, хто робить у ній роботу, то буде стя́та душа та з-посеред наро́дів її! **15** Шість де́нь буде робитися пра́ця, а дня́ сьомого — субота відпо́чинку від пра́ці, святі́сть для Господа. Ко́жен, хто робить роботу за субо́тнього дня, той конче буде за́битий! **16** І будуть Ізраї́леві сини доде́ржувати суботу, щоб зроби́ти суботу ві́чним запові́том для своїх поко́лінь. **17** Це знак наві́ки помі́ж Мною та помі́ж Ізраї́левими си́нами, бо шість де́нь творив Господь небо та землю, а дня́ сьомого — перервав пра́цю та спочи́в“. **18** І дав Ві́н Мойсе́єві, коли за́кінчив гово́рити з ним на Сіна́йській го́рі, дві та́бліці свідо́цтва, та́бліці кам'яні, пи́сані Божим пальце́м.

32 І побачив наро́д, що за́гаявся Мойсе́й зійти з го́ри. І зібрався наро́д проти Аарона, та й сказали до нього: „Уста́нь, зроби́ нам бо́гів, що бу́дуть ходи́ти перед нами, бо той Мойсе́й, муж, що виві́в був нас із єгипетського кра́ю, — ми не зна́ємо, що стало́сь йому“. **2** І сказав їм Аарон „Позді́ймайте золоті се́режки, що в уха́х ва́ших жіно́к, ва́ших синів та дочо́к ва́ших, і поприно́сьте до мене“. **3** І ввесь наро́д позді́ймав з себе золоті се́режки, що в їхніх уха́х, та й по́знóсили до Аарона. **4** І взяв він це з їхньої руки, і вформува́в його в гли́ні, і зробив із нього лите те́ля. А вони сказали: „Оце тво́ї бо́ги, Ізраї́лю, що вивели тебе з єгипетського кра́ю!“

5 І побачив це Аарон, і збудував жертівника перед ним. І кликнув Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!“ 6 І повставали вони ввечері рано вранці, і принесли цілопалення, і привели мирну жертву. І засів народ до їди та до пиття, і встали ба́витися. 7 А Господь промовляв до Мойсея: „Іди, зійди, бо зіпсувся народ твій, якого ти вивів із єгипетського краю. 8 Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ 9 І промовив Господь до Мойсея: „Я бачив народ той, і ось народ — твердоший він! 10 А тепер залиши Мене, — і розпалиться гнів Мій на них, і Я вінищу їх, а тебе зроблю великим народом“. 11 І Мойсей став благодіяти лицю Господа, Бога свого, та й сказав: „Нащо, Господи, розпалюється гнів Твій на народ Твій, якого Ти випровадив з єгипетського краю силою великою та міцною рукою? 12 Нащо будуть казати єгиптяни, говорячи: На зле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горах, та щоб винищити їх з повёрхні землі? Вернися з розпалу гніву Свого, та й відверни зло від Свого народу! 13 Згадай про Авраама, Ісаака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помножу ваших нащадків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащадкам, — і вони посядуть навіки“. 14 І відверну́в Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своему народові. 15 І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві таблиці свідцтва, писані з обох їхніх сторін, — звідси й звідти вони були писані. 16 А таблиці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, вірізьблене на таблицях. 17 І почув Ісус голос народу, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик бо́ю в табóрі!“ 18 А той відказав: „Це не крик сили переможців і не крик слабости переможених, — я чую голос співу!“ 19 І сталося, коли він наблизився до табóру, то побачив теля те та танці... І розпалівся гнів Мойсеїв, і він кинув таблиці із рук своїх, — та й розторожив їх під горою! 20 І схопів він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолот, аж став порошок і розсіпав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих. 21 І сказав Мойсей Ааронові: „Що вчинив тобі народ цей, що ти гріх великий навів на нього?“ 22 А Аарон відказав: „Нехай не запалиться гнів мого пана! Ти знаєш народ цей, що він у злому. 23 І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому. 24 І сказав я

до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля“. 25 І побачив Мойсей народ, що незагнүзданий він, бо Аарон розгнүздав його на гånьбу поміж їхніми ворогами. 26 І став Мойсей у брамі табóру й сказав: „Хто за Господа — до мене!“ І зібралися до нього всі Левіїні сини. 27 І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припашіть кожен меч свого на стегно своє, перейдіть, і верніться від брами до брами в табóрі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен ближнього свого“. 28 І зробили Левіїні сини за словом Мойсеевим. І впало з народу того дня близько трьох тисяч чоловіка. 29 І сказав Мойсей: „Освятіть сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благословення“. 30 І сталося наавтра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрішили великим гріхом, а тепер зійду я до Господа, — може складу окуплення за ваш гріх“. 31 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрішив цей народ великим гріхом, — вони зробили собі золотих богів! 32 А тепер, коли б Ти пробачив їм їхній гріх! А як ні, — витри мене з книги Своєї, яку Ти написав“. 33 І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрішив Мені, того витри із книги Своєї. 34 А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангел піде перед лицем твоїм. А в день кари Моєї — покараю їх за їхній гріх! 35 І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

33 І говорив Господь до Мойсея: „Іди, вийди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нащадкам твоїм дам його, 2 і пошлю перед лицем твоїм Ангела, і пропоганяю ханаанейнина, амореянина, і хіттеянина, і перізеянина, хіввеянина, і євусеянина, — 3 до краю, що тече молоком та медом, бо Я не підую серед тебе, — бо ти народ твердоший, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі“. 4 І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздобы. 5 Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердоший, — якщо одну хвилину підую серед тебе, то вигублю тебе! Тож тепер здійми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчиню тобі“. 6 І поздіймали Ізраїлеві сини свої оздобы під горою Хорів. 7 А Мойсей узяв намета, та й нап'яв його поза табóром, далеко від табóру, і назвав його: скинія заповіту. І бувало, — кожен, хто шукав Господа, входив до скинії заповіту, що

поза табóром. **8** І бувало, коли вихóдив Мойсей до скинії, то підводився весь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися за Мойсеєм, аж поки він не входив до скинії. **9** І бувало, коли входив Мойсей до скинії, то сховався стовп хмари, і ставав при вході скинії, та й говорив Бог із Мойсеєм. **10** І весь наро́д бачив стовпа хмари, що стояв при вході скинії. І весь народ підводився, та й вклонялися, кожен при вході намету свого. **11** І говорив Господь до Мойсея лице в лице, як говорить хто до друга свого. І вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини скинії. **12** І сказав Мойсей до Господа: „Дивися, — Ти говориш мені: Випровади цей наро́д, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. І Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх. **13** Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені доро́гу Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. І побач, бо цей люд — то народ Твій“. **14** А Він відказав: „Сам Я піду, — і введу тебе до відпочинку“. **15** І сказав він до Нього: „Коли Сам Ти не підеш, то не виводь нас ізвідси. **16** Бож чим тоді пізнється, що знайшов милість в очах Твоїх я та наро́д Твій? Чи ж не тим, що Ти підеш із нами? І будемо вірізнені я та народ Твій від кожного народу, що на поверхні землі“. **17** І промовив Господь до Мойсея: „Також цю річ, про яку говорив ти, зроблю, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“. **18** А він відказав: „Покажи мені славу Свою!“ **19** І Він промовив: „Я переведу́ все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім ім'ям перед тобою. І Я помилую, до кого милостивий, і змилосерджуюся, до кого милосердний“. **20** І Він промовив: „Ти не зможеш побачити лица Мо́го, — бо лю́дина не може побачити Мене — і жити“. **21** І промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі. **22** І станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщу́ Тебе в щілині скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейду́. **23** А здійму руку Свою, — і ти побачиш Мене ззаду, а обличчя Моє не буде видіме“.

34 І промовив Господь до Мойсея: „Витеши собі дві кам'яні таблиці, як перші, і Я напишу на цих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти розбив. **2** І приготуєш на рану. І вийдеш рано вранці на гóру Сінаї, і станеш Мені там на верхів'ї гóри. **3** А з тобою ніхто не вийде, і на всій гóрі нехай нікого не буде видно. І також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гóри“. **4** І витесав він дві кам'яні таблиці, як перші. І встав Мойсей рано вранці, та й вийшов на гóру Сінаї,

як Господь звелів був йому. І взяв він у руку свою дві таблиці кам'яні. **5** А Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та й покликав ім'ям Господа. **6** І перейшов Господь перед лицем його, та й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і милостивий, довготерпеливий, і многомилостивий та правдивий, **7** що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх, та певне не вважає чистим винуватого, бо карає провину батьків на дітях, і на дітях дітєй, і на третіх, і на четвертих поколіннях“. **8** І Мойсей покvapно вклонився до землі, і впав, **9** та й сказав: „Якщо я знайшов милість в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо наро́д цей твердоший. І Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зробиш нас спадком Своім“. **10** А Він відказав: „Ось Я складаю заповіта перед усім наро́дом твоїм. Я чинитиму чу́да, які не були творені на всій землі і в жодного наро́ду. І побачить увесь народ, серед якого ти знаходишся, чин Господній, що Я чиню́ його з тобою, — який він страшний! **11** Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореянина, і ханаанейнина, і хіттеянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина. **12** Стережися, щоб не склав ти умóви з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став пасткою серед тебе. **13** Бо ви їхні жертвіники поруїнуєте, а їхні камінні стовпи́ для богів поторощите, а їхні дерева святі повіру́буєте. **14** Бо не будеш ти кланятись богóві іншому, бо Господь — ревливий ім'я його, Бог ревливий Він! **15** Щоб не склав ти умóви з мешканцем кра́ю, як будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і будуть богам своїм жертви прино́сити, то якщо він поклече тебе, то ти не будеш їсти із жертви його. **16** І не візьмеш із дочо́к його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслід за бога́ми своїми, і вчинять розпусниками синів твоїх вслід за богами своїми. **17** Литих богів не зробиш собі. **18** Будеш викóнувати свято Опрісноків. Сім день будеш їсти опрісноки, що Я наказав був тобі на умóвлений час місяця аві́ва, бо в місяці аві́ві ти вийшов з Єгипту. **19** Усе, що відкриває утробу — то Моє, як і всяка твоя худоба, що є sameць, відкриття утроби вола та вівці. **20** А відкриття утроби осла викупиш ягням. А якщо його не викупиш, то заб'єш його, злама́вши шию. Кожного перворі́дного з синів твоїх викупиш. І не будуть являтися перед обличчя Моє з порожньою рукою. **21** Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочине́ш від праці; в о́рці й у жиня́ві спочинеш від праці. **22** І свято тижнів зробиш собі, і первопло́ду жнив

пшениці, і свято збору врожаю під кінець року. **23** Тричі в році вся чоловіча стать буде являтися перед лице Владики Господа, Бога Ізраїлевого. **24** Бо Я віжнену людей перед лицем твоїм, і розширю границю твоєю, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лице Господа, Бога твого, тричі в році. **25** Не будеш принісати на квашенім крові жертви твоєї, і не переночує до рана святкова жертва Пасхи. **26** Початок первоплодів твоєї землі принесеш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері“. **27** І промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі слова, бо згідно з цими словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем“. **28** І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не їв і води не пив. І написав на таблицях слова Заповіту, — Десять Заповідей. **29** І сталося, коли сходив Мойсей з гори Синаї, — а обидві таблиці свідоцтва в Мойсеевій руці при сході його з гори, — що Мойсей не знав, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним. **30** І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойсея, — аж ось лице його променіло, і вони боялися підійти до нього! **31** І кликнув до них Мойсей, і звернулися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них. **32** А потім підходили всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Синаї. **33** І скінчив Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покривало. **34** А коли Мойсей входив перед Господне лице на розмову з Ним, то здійсмав покривало аж до свого виходу. І він виходив, і говорив до Ізраїлевих синів, що було наказано йому. **35** І бачили Ізраїлеві сини лице Мойсееве, — що променіло лице Мойсееве. І Мойсей знов накладав покривало на лице своє аж до відходу свого, щоб говорити з Ним.

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити. **2** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен, хто робитиме працю в нім, буде забитий! **3** Не розпалите огню за суботнього дня по всіх ваших осáдах“. **4** І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, кáжучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи: **5** Візьміть від себе принішення для Господа. Кожен за щедрим серцем своїм принесе його, принішення Господіві: золото, і срібло, і мідь, **6** і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовну козину, **7** і начервоно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаційні дерева, **8** і оливу на освітлення, і пахощі на оливу

помáзання, та пахощів на кадило, **9** і каміння оніксове, і каміння на оправу до ефóду й до нагрудника. **10** А кожен із вас мудросердий прийде та зробить, що наказав був і Господь: **11** скінню внутрішню та її намета зовнішнього, і покриття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її; **12** ковчега, і держаків його, віко й завісу заслони; **13** стола, і держаків його, і всі речі його, і хліб показний; **14** і свічника освітлення, і речі його, і лямпадки його, і оливу освітлення; і **15** і жертівника кадила, і держаків його, і оливу помáзання, і кадило пахощів та заслону входу і при вході; **16** жертівника цілопáлення, і мідяну оливу сітку, держаків його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; **17** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я; **18** кілки скінії, і кілки подвір'я та шнури їхні; **19** і шати служебні на слóження в святині, священні шати для священника Аарона, та шати синів його, на священнослóження“. **20** І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея. **21** І приходили кожен чоловік, кого вело серце його, і кожен, кого дух його чинив щедрим, і принесли принішення Господіві для роботи скінії заповіту, і на кожную працю його, і на священні шати. **22** І приходили ті чоловіки з жінками, кожен щедросердий, і принесли гачка, і носову сережку, і пёрсня, і сережку, всякі золоті речі, та все, що людина принісила, як золото принішення для Господа. **23** І кожна людина принісла, що хто мав: блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві. **24** Кожен, хто жертвував срібне та мідяне принішення, принісив Господне принішення, і кожен, хто мав, попринісили акаційне дерево, на всяке зайняття коло тієї роботи. **25** І кожна мудросерда жінка прýла руками своїми, і принісила пряжу: блакить, і пурпур, і червень, і віссон. **26** І всі жінки, кого вело їхнє серце, прýли козину вовну. **27** А начальники попринісили каміння оніксу, і каміння встáвлення для ефóду та для нагрудника, **28** і пахощі, і оливу на освітлення, і для оливи помáзання, і для запашного кадила. **29** Кожен чоловік та жінка, кого їхнє серце схияло принісати для кожної праці, яку Господь наказав робити рукою Мойсея, — Ізраїлеві сини принісили добровільний дар для Господа. **30** І сказав Мойсей до Ізраїлевих синів: „Дивіться, — Господь назвав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного роду. **31** І наповнив його Духом Божим, мудрістю, розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи **32** на обміслення мистецьке, на роботу

в золоті, і в сріблі, і в міді, **33** і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дерева, щоб робити в усякій мистецькій роботі. **34** І вклав в його серце, щоб навчав, він і Оголіяв, син Ахісамаха, Дánового племені. **35** Він наповнив їх мудрістю сэрця, щоб робили вони всяку роботу обрібника, і мистця, і гаптівника в блакиті, і в пурпурі, і в червені, і в віссоні, і ткача, що роблять усяку роботу й задумують мистецькі речі.

36 І зробить Бецал'їл та Оголіяв, та кожен мудросердий чоловік, кому Господь дав мудрости та розсудку, щоб уміти зробити кожну працю роботи в святині на все, що Господь наказав був. **2** І покликав Мойсей Бецал'їла та Оголіява, та кожного мудросердого чоловіка, кому Господь подав мудрість у серце, кожного, кого вело серце зблизитися до тієї праці, щоб зробити її. **3** І взяли вони від Мойсея все приношення, що познóсили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще принесли до нього щоранку добровільного дара. **4** І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять, **5** і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить більше, ніж потрібно було для праці, яку Господь звелів був зробити“. **6** І Мойсей наказав проголосіти в таборі, говорячи: „Ні чоловік, ні жінка нехай не роблять уже нічого на приношення для святині“. І був стриманий народ від приносів. **7** А наготóвленого було дóсить для кожної праці, щоб зробити її, і ще зоставалось. **8** І зробили кожен мудросердий із тих, що робили скінійну працю: десять покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою він поробив їх. **9** Довжинá одного покривála — двадцять і вісім ліктів, а ширинá одного покривála — чотири лікті. Усім покривálaм міра одна. **10** І поспинав він п'ять покривал одне до óдного, і п'ять інших покривал поспинав одне до óдного. **11** І поробив він блакитні петельки на краю óдного покривála з кінця в спинáнні. Так само зробив на краю кінцевого покривála в спинáнні другім. **12** П'ятдесят петельок зробив він у покривалі однім, і п'ятдесят петельок зробив він на кінці покривала, що в другім спинáнні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. **13** І зробив він п'ятдесят золотих гачків, і поспинав ті покривála одне до óдного тими гачками, — і стала одна скинія. **14** І зробив він покривála з вовни козиної до намета над внутрішньою скинією, — одинадцять покривал зробив таких. **15** Довжинá одного покривála —

тридцять ліктів, а ширинá одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьóм покривálaм міра одна. **16** І поспинав він п'ять покривал осóбно, а шість тих покривал осóбно. **17** І поробив він п'ятдесят петельок на краю кінцевого покривала в спинáнні, і п'ятдесят петельок поробив на краю покривала другого спинáння. **18** І зробив він п'ятдесят мідяних гачків на спинáння скинії, щоб стала вона одна. **19** І зробив він накриття для скинії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкур. **20** І поробив він для скинії стоячі дошки з акаційного дерева. **21** Десять ліктів довжинá дошки, і лікоть і півлікта ширинá однієї дошки. **22** В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так він поробив усі дошки скинії. **23** І поробив він дошки для скинії, — двадцять дощóк на бiк південний, на пóлудень. **24** І сорок срібних підстав поробив він під тими двадцятьма дошками, — дві підстави під однією дошкою для ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. **25** А для другого боку скинії, у бiк півночі — зробив він двадцять дощóк. **26** І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну дошку, і дві підстави під дошку другу. **27** А для заднього боку скинії на захід зробив він шість дощóк. **28** І дві дошки зробив він для скинійних кутів на заднього бока. **29** І були вони поєднані здолу, і рáзом були вони поєднані на верху її до однієї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох кутів. **30** І було вісім дощóк, а їхні підстави зо срібла, — шіснадцять підстав: по дві підстави під одну дошку. **31** І зробив він засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку скинії, **32** і п'ять засувів для дощок другого боку скинії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. **33** І зробив він середнього засува, щоб засувати по серéдині дощок від кінця до кінця. **34** А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхні, на вкладáння для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом. **35** І зробив він завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. **36** І він зробив для неї чотири акаційні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири срібних підстави. **37** І зробив він заслону для входу скинії з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. **38** А стовпí її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхі та їх обручі золотом; а підстави їхні — п'ять із міді.

37 І зробив Бецал'їл ковчéга з акаційного дерева, — два лікті й пів довжина його, і

лікоть і пів ширина його, і лікоть і пів вишина його. 2 І пообкладав він його щирим золотом зсередини та іззівні. І вінця золотого зробив навколо над ним. 3 І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох кутах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його. 4 І він поробив держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом. 5 І він повсовував ці держакі в каблучки на боках ковчегу, щоб носити ковчега. 6 І віко зробив зо щирого золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його. 7 І зробив два золоті херувіми, — роботою кутю зробив їх з обох кінців віка. 8 І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його. 9 І були ті херувими з простягненими догорі крилами, і затінювали своїми крилами над віком, а їхні лица — одне до одного; до віка були схилені лица тих херувимів. 10 І зробив він стола з акаційного дерева, — два лікті довжина його, і лікоть ширина його, і лікоть і пів вишина його. 11 І пообкладав його щирим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо. 12 І листтву зробив він для нього в долоню навколо, і зробив вінця золотого навколо для листви його. 13 І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 14 При листві були ті каблучки, вкладання для держаків, щоб носити стола. 15 І поробив він ті держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб носити стола. 16 І поробив він ті речі, що на столі: миски його, і кадильніці його, і кухлі його та чаші його, що ними лито, — золото шире. 17 І зробив він свічника зо щирого золота, — роботою кутю зробив він того свічника. Стопв його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіти його — виходили з нього. 18 І шість ramen виходило з боків його, — три ramenі свічника з одного боку його, і три ramenі свічника з другого боку його. 19 Три келихи мигдалоподібні в однім ramenі, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в ramenі другім, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника. 20 А на стопві свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квітки його. 21 І гудзь під двомá раменами з нього, і гудзь під другими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шости ramen, що виходять із свічника. 22 Їхні гудзі та їхні рамена виходили з нього. Увесь він — одне куття щирого золота. 23 І зробив він сім ляпмадок до нього; а його щіпчики та його лопатки на вугіль — зо щирого золота. 24 З

таланту щирого золота зробив він його та всі його речі. 25 І зробив він кадильного жертовника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширина його, квадратний, а два лікті вишина його. З нього були його роги. 26 І пообкладав він його щирим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив. 27 І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладання для держаків, щоб ними носити його. 28 І держакі поробив із акаційного дерева, і золотом пообкладав їх. 29 І зробив він миро святого помазання, і чисте кадило пахощів, — робота робітників масти.

38 І зробив він жертовника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратний, а вишина його — три лікті. 2 І поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. І пообкладав його міддю. 3 І він поробив усі речі жертовника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді. 4 І мерезу зробив він із міді для жертовника роботою сітки, під листтву його здолу до половини його. 5 І вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладання для держаків. 6 І поробив він держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх міддю. 7 І повсовував він ті держакі в каблучки на боках жертовника, щоб ними носити його. Порожнявим усередині зробив його з дощок. 8 І зробив він умивальницю з міді та підставу її з міді, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході скінії заповіту. 9 І зробив він подвір'я. На південну сторону, на полудень запони того подвір'я, — суканий віссон, сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 11 А в сторону півночі — сто ліктів; стовпів для них — двадцять і підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 12 А в сторону заходу, — запони, п'ятдесят ліктів; стовпів для них — десять, і підстав для них десять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 13 А в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 Запони до боку — п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 15 А для другого боку з цієї й з тієї сторони брами подвір'я — запони на п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 16 Всі запони подвір'я навколо — віссон суканий. 17 А підстави для стовпів — мідь, гаки стовпів та обручів їхніх — срібло. А обклад верхів їх — срібло, і вони — всі стовпи подвір'я — поспінані сріблом. 18 А

заслона брами подвір'я — робота гаптівника: двадцять ліктів довжина, а вишина в ширині — п'ять ліктів, відповідно запонам подвір'я. **19** А стовпів для них — чотири, і підстав для них — чотири, із міді. Гаки їх — срібло, і обклад верхів їх та їхніх обручів — срібло. **20** А всі кілки для шкіни й для подвір'я навколо — мідь. **21** Оце перелік шкіни, шкіни свідоства, що був обрахований на приказ Мойсея, — за допомогою Левитів під рукою Ітамара, сина Аарона, священника. **22** А Бецал'їл, син Урія, сина Хура, Юдиного племені, поробив усе, що Господь наказав був Мойсеєві. **23** А з ним Оголіяв, син Ахісамахів, Данового племені, оброблювач, і мистець, і гаптівник блакиттю, і пурпуром, і червенню, і віссоню. **24** Усе золото, вжите для праці в усій роботі святині, то було золото колахання, — двадцять і дев'ять талантів та сім сотень і тридцять шеклів на міру шеклем святині. **25** А срібло полічених у громаді мужів — сто талантів та тисяча, і сімсот і сімдесят і п'ять шеклів на міру шеклем святині, **26** на голову бека, цебто половина шекля на міру шеклем святині для кожного, хто переходив при переліку від віку двадцяти літ і вище, — для шостисот тисяч і трьох тисяч і п'ятисот і п'ятидесяти. **27** І було сто талантів срібла на відлиття підстав святині та підстав завіси, — сотня підстав на сотню талантів, талант на підставу. **28** А з тисячі й семисот і семидесяти й п'яти шеклів поробив він гаки для стовпів, і пообкладав їхні верхи та поспинав їх. **29** А міді колахання було сімдесят талантів та дві тисячі й чотириста шеклів. **30** І поробив він із неї підстави входу шкіни заповіту, і жертівника мідяного, і його мідяну мережу, та всі речі жертівника, **31** і підстави подвір'я навколо, і підстави брами подвір'я, і шкінині кілки, і всі кілки подвір'я навколо.

39 А з блакиті й пурпуру та червені поробили вони службові шати для служення в святині. І поробили священні шати, що вони для Аарона, як Господь наказав був Мойсеєві. **2** І зробив він ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. **3** І повибивали вони золоті бляхи, та й настригли ниток на роботу серед блакиті, і серед пурпуру, і серед червені, і серед віссону, — робота мистця. **4** Вони зробили для нього злучені нарамники, на обох кінцях його він був сполучений. **5** А пояс мистецький для накладання ефода, що з ним з'єднаний і однакового з ним виробу, — золото, блакить, і пурпур, і червень,

і суканий віссон, як Господь наказав був Мойсеєві. **6** І поробили вони камені оніксові, оточені золотими гніздами, віризьблені різьбою печатки, з іменами Ізраїлевих синів. **7** І він їх поклав на ефодові нарамники, — камені на пам'ять для Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **8** І зробив він нагрудника, роботою мистця, як робота ефоду, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон. **9** Квадратний він був, складеним удвоє зробили нагрудника, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його, складений удвоє. **10** І понасаджували на ньому чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смарагд — ряд перший. **11** А ряд другий: карбункул, сапфір і їспіс. **12** А ряд третій: опаль, агат і аметист. **13** А четвертий ряд: хризоліт, онікс і беріл, — вони вставлені золотими насадами в своїх гніздах. **14** А камені ті — на ймення дванадцятьох Ізраїлевих синів вони, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ім'я його для дванадцяти племен. **15** І поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. **16** І зробили вони два золоті гнізда та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника. **17** І дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **18** А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нарамники ефоду спереду його. **19** І зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на край його, що до сторони ефоду, всередину. **20** І зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нарамники ефоду здолу, спереду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. **21** І прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник ізнад ефоду, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** І зробив він шату для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну. **23** А отвір шати в середині її, як отвір панцера; край отвору її обрамований навколо, — щоб не дертіся їй. **24** І поробили вони на подолку шати гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з суканої червені. **25** І поробили дзвінки зо щирого золота, і дали ті дзвінки поміж гранатові яблука на подолку шати навколо, поміж ті гранатові яблука, — **26** дзвінок і гранатове яблуко, дзвінок і гранатове яблуко на подолку шати тієї навколо, на служення, як Господь наказав був Мойсеєві. **27** І поробили вони хітони з віссону, робота ткача, для Аарона та для синів його, **28** і завбяз з віссону, і шапки накриття з віссону, і ллянія спідня одіж із суканого віссону, і пояса з суканого віссону, **29** і блакиті, і пурпура та з червені,

робота гаптяря, як Господь наказав був Мойсееві. **30** І зробили квітку, вінця святости, зо щирого золота, і написали на ній письмом різби печатки: „Святість для Господа“. **31** І дали на ній блакитну нитку, щоб бу́ла на заво́ї згори, як Господь наказав був Мойсееві. **32** І скінчілася вся робота скинії, скинії заповіту. І зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсееві, так зробили вони. **33** І поно́сили вони до Мойсея скинію внутрішню, намета зовнішнього та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпи її та підстави її, **34** і накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завісу заслони, **35** ковчега свідоцтва, і держакі його, і віко, **36** стола, усі речі його, і хліб показний, **37** чистого свічника та лямпадки його, лямпадки розста́влені, та всі речі його й оливу освітлення, **38** і золотого жертівника, миро помáзання, і запашне кадило, і завісу при вході скинії, **39** мідяного жертівника, і його мідяну мережку, держакі його, і всі речі його, умивальницю та підставу її, **40** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його, і заслону для брами подвір'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в скинії, у скинії заповіту, **41** службóві шати для слúження в святині, священні шати священика Аарона, і шати синів його для священнослúження. **42** Усе так, як Господь наказав був Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу. **43** І побачив Мойсей усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. І поблагословив їх Мойсей!

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для скинії заповіту. **3** І поставиш там ковчега свідоцтва, і закриєш ковчега завісою. **4** І внесеш стола, і порозкладаєш належне йому; і внесеш свічника, і запалиш його лямпадки. **5** І поставиш золотого жертівника для кадила перед ковчегом свідоцтва; і повісиш заслону входу скинії. **6** І поставиш жертівника цілопáлення перед входом скинії, скинії заповіту. **7** І поставиш умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і даси туди води. **8** І поставиш подвір'я навколо, і даси заслону брами подвір'я. **9** І візьмеш миро помáзання, та й помажеш скинію та все, що в ній, і освятиш її та всі речі її, — і стане вона святістю. **10** І помажеш жертівника цілопáлення та всі речі його, і освятиш жертівника, — і стане жертівник Найсвятішим. **11** І помажеш умивальницю та підставу її, — і освятиш її. **12** І приведеш Аарона та синів його до входу скинії заповіту, та й обмиєш їх водою. **13** І зодягнеш Аарона

в священні шати, і помажеш його, і освятиш його, — і він буде священнослужити Мені. **14** І приведеш синів його, і позодягаєш їх у хітони. **15** І помажеш їх, як помазав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. І станеться, що помáзання їх буде на них на вічне свящénство, на їхні покоління!“ **16** І зробив Мойсей усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив. **17** І сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена скинія! **18** І поставив Мойсей скинію, і дав підстави її, і поклав дошки її, і дав засови її, і поставив стовпи її. **19** І розтягнув намета над внутрішньою скинією, і поклав скинійне накриття на неї згорі, як Господь наказав був Мойсееві. **20** І взяв він і поклав свідоцтво до ковчега, а на ковчега поклав держакі, і дав на ковчега віко згори. **21** І вніс він ковчега до скинії, і повісив завісу заслони, і закрив ковчег свідоцтва, як Господь наказав був Мойсееві. **22** І дав він стола в скинію заповіту, на стороні скинії на північ, поза завісою. **23** І порозкладав на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсееві. **24** І поставив свічника в скинії заповіту навпроти стола, на стороні скинії на південь. **25** І позасвічував лямпадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсееві. **26** І поставив золотого жертівника в скинії заповіту перед завісою. **27** І кадив він на ньому запашні кадила, як Господь наказав був Мойсееві. **28** І повісив входóву заслону до скинії. **29** А жертівника цілопáлення поставив при вході скинії, скинії заповіту, і приніс на ньому цілопáлення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсееві. **30** І поставив умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і туди дав води на миття. **31** І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої. **32** Коли вони входили до скинії заповіту, і коли зближáлися до жéртівника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсееві. **33** І поставив подвір'я навколо скинії та жертівника, і повісив заслону брами подвір'я. **34** А хмара закрила скинію заповіту, і слава Господня наповнила скинію. **35** І не міг Мойсей увійти до скинії заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня наповнила скинію. **36** А коли підіймалася хмара з-над скинії, то Ізраїлеві сини рушáли в усі свої пóдорожі. **37** А якщо хмара не підіймалася, то не рушáли вони аж до дня, коли вона підіймáлася, **38** бо над скинією вдень була хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на оча́х усього Ізраїлевого дому в усіх його пóдорожах!

Левит

1 І кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з скинії заповіту, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої й худоби дрібної принесете вашу жертву. **3** Якщо жертва його — цілопалення з худоби великої, то нехай принесе його, самця безвадного; нехай приведе його до скинії заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім. **4** І покладе він руку свою на голову цілопалення, — і буде йому дано вподобання на очищення від гріхів його. **5** І заріже він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священники, принесуть кров, і покроблять тією кров'ю на жертівника навколо, що при вході до скинії заповіту. **6** І здере він шкуру з жертви цілопалення, і розітне його на куски його. **7** І дадуть сини священника Аарона огню на жертівника, і покладуть дров на тім огні. **8** І порозкладають Ааронові сини, священники, ті куски, голову та товщ, на дробах, що на огні, який на жертівнику. **9** А його нутрощі та голінки його обмие водою. І священник усе те спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **10** А якщо його жертва з дрібної худобини, — з овець або з кіз на цілопалення, то нехай приведе його, безвадного самця, **11** і заріже його на боці жертівника на північ, перед Господнім лицем. І покроблять сини Ааронові, священники, кров'ю його на жертівника навколо. **12** І розітне його на куски його, і голову його, і товщ його, а священник порозкладає їх на дробах, що на огні, який на жертівнику. **13** А нутрощі та голінки обмие водою. І священник принесе все це, та й спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **14** А якщо цілопалення його — жертва для Господа з птаства, то нехай з горлиць або з голубенят принесе жертву свою. **15** І принесе її священник до жертівника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертівнику, а кров його буде вилита при стіні жертівника. **16** І здійме його воло в пір'ї його, і кине його при жертівнику на схід на місце попелу. **17** І роздере його між крильми його, але не відділить їх. А священник спалить його на жертівнику на дробах, що на огні, — воно цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

2 А коли хто принесе жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва його, а він полле на неї оливи, і дасть

на неї ладану. **2** І принесе її до Ааронових синів, священників, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оливи її зо всім її ладаном, та й спалить священник на жертівнику за пригядувальну частину, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **3** А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, це Найсвятіше з Господніх жертов! **4** А коли принесеш жертву, жертву хлібну випеченого в печі, то нехай це буде пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оливі, та прісні коржики, помазані оливою. **5** А якщо твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оливі, прісна. **6** Поламати її на шматочки, і поллеш на неї оливи, — це хлібна жертва. **7** А якщо твоя жертва — жертва хлібна смаження, то нехай буде зроблена в оливі з пшеничної муки. **8** І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих речей, для Господа, і подаси її до священника, а він принесе її до жертівника. **9** І принесе священник із хлібної жертви за пригядувальну частину її, та й спалить на жертівнику, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **10** А позостале з цієї хлібної жеркви — для Аарона та для синів його: це Найсвятіше з Господніх жертов! **11** Кожна хлібна жертва, яку принесете Господеві, не буде зроблена квашена, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жертви для Господа. **12** Як жертву первоплоду принесить її для Господа, а на жертівника вона не приноситься на любі пахощі. **13** І кожну жертву, жертву хлібну, посолиш сіллю. І хлібної жертви твоєї не позбавиш соли заповіту Бога твого, — на кожній жертві твоїй принесеш соли. **14** А якщо принесеш хлібну жертву первоплодів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зérно принесеш хлібну жертву своїх первоплодів. **15** І полий на неї оливи, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна. **16** І спалить священник за пригядувальну частину її з потовченого зérна, із оливи її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

3 А якщо його жертва — мирна, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи саміцю, — він принесе її безвадну перед Господнє лице, **2** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її при вході до скинії заповіту. А Ааронові сини, священники, покроблять тією кров'ю на жертівника навколо. **3** І принесе він із мирної жертви огняну жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, **4** і обидві нірки, і лій, що на них, що на стéгнах, а сальника на печінці — здійме його з нірками. **5** І спалить те сини Ааронові на жертівнику на цілопалення, що на дробах,

яке на огні, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **6** А якщо з дрібної худоби його жертва на мирну жертву для Господа, самець чи саміця, то безвадну принесе їй. **7** Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице, **8** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покріплять кров'ю її на жертівника навколо. **9** І він принесе з мирної жертви огняну жертву для Господа, — цілого курдюка, якого здіме при хребті, і лій, що закриває нутроші, і весь лій, що на нутрощах, **10** і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. **11** І священник спалить те на жертівнику, — хліб огняної жертви для Господа. **12** А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лице Господнє, **13** і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покріплять кров'ю її на жертівника навколо. **14** І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутроші, та весь лій, що на нутрощах, **15** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. **16** І священник спалить їх на жертівнику, — це пожива, огняна жертва на любі пахощі; увесь лій — для Господа. **17** Оце постанова вічна для ваших родів у всіх осáдах ваших: жодного лою й жодної крові не будете їсти“.

4 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: “Коли хто невмисне згрішить проти якої з всіх заповідей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, — **3** якщо помазаний священник згрішить на провину народу, то він принесе за гріх свій, що згрішив ним, бичка, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх. **4** І приведе він того бичка до входу скинії заповіту перед Господнє лице, і покладе свою руку на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем. **5** А помазаний священник візьме крові того бичка, та й внесе її до скинії заповіту. **6** І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покріпить тією кров'ю сім раз перед Господнім лицем перед завісі святині. **7** І дасть священник із тієї крові на роги жертівника кадила пахощів, перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю кров бичка вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході скинії заповіту. **8** А весь лій бичка жертви за гріх — принесе з нього лій, що закриває нутроші, і весь лій, що на нутрощах, **9** і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника

на печінці — здіме його з нирками, **10** як приноситься з вола мирної жертви, — і священник спалить те на жертівнику цілопáлення. **11** А шкуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутроші його, і нечистість їх, — **12** і всього бичка винесе поза табір до чистого місця, до місця висипання по́пелу, і спалить його на дровах в огні, — на висипанні попелу буде спáлений він. **13** А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішить, і діло буде за́таєне з очей зборів, і зроблять що проти якої з усіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і завинять, **14** а гріх буде пізнаний, що вони згрішили ним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. І вони приведуть його перед скинію заповіту. **15** А старші громади покладуть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже один з них бичка перед лицем Господнім. **16** А помазаний священник внесе крові бичка до скинії заповіту. **17** І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покріпить сім раз перед Господнім лицем перед завісі. **18** І дасть він із тієї крові на роги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю ту кров вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході скинії заповіту. **19** А весь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику. **20** І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само зробить із ним. І так священник дасть очищення за них, — і буде про́щено їм. **21** І винесе бичка поза табір, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів. **22** Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне проти якої з усіх заповідей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завинить, **23** і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла, **24** і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де ріжеться ціл опáлення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх. **25** А священник візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопáлення, а кров його вилле до підстави жертівника цілопáлення. **26** А весь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священник його з гріха його, — і буде про́щений йому. **27** А коли яка душа з народу землі невмисне згрішить, коли зробить що проти якої з заповідей Господніх, чого робити не можна, та й завинить, **28** і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадного козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був, **29** і покладе свою руку на

голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці цілопалення. **30** А священик візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю її кров виле до підстави жертівника. **31** А весь її лій він здімє, як знятий був лій із мирної жертви, і священик спалить на жертівнику на пахощі любі для Господа. І так священик очистить його, — і буде прощено йому. **32** А якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то приведе безвадну саміцю, **33** і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх у місці, де ріже він жертву цілопалення. **34** І візьме священик із крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю кров її виле до підстави жертівника. **35** А весь лій її здімє, як здімється лій вівці з мирної жертви, та й спалить священик його на жертівнику на огніні жертви Господні. І так очистить його священик за гріх його, що згрішив був, — і буде прощено йому.

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і був свідком, або бачив, або знав, але не виявив, то понесе свою провину; **2** або особа, що доторкнеться якої нечистої речі, або падла звірини нечистої, або падла худоби нечистої, або падла нечистого плазуючого, і буде це незнане їй, то вона — нечиста й завинить; **3** або коли доторкнеться нечистоти людїни, всякої нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде це незнане їй, а вона довідається, то завинить; **4** або коли хто присягне, вимовляючи нерозважно устами своїми, чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно вимовляє людїна в присязі, і буде це незнане йому, а він довідається, що завинив одним із цих, — **5** то станеться, що завинить одним із цих, і візнає, чим він згрішив у тому. **6** І приведе він Господеві жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самицю з дрібної худоби, — вівцю або козу — на жертву за гріх, а священик очистить його від гріха його. **7** А якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві горлиці або двоє голубенят Господеві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення. **8** І принесе їх до священика, а він перше принесе те, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від шиї її, але не відділить. **9** І покропить із крові жертви за гріх на стіну жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх. **10** А другого зробить цілопаленням за уставом. І очистить його священик від гріха його, що згрішив той, — і буде прощено йому. **11** А якщо він не спроможний на дві горлиці

або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за те, чим згрішив, десятю частину ефи пшеничної муки на жертву за гріх, не докладає до неї оливи й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх. **12** І принесе її до священика, а священик візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огніні жертви Господеві, — вона жертва за гріх. **13** І очистить його священик від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прощений; і буде вона для священика, як жертва хлібна“. **14** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **15** „Коли хто переступом спроневірється, і невмисне згрішить проти Господніх святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана з дрібної худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем святині на жертву за провину. **16** А те, що згрішив проти святощів, поверне, і додасть до нього п'яту частину його священикові, а священик очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому. **17** А якщо згрішить коли хто, і зробить що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх, **18** то він приведе до священика безвадного барана з дрібної худоби в оцінці твоєї на жертву за провину. І очистить його священик за помилку його, що нею помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому. **19** Це жертва за провину: він справді завинив Господеві“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Коли хто згрішить і переступом спроневірється проти Господа, і скаже неправду на ближнього свого щодо даного на сховок, щодо даного в заклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у ближнього свого, **3** або знайде якусь згубу та й скаже неправду про неї, і присягне неправдиво на одне зо всього, що робить людїна, і згрішить тим, **4** то станеться, коли він згрішить і завинить, — нехай поверне грабунок, що заграбував, або вимушення, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложено в нього, або згубу, що знайшов, **5** або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину тому, чие воно, дасть його в день, коли виявиться провина його. **6** І він приведе Господеві до священика жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібної худоби за твоєю оцінкою на жертву за провину. **7** І священик очистить його перед Господнім лицем, і буде йому прощено все до одного, що і він зробив на провину“. **8** І Господь промовляв

до Мойсея, кáжучи: **9** „Накажи Ааронові та синам його, повідáючи: Оце закóн цілопáлення: Воно приноситься на вогнищі своїм на жертівнику цілу ніч аж до рáнку, а огонь жертівника горітиме на ньому. **10** І надіне священник лъняну свою шату, і лъняне спідне зодягне на тіло своє, і збере попіл, що на нього огонь спалить цілопáлення на жертівнику, та й покладе його при жертівнику. **11** І здéйме він шати свої, і зодягне одіж іншу, та й винесе попіл поза тáбір до чистого місця. **12** А огонь на жертівнику горітиме на ньому, не погасне, а священник палитиме на ньому дрóва щорáнку, і кластиме на нього цілопáлення, і палитиме на ньому лій мирних жертв. **13** Огонь зáвжди горітиме на жертівнику, не погасне. **14** А оце закóн про хлібну жертву: Ааронові сини принесуть її перед лице Господнє до пéреду жертівника. **15** І візьме він із неї жменею своєю з пшеничної муки хлібної жертви, та з оливи її, та ввесє ладан, що на хлібній жертві, та й спалить на жертівнику, — любі пахощі, це частина її, як пригадувальна для Господа. **16** А позостале з неї їстимуть Аарон та сини його, — прісне буде їджене воно в святім місці, на подвір'ї скинії заповіту бóдуть їсти її. **17** Не буде пéчена вона квашеною. Їхню частину — Я дав це з огняніх Моїх жертв; вона — Найсвятіше, як жертва за гріх та жертва за провину. **18** Кожен нащадок чоловічої статі поміж Ааронових дітей буде її їсти, — вічна постанова для ваших поколінь, — з огняніх жертв Господніх. Усе, що доторкнеться до них, освятиться“. **19** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **20** „Оце жертва Аарона та синів його, що принесуть Господéві в дні помáзання його: десята частина ефі пшеничної муки, це постійна хлібна жертва: половина її — рано, а половина її — ввечорі. **21** На лопатці в оливі буде вона зрóблена; принесеш її вимішану, випечену жертву хлібну в кусках принесеш, — любі пахощі для Господа. **22** А помáзаний священник зробить її — замість нього зробить її котрийсь із синів його, — це вічна Господня постанова. Уся вона буде спалена. **23** А кожна священникова хлібна жертва буде ціла, — не буде їджена“. **24** І Господь промовляв до Мойсея, говóрячи: **25** „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Оце закóн про жертву за гріх: На місці, де зарізується цілопáлення, буде зарізувана жертва за гріх перед лицем Господнім, — Найсвятіше вона! **26** Священик, що складає її як жертву за гріх, буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, на подвір'ї скинії заповіту. **27** Усе, що доторкнеться до м'яса її, стане святе; а що з її крові покóрпить на одéжу, — що покóрпиться нею, те випереш на

місці святому. **28** А гліняний пóсуд, що в ньому вона вáрена, буде розбитий. А якщо в мідянім пóсуді була вона вáрена, то буде ви́чищений до блиску й виполосканий водою. **29** Кожен чоловічої статі із священників буде їсти її, — Найсвятіше вона. **30** А кожна жертва за гріх, що з крові її буде внесено до скинії заповіту на оку́плення в святині, не буде їджена, — в огні буде спалена.

7 А оце закóн жертви за провину, — Найсвятіше вона. **2** На місці, де рíжуть цілопáлення, заріжуть жертву за провину, а кров її священник покóрпить на жертівника навколо. **3** А весь її лій із неї він принесé, — курдюкá, і лій, що покриває нýтрощі, **4** і обідві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці здéйме з нирками, **5** та й спалить те священник на жертівнику, — це огня́на жертва для Господа, жертва за провину вона. **6** Кожен чоловічої статі серед священників буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, Найсвятіше вона. **7** Як про жертву за гріх, так само про жертву за провини — закóн їм один: священникові, що очистить нею, йому вона буде. **8** А священник, що приносить чиесь цілопáлення, — шкура цілопáлення, яке приніс він, священникові, йому вона бóде. **9** І кожна жертва хлібна, що в печі буде печена, і кожна приготóвлена в горшку та на лопатці, — священникові, що приносить її, йому вона бóде. **10** А кожна хлібна жертва, мішана в оливі й суха, — буде вона всім синам Аароновим, як одному, так і другому. **11** А оце закóн про мирну жертву, що хтось принесне її Господéві. **12** Якщо принесне її на подяку, то він принесе на жертву подяки прісні калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані оливою, і вимішана пшенична мука, калачі, мішані в оливі. **13** Разом із калачами квáшеного хліба принесє він жертву свою, при мирній жертві подяки його. **14** І принесє він щось одне з кожної жертви, — прино́шення для Господа; це буде священникові, що крóпить кров мирної жертви, — буде йому. **15** А м'ясо мирної жертви подяки його буде їджене в дні його жертви, — не позоставить із нього нічо́го до рáнку. **16** А якщо жертва його прино́шення — обітниця, або добровільний дар, то вона буде їджена в день прино́сення ним його жертви, а позостале з неї й назавтра буде їджене. **17** А позостале з м'яса кривавої жертви в третім дні буде спалене. **18** А якщо справді буде їджене з м'яса мирної жертви його в третім дні, то не буде влодóбаний той, хто прине́сить її, — це не буде залічене йому, буде не́чисть; а хто їстиме з неї, понесе свій гріх. **19** А те м'ясо, що доторкнеться до чогось нечистого, не бóде

їджене, — на огні буде спалене. А м'ясо чисте — кожен чистий буде їсти м'ясо. 20 А душа, що буде їсти м'ясо з мирної жертви, що вона Господня, а нечисть його на ньому, то буде вона винищена з народу свого. 21 А коли хто доторкнеться до чогось нечистого, до нечистоти людської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плазуючого, та проте буде їсти з м'яса мирної жертви, що Господня вона, то буде той винищений із народу свого“. 22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 23 „Кажі до Ізраїлевих синів, говорячи: жодного лою волового, ані овечого, ані козиного не будете їсти. 24 А лій із пядла й лій пошматованого буде вживаний для всякої потреби, але їсти — не будете їсти його. 25 Бо кожен, хто їсть лій із худоби, що з неї приносить огняї жертву для Господа, то душа та, що їсть, буде винищена з народу свого. 26 І жодної крові птаства та худоби не будете їсти по всіх ваших оселях. 27 Кожна душа, що їстиме яку-будь кров, — то буде винищена душа та з-посеред народу свого“. 28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 29 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, той принесе своє приношення Господеві з своєї мирної жертви. 30 Руки його принесуть огняї жертви Господні, — лій із грудиною, принесе грудину, щоб колихати її, як колихання перед Господнім лицем. 31 І священник спалить той лій на жертовнику. А та грудина буде Ааронові та синам його. 32 А праве стегно з мирних жертов ваших дасте священникові, як приношення. 33 Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертов та лій, — йому буде на пайку праве стегно. 34 Бо я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихання й стегно приношення з мирних жертов їхніх, та й дав їх священникові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів. 35 Оце частка з помазання Аарона та частка з помазання синів його з огняних жертов Господніх у день приношення їх на священнослуження Господеві, 36 що наказав Господь давати їм у день їхнього помазання від Ізраїлевих синів, — вічна постанова на їхні покоління! 37 Оце закон про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за провину, і про посвячення, та про жертву мирну, 38 що Господь наказав був Мойсееві на Синайській горі в день наказу його Ізраїлевим синам принести жертви свої Господеві в Синайській пустині“.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Візьми Аарона та синів його з ним, і шати, і оливу помазання, і бичка жертви за гріх, і два

барані, і кош з опрісноками. 3 І збери всю громаду до входу скинії заповіді“. 4 І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І зібралась громада до входу скинії заповіді. 5 І промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити“. 6 І привів Мойсей Аарона й синів його, та й умив їх водою. 7 І дав він на нього хітона, й оперезав його поясом, і зодягнув його шатою, і дав на нього ефода, і оперезав його поясом ефоду, і прикріпив ним ефода на ньому. 8 І поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урім та туммим. 9 І поклав завбю на голову його, і поклав на завбю спереду його золоту квітку, вінця святости, як Господь наказав був Мойсееві. 10 І взяв Мойсей оливу помазання, і намастив скинію, і все, що в ній, та й освятив їх. 11 І покропив він із неї сім раз на жертовника, і намастив жертовника та весь посуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити. 12 І вилив з оливи помазання на Ааронову голову, та й помазав його, щоб його посвятити. 13 І привів Мойсей Ааронових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття голови, як Господь наказав був Мойсееві. 14 І підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарон та сини його свої руки на голову того бичка жертви за гріх. 15 І зарізав, і взяв Мойсей крові і дав своїм пальцем на роги навколо жертовника, — і очистив жертовника. А кров вилив до підстави жертовника, і освятив його для очищення на ньому. 16 І взяв він увесь лій, що на нутрошах, і сальника на печінці, і обидві нирки та їхній лій, — і Мойсей спалив на жертовнику. 17 А бичка, і шкуру його, і м'ясо його, і нечистість його спалив в огні поза таббором, як Господь наказав був Мойсееві. 18 І привів він барана цілопалення, — і поклали Аарон та сини його руки свої на голову барана. 19 І зарізав, і покропив Мойсей кров'ю навколо жертовника. 20 А барана розсік на куски його, — і Мойсей спалив голову, і куски, і товщ. 21 А нутроші та голінки пообмивав водою. І Мойсей спалив цілого барана на жертовнику, — це цілопалення на пахощі любі, це огняна жертва для Господа, як Господь наказав був Мойсееві. 22 І привів барана другого, барана посвячення. І поклали Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 23 І зарізав, і взяв Мойсей із крові його та й дав на пипку правого вуха Ааронового й на великого пальця правої руки його, і на великого пальця правої ноги його. 24 І привів Ааронових синів, і дав Мойсей із крові тієї на пипку правого їхнього вуха, і на великого пальця правої руки їх, і на великого пальця правої ноги їх. І покропив Мойсей тією

кров'ю жертівника навколо. **25** І взяв він лій, і курдюка, і ввесь лій, що на нутрощах, і сальника на печінці, і обидві нирки й їх лій, і стегноправиці. **26** А з кош'я з опрісноками, що перед лицем Господнім, узав одного прісного калача та калача хлібного, одну оливу та одного коржика, і поклав на лоі й на правім стегні. **27** І дав він усе на руки Аарона, і на руки синів його, і заколихав це, як колихання перед Господнім лицем. **28** І взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жертівнику на цілопалення, — воно жертва посвячення, на пахощі любі, воно огняна жертва для Господа. **29** І взяв Мойсей грудину та й заколихав її, як колихання перед Господнім лицем, із барана посвячення. Вона була для Мойсея на пайку, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І взяв Мойсей оливи помазання та кроби, що на жертівнику, і покropив на Аарона, на шати його, і на синів його, і на шати синів його з ним. І посвятив Аарона, шати його, і синів його, і шати синів його з ним. **31** І сказав Мойсей до Аарона й до синів його: „Варіть м'ясо при вході скинії заповіту, і там будете їсти його, і хліб, що в коші посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його. **32** А позостале з м'яса та з хліба спалите в огні. **33** А із входу скинії заповіту не вийдете сім день, аж до дня виповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвячувати вас. **34** Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас. **35** А при вході скинії заповіту будете сидіти день і ніч сім день, і будете виконувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“.

36 І зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

9 І сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарона та синів його, та старших Ізраїлевих, та й сказав до Аарона: „Візьмі собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і барана на цілопалення, безвадних, і принеси перед Господнє лице. **3** А до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня однорічних, без вад, на цілопалення, **4** і вола, і барана на жертву мирну, на заріз перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оливі, бо сьогодні об'явиться вам Господь“. **5** І вони взяли, що наказав був Мойсей, перед скинію заповіту. І прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем. **6** І сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господь наказав був, — зробіте, і об'явиться вам слава Господня“. **7** І сказав Мойсей до Аарона: „Підійди до жертівника, і вчини свою жертву за гріх та своє цілопалення, і очисти себе та народ, і

вчини жертву за народ, і очисти їх, як наказав був Господь“. **8** І підійшов Аарон до жертівника, та й зарізав теля жертви за свій гріх. **9** А сини Ааронові принесли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жертівника, а кров вилив до підстави жертівника. **10** А лій і нирки та сальника на печінці з жертви за гріх спалив на жертівнику, як Господь наказав був Мойсеєві, **11** а м'ясо та шкуру спалив в огні поза табóром. **12** І зарізав він жертву цілопалення, а Ааронові сини подали йому кров, і він покropив на жертівника навколо. **13** А цілопалення — достачали йому його частинами, і голову, а він палив на жертівнику. **14** І обмив він нутрощі та голінки, і спалив на цілопаленні на жертівнику. **15** І приніс він жертву за народ, і взяв козла жертви за гріх народу, та й зарізав його, — і склав його в жертві за гріх, як і першого. **16** І він приніс цілопалення, і вчинив його за постановою. **17** І він приніс хлібну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жертівнику, крім цілопалення ранкового. **18** І зарізав він вола й барана — жертву мирну, що належить наро́дові, а сини Ааронові принесли йому кров, і він покropив нею жертівника навколо, **19** і принесли лій з вола та з барана, курдюка, і лій, що покриває нутрощі, і нирки, і сальника на печінці. **20** І поклали вони лій на грудину, а він спалив лій на жертівнику. **21** А грудину та праве стегно Аарон колихав, як колихання перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей. **22** І підняв Аарон свої руки до наро́ду, та й поблагословив його, і зійшов від приношення жертви за гріх і цілопалення та мирної жертви. **23** І ввійшов Мойсей та Аарон до скинії заповіту; і вийшли вони, і поблагословили народ, — і слава Господня показалася всьому наро́дові. **24** І вийшов огонь від лица Господнього, і спалив на жертівнику цілопалення та товщ. А ввесь народ бачив це, — і закричали вони з радости, та й попадали на обличчя свої.

10 І взяли Ааронові сини, Нада́в та Аві́гу, кожен кадильницю свою, і дали в них огню, і поклали на ньому кадило, і принесли перед Господнє лице чужий огонь, якого Він не наказав був принісати ім. **2** І вийшов огонь від лица Господнього, та й спалив їх, — і вони помирали перед Господнім лицем. **3** І сказав Мойсей до Аарона: „Це те, про що говорив був Господь, кажучи: Серед близьких Моїх Я буду освячений, і перед усім наро́дом буду прославлений“. І замовк Аарон. **4** І покликав Мойсей Мисаїла та Елцафана, синів Уззі́ла, Ааронового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святині поза табір“. **5** І вони

підійшли, та й винесли їх в їхніх хітонах поза табір, як наказав був Мойсей. **6** І сказав Мойсей до Аарона, та до Елеазара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одеж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгнівався Він. А брати ваші, — увесь дім Ізраїлів будуть оплакувати те спалення, що спалив Господь. **7** А зо входу скинії заповіту не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олива Господнього помазання“. І зробили вони за Мойсеевим словом. **8** А Господь промовляв до Аарона, говорячи: **9** „Вина та п'яного напою не пий ані ти, ані сини твої з тобою при вході вашім до скинії заповіту, — щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколінь, **10** і щоб розрізнити між святістю й між несвятістю, і між нечистим та між чистим, **11** і щоб навчати Ізраїлевих синів усіх постанов, про що говорив до них Господь через Мойсея“. **12** І Мойсей промовляв до Аарона та до Елеазара й до Ітамара, позосталих синів його: „Візьміть хлібну жертву, полишену з огоньних Господніх жертов, та й їжте її присну при жертівнику, бо це — Найсвятіше. **13** І будете їсти її в місці святому, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх з огоньних жертв Господніх, бо так мені наказано. **14** А грудину колихання та стегно приношення будете їсти в місці чистому, ти й сини твої, та твої дочки з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх дані з мирних жертв Ізраїлевих синів. **15** Стегно приношення й грудину колихання на огоньних жертвах лою принесуть вони, щоб колихати як колихання перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твоїх з тобою на вічну постанову, як наказав Господь“. **16** А козла жертви за гріх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгнівався на Елеазара й на Ітамара, позосталих Ааронових синів, кажучи: **17** „Чому ви не з'їли жертви за гріх у місці святому? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб уневажнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем. **18** Тож не внесено крові її до святині всередину. Будете конче їсти її в святині, як я наказав“. **19** І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні принесли вони свою жертву за гріх і цілопалення своє перед Господнє лице, — і трапилося мені оце. А буду я їсти жертву за гріх сьогодні, — чи буде це добре в Господніх очах?“ **20** І почув Мойсей, — і було це добре в його очах.

11 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи їм: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів, кажучи: Оце та звірина, що будете їсти зо всієї худоби, що на землі: **3**

Кожну з худоби, що має розділені копита, і що має копита роздвібені розривом, що жує жуйку, — її будете їсти. **4** Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку, і з тих, що мають розділені копита: верблюда, бо він жує жуйку, та розділених копит не має, — нечистий він для вас. **5** І тушканика, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. **6** І зайця, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. **7** І свині, бо вона має розділені ратиці, і має ратиці роздвібені розривом, та жуйки не жує, — нечиста вона для вас. **8** Іхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього падла не будете доторкатися, — нечисте воно для вас. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді: усе, що має плавці та луску в воді, у морях та в річках, — їх будете їсти. **10** А все, що не має плавців та луски в морях і в річках, зо всього, що роїться в воді, і зо всього, що пливає в воді, — гидота вони для вас! **11** І вони будуть гидота для вас, — їхнього м'яса не будете їсти, а їхнього падла будете бридитися. **12** Усе, що не має плавців та луски в воді, — гидота воно для вас. **13** А з птаства будете бридитися оцього, — не будете їх їсти, гидота вони: орла, грифа й морського орла, **14** і коршака, і сокола за родом його, **15** усякого крука за родом його, **16** і струся, і сови, і яструба за родом його, **17** і пугача, і рибалки, та їбіса, **18** і лебедя, і пелікана, і сича, **19** і бусла, чаплі за родом її, і одуда, і нетопира. **20** Уся комашня, що ходить на чотирьох, — гидота вона для вас. **21** Тільки те будете їсти зо всієї комашні, що ходить на чотирьох, що має голінки вище своїх ніг, щоб ними скакати на землі. **22** Оці серед них будете їсти: сарану за родом її, і сол'ам за родом його, і харгол за родом його, і хагав за родом його. **23** А вся гадина летюча, що має чотири ноги, — гидота вона для вас. **24** І через них ви будете ставати нечисті: кожен, хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий аж до вечора. **25** А кожен, хто понесе що з їхнього падла, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. **26** Щодо всякої худоби, що має розділене копито, і що не має роздвоєного розривом копита, і жуйки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий. **27** А кожне серед усякої звірини, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий аж до вечора. **28** А хто носить їхнє падло, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас. **29** А оце вам нечисте серед плазунів, що плазують по землі: кріт, і миша, і ящірка за родом її, **30**

і ховрах, і щур, і слимак, і їжак, і тхір. **31** Оці нечисті для вас серед усього плазуючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора. **32** І все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна річ, — з дерева, або з одежі, або з шкури, або з грубої тканини, кожна річ, що вживається до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті аж до вечора, а потому стануть чистими. **33** А всякий гліняний посуд, що з них упаде що до його середини, — усе, що в середині його, стане нечисте, а його розіб'єте. **34** Кожна їжа, що їсться, на якій була вода з такого посуду, буде нечиста; а кожен напій, що п'ється, у кожному таким посуді стане нечистим. **35** І все, що на нього впаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розвалене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас. **36** Тільки джерелі та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий. **37** А коли що впаде з їхнього падла на всяке насіння сівби, що сіється, — чисте воно. **38** А коли буде налита вода на насіння, і впаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас. **39** А коли помре що з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора. **40** А хто їсть із падла її, той випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. І хто носить падло її, той випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. **41** А все плазуюче, що плазує по землі, гидота воно, — не буде їстися. **42** Усе, що повзає на животі, і все, що повзає на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плазуюче, що плазує по землі, — не будете їх їсти, бо гидота вони. **43** Не занечишуйте душ своїх усім плазуючим, що плазує, — і не зробіться нечисті ними, і не станете нечисті ними. **44** Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освятитесь, і будете святі, бо святий Я, і не занечишуйте душ своїх усяким плазуючим, що плазує по землі. **45** Бо Я — Господь, що вивів вас із єгипетського краї, щоб бути для вас Богом. І будьте святі, бо святий Я. **46** Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу звірину, що рухається в воді, і про всяку душу, що плазує по землі, **47** щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що їсться, та між звіриною, що не їсться“.

12 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли жінка зачне, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячного її, буде нечиста вона. **3** А восьмого дня буде обрізане тіло крайньої плоти його. **4** І буде вона сидіти в крові очищення

тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися, а до святині не ввійде аж до виповнення днів очищення її. **5** А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистості її місячної, і буде сидіти вона на крові очищення шістдесят день і шість день. **6** А по виповненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на цілопалення, та голубеня або горлицю на жертву за гріх, до входу скинії заповіту до священника. **7** І він принесе це перед Господнє лице, і очистить її, і вона очиститься від джерелів своєї крові. Це закон про породіллю дитини чоловічої або жіночої статі. **8** А коли рука її не спроможеться на ягня, то візьме вона дві горлиці або двоє голубенят, — одне на цілопалення й одне на жертву за гріх, й очистить її священник, — і вона стане чиста“.

13 І Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи: **2** „Чоловік, коли буде на шкурі тіла його напухлина, або лишай, або біла пляма, і буде на шкурі тіла його ніби болячка прокази, то буде спроваджений він до священника Аарона або одного з синів його, священників. **3** І огляне священник ту болячку на шкурі тіла, а волосся на болячці перемінилося на біле, і вигляд болячки глибший від шкури тіла його, — болячка прокази воно. І огляне її священник, і визнає його за нечистого. **4** А якщо болячка — біла вона на шкурі тіла його, а вигляд її не глибший від шкури, і волосся її не перемінилося на біле, то замкне священник хворого на сім день. **5** І огляне її священник сьомого дня, а ось — болячка, на погляд його, спинилася, не поширилася та болячка по шкурі, то замкне його священник удруге на сім день. **6** І огляне його священник сьомого дня вдруге, а ось — болячка поблідла, не поширилася та болячка по шкурі, то священник визнає його за чистого, — лишай вона. І випере він одягу свою та й стане чистий. **7** А якщо справді пошириться лишай той по шкурі по явленні священнику на очищення його, то явиться він удруге до священника. **8** І огляне священник, а ось — лишай той поширився по шкурі, то священник визнає його за нечистого, — проказа воно. **9** Коли буде на людині болячка прокази, то буде приведена до священника. **10** І огляне священник, а ось на шкурі біла напухлина, і вона перемінила волосся на біле, і на напухлині ріст живого м'яса, **11** то це стара проказа на шкурі тіла його. І священник визнає його за нечистого, але не замкне його, бо справді давно він нечистий. **12** А якщо справді кинеться та проказа по шкурі, і покриє та проказа всю шкуру хворого від голови його аж до ніг його,

куди лиш глянуть очі священникові, **13** і огляне священник, а ось — проказа та покрила все тіло його, то він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона. **14** А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий. **15** І огляне священник живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, проказа воно. **16** Або коли живе м'ясо знову переміниться на біле, то він прийде до священника. **17** І огляне його священник, а ось — перемінилася болячка на білу, то священник визнає ту болячку за чисту, — чиста вона. **18** А тіло, коли буде на ньому на шкірі його гнояк, і він вілікуваний, **19** а на місці гнояка буде біла напухлина, або біла, червонява пляма, то покажеться священникові. **20** І огляне священник, а ось — вигляд її нижчий від шкіри, а волосся її перемінилося на біле, то священник визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гнояку. **21** А якщо огляне її священник, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то замкне його священник на сім день. **22** А якщо справді пошириться по шкірі, то священник визнає його за нечистого, — болячка прокази вона. **23** А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиряка, і священник визнає його за чистого. **24** Або тіло, коли буде на шкірі його опалення від вогню, і буде заріст того опалення плямкою білою червонявою або білою, **25** то огляне її священник, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкіри, — проказа вона, в опаленні кинулась. І визнає священник його за нечистого, — болячка прокази вона. **26** А якщо священник огляне її, а ось у плямі нема білого волосся, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то священник замкне його на сім день. **27** І огляне його священник восьмого дня. Якщо справді пошириться по шкірі, то священник визнає його за нечистого — болячка проркази вона. **28** А якщо пляма спіниться на своїм місці, не поширилася по шкірі, і вона бліда, — вона напухлина опалення. І священник визнає його за чистого, бо струп опалення вона. **29** А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді, **30** то священник огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкіри, а в ній жовтий, тонкий волос, то священник визнає його за нечисту, — парші вона, вона проказа голови або бороди. **31** А коли священник огляне болячку паршів, а ось — вид її не глибший від шкіри, і в ній нема чорного волосся, то священник замкне хворого на парші на сім день. **32** І огляне священник ту болячку сьомого дня, а ось — не поширилися парші, і волосся в них не стали жовті, а вид паршів не глибший від шкіри, **33** то він поглісться, а паршів не поголить. І замкне священник хворого на парші вдруге на сім день. **34** І огляне священник парші сьомого дня, а ось — парші не поширилися по шкірі, і їхній вид не глибший від шкіри, то священник визнає його за чистого, — і він випере одягу свою, і стане чистий. **35** А якщо справді поширяться парші по шкірі по його очіщенні, **36** то священник огляне його, а ось — поширилися парші по шкірі, то священник не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він. **37** А якщо, на його погляд, парші спинилися, і в них виросло чорне волосся, то парші вілікувані, — він чистий. І священник визнає його за чистого. **38** А чоловік або жінка, коли на шкірі їхнього тіла буде багато білих плям, **39** то огляне священник, а ось — на шкірі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкірі, чистий він. **40** А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий. **41** А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спереду, — він чистий. **42** А коли на лисині ззаду або на лисині спереду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лисині задній його або в лисині передній його. **43** І огляне його священник, а ось напухлина болячки біла червонява в лисині задній його або в лисині передній його, як вигляд прокази на шкірі тіла, **44** то це чоловік проказжений, — нечистий він. Конче визнає священник його за нечистого, — на голові його болячка його. **45** А проказжений, що проказа на ньому, — одяга його буде роздёрта, а голова його буде відкрита, і по уста закриє, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“ **46** По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза табірком оселя його. **47** А одяга, коли буде на ній зараза прокази, на одяжі вовняній або на одяжі льняній, **48** або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкірі, або на всякім шкур'янім виробі, **49** і буде та зараза зеленява або червонява на одяжі, або на шкірі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкур'яній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священникові. **50** І огляне священник ту заразу, та й замкне заразливое на сім день. **51** А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одяжі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкірі, на всьому, що зрблене зо шкіри, — та зараза злосліва проказа, нечиста вона. **52** І він спалить ту одягу, або нитку прямовісну, або нитку позему в вовні або в льоні, або всяку річ

шкуряну́, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа це, огнем буде спалена. **53** А якщо священик побачить, а ось — не поширилася зараза на одержі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній, **54** то священик накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкне́ те вдруге на сім день. **55** І огляне священик заразу по ви́пранні, і ось, — зараза не пере́мінила свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона загли́блення на стороні його передній або на стороні його задній. **56** А якщо священик побачив, а ось — зараза та зблідла по ви́пранні її, то він віді́рве її від одержі або від шкури, або від нитки прямовісної, або від нитки поземої. **57** А якщо вона покаже́ться ще на одержі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкуряній речі, — то це ши́риться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза. **58** А одержа, або нитка прямовісна, або нитка позема, або яка шкуряна річ, що випереш і зі́йде від них та зараза, то буде випрана вдруге, — і буде чиста. **59** Оце за́ко́н про хворобу прокази на одержі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очи́щення її або на при́знання її за нечисту“.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Оце буде за́ко́н про прокаже́ного в дні очи́щення його: І буде він приве́дений до священика. **3** І вийде священик поза та́бір, і огляне священик, а ось — ви́лікувана хвороба прокази в прокаже́ного, **4** то священик накаже, і візьме для очищуваного двох живих чистих птахів, і ке́дрового дерева, і червону нитку, та ісо́пу. **5** І накаже священик, і за́ріже одного пта́ха до глиняного по́суду над живою водою. **6** Птаха живого — він візьме його, і ке́дрового дерева, і червону нитку, та ісо́пу, і вмочить їх та живого птаха в крові птаха, за́різаного над живою водою. **7** І покрóпить на очи́щуваного від прокази сім раз, та й очистить його, а живого птаха пустить у поле. **8** А очи́щуваний випере одержу свою й поголить усе волосся своє, і обмиється в воді, — стане чистий. А потому ввійде до та́бору, і буде жити поза на́метом своїм сім день. **9** І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся своє, свою голову, і бороду свою, і брови очей своїх, і все волосся своє оголить, і випере одержу свою, і вимие тіло своє в воді, — і стане він чистий. **10** А вóсьмого дня візьме він двоє баранців безва́дних, і одну однорічну безва́дну вівцю і три десятих пшеничної муки, — жертва хлі́бна, мішана в оливі, і одного ло́га оливи. **11** І поставить священик, що очищує, чоловіка очищуваного з

ними перед Господнім лицем при вході скині́ї заповіту. **12** І візьме священик одного баранця, і принесе його на жертву за гріх, та ло́га оливи, та й буде колихати їх, як колиха́ння перед Господнім лицем. **13** І він за́ріже того баранця в місці, де рі́же жертву за гріх і цілопа́лення, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священика, найсвятіше вона. **14** І візьме священик крові жертви за провину, та й дасть священик на пі́пку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. **15** І візьме священик з ло́гу оливи, та й вилле на ліву долоню свою. **16** І вмочить священик правого пальця свого в оливу, що на лівій долоні його, і покрóпить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем. **17** А з решти оливи, що на долоні його, священик дасть на пі́пку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину. **18** А позостале з оливи, що на долоні священиковій, дасть на голову очищуваного. І священик очистить його перед Господнім лицем. **19** І вчинить священик жертву за гріх, і очистить очищуваного з нечистоти його, а по́тім за́ріже цілопа́лення. **20** І зложить священик те цілопа́лення та ту хлі́бну жертву на жертвінику, і священик очистить його, — і стане він чистий. **21** А якщо він бі́дний, і рука його неспромо́жна, то візьме одного баранця на жертву за провину на колиха́ння, щоб очистити його, і одну десятю ефі́ пшеничної муки, мішану в оливі, і ло́га оливи, **22** та дві го́рлиці або двоє голу́бєят, на що спроможна рука його, і буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопа́лення. **23** І він принесе їх вóсьмого дня на своє очи́щення до священика, до входу скині́ї заповіту перед Господне́м лицем. **24** І візьме священик я́гня жертви за провину й ло́га оливи, та й буде колихати їх священик, як колиха́ння перед Господнім лицем. **25** І за́ріже я́гня жертви за провину, і візьме священик кро́ви жертви за провину, та й дасть на пі́пку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. **26** А з оливи вилле священик на ліву долоню свою. **27** І покрóпить священик своїм правим пальцем з оливи, що на лівій долоні його, сім раз перед Господнім лицем. **28** І дасть священик із оливи, що на долоні його, на пі́пку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його, на місце крові жертви за провину. **29** А позостале з оливи, що на священиковій долоні, дасть на голову очищуваного на очи́щення його

перед Господнім лицем. **30** І він спорядить одну з горлиць або з голубенят із того, на що спроможна рука його, **31** на що спроможна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення понад жертву хлібну. І очистить священник очищуваного перед Господнім лицем. **32** Оце закон про того, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспроможна при очищенні його“. **33** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **34** „Коли ви ввійдете до ханаанського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на дома Краю вашого володіння, **35** то прийде той, що його той дім, та й скаже священникові, говорячи: „Ніби зараза показалася мені в домі“. **36** І накаже священник, і опорожнить той дім, поки прийде священник, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потому ввійде священник, щоб оглянути той дім. **37** І він огляне заразу, і ось — у стінах дому заглиблення зеленяві або червоняві, а їхній вид нижчий від стіни. **38** І вийде священник із того дому до виходу дому того, і замкне той дім на сім день. **39** І вернеться священник сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стінах того дому. **40** І накаже священник, і витягнуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого. **41** А дім той він вишкребе зсерєдини кругом, а глину, що вишкребли, висиплють поза містом, до нечистого місця. **42** І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтинкує той дім. **43** А якщо вернеться та зараза, і кинеється в домі по витягненні того каміння й по вишкребанні того дому й по обтинкуванні, **44** то ввійде священник і огляне, а ось — поширилася та зараза в тім домі, — проказа злослива вона в тім домі, нечистий він. **45** І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і ввесь тинк дому, і винесе поза місто, до нечистого місця. **46** А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора. **47** А хто лежить у тім домі, той випере одєжу свою, і хто їсть у тім домі, той випере одєжу свою. **48** А якщо знову ввійде священник і побачить, а ось — не поширилася зараза в домі по обтинкуванні дому, то священник візнає той дім за чистий, бо зараза вілікувана. **49** І візьме він на очищення того дому два птахи, і кєдрового дєрева, і чєрвені, та ісопу. **50** І заріже одного птаха до гліняного посуду над живою водою. **51** І візьме він кєдрового дерева, та ісопу, і чєрвені, і живого птаха, та й умочить їх у крові зарізаного птаха та в живій воді, — і сім раз покропить на той дім. **52** І очистить він той дім пташиною кров'ю,

і живою водою, і птахом живим, і кєдровим деревом, і ісопом, і чєрвенню. **53** І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий. **54** Оце закон для всякої хвороби прокази та для пєршів, **55** і для прокази одєжі, і для дому, **56** і для напухлини, і для лишаю, і для білої плями, — **57** для навчання на день занєчищення й на день відчищення. Оце закон про проказу“.

15 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів і скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектимє тєча його, — нечистий він. **3** А це буде про нечистість його в течі його: коли тіло його випускає течу свою, або коли в тілі його задєржалася тєча його, — воно нечистість його. **4** Кожне лєже, що течівий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна річ, що він сяде на ній, буде нечиста. **5** І кожен, хто доторкнється ложа його, випере свою одєжу й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **6** А хто сяде на річ, що на ній сидів течівий, той випере одєжу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **7** А хто доторкнється до тіла течивого, той випере одєжу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **8** А коли течівий плюне на чистого, то випере той одєжу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **9** І кожен повіз, що на нім конно їде течивий, буде нечистий. **10** І кожен, хто доторкнється до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одєжу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **11** І кожен, кого доторкнється течивий, — а рук своїх він не обілляв водою, — то випере він одєжу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **12** А гліняний посуд, що його доторкнється течівий, буде розбитий, а кожен посуд дерев'яний буде обмитий водою. **13** А коли течивий стане чистий від течі своєї, то він відлічить сім день на своє очищення, — і випере одєжу свою, і обмиє тіло своє в живій воді, — і стане чистий. **14** А восьмого дня він візьме собі дві горлиці або двоє голубенят, та й прийде перед лице Господнє до входу скинії заповіту, і дасть їх священникові. **15** І спорядить їх священник: одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник його перед Господнім лицем від течі його. **16** А чоловік, коли вийде з нього насіння парування, то обмиє в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора. **17** А всяка одєжа й всяка шкура, що на ній буде насіння парування, то вона буде віпрана в воді, і буде нечиста аж до вечора. **18** І жінка, що чоловік лежатиме з

нею на парування, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора. **19** А жінка, коли буде течіва, — кров буде течею її в тілі її — то сім день буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора. **20** І все, на чому вона лежатиме в нечистості своїй, буде нечисте; і все, на чому вона сяде, буде нечисте. **21** А кожен, хто доторкнеться до місця лежання її, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, хто доторкнеться до всякої речі, на якій вона сидить, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **23** А якщо було б щось на ложі або на тій речі, що вона сиділа на ній, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора. **24** А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім день. **25** А жінка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часі нечистоти її, або коли буде текти понад нечистоти її, то всі дні течі нечистоти її буде вона, як за днів нечистоти її, — нечиста вона. **26** Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течі її, буде для неї, як ложе її нечистоти. І кожна річ, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість місячного очищення її. **27** І кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одержу свою, і обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **28** А якщо вона очиститься від течі своєї, то відлічить собі сім день, а потім стане чиста. **29** А восьмого дня візьме собі дві горлиці, або двоє голубенят, та й принесе їх до священника до входу скинії заповіту. **30** І спорядить священник одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник її перед Господнім лицем від течі нечистоти її. **31** І відділите Ізраїлевих синів від їхньої нечистоти, — щоб не помиралі вони в своїй нечистості через занечиснення їхнє Моєї скинії, яка серед них. **32** Оце закон про течівого та про того, що з нього виходить насіння лежання, що ним занечиснується, **33** і про хвору в місячнім очищенні її, і про течівого на течу свою, для чоловіка й для жінки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою“.

16 І Господь промовляв до Мойсея по смерті обох Ааронових синів, коли вони були наблизилися перед Господнє лице — і померли. **2** І сказав Господь до Мойсея: „Промовляй до Аарона, брата свого, і нехай він не входить кожного часу до святині за завісу, перед віко, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі являюся над тим віком. **3** З оцим увійде Аарон до святині, — з телям на жертву за гріх та з бараном на цілопалення. **4** Він зодягне

священного лляного хітона, і лляна спідня одіж буде на тілі його, і підперешеться лляним поясом, і обвинється лляним завоєм, — вони священні шати. І обмие в воді своє тіло, та й зодягне він їх. **5** А від громади Ізраїлевих синів візьме він два козли на жертву за гріх та одного барана на цілопалення. **6** І принесе Аарон теля жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім. **7** І візьме він обох тих козлів, та поставить їх перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. **8** І кине Аарон на обох тих козлів жеребкі, — один жеребкок для Господа, і один жеребкок для Азазеля. **9** І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребкок для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. **10** А козел, що на нього випав жеребкок для Азазеля, буде поставлений живим перед Господнє лице, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню. **11** І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка жертви за гріх, що належить йому. **12** І візьме повну кадильницю горючого вугілля з-над жертівника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко товченого запашного кадила, та й внесе за завісу. **13** І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закриє віко, що над свідоцтвом, — щоб він не помер. **14** І візьме він крові бичка, та й покропить пальцем своїм на переді віка на схід, а перед віком покробить з крові сім раз своїм пальцем. **15** І заріже козла жертви за гріх, що належить народові, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покропить її на віко та перед віком. **16** І очистить він святиню з нечистоти Ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для скинії заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти. **17** І жоден чоловік не буде в скинії заповіту, коли він входить на очищення до святині, аж до виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду Ізраїлеву. **18** І вийде він до жертівника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на роги жертівника навколо. **19** І покропить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та освятить його від нечистоти Ізраїлевих синів. **20** А коли він скінчить очищення святині й скинії заповіту та жертівника, то приведе живого козла. **21** І покладе Аарон обидві руки свої на голову живого козла, і візнає над ним усі гріхи Ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеного чоловіка на

пустиню. **22** І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до краю неврожайного, і пустить того козла в пустиню. **23** І ввійде Аарон до скинії заповіту, і здіме льняні шати, що зодягнув був при вході його до святині, і покладе їх там. **24** І обмие він тіло своє в воді в місці святим, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопалення своє та цілопалення за нарід, і очистить себе та нарід. **25** А лій жертви за гріх спалить на жертвнику. **26** А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одержу свою й обмие тіло своє в воді, а потому ввійде до табору. **27** А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внесено на очищення в святині, випроводять поза табір, та й сплять в огні їхні шкури, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти. **28** А той, хто їх палить, випере одержу свою й обмие своє тіло в воді, а потому ввійде до табору. **29** І це стане для вас на вічну постанову, — сьомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихóдько, що мешкає серед вас, **30** бо того дня буде окуп ваш на очищення ваше, — за всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом. **31** Субота повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова. **32** А очистить той священник, що помазали його, і що посвятили його бути священником замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні, **33** та й очистить Святее Святих, і скинію заповіту, і жертвника очистить, і очистить священників та ввесь нарід громади. **34** І буде це для вас на вічну постанову на очищення Ізраїлевих синів за всіх їхніх гріхів раз у році“. І він учинив, як Господь наказав був Мойсеєві.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи: **3** Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або козу в таборі, або щось заріже поза табором, **4** а до входу скинії заповіту не приведе того на принесення жертви для Господа перед скинію Господню, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде винищений чоловік той з-посеред народу свого, **5** щоб приво́дили Ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому полі, і спроваджали для Господа до входу скинії заповіту до священника, і різали їх, як мирні жертви для Господа. **6** І покропить священник тією кров'ю на Господнього жертвника при вході скинії заповіту, та й спалить лій на любі пахощі для Господа. **7** І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-

демонам, за якими вони блудять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління. **8** А їм скажеш: Кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що буде мешкати серед вас, який принесе цілопалення або жертву, **9** а до входу скинії заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред народу свого! **10** А кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що їсть вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її, **11** бо життя тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертвника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу. **12** Тому сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і прихóдько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові. **13** А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає серед них, що вполіє здобич звірини або птаства, що їджене, то він виліє кров того й закриє її піском. **14** Бо життя кожного тіла — кров його, життя його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крові кожного тіла ви не будете їсти, бо життя кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понижені. **15** А всяка душа, що їстиме падло та розшáрпане серед тубільця і серед прихóдька, нехай випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а потім стане чистий. **16** А якщо він не випере, а тіла свого не обмие, то понесе свою провину.

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш! **3** За чином єгипетського краю, що сиділи ви в нім, не робіть, і за чином Краю ханаанського, що Я впроваджую вас туди, не робіть, і звичаями їхніми не підете. **4** Ви виконуватимете устави Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш! **5** І будете додержувати постанов Моїх та уставів Моїх, що людина їх виконує й ними живе. Я — Господь! **6** Жоден чоловік не наблизиться до жодної однокрової своєї, щоб відкрити наготу. Я — Господь! **7** Наготі батька свого й наготі матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготі її! **8** Наготі жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого! **9** Наготі сестри своєї, дочки батька свого або дочкі матері своєї, що народилися в домі або народилися назовні, — не відкриєш їхньої нагоди! **10** Наготу дочки сина свого або дочкі дочки своєї, — не відкриєш наготі їхньої, бо вони — нагота твоя! **11** Наготі дочки жінки батька свого, народженої від батька

того, — вона сестра твоя, не відкриєш наготи її! **12** Наготі сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна батька твого! **13** Наготі сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї. **14** Наготі брата батька свого не відкриєш, до жінки його не наблизися, — вона тітка твоя! **15** Наготі невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш наготи її! **16** Наготи жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого! **17** Наготи жінки й дочкі її не відкриєш; дочка сина її й дочка дочкі її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні її, це кровозмішання! **18** І жінки з сестрою її не візьмеш на суперництво, щоб відкрити наготу її при ній за життя її. **19** А до жінки в час відділення нечистоти її не наблизися, щоб відкрити наготу її. **20** А з жінкою свого ближнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим. **21** А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і не зневажиш Імени Бога свого. Я — Господь! **22** А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гідота воно! **23** І з жодною худобиною не злижешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паску́дство! **24** Не занечішуйтеся тим усім, бо всім тим занечіщені ті люди, яких Я виганяю перед вами. **25** І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля віригнула мешканців своїх! **26** І ви будете додержувати постанов Моїх та устáвів Моїх, і не зробите жодної з усіх тих гидот, як і тубілець чи прихóдько, що мешкає серед вас. **27** Бо всі ті гидóти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля. **28** І щоб та земля не віригнула вас через ваше занецищення її, як вона віригнула наро́д, який перед вами. **29** Бо кожен, хто зробить одну з усіх тих гидот, то ду́ші, що роблять, будуть винищені з-посеред їхнього наро́ду. **30** І ви будете додержувати на́казів Моїх, щоб не чинити чого з тих гидотних постанов, що роблені перед вами, — і не спогáнитеся ними. Я — Господь, Бог ваш!“

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святі, бо святий Я, — Господь, Бог ваш! **3** Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субіт Моїх будете додержувати. Я — Господь, Бог ваш! **4** Не звертайтеся до ідолів, і не робіть собі литих божків. Я — Господь Бог ваш! **5** А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на вподобання вас принесете її. **6** Ви будете їсти її в день принісання вашого та взавтра, а позостале

до дня третього — огнем буде спáлене. **7** А якщо справді буде їджене воно третього дня, — нечистість воно, не буде вподобане. **8** А хто те їсть, понесе він свій гріх, бо спогáнив він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого! **9** А коли ти будеш жати жніво своєї землі, не докінчуй жати до кра́ю свого поля, а попадалих колосків твого жнива не будеш збирати; **10** а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш! **11** Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на óдного! **12** І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо зневажиш Ім'я Бога свого. Я — Господь! **13** Не будеш гно́бити ближнього свого, і не будеш грабувати, і не задержиш в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита. **14** Не будеш проклинати глухого, а перед сліпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **15** Не зробите кривди в суді: не будеш потура́ти особі вбогого, і не будеш підлещуватися до особи вельможного, — за правдою суди свого ближнього! **16** Не будеш ходити пліткарем серед наро́ду свого. Не будеш наставáти на життя свого ближнього. Я — Господь! **17** Не будеш нена́видіти брата свого в серці своєму. Конче вияви неправду свого ближнього, — і не понесеш гріха за нього. **18** Не будеш мститися, і не будеш нена́видіти синів свого наро́ду. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я — Господь! **19** Постанов Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоїсто. Поля свого не будеш обсівати двоїсто. А оджа двоїста, мішаніна нитóк, не ввійде на тебе. **20** А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невільниця, заручена чоловікові, а справді не була вона ви́куплена, або визволення не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть вони забиті, бо не увільнена вона. **21** І спровадить він жертву за провину свою Господéві до входу скинії заповіту, — барана жертви за провину. **22** І очистить його священник бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І прóститься йому гріх його, що він був згрішив. **23** А коли ви ввійдете до кра́ю цього, і понаса́джуєте всяке їсти́внє дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їджене. **24** А року четвертого весь плід його будете їсти́ти для Господа. **25** А року п'ятого будете їсти плід його, щоб помно́жився для вас урожай його. Я —

Господь, Бог ваш. **26** Не будете їсти з кров'ю. Не будете ворожити, і не будете чарувати! **27** Не будете стригти волосся довкола голови вашої, і не будеш ніщити країю бороди своєї. **28** І не зробите в тілі своїм нарізу за душу померлого, і не зробите на собі наколоного напису. Я — Господь! **29** Не безчесть своєї дочки, і не роби її блудливою, щоб не стала блудливою ця земля, і не напобнилась земля розпустою. **30** Субіт Моїх будете додérжувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **31** Не звертайтеся до дұхів померлих та до ворожбитів, і не доводьте себе до опоганення ними. Я — Господь, Бог ваш! **32** Перед лицем сивизні встань, і вшануй лице старого, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **33** А коли мешкатиме з тобою прихóдько в вашім краї, то не будете гнобити його. **34** Як тубілець із вас буде для вас прихóдько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як самого себе, бо прихóдьки були ви в єгипетськiм краї. Я — Господь, Бог ваш! **35** Не будете чинити кривди в суді, у мірі, у вазі та в мірі рідини. **36** Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гін вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського країю! **37** І ви будете держати всі постанови Мої та всі устави Мої, і виконуватимете їх. Я — Господь!“

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає в Ізраїлі, який дасть із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — народ країю закидає його камінням. **3** А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і вінищу його з-поміж народу його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб занечистити святиню Мою, збезчестити Моє святе Ймення. **4** А якщо справді люди того краю сховають свої очі від того чоловіка, коли він дасть із насіння свого Молохові, щоб не забити його, **5** то Я зверну Своє лице проти того чоловіка та проти родини його, — і вінищу його й усіх, що блудять за ним, блудячи за Молохом, з-посеред народу його. **6** А душа, що звертається до померлих дұхів та до чарівників, щоб блудити за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і вінищу того з-посеред народу його. **7** І ви будете освячуватися, і будьте святі, бо Я — Господь, Бог ваш! **8** І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас! **9** Бо кожен чоловік, що прокляне свого батька чи матір свою, буде конче забитий, — батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на ньому! **10** А кожен, хто буде чинити перелюб із чиєю жінкою, хто буде чинити перелюб із

жінкою свого ближнього, — буде конче забитий перелюбник та перелюбниця. **11** І а хто буде лежати із жінкою батька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті оббє вони, кров їхня на них! **12** А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті оббє вони, гідóту вчинили вони, кров їхня на них! **13** А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гідоту вчинили оббє вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них! **14** А хто візьме жінку й матір її, — гідóта це, в огні сплять його та її, і не буде кровозмішання серед вас! **15** А хто паруватиметься з скотиною, — буде конче забитий, і скотину ту заб'єте. **16** А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'єш ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров їхня на них! **17** А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очах синів їхнього народу, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою! **18** А хто буде лежати із жінкою, часу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерелó її обнажив, а вона відкрила джерелó своєї крові, — то будуть вони оббє знищені з-посеред народу свого! **19** І не відкриєш наготі сестри матері своєї й сестри батька свого, бо однокровну свою обнажив би ти, — вони понесуть провину свою. **20** А хто буде лежати з тіткою своєю, — він відкрив наготу дядька свого, гріх свій вони понесуть, — бездітні помруть! **21** А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкрив наготу брата свого, — бездітні будуть. **22** І ви будете додержувати всі постанови Мої й усі устави Мої, і будете виконувати їх, — і не виригне вас земля та, куди Я впроваджаю вас, щоб сиділи ви в ній. **23** І не будете ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обридив. **24** І сказав Я до вас: ви вспадкуєте їхню зéмлю, а Я дам її вам на спадщину її, землю, що плине молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що відділив вас від тих народів! **25** І ви відділяйте між худобою чистою та нечистою, і між птаством нечистим та чистим, і не занецишуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що роїться на землі, що Я відділив для вас, як нечисте. **26** І будьте для мене святі, бо святий Я, Господь. І Я відділю вас від тих народів, щоб ви були Мої. **27** А чоловік або жінка, коли будуть вони викликаті духа мерців або ворожити, — будуть конче забиті, камінням закидають їх, кров їхня на них!“

21 І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священників, Ааронових синів, і скажеш

їм: Ніхто з вас нехай не занечиститься через доторкнення до померлого серед свого народу. **2** Бо тільки через доторкнення до близьких однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого, **3** і через сестру свою, дівчину близьку йому, що не була заміжжю, — через тих він може занечиститися доторкненням. **4** Бувши одружений, нехай не занечиститься серед рідні своєї, щоб не безчестити себе. **5** Не зроблять вони лісини на голові своїй, і краю бороди своєї не підстрижуть, а на тілі своїм не наріжуть надрізів. **6** Святі вони будуть для Бога свого, і не безчестять вони Ймення Бога свого, бо вони приносять огніні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі. **7** Жінки блудливої та безчещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого. **8** І освятиш його, бо він приносить хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас! **9** А священникова дочка, коли зачне робити блуд, вона безчестить батька свого, — ув огні буде спалена. **10** А священник, найбільший від братів своїх, що на голову його буде вилята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запустить і шат своїх не роздере, **11** і до жодного вмерлого не ввійде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміє занечиститься. **12** І він не відійде від святині, і не занечистить святині Бога свого, бо на ньому посвячення оливи помазання його Бога. Я — Господь! **13** І він візьме жінку в дівочтві її. **14** Удові, і розв'язаної, і безчещеної, блудливої, — тих він не візьме, а тільки дівичку з-поміж рідні своєї він візьме за жінку. **15** І не безчестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його". **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принести хліб свого Бога. **18** Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгавий, або кирпавий або довготелісний, **19** або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку, **20** або горбатий, або висохлий, або більмо на оці його, або коростявий, або паршивий, або з розчавленими ядрами, — **21** кожен чоловік із насіння священника Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принести Господні огніні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принести хліб свого Бога. **22** Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та з святощів. **23** Та до завеси не підійде він, і до жертівника не

приступити, бо вада в нім, — і не безчестить святині Моєї, бо Я — Господь, що освячує їх". **24** І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони обережно поведуться зо святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують Мені, і нехай не безчестять Мого святого Ймення. Я — Господь! **3** Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблизиться зо всякого вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвящать Господеві, а нечистість його на нім, то буде винищена душа та з-перед лиця Мого. Я — Господь! **4** Кожен чоловік з Ааронового насіння, коли він прокажений або течівий, не буде їсти зо святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання, **5** або хто доторкнеться до всякого плазуна, через якого він стане нечистий, або до людини, через яку стане нечистий, через усяку нечистість її, — **6** особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмие свого тіла в воді. **7** А коли зійде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його. **8** Падла та розшарпаного не буде він їсти, щоб не занечиститися ним. Я — Господь! **9** І будуть вони стерегти Мої прикази, — щоб не понести через те гріха на собі, і щоб не померти через нього, коли б безчестили їх. Я — Господь, що освячує їх! **10** А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священника й наймит не будуть їсти святощів. **11** А коли священник купить чоловіка, — купівля срібла його це, — той буде їсти їх, також уроджений дому його, — вони будуть їсти його хліб. **12** А священникова дочка, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів. **13** А священникова дочка, коли буде вдова, або розв'язана, а дітей не має, і вернеться до дому свого батька, — як за молодості своєї, буде їсти з хліба батька свого. А кожен чужий не буде їсти його. **14** А чоловік, коли з'їсть святощі через помилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священникові ті святощі, **15** і священники не безчестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві, **16** і не стягнуть на себе вини за провини їдження своїх святощів. Бо Я — Господь, що освячує їх". **17** І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прихóдька між Ізраїлем,

що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господеві на цілопалення, **19** то нехай принесе на вподобання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз. **20** Жодного, що в нім вада, не принесете, бо не буде воно на вподобання вас. **21** А чоловік, коли принесе Господеві мирну жертву на виразно висловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподобання, жодна вада не буде в ній: **22** сліпа, або зламана, або скалічена, або шолудіва, або корстаєва, або паршива, — не принесете тих Господеві, і жертви огняної не дасте з них на жертівника для Господа. **23** А вола та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні Богові. **24** А того, що має ядра розчавлені, чи збиті, чи відірвані, чи відрізані, — не піднесете Господеві, і в вашому Краї не зробите того. **25** І з руки чужинця не принесете хліба нашого Бога до всіх таких, бо в них зіпсуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня восьмого й далі буде вгодне на жертву огняну для Господа. **28** А корови та вівці, — їй й малі їй не заріжете одного дня. **29** А коли будете приносити вдячну жертву для Господа, то приносьте так, щоб вона була вгодна. **30** Того дня буде вона з'їджена, — не зоставите з неї аж до ранку. Я — Господь! **31** І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь! **32** І не будете безчестити Мого святого Імення, і Я буду освячений серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас, **33** що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них склика́тимете святі збори, оце вони, святя Мої: **3** Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших! **4** Оце святя Господні, святі збори, що скличете їх у їхнім означенім часі: **5** У місяці першім, чотирнадцятого дня місяця під вечір — Пасха для Господа. **6** А п'ятнадцятого дня того місяця — свято Опрісноків для Господа, сім день будете їсти опрісноки. **7** Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайняття не будете робити. **8** І будете приносити для Господа

жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайняття не будете робити“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жнів його, то снопа первопло́ду ваших жнив принесете до священика, **11** а він буде колихати снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священик буде колихати його. **12** І ви прирядите в дні вашого колихання снопа однорічне безвадне ягня на цілопалення для Господа. **13** А хлібна його жертва — дві десяти ефі пшеничної муки, мішаної в оливі, огня́на жертва для Господа, пахощі любі; а жертва лита його — вино, чверть гіна. **14** А хліба, і пряженого зёрна, і свіжих зёрен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принесення жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **15** І відлічите ви собі першого дня по святі, від дня вашого принесення снопа колихання, сім тижнів, повні будуть вони. **16** А до першого дня по сьомім тижні відлічите п'ятдесят днів, та й принесете хлібну нову́ жертву для Господа. **17** З ваших осель принесете два хліби колихання, — дві десяти ефі пшеничної муки будуть вони, будуть спечені квашені, первопло́ди для Господа. **18** І принесете понад той хліб сім ягнят безвадних у віці року, й одного бичка та два барани, — вони будуть цілопалення для Господа, і жертва хлібна, і жертви литі для них, огня́на жертва, пахощі любі для Господа. **19** І спорядите́ одного козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну. **20** І священик буде колихати їх разом із хлібом первопло́дів, як колихання перед Господнім лицем, над двома ягнятами. Вони будуть святощі для Господа, для священика. **21** І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не будете робити. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **22** А коли ви будете жати жніво вашої землі, не дожинай краю́ поля твого́, а попадалих колосків жніва твого не будеш збирати, — для вбогого та для прихो́дька позоставиш їх. Я — Господь, Бог ваш!“ **23** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **24** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, першого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сурмлення, святі збори. **25** Жодного робочого зайняття не будете робити, і принесете огня́ну жертву для Господа“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі

будуть для вас, і будете впокоряти душі ваші, і принесете огняну жертву для Господа. **28** І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого. **29** Бо кожна душа, що не буде впокорюватись того самого дня, то буде вона вініщена з своєї рідні. **30** А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я вігублю ту душу з-посеред на́роду т́ї. **31** Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **32** Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу“. **33** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **34** „Промовляй до Ізраїлевих синів, кажучи: П'ятнадцятого дня того сьомого місяця, — свято Кучок, сім день для Господа. **35** Першого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **36** Сім день будете приносити огняну жертву для Господа; восьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огняну жертву для Господа; це віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **37** Оце свята Господні, що скликуватимете на них святі збори, щоб принести огняну жертву для Господа, цілопалення, хлібну жертву й за́блену жертву, і жертви литі, — належне днів в його дні, **38** окрім Господніх субіт, і окрім дарів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарувань, що дасте Господеві. **39** А п'ятнадцятого дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкувати свято Господнє сім день; першого дня повний спочинок, і восьмого повний спочинок. **40** І візьмете собі першого дня плóду гарного дерева, пальмові віття, і галу́зку многолисто́го дерева та припотóчних то́пóль, — і будете веселітись перед лицем Господа, Бога вашого, сім день. **41** І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкувати його. **42** У кучках будете сидіти сім день, — кожен тубілець в Ізраїлі сидітиме в кучках, **43** щоб ваші покоління пізнали, що Я в кучках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського краї. Я — Господь, Бог ваш!“ **44** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вічавленої оливи з олівкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лямпаду. **3** Поза завісою свідóцтва в скині́ї заповіту прирядить її Аарон

від вечора аж до ранку перед Господнім лицем назавжди. Це вічна постанова для ваших поколінь! **4** На чистім свічнику́ прирядить він ті лямпади перед Господнім лицем назавжди. **5** І візьмеш пшеничної́ муки, і випечеш із неї дванадцять калачів, — по дві десяті ефі́ буде один калáч. **6** І покладеш їх у два ряди́, шість у ряд, на чистому столі перед Господнім лицем, **7** і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хліба за пригадувальну частину, — огня́на жертва для Господа. **8** Щосуботи він покладе його перед Господнім лицем за́вжди, від Ізраїлевих синів, вічний заповіт. **9** І він буде для Аарона та для синів його, і вони будуть їсти його в святому місці, бо він найсвятіше з огня́них жертв Господніх. Це вічна постанова“. **10** І вийшов син ізраїльтянки, — а він був син єгиптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в та́борі син тієї ізраїльтянки з одним ізраїльтянином. **11** І син тієї ізраїльтянки богозневажив Ім'я Господнє, і проклинав. І привелі його до Мойсея. А ймення матері його — Шеломіт, дочка́ Діври, з Данового племені. **12** І посадили його під сторожу аж до віяснення через уста Господні. **13** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **14** „Виведи того, що проклинав, поза та́бір, і покладуть усі, хто чув, свої руки на голову його, і закидає його камінням уся громада. **15** А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Кожен чоловік, коли прокляне́ Бога свого, то понесе він свій гріх. **16** А той, хто богозневажив Господнє Ймення, — буде конче забитий, конче укаменує його́ вся громада; чи прихóдько, чи тубілець, коли богозневажа́тиме Ймення Господнє, буде забитий. **17** І кожен, хто заб'є людину, — буде конче забитий. **18** А хто заб'є як скотину, той відшкодує її, — життя за життя. **19** І кожен, коли зробить ваду своєму ближньому, — як хто зробив, так буде зрòблено йому: **20** зламання за зламання, око за око, зуб за зуб, — яку ваду зробить хто кому, така буде зрòблена йому. **21** А хто заб'є скотину, той відшкодує її, а хто заб'є людину, той буде забитий. **22** Суд один буде для вас, — прихóдько буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“ **23** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели то́го, хто проклинав, поза та́бір, та й закидали його камінням. І зробили Ізраїлеві сини, як Господь наказав був Мойсеєві.

25 І Господь промовляв до Мойсея на Сина́йській горі, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Коли ви ввійдете до землі, що Я даю вам, то святкувати́ме земля та суботу для Господа. **3** Шість літ будеш засівати своє поле, і шість літ обти́на́тимеш

свого виноградника, і збиратимеш урожай його, йому, — і викупить продаж брата свого. **26** А 4 а сьомого року — субота повного відпочинку буде для землі, повний відпочинок, субота для Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградника свого не будеш обтинати. **5** Саморобного колосу жнив твоїх не будеш жати, а грон з необрізаних виноградин твоїх не збиратимеш, — рік повного відпочинку буде для землі. **6** І те, що самé вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невольниці твоєї, і для наємника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою, **7** і для скотини твоєї, і для звірини, що в краї твоім, — буде весь урожай його на їжу. **8** І відлічиш собі сім суботніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи суботніх років сорок літ і дев'ять. **9** І засурміте у сурми сьомого місяця, десятого дня місяця, — в день Очищення засурміте в сурми по цілому краю. **10** І освятите рік п'ятдесятиріччя, і оголосите волю в краю для всіх мешканців його, — ювілей він буде для вас: і вернеться кожен до своєї посілости, і кожен до родини своєї вернеться. **11** Ювілей цей рік п'ятдесятиріччя буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати самороблі колосся її, і не будете збирати грон з необрізаних виноградин їх, **12** бо це ювілей, святощі будуть для вас, — з поля будете їсти врожай його. **13** У році того ювілею вернеться кожен до своєї посілости. **14** А коли продастє що своєму ближньому, або купите з руки свого ближнього, не обманюйте один одного. **15** За числом років по ювілеї купиш від ближнього свого, за числом років урожаю він продастє тобі. **16** За многістю літ побільшиш ціну тієї купівлі, а за малістю літ зменшиш ціну тієї купівлі, бо він продає тобі число літ урожаю. **17** І не обманите один одного, і будеш боятися Бога свого, бо Я — Господь, Бог ваш! **18** І ви виконаєте постанови Мої, а уста́ви Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпечно сидітимете на землі. **19** І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досита, і безпечно сидітимете на ній. **20** А коли ви скажете: Що́ будемо їсти сьомого року, тож не будемо сіяти, не будемо збирати врожаї свої? **21** І зошлю Я благословення Своє на вас шостого року, — і зродить врожай на три роки. **22** І будете сіяти восьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до віросту врожаю його будете їсти старе. **23** А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя та земля, бо ви приходьки та осілі в Мене. **24** А ви в усій землі вашої посілости дозволяйте викуп землі. **25** Коли збідніє твій брат, і продастє із своєї посілости, то прийде викупник його, близький

йому, — і викупить продаж брата свого. **26** А чоловік, коли не буде йому викупника, а рука його стане спроможна, і знайде потрібне на викуп його, **27** то облічить він літа продажу свого, і верне позостале чоловікові, що продав йому, та й вернеться до своєї посілости. **28** А якщо рука його не знайде потрібного на заплату йому, то буде продаж його в руки покупця його аж до ювілейного року, — і вийде він в ювілей, та й вернеться до посілости своєї. **29** А коли хто продастє мешкальний дім в обмурованому місті, то викуп його буде до кінця року від часу продажу його, — рік буде на викуп його. **30** А якщо він не буде викуплений аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має мур, назавжди для покупця його на покоління його, — не вийде він в ювілей. **31** А домі в оселях, що не мають муру навколо, до поля землі буде те прираховане, — і буде йому викуп, і в ювілей він вийде. **32** А міста Левитів, домі в містах їх посілости — викуп для Левитів завжди буде можливий. **33** А хто викупить від Левитів, то продаж дому й міста посілости його вийде в ювілей, бо то доми міст Левитів, їхня посілість серед Ізраїлевих синів. **34** А пасовисько навколо їхніх міст не буде продане, бо це вічна посілість для них. **35** А коли збідніє твій брат, а його рука неспроможною стане, то підтримаєш його, приходько він чи осілий, — і житиме він із тобою. **36** Не візьмеш від нього ліхви та прибутку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. **37** Срібла свого не даси йому на ліхву, і на прибуток не даси їжі своєї. **38** Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю, щоб дати вам ханаанську землю, щоб бути вашим Богом. **39** А коли збідніє брат твій при тобі, і буде проданий тобі, то не будеш робити ним праці раба, — **40** як наймит, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі. **41** І вийде від тебе він та сини його з ним, і вернеться він до родини своєї, і до посілости батьків своїх вернеться він: **42** бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського краю, не будуть вони продані продавцем раба. **43** Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога свого. **44** А раб твій та невольниця твоя, що будуть твої, будуть із народів, що навколо вас, — із них купите раба й невольницю. **45** А також із синів осілих, що мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашім, — і будуть вони вам на посілість. **46** І передастє їх, як спадщину, вашим синам по вас на спадок посілости навіки, ними будете робити, а братами вашими, синами Ізраїлевими, один одним, не будете володіти

жорстоко. **47** А коли рука прихóдька чи ослілого при тобі спромóжна, а брат твій збідніє при ньому, і буде прóданий прихóдьковí чи ослілому в тебе, або нащáдковí племенí прихóдька, **48** то пóтим, як буде прóданий, викуп буде йому, — один із братів його викупить його, **49** або дядько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спромóжна рука його, — і буде викуплений. **50** І облічить він із тим, хто набув його, від року прóдажу його аж до ювілейного року, — і буде ціна прóдажу його за числом лiт; як за дні наймита буде полiчено йому. **51** Якщо ще багато лiт, то згiдно з ними він верне свій викуп із сріблá його купівлi. **52** А якщо позостало мало лiт до ювілейного року, то облічить йому, — згiдно з роками його верне свого викупа. **53** Як щорiчний наймит він буде при ньому, — він не буде жорстоко панувати над ним на твоїх очáх. **54** А якщо він не буде викуплений у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним, **55** бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби вони, що Я вивів їх із єгипетського крáю. Я — Господь, Бог ваш!

26 Не зробите собі божків та iдола, і кам'яного стовпá не поставите собі, і кáменя з фігурами не покладете в вашiм крáї, щоб клáнятися перед ними. Бо Я — Господь, Бог ваш! **2** Субiт Моїх будете додérжувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **3** Якщо будете ходити згiдно з постановами Моїми, а заповiдей Моїх будете додержувати й будете виконувати їх, **4** то дам вам дощ i в їхнiм часi, i земля дасть свій урожай, а польовé дерево дасть плiд свій. **5** І молóчення досягне вам виноградобрáння, а виноградобрáння досягне сiяння, i ви будете їсти хлiб свій досiта, i будете сидiти безпечно в вашому крáї. **6** І дам мир у крáю, i ви будете лежати, i нiхто не вчинить, щоб ви тремтiли, — бо злу звiрину винищу з землi, а меч не перейде через край ваш. **7** І ви будете гнати ворогiв своїх, а вони попáдають перед вами від меча. **8** І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, — i попадають вороги вашi перед вами від меча. **9** І обернусь Я до вас, i розплоджú вас, i розмнóжу вас, i виконаю Свого заповiта з вами. **10** І ви будете їсти старе-перестарiле, i покидаєте старе перед новiм. **11** І поставлю місце перебувáння Свого серед вас, — i душа Моя не обрiдить вами. **12** І Я буду ходити серед вас, i буду вам Богом, а ви будете Менi нарóдом. **13** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського крáю, щоб ви не були їм рабами. І Я поламав занóзи вашого ярмá, — i вивів вас із пiднесеною

головою. **14** А коли ви не будете слухнянi Менi, i не викóнуватиме всiх тих заповiдей, **15** i якщо постановами Моїми будете погóрджувати, i якщо душа ваша брiдитиметься закóнами Моїми, щоб не виконувати всiх заповiдей Моїх, щоб ламати вам заповiта Мого, — **16** то й Я зроблú вам оце: поставлю над вами перéстрах, сухоти й пропасницю, що винищують очi й обезсилюють душу. І ви надаремно сiятимете насiння своє, — бо поiдять його вороги вашi. **17** І зверну Я лице Своє на вас, — i ви будете вдаренi перед своїми ворогами. І будуть панувати над вами ненáвисники вашi, — i ви будете втiкати, хоч нiхто вас не гнати́ме. **18** А якщо й при тому не будете слухнянi Менi, то Я семикрáтно побiльшú кару на вас за вашi грiхи. **19** І зломлú пихú вашої сили, i зроблú ваше небо як залiзо, а землю вашу як мiдь! **20** І надаремно буде вичерпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землi не дасть свого плóду. **21** А якщо й тодi пiдете проти Мене, i не схочете бути слухняними Менi, то Я семикрáтно збiльшú над вами удара Свого згiдно з вашими грiхами. **22** І пошлú на вас пiльну звiрину, а вона винищить вам дiтей, i вигубить вашу худобу, i зменшить кiлькiсть вашу, i спустошить вашi дороги. **23** А якщо цими карами не бóдете нáвченi, i будете ходити проти Мене, **24** то й Я пiду проти вас, i вдáрю вас i Я семикрáтно за вашi грiхи. **25** І приведу на вас меча, що помстить пiмсту за заповiта, — i ви будете збiранi до ваших мiст, i Я пошлю моровiцю на вас, i ви будете вiдданi в руку ворога. **26** Коли Я знищу вам хлiб, пiдпору вашу, то десять жiнок будуть пекти хлiб вам в одній печi, i вернуть хлiб ваш вагою, а ви будете їсти — i не насiтитесь. **27** А якщо й тим не стане слухнянi Менi, i будете ходити проти Мене, **28** то й Я з лютiстю пiду проти вас, i також Я семикрáтно покараю вас за вашi грiхи, — **29** i ви тiло своїх синiв бóдете їсти, i тiло дочок своїх бóдете поiдати... **30** І поруйную вашi висóти, i повитинаю вашi стовпi сонця, i поскладаю трупи вашi на трупах божків ваших, — i обрiдить душа Моя вас! **31** І вчинiю мiста вашу руйною, i спустошую вашi святинi, — i не приймú ваших пахощiв любих. **32** І спустóшу Я край той, — i будуть дивуватися з тóго вашi вороги, що мешкають у ньому. **33** А вас порозпорóшую помiж нарóдiв, i вийму за вами меча, — i стане край ваш спустóшенням, а мiстá вашi будуть руйною... **34** Тодi земля та надолúжить собі за суботнi роки по всi днi спустóшення її. Коли будете в крáї ваших ворогiв, тодi ваша земля святкуватиме вiдпочинок, i надолúжить собі за свої суботнi роки. **35** По всi

дні спустошення святкуватиме вона відпочинок, чого не святкувала в суботні роки, коли ви сиділи на ній. **36** А щодо позосталих серед вас, то впроваджу в їхні серця полохливість в краях їхніх ворогів, — і буде їх гнати навіть шелест подм'янутого вітром листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечем, та й попадають, хоч ніхто не женеться... **37** І будуть вони спотикатися один об одного, ніби від меча, хоч ніхто не женеться за ними. І ви не зможете стати проти ваших ворогів. **38** І погинете серед поганів, і пожерє вас земля ваших ворогів. **39** А позосталі серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріх свій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними. **40** І визнають вони гріх свій та гріх батьків своїх, що ними спроневірилися були Мені, а також, що ходили проти Мене. **41** Також і Я підую проти них, і впроваджу їх до краю їхніх ворогів. Якщо тоді впокориться їхнє необрізане серце, то тоді понесуть кару за свої гріхи. **42** І Я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той край. **43** А край той буде позбавлений їх, і надолужить собі свої суботні роки, опустілий від них, а вони понесуть кару за свої гріхи, а то для того, що законами Моїми погорджували, а постанови Мої огидила була їхня душа. **44** А проте, коли вони пробували в краю своїх ворогів, то Я не погорджував ними, і не збрідив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Бо Я — Господь, Бог їх! **45** І Я пам'ятатиму їм заповіта з предками, що Я вивів їх з єгипетського краю на очах поган, щоб бути їм Богом. Я — Господь!" **46** Оце постанови, і устави та закони, що дав Господь між Собою та між Ізраїлевими синами на Сінайській горі через Мойсея.

27 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш їм: Коли хто складає обітницю Богові за твоею оцінкою душ для Господа, **3** то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяти літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шеклів срібла на міру шеклем святині; **4** а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шеклів. **5** А якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **6** А якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шеклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шеклі срібла. **7** А якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **8** А якщо він

обіднілий проти твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцінує його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяв, оцінує його священик. **9** А якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що дається із неї для Господа, буде святощами. **10** Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — доброю; а якщо справді заступить худобу худобою, то буде вона та заступство її — буде святощами. **11** А якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертов для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком, **12** і священик оцінує її чи то добре, чи недобре. Як оцінує священик, так нехай буде. **13** А якщо він справді викупить її, то додасть п'яту частину її над оцінку твою. **14** А коли хто посвятить дім свій на святість для Господа, то священик оцінує його чи то добре, чи недобре. Як оцінує його священик, так стане. **15** А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то додасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його. **16** А якщо хтось посвятить Господеві з поля своєї посілості, то буде оцінка твоя посівом його, — посів хомера ячмєню за п'ятдесят шеклів срібла. **17** Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоею. **18** А якщо посвятить поле своє по ювілеї, то священик облічить йому те срібло за роками, позосталими до ювілейного року, і те буде відняте від оцінки твоєї. **19** А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то додасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його. **20** А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасть те поле кому іншому, то вже не буде воно викуплене. **21** І буде те поле, коли воно вийде в ювілеї, святість для Господа, як поле закляття, — для священика буде посілість ним. **22** А якщо він посвятить Господеві поле купівлі своєї, що не з поля посілості його, **23** то священик облічить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа. **24** В ювілейному році вернеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі. **25** А вся оцінка твоя буде шеклем святині, — двадцять г'єр буде шекель. **26** Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, ніхто не посвятить його, — чи то віл, чи то овечка, — Господеві воно! **27** А якщо в худобі нечистий, то викупить за твоею оцінкою, і додасть п'яту частину над нього. А якщо не буде викуплене, то буде продане за оцінкою твоею. **28** Тільки кожне закляття, що людина заклєне Господеві зо всього, що його, — від людини, і худоби, і від поля його посілості,

не буде прódане й не буде вікуплене, — воно найсвятіше для Господа. **29** Кóжне заклýття, що буде оголошене за заклýття з-посеред людей, не буде вікуплене, — буде конче забите. **30** А всяка десятина з землі, з насіння землі, з плóду дерева, — Господéві воно, святощi для Господа! **31** А якщо дійсно викупить хтось свою десятину, — той додасть п'яту частину її над неї. **32** А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перéйде під палицею, — десяте буде святість для Господа. **33** Не буде перебирати між добрим та злим, і не замінить його. А якщо справді заступить його, то буде воно та заступство його, — буде святість, не буде вікуплене“.

Числа

1 І Господь промовляв до Мойсея в Синайській пустині в скинії заповіту першого дня другого місяця, другого року від виходу їх з єгипетського країю, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх головами, **3** від віку двадцяти літ і вище, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі, — за військовими відділами їхніми перелічіть їх ти та Аарон. **4** А з вами будуть по одному мужеві для племен; той муж — голова дому батьків своїх він. **5** А оце ймення тих мужів, що стануть із вами: для Рувіма — Еліцур, син Шедеурів; **6** для Симеона — Шелумїл, син Цуришаддаїв; **7** для Юди — Нахшон, син Аммінадавів; **8** для Іссахара — Натанайл, син Цуарів; **9** для Завуллона — Елів, син Хелонів; **10** для Йосипових синів, від Єфрема — Елішама, син Аммігудів; від Манасії — Гамалїїл, син Педациурів; **11** для Веніяміна — Авідан, син Гід'онїїв; **12** для Дана — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **13** для Асіра — Паг'їїл, син Охранів; **14** для Гада — Ел'ясаф, син Деуїлів; **15** для Нефталіма — Ахіра, син Енанів. **16** Оце покликані громади, начальники племен їхніх батьків. Вони голови тисяч Ізраїлевих. **17** І взяв Мойсей та Аарон тих мужів, що були названі поименно, **18** і вони зібрали всю ту громаду першого дня другого місяця. І вони виявили родоводи свої за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, за головами їх, **19** як Господь наказав був Мойсеєві. І він перелічив їх у Синайській пустині. **20** І було синів Рувіма, перворідного Ізраїлевого, їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен за головами їх, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **21** перелічені їхні від Рувимового племені — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **22** У Симеонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків перелік їх числом імен за головами їхніми, усі чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **23** перелічені їхні від Симеонового племені — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **24** У Гадових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **25** перелічені їхні від Гадового племені — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **26** У Юдових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **27**

перелічені їхні від Юдового племені — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **28** У Іссахарових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **29** перелічені їхні від Іссахарового племені — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **30** У Завуллових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **31** перелічені їхні від Завулового племені — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **32** У Йосипових синів: у Єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **33** перелічені їхні від Єфремового племені — сорок тисяч і п'ятсот. **34** У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **35** перелічені їхні від племені Манасїїного — тридцять і дві тисячі й двісті. **36** У Веніяминових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **37** перелічені їхні від Веніяминового племені — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **38** У Данових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **39** перелічені їхні від Данового племені — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **40** У Асірових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **41** перелічені їхні від Асірового племені, — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **42** У синів Нефталімових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **43** перелічені їхні від племені Нефталімового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **44** Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, дванадцятро мужа, — вони були по одному мужеві для дому батьків своїх. **45** І були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі, **46** і були всі перелічені — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **47** А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх. **48** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **49** „Тільки Левієвого племені не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих

синів. **50** А ти постав Левітів наглядачами над скинією свідцтва, і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скинію та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отаборяться навколо скинії. **51** А коли скинія буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде спинятися скинія, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий. **52** І отаборяться Ізраїлеві сини кожен у таборі своїм, і кожен при своїм прапорі за своїми військовими відділами. **53** А Левити отаборяться навколо скинії свідцтва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. **І** будуть Левити виконувати сторожу скинії свідцтва“. **54** І зробили Ізраїлеві сини, — згідно з усім, як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили вони.

2 Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: **2** „Отаборяться Ізраїлеві сини кожен при прапорі своїм за ознаками домів своїх батьків, — навпроти скинії заповіту навколо отаборяться. **3** Напереді на схід отаборяться: прапор Юдиного табору за своїми військовими відділами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів; **4** а його військо та його перелік — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **5** А при ньому отабориться Іссахарове плем'я, а начальник Іссахарових синів — Натанаїл, син Цуарів; **6** а його військо та його перелік — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **7** Плем'я Завулонове, а начальник Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів; **8** а його військо та його перелік — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **9** Усіх перелічених Юдиного табору — сто тисяч і вісімдесят тисяч і шість тисяч і чотириста за своїми військовими відділами. Вони рушать найперше. **10** Прапор Рувимового табору — на південь, за військовими відділами своїми, а начальник Рувимових синів — Еліцур, син Шедерів; **11** а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **12** А при ньому отабориться Симеонове плем'я, а начальник Симеонових синів — Шелумїїл, син Цурішаддаїв; **13** а його військо та його пере; лік — п'ятдесят і дев'ять тисяч і тріста. **14** І Гадове плем'я, а начальник Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів; **15** а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **16** Усіх перелічених Рувимового табору — сто тисяч і п'ятдесят і одна тисяча й чотириста й п'ятдесят за своїми військовими відділами. Вони рушать другі. **17** І як рушить скинія заповіту, то табір Левітів буде серед таборів. Як вони отаборяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за своїми прапорами. **18** Прапор Єфремового табору за

військовими відділами своїми — на захід, а начальник Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів; **19** а його військо та їхній перелік — сорок тисяч і п'ятсот. **20** А при ньому плем'я Манасїєне, а начальник синів Манасїєних — Гамалїїл, син Педасурів; **21** а його військо та їхній перелік — тридцять і дві тисячі й двісті. **22** І Венямінове плем'я, а начальник Венямінових синів — Авідан, син Гід'онїїв; **23** а його військо та їхній перелік — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **24** Усіх перелічених Єфремового табору — сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військовими відділами. Вони рушать треті. **25** Прапор Данового табору — північ, за своїми військовими відділами, а начальник Данових синів — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **26** а його військо та їхній перелік — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **27** А при ньому отабориться Асирове плем'я, а начальник Асирових синів — Пар'їїл, син Охранів; **28** а його військо та їхній перелік — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **29** І плем'я Нефталїмове, а начальник синів Нефталїмових — Ахіра, син Енанів; **30** а його військо та їхній перелік — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **31** Усіх перелічених Данового табору — сто тисяч і п'ятдесят і сім тисяч і шістсот. Вони рушать наостанку за прапорами своїми“. **32** Оце перелічені Ізраїлевих синів за домами батьків своїх, усіх перелічених тих таборів за своїми військовими відділами — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **33** А Левити не перелічені серед Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **34** І Ізраїлеві сини зробили все, що Господь наказав був Мойсеєві, — так вони таборували за прапорами своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

3 А оце нащадки Ааронові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсея на Сінайській горі. **2** І оце іменá Ааронових синів: перворідний Надав, і Авїгу, Елеазар та Ітамар. **3** Оце іменá Ааронових синів, помазаних священників, що він посвятив їх бути священниками. **4** Та помер Надав та Авїгу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сінайській пустині, а синів у них не було. **І** були священниками Елеазар та Ітамар за життя батька свого Аарона. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Приведи Левієве плем'я, і постав його перед священником Аароном, — і вони будуть обслуговувати йому. **7** І будуть вони виконувати сторожу його та всієї громади перед скинією заповіту, щоб виконувати службу

скинійну. **8** І будуть вони стерегти всі речі скинії заповіту та сторожу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скинійну. **9** І даси Левитів Ааронові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів. **10** А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого священства, а чужий, хто наблизиться, — буде забитий“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „А Я оце взяв Левитів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають утробу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої, **13** бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в єгипетським краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людини аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!“ **14** І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині, говорячи: **15** „Перелічи Левієвих синів за домами їхніх батьків, за родами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічиш їх“. **16** І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано. **17** І були за йменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі. **18** А оце іменá Гершонівих синів за їхніми родами: Лівні та Шім'ї. **19** А сини Кегатові за їхніми родами: Амрам і Їцгар, Хеврон і Уззіл. **20** А сини Мерарі за їхніми родами: Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків. **21** Від Гершбна: рід Лівнівєвих та рід Шім'їєвих. Оце вони, роди Гершононих. **22** Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсот. **23** Роди Гершононих будуть таборувати за наметом на захід. **24** А начальник батьківського дому Гершононих — Ел'ясаф, син Лаїлів. **25** А догляд Гершононих синів у скинії заповіту: скинія внутрішня і намет зовнішній, і покриття його, і завіса входу скинії заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслон входу подвір'я, що на скинії та на жертівнику навколо, і шнури її — до всієї служби його. **27** А від Кегата: рід Амрамових, і рід Іцхарових, і рід Хевронових, і рід Оззіїлових, — оце вони, роди Кегатових. **28** Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістсот, що пильнували сторожу святині. **29** Роди Кегатових синів отаборяться на подовжньому боці скинії на південь. **30** А начальник батькового дому родів Кегатових Еліцафан, син Уззілів. **31** А їхній догляд: ковчег, і стіл, і свічник, і жертівники, і святі речі, що служать ними, і завіса, — і вся служба при тому. **32** А начальник Левієвих начальників — Елеазар, син священика Аарона, що мав догляд над тими, хто пильнує сторожу святині. **33** Від Мерарі: рід Махлієвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди Мерарієві. **34** А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті. **35** А начальник батьківського дому Мерарієвих родів — Цуїїл, син Авіхаїлів. Вони отаборяться на подовжнім боці скинії на північ. **36** А догляд сторожі Мерарієвих синів: дошки скинії, і засоби її, і стовпи її, і підстави її, і всі речі її, — і вся служба її, **37** і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і кілкі їхні, і їхні шнури. **38** А ті, що таборують спереду перед скинією, перед скинією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторожу святині, сторожу за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблизиться, — буде забитий. **39** Усі перелічені Левитів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній наказ за їхніми родами, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі. **40** І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх. **41** І візьми для Мене Левитів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левитів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“. **42** І перелічив Мойсей, як Господь наказав був йому, усіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Візьми Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левитів — замість їхньої худоби, і будуть Левіти Мої. Я — Господь! **46** А на окуп тих двохсот і семидесяти і трьох, що позостали понад Левітами з перворідного Ізраїлевих синів, **47** то візьми по п'яти шеклів на голову, на міру шеклем святині візьмеш, — двадцять гер шекель, **48** і даси ті гроші Ааронові та синам його, як окуп за позосталих серед них“. **49** І взяв Мойсей гроші окупу від позосталих понад вікуплених Левітами, **50** від перворідного Ізраїлевих синів узяв він ті гроші, — тисячу і триста і шістдесят і п'ять на міру шеклем святині. **51** І дав Мойсей гроші окупу Ааронові та синам його за Господнім наказом, як Господь наказав був Мойсееві.

4 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків **3** від віку тридцяти літ і вище й аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто здатний до війська, щоб виконувати працю в наметі скинії заповіту. **4** Оце служба Кегатових синів у скинії заповіту: носити Святеє Святих. **5** Коли табір

рушатиме, то ввійде Аарон та сини його, та й здіймуть завісу заслони, і покриють нею ковчега свідцтва. **6** І дадуть на нього шкур'яне тахашеве накриття, і розкладуть згори покривало, усе з блакити, і накладуть держакі його. **7** А на столі показних хлібів розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього миски, і ложки, і чаші, і кухлі на лиття, і хліб повсякчасний буде на ньому. **8** І розкладуть на них шату з червені, і покриють її шкур'яним тахашевим покриттям, і накладуть держакі його. **9** І візьмуть блакитну шату, і покриють свічника освітлення, і лампадки його, і щипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оливи його, якими служать при ньому, **10** і покриють його і весь посуд його шкур'яним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. **11** А на золотий жертівник розкладуть блакитну шату, і покриють його шкур'яним тахашевим покриттям, і вкладуть його держакі. **12** І візьмуть увесь посуд служіння, що ним служать у святині, і дадуть до блакитної шати, і покриють їх шкур'яним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. **13** І заберуть попіл із жертівника, і розкладуть на ньому шату пурпурову, **14** і покладуть на нього весь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропельниці, — весь посуд жертівника; і розкладуть на ньому шкур'яне тахашеве покриття, і вкладуть держакі його. **15** І скінчить Аарон та сини покривати святиню та весь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнуться до святого, щоб не повмирати. **16** А догляд Елеазара, сина священника Аарона, — олива освітлення, і кадило пахощів, і повсякчасна хлібна жертва, і олива помазання, догляд усієї скинії та всього, що в ній, у святині та в речах її“. **17** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **18** „Не винишуйте племени Кегатових родів з-посеред Левитів. **19** І оце зробіть їм, і будуть жити й не повмирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на ношенні його. **20** А самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святині, — і щоб не повмирати“. **21** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **22** „Перелічи також Гершононих синів, — вони за домами своїх батьків, за родами своїми, **23** від віку тридцяти літ і вище аж до віку п'ятидесяти літ перелічиш їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **24** Оце служба Гершононих родів, — на службу й на ношення: **25** вони будуть носити покривало скинії, і скинію заповіту, покриття її й покриття

тахашеве, що на ній згори, і завісу входу скинії заповіту, **26** і заповіді подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при скинії та при жертівнику навколо, і шнүри їхні, і весь посуд служби їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони. **27** На наказ Аарона та синів його буде вся служба Гершононих синів щодо всього ношення їхнього та щодо всієї служби їхньої. **28** І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити. **29** Оце служба родів Гершононих синів у скинії заповіту, а їхня сторожа — у руці Ітамара, сина священника Ааронового. **30** Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічиш їх **30** від віку тридцяти літ і вище, й аж до віку п'ятидесяти літ, перелічиш їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **31** А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в скинії заповіту: дошки скинії, і засуви її, і стовпи її, і підстави її, **32** і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнүри, — зо всіма їхніми речами, і зо всією службою їхньою, — і поименно перелічиш речі, що вони дбають про їхнє ношення. **33** Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в скинії заповіту під рукою Ітамара, сина священника Аарона“. **34** І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків **35** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту. **36** І було їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят. **37** Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **38** А перелічені Гершононих синів за своїми родами та за домами своїх батьків **39** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — **40** і було їхніх перелічених за родами їхніми, за домами своїх батьків — дві тисячі й шістьсот і тридцять. **41** Оце перелічені родів Гершононих синів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом. **42** А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків **43** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — **44** і було їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті. **45** Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **46** Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами

своїми, за домами своїх батьків **47** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю ношення в скинії заповіту, — **48** і було їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят. **49** За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на ношенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсееві.

5 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокаженого, і кожного течівого, і кожного нечистого через доторкнення до мертвого тіла. **3** І чоловіка й жінку будете висилати, поза табір будете висилати їх, і вони не занечистять таборів своїх, що Я серед них пробуваю“. **4** І зробили так Ізраїлеві сини, і повисилали їх поза табір, — як Господь промовляв був Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який людський гріх, чинячи тим спроневірнення проти Господа, і завинить душа та, **7** то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і додасть до неї п'ятину її, та й дасть тому, кому завинив він. **8** А якщо в того чоловіка нема викупника, щоб йому звернути ту ціну провини, то провини та буде звернена Господеві, і буде це священникові, опріч барана очищення, що ним очистити його. **9** А кожне принищення зо всяких святоців Ізраїлевих синів, що принесуть священникові, буде йому. **10** І що хто посвятить, буде йому. Що хто дасть священникові, буде йому“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневірить його, **13** і буде хто злягатися з нею і буде затаєне від очей її чоловіка, і буде заховане, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде схоплена, **14** та на ньому перейде дух ревності, і він буде ревний за свою жінку, що вона занечистена; або перейде на ньому дух ревності, і він буде ревний за свою жінку, а вона не була занечистена, **15** то приведе той чоловік свою жінку до священника, і принесе за неї жертву її, — десятю частину ефі ячної муки, оливи на неї вилле, і не дасть на неї ладану, бо це хлібна жертва ревності, жертва пригадувальна, що пригадає провину. **16** І священник приведе її, і поставить перед Господнім лицем. **17** І візьме священник святої води в глиняну посудину, і порошу, що буде на долівці скинії, візьме священник, та й дасть до

води. **18** І поставить священник ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє голову тієї жінки, і дасть на руки її хлібну жертву пригадувальну, — це хлібна жертва рівнощів. А в руці священника буде гірка вода, що наводить прокляття. **19** І заклає її священник та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим гріхом, живши з чоловіком своїм, — очистися від гіркої води, що наводить прокляття! **20** А коли ж ти зрадила, живши з чоловіком своїм, і коли ти занечистилась, і хтось злігас з тобою, крім твого чоловіка“, — **21** і заклає священник ту жінку клятвою прокляття, і скаже священник тій жінці: „Нехай дасть тебе Господь на прокляття та клятву серед народу твого тим, що Господь зробить стегно твоє опалим, а живіт твій напухлим, **22** і ввійде ця вода, що наводить прокляття, до нутра твого, щоб зробити живіт напухлим, і щоб зробити стегно опалим“. А жінка та скаже: „Амінь, амінь! **23** І напише священник ті прокляття на звої, й обмие гіркою водою, **24** і напоїть ту жінку гіркою водою, що наводить прокляття; і ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дає гіркий біль. **25** І візьме священник із руки тієї жінки ту хлібну жертву ревності, і буде колихати ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника. **26** І візьме священник жменю з хлібної жертви, як пригадувальну частину, та й спалить на жертівнику. А потім напоїть ту жінку водою. **27** І напоїть водою, і станеться, — якщо була вона занечистена й спроневірила своєму чоловікові, то ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дасть гіркий біль, — і опухне живіт її, і западе стегно її, і стане та жінка прокляттям серед народу свого. **28** А якщо та жінка не була занечистена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дітей. **29** Оце закон про ревності, коли зрадить жінка чоловікові своєму, і занечиститься, **30** або коли на чоловіка найде дух ревності, і він буде ревний за жінку свою, то поставить ту жінку перед Господнім лицем, а священник виконає над нею весь цей закон. **31** І буде очищений той чоловік від гріха, а жінка та понесе свій гріх“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловік або жінка, коди вирішиться скласти обітницю назіра, щоб посвятити себе Господеві, **3** то він стримається від вина та п'яного напою, не буде пити оцту винного та оцту з п'яного напою, і жодного виноградного соку не питиме, і не їстиме ані свіжого, ані сухого винограду. **4** Усі дні посвячення свого не буде він їсти нічого, що зрблене з винограду, від зернят

аж до лушпиння. **5** Усі дні його посвячення на назіра бритва не торкнеться голови його; аж до виповнення днів, що посвятить Господеві, він буде святий, — мусить запустити волосся голови своєї! **6** Усі дні посвячення його Господеві не підійде він до мертвого тіла, **7** навіть через батька свого та через матір свою, через брата свого та через сестру свою не занечиститься ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його. **8** Усі дні посвячення його — святий він для Господа. **9** А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечистить цим голову свого посвячення, то оголить голову свою в день очищення свого, — сьомого дня оголить її. **10** А восьмого дня він принесе дві горлиці або двоє голубенят до священника до входу скинії заповіді. **11** І священник принесе одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і посвятить його голову того дня. **12** І почне він знову дні посвячення свого Господеві, і принесе однорічне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення. **13** І оце закон про назіра: того дня, коли виповнюються дні його посвячення, священник приведе його до входу скинії заповіді. **14** І принесе він Господеві жертву свою, — одне безвадне однорічне ягня — на цілопалення, і одну безвадну однорічну вівцю — на жертву за гріх, і одного безвадного барана — на жертву мирну, **15** і кіш опрісноків із пшеничної муки, калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані оливою, і хлібну їхню жертву, і їхні литі жертви. **16** І принесе священник перед Господнє лице, і принесе його жертву за гріх та його цілопалення. **17** А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священник принесе його хлібну жертву та його жертву литу. **18** І оголить той назір голову свого посвячення у входа скинії заповіді, і візьме волосся голови свого посвячення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою. **19** І візьме священник варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коша, і одного прісного коржика, та й дасть на долоні назіра, як він оголить голову свого посвячення. **20** І священник буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. Це святош для священника, понад грудину колихання й понад стегно приношення. А по цьому той назір може пити вино. **21** Оце закон про назіра, що обіцяє свою жертву Господеві за своє посвячення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцяє, так він зробить за законом про посвячення його“. **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Промовляй

до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм: **24** Нехай Господь поблагословить тебе, і нехай Він тебе стереже! **25** Нехай Господь засяє на тебе лицем Своїм, і нехай буде милостивий до тебе! **26** Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир! **27** Вони будуть кликати Ймення Моє на Ізраїлевих синів, а Я благословлятиму їх!“

7 І сталося того дня, коли Мойсей закінчив ставити скинію, і помазав її, і посвятив її та всі речі її, і жертовника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх, **2** то поприносили Ізраїлеві начальники, голови домів своїх батьків, — вони начальники племін, вони ті, що стояли над переліком, — **3** і принесли свою жертву перед Господнє лице: шість критих возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одного, і поставили їх перед скинію. **4** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **5** „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу скинії заповіді, і даси їх Левитам, кожному за службою його“. **6** І взяв Мойсей вози та воли, та й дав їх Левитам: **7** два вози та чотири воли дав Гершоном синам, за їхньою службою, **8** а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священника Аарона. **9** А Кегатовим синам не дав, бо на них лежить служба святині, — на плечах повинні носити. **10** І поприносили начальники жертву на поніву жертовника в день його помазання, і поприносили начальники свою жертву перед жертовника. **11** А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє приношення на поніву жертовника“. **12** І був той, хто першого дня приніс своє приношення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного племени. **13** А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **14** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **15** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **16** один козел на жертву за гріх, **17** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце приношення Нахсона, Аммінадаваго сина. **18** Другого дня приніс Натанаїл, син Цуарів, начальник Іссахарів. **19** Приніс він своє приношення: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву. **20** одна кадильниця,

— десять шеклів золота, повна кадила, **21** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **22** один козел на жертву за гріх, **23** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натанаїла, Цуарового сина. **24** Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів. **25** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **26** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **27** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **28** один козел на жертву за гріх, **29** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліява, Хелонового сина. **30** Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліцур, син Шедеурів. **31** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **32** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **33** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **34** один козел на жертву за гріх, **35** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Шедеурового сина. **36** П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелумііл, син Цурішаддаїв. **37** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **38** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **39** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **40** один козел на жертву за гріх, **41** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелуміїла, Цурішаддаєвого сина. **42** Шостого дня — начальник Гадових синів Ел'ясаф, син Деуїлів. **43** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **44** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **45** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **46** один козел на жертву за гріх, **47** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина. **48** Сьомого дня — начальник Єфремових синів Елішама, син Аммігудів. **49** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **50** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **51** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **52** один козел на жертву за гріх, **53** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішами, Аммігудового сина. **54** Восьмого дня — начальник синів Манасії, Гамаліїл, син Педоцурів. **55** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **56** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **57** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **58** один козел на жертву за гріх, **59** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамаліїла, Педоцурового сина. **60** Дев'ятого дня — начальник Веніяминових синів Авідан, син Гід'оніїв. **61** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **62** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **63** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **64** один козел на жертву за гріх, **65** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онієвого сина. **66** Десятого дня — начальник Данових синів Ахіезер, син Аммішаддаїв. **67** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **68** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **69** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **70** один козел на жертву за гріх, **71** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіезера, Аммішаддаєвого сина. **72** Одинадцятого дня — начальник Асирових синів Паг'ііл, син Охранів. **73** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, **74** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **75** одне теля, один баран, одне однорічне

ягня на цілопалення, **76** один козел на жертву за гріх, **77** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Паг'їла, Охранового сина. **78** Дванадцятого дня — начальник Нефталимових синів Ахіра, син Енанів. **79** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропельниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, **80** одна кадиельниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **81** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **82** один козел на жертву за гріх, **83** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіри, Енанового сина. **84** Оце обряд освячення жертовника в дні його помазання, від Ізраїлевих начальників: срібних мисок дванадцять, срібних кропельниць дванадцять, золотих кадиельниць дванадцять, **85** сто й тридцять шеклів одна срібна миска, і сімдесят одна кропельниця. Усе срібло посудин — дві тисячі й чотириста шеклів на міру шеклем святині. **86** Кадиельниця золотих дванадцять, повні кадила, по десяти шеклів кадиельниця на міру шеклем святині; усе золото кадиельниць — сто й двадцять шеклів. **87** Уся велика худоба на цілопалення: дванадцять телят, баранів дванадцять, ягнят однорічних дванадцять, та жертва хлібна їх, і козлів дванадцять на жертву за гріх. **88** А вся худоба мирної жертви: двадцять і чотири теляті, баранів шістдесят, козлів шістдесят, ягнят однорічних шістдесят. Оце обряд освячення жертовника по помазанні його. **89** А коли Мойсей входив до скинії заповіту, щоб говорити з Ним, то він чув голос, що говорив до нього з-понад віка, яке на ковчезі свідчення, — з-поміж обох херувимів говорив Він до нього.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона та й скажи йому: Коли ти світитимеш лямпадки, то з пєреду свічника будуть світити сім лямпадок“. **3** І Аарон зробив так, — з пєреду свічника засвітив його лямпадки, як Господь наказав був Мойсееві. **4** А оце робота свічника: він куття золоте аж до підстави його, аж до квіток його куття він. За взірцем, що Господь показав був Мойсееві, так він зробив свічника. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Візьми Левитів з-посеред Ізраїлевих синів, та й очисти їх. **7** І так зробиш їм, щоб очистити їх: покропі на них водою жертви за гріх, і нехай обголять бритвою все тіло своє, і нехай виперуть одєжу свою, — і стануть чисті. **8** І вони візьмуть теля, а його хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, і друге

теля візьмеш на жертву за гріх. **9** І приведеш Левитів до скинії заповіту, і збереш усю громаду Ізраїлевих синів. **10** І приведеш Левитів перед Господнє лице, а Ізраїлеві сини покладуть свої руки на Левитів. **11** І буде Аарон посвячувати Левитів, як посвячення перед Господнім лицем від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби. **12** А Левити покладуть свої руки на голову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопаленням для Господа, щоб очистити Левитів. **13** І поставиш Левитів перед Аароном та перед синами його, — і будеш посвячувати їх, як посвячення для Господа. **14** І відділиш Левитів з-поміж Ізраїлевих синів, і будуть Левити Мої. **15** А по цьому Левити ввійдуть, щоб служити в скинії заповіту, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посвячення, **16** бо вони дані, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утробу, узав Я їх Собі, **17** бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед людині й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в єгипетськім краї, Я посвятив їх Собі. **18** І взяв Я Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів. **19** І дав Я Левитів, як дар Ааронові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скинії заповіту, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не було поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підходили до святині“. **20** І зробив Мойсей й Аарон та вся громада Ізраїлевих синів для Левитів усе, — як Господь наказав був Мойсееві про Левитів, так зробили їм Ізраїлеві сини. **21** І очистилися Левити, і випрали одяг свій, а Аарон посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими. **22** А по тому ввійшли Левити, щоб виконувати свою службу в скинії заповіту перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсееві про Левитів, так їм зробили вони. **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Оце щодо Левитів: від віку двадцяти й п'яти літ і вище ввійдуть вони до праці на службу скинії заповіту. **25** А від віку п'ятидесяти літ відійдуть від служби, — і не будуть уже служити. **26** І будуть вони обслуговувати братів своїх у скинії заповіту, щоб виконувати сторожу, а служби не будуть робити. Так зробиш Левитам у їхній службі“.

9 І Господь промовляв до Мойсея в Синайській пустині другого року по виході з єгипетського краю, першого місяця, говорячи: **2** „І нехай справлять Ізраїлеві сини Пасху в означений час. **3** Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір

справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма устáвами її спорядите її“.

4 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб справили Пáсху. **5** І справили вони Пáсху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця нáдвечір у Синайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини.

6 Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла померлої людини, і не могли справити Пáсху того дня. І прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона, **7** та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через дотик до тіла померлої людини. Чому ми будемо позбавлені ласки принести жертву Господню означеного часу серед Ізраїлевих синів?“

8 І сказав до них Мойсей: „Постійте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“.

9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловік із вас, або з ваших нащáдків, коли буде нечистий через дотик до мертвого тіла, або буде в далекій дорозі, то й він справить Пáсху для Господа. **11** Місяця другого, чотирнадцятого дня нáдвечір спорядять вони її, — з опрісноками та з гіркім зіллям будуть їсти її. **12** Не позоставлять із неї до ранку, а костей не зламують у ній, — за повною постановою Пáсхи справлять її. **13** А чоловік, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджати Пáсху, то буде винищена душа та з нарóду її, бо Господньої жертви він не приніс означеного часу її. Гріх свій понесе той чоловік! **14** А коли перебуватиме з вами прихóдько, то справить він Пáсху для Господа, — за постановою про Пáсху та за устáвом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихóдька, і для тубільця землі. **15** А того дня, коли поставлено скинію, хмара покрила скинію над ковче́гом свідóцтва. А ввечорі було над скинією, як подоба огню, аж до ранку. **16** Так зáвжди бувало: удень покривала його та хмара, а вночі — подóба огню. **17** І коли підіймалася хмара з-над скинії, то потому рушáли Ізраїлеві сини, а на то́му місці, на якому хмара ставала, там таборувáли Ізраїлеві сини. **18** На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній наказ таборувáли. Усі ті дні, коли хмара перебувала над скинією, вони таборувáли. **19** А коли хмара багато днів позоставалася над скинією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторо́жу, — і не рушáли. **20** І бувало, що хмара бу́ла над скинією полічені дні, то вони на Господній наказ таборувáли, і на Господній наказ рушáли. **21** І бувало, що хмара була від вечора аж до ранку, а підіймалася хмара вранці, то рушали вони. Або день і ніч була, і підіймалася хмара, то рушали вони. **22**

Або два дні, або місяць, або рік хмара бу́ла над нею, над скинією, — Ізраїлеві сини таборувáли, і не рушали, а коли вона підіймалася, — рушали вони. **23** На Господній наказ таборувáли вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторо́жу на Господній наказ через Мойсея.

10 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Зроби собі дві срібні сурмí, — куттям зробиш їх; і будуть вони тобі на скли́кання громади та на рушáння табо́рів. **3** І засурмля́ть у них, — і збереться до тебе громада при вході скинії зборів. **4** А якщо засурмля́ть в одну, то зберуться до тебе начальники, го́лови Ізраїлевих тисяч. **5** А засурмля́ть на сполóх, то рушáть табо́ри, що таборю́ють на сході. **6** А засурмитé на сполóх удру́ге, то рушáть табо́ри, що таборю́ють на півдні, — будуть сурмити на сполóх, щоб рушáли вони. **7** А на скли́кання зборів засурмите, але без сполоху. **8** А сурмити в сурми бу́дуть Ааронові сини, священики. І ці сурмлення будуть для вас на вічну постанову для ваших поколінь. **9** А коли підете війною в вашому Кра́ю на ворога, що гно́бить вас, і засурмитé на сполох, то ви бу́дете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів. **10** А в день вашої радости, і в ваші свята та першого дня ваших місяців засурмитé в ті сурми на ваших цілопáленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на при́гад перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваші!“

11 І сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця підня́лася хмара з-над скинії свідóцтва. **12** І рушили Ізраїлеві сини з Синайської пустині на похóди свої, і хмара спинилася в пустині Паран. **13** І рушили вони вперше за Господнім на́казом через Мойсея. **14** І найперш рушив пра́пор табо́ру синів Юдиних за своїми військовими відділами, а над військом його — Нахшон, син Аммінадавів. **15** А над військом пле́мени синів Іссахара — Натанáйл, син Цуарів. **16** А над військом пле́мени Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів. **17** І була розібрана скинія, і рушили Гершоно́ві сини та сини Мерарієві, носії скинії. **18** І рушив пра́пор табо́ру Рувима за своїми військовими відділами, а над військом його — Еліцур, син Шедеу́рів. **19** А над військом пле́мени Симеонових синів — Шелумі́їл, син Цурішадда́їв. **20** А над військом пле́мени Гадових синів — Ел'ясаф, син Деу́їлів. **21** І рушили сини Кегатові, носії святині, та й поставили скинію до прихóду їх, усіх інших. **22** І рушив пра́пор табо́ру синів Єфремових за своїми військовими

відділами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів. **23** А над військом племені синів Манасіїних — Гамалііл, син Педацурів. **24** А над військом племені Веніяминових синів — Авідан, син Гідеонів. **25** І рушив прапор табору синів Данових — як задня сторожа для всіх таборів — за своїми військовими відділами, а над військом його — Ахіезер, син Аммішаддаїв. **26** А над військом племені Асирових синів — Паг'їіл, син Охрана. **27** А над військом племені синів Нефталимових — Ахіра, син Енанів. **28** Оце походи Ізраїлевих синів за їхніми військовими відділами. І рушили вони. **29** І сказав Мойсей до Ховава, сина мідіянітинянина Реуїла, Мойсеевого тестя: „Ми рушаємо до того місця, що про нього Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добро, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“. **30** Та той відказав йому: „Не піді, але піді до краю свого та до місця своєї батьківщини“. **31** А Мойсей відказав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше таборування в пустині, то будеш нам очима. **32** І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчинимо тобі“. **33** І рушили вони від Господньої гори триденною дорогою. А ковчег заповіту Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб вивідати для них місце спинітися. **34** А хмара Господня була над ними вдень, коли вони рушали з табору. **35** І бувало, коли ковчег вирушав, то Мойсей промовляв: „Устань же, о Господи, і хай розпоробяться Твої ворогі, і хай повтікають Твої ненависники з-перед Твого лица“. **36** А коли він ставав, то говорив: „Вернися, о Господи, до десятитисячок тисяч Ізраїля!“

11 І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. І почув Господь, і запалав Його гнів, — і загорівся між ними Господній огонь, та й пожер їх у кінці табору. **2** І народ став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, — і погас той огонь. **3** І він назвав ім'я того місця: Тав'ера, бо між ними горів був Господній огонь. **4** А збираніна, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: „Хто нагодує нас м'ясом? **5** Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині, і пір, і цибулю, і часник. **6** А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки манна нам перед очима“. **7** А манна — як коріяндрове насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталу. **8** Люди розходилися, і збирали її та мололи жорнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коржя. **9** А коли роса спадала на табір, спадала й та

манна на нього. **10** І почув Мойсей, що народ плаче в родинах своїх, кожен при вході намету свого. І сильно запалав гнів Господній, і в очах Мойсеевих то було зле. **11** І сказав Мойсей до Господа: „Нащо вчинив Ти зло своєму рабові, і чому я не знайшов милости в очах Твоїх, що Ти поклав тягаря всього народу на мене? **12** Чи я був вагітний усім тим народом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця, до землі, яку Ти присягнув батькам його? **13** Звідки мені взяти м'яса, щоб дати всьому цьому народові? Бо вони плачуть передо мною, говорячи: Дай же нам м'яса, і ми будемо їсти! **14** Не подолаю я сам носити всього цього народу, — бо він тяжчий за мене! **15** А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!“ **16** І сказав Господь до Мойсея: „Збери ж мені сімдесятеро люда до старших Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші народу та його наглядачі, і візьми їх до скинії заповіту, і стануть вони там із тобою. **17** І Я зійду, і буду розмовляти там із тобою, і візьму від Духа, що на тобі, і покладу на них, — і вони носитимуть із тобою тягаря того народу, і не будеш носити ти сам. **18** А до народу скажи: Освятіться назаўтра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушей, говорячи: Хто дасть нам їсти м'яса, бо добре було нам в Єгипті? І дасть Господь вам м'яса, і ви будете їсти. **19** Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не десять день, і не двадцять день, **20** але цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших ніздрів, і стане вам на огиду, бо ви знéхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорячи: Чого це ми вийшли з Єгипту?“ **21** І сказав Мойсей: „Шістсот тисяч піхоти той народ, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам їм м'яса, і вони будуть їсти місяць часу. **22** Чи худоба дрібна та худоба велика заріжеться для них, — і вистачить їм? Чи також збереться для них уся морська риба, — і вистачить їм?“ **23** А Господь сказав до Мойсея: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи сповніться тобі Моє слово, чи ні“. **24** І вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. І зібрав він сімдесятеро чоловіка з старших народу, і поставив їх навколо скинії. **25** І зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сімдесят чоловіка старших. І сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали. **26** І зосталося двоє людей в таборі, ім'я одному Елдад, а ймення другому Медад. І спочив на них Дух; а вони були серед записаних, та не вийшли

до скинії, і пророкували в таборі. **27** І побіг юнак, і промовив до Мойсея й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“ **28** І відповів Ісус, син Навинів, Мойсеїв слуга від своєї молодости, та й сказав: „Пане мій Мойсею, — заборонни їм!“ **29** І сказав йому Мойсей: „Чи ти зázдрісний за мене? О, якби то увесь Господній нарód став пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“ **30** І вернувся Мойсей до табору, він та старші Ізраїлеві. **31** І знявся вітер від Господа, і навів перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі. **32** І встав нарód, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день назавтра збирали перепелицю. Хто збирав мало, той зібрав десять хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору. **33** Те м'ясо було ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на народ! І вдарив Господь дуже великою поразкою в народ... **34** І названо ймення того місця: Ківрот-Гаттаава, бо там поховали народ пожадливий. **35** З Ківрот-Гаттаави рушили люди до Гацероту, і були в Гацероті.

12 І нарікали Маріям та Аарон на Мойсея за жінку кушитянку, що взяв, бо він узяв був жінку кушитянку. **2** І казали вони: „Чи тільки з Мойсеєм Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ І почув це Господь. **3** А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі. **4** І нагло сказав Господь до Мойсея й до Аарона та до Маріям: „Вийдіть ви троє до скинії заповіту“. І вони троє вийшли. **5** І зійшов Господь у стовпі хмари, і став при вході скинії, та й покликав Аарона й Маріям. І вийшли обіє вони. **6** І сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо буде між вами пророк, то Я, Господь, дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним буду. **7** Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений! **8** Говорю Я з ним уста до уст, а не видінням і не загадками, і Образ Господа він оглядає. І чому не боялися ви нарікати на Мойсея, Мойого раба?“ **9** І запалав гнів Господній на них, — і Він пішов, **10** а хмара відступила з-над скинії. А ось Маріям — прокажéна, збілівши, як сніг! І обернувся Аарон до Маріям, аж ось вона прокажена! **11** І сказав Аарон до Мойсея: „Будь ласкав, мій пане, — не поклади ж на нас гріха, що були ми нерозумні та що прогрішілись! **12** Нехай же не буде вона, як та мертва дитина, що, як виходить з утроби матері своєї, то зітліла половина тіла її“. **13** І Мойсей кликав до Господа, говорячи: „Боже,

вилікуй же її!“ **14** І сказав Господь до Мойсея: „А коли б її батько справді плюнув на обличчя її, чи не буде вона сім день засорóмлена? Вона буде зámкнена сім день поза табором, а потім повернеться“. **15** І була зámкнена Маріям поза табором сім день, а нарód не рушив аж до повернення Маріям. **16** А потім рушив народ із Гацероту, і таборував у пустині Паран.

13 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **2** „Пошли людей, і вони розвідають ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по одніму чоловікові від плéмени своїх батьків, кожного начальника в них“. **3** І послав їх Мойсей з пустині Паран за Господнім наказом. Усі вони мужі достойні, — вони голови Ізраїлевих синів. **4** А оце ймення їх: для Рувимового плéмени — Шаммуа, син Заккурів; **5** для Симеонового плéмени — Шафат, син Хоріїв; **6** для Юдиного плéмени — Калев, син Єфуннеїв; **7** для Іссахарового плéмени — Їг'ал, син Йосипів; **8** для Єфремового плéмени — Осія, син Навинів; **9** для Веніямінового плéмени — Палті, син Рафуїв; **10** для Завулонового плéмени — Гадділ, син Содіїв; **11** для Йосипового плéмени, для плéмени Манасїіного — Гадді, син Сусіїв; **12** для Дáнового плéмени — Амміл, син Гемалліїв; **13** для Асірового плéмени — Сетур, син Михаїлів; **14** для Нефталімового плéмени — Нахбі, син Вофсіїв; **15** для Гáдового плéмени — Геуїл, син Махіїв. **16** Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвідати той край. І назвав Мойсей Осію, Навиногового сина: Ісус. **17** І послав їх Мойсей розвідати край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на південь, і ввійдете на гóру, **18** та й побачите той край — який він, і нарód, що сидить у ньому, — чи сільний він, чи слабій, чи малий він, чи числénний? **19** І який той край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злий? І які ті міста, що він сидить у них, — чи в таборах, чи в твердінях? **20** І яка та земля, — чи масна вона, чи пісна? Чи є на ній дерево, чи ні? І будьте відважні, і візьміть з плóду землі; а дні ці — дні виноградного первоплóду“. **21** І знялись вони, і розвідали той Край від пустині Цін аж до Рехова, у напрямі до Хамоту. **22** І пішли вони на південь, і прибули аж до Хеврону, а там були Ахіман, Шешай та Талмай, нащáдки вéлетня. А Хеврон був збудований за сім літ перед Цоаном єгипетським. **23** І прибули вони аж до долини Ешколу, і витяли там галузку з одним гроном винограду, і вдвох понéсли його на жердіні; також узяли із гранатів та з фіг. **24** Те місце назвали: Нахал-Ешкол, через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там. **25** І вернулися вони з рóзвідки того країю по сорока

днях. **26** І пішли, і прийшли вони до Мойсея й до Аарона та до всієї громади Ізраїлевих синів, до пустині Паран, до Кадешу, і здали справу їм та всій тій громаді, і показали плід того краю. **27** І вони розповіли йому та й сказали: „Прибули ми до краю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плід його! **28** Та народ той, що сидить у тім краї, міцний, а міста укріплені, дуже великі. А також бачили ми там нащадків велетня... **29** Амалік сидить у краї південнім, а хіттєянин, і євусєянин, і аморєянин сидять на горі, а ханаанєянин сидить над морем та при Йордані“. **30** А Калев утихомирював народ перед Мойсеєм та й сказав: „Конче ввійдемо ми й заволодіємо ним, бо ми справді переможемо його!“ **31** Та люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввійти до того народу, бо він сильніший за нас“. **32** І пустили вони між Ізраїлевими синами злу вістку про той край, що розвідали його, говорячи: „Той край, що ми перейшли по ньому, щоб розвідати його, це край, який поїдає своїх мешканців. А весь той народ, що ми бачили в ньому, люди високі на зріст. **33** І там ми бачили велетнів, синів Енака, з роду велетнів, і були ми в своїх очах немов та саранá, і такими були ми і в їхніх очах“.

14 І зняла зойк уся та громада, та й заголосила. І плавав народ той тієї ночі. **2** І нарікали на Мойсея та на Аарона всі Ізраїлеві сини. І сказала до них вся громада: „О, якби ми померли були в єгипетським краї, або щоб ми померли були в цій пустині! **3** І нащо Господь провадить нас до того краю, щоб нам попадати від меча? Жінки наші та діти наші стануть здобиччю... Чи не краще нам вернутися до Єгипту?“ **4** І сказали вони один до одного: „Оберімо собі голову, та й вертаймось до Єгипту!“ **5** І впали Мойсей та Аарон на обличчя свої перед усім збором громади Ізраїлевих синів. **6** А Ісус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеїв, із тих, що розвідували той Край, пороздирали одєжу свою, **7** та й сказали до всієї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той край, що перейшли ми по ньому, щоб розвідати його, край той дуже-дуже хороший! **8** Якщо Господь уподобає Собі нас, то впровадить нас до того Краю, і дасть його нам, край, який тече молоком та медом. **9** Тільки не бунтуйтеся проти Господа, — і не бійтеся народу того краю, бо вони — хліб для нас! Їхня тінь відійшла від них, а з нами Господь, — не бійтеся їх! **10** І сказала була вся громада, щоб камінням закидати їх, та слава Господня появилася в skinії заповіту всім Ізраїлевим синам... **11** І промовив Господь до Мойсея: „Аж доки буде цей народ зневажати Мене, і аж доки не будуть

вони вірувати в Мене, у всі ті ознаки, що Я учинив був серед нього? **12** Ударю його поразою, і позбавлю його насліддя, а тебе зроблю народом більшим і сильнішим від нього“. **13** І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з посеред нього вивів Своєю силою народ цей, **14** та й скаже до мешканців цього краю, які чули, що Ти Господь серед цього народу, що око-в-око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стоїть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, — **15** якщо заб'єш Ти цей народ, як одну людину, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи: **16** Через неспроможність Господа впровадити той народ до краю, якого Він заприсяг був їм, вигубив їх у пустині. **17** А тепер нехай же звелічиться сила Господня, як Ти наказав був, говорячи: **18** „Господь довготерпеливий, і багатомилостивий, Він прощає провину та переступ, і не очистить винного, а карає провину батьків на третіх і на четвертих поколіннях“. **19** Прости ж провину цього народу через велику милість Свою, як прощав Ти цьому народові від Єгипту й аж сюди!“ **20** А Господь сказав: „Я простив за словом твоїм. **21** Але, як Я живий, — слава Господня наповнить увесь оцей край. **22** Тому всі ті люди, що бачили славу Мою та ознаки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробовували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого, **23** поправді кажу, — не побачать вони того краю, що Я заприсяг був їхнім батькам. І всі, хто зневажає Мене, не побачать його! **24** Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він виконував накази Мої, то Я введу його до того краю, куди він увійшов був, і потімство його оволодіє ним. **25** А амаликітянин та ханаанєянин сидить у долині. Узавтра обернеться, та й рушайте на пустиню дорогою Червоного моря!“ **26** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **27** „Аж доки цій злій громаді нарікати на Мене? Нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув. **28** Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: Поправді кажу, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблю вам. **29** У цій пустині попадають ваші трупи, та всі перелічені ваші всім вашим числом від віку двадцяти літ і вище, що нарікали на Мене. **30** Поправді кажу, — ви не ввійдете до того краю, що Я підносив був на присягу руку Свою, що будете перебувати в ній, — окрім Калева, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навінового. **31** А діти ваші, що про них казали ви: станете здобиччю ворогові, то впроваджу Я їх, і пізнають вони цей край, яким ви обрідили. **32** І ваші власні трупи попадають у цій пустині! **33** А ваші сини будуть блукати на

пустині с́брок літ, і відповідатимуть за зраду вашу, аж поки вігинуть ваші трупи на пустині. **34** Числом тих днів, що розвідували ви той край, сорок день, будете ви нести ваші гріхи по року за день — сорок літ, і пізнаєте, що значить бути покинутими Мною! **35** Я, Господь, говорив: Поправді кажу, — оце зроблю́ всій цій злій громаді, що змовляється проти Мене: у цій пустині вигинуть, і тут повмирають“. **36** А ті люди, яких Мойсей послав був розвідати той край, коли вернулися, то зробили, що вся громада нарікала на нього, і пустили злу вістку на той край, **37** то ті люди, що пустили були злу вістку на той край, повмирали від порáзи перед Господнім лицем. **38** А Ісус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеїв, жили́ з тих людей, що ходили розвідати той край. **39** І говорив Мойсей ці слова́ до всіх Ізраїлевих синів, — і наро́д був у тяжкій жалобі! **40** І повставали вони рано вранці, та й пови́ходили на верхів'я гори, говорячи: „Ось ми, — і ми підемо до місця, що Господь був сказав, бо ми прогрішили“. **41** А Мойсей сказав: „Чому́ ж ви переступаєте наказ Господній? Таж це не вдасться! **42** Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то будете побиті своїми ворогами. **43** Бо там перед вами амаликитянин і ханаане́янин, і ви попадаєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“. **44** Але вони осмілилися вийти на верхів'я гори, а ковчег свідоцтва Господнього та Мойсей не рушилися з-посеред табору. **45** І зійшов амаликитянин та ханаане́янин, що сидить на тій горі, та й побили їх, і били їх аж до Хорми.

15 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до краї́ ваших осель, що Я даю вам, **3** і принесете огня́ну жертву для Господа, цілопа́лення, або криваву жертву на сповнення обітниці, або в да́рі, або в означених часа́х при спорядженні любих пахо́щів для Господа з худоби великої́ або з худоби дрібно́ї, **4** то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десяту частину ефи пшеничної муки, мішано́ї в чверті гі́на оливи, **5** і вина для лито́ї жертви принесеш чверть гі́на на цілопа́лення або для жертви для кожного ягняти. **6** Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини ефи пшеничної муки, мішано́ї в оливі третьо́ї частини гі́на. **7** І вина для лито́ї жертви третю́ частину гі́на, — принесеш пахо́щі любі́ для Господа. **8** А коли принесеш молодого бичка як цілопа́лення, або як жертву на сповнення обітниці, або як мирну

жертву для Господа, **9** то принесеш молодого бичка і хлібну жертву, — три десяті частини ефи пшеничної муки, мішано́ї в оливі половини гі́на. **10** І принесеш на литу́ жертву пів гі́на вина, — жертва огня́на, пахо́щі любі́ для Господа. **11** Так буде робитися для одно́го вола, або для одно́го барана, або для ягняти з-помі́ж овець, або з-помі́ж кіз. **12** За числом жертв, що принесете, так зробите для кожної, за числом їх. **13** Кожен тубі́лець так принесе це, щоб принести огня́ну жертву, пахо́щі любі́ для Господа. **14** А коли з вами буде тимчасово́ мешка́ти прихो́дько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огня́ну жертву, пахо́щі любі́ для Господа, — як принесете ви, так принесе й він. **15** Збори, — постанова одна для вас та для прихо́дька, що мешкає тимчасово, — постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихо́дько буде перед Господнім лицем! **16** Один зако́н і одна постанова буде вам і прихо́дькові, що мешкає тимчасово з вами“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до краї́, що Я впроваджую вас туди, **19** то станеться, коли ви їстимете хлі́б того краї́, — ви принесете прино́шення для Господа. **20** Як початок ді́ж ваших, калача́ принесете на прино́шення, — як прино́шення то́ку, принесете його. **21** Від початку ді́ж ваших дасте Господе́ві прино́шення, — постанова для ваших поколінь! **22** А коли ви помилитеся, і не виконаєте всіх тих за́повідей, що Господь говорив до Мойсея, **23** усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далі́ для ваших поколінь, **24** то станеться, коли зрб́лено по́милку через недо́гляд громади, нехай вся громада принесе одно́го бичка́, моло́де з велико́ї худоби, на цілопа́лення, на пахо́щі любі́ для Господа, а хлі́бна його́ жертва та лита́ жертва його́ за постановою, і ко́зла на жертву за грі́х. **25** І очистить священик всю громаду синів Ізраїлевих, і буде про́щено їм, бо то по́милка, а вони принесли жертву свою, жертву огня́ну для Господа та жертву свою за грі́х перед лице́ Господне́ за свою по́милку. **26** І буде про́щено всі́й громаді́ Ізраїлевих синів та прихо́дькові, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилко́вий грі́х усього наро́ду. **27** А якщо згрі́шить помилко́во одна душа, то вона принесе однорі́чну ко́зу на жертву за грі́х. **28** І очистить священик ту душу, що поми́лилась, що згрі́шила помилко́во перед Господнім лицем, на очи́щення її, — і буде про́щено їй. **29** Тубі́льцеві́ серед Ізраїлевих синів та прихо́дькові, що мешкає тимчасово серед них, — зако́н один буде вам для

того, хто зробить гріх помилково. **30** А та душа, що зробить зухвалою рукою, — чи з тубільця, чи з прихóдька, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред наро́ду її. **31** Бо він знéхтував слово Господа, і злавав Його за́повідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на ній“. **32** І були Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирає дрóва суботнього дня. **33** І привели Його ті, хто знайшов Його, як збирав дрóва, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади. **34** І взяли Його під сторо́жу, бо не було вирішене, щó зробити йому. **35** І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закидати його камінням усієї громаді поза табóром!“ **36** І вивпровадила його вся громада поза табір, та й закидала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсеєві. **37** І сказав Господь до Мойсея, говорячи: **38** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кутáси на кра́ях своїх одeж, вони й їхні покління, і дадуть на кутáса полі блакитну нитку. **39** І буде вона вам за кутáса, — і будете бачити Його, і пам'ятатимете всі Господні за́повіді, і виконаєте їх, і не бóдете оглядатися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучі, ви зраджуєте, **40** щоб згадували ви та виконували всі Мої за́повіді, — і бóдьте святі для вашого Бога! **41** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з египетського кра́ю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

16 І взяли Корей, син Їцгара, сина Кегата, сина Левієвого, і Датáн, і Авірóн, сини Еліявові, та Он, син Пелета, сини Рувімові, **2** та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники громади, закликвані на збори, люди вельможні. **3** І зібра́лися вони на Мойсея та на Аарóна, та й сказали до них: „Дóсить вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чомó ви несéтеся понад зборами Господніми?“ **4** І почув це Мойсей, та й упав на обличчя своє. **5** І промовив він до Корéя та до всієї громади його, говорячи: „Уранці Господь дасть знати, хтó Його та хтó святий, щоб наблизити Його до Себе; а кого вибере, того Він і наблизить до Себе. **6** Зробіть ви оце: візьміть собі кадильніци, Корéю та вся громадо тво́я, **7** і дайте в них огню та покладіть на них кадила перед Господнє лице зва́тра. І станеться, — той чоловік, що Господь його вибере, — він святий. Дóсить вам, Левієві сини!“ **8** І сказав Мойсей до Корéя: „Слухайте ж, Левієві сини, — **9** чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлевої громади, щоб наблизити вас до Се́бе, і щоб ви виконували службу Господньої скині́ї, і стояли перед громадою, щоб служити

їй? **10** І Він наблизив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із тобою; а ти будеш домагатися ще й священства? **11** Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарóн, — щó він, що ви ремствуєте проти нього?“ **12** І послав Мойсей та Аарóн за́кликати Датáна й Авірóна, синів Еліявових, та сказали вони: „Не вийдемо! **13** Чи мало того, що ти вивів нас із кра́ю, який течé молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельмóжею? **14** Ти не впровадив нас ані до кра́ю, що тече молоком та медом, ані не дав нам на власність полі та виноградники. Чи ти вибереш очі цим лю́дям? Не вийдемо!“ **15** А Мойсей сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього принóшення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“ **16** І сказав Мойсей до Корéя: „Ти та вся громада твоя бóдьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарóн узавтра. **17** І візьміть кожен свою кади́льницю, і покладіть на неї кадила та й принесéте перед Господнє лице кожен кади́льницю свою, двісті й п'ятдесят кади́льниць, і ти та Аарóн, кожен кади́льницю свою“. **18** І взяли кожен кади́льницю свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила, та й стали при вході скині́ї за́повіту, а також Мойсей та Аарон. **19** І Корей зібрав на них усю громаду до входу скині́ї за́повіту. І показалася слава Господня всієї громаді! **20** І промовив Господь до Мойсея та до Ааро́на, говорячи: **21** „Відділіться від цієї громади, — Я винищу їх уми́ть!“ **22** А вони попáдали на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрішить один чоловік, чи Ти будеш гніватися на всю громаду?“ **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Скажи до громади, говорячи: Відступі́ться зо всіх боків від місця мéшкання Корéя, Датáна й Авірóна!“ **25** І встав Мойсей, і пішов до Датана та Авірона, і пішли за ним ста́рші Ізраїлеві. **26** І він промовляв до громади, говорячи: „Відступіть від наметів тих несправедливих лю́дей, і не доторкні́ться до всьóго, що їхне, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“ **27** І вони відступі́лися від місця мéшкання Корéя, Датана й Авірона зо всіх боків; а Датáн та Авірóн вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінки їх, і сини їх, та діти їхні. **28** І сказав Мойсей: „Оцим пізна́єте, що Господь послав мене зробити всі діла ці, що вони не з моєї віга́дки. **29** Якщо вони повмирають, як умирає кожна лю́дина, і їх спіткає доля кожної лю́дини, то не Господь послав мене! **30** А коли Господь створи́ть щось новé, і земля відкри́є уста свої та й поглине їх та все, що їхне, і вони зійдуть

живі до шеблу, то пізнаєте, що люди образили Господа“.

(Sheol h7585) **31** І сталося, як скінчив він говорити всі ці слова, то розступилася та земля, що під ними! **32** А земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домів їхніх, і кожну людину, що Кореева, та увесь їх маєток. **33** І зійшли вони та все, що їхнє, живі до шеблу, і накрила їх земля, і вони погинули з-посеред збору!

(Sheol h7585) **34** А увесь Ізраїль, що був навколо них, повтікав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“

35 І вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті п'ятдесят чоловік, що принесли кадило! **36** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **37** „Скажи до Елеазара, сина священника Аарона, і нехай він позбирає ті кадильниці з-посеред погорілища, а огонь повикидає геть, бо вони освятилися, **38** кадильниці тих грішників, їхньою смертю. І нехай і вони зроблять із них биті бляхи на покриття для жертівника, бо принесли їх перед Господнє лице, і вони освятилися. І будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“.

39 І взяв священник Елеазар мідяні кадильниці, що принесли їх ті, що спалені, і перекували їх на покриття для жертівника, **40** пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насіння, не наближався кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Кореем та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея. **41** А назавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній народ!“

42 І сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скинії заповіту, — аж ось покрила її хмара, і показалася слава Господня! **43** І ввійшли Мойсей та Аарон до переду скинії заповіту. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я вінищу їх умиць!“ І вони попадали на обличчя свої. **46** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильницю, і поклади на неї огонь від жертівника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисти її, бо вийшов гнів від Господнього лица, і розпочалася поразка“.

47 І взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до середини зборів, аж ось — розпочалася поразка народу! Він поклав кадила, і очистив народ. **48** І став він поміж умерлими та поміж живими, — і затрималася та поразка. **49** І було померлих поразкою чотирнадцять тисяч і сімсот, окрім померлих у справі Корея. **50** І вернувся Аарон до Мойсея до входу скинії заповіту, а поразка припинилася.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми

від них по одній палиці для батьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх батьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його. **3** А Ааронове ймення напишеш на Левієвій палиці, бо одна палиця для голови дому батьків їх. **4** І покладеш їх у скинії заповіту перед ковчегом свідцтва, де Я, за умовою, буду являтися вам. **5** І станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. І Я відхилию від Себе нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на вас“.

6 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і дав їм усі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх батьків, дванадцять палиць. А палиця Ааронова — серед їхніх палиць. **7** І поклав Мойсей ті палиці перед Господнім лицем у скинії заповіту. **8** І сталося назавтра, — і ввійшов Мойсей до скинії заповіту, аж ось зацвіла Ааронова палиця для Левієвого дому, — і пустила пуп'янки, і зацвіла квіткою, і випустила дозрілі мигдالی! **9** І виніс Мойсей усі ті палиці з-перед Господнього лица до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взяли кожен свою палицю. **10** І сказав Господь до Мойсея: „Верни Ааронову палицю до ковчегу свідцтва, щоб берегти на ознаку для неслухняних синів, і спіниш їхні нарікання проти Мене, щоб не помирали вони“.

11 І зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив. **12** І сказали Ізраїлеві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми помираємо, погинемо, усі ми погинемо! **13** Кожен, хто наблизиться до Господньої скинії, помре. Чи ж ми дорешти вімремо?“

18 І сказав Господь до Аарона: „Ти й сини твої та дім батька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святині; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого священства. **2** А також ти наблизиш до себе братів своїх, плем'я Левієне, плем'я батька свого, і вони злучаться з тобою, і будуть прислужувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скинією свідцтва. **3** І будуть вони виконувати твою сторожу та сторожу всієї скинії, — тільки до речей святині та до жертівника не приступлять, щоб не помирали як вони, так і ви. **4** І злучаться вони з тобою, і будуть виконувати сторожу скинії заповіту, для всякої служби в скинії, а чужий не приступить до вас. **5** І будете ви виконувати сторожу святині та сторожу жертівника, щоб не було вже гніву на Ізраїлевих синів. **6** А Я оце взяв ваших братів Левитів з-посеред Ізраїлевих синів для вас, як дар вони дані Господеві, щоб виконувати службу скинії заповіту. **7** А ти та сини твої з тобою будете допильнювати ваше священство для всякої

речі жертівника та для того, що поза завісою, і будете робити. Як службу дару даю Я свящівство вам, а чужий, хто приступить, буде забитий“. **8** І Господь промовляв до Аарона: „Я оце доручив тобі пильнувати за приношеннями Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанову. **9** Оце буде тобі з найсвятіших жертв, без огню: кожна їхня хлібна жертва, і кожна їхня жертва за гріх, і кожна їхня жертва за провину, що звернуть Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів! **10** На найсвятішому місці будеш ти їсти оце. Кожен чоловічої статі буде їсти, — це буде святість для тебе. **11** А це тобі приношення їхнього дару всіх колахань Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен чистий у твоїм домі буде це їсти. **12** Усе найкраще з свіжої оливи, і все найкраще з молодого вина та збіжжя, їхні первоплоди, що вони дадуть Господеві, — Я віддав їх тобі. **13** Первoplоди усього, що в їхньому краю, що вони принесуть Господеві, будуть для тебе, — кожен чистий у твоїм домі буде те їсти. **14** Усе закладе між Ізраїлем буде тобі. **15** Усе, що розкриває утробу кожного тіла, що принесуть Господеві з-поміж людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки конче викупиш перворідного людини, і перворідне з нечистої худобини викупиш. **16** А викуп його: від місячного віку викупиш за твоєю оцінкою, — п'ять шеклів срібла на міру шеклем святині, двадцять гер він. **17** Тільки перворідного з волів, або перворідного з овець, або перворідного з кіз не викупиш, — вони святість: їхньою кров'ю окропиш жертівника, а їхній лій спалиш, як огняну жертву на любі пахощі для Господа. **18** А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колахання, і як стегно правиці буде для тебе. **19** Усі святощі приношення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віддав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічною постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою“. **20** І сказав Господь до Аарона: „У їхньому краї ти не будеш мати власности, і не буде тобі частки між ними, — Я частка твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами! **21** А Левієвим синам Я дав ось кожную десятину в Ізраїлі на спадщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу скінії заповіту. **22** І Ізраїлеві сини не приступлять уже до скінії заповіту, щоб не понести гріха, і не вмерти. **23** І буде Левій сам виконувати службу скінії заповіту, і сам понесе вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між

Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину, **24** бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левитам за спадщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину“. **25** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „А до Левитів будеш ти промовляти та й скажеш їм: Коли візьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спадщину, то ви принесете з неї Господне приношення, — десятину з десятини. **27** І буде пораховане ваше приношення як збіжжя з току, і як повня з кадки чавіла. **28** Так принесете й ви Господне приношення з всіх ваших десятин, що візьмете від Ізраїлевих синів, і дасте з того Господне приношення священикові Ааронові. **29** Зо всіх ваших дарів принесє кожен Господне приношення, зо всього найкращого посвячення з нього. **30** І скажи їм: коли ви будете приносити найкраще з нього, то це порахується Левітам, як урожай току, і як урожай кадки чавіла. **31** І будете їсти це на кожному місці ви та дім ваш, бо це нагорода для вас взамін за вашу службу в скінії заповіту. **32** І ви не понесете через це гріха, коли будете приносити найкраще з нього, а святощів Ізраїлевих синів не безчестите, і не помираєте“.

19 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для тебе безвадну руду ялівку, — що в ній нема вади, що на неї не накладали ярма. **3** І дасте її до священика Елеазара, а він виведе її поза табір. І заріжуть її перед ним. **4** І візьме Елеазар пальцем своїм її крові, та й покропить кров'ю її перед скінії заповіту сім раз. **5** І спалиться та ялівка на його очах, — шура її, і м'ясо її, і кров її з її нечистостями спалиться. **6** І візьме священик кедрове дерево, і ісоп та червень, та й кине до середини погорілиця тієї ялівки. **7** І випере той священик шати свої та обмие тіло своє в воді, а потім увійде до табору. І буде той священик нечистий аж до вечора. **8** А той, хто палить її, випере одержу свою в воді й обмие тіло своє в воді, та й буде нечистий аж до вечора. **9** І збере чистий чоловік попіл тієї ялівки, і покладе поза табором в чистому місці, — і буде це для громади Ізраїлевих синів на сховок для очищальної води, — це жертва за гріх. **10** А той, хто збирає попіл тієї ялівки, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. І це буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає серед них тимчасóво. **11** А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла людини, то буде нечистий сім день. **12**

Він очиститься тим попелом дня третього та дня сьомого, — і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий. **13** Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла людини, що померла, і не очиститься, — він занечистив Господню скиню, і буде винищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покріплена на нього, — нечистий він буде, нечистість його в ньому. **14** Оце той закон: коли в наметі помре людина, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день. **15** І кожна відкрита посудина, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона. **16** А кожен, хто доторкнеться на поверхні поля до трупа від меча, або до померлого, або до костей людини, або до гробу, — буде нечистий сім день. **17** І візьмуть для того нечистого — пороку з погорілища жертви за гріх, і наллють на нього живої води до посуду. **18** А чистий чоловік візьме ісопу, і вмочить у ту воду, та й покріпить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до гробу. **19** І покріпить той чистий на нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одержу свою й обмие в воді, — і стане чистий увечері. **20** А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занечистив Господню святиню, — очищальна вода не була кроплена на нього, нечистий він. **21** І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одержу свою, а хто доторкається до очищальної води, буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, до кого доторкнеться нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора”.

20 І ввійшли Ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів народ у Кадеші. І померла там Маріям, і була там похована. **2** І не було води для громади, і вони зібралися проти Мойсея та проти Аарона. **3** І сварився той народ із Мойсеєм, та й сказали, говорячи: „О, якби ми помирали були, коли наші брати вмирали перед Господнім лицем! **4** І нащо ви привели Господню громаду на цю пустиню, щоб помирали тут ми та худоба наша? **5** І нащо ви вивели нас із Єгипту, щоб привести нас на це зле місце? Тут не родить збіжжя, ані фіги, ані виноград, ані гранатове яблуко, і навіть немає напитись води!“ **6** І ввійшли Мойсей та Аарон від громади до входу скині заповіту, та й попадали на обличчя свої. І слава Господня появилась їм! **7** І Господь промовляв до Мойсея,

говорячи: **8** „Візьми жезло, та збери громаду ти та брат твій Аарон, і скажете до тієї скелі на їхніх очях, — і вона дасть свою воду. І виведеш для них воду з тієї скелі, та й напоїш ту громаду та їхню худобу“. **9** І взяв Мойсей те жезло з-перед Господнього лица, як Він наказав був йому. **10** І зібрали Мойсей та Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до них: „Послухайте ж, неслухняні, чи з цієї скелі ми виведемо для вас воду?“ **11** І підніс Мойсей руку свою, та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, — і вийшло багато води! І піла громада та їхня худоба! **12** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що ви не повірували в Мене, щоб явила ся святість Моя на очях Ізраїлевих синів, ви не введете цієї громади до краю, що Я дав їм.“ **13** Це вода Меріви, де сварилися Ізраїлеві сини з Господом, і святість його явилася їм. **14** І послав Мойсей послів із Кадешу до царя едомського сказати: „Так каже брат твій Ізраїль: Ти знаєш усю тяготу, що впала на нас. **15** І зійшли були наші батьки до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато часу, а Єгипет чинив зло нам та батькам нашим. **16** І голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та й послав Ангола, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в Кадеші, що при самім кінці твоєї границі. **17** Нехай же ми перейдемо через твій край! Ми не підемо полем та виноградником, і не будемо пити води з криниці, — ми підемо дорогою царською, не збчимо ні праворуч, ні ліворуч, аж поки не перейдемо границі твоєї“. **18** І сказав до нього Едом: „Ти не перейдеш у мене, бо інакше я з мечем вийду проти тебе!“ **19** І сказали йому Ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо будемо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого більше, — тільки нехай перейдуть своїми ногами!“ **20** А той відказав: „Не перейдеш!“ І вийшов Едом навпроти нього з численним народом та з сильною рукою. **21** І відмовив Едом дати Ізраїлеві перейти його границі, і Ізраїль збчив від нього. **22** І рушили з Кадешу, і вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори. **23** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едомського краю, говорячи: **24** „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідні, бо він не ввійде до того Краю, що Я дав Ізраїлевим синам, через те, що ви були неслухняні наказу Моєму при воді Меріви. **25** Візьми Аарона та сина його Елеазара, та й виведи їх на Гор-гору. **26** І нехай Аарон здіме шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарон буде забраний, та й помре там“. **27** І зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-гору на очях усієї громади. **28** І зняв Мойсей з Аарона шати

його, і зодягнув у них сина його Елеазара, — і Аарон помер там на верхівї гори. І зійшов Мойсей та Елеазар із гори. **29** І бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарона весь Ізраїлів дім тридцять день.

21 І почув ханаанянин, цар Араду, що сидів на полудні, що Ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з Ізраїлем, і взяв у нього до неволі полонених. **2** І сказав Ізраїль обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти народ той у мою руку, то я вчиню їхні міста закляттям“. **3** І вислухав Господь голос Ізраїлів, — і дав йому ханаанянина, і він учинив закляттям їх та їхні міста, і назвав ім'я тому містові: Хорма. **4** І рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійти едомський край. І підупала душа того народу в тій дорозі. **5** І промовляв той народ проти Бога та проти Мойсея: „Нашо ви вивели нас із Єгипту, щоб ми помирали в пустині? Бож нема тут хліба й нема води, а душі нашої обридли ця непридатна їжа“. **6** І послав Господь на той народ зміїв сарафів, і вони кусали народ. І померло багато народу з Ізраїля. **7** І прийшов народ до Мойсея та й сказав: „Згіршили ми, бо говорили проти Господа та проти тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих зміїв“. І молився Мойсей за народ. **8** І сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сарафа, і вистав його на жердіні. І станеться, — кожен покусаний, як погляне на нього, то буде жити“. **9** І зробив Мойсей мідяного змія, і виставив його на жердіні. І сталося, якщо змій покусав кого, то той дивився на мідяного змія — і жив! **10** І рушили Ізраїлеві сини, і таборували в Овоті. **11** І рушили вони з Овоту, і таборували в Йіе-Гааварімі, на пустині, що перед Моавом, від сходу сонця. **12** Звідти вони рушили, і таборували в долині Зереду. **13** Звідти рушили й таборували на тім боці Арнону в пустині, що виходить із аморейської границі, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та амореянином. **14** Тому розповідається в „Книжці воен Господніх“: „Вагев у Суфі, і потоки Арнону, **15** і спад потоків, що збів на місце Ару, і на моавську границю опертий“. **16** А звідти до Бееру. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Збери народ, і нехай Я дам їм воду“. **17** Тоді заспівав був Ізраїль цю пісню: „Піднесися, кринице, співайте про неї! **18** Криниця, — вельможі копали її, її викопали народні достойники берлом, жезлами своїми“. А з Мідбару до Маттани, **19** а з Маттани до Нахаліїлу, а з Нахаліїлу до Бамоту, **20** а з Бамоту до долини, що на моавському полі, у верхівки Пісрі, що звёрнена до пустині. **21** І послав Ізраїль

послів до Сигона аморейського царя, говорячи: **22** „Нехай я перейду в твоїм краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з криниці, — ми підемо царською дорогою, аж поки перейдемо землю твою“. **23** І не дав Сигон Ізраїлеві перейти в границі його. І зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йогці, і воював з Ізраїлем. **24** І вдарив його Ізраїль вістрям меча, і посів край його від Арнону аж до Яббоку, аж до синів Аммону, бо Аз — границя синів Аммону. **25** І позабирав Ізраїль усі ті міста. І осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його. **26** Бо Хешбон — місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнону. **27** Тому й розповідають кобзарі: „Підіть до Хешбону, — нехай він збудується, і хай міцно поставиться місто Сигонове. **28** Бо вийшов огонь із Хешбону, а полум'я з міста Сигонowego, — він місто моавське пожер, володарів арнонських висот. **29** Горі тобі, о Моаве, ти згинув, народі Кемошів! Він зробив був синів своїх утікачами, а дочок своїх дав у неволю Сигону, царю аморейському. **30** І розбили ми їх, — згинув Хешбон до Дівону, і ми попустошили аж до Нофаху, що аж до Медві“. **31** І Ізраїль осів в аморейському краї. **32** І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи амореянином, що жив там. **33** І повернулись вони, і пішли дорогою Башану. І вийшов Ог, цар башанський, наспроти них, він та весь його народ, на війну до Едреї. **34** І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні. **35** І вони побили його й синів його та весь народ його, так що нікого не зосталося. І вони заволоділи краєм його.

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й таборували в моавських степах по тім боці приєрихонського Йордану. **2** І побачив Балак, син Ціппорів, усе, що зробив Ізраїль амореянинові. **3** І дуже злякався Моав того народу, бо він був великий. І настрашався Моав Ізраїлевих синів. **4** І сказав Моав до мідіянських старших: Тепер повискубує оця громада всі наші околиці, як вискубує віл польову зеленіню“. А Балак, син Ціппорів, був того часу моавським царем. **5** І послав він послів до Валаама, Беорового сина, до Петору, що над Річкою, до краю синів народу його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов

народ із Єгипту, ось покрив він поверхню землі, і сидить навпроти мене. **6** А тепер ходи ж, прокляни мені цей народ, бо він міцніший за мене. Може я потраплю вдарити його, і вижену його з краю, бо знаю, що кого ти поблагословиш, той благословенний, а кого проклянеш, — проклятий“. **7** І пішли моавські старші та старші Мідіяну, — а дарунки за чари в руці їх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові слова. **8** А він їм сказав: „Ночуйте тут і цієї ночі, і я перекажу вам слово, як Господь промовлятиме до мене“. І zostалися моавські вельможі в Валаама. **9** І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“ **10** І сказав Валаам до Бога: „Балак, син Ціппорів, цар моавський, послав до мене сказати: **11** Ось народ виходить з Єгипту, і закрит поверхню землі; тепер їди ж, прокляни мені його, — може я потраплю воювати з ним, і вижену його“. **12** І сказав Бог до Валаама: „Не підеш ти з ними, не проклянеш того народу, бо благословенний він!“ **13** І встав Валаам уранці та й сказав до Балакових вельмож: „Вертайтеся до свого краю, бо відмовив Господь дозволити мені піти з вами“. **14** І встали моавські вельможі, і прийшли до Балака та й сказали: „Відмовив Валаам піти з нами“. **15** А Балак знову послав вельмож, більше й поважніших від тих. **16** І прибули вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппорів: Не стримуйся прийти до мене, **17** бо справді дуже вшанує тебе, і все, що скажеш мені, зроблю. І ходи ж, — прокляни мені народ той!“ **18** І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господа, Бога мого, щоб зробити річ малу чи річ велику. **19** А тепер посидьте й ви тут цієї ночі, а я пізнаю, що ще Господь буде говорити мені“. **20** І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, їди з ними. Але тільки те, що Я промовлятиму до тебе, — те ти зробиш“. **21** І встав Валаам уранці, і осідлав свою ослицю, та й пішов із моавськими вельможами. **22** І запалився гнів Божий, що він іде. І став Ангол Господній на дорозі за перешкоду йому, а він їде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним. **23** І побачила та ослиця Господнього Ангела, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. І збóчила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збóчила на дорóгу. **24** І став Ангол Господній на стежці виноградарників, — стіна з цієї сторони, і стіна з тієї. **25** І побачила та ослиця Господнього Ангела, і притиснулася до стіни, та й притиснула до стіни Валаамову ногу. І він далі її бив. **26** І Ангол Господній знов перейшов, і став у тісному місці, де нема дороги збóчити ні правóруч, ні лівóруч. **27** І побачила та ослиця Господнього Ангела — і лягла під Валаамом. І запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю києм. **28** І відкрив Господь уста ослиці, і сказала вона до Валаама: „Щó я зробила тобі, то ти оце тричі вдарив мене?“ **29** І сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“ **30** І сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти їздив на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи ж справді звикла я робити тобі так?“ І він відказав: „Ні!“ **31** І відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангела, що стоїть на дорозі, а його витягнений меч у руці його. І схилився він, і впав на обличчя своє. **32** І сказав до нього Ангол Господній: „Нáщо ти вдарив ослицю свою оце тричі? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною. **33** І побачила мене ця ослиця, і збóчила перед лицем моїм ось власне тричі. І коли б вона не збóчила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою“. **34** І сказав Валаам до Господнього Ангела: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мене. А тепер, якщо це зле в очах твоїх, то я вернуся собі“. **35** І сказав Ангол Господній до Валаама: „Іди з цими людьми, і те слово, що скажу тобі, — його тільки будеш говорити“. І пішов Валаам з Балаковими вельможами. **36** І почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Їр-Моаву, що на границі Арнону, що на крайó границі. **37** І сказав Балак до Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб покликати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потраплю вшанувати тебе?“ **38** І сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потраплю я сказати щось? Те слово, що Бог вклав у уста мої, його тільки я буду промовляти“. **39** І пішов Валаам із Балаком, і прибули вони до Кір'ят-Хуцоту. **40** І приніс Балак на жертву худóбу велику та худóбу дрібну, і послав Валаамові та вельможам, що з ним. **41** І сталося вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

23 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жéртвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. **2** І зробив Балак, як Валаам говорив. І приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жéртвнику. **3** І сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм

цілопаленням, а я підү, — може стрїну Господа навпроти себе, і щö Вїн об'явить мені, я перекажү тобі“. І вїн пішов на лису гóру. 4 І стрївся Валаамові Бог, і сказав вїн Йому: „Сїм жертівників склав я, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику“. 5 І вклав Господь слово до Валаамових уст та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. 6 І вернувся вїн до нього, аж ось вїн стоїть над своїм цілопаленням, вїн та всі вельможі моавські. 7 І вїн виголосив свою приповідку прорóчу й сказав: „Із Араму мене припровадив Валак, цар моавський, з гїр сходу: Іди ж, прокляни мені Якова, а йди ж, скажи зло на Ізраїля! 8 Що ж я буду то проклинати, що Бог не прокляв був його? І що ж буду казати зло на тóго, що гнїву на нього не має Господь? 9 Бо я бачу його з вершка скель, і з пагірків його оглядаю, — тож нарóд пробуває са́мітно, а серед людей не рахується. 10 Хто ж перелічив порошок Яковів, і хто зрахував пил Ізраїлів? Хай душа моя вмере смертю праведних, і кінець мій хай буде такий, як його!“ 11 І сказав Балак до Валаама: „Щö ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословив їх!“ 12 А той відповів та й сказав: „Чи ж не те, щö Господь вклав у мої уста, я буду пильнувати, щоб те говорити?“ 13 І сказав до нього Балак: „Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. І прокляни мені його, мого ворога, звідти!“ 14 І вїн узяв його на Седє-Цофїм, на верхів'я Пісгі, і збудував сїм жертівників, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику. 15 І сказав вїн до Балака: „Стань тут над своїм цілопаленням, а я стрїну там Господа“. 16 І стрїв Господь Валаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. 17 І прийшов вїн до нього, аж ось вїн стоїть над своїм цілопаленням, а з ним вельможі моавські. І сказав йому Балак: „Щö ж говорив Господь?“ 18 І вїн виголосив свою приповідку прорóчу й сказав: „У стань же, Балаку, та й слухай, нахили своє ухо до мене, о сину Цїппóрів! 19 Бог не чоловік, щоб неправду казати, і Вїн не син людський, щоб Йому жалкувати. Чи ж Вїн був сказав — і не зробить, чи ж Вїн говорив — та й не виконає? 20 Оце — я одержав наказа — поблагословити, і поблагословив Вїн, і я того не відверну! 21 Не видно страждання між Яковом, і не запримітно нещастя в Ізраїлі, — з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя! 22 Бог, що вивів був їх із Єгипту, Вїн для нього, — як мїць однорóжця! 23 Бо нема ворожби поміж Яковом,

і чарів нема між Ізраїлем, — тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві, щö Бог учинив. 24 Тож устане нарóд, як левиця, і підійметься вїн, немов лев! Вїн не ляже, аж поки не буде вїн жерти здобичу, і аж поки не буде вїн пити кров забитих!“ 25 І сказав Балак до Валаама: „Ні проклинати — не проклинай його, ні благословити — не благословляй його!“ 26 І сказав Валаам, і відповів до Балака: „Чи ж не казав я тобі, говорячи: Усе, щö буде промовляти Господь, те зроблю?“ 27 І сказав Балак до Валаама: „Ходи ж, візьмү тебе ще до іншого місця, — може сподобається в Божих очах, і ти звідти проклянеш мені його“. 28 І взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звёрнений до пустині. 29 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сїм жертівників, і приготуй мені тут сїм бичків та сїм баранів“. 30 І зробив Балак, як сказав був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику.

24 І побачив Валаам, що Господеві вгодно поблагословити Ізраїля, і не пішов, як кожного разу, на ворожбү, і звернув лице своє до пустині. 2 І звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїля, що пробував за своїми племенами. І на ньому був Дух Божий! 3 І вїн виголосив свою приповідку прорóчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 4 це мова того, хто слухається Божих слів, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає вїн, але очі відкриті йому. 5 Якї, Якове, гарні намети твої, місця перебування твого, Ізраїлю! 6 Вони розтяглися, немов ті долини, немов ті садки понад річкою, вони як дерева алóйні, щö Господь насадив, як кедри над вóдами! 7 Вода потече з його відер, а насіння його — над великими вóдами. Його цар стане вищий за Агага, і царство його піднесється. 8 Із Єгипту Бог вивів його, Вїн для нього — як мїць однорóжця! Поїсть вїн людей, що ворожі йому, і їхні кості потрóчить, а стріли його поламає. 9 Нахилився вїн, лїг, немов лев, і як левіця, — хто підїме його? Хто благословляє тебе — той благословенний, а хто проклинає тебе — той проклятий!“ 10 І запалав гнів Балаків на Валаама, і сплеснув вїн у долоні свої! І сказав Балак до Валаама: „Я покликав тебе проклясти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце тричі! 11 А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: кóнче пошану тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани“. 12 І сказав Валаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи: 13 Якщо Балак дасть мені повний свій дїм срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити

наказу Господнього, щоб зробити добре чи зле з власної волі, — що казатиме Господь, те я буду говорити! **14** А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звіщу тобі, що і зробить той народ твоєю народом на кінці днів“. **15** І він виголосив свою приповідку пророку й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, **16** мова того, хто слухається Божих слів, і знає думку Всевишнього, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. **17** Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький! Сходить зоря он від Якова, і підіймається берло з Ізраїля, — ламає він скроні Моава та чéрепа всіх синів Сифа! **18** І стане Едом за спáдщину, і стане Сеїр за посілість своїх ворогів, а Ізраїль робитиме справи великі! **19** І той запанує, хто з Якова, і вигубить рештки із міста“. **20** І побачив він Амаліка, і виголосив свою приповідку пророку й сказав: „Початок народів — Амалік, та загине наприкінці й він!“ **21** І побачив він кенянина, і виголосив свою приповідку пророку й сказав: „Міцна ця оселя твоя, і поклав ти на скелі гніздо своє! **22** Але вигублений буде Каїн, незабаром Ашшур поневолить тебе!“ **23** І він виголосив свою приповідку пророку й сказав: „О, хто ж буде жити, як зачне Бог робити оце? **24** І кораблі припливуть від киттеїв, і Ашшура впокорять, і Евера впокорять. Та загине наприкінці й він!“ **25** І встав Валаам і пішов, та й вернувся до місця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

25 І осівся Ізраїль у Шіттимі, і народ зачав ходити на розпусту до моавських дочок, **2** а вони закликали народ до жертв їхнім богам, — і народ їв та вклонявся богам їхнім. **3** І Ізраїль приліпився був до неорського Ваала. І запалав гнів Господній на Ізраїля. **4** І сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів народу, та й повшай їх для Господа навпроти сонця. І відвернеться палучий Господній гнів від Ізраїля“. **5** І сказав Мойсей до Ізраїлевих суддів: „Позабивайте кожен мужів своїх, приліплених до неорського Ваала“. **6** Аж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідіянітянку на очах Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скинії заповіту. **7** І побачив це Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона. І встав він з-посеред громади, і взяв спис в свою руку. **8** І ввійшов він за Ізраїлевим мужем до середини мешкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянина та ту жінку, — аж через її череву. І була стримана поразка Ізраїлевих синів. **9** І померло в поразці двадцять і чотири тисячі.

10 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона, відвернув Мою лютість від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моєю серед них. І я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горливості. **12** Тому скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир. **13** І буде йому та насінню його по нím заповіт вічного священства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів“. **14** А ймення забитого Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідіянітянкою, — Зімірі, син Салу, начальник батькового дому Симеона. **15** І ім'я тієї забитої мідіянітської жінки — Козбі, дочка Цура, що був головою племен батькового дому в Мідіяні. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Ненавидіти мідіянітів, і будете їх забивати! **18** Бож вони ненавидять вас у своїх підступах, що зводили вас через Пеора, і через Козбі, дочку мідіянітського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора. І сталося по поразці,

26 і сказав Господь до Мойсея й до Елеазара, сина священика Аарона, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі. **3** І говорив до них Мойсей та священик Елеазар у моавських степах над пририхонським Йорданом, говорячи: **4** „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсееві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського країу“. **5** Рувім, перворідний Ізраїлів. Рувимові сини: Ханох — рід Ханохів, від Паллу — рід Паллуїв, **6** від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв. **7** Оце Рувимові роди. І були їхні перелічені: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять. **8** А сини Паллуєві: Еліяв. **9** А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датан та Авірон, покликані громади, що підбурювали проти Мойсея та проти Аарона на Кореевій громаді, коли вони підбурювали на Господа. **10** І відкрила земля свої уста, та й поглинула їх та Корея при смерті тієї громади, коли огонь пожер був двісті і п'ятдесят люда, і стали вони за ознаку. **11** А Корееві сини не померли. **12** Сини Симеонові за їхніми родами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, в Яхіна — рід Яхінів, **13** від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів. **14** Оце Симеонові роди, — двадцять і дві тисячі й двісті. **15** Сини Гадові за їхніми родами: від Цефона — рід Цефонів, від Харгі — рід Харгіїв, від Шуні — рід Шуніїв, **16** від Озі — рід Озіїв, від Ері — рід Еріїв, **17** від Арода рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв. **18** Оце роди Гадових синів, за

їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот. **19** Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанським Краї. **20** І були Юдині сини за їхніми родами: від Шели — рід Шелин, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів. **21** А Порецеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів. **22** Оце Юдини роди за їхнім переліченням: сімдесят і шість тисяч і п'ятсот. **23** Сини Іссахарові за їхніми родами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввин, **24** від Яшува — рід Яшувів, від Шімрона — рід Шімронів. **25** Оце Іссахарові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста. **26** Сини Завулонові за їхніми родами: від Середа — рід Середів, від Елона — рід Елонів, від Яхлеїла — рід Яхлеїлів. **27** Оце Завулонові роди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот. **28** Сини Йосипа за їхніми родами: Манасія та Єфрём. **29** Сини Манасіїні: від Махіра — рід Махірів, а Махір породив Гілеада, від Гілеада — рід Гілеадів. **30** Оце Гілеадові сини: Єзер — рід Єзерів, від Хелека — рід Хелеків, **31** і Асріл — рід Асрілів, і Шехем — рід Шехемів, **32** і Шеміда — рід Шемідин, і Хефер — рід Хеферів. **33** А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А ймення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца. **34** Оце роди Манасіїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот. **35** Оце Єфрёмові сини за їхніми родами: від Шутелаха — рід Шутелаків, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів. **36** А оце Шутелаків сини: від Ерана — рід Еранів. **37** Оце роди Єфремових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йосипові сини за їхніми родами. **38** Сині Венямінові за їхніми родами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів, **39** від Шефуама — рід Шефуамів, від Хуфама — рід Хуфамів. **40** А сині Белині були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів. **41** Оце Венямінові сини за їхніми родами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістсот. **42** Оце Данові сини за їхніми родами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові роди за їхніми родами. **43** Всі Шухамові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотириста. **44** Асірові сини за їхніми родами: від Їмни — рід Їмнин, від Їшві рід Їшвів, від Берії — рід Беріїв. **45** Сини Берії: від Хевера — рід Хеверів, від Малкіїла — рід Малкіїлів, **46** а ймення Асірової дочки Сарах. **47** Оце роди Асірових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **48** Сини Нефталімові за їхніми родами: від Яхцеїла — рід Яхцеїлів, від Гуні — рід Гуніїв, **49** від Єцера — рід Єцерів, від Шіллама — рід Шіллемів. **50** Оце роди Нефталімові за їхніми родами й за їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста. **51** Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять. **52** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **53** Для цих буде поділений край у спадок за числом імен. **54** Численному примножиш спадщину його, — а малому зменшиш спадок його, кожному за переліченням його буде дана спадщина його. **55** Тільки жеребком поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племен їхніх батьків. **56** За жеребком буде поділена спадщина його поміж численним та малим. **57** А оце перелічені Левити за їхніми родами: від Герсона — рід Гершонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерарі — рід Мераріїв. **58** Оце роди Левієві: рід Левіїв, рід Хевроніїв, рід Махліїв, рід Мушіїв, рід Корейів, а Кегат породив Амрама. **59** А ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочка Левієва, що вродила їй Левієві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Маріям. **60** І вродилися Ааронові Надав, й Авігу, й Елеазар, й Ітамар. **61** А Надав та Авігу померли, коли вони принесли чужий огонь перед Господне лице. **62** І були їхні перелічені — двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дана бо їм спадщина серед Ізраїлевих синів. **63** Оце перелічені Мойсея та священника Елеазара, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських степах над приєрихонським Йорданом. **64** А серед тих не було вже нікого з перелічених Мойсея та священника Аарона, що перелічували Ізраїлевих синів на Синайській пустині, **65** бо Господь був сказав їм: „Конче повмираєте ви на пустині“. І не позостався з них ніхто, крім Калєва, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навінового.

27 І прийшли дочки Целофхада, сина Хеферового, сина Гілеадового, сина Махірового, сина Манасіїного, з родів Манасії, сина Йосипового, а оце ймення дочок його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірца. **2** І стали вони перед Мойсеєм і перед священником Елеазаром та перед начальниками, і всією громадою при вході скинії заповіту, говорячи: **3** „Наш батько помер у пустині, і він не був серед громади змобників на Господа в Кореевій громаді, бо він помер за свій гріх, а синів він не мав. **4** Чому ймення нашого батька буде відняте з посеред його роду, що немає в нього сина? Дай же нам володіння серед братів нашого батька!“ **5** І приніс Мойсей їхню справу перед Господне лице. **6** І сказав Господь до Мойсея, говорячи: **7** „Целофхадові дочки слушно говорять. Конче

даси їм володіння спадкове серед братів їхнього батька, і зробиш, щоб перейшла їм спадщина їхнього батька. **8** А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Коли хто помре, а сина в нього нема, то зробіте, щоб спадок його перейшов дочці його. **9** А якщо в нього немає дочок, то дасте спадщину його братам його. **10** А якщо в нього немає братів, то дасте спадок його братам батька його. **11** А якщо в його батька немає братів, то дасте спадщину його рідичеві, близькому йому з його роду, і він посяде його. А це стане для Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсеєві“. **12** І сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гору Аварім, і побач той край, що Я дав Ізраїлевим синам **13** І побачиш його, і будеш прилучений до своєї рідні і ти, як був прилучений твій брат Аарон, **14** бо ви були неслухняні наказам Моїм у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очах“. Це вода Меріви Кадеської в пустині Цін. **15** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **16** „Нехай призначить Господь, Бог духів і кожного тіла, чоловіка над громадою, **17** що вийде перед ними, і що ввійде перед ними, і що випроводить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отара, що не має пастуха“. **18** І сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навіинового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладеш свою руку на нього. **19** І поставиш його перед священиком Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очах. **20** І даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів. **21** І стане він перед священиком Елеазаром, і він запитає для нього віроку уриму перед Господнім лицем. І за наказом його вийдуть, і за наказом його ввійдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“. **22** І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою. **23** І поклав він руки свої на нього, і заповів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огоньних Моїх жертов, пахощі любі Мої, щоб приносити Мені означеного часу. **3** І скажи їм: Оце огоньна жертва, що принесете Господеві: безвадні однорічні ягнята, — двоє на день, цілопалення завжди. **4** Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш на́двечір. **5** І десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в товченій оливі чверть гіна. **6** Це стале цілопалення, принесене на Синайській

горі на пахощі любі, огоньна жертва для Господа. **7** А лита жертва його — чверть гіна для одного ягняти. У святині принесеш литу жертву вина для Господа. **8** А друге ягня принесеш на́двечір, принесеш як хлібну жертву ранку й як жертву литу його, — це огоньна жертва, любі пахощі для Господа. **9** А суботнього дня — двоє однорічних безвадних ягнят, і дві десяти пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оливі, і жертва лита його. **10** Це суботнє цілопалення щосуботи його, — окрім цілопалення сталого та його литої жертви. **11** А першого дня ваших місяців принесете цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорічні ягнята — сім безвадних, **12** і три десяти ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного бичка, і дві десяти пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного барана, **13** і по десятій частині ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного ягняти. Це цілопалення, пахощі любі, огоньна жертва для Господа. **14** А їхні литі жертви: пів гіна вина буде для бика, а третина гіна для барана, а четвертина гіна для ягняти. Це новомісячне цілопалення кожного молодика, для всіх молодиків року. **15** І буде принесений один козел на жертву за гріх для Господа, крім сталого цілопалення, і лита жертва його. **16** А першого місяця, чотирнадцятого дня місяця — Пасха для Господа. **17** А п'ятнадцятого дня того місяця — свято, сім день опрісноки їсти. **18** Першого дня — святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **19** І принесете огоньну жертву, цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, і сім однорічних ягнят, — безвадні вони будуть у вас. **20** А їхня хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, принесете три десяти ефи для бичка й дві десяти для барана. **21** По десятій частині ефи принесеш для одного ягняти, так для семи ягнят. **22** І одного козла жертви за гріх на очищення вас, **23** окрім цілопалення ранку, що належить до сталого цілопалення, принесете оце. **24** Як оце, будете приносити щоденно сім день хліб огоньної жертви, любі пахощі для Господа; окрім сталого цілопалення буде це принесене, і лита жертва його. **25** А сьомого дня будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. **26** А дня первоплодів, коли приносите нову хлібну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. **27** І принесете цілопалення на любі пахощі для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягнят

однорічних. **28** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для одного бичка, дві десяті для одного барана, **29** по десятиї частині ефи для одного ягняти, так для семи ягнят. **30** Козел один, — на очищення вас, **31** окрім сталого цілопалення та хлібної його жертви це принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не будете робити, це буде для вас день сурмлення. **2** І спорядите цілопалення на пахощі любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягнята, — семеро безвадних. **3** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для барана, **4** і одна десята для одного ягняти, так для семи ягнят, **5** і один козел, жертва за гріх, на очищення вас, **6** окрім новомісячного цілопалення й хлібної його жертви та цілопалення сталого, і хлібної його жертви та їхніх литих жертов за їхньою постановою, на любі пахощі, огняна жертва для Господа. **7** А десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — і будете впокоряти свої душі, жодного зайняття не будете робити. **8** І принесете цілопалення для Господа, любі пахощі: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні будуть у вас. **9** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для одного барана, **10** по десятиї для одного ягняти, так для семи ягнят. **11** Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопалення, і його жертви хлібної та їхніх литих жертв. **12** А п'ятнадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святі збори, — жодного робочого заняття не будете робити, і будете святкувати сім день для Господа. **13** І принесете цілопалення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бички, молоде з великої худоби, — тринадцятеро, барани — два, однорічних ягнят — чотирнадцятеро, безвадні будуть вони. **14** А хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для кожного з тринадцяти бичків, дві десяті для одного барана, для двох баранів, **15** і по десятиї для кожного з чотирнадцяти ягнят, **16** і один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення, його хлібної жертви та його жертви литої. **17** А другого дня: бичкі, молоде з великої худоби, — дванадцятеро, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **18** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом

їх, за постановою. **19** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення й хлібної його жертви та їхніх литих жертов. **20** А третього дня: бички — одинадцять, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **21** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **22** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення й його хлібної жертви та його литої жертви. **23** А четвертого дня: бичкі — десятеро, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **24** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **25** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення їхньої хлібної жертви та їхньої литої жертви. **26** А п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **27** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **28** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його литої жертви. **29** А шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **30** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх за постановою. **31** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його литих жертв. **32** А сьомого дня: бичкі — семеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **33** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **34** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його литої жертви. **35** А восьмого дня буде для вас віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **36** І принесете цілопалення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бичка — одного, барана — одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні. **37** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягнят — за числом їх, за постановою. **38** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його литої жертви. **39** Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дарів, для ваших цілопалень, і для ваших хлібних жертов, і для ваших литих жертв, і для ваших жертв мирних". **40** І Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсеєві.

30 І Промовляв Мойсей до голів племін Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що

Господь наказав: **2** Коли хто складає обітницю для Господа або присягне присягу заректі зарόка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст. **3** А жінка, коли складає обітницю для Господа, і заречє зарόка в домі свого батька в своїй мόлодості, **4** і почує її батько обітницю її та зарόка, що зареклā на свою душу, та буде мовчати їй бāтько її, то будуть важні всі обітници її, і буде важний кожен зарік її, що вона зареклā на дūшу свою. **5** А якщо батько її заборонить їй того дня, коли був почув, усі обітници її та зарόки її, що зареклā на свою душу, то не будуть вони важні, а Господь пробачить їй, бо її бāтько заборонив їй. **6** А якщо буде вона заміжня, а обітници її на ній або мова уст її, що зареклā на душу свою, **7** і почує її чоловік, і буде мовчати їй того дня, коли почує, то будуть важні обітници її, і зарόки її, що зареклā на свою душу, будуть важні. **8** А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить їй і уневāжнить обітници її, що на ній, і мову уст її, що зареклā на свою душу, то Господь пробачить їй. **9** А обітниця вдови та розвєденої, усе, що зареклā на свою душу, буде важне на ній. **10** А якщо вона обітвувала в домі свого чоловіка, або зареклā зарόка на свою душу присягою, **11** а чоловік її чув та змóвчав їй, не заборонив їй, то будуть важні всі обітници її, і кожен зарік, що зареклā на свою душу, буде важний. **12** А якщо справді уневāжнить їх чоловік її того дня, коли він почує, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зарόків душі її, не буде важне, — її чоловік уневāжнив їх, і Господь прόбстить їй. **13** Кожна обітниця й кожна присяга зарόку впокоряти свою душу, — чоловік її зробить важною, абό чоловік її уневāжнить її. **14** А якщо чоловік її, замóвчуючи, буде мовчати їй з дня на день, то зробить важними всі її обітници, або всі її зарόки, що на ній; зробив їх важними, бо він мовчав їй того дня, коли був почув. **15** А якщо справді уневāжнить він їх по тóму, як був почув, то понесе він гріх її. **16** Оце постанови, що Господь наказав був Мойсєєві, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між бāтьком та його дочкою в її мόлодості в домі бāтька свого“.

31 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Пімсті мідіянїтам за кривду Ізраїлевих синів, пótім будеш прилучений до своєї рідні“. **3** І промовив Мойсей до народу, говорячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідіян, щоб дати Господню пімсту на мідіян. **4** По тисячі з плéмені зо всіх Ізраїлевих плéмєн пошлéте до війська“. **5** І були призначені з Ізраїлевих тисяч — тисяча з плéмені

— дванадцять тисяч узброєних для війська. **6** І послав їх Мойсей — тисячу з кожного плéмени — до їх війська, і Пінхаса, сина священника Елеазара, на війну, і святий пóсуд, і сўрми для сўрмлення в його руці. **7** І рўшили війською па Мідіяна, як наказав був Господь Мойсєєві, і позабивāли кожного чоловічої статі. **8** І крім тих забитих, позабивали мідіянських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, — п'ять мідіянських царів, і Валаама, Беорового сина, забили мечем. **9** І полоніли Ізраїлеві сини мідіянських жінок і їхніх дїтєй, і всю їхню худобу, і всі їхні стада та ввєсь їх маéток пограбувāли. **10** А всі їхні міста по їхніх осāдах та всі їхні оселі попаліли огнем. **11** І позабирали вони все захоплене й усю здóбич, людей та худобу. **12** І вони привели до Мойсея й до священника Елеазāра та до громади Ізраїлевих синів полонéних і здóбич, і захоплене до табóру, до моавських степів, що над приєрихóнським Йордāном. **13** І вийшли Мойсей і священник Елеазār та всі начальники громади назустріч їм поза табір. **14** І розгнівався Мойсей на військóвих провідників, тисячників та сотників, що верталися з війська тієї війни. **15** І сказав до них Мойсей: „Чи ви позоставили живими всіх жінок? **16** Тож вони булі для Ізраїлевих синів — за радою Валаама — причиною на відсўплення від Господа через Пеора! І була порāзка в Господній громаді. **17** А тепер позабивайте кожного хлопця між дїтьми, і кожну жінку, що познала чоловіка на мужеськім лóжі, повбивайте. **18** А всіх молодих жінок, що не познали мужеського лóжа, зоставте живими для себе. **19** А ви пробудьте поза табóром сім день. Кожен, хто забив когó, і кожен, хто доторкався трупа, очистьтєся дня третього й дня сьомого ви та ваші брāнци. **20** І ви очистите кожну одежу, і кожну шкуряну річ, і все зроблене з козиної вовни, і кожну дерев'яну річ“. **21** І сказав священник Елеазār воїнам, що ходили на війну: „Оце постанова закóну, що Господь наказав був Мойсєєві: **22** Тільки золото й срібло, мідь, залізо, цїну та олово, **23** кожну річ, що видержить в огні, перепровāдите через огонь, — і стане чиста, тільки перше очищāльною водою очиститьсєя; а все, що не видержує огню, перепровāдите через воду. **24** І виперете одежу свою сьомого дня, і станете чисті, а потому ввійдете до табóру“. **25** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „Перелічи здóбич брāнців між людьми й між худобою ти й священник Елеазār та голови бāтьківських домів громади. **27** І поділиш ту здóбич пополюми між учасниками війни, що входять до війська, і між усією громадою. **28** І принесеш данїну для Господа від військóвих, що

входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людини й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібної. **29** З їхньої половини візьми, і даси священникові Елеазарові як Господнє приношення. **30** А з половини Ізраїлевих синів візьмеш одного вийнятого з п'ятидесяти — з людини, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібної, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії". **31** І зробив Мойсей та священник Елеазар, як Господь наказав був Мойсееві. **32** І була здобич, позостале грабунку, що захопили були військові: дрібної худоби — шістсот тисяч і сімдесят тисяч і п'ять тисяч. **33** А худоба велика — сімдесят і дві тисячі. **34** І осли — шістдесят і одна тисяча. **35** А душ людських із жінок, що не пізнали мужеського ложа, усіх душ — тридцять і дві тисячі. **36** І була половина, частка тих, що входили до війська, число худоби дрібної — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. **37** І була данина для Господа з худоби дрібної, — шість сотень сімдесят і п'ять. **38** А худоба велика: тридцять і шість тисяч, а їхня данина для Господа — сімдесят і двоє. **39** А осли: тридцять тисяч і п'ять сотень, а їхня данина для Господа — шістдесят і один. **40** А душ людських: шістнадцять тисяч, а їхня данина для Господа — тридцять і дві душі. **41** І дав Мойсей данину Господнього приношення священникові Елеазарові, як Господь наказав був Мойсееві. **42** І з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей відділив, від людей, що вирушали на війну, — **43** і була громадська половина з дрібної худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. **44** А худоба велика — тридцять і шість тисяч. **45** А осли — тридцять тисяч і п'ять сотень. **46** А людських душ — шістнадцять тисяч, — **47** і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів вийнятого одного з п'ятидесяти з людини та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії, як Господь наказав був Мойсееві. **49** та й сказали Мойсееві: „Твої раби перелічили військових, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракувало. **50** І ми принесли Господню жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і нарамénник, перстень, серéжки та нашійника на очищення наших душ перед Господнім лицем“. **51** І взяв Мойсей та священник Елеазар від них те золото, кожен зроблену річ. **52** І було всього золота приношення, що принесли для Господа, — шістнадцять тисяч сімсот і п'ятдесят шеклів від тисячників і від сотників. **53** Військові грабували кожен для себе. **54** І взяв Мойсей та священник Елеазар те золото від тисячників та сотників, і внесли його до

скинії заповіту, — пам'ятка для Ізраїлевих синів перед Господнім лицем.

32 А в Рувимових синів та в синів Гадових були великі стада, дуже численні. І побачили вони край Язерський та край Гілеадський, а ото це місце — місце добре для худоби. **2** І прийшли Гадові сини та сини Рувимові, та й сказали до Мойсея й до священника Елеазара та до громадських начальників, говорячи: **3** „Аторот, і Дівон, і Язер, і Німра, і Хешбон, і Ел'але і Севам, і Нево, і Беон, — **4** та земля, що Господь побив був перед Ізраїлевою громадою, — вона земля добра для худоби, а в твоїх рабів є худоба“. **5** І сказали вони: „Якщо ми знайшли ласку в очах твоїх, то нехай дано буде ту землю твоїм рабам на володіння. Не перепроваджуй нас через Йордані“. **6** І сказав Мойсей до Гадових синів та до синів Рувимових: „Чи брати ваші підуть на війну, а ви будете тут сидіти? **7** І для чого ви стримуєте серце Ізраїлевих синів від переходу до того краю, що дав їм Господь? **8** Так зробили були ваші батькі, коли я посилав їх із Кадеш-Барнеа побачити той край. **9** І ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не вхóдити до того краю, що дав їм Господь. **10** І запалився Господній гнів того дня, і присягнув Він, говорячи: **11** „Поправді кажú, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцяти літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх, **12** окрім Калева, єфуннеевого сина, кенізеянина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони виконували накази за Господом. **13** І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчилося все те покоління, що робило зло в Господніх очах“. **14** А оце стали ви замість ваших батьків, як нащадки грішних людей, щоб збільшити ще палючий гнів Господній на Ізраїля. **15** Бо як ви відвóрнетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому народові“. **16** А вони підійшли до нього та й сказали: „Ми побудуємо тут кошари для нашої худоби та міста для наших дітей, **17** а ми самі узбрóїмося, готові до бою перед Ізраїлевими синами, аж поки не введемо їх до їхнього місця. А діти наші осядуть по твердинних містах, охороняючи себе перед мéшканцями цієї землі. **18** Ми не вóрнемось до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спáдком своїм. **19** Бо ми не будемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спáдщина з цього боку Йордану на схід“. **20** І сказав їм

Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узбрóтеся на війну перед Господнім лицем, **21** і перейде кожен ваш узбрóнений Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вижене ворогів Своїх перед Собою, **22** то буде здобутий той край перед Господнім лицем, і ви потому вёрнетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. І буде вам цей край на володіння перед Господнім лицем. **23** А якщо не зробите так, то ви згрішили Господеві, і знайте, що ваш гріх знайде вас! **24** Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошари для ваших отар. А що вийшло з ваших уст, те зробіть“. **25** І сказали Ґадові сини та сини Рувимові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зрóbлять, як пан наш приказує. **26** Діти наші, жінки наші, ста́до наше та вся наша худоба бóдуть там, у Ґілеадських містах. **27** А раби твої перейдуть, кожен військóвий озбрóнений, перед Господнім лицем на війну, як пан наш наказує“. **28** І Мойсей наказав про них священникові Елезарові й Ісусові, синові Навіновому, та го́ловам ба́тьківських до́мів племен Ізраїлевих синів. **29** І сказав Мойсей до них: „Якщо Ґадові сини та сини Рувимові перейдуть із вами Йордан, кожен озбрóнений на війну перед лицем Господнім, і буде здобу́тий край перед вами, то дасте їм Ґілеадський край на володіння. **30** А якщо вони не перейдуть з вами озбрóнені, то отримають володіння серед вас в ханаанському краї“. **31** І відповіли Ґадові сини та сини Рувимові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зрóbимо. **32** Ми перейдемо озбрóнені перед Господнім лицем до ханаанського краї, а з нами буде наше володіння по цей бік Йордану“. **33** І Мойсей дав їм, Ґадовим синам і синам Рувимовим та половині плéмені Манасії, Йóсипового сина, царство Сігона, царя аморейського, і царство Оґа, царя башанського, той край по містах його, у границях міст того краї навкóло. **34** І збудували Ґадові сини Дівон, і Атарот, і Ароер, **35** і Атарот Шофан, і Язер, і Йогбегу, **36** і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердінні міста та кошари для отари. **37** А Рувимові сини збудували: Хешбон, і Ел'але, і Кір'ятаім, **38** і Нево, і Баал-Меон, зміненоіменні, і Сивму, і назвали йменнями міста́, що вони збудували. **39** І пішли сини Махіра, сина Манасії, до Ґілеаду, та й здобу́ли його і позбавили спáдщини амореянина, що в ньому. **40** І дав Мойсей Ґілеад Махірові, синові Манасії, і той осів у ньому. **41** А Яір, син Манасіїн, пішов і здобув їхні села, та й назвав їх: Яірові села. **42** А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з єгипетського краї за своїми військóвими відділами під рукою Мойсея та Аарона. **2** А Мойсей написав їхні виходи з їхніми походами за Господнім наказом, і оце їхні походи за їхніми виходами. **3** І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очах усього Єгипту. **4** А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь суди́. **5** І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і таборували в Суккоті. **6** І рушили з Суккоту й таборували в Етамі, що на край пустині. **7** І рушили з Етаму, а вернулися до Пі-Хіроту, що перед Баал-Цефоном, і таборували перед Мігдолом. **8** І рушили з-перед Хіроту, і перейшли серед моря до пустині, і йшли тридénною дорогою в Етамській пустині, і таборували в Марі. **9** І рушили з Марі й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерёл води та сімдесят пальм, — і таборували там. **10** І рушили з Еліму й таборували над Червоним морем. **11** І рушили з-над Червоного моря й таборували в пустині Сін. **12** І рушили з пустині Сін і таборували в Дофці. **13** І рушили з Дофки й таборували в Алуші. **14** І рушили з Алушу й таборували в Ріфідімі, — і не було там води на пиття для народу. **15** І рушили з Ріфідіму й таборували в пустині Сіна́й. **16** І рушили з пустині Сінай і таборували в Ківрот-Гаттааві. **17** І рушили з Ківрот-Гаттаави й таборували в Хацероті. **18** І рушили з Хацероту й таборували в Рітмі. **19** І рушили з Рітми й таборували в Ріммоні Переца. **20** І рушили з Ріммону Переца й таборували в Лівні. **21** І рушили з Лівні й таборували в Ріссі. **22** І рушили з Рісси й таборували в Кегелаті. **23** І рушили з Кегелаті й таборували на горі Шефер. **24** І рушили з гори Шефер і таборували в Хараді. **25** І рушили з Харади й таборували в Макгелоті. **26** І рушили з Макгелоту й таборували в Тахаті. **27** І рушили з Тахату й таборували в Тераху. **28** І рушили з Тераху й таборували в Мітці. **29** І рушили з Мітки й таборували в Хашмоні. **30** І рушили з Хашмони й таборували в Мосероті. **31** І рушили з Мосероту й таборували в Бене-Яакані. **32** І рушили з Бене-Яакану й таборували в Хорі Гідґаду. **33** І рушили з Хору Гідґаду й таборували в Йотваті. **34** І рушили з Йотвати й таборували в Авроні. **35** І рушили з Авроні й таборували в Еційон-Ґевері. **36** І рушили з Еційон-Ґеверу й таборували в пустині Цін, це — Кадеш. **37** І рушили з Кадешу й таборували на Гор-горі, на край едомської землі. **38** І зійшов священник Аарон на Гор-гору з Господнього

наказу, та й помер там сорокового року виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краї, п'ятого місяця, першого дня місяця. **39** А Аарон був віку ста й двадцяти й трьох літ, коли помер він на Гор-горі. **40** І почув ханаанянин, цар Араду, — а він сидів на півдні в краї ханаанському, — що йдуть Ізраїлеві сини. **41** І рушили від Гор-гори й таборували в Цалмоні. **42** І рушили з Цалмони й таборували в Пуноні. **43** І рушили з Пунону й таборували в Овоті. **44** І рушили з Овоту й таборували в Йіе-Гааварімі, на моавській границі. **45** І рушили з Йіму й таборували в Дівоні Гаду. **46** І рушили з Дівону Гаду й таборували в Алмон-Дівлатаймі. **47** І рушили з Алмон-Дівлатайми й таборували в горіх Аварім перед Нево. **48** І рушили з гір Аварім, і таборували в моавських степіх. **49** І таборували вони над Йорданом від Бет-Єшмоту аж до Авел-Шіттіму в Моавських степіх. **50** І Господь промовляв до Мойсея в моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: **51** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краї, **52** то проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте. **53** І ви заволодієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність. **54** І ви заволодієте тим Краєм жеребком за вашими родами: численному збільшите власність його, а малому зменшите власність його, — де вийде йому жеребок, туди йому буде, за племенами ваших батьків будете володіти собі. **55** А якщо ви не виженете мешканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колючками в ваших очах та тернями в ваших боках. І будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете. **56** І станеться, — як Я думав був учинити їм, учиню те вам“.

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви ввійдете до ханаанського краї, — це буде той край, що припадає вам у спадщині, ханаанський край по границях його. **3** І буде вам південна сторона від пустині Цін при Едомі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід. **4** І скерується вам та границя з полудня до Маале-Акраббіму, і перейде до Ціну, і будуть виходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. І вийде вона до Хацар-Аддару й перейде до Ацмону. **5** І скерується границя з Ацмону до єгипетського потоку, і будуть її виходи до моря. **6** А границя західна, — буде для вас море Велике,

це буде для вас західна границя. **7** А оце буде для вас північна границя: від Великого моря визначите собі за границю Гор-гору. **8** Від Гор-гори визначите в напрямі до Гамату, і будуть виходи границі до Цедаду. **9** І вийде границя до Зіфрону, і будуть її виходи до Гацар-Енану. Це буде вам північна границя. **10** І визначите собі за границю на схід — від Гацар-Енану до Шефаму. **11** І зійде границя від Шефаму до Рівли, на схід Аїну. І зійде границя, і дійде на беріг Кінеретського моря на схід. **12** І зійде границя до Йордану, і будуть її виходи — море Солоне. Це буде для вас край по його границях навколо“. **13** І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребком, що Господь наказав дати дев'яти племенам і половині племені. **14** Бо взяли плем'я Рувимових синів за домами батьків своїх, і плем'я Гадових синів за домами батьків своїх, і половина племені Манасіїного взяли спадщину свою, **15** два племені й половина племені взяли вже свою спадщину з того боку приєрихонського Йордану на схід та на південь.“ **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Оце іменá тих мужів, що поділять для вас той край на спадок: священник Елеазар та Ісус, син Навинів, **18** та візьмете по одному князеві з племені, щоб поділити той край на власність. **19** А оце імення тих мужів: для Юдиного племені — Калев, син Єфуннеїв; **20** а для племені Симеонових синів — Шемуїл, син Аммігудів; **21** а для племені Веніямінового — Елідад, син Кіслонів; **22** для племені Данових синів — князь Буккі, син Йогліїв. **23** для Йосипових синів, для племені синів Манасієних — князь Ханніїл, син Ефодів; **24** а для племені Єфремових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанів; **25** а для племені Завулонових синів — князь Еліцафан, син Парнахів; **26** а для племені Іссахарових синів — князь Палтіїл, син Аззана; **27** а для племені Асірових синів — князь Ахігуд, син Шеломіїв; **28** а для племені синів Нефталімових — князь Педаїл, син Аммігудів. **29** Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський Край на спадщину для Ізраїлевих синів.

35 І Господь промовляв до Мойсея на моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спадку свого володіння містá на сидіння; і пасовисько для міст навколо них дасте ви Левитам. **3** І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасовиська будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої звірини. **4** А пасовиська тих міст, що дасте Левитам, будуть тягнутись від

міської стіни й назобні — тисяча локтів навколо. 51 Відміряєте поза містом на східну сторону — дві тисячі ліктів, і на південну сторону — дві тисячі ліктів, і на західну сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — усередині. Це будуть для вас міські пасовіська. 6 А з міст, що дасть Левитам, буде шість міст на сховища, що дасте, щоб утікати туди убійникові. А окрім них дасть сорок і два міста. 7 Усі ці міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасовіська. 8 А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого дасте більше, а від меншого — менше, кожен за спадком своїм, яким володітиме, дасть із своїх міст Левитам“. 9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 10 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажи їм: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краю, 11 то виберіть собі міста, — вони будуть на сховища для вас, і втече туди убійник, що заб'є душу невинного. 12 І будуть для вас ті міста на сховища перед месником, і не помре убійник, поки не стане на суд перед громадою. 13 А ті міста, що дасте, — шість міст на сховища буде для вас. 14 Три місті дасте по той бік Йордану, а три місті дасте в ханаанському краї, — вони будуть міста на сховища. 15 Ці шість міст будуть на сховища для Ізраїлевих синів, і для прихो́дька та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'є кого невинного. 16 А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 17 А якщо вдарив його каменем, що був у руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 18 Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було в руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 19 Месник за кров — він заб'є убійника; як спіткає його, він заб'є його. 20 А якщо пхне його з ненависти, або кине на нього чим навмисне, а той помер, 21 або з ворогування вдарив його своєю рукою, а той помер, — буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник; месник за кров заб'є убійника, як спіткає його. 22 А як хто випадково, без ненависти пхнув кого або кинув на нього невинним якимбудь знаряддям, 23 або якимбудь каменем, що від нього можна померти, кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був ворог йому й не шукав йому зла, 24 то розсудить громада між убійником та між месником за кров за цими постановами. 25 І громада визволить убійника з руки месника за кров, і громада верне його до міста сховища його, що втік був туди. І ося́де він у ньому аж до смерти найвищого

священика, помазаного святою оливою. 26 А якщо убійник, виходячи, ви́йде з границі міста сховища його, куди втік був, 27 і зна́йде його месник за кров поза границями міста сховища його, і замордує месник за кров убійника, — нема йому вини крoви! 28 Бо він повинен сидіти в місті сховища свого аж до смерти найвищого священика. А по смерті найвищого священика вернеться убійник до землі володіння свого. 29 І буде це для вас на правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших оселях. 30 Коли хто заб'є кого, то месник за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не до́сить проти кого, щоб осудити на смерть. 31 І не візьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий. 32 І не візьмете окупу від змуженого втікати до міста сховища його, щоб вернувся сидіти в краї до смерти священика. 33 І не збезчестите того краю, що ви в ньому, бо та кров — вона безчестить край, а краєві не прощається за кров, що проліта в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив. 34 І не занечи́стиш того краю, що ви сидите в ньому, що Я пробуваю серед нього. Бо Я — Господь, що пробуваю посеред синів Ізраїлевих!“

36 І поприхóдили гóлови батьківських домі́в родів синів Гілеада, сина Махіра, сина Манасі́ного з родів Йóсипових синів, і промовили перед Мойсе́ем та перед княз́ями, гóловами батьківських домі́в Ізраїлевих синів, 2 і сказали: „Господь наказав мoєму панoві дати жеребком цей край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього на́каза дати спáдок нашoго брата Целофхада його дóчкам. 3 І якщо вони будуть за жінок ко́му з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спáдщина зо спáдку наших батьків, і буде дóдане над спáдок тому плéмені, що вони стануть їм за жінок, а з жеребкá нашoго спáдку буде відняте. 4 А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спáдщина дóдана до спáдку племені, що стануть їм за жінок, і їхня спадщина буде віднята від спáдку племені наших батьків“. 5 І наказав Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім на́казом, говорячи: „Слушно говорить плéм'я Йóсипових синів. 6 Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дoчóк, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто їм подóбається, тільки родові племені їхнього батька вони стануть за жінок. 7 І не буде перехóдити спáдщина Ізраїлевих синів від племені до племені, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спáдщини племені своїх батьків. 8 А кожна дочкá, що пося́де спáдщину від племені Ізраїлевих синів, стане за жінку однóму

з роду племени батька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спадком батьків своїх. **9** І не буде перехідити спадок від племени до іншого племени, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спадку свого“. **10** Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дочки. **11** І стали Целофхадові дочки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жінок для синів дядьків своїх. **12** Тим, що з родів синів Манасіїних, сина Йосипового, стали вони за жінок, а їхня спадщина залишилася за племеном роду їхнього батька. **13** Оце заповіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степах над приєрихонським Йорданом.

Повторення Закону

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом, **2** одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа. **3** І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них, **4** по тому, як забив він Сигона, царя аморецького, що сидів у Хешбоні, і Ога, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї. **5** На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей вияснити Закону, говорячи: **6** „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Дóсить вам сидіти на цій горі! **7** Оберніться й рушайте, і йдіть на гору амореянина, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на побережжі моря, — до краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрату. **8** Ось Я дав вам цей край! Увійдіть, і заволодійте цим краєм, що на нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісакові та Якову, що дасть його їм та їхньому насінню по них“. **9** І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не міжу я сам носити вас. **10** Господь, Бог ваш, розмножив вас, і ось ви сьогодні, щодо численности, як зорі небесні! **11** Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам. **12** Як я сам понесу тяготу вашу, і тягар ваш, і ваші суперечки? **13** Візьміть собі мужів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас“. **14** І ви відповіли мені та й сказали: „Добра та річ, що ти кажеш зробити“. **15** І взяв я голів ваших племін, мужів мудрих та знаних, і поставив їх головами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племін. **16** І наказав я того часу вашим суддям, говорячи: „Вислуховуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між приходьком його. **17** Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малого, так і великого вислухаєте, не будете боятися обличчя людини, бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжка для вас, принесете мені, і я вислухаю її“. **18** І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите. **19** І ми рушили з Хоріву, та й перейшли цю велику й страшну пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореянина, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа. **20** І

сказав я до вас: „Прийшли ви до Аморецької гори, що Господь, Бог наш, дає нам. **21** Ось, Господь, Бог твій, віддає тобі цей край. Увійди, заволодій, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бійся й не лякайся!“ **22** А ви всі підійшли до мене та й сказали: „Пошлімо мужів перед собою, і нехай вони вислідять нам той край, та нехай принесуть нам відомість про дорогу, що нею підемо, та про міста, куди ввійдемо“. **23** І була та річ добра в моїх очах, і взяв я у вас дванадцять мужа, — муж один для племени. **24** І вони відійшли, і зійшли на гору, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, Край. **25** І взяли вони в свою руку з плоду того краю, і принесли до нас, і здали нам справу, і сказали: „Добрий той край, що Господь, Бог наш, дає нам!“ **26** Та ви не хотіли йти, і були неслухняні наказам Господа, Бога вашого. **27** І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „З ненависти до нас Господь вивів нас з єгипетського краю, щоб дати нас у руку амореянина на вигублення нас. **28** Куди ми підемо? Браті наші розслабили наше серце, говорячи: Народ той більший та вищий від нас, міста великі й уміцнені аж до неба, і навіть велетнів ми бачили там“. **29** І сказав я до вас: „Не лякайтеся й не бійтеся їх! **30** Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очах, **31** і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого приходу до цього місця. **32** Та все таки ви не віруєте в Господа, вашого Бога, **33** що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше таборування, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що будете нею ходити, а хмарою вдень“. **34** І Господь вислухав голос ваших слів, та й розгнівався, і заприсягнув, говорячи: **35** Поправді кажу, — ніхто серед цих людей, цього злого покоління, не побачить того доброго краю, що присяг Я дати вашим батькам, **36** окрім Калева, Єфуннеевого сина, — він побачить його, і йому Я дам той край, по якому ступав він, та синам його, через те, що він виповняв наказ Господнього. **37** Також на мене розгнівався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввійдеш туди! **38** Ісус, син Навінів, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцни його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє ним. **39** А діти ваші, про яких ви сказали: „На здобич будуть вони“, та сини ваші, що сьогодні не знають ні добра, ані зла, — вони ввійдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють ним. **40** А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря“.

41 А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господеві! Ми вийдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш“. І приперезали ви кожен військову зброю свою, і відважилися вийти на гору. **42** Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вийдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами“. **43** І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухняні наказам Господнім. І ви свавільно переступили наказа, і зійшли на гору. **44** І вийшов напередіми вас амореянин, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять то бджоли, і токлий вас в Сеїрі аж до Горми. **45** І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого голосу, і не нахилив Свого вуха до вас. **46** І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки там ви сиділи.

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до мене. І кружляли ми навколо горі Сеїр багато днів. **2** І сказав Господь до мене, говорячи: **3** „Досить вам кружляти навколо цієї гори, — оберніться на північ! **4** А народіві наказуй, говорячи: Ви переходіте границі ваших братів, Ісавових синів, що мешкають у Сеїрі. І будуть вони боятися вас, та й ви пильно стережіться! **5** Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього краю місця ані на стопу ноги, бо гору Сеїр Я дав Ісавові, як спадщину. **6** І жу купите від них за срібло — і будете їсти, а також воду будете купувати в них за срібло — і будете пити. **7** Бо Господь, Бог твій, поблагословив тебе в кожному чині твоєї руки, знає Він ходу твою в цій великій пустині. Оце сорок літ Господь, Бог твій, з тобою, — не відчув ти недостачі ні в чому“. **8** І перейшли ми від наших братів, Ісавових синів, що сидять у Сеїрі, від дороги стępu, від Елату, і від Еційон-Ґеверу. І обернулися ми, та й перейшли дорогою моавської пустині. **9** І сказав Господь мені: „Не ворогуй з Моавом, і не дратуй їх війною, бо Я не дам тобі з його краю спадщини, — бо Лотовим синам дав Я Ар на спадок“. **10** Перед тим сиділи в ньому еми, народ великий, і численний, і високий, як вєлетні. **11** Рефаями вважалися й вони, як вєлетні, а моавітяни кличуть їх: еми. **12** А в Сеїрі перед тим сиділи були горей, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль краєві спадку свого, що дав їм Господь. **13** „Тепер устаньте, і перейдіть потік Зеред“. І перейшли ми потік Зеред. **14** А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа, аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військових із

табору, як Господь присягнув був їм. **15** Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до решти. **16** І сталося, коли вигинули всі військові і вимерли з-посеред народу, **17** то Господь промовляв до мене, говорячи: **18** „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар. **19** І прийдеш близько до Аммонових синів, — не ненавидь їх і не дратуй їх, бо не дам тобі спадку з краю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спадщину“. **20** За край рефаїв вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммонітяни кликали їх: замзуми, **21** народ великий, і численний, і високий, як вєлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них, **22** як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сеїрі, що заволоділи хорейанами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидять аж до сьогодні. **23** А аввєїв, що сидять по оселях аж до Ази, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них. **24** „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, амореянина, а край його зачни забирати, та й воюй з ним. **25** Того дня Я зачну наводити страх та жах перед тобою на народи під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтять, і жахнуться перед тобою“. **26** І послав я послів з пустині Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи: **27** „Нехай же я перейду в твоїм краї в дорозі, — я підую дорогою, не збочу ні праворуч, ні ліворуч. **28** І жу за срібло продаси мені, — і я їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейду я ногами, **29** як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моави, що сидять у в Арі, аж перейду я Йордан до того краю, що його нам дає Господь, Бог наш“. **30** Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорстівив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це відко. **31** І сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його край; зачни завоювати, щоб успадкувати його край.“ **32** І вийшов Сигон навпроти нас, він та весь народ його, на війну до Ягацу. **33** І дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та весь його народ. **34** І того часу ми здобули всі його міста, і зробили закляттям кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили ми. **35** Тільки худобу забрали ми собі на здобич, та захоплене в містах, що ми їх здобули. **36** Від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і від міста, що в долині, і аж до Ґілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усе віддав нам

Господь, Бог наш. **37** Тільки до краю Аммонових синів не наблизився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

3 І обернулися ми, та й пішли дорогою до Батану. І вийшов навперейми нас Ог, цар башанський, він та весь його нарід, на війну до Едреї. **2** І сказав Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і весь нарід його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореян, що сидів у Хешбоні“. **3** І дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Ога, царя башанського, та весь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позосталося в нього. **4** І здобули ми всі міста його, і того часу не було міста, що не взяли б ми від них, — шістдесят міст, усю арговську околицю, царство Ога в Башані. **5** Усі ці міста укріплені, — мур високий, ворота й засув, окрім дуже багатьох відкритих міст. **6** І вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усе місто, чоловіків, жінок та дітей. **7** А всю худобу й захоплене з міст забрали ми собі на здобич. **8** І взяли ми того часу той край з руки обох царів амореянина, що по другому боці Йордану, від Арнонського потоку аж до гори Гермон, — **9** сидбняни кличуть на Гермон Сірйон, а амореяни кличуть на нього Сенір, — **10** усі міста на рівнині, і весь Гілеад, і весь Башан аж до Салхи й Едреї, міст царства Ога в Башані. **11** Бо тільки Ог, цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його ложе, ложе залізне; чи ж не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять ліктів довжині його, і чотири лікті ширині його, на міру ліктем чоловіка. **12** А край той того часу посіли ми. Від Ароеру, що над Арнонським потоком, і половину гори Гілеад, і міста його я дав Рувимовим та Гадовим. **13** А решту Гілеаду та весь Башан, царство Ога, віддав я половині племін Манасіного, усю околицю арговську, — на весь той Башан кличеться: край рефаїв. **14** Яір, син Манасіин, узяв всю Аргову околицю аж до границі гешурів та маахатів, і він назвав їх своїм іменем: Башан, села Яіра, і так їх кличуть аж до цього дня. **15** А Махірові дав я Гілеад. **16** А Рувимовим та Гадовим дав я від Гілеаду й аж до Арнонського потоку, середину потоку та границю, і аж до потоку Яббоку, границі Аммонових синів, **17** і степ, і Йордан, і границю його від Кіннерету аж до моря стępu, моря Солоного, у узбіччя Пісгі на схід. **18** І часу того наказав я вам, говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам цей край, щоб ви посіли його; узброєні перейдете перед вашими братами, Ізраїлевими

синами, усі військові. **19** Тільки ваші жінки, і ваші діти та ваша худоба, — я знаю, що худоба ваша велика! — будуть сидіти по ваших містах, що я дав вам, **20** аж Господь дасть спочінок братам вашим, як вам, і посядуть також вони той край, що Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йордану, — і вернетесь кожен до спадку свого, що я дав вам“. **21** А Ісусові наказав я того часу, говорячи: „Ото твої очі бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим царям, — так зробить Господь усім царствам, куди ти переходиш. **22** Не будеш боятися їх, бо Господь, Бог ваш, Він Той, що воює для вас“. **23** І благав я того часу Господа, говорячи: **24** „Владико Господи, — Ти зачав показувати рабові Своєму велич Свою та міцну Свою руку! Бо хто інший Бог на небі та на землі, що зробить, як чини Твої, як великі діла Твої? **25** Нехай перейду ж я та побачу той хороший край, що по тім боці Йордану, ту гарну гірську землю та Ливан!“ **26** Та Господь розгнівався на мене через вас, і не послухав мене. І сказав Господь до мене: „Досить тобі, — не говори більше до Мене в цій справі! **27** Вийди на верхів'я Пісгі, і зведи свої очі на захід, і на північ, і на південь, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не перейдеш цього Йордану! **28** І напоуми Ісуса, і зміцни його, й укріпи його, бо він перейде перед цим народом, і він зробить, що вони посядуть той край, який ти побачиш“. **29** І осіли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та законів, що я навчаю вас чинити, щоб жили ви, і ввійшли, й посіли цей край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам. **2** Не додавайте до того, що я вам наказую, і не зменшайте з того, щоб виконувати заповіді Господа, Бога вашого, що я наказав вам. **3** Очі ваші бачили те, що Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пішов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твій, з посеред тебе. **4** А ви, що лінули до Господа, Бога вашого, усі ви живі сьогодні. **5** Дивіться, — навчив я вас постанов та законів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Краю, куди ви входите, щоб посісти його. **6** Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очах народів, що віслухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний народ, цей великий люд! **7** Бо хто інший такий великий народ, що мав би богів, таких йому близьких, як Господь, Бог наш, кожного разу, як ми кличемо до Нього? **8** І хто інший такий великий народ, що має постанови й

закони такі справедливі, як увесь той Закон, що я даю перед вами сьогодні? **9** Тільки стережися, і дуже пильнуй свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не походили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до відома синам твоїм та синам твоїх синів, **10** про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на Хоріві, як Господь говорив був до мене: „Збери Мені той народ, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчатися боятися Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчають“. **11** І поприходили ви, та й поставали під горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, а при тому була темрява, хмара та мряка. **12** І промовляв Господь до вас із середини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу. **13** І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповідей, і написав їх на двох камінних табличках. **14** А мені Господь наказав того часу навчати вас постанов та законів, щоб виконували ви їх у краю, куди ви переходите володіти ним. **15** І будете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хоріві з середини огню, **16** щоб ви не зіпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось боввана, зображення самця чи самиці, **17** зображення всякої худобини, що на землі, зображення всякого крилатого птаха, що літає під небом, **18** зображення всякого плазуючого по землі, зображення всякої риби, що в воді під землею, **19** і щоб ти, зівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе військо небесне, щоб не був ти зведений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твій, приділив їх усім народам під усім небом. **20** А вас Господь узяв та й вивів вас із залізної гутнічої печі, — з Єгипту, щоб ви стали для Нього народом наділу, як сьогодні це відко. **21** А Господь був розгнівався на мене за ваші діла, і поклявся, що не перейду я Йордану, і не ввійду до того хорошого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадщину. **22** Бо я умру в цьому краї, я не перейду Йордану, а ви перейдете й посядете той хороший край. **23** Стережіться, щоб не забули ви заповіту Господа, вашого Бога, якого склав з вами, щоб не зробили ви собі боввана на подобу всього, як наказав тобі Господь, Бог твій. **24** Бо Господь, Бог твій, — Він палючий огонь, Бог заздрисний. **25** Коли ти породив синів, і синів твоїх синів, і постарієте ви в краю, і зіпсуєтеся, і зробите боввана на подобу чогось, і зробите зло в очах Господа, Бога свого, та Його розгніваєте, **26** то беру Я сьогодні за свідків проти вас небо й

землю, що незабаром конче погинете в краю, на впадкування якого ви переходите туди Йордан. Не будуть довгі ваші дні в ньому, бо конче ви будете вигублені. **27** І розпорозить вас Господь посеред народів, і будете ви нечисленні поміж людьми, куди попровадить вас Господь. **28** І будете служити там богам, ділу рук людських, дереву та каменеві, які не бачать, і не чують, і не їдять, і не нюхають. **29** Та коли ви будете шукати звідти Господа, Бога свого, то знайдете, якщо будете шукати Його всім серцем своїм та всією душею своєю. **30** Як будеш у біді своїй, і коли спіткають тебе в кінці днів усі оці речі, то вернешся ти до Господа, Бога свого, і послушаєш Його голосу. **31** Бо Господь, Бог твій — Бог милостивий: Він не залишить тебе й не знищить тебе, і не забуде заповіту батьків твоїх, яким їм присягнув був. **32** Бо питай но про перші дні, що були перше тебе, від того дня, коли Бог створив людину на землі, і від кінця неба й аж до кінця неба, — чи бувало щось таке, як ця велика річ, або чи чуло було щось таке, як вона: **33** чи чув народ голос Бога, що говорив із середини огню, як чув ти і жив? **34** Або чи намагався який бог піти взяти собі народ з посеред іншого народу пробами, ознаками, і чудами, і війною, і сильною рукою, і раменом витягненим, і страхами великими, як усе те, що зробив був вам Господь, Бог ваш, в Єгипті на очах твоїх? **35** Тобі було показане це, щоб ти пізнав, що Господь — Він Бог, і нема іншого, окрім Нього. **36** Він дав тобі з неба почути Його голос, щоб навчити тебе, а на землі показав тобі Свій великий огонь, і слова Його чув ти з середини огню. **37** І тому, що кохав Він батьків твоїх, то вибрав їхне насіння по них, і Сам Він вивів тебе Своєю великою силою з Єгипту, **38** щоб прогнати перед тобою народи, більші й сильніші за тебе, щоб ввести тебе, та дати тобі їхній край на спадок, як сьогодні це відко. **39** І пізнаєш сьогодні, і візьмеш до серця свого, що Господь — Він Бог на небі вгорі й на землі долі, — іншого нема. **40** І будеш пильнувати постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі сьогодні, та щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти проділовив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні". **41** Тоді виділив Мойсей три місті по той бік Йордану на схід сонця, **42** щоб утікав туди убійник, що замордує свого ближнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора. І втече він до одного з цих міст, і буде жити: **43** Бецер у пустині, у краї рівнинній, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манасіному. **44** І оце Закон, що Мойсей поклав

перед Ізраїлевими синами, **45** оце свідѣцтва, і постанови, і закѣни, що Мойсей говорив їх до Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту, **46** по той бїк Йордану в долині навпроти Бет-Пеору в краю Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту. **47** І вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бїк Йордану на схід сонця, **48** від Ароеу, що над берегом арнонського потоку, і аж до гори Сїон, цебто Гермон, **49** і весь степ по тїм боцї Йордану на схід і аж до моря стѣпу під узбїччям Пісї.

5 І скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й закѣни, які я говорю сьогодні в ваші уші, і навчїться їх, і буде те пильнувати виконувати їх. **2** Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хорив. **3** Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі. **4** Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з серѣдини огню. **5** Я того часу стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гору, коли Він говорив: **6** „Я Господь, Бог твоїй, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. **7** Хай не буде тобі інших богів при Мені! **8** Не роби собі різьби й усякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі дѣлі, і що в воді під землею. **9** Не вклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твоїй, Бог ревнивий, що карає провину батьків на синах, на третїх і на четвєртих поколіннях тих, що ненавидять Мене, **10** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді. **11** Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надарѣмно, бо не помилює Господь того, хто присягає Його Ім'ям надарѣмно. **12** Пильнуй дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твоїй. **13** Шість день працюй, і роби всю працю свою, **14** а день сѣбмий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твоїй та дочка твоя, і раб твоїй та невольниця твоя, і віл твоїй, і осел твоїй, і всяка худоба твоя, і прихѣдько твоїй, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твоїй і невольниця твоя, як і ти. **15** І будеш пам'ятати, що був ти рабом в єгипетському краї, і вивів тебе Господь, Бог твоїй, звідти сильною рукою та витягненням раменом, тому наказав тобі Господь, Бог твоїй, святкувати суботній день. **16** Шануй свого батька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твоїй, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твоїй, дає тобі. **17** Не

вбивай! **18** Не чини перелюбу! **19** Не кради! **20** Не свідчи неправдиво проти ближнього свого! **21** І не бажай жони ближнього свого, і не бажай дому ближнього свого, ані поля його, ані раба його, ані невольниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в ближнього твого! **22** Слова ці Господь промовляв до всього вашого зібрання, на горі з серѣдини огню, хмари та мряки, сильним голосом. І більш не говорив, і написав їх на двох камінних таблицях, і дав їх мені. **23** І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред тѣмряви, а гора горїла огнем, то прийшли до мене всі гѣлови ваших племѣн та ваші старші, **24** та й сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та велїч Свою, і голос Його чули ми з серѣдини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива! **25** А тепер нащо маємо вмирати? Бо спалить нас той великий огонь! Якщо ми будемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то помремо. **26** Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з серѣдини огню, і жило б? **27** Приступи сам, і слухай усе, що скаже Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й виконаємо“. **28** І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене. І сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього народу, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли. **29** О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки! **30** Іди, скажи їм: Вертайтеся собі до наметів своїх! **31** А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожду заповідь, і постанови, і закѣни, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у краї, що Я даю їм на спадщину його“. **32** І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні правѣруч, ні лївѣруч. **33** Усією тїєю дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в краї, що ви оволодієте ним.

6 А оце заповідь, постанови та закѣни, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у краї, що ви переходите туди посїсти його, **2** щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твоїй, та син твого сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні. **3** І слухай, Ізраїлю, і пильнуй виконувати це, щоб було добре тобі, і щоб ви сильно розмножились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, дати край, що тече молоком

та медом. **4** Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! **5** І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю! **6** І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. **7** І пильно навчись цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходітимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. **8** І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми. **9** І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх. **10** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні міста, яких ти не будував, **11** та доми, повні всякого добра, яких ти не наповнював, і тесані колодязі, яких ти не тесав, і виноградники та оливки, яких ти не садив, і ти будеш їсти й наситишся, — **12** стережися тоді, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства! **13** Бійся Господа, Бога свого, і Йому будеш служити, і Йменням Його будеш присягати. **14** Не будеш ходити за іншими богами з богів тих народів, що в околицях ваших, **15** бо Господь, Бог твій — Бог ревнивий посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі. **16** Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Массі. **17** Будете конче пильнувати заповідей Господа, Бога вашого, і свідóцтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі. **18** І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм, **19** щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою, як говорив був Господь. **20** Коли запитає тебе син твій колись, говорячи: „Що це за свідóцтва й постанови та закони, що вам наказав Господь, Бог наш?“ **21** то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою. **22** І дав Господь ознаки та чуда великі та страшні на Єгипет, і на фараона та весь дім його на наших очах. **23** А нас вивів звідти, щоб увести нас та дати той край, що присягнув був Він нашим батькам. **24** І наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боятися Господа, Бога нашого, щоб було добре нам усі дні, щоб утримати нас при житті, як дня цього. **25** І буде нам праведність у тому, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

7 Коли Господь, Бог твій, уведе і тебе до того краю, куди ти входиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене численні поганські народи перед тобою: хіттєянина, і гіргашєянина, і аморєянина, і ханаанєянина, і перізєянина, і хіввєянина, і євусєянина, — сім народів, численніших та міцніших за тебе. **2** І коли дасть їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понищиш: конче учиниш їх закляттям, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердний. **3** І не споріднюйся з ними: дочкі своєї не даси його синові, а його дочкі не візьмеш для сина свого, **4** бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить. **5** Але тільки так будете їм робити: жертвіники їхні порозбиваєте, а їхні стовпи ламаєте, святі їхні дерева постинаєте, а бовванів їхніх попалите в огні, **6** бо ти святий нарód для Господа, Бога свого, — тебе вибрав Господь, Бог твій, щоб ти був Йому вибраним народом з всіх народів, що на поверхні землі. **7** Не через численність вашу понад усі народи Господь уподóбав вас та вибрав вас, бож ви найменші з всіх народів, **8** але з Господньої любови до вас, і через додєржання Його присяги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому рабства, з руки фараона, царя єгипетського. **9** І ти пізнєш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той Бог вірний, що стереже заповіта та милість для тих, хто любить Його, та хто додєржує Його заповіді на тисячу поколінь, **10** і що надолужить ненáвисникам Своїм, їм самим, щоб вигубити їх; не загаїться Він щодо Свого ненáвисника, — відплатить йому самому. **11** А ти будеш виконувати заповіді й постанови та закони, що Я сьогодні наказую виконувати їх. **12** І станеться, — за те, що ви будете слухатися цих закóнів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам твоїм. **13** І буде Він любити тебе, і поблагословить тебе, і розмножить тебе, і поблагословить плід твоєї утрóби та плід твоєї землі, — збіжжа твоє, і сік твій виноградний, і сік твоїх оливок, порід биків твоїх і котіння отáри твоєї на тій землі, яку присягнув батькам твоїм дати тобі. **14** Ти будеш благословєнний поміж усіма народами, — не буде серед тебе безплідного та безплідної, також і між худобою твоєю. **15** І Господь відхилить від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведе їх на тебе, а дасть їх на всіх твоїх ворогів. **16** І винищиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, — не змилосєрдиться

око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пастка для тебе. **17** Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, — як я зможу вигнати їх?“ — **18** не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові, — **19** ті великі випробовування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та витягнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учинить усім тим народам, що ти їх боїшся. **20** Також і шершнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуть позосталі та ті, що поховалися перед тобою. **21** Не бійся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний. **22** І викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу з-перед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмножилася над тобою польова звірина. **23** І дасть їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентежить їх великим бентеженням, аж поки не будуть вигублені. **24** І віддасть їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхне ім'я з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не вигубиш їх. **25** Бовванів їхніх богів попалите вогні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не візьмеш його собі, щоб тим не впасти до пастки, бо то огіда для Господа, Бога твого. **26** І не внесеш цієї огіди до дому свого, і не станеш закляттям, як вона. Конче зогіднись їй, і конче будеш брідитися нею, бо закляття вона.

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посіли той край, що Господь присягнув вашим батькам. **2** І будеш пам'ятати всю ту дорігу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб випробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні. **3** І впокорював Він тебе, і морів тебе голодом, і годував тебе манною, якої не знав ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина. **4** Одежа твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ. **5** І пізнаєш ти в серці своїм, що, як навчає чоловік сина свого, так навчає тебе Господь, Бог твій. **6** І будеш виконувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його, **7** бо Господь, Бог твій, уводить тебе до краю хорошого, до краю водних потоків, джерел та безодень, що виходять у долині й на горі, **8** до краю пшениці, й ячмєню, і винограду, і фіґи, і гранату, до краю олівкового дєрева та меду, **9** до краю, де

подостатком будеш їсти хліб, де не забракне нічого, до краю, що каміння його — залізо, а з його гір добуватимеш мідь. **10** І будеш ти їсти й наситишся, і поблагословіш Господа, Бога свого, у тім добрім краї, що дав Він тобі. **11** Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і законів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, **12** щоб, коли ти будеш їсти й наситишся, і добрі доми будуватимеш, і осядеш у них, **13** а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмножиться, і срібло та золото розмножаться тобі, і все, що твоє, розмножиться, **14** то щоб не загорділося серце твоє, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства, **15** що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сараф, і скорпіон, і висохла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'яної скелі, **16** що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокорити тебе, і щоб випробовувати тебе, щоб чинити тобі добро наостанку, **17** щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та міць моєї руки здобули мені цей добробут“. **18** І будеш ти пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути потугу, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього. **19** І станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і підеш за іншими богами, і будеш їм служити, і будеш вклонятися їм, то врочисто свідчу вам сьогодні, — ви конче погинете! **20** Як ті люди, що Господь вигубляє з-перед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні переходиш Йордан, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й міцнішими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба, **2** народом великим та високим, вєлетнями, яких ти знаєш, і про яких ти чув: „Хто стане перед вєлетнями?“ **3** І пізнаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходить перед тобою, як огонь поїдаючий, — Він вигубить їх і Він понижуватиме їх перед тобою. І ти виженеш їх і вигубиш їх незабаром, як Господь говорив був тобі. **4** Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через праведність мою ввів мене Господь посісти цей Край, і через неправедність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“. **5** Не через праведність твою, і не через простоту твого серця ти входиш володіти їхнім Краєм, але через неправедність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був

Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. 61 Пізнаєш, що не через праведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердоший. 7 Пам'ятай, не забудь, що ти гнівів Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухняні були ви проти Господа. 8 І на Хоріві розгнівили були ви Господа, — і Господь був розгнівався на вас, щоб вигубити вас. 9 Коли я сховався на гору взяти кам'яні таблиці заповіту, що Господь склав був із вами, то сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв, і води не пив. 10 І Господь дав мені обидві кам'яні таблиці, писані Божим пальцем, а на них усі ті слова, що Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів. 11 І сталося, на кінці сорока день і сорока ночей дав мені Господь дві кам'яні таблиці, таблиці заповіту. 12 І сказав мені Господь: „Устань, швидко зійди звідси, бо зіпсувся народ твій, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро збачили з дороги, яку Я наказав їм, — зробили собі литого боввана“. 13 І сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той народ, — і ось він народ твердоший. 14 Позостав Мене, і Я вигублю їх, і зітру їхнє ймення з-під неба, тебе зроблю народом міцнішим та численнішим від нього“. 15 І я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обидві таблиці заповіту в обох руках моїх. 16 І побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого боввана, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам! 17 І схопив я за обидві таблиці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розторочив їх на ваших очах!... 18 І впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не їв і води не пив, за весь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в очах Господа, щоб Його розгнівити, 19 бо боявся я гніву та люті, якими розгнівався був на вас Господь, щоб вигубити вас, — та вислухав Господь мене й цього разу. 20 А на Аарона Господь дуже розгнівався був, щоб погубити його. І молився я того часу також за Аарона. 21 А гріх ваш, що вчинили ви, теля те я взяв та й спалив його в огні, і розторочив його, добре змолв, аж стало воно дрібним, немов порошок. І кинув я порошок його до потоку, що сходить з гори. 22 І в Тав'ері, і в Массі, і в Ківрот-Гаттаві гнівили ви Господа. 23 А коли Господь посилав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійдіть, та й посядьте той край, що Я дав вам“, то були ви неслухняні наказу Господа, Бога вашого, і не повірили Йому, і не послушалися Його голосу. 24 Неслухняні були ви Господеві від дня, як я вас

пізнав. 25 І впав я перед Господнім лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що вигубить вас. 26 І молився я до Господа й говорив: „Владико Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти викупили Своєю величністю, що Ти вивів його з Єгипту сильною рукою! 27 Згадай Своїх рабів — Авраама, Ісака та Якова, не вважай на запеклість цього народу й на несправедливість та гріх його, 28 щоб не сказав той край, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того краю, що Ти говорив їм, та з Своєї ненависті до них Ти вивів їх, щоб побити їх у пустині. 29 А вони народ Твій та насліддя Твоє, що Ти вивів Своєю великою силою та Своїм витягненим раменом“.

10 Того часу сказав був до мене Господь: „Вітеши собі дві камінні таблиці, як перші, та й вийди до Мене на гору, і зроби собі дерев'яного ковчега. 2 А Я напишу на тих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти побив, і покладеш їх у ковчезі.“ 3 І зробив я ковчег з акаційного дерева, і витесав я дві камінні таблиці, як перші, та й зійшов на гору, а обидві таблиці в руці моїй. 4 І Він написав на тих таблицях, як перше письмo, Десять Заповідей, що Господь говорив був до вас на горі з середини огню в день зборів. І Господь дав їх мені. 5 І обернувся я, та й зійшов із гори, і поклав ті таблиці, що зробив, до ковчегу. І були вони там, як наказав був Господь. 6 А Ізраїлеві сини рушили з Беероту Яканових синів до Мосери. Там помер Аарон, і був там похований, а священиком став замість нього його син Елеазар. 7 А звідти рушили до Гудгоди, а з Гудгоди до Йотвати, до краю водних потоків. 8 Того часу Господь відділив був Левієве плем'я, щоб носило ковчег Господнього заповіту, щоб стояло перед Господнім лицем, щоб служило Йому, і щоб благословляло Його Йменням аж до цього дня. 9 Тому не було Левієві частки та спадку з братами. Господь — Він спадщина його, як промовляв був Господь, Бог твій, йому. 10 А я стояв на горі, як за тих перших днів, сорок день і сорок ночей. І вислухав Господь мене також цього разу, — не захотів Господь погубити тебе. 11 І сказав був до мене Господь: „Устань, іди в похід перед народом. І ввійдуть вони, і посядуть той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм“ 12 А тепер, Ізраїлю, чого жадає від тебе Господь, Бог твій? Тільки того, щоб боятися Господа, Бога твого, ходити всіма Його дорбгами, і любити Його, і служити Господеві, Богу твоєму, усім серцем своїм і всією душею своєю, 13 виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб

було тобі добре. **14** Тож належить Господеві, Богу твоєму, небо, і небо небес, земля й усе, що на ній. **15** Тільки батьків твоїх уподобав Господь, щоб любити їх, і вибрав вас, їхнє насіння по них, зо всіх народів, як бачиш цього дня. **16** І ви обріжете крайню плоть свого серця, а шиї своєї не зробите більше тверддю, **17** бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшний, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме. **18** Він чинить суд сироті та вдові, і любить прихो́дька, щоб дати йому хліба й одержу. **19** І будете ви любити прихो́дька, бо прихो́дьками були ви самі в єгипетським краї. **20** Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горн́утись, а Йменням Його будеш присягати. **21** Він хвалá твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні діла, які бачили очі твої. **22** Сімдесятьма душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численности, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зорі на небі!

11 І будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додержувати постанови Його, і звича́ї Його, і закони Його, і заповіді Його по всі дні. **2** І ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили карання Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й раме́но Його витягнене, з і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонові, єгипетському цареві та всьому́ його кра́еві, **4** і що́ Він зробив був війську Єгипта, ко́нями його та колесніцям його, що пустив над ними воду Червоного моря, коли вони гнались за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього, **5** і що́ Він зробив був для вас у пустині аж до вашого приходу до цього місця, **6** і що́ Він зробив був Датáнові й Авіро́нові, синам Еліява, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні домі, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля. **7** Бо очі ваші — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив. **8** І будете ви виконувати всі заповіді Його́, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і ввійшли, і заволоділи тим кра́єм, куди переходите ви, щоб посісти його, **9** і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягну́в був вашим батькам дати їм та їхньому насінню край, що тече молоком та медом. **10** Бо цей край, куди входиш ти заволодіти ним, він не такий, як єгипетський край, звідки вийшли ви, де ти засієш було насіння своє й поливаєш працюю ніг своїх, як горóд варивний. **11** А цей край, куди ви переходите посісти його, то край гір та долин, — із небесного дощу́ він напо́юється.

12 край, що про нього дбає Господь, Бог твій, за́вжди на ньому очі Господа, Бога твого, від початку року аж до кінця року. **13** І станеться, якщо справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душею, **14** то Я дам вам дощ вашого кра́ю своєчасно, дощ ра́нній і дощ пізній, і збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою. **15** І дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти їсти й насітишся. **16** Стережіться, щоб не було зведене ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим богáм, і не вклонялись їм. **17** А то запалиться гнів Господній на вас, і замкне́ небо, і не буде дощу́, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам. **18** І покладете ви ці слова́ Мої на свої серця та на свої ду́ші, і прив'яжете їх на зна́ка на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. **19** І будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш. **20** І ти понапишуєш їх на бічних одвірках дому свого і на брамах своїх, **21** щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, яку́ Господь присягну́в був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею. **22** Бо якщо будете ви конче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма доро́гами Його, і щоб горн́утись до Нього, — **23** то Господь вижене всі ті народи перед вами, і ви посядете народи більші й міцніші від вас. **24** Кожне місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустині й Ливану, від Річки, річки Ефрату й аж до моря Останнього буде ваша границя. **25** Не всто́ять ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господь, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як Він говорив вам. **26** Ось, сьогодні я даю перед вами благословення й прокля́ття: **27** благословення, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні, **28** і прокля́ття, якщо не будете слухатися заповідей Господа, Бога свого, і збóчите з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богáми, яких ви не знали. **29** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до краю, куди ти входиш посісти його, то даси благословення на горі Га́різім, а прокля́ття на горі Ева́л. **30** От вони на то́му боці Йо́рдáну за дорогою за́ходу сонця, у кра́ю ханаанейнина, що сидить у степу навпроти Гі́лгалу при діброві Морé. **31** Бо ви переходите Йо́рдáн, щоб увійти посісти той край, що дає вам Господь, Бог ваш. І

посядете його, й осядете в ньому, **32** і будете додѣржувати, щоб виконувати всі постанови й закони Його, які я сьогодні даю вам.

12 Оце постанови та закони, які ви пильнуватимете виконувати в краї, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на насліддя його всі дні, які житимете на цій землі. **2** Конче вінищите всі ті місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих горах і на пагірках, та під кожним зеленим деревом. **3** І розвалите їхні жертівники, і поламаєте камінні стовпи для богів, і їхні святі дерева попалите в огні, а бовванів їхніх богів порубаєте, і вигубите їхнє імення з того місця. **4** Не робитимете так Господеві, вашому Богові, **5** бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, з усіх ваших племін, щоб покласти там Ім'я Своє, на місці перебування Його будете шукати, і ти прийдеш туди. **6** І принесете туди свої цілопалення, і свої жертви, і свої десятини та принищення рук своїх, і обітницї свої, і дари свої, і перворідних худоби своєї великої та худоби своєї дрібної. **7** І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнеться ваша рука, ви та домї ваші, якими поблагословив тебе Господь, Бог твій. **8** Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе, що йому здається справедливим в очах тільки його, **9** бо ви дотепер не ввійшли до місця відпочинку й до спадщини, що Господь, Бог твій, дає тобі. **10** А коли ви перейдете Йордан і осядете в краї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спадщину, і Він заспокоїть вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидітимете безпечно, **11** то станеться, на те місце, що його вибере Господь, Бог ваш, щоб Ім'я Його перебувало там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цілопалення, і свої жертви, десятини свої та принищення рук своїх, і всі добірні жертви обітниць своїх, що обіцяєте Господеві. **12** І будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваші, і дочки ваші, і раби ваші, і невілницї ваші, і Левит, що в ваших брамах, бо нема йому частки й спадку з вами. **13** Стережися, щоб не приніс ти своїх цілопалень на кожному місці, яке побачиш, **14** бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в одному з племін твоїх, там принесеш свої цілопалення, і там зробиш усе, що я наказую тобі. **15** Але скільки запрагне душа твоя, будеш різати й будеш їсти м'ясо, за благословенням Господа, Бога твого, що Його дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сарну й як оленя. **16** Тільки крові не їстимеш, — на землю виллеш її, як воду. **17** Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини

збіжжя свого, і соку виноградного свого, і оливи своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, і всіх обітниць своїх, що будеш обіцяти, і добровільних дарів своїх, і принищення своєї руки, **18** бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твій, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невілниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх. І будеш ти радіти перед лицем Господа, Бога свого, усім, до чого доторкнеться рука твоя. **19** Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землі своїй. **20** Коли Господь, Бог твій, поширить границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я їм м'ясо“, бо буде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всім жаданням душі своєї будеш ти їсти м'ясо. **21** Коли буде далеко від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твій, щоб перебувало там Ім'я Його, то заріжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрібної, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жаданням своєї душі. **22** Тільки як їсться сарну й оленя, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його. **23** Тільки будь обережним, щоб не їсти крові, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі разом з м'ясом. **24** Не будеш їсти її, — на землю виллеш її, як воду. **25** Не будеш їсти її, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. **26** Тільки святощі свої, що будуть у тебе, та обітницї свої понесеш, і прийдеш до місця, яке вибере Господь. **27** І принесеш своє цілопалення, м'ясо та кров, на жертівнику Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жертв буде вилита на жертівнику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти. **28** Виконуй і слухай усі ті слова, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі навки, коли будеш робити добре та справедливе в очах Господа, Бога свого. **29** Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входиш, щоб посісти їх перед собою, і посядеш їх, і осядеш у їхньому краї, **30** то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вигублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служать ті люди богам своїм, то зроблю так і я. **31** Не зробиш так Господеві, Богу своєму; бо всяку гидоту, яку Господь зненавидів, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочок своїх вони палять в огні для богів своїх. **32** Кожне слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не відіймеш від нього.

13 Якщо повстане серед тебе пророк або сновидець, і дасть тобі ознаку або чудо, **2**

і збудеться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, до того говорячи: „Ходімо ж за іншими богами, яких ти не знав, і будемо їм служити“, 3 то не слухайся слів того пророка або того сновидця, бо цим Господь, Бог ваш, випробовує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душею. 4 За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Йому будете служити, і до Нього будете лінувати. 5 А пророк той або той сновидець нехай буде забитий, бо намовляв на відступство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського країю й викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиш зло з-посеред себе. 6 Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служім іншим богам“, яких не знав ти та батьки твої, 7 з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця землі, 8 то не будеш згоджуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосердитися око твоє над ним, і не змилосердишся й не сховаєш його, 9 бо кінче заб'єш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — наостанку. 10 І закидаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського країю, з дому рабства. 11 А весь Ізраїль буде слухати і буде боятися, і більше не буде робити такої злої речі серед тебе. 12 Коли почуєш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій, дає тобі, щоб сидіти там, що про нього кажуть: 13 вийшли люди, сини велійялові, з-поміж тебе, і звели з правдивої дороги мешканців свого міста, кажучи: „Ходімо ж, і служім іншим богам“, яких ви не знали, 14 то будеш допитуватися, і будеш досліджувати, і будеш добре питати, а ось — воно правда, дійсна та річ, була зроблена та гідота посеред тебе, 15 то кінче вибий мешканців того міста вістрям меча, — віддай на закляття його й усе, що в ньому, та худобу його вибий вістрям меча. 16 А всю здобич його збереш до середини майдану його, і спалиш огнем те місто та всю здобич його цілковито для Господа, Бога твого. І стане воно купою руїн навіть, не буде вже воно відбудоване. 17 І нічого з закляття нехай не прилипне до руки твоєї, щоб відвернувся Господь від палючого гніву Свого й дав тобі милосердя, і змилосердився над тобою,

і розмножив тебе, як присягнув був батькам твоїм, 18 коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую тобі, щоб виконувати те, що справедливе в очах Господа, Бога твого.

14 Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарізів, і не вистригайте волосся над вашими очима за померлого, 2 бо ти святий народ для Господа, Бога твого, і Господь тебе вибрав, щоб був ти Йому вибраним народом з усіх народів, що на поверхні землі. 3 Не будеш їсти жодної гідоти. 4 Оце та худоба, що ви будете їсти: віл, кожне з овець і кожне з кіз, 5 олень, і сарна, і буйвіл, і ланя, і зубр, і антилопа, і жирафа. 6 Кожну з худоби, що має розділені копита та що має копита, роздвоєні розривом, що жує жуйку між худобою, — те будете їсти. 7 Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку й що мають розділені копита, розщиплені: верблюда, і зайця, і тушканчика, бо вони жують жуйку, та копит не розділили, — нечисті вони для вас. 8 І свині, бо має розділені ратиці, а жуйки не жує, — нечиста вона для вас: їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього падла не доторкнетесь. 9 Оце будете їсти з всього, що в воді, — усе, що має плавці та луску, будете їсти. 10 А все, що не має плавців та луски, не будете їсти, — нечисте воно для вас. 11 Кожного чистого птаха будете їсти. 12 А оце, чого з них ви не будете їсти: орла, і грифа, і морського орла, 13 і коршака, і сокола за родом його, 14 і всякого крука за родом його, 15 і струся, і сови, і яструба за родом його, 16 пугача, й їбиса, і лебедя, 17 і пелікана, і сича, і рибалки, 18 і бусла, і чаплі за родом її, і одуда, і кажаня. 19 І кожне плазуюче з птаства — нечисте воно для вас, не будете їсти. 20 Кожного чистого птаха будете їсти. 21 Не будете їсти жодного падла, — даси його прихоськові, що в брамах твоїх, і він їстиме його, або продаси чужинцеві, бо ти народ святий для Господа, Бога свого. Не будеш варити ягняти в молоці матері його. 22 Кінче даси десятину з усього врожаю насіння твого, що рік-річно на полі зростає. 23 І будеш ти їсти перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке Він вибере, щоб Ім'я Його перебувало там, десятину збіжжя свого, виноградного соку свого, і оливки своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, щоб навчився ти боятися Господа, Бога свого, по всі дні. 24 А коли дорога буде занадто довга для тебе, так що не зможеш понести того, бо буде занадто далеко від тебе місце, яке вибере Господь, Бог твій, щоб покласти Ім'я Своє там, коли поблаговсловить тебе Господь, Бог твій, 25 то даси в сріблі, і

зав'яжеш те срібло в руці своїй, і підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій. **26** І витратиш те срібло на все, чого буде жадати душа твоя, — на худобу велику й худобу дрібну, і на вино, і на п'янкий напій, і на все, чого зажадає від тебе душа твоя, і будеш ти їсти там перед лицем Господа, Бога свого, і будеш тішитися ти та дім твій. **27** А Левит, що живе по брамах твоїх, — не кидай його, бо нема йому частки й спадку з тобою. **28** На кінці трьох років відділиш усю десятину свого врожаю в тім році, і покладеш у брамах своїх. **29** І прийде Левит, бо нема йому частки й спадку з тобою, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх, і будуть їсти й наситяться, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у кожному чині твоєї руки, що будеш робити.

15 У кінці семи літ зробиш відпущення. **2** А оце те відпущення: кожен позикодавець, що позичає своєму ближньому, не буде натискати на свого ближнього та на брата свого, бо оголошено відпущення ради Господа. **3** На чужинця будеш натискати, а що буде твоє в брата твого, те відпустить йому рука твоя, **4** та тільки не буде серед тебе вбогого, бо кінче поблагословить тебе Господь у краї, якого Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, щоб ти посів його, **5** якщо тільки кінче будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконувати кожну ту заповідь, що я наказую тобі сьогодні. **6** Бо Господь, Бог твій, поблагословив тебе, як говорив був тобі, і ти зробиш, що багато людей даватимуть тобі позичку, а ти не даватимеш позички. **7** Будеш ти панувати над багатьма народами, а над тобою не будуть панувати. **8** Коли буде серед тебе вбогий, один із братів твоїх ув одній із брам твоїх у краї твоїм, що Господь, Бог твій, дає тобі, то не зробиш запékлим свого серця, і не замкнеш своєї руки від убогого брата свого, **9** бо кінче відкриєш свою руку йому, і кінче позичиш йому за його потребу, що буде бракувати йому. **10** Стережися, щоб у серці твоїм не зродилася зла думка, щоб ти не сказав: „Наблизився сьомий рік, рік відпущення“, і буде зле твоє око на вбогого брата твого, і не даси ти йому, то він буде клікати на тебе до Господа, і буде на тобі гріх. **11** Кінче даси йому, і нехай не жаліє твоє серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту рік поблагословить тебе Господь, Бог твій у кожнім чині твоїм, і в усьому, до чого доторкнеться рука твоя. **12** Бо не переведеться убогий з-посеред краю, тому я наказую тобі, говорячи: „Кінче відкривай руку свою для брата свого, і вбогого свого, і для незможного свого в краї своїм“. **13** Коли буде

проданий тобі брат твій єврей або єврейка, то буде служити тобі шість літ, а сьомого року відпустиш його вільним від себе. **14** А коли відпустиш його вільним від себе, не відпустиш його порожньо, — **15** кінче наділи його з худоби своєї дрібної, і з току свого, і з кадки чавіла свого, — чим поблагословив тебе Господь, Бог твій, те даси йому. **16** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетським краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні. **17** І станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою, **18** то візьмеш шило та й проко́леш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і невольниці своїй зробиш так само. **19** Нехай не буде тобі тяжким в очах твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наёмницьку платню він відробив тобі вдвоє за шість літ, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім, що ти робитимеш. **20** Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиш Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним вола свого, і не будеш стригти перворідного отари своєї. **21** Перед лицем Господа, Бога свого, рік-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь. **22** А коли буде в нім вада, — кульгаве або сліпе, усяка зла вада, то не принесеш його в жертву для Господа, Бога свого, — **23** у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сáрну й як óлень. **24** Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

16 Додержуй місяця авіа, і справиш Пáсху для Господа, Бога свого, бо в місяці авіві вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі. **2** І заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його. **3** Не будеш їсти при тому квáшеного, сім день будеш їсти при тому опрісноки, хлб́ бідування, — бо в пóспіху вийшов ти з єгипетського краю, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого виходу з єгипетського краю. **4** І не буде бачене в тебе квáшене сім день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву ввечері першого дня, ніщо не буде ночувати до ранку. **5** Не будеш заколювати пасху в одному з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі. **6** Алé тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його, заколеш пасху ввечері, при за́ході сонця, у час твого виходу з Єгипту. **7** І будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обёрнешся, і підеш до наметів своїх. **8** Шість день

будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — віддання свята для Господа, Бога твого, ие будеш робити зайняття. **9** Сім тижнів відлічиш собі, — від початку праці серпа на дозрілому збіжжі зачнеш лічити сім тижнів. **10** І справиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дару своєї руки, що нею даси, як поблагословить тебе Господь, Бог твій. **11** І будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невілница твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і прихóдько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його. **12** І будеш пам'ятати, що ти сам був рабом в Єгипті, і будеш додержувати це, і будеш виконувати ці постанови. **13** Свято Кúчок будеш справляти собі сім день, коли збереш з току свого та з кáдки чавила свого. **14** І будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невілница твоя, і Левит, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх. **15** Сім день будеш святкувати Господéві, Богові своєму, у місці, яке вибере Господь, як поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усякім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний. **16** Три рази в році вся чоловіча стать буде з'являтися перед лице Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кúчок, і ніхто не буде бачений перед лицем Господнім упоржні, — **17** кожен принесе дар руки своєї, за благословénням Господа, Бога свого, що дав Він тобі. **18** Суддів та урядників настановиш собі в усіх містах своїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племенах твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом. **19** Не викривиш закону, — не будеш дивитися на особу, і не візьмеш підкуп, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова справедливих. **20** За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі. **21** Не посадиш собі святого дéрева, усякого дéрева при жертівнику Господа, Бога твого, що зробиш собі, **22** і не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш принóсити в жертву Господéві, Богові своєму вола або одне з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гидота для Господа, Бога твого. **2** Коли буде знайдений серед тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зло в очах Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіту, **3** що пішов би й служив би іншим богам, і вклонявся б їм та сонцєві або місяцєві, або всім зóрям небесним, чого я не

наказав, **4** і буде розказано тобі, і ти почуєш, і будеш добре допитуватися, а ото — воно правда, дійсна та річ, була зрблена ота гидóта серед Ізраїля, **5** то випроведиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту злу річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкаменúєш їх камінням, і вони погинуть. **6** На слова́ двох свідків або трьох свідків буде забитий обвинувачений, що має померти; на слова́ одного свідка не буде забитий. **7** Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити його, а рука всього народу — наостáнку. І вигубиш зло з-посеред себе. **8** Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місця, яке вибере його Господь, Бог твій. **9** І прийдеш до священників-Левитів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово присуду. **10** І ти поступиш за тим словом, що подадуть тобі з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як на́вчатъ тебе. **11** Ти поступиш за законом, що навчатъ тебе, і за віроком, що скажуть тобі, — не відступиш ні правóруч ні лівóруч від слова, що подадуть тобі. **12** А коли хто через зухвáлість не послухається священника, що стоїть там на слúженні Господéві, Богові своєму, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля. **13** А ввесь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвáло. **14** Коли ти ввійдеш до того кра́ю, що Господь, Бог твій, дає тобі, і посядеш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усі народи, що в моїх окóлицях“, **15** то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужинця, що він не брат твій. **16** Тільки щоб він не примно́жував собі ко́ней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примно́жити ко́ней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтеся вже більше тією дорогою“. **17** І хай не примно́жить він собі жінóк, щоб не відступило його серце, і сріблá та золота хай він не примно́жить собі дуже. **18** І станеться, як буде він сидіти на троні царства свого, то напише собі відписа цього Закóну з книги, що перед лицем священників-Левитів. **19** І буде вона з ним, і буде він читати в ній усі дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додержувати всіх слів цього Закóну та тих постанов, щоб викóнувати їх, **20** щоб не гордувало серце його своїми братами, і щоб не збóчував він ні правóруч, ні лівóруч від цієї заповіді, щоб продов́жив дні на своїм царстві він та сини його серед Ізраїля.

18 Священникам-Левитам, усьому Левієвому племіні не буде частки та спадку разом з Ізраїлем, — огняні жертви Господа та частки Його будуть їм. **2** А спадку не буде йому серед братів Його: Господь — Він спадок його, як Він говорив був йому. **3** А оце буде належати священникам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священникові плечé, і щóки, і шлúнок. **4** Початок від збіжжя свого, від виноградного соку свого, і від оливки своєї, і початок стрíження отари своєї даси ти йому. **5** Бо його вибрав Господь, Бог твій, до всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господне Ім'я, він та сини його по всі дні. **6** А коли прийде Левит з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жаданням своєї душі до місця, яке вибере Господь, **7** і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усі його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем, **8** то по рівній частці будуть вони їсти, опріч маєтку, прóданого по батьках. **9** Коли будеш вхóдити до краї, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити такого, як гидóта цих народів. **10** Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбу́, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахам, і хто чарівник, **11** і хто чорнокнижник, і хто викликає духа померлого та духа віщого, і хто питає померлих. **12** Бо гидóта для Господа кожен, хто чинить таке, і через ті гидóти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою. **13** Бездоганий будеш ти перед Господом, Богом своїм, **14** бо ці народи, що ти посядеш їх, слухають тих, хто ворожить по хмарах та ворожбівів, а ти — не таке дав тобі Господь, Бог твій. **15** Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як я, поставить тобі Господь, Бог твій, — Його будете слухати, **16** згідно з усім, чого жадав ти від Господа, Бога свого, на Хоріві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“. **17** І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони. **18** Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, Такого, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу. **19** І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покараю того. **20** А той пророк, що зухвало відважиться промовляти Моїм Ім'ям слова́, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“. **21** А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми пізнаємо те слово,

якого Господь не говорив? **22** Щó буде говорити той пророк Ім'ям Господа, і не станеться та річ, і не прийде, то це те слово, якого не сказав Господь. У зухвалості говорив його той пророк, і ти не будеш боятися його.

19 Коли Господь, Бог твій, повигублює народи, що Господь, Бог твій, дає тобі їхній край, і ти повиганяєш їх, і осядеш по їхніх містах та по їхніх домах, **2** то три місті відділиш собі в середині свого краї, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **3** Приготуєш собі дорогу, і поділиш натрое землю твого краї, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і це буде на втікання туди кожного убійника. **4** А оце справа убійника, що втече туди й буде жити: хто вб'є свого ближнього ненарóком, а він не був ворогом його від учора й позавчора; **5** або хто ввійде з своїм ближнім до лісу рубати дере́ва, і розмахнеться рука його з сокирою, щоб зрубати дере́во, а залізо спаде з топоріща й попаде в його ближнього, і той помре, то він утече до одного з тих міст, і буде жити, **6** щоб не гнався месник за кров за убійником, коли розпалиться серце його, і щоб не догнав його, якщо буде довга та дорога, і не вбив його, хоч він не підлягає смерті, бо не був він ворогом його від учора й позавчора. **7** Тому то я наказую тобі, говорячи: „Три міста відділиш собі“. **8** А якщо Господь, Бог твій, розширить границю твою, як присягнув був батькам твоїм, і дасть тобі всю оцю землю, що говорив був дати батькам твоїм, **9** коли ти будеш додержувати всі ці заповіді, щоб виконувати їх, що я наказую тобі сьогодні, — щоб любити Господа, Бога свого, і щоб ходити дорогами Його всі дні, — то додаси собі ще три міста понад ті три, **10** щоб не бу́ла пролита неповинна кров серед твого краї, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і не буде на тобі кров. **11** А коли хто бу́де ненавидіти свого ближнього, і буде чатувати на нього, і повстане на нього та й уб'є його, і той помре, і втече він до одного з тих міст, **12** то пошлють старші його міста, і візьмуть його звідти, і дадуть його в руку месника крові, і він помре. **13** Не зми́лосердись око твоє над ним, і ти усунеш кров неповинного з Ізраїля, і буде добре тобі. **14** Не пересунеш межі свого ближнього, яку розмежували предки в надлі́ твоїм, яке посядеш ти в краї, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **15** Не стане один свідок на кого для всякої провини і для всякого гріха, — у кожнім гріху, що згрішить, на слова́ двох свідків або на слова трьох свідків відбудеться справа. **16** Коли стане на кого неправдивий свідок, щоб свідчити проти нього підступно, **17**

то стануть двоє цих людей, що мають суперечку, перед лицем Господнім, перед священиками та суддями, що будуть у тих днях. **18** І судді добре дослідять, а ось свідок — неправдивий той свідок, неправду говорив на брата свого, **19** то зробіте йому так, як він замишляв був зробити своєму братові, — і вигубиш зло з-посеред себе. **20** А позосталі будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе такого, як та річ зла. **21** І не змилосердиться око твоє: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за руку, нога за ногу.

20 Коли ти вийдеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися їх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського країю. **2** І станеться, коли ви приступите до бою, то підійде священик і буде промовляти до народу, **3** та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до бою проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бійтеся, і не страшіться, і не лякайтеся їх, **4** бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“ **5** А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є тут такий, що збудував новий дім, та не справив обряду понівин? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на ньому обряду понівин. **6** І хто є тут такий, що засадив виноградник та не користався ним? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не скористався ним. **7** А хто є тут такий, що засватав жінку, та не взяв її? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не взяв її“. **8** І далі промовлятимуть урядники до народу та й скажуть: „Хто є тут такий, що лякливий та м'якосердий? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не розслабив він серця братів своїх, як є серце його“. **9** І станеться, коли урядники закінчать промовляти до народу, то призначать зверхників для військових відділів на чолі народу. **10** Коли ти приступиш до міста, щоб воювати з ним, то запропонує йому перше мир. **11** І станеться, якщо воно відповість тобі: „Мир“, і відчинить браму тобі, то весь той народ, що знаходиться в ньому, буде тобі на данину, і буде служити тобі. **12** А якщо воно не замірить з тобою, і буде провадити з тобою війну, то обложиш його. **13** І Господь, Бог твій, дасть його в руку твою, а ти повбиваш усю чоловічу стать його вістря меча. **14** Тільки жінок, і дітей, і худобу, і все, що буде в тім

місті, всю здобич його забереш собі, і будеш ти їсти здобич ворогів своїх, що дав тобі Господь, Бог твій. **15** Так ти зробиш усім містам, дуже далеким від тебе, що вони не з міст цих народів. **16** Тільки з міст тих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володіння, не позоставиш при житті жодної душі, **17** бо конче вчиниш їх закляттям: Хіттеянина, і Амореянина, і Ханаанеянина, і Перізеянина, і Хіввеянина, і Євусеянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій, **18** щоб вони не навчили вас робити такого, як усі їхні гидоти, що робили вони богам своїм, бо тоді згрішите ви перед Господом, Богом своїм. **19** Коли будеш облягати місто багато днів, щоб воювати з ним та щоб здобути його, то не знищиш його дерева, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти їстимеш, і його не будеш стинати, бо чи ж пільне дерево — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста? **20** Тільки дерево, що про нього ти знаєш, що воно не дерево на їжу, його знищиш та зігнеш, і будеш будувати з нього речі облягання проти того міста, яке провадить з тобою війну, аж до упадку його.

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володіння, буде знайдений забитий, що впав на полі, і не буде відомим, хто вбив його, **2** то повиходять старші твої та судді твої, та й виміряють до тих міст, що навколо забитого. **3** І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі. **4** І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихаючого потоку, що на ньому не орано, і що він не засіюваний, і там у долині висихаючого потоку переріжуть ший тій телиці. **5** І підійдуть священики, Левієві сини, — бо їх вибрав Господь, Бог твій, щоб служили йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям, і за їхніми словами буде рішатися всяка суперечка та всяка поразка. **6** І всі старші того міста, найближчі до забитого, умиють свої руки над телицею, що в долині висихаючого потоку їй перерізана шия. **7** І оспівдчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наші не бачили. **8** Прости наро́дові своєму, Ізраїлеві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Свого, Ізраїля“, і буде прощена їм та кров. **9** А ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. **10** Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дасть їх у твою руку, і ти пополо́ниш із них полоні́них, **11** і побачиш серед полоні́них гарновиду жінку, і вподобаш її собі, і візьмеш собі за жінку, **12** то

впровадиш її до середини свого дому, а вона оглобить свою голову й обітне свої нігті. **13** І здійме вона з себе одіж полоні свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць часу, а по тому ти ввійдеш до неї й станеш її чоловіком, і вона стане тобі за жінку. **14** І станеться, коли ти потім не полюбиш її, то відпустиш її за її волею, а продати — не продаси її за срібло, і не будеш повбодитися з нею як з невістницею, бо ти жив із нею. **15** Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна зненавиджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та зненавиджена, і буде перворідний син від зненавидженої, **16** то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, що буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина зненавидженої, **17** але за перворідного визнає сина зненавидженої, щоб дати йому подвійно з усього, що в нього знайдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства. **18** Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докорятимуть йому, а він не буде їх слухатися, **19** то батько його та мати його схоплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того міста. **20** І скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухняний та непокірний, — він не слухає голосу нашого, ласун та п'яниця“. **21** І всі люди його міста закидають його камінням, — і він помре. І вигубиш те зло з-посеред себе, а весь Ізраїль буде слухатися й буде боятися. **22** А коли буде на кому гріх смертного присуду, і буде він убитий, і ти повісиш його на дереві, **23** то труп його не буде почувати на дереві, але конче поховаєш його того дня, бо повішений — Боже прокляття, і ти не занечиштиш своєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спадок.

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із отари, що заблудили, то ти не сховаєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові. **2** А якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і повернеш його йому. **3** І так зробиш ослові його, і так зробиш одіж його, і так зробиш усякій згубі брата свого, що згублена в нього, а ти знайдеш її, — не зможеш ховати її. **4** Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не сховаєшся від них, — конче підіймеш їх разом із ним. **5** Не буде чоловіча річ на жінці, а мужичина не зодягне

жіночої одіж, бо кожен, хто чинить це, — огида він для Господа, Бога свого. **6** Коли спіткається на дорозі пташине кубло перед тобою на якомубудь дереві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не візьмеш тієї матері з дітьми, — **7** конче відпустиш ту матір, а дітей візьмеш собі, щоб було добре тобі, і щоб ти продовжив свої дні. **8** Коли збудуєш новий дім, то зробиш поруччя для даху свого, і не напровадиш крови на дім свій, коли спаде з нього хтось. **9** Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щоб не зробити заклятим усе насіння: і що засієш, і врожай виноградинка. **10** Не будеш орати волом і ослом разом. **11** Не одягнеш одіж з двійного матеріалу, — з вовни й льону разом. **12** Поробиш собі кутаси на чотирьох краях свого покриття, що ним покриваєшся. **13** Коли хто візьме жінку, і ввійде до неї, але потім зненавидить її, **14** і зводитиме на неї ганьбліві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і зблизився з нею, та не знайшов у неї дівочтва“, **15** то візьме батько тієї дівчини та мати її, і віднесуть доказа дівочтва тієї дівчини до старших міста, до брами. **16** І скаже батько тієї дівчини до старших: „Я дав тому чоловікові дочку свою за жінку, та він зненавидів її. **17** І ось він зводить на неї ганьбліві слова, говорячи: „Я не знайшов у твоєї дочки дівочтва“, а оце знаки дівочтва моєї дочки“. І розтягнуть одіж перед старшими міста. **18** А старші того міста візьмуть того чоловіка, та й покарають його, **19** і накладуть на нього пеню, сто шеклів срібла, — і дадуть батькові тієї дівчини, — бо він пустив неславу на Ізраїлеву дівчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні. **20** А якщо правдою було це слово, — не знайдено було дівочтва в тієї дівчини, — **21** то приведуть ту дівчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроневерення дому батька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе. **22** Коли буде знайдений хто, що лежить із заміжною жінкою, то помруть вони обидва, — той чоловік, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля. **23** Коли дівчина буде заручена чоловікові, і спіткає її хто в місті, і ляже з нею, **24** то виведете їх обох до брами того міста, і вкаменують їх камінням, і вони помруть, — ту дівчину за те, що не кричала в місті, а того чоловіка за те, що збезчестив жінку свого ближнього, і вигубиш зло серед себе. **25** А як хто на полі спіткає заручену дівчину, і схопить її та й ляже з нею, то помре той чоловік, що ліг із нею, він сам, **26** а тій дівчині не зробиш

нічого, — нема тій дівчині смертельного гріха, бо це таке, як повстане хто на свого ближнього й уб'є його, така це річ. **27** Бо в полі він спіткав її, — кричала та заручена дівчина, та не було кому врятувати її. **28** Коли хто спіткає дівчину, що не була заручена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх, **29** то той чоловік, що лежав із нею, дасть батькові тієї дівчини п'ятдесят шеклів срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збезчестив її, — не зможе він відпустити її по всі свої дні. **30** Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подółка одєжі бáтька свого.

23 Не ввійде на збори Господні раненій розчáвленням я́тер та з відрізнаним членом. **2** Неправоложний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління його не ввійде на збори Господні. **3** Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте їхнє покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки, **4** за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найняли були на тебе Валаама, Беорова сына з Петору Араму двох річок, щоб проклясти тебе. **5** Та не хотів Господь, Бог твій, слухати Валаама, і перемінив тобі Господь, Бог твій, те прокляття на благословення, бо любить тебе Господь, Бог твій. **6** Не будеш бажати для них миру й добра по всі свої дні навіки. **7** Не обридиш собі Ідумеянина, бо він твій брат; не обридиш собі Єгиптянина, бо був ти прихóдьком у краї його. **8** Сини, що народяться їм, покоління третє ввійде з них на збори Господні. **9** Коли тáбір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злої речі. **10** Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної пригоди, то він вийде поза тáбір, — до середини табору не ввійде. **11** А коли наступатиме вечір, обмийтеся в воді, а по за́ході сонця ввійде до середини табору. **12** А місце на потребу буде тобі поза табором, щоб виходити тобі туди назóвні. **13** А лопатка буде в тебе на пояс твоїм; і станеться, коли ти сидітимеш назóвні, то будеш копати нею, і зно́ву закриєш свою нечистість, **14** бо Господь, Бог твій, ходить у середині табору твого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде тáбір твій святий, і Він не побачить у тебе соромітної речі, і не відвёрнеться. **15** Не видавай панові раба його, який сховається до тебе від пана свого. **16** З тобою він сидітиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гно́бити його. **17** Блудни́ця не буде з Ізраїлевих дочок, і блудо́дій не буде з Ізраїлевих синів. **18** Не принесеш дару розпúсниці й ціни пса до дому Господа, Бога твого, ні за яку обітницю, бо тож

вони обоє — гидóта перед Господом, Богом твоїм. **19** Не будеш позичати братові своєму на відсóток срібла, на відсоток їжі та всякої речі, що позичається на відсóток. **20** Чужому позичиш на відсóток, а братові своєму не позичиш на відсоток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чо́го доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти входиш на володіння її. **21** Коли ти складеш обітницю Господєві, Богові твоєму, не загаюйся виконати її, бо конче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх. **22** А коли ти не складав обітниць, не буде на тобі гріха. **23** Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обіцяв ти Господєві, Богові своєму, добровільну жертву, що промовляв ти своїми устами. **24** Коли ввійдеш до виноградника свого ближнього, то будеш їсти виноград, скільки схоче душа твоя, до свого насичення, а до по́суду свого не візьмеш. **25** Коли ти ввійдеш на дозріле збіжжя свого ближнього, то будеш рвати колоски рукою своєю, а серпом не будеш жати на дозрілім збіжжі свого ближнього.

24 Як хто візьме жінку, і стане її чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшов у ній яку ганебну річ, то напише її листа розводóвого, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. **2** І вийде вона з його дому, і піде, і вийде за іншого чоловіка, **3** і коли зненáвидить її той останній чоловік, то напише її листа розводóвого, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку, **4** не може перший її муж, що відпустив її, вернути їй узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечіщена, бо це огида перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішною тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок. **5** Коли хто недавно одружився, не піде він до війська, і ніяка справа не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і порáдує свою жінку, що взяв. **6** Ніхто не візьме в застáву долішнього каменя жóрен або горішнього каменя жорен, бо він душу взяв би в застáву. **7** Коли буде хто знайдений, що вкрав кого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде повóдитися з ним як із невільникoм, або й продасть його, то нехай помре той злодій, і ти вигубиш зло з-посеред себе. **8** Стережися в хворобі прокáзи, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчать вас священники-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те, **9** Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Маріямі в дорозі, коли ви виходили з Єгипту. **10** Коли ти позичиш своєму ближньому

позичку з чогось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти заставу його, — **11** назовні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, винесе до тебе заставу назовні. **12** А якщо він чоловік убогий, не ляжеш спати, маючи заставу його, — **13** конче вернеш йому ту заставу при заході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого. **14** Не будеш утискати наймита, убогого й неможомого з братів своїх та з прихóдька свого, що в краї твоїм у брамах твоїх. **15** Того ж дня даси йому заплату, і не зійде над нею незаплатеною сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. І не буде він кликати на тебе до Господа, і не буде гріха на тобі. **16** Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за гріх свій смертю покараний буде. **17** Не скривиш суду на прихóдька, на сироту, і не будеш брати в заставу вдовіної одежі. **18** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити цю річ. **19** Коли будеш жати жніво своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не вернешся взяти його, — він буде прихóдькові, сироті та вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чини твоїх рук. **20** Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галузках за собою: воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **21** Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати полішеного за собою, — воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **22** І будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськім краї, тому я наказую тобі робити цю річ.

25 Коли буде суперечка між людьми, і вони прийдуть до суду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять. **2** І станеться, якщо вартий биття той несправедливий, то покладе його суддя, і буде його бити перед собою, — число ударів згідно з його несправедливістю. **3** Сорока ударами буде його бити, не більше; щоб не бити його більше над те великим биттям, і щоб не був злегковажений брат твій на очах твоїх. **4** Не зав'яжеш рота волів, коли він молотить. **5** Коли браття сидітимуть разом, і один із них помре, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде заміж назовні за чужого, — дівер її прийде до неї та й візьме її собі за жінку, і подіверує їй. **6** І буде перворідний, що вона породить, — стане він ім'ям його брата, що помер, і не буде стерте ім'я його з Ізраїля. **7** А якщо той чоловік не схоче взяти своєї братові, то братова його вийде до брами до старших та й

скаже: „Дівер мій відмовився відновити своєму братові ім'я в Ізраїлі, не хотів подіверувати мене“. **8** І покличуть його старші його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“, **9** то підійде його братова до нього на очах старших, і здіме йому чобота з ноги його, і плюне в обличчя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловікові, що не будує дому свого брата“. **10** І буде зване ім'я його в Ізраїлі: Дім роззутого. **11** Коли чоловіки будуть сваритися разом один з одним, і підійде жінка одного, щоб оберегти свого чоловіка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схопить за сором його, **12** то відрубаш руку її, — нехай не змилосердиться око твоє! **13** Не буде в тебе в торбі твоїй подвійного каменя до вагів, великого й малюго, **14** не буде тобі в твоїм домі подвійної ефі, великої й малюї. **15** Камінь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефа буде в тебе повна й справедлива, щоб продобжилися дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **16** Бо огида перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість. **17** Пам'ятайте, що зробив був тобі Амалік у дорозі, коли ви виходили з Єгипту, **18** що спіткав тебе в дорозі, і повбивав між тобою всіх задніх ослаблених, коли ти був змучений та струджений, а він не боявся Бога. **19** І станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, щоб посісти його, то зітреш пам'ять Амаліка з-під неба. Не забудь!

26 І станеться, коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, і посядеш його, і осядеш у ньому, **2** то візьмеш із початків усякого плóду землі, що збереш із Краю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувало Ім'я Його. **3** І прийдеш ти до священника, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчую це сьогодні Господеві, Богові твоєму, що я ввійшов до краю, що Господь заприсягнув був батькам нашим, щоб дати нам“. **4** І візьме священник того коша з твоєї руки, і покладе його перед жертовником Господа, Бога твого. **5** А ти відповіси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний арамеянин був мій батько, і він зійшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьма людьми, та й став там народом великим, сильним та численним. **6** І чинили нам зло єгиптяни, і гнобили нас, і давали нас на роботу тяжку. **7** І голосили ми до Господа, Бога батьків наших. І почув Господь

голос наш, і побачив нашу бідú, і труд наш, і утиск наш. 8 І вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та раме́ном витягненим, і стра́хом великим, і ознаками та чудами. 9 І привів нас до цього місця, і дав нам цей край, край, що тече молоком та медом. 10 А тепер оце приніс я почáток плóду тієї землі, яку Ти дав мені, Господи“. І покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклóнишся перед лицем Господа, Бога свого. 11 І будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та до́мові твоєму, ти, і Левит, і прихóдько, що посеред тебе. 12 А коли ти скінчиш десяти́нити всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, прихóдькові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і наситяться, 13 то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та прихóдькові, сироті та вдові, за всіма Твоїми заповідями, що Ти наказав був мені, — я не переступив котро́сь із заповідей Твоїх і не забув. 14 Не їв я з нього в жалобі своїй, і не брав з нього в нечистості, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені. 15 Споглянь же з святого мешкання Свого, із небес, і поблагослови наро́д Свій, Ізраїля, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“. 16 Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати ці постанови та зако́ни, а ти будеш додержувати, та будеш виконувати їх усім серцем своїм та всією душею своєю. 17 Ти сьогодні засвідчив Господéві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити дорóгами Його, і що будеш виконувати постанови Його, і заповіді Його, і зако́ни Його, і що будеш слухатися голосу Його. 18 А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Йому наро́дом ви́браним, як Він наказав був тобі, і що ти вико́нуватимеш усі заповіді Його, 19 і що Він ставить тебе найвищим понад усі наро́ди, яких Господь учинив, на хвалу́, і на ім'я́, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, наро́дом святи́м, як Він говорив вам.

27 І наказав Мойсей та Ізраї́леві старші наро́дові, говорячи: „Додержуйте всіх за́повідей, що я сьогодні наказую вам! 2 І станеться того дня, коли ви пере́йдете Йо́рдáн до того кра́ю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике ка́міння, і пова́пниш їх вапно́м. 3 І понапи́суєш на них усі слова́ цього Зако́ну, коли пере́йдеш, щоб увійшов ти до того кра́ю, що Господь, Бог твій, дає тобі, край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе. 4 І станеться, коли ви

пере́йдете Йо́рдáн, поставите те ка́міння, що я наказую вам сьогодні, на горі Ева́л, і пова́пните їх вапно́м. 5 І збудуєш там же́ртвника для Господа, Бога свого, же́ртвника з ка́міння, — не піднесеш над ними заліза. 6 З нетесаного ка́міння збудуєш же́ртвника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому цілопа́лення Господéві, Богові своєму. 7 І принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого. 8 І напишеш на тих ка́міннях усі слова́ цього Зако́ну дуже вира́зно“. 9 І промовляв Мойсей та всі священики-Левити, до всього Ізраї́ля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став наро́дом Господа, Бога свого. 10 І будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Його та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні“. 11 І наказав Мойсей того дня наро́дові, говорячи: 12 „Оці стануть на горі Га́різі́м, щоб благословляти наро́д, коли ви пере́йдете Йо́рдáн: Симео́н, і Леві́й, і Юда, і Іссаха́р, і Йосип, і Венія́мін. 13 А оці стануть для кля́тви на горі Ева́л: Руві́м, Га́д, і Асі́р, і Завуло́н, Дан і Нефта́лім. 14 І відпові́дять Левити, і скажуть до всіх Ізраї́левих мужі́в сильним голосом: 15 „Прокля́та лю́дина, що зробить бовва́на різаного або литого, гидо́ту для Господа, чин різьба́рських рук, і постави́ть таємно! І відпові́сть увесь наро́д, та й скаже: а́мінь! 16 Прокля́тий той, хто легкова́жить свого батька́ та свою ма́ті! А весь наро́д скаже: а́мінь! 17 Прокля́тий, хто пересува́є межу́ свого бли́жнього! А весь наро́д скаже: а́мінь! 18 Прокля́тий, хто робить блудя́чим сліпого в дорозі! А весь наро́д скаже: а́мінь! 19 Прокля́тий, хто пере́кручує право прихóдька, сироти та вдови! А весь наро́д скаже: а́мінь! 20 Прокля́тий, хто лягає з жі́нкою батька́ свого, бо відкрив він подолка оде́жі свого батька́! А весь наро́д скаже: а́мінь! 21 Прокля́тий, хто лягає з усяким скотом! А весь наро́д скаже: а́мінь! 22 Прокля́тий, хто лягає з сестро́ю своєю, дочкóю свого батька́ або з дочкóю своєї ма́тері! А весь наро́д скаже: а́мінь! 23 Прокля́тий, хто лягає з теще́ю своєю! А весь наро́д скаже: а́мінь! 24 Прокля́тий, хто вбиває свого бли́жнього пота́ємно! А весь наро́д скаже: а́мінь! 25 Прокля́тий, хто бере підку́па, щоб забити ко́го, пролляти кров непови́нну! А весь наро́д скаже: а́мінь! 26 Прокля́тий, хто не дотримає слів цього Зако́ну, щоб виконувати їх! А весь наро́д скаже: а́мінь!“

28 „І станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати вико́нання всіх Його за́повідей, що я наказую тобі сьогодні, то постави́ть тебе Господь, Бог твій, найвищим над усі наро́ди

землі. **21** Прийдуть на тебе всі оці благословення, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого. **3** Благословенний ти в місті, і благословенний ти на полі! **4** Благословенний плід утроби твоєї, і плід твоєї землі, і плід худоби твоєї, порід биків твоїх і котіння отари твоєї! **5** Благословенний твій кіш та діжа твоя! **6** Благословенний ти у вході своїм, і благословенний ти в виході своїм! **7** Господь учинить, що ворогі твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорогою вийдуть наперейми тебе, а сімома дорогами втікатимуть перед тобою. **8** Господь накаже Своєму благословенню бути з тобою в коморах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в краю, що Господь, Бог твій, дає тобі. **9** Господь поставить тебе Собі за святий народ, як присягнув був тобі, коли ти будеш додержуватися заповідей Господа, Бога твого, і підеш дорогами Його. **10** І побачать усі народи землі, що Господне Ім'я кличеться на тобі, — і будуть боятися тебе. **11** І Господь дасть тобі добрий приріст у плоді утроби твоєї, і в плоді худоби твоєї, і в плоді поля твого на тій землі, що Господь заприсягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі. **12** Господь відчинить для тебе Свою добру скарбницю, небесів, щоб дати дощ для краю твого в часі Його, і щоб поблагословити всякий чин твоєї руки. І ти позичатимеш багатьом народам, а сам не позичатимеш ні в кого. **13** І вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки верхом, а не будеш долом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати, **14** і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані праворуч, ані ліворуч, щоб ходити за іншими богами й служити їм. **15** Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, то прийдуть на тебе всі оці прокляття, і досягнуть тебе: **16** Проклятий ти в місті, і проклятий ти в полі! **17** Проклятий кіш твій та діжа твоя! **18** Проклятий плід утроби твоєї та плід твоєї землі, порід биків твоїх та котіння отари твоєї! **19** Проклятий ти у вході своїм, і проклятий ти в виході своїм! **20** Пошле Господь на тебе прокляття, і замішання, і нещастя на всякий почин твоєї руки, що ти зробиш, аж поки ти не будеш вигублений, і аж поки ти скоро не загинеш через зло твоїх чинів, що опустив ти Мене. **21** Приліпить Господь до тебе моровицю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі,

куди ти входиш посісти її. **22** Ударить Господь тебе сухотами, і пропасницею, і запаленням, і гарячкою, і мечем, і посухою, і іржею, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш. **23** І стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, залізом. **24** Дасть Господь замість дощу Краєві твоєму куряву, а порох із неба буде сходити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений. **25** Віддасть тебе Господь на поразку твоїм ворогам. Однією дорогою ти вийдеш наперейми його, а сімома дорогами втікатимеш перед ним, і будеш розпорошений по всіх царствах землі. **26** І буде твій труп на їжу для всякого птаства небесного та для худоби земної, і не буде нікого, хто б їх пополюшив. **27** Ударить тебе Господь єгипетським гнояком, гідзами, лишайми, струпами такими, що не зможеш їх вилікувати. **28** Ударить тебе Господь божевільям, і сліпотю, і туподумством. **29** І будеш ти мацати в південь, як мацає сліпий у темряві, і не матимеш повідження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утіскуваний та грабований, та не буде кому боронити. **30** Одружишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуєш, та в ній не сидітимеш. Засадиш виноградника, та не будеш користатися ним. **31** Заколений буде віл твій на очах твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграбований перед тобою, і не вернеться до тебе. Отара твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе. **32** Сини твої та дочки твої будуть віддані іншому народові, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цілий день, а твоя рука не матиме сили. **33** Плід твоєї землі та весь труд твій поїсть народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утіскуваний та гноблений по всі дні. **34** І ти збожеволієш від того, що бачитимуть очі твої. **35** Ударить тебе Господь злим гнояком на колінах і на стегнах, від якого не зможеш вилікуватися, від стопи ніг твоїх і аж до черепа твого. **36** Відведе Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батьки твої, і ти будеш служити там іншим богам, — дереву та каменеві. **37** І станеш ти страхіттям, поговором та посміховищем серед усіх народів, куди відведе тебе Господь. **38** Багато насіння винесеш на поле, та мало збереш, — бо пожере його саранів. **39** Посадиш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо пожере його черв'я. **40** Будуть у тебе оливки по всім краї твоїм, та оливу не будеш маситися, — бо поспадіє оливка твоя. **41** Ти породиш синів і дочок, та не будуть для тебе вони, — бо підуть у неволю.

42 Усяке твоє дѣрево та плід твоєї землі обсяде черв'я. 43 Приходько, що серед тебе, піднесеться понад тебе високо-високо, а ти зійдеш низько-низько. 44 Він тобі позичатиме, а ти йому не позичатимеш, він стане головою, а ти станеш хвостом. 45 І прийдуть на тебе всі оці прокляття, і будуть гнати тебе, і доженуть тебе, аж поки ти будеш вигублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був тобі. 46 І будуть вони на тобі на ознаку та на доказ, та на насінні твоєму аж навіки. 47 За те, що не служив ти Господеві, Богові своєму, у радості та в добрі серця, із рясноти всього, 48 то будеш служити ворогові своєму, якого Господь пошле на тебе, у голоді, і в пра́гненні, і в наготі, і в недостатку всього, а він дасть залізне ярмо на твою шию, аж поки вигубить тебе. 49 Господь нанесе на тебе народ іздалека, з кінця землі, так, як летить орел, народ, що мови його ти не розумієш, 50 народ жорстокій, що не зважатиме на старого, а для юнака не буде милостивий. 51 І він буде жерти плід твоєї худоби та плід твоєї землі, аж поки вигубить тебе, і він не позоставить тобі збіжжя, ані виноградного соку, ані оливи, ані поро́ду биків твоїх, ані коті́ння ота́ри твоєї, аж поки вигубить тебе. 52 І він буде облягати тебе в усіх твоїх бра́мах, аж поки порозвалює по всім твоїм кра́ї твої міцні і укріплені му́ри, на які ти надіявся, і буде гно́бити тебе в усіх твоїх брамах по всім твоїм кра́ї, що дав тобі Господь, Бог твій. 53 І будеш ти їсти плід утроби своєї, тіло синів своїх та дочок своїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в обл́зі та в у́тиску, яким буде гно́бити тебе твій ворог. 54 Кожен найлагідніший серед тебе й найбільше випещений, — буде око його лише на брата свого, і на жінку л́оня свого, і на решту синів своїх, що позоставить їх ворог, 55 щоб не дати ані одному з них тіла синів своїх, що буде він їсти, бо йому не позоста́неться нічого в обл́зі та в у́тиску, яким буде утискати тебе твій ворог по всіх твоїх брамах. 56 Найлагідніша між тобою й найбільше випещена, що через пещення та ніжність не пробувала ставити на землю стопи своєї ноги, — зле буде око її на мужа л́оня свого, і на сина свого, і на дочку свою, 57 і на по́слід, що виходить з-поміж ніг її при породі, і на дітей своїх, що породить, — бо поїсть їх таємно через недостаток усього в обл́зі та в у́тиску, яким буде гно́бити тебе твій ворог у брамах твоїх. 58 Якщо ти не будеш доде́ржувати, щоб виконувати всі слова цього Зако́ну, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшного Ймення Господа, Бога

твого, 59 то Господь наведе́ надзвичайні порази на тебе, та порази на насіння твоє, порази великі та певні, і хвороби злі та постійні. 60 І наведе́ Він на тебе всякий єгипетський біль, якого боявся ти, а він пристане до тебе. 61 Також усяку хворобу та всяку поразу, що не написана в книзі цього Зако́ну, — наведе́ їх Господь на тебе, аж поки будеш ти вигублений. 62 І позостане вас мало, — замість того, що були ви, щодо числѐнності, як збі́ри небесні, — бо ти не слухався голосу Господа, Бога свого. 63 І станеться, як Господь радів був вами, коли робив вам добро, і коли розмножував вас, так буде радіти Господь вами, коли вигубля́тиме вас та коли вини́щуватиме вас, — і ви будете ві́рвані з-над цієї землі, куди ти входиш по́систи її. 64 І розпо́ршить тебе Господь серед усіх народів від кінця землі й аж до кінця землі, і ти служитимеш там іншим бо́гам, яких не знав ані ти, ані батьки твої, — дѣреву та ка́меневі. 65 І поміж цими народами не будеш ти спокійний, і не буде місця спочі́нку для стопи́ твоїх ніг. І Господь дасть тобі там серце тремтѐче, і осла́блення очей, і омлі́вання душі. 66 І буде життя твоє ві́сити на волоску перед тобою і ти боятимешся вдень та вночі, і не будеш певний свого життя. 67 Уранці ти скажеш: „О, якби вечі́р!“, а ввечері скажеш: „О, якби ра́нок!“ зо стра́ху серця свого, що будеш боятися, та з виді́ння очей своїх, що будеш бачити. 68 І верне тебе Господь до Єгипту на кораблях тією дорогою, про яку я казав тобі, що вже більше не побачиш її, і там ви продаватимете́ся ворогам своїм за рабів та за неві́льниць, — та не буде по́купця“.

29 Оце слова заповіту, що наказав був Господь Мойсеєві скласти з Ізраїлевими синами в моавському кра́ї, окрім того заповіту, що склав був із ними на Хорі́ві. 2 І скликав Мойсей усього Ізраїля та й сказав їм: „Ви бачили все, що́ зробив був Господь на ваших оча́х в єгипетськім кра́ї фараонові, і всім рабам його та всьому його кра́єві, — 3 ті великі ви́пробування, що бачили очі твої, ті великі ознаки та чу́да, 4 та не дав вам Господь серця, щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб слухати, аж до дня цього. 5 І провадив я вас сорок літ пустинею, — не жу́жилися одежі ваші на вас, а чо́біт твій не жу́жився на тво́й нозі. 6 Не їли ви хлі́ба, і вина та п'яно́го напо́ю не пили ви, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш. 7 А коли ви при́йшли до цього місця, то вийшов був наперѐйми вас на війну Сиго́н, цар хешбо́нський, та Ог, цар баша́нський, — і побили ми їх, 8 і забрали ми їхній край, та й дали його на спадок Руві́мовим та Га́довим та

половині племені Манасїїного. **9** Додержуй же слів цього заповіту, і виконуй їх, щоб мали ви повб́дження в усьому, що́ будете робити. **10** Ви стої́те сьогодні всі перед лицем Господа, Бога вашого: голови ваші, племéна ваші, старші́ ваші та урядники ваші, усякий Ізраї́лів муж, **11** діти ваші, ваші жінки́ та твій прихóдько, що посеред табóрів твоїх від ко́лія дров твоїх аж до черпача твоєї́ води, **12** щоб ти ввійшов у запові́т Господа, Бога свого, та в клятву Його, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з тобою, **13** щоб поставити сьогодні тебе народом для Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і як присягнув був батька́м твоїм, Авраа́мові, Ісако́ві та Якову. **14** І не з вами самими я складаю цього запові́та та цю клятву, **15** але теж і з тим, хто тут з нами сьогодні стої́ть перед лицем Господа, Бога нашого, так і з тим, хто сьогодні не з нами тут. **16** Бо ви знаєте, що ми сиділи були в єгипетські́м краї́, і що ми прохóдили серед тих народів, які ви перейшли́, **17** і ви бачили їхні́ оги́ди та їхні́ бовва́нів, дерево та ка́мінь, срі́бло та золото, що з ними. **18** Стережі́ться, щоб не був серед вас чоловік або жінка, або рід, або плéм'я, що́ серце його́ сьогодні відверта́ється від Господа, Бога нашого, щоб пі́ти служити бо́гам цих народів, щоб не був серед вас ко́рїнь, що́ вирóщує ї́дь та по́лін, **19** щоб не було, що́ коли він почує слова́ цього́ прокля́ття, то поблагословить в серці́ свої́м, говорючи: Мир буде мені́, хоч і ходитиму в сваво́лі свого́ серця. Тоді́ загине і напóбений, і спра́гнений. **20** Не захоче Господь простити йому́, бо тоді́ запáлється Господній гні́в та лю́тість його́ на цього́ чоловіка, і буде лежати на ньому́ все прокля́ття, написане в цій кни́зі, і Господь витре ім'я́ його́ з-під неба. **21** І відді́лить його́ Господь на зло від усі́х Ізраї́левих пле́мєн, згідно з усі́ма прокля́ттями запові́ту, написаного в цій кни́зі Зако́ну. **22** І скаже останнє поколі́ння, ваші́ сини, що́ постану́ть за вами, і чужий, що́ прийде з далеко́ї краї́ни, і побачить порази́ цього́ Кра́ю та його́ хвороби, які́ пошлé Господь на нього́: **23** сі́рка та сі́ль, погорі́лище — уся земля́ його́, не буде вона́ засі́ювана, і не пустить росли́н, і не зйде на ній жодна тра́ва, як по знищенні́ Содóму та Гомóри, Адми́ та Цево́їму, що́ пору́йнував був Господь у гні́ві Сво́їм та в лю́ті Сво́їй. **24** І скажу́ть усі́ ті наро́ди: „Для чо́го Господь зробив так цьóму́ кра́єві? Що́ то за горі́ння цього́ великого́ гні́ву?“ **25** І скажу́ть: „За те, що́ вони́ покинули́ запові́та Господа, Бога сво́їх батьків, якого́ Він склав був із ними, коли́ вивóдив їх з єгипетського́ кра́ю. **26** І вони́ пішли, і служи́ли іншим бо́гам, і вклоня́лися ї́м, бо́гам, що́ не знали́ їх, і що́ Він не приді́лив ї́м.

27 І запали́вся Господній гні́в на цей край, щоб навести́ на нього́ все прокля́ття, написане в цій кни́зі. **28** І вирвав їх Господь з-над цієї́ землі́ в гні́ві, і в лю́ті, і в вели́кому о́бурєнні, та й кинув їх до іншого́ кра́ю, як цього́ дня. **29** Закри́те те, що́ є́ Господа, Бога нашого, а відкрите — наше та наших синів аж наві́ки, щоб викóнувати всі́ слова́ цього́ Зако́ну“.

30 І станеться, коли́ прийду́ть на тебе всі́ ці слова́, благослове́ння та прокля́ття, що́ я дав перед тобою, і ти ві́зьмеш їх до свого́ серця́ серед усі́х цих народів, куди́ закинув тебе Господь, Бог твій, **2** і ти наві́рнешся до Господа, Бога свого, і будеш слухати́ся Його́ голосу́ в усьому, що́ я сьогодні́ тобі́ наказу́ю, ти та сини тво́ї, усі́м свої́м серцем та всі́єю своєю́ душею, **3** то пові́рне з нево́лі Господь, Бог твій, тебе, і зми́лосéрдиться над тобою, і зно́ву позби́рає тебе́ зо́ всіх народів, куди́ розпо́рівив тебе́ Господь, Бог твій. **4** Якщо́ буде твій вигна́нець на кінці́ неба, то й зві́дти позби́рає тебе́ Господь, Бог твій, і зві́дти Він ві́зьме тебе́. **5** І введе́ тебе́ Господь, Бог твій, до кра́ю, що́ посла́ли батьки́ тво́ї, і ти посяде́ш його́, і Він учини́ть добро́ тобі́, і розмно́жить тебе́ більше́ за батьків тво́їх. **6** І обрі́же Господь, Бог твій, серце́ твоє́ та серце́ насіння́ твого́, щоб ти любив Господа, Бога свого, усі́м свої́м серцем та всі́єю душею́ своєю́, щоб жити́ тобі́. **7** І дасть Господь, Бог твій, усі́ ці прокля́ття на воро́гів тво́їх, та на тих, хто нена́видить тебе́, хто гнав тебе́. **8** А ти ве́рнешся, і бу́деш слухати́ся Господнього́ голосу́, і будеш викóнувати́ всі́ Його́ запові́ди, які́ я сьогодні́ наказу́ю тобі́. **9** І зроби́ть Господь, Бог твій, що́ будеш ти мати́ на́дмір у ко́жному чині́ своєї́ руки, у пло́ді ут́роби своєї́, і в пло́ді худо́би своєї́, і в пло́ді своєї́ землі́ на до́бре, бо́ Господь зно́ву буде́ раді́ти тобою́ на до́бро, як раді́в був тво́їми батька́ми, **10** коли́ будеш слухати́ся голосу́ Господа, Бога свого, щоб дотримува́ти запові́ди Його́ та постано́ви Його́, написані в цій кни́зі Зако́ну, коли́ наві́рнешся до Господа, Бога свого, усі́м серцем свої́м та всі́єю душею́ своєю́, **11** бо́ ця запові́дь, що́ я сьогодні́ наказу́ю тобі́, не тяжка́ вона́ для тебе́, і не далéка вона́. **12** Не на не́бі вона́, щоб сказа́ти: Хто́ зйде́ на небо́ для нас, та́ нам її́ ві́зьме і́ нам ого́лосить, а ми будемо́ виконувати́ її́? **13** І не по́ тім бо́ці моря́ вона́, щоб сказа́ти: Хто́ пі́де́ для нас на той бі́к моря́, і ві́зьме її́ нам, і ого́лосить її́ нам, а ми будемо́ виконувати́ її́? **14** Бож́ дуже́ близька́ до тебе́ та рі́ч, — вона́ в уста́х тво́їх та в серці́ тво́їм, щоб виконувати́ її́. **15** Диви́ся: я сьогодні́ дав перед тобою́ життя́ та до́бро, і сме́рть та зло. **16** Бо́ я сьогодні́ наказу́ю тобі́ любити́ Господа, Бога

свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закону Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у краї, куди ти входиш на насліддя. **17** А якщо серце твоє відвернеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звісти, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, **18** я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти переходиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її. **19** Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти вибери життя, щоб жив ти та насіння твоє, **20** щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб лінути до Нього, бож Він життя твоє, і довготу днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку присягнув Господь батькам твоїм Авраамові, Ісакові та Якову, дати їм“.

31 І пішов Мойсей, і промовляв до всього Ізраїля оці слова, **2** та й сказав їм: „Я сьогодні віку ста й двадцяти літ. Не можу вже виходити та входити, і Господь сказав мені: Не перейдеш ти цього Йордану. **3** Господь, Бог твій, — Він піде перед тобою, Він вигубить ці народи перед тобою, і ти заволодієш ними. Ісус перейде перед тобою, як говорив був Господь. **4** І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому краї, яких вигубив Він. **5** І дасть їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією заповіддю, що я вам наказав був. **6** Будьте сильні та відважні, не бійтеся, не лякайтеся перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опустить Він тебе й не покине тебе“. **7** І покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на очах усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввійдеш з цим народом до того краю, якого Господь присягнув їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм його на спадок. **8** А Господь, Він Той, що піде перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, — не бійся й не лякайся“. **9** І написав Мойсей цього Закону, та й дав його до священників, Левієвих синів, що носять ковчег Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старших. **10** І наказав їм Мойсей, говорячи: „У кінці семи літ, окресленого часу року відпущення, у свято Кучок, **11** коли прийде увесь Ізраїль з'явитися перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закону перед усім Ізраїлем до їхніх ушей. **12** Збери той народ, — чоловіків, і жінок, і дітей, і прихोцька свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога

вашого, і додержували виконувати всі слова цього Закону. **13** А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви житимете на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її“. **14** І сказав Господь до Мойсея: „Оце наблизилися дні твої до смерті. Поклич Ісуса, і станьте в шкіні заповіту, а Я йому накажу“. І пішов Мойсей та Ісус, і стали в шкіні заповіту. **15** І появився Господь у шкіні в стовпі хмари, і став той стовп хмари біля шкініного входу. **16** І сказав Господь до Мойсея: „Ось ти спочинеш з батьками своїми, а цей народ устане та й буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увиходить, щоб бути в середині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним. **17** І того дня запалиться Мій гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лице від них, а він буде знищений, і знайдуть його численні нещастя та утиски. І скаже він того дня: „Хіба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене ці нещастя?“ **18** А Я того дня конче сховаю лице Своє через усе те зло, що зробив він, бо звернувся до інших богів. **19** А тепер запиши собі оцю пісню, і навчи її Ізраїлевих синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пісня за свідка на Ізраїлевих синів. **20** Коли Я введу його до тієї землі, яку присягнув його батькам, що тече молоком та медом, і він буде їсти й насититься, і потовстіє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з образою, і зламає він заповіта Мого, **21** то станеться, коли знайдуть його численні нещастя та утиски, що пісня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забудеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення серця його, що він чинить сьогодні, перше ніж введу його до того краю, що Я присягнув“. **22** І написав Мойсей ту пісню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів. **23** І наказав він Ісусові, Навіновому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впровадиш Ізраїлевих синів до того краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“. **24** І сталося, як Мойсей скінчив писати слова цього Закону до книги аж до кінця їх, **25** то Мойсей наказав Левітам, що носять ковчег Господнього заповіту, говорячи: **26** „Візьміть книгу цього Закону, і покладіть її збоку ковчегу заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка. **27** Бо я знаю неслухняність твою та тверду твою шию. Бо ще сьогодні, коли я живу з вами, ви були неслухняні Господеві, а тим більш будете по смерті моїй! **28** Зберіть до мене всіх старших ваших племен та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей ці слова, і покличу небо й землю на свідчення проти

них. **29** Бо я знаю, що по смерті моїй, псуючися, зіпсуєтеся ви, і відхилитесь з тієї дороги, яку я наказав вам, і в кінці днів спіткає вас нещастя, коли будете робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його чином своїх рук". **30** І промовляв Мойсей до ушей всієї Ізраїлевої громади слова оцієї пісні аж до закінчення їх:

32 „Слухай, небо, а я говорітиму, і хай почує земля мову уст моїх! **2** Нехай летиться наука моя, мов той дощ, хай тече, як роса, моя мова, як краплі дощу на траву, та як злива на зелень. **3** Як буду я клікати Ймення Господнє, то славу віддайте ви нашому Богові! **4** Він Скеля, а діло Його досконале, всі бо дороги Його справедливі, — Бог вірний, і кривди немає в Ньому, справедливий і праведний Він. **5** Зіпсулись вони, — не Його то сині, покоління невірні й покрүчене. **6** Чи тим віддасте Господеві, нарóде нікчемний й немудрий? Чи ж не Він — Батько твій, твій Творець? Він тебе вчинив, і Він міцно поставив тебе. **7** Пам'ятай про дні давні, розважайте про роки усіх поколінь, — запитай свого батька, і покаже тобі твоїх тих старших, а вони тобі скажуть. **8** Як Всевишній нарóдам спáдок давав, коли Він розділяв синів людських, Він поставив границі нарóдам за числом Ізраїлевих синів. **9** Бо частка Господня — нарóд Його, Яків — відміряний ўділ спáдщини Його. **10** Знайшов Він його на пустинній землі та в степу завивання пустельних гієн, та й його оточив, уважав Він за ним, зберігав Він його, як зіницю оту свого ока. **11** Як гніздо своє будить орел, як ширяє він понад своїми малятками, крила свої простягає, бере їх, та носить їх він на рамені крилатім своїм, — **12** так Господь Сам провадив його, а бога чужого при нім не було. **13** Він його садовив на висóтах землі, і він їв польові врожаї, Він медом із скелі його годував, і оливою з скельного кременя, **14** маслом з худоби великої та молоком від худоби дрібної, разом із лоєм ягнят та баранів з Башану й козлів, разом з такою пшеницею, як лій на нирка́х, і кров виноградної ягоди пив ти вином. **15** І потовстів Ешуру́н та й брика́тися став. І ти потовстів, погрубів, став гладкий. І покинув він Бога, що його створив, і Ске́лю спасіння свого злегковажив. **16** Чужими богами Його роздразнили, Його розгнівили своїми гидóтами. **17** Вони де́монам жертви складали, не Богу, складали бога́м, що не відали їх, новім, що недавно прийшли, — не лякалися їх батьки ваші! **18** Забуваєш ти Ске́лю, Яка породила тебе, і забуваєш ти Бога, що тебе народив. **19** І побачив Господь, та й зненавидів їх, через

гнів на синів Своїх і на дочок Своїх, **20** та й сказав: „Лице Я Своє заховаю від них, побачу, який їх кінець, бо вони покоління розбещене, діти, що в них нема віри. **21** Роздразнили Мене вони тим, хто не Бог, Мене розгнівили своїми марно́тами, тому роздразню Я їх тим, хто не нарóд, — нерозумним нарóдом розгніваю їх. **22** Бо був загорівся огонь Мого гніву, і палився він аж до ше́блу найглибшого, і він землю поїв та її врожай, і спалив був підва́лини гір. (Sheol h7585) **23** Я на них нагрома́джу нещастя, зуживу́ Свої стріли на них. **24** Будуть вісна́жені вони голодом, і поїджені будуть огнем та зара́зою лютою, і з́уба звіри́ни наші́лю Я на них, з отрутою плазунів по землі. **25** Надворі забива́тиме меч, а в кімнатах — страхи́ття, як юнака́, так і дівчину, грудне́ немовля́ з чоловіком посі́влим. **26** Я сказав: Повигу́блюю їх, відрі́ву від людей їхню пам'ять, **27** та це Я відклав з-за ворожого гніву, щоб проти́вники їх не згорди́лися, щоб вони не сказали: Підне́слася наша рука, і не Господь учинив усе це. **28** Бо вони — люд безрадний, і нема в них розумува́ння. **29** Коли б були мудрі вони, зрозуміли б оце, розсудили б були́ про кінець свій. **30** Як може один гнати тисячу, а два — проганя́тьдесять тисяч, коли то не те, що їх продала́ їхня Скеля, і Господь видав їх? **31** Не така бо їх ске́ля, як наша та Ске́ля, хай судя́ть самі вороги. **32** Бо їх виногра́д — з винограду содо́мського та з піль тих го́морських, винні ягоди їхні — отру́йні то ягоди, вони грóна гіркóти для них. **33** вино їхне — змі́йна отру́та і гадю́ча погі́бельна їд! **34** Чи за́мкнене в Мене не це, у ска́рбніцях Моїх запеча́тане? **35** Моя пі́мста й відпла́та на час, коли їхня нога́ посковзне́ться, бо близький день погі́белі їх, поспішає майбутнє для них. **36** Бо розсудить Господь Свій нарóд, і змилисо́рдиться Він над Своїми раба́ми, як побачить, що їхня рука осла́бла, і нема ні неві́льного, ані вільного. **37** І Він скаже тоді: Де їх бо́ги, де ске́ля, що в ній поховали́сь вони, **38** що їли вони лій кривавих їх же́ртвов, пили вино же́ртвов їх литих? Нехай встану́ть і вам допо́можуть, і хай будуть покрово́м для вас. **39** Побачте тепер, що Я — Я є Той, і Бога немає крім Мене. Побиваю й оживлю́ю Я, і не врятує ніхто від Моєї руки. **40** Бо до неба підно́шу Я руку Свою та й кажу́: Я наві́ки Живий! **41** Поправді́ кажу вам: Я ві́стря Свого меча нагострю́, і рука Моя схопи́ться суду, тоді віді́мщу Я Своїм ворога́м, і Своїм ненаві́сникам Я відплачу́. **42** Я стріли Свої понапо́ю кров'ю, — а Мій меч поїда́тиме м'ясо, кров'ю забитого й бра́нця, головами кучма́тими ворога. **43** Раді́йте, погани, з нарóдом Його, бо Він віді́мститься за

кров Своїх всіх рабів, і пімсту поверне Своім ворогам, і викупить землю Свою, Свій народ“.

44 І прийшов Мойсей, і промовляв всі слова цієї пісні до ушей народу, він та Ісус, син Навінів.

45 А коли Мойсей скінчив промовляти всі ці слова до всього Ізраїля, **46** то сказав він до них: „Приложіть свої серця до всіх тих слів, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всі слова цього Закону. **47** Бо це для вас не слово порожнє, — воно життя ваше, і цим словом ви продовжите дні на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посіяти її“. **48** І Господь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи: **49** „Вийди на ту гору Аварім, на гору Невó, що в моавському краї, що навпроти Єрихону, і побач ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам на володіння. **50** І вмири на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своєї рідні, як помер був твій брат Аарон на Гор-горі, і долучився до своєї рідні, **51** за те, що ви спроневірилися були Мені серед Ізраїлевих синів при воді Меріви в Кадешу на пустині Цін, за те, що ви не освятили Мене серед Ізраїлевих синів. **52** Бо знавпроти побачиш ти той край, та не вийдеш туди, до того краю, що Я даю Ізраїлевим синам“.

33 А оце благословення, яким поблагословив Ізраїлевих синів Мойсей, чоловік Божий, перед своєю смертю, **2** та й сказав: „Господь від Сінаю прибув, і зійшов від Сеїру до них, появився у світлі з Парану гори, і прийшов із Меріви Кадешу. По правіці Його — огонь Закону для них. **3** Теж народи Він любить. Всі святії Його — у руці Твоїй, і вони припадають до ніг Твоїх, слухають мови Твоїєї. **4** Дав Мойсей нам Закону, спадщину зборові Якова. **5** І був Він царем в Єшуруні, як народні голови разом збирались, племена Ізраїлеві. **6** Рувім хай живе, і нехай не помре, і число люду Його нехай буде велике“. **7** А це про Юду. І він сказав: „Почуй, Господи, голосу Юди, і до народу Його Ти впровадиш Його. Йому воюватимуть руки Його, а Ти будеш поміч йому на його ворогів“. **8** А про Левія сказав: „Твій туммів і твій урім — для чоловіка святого Твого, що Його Ти був випробував у Масі, що суперечку з ним мав над водою Меріви, **9** що каже про батька свого та про матір свою: „Не бачив тебе“, що братів своїх не пізнає, і не знає синів своїх, — бо додержують слова Твого, і вони заповіту Твого стережуть. **10** Навчають вони про права Твої Якова, а про Закону Твогого — Ізраїля, приносять кадило Тобі та на жертівник Твій цілопалення. **11** Поблагослови Його силу, о Господи, а чин Його рук уподобай Собі. Поламай стегна тим, що стають проти нього, та ненависть

мають на нього, — щоб більш не повстали вони!“

12 Про Веніямина сказав: „Він Господній улюбленець, перебуває безпечно при Ньому, а Він окриває його цілий день і в раменах Його спочиває“. **13** А про Йосипа він сказав: „Благословенний від Господа край Його дарами з неба, з роси та з безодні, що долі лежить, **14** із дару врожаїв від сонця, і з дару рослини від місяців, **15** із верхів'я гір сходу, і з дару відвічних пагірків, **16** із дару землі та її повноти. А милість Того, що в терновім кущі пробував, нехай прийде на голову Йосипа та на тім'я вирізеного між братами своїми. **17** Величність його — як вола його перворідного, а роги його — роги буйвола, — ними буде колоти народи всі разом, аж до кінців землі, а вони — міріяди Єфремові, а вони — Манасіїні тисячі“. **18** А про Завулóна сказав: „Радій, Завулóне, як будеш виходити, і ти, Іссаха́ре, у наметах своїх! **19** Вони кличуть народи на гóри, приносять там праведні жертви, бо будуть вони споживати достáток морський та скарби, зариті в піску“. **20** А про Гада сказав: „Благословенний, хто Га́да розширює! Він ліг, як левиця, і жере рам'я й чере́п. **21** Забезпечив він частку для себе, бо там частка прихована від Праводавця, і прийшов із головами народу, виконав правду Господню і Його постанови з Ізраїлем“. **22** А на Да́на сказав: „Дан левів левчу́к, що з Баша́ну вискакує“. **23** А на Нефталіма сказав: „Нефталім ситий милістю, і повен Господнього благословення, — захід та південь посядє!“ **24** А про Асира сказав: „Асі́р благословенний найбільше з синів, уподобаний серед братів своїх, і в оливу вмочає він ногу свою. **25** Залізо та мідь — то запóра твоя, а сила твоя — як усі твої дні. **26** Немає такого, як Бог, Єшуру́не, що їде по небу на поміч тобі, а Своєю величністю їде на хмарах. **27** Покрóва твоя — Бог Предвічний і ти в вічних раменах Його. І вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повинищуй Його! **28** І перебував Ізраїль безпечно, самотно, він Яковове джерелó в краї збіжжя й вина, а небо його сипле кра́плями рóсу. **29** Ти блаженний, Ізраїлю! Який інший народ, якого спасає Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї величності. І будуть твої вороги при тобі упокрóрюватись, а ти по висóтах їх будеш ступати“.

34 І вийшов Мойсей із моавських степів на гóру Невó, на верхів'я Пісці, що навпроти Єрихону, а Господь дав йому побачити весь край: Гілеа́д аж до Да́ну, **2** і весь Нефталім, і край Єфрема та Манасії, і весь край Юди аж до Остáнного моря, **3** і південь, і рівнину долини Єрихону, пальмового міста аж до Цоару.

4 І сказав Господь до нього: „Оце той край, що Я присягнув Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Насінню твоєму Я дам його. Я вчинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не перейдеш“. 5 І впокоївся там Мойсей, Господній раб, у моавському краї на приказ Господа. 6 І похований він у долині в моавському краї навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає гробу його аж до цього дня. 7 А Мойсей був віку ста й двадцять літ, коли він помер, та не затемнилось око його, і волóгість його не зменшилась. 8 І оплакували Мойсея Ізраїлеві сини в моавських степах тридцять день, та й покінчилися дні оплакування жалоби за Мойсеєм. 9 А Ісус, син Навінів, був повний духа мудрости, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві. 10 І не появився вже в Ізраїлі пророк, як Мойсей, що знав його Господь обличчя-в-обличчя, 11 щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетськiм краї фараонові й усім рабам його та всьому його краєві, 12 і щодо всієї тієї сильної руки, і щодо всього того страху великого, що Мойсей чинив на очах усього Ізраїля.

Ісус Навин

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Ісуса, сина Навінового, Мойсеевого слуги, говорячи: **2** „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер уставай, перейди цей Йордан ти та весь народ цей до того краю, що Я даю їм, Ізраїлевим синам. **3** Кожне місце, що стопі ноги вашої ступить на нього, Я дав вам, як Я говорив був Мойсееві. **4** Від пустині й цього Ливану й аж до Великої Річки, річки Ефрату, увесь край хіттєян, і аж до Великого моря на захід буде ваша границя. **5** Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсеем, так буду з тобою, — не залишу тебе й не покину тебе. **6** Будь сильний та відважний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм. **7** Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб додержувати чинити за всім тим Законом, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхилюшся від нього ні праворуч, ні ліворуч, щоб шастило тобі в усьому, де ти будеш ходити. **8** Нехай книга цього Закону не відійде від твоїх уст, але будеш роздмувати про неї вдень та вночі, щоб додержувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дороги свої, і тоді буде щастити тобі. **9** Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відважний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити“. **10** І наказав Ісус урядникам народу, говорячи: **11** „Перейдіть посеред табору, і накажіть народові, говорячи: Приготуйте собі поївну на дорогу, бо по трьох днях ви переходите цей Йордан, щоб увійти посісти той край, що Господь, Бог ваш, дає вам його на спадщину“. **12** А Рувімовому й Гадовому та половині племени Манасіного Ісус сказав, говорячи: **13** „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочинок дає вам, дав вам цей край. **14** Ваші жінки, діти ваші та ваша худоба зостануться в краї, що дав вам Мойсей по той бік Йордану, а ви перейдете озброєні перед вашими братами, усі сильні військові, і допоможете їм, **15** аж поки Господь не дасть відпочинку вашим братам, як вам, і посядуть і вони той край, що Господь, Бог ваш, дає їм. І ви вернетесь до краю вашого спадку, і посядете його, що дав вам Мойсей, раб Господній, по той бік Йордану на схід сонця“. **16** А вони відповіли Ісусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зробимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо. **17** Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебе, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсеем. **18** Кожен,

хто буде неслухняний наказам твоїм, і не буде слухатися слів твоїх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

2 І послав Ісус, син Навінів, із Ситтіму двох таємних вивідувачів, говорячи: „Ідіть, розгляньте цей край та Єрихон“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудниці, а ім'я їй Рахав. І переночували вони там. **2** І було донесено єрихонському цареві, говорячи: „Ось цієї ночі прийшли сюди якісь люди з Ізраїлевих синів, щоб вивідати цей край“. **3** І послав єрихонський цар до Рахави, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, що ввійшли до твого дому, бо вони прийшли, щоб вивідати весь цей край“. **4** А та жінка взяла двох тих людей, та й сховала їх. І сказала: „Так, приходили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони. **5** А коли замикалася брама зо смерком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женіться за ними, то ви доженете їх“. **6** А вона відвелà їх на дах, та й сховала їх у жмутах льону, що були зложені в неї на даху. **7** А ті люди погналися за ними йорданською дорогою аж до бродів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними. **8** І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах, **9** і сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей край, і що жах перед вами напав на нас, і що всі мешканці цього краю умлівають зо страху перед вами. **10** Бо ми чули те, що Господь висушив воду Червоного моря перед вами, коли ви виходили з Єгипту, і що зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йордану, Сигонові та Огові, яких ви вчинили закл'яттям. **11** І чули ми це, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в людині зо страху перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небесах угорі й на землі долі! **12** А тепер присягніть мені Господом, що як я вчинила з вами милість, так зробите й ви милість з домом батька мого, і дасте мені правдивого знака. **13** І зоставите при житті батька мого, і матір мою, і братів моїх, і сестер моїх, і все, що їхнє, і врятуєте наше життя від смерті“. **14** І сказали їй ті люди: „Душа наша за вас нехай віддана буде на смерть, якщо ви не відкриєте цієї нашої справи. І буде, коли Господь передаватиме нам оцей край, то ми вчинимо тобі милість та правду“. **15** І вона спустила їх шнуром через вікно, бо дим її був у стіні моського муру, і в мурі вона жила. **16** І сказала вона їм: „Ідіть на гору, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтеся там три дні, аж поки не вернеться погоня, а потому підете своєю дорогою“. **17** І сказали до неї ті люди: „Ми будемо чисті від

цієї присяги тобі, що ти заприсягла нас, якщо ти не вчиниш так. **18** Оце, як ми будемо вхідити до краю, то ти прив'яжеш шнурка з цієї нитки червеної в вікні, що ти ним нас спустила. А батька свого, і матір свою, і братів своїх, і весь дім свого батька збереш до себе до дому. **19** І буде, — усі, хто вийде а дверей твого дому назовні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому. **20** А коли ти відкриєш цю нашу справу, то ми будемо чисті від присяги тобі, якою ти заприсягла нас“. **21** А вона сказала: „Як ви сказали, нехай буде воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного суканого шнурка. **22** І вони пішли, і вийшли на гору, та й сиділи там три дні, аж поки вернулася погоня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх. **23** І повернулися ті два мужі, і зійшли з гори, і перейшли Йордан, і прийшли до Ісуса, сина Навінового, та й розповіли йому все, що їх спіткало. **24** І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мешканці цього краю омліли зо страху перед нами“.

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Ситтіму, та й прийшли аж до Йордану він та всі Ізраїлеві сини. І переночували вони там перше, ніж перейшли. **2** І сталося по трьох днях, і перейшли урядники між таббором, **3** і наказали наро́дові, говорячи: „Коли ви побачите ковче́га заповіту Господа, Бога вашого, та священників-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і підете за ним. **4** Тільки відда́ль між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч ліктів. Не наближайте́ся до нього, щоб ви знали ту доро́гу, якою підете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“. **5** І сказав Ісус до наро́ду: „Освятітьс́я, бо Господь узавтра чинитиме чу́да поміж вами“. **6** І сказав Ісус до священників, говорячи: „Понесіть ковче́га заповіту, і перейдіть Йордан перед наро́дом“. І понесли вони ковче́га заповіту, і пішли перед наро́дом. **7** І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпі́чну́ Я звели́чувати тебе на о́чях усього Ізраї́ля, який буде бачити, що як був Я з Мойсе́ем, так буду з тобою. **8** А ти накажеш священникам, що носять ковче́га заповіту, говорячи: Коли ви ввійдете до краї́ю води Йорда́ну, станете в Йорда́ні“. **9** І сказав Ісус до Ізраї́левих синів: „Підійдіть сюди, і послушайте́ слів Господа, Бога вашого“. **10** І Ісус сказав: „По цьому́ пізна́єте, що Бог Живий поміж вами, і конче́ Він ви́жене перед вами ханаа́нєнина, і хітте́янина, і хівве́янина,

і пері́зє́янина, і гі́ргаше́янина, і євусе́янина. **11** Оце ковче́г заповіту Влади́ки всієї землі́ пере́ходить перед вами́ через Йо́рдан. **12** А тепе́р візьміть собі́ двана́дцять мужі́в з Ізраї́левих пле́мєн, по одні́му муже́ві на пле́м'я. **13** І стане́ться, коли спі́нятьс́я сто́пи ніг священи́ків, що нося́ть ковче́га Господа, Влади́ки всієї землі́, у воді́ Йо́рдану, буде спі́нена вода, що тече́ звє́рху, і стане́ одним ва́лом“. **14** І стало́ся, коли руши́в наро́д зо своїх наметі́в, щоб пере́йти Йо́рдан, а священи́ки, що не́сли ковче́га заповіту перед наро́дом, **15** і коли носі́ї ковче́гу при́йшли до Йо́рдану, а ноги́ священи́ків, що несли́ ковче́га, зану́рили́ся в воду́ скра́ю, а Йо́рдан був повни́й по всі́ бере́гі свої́ всі́ дні́ жни́в, **16** то спини́лась вода, що звє́рху текла́, стала́ одним ва́лом, дуже́ да́леко́ від мі́ста Ада́ма, що збо́ку Цорта́ну, а та, що текла́ до сте́пу, до Солоно́го моря́, стекла́ зовсі́м, і була́ відді́лена, а наро́д пере́йшов на́проти Єри́хону. **17** А священи́ки, що не́сли ковче́га заповіту Госпо́днього, стали́ мі́цно на сухо́му посере́дині Йо́рдану, і весь Ізраї́ль пере́ходив по сухо́му, аж поки́ не скінчи́в пере́ходити Йо́рдан увесь наро́д.

4 І стало́ся, як увесь наро́д закінчи́в пере́ходити Йо́рдан, то сказа́в Господь до Ісуса, говорячи: **2** „Візьміть собі́ з наро́ду двана́дцять мужі́в, по одні́му муже́ві з пле́мени. **3** І нака́жете їм, говорячи: Вине́сіть зві́дси, із сере́дини Йо́рдану, із місця́, де мі́цно стоя́ли ноги́ священи́ків, двана́дцять ка́менів, і перене́сете́ їх із собою́, і покла́дете їх на ні́члігу, що в ньому́ буде́те ноче́увати цієї́ но́чі“. **4** І поклика́в Ісус тих двана́дцятьох мужі́в, що настанови́в з Ізраї́левих сині́в, по одні́му муже́ві з пле́мени, **5** та й сказа́в їм Ісус: „Піді́ть перед ковче́гом Господа, Бога вашого, до сере́дини Йо́рдану, і піді́йміть собі́ ко́жен на пле́чє́ своє́ одні́го ка́меня за́ числом пле́мєн Ізраї́левих сині́в, **6** щоб то́ було́ зна́ком між вами́, коли́ зва́тра за́питаю́ть ва́ші сини́, говорячи: Що́ це в вас за ка́міння? **7** то ска́жете їм, що була́ відді́лена Йо́рданська́ вода́ перед ковче́гом Госпо́днього заповіту, — коли́ він пере́ходив в Йо́рдані́, була́ відді́лена Йо́рданська́ вода. І бу́дуть ті ка́міння за́ пам'я́тку для́ Ізраї́левих сині́в аж наві́ки“. **8** І зроби́ли Ізраї́леві сини́ так, як нака́зав Ісус, — і понесли́ вони́ двана́дцять ка́менів із сере́дини Йо́рдану, як говори́в Господь до Ісуса, за́ числом пле́мен Ізраї́левих сині́в. І пере́несли́ їх із собою́ до ні́члігу, та й покла́ли їх там. **9** А інши́х двана́дцять ка́менів постави́в Ісус в сере́дині Йо́рдану на місці́, де стоя́ли но́ги священи́ків, що несли́ ковче́га заповіту, — і вони́ там аж до́ дня́ цього. **10** А священи́ки, що не́сли ковче́га,

стояли в середині Йордану аж до закінчення всього, що Господь наказав був Ісусові сказати народові, згідно з усім тим, що наказав був Мойсей Ісусові. А народ квіпався і переходив. **11** І сталося, як увесь народ скінчив переходити, то перейшов Господній ковчег та священники перед народом. **12** І перейшли Рувімові сини й сини Гадові та половина племени Манасіного, озброєні до ббю, перед Ізраїлевими синами, як Мойсей говорив був до них. **13** Коло сорока тисяч озброєних вояків перейшли перед Господнім лицем на війну до ерихонських степів. **14** Того дня звеличив Господь Ісуса на очах усього Ізраїля, і стали боятися його, як боялися Мойсея по всі дні його життя. **15** І сказав Господь до Ісуса, говорячи: **16** „Накажи священикам, що носять ковчега заповіту, і нехай вони вийдуть з Йордану“. **17** І наказав Ісус священикам, говорячи: „Вийдіть з Йордану!“ **18** І сталося, коли священики, що несли ковчега Господнього заповіту, вийшли з середини Йордану, а стоїли ніг священиків відірвалися від нього, щоб стати на сухому, то вода Йордану вернулася на своє місце, і пішла, як учора-позавчора, по всіх його берегах. **19** А народ вийшов із Йордану десятого дня першого місяця, та й таборував у Гілгалі, на східньому боці Ерихону. **20** А дванадцять тих каменів, що взялі з Йордану, Ісус поставив у Гілгалі. **21** І сказав він до Ізраїлевих синів, говорячи: „Коли взавтра запитають вас ваші сини своїх батьків, говорячи: Що це за каміння? **22** то познайомте ваших синів, говорячи: По сухому перейшов був Ізраїль цей Йордан, **23** бо Господь, Бог ваш, висушив воду Йордану перед вами, аж поки ви не перейшли, як зробив був Господь, Бог ваш, морю Червоному, яке Він висушив перед нами, аж поки ми не перейшли, **24** щоб усі народи землі пізнали руку Господню, що сильна вона, щоб боялися ви Господа, Бога вашого, по всі дні“.

5 І сталося, як усі аморейські царі, що по той бік Йордану на захід, і всі ханаанські царі, що над морем, почувли, що Господь висушив був воду Йордану перед Ізраїлевими синами, аж поки вони перейшли, то зомліло їхнє серце, і не було вже в них духу до страху перед Ізраїлевими синами. **2** Того часу сказав Господь до Ісуса: „Нароби собі камінних ножів, і пообрізуй Ізраїлевих синів знову, другий раз“. **3** І наробив собі Ісус камінних ножів, та й пообрізував Ізраїлевих синів при Гів'ат-Гааралоті. **4** А оце та причина, чому Ісус пообрізував: увесь народ, що вийшов був із Єгипту, чоловічої статі, усі воякі, повмирали в пустині в дорозі, коли вийшли

з Єгипту. **5** Бо був обрізаний увесь народ, що виходив, а всього народу, що народився в пустині в дорозі по виході з Єгипту, не обрізували. **6** Бо сорок літ ходили Ізраїлеві сини в пустині, аж поки не вигинув увесь той народ, ті воякі, що вийшли були з Єгипту, що не слухалися Господнього голосу, що Господь заприсягнув був їм не показати їм того краю, що Господь заприсягнув був їхнім батькам дати їм край, який тече молоком та медом. **7** А їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрізані, бо їх не обрізували в дорозі. **8** І сталося, як увесь народ закінчив обрізуватися, то вони осіли в таборі на своїх місцях аж до відужання. **9** І сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську ганьбу“. І назвав те місце ім'ям: Гілгал, і так є аж до цього дня. **10** І таборували Ізраїлеві сини в Гілгалі, і справили Пасху ввечорі чотирнадцятого дня місяця на ерихонських степях. **11** А назавтра по Пасці їли вони того самого дня з урожаю того краю, опрісноки та пражене. **12** І перестала падати мінна з другого дня, як вони їли з урожаю того краю, і вже більш не було Ізраїлевим синам манни, — і їли вони того року з урожаю ханаанського краю. **13** І сталося, коли Ісус був при Єрихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стоїть навпроти нього чоловік, а витягнений його меч у руці його. І підійшов Ісус до нього, та й сказав йому: „Чи Ти наш, чи наших ворогів?“ **14** А Той відказав: „Ні, бо Я Вождь Господнього війська, тепер Я прийшов“. І впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав йому: „Що говорить мій Пан своєму рабові?“ **15** І сказав Вождь Господнього війська до Ісуса: „Скинь взуття своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ І зробив Ісус так.

6 А Єрихон замкнувся, і був замкнений зо страху перед Ізраїлевими синами, — ніхто не виходив і не входив. **2** І сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою руку Єрихон та царя його, сильних вояків. **3** І обійдете навколо це місто, всі воякі, — обхід навколо міста один раз. Так зробиш шість день. **4** А сім священиків будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед ковчегом. А сьомого дня обійдете навколо те місто сім раз, а священники засурмлять у роги. **5** І станеться, коли засурмить баранячий ріг, коли ви почуєте голос тієї сурми, а весь народ крикне гучним криком, то мур цього міста впаде на своєму місці, а народ увіде кожен перед себе“. **6** І покликав Ісус, син Навинів, священників, та й сказав до них: „Несіть ковчега заповіту, а сім священників будуть нести сім сурем із баранячих

рогів перед Господнім ковчегом“. 7 А до народу сказав: „Підіть, обійдіть навколо це місто, а озбронений піде перед Господнім ковчегом“. 8 І сталося, як Ісус сказав це народові, то сім священиків, що несли сім сурем із баранячих рогів, йшли та сурмили в ці сурми, а ковчег Господнього заповіту йшов за ними. 9 А озброні йшли перед священиками, що сурмили в роги, а військо задне йшло за ковчегом. І все сурмили в сурми. 10 А народові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте почути вашого голосу, і не вийде слово з ваших уст аж до дня, коли я скажу вам: Закричіть! І ви закричите“. 11 І Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. І ввійшли до табору, та й ночували в таборі. 12 І встав Ісус рано вранці, і понесли священики Господнього ковчега. 13 А сім священиків, що несли сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом, йшли та все сурмили в сурми, а озброні йшли перед ними, а військо задне йшло за Господнім ковчегом. І все сурмили в сурми. 14 І обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табору. Так зробили шість день. 15 І сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як сходилла рання зоря, і обійшли навколо міста за тим приписом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз. 16 І сталося, коли сьомого разу засурмили священики в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закричіть, бо Господь віддав вам це місто! 17 І станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудниця Рахав буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона сховала була послів, яких ми посиляли. 18 Та тільки стережіться заклятю, щоб ви самі не стали закляттям, і не взяли з заклятю, і щоб тим не завелі Ізраїлевого табору під закляття, і не довелі його до нещастя. 19 А все срібло та золото, і речі мідяні та залізні, — це святість для Господа, воно ввійде до Господньої скарбниці“. 20 І закричав народ, і засурмили в сурми. І сталося, як народ почув голос сурми, і закричав народ гучним криком, то впав мур на своєму місці, а народ увійшов до міста, кожен перед себе. І здобули вони те місто. 21 І зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібної худоби, і осла, — усе знищили вістрям мечів. 22 А до двох тих людей, що вивідували край, Ісус сказав: „Увійдіть до дому тієї жінки блудниці, і виведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви заприсягли були їй“. 23 І ввійшли юнаки, вивідувачі, і вивели Рахав, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі роди її вивели й

умістили поза Ізраїлевим табором. 24 А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому. 25 А блудницю Рахав, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла вона серед Ізраїля, і так є аж до цього дня, бо сховала була послів, яких послав був Ісус вивідати Єрихон. 26 І того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклятий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Єрихон, — на перворіднім своїм він заложить його, і на наймолодшій своїй поставить брами його“. 27 І був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім краї.

7 І спроневірилися Ізраїлеві сини в заклятю, — Ахай, син Кармія, сина Завдієвого, сина Зерахового, Юдиного племені, узав із заклятю. І запалився Господній гнів на Ізраїлевих синів. 2 І послав Ісус мужів з Єрихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вивідайте цей Край“. І пішли ті мужі, і вивідали той Ай. 3 І вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде весь нарід, — коло двох тисяч люда або коло трьох тисяч люда нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всього народу туди, бо ті вороги нечисленні“. 4 І пішли туди з народу коло трьох тисяч люда, — та вони повтікали перед айськими людми. 5 І айські люди повибивали з них коло тридцяти й шости чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім, і розбили їх на узбіччі гори. І охляло серце народу, та й стало як вода. 6 І роздер Ісус одержу свою, та й упав на обличчя своє на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і поспіпали порохом свою голову. 7 І сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче перепровадив цей нарід через Йордан, щоб дати нас у руку амореянина, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осіли по той бік Йордану! 8 О, Господи! Що я скажу по тому, як Ізраїль обернув потилицю перед своїми ворогами? 9 І почують ханаанейнин та всі мешканці цього краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. І що Ти зробиш Своєму великому Йменню?“ 10 І сказав Господь до Ісуса: „Устань, — пощо то ти падаєш на обличчя своє? 11 Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з заклятю, а також кради, і обманювали, і клали поміж свої речі. 12 І не зможуть Ізраїлеві сини встояти перед своїми ворогами, — вони обернуть спину перед ворогами своїми, бо стали закляттям. Не буду більше з вами, якщо не вигубите заклятю з-поміж себе! 13 Устань,

освятити народ та й скажеш: Освятяться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Закляте серед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устояти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того закладного. **14** І підходьте рано вранці за вашими племенами. І станеться, те плем'я, що його виявить Господь, нехай підходить за родами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домами, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужчинами. **15** І станеться, хто буде виявлений у закліті, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіді Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“. **16** І встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенами, — і було виявлене Юдине плем'я. **17** І привів він Юдині роди, і був виявлений рід Зархіїв. І привів він Зархіїв рід за родинами, і був виявлений Завдій. **18** І привів він його дім за мужчинами, і був виявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племені. **19** І сказав Ісус до Ахана: „Сину мій, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, що ти зробив? Не скажи неправди передо мною!“ **20** І відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дійсно, згрішив я Господеві, Богові Ізраїля, і зробив так та так. **21** І побачив я в здобичі одного доброго шін'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого зливка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забажав я їх, і взяв їх. І ось вони сховані в землі в середині намету мого, а срібло під ним“. **22** І послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сховане воно в наметі, а срібло під ним. **23** І забрали його з середини намету, і принесли його до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його перед Господнім лицем. **24** І взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого зливка, і синів його, і дочок його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а весь Ізраїль із ним, та й повиводили їх до долини Ахор. **25** І сказав Ісус: „Начо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведе це нещастя Господь цього дня!“ І вкаменували його, увесь Ізраїль, камінням. І попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням. **26** І поставили над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. І спинив Господь лютість гніву Свого, тому назвав ім'я того місця: Ахор, аж до цього дня.

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся й не лякайся, — візьми з собою весь військовий люд, та й устань, піди на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя, і народ його, і місто його, і край його. **2** І зробиш Аеві, і цареві його,

як ти зробив Єрихоніві та цареві його, — тільки здобич його та худобу його заберете собі. Постав собі засідку на місто позад нього“. **3** І встав Ісус та весь військовий люд, щоб іти на Ай. І вибрав Ісус тридцять тисяч чоловіків сильних вояків, та й послав їх уночі. **4** І він наказав їм, говорячи: „Глядіть, чатуйте на Ай з-позад міста, — не віддаляйтеся дуже від міста, і будьте всі готові. **5** А я та весь народ, що з мною, прийдемо до міста. І станеться, коли вийдуть напередіми нам, як перше, то ми втечемо перед ними. **6** І вийдуть вони за нами, а ми відтігнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. І ми втечемо перед ними. **7** А ви встанете з засідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дасть його вам у вашу руку. **8** І станеться, як ви візьмете місто, то підпалите місто огнем, — зробите за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“. **9** І послав їх Ісус, і пішли вони на засідку, та й засіли між Бет-Елом та між Аєм, із заходу від Аю. А Ісус ночував тієї ночі серед народу. **10** І встав Ісус рано вранці, і переглянув народ, і пішов він та Ізраїлеві старші перед народом до Аю. **11** А всі вояки, що були з ним, пішли під гору, і підійшли, і прийшли навпроти того міста, і таборували з півночі Аю, а між ним та між Аєм була долина. **12** І взяв він коло п'яти тисяч чоловіка, і поставив їх як засідку між Бет-Елом та між Аєм з заходу міста. **13** І розклав народ, увесь табір, що з півночі міста, а задню частину його з заходу міста. І прийшов Ісус тієї ночі на середину долини. **14** І сталося, як побачив це айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли напередіми Ізраїля на бій, він та весь його народ, на означений час перед стеною. А він не знав, що є засідка на нього з-позад міста. **15** А Ісус та весь Ізраїль удавали, ніби побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню. **16** А ті скликали весь народ, що в місті, щоб гнатися за ними. І гналися вони за Ісусом, і віддалилися від міста. **17** І не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. І позоставили вони місто відчиненим, та й гналися за Ізраїлем. **18** І сказав Господь до Ісуса: „Простягній списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. І простягнув Ісус списа, що в руці його, до міста. **19** А засідка швидко встала з свого місця, та й побігли, як він простягнув свою руку. І вийшли вони до міста, і здобули його, і поквіпилися та й підпалили те місто огнем. **20** І обернулися айські люди позад себе, та й побачили, аж ось знявся дим міста до неба! І не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди... А народ, що втікав до пустині, обернувся на тих, хто гнався

за ним. **21** А Ісус та весь Ізраїль, як побачили, що засідка здобула те місто, і що знявся дим із міста, то вернулися, та й повбивали айських людей. **22** А ті повиходили з міста навперейми них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього боку, а ті з того. І повбивали їх, так що не позосталося з них нікого, хто врятувався б чи втік. **23** А айського царя вони схопили живого, і привели його до Ісуса. **24** І сталося, як покінчив Ізраїль забивати всіх айських мешканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попадали вони від вістря меча аж до останнього, то вернувся весь Ізраїль до Аю, і перебили його вістря меча. **25** І було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мешканці. **26** А Ісус не опускав своєї руки, що витягнув зо списом, аж поки не вчинив закляттям усіх айських мешканців. **27** Тільки худобу та здобич того міста позабирав собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові. **28** І спалив Ісус Ай, і поклав його вічною руїною, пустою, і так є аж до цього дня. **29** А айського царя повісив на дереві аж до вечірнього часу. А коли сонце заходило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. І накидали над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. **30** Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евал, **31** як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, — жертівника з цілого каміння, що над ними не підіймали заліза. І принесли на ньому цілопалення для Господа, і принесли мирні жертви. **32** І він написав там на тих каміннях відписа Мойсеєвого Закону, що той написав перед Ізраїлевими синами. **33** А весь Ізраїль, і старші його, і урядники, і судді його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священиків-Левитів, що носять ковчег Господнього заповіту, як прихोдько, так і тубілець, — половина його навпроти гори Гарізім, а половина його навпроти гори Евал, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїлів народ найперше. **34** А потім він читав усі слова того Закону, благословення та прокляття, усе так, як написано в Законі. **35** Не було слова зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма зборами Ізраїля, і жінок, і дітей, і прихोдька, що ходить серед них.

9 І сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йордану, на горі та на поділлі, та на всім березі Великого моря навпроти Ливану: хіттеянин, і амореянин, ханаанянин, перізеянин, хіввеянин і євусеянин, **2** то вони

зібралися разом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля. **3** А мешканці Гів'ону почули, що Ісус зробив Єрихоніві та Аеві, **4** то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і взяли повитірані мішки для ослів своїх, і бурдюки для вина повитірані, і потріскані, і пов'язані, **5** і взуття повитіране та полатане на їхніх ногах, і одежа на них поношена, а весь хліб їхньої поживи на дорогу був сухий, заплісний. **6** І пішли вони до Ісуса, до табору в Гілгалі, та й сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого краю, а ви тепер складіть з нами умову“. **7** І сказали Ізраїлеві мужі до хіввеян: „Може ви сидіть поблизу нас, то як ми складемо з вами умову?“ **8** І сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“. А Ісус сказав до них: „Хто ви та звідки приходите?“ **9** І вони сказали йому: „З дуже далекого краю прийшли твої раби до Ймення Господа, Бога твого, бо ми чули чутку про Нього, і все, що Він зробив був в Єгипті, **10** і все, що Він зробив двом аморейським царям, що по той бік Йордану, — Сигонові, цареві хешбонському, та Огові, цареві башанському, що в Аштароті. **11** І сказали до нас наші старші та всі мешканці нашого краю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на дорогу, і йдіть навпроти них та й скажете їм: Ми ваші раби, а тепер складіть із нами умову. **12** Оце наш хліб: теплим ми забезпечилися ним у поживу на дорогу з наших домів у день нашого виходу, щоб іти до вас, а тепер ось він висох і став заплісний. **13** А ці бурдюки вина, що понаповнювали ми нові, ось подерлися! А ось одежа наша та взуття наше повитіралось від цієї дуже далекої дороги“. **14** І взяли люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст не питали. **15** І вчинив їм Ісус мир, і склав з ними умову, щоб zostавити їх при житті, і присягнули їм начальники громади. **16** І сталося по трьох днях по тому, як склали з ними умову, то почули, що близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними. **17** І рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибули до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беерот, і Кір'ят-Єарім. **18** І не повбивали їх Ізраїлеві сини, бо начальники громади присягли були їм Господом, Богом Ізраїля. І нарікала вся громада на начальників. **19** І сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них. **20** Оце зробимо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“. **21** І сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. І стали вони рубати дрова та носити воду для всієї громади, як говорили їм

начальники. **22** І покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому ви обманіли нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидите серед нас? **23** А тепер ви прокляті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубачі дров, і носії води для дому Бога мого“. **24** А вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді виявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твій, наказав Мойсееві, Своему рабові, дати вам увесь цей край, і вигубити всіх мешканців цієї землі перед вами. І ми дуже налякалися за своє життя зо страху перед вами, і зробили оцю річ. **25** А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очах твоїх учинити нам, учини“. **26** І він зробив їм так, — і врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не повбивали їх. **27** І дав їх Ісус того дня за рубачів дров та за носіїв води для громади й для Господнього жертівника, і так є аж до цього дня, до місця, яке він вибере.

10 І сталося, як почув єрусалимський цар Адоні-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його закляттям, і що як зробив Єрихоніві й цареві його, так зробив Аеві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них, **2** то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі. **3** І послав єрусалимський цар Адоні-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахіського царя Яфії, і до еглонського царя Девіра, говорячи: **4** „Прийдіть до мене, і допоможіть мені, і ми поб'ємо Гів'она, бо він замирів з Ісусом та з Ізраїлевими синами“. **5** І вони зібралися, і пішли п'ять аморейських царів: цар єрусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахіський, цар еглонський, вони та всі табори їхні, і розтаборувалися при Гів'оні, і воювали проти них. **6** І послали гів'онські люди до Ісуса та до табору в Гілгал, говорячи: „Не стримуй своєї руки від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зібралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“. **7** І рушив Ісус із Гілгалу, він та з ним усі вояки й військові лицарі. **8** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“. **9** І прибув до них Ісус зненацька, — цілу ніч ішов із Гілгалу. **10** І Господь навів на них замішання перед Ізраїлем, і побив їх великою поразкою в Гів'оні. І він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеди. **11** І сталося, коли вони втікали перед Ізраїлем і були на сході від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике

каміння аж до Азеки, і вони вмирали. Тих, що повмирали від градобого каміння, було більше від тих, що Ізраїлеві сини повбивали мечем. **12** Тоді Ісус говорив Господеві того дня, коли Господь дав аморянина перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля: „Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяцю, ув аїялонській долині! **13** І сонце затрималося, а місяць спинився, аж поки народ відісмистився своїм ворогам“. Чи це не написано в книзі Праведного? І сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день. **14** І не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь так слухав людського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля. **15** І вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табору в Гілгал. **16** А ті п'ять царів повтікали, та й сховалися в печері в Маккеді. **17** І було донесено Ісусові й сказано: „Знайдені ті п'ять царів, сховані в печері в Маккеді“. **18** А Ісус відказав: „Приваліть велике каміння на отвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерегти. **19** А ви не стійте, — женіться за своїми ворогами, і пониште їхні задні стєжі, і не давайте їм входити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“. **20** І сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику поразку, так, що прийшов їм кінець, а врятовані повтікали від них, і повходили до твердинних міст, **21** то увесь народ у спокої вернувся до табору до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів! **22** І сказав Ісус: „Відчиніть отвір печери, і приведіть до мене з печери тих п'ятьох царів“. **23** І вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьох царів: царя єрусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахіського, царя еглонського. **24** І сталося, як привелі тих царів до Ісуса, то Ісус закликав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підійдіть, — поставте свої ноги на шиї цих царів“. І вони попідходили, і поставили свої ноги на їхні шиї. **25** І сказав до них Ісус: „Не бійтеся й не лякайтеся, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“. **26** А по цьому Ісус бив їх, і повбивав їх, і повісив їх на п'ятьох деревах. І висіли вони на тих деревах аж до вечора. **27** І сталося на час заходу сонця, Ісус наказав, і поздіймали їх із дерев, і повкидали їх до печери, де вони були поховалися, і понакладали велике каміння на отвір печери, де воно аж до цього дня. **28** А Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістряма меча її та царя її, учинив закляттям їх та кожну особу, що був у ній, — не позоставив жодного врятованого в ній.

І зробив він її цареві те саме, що зробив був цареві ерихонському. **29** А Ісус та весь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни. **30** І дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістрям меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському. **31** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і таборував при ньому та воював проти нього. **32** І дав Господь в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістрям меча його та кожну особу, що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні. **33** Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив жодного в ньому. **34** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглоу, і таборували при ньому та воювали з ним. **35** І здобули його того дня, і побили його вістрям меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закляттям, — усе так, як зробив був Лахішу. **36** І пішов Ісус та весь Ізраїль із ним з Еглоу до Хеврону, і воював із ним. **37** І здобув його, і побив вістрям меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в ньому, — не позоставив жодного врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. І зробив закляттям його та кожну особу, що в ньому була. **38** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним. **39** І він здобув його, і царя його, і всі міста його, і повбивали їх вістрям меча, та й зробив закляттям кожну душу, що в ньому, не позоставив жодного врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її. **40** І побив Ісус увесь край: гору, і Негев і Шефелу, і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив жодного врятованого, а кожну особу зробив закляттям, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів. **41** І бив їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і весь гошенський край, і аж до Гів'ону. **42** А всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь, Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля. **43** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до табору в Гілгал.

11 І сталося, як почув це хацорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шимронського, і до царя ахшафського, **2** і до царів, що з півночі на горі та в степу на південь Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з заходу, — **3** ханаанянинин з сходу та з заходу, а аморянинин, і хіттєянинин, і перізеянинин, і євусянинин, а хіввєянинин під Гермоном, у краї Міцпї. **4** І вийшли вони та всі їхні табори з ними, народ, численний кількістю, як пісок, що на

березі моря, і коней та колесниць — дуже багато. **5** І змобилися всі ці царі, і прийшли й таборували разом при озері Мером, щоб воювати з Ізраїлем. **6** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо завтра коло цього часу Я покладу їх усіх трупами перед Ізраїлем; їхнім коням попідрізуеш жили ніг, а їхні колесниці попалиш в огні“. **7** І вийшов на них зненачька Ісус та всі вояки з ним при озері Мером, та й напали на них. **8** І дав їх Господь в Ізраїлеву руку, і вони повбивали їх, і гнали їх аж до Великого Сидону, і аж до Місрефот-Маїму, і аж до долини Міцпї на схід, і повбивали їх, так що не зоставили їм жодного врятованого. **9** І зробив їм Ісус, як сказав йому Господь: їхнім коням попідрізував жили, а їхні колесниці попалив ув огні. **10** І вернувся Ісус того часу, і здобув Хацор, а його царя вбив мечем, бо Хацор перед тим був головою всіх тих царств. **11** І вони повбивали вістрям меча кожну особу, що в ньому, зробили їх закляттям, — не позоставив жодна душа, а Хацора спалив огнем. **12** А всі царські міста та всіх їхніх царів Ісус здобув, та й повбивав їх вістрям меча, зробив їх закляттям, як наказав був Мойсей, раб Господній. **13** Тільки всі міста, що стоять на згір'ях своїх, не спалив їх Ізраїль, крім Хацору, — одного його спалив Ісус. **14** А всю здобич тих міст та худобу Ізраїлеві сини забрали собі; тільки кожну людину побили вістрям меча, аж поки вони не вигубили їх, — не позоставили жодної душі. **15** Як Господь наказав був Мойсееві, Своєму рабові, так Мойсей наказав Ісусові, і так зробив Ісус, — не занехав ані слова зо всього, що Господь наказав був Мойсееві. **16** І взяв Ісус весь той край: гори Юди і весь Негев, і весь гошенський край, і Шефелу, і Араву, і гори Ізраїлеві, і їхню надморську низину, **17** від гори Халак, що тягнеться до Сеїру, і аж до Баал-Гаду в ливанській долині під горою Гермон. А всіх їхніх царів він забрав, і бив їх, і повбивав їх. **18** Довгий час провадив Ісус війну зо всіма тими царями. **19** Не було міста, що склало б мир з Ізраїлевими синами, окрім хіввєянина, гів'онських мешканців, — усе взяли війською. **20** Бо від Господа було, щоб зробити запеклим їхнє серце на війну проти Ізраїля, щоб учинити їх закляттям, щоб не було для них милости, але щоб вигубити їх, як Господь наказав був Мойсееві. **21** І прийшов Ісус того часу, і вигубив вєлетнів із гори, з Хеврону, з Девіру, з Анаву, і з усіх Юдських гір, і з усіх Ізраїлевих гір, — разом з їхніми містами Ісус зробив їх закляттям. **22** Не позоставив вєлетня в краї Ізраїлевих синів, — вони позоставили тільки в Аззі, в Гаті та в Ашдоді. **23** І взяв Ісус увесь край, усе так, як говорив був Господь до Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві на

спáдок, за їхнім поділом на їхні племéна. А край заспо́кбівся від війни.

12 А оце царі того краї, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній край по тім боці Йорда́ну на схід сонця, від арно́нського пото́ку аж до гори Гермóн, та ввесь степ на схід: **2** Сигóн, цар аморейський, що сидів у Хешбо́ні, що панував від Ароеру, що над берегом арно́нського пото́ку, і се́редина пото́ку, і половина Гілеаду, і аж до пото́ку Яббо́ку, границі синів Аммо́нових, **3** і степ аж до о́зера Кінроту на схід, і аж до степово́го моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаеші́мот, і від Теману під узбіччя́ми Пісрі. **4** І границя О́га, царя башанського, із о́статку рефа́їв, що сидів в Аштароті, і в Едре́ї, **5** і що панував на горі Гермóн, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, — границя Сигона, царя хешбонського. **6** Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його́ Мойсей раб Господній, на спáдок Руві́мовому та Га́довому та половині племени Манасі́ного. **7** А оце царі того краї, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бік Йорда́ну на за́хід від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халак, що підіймається до Се́йру, і Ісус віддав її Ізраїлевим племéнам на спáдок за їхнім поділом, **8** на горі, і в Шефілі, і в Араві, і на узбіччі, і в пустині, і на півдні, — хіттянина, амореянина, і ханаанейнина, перізеянина, хівейнина й евусеянина: **9** цар ерихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, **10** цар ерусалимський один, цар хевронський один, **11** цар ярмутський один, цар лахський один, **12** цар єглонський один, цар гезерський один, **13** цар девірський один, цар гедерський один, **14** цар хоремський один, цар арадський один, **15** цар лівенський один, цар адулламський один, **16** цар маккедський один, цар бет-елський один, **17** цар тапнуахський один, цар хеферський один, **18** цар афекський один, цар шаронський один, **19** цар мадонський один, цар хацорський один, **20** цар шімронський один, цар ахшафський один, **21** цар таанахський один, цар мегіддівський один, **22** цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один, **23** цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоїмський при Гілгалі один, **24** цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

13 А Ісус постáрівся й увійшов у дні. І сказав Господь до нього: „Ти постáрівся та ввійшов у дні, а краї́ю позостається ще дуже багато, щоб посісти його́. **2** Оце позостали́й край: усі округи филисти́мські, і ввесь Гешурей, **3** від Шіхору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону

на північ, що до ханаанейнина залічений, п'ять филистимських князів: аззатський, ашдодський, ашкелонський, гаттійський і екронський, та аввеї. **4** Від півдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської границі, **5** і гівлейська земля, і ввесь Ливан на схід сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату. **6** Усіх мешканців гір від Ливану аж до Місрефот-Маїму, усіх сидонян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими синами. Тільки поділі її жеребком на спáдок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі. **7** А тепер поділи цей край на спáдок дев'яти племéнам та половині племени Манасі́ному“. **8** Разом із ним Руві́мові та Га́дові взяли свій спáдок що дав їм Мойсей по той бік Йорда́ну на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній, **9** від Ароеру, що на березі арно́нського пото́ку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону, **10** і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбо́ні, аж до границі Аммо́нових синів, **11** і Гілеад, і границя гешурейська та маахейська, і вся гора Гермон, і ввесь Башан аж до Салхи, **12** усе царство О́га в Башані, що царював в Аштароті та в Едре́ї, — він позостався з останку рефа́їв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх. **13** І не вигнали Ізраїлеві сини гешу́реянина, і маахатéянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня. **14** Тільки Леві́євому племени не дав він спáдку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спáдок його́, „як Я говорив був йому́.“ **15** І дав Мойсей племені Рувимових синів спáдок за їхніми рóдами. **16** І була їм границя від Ароеру, що на березі арно́нського пото́ку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівнина при Медеві, **17** Хешбон і всі міста його́, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон, **18** і Ягца, і Кедемот, і Мефаат, **19** і Кір'ятаїм, і Сівма, і Церет-Гашшахар на горі Емеку, **20** і Бет-Пеор, і узбіччя Пісрі, і Бет-Гаеші́мот, **21** і всі міста рівнини, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбо́ні, що Мойсей убив його́ та мідіянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того краї́ю. **22** А Валаама, Беорового сина, царівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побили. **23** І бу́ла границя Рувимових синів: Йорда́н і границя. Це спáдок Рувимових синів за їхніми рóдами, їхні міста та їхні оселі. **24** І дав Мойсей Га́довому племені, синам Га́да за їхніми рóдами, **25** і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммо́нових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби, **26** А з Хешбону аж до Рамат Гамміцпі й Бетоніму, а від Маханаїму

аж до границі Девіру, **27** і в долині Бет-Гараму, і Бет-Німра, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід. **28** Це спадок Гадових синів за їхніми родами, міста та їхні оселі. **29** І дав Мойсей половині племені Манасіїного, і воно було половині племені Манасіїних синів за їхніми родами. **30** І була їхня границя від Манахаїму, увесь Башан, усе царство Ога, царя башанського, і всі села Яіру, що в Башані, шістдесят міст. **31** А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста Огового царства в Башані, — синам Махіра, Манасіїного сина, половині синів Махіра за їхніми родами. **32** Оце те, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід. **33** А Левієвому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

14 А оце те, що посіли Ізраїлеві сини в ханаанському краї, що дали їм на спадок священник Елеазар, і Ісус, син Навинів, та голови батьків племен Ізраїлевих синів. **2** Жеребком приділили їхній спадок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти плем'ям і половині плем'ени. **3** Бо дав Мойсей насліддя двох плем'ен, та половини плем'ени по той бік Йордану, а Левитам спадку не дав серед них. **4** Бо Йосипових синів було двоє поколінь, Манасія та Ефр'ем, а Левитам не дали спадку в краю, а тільки міста на оселення та їхні пасовиська для їхньої худоби та для їхнього маєтку. **5** Як наказав був Господь Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили край. **6** І підійшли Юдині сини до Ісуса в Гілгалі, та й сказав до нього Кал'ев, син Ефуннеїв, кеназз'єянин: „Ти знаєш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа. **7** Я був віку сорока літ, коли Мойсей, раб Господній, посилав мене з Кадеш-Барнеа вивідати той край. І я доклав йому справу, як було в серці моїм. **8** А мої браття, що ходили зо мною, знесилили були серце народу, а я обставав за Господом, Богом моїм. **9** І присягнув Мойсей того дня, говорячи: „Поправді кажу, — той край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спадок тобі та синам твоїм аж навки, бо ти обставав за Господом, Богом моїм. **10** А тепер оце Господь позоставив мене при житті, як говорив. Оце сорок і п'ять літ відтоді, як Господь говорив був це слово Мойсееві, коли Ізраїль ходив у пустині. А тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ. **11** Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей посилав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й

тепер, щоб воювати, і виходити, і приходити. **12** А тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там велетні та великі укріплені міста. Може Господь буде зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“. **13** І поблагословив його Ісус, і дав Калевові, синові Ефуннеєвому, Хеврон за спадок. **14** Тому став Хеврон Калевові, синові Ефуннеєвому, кеназз'єянинові, за спадок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставав за Господом, Богом Ізраїля. **15** А ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба, що між велетнів був найбільший чоловік. А Край заспокоївся від війни.

15 І був жеребок для плем'ени Юдиних синів за їхніми родами: до едомської границі пустиня Цін, на південь від теманського краю. **2** І була їм південна границя від кінця Солоного моря, від затоки, зверненої на південь. **3** І йде вона на південь від Маале-Акраббіму, і переходить до Ціну, і підіймається з півдня, від Кадеш-Барнеа й переходить до Хецрону, і підіймається до Аддари й обертається до Кар до Каркаї. **4** І переходить вона до Адмону, і йде до єгипетського потоку, і границя закінчується на захід. Це буде для вас південна границя. **5** А границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордану. А границя у бік півночі: від морської затоки з кінця Йордану, **6** і підіймається границя до Бет-Хогли й переходить на північ від Бет-Гаарови; і підіймається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена. **7** І підіймається та границя від ахорської долини, а на півночі звертається до Гілгалу, що навпроти Маале-Адумміму, що на південь від потоку. І переходить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі. **8** І підіймається та границя до Ге-Бен-Гінному побіч евусеянина з півдня, — це Єрусалім. І підіймається та границя до верхів'я гори, що навпроти Ге-Гінному на захід, що в кінці Емек-Рефаїму на північ. **9** І біжить та границя від верхів'я гори до джерелів Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефрон; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Єарім. **10** І обертається та границя з Баали на захід до гори Сеїр, і переходить до плечів гори Єарім з півночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тімни. **11** І йде та границя по край Екрону на північ, і біжить та границя до Шіккарону, і переходить до гори Баали, і йде до Явнеїлу. І границя закінчується при заході. **12** А західня границя — до Великого моря. А границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми родами. **13** А Калеву, синові Ефуннеєвому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім

наказом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька вѐлетнів, воно — Хеврон. **14** І Калѐв повиганяв звідти трьох вѐлетнів: Шешая, і Ахімана, і Талмая, урѐджених вѐлетнів. **15** І пішов він звідти до девірських мешканців, а ім'я Девіра давніше — Кір'ят-Сефер. **16** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому дочку мою Ахсу за жінку“. **17** І здобув його Отніїл, син Кеназів, брат Калевів. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. **18** І сталося, коли вона відходила, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калѐв сказав їй: „Що тобі?“. **19** І вона сказала: „Дай мені дар благословення! Бо ти дав мені землю суху, то даси мені це й водні джерѐла“. І він дав їй Гуллот горішній та Гуллот долішній. **20** Оце спадок племені Юдиних синів за їхніми рѐдами. **21** І були ті міста від краю племені Юдиних синів до едомської границі на півдні: Кавцеїл, і Едер, і Ягур, **22** і Кіна, і Дімона, і Ад'ада, (**questioned**) **23** і Кедеш, і Хацор, і Їтнан, **24** Зіф, і Телем, і Беалот, **25** і Хацор-Хадатта, і Керійот-Хецрон, це Хацор, **26** Амам, і Шема, і Молада, **27** і Хацор-Гадда, і Хешмон, і Бет-Пелет, **28** і Хацар-Шуал, і Беер-Шева, і Бізйотея, **29** Баала, і Йїм, і Ецем, **30** і Еттолад, і Хесіл, і Хорма, **31** і Ціклаг, і Мадманна, і Сансанна, **32** і Леваот, і Шілхім, і Аїн, і Риммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі. **33** На Шефалі: Ештаол, і Цор'а, і Ашна, **34** і Заноах, і Ен-Ганнім, Таппуах і Гаенам, **35** Ярмут, і Адуллам, Сохо й Азека, **36** і Шаараїм, і Адїтаїм, і Гедера, і Федеротаїм, — чотирнадцять мість та їхні оселі. **37** Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, **38** і Дїл'ан, і Міцпе, і Йоктеїл, **39** Лахіш, і Боцкат, і Еглон, **40** і Каббон, і Лахмас, і Кїтліш, **41** і Гедерот, Бет-Дагон, і Наама, і Маккеда, — шістнадцять мість та їхні оселі. **42** Лівна, і Етер, і Ашан, **43** і Ївтах, і Ашна, і Неців, **44** і Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять мість та їхні оселі. **45** Екрон і підлеглі міста його та оселі його. **46** Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі. **47** Ашдод, підлеглі міста його та оселі його; Азза, підлеглі міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя. **48** І на горах: Шамір, і Яттїр, і Сохо, **49** і Данна, і Кір'ят-Санна, він Девїр, **50** і Анав, і Ештемо, і Анїм, **51** і Гошен, і Холон, і Гїло, — одинадцять мість та їхні оселі. **52** Арав, і Дума, і Еш'ан, **53** і Янім, і Бет-Таппуах, і Афека, **54** і Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Цїор, — дев'ять мість та їхні оселі. **55** Маон, Кармел, і Зіф, і Юта, **56** Ізреїл, і Йокдеам, і Заноах, **57** Каїн, Гів'а, і Тїмна, — десять мість та їхні оселі. **58** Халхул, Бет-Цур, і Гедор, **59** і Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість мість та їхні оселі. **60** Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарїм, і Рабба, — двоє

міст та їхні оселі. **61** На пустині: Бет-Гаарава, Мїддїн, і Сехаха, **62** і Нївшан, і Ір-Гаммелх, і Ен-Гедї, — шість мість та їхні оселі. **63** А євусѐян, мешканців Єрусалиму, Юдини сини не могли їх вигнати, — і осів Євусѐянин із Юдиними синами в Єрусалимі, і так є аж до цього дня,

16 І вийшов жеребок для Йѐсипових синів: від ерихонського Йордану до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Єрихону по горі до Бет-Елу. **2** І виходить вона з Бет-Елу до Луз, і переходить до границі Арки до Атароту, **3** і сходить на захід до границі яфлетської, аж до границі Бет-Хорону долішнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі. **4** І посїли це Йѐсипові сини, Манасїя та Єфрем. **5** І була границя Єфремових синів за їхніми рѐдами, а границя їхнього спадку на схід була: Атрот-Аддар аж до горішнього Бет-Хорону. **6** І виходить та границя до Міхметату з півночі, і повертається границя на схід до Таанат-Шїло, та й переходить його зо сходу до Яноаху. **7** І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Єрихону, і виходить до Йордану. **8** А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спадок племені Єфремових синів за їхніми рѐдами. **9** І містá, відділені для Єфремових синів, були серед спадку Манасїїних синів, усі ті міста та їхні оселі. **10** Та не вигнали вони ханаанѐянина, що сидїв у Гезері. І сидїв ханаанѐянин посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працює.

17 І вийшов жеребок для Манасїїного племені, бо він пѐрвенець Йѐсипів, Махірові, Манасїїному пѐрвенцеві, Гїлеадовому батькові, бо він був вояк, то був йому Гїлеад та Башан. **2** І було для позосталих Манасїїних синів за їхніми рѐдами: синам Авїезера, і синам Хелека, і синам Азріїла, і синам Шехема, і синам Хефера, і синам Шемїда. Оце сини Манасїї, Йѐсипового сина, мужї, за їхніми рѐдами. **3** А в Целофхада, сина Хефера, сина Гїлеада, сина Махіра, сина Манасїїного, не було в нього синів, а тільки дѐчки. А оце іменá його дѐчок: Махла, і Ноа, і Хогла, Мілка та Тїрца. **4** І прийшли вони до священника Елеазара, і до Ісуса, Навиного сина, та перед начальників, говорячи: „Госпѐдь наказав був Мойсеєві дати нам спадок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спадок серед братів їхнього батька. **5** І випало для Манасїї десять надїлів, окрім землі Гїлеаду та Башану, що по той бїк Йордану, **6** бо Манасїїні дѐчки посїли спадок серед синів його, а гїлеадський край був для позосталих Манасїїних синів. **7** І була Манасїїна

границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигему, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху. **8** Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасіїній границі — для Ефремових синів. **9** І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці міста Ефремові серед Манасіїних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі. **10** На південь — Ефремове, а на північ — Манасіїне, а границею того було море. А в Асирії вони стикалися з півночі, а в Іссахарі зо сходу. **11** І було для Манасії в Іссахарі та в Асирії: Бет-Шеан та його залежні міста, і Івлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і мешканці Мегіддо та його залежні міста, три верховини. **12** Та Манасіїні сини не могли повиганяти мешканців цих міст, і ханааніянин продовжував сидіти в тому краї. **13** І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханааніянина на даній, а вигнати — не вигнали його. **14** І говорили Йісипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спадок один жеребък та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословів мене Господь“. **15** І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, то піди до лісу, та й повикорчовуєш собі там у краї перізєянина та рефаїв, бо Ефремова гора стала тісна для тебе“. **16** І сказали Йісипові сини: „Не вістачить нам тієї гори, та й залізна колесниця в кожного ханааніянина, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, так і в того, що в долині Ізреєльській“. **17** І сказав Ісус до Йісипового дому, до Ефрема та до Манасії, говорячи: „Ти численний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жеребък, **18** але буде тобі гористий край; а що там ліс, то викорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханааніянина, хоч у нього колесниці залізні, хоч він сильний“.

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, і вони помістили там скинію заповіту, а перед ними був здобутий край. **2** І позоставалося серед Ізраїлевих синів сім племін, що не поділили ще спадку свого. **3** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінуватися піти посісти той край, що дав вам Господь, Бог ваших батьків? **4** Дайте від себе по три мужі на плем'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по краю, і опишуть його за їхнім спадком, та й прийдуть до мене. **5** І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Йісипів дім стане на своїй границі з півночі. **6** А ви опишете

той край, сім частин, і принесете описи мені сюди, а я кину вам жеребкы тут перед лицем Господа, Бога нашого. **7** А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодіяння Господнє — спадщина його. А Гад, і Рувім, та половина Манасіїного племени взяли свій спадок по той бік Йордану на схід, що дав їм Мойсей, раб Господній“. **8** І встали ті мужі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли описувати край, говорячи: „Ідіть і походите по краю, і опишіть його, та й вертайтеся до мене. А я кину вам жеребкы тут перед Господнім лицем у Шіло“. **9** І пішли ті мужі, і перейшли по краю, та й описали його за містами на сім частин у книжці. І прийшли вони до Ісуса до табору в Шіло. **10** І кинув їм Ісус жеребкы в Шіло перед Господнім лицем. І поділив там Ісус край для Ізраїлевих синів за їхніми поділами. **11** І вийшов жеребък для племени Веніямінових синів за їхніми родами, і вийшла границя їхнього жеребка між синами Юдиними та між синами Йісиповими. **12** І була їм границя на північну сторону від Йордану. І підіймається та границя до краю Єрихону з півночі, і підіймається на гору на захід, і закінчується при пустині Бет-Евен. **13** А звідти переходить та границя до Лузу, до краю Лузу на південь, це — Бет-Ел. І сходить та границя до Атрот-Аддару на гору, що з півдня до добішнього Бет-Хорону. **14** І тягнеться та границя, і повертається на західний бік, на південь від гори, що навпроти Бет-Хорону на південь, і закінчується при Кір'ят-Баалі, це — Кір'ят-Єарім, місті Юдиних синів. Це західня сторона. **15** А південна сторона — від кінця Кір'ят-Єаріму. І виходить та границя на захід, і виходить до джерелы Ме-Нефтоаху. **16** І сходить та границя до кінця гори, що навпроти Ге-Бен-Гіннома, що в долині Рефаїм на північ. І сходить Ге-Гінном побіч євусіянина на південь, і сходить до Ен-Рогелу, **17** і тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адуммім. І сходить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену. **18** І переходить побіч навпроти Арави на північ, та й сходить до Арави. **19** І переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затопці Солоного моря на північ, до кінця Йордану з півдня. Це границя південна. **20** А Йордан гранічить його зо східньої сторони. Це спадок Веніямінових синів за границями його навколо, за родами його. **21** І були міста для племени Веніямінових синів за їхніми родами: Єрихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кеціц, **22** і Бет-Гаарава, і Цемараїм, і Бет-Ел, **23** і Аввім, і Пара, і Офра, **24** і Кефар-Гааммоні, і Офні, і Гева,

— дванадцять міст та їхні оселі. **25** Гів'он, і Рама, і Беерот, **26** і Міцпе, і Кефіра, і Моца, **27** і Рекем, і їрпел, і Пар'ала, **28** і Цела, Елеф, і Євусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят-Єарім, — чотирнадцять міст та їхні оселі. Це спадок Веніяминових синів за їхніми родами.

19 А другий жеребък вийшов Симеонові, племені Симеонових синів за їхніми родами. І був їхній спадок серед спадку Юдиних синів. **2** І був їм у спадку: Беер-Шева, і Молада, **3** і Хацар-Шуал, і Бала, і Ецем, **4** і Елтолад, і Бетул, і Хорма, **5** і Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хацар-Суса, **6** і Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі. **7** Аїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі. **8** А всі оселі, що навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спадок племені Симеонових синів за їхніми родами. **9** **3** наділу Юдиних синів — спадок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. І посіли Симеонові сини в середині їхнього спадку. **10** А третій жеребък вийшов Завулоновим синам за їхніми родами, і була границя їхнього спадку аж до Саріду. **11** І підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Даббешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йокнеаму, **12** і вертається з Саріду на схід, до сходу сонця, на границю Кіслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія. **13** А звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Ріммон-Гамметоару, до Неї. **14** І повертається його границя з півночі Ханнатоно, і закінчується при Ге-Їфтах-Елі. **15** І Каттат, і Нагалал, і Шімрон, і Їд'ала, і Віфлеєм, дванадцять міст та їхні оселі. **16** Це спадок Завулонових синів за їхніми родами, оці міста та їхні оселі. **17** Четвертий жеребък вийшов Іссахарові, — Іссахаровим синам за їхніми родами. **18** І була їхня границя: їзреел, і Кесуллот, і Шунем, **19** і Хафараїм, і Шіон, і Анахарат, **20** і Раббіт, і Кішйон, і Евес, **21** і Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Паццец. **22** І дотикається та границя до Фавору, і Шахаціми, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йордані, — шістнадцять міст та їхні оселі. **23** Оце спадок племені Іссахарових синів за їхніми родами, — міста та їхні оселі. **24** А п'ятий жеребък вийшов племені Асирових синів за їхніми родами. **25** І була їхня границя: Хелкат, і Халі, і Бетен, і Ахшат, **26** і Алламелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармелю на захід та Шіхор-Лівнату, (**questioned**) **27** і вертається на схід сонця до Бет-Дагону, і дотикається Завулона та Ге-Їфтах-Елу, на північ Бет-Гаемеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва. **28** І Еврон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого. **29** І

вертається та границя до Рамі та аж до міста Мівцар-Цору, і вертається границя до Хоси, і закінчується при заході від околиці Ахзіву, **30** і Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі. **31** Оце сáддок племені Асирових синів за їхніми родами, ті міста та їхні оселі. **32** Синам Нефталимовим вийшов шостий жеребък, — для синів Нефталимових за їхніми родами. **33** І була їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цаананнімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнеїл аж до Лаккуму, і кінчалася вона при Йордані. **34** І повертається та границя на захід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккоку та дотикається Завулона з полудня, а Асира дотикається з заходу, а Юди при Йордані на схід сонця. **35** А міста твердинні: Ціддім, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет, **36** і Адама, і Рама, і Хацор, **37** і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор, **38** і Їр'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі. **39** Оце спадок племені синів Нефталимових за їхніми родами, міста та їхні оселі. **40** А племені Данових синів за їхніми родами вийшов сьомий жеребък. **41** І була границя їхнього насліддя: Цор'а, і Ештаол, і Ір-Шемеш, **42** і Шаалаббін, і Айялон, і Їтла, **43** і Елон, і Тімната, і Екрон, **44** і Елтеке, і Гіббетон, і Баалат, **45** і Єгуд, і Бене-Берак, і Гат-Ріммон, **46** і Ме-Яркон, і Раккон із границею навпроти Яфі. **47** І вийшла границя Данових синів від них. А Данові сини пішли й воювали з Лешемом, і здобули його, і побили вістрям меча, і посіли його, та й осілися в ньому. І вони назвали Лешему ім'я: Дан, як ім'я їхнього батька Дана. **48** Оце спадок племені Данових синів за їхніми родами, ті міста та їхні оселі. **49** І скінчили вони посідати край згідно з його границями. І дали Ізраїлеві сини спадок Ісусові, синові Навиновому, посеред себе. **50** На Господній наказ дали йому те місто, яке він жадав: Тімнат-Серах на Єфремовій горі. І збудував він місто, та й осівся в ньому. **51** Оце той спадок, що священник Елеазар і Ісус, син Навинів, та голови домів батьків давали племінам Ізраїлевих синів жеребком у Шіло перед Господнім лицем при вході до скинії заповіту. І покінчили вони ділити край.

20 І Господь промовляв до Ісуса, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Дайте собі міста на сховища, про які Я говорив вам через Мойсея, **3** щоб утікати туди убійник, що заб'є кого ненаро́ком невинисне, і вони будуть для вас на місце сховища від мєсника за кров. **4** І втече він до одного з тих міст, і стане при вході міської брами, та й буде голосно говорити старшим того міста про свою справу. І вони

в'їзнуть його до міста до себе, і дадуть йому місце, і він осяде з ними. **5** А коли буде гнатися за ним м'єсник, то не видадуть убійника в руку його, бо він невинне забив свого ближнього, і не був йому ворогом ані вчора, ані позавчора. **6** І буде він сидіти в тому місті, аж поки не стане перед громадою на суд, аж до смерти найвищого священика, що буде в тих днях. Тоді повернеться убійник, та й ув'їде до свого міста та до свого дому, до того міста, звідки він утік". **7** І посвятили вони Кедеш в Галілі на Нефталимовій горі, і Сихем на Ефремовій горі та Кір'ят-Арбу, воно Ефрон, на горі Юдиній. **8** А по той бік ерихонського Йордану на схід вони дали: Бецер на пустині, на рівнині, із Рувимового племені, і Рамот у Гілеаді з Гадового племені, і Галан у Башані з Манасіїного племені. **9** Оце були міста призначення для всіх Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає чужинцем серед них, на схóвище туди кожному, хто вб'є кого ненарóком. І не помре він від руки м'єсника за кров, аж поки не стане перед громадою.

21 І підійшли голови домів батьків Левієвих до священика Елеазара й до Ісуса, сина Навиногого, та до голів домів батьків племен Ізраїлевих синів, **2** та й говорили до них у Шіло в ханаанському краї, кажучи: „Господь наказав був через Мойсея дати нам міста на сидіння, а їхні пасовіська для нашої худоби". **3** І дали Ізраїлеві сини Левитам зо свого наділу на наказ Господній ті міста та їхні пасовіська. **4** І вийшов жеребóк для родів кегат'єянина. І були синам священика Аарона з Левитів від племені Юдиного, і від племені Симеонового, і від племені Веніямінівого тринадцять міст. **5** А Кегатовим синам, що позоставилися з родів племені Ефремового й з племені Данового та з половини племені Манасіїного жеребóком дісталос'я десять міст. **6** А для Гершононих синів від родів Іссахарового племені, і від Асірового племені, і від Нефталімового племені, і від половини Манасіїного племені в Башані жеребком дісталос'я тринадцять міст. **7** Мерарієвим синам за їхніми рóдами дісталос'я від племені Рувимового, і від племені Гадового, і від племені Завулóнового — дванадцять міст. **8** І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська, як наказав був Господь через Мойсея, жеребóком. **9** І дали вони з племені синів Юдиних та з племені синів Симеононих ті міста, що будуть нижче названі йм'єнням своїм. **10** І було для Ааронових синів із родів кегат'єянина, з Левієвих синів, бо їм був жеребок найперше. **11** І дали їм місто Кір'ят, батька в'єлетнів Арби, воно

Хеврón, на Юдиних горах, та його пасовіська навколо нього. **12** А мійське поле та оселі його дали Калеву, синові Ефуннеєвому, на власність його. **13** А синам священика Аарóна дали місто схóвища вбійника: Хеврón та його пасовіська, і Лівну та її пасовіська, **14** і Яттír та його пасовіська, і Ештемоа та її пасовіська, **15** і Холон та його пасовіська, і Девір та його пасовіська, **16** і Аїн та його пасовіська, і Ютту та її пасовіська, Бет-Шемеш та його пасовіська, — дев'ять міст від двох тих плем'єн. **17** А від Веніямінівого племені: Гів'он та його пасовіська, Геву та її пасовіська, **18** Анатол та його пасовіська, і Алмон та його пасовіська, — міст четверо. **19** Усіх міст Ааронових синів, священиків, — тринадцять міст та їхні пасовіська. **20** А рóдам Кегатових синів, Левитам, що позоставилися від Кегатових синів, містá їхнього жеребóка були́ від Ефремового плем'єни. **21** І дали їм місто схóвища вбійника: Сихем та його пасовіська, на Ефремовій горі, і Гезер та його пасовіська. **22** І Ківцаїм та його пасовіська, і Бет-Хорон та його пасовіська, міст четверо. **23** А від Данового племені: Елтеке та його пасовіська, Гіббетон та його пасовіська, **24** Айялон та його пасовіська, Гат-Ріммон та його пасовіська, — міст четверо. **25** А від половини Манасіїного племені: Таанах та його пасовіська, і Гат-Ріммон та його пасовіська, — міст двоє. **26** Усіх міст — десять та їхні пасовіська для родів позоставилих Кегатових синів. **27** А для Гершононих синів з Левієвих рóдів від половини Манасіїного племені місто схóвища вбійника: Голан у Башані та його пасовіська, і Беештера та її пасовіська, — міст двоє. **28** А від Іссахарового племені: Кіш'йон та його пасовіська, Доврат та його пасовіська, **29** Ярмут та його пасовіська, Ен-Ганнім та його пасовіська, міст четверо. **30** А від Асірового племені: Міш'ал та його пасовіська, Ардон та його пасовіська, **31** Хелкат та його пасовіська, Рехов та його пасовіська, — міст четверо. **32** А від Нефталімового племені місто схóвища вбійника: Кедеш у Галілі та його пасовіська, і Хаммот-Дор та його пасовіська, і Картан та його пасовіська, — міст троє. **33** Усіх міст Гершононих за їхніми рóдами — тринадцять міст та їхні пасовіська. **34** А для родів Мерарієвих синів, Левитів, позоставилих від племені Завулóнового: Йокнеам та його пасовіська, Карта та її пасовіська. **35** Дімна та її пасовіська, Нагалал та його пасовіська, — міст четверо. **36** А від Рувимового племені: Бецар та його пасовіська, і Ягца та її пасовіська, **37** Кедемот та його пасовіська, і Мефаат та його пасовіська, — міст четверо. **38** А від Гадового

племени місто сховища вбійника: Рамот у Гілеаді та його пасовиська, і Маханаїм та його пасовиська, **39** Хешбон та його пасовиська, Язер та його пасовиська, — усіх міст четверо. **40** Усіх міст для Мерарієвих синів за їхніми родами, що позосталися з Левієвих родів, було за їхнім жеребком дванадцять міст. **41** Усіх Левієвих міст серед власності Ізраїлевих синів — сорок і вісім міст та їхні пасовиська. **42** Будуть ті міста такі: кожне місто з пасовиськом його навколо нього, — так для всіх тих міст. **43** І дав Господь Ізраїлеві ввесь той край, що присягнув був дати його їхнім батькам, і вони посіли його та й осілися в ньому. **44** І Господь дав їм мир навколо, усе так, як присягнув був їхнім батькам. І ніхто з усіх їхніх ворогів не встояв перед ними, — усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку. **45** Нічого не було невиконаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Ізраїлевого дому, — усе збулося.

22 Тоді покликав Ісус племіно Рувимове та Гадове, та половину Манасіїного племені, **2** та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсей, і ви слухалися голосу мого про все, що я вам наказував. **3** Ви оце не лишали братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували виконання заповідей Господа, Бога вашого. **4** А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер поверніться, та й ідіть собі до наметів своїх, до краю вашої власности, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йордану. **5** Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Закону, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всіма Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Нього, і служити Йому всім вашим серцем та всією вашою душею“. **6** І поблагословив їх Ісус, та й послав їх, а вони пішли до наметів своїх. **7** А половині Манасіїного племені Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йордану на захід. І також, коли Ісус відпускав їх до їхніх наметів, то поблагословив їх, **8** та й сказав до них, говорячи: „Верніться до своїх наметів із великими маєтками та з дуже численною худобою, з сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатомою одежами. Поділіть здобич від ваших ворогів із вашими братами“. **9** І вернулися, і пішли сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені від Ізраїлевих синів, із Шіло, що в ханаанському краї, щоб піти до краю Гілеад, до краю своєї власности, що посіли його на наказ Господній через Мойсея. **10** І прийшли до йорданських

могил, що в ханаанському краї, і збудували там сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника над Йорданом, жертовника великого на вид. **11** І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника навпроти ханаанського краю, при йорданських могилах, на боці Ізраїлевих синів. **12** І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, щоб піти на них війною. **13** І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Гадових та до половини Манасіїного племені гілеадського краю Пінхаса, сина священика Елеазара, **14** та з ним десять начальників, по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих. **15** І прийшли вони до синів Рувимових й до синів Гадових та до половини Манасіїного племені до гілеадського краю, та й говорили з ними, кажучи: **16** „Так сказала вся Господня громада: Що це за переступ, що ви спроневірилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бо ви збудували собі жертовника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа. **17** Чи нам мало Пеорового гріха, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була поразка в Господній громаді? **18** А ви відвертаєтесь сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунтуєтесь сьогодні проти Господа, а Він узавтра розгнівається на всю Ізраїлеву громаду. **19** І справді, — якщо край вашої посілости нечистий, перейдіть собі до краю Господньої посілости, що там пробує Господня скинія, і візьміть посілість серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жертовника, окрім жертовника Господа, Бога нашого. **20** Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневірився був переступом у залятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свій гріх“. **21** І відповіли сини Рувимові, сини Гадові та половина Манасіїного племені, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих: **22** „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пощади нас цього дня, якщо бунтом і якщо переступом проти Господа ми це зробили, **23** якщо ми збудували собі жертовника на відвернення від Господа; а якщо ми будували на принесення цілопалення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, то Господь — Він відплатить, **24** і якщо ми не зробили цього з обавою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини

до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого? **25** Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Ґадові, Йордан, — нема вам наділу в Господі! І ваші сини відірвуть наших синів від бобязні Господа. **26** Тож сказали ми: Зробім собі, збудуємо жертівника не на цілопалення й не на жертву, **27** але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими цілопаленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини зватра до наших синів: нема вам наділу в Господі! **28** І сказали ми: І станеться, коли так скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертівника, що зробили були наші батьки не на цілопалення й не на жертву, але щоб був він свідком між нами та між вами. **29** Борони нас, Боже, бунтуватися нам проти Господа, і відвертатися сьогодні від Господа, щоб будувати жертівника на цілопалення, і на жертву хлібну, і на жертву, окрім жертівника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його“. **30** І почув священник Пінхас та начальники громади й голови тисяч Ізраїлевих, що були з ним, ті слова, що казали сини Рувимові й сини Ґадові та сини Манасіїні, і було це добре в їхніх очах. **31** І сказав Пінхас, син священника Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Ґадових та до синів Манасіїних: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спроневірилися Господеві тим переступом, — тепер ви визволили Ізраїлевих синів від Господньої руки“. **32** І вернувся Пінхас, син священника Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Ґадових з гілеадського краї до Краю ханаанського до Ізраїлевих синів, і здали їм звіт. **33** І була добра та річ в очах синів Ізраїлевих. І поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них війною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Ґадові сидять у ньому. **34** І назвали сини Рувимові та сини Ґадові ім'я жертівникові: Ед, бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

23 І сталося по багатьох днях по тому, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постарів, увійшов у літа, **2** то покликав Ісус усього Ізраїля, його старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постарів, увійшов у літа. **3** А ви бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, усім цим людям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас! **4** Дивіться, — ось я поділив вам жеребком цих позосталих

людей на спадок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце заходу сонця. **5** А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і вижене їх перед вами, і ви посядете їхній край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас. **6** І ви будете дуже сильні, щоб виконувати й чинити все, написане в книзі Закону Мойсеевого, щоб не відхилятися від нього ані праворуч, ані ліворуч, **7** щоб ви не змішувалися з цими людьми, цими позосталими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете заприсягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм, **8** бо ви будете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня. **9** І вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня. **10** Один чоловік із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Вояк для вас, як говорив був Він вам. **11** І будете ви дуже пильнувати про свої душі, щоб любити Господа, Бога вашого. **12** Бо якщо справді будете ви відвертатися й приліпитеся до решти цих народів, цих позосталих із вами, і будете свататися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами, **13** то дійсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнатиме ці народи перед вами, і вони стануть для вас сіткою й пасткою, та бато́гом на ваші боки, та терням на ваші очі, аж поки ви не вігнете з-над цієї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш. **14** А я оце сьогодні відходжу дорогою всієї землі. А ви будете знати всім своїм серцем та всією своєю душею, що не відпало ані одне слово зо всіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збулося вам, не відпало з нього ані одне слово. **15** І станеться, отак, як збулося вам усе те добре слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведе́ Господь на вас усе те слово зле, аж поки Він вигубить вас з-над цієї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш. **16** Коли ви переступите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і підете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запалиться гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого краї, що його Він вам дав“.

24 І зібрав Ісус усі Ізраїлеві племена до Сихему, і покликав Ізраїлевих старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, і поставали вони перед Божим лицем. **2** І сказав Ісус до всього народу: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Річки сиділи були ваші батьки від віків: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим богам. **3** І взяв Я

вашого батька Авраама з того боку Річки, і водив його по всьому ханаанському краї, і розмножив насіння його, і дав йому Ісака. **4** І дав Я Ісакові Якова та Ісава, і дав Ісавові гору Сеїр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту. **5** І послав Я Мойсея та Аарона, та й ударив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас. **6** І вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за вашими батьками колесницями та верхівцями до Червоного моря. **7** І кликали вони до Господа, і Він поклав темряву між вами та між Єгиптянином, і навів на нього море, і воно покрило його, — і ваші очі бачили те, що зробив Я в Єгипті. І сиділи ви в пустині багато днів. **8** І ввів я вас до краю амореян, що сидять по тім боці Йордану, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. І ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами. **9** І встав був Балак, син Ціппорів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. І він послав і покликав Валаама, Бебрового сина, щоб проклястї вас. **10** Та не хотів Я слухати Валаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки. **11** І перейшли ви Йордан, і прийшли до Єрихону. І воювали з вами господарі Єрихону: перізеєнин, і ханаанєнин, і хіттеєнин, і гіргашєнин, і хіввеєнин, і євусєєнин, а Я дав їх у вашу руку. **12** І послав Я перед вами шершня, і він вигнав їх перед вами, двох царів аморейських, — не мечем твоїм і не луком твоїм. **13** І дав Я вам край, що над ним ти не трудився, і міста, що їх ви не будували, і ви осіли в них; виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли. **14** А тепер бійтеся Господа й служіть Йому в невинності та в правді, і повідкидайте богів, яким служили ваші батьки на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господеві. **15** А якщо зле в очах ваших служити Господеві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваші батьки, що по тому боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидите в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господеві“. **16** І відповів народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам! **17** Бо Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рабства, і що зробив на наших очах ті великі знамена, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по всіх народах, що ми перейшли серед них. **18** І повиганяв Господь усі народи та амореянина, мешканця цього краю, перед нами. І ми будемо служити Господеві, бо Він — Бог наш“. **19** І сказав Ісус до народу: „Ви не здолієте служити Господеві, бо Він — Бог святий, Бог ревнивий Він. Не прости́ть Він вашу провину

та ваших гріхів. **20** Коли ви покинете Господа, і будете служити чужим богам, то Він вернеться, і зробить вам зло, і вигубить вас по тому, як робив був добро вам“. **21** І сказав народ до Ісуса: „Ні, таки Господеві будемо служити!“ **22** І сказав Ісус до народу: „Ви свідки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. І сказали вони: „Свідки!“ **23** „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихиліть своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“. **24** І сказав народ до Ісуса: „Господеві, Богові нашому, ми будемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“ **25** І сказав Ісус заповіта з народом того дня, і дав йому постанови та закони в Сихемі. **26** І написав Ісус ті слова в книзі Божого Закону, і взяв великого каменя, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині. **27** І сказав Ісус до всього народу: „Ось оцей камінь буде на нас на свідчення, бо він чув усі Господні слова, що Він говорив з нами. І він буде на вас за свідка, щоб ви не віреклися вашого Бога“. **28** І відпустив Ісус народ, кожного до спадку його. **29** І сталося по тих випадках, і вмер Ісус, син Навінів, раб Господній, віку ста й десяти літ. **30** І поховали його в границі спадку його, у Тімнат-Серахові, що в Єфремових горах, на північ від гори Гааш. **31** І служив Ізраїль Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, що продовжили дні свої по Ісусі, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві. **32** А Йосипові кості, які Ізраїлеві сини вінесли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на ділянці поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихемового батька, за сто кеситів. **33** І Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхів'ї Пінхаса, його сина, яке було йому дане на Єфремовій горі.

Книга Суддів

1 І сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеві сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханааніянина, щоб воювати з ним?“
2 І сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“. **3** І сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди зо мною на мій жереб'ок, і будемо воювати з ханааніянином, то підуй й я з тобою на твій жереб'ок“. І пішов із ним Симеон.
4 І піднявся Юда, а Господь дав ханааніянина та перізеянина в їхню руку. І вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка.
5 І знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і побили ханааніянина та перізеянина.
6 І втік Адоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловили його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг.
7 І сказав Адоні-Безек: „Сімдесят царів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збирали поживу під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“
8 І воювали Юдині сини з Єрусалимом, і здобули його, і побили його вістрям меча, а місто пустили з огнем.
9 А потому Юдині сини зійшли воювати з ханааніянином, мешканцем гори, і Негеву, і Шефелі.
10 І пішов Юда до ханааніянина, що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону було колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, й Ахімана та Талмая.
11 А звідти пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер.
12 І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“.
13 І здобув його Отніїл, син Кенезів, брат Калевів, молодший від нього. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку.
14 І сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“
15 І вона сказала йому: „Дай мені дара благословення! Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела“. І Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-дблшній.
16 А сини Кенея, Мойсеєвого тестя, пішли з міста Пальм з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. І пішов він, і осівся з народом.
17 І пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханааніянина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. І назвав ім'я того міста: Хорма.
18 І здобув Юда Аззу та границю її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його.
19 І був Господь з Юдою, і він повиганяв мешканців гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесніці.
20 І дали Калевові Хеврон, як говорив був Мойсей, і він вигнав звідти трьох в'єлетнів.
21 А євусеянина, мешканця Єрусалиму,

не вигнали Веніяминові сини, — і осів євусеянин із Веніяминівими синами в Єрусалимі, і сидять тут аж до цього дня.
22 І пішов також дім Йосипів до Бет-Елу, а Господь був з ними.
23 І вивідав Йосипів дім у Бет-Елі, а ім'я того міста колись було Луз.
24 І побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а ми вчинимо тобі милість!“
25 І він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістрям меча, а того чоловіка та ввесь його рід відпустили.
26 І пішов той чоловік до краю хіттеян, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня.
27 А Манасія не повиганяв мешканців Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Івлеаму та його залежних міст, і мешканців Мігіддо та його залежних міст, — і ханааніянин волів сидіти в тому краї.
28 І сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханааніянина данину, але вигнати — не вигнав його.
29 І Єфрем не вигнав ханааніянина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханааніянин серед нього в Гезері.
30 Завулон не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханааніянин серед нього, і став за данину.
31 Асир не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелбі, і Афіку, і Рехову.
32 І осівся асирець серед ханааніянина, мешканця того краю, бо він не вигнав його.
33 Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся серед ханааніянина, мешканця того краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали їм за данину.
34 І тиснув амореянин Данових синів на гору, бо не давав йому сходити на долину.
35 І волів амореянин сидіти на горі Херес в Аїялоні та в Шаалевімі, та стала сильною рука Йосипового дому, — він став за данину.
36 А границя аморейська — від Маале-Акраббим, і від Сели та вище.

2 І прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того краю, що присягнув був вашим батькам. І сказав Я: не зламаю Свого заповіту з вами повіки!
2 А ви не складете заповіту з мешканцями цього краю, їхні жертовники порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Що це ви зробили?
3 І Я теж сказав: Не прожену їх від вас, і вони стануть вам терням у боки, а їхні боги стануть вам пасткою“.
4 І сталося, як Ангол Господній говорив ці слова до всіх Ізраїлевих синів, то народ підніс свій голос, та й заплакав.
5 І назвали ім'я того місця: Бохім, і приносили там жертви Господеві.
6 А Ісус відпустив народ,

і Ізраїлеві сини розійшлися кожен до свого спадку, щоб посісти той край. 7 І служив народ Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, які продовжили дні свої по Ісусі, що бачили всякий великий чин Господа, якого зробив Він Ізраїлеві. 8 І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній, віку ста й десяти літ. 9 І поховали його в межах спадщини його, у Тимнат-Хересі, в Ефремових горах, на північ від гори Гааш. 10 І також усе це покоління було прилучене до батьків своїх, а по них настало інше покоління, що не знало Господа, а також тих діл, які чинив Він Ізраїлеві. 11 І Ізраїлеві сини чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам. 12 І вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із єгипетського краю, та й пішли за іншими богами, за богами тих народів, що були в їхніх околицях, і вклонялися їм, і гнівили Господа. 13 І покинули вони Господа, та й служили Ваалові та Астартам. 14 І запалів Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку грабіжників, — і вони їх грабували. І Він передав їх у руку навколишніх їхніх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами. 15 У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як записягнув їм Господь. І Він дуже їх тиснув. 16 І поставив Господь суддів, і вони рятували їх від руки їхніх грабіжників. 17 Та вони не слухалися також своїх суддів, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхилялися з тієї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб слухатися Господніх наказів. Вони так не робили! 18 А коли Господь ставив їм суддів, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхніх ворогів по всі дні того судді, бо Господь жалував їх через їхній стогін через тих, що їх переслідували та гнобили їх. 19 І бувало, як умирав той суддя, вони знову псувалися більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонятися, і вони не кидали чинів своїх та своєї неслухняної дороги. 20 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люд цей переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу, 21 тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, умираючи, 22 щоб випробувати ними Ізраїля, — чи держатимуться вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні. 23 І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на випробування ними Ізраїля, — усі ті, що не знали всіх війн ханаанських, 2 тільки

щоб пізнали покоління Ізраїлевих синів, щоб навчити їх війні, тільки таких, що перед тим не знали їх: 3 п'ять володарів филистимських, і всі ханааніяни, і сидоніяни, і хіввеяни, мешканці гори Ливану, від гори Баал-Гермон аж до виходу до Гамату. 4 І були вони залишені на випробування ними Ізраїля, щоб пізнати, чи будуть вони слухатися заповідей Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея. 5 А Ізраїлеві сини сиділи серед ханаанянина, хіттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина. 6 І вони брали їхніх дочок собі за жінок, а своїх дочок давали їхнім синам, та служили їхнім богам. 7 І Ізраїлеві сини робили зло в Господніх очах, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваалам та Астартам. 8 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Ріш'атаїма, царя Араму двох річок. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Ріш'атаїмові вісім літ. 9 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятівника, і він врятував їх, — Отніїла, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього. 10 І був на ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на війну, і Господь дав у його руку Кушан-Ріш'атаїма, царя арамського. І була сильна рука його над Кушан-Ріш'атаїмом. 11 І мав край мир сорок літ, і помер Отніїл, син Кеназа. 12 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і Господь зміцнив Еглона, царя моавського, над Ізраїлем через те, що вони робили зло в Господніх очах. 13 І зібрав він до себе синів Аммонових та Амаликових, та й пішов і підбив Ізраїля. І вони посіли Місто Пальм. 14 І служили Ізраїлеві сини Еглонові, цареві моавському, вісімнадцять літ. 15 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив їм рятівника, — Егуда, сина Герового, сина емінеянина, чоловіка лівшу, з безвладною правою рукою. І послали Ізраїлеві сини через нього дарунка Еглонові, цареві моавському. 16 І зробив собі Егуд меч, а в нього два вістря, гошед довжина його, — він прип'яв його під своїм убранням на стегні своєї правиці. 17 І приніс він того дарунка Еглонові, цареві моавському. А Еглон — чоловік дуже товстий. 18 І сталося, коли він скінчив підносити того дарунка, то відпустив тих, що несли того дарунка. 19 А він вернувся від бовванів, що при Гілгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о царю!“ А той сказав: „Тихо!“ І вийшли від нього всі, хто стояв при ньому. 20 І Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохолодній горниці, що була для нього самого. І сказав Егуд: „Я маю Боже слово для тебе“. І той устав із стільця. 21 І

простяг Егуд свою лівицю, і витяг меча з-над стегна своєї правиці, — та й загнав його йому в живіт. **22** І ввійшла також ручка за вістря, а сало закрило за вістря, бо він не витягнув меча з його живота. І ввійшло вістря до міжкробча. **23** І вийшов Егуд до синей, і зачинив за собою двері тієї горниці, та й замкнув. **24** І він вийшов. А царські раби ввійшли та й побачили, аж ось двері горниці замкнені. І вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолодному покої“. **25** І чекали вони аж допізна, а ото він не відчиняє дверей горниці. І взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі! **26** А Егуд утік, поки вони зволікались. І він перейшов ті боввани, і сховався втечею до Сеїру. **27** І сталося, коли він прийшов, то засурмив у сурму на Єфремових горах. І Ізраїлеві сини зійшли з ним з горі, а він перед ними. **28** І сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ І зійшли вони за ним, і захопили йорданські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти. **29** І побили вони Моаву того часу, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремезного й кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік. **30** І був того дня приборканий Моав під Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесят літ. **31** А по ньому був Шамгар, син Аната. І побив він филистимлян шістьсот чоловіка кием на худобу. І він теж урятавав Ізраїля.

4 А Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх очах, а Егуд умер. **2** І передав їх Господь у руку Явіна, царя ханаанського, що царював у Гацорі. А зверхником його війська був Сісера, і він сидів у Харошет-Гаггоїмі. **3** І клікали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ятсот залізних колесниць, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ. **4** А Девора пророчиця, жінка Лаппідота, — вона судила Ізраїля того часу. **5** І сиділа вона під Девориною Пальмою, між Рамою та між Бет-Елом в Єфремових горах, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд. **6** І вона послала й покликала Барак, Авіноамового сина, з Кедешу Нефталімового. І сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Іди, зійдеш на гору Фавор, і візьмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефталімових та з синів Завулів. **7** А я приведу до тебе, до Кішонської долини, Сісеру, начальника Явінового війська, і колесниці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“. **8** І сказав до неї Барак: „Якщо ти підеш зо мною, то піду, а якщо не підеш зо мною, — не піду“. **9** А вона відказала: „Піти — піду з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти підеш, бо

в руку жінки Господь передасть Сісеру“. І встала Девора, і пішла з Баракком до Кедешу. **10** І скликав Барак Завулону та Нефталіма до Кедешу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. І пішла з ним Девора. **11** А кенеянин Хевер відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеевого тєста, і розклав намета свого аж до Елону в Цаананімі, що при Кедеші. **12** І донесли Сісері, що Барак, син Авіноамів, зійшов на гору Фавор. **13** І скликав Сісера всі свої колесниці, дев'ятсот залізних колесниць, та ввесь народ, що з ним, з Харошет-Гаггоїму до кішонської долини. **14** І сказала Девора до Барака: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сісеру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою“. І зійшов Барак з гори Фавор, а за ним десять тисяч чоловіка. **15** І Господь привів у замішання Сісеру, і всі колесниці та ввесь той табір вістря меча перед Баракком. І зійшов Сісера з колесниці, і побіг пішки. **16** А Барак гнався за колесницями та за таббором аж до Харошет-Гаггоїму. І впав увесь табір Сісерин від вістря меча, — не позосталось ані одного. **17** А Сісера втік пішки до намету Яїли, жінки кенеянина Хевера, бо був мир між Явіном, царем Гацору, та між домом кенеянина Хевера. **18** І вийшла Яїл навпроти Сісері, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до мене, — не бійся!“ І він зайшов до неї до намету, і вона накрила його килимом. **19** І сказав він до неї: „Напій мене трохи водою, бо я спрагнений“. І відкрила вона молочного бурдюка, і напоїла його, та й накрила його. **20** І сказав він до неї: „Стань при вході намету. І якщо хто ввійде й запитає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповіси: Нема“. **21** І взяла Яїл, жінка Хеверова, наметового кілка, і взяла в свою руку молотка, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кілка в його скроню, аж у землю. А він спав, змучений, — і він помер. **22** А ось Барак женеться за Сісерою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Иди, і я покажу тобі того чоловіка, що ти шукаєш“. І ввійшов він до неї, а ось Сісера лежить мертвий, а кілок у скроні його! **23** Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами. **24** А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

5 І співала Девора й Барак, син Авіноамів, того дня, говорячи: **2** „Що в Ізраїлі за князювали князі, що народ себе жертвувати став, — поблагословіте ви Господа! **3** Почуйте, царі, уші наставте, князі: я — Господеві я буду співати, виспівувати буду Господа, Бога Ізраїля! **4** Господи, — як Ти йшов із Сеїру, як виходив із поля едомського, то тремтіла земля, також

капало небо, і хмари дощили водою. **5** Перед Господнім лицем розпливалися гори, — цей Сінай перед Господом, Богом Ізраїля. **6** За днів Шамгара, сина Анатого, спорожніли дороги, подорожні ж ходили крутими доробгами. **7** Нестало селянства в Ізраїлі, не стало, аж поки я не повстала, Девора, аж поки я не повстала, мати в Ізраїлі. **8** Коли вибрав нових він богів, тоді в брамах війна зачалась. Поправді кажіть вам, — небачений щит був і спис в сорок тисяч Ізраїля! **9** Серце моє до Ізраїлевих тих начальників, що жертвуються для народу, — поблагословіте ви Господа! **10** Ті, хто їздить на білих ослицях, хто сидить на килимках та дорогою ходить, — оповідайте! **11** Через крик при ділінні здобичі між місцями, де воду беруть, — там виспівують правди Господні, правди селянства Його у Ізраїлі. Тоді то зійшов був до брам Господній народ. **12** Збудися, збудися, Деворо! Збудися, збудися, — і пісню співай! Устань, Бараку, і візьми до неволі своїх полонених, сину Авіноамів! **13** Тоді позосталий зійшов до потужних народу, проти хоробрих Господь був до мене зійшов. **14** Від Єфрема прийшли були ті, що в Амаліку їх корені; Веніамин за тобою, серед народів твоїх; від Махіра зійшли були провідники; а від Завулона оті, хто веде пером писаря. **15** І князі Іссахарові разом з Деворою, і Іссахар, як Барак, був відпущений пішки в долину. Великі вивідування у Рувимових відділах! **16** Чого ти усівсь між коша́рами, щоб слухати мекання стад? Великі вивідування у Рувимових відділах! **17** Пробуває Гілеад на тім боці Йордану, а Дан — чому на кораблях буде мешкати він? На березі моря осівся Асир, і при потоках своїх пробуває. **18** Завулон — це народ, що прирік свою душу на смерть, а Нефталім — на польових висотах. **19** Царі прибули, воювали, тоді воювали царі ханаанські в Таанах при воді Мегідда, та здобичі срібла не взяли. **20** Із неба войовано, — зорі з доріг своїх битих воювали з Сісерою. **21** Кішонський потік позмітав їх, потік стародавній, Кішонський потік. З силою будеш ступати, о душе моя! **22** Тоді стукотили копита коня від бігу швидкого, від бігу його скакунів! **23** „Прокляніте Мероза“, каже Ангол Господній, „проклясті — прокляніть його мешканців, бо вони не прийшли Господеві на поміч, Господеві на поміч з хоробрими!“ **24** Нехай буде благословенна між жінками Яїл, жінка кенаієянина Хевера, — нехай буде благословенна вона між жінками в наметі. **25** Воді він просив — подалі молока, у царській чаші принісся п'янке молоко. **26** Ліву руку свою до кілкі простягає, а правицю свою — до молотка робітничого. І вгатила Сісеру, і

розбила вона йому голову, і скронею розбила й пробила йому. **27** Між ноги її він схилився, упав і лежав, між ноги її він схилився, упав, — де схилився, там забитий упав. **28** Через вікно виглядала та голосила Сісєрина мати крізь ґрати: „Чому колесниця його припізнілась вернутись? Чому припізнілись колеса запряжок його?“ **29** Мудрі княгині її дають відповідь їй, та й вона сама відповідає собі: **30** „Ось здобич знаходять та ділять вони, — бранка, дві бранці на кожного мужа! А здобич із шат кольорових — Сісєрі, здобич із шат кольорових, різнобарвна тканина, на два боки гаптована, — жінці на ший“. **31** Нехай отак згинуть усі вороги Твої, Господи! А хто любить Його, той як сонце, що сходить у силі своїй!“ І Край мав мир сорок літ.

6 А Ізраїлеві сини чинили зло в очах Господніх, і Господь дав їх у руку мідіянітан на сім літ. **2** І зміцніла Мідіянова рука над Ізраїлем. Ізраїлеві сини поробили собі зо страху перед мідіянітянами проходи, що в горах, і печери, і твердіні. **3** І бувало, якщо посіяв Ізраїль, то підіймався Мідіян і Амалік та сини Кедему, і йшли на нього. **4** І вони таборували в них, і нищили врожай землі аж до підходу до Гази. І не лишали вони в Ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібної худоби, ані вола, ані осла, **5** бо вони й їхня худоба та їхні намети ходили, і приходили в такій кількості, як сарана, а їм та їхнім верблюдам не було числа. І вони приходили до краю, щоб спустошити його. **6** І через Мідіяна Ізраїль дуже зубожів, і Ізраїлеві сини клікали до Господа. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини кликали до Господа через Мідіяна, **8** то Господь послав до Ізраїлевих синів мужа пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому рабства. **9** І Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тіснив. І Я повиганяв їх перед вами, а їхній край віддав вам. **10** І сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в їхньому краї сидіте ви. Та ви не послухалися Мого голосу!“ **11** І прийшов Ангол Господній, і всівся під дубом, що в Офрі, який належить аві-єзріянину Йоашеві. А син його Гедеон молотив пшеницю в виноградному чавилі, щоб заховатися перед мідіянітянами. **12** І явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хоробрий мужу!“ **13** А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нащо прийшло на нас усе це? І де всі Його чуда, про які оповідали нам наші батьки, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і віддав

нас у руку Мідіяна“. **14** І обернувся до нього Господь і сказав: „Іди з цією своєю силою, і ти спасеш Ізраїля з мідіяньської руки. Оце Я послав тебе“. **15** І відказав йому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу Ізраїля? Ось моя тисяча найнужденіша в Манасії, а я наймолодший у домі батька свого“. **16** І сказав йому Господь: „Але Я буду з тобою, і ти поб'єш мідіянітян, як одного чоловіка“. **17** А той до Нього сказав: „Якщо знайшов я милість в очах Твоїх, то зроби мені ознаку, що Ти говориш за мною. **18** Не відходь же звідси, аж поки я не прийду до Тебе, і не принесу дарунка мого, і не покладу перед лицем Твоїм“. А Той відказав: „Я буду сидіти аж до твого повернення“. **19** І Гедеон увійшов до хати, і спорядив козеня, і опрісноків з ефі муки, м'ясо поклав до коша, а юшку влив до горщика. І приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним. **20** І сказав до нього Ангол Божий: „Візьми це м'ясо й ці опрісноки, та й поклади на оцю скелю, а юшку вилий“. І той так зробив. **21** І витягнув Ангол Господній кінець палиці, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся зо скелі огонь, та й поїв те м'ясо та опрісноки, а Ангол Господній зник з його очей. **22** І побачив Гедеон, що це Ангол Господній. І сказав Гедеон: „Ах, Владико, Господи, бож я бачив Господнього Ангела обличчя в обличчя“. **23** І сказав йому Господь: „Мир тобі, — не бійся, не помреш!“ **24** І Гедеон збудував там жертовника для Господа, і назвав ім'я йому: Єгова-Шалом. Він іще є аж до цього дня в Офрі Авіезеровій. **25** І сталося тієї ночі, і сказав йому Господь: „Візьми бичка з волів батька свого, і другого бичка семилітнього, і розбий Ваалового жертовника батька свого, а святе дерево, що при ньому, зрубай. **26** І збудуєш жертовника Господеві, Богові своєму, на верху цієї твердіни, у порядку. І візьмеш другого бичка, і принесеш цілопалення дровами з святого дерева, яке зрубаєш“. **27** І взяв Гедеон десять людей зо своїх рабів, і зробив, як говорив до нього Господь. І сталося, через те, що боявся дому батька свого та людей того міста, щоб робити вдень, то зробив уночі. **28** І встали люди того міста рано вранці, аж ось жертовник Ваалів розбитий, а святе дерево, що при ньому, порубане, а другого бичка принесено в жертву на збудованому жертовнику. **29** І говорили вони один одному: „Хто зробив оцю річ?“ І вони вивідували й шукали, та й сказали: „Гедеон, син Йоашів, зробив оцю річ“. **30** І сказали люди того міста до Йоаша: „Виведи сина свого, і нехай він помре, бо розбив Ваалового жертовника та порубав святе дерево, що при ньому“. **31** І сказав

Йоаш до всіх, що стояли при ньому: „Чи ви будете обставати за Ваалом? Чи ви допоможете йому? Хто буде обставати за ним, той буде забитий до ранку. Якщо він Бог, то нехай сам заступається за себе, коли той розбив його жертовника“. **32** І він назвав ім'я йому того дня: Єруббаал, говорячи: „Нехай змагається з ним Ваал, бо він розбив його жертовника“. **33** А всі мідіяніти й амалікітяни та сини Кедему були зібрані разом, і перейшли Йордан, і таборували в долині Ізреел. **34** А Дух Господній зійшов на Гедеона, і він засурмив у сурму, і був скликаний Авіезер за ним. **35** І він послав послів по всьому Манасії, і був скликаний за ним і він. І послав він послів до Асіра, і до Завулона, і до Нефталіма, — і вони вийшли навперейми них. **36** І сказав Гедеон до Бога: „Якщо Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив, — **37** то ось я розстелю на тоці вівняне руно; якщо роса буде на самім руні, а на всій землі сухо, то я буду знати, що Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив!“ **38** І сталося так. І встав він рано ввввтра, і розстелив руно, і вичавив росу з руна, — повне горня води. **39** І сказав Гедеон до Бога: „Нехай не запалиться гнів Твій на мене, нехай я скажу тільки цей раз, нехай но я спробую руном тільки цей раз: нехай буде сухо на самім руні, а на всій землі нехай буде роса“. **40** І Бог зробив так тієї ночі, — і було сухо на самім руні, а на всій землі була роса.

7 І встав рано вранці Єруббаал, — це Гедеон, — та ввесь народ, що з ним, і таборували над Ен-Хародом. А мідіянітянський табір був із півночі від Г'ів'ат-Гамморев долині. **2** І сказав Господь до Гедеона: „Численний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідіянітян в його руку, — щоб не запишався надо Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене. **3** А тепер поклич до ушей люду, говорячи: Хто боїться й тремтить, нехай вернеться й відійде від гори Гілеад“. І вернулося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позосталося. **4** І сказав Господь до Гедеона: „Ще численний цей народ. Зведи їх до води, і Я там переберу його тобі. І буде, як Я скажу тобі: Цей піде з тобою, — той піде з тобою, а кожен, що скажу тобі: Цей не піде з тобою, той не піде“. **5** І привів він народ до води. І сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хлѣптати воду язиком своїм, як хлѣпче пес, поставиш його окремо. А кожен, хто припаде на коліна свої, щоб пити, — поставиш його окремо“. **6** І було число тих, що хлѣптали, носячи рукою своєю до уст своїх, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на коліна свої, щоб пити воду. **7** І сказав Господь до Гедеона: „Трьома сотнями мужів, що хлѣптали, спасу тебе, і дам мідіянітян у твою руку, а ввесь

народ піде кожен на своє місце“. **8** І взяли вони в свою руку поживу народу та свої сурми, а всіх інших ізраїльтян він відпустив, кожного до намету свого, а три сотні мужа затримав. А мідіянітський табір був під ним у долині. **9** І сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зійди до табору, бо Я дав його в руку твою. **10** А якщо ти боїшся зійти, зійди ти та Пура, твій слуга, до табору. **11** І почувеш, що вони говорять, а потім зміцняться твої руки, і ти зійдеш до табору“. І зійшов він та Пура, слуга його, до краю озброєних у таборі. **12** А мідіянітiani й амалікітiani та всі сини Кедему лежали в долині, як саранá, щодо численности. А верблюдам їх нема числа, — як пісок на березі моря, щодо численности. **13** І прийшов Гедеон, аж ось один оповідає другові своєму сон. І він казав: „Оце снився мені сон, а ото буханець ячмінного хліба котиться в мідіянітському таборі. І докотівся він аж до намету, та й ударив його, а той упав, і перевернув його доторі, і намет той бұхнув“. **14** І відповів його друг та й сказав: „Це ніщо інше, як меч Гедеона, Йоашового сина, мужа Ізраїльського, — Бог дав у його руку мідіянітян та весь табір“. **15** І сталося, як Гедеон почув оповідання про той сон та розгадку його, то вклонився, і вернувся до Ізраїлевого табору та й сказав: „Уставайте, бо Господь дав у вашу руку мідіянітський табір!“ **16** І поділив він три сотні тих мужів на три відділи, і дав у руку їх усіх сурми, і порожні глєки, та смолоскіпи до середини тих глєків. **17** І сказав він до них: „Що будете бачити від мене, то й ви так зробите. А ось я піду до краю табору, і буде, — як я зроблю, так зробите й ви. **18** І засурмлю в сурму я та всі, що зо мною, то засурміть в сурми й ви навколо всього табору, та й скажете: меч за Господа та за Гедеона!“ **19** І прийшов Гедеон та сотня мужів, що з ним, до краю табору, на початку середньої сторбжі, коли тільки но поставили сторбжу. І засурмили вони в сурми, і побили глєки, що в їхніх руках. **20** І засурмили три відділи в сурми, і поторбжили глєки, і тримали рукою своєї лівий смолоскіпа, а рукою своєї правий — сурми, щоб сурміти. І кричали вони: „Меч за Господа та за Гедеона!“ **21** І стояли кожен на своїм місці навколо табору, а весь табір бігав, і вони кричали й утікали. **22** І засурмили три сотні сурем, а Господь обернув меч одного на одного та на весь табір. І табір побіг аж до Бет-Гашшітта до Церери, аж до Сефат-Авел-Мехоли при Таббаті. **23** І були скликані ізраїльтiani з Нефталіму, і з Асиру, і з усього Манасії, — і вони гналися за мідіянітiani. **24** А по

всіх Єфремових горáх Гедеон послав послів, говорячи: „Зійдіть навперейми мідіянітян, і заступіть їм воду аж до Бет-Бари та Йордан“. І скликали всіх Єфремових людей, та й заступили воду аж до Бет-Бари та Йордан. **25** І вони захопили двох мідіянітських князів: Орева та Зеева, і вбили Орева в Цур-Ореві, а Зеева вбили в Екев-Зееві. І гналися за мідіянітiani, а голови Орева та Зеева перенесли до Гедеона на той бік Йордану.

8 І сказали йому мужі Єфремові: „Що це за річ зробив ти нам, що не покликав нас, коли йшов воювати з Мідіяном?“ І вони сильно сперечалися з ним. **2** І сказав він до них: „Що я зробив тепер таке, як ви? Чи не ліпше пізні виноградини Єфремові від авіезерового винобання? **3** У вашу руку Бог дав мідіянітських князів, — Орева та Зеева, — і що міг я зробити, як ви?“ Тоді заспокоївся їхній дух проти нього, як він сказав оце слово. **4** І прийшов Гедеон до Йордану, і перейшов він та три сотні мужів, що з ним, зміучені в погоні. **5** І сказав він до людей Суккоту: „Дайте но буханців хліба наро́дові, що за мною, бо вони зміучені, а я женуся за Зевахом та Цалмунною, царями мідіянітськими“. **6** І сказали суккотські князі: „Чи рука Зеваха та Цалмунна вже в твоїй руці, щоб давати хліб твоєму війську?“ **7** І сказав Гедеон: „Тому то, коли Господь дасть у мою руку Зеваха та Цалмунну, то я буду молотити ваше тіло пустинними тернями та колючками“. **8** І пішов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пенуїлу відповіли йому, як відповіли люди Суккоту. **9** І він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертатимусь у мірі, — розіб'ю оцю вєжу“. **10** А Зевах та Цалмунна були в Каркорі, і з ними їхні табори, близько п'ятнадцяти тисяч, — усі позостали з усього табору синів Кедему. А тих, що впали, — було сто й двадцять тисяч чоловіка, що витягали мечá. **11** А Гедеон пішов дорогою Шехуне-Боголіму зо сходу до Коваху й Йогбеги. І розбив він табора, коли табір був безпечний. **12** І втікали Зевах та Цалмунна, а він гнався за ними. І він схопив обох мідіянітських царів, Зеваха та Цалмунну, а на весь табір нагнав жаху. **13** І вернувся Гедеон, син Йоашів, із війни з Маале-Гахересу. **14** І захопив він юнака з людей Суккоту, та й запитався його. І той написав йому ймення князів Суккоту та старших його, — сімдесят і сім чоловіка. **15** І прийшов він до людей Суккоту та й сказав їм: „Ось Зевах та Цалмунна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дамó хліба

твоїм змученим лю́дям?” **16** І схопив він старших того міста, і пустинне те́рня та колючкі, і побив ними суккотських людей. **17** А пенуїльську ве́жу розбив, і позабивав людей того міста. **18** І сказав він до Зе́ваха та до Цалмунни: „Які ті люди, що ви повбивали на Фаво́рі?” А ті сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“. **19** А він сказав: „То брати мої, сини моєї матері. Як живий Господь, — коли б ви були позоставили їх при житті, не повбивав би я вас!“ **20** І сказав він до Е́тера, свого пе́рвенця: „Устань, — забий їх!“ Та той юна́к не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще малий. **21** І сказав Зевах та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловікові сила його“. І встав Гедеон, і вбив Зевах та Цалмунну, і забрав оздобні місяці, що були на шиях їхніх верблюдів. **22** І сказали Ізраїлеві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твій, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Мідія́на“. **23** І сказав до них Гедеон: „Не буду панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, — Господь пануватиме над вами“. **24** І сказав до них Гедеон: „Попрошу́ від вас проха́ння, — і дайте мені кожен носову́ сере́жку зо своєї здо́бичі“, — бо в них, мідія́нітян, були золоті носові сере́жки, бо ізмаїльтяни вони. **25** І сказали вони: „Дати — дамо“. І розтягнули одежу, і кидали туди кожен носову сере́жку зо своєї здо́бичі. **26** І була вага золотих носових сере́жок, що він просив, тисяча й сімсо́т шеклі́в золота, крім оздобних місяців, і сере́жок, і пурпурових шат, що були на мідія́нітянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблюдів. **27** А Гедеон зробив із того е́фода, і поставив його́ у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там пере́люб увесь Ізраї́ль, і це стало па́сткою для Гедеона та для дому його́. **28** І був упоко́рений Мідія́н перед Ізраїлевими синами, і він бі́льш не підіймав своєї голови́. І Край мав мир сорок літ за Гедеонових днів. **29** І пішов Єрубаа́л, син Йоашів, та й осівся в своїм домі. **30** А в Гедеона було́ сімдеся́т синів, що походили зо сте́гон його́, бо він мав багато жіно́к. **31** А нало́бжниця його́, що в Сихемі, — породила йому́ сина й вона, а він назвав ім'я́ йому: Авіме́лех. **32** І помер Гедео́н, син Йоашів, у добрій сивизні́, і був похো́ваний у гробі Йоаша, батька свого, в Офрі авіезеровій. **33** І сталося, як помер Гедео́н, то Ізраїлеві сини зно́ву чинили пере́люб із Ваа́лами, і поставили собі Ваал-Берита за бога. **34** І Ізраїлеві сини не пам'ята́ли Господа, Бога свого, що спаса́в їх від руки всіх їхніх навко́лишніх ворогів. **35** І не зробили вони мило́сти з домом Єрубаа́ла-Гедеона такої, як усе те добро, яке він зробив для Ізраїля.

9 І пішов Авіме́лех, син Єрубаа́лів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всього́ роду ба́тьківського дому своєї матері, кажучи: **2** „Гово́ріть го́лосно до всіх сихемських господа́рів: Що́ ліпше для вас: чи панува́ння над вами семидеся́ти мужі́в, усіх Єрубаа́лових сині́в, чи панува́ння над вами му́жа одно́го? І пам'ята́йте, що я кість ваша та ті́ло ваше“. **3** І говорили брати його́ матері про нього́ го́лосно до сихемських господа́рів усі ті слова́, — і їхнє серце схили́лося до Авіме́леха, бо вони сказали: „Він наш брат“. **4** І да́лі йому́ сімдеся́т шеклі́в срі́бла з дому Баал-Берита, а Авіме́лех найня́в за них пустих та легкова́жних людей, — і вони пішли за ним. **5** А він прийшов до дому свого ба́тька в Офру, і повбивав своїх братів, синів Єрубаа́лових, сімдеся́т чоловіка на одні́м камені. І позоставив тільки́ Йотам, син Єрубаа́лів, наймолодший, бо схова́вся. **6** І бу́ли зібрані всі сихемські господа́рі та ввесь Бет-Мі́лло, і вони пішли та й настановили Авіме́леха за царя́ при Елон-Му́ццая, що в Сихемі. **7** І пові́домили про це Йо́тама, і він пішов, і став на верхи́в'ї гори Га́різі́зм, і підви́щив свій го́лос, і закликав та й сказав їм: „Почу́йте мене, сихемські господа́рі, і хай почу́є вас Бог! **8** Пішли були́ раз дере́ва, щоб пома́зати царя́ над собою, і сказали вони до оли́вки: Царю́й ти над нами! **9** А оли́вка сказала до них: Чи я загубила свій тов́ш, що́ Бога й людей ним шу́нують, і сторо́жити піду́ над дере́вами? **10** І сказали дере́ва до фі́ги: Иди ти, та й над нами царю́й! **11** І сказала їм фі́га: Чи я загубила свої́ солодо́ці та свій добрий врожа́й, і сторо́жити піду́ над дере́вами? **12** І дере́ва промовили до винограду: Иди ти, та й над нами царю́й! **13** І промовив до них виноград: Чи я загубив свого́ со́ка, що́ Бога й людей веселі́ти, і сторо́жити піду́ над дере́вами? **14** Тоді́ всі дере́ва сказали терні́ні: Иди ти, та й над нами царю́й! **15** А терні́на сказала дере́вам: якщо́ справді мене на царя́ над собою пома́зує́те, — підійди́ть, похова́йтеся в ті́ні мої́й! А як ні, — то ось вийде о́гонь із терні́ни, та ке́дри лива́нські пої́сть! **16** А тепе́р, — якщо́ на́правду й у невинно́сті зроби́ли ви, що настанови́ли Авіме́леха царем, і якщо́ ви добре зроби́ли з Єрубаа́лом та з домом його́, і якщо́ ви зроби́ли йому́ за заслу́гою рук його́, **17** бо мій ба́тько воюва́в за вас, і кинув був життя́ своє́ на небезпе́ку, і врятува́в вас із руки Мідія́на, **18** а ви сьогодні́ повстали на ді́м ба́тька мого́, та й повбивали синів його́, сімдеся́т лю́да, на одні́му камені, і настановили царем Авіме́леха, сина його́ невільни́ц, над сихемськими господа́рями, бо він брат ваш, **19** і якщо́ в правді́ й невинно́сті зроби́ли ви з Єрубаа́лом та з домом його́ цього́

дня, — то радійте Авімелехом, і нехай і він радіє вами! 20 А як ні, — вийде огонь з Авімелеха, та й поїсть госпóдарів Сихему й Бет-Мілло, і вийде огонь із госпóдарів Сихему й з Бет-Мілло, та й з'їсть Авімелеха". 21 І втік Йотам і збіг, і пішов до Бееру, і сидів там перед братом своїм. 22 І володів Авімелéх над Ізраїлем три роки. 23 І послав Господь злого духа між Авімелехом та між сихемськими госпóдарями, — і зрадили сихемські госпóдарі Авімелеха, 24 щоб прийшла кривда семидесяти Єруббаалових синів, а їхня кров спала на Авімелеха, їхнього брата, що їх повбивав, та на сихемських госпóдарів, що зміцнили його руки забити братів своїх. 25 І сихемські госпóдарі поставили на верхів'ях гір чатівників на нього, і вони грабували все, що приходило до них на дорозі. І сказано про це Авімелеху. 26 І прийшов Гаал, Еведів син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемські госпóдарі. 27 І виходили вони в поле, і збирали виноград свій, і вичавлювали, і робили празник. І входили вони до дому свого бога, і їли й пили та проклинали Авімелеха. 28 І говорив Гаал, син Еведів: „Хто Авімелех і хто Сихем, що будемо служити йому? Чи ж він не син Єруббаалів, а Зевул начальник його? Служіть людям Гемора, батька Сихема, а чому ми будемо служити йому? 29 А хто дав би цього народа в мою руку, то я прогнав би Авімелеха. І він скаже до Авімелеха: Помнож своє військo, та й вийди!“ 30 І почув Зевул, голова міста, слова Гаала, сина Еведового, — і запалився його гнів. 31 І послав він послів до Авімелеха з хитрістю, говорячи: „Ось Гаал, син Еведів, та брати його приходять до Сихему, і ось вони підбурюють місто проти тебе. 32 А тепер устань уночі ти та той народ, що з тобою, і чатуй на полі. 33 І буде, — встанеш рано вранці, як сходитиме сонце, і нападеш на місто. І ось, — він та народ той, що з ним, вийдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя“. 34 І встав уночі Авімелех та увесь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири відділи. 35 І вийшов Гаал, син Еведів, і став при вході міської брами. І встав Авімелех та народ, що з ним, із засідки. 36 А Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ сходить із верхів гір“. І сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гірську тінь, немов людей!“ 37 А Гаал далі говорив та казав: „Ось народ сходить з верхів'я, а один відділ приходить із дороги Елон-Меоненіму“. 38 І сказав до нього Зевул: „Де тоді уста твої, що говорили: Хто Авімелех, що ми будемо служити йому? А оце той народ, що ти погóрджував ним. Виходь же тепер, та й воюй

з ним!“ 39 І вийшов Гаал перед сихемськими госпóдарями, та й воював з Авімелехом. 40 І Авімелех погнав його, і він побіг перед ним. І напáдало багато трупів аж до входу до брами. 41 І осівся Авімелех в Арумí, а Зевул вигнав Гаал а та братів його, щоб не сиділи в Сихемі. 42 І сталося другого дня, і вийшов нарóд на поле, а Авімелеху донесли про це. 43 І взяв він людей, і поділив їх на три відділи, та й чатував на полі. І побачив він, аж ось народ вихóдить із міста, — і встав він на них, та й побив їх. 44 А Авімелех та відділи, що з ним, напали й стали при вході міської брами, а два відділи напали на все, що в полі, та й повбивали їх. 45 І Авімелех воював із містом цілий той день, та й здобув місто, а народ, що був у ньому, позабивав. І зруйнував він те місто, та й обсіяв його сіллю. 46 І почули про це всі, хто був у сихемській башті, і ввійшли до твердині, до дому бога Беріта. 47 І було донéсено Авімелехові, що зібралися всі госпóдарі сихемської башти. 48 І вийшов Авімелех на гóру Цалмон, він та увесь народ, що з ним. І взяв Авімелех сокири в свою руку, та й настинáв галúззз з дéрева, і познóсив його, і поклав на своє плече. І сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, щó зробив я, — поспішно зробіть, як я“. 49 І настинáв також увесь народ кожен галúззз собі, і пішли за Авімелехом, і поскладали над печерою, та й підпалили над ними ту печеру огнем. І повилирали всі люди сихемської вéжі, близько тисячі чоловіків та жінок. 50 І пішов Авімелех до Тевецу, і таборува́в при Тевеці, та й здобув його. 51 А в середині міста була́ міцна́ башта, і повтікали туди всі чоловіки й жінки та всі госпóдарі міста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тієї башти. 52 І прийшов Авімелех аж до башти, та й воював із нею. І підійшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем. 53 Тоді одна жінка кинула горішнього кáменя від жóрен на Авімелехову голову, — та й розторóчила йому чéрепа. 54 І він зараз кликнув до юнака́, свого́ зброенóші, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жінка забила!“ І його юна́к проколов його, — і він помер. 55 І побачили ізраїльтяни, що Авімелех помер, та й порозхóдилися кожен на своє місце. 56 І Бог віддав Авімелехові зло, яке він зробив був своєму батькові, що повбивав сімдеся́т братів своїх. 57 А все зло сихемських людей Бог повернув на їхню гóлову, — і прийшло на них прокля́ття Йотама, Єруббаалового сина.

10 І став по Авімелехові на спасіння Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, муж Іссахарів. І він сидів у Шамірі в Єфремових горáх. 2 І судив

він Ізраїля двадцять і три роки, та й помер, і був похований в Шамірі. **3** І став по ньому Яір гілеадеянин, і судив Ізраїля двадцять і два роки. **4** І було в нього тридцять синів, що їздили на тридцять молодих ослах, а в них тридцять міст, — їх кличуть аж до цього дня: Яірові села, що в гілеадському краї. **5** І помер Яір, і був похований в Камоні. **6** А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам та Астартам, і богам араамським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам филистимським. І покинули вони Господа, і не служили Йому. **7** І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в руку филистимлян та в руку синів Аммонових. **8** І вони били й мучили Ізраїлевих синів від того року, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бік Йордану в аморейському краї, що в Гілеаді. **9** І перейшли Аммонові сини Йордан, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Ефремовим домом. І Ізраїлеві було дуже тісно! **10** І клікали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваалам“. **11** І сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від амореяннина, і від Аммонових синів, і від филистимлян? **12** А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобили вас, і ви клікали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки. **13** А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасатиму вас. **14** Ідіть, і кличте до тих богів, що ви вибрали їх, — вони спасуть вас у часі вашого утиску“. **15** І сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“ **16** І повикидали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господеві. І знетерпеливалась душа Його через Ізраїлеве страждання. **17** А Аммонові сини були скликані, та й таборували в Гілеаді. І були зібрані Ізраїлеві сини, та й таборували в Міцпі. **18** І сказали той народ та гілеадські князі, один до одного: „Хто той чоловік, що зачне воювати з Аммоновими синами? Він стане головою для всіх гілеадських мешканців“.

11 А гілеадеянин Іфтах був хоробрий воєк. А він був син блудливої жінки, і з нею Гілеад породив Іфтаха. **2** І породила Гілеадова жінка йому синів. І повиростали сини тієї жінки, та й вигнали Іфтаха, і сказали йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“ **3** І втік Іфтах перед своїми братами, і осівся в краї Тов. І зібралися до Іфтаха гулящі люди, та й виходили з ним. **4** І сталося по часі, і воювали Аммонові сини з Ізраїлем. **5** І сталося, як воювали Аммонові сини з Ізраїлем, то пішли гілеадські старші, щоб забрати Іфтаха з краю Тов. **6** І сказали вони до Іфтаха: „Іди ж, і будеш нам провідником, і будемо воювати з Аммоновими синами“. **7** І сказав Іфтах до гілеадських старших: „Чи ж не ви зненавидили мене, і вигнали мене з дому мого батька? І чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в біді?“ **8** І сказали гілеадські старші до Іфтаха: „Зате ми тепер вернулися до тебе! І ти піди з нами, і будемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мешканців гілеадських“. **9** І сказав Іфтах до гілеадських старших: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дасть їх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“ **10** І сказали гілеадські старші до Іфтаха: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоє, так зробимо“. **11** І пішов Іфтах з гілеадськими старшими, і народ настановив його собі за голову та провідника, а Іфтах промовляв усі свої слова перед Господнім лицем у Міцпі. **12** І послав Іфтах послів до царів Аммонових синів, говорячи: „Що тобі до мене, що ти прийшов до мене воювати з моїм краєм?“ **13** І сказав цар Аммонових синів до Іфтахових послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він виходив з Єгипту, від Арнону й аж до Яббоку та аж до Йордану. А тепер верни ж їх у мирі“. **14** А Іфтах ще послав послів до царя Аммонових синів, **15** і сказав йому: „Так сказав Іфтах: Не взяв Ізраїль краю Моавого та краю Аммонових синів, **16** бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадешу. **17** І послав Ізраїль послів до едомського царя, говорячи: Нехай я перейду твоїм краєм, — та не послунав едомський цар. І послав він також до царя моавського, — та й той не хотів. І осівся Ізраїль у Кадешу. **18** І пішов він пустинею, і обійшов край едомський та край моавський, і прийшов зо сходу сонця до моавського краю, та й таборували по тім боці Арнону, а в моавські границі не входили, бо Арнон — границя Моава. **19** І послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав йому Ізраїль: „Нехай ми перейдемо твоїм краєм аж до місця свого“. **20** І не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мирно перейшов його границями. І зібрав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохці, і воювали з Ізраїлем. **21** І дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та увесь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. І посів Ізраїль увесь край амореяннина, мешканця того краю. **22** І вони посіли всю аморейську країну від Арнону й аж до Яббоку, і від пустини та аж до Йордану. **23** А тепер Господь, Бог Ізраїлів, вигнав Амореяннина перед народом

Своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його? **24** Отож, що дасть тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо. **25** А тепер чи справді ти ліпший від Балака, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними? **26** Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ар'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час? **27** А тобі я не згрішив, а ти робиш зо мною зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими“. **28** Та цар Аммонових синів не послухався слів Їфтаха, що до нього послав. **29** І Дух Господній перебував на Їфтахові, і він перейшов Гілеад та Манасію, і перейшов гілеадську Міцпé, а з гілеадської Міцпé перейшов до Аммонових синів. **30** І обіцяв Їфтах обітницю Господéві й сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою рúку, **31** то станеться, — виходячий, що вийде з дверей мого дому навпроти мене, коли я вертатимусь з миром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу́ його в цілопáлення“. **32** І прийшов Їфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку. **33** І він побив їх дуже великою порáзкою від Ароеру й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміму. І впокорілися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими. **34** І прийшов Їфтах до Міцпí до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочка́ його з бубнами та з тáнцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього, окрім неї, ані сина, ані дочкі. **35** І сталося, як він побачив її, то роздér одержу свою та й сказав: „Ах, дóчко моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однією з тих, що нещасли́влять мене. Бо я дав Господéві обі́та, і не móжу відмовитися від нього“. **36** А вона відказала йому: „Бáтьку мій, ти дав обі́тницю Господéві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пíмсту на твоїх ворогів, на Аммонових синів“. **37** І сказала вона до свого батька: „Нехай буде мені зрóблена оця річ: відпусти мене на два місяці, і нехай я підóу й зійду́ на гóру, і нехай оплачу́ дівува́ння своє я та прія́тельки мої“. **38** А він сказав: „Иди!“ І послав її на два місяці. І пішла вона та її прія́тельки, і оплакувала дівува́ння своє. **39** І сталося в кінці двох місяців, і верну́лася вона до бáтька свого, а він учинив над нею свою обі́тницю, яку обіцяв був, і вона не пізнала мужа. І сталося це звичаєм в Ізраїлі:

40 рік-річно ходять Ізраїлеві дóчки плакати за дочкóю Гілеадянина Їфтаха, чотири дні в році.

12 І були скликані Єфрéмові люди, і перейшли на північ та й сказали до Їфтаха: „Чомóу перейшов ти Йордан, щоб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав піти з собою? Ми спáлимо огнем твій дiм із тобою. **2** І сказав їм Їфтах: „Велику боротьбу́ мав я та народ мій з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його руки. **3** І коли я побачив, що ви не спасéте, то поклав я дóшу свою на небезпéку, і перейшов Йордан до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чогó прийшли ви до мене цього дня, щоб воювати зо мною?“ **4** І зібрав Їфтах усіх гілеадських людей, та й воював з Єфремом. І побили гілеадські люди Єфрема, бо ті сказали: „Ви Єфремові втікачі, — Гілеад поміж Єфремом та поміж Манасією“. **5** І зайняв Гілеад йордáнські перехóди до Єфрема. І сталося, коли говорили Єфремові втікачі: „Нехай я перейду́“, то гілеадські люди йому говорили: „Чи ти єфремівець?“ Той казав: „Ні“. **6** І казали йому: „Скажи но шіббóлет“. А той казав: „Сіббóлет“, бо не міг вiмовити так. І хапáли його, і різали при йорданськiм перехóді. І впало того часу в Єфрема сорок і дві тисячі. **7** І судив Їфтах Ізраїля шість років. І помер гілеадянин Їфтах, і був похований у місті Гілеаді. **8** А по ньому Ізраїля судив Івцан з Віфлеému. **9** І було в нього тридцять синів, а тридцять дочóк він відпустив заміж назóвні, і тридцять дочóк впровадив для синів своїх з-назóвні. І судив він Ізраїля сім літ. **10** І помер Івцан і був похований в Віфлее́мі. **11** А по ньому Ізраїля судив завулóнівець Елон, і судив Ізраїля десять літ. **12** І помер завулóнівець Елон, і був похований в Айялоні, у Завулоновiм краї́. **13** А по ньому Ізраїля судив Авдóн, син Гіллела, пір'атонянин. **14** І було в нього сорок синів та тридцять онóків, що їздили на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім літ. **15** І помер Авдон, син Гіллела, пір'атонянин, і був похований в Єфремовім краї́, на горі амаліке́янина.

13 А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх очáх. І Господь віддав їх у руку филистiмлян на сорок літ. **2** І був один чоловік з Цар'ї, данівець з роду, а ім'я йому — Манóах. А жінка його була неплідна, і не родила. **3** І явився Ангол Господній до тієї жінки, та й промовив до неї: „Ось ти неплідна, і не роджала, але ти зачнеш і породиш сина. **4** А тепер стережись, і не пий вина та п'янкóго напóю, і не їж нічого нечистого, **5** бо ось ти зачнеш, і сина породиш,

і бритва не торкнеться його голови, бо дитя те буде Божим назореем від утроби, — і він зачне спасати Ізраїля з руки филистимлян“. 6 І прийшла та жінка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік приходив до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангела, дуже грізний. І я не питала його, звідки він, а ймення свого він мені не сказав. 7 І сказав він мені: Ось ти зачнеш, і породити сина, а тепер не пий вина та п'яного напою, і не їж жодної нечистоти, бо дитя те буде Божим назореем від утроби аж до дня смерті своєї“. 8 І благав Маноах Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його посилав Ти, нехай прийде ще до нас, і нехай нас навчить, що ми зробимо для дитини, що народиться“. 9 І вислухав Бог цей Маноахів голос, і прийшов Божий Ангел ще до тієї жінки. А вона сиділа на полі, і Маноаха, чоловіка її, не було з нею. 10 І поспішила та жінка, і побігла та й оповіла чоловікові своєму, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що приходив був того дня до мене“. 11 І встав, і пішов Маноах за своєю жінкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до цієї жінки?“ А той сказав: „Я“. 12 І сказав Маноах: „Тепер нехай сповниться слово твоє. Та як нам виховувати ту дитину, і що чинити з нею? 13 І сказав Ангел Господній до Маноаха: „Усього, що сказав я жінці, нехай вона стережеться. 14 Усього, що виходить із виноградного куща, не буде вона їсти, а вина та напою п'яного нехай не п'є, і нічого нечистого нехай не їсть. Нехай додержує всього, що я наказав“. 15 І сказав Маноах до Ангела Господнього: „Нехай ми задержимо тебе, і приготівимо для тебе козля“. 16 І сказав Ангел Господній до Маноаха: „Якщо ти задержиш мене, я не буду їсти твого хліба. А якщо приготуєш цілопалення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знав, що це Ангел Господній. 17 І сказав Маноах до Господнього Ангела: „Яке ім'я твоє? Коли сповниться твоє слово, то ми вшануємо тебе“. 18 І сказав йому Ангел Господній: „Чому ти питаєшся про мое ім'я? Воно дивне“. 19 І взяв Маноах козля та жертву хлібну, і на скелі приніс Господеві. І він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили те. 20 І сталося, коли полум'я підіймалося з над жертвника до неба, то Ангел Господній вознісся в полум'ї жертвника. А Маноах та жінка його бачили це, та й попадали обличчям своїм на землю. 21 І Ангел Господній більш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангел Господній. 22 І сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помремо, бо ми бачили Бога“. 23 І сказала йому

жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопалення та хлібної жертви, і не дав би нам побачити всього цього, і не об'явив би нам цього часу речі, як це“. 24 І породила та жінка сина, і назвала ім'я йому: Самсон. І виростав той хлопець, і Господь благословляв його. 25 А Дух Господній почав діяти в ньому в Давовім таборі між Цор'а та між Ештаолом.

14 І зійшов Самсон до Тімні, і побачив у Тімні жінку з филистимських дочок. 2 І пішов він, і розповів своєму батькові та своїй матері, та й сказав: „Я нагледів у Тімні жінку з филистимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“. 3 І сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних филистимлян?“ І сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“. 4 А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав заціпки з филистимлянами. А того часу филистимляни панували над Ізраїлем. 5 І зійшов Самсон і батько його та мати його до Тімні, і прийшли аж до тімненських виноградарників, — аж ось навпроти нього ричить левчук. 6 І зійшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. І він не сказав своєму батькові та своїй матері, що зробив. 7 І він зійшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах. 8 А по часі він вертався забрати її, і звернув із дороги побачити падло лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед. 9 І він вишкріб його на свою долоню, і пішов, і їв та й їв. І він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони їли. І він не сказав їм, що той мед він зішкріб із тіла лева. 10 І зійшов його батько до тієї жінки, а Самсон справив там прийняття, бо так роблять юнаки. 11 І сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятьо друзів, і були з ним. 12 І сказав їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам загадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляних сорочок та тридцять змін одяжі. 13 А якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляних сорочок та тридцять змін одяжі“. І вони сказали йому: „Загадуй загадку свою, а ми послухаємо її“. 14 І він сказав їм: „З ідячого вийшло їстівне, а з сильного вийшло солодке“. І не могли вони розгадати за три дні. 15 І сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам ту загадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дім

твого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маєток наш, чи ні?" **16** І плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненавидиш мене й не любиш мене. Ти загадав загадку сином мого народу, а мені не розгадав“. А він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?" **17** А вона плакала при ньому сім день, коли в них було прийняття. І сталося сьомого дня, і він розгадав їй, бо вона докучала йому. А вона розгадала ту загадку сином свого народу. **18** І сказали йому люди того міста сьомого дня, поки зайшло сонце: „Що солодше від меду, і що сильніше від лева?" А він їм відказав: „Якби ви не орали моєю телицею, то ви загадки не відгадали б моєї“. **19** І зійшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцятьеро чоловіка, і пороздягав їх, і віддав ті зміни одержі тим, що розгадали загадку. І запалився гнів його, і він пішов до дому батька свого. **20** А Самсонова жінка досталася дружкові його, що приятелював із ним.

15 А по часі сталося в днях жнив пшениці, і відвідав Самсон з козлями свою жінку та й сказав: „Нехай увійду я до моєї жінки, до кімнати“. Та батько її не дав йому ввійти. **2** І сказав її батько: „Я дійсно подумав був, що ти справді зненавидів її, а тому я дав її твоєму дружкові. Чи молодша сестра її не ліпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“. **3** І сказав їм Самсон: „Цього разу я не буду винний перед филистимлянами, коли я зроблю їм зло“. **4** І пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. І взяв він смолоскіпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскипа всередині поміж два хвости. **5** І запалив він огонь у тих смолоскіпах, і пустив лисиць в филистимські житá. І попалив він стірти та житá, і олівкові саді. **6** І сказали филистимляни: „Хто це зробив?" А їм відказали: „Самсон, зять тімнеянина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкові його“. І пішли филистимляни, та й спалили огнем її та батька її. **7** І сказав їм Самсон: „Хоч ви й зробили так, як це, та проте я конче пімщуся на вас, і аж тоді перестану“. **8** І він сильно побив їх дошкульною поразкою. І пішов він, і осівся в щілині скелі Етам. **9** І посхóдили филистимляни, і таборували в Юди, і розтяглися до Лехі. **10** І сказали Юдині люди: „Чого ви посхóдили проти нас?" А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“. **11** І пішли три тисячі люда від Юди до щілини скелі Етам. І сказали вони Самсонові: „Чи ти не знав, що

над нами панують филистимляни? І що це ти нам учинив? А він їм сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив їм“. **12** І сказали йому: „Ми зійшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку филистимлян“. І сказав їм Самсон: „Присягніть мені, що ви не заб'єте мене“. **13** А вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки зв'яжемо тебе та дамо тебе в їхню руку, а забити — не заб'ємо тебе“. І зв'язали його двомá новими шнүрами, і звели його зо скелі. **14** Він прийшов аж до Лехі, а филистимляни зняли крик проти нього. І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сүкані шнүри, що на раменах його, як лляні, що перегоріли в огні, — і поспадали з його рук пүта його. **15** І знайшов він свіжу ослячу щелепу, і простяг свою руку й узяв його, та й побив ним тисячу чоловіка. **16** І сказав Самсон: „Ослячою цією щелепою дійсно поклав їх на күпу, — ослячою цією щелепою тисячу люда побив я“. **17** І сталося, як скінчив він це говорити, то кинув ту щелепу зо своєї руки, і назвав ім'я тому місцю: Рамат-Лехі. **18** І сильно він спрагнув, і клікнув до Господа та й сказав: „Ти дав у руку Свого раба це велике спасіння, а тепер я помру від прагнення, і впаду в руку необрізаних“. **19** І пробив Бог джерело, що в Лехі, і вийшла з нього вода, — і він напився, і вернувся його дух, і він ожив. Тому назвав він ім'я йому: Ен-Гаккоре, що в Лехі, і так воно зветься аж до цього дня. **20** І судив він Ізраїля за днів филистимлян двадцять літ.

16 І пішов Самсон до Гази, і побачив там жінку блудницю, і ввійшов до неї. **2** А азеянам донесли, говорячи: „Самсон прийшов сюди!“ І оточили вони, і чатували на нього всю ніч у міській брамі. І вони тихо поводитися всю ніч, говорячи: „Будемо чатувати аж до ранішнього світу, — і заб'ємо його“. **3** І лежав Самсон аж до півночі. А опівночі встав, і схопив за двері міської брами та за обидва бічні одвірки, та й вирвав їх разом із засувом, і поклав на свої плечі, і виніс їх на верхів'я гори, що навпроти Хеврону. **4** І сталося потому, і покохав він жінку в долині Сорек, а ім'я їй Деліла. **5** І прийшли до неї филистимські володарі, та й сказали їй: „Намов його та й побач, — у чому його велика сила, і чим переможемо його та зв'яжемо його, щоб упокорити його? А ми кожен дамо тобі тисячу й сто шеклів срібла“. **6** І сказала Деліла до Самсона: „Розкажи мені, у чому твоя велика сила, і чим можна зв'язати, щоб упокорити тебе?" **7** І сказав їй Самсон: „Якщо зв'яжуть мене сімомá мокрими шнүрами, що ще не вісушені, то ослабну та й стану, як кожен із людей“. **8** І принесли їй филистимські володарі сім мокрих шнүрів, що ще не були вісушені,

а вона зв'язала його ними. **9** А засідка сиділа в неї в іншій кімнаті. І вона сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І він розірвав ті шнүри, як розривається нитка з клóччя, коли понюхає огню. І не пізнана була його сила. **10** І сказала Деліла до Самсона: „Оце ти обманів мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені тепер, чим можна зв'язати тебе?“ **11** А він їй сказав: „Якщо справді зв'яжуть мене новими сүканими шнүрами, якими не робилася робота, то ослабну й стану, як кожен із людей“. **12** І взяла Деліла нові шнүри, та й зв'язала його ними, і сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А засідка сиділа в іншій кімнаті. І він зірвав їх зо своїх плечей, немов нитку. **13** І сказала Деліла Самсонові: „Досі ти обманював мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені, чим можна зв'язати тебе?“ А він їй сказав: „Якщо утчеш сім кучерів моєї голови з основою“. **14** І вона прибила їх ткацьким клинком, та й сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А він обудився зо сну свого, та й вирвав ткацького клинка тканини та оснóву. **15** І сказала вона до нього: „Як ти говориш: „Кохаю тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обманів ти мене, і не розповів мені, у чо́му твоя велика сила“. **16** І сталося, коли вона докучала йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпеливилася душа його на смерть. **17** І виложив він їй усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалась моєї голови, бо я Божий назорей від утрóби своєї матері. Якщо я буду ого́лений, то відступить від мене сила моя, і я ослабну, та й стану, як кожна людина“. **18** І побачила Деліла, що він розповів їй усе своє серце, і послала їй покликала филистимських володарів, говорячи: „Прийдіть і цим разом, бо він розповів мені все своє серце“. І прийшли до неї филистимські володарі, і знесли срібло в своїй руці. **19** А вона приспала його на колінах своїх, і покликала чоловіка та й наказала оголіти сім кучерів його голови. І став він сла́бнути, і відступила від нього сила його. **20** І сказала вона: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І збудився він зо сну свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стрясуся“. А він не знав, що Господь відступився від нього. **21** І взяли його филистимляни, та й вибрали очі йому. І вони звели його до Гази, і зв'язали його мідяними ланцюга́ми, і він молів у домі ув'язнених. **22** А волос голови його зачав рости по тому, як був він ого́лений. **23** А филистимські володарі зібралися, щоб принести велику жертву Даго́нові, своєму бо́гові, та повеселитися. І сказали вони: „Наш бог передав у нашу ру́ку Самсо́на, ворога нашого“.

24 І бачив його народ, і хвалили своїх богів, і говорили: „Наш бог передав у нашу руку нашого ворога та спустошителя нашого кра́ю, який наші тру́пи намно́жив“. **25** І сталося, коли їхнє серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він посмішить нас“. І покликали Самсона з дому ув'язнених, і він витівав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпа́ми. **26** І сказав Самсо́н юнако́ві, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мені, до тих стовпів, що на них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпру́ся на них“. **27** А той дім був повен чоловіків та жіно́к, і туди зібралися всі филистимські володарі, а на даху було близько трьох тисяч чоловіків та жіно́к, що приглядалися до жартів Самсона. **28** І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владико Господи, згадай же про мене, та зміцни мене тільки цього́ разу, Боже, і нехай я пімщу филистимлянам одну пімсту за двóе очей своїх!“ **29** І обняв Самсон обидва серединні стовпи, що на них міцно стояв той дім, і обпер́ся на них, — на одного́ прави́цею своєю, а на одного́ ліві́цею своєю. **30** І сказав Самсон: „Нехай помру́ я разом із филистимлянами!“ І він з великою силою сперся на стовпи, — і впав той дім на володарів та на весь той наро́д, що в ньому. І були ті померлі, що він повбивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що повбивав їх за свого життя. **31** І зійшли його браті та весь дім його батька, і понесли його, і вінесли та й поховали його між Цор'а та між Ештаолом у грóбі Манóаха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

17 І був чоловік з Ефремових гір, а ім'я йому Міха́. **2** І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто шеклів срібла, що в тебе взяті, а ти прокляла́ за них, і також сказала це, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, це я його взяв“. І сказала мати його: „Благословенний син мій у Господа!“ **3** І він вернув ту тисячу й сто шеклів срібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господе́ві з своєї руки за сина свого, щоб зробити бовва́на різьбленого та боввана літого. А тепер звертаю його тобі“. **4** Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла́ його мати дві сотні шеклів срібла та й дала його золотаре́ві, а він зробив із нього бовва́на різьбленого та боввана літого; і було це в домі Міхи́. **5** А цей чоловік Міха́ мав удома божни́цю. І зробив він ефо́да та тера́фи, і вісвятив одного́ з синів своїх, і він був йому за священника. **6** Того́ ча́су не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його оча́х. **7** І був юна́к із Віфле́ему Юдиного, з Юдиного ро́ду, а він Левит, і він був там прихóдько. **8** І пішов той

чоловік з того міста, із Віфлеєму Юдиного, щоб часово пожити, де знайде. І прийшов він до Єфремових гір до дому Михі, щоб далі йти своєю дорогою. **9** І сказав йому Михя: „Звідкіля ти приходиш?“ А той йому відказав: „Я Левит із Віфлеєму Юдейського, а я йду, щоб часово пожити, де знайду“. **10** І сказав йому Михя: „Зоставайся ж зо мною, і будь мені за отця та за священика, а я дам тобі десять шеклів срібла на рік і потрібну одержу та поживу твою“. І пішов той Левит до нього, **11** і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юнак йому, як один із синів його. **12** І Михя висвятив того Левита, і був йому той юнак за священика, і був у Михиному домі. **13** І сказав Михя: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священика“.

18 Того часу не було царя в Ізраїлі, і того часу Данове плем'я шукало собі наділу на оселю, бо до того дня не випало йому жеребка на наділ серед Ізраїлевих племін. **2** І Данові сини послали зо свого роду п'ятеро люда з загалу людей військових, щоб вони вивідали Край та дослідити його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михиного дому, і переночували там. **3** Коли вони були біля Михиного дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зайшли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і що ти тут робиш? І що ти тут маєш?“ **4** І сказав він до них: „Так і так зробив мені Михя, — і він найняв мене, і я став йому за священика“. **5** А вони казали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо“. **6** І сказав їм священик: „Ідіть із миром, — перед Господом ваша дорога, якою ви підете“. **7** І пішли ті п'ятеро людей, і прийшли в Лаїш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звичаєм сидонян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би їм щось зле в Краю, посів би владу над ними, і вони далі від сидонян, і нема їм діла ні до кого. **8** І прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. І сказали їм брати їх: „Що ви принесли?“ **9** А вони відказали: „Устаньте, і підемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите? Не лініться, щоб піти, щоб прийти та посісти той Край. **10** Як ви підете, то ввійдете до народу безпечного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу руку, — це місце, що там нема недостачі жодної речі, що на землі“. **11** І рушили звідти з Данового роду з Цор'и та з Ештаола шістсот чоловіка, оперезаних зброєю. **12** І пішли вони й таборували в Кір'ят-Єарімі в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю:

Махане-Дан, і так воно зветься аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Єарімом. **13** І перейшли вони звідти на Єфремові гори, і прийшли аж до Михиного дому. **14** І відповіли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край до Лаїшу, і сказали своїм братам: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефод та терафи, і бовван різьблений та бовван литий? А тепер знайте, що зробите“. **15** І вони зайшли туди до дому того юнака Левита, до Михиного дому, і запитали його про мир. **16** А шість сотень мужа, що з Данових синів, оперезаних своєю зброєю, стояли при вході до брами. **17** І пішли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край, увійшли туди, узяли різьбленого боввана, і ефода та терафи, і боввана литого. А при вході до брами стояв священик та шістсот мужа, оперезаних зброєю. **18** І ті ввійшли до Михиного дому, і взяли різьбленого боввана, ефода й терафи та боввана литого. І сказав до них той священик: „Що ви робите?“ **19** А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої та й іди з нами, і стань нам за отця та за священика. Чи тобі ліпше бути священиком дому одного чоловіка, чи бути тобі священиком для племени та для роду Ізраїлевого?“ **20** І стало добре на серці того священика, і він узяв ефода та терафи й різьбленого боввана, і ввійшов поміж народ. **21** І повернулися вони та й пішли, а дітей, і худобу, і тягяр пустили перед себе. **22** Коли вони віддалилися від Михиного дому, то люди, що в домах, які разом із домом Михиним, були скликані, та й догнали Данових синів. **23** І кричали вони до Данових синів, а ті обернули обличчя свої та й сказали до Михи: „Що тобі, що ти кричиш?“ **24** І він сказав: „Ви забрали бога мого, що я зробив, та священика, та й пішли. І що мені ще? І що то ви говорите мені: що тобі?“ **25** І сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твого голосу, а то наші люди із злості нападуть на вас, і ти долучиш душу свою до своєї рідні. **26** І Данові сини пішли на свою дорогу. І побачив Михя, що вони сильніші від нього, і обернувся, та й пішов до свого дому. **27** А вони взяли, що зробив був Михя, та священика, що був у нього, та й пішли на Лаїш, на народ спокійний та безпечний. І вони побили їх вістрям меча, а місто спалили огнем. **28** А рятівника не було, бо далеко воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно було в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому. **29** І вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Дана, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я того міста було Лаїш. **30** І поставили Данові сини того різьбленого боввана в себе, а Йонатан,

син Гершома, Манасіїного сина, він та сини його були священиками для Данового племені аж до дня виходу на вигнання того краю. **31** І поклали вони в себе Михиного різьбленого боввана, що зробив він, і він був у них по всі дні буття Божого дому в Шілб.

19 І сталося тими днями, — а царя в Ізраїлі не було — і був один Левит прихóдько на узбіччях Єфремових гір. І взяв він собі жінку наложницю з Юдиного Віфлеєму. **2** А наложниця його чинила перелюб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до Віфлеєму Юдиного, і була там чотири місяці часу. **3** І встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним був слуга його та пара ослів. І вона ввелá його до дому батька свого. І побачив його бáтько тієї молодої жінки, та й радісно вийшов назустріч йому. **4** І тримав його тесть його, батько тієї молодої жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там. **5** І сталося четвертого дня, і повставали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. І сказав батько тієї молодої жінки до зятя свого: „Підкріпи своє серце кавалком хліба, а потім підете“. **6** І сіли вони, і обоє разом їли та пили. А батько тієї молодої жінки сказав до того чоловіка: „Зволь же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“ **7** Але встав той чоловік, щоб іти, а тесть його сильно просив його. І вернувся він, і переночував там. **8** І встав він рано вранці п'ятого дня, щоб іти, а батько тієї молодої жінки сказав: „Підкріпи ж своє серце!“ І зволікали вони аж до схілку дня, і їли обоє вони. **9** І встав той чоловік, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. І сказав йому тесть його, батько тієї молодої жінки: „Ось день схилився на вечір, — переночуй же! Ось день кладеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! І встанете взавтра рано, у дорóгу свою, та й підеш до намету свого“. **10** Та той чоловік не хотів ночувати. І встав він та й пішов, і прийшов навпроти Євусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'ючених ослів, і його наложниця з ним. **11** Вони були, при Євусі, а день дуже схилився. І сказав слуга до пана свого: „Ходім, і зайдімо до цього євусейського міста, та й переночуємо в ньому“. **12** І сказав до нього пан його: „Не заходьмо до міста чужинців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а перейдімо до Гів'и“. **13** І сказав він до слуги свого: „Ходім, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуємо в Гів'ї або в Рамі“. **14** І перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гів'ї, що булá Веняминова. **15** І зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гів'ї. І він увійшов та й сів на майдані того

міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати. **16** Аж ось старій чоловік іде ввечорі з поля з своєї роботи. А цей чоловік був з Єфремових гір, і він був прихóдько в Гів'ї. А люди того місця — сини Веняминаві. **17** І звів він очі свої та й побачив того чоловіка мандрівника на міськóму майдані. І сказав той старій чоловік: „Куди ти йдеш та звідки приходиш?“ **18** А той до нього сказав: „Ми переходимо з Юдиного Віфлеєму аж до узбіччя єфремових гір, — звідти я. І ходив я аж до Юдиного Віфлєсу, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому. **19** Є й солома, і паша для наших ослів, є хліб та вино мені й невідьниці твоїй та слугі з твоїми рабами, — не бракує жодної речі“. **20** І сказав той старій чоловік: „Мир тобі, — нехай уся недостáча твоя на мені, тільки на майдані не ночуй!“ **21** І він увів його до свого дому, і дав ослам кóрму, а самі вони пообмивали ноги свої та й їли й пили. **22** Коли вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той дім та стúкали в двері. І казали вони тому старóму чоловікові, власникові того дому, говорячи: „Виведи чоловіка, що ввійшов до дому твого, — і ми пізнаєм його!“ **23** І вийшов до них той чоловік, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По тóму, як увійшов цей чоловік до мого дому, не зробіть такої гідóти! **24** Ось дочкá моя дівчина, та його наложниця, — я їх віведу, а ви візьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловікові ви не зробите цієї огідної речі!“ **25** Та ті люди не хотіли слухати його. І схопив той чоловік свою наложницю, і вивів до них назóвні. І вони poznали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зійшла рáння зоря. **26** І прийшла та жінка, як ранок вертався, та й упала, і лежала при вході до дому того чоловіка, що пан її був там, аж до світу. **27** А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, — аж ось та жінка, його наложниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі. **28** І сказав він до неї: „Уставай і підємо!“ Та вона не відповілá, бо вмерла. І взяв він її на осла. І встав той чоловік, і пішов до свого місця. **29** І ввійшов він до дому свого, і взяв ножа, і схопив свою наложницю та й порізав її за костями її на дванадцять кусків, і порозсилав по всій Ізраїлевій країні. **30** І сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бáчено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, радьте та говоріть!“

20 І повихóдили всі Ізраїлеві сини, і булá зібрана громада, як один чоловік, від Дану

аж до Беер-Шеви, а Гілеадський край до Господа в Міцпу. 2 І стали проводирі всього того народу, усі Ізраїлеві племена, на зборах Божого народу, — чотириста тисяч пішого люду, хто витягує меча. 3 І почули Веніамінові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпи. І сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, як сталося таке зло?“ 4 І відповів той чоловік Левит, чоловік тієї замордованої жінки, та й сказав: „До Гів'и, що Веніамина, увійшов я та наложниця моя, щоб ночувати. 5 І встали на мене господа́рі Гів'и, і вночі оточили через мене той дім. Мене замишляли забити, а наложницю мою безбачили, — і померла вона. 6 І схопив я наложницю, і порізав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володіння, бо вони вчинили розп'усту та гідбо́ту серед Ізраїля. 7 Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“ 8 І встав увесь народ, як один муж, говорячи: „Не підемо ніхто до намету свого, і не зійдемо ніхто до дому свого! 9 А тепер оце та річ, що зробимо Гів'і: підемо на неї за жеребко́м! 10 І візьмемо десятьох людей на сотню, що до всіх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяти поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гів'і Веніамина, згідно з усією гідбо́тою, що він зробив Ізраїлеві“. 11 І був зібраний кожен ізраїльтянин до того міста разом, як один чоловік. 12 І послали Ізраїлеві племена людей по всіх Веніамінових родах, говорячи: „Що це за зло, що сталося між вами? 13 А тепер давайте тих людей, розпусних синів, що в Гів'ї, — і ми повбиваємо їх, та й вігубимо зло з Ізраїля“. Та не хотіли Веніамінові сини слухати голосу своїх братів, Ізраїлевих синів. 14 І Веніамінові сини були зібрані з міст до Гів'ї, щоб піти на війну з Ізраїлевими синами. 15 І Веніамінові сини з міст були перелічені того дня, — двадцять і шість тисяч чоловіка, що витягають меча, окрім мешканців Гів'и, — із них були перелічені сім сотень вибраного чоловіка. 16 З усього того народу було сім сотень вибраного чоловіка, із нечинною рукою правіці своєї, лівші, — кожен той кидав каменем із праці на волос, і не схибував. 17 І були перелічені ізраїльтяни, окрім Веніамина, — чотириста тисяч чоловіка, що витягають меча, кожен військовий. 18 І встали вони, і ввійшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто піде нам спереду на бій з Веніаміновими синами?“ І сказав Господь: „Юда спереду“. 19 І встали Ізраїлеві сини рано вранці, і таборували при Гів'ї. 20 І вийшов ізраїльтянин на війну з Веніаміном, і сточили ізраїльтяни з ними бій при Гів'ї. 21 І вийшли Веніамінові сини з Гів'и, та й повалили між Ізраїлем того дня двадцять і дві тисячі чоловіка на землю. 22 І зміцнився наро́д, Ізраїлеві мужі, і точили бій далі в тому місці, де точили бій першого дня. 23 І ввійшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнім лицем аж до вечора. І питалися вони Господа, говорячи: „Чи далі піду́ я на бій з синами Веніамина, мого брата?“ І сказав Господь: „Ідіть на нього!“ 24 І прийшли Ізраїлеві сини до Веніамінових синів дня другого. 25 А Веніамин вийшов із Гів'і другого дня навпроти них, та й повалив між Ізраїлевими синами на землю ще вісімнадцять тисяч чоловіка, — усі ті, що витягають меча. 26 І прийшли всі Ізраїлеві сини та ввесь народ, і ввійшли до Бет-Елу, та й плакали, і сиділи там перед Господнім лицем, і постили того дня аж до вечора. І принесли вони цілопáлення та мирні жертви перед Господнім лицем. 27 І питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днів ковче́г Божого заповіту був там. 28 А Пінхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед Його лицем), говорячи: „Чи далі піду́ ще на бій з синами Веніамина, мого брата, чи спинюся?“ А Господь сказав: „Ідіть, бо взавтра Я дам його в твою руку“. 29 І поставив Ізраїль засідку навколо Гів'ї. 30 І пішли Ізраїлеві сини на синів Веніамінових третього дня, і сточили бій проти Гів'ї, як і раніш. 31 І вийшли Веніамінові сини навпроти народу, одірвалися від міста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гів'ї, у полі, — коло тридцяти чоловіка між Ізраїлем. 32 І сказали Веніамінові сини: „Биті вони перед нами, як перше!“ А Ізраїлеві сини сказали: „Утікаймо, — і відірвемо їх від міста на дороги“. 33 І кожен муж Ізраїля повстав із свого місця, і сточили бій у Баал-Тамарі, а Ізраїлева засідка рушила з свого місця, з Мааре-Гева. 34 І прийшли перед Гів'у десять тисяч чоловіка, вибраного з усього Ізраїля, і бій став тяжкий. А вони не знали, що суне на них те зло. 35 І вдарив Господь Веніамина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня між Веніаміном двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усі ті, що витягають меча. 36 І побачили Веніамінові сини, що побиті вони, а ізраїльтяни уступили місце Веніамінові, бо вірили засідці, яку поставили на Гів'у. 37 А засідка поспішилася, і напала на Гів'у. І засідка вступилася, і побила все місто вістря́м меча. 38 А ізраїльтянин мав із засідкою умовленого знака, — щоб із міста підняла великий дим. 39 І відступили ізраїльтяни в бою, а Веніамин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцятьох люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як за першого бою!“ 40 А з міста став підійматися

стовп диму. І обернувся Веніямин позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба! **41** І обернувся Ізраїльтянин, а Веніямінінець перестрашався, як побачив, що досягло його те зло. **42** І обернулися вони перед Ізраїльтянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині його. **43** Вони оточили Венямина, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця. **44** Полягло тоді з Венямина вісімнадцять тисяч чоловіка, — усе це люди хоробрі. **45** І повернулися вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірються останній виноград, і побили тисяч люда. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі люда. **46** І було всіх, що впали того дня з Венямина, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меч, — усе це люди хоробрі. **47** І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. **48** А ізраїльтяни вернулися до Веніяминових синів, та й повбивали їх вістрям меча, — мужчин із міста, і худобу, і все знайдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пустили з огнем.

21 І присягнув Ізраїльтянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть своєї дочки Веняминової за жінку!“ **2** І посходився народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднесли вони гóлос свій, та й плакали плачем великим. **3** І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьогодні бракувало з Ізраїля одне плém'я?“ **4** І сталося назавтра, і встав рано нарóд, та й збудували жéртівника, і принесли цілопáлення та мирні жертви. **5** І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та присяга була велика на того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“. **6** І жалували Ізраїлеві сини за Венямином, своїм братом, та й сказали: „Сьогодні відрубане з Ізраїля одне плém'я! **7** Щó ми зробимо їм, позосталим, щодо жіно́к? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочо́к наших за жіно́к“. **8** І сказали вони: „Якé одне з Ізраїлевих племен не прийшло до Господа до Міцпи?“ Аж ось виявилось, що з Явешу гілеадського ніхто не приходив до табору на збори. **9** І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мешканців Явешу гілеадського! **10** І послала громада туди дванадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідіть, і повбиваєте мешканців гілеадського Явешу

вістрям меча, — і жінок і дітей. **11** А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожну ланку, що пізнала чоловіка, зробите закляттям“. **12** І знайшли вони з мешканців гілеадського Явешу чотири сотні дівчат паннів, що не пізнали чоловіка, і спровадили їх до табору в Шіло, що в ханаанському Краї. **13** І послала вся та громада, а ті говорили до Веняминових синів, що в Села-Ріммоні, та й кликнули їм: „Мир!“ **14** І вернувся Веніямин того часу, і дали їм тих жінок, яких позоставили при житті, із жінок гілеадського Явешу. Та не знайшли їм до́сить. **15** А народ той жалував за Венямином, бо Господь зробив проло́ма в Ізраїлевих племенах. **16** І сказали старші громади: „Щó ми зробимо позосталим щодо жінок? Бо вигублена жінка з Венямина“. **17** І сказали вони: „Останки насліддя — для Венямина, і не буде витерте плém'я з Ізраїля. **18** А ми не можемо дати їм жінок із наших дочо́к, бо Ізраїлеві сини присягли, говорячи: „Проклятий, хто дає жінку Веняминової!“ **19** І сказали вони: „Ось буває рік-у-рік свято Господнє в Шіло, що на північ від Бет-Елу, на схід сонця від дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з півдня від Левони“. **20** І наказали вони Веняминим синам, говорячи: „Ідіть, і будете чатувáти в виноградниках. **21** І побачите, аж ось доч́ки Шіла вийдуть танцювати тáнці, то ви вийдете з виноградників, та й схопите собі кожен свою жінку з дочо́к Шіла́, і підете в Веняминів край. **22** І буде, коли їхні батьки або їхні брати прийдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилюйтеся над ними, бо не взяли ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали їм, тому цього часу ви винні“. **23** І зробили так Веняминові сини, і взяли жінок за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пішли вони, і вернулися до наділу свого, і побудували міста́, та й осілися в них. **24** І порозхóдилися зві́дти Ізраїлеві сини того часу кожен до племен свого та до роду свого, і пішли зві́дти кожен до спáдку свого. **25** Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очáх!

Рут

1 І сталося за часу, коли судді судили, то був голод у Краю. І пішов був чоловік з Юдиного Віфлеєму мешкати в моавських полях, він і жінка та двоє синів його. **2** А ім'я йому чоловікові Елімелех, а ім'я жінці його Ноомі; і ім'я двох синів його — Махлон і Кіліон, ефратяни з Віфлеєму Юдиного. І прийшли вони на моавські поля, та й залишилися. **3** І помер Елімелех, муж Ноомі, і зосталася вона та два їхні сини. **4** І взяли вони собі за жінок моавітянок, — ім'я одній Орпа, а ім'я другій Рут. І сиділи вони там близько десяти літ. **5** І помирали й вони обое, Махлон та Кіліон. І позосталася та жінка по двох дітях своїх та по чоловікові своєму. **6** І встала вона та невістки її, і вернулися з моавських піль, бо почула на моавському полі, що Господь згадав про народ Свій, даючи їм хліба. **7** І вийшла вона з того місця, де була там, та обидві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю. **8** І сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. І нехай Господь зробить із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною. **9** Нехай Господь дасть вам, — і ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“ І вона поцілувала їх, а вони підняли свій голос та плакали. **10** І вони сказали до неї: „Ні, — з тобою ми вернемось до народу твого!“ **11** А Ноомі сказала: „Вертайтесь, дочки мої, — чого ви підете зо мною? Чи я маю ще в утробі своїй синів, а вони стануть вам за чоловіків? **12** Верніться, дочки мої, ідіть, бо я занадто старя, щоб бути для мужа. А коли б я й сказала: Маю надію, і коли б цієї ночі була з мужем, і також породила синів, — **13** чи ж ви чекали б їх, аж поки повиростають? Чи ж ви зв'язалися б з ними, щоб не бути замужем? Ні, дочки мої, бо мені значно гірше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“. **14** І підняли вони голос свій, і заплакали ще. І поцілувала Орпа свою свекруху, а Рут пригорнулася до неї. **15** І сказала Ноомі: „Ось зовіця твоя вернулася до народу свого та до богів своїх, — вернися й ти за зовіцею своєю!“ **16** А Рут відказала: „Не силуї мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди підеш ти, туди піду й я, а де житимеш ти, там житиму й я. Народ твій буде мій народ, а Бог твій — мій Бог. **17** Де помереш ти, там помру й я, і там буду похована. Нехай Господь зробить мені так, і так нехай додасть, і тільки смерть розлучить мене з тобою“. **18** І побачила Ноомі, що вона настоює йти за нею, і перестала вговорювати її. **19** І пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеєму. І сталося, коли

вони входили до Віфлеєму, то зашуміло все місто про них, і говорили: „Чи це Ноомі?“ **20** А вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Маря, бо велику гіркоту зробив мені Всемогутній. **21** Я замужньо пішла була, та порожньою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь свідчив проти мене, а Всемогутній послав мені горе?“ **22** І вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка її, що верталася з моавських піль. І прийшли вони до Віфлеєму на початку жнив ячмєню.

2 А Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового рбду, а ім'я йому Бобаз. **2** І сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Піду́но я на поле, і назбираю колосся за тим, у кого в очах знайдуть милість“. А та їй сказала: „Іди, моя дбчко!“ **3** І пішла вона, і прийшла та й збирала за женцями. А припадок навів її на ділянку поля Бобаз, що з Елімелєхового рбду. **4** Аж ось прийшов із Віфлеєму Бобаз, та й сказав до женців: „Господь з вами!“ А вони відказали йому: „Нехай поблагословить тебе Господь!“ **5** І сказав Бобаз до слуги свого, поставленого над женцями: „Чия це дівчина?“ **6** І відповів той слуга, поставлений над женцями, і сказав: „Дівчина — моавітянка вона, що вернулася з Ноомі з моавських піль. **7** А вона сказала: Нехай я збиратиму, та назбираю між снопами за женцями! І прийшла вона, і стала від самого ранку й аж дотепер; а вдома вона була мало“. **8** І сказав Бобаз до Рут: „Ото чуєш, дбчко моя, — не ходи збирати на іншому полі, і не йди звідси, і так пристань до моїх дівчат. **9** Доглядай цього поля, де будуть жати, і ти підеш за ними. Ось я наказав слугам не займати тебе. А як спрагнеш, то підеш до начинь, та й нап'єшся з того, що поначерпують слуги!“ **10** І впала вона на обличчя своє, та й вклонилася до землі, і сказала йому: „Чому знайшла я милість в очах твоїх, що ти прихилився до мене, хоч я чужа?“ **11** І відповів Бобаз і сказав їй: „Докладно розповіджено мені все, що зробила ти з своєю свекрухою по смерті твого чоловіка, — і ти кинула батька свого й матір свою та край свого народження, і пішла до народу, якого не знала вчора-позавчора. **12** Нехай Господь заплатить за чин твій, і нехай буде нагородою твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла сховатися під крильми Його!“ **13** А вона сказала: „Нехай я знайдуть милість в очах твоїх, пане мій, бо ти потішив мене, і говорив до серця своєї невільниці. А я не є навіть як одна з твоїх невільниць!“ **14** І сказав їй Бобаз у час іди: „Підійди сюди, та з'їж хліба й замочи у квасі шматок свій“. І сіла вона збоку женців, а він подав їй праженого зєрна. І їла

вона й наситилася, і ще й позоставила. **15** І встала вона збирати. А Ббаз наказав слугам своїм, говорячи: „І між снопами нехай збирає, і не кривдьте її. **16** І також конче киньте її зо снопів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не лайте її“. **17** І збирала вона на полі аж до вечора, і вимолотила те, що назбирала, і було близько ефі ячмёню. **18** І понесла вона, і ввійшла до міста, і її свекруха побачила, що вона назбирала. А вона вийняла, і дала їй, що позоставила по своїй їжі. **19** І сказала їй свекруха її: „Дё ти збирала сьогодні, і дё ти робила? Нехай буде благословённый, хто прийняв тебе!“ І вона розповіла своїй свекрусі, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я того чоловіка, що я сьогодні робила в нього, Ббаз“. **20** І сказала Ноомі до невістки своєї: „Благословенний він у Господа, що не позбавив милости своєї ані живих, ані померлих“. І сказала їй Ноомі: „Близький нам той чоловік, — він із наших рóдичів“. **21** І сказала моавітянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчáть моїх жнив“. **22** І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дóчка моя, що ти вийдеш з його служницями, щоб не чіпали тебе на іншому полі“. **23** І вона пристала до Боазових служниць, щоб збирати аж до закінчення жнив ячмёню та жнив пшениці. І вона жила з своєю свекрухою.

3 І сказала їй свекруха її Ноомі: „Дóчка моя, ось я пошукаю для тебе місця спочинку, що буде добре тобі. **2** А тепер ось Ббаз, наш рóдич, що була ти з його служницями, ось він цієї ночі буде вїяти ячмїнь на току́. **3** А ти вмийся, і намастися, і надягни на себе крашу одержу свою, та й зійди на тік. Але не показуйся на очі тому чоловікові, аж поки він не скінчить їсти та пити. **4** І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те місце, де він лежить. І ти прийдеш, і відкриєш принїжжя його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“. **5** А та відказала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зроблю“. **6** І зійшла вона на тік, і зробила все, як наказала їй свекруха її. **7** А Ббаз з'їв та випив, та й стало весёло йому на серці, і прийшов він покластися біля копїці. А вона тихо прийшла, і відкрила його принїжжя та й лягла. **8** І сталося опівночі, і затремтів той чоловік, та й звїся, — аж ось жінка лежить у принїжжі його! **9** І він сказав: „Хто ти?“ А вона відказала: „Я невілница твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невілницею, бо ти мій родич“. **10** А він сказав: „Благословенна ти в Господа, дóчка моя! Твоя остання ласка до мене лїпша від першої, — що не пішла ти за юнаками, чи вони бідні, чи вони багаті. **11** А тепер, дóчка

моя, не бійся! Усе, що скажеш, я зроблю тобі, — бо все місто народу мого знає, що ти жінка чеснóтна! **12** А тепер справді, що я родич, — та є родич ще, ближчий від мене. **13** Ночуй цю ніч, а рáнком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до рáнку“. **14** І лежала вона у принїжжі його аж до ранку, і встала, перше ніж можна розпізнати один óдного. А він сказав: „Нехай не пізнають, що жінка приходила на тік“. **15** І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відміряв шість мір ячмёню, і поклав на неї, та й пішов до міста. **16** А вона прийшла до своєї свекрухи. А та сказала: „Як справа, дóчка моя?“ А вона розповіла їй усе, що зробив їй той чоловік. **17** І сказала: „Ці шість мір ячмёню він дав мені, бо сказав: Не прихóдь пóрожньо до своєї свекрухи“. **18** А та сказала: „Почекай, моя дóчка, аж поки довідаєшся, як випаде справа, бо той чоловік не заспокоїться, доки не викінчить цієї справи сьогодні“.

4 А Ббаз прийшов до брами, та й сів там. Аж ось проходить родич, про якого говорив був Боаз. І він сказав йому: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зайшов і сів. **2** А Боаз узяв десять мужа зо старшїх того міста та й сказав: „Сїдайте тут!“ І вони посїдали. **3** І сказав він до родича: „Ділянку поля, що нашого брата Елімелéха, продалá Ноомі, яка вернулася з моавського поля. **4** А я постановив: Подам тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять тут, та при старшїх мого народу. Якщо викупиш — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“. **5** І сказав Ббаз: „Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавітянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я померлому на надїлі його“. **6** А родич сказав: „Не могу я викупити собі, щоб не понизити свого надїлу. Викупи собі мого викупа, бо я не могу викупити“. **7** А оце було колись серед Ізраїля на викуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здїймав сандáлю свою, і давав своєму ближньому, і це було свідóцтвом серед Ізраїля. **8** І сказав родич до Боаза: „Купи собі!“ І зняв свою сандáлю. **9** І сказав Боаз до старшїх та до всього народу: „Ви свідки сьогодні, що я набув усе, що Елімелéхове, і все, що Кїліоново та Махлонове з руки Ноомі. **10** А також моавітянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спáдковї його, — і не буде знищене ім'я померлого між братами

його та з брами його місця. Ви сьогодні свідки на це! “ **11** І сказав увесь народ, що були в брамі, та старші, свідки: „Нехай дасть Господь цю жінку, що входить до дому твого, як Рахіль та як Лію, що вони обидві збудували Ізраїлів дім. І розбагатій в Ефраті, і здобуть собі славне ім'я в Віфлеємі. **12** А з насіння, що Господь дасть тобі від цієї молоді жінки, нехай стане дім твій, як дім Переца, що Тамар породила була Юді“. **13** І взяв Бобаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увійшов до неї, а Господь дав їй вагітність, — і вона породила сина. **14** І сказали жінки до Ноомі: „Благословенний Господь, що не позбавив тебе сьогодні родича! І буде славним ім'я його серед Ізраїля. **15** І він буде тобі потішителем душі та на виживлення твоєї сивині, бо породила його твоя невістка, що любить тебе, що ліпша тобі за сім'ю синів“. **16** І взяла Ноомі ту дитину, і поклала її на коліна свої, і була їй за няньку. **17** А сусідки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомі!“ І назвали ім'я йому: Овед. А він — батько Ессєя, Давідового батька. **18** А оце Перецові нащадки: Перец породив Гецрона, **19** а Гецрон породив Рама, а Рам породив Аммінадава, **20** а Аммінадав породив Нахшона, а Нахшон породив Салмона; **21** а Салмон породив Бобаза, а Бобаз породив Оведа; **22** а Овед породив Ессєя, а Ессей породив Давіда.

1 Самуїлова

1 І був один чоловік із Раматаїм-Цофіму, з Ефремових гір, а ім'я йому Елкана, син Єрохама, сина Ілїя, сина Тоху, сина Цуфа, ефрэмлянини. **2** А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніні діти, а в Анни дітей не було. **3** А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шіло, щоб вклонятися та приносити жертви Господу Саваоту. А там два Ілїєві сини, — Гофні та Пінхас, були священиками для Господа. **4** І як бував той день, і Елкана приносив жертви, то він давав свій жінці Пеніні й усім синам її та дóчкам її частини, **5** а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утробу. **6** А її суперниця розпалювала їй гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утробу. **7** І так робив він рік-у-рік, коли вона входила до Господнього дому, а та так гнівила її. І вона плакала й не їла. **8** І сказав їй чоловік її Елкана: „Анно, чого ти плачеш і чому не їси? І чого сумне твоє серце? Чи ж я не ліпший тобі за десятих синів?“ **9** І встала Анна по їді та по питті в Шіло, а священик Ілїй сидів на стільці при бічному одвірку Господнього храму. **10** А вона була скóрбна духом, і молилася до Господа та плакала гірко. **11** І склала вона обітницю, та й сказала: „Господи Саваоте, якщо дійсно споглянеш на біду Твоїї невільниці, і згадаєш мене, і не забудеш Своєї невільниці, і даси Своїй невільниці нащадка чоловічої статі, то я дам його Господеві на всі дні життя його, а бритва не торкнеться його голови“. **12** І сталося, коли вона довго молилася перед Господнім лицем, то Ілїй пильнував за її устами. **13** А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губи її порушувалися, а голос її не був чутий. І вважав її Ілїй за п'яну. **14** І сказав до неї Ілїй: „Аж доки ти будеш п'яною? Вітверезись зо свого вина!“ **15** А Анна відповіла та й сказала: „Ні, пане мій, — я жінка скорбна духом, а вина та п'яного напою не пила я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем. **16** Не вважай своєї невільниці за негідницю, бо я говорила аж доти з великої своєї скорботи та з туги своєї“. **17** І відповів Ілїй та й сказав: „Иди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажання твоє, яке ти від Нього жадала“. **18** А вона сказала: „Нехай невільниця твоя знайде милість в очах твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й їла, а обличчя її не було вже сумне. **19** І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елкана пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про

неї. **20** І сталося по році, і завагітніла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я йому: Самуїл, бо від Господа жадала його. **21** І пішов той чоловік Елкана та весь дім його вчинити для Господа річну жертву та обітницю свої. **22** А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде відлучений цей хлопчик, то відведу його, — і він з'явиться перед Господнім лицем, і назавжди позостанеться там!“ **23** І сказав їй чоловік її Елкана: „Роби те, що добре в очах твоїх! Залишайся, аж поки відлучиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалась та жінка, і годувала свого сина, аж поки вона відлучила його. **24** А коли відлучила, то повела його з собою та з трьома бичками й одною ефóю муки, і бурдюком вина, і привелá його до Господнього дому до Шіло. А той хлопчик був ще малий. **25** І зарізали бичка, і привели того хлопчика до Ілїя. **26** І вона сказала: „О, пане мій, як жива душа твоя, мій пане, — я та жінка, що стояла з тобою отут, щоб молитися Господеві. **27** Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадання моє, що я просила від Нього. **28** А тепер я віддаю його Господеві на всі дні, скільки він жаданий для Господа“. І вклонилася там Господеві.

2 І молилася Анна та й проказала: „Звеселилося Господом серце моє, мій ріг став високим у Господі! Розкрилися уста мої на моїх ворогів, бо радію з спасіння Твого! **2** Немає святого, подібного Господу, немає нікого, крім Тебе, і скелі немає, як Бог наш! **3** Більше не говоріть зарозуміло, нехай з ваших уст не виходить зухвальство, бо Господь — Бог знання, і Він упляну́ве вчинки! **4** Лук сильних поламаний, а немічні оперезáлися силою! **5** Наймаються ситі за хліб, а голодні відпочивають, аж неплідна сімóх породила, а многóдтна — знесіліла. **6** Господь побиває й оживлює, до ше́блу знижає й підні́сить до неба. (Sheol h7585) **7** Господь зубóжує та збагачує, понижує Він та звеличує. **8** Підіймає нужде́нного з поро́ху, підні́сить убогого зо смітників, щоб посадити з вельмóжами й престол слави їм да́ть на спáдщину, бо Господні основи землі, і на них Він поставив вселенну. **9** Він ноги святих Своїх стереже, нечестиві ж погинуть у те́мряві, бо сильним не з сили стає чоловік. **10** Господь — хай поламані будуть його супроти́вники! У не́бі Господь загри́мить, і розсудить Він кінці землі! І Він подасть силу Своєму цареві, і рога пови́щить Свого помаза́нця!“ **11** І пішов Елкана до Рами, до дому свого. А той отрок служив Господеві при священикові Ілїї. **12** А сини Ілїя були люди негідні, — вони не знали Господа, **13**

ані звичаю священничого з народом. Коли хто приносив жертву, то, як варилося м'ясо, приходив священників слуга, а в його руці — тризубе видельце. **14** І він із грукотом стромляв до мідниці, або до кітла, або до горшка, або до горняти, — і все, що витягне видельце, священник собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шіло. **15** Також поки палили лій, то приходив священників слуга, та й говорив до чоловіка, що приносив жертву: „Дай м'яса на печеню для священника, бо він не візьме від тебе м'яса вареного, а тільки сире!“ **16** А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше спалить і той лій, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьму силою!“ **17** І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву. **18** А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отак був оперезаний лляним ефодом. **19** А малу верхню одечину робила йому його мати, і приносила йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем приносити річну жертву. **20** А Ілій поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дасть тобі нащадків від цієї жінки, за відданого, що Господь узяв“. І пішли вони на місце своє. **21** І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А отрок Самуїл ріс із Господом. **22** А Ілій був дуже старий. І почув він усе, що сини його роблять усьому Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіді. **23** І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу. **24** Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відхиляєте Господній народ від Закону! **25** Якщо хто згрішить супроти людінни, то поміляться за неї перед Богом. А якщо люди́на згрішить супроти Господа, — хто заступиться за неї?“ Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх. **26** А отрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей. **27** І прийшов Божий чоловік до Ілія, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж Я справді не об'явився дóмові твого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі? **28** Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священника, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефода перед Моїм лицем. І дав Я дóмові твого батька всі жертви Ізраїлевих синів. **29** Чого ж ви берете під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене, щоб ви потовстїли від найкращих частин усякого

Ізраїлевого дáру перед лицем Моїм. **30** Тому́ то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господнє: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть зневажені! **31** Ось приходять дні, і Я відітну́ раме́но твоє та раме́но дому батька твого, щоб не було старбго в домі твоєму. **32** І побачиш біду Мого мешкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоїм по всі дні. **33** Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб вибрати очі твої, і щоб зробити біль душі твоєї, — та весь дóріст твого дому повмирає в силі віку. **34** А оце тобі ознака, що прийде на обох синів твоїх, на Хофні та Пінхаса, — обидва вони помруть одного́ дня. **35** А Я поставлю Собі священника вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Моєю душею. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм помáзанцем по всі дні. **36** І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоїм, прийде вклонятися йому за а́гору срібла та за бухане́ць хліба, і скаже: Долучи мене до одного з священництв, щоб їсти кавалок хліба“.

3 А отрок Самуїл служив Господеві при Ілії. А Господнє слово було рідке́ за тих днів, видіння не було часте́. **2** І сталося того дня, коли Ілій лежав на своєму місці, а очі його стали затемнятися, він не міг бачити, **3** і поки Божий світильник ще не погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчег, **4** то покликав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“ **5** І побіг він до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай“. І він пішов і ліг. **6** А Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ І встав Самуїл, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сину мій. Вернися, лягай“. **7** А Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрілося йому Господнє слово. **8** А Господь далі покликав Самуїла третій раз. І він устав, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. І зрозумів Ілій, що то Господь кличе отрока. **9** І сказав Ілій до Самуїла: „Іди, лягай. І якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“ І пішов Самуїл, та й ліг на своє місце. **10** І ввійшов Господь, і став, і покликав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ А Самуїл відказав: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“ **11** І сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблю́ таку річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почує про неї, задзвенить в обох вухах його. **12**

Того дня Я виконаю над Ілїєм все, що Я говорив про дїм його, від початку й до кінця. **13** І розповів йому, що Я суджу дїм його навіки за гріх, про який він знав, що сини його богозневажають, та не спинав їх. **14** Тому присягнув Я домом Ілїя, що не очиститься гріх Ілїєвого дому жертвою та жертвою хлібною навіки“. **15** І лежав Самуїл аж до ранку, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся розповісти Ілїєві про те видіння. **16** І покликав Ілїй Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“ **17** І сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди передо мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай достать, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зо всього того, що говорив Він до тебе!“ **18** І розповів йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він — Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“ **19** І виростав Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив ані жодного зо всіх Його слів. **20** І ввесь Ізраїль, від Дана аж до Беер-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній. **21** А Господь далі показувався в Шіло, бо Господь явився був у Шіло Самуїлові в слові Господньому.

4 І було Самуїлове слово для всього Ізраїля. І вийшов Ізраїль на війну проти филистимлян, та й таборував при Евен-Гаезері, а филистимляни таборували в Афеку. **2** І вишикувались филистимляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед филистимлянами. І вони побили в боевому шикові на полі близько чотирьох тисяч чоловіка. **3** І прийшов народ до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед филистимлянами? Візьмімо собі з Шіло ковчега Господнього заповіту, і нехай ввійде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів“. **4** І послав народ до Шіло, і понесли звідти ковчега заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. А там були двоє Ілїєвих синів, Хофні та Пінхас, із ковчегом Божого заповіту. **5** І сталося, як ковчег заповіту Господнього прибув до табору, то весь Ізраїль скрикнув великим окриком, — аж застогнала земля! **6** А филистимляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“ І довідалися вони, що Господній ковчег прибув до табору. **7** І полякались филистимляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“ І сказали вони: „Біда нам, бо такого, як це, не було ще ніколи! **8** Біда нам! Хто нас урятує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили були Єгипет усякою

поразою у пустині! **9** Зміцніться та будьте мужні, филистимляни, щоб ви не служили євреям, як вони служили вам. І будьте мужні, — і воюйте!“ **10** І воювали филистимляни. І був побитий Ізраїль, і кожен утік від свого намету. І та поразка була дуже велика. І впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти. **11** А Божий ковчег був узятий, і два Ілїєві сини, Хофні та Пінхас, полягли. **12** І побіг один веніямїнівець із бою, і прибув того дня до Шіло; а одежа його була подерта, і порох на голові його. **13** І прибув він, — аж ось Ілїй сидить на стільці при дорозі й виглядає, бо серце йому тремтіло за Божого ковчега. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, — і закричало все місто! **14** А Ілїй почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того натовпу?“ А той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Ілїєві. **15** А Ілїй був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його поміркли, і він не міг бачити. **16** І сказав той чоловік до Ілїя: „Я той, що пробіг із бою, і я втік сьогодні з бойових лав“. І сказав Ілїй: „Що то сталося, мій сину?“ **17** І відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед филистимлянами, і сталась велика поразка в народі. І обидва сини твої, Хофні та Пінхас, полягли. А ковчег Божий узятий!“ **18** І сталося, як згадав він про Божого ковчега, то впав Ілїй зо стільця навznak при брамі, — зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старий та тяжкий. А він судив Ізраїля сорок літ. **19** А невістка його, Пінхасова жінка, була важка, близька до рідів. І як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчег і помер тесть її та чоловік її, то впала на коліна, та й породила, бо прийшли на неї породільні болі її. **20** А як настав час смерті її, то казали ті, що стояли при ній: „Не бійся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла, і не взяла цього до серця свого. **21** І вона назвала ім'я тому хлопцеві: Іхавод, кажучи: „Відійшла Ізраїлева слава!“ Бо почувла про взяття Божого ковчегу, і про тестя свого та про мужа свого, **22** та й сказала: „Відійшла слава від Ізраїля, бо взятий Божий ковчег“.

5 А филистимляни взяли Божого ковчега, і принесли його з Евен-Гаезеру до Ашдоду. **2** І взяли филистимляни Божого ковчега, і принесли його до Дагонового дому, і поставили його біля Дагона. **3** А другого дня вранці повставали ашдодяни, аж ось Дагон лежить ницьма на землі перед Господнім ковчегом! І взяли вони Дагона, і поставили його на його місце. **4** А наступного дня повставали вони рано, — аж ось Дагон лежить ницьма на землі перед Господнім ковчегом! А Дагонова голова та обидві долоні рук його лежать відтяти на

порозі, — тільки тулуб Дагбнів позостав при ньому. **5** Тому то жерці та всі, хто входить до Дагбнового дому, не ступають на Дагонів поріг у Ашдоді аж до цього дня. **6** І стала тяжка Господня рука на ашдодян, — і Він їх спустошив та бив їх болячками, Ашдод та довкілья його. **7** І побачили ашдодяни, що так, та й сказали: Нехай не зостається з нами ковчег Ізрайлевого Бога, бо стала тяжкою його рука на нас та на Дагбна, бога нашого!“ **8** І послали вони, і зібрали до себе всіх филистимських володарів, та й сказали: „Що ми робимо з ковчегом Ізрайлевого Бога?“ А ті відказали: „Нехай ковчег Ізрайлевого Бога перейде до Гату“. І вони перенесли ковчег Ізрайлевого Бога. **9** І сталося по тому, як вони перенесли його, то Господня рука була проти міста, — сталося дуже велике замішання. І вдарив Він людей того міста від малого й аж до великого, — і появилися на них болячки. **10** І вони вислали Божого ковчег до Екрону. І сталося, як Божий ковчег прибав до Екрону, то екроняни стали кричати, говорячи: „Перенесли до нас ковчег Ізрайлевого Бога, щоб вигубив нас та народ наш!“ **11** І послали вони, і зібрали всіх филистимських володарів, та й говорили: „Відішліть ковчег Ізрайлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'є нас та народа нашого“, бо було смертельне замішання в усюбу місті. І Божя рука стала там дуже тяжка. **12** А ті люди, хто не помирів, були вдарені болячками, — і зойк міста піднявся до неба!

6 І був Божий ковчег у филистимській землі сім місяців. **2** І покликали филистимляни жерців та ворожбитів, говорячи: „Що робити з Господнім ковчегом? Скажіть нам, як відіслати його на його місце?“ **3** А ті сказали: „Якщо ви відсилаєте ковчег Ізрайлевого Бога, то не відсилайте його порожньо, але конче принесіть йому жертву за провину, — тоді будете вилікувані, і ви пізнаєте, чому не відступає його рука від вас“. **4** І ті спитали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемо йому?“ А ті відказали: „За числом филистимських володарів — п'ять золотих болячок та п'ять золотих мишей. Бо одна поразка для всіх вас та для ваших володарів. **5** І зробіть подобу ваших болячок та подобу ваших мишей, що вигублюють землю, і воздайте славу Ізрайлевому Богові, — може Він полегчить свою руку з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого краю. **6** І чого ви будете робити запеклими свої серця, як робили запеклим серце своє Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пішли? **7** А тепер візьміть, і зробіть одного

нового воза, і візьміть дві дійні корови, що на них не накладалося ярма, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому. **8** І візьмете Господнього ковчег, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесете йому жертвою за провину, покладете в скрині збобку її. І відпустите його, і він піде. **9** І побачите: Якщо він увійде до Бет-Шемешу дорогою до своєї границі, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пізнаємо, що не його рука доторкнулася нас, — випадок то був нам“. **10** І зробили ті люди так. І взяли вони дві дійні корови, і запрягли їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома. **11** І поставили вони Господнього ковчег на воза, і скриню, і золоті миші, і подобу їхніх болячок. **12** І корови пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією битою дорогою та все ревли, і не відхилялися ні праворуч, ні ліворуч. А филистимські володарі йшли за ними аж до границі Бет-Шемешу. **13** А люди Бет-Шемешу жали пшеницю в долині. І звели вони очі свої та й побачили ковчег, — і зраділи, що побачили! **14** А віз увійшов на поле бет-шемешанина Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. І вони накололи дров із воза, а корів принесли цілопаленням для Господа. **15** А Левити зняли Господнього ковчег та скриню, що була з ним, що в ній були золоті речі, та й поставили при великому камені. А люди Бет-Шемешу принесли цілопалення, і приносили того дня жертви для Господа. **16** А п'ять филистимських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону. **17** А оце ті золоті болячки, що филистимляни звернули Господеві жертвою за провину: одна за Ашдод, одна за Га́зу, одна за Ашкелон, одна за Гат, одна за Екрон. **18** А золоті миші були за числом усіх филистимських міст п'ятьох володарів, від міста твердинного й аж до безмурного селá, і аж до великого каменя, що на ньому поставили Господнього ковчег, і він знаходиться аж до цього дня на полі бет-шемешанина Ісуса. **19** І вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчег. І вибив Він між народом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. І був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою поразкою. **20** І сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможе стати перед лицем Господа, Того Бога Святого? І до кого Він піде від нас?“ **21** І вони послали послів до мешканців Кір'ят-Єаріму, говорячи: „Филистимляни вернули Господнього ковчег. Зійдіть, знесіть його до себе“.

7 І поприходили люди Кір'ят-Єаріму, та й підняли Господнього ковчег, і внесли його до Авінадавого дому на узгір'ї в Гів'ї, а сина

його Елеазара посвятили стерегти Господнього ковчега. **2** І сталося, від дня, коли ковчег полишився у Кір'ят-Єарімі, минуло багато часу, а було його двадцять літ. А ввесь Ізраїлів дім плакав за Господом. **3** І сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви цілим вашим серцем вертаєтесь до Господа, повикидайте з-поміж себе чужих богів та Астарт, і міцно прихиліть свої серця до Господа, і служіть Самому Йому, — і Він спасе вас із руки филистимлян“. **4** І повикидали Ізраїлеві сини Ваалів та Астарт, та й служили Господеві, Самому Йому. **5** І сказав Самуїл: „Зберіть усього Ізраїля до Міцпї, а я буду молитися за вас до Господа!“ **6** І зібралися до Міцпї, і чєрпали воду та лили перед Господнім лицем, і постили того дня, та й казали там: „Ми згрішили перед Господом!“ І судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпї. **7** І почули филистимляни, що Ізраїлеві сини зібралися до Міцпї, — і піднялися филистимські володарі на Ізраїля. І почули про це Ізраїлеві сини, та й злякалися филистимлян. **8** І сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай клікати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасе нас від руки филистимлян“. **9** І взяв Самуїл одне молбчєне ягнї, і приніс його повним цілопалєнням для Господа. І клікав Самуїл до Господа за Ізраїля, а Господь відповів йому. **10** І приніс Самуїл цілопалєння, а филистимляни приступили до бою проти Ізраїля. І загримів Господь того дня сильним громом на филистимлян, та й привів їх у замїшання, — і були вони побиті перед Ізраїлем. **11** І повиходили Ізраїлеві люди з Міцпї, та й гнали филистимлян, і били їх аж під Бет-Кар. **12** І взяв Самуїл одного каменя, і поклав між Міцпою та між Шенам, та й назвав ім'я йому: Евен-Єзер. І він сказав: „Аж доти допоміг нам Господь“. **13** І були филистимляни переможєні, і далі вже не вхїдили в Ізраїлеві границі. І була Господня рука на филистимлянах за всі дні Самуїлові. **14** І вернулися до Ізраїля ті міста, що филистимляни забрали були від Ізраїля, від Екрону й аж до Гату, а їхню границу Ізраїль урятував від руки филистимлян. І був мир між Ізраїлем та між Амореянином. **15** І судив Самуїл Ізраїля всі дні життя свого. **16** І ходив він рікрічно, і обходив Бет-Ел, і Гїлгал, і Міцпу, — і судив Ізраїля по всіх тих місцях. **17** І вертався до Рамї, бо там був дїм його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жєртвника для Господа.

8 І сталося, як Самуїл постарівся, то поставив синів своїх за суддів для Ізраїля. **2** І було ім'я перворідного сина його Йоїл, а ім'я другого його — Авїя, судді в Беєр-Шеві. **3** А сини його

не йшли його дорогою, — і вхилились до зїску, і брали підкупа, і ламали Закона. **4** І зібралися всі Ізраїлеві старші, і прийшли до Самуїла до Рамї, **5** та й сказали до нього: „Ось ти постарівся, а сини твої не йдуть дорогами твоїми. Тепер настанові нам царя, щоб судив нас, як у всіх народів“. **6** І була та річ зла в Самуїлових очах, як вони сказали: „Настанові нам царя, щоб судив нас“. І молився Самуїл до Господа. **7** І сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того народу щодо всього, про щє він сказав тобі, бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царював над ними. **8** Як усі ті діла, що вони чинили від дня, коли Я вивів їх з Єгипту, і аж до цього дня, і як вони кїдали Мене й служили іншим богам, так вони чинять і тобі. **9** А тепер послухай їхнього голосу, тільки конче остережеш їх, і розповіси їм право того царя, що буде царювати над ними“. **10** І переказав Самуїл всі Господні слова до народу, що жадав від нього царя, **11** і сказав: „Оце буде право царя, що царюватиме над вами: він візьме синів ваших і поставить собі в колєсницї свої та серед їздців своїх, і вони будуть бігати перед колєсницею його; **12** і щоб поставити собі тисячників та п'ятдесятників, і щоб орати орку його, і щоб жати жніво його, і щоб робити зброю військову його та колєсничні приладдя його. **13** А дочк ваших забере за мирюврниць, і за кухарок, і за пєкарок. **14** І він позабирає поля ваші, і виноградники ваші, та кращї ваші олівки, — і пороздає своїм слугам. **15** А з вашого посїву та з ваших виноградників братиме десятину, і даватиме своїм євнухам та своїм слугам. **16** І він забере рабів ваших, і ваших невілєниць, і найліпших ваших юнаків, і ваших ослів, — і буде вживати їх на роботу свою. **17** І братиме десятину з вашої отари, а ви станете йому за рабів. **18** І ви будете клікати того дня проти вашого царя, якого собі вибрали, — та не відповість вам Господь того дня!“ **19** Та народ відмовився слухати Самуїлового голосу, та й сказав: „Нї, — нехай тільки цар буде над нами! **20** І будемо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. І він ходитиме перед нами, і провїдатиме наші війни“. **21** І вислухав Самуїл усі слова народу, і переказав їх глосно Господеві. **22** А Господь сказав до Самуїла: „Послухайся їхнього голосу, і постав їм царя!“ І сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Ідіть кожен до міста свого!“

9 І був чоловік із Веніямінового племені, а ім'я йому Кїш, син Авїла, сина Церорового, сина Бєхоратового, сина Афїяхового, веніямінівець, людина заможна. **2** І був у нього син, а ім'я йому Саул, молодий та гарний. І з Ізраїлевих синів

не було нікого вродливішого за нього, — цілою головою він був вищий від кожного з усього народу. **3** І пропали були Кішові, Сауловому батькові, ослиці. І сказав Кіш до свого сина Саула: „Візьми з собою одного із слуг, і встань, — іди, пошукай ослиці!“ **4** Він перейшов Єфрёмові гори, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. І перейшли вони край Шеаліму, — та нема. І перейшов він край Веніяминів, та не знайшли. **5** Увійшли вони до краї Цуф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай вернімося, щоб не занехав батько ослиць, та не став журитися за нами!“ **6** А той відказав йому: „Ось у цьому місті є чоловік Божий, а той чоловік шанований. Усе, що він говорить, конче справджується. Тепер сходімо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пішли б“. **7** І сказав Саул до свого слуги: „Ось ми підемо, — та щоб ми принеслимо цьому чоловікові? Бо хліб вийшов із наших торб, а подарунків нема, щоб принести Божому чоловікові. Щоб ми маємо?“ **8** А той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знаходиться чверть шékля срібла, і я дам Божому чоловікові, а він розповість нам про нашу дорогу“. **9** Колись в Ізраїлі, коли хто ходив питатися Бога, то так говорив: „Давайте підемо до провідця“. Бо що сьогодні „пророк“, колись звалося „провідець“. **10** І сказав Саул до свого слуги: „Добре твоє слово. Давай підемо!“ І пішли вони до того міста, де був чоловік Божий. **11** Коли вони підіймалися по узбіччях до міста, то знайшли дівчат, що вийшли були набрати води. І сказали вони до них: „Чи є тут провідець?“ **12** А ті відповіли їм та й сказали: „Є, — ось перед тобою! Поспіши тепер, бо сьогодні він прийшов до міста, — бо сьогодні в народа жертва на пагірку. **13** Як увійдете до міста, так знайдете його, поки він не вийде на пагірок їсти, — бо народ не їсть аж до його приходу, бо він благословляє жертву, потім їдять покликани. А тепер увійдіть, бо зараз ви знайдете його“. **14** І піднялися вони до міста. Як вони входили до середини того міста, аж ось Самуїл виходить навпроти них, щоб іти на пагірок. **15** А Господь, за день перед Сауловим приходом, виявив був Самуїлові, говорячи: **16** „Цього часу зватра пошлю до тебе чоловіка з Веніяминового краю, і ти помажеш його на володаря над Моїм Ізраїлевим народом, і він спасе народ Мій від руки филистимлян. Я бо зглянувся на народ Мій, бо голосіння його дійшло до Мене!“ **17** А коли Самуїл побачив Саула, то Господь сказав йому: „Оце той чоловік, що Я казав тобі, — він володітиме народом Моїм“. **18** І підійшов Саул до Самуїла в середині брами та й сказав: „Скажи

мені, де тут дім провідця?“ **19** І відповів Самуїл Саулові та й сказав: „Я той провідець. Вийди перед мене на пагірок, і ви будете їсти зо мною сьогодні. А рано я відпущу тебе, і про все, що в серці твоїм, я розповім тобі. **20** А щодо ослиць, що пропали тобі, — сьогодні вже три дні, — не журися за них, бо знайшлися вони. Та для кого все пожадане в Ізраїлі? Хіба ж не для тебе та для всього дому батька твого?“ **21** І відповів Саул та й сказав: „Чи ж я не веніямінівець, із найменших Ізраїлевих племен? А рід мій найменший з усіх родів Веніяминового племени. І чого ти говориш мені отаке слово?“ **22** І взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнати, і дав їм місце на чолі покликаних, а тих було близько тридцяти чоловіка. **23** І сказав Самуїл до кухаря: „Дай же ту частку, що дав я тобі, що про неї я сказав тобі: Відклади її в себе!“ **24** І подав кухар стегно та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. А Самуїл сказав: „Оце позоставлене! Поклади перед собою та їж, бо воно сховане для тебе на умовлений час, коли я сказав: Покликав я народ“. І Саул їв із Самуїлом того дня. **25** І зійшли вони з пагірка до міста, і він розмовляв із Саулом на даху свого дому. **26** І повставали вони рано вранці. І сталося, як зійшла рання зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпущу тебе!“ І встав Саул, і вони вийшли обом, він та Саул, на вулицю. **27** Коли вони підходили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слугі, і нехай він іде перед нами“. І той пішов. „А ти зараз спиніся, — я оголошу тобі Боже слово!“

10 І взяв Самуїл посудинку оливи, та й вилив на його голову, і поцілував його та й сказав: „Чи це не помазав тебе Господь над спадком Своїм на володаря? (І будеш ти царювати над народом Господнім, і ти вільноши його від руки ворогів його навколо. І ось тобі ознака, що Господь помазав тебе над спадком Своїм на володаря.) **2** Як підеш ти сьогодні від мене, то при Рахілінім гробі, у Веніяминовій країні в Целцаху, знайдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Знайдені ті ослиці, яких ти шукати ходив. А оце батько твій занехав справу тих ослиць, та й зажурився за вас, говорячи: Щоб я зроблю для свого сина? **3** І перейдеш ти звідти й далі, і підеш аж до діброви Фаворської, а там знайдуть тебе три чоловіки, що йдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трьох ягнят, а один несе три буханці хліба, а один несе бурдюка вина. **4** І запитають вони тебе про мир, та дадуть тобі два хліби, і ти візьмеш із їхньої руки. **5** Потому вийдеш ти на Божий горбок, де намісники филистимські. І станеться, як ти ввійдеш там до міста, то

стрінеш громаду пророків, що сходять з пагірка, а перед ними а́рфа, та бубон, та сопілка, та цїтра, і вони пророкують. 6 І злине на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкувати, і станеш іншою людиною. 7 І станеться, коли збудуться тобі ці ознаки, — роби собі, що знайде рука твоя, бо Бог з тобою. 8 І зійдеш ти передо мною до Гілгалу, а я зійду до тебе, щоб принести цілопалення, щоб принести мирні жертви. Сім день будеш чекати, аж поки прийду я до тебе, і завідо́млю тебе, що́ будеш робити“. 9 І сталося, як повернувся він, щоб іти від Самуїла, то Бог змінив йому серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня. 10 І прийшли вони туди до Гів'ї, аж ось громада пророків назустріч йому. І злинув на нього Дух Божий, — і він пророкував серед них. 11 І сталося, — кожен, хто знав його віддавна, а тепер побачили, — ось він пророкує разом із пророками, то казали один до одного: „Що́ то сталося Кішовому синові? Чи й Саул між пророками?“ 12 І відповів чоловік звідти й сказав: „А хто їхній батько?“ Тому́ то стало за приказку: „Чи й Саул між пророками?“ 13 І перестав він пророкувати, і прийшов на пагірок. 14 І сказав Саулів дядько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“ А той відказав: „Шукати ослиць. І побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“. 15 А дядько Саулів сказав: „Скажи ж мені, що́ сказав вам Самуїл?“ 16 І сказав Саул до дядька свого: „Справді розповів нам, що зна́йдені ті ослиці“. А про справу царства, що говорив Самуїл, не розповів йому. 17 І скликав Самуїл наро́д до Господа, до Міцпї, 18 та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руки всіх царств, що гнобили вас. 19 А ви сьогодні погордували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещаст'я ваших та ўтисків ваших. І ви сказали йому: „Ні, таки царя постав над нами. А тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими пле́менами та за вашими тисячами“. 20 І привів Самуїл усі Ізраїлеві пле́мена, і було виявлене Венія́минове плем'я. 21 І привів він Венія́минове плем'я за родами його, і був виявлений рід Матріїв. І привів він рід Матріїв за їхніми мужчинами, і був виявлений Саул, син Кішів. І шукали його, та не знаходили. 22 І питалися Господа ще: „Чи прийде він ще сюди?“ А Господь відповів: „Он він захова́вся між речами!“ 23 І вони побігли, і взяли його звідти. І він став серед народу, — і був вищий від усього народу на цілу голову. 24 І сказав Самуїл до всього народу: „Чи бачите, кого вибрав Господь? Бо нема такого, як він, серед усього наро́ду“. І ввесь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе

цар!“ 25 А Самуїл промовляв до наро́ду про права́ царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. І відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого. 26 І також Саул пішов до дому свого до Гів'ї, а з ним пішли ті вояки, що Господь діткнувся їхніх сердець. 27 А негідні сини говорили: „Що, нас спасе отакий?“ І гордували ним, і не принесли йому дара. Та він мовчав.

11 І вийшов аммонітянин Нахаш, і таборува́в при Гілеадському Явешу. І сказали всі явеські люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми будемо служити тобі!“ 2 І сказав до них аммонітянин Нахаш: „Про це складу́ з вами умову, — щоб кожному з вас ви́брати праве око, і я вчиню́ це на га́ньбу для всього Ізраїля“. 3 І сказали до нього явеські старші: „Зачекай нам сім день, і нехай ми пошлемо́ послів у всі Ізраїлеві краї. І якщо нема нам порятунку, то вийдемо до тебе“. 4 І прийшли ті послі до Саулової Гів'ї, і говорили ті слова́ до ушей народу. І ввесь народ підніс свій голос, та й заплакав. 5 Аж ось Саул іде за худобою з поля. І сказав Саул: „Що́ народові, що плачуть?“ І розповілі йому слова явеських людей. 6 І злинув Божий Дух на Саула, як слухав він ті слова́, і дуже запалав його гнів! 7 І взяв він пару худобин, і порізав її, і порозсилав по всім Ізраїлевим Краї́ через послів, говорячи: „Хто не вийде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зрблено́ худобі його!“ І великий страх спав на людей, і вони повиходили, як один чоловік. 8 І він перелічив їх у Безеку, — і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч. 9 І сказали вони до послів, що прийшли: „Так скажете мешканцям Гілеадського Явешу: Узавтра, як пригріє сонце, буде вам порятунок“. І прийшли ті послі, і розповілі явеським людям, — і вони зраділи. 10 І сказали явеські люди: „Узавтра ми вийдемо до вас, а ви зробите нам усе, що добре в очах ваших“. 11 І сталося назавтра, і склав Саул із наро́ду три відділи, і вони пройшли в се́редину табору́ за ранньої сторо́жі, та й били Аммона аж до спекоти́ дня. І сталося, — позосталі розбіглися, і не позостало́ся між ними двох разом. 12 І сказав народ до Самуїла: „Хто́ той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваємо!“ 13 Та Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього́ дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“. 14 А Самуїл сказав до народу: Ходіть, і підемо в Гілгал, та й відновимо там царство!“ 15 І пішов увесь народ до Гілгалу, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гілгалі, і приносили мирні

жертви перед Господнім лицем. І дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мўжі!

12 І сказав Самуїл до всього Ізраїля: „Ось я послухався вашого голосу в усьому, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя. 2 А тепер той цар ось ходить перед вами. А я постарів та посивів, а сини мої — ось вони з вами. І я ходив перед вами від своєї молодости аж до цього дня. 3 Ось я! Свідкуйте проти мене перед Господом та перед Його помазанцем: чийого вола я взяв, чи осла чийого взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насильство? І з чиєї руки взяв я підкупа, і відвернув свої очі від нього? І все це я поверну вам“. 4 А вони сказали: „Не гнобив ти нас, і не чинив нам насильства, і ні від кого нічого не брав“. 5 І він сказав: „Господь свідок на вас, і свідок Його помазанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“ 6 І сказав Самуїл до народу: „Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарона, і що вивів наших батьків із єгипетського країю. 7 А тепер станьте, і я буду судитися з вами перед Господнім лицем про всі добродійства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батьками. 8 Як Яків прийшов був до Єгипту, і батькі ваші кликали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели ваших батьків із Єгипту, і осадили їх у цьому місці. 9 Та вони забули Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сісєри, начальника хацорського війська, і в руку филистимлян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них. 10 І кликали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Ваа́лам та Аста́ртам. А тепер урятуй нас із руки наших ворогів, і ми будемо служити Тобі. 11 І послав Господь Єрубба́ала, і Беда́на, і Іфта́ха, і Самуїла, — і врятував вас із руки довко́лишніх ваших ворогів, і ви сиділи безпечно. 12 А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А Цар ваш — Господь, Бог ваш. 13 А тепер ось той цар, якого ви вибрали, якого ждали, і ось дав Господь над вами царя. 14 Якщо ви будете боятися Господа, і будете служити Йому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете й ви, і цар, що царює над вами, ходити за Господом, Богом вашим. 15 А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків! 16 І ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах. 17 Чи ж сьогодні не жнив́а на пшеницю? Я покличу до Господа, і

Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя“. 18 І кликнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. І ввесь народ сильно злякався Господа та Самуїла! 19 І сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхи додали ми ще й оце зло, що ждали для себе царя“. 20 І сказав Самуїл до народу: „Не бійтеся! Ви зробили все те зло, тільки не відступіть від Господа, і служіть Господеві всім серцем своїм! 21 І не відступайте, і не йдіть за марнотами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнота вони. 22 Бо Господь не полішить народу Свого ради Свого великого Ймення, бо зволив Господь зробити вас народом Своім. 23 Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб перестав я молитися за вас! І я буду наставляти вас на дорогу добру та просту. 24 Тільки бійтеся Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі діла вчинив Він із вами! 25 А якщо справді́ будете чинити зло, — погинете й ви, і цар ваш!“

13 Рік був, як Саул зацарюва́в, і два роки царював над Ізраїлем. 2 І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча була з Йонатаном у Веніямино́вій Гів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх. 3 І побив Йонатан филистимського намісника, що в Геві. І почули це филистимляни, а Саул засурмів у сурму́ по всьому Краю, говорячи: „Нехай почують євреї!“ 4 А ввесь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив филистимського намісника, і тим Ізраїль став ненависним серед филистимлян“. І скликаний був народ за Саулом до Гілгалу. 5 А филистимляни були зібрані воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численности, як піску на морському березі. І вийшли вони, і таборували в Міхмаші, на схід Бет-Авену. 6 А Ізраїльтянин побачив, що скру́тно йому, що наро́д був пригно́блений, — і народ ховався по печерах, і по щілинах, і по скелях, і по ляхах та по яма́х. 7 А інші євреї перейшли Йо́рдан до країю Гада та до Гілеаду. А Саул був ще у Гілгалі, а ввесь народ із тривогого поспішав за ним. 8 І чекав він сім день умовленого часу, що призначив Самуїл, та Самуїл не прийшов до Гілгалу, — і народ став розбігатися від нього. 9 І сказав Саул: „Приведіть до мене призначене на цілопалення та мирні жертви“. І він приніс цілопалення. 10 І сталося, як скінчив він прині́сати цілопалення, то ось приходить Самуїл. І вийшов Саул, щоб зустріти

його, щоб привітати його. **11** І сказав Самуїл: „Що ти зробив?“ А Саул відказав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умовлений час тих днів. А филистимляни зібралися в Міхмаші. **12** І я сказав: Тепер филистимляни зійдуть до мене до Гілгалу, а Господнього лица я ще не вблагав. І я вирішив, і приніс цілопалення!“ **13** І сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навіки твоє царство над Ізраїлем. **14** А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому бути володарем над народом Своїм, бо ти не виконав, що наказав був тобі Господь“. **15** І встав Самуїл, і зійшов із Гілгалу до Веніяминової Гів'ї. А Саул перелічив народ, що знаходився з ним, — близько шости сотень чоловіка. **16** І Саул і син його Йонатан та народ, що знаходився з ним, сиділи в Веніяминовій Геві, филистимляни ж таборували в Міхмаші. **17** І вийшли руїтники з филистимського табору трьома відділами: один відділ звертається на офрійську дорогу до краю Шуал, **18** і один відділ звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один відділ звертається на дорогу до границі, що провадить від Ге-Цевоїму до пустині. **19** А коваля не було по всім Ізраїлевім Краї, бо филистимляни сказали: „Щоб не робили євреї мечів чи списів!“ **20** І сходив увесь Ізраїль до филистимлян гострити кожен свого плуга, і заступа свого, і сокиру свою, і серп свого, **21** коли тупілися вістря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і мусіли сходити, щоб направити вістря рожнів. **22** І сталося за днів війни, — і не знайшлося ані меча, ані списів у руці всього народу, що був з Саулом та з Йонатаном, та був знайдений тільки для Саула та для сина його Йонатана. **23** І вийшла филистимська залога до переходу Міхмашу.

14 Одного дня сказав Йонатан, син Саулів, до слуги, свого зброєноші: „Ходім, і перейдімо до филистимської залоги, що з того боку“. А батькові своєму він цього не розповів. **2** А Саул сидів на кінці згір'я під гранатовим деревом, що в Мігроні. А народу, що з ним, було близько шости сотень чоловіка. **3** А Ахійя, син Ахітува, брата Іхавода, сина Пінхаса, сина Ілія, священника в Шіло, носив ефода. А народ не знав, що пішов Йонатан. **4** А між ними переходами, що Йонатан хотів перейти до филистимської залоги, була зубчаста скеля з цього боку переходу й зубчаста скеля з того боку переходу. А ім'я одній Боцея, а ім'я другій Сенне. **5** Один зуб — скеля —

стовп із півночі, навпроти Міхмашу, а один із півдня, навпроти Геві. **6** І сказав Йонатан до слуги, свого зброєноші: „Ходім, і перейдімо до сторожі тих необрізаних, може Господь зробить поміч для нас, — бо Господеві нема перешкоди спасати через багатьох чи через небагатьох“. **7** І сказав йому його зброєноша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди хоче серце твоє“. **8** І сказав Йонатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемося їм. **9** Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не підіймемося до них. **10** А якщо вони скажуть так: Підійміться до нас, — то підіймемося, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас буде знаком“. **11** І вони обидва показалися филистимській сторожі. І сказали филистимляни: „Ось виходять із щілин євреї, що поховалися там“. **12** І люди залоги відповіли Йонатанові та його зброєноші та й сказали: „Підіймися до нас, — і ми вам щось скажемо!“ І сказав Йонатан зброєноші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“ **13** І піднявся Йонатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброєноша. І падали филистимляни перед Йонатаном, а його зброєноша добивав за ним. **14** І була перша поразка, що вдарив Йонатан та його зброєноша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби оброблюваного парову волів поля на день. **15** І стався сполох у таборі, на полі, та в усьому народі. Залога та нищителі — затремтіли й вони. І задрижала земля, і знявся великий сполох! **16** І побачили Саулові вартівники в Веніяминовій Гів'ї, аж ось натовп розпливається, і біжить сюди та туди. **17** І сказав Саул до народу, що був з ним: „Перегляньте й побачте, хто пішов від нас?“ І переглянули, аж ось нема Йонатана та його зброєноші. **18** І сказав Саул до Ахійї: „Принеси Божого ковчеза!“ Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. **19** І сталося, коли Саул говорив до священника, то замішання в филистимському таборі все більшало та ширилось. І сказав Саул до священника: „Спини свою руку!“ **20** І зібрався Саул та весь народ, що був із ним, і вони пішли аж до місця бою, — аж ось меч кожного на його ближнього, замішання дуже велике! **21** А між филистимлянами, як і давніш, були євреї, що поприходили з ними з табором, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що був із Саулом та Йонатаном. **22** А всі ізраїльтяни, що ховалися в Сфремових горах, почувши, що филистимляни втікають, і погналися за ними й вони до бою. **23** І спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов аж за Бет-

Евен. 24 Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав клятву на нарід, говорячи: „Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб до вечора, поки я пимщуся на своїх ворогах.“ І ввесь той народ не їв хліба 25 І ввесь народ пішов до лісу, а там був мед на гáлявині. 26 І ввійшов народ до того лісу, аж ось струмók меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся присяги. 27 А Йонатán не чув, коли батько його заприсягнув був нарід. І простягнув він кінець кия, що був у руці його, і вмочив його в стільник меду, та й підніс руку свою до уст своїх. І роз'яснілися очі йому! 28 А на це один із народу промовив і сказав: „Заприсягаючи, заприсяг твій батько нарід, говорячи: Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб сьогодні! І змучився від цього народ“. 29 І сказав Йонатán: „Знещасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'яснілися очі мої, коли я скуштував трохи цього меду. 30 А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б порáзка филистимлян?“ 31 І били вони того дня між филистимлянами від Міхмашу аж до Аїялону. А народ дуже змучився. 32 І кинувся народ на здобич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. І в народ із кров'ю! 33 І розповіли Саулові, кажучи: „Ось народ грішить проти Господа, — їсть із кров'ю!“ А той відказав: „Зрадили ви! Прикотіть до мене сьогодні великого ка́меня“. 34 І сказав Саул: „Розійдїться між людьми, та й скажіть їм: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штуку дрібної худобини, і заріжте тут. І будете їсти, і не згрішите проти Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. І поприводив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своєю рукою, і порізали там. 35 І збудував Саул жéртівника для Господа; його першого зачав він будувати, як жертівника для Господа. 36 І сказав Саул: „Зійдімо вночі за филистимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкового світла, — і не полишімо між ними нікого“. А вони сказали: „Роби все, що добре в очáх твоїх“. А священник сказав: „Приступімо тут до Бога!“ 37 І запитався Саул Бога: „Чи зійти за филистимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“ Та Він не відповів йому того дня. 38 І сказав Саул: „Зійдіться сюди всі видатні народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні. 39 Бо як живий Господь, що допоміг Ізраїлеві, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то кінче помре він!“ Та ніхто не відповів йому з усього народу. 40 І сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатán на другий бік“. І сказав той

народ до Саула: „Зроби, що добре в очáх твоїх!“ 41 І сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумім!“ І був виявлений жеребком Йонатан та Саул, а народ повиходив оправданим. 42 І сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм Йонатаном“. І був виявлений Йонатán. 43 І сказав Саул до Йонатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“ І розповів йому Йонатан і сказав: „Я справді скуштував кінець кия, що був у руці моєї, трохи меду. Ось я помру за це!“ 44 І сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай додасть, що кінче помреш, Йонатане!“ 45 А народ сказав до Саула: „Чи помирати Йонатанові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спадé волосіна з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“ І визволив нарід Йонатана, і він не помер. 46 І відійшов Саул від филистимлян, а филистимляни пішли на своє місце. 47 І здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всіма своїми ворогами: з Моавом, і з синами Аммона, і з Едомом, і з царями Цови, і з филистимлянами. І скрізь, проти кого він обертáвся, мав успіх. 48 І склав він військо, та й побив Амаліка, і врятував Ізраїля з руки грабіжника. 49 І були в Саула сини: Йонатан, і Їшві, і Малкішуя; а ім'я двох дочок його: ім'я старший Мерáв, а ім'я молодший Мелхóла. 50 А ім'я Саулової жінки: Ахіо́ам, дочка Ахіма́аца. А ім'я провідника його війська: Авне́р, син Нера, Саулового дядька. 51 А Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авії́лів. 52 І була сильна війна на филистимлян за всіх Саулових днів. І коли Саул бачив якого чоловіка хороброго та якого сильного, то брав його до себе.

15 І сказав Самуїл до Саула: „Господь послав був мене помáзати тебе на царя над народом його, над Ізраїлем. А тепер послухайся голосу Господніх слів. 2 Так сказав Господь Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалик Ізраїлеві, що клав йому перешкоду на дорозі, коли він виходив із Єгипту. 3 Тепер іди, і поб'єш Амаліка, і вчиниш закляттям усе, що його, і не зми́лосéрдися над ним. І позабиваєш усе, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, від вола й аж до штуки дрібної худобини, від верблюда й аж до осла“. 4 І Саул оповістив народ, і перелічив їх у Телаїмі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди. 5 І прийшов Саул аж до Амалікового міста, та й засів у долині. 6 І сказав Саул кенéям: „Ідіть, відокремтесь, вийдіть з-поміж Амалікітянина, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім ізраїльтянам, коли вони виходили

з Єгипту“. І відокремився Кенейнин з-поміж Амаліка. 7 А Саул побив Амаліка від Хавілі аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту. 8 І зловив він Агага, амалікського царя, живого, а весь народ зробив закляттям, та й побив вістрям меча. 9 Та змилюсь Саул і народ над Агагом, і над найліпшим з його худоби дрібної й з худоби його великої та з товару вгодбаного, і над вівцями, та над усім добром, і не хотіли зробити їх закляттям. А все маловарте й худе — його зробили закляттям. 10 І було Господнє слово до Самуїла й казало: 11 „Жалкую, що Я настановив Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. І запалився гнів Самуїлів, і він клікав до Господа цілу ніч. 12 А рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. І Самуїлові донесли, говорячи: „Саул прийшов до Кармелу, і ось ставить собі пам'ятника, а потому повернувся й пішов, і зійшов до Гілгалу“. 13 І прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословенний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“. 14 А Самуїл сказав: „А що це за мекання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“ 15 І сказав Саул: „Від Амалікитянина привели їх, бо народ змилюсь над найліпшим із худоби дрібної та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позостале вчинили закляттям“. 16 А Самуїл сказав до Саула: „Покійнь, а я розповім тобі, що Господь говорив мені цієї ночі“. А той сказав йому: „Говори“. 17 І сказав Самуїл: „Хоч ти малий був в очах своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племін? Чи ж не помазав тебе Господь на царя над Ізраїлем? 18 І послав тебе Господь дорогою, і сказав: Іди, і вчиниш закляттям нечестивих амалікитян, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вігубиш їх. 19 І чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здобич, і зробив оце зло в Господніх очах?“ 20 І сказав Саул до Самуїла: „Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, — і привів я Агага, царя амалікського, а Амаліка зробив закляттям. 21 А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як початок закляття, щоб принести в жертву Господеві, Богові твоєму, в Гілгалі“. 22 І сказав Самуїл: „Чи жадання Господа цілопалень та жертв таке, як послух Господньому голосу? Таж послух ліпший від жертви, покірливість — краща від баранячого лю! 23 Бо непокірливість — як гріх ворожбитства, а свавільство — як провина та служба бовванам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“. 24 І сказав Саул до

Самуїла: „Прогрішився я, бо переступив накази Господні та слова твої, — бо я боявся народу, та послухався його голосу. 25 А тепер прости ж мій гріх, і вернися зо мною, — і я поклонюсь Господеві“. 26 Та Самуїл сказав до Саула: „Не вернися з тобою, бо ти погордив Господнім словом, а Господь погордив тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“. 27 І повернувся Самуїл, щоб піти, а Саул схопив полу плаща його, та й відірвав. 28 І сказав до нього Самуїл: „Господь відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоєму ближньому, ліпшому від тебе! 29 І також Ізраїлева Слава не скаже неправди та не буде каятися, бо Він не людина, щоб каятися“. 30 А Саул сказав: „Прогрішився я! Але вшануй мене перед старшими мого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюсь Господеві, Богові твоєму“. 31 І вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві. 32 І сказав Самуїл: „Підведіть до мене Агага, царя амалікського“. І пішов до нього Агаг весело. І сказав Агаг: „Справді, — відступилася гіркота смерті!“ 33 А Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя мати між жінками“. І посік Самуїл Агага перед Господнім лицем у Гілгалі. 34 І пішов Самуїл до Рамі, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гів'ї. 35 І більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерті, та Самуїл сумував за Саулом. А Господь жалкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

16 І сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумуватимеш за Саулом? Таж Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Напівни рога свого оливю, та й іди, — пошлю тебе до віфлеємлянина Ессея, бо Я наглянув Собі царя між синами його“. 2 І сказав Самуїл: „Як я піду? А почує Саул, то вб'є мене“. А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я прийшов, щоб принести жертву для Господа. 3 І закличеш Ессея на жертву, а Я тобі дам знати, що маєш робити, і помажеш Мені того, кого скажу тобі“. 4 І зробив Самуїл, що Господь говорив. І прийшов він до Віфлеєму, а старші міста вийшли йому назустріч із тремтінням. І сказали вони: „Чи твій прихід — то мир?“ 5 А він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб принести жертву Господеві. Освятіться, і прийдете зо мною до жертви“. І освятив він Ессея та синів його, і покликав їх на жертву. 6 І сталося, як вони поприходили, то побачив він Еліява, та й сказав: „Справді — перед Господом помазанець його!“ 7 Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличчя його та на високість

зросту його, бо Я відкинув його Собі! Бо Бог бачить не те, що бачить людина: чоловік бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце". 8 І поклав Ессей Авіадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибрав Господь!“ 9 І привів Ессей Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибрав Господь“. 10 І привів Ессей сімох своїх синів перед Самуїла. І сказав Самуїл до Ессея: „Цих не вибрав Господь“. 11 І сказав Самуїл до Ессея: „Чи то всі твої діти?“ А той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“. І сказав Самуїл до Ессея: „Пошли ж привести його, бо не сядемо за стіл, аж поки він не прийде сюди“. 12 І послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану. А Господь сказав Самуїлові: „Устань, помаж його, — бо це він!“ 13 І взяв Самуїл рога оливи, та й помазав його серед братів його. І Дух Господній злинув на Давида, і був на ньому від того дня й далі. А Самуїл устав, і пішов до Рамі. 14 І Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злий, посланий від Господа. 15 І сказали раби Саула до нього: „Оце злий дух від Бога нападає на тебе. 16 Нехай скаже пан наш, — раби твої пошукують тобі кого, хто вміє грати на гуслах. І станеться, коли буде на тебе злий дух від Бога, то загрєє той рукою своєю, — і буде тобі добре“. 17 І сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мене“. 18 І відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеємлянина Ессея, що вміє грати, — лицар та вояка, і розуміється на речах, і чоловік хорошої постаті. І Господь із ним“. 19 І послав Саул послів до Ессея й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі“. 20 І взяв Ессей осла, наладованого хлібом, та бурдюка вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула. 21 І прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. І той сильно полюбив його, і він став йому зброєношею. 22 І послав Саул до Ессея, говорячи: „Нехай остається Давид при мені, бо він знайшов ласку в очах моїх“. 23 І бувало, коли злий дух від Бога нападав на Саула, то Давид брав гусла, та й грав своєю рукою. І легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступав від нього той злий дух.

17 І зібрали филистимляни свої війська на війну. І зібралися вони до Сохо, що Юдине, і таборували між Сохо та між Азекою в Ефес-Даммімі. 2 І зібралися Саул та ізраїльтяни, і таборували в долині Елі, і вставилися до бою проти филистимлян. 3 І стояли филистимляни на горі з того боку, а Ізраїль стояв на горі з цього боку, а поміж ними долина. 4 І вийшов із филистимських таборів одноборець, ім'я йому

Голіят із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь. 5 А на голові його — мідяний шолом, і він одягнений був у панцера з луски; а вага того панцера — п'ять тисяч шеклів міді. 6 А на ногах його — мідяні наголінники, а за плечима його — мідяний спис. 7 А держак списа його — як ткацький вал, а вістря спису його — шістсот шеклів заліза. А перед ним ходив щитоніша. 8 І став він, і кликнув до Ізраїлевих полків, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бою? Чи ж я не филистимлянин, а ви не раби Саулові? Оберіть собі кого, і нехай він зійде до мене. 9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми станемо вам за рабів. А якщо я переможу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабів, і будете служити нам“. 10 І сказав филистимлянин: „Я цього дня зневажив Ізраїлеві полки. Дайте мені чоловіка, і будемо битися вдвох“. 11 І чув Саул та ввесь Ізраїль ці слова филистимлянина, — і вони перестрашилися та сильно налякалися. 12 А Давид — син того мужа ефратянина, з Юдиного Віфлеєму, а ім'я йому Ессей, що мав восьмеро синів. І цей чоловік за Саулових днів був старий, увійшов у літа. 13 І пішли троє найстарших Есеевих синів, пішли за Саулом на війну. А іменів трьох синів його, що пішли на війну: перворідний Еліяв, а другий його — Авіадава, а третій — Шамма. 14 А Давид — він найменший, а три найстарші пішли за Саулом. 15 А Давид ходив до Саула, та вертався пасти отару свого батька в Віфлеємі. 16 А той филистимлянин підходив ранком та ввечері, і виступав сорок день. 17 І сказав Ессей до сина свого Давида: „Візьми но для братів своїх ефу цього праженого зёрна, і десять цих хлібів, та й віднеси скоренько до табору до своїх братів. 18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаєш про повідження братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“ 19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни були в долині Елі, — воювали з филистимлянами. 20 І встав Давид рано вранці, і полишив отару свою на сторожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Ессей. І ввійшов він до обозу, а військо виходило до бойового строю, і підняли вони окрик у бою. 21 І вишикувалися Ізраїль та Филистимлянин лава проти лави. 22 І Давид позоставив свою ношу в сторожа речей, та й побіг до полку. І ввійшов він, і запитав своїх братів про повідження. 23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із филистимських полків одноборець, филистимлянин Голіят ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув. 24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже

лякалися. 25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, збагатить його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним в Ізраїлі“. 26 І спитався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Що буде зроблене тому, хто вб'є цього филистимлянина й здійме образу з Ізраїля? Бо хто цей необрізаний филистимлянин, що так зневажає полкі Живого Бога?“ 27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде зроблено чоловікові, хто вб'є його“. 28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліявів гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кого ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!“ 29 А Давид відказав: „Та що я зробив тепер? Чи не на наказ батька?“ 30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше. 31 І були почуті слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його. 32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається ніче серце через нього. Раб твій піде, і буде битися з отим филистимлянином“. 33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш піти на того филистимлянина битися з ним, бо ти малий, а він вояк від своєї молодости“. 34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухом свого батька при отарі, і приходив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібної худоби зо стада, 35 а я виходив за ним, і побивав його, і виривав те з пазі його. А як він ставав на мене, то я хапав його за його гриву, та й побивав його. 36 І лева, і ведмедя побивав твій раб. І цей необрізаний филистимлянин буде, як один із них, бо він зневажив полкі Живого Бога!“ 37 І сказав Давид: „Господь, що врятував мене з лапи лева та з лапи ведмедя, Він урятує мене з руки цього филистимлянина“. І сказав Саул: „Іди, і нехай Господь буде з тобою!“ 38 І зодягнув Саул Давида в свою одіж, і дав мідяного шолома на його голову, і надів на нього панцера. 39 І прип'яв Давид меча його на одержу свою, та й силкувався йти, бо він не звик був до того. І сказав Давид до Саула: „Не міжу в цьому ходити, бо я не звик!“ І поскидав Давид їх із себе. 40 І взяв він кия свого в свою руку, і вибрав собі п'ять вигладжених камінців із потоку, і поклав їх у пастушу торбу, яку мав, та в торбину, а його праща — у руці його. І він пішов до филистимлянина. 41 А филистимлянин підходив усе ближче до Давида, і чоловік ніс

читав перед ним. 42 І подивився филистимлянин, та й побачив Давида, — і злегковажив його, бо той був ще хлопець, рум'яний юнак стрункої постави. 43 І сказав филистимлянин до Давида: „Чн я пєс, що ти вийшов на мене з кієм?“ І филистимлянин прокляв Давида своїми богами. 44 І сказав филистимлянин до Давида: „Ходи ж до мене, а я твоє тіло віддам птаству небесному та звірині польовій“. 45 І сказав Давид до филистимлянина: „Ти йдеш на мене з мечем і списом та ратищем, а я йду на тебе в ім'я Господа Саваота, Бога військ Ізраїлевих, які ти зневажив. 46 Сьогодні віддасть тебе Господь у мою руку, — і я поб'ю тебе, і відітну голову твою з тебе, і дня цього я дам падло филистимського табору птаству небесному та земній звірині. І пізнає вся земля, що є Бог Ізраїлів! 47 І пізнає вся громада те, що Господь спасає не мечем та списом, — бо це війна Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“. 48 І сталося, коли филистимлянин устав і пішов, і зблизився до Давида, то Давид поспішив і побіг до лави навпроти филистимлянина. 49 І простяг Давид руку свою до торби, і взяв звідти каменя, та й кинув із пращі, — і вдарив филистимлянина в чолі його. І той камінь втявся йому в чолі, — і він упав на обличчя своє на землю. 50 І отак переміг Давид филистимлянина пращею та каменем, — і вдарив він филистимлянина, та й убив його, а меч не було в Давидовій руці. 51 І підбіг Давид, і став на филистимлянина, і віхопив його меч, і витяг його з його піхви, — та й убив його, і відтяв ним йому голову! І побачили филистимляни, що помер їх силач, — і стали втікати! 52 А люди Ізраїлеві та Юдині схопилися, і зняли крик, та й погнали филистимлян аж доти, де йдеться до Гаю, і аж до брами Екрону. І падали трупи филистимлян по дорозі аж до Шаараїму, і аж до Гату, і аж до Екрону. 53 І вернулися Ізраїлеві сини з погоні за филистимлянами, та й розграбували їхні табори. 54 А Давид узяв голову того филистимлянина, і приніс її до Єрусалиму, а зброю його склав у своєму наметі. 55 А як Саул побачив Давида, що виходив напроти филистимлянина, то сказав до Авнєра, провідника війська: „Чий син оцей хлбпець, Авнєре?“ А Авнєр відказав: „Присягаю життям твоїм, о царю, що не знаю!“ 56 І сказав цар: „Запитай, чий син цей юнак?“ 57 А коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то Авнєр узяв його й привів його перед Саула, а голова филистимлянина — у руці його. 58 І сказав до нього Саул: „Чий ти син, хлбпче?“ А Давид відказав: „Я син раба твого віфлеємлянина Ессєя“.

18 І сталося, як скінчив він говорити до Саула, то Йонатанова душа зв'язалася з душею Давидовою, — і полюбив його Йонатан, як душу свою. **2** І того дня взяв його Саул, і не пустив його вернутися до дому його батька. **3** І сказав Йонатан із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою. **4** І зняв Йонатан із себе плащі, що був на ньому, та й дав його Давидові, і вбрання своє, і все аж до меча свого, і аж до лука свого, і аж до пояса свого. **5** І ходив Давид скрізь, куди посилав його Саул, і робив мудро. І настановив його Саул над вояками, і він подобався усьому народу, а також Сауловим рабам. **6** І сталося, як вони йшли, коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то повиходили жінки з усіх Ізраїлевих міст, — щоб співати та танцювати назустріч царя Саула, із бубнами, із радістю, та з цимбалами. **7** І викрикували ті жінки, що грали, та й казали: „Саул побивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч своїх!“ **8** І дуже запалився Саулів гнів, і та річ була неприємна йому, і він сказав: „Давидові далі десятки тисяч, а мені дали тисячі, — йому бракує ще тільки царювання!“ **9** І від того дня й далі Саул дивився зоздрісним оком на Давида. **10** І сталося другого дня, і напав злий дух від Бога на Саула, і він став несамовітний в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденно, а в Сауловій руці був спис. **11** І кинув Саул списа, кажучи про себе: „Ударю в Давида, і приб'ю його до стін!“ Та Давид два рази ухилився від нього. **12** І боявся Саул Давида, бо з ним був Господь, а від Саула Він відступив. **13** І віддалив його Саул від себе, і настановив його собі тисячником, і він виходив на війни, і вертався перед народом. **14** І мав Давид поводження в усіх дорогах своїх, і з ним був Господь. **15** І побачив Саул, що той має велике поводження, і налякався його. **16** А весь Ізраїль та Юда любили Давида, бо він виходив на війни, і вертався перед ними. **17** І сказав Саул до Давида: „Ось моя найстарша дочка Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки будь мені хоробрим та воюй Господні війни!“ А про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука филистимлян!“ **18** А Давид сказав до Саула: „Хто я, і яке життя моє та рід мого батька в Ізраїлі, що я стану з'ятем цареві?“ **19** І сталося, коли настав час дати Давидові Мерав, Саулову дочку, то вона була віддана за жінку мехолатитянинові Адрієлові, **20** а Давида покохала Мелхóла, друга Саулова дочка. І розповіли про це Саулові, і ця річ була слухна в очах його. **21** І сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за пастку, — і нехай буде на ньому рука филистимлян!“ А до Давида Саул сказав удруге: „Посвоячишся сьогодні зо мною“. **22** І наказав Саул своїм рабам: „Промовляйте до Давида потіху, говорячи: Ось цар уподобав тебе собі, а всі його раби полюбили тебе, а тепер ти посвоячишся з царем“. **23** І Саулові раби говорили ці слова до Давидових ушей. А Давид сказав: „Чи то легко в ваших очах посвоячитися з царем? Таж я людина вбога та маловажна!“ **24** І розповіли це раби Саула йому, говорячи: „Отак говорив Давид“. **25** І сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажає цар заплати за молоді, а бажає тільки сто крайніх плотів филистимських, щоб пімститися на неприятелих царя“. А Саул думав тим зробити, щоб Давид попав до руки филистимлян. **26** І його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових очах, щоб посвоячитися з царем. І в недовгому часі **27** встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед филистимлян двісті чоловіка. І Давид приніс їхні крайні плоті, і дав їх у повному числі цареві, щоб посвоячитися з царем. І Саул дав йому за жінку дочку свою Мелхóлу. **28** І побачив Саул, і пізнав, що Господь із Давидом, а Мелхóла, Саулова дочка, полюбила його. **29** А Саул ще й далі боявся Давида. І Саул ненавидів Давида по всі дні. **30** І виходили воювати филистимські провідники, і бувало — скільки вони виходили, то Давид мав найбільше поводження від усіх Саулових рабів. І стало ім'я його дуже шановане.

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида. **2** І розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранці стережися, — сиди в укритті, і сховайся. **3** А я виїду, і стану при своєму батькові на полі, де ти будеш, і я буду говорити про тебе до свого батька. І що побачу, те розповім тобі“. **4** І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба свого, проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добрі для тебе. **5** І наражав він на небезпечу життя своє, і вбив филистимлянина, — і Господь учинив велике спасіння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішиш ти проти невинної крóви, бажаючи вбити Давида безпричинно?“ **6** І послухався Саул Йонатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“ **7** І покликав Йонатан Давида, і переказав йому Йонатан усі ті слова. І привів Йонатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше. **8** А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з филистимлянами, та й завдав їм

велику поразку, — і вони повтікали перед ним. **9** А злий дух від Господа був на Саул, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою. **10** А Саул хотів ударити списом у Давида, прибити його до стіни, та відхилився той перед Саулом, і він увігнав списа в стіну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі. **11** І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерегли його й щоб убили його вранці. І розповіла Давидові його жінка Мелхола, говорячи: „Якщо ти не врятуєш свого життя цієї ночі, то взавтра ти будеш забитий“. **12** І Мелхола спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався. **13** І взяла Мелхола домашнього божка, і поклала до ліжка, а подушку з кіз'ячого волосу поклала в головах його, та й прикрила плащем. **14** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида, а вона сказала: „Він хворий!“ **15** І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесіть його в ліжку до мене, щоб забити його!“ **16** І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божок, а в головах його — подушка з кіз'ячого волосу! **17** І сказав Саул до Мелхоли: „Нащо ти так обманіла мене, і відпустила мого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше вб'ю тебе!“ **18** А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, що зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті. **19** І розповіджено Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі“. **20** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкувала, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони. **21** І розповіли про це Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони. **22** І пішов і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „Де Самуїл та Давид?“ А запитаний відказав: „Ось у Найоті в Рамі“. **23** І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі. **24** І зняв і він одіужу свою, і пророкував і він перед Самуїлом, і лежав нагій цілий той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

20 І втік Давид з Найоту в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Що я зробив, яка провина моя й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає моєї душі?“ **2** А той відказав: „Борони Боже, — ти не помреш! Таж батько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому

мій батько заховає від мене цю справу? Цього не буде!“ **3** А Давид іще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очах твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмучений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не більше кроку!“ **4** І сказав Йонатан до Давида: „Що підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“ **5** І сказав Давид до Йонатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджу я з царем, щоб їсти з ним. Але ти відпусти мене, а я сховаюся в полі аж до третього вечора. **6** Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що конче жадав від мене Давид, щоб йому забігти до свого міста Віфлеєму, бо там річна жертва для всього роду його. **7** Якщо він скаже так: „Добре!“ то мир твоєму рабові. А якщо дійсно запалає йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього. **8** І зробиш милість своєму рабові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіт із собою. А якщо є на мені провина, — убий мене ти, а до батька твого пощо мене вести?“ **9** І відказав Йонатан: „Борони тебе, Боже! Бо якщо справді пізнаю, що в мого батька постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу тобі?“ **10** І сказав Давид до Йонатана: „Хтоповідомить мене, якщо батько твій відповість тобі жорстоко?“ **11** А Йонатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обідва на поле. **12** І сказав Йонатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що післязавтра цього часу вийдаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлю до тебе, і не сповіщу тебе, — **13** так нехай зробить Господь Йонатану, і так нехай додасть! А якщо моєму батькові вгодно зробити зло тобі, то сповіщу тебе, і відішлю тебе, і ти підеш у мирі, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм батьком. **14** І ти, якщо я буду ще живий, хіба не зробиш зо мною Господньої милости? Коли ж я помру, **15** то не відбирай своєї милости від дому мого навіки, а навіть тоді, як Господь понизить усіх Давидових ворогів із поверхні землі. **16** І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І склав Йонатан умову з Давидовим домом. **17** І Йонатан далі присягався Давидові в своїй любові до нього, бо він покохав його, як свою душу. **18** І сказав йому Йонатан: „Узавтра новомісяччя, і ти будеш згіданий, бо буде порожнє твоє місце. **19** А третього дня скоро зійдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався у день твого чину, і сядеш при камені Азёл. **20** А я пущу три стріли набік, ніби стріляючи собі до мети. **21** І ось пошлю я слугу: „Іди, знайди ті стріли!“ Якщо, говорячи, скажу я до хлопця: „Он ті стріли тут перед

тобою, візьми їх“, то прихóдь, бо мир тобі, і нема нічого злого, як живий Господь!“ 22 А якщо я скаж́у до того юнака́ так: „Он ті стріли за тобою далі“, то втікай, бо Господь відпускає тебе. 23 А та річ, що про неї говорили ми, я та ти, — ось Господь буде свідком між мною та між тобою аж навіки!“ 24 І сховався Давид у полі. І було новомісяччя, а цар засів до їжі. 25 І сів цар на стільці своїм, як раз-у-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнер сів збо́ку Саула, а Давидове місце було порожнє. 26 Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випадок, Давид не чистий, бо не очистився“. 27 І сталося другого дня, на другий день новомісяччя, — було порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чому́ не прийшов на хліб Ессеїв син і вчора, і сьогодні?“ 28 І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлеєму. 29 І він говорив: Пустити мене, бо в тому місті для нас родова́ жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в оча́х твоїх, нехай я побіж́у та побачу братів моїх. Тому́ не прийшов він до царського столу“. 30 І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухня́ний сину! Чи ж не знаю я, що ти вибрав Есеевого сина на свій сором та на сором і неславу своєї матері? 31 Бо всі дні, поки Ессеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твоє. А тепер пошли, і приведи́ його до мене, бо він призначений на смерть“. 32 І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чому́ він буде забитий? Що́ він зробив?“ 33 Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида. 34 І встав Йонатан від сто́лу, розпалений гнівом, і не їв хліба і друго́го дня новомісяччя, бо був засмучений за Давида, бо його обра́зив його батько. 35 І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умовлений з Давидом час, а з ним був малий хлопець. 36 І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стріли, що я вістріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілу́ поза нього. 37 І прийшов хлопець до місця стріли, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“ 38 І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібрав Йонатанів хлопець стріли, та й прийшов до свого пана. 39 А той хлопець нічого не знав, — тільки Йонатан та Давид знали ту справу. 40 І віддав Йонатан свою зброю юнакові, якого мав, та й сказав йому: „Іди, занеси це до міста!“ 41 Той юна́к пішов, а Давид устав із південного бо́ку, і впав на обличчя своє на землю, та й

поклонився три рази. І поцілували вони один о́дного, і оплакували один о́дного, а Давид гірко плакав. 42 І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господне Ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, — нехай буде аж навіки!“ І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

21 І прийшов Давид до Но́ва, до священика Ахімел́еха. А Ахімел́ех із тремтінням стрів Давида й сказав йому: „Чому́ ти сам, і нікого́ немає з тобою?“ 2 І сказав Давид до священика Ахімел́еха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього, тієї справи, за якою я посилаю тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце. 3 А тепер, що́ є в тебе під рукою? П'ять хлібів дай у мою руку, або що́ знайдеться“. 4 А священик відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичайного хліба під рукою, а є тільки хліб святий, якщо твої слуги здер́жалися від жінки“. 5 І відповів Давид священикові, та й сказав йому: „Так, бо жіно́к не було при нас як учора, так і позавчора, відко́ли я вийшов, і тіла слуг були чисті. А то хліб звичайний, особливо коли сьогодні́ замість цього́ інший хліб у посу́дині стане святим“. 6 І дав йому священик святе, бо не було там іншого хліба, крім хлібів показних, що були зняті з-перед Господнього лица́, щоб покла́сти теплий хліб того́ дня, коли його забирають. 7 А там того́ дня знаходився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я́ йому Доег, ідумеянин, провідник пастухів, яких мав Саул. 8 І сказав Давид до Ахімел́еха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або меча́? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані іншої зброї своєї, бо царська справа була на́гла“. 9 А священик сказав: „Є меч филисти́млянина Го́ліята, що ти вбив його в долині Ела, — ось він за е́фóдом, загóрнений одежею. Якщо візьмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема іншого такого, як він, — дай його мені!“ 10 І встав Давид, і втікав того́ дня перед Саулом, і прибув до Ахі́ша, царя га́тського. 11 І сказали до нього Ахішеві раби: „Чи ж не цей Давид цар Кра́ю? Хіба ж не про нього співають у та́нцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої“. 12 І заховав Давид ті слова́ в своєму серці, і сильно боявся Ахі́ша, царя га́тського. 13 І змінив він свій ро́зум на їхніх оча́х, і шалів при них, і бив по двє́рях брами, і пускав сліну свою на свою бо́роду. 14 І сказав Ахі́ш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що схóдить із розуму. Нащо привели́ його до мене? 15 Чи мені бракує безумних, що ви привели́

його, щоб сходив із розуму передо мною? Чи такий може входити до мого дому?"

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллам. А брати його та весь дім батька його почули про це, та й посхобилися до нього туди. **2** І позбиралися до нього кожен пригноблений, і кожен, хто був задівжений, і кожен огірчений в душі, — і він став над ними провідником. І було їх із ним близько чотирьох сотень люда. **3** І пішов Давид ізвідти до Моавської Міцпи, та й сказав до моавського царя: „Нехай прийде батько мій та мати моя, і будуть із вами, аж поки я буду знати, що зробить мені Бог“. **4** І він привів їх до моавського царя, і вони осілися з ним на всі дні Давидового перебування в твердині. **5** А пророк Гад сказав до Давида: „Ти не будеш сидіти в твердині, — іди, і переїдеш собі до Юдиного краї!“ І пішов Давид, і прийшов до лісу Херет. **6** І почув Саул, що пізнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидів у Гів'ї під тамариском на узгір'ї, а спис його був у руці його, і всі його раби стояли при ньому. **7** І сказав Саул до слуг своїх, що стояли при ньому: „Послухайте, вєніямїнівці! Чи вже ж Ессєїв син дасть усім вам поля та виноградники? Чи вже ж настановить усіх вас тисячниками та сотниками, **8** що всі ви змовилися на мене, і не донесли до вуха мого, що син мій склав умову з Ессєєвим сином, і ніхто з вас не змилосердився надо мною, і не відкрив мені, що син мій поставив мого раба чатувати на мене, і те діється і цього дня?“ **9** І відповів ідумєянин Доєг, — а він стояв при Саулових слугах, — і сказав: „Я бачив Ессєєвого сина, що приходив до Нова, до Ахімелєха, Ахітувового сина, **10** і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому меча філістїмлянина Голїята“. **11** І послав цар покликати священика Ахімелєха, сина Ахітувового, та весь дім його батька, священиків, що в Нові. І всі вони прибули до царя. **12** А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахітуві!“ А той відказав: „Ось я, мій пане!“ **13** І сказав до нього Саул: „Нащо ви змовилися на мене, ти та Ессєїв син, коли ти дав йому хліба та меч, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене й чигав, як цього дня?“ **14** І відповів Ахімелєх цареві та й сказав: „А хто серед усіх рабів твоїх вірний, як Давид, царів зять, і має прїступ до тайної ради, і шанований у твоєму домі? **15** Хіба сьогодні зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого та на весь дім батька мого, бо в усьому тому твій раб не знає нічого, — ані малюго, ані великого“. **16** А цар сказав: „Конче помреш, Ахімелеху, ти та весь

дім батька твого!“ **17** І сказав цар слугам, що стояли при ньому: „Підійдіть, і повбивайте Господніх священиків, бо й їхня рука разом із Давидом, бо вони знали, що втікає він, та не донесли до вуха мого“. Та не хотіли цареві раби простягнути своєї руки, щоб діткнутися до Господніх священиків. **18** Тоді цар сказав до Доєга: „Підійди ти, і вдар священиків!“ І підійшов ідумєянин Доєг, та й ударив священиків, — і вбив того дня вісімдесят і п'ять чоловіка, що носять лляного ефода. **19** А Нов, священиче місто, цар побив вістрям меча все, — від чоловіка й аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрібну худобину, — усе побив вістрям меча. **20** Та втік один син Ахімелєха, Ахітувового сина, а ім'я йому: Евїятар. І втік він до Давида. **21** І Евїятар доніс Давидові, що Саул повбивав Господніх священиків. **22** А Давид сказав до Евїятара: „Я знав того дня, що там ідумєянин Доєг, який конче розповість Саулові. Я став причиною загибелі всіх душ дому твого батька! **23** Зостанься ж зо мною, не бійся, бо той, хто шукатиме моєї душі, шукатиме й душі твоєї, та ти будеш стерезений у мене“.

23 І донесли Давидові, говорячи: „Ось філістїмляни облягли Кеїлу, і грабують клуні“. **2** І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи піді й переможу тих філістїмлян?“ А Господь сказав до Давида: „Іди, — і поб'єш філістїмлян та спасеш Кеїлу“. **3** А Давидові люди сказали до нього: „Ось ми боїмося тут у Юді, а що ж буде, коли підемо в Кеїлу, проти філістїмських лав?“ **4** А Давид ще дала питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зійди до Кеїли, бо Я даю філістїмлян у твою руку“. **5** І пішов Давид та люди його до Кеїли, та й воював із філістїмлянами, і зайняв їхню худобу, і наніс їм велику поразку. І спас Давид мешканців Кеїли. **6** І сталося, коли втікав Евїятар, син Ахімелєха, до Давида в Кеїлу, то ефод був у його руці. **7** А Саулові донесено, що Давид увійшов у Кеїлу. І сказав Саул: „Бог віддав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли ввійшов до міста з воробтами та засувам“. **8** І скликав Саул увесь народ на війну, щоб зійти до Кеїли облягти Давида та людей його. **9** І дізнався Давид, що Саул задумує лихо на нього, і сказав до священика Евїятара: „Принеси ефода!“ **10** І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче ввійти до Кеїли, щоб вигубити місто через мене. **11** Чи відадуть мене громадяни Кеїли в його руку? Чи зійде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповіж же Своєму рабові!“ І сказав Господь: „Зійде“. **12** І запитався Давид: „Чи видадуть громадяни

Кеїли мене та людей моїх у Саулову руку?" А Господь сказав: „Видадуть“. 13 І встав Давид та його люди, близько шости сотень чоловіка, та й вийшли з Кеїли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донесено, що Давид утік із Кеїли, і він занехав похід. 14 І осівся Давид у пустині в твердінях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його повсякденно, та Бог не дав його в руку йому. 15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид пробував у пустині Зіф у Хореші. 16 І встав Йонатан, Саулів син, і пішов до Давида до Хорешу, і зміцнив його на дусі в Бозі, 17 та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знайде тебе рука мого батька Саула! І ти будеш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі заступником. І це знає й батько мій Саул“. 18 І вони обидва склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Йонатан пішов до свого дому. 19 А зіф'яни прийшли до Саула до Гів'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердінях у Хорешу, на взгір'ї Хахіла, що з півдня від Єшімону. 20 А тепер, за всім жаданням своєї душі, о царю, конче зійди, а нам — хіба видати його в цареву руку“. 21 І сказав Саул: „Благословенні ви в Господа, бо змилисёрдилися надо мною! 22 Ідіть же, приготуйте ще, і розпізнайте, і побачте місце його, де буде нога його, хто його там бачив, бо казали мені: сильно хитрує він! 23 І подивіться, і розізнайте всі схованки, де він ховається, і вёрнетесь до мене з певною звісткою, — і я піду з вами. І буде, якщо він є в Краю, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“. 24 І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди були в Маонській пустині в Араві, на південь від Єшімону. 25 А Саул та його люди пішли шукати. І донесли про це Давидові, і він зійшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині. 26 І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відійти перед Саулом, а Саул та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопити їх. 27 І прийшов посланець до Саула, говорячи: „Іди поспішно, бо филистимляни кинулися на Край!“ 28 І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов навперейми филистимлян. Тому то назвали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлектот. 29 А Давид вийшов звідти, і осівся в твердінях Ен-Геді.

24 І сталося, як вернувся Саул із погоні за филистимлянами, то донесли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді“. 2 І взяв Саул три тисячі війська, вибраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на

поверхні газельських скель. 3 І прийшов він до кошар на отари при дорозі, а там печера. І Саул увійшов туди для потреби, а по боках печери сиділи Давид та люди його. 4 І сказали люди Давида до нього: „Оце той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очах“. А Давид устав, і тихо відтяв полу Саулового плаща. 5 І сталося потім, і серце Давидове все докоряло йому, що він відтяв полу Саулового плаща. 6 І сказав він до своїх людей: „Борони мене, Господи, щоб зробити ту річ моєму панові, Господньому помазанцеві, щоб простягнути руку свою на нього, бо він — помазанець Господній!“ 7 І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою. 8 А потому Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о царю!“ А Саул озирнувся назад, а Давид схилився обличчям до землі та й поклонився. 9 І сказав Давид до Саула: „Нашо ти слухаєш слів того, хто каже: Давид хоче тобі зла? 10 Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змилисёрдився над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помазанець Господній! 11 І подивися, батьку мій, і поглянь на полу плаща свого в моїй руці, бо коли я відрізував цю полу плаща твого, то я не забив тебе. Пізнай та побач, що в моїй руці нема зла та гріха, і не згрішив я проти тебе, а ти чигав на душу мою, щоб забрати її! 12 Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай пімститься Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі! 13 Як говорить стародавня приказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі! 14 За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим псом, за однією блохою? 15 І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки“. 16 І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давиде?“ І підняв Саул голос свій, та й заплакав. 17 І сказав він до Давида: „Справедливіший ти від мене, бо ти робив мені добро, а я робив тобі лих. 18 Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив. 19 Як чоловік знайде свого ворога, то хіба відпускає його доброю дорогою? І Господь відплатить тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня. 20 А тепер я ось пізнав, що дійсно будеш ти царювати, і стане в руці

твоїй Ізраїлеве царство. **21** А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння мого по мені, і що не вигубиш імені мого з дому батька мого“. **22** І Давид заприсягнув Саулові. І пішов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввійшли до твердині.

25 І вмер Самуїл, і зібрався весь Ізраїль, та й оплакував його, і поховали його в його домі в Рамі. А Давид устав, і пішов у пустиню Паран. **2** І був чоловік у Маоні, а оселя його на Кармелі, і цей чоловік був дуже багатий, і мав три тисячі дрібної худоби та тисячу кіз. І був він на Кармелі, коли стригли отару його. **3** А ім'я тому чоловікові Навал, а ім'я жінці його Авігаїл. А жінка та була доброго розуму та вродлива, чоловік же той був жорстокий та злочинний, із роду Калева. **4** А Давид почув у пустині, що Навал стриже свою отару. **5** І послав Давид десять хлопців. І сказав Давид до тих хлопців: „Вийдіть на Кармел, і прийдете до Навала й запитаєте його в моєму йменні про мир. **6** та й скажете так братові моєму: І тобі мир, і дому твоєму мир, і, всьому, що твоє, мир! **7** А тепер почув я, що в тебе стрижуть. Пастухи твої були з нами, — ми не кривдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Кармелі. **8** Запитай своїх слуг, і вони розповідать тобі. І нехай знайдуть в очах твоїх милість мої хлопці, бо доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знайде рука твоя!“ **9** І прийшли Давидові хлопці, і промовили до Навала, в імені Давида, усі ці слова. І спинилися. **10** І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто такий Давид та хто Есеев син? Сьогодні намножилося рабів, що вириваються кожен від пана свого! **11** І я візьму хліб свій і воду свою та зарізане, що нарізав я для своїх стрижиїв, та й дам людям, яких не знаю, звідки то вони?“ **12** І Давидові хлопці пішли назад на свою дорогу, і вернулися, і прийшли, і розповіли йому всі ці слова. **13** А Давид сказав до людей своїх: „Приперезжіть кожен меча свого!“ І приперезали кожен меча свого, і приперезав і Давид свого меча. І вийшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловіка, а дві сотні осталися при речах. **14** А один хлопець із Навалових слуг доніс Авігаїл, Наваловій жінці, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них. **15** А ті люди дуже добрі для нас, і не були ми покривджені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були ми на полі. **16** Муром були вони над нами і вночі, і вдень повсякчас, коли ми були з ними, як ми пасли отари. **17** А тепер пізнай та побач, що́ зробиш, бо дозріло зло на нашого

пана та на весь дім його. А він негідний, із ним не можна говорити“. **18** Тоді Авігаїл поспішно взяла двісті хлібів, і два бурдюки вина, і п'ятеро приготовлених з отари, і п'ять сеїв пряженого зёрна, а сто — родзінюк, та двісті — сущених фіг. І склала це на ослив. **19** І сказала вона до своїх слуг: „Ідіть передо мною, а я ось піду за вами“. **20** І сталося, як вона їхала на ослі й спускалася в гірському укритті, аж ось Давид та люди його сходять навперейми їй. І вона стрінула їх. **21** А Давид, сказав: „Надармо ж пильнував я все, що належить тому чоловікові в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені злом за добро! **22** Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позоставлю до ранку зо всього належного йому бодай те, що мочиться до стіни!“ **23** А Авігаїл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличчя своє, та й вклонилася до землі. **24** І впала вона до ніг йому та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провина! І дозволь говорити твоїй невільниці до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невільниці. **25** Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Навала, бо яке ім'я його, такий він: Навал ім'я йому, і глупота з ним! А я, невільниця твоя, не бачила хлопців мого пана, що ти посилав. **26** А тепер, мій пане, — як живий Господь і як жива душа твоя! — Господь стримає тебе, щоб ти не ввійшов до пролиття крові, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Навал, вороги твої та ті, що шукають зла на пана мого! **27** А оце дарунок, якого принісла твоя невільниця своєму панові, буде даний хлопцям, що служать моєму панові. **28** Прости ж провину невільниці своєї, бо конче зробить Господь моєму панові вірний дім, бо пан мій провадить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів. **29** І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа мого пана зв'язана у в'язці живих із Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх — нехай Він її кине, як із праці! **30** І станеться, коли Господь зробить моєму панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем, **31** то це не буде тобі на спотикання та на спокусу серця мого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій пімстився сам. А коли Господь зробить добро моєму панові, то ти згадаєш про свою невільницю!“ **32** І сказав Давид до Авігаїл: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене! **33** І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на пролиття крові, і щоб рука моя не відмістила

за мене. **34** Але — живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зробити тобі зло, бо коли б ти була не поспішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла ранку Навалові не zostавлено б навіть те, що мочиться до стіни!“ **35** І взяв Давид із руки її те, що вона принесла йому, а їй сказав: „Іди з миром до свого дому! Бачиш, — я послухався голосу твого, і простив тобі!“ **36** І прийшла Авігаїл до Навала, аж ось у нього прийняття в його домі, немов прийняття царське! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яний. І вона не розповіла йому нічого, — ані малого, ані великого аж до світла ранку. **37** І сталося, вранці, коли Навал вїтверезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь. **38** І сталося днів через десять, і вразив Господь Навала, і той помер. **39** І почув Давид, що Навал помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу образи моєї від Навала, а раба Свого стримав від зла, — зло Навала звернув Господь на його голову!“ І Давид послав, і говорив про Авігаїл, щоб узяти її собі за жінку. **40** І прийшли Давидові раби до Авігаїл на Кармел, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку“. **41** А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця готова стати невільницею, щоб мити ноги рабів пана мого!“ **42** І Авігаїл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при ногах її. І пішла вона за Давидовими посланцями, та й стала йому за жінку. **43** А Ахіноам узяв Давид з Їзреелу, і вони обидві стали йому за жінок. **44** А Саул віддав дочку свою Мелхолу, Давидову жінку, Палтієві, Лаїшевому синові, що з Галліму.

26 І прийшли зіф'яни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на взгір'ях Гахіли навпроти Ешімону!“ **2** І встав Саул, і зійшов у пустиню Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, вибраних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф. **3** І таборував Саул на згір'ї Гахіли, що навпроти Ешімону, на дорозі. А Давид пробував у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині. **4** І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов. **5** А Давид устав, і прийшов до місця, де таборував Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авнер, син Нерів, керівник його війська. А Саул лежав у таборі, а народ таборував навколо нього. **6** І звернувся Давид, і сказав до хітт'янина Ахімелеха та до Авішая, Церуєвого сина, Йоавового брата, говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ І сказав Авішай: „Я зійду з тобою!“ **7** І прийшов Давид та Авішай до Саулового народу

вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а спис його встромлений у землю в приголів'ї його, а Авнер та народ лежать навколо нього. **8** І сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколю я його списом аж до землі одним ударом, і не повторю йому!“ **9** І сказав Давид до Авішая: „Не губи його, бо хто простягав руку свою на Господнього помазанця, і був невинний?“ **10** І сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь уразить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війну і загине. **11** Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помазанця! А тепер візьми цього списа, що в приголів'ї його, та горня води, і ходімо собі!“ **12** І взяв Давид списа та горня води з Саулового приголів'я, та й пішли собі. І ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа. **13** І перейшов Давид на той бік, і став здалека на верховині гори, а між ними — велика проросторія. **14** І крикнув Давид до народу та до Авнера, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповіси, Авнере?“ А Авнер відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“ **15** І сказав Давид до Авнера: „Чи ти не муж? І хто рівний тобі в Ізраїлі? І чому не пильнував ти свого пана, царя? Бо приходив один із народу, щоб погубити царя, твого пана. **16** Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти, бо не пильнували ви пана свого, Господнього помазанця! А тепер побач, де царів спис, та де горня води, що були в приголів'ї його?“ **17** І пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давіде?“ А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, царю!“ **18** І далі сказав: „Нащо то пан мій ганяється за своїм рабом? Бо щось я зробив, і яке зло в моїй руці? **19** А тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашною жертвою, а якщо людські сини, — прокляті вони перед Господнім лицем, бо вони відігнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спадку, говорячи: „Иди, служи іншим богам!“ **20** А тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїль цар шукати однієї блухи, як женуть куропатку в горах!“ **21** І сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давіде, бо не вчиню вже тобі зла за те, що дороге було моє життя в очах твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помилявся“. **22** А Давид відповів та й сказав: „Ось царів спис, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме. **23** А Господь відплатить кожному за його справедливість та правду його, — що Господь

дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підіймати своєї руки на Господнього помазання. **24** І ось, — яке велике було життя твоє цього дня в очах моїх, таке велике нехай буде моє життя в очах Господа, і нехай Він урятує мене від усякого ўтиску!“ **25** І сказав Саул до Давида: „Благословенний ти, сину мій Давиде! І ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ І пішов Давид на свою доробгу, а Саул вернувся на своє місце.

27 І сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саулову руку. Нема мені ліпшого, як, утікаючи, утечу до филистимського краю, — і відмовиться від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлевій країні, і я втечу від руки його“. **2** І встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гатського царя. **3** І осівся Давид з Ахішем у Гаті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінан та Авігаїл, колишня жінка Навалова, кармелітка. **4** І донесено Саулові, що Давид утік до Гату, і він більш уже не шукав його. **5** А Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очах твоїх, нехай дадуть мені місце в одному з міст цієї землі, і нехай я осяду там. І чого сидітиме раб твій у місті твого царства разом із тобою?“ **6** І дав йому Ахіш того дня Ціклаг, чому належить Ціклаг Юдиним царям аж до цього дня. **7** А число днів, що Давид сидів на филистимській землі, було рік та чотири місяці. **8** І сходив Давид та люди його, і нападали на Гешуреянина, і на Гірзеянина, і на Амаликитянина, бо вони мешканці цього краю відвіку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до єгипетського краю. **9** І побивав Давид той край, і не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, і забирав худобу дрібну та худобу велику, і осли, і верблюдів, і одержу, — і вертався, і приходив до Ахіша. **10** І питався Ахіш: „На кого нападали ви сьогодні?“ А Давид казав: „На південь Юдин, і на південь Єрахмеелеянина, і на південь Кенеянина“. **11** А Давид не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, щоб привести до Гату, говорячи: „Щоб не донесли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звичай по всі дні, коли сидів на филистимській землі“. **12** І вірів Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обриднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вічного раба!“

28 І сталося тими днями, і зібрали филистимляни свої військові табори, щоб воювати з Ізраїлем. І сказав Ахіш до Давида: „Щоб ти певно знав, що вийдеш з мною в таборі, ти та люди твої“. **2** І сказав Давид до

Ахіша: „Тому тепер ти пізнаєш, що зробить твій раб“. А Ахіш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем моєї голови по всі дні“. **3** А Самуїл тоді помер, і оплакував його весь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. А Саул повиганяв із Краю ворожбитів та вішунів. **4** І зібралися филистимляни, і прийшли, і таборували в Шунемі. А Саул зібрав усього Ізраїля, і таборували в Гілбоа. **5** І побачив Саул филистимський табір та й злякався, і сильно затремтіло йому серце. **6** І питався Саул Господа, та не відповів йому Господь ані в снах, ані урїмом, ані пророками. **7** І сказав Саул до своїх рабів: „Пошукajte мені жінку ворожку, і я підїду до неї, і запитаю її“. І відповіли йому раби його: „Ось жінка ворожка, в Ен-Дорі“. **8** І перебрався Саул, і надів іншу одержу, і пішов він та двоє людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожи мені, і виклич мені того, кого скажу тобі“. **9** А та жінка відповіла йому: „Ти ж знаєш, що зробив Саул, — що в Краю він вигубив ворожбитів та вішунів. І нащо ти важиш на мою душу, щоб забити її?“ **10** І Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спїткає тебе вина за цю річ!“ **11** І сказала та жінка: „Кого я вікликчу тобі?“ А він відказав: „Самуїла виклич мені“. **12** І побачила та жінка Самуїла, та й крикнула сильним голосом! І сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нащо ти обманив мене, — таж ти Саул!“ **13** І сказав їй цар: „Не бійся! Але що ти бачиш?“ А та жінка відказала Саулові: „Я бачу ніби богів, що виходять із землі!“ **14** І він їй сказав: „Який його вид?“ А та відказала: „Виходить старий чоловік, зодягнений у довгу одержу“. І Саул пізнав, що то Самуїл, і схилив своє обличчя до землі, та й уклонився. **15** І сказав Самуїл до Саула: „Нащо ти непокоїш мене, мене викликаючи?“ А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — филистимляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. І покликав я тебе, щоб ти навчив мене, що я маю робити“. **16** І сказав Самуїл: „І нащо ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом?“ **17** І Господь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його твоєму ближньому, — Давидові. **18** Як ти не слухався Господнього голосу, і не виконав полум'яного гніву його на Амаліка, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня. **19** І Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки филистимлян. А завтра ти та сини твої будете разом з мною; також Ізраїлевого табору віддасть Господь до руки филистимлян“. **20** І

Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не їв він хліба цілий той день та цілу ту ніч. **21** І підійшла та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. І сказала до нього: „Ось невілниця твоя послухалася твого голосу, — і наразила життя своє на небезпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені. **22** А тепер ти послухай також голосу своєї невілници, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж і буде в тобі сила, коли підеш дорогою“. **23** А він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Та сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. І звівся він із землі, і всівся на ліжку. **24** А та жінка мала в домі годіване теля, — і поспішно зарізала його. І взяла вона муки й замісила, і спекла з того пріснє. **25** І принісла те перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Потім устали й пішли тієї ночі.

29 І зібрали филистимляни всі свої війська до Афеку, а Ізраїль таборував в Аїні, що в Ізреелі. **2** А филистимські князі переходили за сотнями та за тисячами, Давид же та люди його ішли накінці разом з Ахішем. **3** І казали филистимські князі: „Що це за євреї?“ А Ахіш відказав филистимським князям: „Таж це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого злого від дня його приходу аж до дня цього.“ **4** І гнівалися на нього филистимські князі. І сказали йому филистимські князі: „Заверни тогб чоловіка, і нехай він вернеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. І чим він може подібатися своєму панові? Хіба головами цих людей? **5** Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч своїх!“ **6** І покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в таборі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий. **7** А тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах филистимських князів“. **8** А Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? І що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм обличчям, аж до цього дня, що я не вийду й не буду воювати з ворогами мого пана, царя?“ **9** І відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангел Божий. Та филистимські князі сказали: Нехай не йде

він із нами на війну! **10** А тепер устань рано вранці ти та раби пана твого, що прийшли з тобою. І повставайте рано вранці, і як вам розсвінє, ідіть!“ **11** І встав рано вранці Давид та люди його, щоб піти ранком і вернутися до филистимського краю. А филистимляни пішли до Ізраїля.

30 І сталося, коли Давид та люди його йшли до Ціклагу, третього дня, то амаликитяни вдерлися до півдня та до Ціклагу, — і побили Ціклаг та спалили його огнем. **2** І позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малого аж до великого, нікого не забили, але забрали, та й пішли своєю дорогою. **3** І прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спалене огнем! А їхні жінки, та сини їхні, та їхні дочки — забрані в неволю. **4** І підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати. **5** І були взяті до неволі обидві Давидові жінки: ізреелтка Ахіноам та Авігаїл, колишня жінка кармелітянина Навала. **6** І було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, — кожен обурився за синів своїх та за дочок своїх. Та Давид зміцнівсь Господом, Богом, своїм. **7** І сказав Давид до священника Евіятара, Ахімелéхового сина: „Принеси до мене ефода!“ І Евіятар приніс ефода до Давида. **8** І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?“ А Він відказав йому: „Женися, бо конче доженеш, і конче візволиш“. **9** І пішов Давид, він та шість сотень люда, що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор; а відсталі спинилися. **10** І гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинілися, бо були слабі, щоб перейти потоку Бесор. **11** І знайшли вони в полі єгиптянина, і привели його до Давида, і дали йому хліба, а він їв, і напоїли його водою. **12** І дали йому половину грудки сушених фіг та дві в'язки родзійнок. І він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хліба та не пив води три дні та три ночі. **13** І запитав його Давид: „Чий ти та звідкіля ти?“ А той відказав: „Я єгипетський юнак, раб амаликитянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворів три дні тому. **14** Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Ціклаг ми спалили огнем“. **15** І сказав йому Давид: „Чи не заведеш мене до тієї орди?“ А той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'єш мене, і що не відаси мене в руку мого пана, то спроводжу тебе до тієї орди“. **16** І він спроводив його, аж ось — вони розпоробішені по повёрхні всієї тієї

землі, їдять та п'ють та святкують з приводу всієї тієї великої здобичі, що вони набрали з филистимського краю та з Краю Юдиного. 17 І бив їх Давид від ранку аж до вечора наступного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що повсідали на верблюдів, і повтікали. 18 І врятував Давид усе, що позабирав був Амалик. І обидві свої жінки Давид урятував. 19 І не пропало їм нічого: усе, від малого й аж до великого, і аж до синів та дочок, і від здобичі, і аж до всього, що ті взяли були собі, — усе вернув Давид! 20 І взяв Давид усю худобу дрібну та худобу велику, а ті, що йшли перед тією чередою, говорили: „Це Давидова здобич!“ 21 Потому прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабі, щоб іти за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повиходили назустріч Давидові та назустріч народові, що з ним. І підійшов Давид до народу, і запитався їх про мир. 22 І стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходили з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм зо здобичі, що ми відняли, бо кожному дамо тільки жінок його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“ 23 А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав орду, що йшла на нас, у нашу руку. 24 А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бою, то така частина й того, хто сидів при речах, — рівно поділять“. 25 І сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звичай для Ізраїля, і він існує аж до цього дня. 26 І прийшов Давид до Ціклáгу, і послав зо здобичі Юдиним старшим, приятелям своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здобичі Господніх ворогів“, — 27 тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамоті півдénнім, і тим, що в Яттері, 28 і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа, 29 і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Єрахмелеянина, і тим, що в містах Кенéянина, 30 і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в Атаху, 31 і тим, що в Хевроні, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

31 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мұжі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. 2 І догнали филистимляни Саула та його синів. І повбивали филистимляни Йонатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів. 3 І став бій тяжкий для Саула, і його знайшли лұчники, — він був дуже порánений тими лұчниками. 4 І сказав Саул до свого зброєнші: „Витягни меч свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрízані, і не пробили мене, і не

знущáлися надо мною!“ Та не хотів зброєнша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч, — та й упав на нього! 5 І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на свого меч, та й помер із ним. 6 І помер того дня Саул і троє синів його та зброєноша, також усі люди рáзом. 7 А ізраїльтяни, що мешкали на тім боці долини й на тім боці Йордáну, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покидали ті міста й повтікали, а филистимляни поприходили й осілися в них. 8 І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та трьох синів його, що лежали на горі Гілбоа. 9 І вони стяли йому гóлову, і поздирали зброю його, і послали в филистимські краї навкóло, щоб сповістити в домáх їхніх божків та наро́дові. 10 І вони поклали зброю його в домі Астáрти, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану. 11 І почули мешканці Гілеадського Явешу про те, що филистимляни зробили Саулові, 12 і встали всі хоробрі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з муру Бет-Шану, і прийшли до Явешу, та й спалили їх там. 13 І взяли вони їхні кості, і поховали під тамаріском в Явешу, та й по́стили сім день.

2 Самуїлова

1 І сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амаліка, то він сидів у Ціклáгу два дні. **2** І сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табору від Саула, — а одежа його роздерта, і поро́х на його голові. І сталося, як прийшов він до Давида, то впав на зéмлю й поклонився. **3** І сказав йому Давид: „Звідки це ти приходи́ши?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табору“. **4** І сказав до нього Давид: „Що́ це сталося, — розкажи́ но мені!“ А той відказав: Наро́д уті́к із бою, а також багато з народу попада́ло й помира́ло, і теж Саул та син його Йонатáн померли“. **5** А Давид сказав юна́кові, що розповідав йому: „Як ти пізна́в, що помер Саул та син його Йонатáн?“ **6** І сказав той юна́к, що розповідав йому: Припа́дком натрапив я на горі́ Гі́лбоа, — аж ось Саул, настрóмлений на списа свого, а колесни́ці та їзди́ доганяють його́. **7** І він оберну́вся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я відпові́в: Ось я! **8** І сказав він до ме́не: Хто ти? А я відказав йому́: Я амалікі́тянин. **9** І сказав він до мене: Стань на́до мною, та й убий мене, бо схопи́в мене корч, а вся душа́ ще в мені! **10** І став я при ньому, та й убив його, бо я знав, що він не бу́де живи́й по упа́дку свої́м. І взяв я вінця́, що на голо́ві його, та наплéчника, що на плéчі його, і прині́с сюди до пана свого́“. **11** І схопи́вся Давид за оде́жі свої́, та й розде́р їх, і теж усі люди, що були з ним. **12** І голоси́ли вони й плакали, та по́стили аж до ве́чора за Саулом та за сином його́ Йонатано́м, і за наро́дом Госпо́днім та за Ізраїлевим домо́м, що попада́ли від мечá. **13** І сказав Давид юна́кові, що розповідав йому: „Звідки ти?“ А той відказав: „Я син одного́ прихóдька, амалікі́тянина“. **14** І сказав йому Давид: „Як ти не побо́явся простягті́ руку свою, щоб убити́ Госпо́днього пома́занця?“ **15** І покликав Давид одно́го з слуг своїх і сказав: „Пі́дійди, — убий його́!“ І той у́дарив його, і він помер. **16** І сказав до нього Давид: „Кров тво́я на голо́ві тво́й, бо уста тво́ї посві́дчили проти тебе, гово́рячи: Я вбив Госпо́днього пома́занця“. **17** І Давид заголоси́в за Саулом та за його́ сином Йонатáном такою жалóбною пі́снею, **18** та й сказав навчи́ти Юдиних сині́в пі́сні про лу́ка. Ось вона на́писана в кни́зі Праведного: **19** „О пишнóто Ізраї́лева, побита́ із лука на згі́р'ях своїх, ой попада́ли ли́царі! **20** Не розказуйте в Га́ті про це, не спові́щайте на ву́лицях Ашкало́ну, щоб не тішили́ся филисти́млянські дóчки, щоб не ра́дili дóчки необри́заних! **21** Гі́лбоавські гори, — щоб на вас не бу́ло ні роси, ні до́щу, ані по́ля для жертви́ принесе́ння! Бо спля́млений

там щит хоро́брих, щит Саули́в, як ніби оли́вою він не пома́заний! **22** Від крови́ забитих, від ло́у хоро́брих не відри́вався був лук Йонатани́в, і не верта́вся меч Саули́в напóрожно! **23** Саул та Йонатáн, ці улюбле́ні й милі́ за свого́ життя́, — і в смерті́ свої́й нерозлу́чні, прудкі́ші бу́ли від орли́в та сильні́ші від ле́вів! **24** Дóчки Ізраї́леві, — за Саулом запла́чте, що вас зодя́гав у багряни́цю з прикраса́ми, що оздо́блював золотом ва́шу оде́жу! **25** Ой, попада́ли ли́царі посере́д бо́ю! Йонатáн на пагі́рках тво́їх ось забити́й! **26** Скорбю́ по тобі́, Йонатáне, мій брате! Ти для мене́ був ве́льми улюблени́й, — коха́ння тво́є розкі́шніше́ для мене́ було́ від коха́ння жіно́чого! **27** Ой, попада́ли ли́царі, і загину́ла збро́я військóва!“

2 І сталося потóму, і за́питався́ Давид Господа́, гово́рячи: „Чи йти́ мені́ в одне́ з Юдиних мі́ст?“ А Госпо́дь відказав йому́: „Иди́!“ І сказав Давид: „Куди́ я пі́ду?“ А Він відказав: „У Хе́врон!“ **2** І ввійшов туди́ Давид, а також дві́ жі́нки його́: і́зреелі́тка Ахі́но́ам та Авіга́їл, коли́шня жі́нка карме́ляни́на Навáла. **3** І людей своїх, що були з ним, приві́в Давид кожного́ та ді́м його́, і вони осі́лися по хевро́нських мі́стах. **4** І посхо́дилися Юдині́ мұ́жі, і пома́зали там Дави́да царем над Юдиним домо́м. А Давидові́ розпо́вілі, кажу́чи: „Люди́ гі́леа́дського́ Явешу́ поховáли Саула“. **5** І послав Давид людей до́ гі́леа́дського́ Явешу́, і сказав до них: „Благосло́вє́нні ви́ для Господа́, що зробили́ цю́ милі́сть із свої́м паном, із Саулом, та поховáли його́! **6** А тепер нехай́ Госпо́дь зроби́ть вам милі́сть та правду, і я теж зроби́ю вам те добро́ за те, що ви зробили́ цю́ рі́ч. **7** А тепер нехай́ зми́цня́ться ва́ші руки́, і бу́дьте мужні́, бо помер пан ваш Саул, а також Юдин ді́м пома́зав мене́ царем над собою́“. **8** А Авне́р, Не́рів син, провідни́к Саулового́ війська́, узяв Іш-Бо́шета, Саулового́ сина, та й приві́в його́ до Маханаї́му. **9** І він настанови́в його́ царем над Гі́леа́дом, і над Ашу́рея́нином, і над І́зрее́лем, і над Е́фре́мом, і над Ве́ния́мином, і над усі́м Ізраї́лем. **10** Іш-Бо́шет, Саули́в син, був ві́ку сорока́ лі́т, коли́ зацарю́ва́в над Ізраї́лем, і царю́ва́в два ро́ки, — тільки́ ді́м Юди́ був за Давидом. **11** А число́ днів, що Давид був царем у Хе́вроні́ над Юдиним домо́м, — сі́м лі́т і шість́ міся́ців. **12** І вийшов Авне́р, Не́рів син, та слуги́ Іш-Бо́шета, Саулового́ сина, з Маханаї́му до Гі́в'ону. **13** А Йо́ав, син Церу́ї, та Давидові́ слуги́ вийшли́ й зустрі́ли їх ра́зом при гі́в'онському́ ста́ві. І засі́ли вони́ — ті́ з того́ бо́ку ставу́, а ті́ з цьо́го бо́ку ста́ву. **14** І сказав Авне́р до Йо́ава: „Нехай́ встану́ть ці́ юна́кі, і побáвля́ться перед нами́!“ І

сказав Йоав: „Нехай встануть“. 15 І встали, і перейшли в числі дванадцяті для Веніямина та для Іш-Бошета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг. 16 І схопили один одного за голову, та й всадили свого меча до боку один одного, — і попадали разом. І назвали ім'я тому місцю: Хелкат-Гаццурім, що в Гів'оні. 17 І знявся того дня дуже жорсткий бій, і був побитий Авнер та Ізраїлеві люди Давидовими слугами. 18 І були там три сини Церуї: Йоав, і Авішай, і Асаїл. А Асаїл був легкий в ногах своїх, як польова та газеля. 19 І гнався Асаїл за Авнером, і не збочував, ані праворуч, ані ліворуч із погоні за Авнером. 20 І обернувся Авнер позад себе й сказав: „Чи це ти, Асаїле?“ А той відказав: „Я“. 21 І сказав йому Авнер: „Збоч собі на правицю свою чи на лівицю свою, і схопі собі одного із слуг, і візьми собі зброю його“. Та не хотів Асаїл спинити погоні за ним. 22 А Авнер знов говорив до Асаїла: „Спинися в гонитві за мною! Навщо я вб'ю тебе? І як зведу я обличчя своє до брата твого Йоава?“ 23 А той відмовився спинитися. І вдарив його Авнер заднім кінцем списа в живіт, — і спис вийшов іззаду його! І впав він там, і помер на місці. І сталося, — кожен, хто приходив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спинявся. 24 І гналися Йоав та Авішай за Авнером. І сонце зайшло, а вони прийшли до згір'я Амма, що навпроти Гіаху, на дорозі до Гів'онської пустині. 25 І зібралися Веніямінові сини при Авнері, і склали один відділ, та й спинилися на верхів'ї одного взгір'я. 26 І кликнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи завжди меч буде жертви? Чи ти не знаєш, що гіркота буде наостанку? І аж доки ти не скажеш наро́дові спинитися в гонитві за своїми братами?“ 27 А Йоав відказав: „Як живий Бог, — коли б ти не сказав був іншого, то ще від ранку наро́д був би перестав гнатися за братом своїм“. 28 І засурми́в Йоав у сурму́, і спинився весь наро́д, і не гналися вже за Ізраїлем, і більше вже не воюва́ли. 29 А Авнер та люди його йшли сте́пом усю ту ніч, і перейшли Йорда́н, і пройшли весь Бі́трон, і прийшли до Махані́му. 30 І Йоав вернувся з погоні за Авнером, і зібрав увесь наро́д, і забра́кло з Давидових слуг дев'ятнадця́ти чоловіка та Асаїла. 31 А Давидові слуги побили з Веніямина та з людей Авнера, — три сотні й шістдесят чоловіка, що померли. 32 І ві́несли Асаїла, і поховали його в гробі батька його́, що в Ві́флеємі. І йшли цілу ніч Йоав та люди його́, а розсві́ло ім у Хевро́ні.

3 І була довга та війна́ між домом Сауловим та між домом Давидовим. А Давид усе

зміцнювався, а Саулів дім усе сла́бнув. 2 І в Хевро́ні наро́дилися Давидові сини, — і був його́ пер́вісток Амно́н, від і́зреелітки Ахіно́ам; 3 а другий син його́ — Кі́л'ав від Авіга́їл, коли́шньої жінки карме́лянина Навала; а третій Авесало́м, син Маахи, дочка Талмая, царя ге́шурського; 4 а четвертий — Адоні́я, син Хаггі́т, а п'ятий — Шефа́тія, син Авіта́л, 5 а шостий — Їтреам, від Еглі, Давидово́ї жінки, — оці наро́дилися Давидові в Хевро́ні. 6 І сталося, коли бу́ла війна між домом Сауловим та домом Давидовим, то Авнер тримався Саулового до́му. 7 І мав Саул на́ложни́цю, а ім'я їй Ріцпа, дочка Аїї. І сказав Іш-Бошет до Авнера: „Чого ти прийшов до на́ложниці батька мого?“ 8 І дуже запалився Авне́рові гнів на слова Іш-Бошетові, і він сказав: „Чи я псяча ю́дська голова́? Сьогодні́ я роблю́ ласку домо́ві твого́ батька Саула, його́ брата́м та його́ при́ятелям, і не відда́в тебе в Дави́дову руку, а ти сьогодні́ згадав на мені́ гріх цієї́ жінки? 9 Нехай так зроби́ть Бог Авне́рові, і нехай ще дода́сть йому́, якщо́ я не зроблю́ Давидові́ так, як Госпо́дь присягну́в був йому́, 10 щоб пере́нести ца́рство від Саулового́ дому, і щоб постави́ти Дави́дові́ трон над Ізраї́лем та над Юдо́ю від Дану́ й аж до Беер-Шеви́“. 11 І той не міг уже́ відпові́дати Авне́рові ані сло́ва, бо боя́вся його́. 12 І послав Авне́р замість себе́ послів до Дави́да казати: „Чия це зе́мля?“ І ще казати: „Склади́ ж свою́ умову́ зо мною́, і ось рука́ моя́ буде з тобою́, щоб приверну́ти до тебе́ всього́ Ізраї́ля“. 13 А Давид відказав: „Добре, я скла́ду з тобою́ умову́! Тільки́ одні́ речі́ я жада́ю від тебе́, а саме: ти не побачи́ш облі́ччя мого́, якщо́ ти не приве́деш Мелхі́, Сауло́вої дочкі́, коли́ ти при́йдеш побачи́ти мене́“. 14 І послав Давид послів до Іш-Бошета, Саулового сина, говорячи: „Ві́ддай жінку́ мою́ Мелху́, яку́ я заручи́в був собі́ за сотню́ крайні́х плоті́в филисти́мських“. 15 І послав Іш-Бошет, і взяв її́ від її́ чолові́ка, від Палті́ла, сина Лаї́ша. 16 І пішов з нею́ чолові́к її́, і все плакав за нею́ аж до Баху́ріму. І сказав до нього́ Авнер: „Іди, верні́ся!“ І той верну́вся. 17 А Авне́рове сло́во з Ізраї́левими старши́ми було́ таке: „Ви вже́ давно́ бажа́єте ма́ти Дави́да ца́рем над собою́. 18 А тепе́р зроби́ть це, бо Госпо́дь сказа́в був до Дави́да, говорячи: „Руко́ю Мого́ раба́ Дави́да Я спа́су наро́д Мій, Ізраї́ля, від руки́ филисти́млян та від руки́ всі́х ворогі́в його́“. 19 І говорив Авне́р також до ушей Венія́минових. І також пішов Авнер говори́ти до ушей Давидових у Хевро́ні, — усе, що добре́ в о́чах Ізраї́ля та в о́чах усього́ дому Венія́минового. 20 І прийшов Авнер до Дави́да до Хевро́ну, а з ним два́дцятьо́ люда. І Давид зроби́в при́йняття́ Авне́рові та

людям, що з ним. **21** І сказав Авнер до Давида: „Нехай я встану й піду, і приведу до пана, царя мого, усього Ізраїля, а вони складуть із тобою умову, і ти будеш царювати над усім, чого буде жадати душа твоя“. І відпустив Давид Авнера, і він пішов із миром. **22** Аж ось прийшли слуги Давидові та Йоав із походу, і принесли з собою велику здобич. А Авнера не було з Давидом у Хевроні, бо він відпустив його, і той пішов із миром. **23** А Йоав та все військо, що було з ним, прийшли. І розповіли Йоаву, говорячи: „Приходив Авнер, син Нерів, до царя, а він відпустив його, — і той пішов із миром“. **24** І прийшов Йоав до царя та й сказав: „Що ти зробив? Ось приходив до тебе Авнер, — нащо ти відпустив його, і він відійшов? **25** Ти знаєш Авнера, Нерового сина, — він приходив, щоб намовити тебе та щоб вивідати твій вихід та вхід твій, і щоб вивідати все, що ти робиш“. **26** І вийшов Йоав від Давида, і послав посланців за Авнером, і вони завернули його з Бор-Гассіри, а Давид про те не знав. **27** І вернувся Авнер до Хеврону, а Йоав відвів його в середину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його там у живіт, — і той помер за кров брата його Асаїла. **28** А потім почув про це Давид і сказав: „Невинний я та царство моє перед Господом аж навіки в крові Авнера, Нерового сина. **29** Нехай вона спаде на голову Йоава та на весь дім його батька! І нехай не перестає в Йоавовому домі течивий, і прокажений, і той, хто опирається на кия, і хто падає від меча, і хто не має хліба!“ **30** А Йоав та брат його Авішай убили Авнера за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гів'оні в бою. **31** І сказав Давид до Йоава та до всього народу, що був з ним: „Роздеріть вашу одіжку, і опережіться веретичем, та й голосіть за Авнером!“ А цар Давид ішов за марами. **32** І поховали Авнера в Хевроні, а цар підніс свій голос та й плакав над Авнеровим гробом, і плакав увесь народ. **33** І заспівав цар жалобну пісню над Авнером та й сказав: „Чи Авнер мав загинути смертю негідного? **34** Твої руки були не пов'язані, не забиті були твої ноги в кайдани, — ти впав, як від несправедливих падають!“ І увесь народ ще більше плакав над ним. **35** І прийшов увесь народ, щоб намовити Давида покріпитися хлібом ще того дня, та присягнув Давид, говорячи: „Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед заходом сонця скуштую хліба або чогобудь!“ **36** А увесь народ довідався про це, і це було добре в їхніх очах, як і все, що робив цар, було добре в очах усього народу. **37** І того дня довідалися увесь народ та увесь Ізраїль, що то не було від царя, щоб забити Авнера, сина

Нерового. **38** І сказав цар своїм слугам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня! **39** А я сьогодні слабій, хоч помазаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильніші від мене. Нехай відплатить Господь злочинцеві за його зло!“

4 І почув Саулів син, що помер Авнер у Хевроні, — і опустили руки його, а увесь Ізраїль збентежився. **2** А Саулів син мав двох мужів, керівників відділів, — ім'я одному Баана, а ім'я другому Рехав, сини бееротянина Ріммона, з Веніяминових синів, бо й Беерот залічений був на Веніямина. **3** Та повтікали бееротяни до Гіттаїму, і мешкали там приходьками, і так є аж до цього дня. **4** А Йонатан, Саулів син, мав кульгавого сина; він був віку п'яти літ, коли прийшла звістка про Саула та Йонатана з Ізреелу. А нянька його несла його й утікала; і сталося, коли вона поспішно втікала, то він упав й окривів. А ім'я його Мефібошет. **5** І пішли сини бееротянина Ріммона, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спекота, до Іш-Бошетового дому, — а він лежав у півдінному спочинку. **6** І ото ввійшли вони аж до середини дому, ніби взяти пшениці, та й ударили його в живіт. І Рехав та брат його Баана втекли. **7** Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на ліжку своїм у своїй спальні, — і вони вдарили його, і вбили його, і зняли йому голову. І взяли вони його голову, і йшли степовою дорогою всю ніч. **8** І принесли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврон, та й сказали цареві: „Оце голова Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоєї душі. І дав Господь цього дня панові моєму, цареві, пімсту над Саулом та над насінням його“. **9** І відповів Давид Рехавові та братові його Баані, синам бееротянина Ріммона, і сказав їм: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого утиску, **10** коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в очах своїх, як приємний вісник, — я схопив його, і вбив його в Ціклагу, замість дати йому нагороду за звістку, **11** тим більше, коли люди несправедливі вбили справедливого чоловіка в домі його на постелі його! А тепер чи я не пошукую його крові з вашої руки, і не вигублю вас із Краю?“ **12** І Давид наказав слугам, — і вони вбили їх, і відрубали їхні руки та їхні ноги, та й повісили над ставом у Хевроні. А Іш-Бошетову голову взяли й поховали в Авнеровім гробі в Хевроні.

5 І посходилися всі Ізраїлеві племена до Давида в Хеврон та й сказали йому: „Оце ми кисть твою та тіло твоє ми!“ **2** І давніш, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраїля на війну і приводив назад. І Господь тобі сказав: Ти

будеш пасти́ наро́да Мого́, Ізраї́ля, і ти будеш володарем над Ізраї́лем“. 3 І прийшли всі Ізраї́леві старші́ в Хевро́н, а цар Давид склав із ними умову в Хевро́ні перед Госпо́днім лицем. І пома́зали вони́ Давида́ царем над Ізраї́лем. 4 Давид був віку́ тридцяти́ літ, коли став царюва́ти, і сорок літ царюва́в він. 5 У Хевро́ні царював він над Юдо́ю сім літ і шість міся́ців, а в Єрусали́мі царював тридцять і три роки над усі́м Ізраї́лем та Юдо́ю. 6 І пішов цар та люди́ його́ до Єрусали́му на Євусе́янина, ме́шканця́ того́ Кра́ю. А той сказа́в Давидові́, говорячи́: „Ти не ввійде́ш сюди́, хіба́ повига́неш слі́пих та кривих!“ А це значить: Давид ніко́ли не ввійде́ сюди́! 7 Та Давид здо́був тверди́ню Сіон, — він став Дави́довим Місто́м. 8 І сказа́в Давид того́ дня: „Ко́жен, хто заб'є́ євусе́янина, нехай скине́ до кана́лу, а з ним і кривих та слі́пих“, знена́виджених для Давидово́ї душі́. Тому́ говорять: „Слі́пий та кривий не ввійде́ до дому!“ 9 І осі́вся Давид у тверди́ні, і назва́в ім'я́ їй: Давидове́ Місто. І будова́в Давид на́вколо́ від Мі́лло й усе́ре́дині. 10 І Давид ставав усе́ більши́м, а Госпо́дь, Бог Саваот, був із ним. 11 І посла́в Хіра́м, цар ти́рський, послі́в до Давида, та ке́дрового де́рева, і теслі́в, і каменя́рів для сті́н, і вони́ збудова́ли ді́м для Давида. 12 І пересві́дчився Давид, що Госпо́дь постави́в його́ мі́чно царем над Ізраї́лем, і що́ Він підні́с царство́ його́ ради́ наро́ду Сво́го Ізраї́ля. 13 А Давид узя́в ще на́ложни́ць та жіно́к з Єрусали́му по ви́ході́ його́ з Хевро́ну, — і наро́дили́ся Давидові́ ще сини́ та до́чки. 14 А оце́ іменá наро́джених йому́ в Єрусали́мі: Шамму́а, і Шова́в, і Натан, і Соломо́н, 15 і Ївха́р, і Елі́шуа, і Нафе́г, і Яфі́а, 16 і Елі́шама, і Елі́яда, і Елі́фалет. 17 І почув́и филисти́мляни, що́ Давида́ пома́зали царем над Ізраї́лем, і вийшли́ всі́ филисти́мляни, щоб шука́ти Давида. І Давид почув́ про це, і зі́йшов до тверди́ні. 18 А филисти́мляни прийшли́ та розташува́лися в доли́ні Рефаї́м. 19 А Давид за́питався́ Госпо́да, говорячи́: „Чи ви́ходити́ мені́ проти́ филисти́млян? Чи да́си́ їх у мою́ руку?“ І Госпо́дь відказа́в до Давида: „Ви́ходь, бо спра́вді́ дам филисти́млян у руку́ твою!“ 20 І прийшо́в Давид до Баал-Пераці́му. І побив́ їх там Давид та й сказа́в: „Госпо́дь розі́рва́в воро́гів мої́х передо́ мною́, як розрива́ють во́ди“. Тому́ він назва́в ім'я́ тому́ місцю́: Баал-Пераці́м. 21 І вони́ поли́шили там сво́їх божки́в, а їх забра́в Давид та люди́ його́. 22 А филисти́мляни зно́ву прийшли́ та розташува́лися в доли́ні Рефаї́м. 23 І за́питався́ Давид Госпо́да, а Він сказа́в: „Не ви́ходь, — ото́чі́ їх з-поза́ду, і при́йди́ до них від ба́льза́мового лі́ска. 24 І стане́ться, коли́ ти почув́еш ше́лест

кро́ку на верхо́вїттях ба́льза́мового лі́ска, тоді́ поспі́ши́ся, бо то тоді́ вийшо́в Госпо́дь перед тобою́, щоб побити́ филисти́мський та́бір“. 25 І Давид зроби́в так, як нака́зав йому́ Госпо́дь, — і він побив́ филисти́млян від Ге́ви аж туди́, кудю́ йти́ до Гезера́.

6 А Давид зно́ву зібрав ви́бране ві́йсько в Ізраї́лі, тридцять тися́ч. 2 І встав та й пішо́в Давид та ввесь наро́д, що́ був з ним з Юди́ного Баалу́, щоб ви́нести́ зві́дти́ Божого́ ковче́га, що́ над ним клі́четься́ Ім'я́, — Ім'я́ Госпо́да Савао́та, що́ замешку́є на херуви́мах. 3 І вони́ поста́вили Божого́ ковче́га на ново́го во́за, і винесли́ його́ з Авіна́давового́ дому, що́ в Гі́в'ї. А Узза́ та Ахі́о, сини́ Авіна́давові́, прова́дили того́ ново́го во́за. 4 І не́сли́ його́ з Авіна́давового́ дому, що́ в Гі́в'ї, і йшли́ з ковче́гом Божим, а Ахі́о йшов перед ковче́гом. 5 А Давид та ввесь Ізраї́лів ді́м гра́ли перед Бо́жим лицем усі́єю сило́ю та пі́снями, і на ці́трах, і на а́рфах, і на бу́бнах, на гу́слах, і на цимба́лах. 6 І прийшли́ вони́ аж до Горе́н-Нахону́, а Узза́ прости́г руку́ до Божого́ ковче́гу, і схо́пив його́, бо зно́рови́лась бу́ла худо́ба. 7 І запали́вся Госпо́дній гні́в на Уззу́, — і Бог у́разив його́ там за́ цю́ провину́. І він помер́ там при Бо́жому ковче́зі. 8 І запали́вся Давидів гні́в за те, що́ Госпо́дь пока́рав Уззу́, і він назва́в ім'я́ тому́ місцю́: Пере́ц-Узза́, і так воно́ зве́ться аж до цього́ дня. 9 І Давид зля́кався́ Госпо́да того́ дня та й сказа́в: „Як уві́йде до ме́не Госпо́дній ковче́г?“ 10 І не хоті́в Давид перене́сити́ Госпо́днього ковче́га до себе́, до Давидового́ Міста́, а скерува́в його́ Давид до́ дому гатя́нина Овед-Е́дома. 11 І пробу́ва́в Госпо́дній ковче́г у до́мі гатя́нина Овед-Е́дома три́ міся́ці, і Госпо́дь поблагослови́в Овед-Е́дома та ввесь його́ ді́м. 12 І доне́сено́ цареві́ Давидові́, говорячи́: „Госпо́дь поблагослови́в ді́м Овед-Е́дома та все́, що́ його́, ради́ ковче́гу Божого́“. І пішо́в Давид, і вині́с Божого́ ковче́га з до́му Овед-Е́дома до Давидового́ Міста́ з раді́стю. 13 І стало́ся, коли́ ті́, хто́ ні́с Госпо́днього ковче́га, ступа́ли шість кро́ків, то він прині́с у жертву́ во́ла та відгодо́вану штуку́ худоби. 14 А Давид танцю́вав перед Госпо́днім лицем зо́ всі́єї сили. І Давид був опере́заний лля́ним ефо́дом. 15 І Давид та ввесь Ізраї́лів ді́м не́сли Госпо́днього ковче́га з о́криком та з сурмле́нням сурми́. 16 І стало́ся, коли́ Госпо́дній ковче́г уві́йшов до Давидового́ Міста́, то Мелхо́ла, Сау́лова дочка́, вигля́дала через ві́кно, і побачи́ла царя́ Давида, що́ танцю́ва́в та ска́кав перед Госпо́днім лицем. І вона́ погорди́ла ним у се́рці сво́єму. 17 І прині́сли Госпо́днього ковче́га, і поста́вили його́ на місці́ його́ серед на́мету, що́ для нього́ поста́вив Давид. І прині́с Давид цілопа́лення

перед Господнім лицем та жертву мирну. **18** А коли Давид скінчив прино́сити цілопáлення та мирні жертви, то він поблагословив народ Іменем Господа Саваота. **19** І він роздав для всього наро́ду, для всього Ізраїлевого на́товпу, від чоловіка й аж до жінки, для кожного по одні́му буханце́ві хлі́ба, по одні́му кавáлкові печено́го м'яса та по одні́му виногра́дному калаче́ві. І пішов увесь наро́д кожен до дому свого́. **20** І вернувся Давид, щоб поблагословити свій дім. І вийшла Мелхóла, Саулова дочка, навпроти Дави́да й сказала: „Який сла́вний був сьогодні́ Ізраї́лів цар, що обна́жаєтьс́я сьогодні́ на о́чах неві́льників своїх рабів, як обна́жаєтьс́я який з пусту́нів!“ **21** І сказав Давид до Мелхо́ли: „Перед лицем Господа, що ви́брав мене над твого ба́тька та над увесь дім його́, і наказав мені бути волода́рем над Господні́м наро́дом, над Ізраї́лем, — буду веселі́тися перед Господні́м лицем! **22** І коли я буду погóрджений ще́ більш від того́, і буду низький у своїх о́чах, то при неві́льниках, що ти говори́ла, — і при них я буду шанований!“ **23** І в Мелхо́ли, Сауло́вої дочкі́, — по цьо́му не було́ їй дитини аж до дня сме́рти її́.

7 І сталося, коли цар осів у своєму домі, а Госпо́дь дав йому́ відпочи́нути від усі́х ворогів його́ навколо, **2** то цар сказав до пророка На́та́на: „Подивися, — я сиджу́ в ке́дровому домі́, а Бо́жий ковчег знахо́диться під завісо́ю!“ **3** І сказав На́та́н до царя́: „Усе, що в се́рці тво́їм, іди й зроби, бо Госпо́дь з тобо́ю.“ **4** І сталося тієї́ ночі́, і було́ Господнє сло́во до На́та́на, кажучи: **5** „Иди́ й скажеш до раба Мо́го, до Дави́да: Так сказав Госпо́дь: Чи ти збуду́єш Мені́ дім на Моє пробува́ння? **6** Бо я не пробува́в у домі́ від дня введе́ння Мо́го Ізраї́левих синів з Єгипту́ й аж до цьо́го дня, але ходив у наметі́ та в шатрі́. **7** Скрі́зь, де ходив Я помі́ж Ізраї́левими синáми, чи промовив Я хоч сло́во з яким із Ізраї́левих пле́мєн, якому́ наказав Я пасти́ наро́да Мо́го, Ізраї́ля, говорячи: Чому́ не збуду́вали ви Мені́ ке́дрового до́му? **8** А тепе́р так скажеш Мо́єму рабові́ Давидові́: Так сказав Госпо́дь Саваот: Я взяв тебе́ з пасови́ська, як ходив ти за ота́рою, щоб ти став волода́рем над наро́дом Мої́м, над Ізраї́лем. **9** І був Я з тобо́ю в усьо́му, де ти ходив, і вигубив Я всіх ворогів твої́х з-перед тебе́, і зробив то́бі велике ім'я́, як ім'я́ великих на землі́. **10** І встано́вив Я місце́ для наро́ду Мо́го, для Ізраї́ля, і він пробува́тиме на своє́му місці́, і не буде́ вже́ непоко́бений, і кривди́ки не будуть більше́ гно́бити його́, як перед тим. **11** А від того́ дня, як Я настано́вив судді́в над наро́дом Мої́м, Ізраї́лем, то Я дав то́бі мир від усі́х ворогів твої́х. І Госпо́дь об'явля́є то́бі, що Госпо́дь побуду́є то́бі

дім. **12** Коли ви́повнятьс́я тво́ї дні́, і ти ляжеш із свої́ми ба́тьками, то Я поста́влю по то́бі насіння́ твоє́, що ви́йде з утроби́ твоєї́, і зміцню́ його́ царство. **13** Він збуду́є дім для йме́ння Мо́го, а Я зміцню́ престо́ла його́ царства наві́ки. **14** Я буду́ йому́ за Ба́тька, а він буде́ Мені́ за сина. Коли він скри́вить доро́гу свою́, то Я пока́раю його́ лю́дською па́лицею та порáзами лю́дських синів. **15** Та ми́лість Мо́я не відхи́лится́ від нього́, як відхи́лив Я її́ від Саула, якого́ Я відки́нув перед Тобо́ю. **16** І буде́ певним тво́й дім та царство твоє́ аж наві́ки перед тобо́ю. Престо́л тво́й бу́де мі́цно сто́яти аж наві́ки!“ **17** Як усі́ ці сло́ва, як усе́ це ви́діння, — так говори́в На́та́н до Дави́да. **18** То́ді при́йшов цар Давид, і сів перед Господні́м лицем та й сказа́в: „Хто́ я, Госпо́ди Бо́же, і що́ мій дім, що Ти приві́в мене́ аж сюди́? **19** Та й це́ ще́ було́ мале́ в о́чах Твої́х, Госпо́ди Бо́же, і Ти говори́в тако́ж про Сво́го раба́ в будуччи́ні. А це́ за зако́ном лю́дським, Госпо́ди Бо́же! **20** І що́ ще́ більше́ говори́тиме́ Давид То́бі? Та Ти знає́ш Сво́го раба́, Госпо́ди Бо́же! **21** Ра́ди сло́ва Сво́го та за се́рцем Свої́м Ти зроби́в у́сю цю́ вели́чність, зві́щаючи́ це́ Сво́єму рабóві. **22** Тому́ Ти вели́кий, Госпо́ди Бо́же, бо не́має тако́го, як Ти, і не́має Бо́га, окрім Тебе́, згідно́ з усі́м, що ми чу́ли свої́ми уші́ма. **23** А який́ є́ ще́ один лю́д на землі́, як Тво́й наро́д, Ізраї́ль, щоб Бо́г приходи́в ви́купити його́ Собо́й за наро́д, і щоб устано́вити йому́ Своє́ йме́ння, — і щоб учини́ти вам́ цю́ вели́чність, — та стра́шні́ речі́ для Сво́го Кра́ю ра́ди наро́ду Сво́го, якого́ ви́купив Собо́й з Єгипту́, від лю́дей та від бо́гів його́? **24** І Ти зміцни́в Собо́й наро́д Свій́, Ізраї́ля, — Собо́й за наро́д аж наві́ки, і Ти, Госпо́ди, став для́ них за Бо́га. **25** А тепе́р, Госпо́ди Бо́же, затверди́ аж наві́ки те сло́во, що Ти говори́в про Сво́го раба́ та про дім його́, і вчини́, як Ти говори́в! **26** Нехай́ буде́ вели́ким ім'я́ Твоє́ аж наві́ки, щоб говори́ти: Госпо́дь Саваот́ — Бо́г над Ізраї́лем! А дім Тво́го раба́ Дави́да буде́ мі́цно сто́яти перед лицем Твої́м! **27** Бо́ Ти, Го́споди Саваоте́, Бо́же Ізраї́лів, об'я́вив Сво́єму рабові́, говорячи: Збуду́ю то́бі дім, то́му́ раб Тво́й здо́бувся на відва́гу помолити́ся до Тебе́ цією́ моли́твою! **28** А тепе́р, Госпо́ди Бо́же, Ти — Той Бо́г, а сло́ва Тво́ї́ будуть пра́вдою, і Ти говори́в Сво́єму рабові́ це́ добро. **29** А тепе́р зволь поблагослови́ти дім Сво́го раба́, щоб був наві́ки перед лицем Твої́м, бо Ти, Госпо́ди Бо́же, говори́в це́, і від Тво́го благослове́ння́ буде́ поблагосло́влений наві́ки дім раба Тво́го!“

8 І сталося по то́му, і побив Давид филисти́млян, і покона́в їх. І взяв Давид ке́рму владі́ з ру́ки филисти́млян. **2** І побив він Моа́ва, і пере́міряв їх шну́ром, поклав їх на зе́млю,

— і відміряв два шнүри на побиття, а повен шнур — на позоставлення при житті. І стали моавитяни Давидовими рабами, які приносили йому данину. **3** І побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити владу свою при річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячу й сім сотень їздців та двадцять тисяч чоловіка пішого. А коням усіх тих колесниць Давид попідрізував жили, і позоставив із того сто колесниць. **5** І прийшов Арам дамаський, щоб допомогти Гадад'езерові, цареві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І настановив Давид залюги в дамаському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що приносили данину йому, а Господь допомагав Давидові в усьому, де він ходив. **7** І забрав Давид золоті щити, що були в рабів Гадад'езера, і приніс їх до Єрусалиму. **8** А з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді. **9** А коли почув Тої, цар Хамоту, що Давид побив усе військо Гадад'езера, **10** то Тої послав свого сина Йорáма до царя Давида, щоб повітати його, та щоб поблагословити його за те, що він завжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Тої воював проти Гадад'езера. А в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні. **11** Також їх присвятив цар Давид Господеві разом з сріблом та золотом, що він присвятив був із зàбраного в усіх народів, яких він здобув: **12** з Араму, і з Моаву, і з синів Аммона, і з филистимлян, і з Амáлика, і з здобичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови. **13** І здобув Давид собі ім'я, коли він вернувся з побиття вісімнадцяти тисяч Араму в Беґе-Мелах. **14** І він поставив залюги в Едóмі, — в усьому Едомі поставив залюги. І став увесь Едом за рабів для Давида. І допомагав Господь Давидові в усьому, де він ходив. **15** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього народу свого. **16** А Йоав, син Церуї, був над військом, а Йосафáт, син Ахілудів, був канцлером. **17** А Садóк, син Ахітува, та Ахімелех, син Евиятара, були священники, Серая був писарем. **18** А Беная, син Еґояди, був над Керетянином та над Пелетянином. А Давидові сини були начальниками царського двору.

9 І сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблю йому ласку ради Йонатáна“. **2** А при Сауловім домі був раб, а ім'я йому — Ціва. І покликали його до Давида, а цар сказав йому: „Чи ти Ціва?“ А той відказав: „Раб твій!“ **3** І сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Божу ласку?“. І сказав Ціва до царя: „Є ще син

Йонатанів, кривий на нóги“. **4** І сказав йому цар: „Де він?“ А Ціва відказав цареві: „Ось він у домі Махіра, Амміїлового сина, в Ло-Деварі“. **5** І цар Давид послав, і взяв його з дому Махіра, Амміїлового сина, із Ло-Девару. **6** І прийшов Мефівошет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. І Давид сказав: „Мефівóшете!“ А той відказав: „Ось твій раб!“ **7** І сказав йому Давид: „Не бійся, бо справді зроблю тобі ласку ради батька твого Йонатáна, і зверну тобі все поле твого батька Саула. А ти будеш завжди їсти хліб при моєму столі“. **8** А той уклонився й сказав: „Щó твій раб, що ти звернувся до такого мертвого пса, як я?“ **9** А цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що було Саулове та всього його дому, я дав синові твого пана. **10** І будеш працювати йому на землі ти й сини твої та раби твої. І будеш приносити з урожаю, і буде хліб для сина твого пана, і він буде його їсти. А Мефівóшет, син пана твого, буде завжди їсти хліб при моєму столі“. А Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів. **11** І сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже мій пан цар своєму рабові, так зробить твій раб“. „А Мефівóшет — сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царських синів“. **12** А Мефівошет мав малого сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто мешкав у домі Цівн, були раби для Мефівошета. **13** А Мефівóшет сидів в Єрусалимі, бо він завжди їв при царському столі. І він був кривий на обидві свої нóги.

10 І сталося по то́му, і помер цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Гáнун. **2** І сказав Давид: „Зроблю я ласку Ганунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені“. І послав Давид, щоб його порáдувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибули Давидові раби до аммонітського краю. **3** А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителей? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його вивідати, а потім знищити його?“ **4** І взяв Ганун Давидових слуг, та й оголив половину їхньої бороди, та обрізав їхню одєжу на половину, аж до сидіння їх, та й відпустив їх. **5** І донесли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мұжі були дуже осорóблені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. **6** І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І аммонітяни послали й найняли Арам -Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і

тов'ян дванадцять тисяч чоловіка. 7 А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все лицарське військо. 8 І повиходили аммонітяни, і встановилися до бою при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі були на полі. 9 І побачив Йоав, що бойовий фронт звернений на нього спереду та позаду, то вибрав Ізраїлевих вибраних, та й установив їх навпроти Арама. 10 А решту народу дав під руку свого брата Авшая, і встановив навпроти аммонітян, 11 і сказав: „Якщо Арам буде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то я підду допомагати тобі. 12 Будь мужній, і станьмо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ 13 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшли на бій з Арамом, то ті повтікали перед ним. 14 А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авшаєм, і ввійшли до міста. І вернувся Йоав від аммонітян і ввійшов до Єрусалиму. 15 А коли побачив Арам, що він побитий Ізраїлем, то вони позбиралися разом. 16 І послав Гадад'езер, і вивів Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Гелама. А Шовах, провідник Гадад'езерового війська, був перед ними. 17 І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Гелама. А Арам установився навпроти Давида, і воював із ним. 18 І побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид повбивав з Араму сім сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. І вбив він Шоваха, зверхника війська його, і той там помер. 19 А коли всі царі, підлеглі Гадад'езера, побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Ізраїлем, і служили йому. І Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

11 І сталося по року, у час виходу царів на війну, то послав Давид Йоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони вигубили аммонітян й облягли Раббу. А Давид сидів в Єрусалимі. 21 Сталося надвечір, і встав Давид із ложка свого, і проходжувався на даху царського дому. І побачив він із даху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродлива. 3 І послав Давид, і запитався про ту жінку. А посланий сказав: „Таж то Вірсавія, Еліямова дочка, жінка хіттєянина Урії!“ 4 І послав Давид посланців, і взяв її. І вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечистоти своєї, і вернулася до свого дому. 5 І завагітніла та жінка. І послала вона, і донесла Давидові й сказала: „Я завагітніла!“ 6 А Давид послав до Йоава: „Пошли мені хіттєянина Урію“. І Йоав послав Урію до

Давида. 7 І прийшов Урія до нього, а Давид запитався про стан Йоава, і про стан народу, і про стан війни. 8 І сказав Давид до Урії: „Иди до свого дому та обмий свої ноги“. І вийшов Урія з царського дому, а за ним понесли гостинця царського. 9 Та Урія спав при вході до царського дому з усіма слугами пана свого, а до свого дому не пішов. 10 І донесли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свого“. І сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти приходиш? Чому ти не пішов до свого дому?“ 11 І сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатрах, а пан мій Йоав та раби його пана таборують на голому полі. А я підду до свого дому, щоб їсти й пити та лежати зо своєю жінкою? Клянуся життям твоїм та життям душі твоєї, що не зроблю я такої речі!“ 12 І сказав Давид до Урії: „Позостанься тут і сьогодні, а взавтра я відпущу тебе“. І позоставався Урія в Єрусалимі того дня та дня другого. 13 І покликав його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підпоїв його. І вийшов він увечорі, щоб поклástися на ложі своїм разом з слугами пана свого, а до дому свого не пішов. 14 І сталося ранком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію. 15 А в листі тому він написав так: „Поставте Урію напереді найтяжчого бою, і відступіте від нього, щоб він був ударений, і помер“. 16 І сталося, коли Йоав обложував місто, то поставив Урію на те місце, про яке знав, що там хоробрі мужі. 17 І вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали дехто з народу, із Давидових слуг, і помирали, також хіттєянин Урія. 18 І послав Йоав, і доніс Давидові про всі справи того бою. 19 І наказав він послові, говорячи: „Як покінчиш ти оповідати цареві про всі справи того бою, 20 і буде, якщо ти розгніваєш царя, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підійшли до міста воювати? Чи ви не знали, що будуть кидати на вас з-над муру? 21 Хто забив був Авімелеха, Єруббешетового сина? Чи не жінка кинула на нього горішнього каменя від жорен з муру, і він помер у Тевеці? Чого ви близько підійшли до муру?“ То ти скажеш: Помер також хіттєянин Урія“. 22 І пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав. 23 І сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були переможцями над ними аж до входу в браму. 24 А стрільці стріляли на твоїх рабів з муру, і померли дехто з царевих рабів, а також помер твій раб хіттєянин Урія“. 25 І сказав Давид до посла: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злою в очах твоїх ця річ, бо меч пожирає то цього, то того. Підсиль війну свою проти міста,

та й розвали його! І підбавь його, Йоава! “ 26 І прочула Урієва жінка, що помер її чоловік Урія, і голосила за своїм чоловіком. 27 А як минула жалоба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породила йому сина. Та в Господніх очах була злою та річ, що оце зробив був Давид.

12 І послав Господь Натана до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два чоловіки були в одному місті, — один заможний, а один убогий. 2 У заможного було дуже багато худоби дрібної та худоби великої. 3 А вбогий нічого не мав, окрім однієї малі овечки, яку він набув та утримував при житті. І росла вона з ним та з синами його разом, — із кавалка хліба його їла й з келиха його пила, та на лоні його лежала, і була йому як дочка. 4 І прийшов до багатого чоловіка подорожній, та той жалувал узяти з худоби своєї дрібної чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їжу для подорожного, що до нього прийшов, — і він узяв овечку того вбогого чоловіка, і спорядив її для чоловіка, що до нього прийшов“. 5 І сильно запалав Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натана: „Як живий Господь, — вартий смерти той чоловік, що чинить так. 6 А овечку він оплатить чотирикратно, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змилює серця“. 7 І сказав Натан до Давида: „Ті той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помазав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Саулової руки. 8 І дав тобі дім твого пана, та жінок пана твого на лоно твоє, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то додаю тобі ще цього та того. 9 І чому ти зневажив Господнє слово, і вчинив це зло в очах Його? Хіттянина Урія вбив ти мечем, а його дружину взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів. 10 А тепер не відступить меч від твого дому аж навіки за те, що зневажив ти Мене, і взяв дружину хіттяника Урії, щоб була тобі за жінку. 11 Так сказав Господь: Ось Я наведу на тебе зло з твого дому, і заберу жінок твоїх на очах твоїх, і дам ближньому твоєму, а він покладеться з жінками твоїми при світлі цього сонця. 12 Хоч ти вчинив потаємно, а Я зроблю цю річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем“. 13 І сказав Давид до Натана: „Згрішив я перед Господом!“ А Натан сказав до Давида: „І Господь зняв твій гріх, — не помреш! 14 Та що ти спонукав зневаження Господа цією річчю, то син твій, народжений тобі, кинь помре“. 15 І пішов Натан до свого дому, а Господь уразив дитя, що Давидові породила Урієва жінка, і воно захворіло. 16 А Давид молив Бога за дитинку, і

постив Давид, і входив до кімнати, і почував, поклавшись на землю. 17 І прийшли старші його дому до нього, щоб підняти його з землі, та він не хотів, і не підкріпився з ними хлібом. 18 І сталося сьомого дня, — і померло те дитя, а Давидові слуги боялися донести йому, що померло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Померло це дитя“, то ще вчинить щось лихе“. 19 А Давид побачив, що слуги його шепочуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що померло те дитя. І сказав Давид до своїх слуг: „Чи не померло те дитя?“ А ті відказали: „Померло“. 20 І звівся Давид із землі, і помився, і намастився, і змінив свою одягу, і ввійшов до Господнього дому та й поклонився. Потому ввійшов до свого дому, і захотів їсти, — і поклав йому хліба, і він їв. 21 І сказали йому слуги його: „Що це за річ, яку ти вчинив? Коли те дитя жило, ти постив та плакав; а як померло те дитя, ти встав та й їв хліб?“ 22 А він відказав: „Коли те дитя ще жило, я постив та плакав, бо казав: Хто знає, може Господь учинить мені милість, і буде жити дитя те? 23 А тепер, — померло воно. Навіщо то я б постив? Чи зможу ще повернути його? Я піду до нього, а воно не вернеться до мене“. 24 І потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. І вона вродила сина, а він назвав ім'я йому: Соломон. І Господь полюбив його, 25 і послав пророка Натана, і той назвав ім'я йому: Едід'я, ради Господа. 26 А Йоав воював з Раббою аммонітян, і здобув царське місто. 27 І послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воював я з Раббою, і здобув я місто води. 28 А тепер збері решту народу, і таборуй біля міста, та здобудь його, щоб не здобув те місто я, і щоб не було воно назване моїм ім'ям“. 29 І зібрав Давид увесь народ, і пішов до Рабби, і воював із нею, та й здобув її. 30 І взяв він корону з голови їхнього царя, а вага її — талант золота, та дорогий камінь, і Давид поклав її на свою голову. І він виніс дуже багато здобичі з того міста. 31 А народ, що був у ньому, він повиводив, і поклав їх під пилку, і під залізні долота та під залізні сокири, і позаганяв їх до цегельняної печі. І так робив він усім аммонітським містам. І вернувся Давид та увесь народ до Єрусалиму.

13 І сталося по тому, — мав Авесалом, син Давидів, уродливу сестру, а ім'я їй Тамара. І покохав її Аммон, син Давидів. 2 І вболівав Аммон так, що він аж захворів через свою сестру Тамару, бо вона була дівчина, і Аммонові здавалося трудно щось їй зробити. 3 А Аммон мав товариша, а ім'я йому Йонадав, син Шім'ї,

Давидового брата. І Йонадав був чоловік дуже хитрий. 4 І він сказав йому: „Чого ти, царевичу, такий марний щоранку? Чи ж не розповіси мені?“ І сказав йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру брата свого Авесалома“. 5 І сказав йому Йонадав: „Ляж на ложі своєму, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай підкріпить мене хлібом, і нехай зробить на моїх очах ту їжу, щоб я бачив та їв із руки її“. 6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спечє на моїх очах два млинці, і я попоїм з її руки“. 7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорячи: „Іди до дому твого брата Амнона, і приготів йому їжу“. 8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взяла вона тіста, і замісила, і приготівила на очах його, та й спекла млинці. 9 І взяла вона скорюїдку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“. І повиходили від нього всі люди. 10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімнати, і я з'їм із твоєї руки“. І взяла Тамара млинці, що приготівила, та й принесла своєму братові Амнонові до кімнати. 11 І вона принесла до нього, щоб їв, а він схопив її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж зо мною, моя сестро!“ 12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безчєсть мене, бо не робиться так в Ізраїлі! Не роби цієї гідоти 13 І куди я понесу свою ганьбу? А ти станеш, як один із мерзотників в Ізраїлі. Ти переговори з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі“. 14 Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і безчєстив її, і лежав із нею... 15 І по цьому дуже зненавидів її Амнон великою ненавистю, бо ця ненависть, якою він зненавидів її, була більша від любови, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“ 16 А вона відказав йому: „Через це велике зло, по тому, що зробив ти зо мною, хочеш ще вигнати мене?“ Та він не хотів її слухати. 17 І покликав він юнака свого, слугу свого, та й сказав: „Вийнєть оцю від мене геть, і замкні за нею двері“. 18 А на ній була квітчаста туніка, бо так завжди вбиралися царські дочки, панні. І його слуга випровадив її назóвні, і замкнув за нею двері. 19 А Тамара посипала пóпелом свою гóлову, а квітчасту туніку, що була на ній, роздєрла, і поклала руку свою на гóлову свою, і все ходила та голосіла... 20 І сказав до неї брат її Авесалом: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця

свого“... І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесалома. 21 А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався! 22 І не говорив Авесалом з Амноном ні про добре, ні про зле, бо Авесалом зненавидів Амнона за те, що той безчєстив сестру його Тамару. 23 І сталося по двох роках, і мав Авесалом стріження овєць у Баал-Хацорі, що при Єфремі, — і Авесалом закликав усіх царських синів. 24 І прийшов Авесалом до царя та й сказав: „Ось у раба твого стріження, — нехай піде цар та раби його з твоїм рабом“. 25 І сказав цар до Авесалома: „Ні, сину мій, не підемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяготу“. І той сильно просив його, та він не хотів піти, але поблагословів його. 26 І сказав Авесалом: „А як ні, нехай піде з нами брат мій Амнон!“ І сказав йому цар: „Чого він піде з тобою?“ 27 Та Авесалом сильно просив його, і він послав з ним Амнона та всіх царських синів. 28 А Авесалом загадав юнакам своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселє на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб'єте його. Не бійтеся, — чи ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“ 29 І зробили Авесаломові юнаки Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли вєрхи кожен на мула свого, та й повтікали. 30 І сталося, були вони ще в дорозі, а вістка прийшла до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царських синів, і не позосталося з них ні одного“. 31 І цар устав, і роздєр шати свої, та й упав на землю, і всі слуги його стояли при ньому з роздєртим шатами. 32 І відповів Йонадав, син Шім'ї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мій пан: Усіх юнаків, царських синів, повбивали, бо помер тільки сам Амнон. Бо на наказ Авесалома це було вирішенє від дня, як той безчєстив сестру його Тамару. 33 А тепер нехай мій пан цар не кладе на своє серце такого, говорячи: Усі царські сини повмирили, — бо помер тільки сам Амнон“. 34 І Авесалом утік. А юнак вартівник звів свої очі й побачив, аж ось числєнний народ їде дорогою, що булá за ним, від боку гори. 35 І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“. 36 І сталося, як скінчив він говорити, аж ось поприходили царські сини, і піднесли свій голос та й плакали. А також цар та всі слуги його плакали вєльми рєвним плачєм... 37 А Авесалом утік, і пішов до Талмая, Амміхурового сина, царя гєшурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усі ті дні. 38 А Авесалом утік, і пішов до Гєшуру, і пробув там три роки. 39 І перестав цар Давид гніватися на Авесалома, бо він був зчасом потїшений за Амнона, що помер.

14 А Йоав, син Церуї, пізнав, що царёве серце прихилилося до Авесалома. **2** І послав Йоав до Текої, і взяв звідти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалобу, і вберись у жалобні шати, і не намащуйся оливою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалобі за померлим. **3** І прийдеш ти до царя, та й скажеш до нього таке то слово“. І Йоав поклав ці слова в її уста. **4** І говорила та текоїтянка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклонилася та й сказала: „Поможи, царю!“ **5** І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Та я жінка вдова, а чоловік мій помер. **6** А в невілницї твоєї двоє синів. І посварилися вони обидва в полі, а рятівника між ними не було, — і вдарив один одного, та й убив його. **7** А ось увесь рід устав на невілницю твою та й кажуть: Видай убійника свого брата, і ми вб'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадкоємця. І погасять вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишиш моєму чоловікові ані ймення, ані нащадків на поверхні землі“. **8** І сказав цар до тієї жінки: „Іди до свого дому, а я накажу про тебе“. **9** І сказала та текоїтянка до царя: „На мене, пане мій царю, той гріх, та на дім мого батька, а цар та трон його невинні“. **10** І сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведеш його до мене, і він більш уже не зійме тебе“. **11** Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помножили на згубу мєсника за кров та щоб вони не погубили мого сина“. А він відказав: „Як живий Господь, — не впаде на землю й волосина сина твого!“ **12** І сказала та жінка: „Нехай но невілниця твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“ **13** І сказала та жінка: „А чому ти так думаєш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинуватив, бо цар не вертає свого вигнанця. **14** Бо ми конче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрати. Та Бог не знищить душі, і Він задумав не відвернути від Себе відігнаного. **15** І оце тепер прийшла я сказати панові моєму цареві оцю справу, бо той нарід настрашив мене. І сказала твоя невілниця: Нехай скажу я цареві, — може виконає цар слово своєї невілницї. **16** Бо цар вислухає, щоб урятувати свою невілницю з руки того чоловіка, що хоче вигубити мене та мого сина разом із Божого спадку. **17** І сказала твоя невілниця: Нехай станеться слово мого пана царя на втіху мені, бо мій пан цар як Ангол Божий, і розуміє добре та зле. А Господь, Бог твій, буде з тобою!“ **18** А цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про що я питаю тебе“. І сказала та жінка:

„Нехай же говорить пан мій цар!“ **19** І цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ І відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій царю, — не можна відхилитися ані правбруч, ані лівбруч від усього, що говорив мій пан цар, бо твій раб Йоав — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невілницї всі ці слова. **20** Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твій Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангол, щоб знати про все, що на землі“. **21** І сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверни того юнака, Авесалома!“ **22** І впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословив царя. І сказав Йоав: „Сьогодні раб твій пізнав, що знайшов ласку в очах твоїх, пане мій царю, бо цар виконав прохання свого раба“. **23** І встав Йоав і пішов до Гешуру, і привів Авесалома до Єрусалиму. **24** А цар сказав: „Нехай він вернеться до свого дому, але обличчя мого не побачить“. І вернувся Авесалом до дому свого, та царського обличчя не бачив. **25** А такого вродливого мужа, як Авесалом, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хвалений, — від стопи ноги його й аж до верху голови його не було в ньому вади. **26** А коли він голив свою голову, — а голив він щороку, бо тяжке було волосся на ньому, тому голив його — то ваваж волосся голови своєї на двісті шеклів царської ваги. **27** І народилися Авесаломові троє синів та одна дочка, а ім'я їй Тамара. Вона була жінка вродлива з вигляду. **28** І сидів Авесалом в Єрусалимі два роки часу, а царського обличчя не бачив. **29** І послав Авесалом до Йоава, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. І послав він іще другий раз, та той не хотів прийти. **30** І сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову ділянку поля, щоб поруч мого, а в нього там ячмінь, — ідіть і підпалить його огнем“. І Авесаломові слуги підпалили ту ділянку поля огнем. **31** Тоді Йоав устав і прийшов до Авесалома до дому, та й сказав йому: „Нащо слуги твої підпалили огнем ту мою ділянку поля?“ **32** І сказав Авесалом до Йоава: „Я ж послав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлю тебе до царя сказати: Чого я прийшов із Гешуру? Добре було б мені це лишатися там. А тепер нехай я побачу царське обличчя, а якщо є на мені гріх, то нехай уб'є мене“. **33** І прийшов Йоав до царя, і розповів йому те. І покликав він Авесалома, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поцілував Авесалома...

15 І сталося по тому, і завів собі Авесалом півоза та коні, та п'ятдесят чоловіка, що бігали перед ним. **2** І вставав Авесалом рано, та

й ставав при дорозі до брами. І, бувало, кожного чоловіка, що мав суперечку та йшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питав: „З якого ти міста?“ І той говорив: „З одного з Ізраїлевих племен твій раб“. 3 І говорив до нього Авесалом: „Дивися, слова твої добрі та слушні, та в царя нема кому тебе вислухати“. 4 І говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краю, то до мене приходив би кожен чоловік, що мав би суперечку чи судову справу, а я виправдував би його“. 5 І, бувало, коли хто підходив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його та цілував його. 6 І робив Авесалом, як ось це, усьому Ізраїлеві, хто приходив на суд до царя. І крав Авесалом серця Ізраїлевих людей! 7 І сталося в кінці сорока літ, і сказав Авесалом до царя: „Піду я та виповню обітницю мою, що я обіцяв був Господеві в Хевроні. 8 Бо раб твій, коли осів був у Гешурі в Арамї, склав обітницю, говорячи: Якщо Господь справді поверне мене до Єрусалиму, то я буду служити Господеві“. 9 І сказав йому цар: „Іди з миром!“ І той устав та й пішов до Хеврону. 10 І порозсилав Авесалом вивідувачів по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почуєте сурмлення сурми, то скажете: Зацарював Авесалом у Хевроні!“ 11 А з Авесаломом пішли двісті чоловіка з Єрусалиму, що були покликані; а йшли вони в простоті своїй, і нічого не знали. 12 І послав Авесалом покликати гілонянина Ахітофела, Давидового дорадника, з його міста з Гіло, як він мав принести жертви. І був то сильний бунт, і народ все змужався з Авесаломом. 13 І прийшов вісник до Давида, говорячи: „Серце ізраїльтян стало за Авесаломом“. 14 І сказав Давид до всіх своїх слуг, що були з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втікаймо, а то не зможемо втекти перед Авесаломом. Поспішіть відійти, щоб він не поспішив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побив цього міста вістря меча“. 15 І сказали цареві царські раби: „Усе, що вибере наш пан цар, то при тому твої раби!“ 16 І вийшов цар та ввесь його дім пішки, а цар позоставив десять жінок наложниць, щоб стерегли дім. 17 І вийшов цар та ввесь народ пішки, і стали вони в Бет-Гамерхаку. 18 А всі його слуги йшли перед ним, а також усі керетяни й усі пелетяни та всі гатяни, — шість сотень чоловіка, що прийшли були пішки з Гату, йшли перед царем. 19 А цар сказав до гатянина Іттаї: „Чого підеш і ти з нами? Вернися, і сиди з тим царем, бо ти чужий та й вигнанець зо свого місця. 20 Учора прийшов ти, а сьогодні я мав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди піду, — куди доведеться.

Вернися, і заberi братів своїх із собою. А Господь учинить тобі милість та правду!“ 21 І відповів Іттаї до царя та й сказав: „Як живий Господь і живий мій пан цар, — тільки в тому місці, в якому буде мій пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твій раб!“ 22 І сказав Давид до Іттаї: „Іди й перейди!“ І перейшов гатянин Іттаї та всі його люди, та всі діти, що були з ним. 23 А ввесь той Край плакав ревним голосом, і ввесь народ переходив. А цар переходив потік Кедрон, і ввесь народ переходив дорогою до пустині. 24 А ось ішли й Садок та всі Левити з ним, що несли ковчега Божого заповіді. І вони поставили Божого ковчега, а Евіятар приносив цілопалення, аж поки ввесь народ не вийшов із міста. 25 І сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайду милість у Господніх очах, і Він поверне мене, то я побачу його та мешкання його. 26 А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в очах його“. 27 І сказав цар до священника Садока: „Чи ти бачиш це все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахімаац та син Евіятарів Йонатан, обидва ваші сини будуть із вами. 28 Глядіть, я буду проволікати в степах цієї пустині, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідомити мене“. 29 І повернув Садок та Евіятар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там. 30 А Давид схдив узбіччям на гору Оливну, та все плакав. А голова його була покрита, і він ішов босий. А ввесь народ, що був із ним, усі позакривали голову свою, і все йшли та плакали... 31 А Давидові донесли, говорячи: „Ахітофел серед зрадників з Авесаломом“. І Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумною Ахітофелову раду!“ 32 І сталося, коли вийшов Давид на верхів'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеянин Хушай у роздертій туніці, а порох на його голові. 33 І сказав йому Давид: „Якщо ти підеш зо мною, то будеш мені тягарем. 34 А якщо вернешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о царю! Я був віддавна рабом батька твого, а тепер я твій раб“, то зламаєш мені Ахітофелову раду. 35 І чи ж не будуть там із тобою священники Садок та Евіятар? І станеться, — усяку річ, яку ти почуєш із царєвого дому, розповіси священникам Садоківі та Евіятарові. 36 Ось там із ними двоє їхніх синів: Ахімаац у Садока та Йонатан у Евіятара — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почуєте“. 37 І ввійшов Хушай, Давидів друг, до міста. А Авесалом також увійшов до Єрусалиму.

16 А коли Давид пройшов трохи з верхів'я, аж ось Ціва, Мефібошетів слуга назустріч йому,

та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзїнок, і сто літніх плодів, та бурдюк вина. 2 І сказав цар до Цїви: „Що це тобі?“ А Цїва відказав: „Ці осли для царського дому на їзду, а хліб та літні плоди — на їду юнакам, а вино — на пиття змученому в пустині“. 3 І сказав цар: „А де син твого пана?“ А Цїва відказав царєві: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів дїм поверне мені царство мого батька“. 4 І сказав цар до Цїви: „Ось тобі все, що в Мефішовета“. А Цїва відказав, уклонившись: „Нехай я знайду ласку в очах твоїх, пане мій царю“. 5 І прийшов цар Давид до Бахуріму, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я йому Шім'ї, син Герин. Він ішов і все проклинав. 6 І він кидав камінням на Давида та на всіх рабів царя Давида, хоч увесь народ та всі лицарі були на правіці його та на лівіці його. 7 І отак говорив Шім'ї в прокльоні своїм: „Іди, іди геть, кривавий переступнику та чоловіче негідний! 8 Господь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарював ти замість нього. І віддав Господь царство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!“ 9 І сказав до царя Авішай, син Церуї: „Нащо проклинає цей мертвий пес мого пана царя? Піду я, і зітну йому голову!“ 10 А цар відказав: „Що обходить це мене та вас, сини Церуїні? Що він проклинає, то це Господь йому сказав: Прокляти Давида! А хто скаже: Навщо ти так зробив?“ 11 І сказав Давид до Авішаї та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утроби моєї, шукає моєї душі, а що вже говорити про цього веніамінівця! Дайте йому спокій, і нехай проклинає, бо так наказав йому зробити Господь! 12 Може зглянеться Господь над моєю бідою, і поверне мені цього дня добром замість його прокляття“. 13 І йшов Давид та люди його дорогою, а Шім'ї йшов узбіччям гори навпроти нього. І він ішов та все проклинав, і кидав камінням на нього, та порбшив порохом. 14 І прийшов цар та весь народ, що був із ним, змучені, і відідхнули там. 15 А Авесалом та весь ізраїльський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахітофел. 16 І сталося, як прийшов аркеянин Хушай, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хушай до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!“ 17 І сказав Авесалом до Хушай: „Це така ласка твоя з приятелем твоїм? Чому не пішов ти з своїм приятелем?“ 18 І сказав Хушай до Авесалома: „Ні, бо кого вибрав Господь та цей народ, та кожен Ізраїлів муж, то я буду його, і з ним позостануся. 19 А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як

служив я батькові твоєму, так буду й тобі“. 20 І сказав Авесалом до Ахітофела: „Дайте пораду, що маємо робити“. 21 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Прийди до наложниць свого батька, яких він позоставив стерегти дїм. І коли почує весь Ізраїль, що став ти зненавиджений у свого батька, то зміцняться руки всім, хто з тобою“. 22 І розтягли Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложниць батька свого на очах усього Ізраїля. 23 А Ахітофелова порада, яку він радив тими днями, була така певна, як питати про Боже слово, — така була Ахітофелова порада і для Давида, і для Авесалома!

17 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Виберу я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом. 2 І нападую я на нього, а він змучений та слабосилий, і він затрепетить, — і повтікає весь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя. 3 І наведу я весь народ до тебе; як не буде чоловіка, якого душі ти шукаєш, то весь народ буде мати мир“. 4 І була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших. 5 І сказав Авесалом: „Поклич теж аркеянина Хушай, та нехай послухаємо, що в устах його, — нехай скаже також він“. 6 І прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахітофел. Чи виконаємо слова його? Якщо ні, говори ти“. 7 І сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахітофел“. 8 І сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони лицарі, та розлучені вони, як медведиця, позбавлена на полі дітей. А батько твій воїак, і не буде ночувати з народом. 9 Ось тепер він ховається в одній з ям, або в іншому місці. І коли б сталося, що хтось упаде серед них, нападаючих, напочатку, а хтобудь почує та скаже: Сталася поразка в народі, який за Авесаломом, 10 а хоча б він і хоробрий, якого серце — як серце лев'яче, то справді ослабне, бо весь Ізраїль знає, що батько твій лицар і хоробрітї, що з ним. 11 Тому раджу я: нехай конче збереться до тебе весь Ізраїль від Дана й аж до Беер-Шеви, многотою як пісок, що над морем, і ти сам підеш до бою. 12 І прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападємо на нього, як падає роса на землю, і не позоставимо ані при нім, ані між усіма людьми, що з ним, ані одного. 13 А якщо він збереться до якого міста, то весь Ізраїль занесе на те місто шнури, та й потягнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика“. 14 І сказав Авесалом та всі Ізраїлеві мужі: „Ліпша рада аркеянина Хушай від ради Ахітофелової!“ Бо це Господь наказав

зламати добру Ахітофелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалома. **15** І сказав Хушай до священників Садба та Евіятара: „Так і так радив Ахітофел Авесаломові та Ізраїлевим старшім, а я радив так і так. **16** А тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не ночуй цієї ночі в степах пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглинутий цар та весь народ, що з ним“. **17** А Йонатан та Ахімаац стояли в Ен-Рогелі. І пішла невіленьця й розповіла їм, а вони пішли й донесли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста. **18** Та їх побачив один юнак та й доніс Авесаломові. І вони обидвоє швидко пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм підвір'ї, і спустилися туди. **19** А жінка тая взяла й розтягла заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зёрна, — і нічого не було пізнано. **20** І прийшли Авесаломові раби до тієї жінки до дому та й сказали: „Де Ахімаац та Йонатан?“ А жінка та їм сказала: „Перейшли через воду“. І ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму. **21** І сталося по їхньому відході, вони вийшли з колодязя, і пішли та донесли Давидові. І сказали вони до Давида: „Уставайте, і переходьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітофел“. **22** І повставали Давид та весь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позосталося ані одного, що не перейшов би Йордану. **23** А коли Ахітофел побачив, що порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. І він зарядив про дім свій, та й повісився, і помер, і був похований у гробі свого батька... **24** А Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним. **25** І Авесалом настановив над військом Амасу замість Йоава. А Амас був син чоловіка, що ім'я йому Їтра, їзрееліт, який увійшов був до Авігаїл, дочки Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері. **26** І таборував Ізраїль та Авесалом у гілеадському краї. **27** І сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Раббі, і Махір, Амміелів син з Ло-Девару, і гілеадянин Барзіллай з Рогеліму **28** поприносили постелі, і чаші, і ганчарський посуд, і пшениці, і ячменю, і муки, і праженого зёрна, **29** і меду, і масла, і худобу дрібну, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їли, бо сказали: „Цей народ голодний і змучений та спрагнений у пустині“.

18 А Давид переглянув народ, що з ним, і настановив над ними тисячників та сотників. **21** послав Давид народ, — третину під

рукою Йоава, і третину під рукою Авішаї, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою гатянина Іттая. І сказав цар до народу: „Конче підуть також і я з вами!“ **3** Та народ сказав: „Ти не підеш! Бо якщо ми справді втечемо, вони не звернуть на нас уваги. І якщо половина нас помирає, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тисяч. А тепер буде ліпше, як будеш допомагати нам із міста“. **4** І сказав до них цар: „Що буде добре в очах ваших, зроблю“. І став цар при брамі, а весь народ повиходив за сотнями та за тисячами. **5** А цар наказав Йоавові й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: „Обережно будьте мені з моїм юнаком Авесаломом!“ А весь народ чув, як цар наказав усім провідникам про Авесалома. **6** І вийшов народ на поле навперейми Ізраїля, і був бій в Єфремовому лісі. **7** І був побитий там Ізраїлів народ Давидовими рабами. І була там того дня велика поразка, — полягло двадцять тисяч! **8** І поширився там бій по всій тій землі, і того дня більш народу пожер ліс, ніж поїв меч. **9** І спіткався Авесалом із Давидовими рабами, а Авесалом їхав на мулі. І підбіг мул під гушавину великого дуба, а його волосься заплуталося в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що під ним, перебіг. **10** І побачив це один чоловік, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесалома, що вісить на дубі“. **11** І сказав Йоав до чоловіка, що доніс йому: „Ось ти бачив, а чому ти не вразив його там на землі, а я дав би був тобі десять шеклів срібла та одного пояса“. **12** І сказав той чоловік до Йоава: „А коли б я важив на руці своїй навіть тисячу шеклів срібла, — не простягну своєї руки на царського сина, бо ми чули на власні вуха, що цар наказав тобі й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: Збережіть мені мого юнака Авесалома! **13** Або коли б я допустився в душі своїй неправди, — а всяка річ не затаїться перед царем! — то й ти став би проти мене“. **14** І сказав Йоав: „Не буду отак зволікати з тобою!“ І він узяв три стріли в руку свою, і вбив їх у серце Авесалома, що ще живий вісів на середині дуба. **15** І оточили його десять юнаків, Йоавові зброєноші, і вдарили Авесалома, та й убили його. **16** І засурмів Йоав у сурму, а народ повернувся з погоні за Ізраїлем, бо Йоав стримав народ. **17** І взяли вони Авесалома, та й кинули його в лісі до великої ями, і накидали над ним дуже велику могилу з каміння, а весь Ізраїль повтік кожен до намету свого. **18** А Авесалом узяв був і поставив собі ще за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про ім'я моє“. І він

назвав пам'ятникові ім'я на своє ім'я. І звалось його: Яд-Авесалом, і так зветься він аж до цього дня. **19** А Ахімаац, Садоків син, сказав: „Побіжy я й сповіщу цареві, що Господь визволив його від руки його ворогів“. **20** І сказав йому Йоав: „Не ти вісник цього дня, а сповістиш іншого дня. А цього дня не сповістиш тому, що це ж царський син помер“. **21** І сказав Йоав до кушита: „Іди, донеси цареві, що ти бачив“. А кушит уклонився Йоавові, та й побіг. **22** А Ахімаац, син Садока, знову сказав до Йоава: „А нехай буде, що буде! Побіжy й я за кушитом!“ Йоав же відказав: „Пощо ти побіжиш, мій сину, коли нема доброї вістки?“ **23** „А нехай буде, що буде, — побіжy!“ І той сказав йому: „Біжи!“ І побіг Ахімаац дорогою рівнини, і випередив кушита. **24** А Давид сидів між двома брамами. А вартівник пішов на дах брами на мур, і звів свої очі та й побачив, — аж ось біжить самотний чоловік. **25** І кликнув вартівник, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — вістка в устах його!“ А чоловік усе йшов та зближався. **26** І побачив вартівник іншого чоловіка, що біг. І кликнув вартівник до сторожа брами й сказав: „Ось біжить самотний чоловік“. А цар сказав: „І цей зо звісткою!“ **27** І сказав вартівник: „Я бачу біг першого, як біг Ахімааца, Садокового сина“. А цар сказав: „То чоловік добрий, і приходить з доброю звісткою“. **28** І кликнув Ахімаац, і сказав до царя: „Мир!“ І вклонився він цареві своїм обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Господь, Бог твій, що видав людей, які піднесли були руку свою проти мого пана царя!“ **29** А цар сказав: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав Ахімаац: „Я бачив велике замішання, коли Йоав посилав царського раба та мене, твого раба, та я не знаю, що то“. **30** І сказав цар: „Відійди набік, стань отут“. І той відійшов набік та й став. **31** Аж ось приходить кушит. І сказав кушит: „Нехай прийме звістку мій пан цар, бо сьогодні визволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“. **32** І сказав цар до кушита: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав кушит: „Нехай станеться, як тому юнакові, ворогам мого пана царя та всім, що повстали на тебе на зло!“ **33** І затремтів цар, і вийшов на горішній поверх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесаломе, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“

19 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалобу по Авесаломові“. **2** І того дня ця перемога обернулася на жалобу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“ **3**

І прокрадався народ того дня, щоб увійти до міста, як прокрадається народ, засоромлений своєю втечею з ббю. **4** А цар закрив своє обличчя. І голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“ **5** І прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогодні ти засоромив обличчя всіх своїх рабів, які сьогодні врятували життя твоє, і життя синів твоїх та дочок твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх, **6** через те, що ти любиш тих, хто тебе ненавидить, і ненавидиш тих, хто тебе любить, бож сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалом був живий, а ми всі сьогодні були мертві, то тоді це було б любе в очах твоїх... **7** А тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Бо присягаю Господом, якщо ти не вийдеш, то цієї ночі ніхто не буде ночувати з тобою, і це буде тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодости твоєї аж дотепер!“ **8** І цар устав та й засів у брамі, а всьому народові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!“ І посходився увесь народ перед царське обличчя, а Ізраїль повтікав кожен до своїх наметів. **9** І сперечався увесь народ по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки филистимлян, а тепер утік із краї перед Авесаломом. **10** А Авесалом, якого ми помазали були над собою, помер на війні. А тепер чого ви зволікаєте щоб вернути царя?“ **11** І цар Давид послав до священників, до Садока та до Евіятара, говорячи: „Говоріть так до Юдиних старших: Чого ви будете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло вже до царя, до його дому. **12** Ви браття мої, ви кість моя та тіло моє! І чого ви будете останніми, щоб вернути царя? **13** А Амасі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло моє? Нехай так зробить у мене вождем війська по всі дні замість Йоава“. **14** І прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одного чоловіка. І послали вони до царя: „Вернися ти та всі твої слуги!“ **15** І вернувся цар, і прийшов аж до Йордану, а бо прийшов до Гілгалу назустріч цареві, щоб перепровадити царя через Йордан. **16** А Шім'ї, Герин син, Веніямінінець, що з Бахуріму, поспішив і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида. **17** І з ним було тисяча чоловіка з Веніямина, та Ціва, слуга Саулового дому, і п'ятнадцятеро синів його та двадцяттеро його рабів із ним. І вони перейшли Йордан перед царем. **18** І перейшов поріон, щоб перепровадити царський дім та зробити, що було добре в очах його. А Шім'ї,

Герин син, упав перед царем, як той переходив Йордан, **19** та й цареві сказав: „Нехай пан не порахує мені переступу, і не пам'ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Єрусалиму, — щоб цар не поклав це до серця свого! **20** Бо раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього Йібсипового дому перший, щоб вийти зустріти мого пана царя“. **21** А Авішай, син Церуїн, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Шім'ї за те, що проклинав Господнього помазанця?“ **22** А Давид відказав: „Що вам до мене, сини Церуїні, що ви сьогодні стаєте мені за сатану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?“ **23** А до Шім'ї цар сказав: „Не помреш! І записягнув йому цар. **24** І зійшов спіткати царя й Мефівбошет, онук Саулів. А він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуса свого, і не оправляв своєї одєжі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром. **25** І сталося, коли прийшов він до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чому ти не пішов зо мною, Мефівбошете?“ **26** А той відказав: „Пане мій царю, — раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідлаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгавий. **27** Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангол, тому зроби, щоб добре в очах твоїх! **28** Бож хіба ввесь дім батька мого не був вартий смерти перед моїм паном царем? Та ти вмістив раба свого серед їдців свого стóлу. І яке ж я маю право скаржитися перед царем?“ **29** І сказав йому цар: „Пощо ти говориш іще оці свої слова? Я сказав: ти та Ціва поділите поле“. **30** І сказав Мефівбошет до царя: „Нехай він візьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов із миром до дому свого!“ **31** А гілеадянин Барзіллай зійшов з Рогеліму, і перейшов з царем Йордан, щоб провести його за Йордан. **32** А Барзіллай був дуже старий, віку восьмидесяти літ. І він годував царя, як той сидів був у Маханаїмі, бо він був дуже заможна людина. **33** І сказав цар до Барзіллая: „Перейди зо мною, і я буду годувати тебе при собі в Єрусалимі“. **34** І сказав Барзіллай до царя: „Скільки ще часу життя мого, що я піду з царем до Єрусалиму? **35** Я сьогодні віку восьмидесяти літ. Чи можу я розпізнавати між добрим та злим? Чи розкуштує твій раб, щоб буду їсти та щоб буду пити? Чи послухаю я ще голосу співаків та співачок? І пощо буде ще раб твій тягарем для свого пана царя? **36** Трохи переїде твій раб із царем за Йордан. І чого цар висвідчує мені оце? **37** Нехай раб твій вернеться, і нехай помре у своєму місті при

гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, син мій Кімган переїде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, щоб добре в очах твоїх“. **38** І сказав цар: „Кімган переїде зо мною, а я зроблю йому, щоб миле в очах твоїх. І все, що вибереш у мене, я зроблю тобі!“ **39** І ввесь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. І цар поцілував Барзіллая, та й поблагословив його, і той вернувся на своє місце. **40** І перейшов цар до Гілгалу, а з ним перейшов Кімган та ввесь Юдин народ, і вони перепроводили царя, а також перейшла половина Ізраїлевого народу. **41** Аж ось усі Ізраїльтяни прийшли до царя. І сказали вони цареві: „Чому вкрали тебе наші браття, люди Юдині, і перепроводили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з ним? **42** І відповіли всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! І чого то запалився тобі гнів на цю річ? Чи справді з'їли ми що в царя? Чи теж справді він роздав нам які дарунки?“ **43** І відповіли Ізраїльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми ліпші від вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше від слова Ізраїльтян.

20 І трапився там негідний чоловік, а ім'я йому Шева, син Біхрі, веніаминівець. І засурмів він у сурму та й сказав: „Немає нам частки в Давиді, і нема нам спадщини у сина Ессеевого! Ізраїлю, — усі до наметів своїх!“ **2** І пішов кожен Ізраїльтянин від Давида за Шевою, сином Біхрі, а юдеєнин позостався при своєму цареві від Йордану й аж до Єрусалиму. **3** І прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. І взяв цар десять жінок наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віддав їх до дому сторожі; і він їх годував, але до них не приходив. І були вони ув'язнені аж до дня своєї смерти, — удівство за життя чоловіка. **4** І сказав цар до Амаси: „Склич мені юдеян у три дні, а ти стань отут!“ **5** І пішов Амас, щоб скликати Юду, та спізнився від означеного часу, про який він умовився. **6** І сказав Давид до Авішая: „Тепер Шева, син Біхрі, зробить нам зло більше від Авесалома. Візьми ти слуг свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі твердинних міст, і не шез із наших очей“. **7** І вийшли за ним Йоавові люди, і керетянин, і пелетянин та всі лицарі, і повиходили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. **8** Вони були при великому камені, що в Гів'оні, а Амас вийшов проти них. А Йоав був зодягнений в шату свою, а на ній пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в піхві, з якої легко

виходив і вхѳдив. **9** І сказав Йѳав до Амаси: „Чи гаразд тобі, брате мій?“ І Йѳав узяв правою рукою Амасу за бороду, щоб поцілувати його. **10** А Амасá не остерігся меча, що був у Йѳавовій руці. І той ударив його ним у живіт, і вилив нутрѳ його на землю, і не повторив йому, а той помер... І Йѳав та брат його Авішай гналися за Шевою, сином Біхрі. **11** А один з Йѳавових слуг став над ним та й говорив: „Хто жадає Йѳава, і хто за Давида, — за Йѳавом!“ **12** А Амасу валявся в крові на середині битѳи дороги. І побачив той чоловік, що ввесь народ став, то стягнув Амасу з битѳи дороги на поле, і накинув на нього одѳжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав. **13** Як був він стягнений з битѳи дороги, пішов кожен чоловік за Йѳавом, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. **14** А той перейшов серед усіх Ізраїлевих племѳн до Авелу та до Бет-Маахи, і серед усіх береян, — і були вони зібрані, і теж пішли за ним. **15** А Йѳавѳ люди прийшли й облягли його в Авелі Бет-Маахи, і насіпали при місті вала, що стояв на передмур'ї. А ввесь нарѳд, що був з Йѳавом, заходився завалити мурá. **16** І покликала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йѳавѳ: Підійди сюди, й я буду говорити до тебе!“ **17** І він підійшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йѳав?“ А він відказав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невільниці!“ А він відказав: „Я слухаю“. **18** І сказала вона, говорячи: „Колись треба було переговѳрювати, а саме, — конче запитатися в Авелі, і так закінчили б справу. **19** Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаєш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Пѳщо ти нищиш спáдщину Господню?“ **20** А Йѳав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не знищу й не вигублю! **21** Це не так, бо чоловік з Єфремових гір, Шева, син Біхрі, ім'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самѳго, й я піду від міста“. І сказала та жінка до Йѳава: „Ось гѳлову його кинуть тобі через мур!“ **22** І пішла та жінка до всьѳго народу в своєї мудрѳсті, — і відрубали гѳлову Шеви, сина Біхрі, та й кинули до Йѳава. А той засурмив у сурму, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йѳав вернувся в Єрусалим до царя. **23** І став Йѳав над усім Ізраїлевим військом, а Бенáя, син Егоядин, над керетянином та над пелетянином; **24** а Адорам — над даниною, а Йѳоафат, син Ахілудів, був канцлером; **25** а Сева — писарем, а Садок та Евіатар — священиками. **26** А також яріянин Іра був священиком у Давида.

21 І був голод за днів Давида три роки, рік за роком. І шукав Давид Господнього лица, а

Господь сказав: „Кров на Саула та на його дѳм за те, що повбивав він гів'онітян“. **21** І покликав цар гів'онітян та й сказав їм про це. А гів'онітяни, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку аморѳянина, а Ізраїлеві сини були присягнули їм. Та Саул шукав, щоб повбивати їх через свою горливість для синів Ізраїля та Юди. **3** І сказав Давид до гів'онітян: „Щѳ я зроблю вам і чим надолужу, щоб ви поблагословили Господню спáдщину?“ **4** І сказали йому гів'онітяни: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі“. А він сказав: „Щѳ ви скажете, зроблю вам“. **5** І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замишляв на нас, щоб нас винищити, щоб ми не стали в усій Ізраїлевій границі, — **6** нехай буде нам дано семеро мужа з синів його, і ми повішаємо їх для Господа в Гів'аті Саула, Господнього вибранця“. А цар сказав: „Я дам“. **7** Та змилосѳрдився цар над Мефівошетом, сином Йонатáна, Саулового сина, через Господню присягу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаною, Сауловим сином. **8** І взяв цар двох синів Ріцпи, дочкі Айї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефівошета, і п'ятьох синів Мелхоли, Саулової дочкі, що вона породила Адрієлові, синові мехолатянина Барзіллая, **9** та й дав їх у руку гів'онітян, — і вони повішали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семеро рáзом, а були вони побиті в перших днях жнив, коли почáток жнив ячмѳню. **10** А Ріцпа, дочка Айїна, взяла верѳтище, і простягла його собі на скелі, і була там від почáтку жнив аж поки не зійшли на них вѳди з неба, і не дала вона спочити на них птаству небесному вдень, а польовій звірині вночі. **11** І було донѳсено Давидѳ, щѳ зробила Ріцпа, Айїна дочка, Саулова наложниця. **12** А Давид пішов, і взяв кѳсті Саула та кѳсті сина його Йонатáна від госпѳдарів гілеадського Явешу, що викрали були їх із майдáну Бет-Шану, що їх повісили там филистїмляни того дня, коли филистїмляни побили Саула в Гілбоа. **13** І виніс він звідти кѳсті Саула та кѳсті сина його Йонатана, і зібрали кѳсті повішаних. **14** І поховали кѳсті Саула та сина його Йонатана в Веніяминовому краї, в Целі, в грѳбі батька його Кіша. І зробили все, що наказав був цар, — і потѳму Бог був ублаганий Краєм. **15** І була ще війна филистїмлян з Ізраїлем. І зійшов Давид та з ним слуги його, і воювали з филистїмлянами. І змучився Давид. **16** І був Ішбі в Нові, що з нащáдків Рафи, а вага його списá три сотні шкелів міді, і оперѳзаний він був новою зброєю. І він сказав, щоб забити Давида. **17**

Та поміг йому Авішай, син Церуїн, — і він ударив филистимлянина, та й забив його. Тоді Давидові люди присягли йому, говорячи: „Ти не вийдеш уже з нами на війну, — і не погісиш Ізраїлевого світильника!“ **18** І сталося потім, і була ще війна в Нові з филистимлянами. Тоді хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащадків Рафи. **19** І була ще війна в Нові з филистимлянами, і віфлеємець Елханан, син Яаре, побив гатянина Голіята, — а держак списа його був, як ткацький вал. **20** І була ще війна в Гаті. А там чоловік великого зросту, що мав на руках та на ногах по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був народжений тому Рафі. **21** І зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата! **22** Четверо тих були народжені тому Рафі в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

22 І промовив Давид до Господа слова оцієї пісні того дня, як Господь урятував був його з руки всіх його ворогів та з долони Саулової, 2 та й сказав: „Господь моя скеля й твердіня моя, і для мене Спаситель Він мій! **3** Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій і риг Він спасіння мого, Він башта моя та моє пристановище! Спасителю мій, — Ти врятуєш мене від насилля! **4** Я клічу: Преславний Господь, і я визволений від своїх ворогів! **5** Бо хвилі смертельні мене оточили, потоки веліяла лякають мене. **6** Тенета шеблу мене оточили, а пастки смертельні мене попередили! (Sheol h7585) **7** В ти́сноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я волаю, — І Він почує мій голос із храму Свого, і в ушах Його — зойк мій. **8** Захиталась земля й затремтіла, затряслись й хитались небесні підвалини, — бо Він запалився від гніву! **9** Із нїздер Його бұхнув дим, з Його ж уст — пожирущий огонь, запалився жар від Нього! **10** Він небо простяг — і спустився, а хмара густила під ногами Його. **11** Усівся Він на херувїма — й летів, і явився на вітряних крилах. **12** А навколо Себе поклав темряву, мов курїні, збір води, густі хмари високі. **13** Від блиску, що був перед Ним, запалилось вугілля горюче. **14** Господь загримів у небесах, і Свій голос Всевишній подав. **15** Він послав Свої стріли та їх розпорішив, послав блискавку й їх побентіжив. **16** І показались річища водні, і відкрились основи вселенної, — від свару Твогого, о Господи, від подиху вітру із нїздер Його. **17** Він послав із високости, узяв Він мене, витяг мене з вод великих. **18** Він мене врятував від могого потужного ворога, від моїх ненависників, — бо сильніші від мене вони. **19** Напали на мене вони в день нещастя мого, — та

Господь був моїм опертям. **20** І на місце широке Він вивів мене, Він мене врятував, — бо влодбав мене! **21** Нехай Господь зробить мені по моїй справедливості, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх! **22** Бо беріг я дороги Господні, і від Бога свогого я не відступів, **23** бо всі Його присуди передо мною, постанови ж Йогого, — не вступлюся від них! **24** І був я Йому непорочним, і стерігся своєї провини. **25** І Господь заплатив був мені по моїй справедливості, за чистотою моєю перед очима Йогого. **26** З справедливим Ти справедливо поводився, із чесним — почесному, **27** із чистим — повбдишся чисто, а з лукавим — за лукавством йогого! **28** І народ із біди Ти спасаєш, а очі Твої — на зухвалих, яких Ти принижуєш. **29** Бо світильник Ти, Господи, мій, і освітить Господь мою темряву! **30** Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, із Богом своїм проберусь через мур! **31** Бог — непорочна дорога Його, слово Господне очищення, щит Він для всіх, хто вдається до Нього! **32** Бо хто Бог, окрім Господа? І хто скеля, крім нашого Бога? **33** Бог — сильне моє пристановище, і дорогу мою Непорочний вивідував. **34** Він чинить ноги мої, як оленячі, і ставить мене на висотах моїх, **35** Мої руки навчає до бою, і на рамена мої лука мідяного напинає. **36** І дав Ти мені щит спасіння Свого, і чинить великим мене Твоя поміч! **37** Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і стопи мої не спіткнуться. **38** Жену я своїх ворогів, і повигублюю їх, і не вернуся, аж поки не вінищу їх! **39** Я їх повигублюю й їх потрошу, — і не встануть вони, і повпадають під ноги мої. **40** Ти ж для бою мене підперізуєш силою, ва́лиш під мене моїх ворохобників. **41** Поверну́в Ти плечима до мене моїх ворогів, моїх ненависників, — й я їх поніщу! **42** Озирались вони — та немає спасителя, кликали до Господа — і не відповів їм! **43** І я їх зітру, як той поро́х землі, як болото на вулицях — їх розітру й розтопчу їх! **44** Ти ж від бунту народу мойого мене бережеш, на го́лову лю́ду мене стережеш, мені будуть служити народи, яких я й не знав! **45** Передо мною чужинці підлещуються, на вістку про мене — слухняні мені. **46** В'януть чужинці, і тремтять у твердіннях своїх. **47** Живий Господь, — і благословенна будь, Скеле моя, і нехай піднесеться Бог скелі спасіння мого! **48** Бог, що по́мсти за мене дає, і що народи під мене познижував, **49** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звелічив мене над повста́нців на мене, спасаєш мене від насильника! **50** Тому́ то хвалю́ Тебе, Господи, серед народів, Імennie Твоєму співаю! **51** Ти башта спасіння Свогого царя, і

милість вчиняєш Своему пом'язанцеві, — Давиду й насінню його аж навки!"

23 А оце останні Давидові слова: „Слово Давида, сина Ессеевого, і слово мужа високопоставленого, пом'язаного Богом Яковим, і солодкого піснотворця Ізраїлевого. **2** Дух Господній говорить в мені, а слово Його — на моїм язикі! **3** Сказав Бог Ізраїлів, Скеля Ізраїлева говорила мені: пануючий серед людей, — справедливий панує у Божім страху! **4** І він буде, як світло поранку безхмарного, коли сонце виходить уранці, і як з блиску трава виростає з землі по дощі! **5** Чи мій дім не такий перед Богом? Вічного бо заповіта в усьому мені там укладено — і він стережеться, бо він усе спасіння моє й усе жадання! Хіба Він не дасть, щоб він виріс? **6** А нечестивий, як терен, відкинений, і вони всі, бо рукою його не беруть. **7** А хто хоче до них доторкнутись, нехай запасеться залізом чи держаком списа, і на місці своїм огнем будуть попалені!“ **8** А оце імена Давидових лицарів: Йошев-Башшевет, тахемонець, голова гвардії, — він вимахував своїм держакіом одним разом на вісім сотень побитих. **9** По ньому Елеазар, син Додо, сина Ахохі, був серед трьох лицарів з Давидом. Коли филистимляни зневажали ізраїльтян, що зібралися там на війну, і повтікали всі ізраїльтяни, **10** він устав, та й ударив на филистимлян, аж змучилася рука його, і приліпилася рука його до меча. І зробив Господь велике спасіння того дня, а народ вертався за ним тільки на грабування. **11** А по ньому Шамма, син Аге, гарарянин. І зібралися филистимляни до Лехи, а там була ділянка поля, повна сочевиці, а народ повтікав перед филистимлянами. **12** І став він посередіні тієї ділянки та й врятував її, а филистимлян побив. І зробив Господь велике спасіння. **13** І зійшли троє з тридцяти напочатку, і прийшли в жнив'я до Давида, до твердині Адуллам. А громада филистимлян таборувала в долині Рефаїм. **14** Давид же тоді був у твердині, а залога филистимська була тоді в Віфлеємі. **15** І сп'рагнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з криниці, що в брамі?“ **16** І про́дерлися ці три лицарі до филистимського табору, і зачерпнули води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли, і принесли до Давида, та він не схотів її пити, — і вилив її для Господа, **17** та й сказав: „Борони мене, Господи, чинити таке! Чи я буду пити кров тих мужів, що ходили, наражаючи життям своїм? І не хотів він пити її... Оце зробили три ці лицарі. **18** А Авішай, брат Йоава, Церуїного сина, — він голова цих тридцяти. І він вимахував своїм

списом над трьома сотнями, що побив. І він мав славу серед тих трьох. **19** Із тих тридцятьох він був найбільше поважаний, і став він їм за провідника. А до тих трьох не належав. **20** А Беная, син Егоядин, син хороброго мужа, багаточинний, з Кавцеїлу, побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов, і забив лева в середині ями сніжного дня. **21** Також побив він одного єгиптянина, мужа поставного, а в руці цього єгиптянина був спис. І зійшов він до нього з києм, і ви́дер списа з руки того єгиптянина, — та й убив його списом його. **22** Оце зробив Беная, син Егоядин, і його слава була серед тих трьох лицарів. **23** Із тих тридцяти він був поважніший, а до тих трьох не належав. І Давид призна́чив його до своєї таємної ради. **24** Асаїл, Йоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеєму; **25** Шамма хародянин, Еліка хародянин, **26** Хелец палтянин; Іра, син Іквешів, текоїтянин; **27** Авіезер аннетотянин, Мевуннай хушатянин, **28** Цалмон ахохянин, Магарай нетофатянин, **29** Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Ріваїв, міг'ів'атянин, сини Веніяминові; **30** Беная пір'ятонянин, Гіддай з Нахале-Гаашу, **31** Аві-Алвон арватянин, Азмавет бархум'янин, **32** Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан, **33** Шамма гарарянин; Ахіам, син Шарарів, арарянин; **34** Еліфелет, син Ахасбаів, сина маахатянина; Еліам, син Ахітофелів, гіллонянин; **35** Хецрав кармелянин, Паарай арб'янин, **36** Ї'гал, син Натанів, з Цови; Бані гадянин, **37** Целек аммонянин; Нахарай бееротянин, зброєноша Йоава, сина Церуїного; **38** Іра їтрянин, Гарев їтрянин, **39** Урія хіттянин, — усіх тридцять і сім.

24 І знову запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив сатанá Давида проти них, говорячи: „Иди, перелічи Ізраїля та Юду!“ **2** І сказав цар до Йоава, вождя війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих племін від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічіть народ, — і я пізнаю число цього народу“. **3** І сказав Йоав до царя: „Нехай же Господь, Бог твій, додасть до народу в сто раз стільки, скільки є, а очі мого пана, царя, бачать. Та нащо пан мій, цар, уподобав собі таку річ?“ **4** Та цареве слово до Йоава та на військових провідників перемогло. І вийшов Йоав та військові провідники від царя, щоб перелічити Ізраїлів народ. **5** І перейшли вони Йордан, і таборували в Ароері, з правого боку міста, що лежить в середині долини Гаду та при Язері. **6** І прийшли вони до Гілеаду та до краю Тахтім-Ходші. І прийшли до Дан-Яану, і навколо до Сидону. **7** І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хіввеянина та ханаанеянина, і

вийшли до Юдиного Негеву, до Беер-Шеви. **8** І уподобає Собі тебе!“ **24** І сказав цар до Аравни: мандрували вони по цілому краю, і прийшли в кінці дев'яти місяців та двадцяти днів до Єрусалиму. **9** І дав Йоав цареві число переліку народу. І було Ізраїля вісімсот тисяч сильних мужів, що витягають меча, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка. **10** І збентежилася Давидове серце, як перелічив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрішив, що зробив це! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже неумудро вчинив!“ **11** І встав Давид рано вранці, а Господнє слово було до пророка Гада, Давидового прозорливіця, говорячи: **12** „Іди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю її тобі“. **13** І прийшов Гад до Давида, і розповів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім літ голоду в твоїм краї, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а вони тебе гнатимуть, чи теж буде три дні моровиця в твоїм Краї? Подумай тепер та й ріши, яке слово верну я Тому, Хто послав мене“. **14** І сказав Давид до Гада: „Сильно скорблю я! Нехай же впадемо ми до Господньої руки, „бо велике Його милосердя“, а в руку людську нехай я не впаду!“ **15** І дав Господь моровицю в Ізраїлі від ранку й аж до часу умовлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сімдесят тисяч чоловіка... **16** І простяг той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб вигубити його, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв серед народу: Забагато тепер, попусти свою руку!“ А Ангол Господній був при тоці євусіянина Аравни. **17** І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивав серед народу, і проказав: „Я ось згрішив, і пішов проти Закону. А ці вівці, — що зробили вони? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого!“ **18** І прийшов того дня Гад до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господеві жертівника на току євусіянина Аравни“. **19** І пішов Давид за словами Гадовими, як наказав був Господь. **20** І виглянув Аравна, і побачив царя та його слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві обличчям своїм до землі. **21** І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мій, цар, до свого раба?“ А Давид відказав: „Купити від тебе цього тока, щоб збудувати жертівника для Господа, — і буде стримана зараза від народу“. **22** І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мій, цар, візьме, і нехай принесє жертву, що добре в очах його. Дивися, — ось худоба на цілопалення, а молотілки та ярма — на дрóва. **23** Усе віддає Аравна, о царю, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твій, нехай

1 царів

1 А Давид постарів, увійшов у літа. І покривали його одежами, та не було йому тепло. **2** І сказали йому його раби: „Нехай пошукають для пана царя молоду дівчину, — і стане вона перед царем, і буде йому за доглядачку. І буде вона лежати при лоні твоїм, — і буде тепло панові цареві!“ **3** І шукали дівчину вродливу по всій Ізраїлевій границі, та й знайшли шунаммітку Авішаґ, і привели її до царя. **4** А та дівчина була дуже вродлива. І була вона цареві доглядачкою, і прислугувала йому, та цар не пізнав її. **5** А Адонія, син Хаґгітин, бундючився та говорив: „Я буду царювати!“ І справив він собі повоза та верхівців, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою. **6** А батько його нікоби його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“ А він також був дуже вродливий, і мати народила його по Авесаломі. **7** І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та зо священником Евиятаром, — і вони помагали Адонії. **8** А священник Садок, і Беная, син Еґоядин, і пророк Натан, і Шім'ї, і Реї та Давидові лицарі не були з Адонією. **9** І приніс Адонія в жертву худоби дрібної та худоби великої, та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Роґелі, і закликав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських слуг. **10** А пророка Натана, і Беная, і лицарів та брата свого Соломона він не покликав. **11** І сказав Натан до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарював Адонія, син Хаґгітин, а пан наш Давид не знає про те?“ **12** А тепер іди, я тобі пораджу, — і рятуй життя своє та життя сина свого Соломона! **13** Іди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: Чи ж не ти, пане мій царю, присягнув був своїй невірлици, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарював Адонія? **14** Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійду за тобою, і потверджу слова твої“. **15** І ввійшла Вірсавія до царя в кімнату, — а цар був дуже старий, і шунаммітка Авішаґ послугувала цареві. **16** І похилилася Вірсавія, і вклонилася цареві до землі. А цар сказав: „Що тобі?“ **17** І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невірлици Господом, Богом своїм: Соломон, син твій, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм. **18** А тепер ось зацарював Адонія, а ти, пане мій царю, не знаєш про те. **19** І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і покликав усіх царських синів, і священника Евиятара та Йоава, вождя війська, а раба твого Соломона не

покликав. **20** А ти, пане мій царю, — очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хто буде сидіти на троні пана мого царя по ньому. **21** Інакше станеться, як спочине пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломон винними“. **22** І ось, ще вона говорила з царем, а прийшов пророк Натан. **23** І донесли цареві, говорячи: „Ось пророк Натан!“ І ввійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі. **24** І сказав Натан: „Пане мій царю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм? **25** Бо зійшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він покликав усіх царських синів, і провідників війська, і священника Евиятара, і ось вони їдять та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адонія! **26** А мене — я раб твій! — і священника Садок, і Беная, сина Еґоядиного, та раба твого Соломона не покликав. **27** Чи ця річ була від пана мого царя, а ти не повідомив раба свого, хто буде сидіти на троні мого пана царя по ньому?“ **28** А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“ І прийшла вона перед царське обличчя, і стала перед царем. **29** І присягнув цар та й сказав: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, — **30** як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на моєму троні замість мене, — так я й зроблю цього дня!“ **31** І вклонилася Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навіки!“ **32** І сказав цар Давид: „Покличте мені священника Садок, і пророка Натана та Беная, сина Еґоядиного“. **33** І поприходили вони перед цареве обличчя. **34** І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадить мого сина Соломона на мою мулицю, і зведіть його до Гіхону. **35** А там помаже його священник Садок та пророк Натан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурму та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон! **36** Потім підете за ним, а він увійде та й сяде на моєму троні, і він буде царювати замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“. **37** І відповів Беная, син Еґоядин, та й сказав: „Аміль. Так нехай скаже Господь, Бог пана мого царя! **38** Як був Господь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звеличить трон його над трона пана мого царя Давида!“ **39** І пішов священник Садок та пророк Натан, і Беная, син Еґоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повели його до Гіхону. **39** І взяв священник Садок

рога оливи із скинії, та й помазав Соломона. І засурмили в сурмі, та й кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“ **40** І піднявся за ним увесь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадалася від їхнього голосу! **41** І почув це Адонія та всі поклікані, що були з ним, а вони тількищо скінчили їсти. І почув Йоав голос сурми та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“ **42** Ще він говорив, аж ось приходить Йоанатан, син священника Евятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, і звісти нам щось добре!“ **43** І відповів Йоанатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановив на царя Соломона!“ **44** І послав із ним цар священника Садока та пророка Натана, і Бенаю, Єгоядиного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони посадили його на царську мұлищу. **45** І помазали його в Гіхоні священник Садок та пророк Натан на царя. І повиходили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули. **46** І Соломон уже засів на троні царства. **47** І також поспоходилися царські слуги, щоб поблагословити нашого пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славнішим від твого імені, і нехай звеличить його трон над трона твого! І вклонився цар на ложі своїм. **48** І сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидячого на моїм троні, а мої очі те бачать!“ **49** І затремтіли, і повставали всі поклікані, що були з Адонією, і пішли кожен на доріжку свою... **50** А Адонія боявся Соломона. І встав він, і пішов, і схопився за роги жертьвіника. **51** І донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адонія злякався царя Соломона, й ось він схопився за роги жертьвіника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягне мені, що не вб'є свого раба мечем!“ **52** І сказав Соломон: „Якщо він буде мужем чєсним, ані волосіна його не впаде на землю! А якщо знайдеться в ньому зло, то помре“. **53** І послав цар Соломон, і відвели його від жертьвіника. І прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Іди до свого дому!“

2 І наблизилися Давидові дні до смерти, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи: **2** „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцний та станеш мужем. **3** І будеш ти стерегти накази Господа, Бога свого, щоб ходити його дорогами, щоб стерегти постанови його, заповіді його, та устави його й свідчення його, як писано в Мойсеевм Законі, щоб тобі щастило в усьому, що будеш робити, і скрізь, куди звєрнешся, **4** щоб віповнив Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти

дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правді всім своїм серцем та всією душею своєю, то, сказав: Не буде переводу нікому від тебе на троні Ізраїлевім! **5** А також ти знаєш, що зробив мені Йоав, син Церуїн, що зробив він двом провідникам Ізраїлевих військ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Єтеровому. Він повбивав їх, і пролив воєнну кров у час миру, і поплямив воєнню кров'ю свого пояса, що на стєгнах його, та сандалі свої, що на ногах його. **6** І ти зробиш за своєю мудрістю, і не даси знизитися сивині його мирно до шеблу. (Sheol h7585) **7** А синам гілеадянина Барзілаа зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що їдять за твоїм столом, бо вони отак прийшли до мене, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом. **8** А ось з тобою Шім'ї, Герин син, веніаминівець із Бахуріму. А він прокляв був мене гострим прокляттям того дня, коли я йшов до Маханаїму. Та він прийшов до Йордану стрінити мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем! **9** А тепер не прощай йому, бо ти муж мудрий, і знатимеш, що зробити йому, — і ти сивину його зведеш у крові до шеблу“. (Sheol h7585) **10** І спочив Давид з батьками своїми, і був похований у Давидовім Місті. **11** А дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хевроні царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки. **12** І сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його царювання було дуже міцне. **13** І прийшов Адонія, син Гаг'їтин, до Вірсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи прїхід твій — з миром?“ І він відказав: „З миром“. **14** І сказав: „Справа в мене до тебе“. А вона відказала: „Говори!“ **15** І він сказав: „Ти знаєш, що моє було це царство, і на мене звернув увесь Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Та відійшло царство, і досталося моему братові, бо від Господа це сталося йому. **16** А тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй мені!“ А вона сказала йому: „Говори!“ **17** І він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунамїтку Авішаг за жінку“. **18** І сказала Вірсавія: „Добре, — я скажу про тебе цареві“. **19** І прийшла Вірсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. А цар устав назустріч їй, і вклонився їй, та й сів на своєму троні. І поставив він трона й для царевої матері, і вона сіла по правіці його. **20** І сказала вона: „Одне мале жадання бажаю я від тебе, — не відмов мені“. І сказав їй цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмовлю тобі“. **21** І сказала вона: „Нехай шунамїтка Авішаг буде дана братові своєму Адонії за жінку“. **22** І відповів цар Соломон та й сказав своїй матері: „І нащо ти проісиш

шунамітку Авішаґ для Адонії? Та попроси для нього й царства, бо він брат мій, старший від мене, і для нього, і для священника Евятара, і для Йоава, Церуїного сина!“ **23** І присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, коли не на душу свою говорив Адонія це слово... **24** А тепер, — як живий Господь, що міцно поставив мене й посадовив мене на троні мого батька Давида, і що зробив мені дім, як говорив був, — сьогодні буде вбитий Адонія!“ **25** І послав цар Соломон через Бенаю, Егоядиного сина, — і він уразив його, і той помер... **26** А священникові Евятарові цар сказав: „Іди до Анатоту на поля свої, бо ти чоловік смерти, а цього дня не вб'ю тебе, бо носив ти ковчега Владики Господа перед обличчям батька мого Давида, і що терпів ти в усьому, в чому терпів мій батько“. **27** І вигнав Соломон Евятара, щоб не був священником для Господа, щоб виповнилося слово Господнє, яке говорив у Шіло на дні Ілїїв. **28** А звістка про це прийшла аж до Йоава, бо Йоав схилявся до Адонії, а до Авесалома не схилявся. І втік Йоав до Господньої скинії, і схопився за роги жертовника... **29** І донесено цареві Соломонові, що Йоав утік до скинії Господньої, і ось він при жертовнику. І послав Соломон Бенаю, Егоядиного сина, говорячи: „Іди, — уразі його!“ **30** І ввійшов Бенаю до Господньої скинії, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ А той відказав: „Ні, я тут помру!“ І передав Бенаю цареві це слово, говорячи: „Так сказав Йоав, і так відповів мені“. **31** І сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, і вразі його. І поховаш його, і здїймеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому мого батька. **32** І нехай оберне Господь його кров на його голову, що він уразив був двох мужів справедливих та ліпших від нього, і повбивав їх мечем, а батько мій Давид того не знав: Авнера, Нериного сина, провідника Ізраїлевого війська, та Амасу, сина Єстеревого, провідника Юдиного війська. **33** І нехай звернеться їхня кров на голову Йоава та на голову насіння його навіки. А Давидові й насінню його та дому його й трону його нехай буде мир від Господа аж навіки“. **34** І пішов Бенаю, Егоядин син, і вразив його, та й убив його. І був він похований у своїм домі в пустині. **35** А цар, замість нього, настановів над військом Бенаю, Егоядиного сина, а священника Садока цар настановив замість Евятара. **36** І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав йому: „Збудуй собі дім в Єрусалимі, й осядеш там, і не вийдеш звідти ані сюди, ані туди. **37** І буде того дня, як ти вийдеш і перейдеш потік Кедрон, то щоб ти добре знав, що конче помреш. Кров

твоя буде на голові твоїй!“ **38** І сказав Шім'ї до царя: „Добра це річ. Як наказав пан мій цар, так зробить раб твій.“ І сидів Шім'ї в Єрусалимі багато днів. **39** І сталося в кінці трьох років, і втекли двоє рабів Шім'ї до Ахіша, Маахіного сина, гатського царя. І донесли Шім'ї, говорячи: „Ось раби твої в Гаті!“ **40** І встав Шім'ї, й осідлав осла свого та й подався до Ахіша, щоб пошукати своїх рабів. І пішов Шім'ї, і привів своїх рабів з Гату. **41** А Соломонові донесено, що Шім'ї пішов з Єрусалиму в Гат і вернувся. **42** І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав до нього: „Чи ж я не записав тебе Господом, і не взяв свідка проти тебе, говорячи: Того дня, коли ти вийдеш і підеш туди чи сюди, щоб ти добре знав, що конче помреш? І ти сказав мені: Добра це річ, що я чув. **43** І чому ти не додержувався Господньої присяги та наказу, що я наказав був тобі?“ **44** І сказав цар до Шім'ї: „Ти знаєш усе те зло, і знало твоє серце, що зробиш ти Давидові, батькові моему. І поверне Господь твоє зло на твою голову. **45** А цар Соломон — благословенний, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки“. **46** І цар наказав Бенаї, Егоядиному синові, і той вийшов і вразив його, — і він номер. І царство зміцніло в Соломоновій руці.

3 І посвоячився Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв фараонову дочку, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчив будувати свого дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму. **2** Та народ приносив жертви на пагірках, бо не був ще збудований дім для Господнього Імени аж до тих днів. **3** І полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він приносив жертви та кадив на пагірках. **4** І пішов був цар до Гів'ону, щоб приносити там жертви, бо то найбільший пагірок. Тисячу цілопалень приніс Соломон на тому жертовникові. **5** У Гів'оні з'явився Господь до Соломона в нічному сні. І Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“ **6** А Соломон відказав: „Ти зробив був велику милість із рабом своїм Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простотою серця з Тобою. І зберіг Ти йому ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є й цього дня. **7** А тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба царем замість батька мого Давида, — а я недоросток, не знаю виходу та входу. **8** А раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрав, — він народ численний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту. **9** Дай же Своему рабові серце розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізняти добре від злого, бо

хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?" **10** І була та річ приємна в Господніх очах, що Соломон попросив оцю річ. **11** І сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю річ, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, **12** то ось зроблю Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не було перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі. **13** А також те, чого не просив ти, Я даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою й не буде нікого серед царів усе життя твоє. **14** А якщо ти ходітимеш Моїми дорогами, щоб дотримувати постанови Мої та заповіді Мої, як ходив був батько твій Давид, то продовжу дні твої!" **15** І прокинувся Соломон, аж ось — це був сон. І ввійшов він до Єрусалиму, та й став перед ковчегом Господнього заповіту, і приніс цілопалення та вчинив жертви мирні. І зробив він гостину для всіх своїх слуг. **16** І прийшли до царя дві жінки блудниці, та й стали перед обличчям його. **17** І сказала одна жінка: „Прошу, пане мій, — я та ця жінка сидимо в одному домі. І породила я при ній у цьому домі. **18** І сталося третього дня по породі моїм, і породила теж оця жінка. А ми були разом, нікого чужого в домі з нами не було, тільки двоє нас було в домі. **19** А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на нього. **20** І встала вона серед ночі, і взяла мого сина від мене, — а невільниця твоя спала, — і поклала його при своєму лоні, а свого померлого сина поклала при лоні моїм. **21** І встала я рано, щоб погодувати сина свого, аж ось — помер він! І привидилася я до нього рано, а ото — не був це син мій, що я породила..." **22** А інша жінка відказала: „Ні, то мій син — живий, а твій син — мертвий!" А та говорила: „Ні, то твій син — мертвий, а мій син — живий!" І так сперечались вони перед царем. **23** І сказав цар: „Ця говорить: Це мій син живий, а син твій — мертвий, а та говорить: Ні, то син твій — мертвий, а мій син — живий..." **24** І сказав цар: „Подайте мені меч!" І принесли меча перед цареве обличчя. **25** І сказав цар: „Розітніть це живе дитя надвоє, і дайте половину одній, а половину другій!" **26** І сказала до царя жінка, що син її — той живий, бо запалилася любов її до сина свого, — і сказала вона: „Прошу, пане мій, дайте їй немовлятку живим, а забити — не забувайте його!" А та каже: „Хай не буде ні мені, ні тобі, — розтинайте!" **27** А цар відповів та й сказав: „Дайте їй це живе немовлятко, а вбивати — не вбивайте його. Вона його мати!" **28** І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар

розсудив, і стали боятися царя, бо бачили, що в ньому Божя мудрість, щоб чинити суд.

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем. **2** А оце його провідники: Азарія, Садоків син, священник. **3** Еліхореф та Ахійя, сини Шіші, писарі. Йосафат, син Ахилудів, канцлер. **4** А Беная, Егоядин син, — над військом, а Садок та Евятар — священники. **5** А Азарія, Натанів син, — над намісниками, а Завуд, син Натанів — священник, товариш царів. **6** А Ахішар — над домом, а Адонірам, Авдин син — над даниною. **7** А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дім його, — місяць на рік був на одного на годування. **8** А оце їхні імена: Бен-Гур — в Єфремових горах, **9** Бен-Декер — у Макаці, і в Шаалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану. **10** Бен-Гесед — в Арубботі, йому належали: Сохо та весь край Хеферу. **11** Бен-Авінадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка, була йому за жінку. **12** Баана, Ахилудів син — Таанах і Мерідо та весь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Ізреелу, від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеаму. **13** Бен-Гевер — у Гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яіра, сина Манасії, що в Гілеаді, йому околиця Аргову, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мід'яним засувом. **14** Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі. **15** Ахімаац — в Нефталімі; також він узяв Босмат, Соломонову дочку, за жінку. **16** Баана, Хушаїв син, в Асирі та в Бе-Алоті. **17** Йосафат, Паруахів син, в Іссахарі. **18** Шім'ї, Елин син, — у Веніяміні. **19** Гевер, — син Уріїв, — у Гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Ога, царя башанського. А один намісник, що в усьому Краї. **20** Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо многоті. Вони їли й пили та тішилися! **21** А Соломон панував над усіма царствами від Річки аж до филистимського краю та аж до границі Єгипту. Вони приносили дари та служили Соломонові по всі дні його життя. **22** І була Соломонова пожива на один день: тридцять корів пшеничної муки, а шістдесят корів іншої муки. **23** Десятеро з великої ситої худоби, і двадцяттеро з худоби великої з паші та сотня худоби дрібної, окрім оленя, і сарни, і антилопи та ситих гусок. **24** Бо він панував по всій цій стороні Річки від Тіфсаху та аж до Азії над усіма царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо. **25** І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та під своєю фігою від Дану й аж до Беер-Шеви всі дні Соломона. **26** І було в Соломона сорок тисяч стійлів для коней колесниць його та дванадцять тисяч верхівців.

27 І годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до столу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостачі ні в чому. 28 А ячмєню та соломи для коней та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього. 29 І дав Бог Соломонові дуже багато мудрости та розуму, а широкість серця — як пісок, що на березі моря. 30 І збільшилася Соломонова мудрість над мудрість усіх синів сходу та над усю мудрість Єгипту. 31 І був він мудріший від усякого чоловіка, — від Етана езрахїтського, і Гемана, і Калкола та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було славне серед усіх людей навколо. 32 І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було — тисяча й п'ять. 33 І говорив він про дерева, від кедру, що на Ливані, й аж до ісбпу, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плазуюче та про рибу. 34 І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів краї, що чули про мудрість його.

5 І послав Хірам, цар Тиру, своїх слуг до Соломона, бо почув, що його помазали на царя на місце батька його, бо Хірам був приятелем Давидовим по всі дні. 2 І послав Соломон до Хірама, говорячи: 3 „Ти знаєш мого батька Давида, що не міг він збудувати дому для Імени Господа, Бога свого, через війни, що оточували його, аж поки Господь не віддав їх, ворогів, під стопи ніг його. 4 А тепер Господь, Бог мій, дав мені відпочинок навколо, — нема противника, і нема злого випадку. 5 І ото я маю на думці збудувати дім Імени Господа, Бога мого, як Господь говорив був моєму батькові Давидові, кажучи: Син твій, якого дам замість тебе на трон твій, він збудує той дім для Імєння Мого. 6 А тепер накажи, і нехай зітнуть мені кедри з Ливану, а раби мої будуть із рабами твоїми, а в нагороду за твоїх рабів я дам тобі все, що скажеш, бо ти знаєш, що серед нас немає нікого, хто вмів би стинати дерева, як сидоняни“. 7 І сталося, як почув Хірам Соломонові слова, то дуже зрадів та й сказав: „Благословєнний Господь сьогодні, що дав Давидові мудрого сина над цим великим народом!“ 8 І послав Хірам до Соломона, говорячи: „Почув я про те, про що посилав ти до мене. Я виконаю все бажання твоє, щодо дерева кєдрового та дерева кипарисового. 9 Мої раби спустять із Ливану до моря, а я їх поскладάю в плоти, і відправлю морем аж до місця, про яке пошлеш мені звістку, і порозбиваю їх там, і ти забєрєш. А ти виконаєш моє бажання, — дати хліба для мого дому“.

10 І давав Хірам Соломонові дерева кєдрові та дерева кипарисові, — усе за бажанням його. 11 А Соломон давав Хірамові двадцять тисяч корів пшениці, — живність для дому його, та двадцять тисяч корів тівченої оливи. Так давав Соломон Хірамові рік-у-рік. 12 А Господь дав Соломонові мудрість, як обіцяв був йому. І був мир між Хірамом та між Соломоном, і обидва вони склали умову. 13 А Соломон зібрав данїну робітників з всього Ізраїля, і була та данина — тридцять тисяч чоловіка. 14 І він посилав їх до Ливану, по десять тисяч на місяць, наперемїну: місяць були вони на Ливані, два місяці — у домі своїм; а Адонїрам доглядав над робітниками. 15 І було в Соломона сімдесят тисяч тягарбвих носіїв та вісімдесят тисяч ламачів у горах, 16 окрім трьох тисяч і трьох сотень керівників, що настановив Соломон над працею, — вони правили над народом, що робили працю. 17 І цар наказав, і вони ламали велике каміння, каміння дороге, щоб закласти дім із тєсаного каміння. 18 І їх отєсували будівнічі Соломонові й будівнічі Хірамові та гївляни, і наготєвили дерева та каміння на збудування храму.

6 І сталося, року чотирисотого й вісімдесятого по виході Ізраїлевих синів з єгипетського краї, четвертого року Соломонового царювання над Ізраїлем, місяця зїва, почав він будувати той храм для Господа. 2 А той храм, що цар Соломон збудував для Господа, — шістдесят ліктів довжинā його, а двадцять — ширинā його, а тридцять ліктів — вишинā його. 3 А притвор перед храмом цього дому — двадцять ліктів довжинā його, відповідно широкости храму, десять ліктів ширина його перед храмом. 4 І зробив він для храму прозорі вікна, широкі знадвору й вузькі всередині. 5 А до стїни храму збудував він прибудівку навколо, зо стїнами дому навколо храму та найсвятїшого, і поробив бїчні кїмнати навколо. 6 Дблїшна прибудівка — ширина її п'ять ліктів, а середня — шість ліктів ширина її, а третя — сім ліктів ширина її, бо він дав навколо храму знадвору вїступи, щоб не тримати їх у стїнах храму. 7 А храм, коли був будбваний, будувався з вїкїнченого каменя з каменолбмні, а молоткі та сокира, всяке залїзне знаряддя не було чує в храмі, коли його будували. 8 Вхїд до середньої бїчної кїмнати був з правого боку храму, а кручїнами схбдами вхбдили до середньої, а з середньої — до третьбї. 9 І збудував він той храм та й покїнчїв його. І покїв він храм дошкāми та брускāми кєдрових дерєв. 10 І збудував він прибудівку на вєсьє храм, — п'ять ліктів вишинā її, і вона трималася храму кєдровими деревїнами. 11 І булб Господнє слово

до Соломона, говорячи: **12** „Цей храм, що ти будуєш, — якщо ти ходитимеш Моїми уставами й постанови Мої будеш виконувати, і будеш дотримувати всі Мої заповіді, щоб ними ходити, то Я виповню на тобі Своє слово, яке Я говорив був батькові твоєму Давидові. **13** І пробуватиму посеред Ізраїлевих синів, і не покину Свого Ізраїлевого народу“. **14** І збудував Соломон той храм та й скінчив його. **15** І побудував він стіни храму зсередини з кедрових дощок, від підлоги храму аж до стін стропу покрив усередині деревом, а підлогу храму покрив кипарисовими дошками. **16** І збудував тих двадцять ліктів стіні з-заду храму з кедрових дощок, від підлоги аж до стін стропу, і це збудував йому зсередини за девіра, за Святеє Святих. **17** А той храм був на сорок ліктів, він — той, що перед девіром. **18** А на кедрині всередині храму була різьба огірків та відкритих квітів. Усе — кедрина, камінь був невидний. **19** А найсвятіше він приготував усередині храму, щоб дати туди ковчєга Господнього заповіту. **20** А середина найсвятішого двадцять ліктів довжині, а двадцять ліктів ширині, а двадцять ліктів вишині його, і він покрив його щирим золотом, і також покрив кедрового жертовника. **21** І Соломон покрив той храм зсередини щирим золотом, а перед найсвятішим перетягнув золотими ланцюгами, та покрив його золотом. **22** І увесь храм він покрив золотом аж до кінця всього храму і всього жертовника, що при найсвятішому, покрив золотом. **23** І зробив у найсвятішому двох херувимів з оливкового дерева, — десять ліктів вишині його. **24** І п'ять ліктів одне крило херувима, і п'ять ліктів друге крило херувима; десять ліктів від кінця одного його крила і аж до кінця другого його крила. **25** І десять ліктів був і другий херувим, — одна міра й один вид обом херувимам. **26** Височині одного херувима — десять ліктів, і так і другого херувима. **27** І дав він тих херувимів усередині внутрішнього храму. І херувими простягали свої крила, і торкалося крило одного однієї стіни, а крило другого херувима торкалося другої стіни. А їхні внутрішні крила дотикалися крило до крила. **28** І він покрив херувимів золотом. **29** А всі стіни храму навколо приоздобив ритими різьбами херувимів і пальм та розкритих квітів, зсередини та від зовнішньої частини. **30** А підлогу храму він покрив золотом для внутрішньої та для зовнішньої частини. **31** А на вхід до найсвятішого зробив двері з оливкового дерева; стовп, бічні одвірки — п'ятикутні. **32** І двоє дверей були з оливкового дерева, і на них були пороблені різьби херувимів і пальм

та розкритих квітів, і покрив золотом; і обклав золотом тих херувимів та ті пальми. **33** І так поробив і одвірки для входу до храму, з оливкового дерева, одвірки чотирикутні. **34** А двоє дверей були з кипарисового дерева. Дві частині одних дверей та дві частині других дверей були рухомі. **35** І повирізував на них херувимів і пальми та розкриті квіти, і покрив золотом, викутим по різьбі. **36** І збудував він унутрішній двір, — три ряди тесаного каменя та ряд стятого кедрового брусця. **37** Року четвертого був заложений храм Господній, у місяці зів, **38** а року одинадцятого, у місяці бул, — він місяць восьмий — був закінчений той храм зо всіма речами його та за всіма планами його. І він будував його сім років.

7 А свій дім Соломон будував тринадцять років, та й скінчив увесь свій дім. **2** І збудував він дім Ливанського Лісу, — сто ліктів довжина його, і п'ятдесят ліктів ширина його, і тридцять ліктів вишина його, на чотирьох рядах кедрових стовпів, а кедрові брусця — на стовпах. **3** І покритий він був кедриною зверху на бічних кімнатах, що на сорока й п'яти стовпах, по п'ятнадцять на ряд. **4** А лүтків було три ряди, вікно до вікна три рази. **5** А всі двері та бічні одвірки — чотирикутні, з порігми, а навпроти — вікно до вікна три рази. **6** І зробив він сіни зо стовпів, — п'ятдесят ліктів довжині їх та тридцять ліктів ширини їх, і інші сіни перед ними, і стовпи, і причілок даху. **7** І зробив він троніву залю, де судив, залю судову, і покрив кедриною від підлоги до стелі. **8** А його дім, де жив, на іншому дворі, зсередини сіней, був такий, як та робота. І зробив він дім для фарабової дочкі, яку взяв Соломон, — як ті сіни. **9** Усе це з дорогого каміння, тесаного за мірою, обрізаного пилкою зсередини та іззовні, і від основи аж до стелі, а іззовні аж до великого двора. **10** А заснований він був на дорогах каміннях, каміннях великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів, **11** А згори — дорогі каміння, тесані за мірою, та кедріна. **12** А навколо — великий двір, три ряди тесаного каміння та ряд стятого кедрового брусця; те саме й для внутрішнього двору Господнього храму та для сіней храму. **13** І послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хірама, — **14** це син однієї вдови, з племени Нефталимового, а батько його — тирянин, що робив на міді. І був він наповнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міді. І прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу. **15** І він відлив два мідяні стовпи, — вісімнадцять ліктів височині

одного стовпа, а шнур дванадцяти ліктів оточив би його; такий і стовп другий. **16** І зробив він дві маковиці, щоб дати на верхі тих стовпів, відлив їх із міді; п'ять ліктів височина однієї маковиці, і п'ять ліктів височина маковиці другої. **17** А на тих маковицях, що були на верхах стовпів, було мереживо плетеної роботи та шнурки роботою ланцюжків, — сім на маковиці одній і сім на маковиці другій. **18** І поробив він ті стовпи так, що два ряди гранатових яблук були навколо на одному мереживі, щоб покрити маковиці, що на верху; і так зробив і маковиці другій. **19** А маковиці, що на верху тих стовпів, були зроблені як лілеї, а чотири лікти, у притворі. **20** І маковиці на обох стовпах також звérху, навпроти віпуклини, що з боку мережива. А тих гранатових яблук — двісті, рядами навколо на маковиці другій. **21** І поставив він ті стовпи до притвору храму. І поставив він правого стовпа, і назвав ім'я йому: Яхін; і поставив стовпа лівого, і назвав ім'я йому: Боаз. **22** А на верху стовпів — зроблено як лілеї. І була скінчена робота стовпів. **23** І зробив він літе море, десять ліктів від краю його аж до краю його, навколо круглясте, і п'ять ліктів височина його. А шнур на тридцять ліктів оточив би його навколо. **24** А здолу на краях його оточували його подоби огірків, по десять у лікті, — вони оточували море навколо. Було два ряди тих огірків, вилитих при литті його. **25** Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звérху, а весь зад їх — до нутра. **26** А глибина його — долоня, а краї його подібні до краю келиха, як квітки лілеї. Містило воно дві тисячі батів. **27** І зробив він десять мідяних підстав, — чотири лікти довжина однієї підстави, і чотири лікти ширина її, а три лікти вишина її. **28** А оце робота підстави: у них лиштви, а ті лиштви поміж прутами. **29** А на лиштвах, що між прутами, леві, воли та херувими. А на прутах — звérху підніжки, а під левами та волами — китиці, зроблені розложистими. **30** І чотири мідяні кола для однієї підстави та мідяні о́си. А на чотирьох рогох — їхні рамена, під мідницею — рамена литі, з кожного боку китиці. **31** А гірло його — з нутра маковиці й вище лікоть; а гірло круглясте, роботи підніжка, лікоть і півлікті; і також на гирлі його різьби, а рамено їх квадратове, не круглясте. **32** І чотири ті кола були під лиштвами, а о́си колес — у підставі. А вишина одного кола — лікоть і півлікті. **33** А робота тих кіл — як робота кола возового; їхні о́си, і їхні обіддя, і їхні шпії, і їхні маточини — усе лите. **34** І чотири рамена на чотирьох рогох

однієї підстави; з підстави виходили рамена її. **35** А на верху підстави було округле навкілля, півлікті вишини; а на верху підстави ручки її та лиштви її з неї. **36** І він повирізував на таблицях ручки її та на лиштвах її херувимів левів та пальми, на кожнім вільнім місці, та китиці навколо. **37** Як це, він зробив десять підстав, — лиття одне, міра одна, одна робота для них усіх. **38** І зробив він десять мідяних умивальниць, — сорок батів мала кожна вмивальниця; чотири лікти кожна вмивальниця; одна вмивальниця на одній підставі, так для десяти підстав. **39** І дав ті підстави — п'ять на боці храму з правиці, і п'ять на боці храму з лівиці його, а море дав на правому боці храму, наперед, навпроти полудня. **40** І поробив Хірам умивальниці й лопатки та кропильниці. І покінчив Хірам робити всю ту роботу, що зробив цареві Соломонові для храму Господнього: **41** два стовпи та дві голівки маковиці, що на верху стовпів, і два мережива на покритті двох голівок маковиці, що на верху стовпів; **42** і чотири сотні гранатових яблук для двох мережив, — два ряди гранатових яблук для одного мережива, на покритті обох голівок маковиці, що на верху стовпів; **43** і підстави — десять, і вмивальниці — десять; **44** і одне море, і воли — дванадцять під морем; **45** і гóрнята, і лопатки, і кропильниці та всі ті речі, що Хірам поробив цареві Соломонові в Господньому домі, — усе вполірувана мідь. **46** На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глибокій землі між Суккотом та між Царетаном. **47** І порозставляв Соломон усі ці речі; через дуже велику многоту їх не була справджена вага міді. **48** І поробив Соломон усі речі, що в Господньому храмі: золотого жéртівника, і золотого столá, що на ньому хліб показний, **49** і свічники, — п'ять з правиці та п'ять з лівиці, перед найсвятішим, зо щирого золота; і квітки, і лямпáди, і щипчики, — з золота; **50** і миски, і нóжиці, і кропильниці, і ложки, і лопатки, — золото шире; і чопі для дверей внутрішнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото. **51** І була покінчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. І Соломон повнобіс освячені речі свого батька Давида; срібло й золото та речі дав у скарбниці Господнього храму.

8 Тоді Соломон зібрав усіх Ізраїлевих старших та голів племén, керівників батьківських домів Ізраїлевих синів, до царя Соломона до Єрусалиму, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **2** І були зібрані до царя Соломона всі ізраїльтяни в свято в місяці етанім, він — місяць сьомий. **3** І

поприходили всі Ізраїлеві старші, а священники понесли ковчега. **4** І понесли вони Господнього ковчега, і skinію заповіту та всі святі речі, що в ковчезі; і понесли їх священники та Левити. **5** А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралися при ньому, були з ним перед ковчегом, і приносили в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многість не була вона ані записувана, ані лічена. **6** І внесли священники ковчега Господнього заповіту до девіру храму, до Святого Святих, під крила херувимів. **7** Бо херувими простягали крила над місцем ковчегу, і зацінювали херувими над ковчегом та над його держакіми звérху. **8** А ті держакі були довгі, і голівки тих держаків були видні з святині перед найсвятішим, а зназóвні не були видні. І вони там аж до цього дня. **9** У ковчезі не було нічого, тільки дві камінні табличці, що поклав туди Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх з єгипетського країу. **10** І сталося, як священники виходили з святині, то хмара наповнила Господній храм. **11** І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила Господній храм! **12** Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. **13** Будуючи, я збудував оцей храм, на оселю Тобі, місце Твого пробування навіки!“ **14** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. **15** І він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і рукою Своєю тепер виконав, говорячи: **16** Від того дня, коли Я вивів Свій народ, Ізраїля, з Єгипту, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племін, щоб збудувати храм на пробування Мого Ймення там. І вибрав Я Давида, щоб був над Моїм Ізраїлевим народом. **17** І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїля. **18** Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі це на серці. **19** Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стéгон твоїх, — він збудує цей дім для Ймення Мого! **20** І виконав Господь Своє слово, що Він говорив. І став я на місце батька мого Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **21** І встановив я там місце для ковчега, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського країу.“ **22** І став Соломон перед Господнім жéртвником

навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг ру́ки свої до неба та й сказав: **23** „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небесах угорі та на землі до́лі. Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **24** Ти додérжав Своєму рабові, Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виконав, як цього дня. **25** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерж для Свого раба Давида, могó батька, те, що говорив був йому, кажучи: Не буде в тебе переводу з-перед лица Мого нікому з тих, що сидітимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої бóдуть держáтися своїх до́ріг, щоб ходити перед Моїм лицем, як ти ходив перед лицем Моїм. **26** А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запéвнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові, моєму батькові. **27** Бо чи ж справді Бог сидить на землі? Ось небо та небо небéс не обіймають Тебе, — щó ж тоді храм той, що я збудував? **28** Та Ти згляне́шся на молитву Свого раба та на його благáння, Господи, Боже мій, щоб почути спів та молитву, якою раб твій мо́литися перед лицем Твоїм сьогодні, **29** щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай буде Ймення Мое там, щоб почути молитву, якою буде мо́литися Твій раб на цьому місці! **30** І Ти будеш прислухáтися до благáння Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. А Ти почуєш на місці Свого пробування, на небесах, — і почуєш, і прóстиш. **31** Як згрі́шить лю́дина проти свого ближнього, і вимага́тимуть від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийдуть перед Твій жéртвник у цьому храмі, **32** то Ти почуєш із небéс, і зробиш, і розсуди́ш Своїх рабів, — осуди́ш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і вправедливи́ш праведного, щоб віддати йому за його справедливістю. **33** Коли Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрі́шив Тобі, і коли вони звéрнуться до Тебе, і будуть сла́вити Ім'я Твоє, і будуть мо́литися, і будуть благи́ти Тебе в цьому храмі, **34** то Ти почуєш із небес, і прóстиш гріх наро́ду Свого, Ізраїля, і вéрнеш їх до землі, яку дав Ти їхнім батькам. **35** Коли замкне́ться небо й не буде дощу́, бо прогрі́ша́ться Тобі, то коли знову вони помóляться на цьому місці, і будуть сла́вити Ім'я Твоє, — і від гріха́ свого відвэ́рнуться, бо Ти будеш їх впокоря́ти, — **36** то Ти почуєш на небесах, і прóстиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони пі́дуть, і Ти да́си дощ на край Свій, якого Ти дав Своєму наро́дові на спáдщину. **37**

Голод коли буде в краю, моровиця коли буде, посуха, жовтачка, сарана, черва коли буде, коли його ворог стане тіснити його в краю міст його, коли буде яка поразка, яка хвороба, — **38** усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен почує рану свого серця, і простягне руки свої до цього храму, **39** то Ти почуєш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і простиш, і зробиш, і даси кожному за всіма його дорогами, бо Ти Сам знаєш серце всіх людських синів, **40** щоб вони боялися Тебе по всі дні, доки вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим. **41** Також і чужинці, що він не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ймення Твого, — **42** бо почують і вони про велике Ім'я Твоє, і про сильну руку Твою та про витягнене рамено Твоє, — і прийде він і помолиться в цьому храмі, **43** Ти почуєш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде клікати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував. **44** Коли народ Твій вийде на війну на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **45** то почуєш Ти з неба їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **46** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і віддаси їх ворогові, а їхні полонителі відведуть їх у неволю до ворожого краю далекого чи близького, **47** і коли вони придуть до розуму в краю, куди взяті в неволю, і навернуться, і будуть благодіяти Тебе в краю полонителів своїх, говорячи: Ми згрішили, і безбожне чинили, були ми винні; **48** і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краю ворогів своїх, що їх поневόлили, і помоляться до Тебе в напрямі до свого краю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імени Твого, **49** то Ти почуєш на небесах, постійному місті пробування Свого, їхню молитву та їхнє благання, і зробиш їм суд, **50** і пробачиш Своему народові, щоб вони згрішили Тобі, і всі їхні провини, що завинили проти Тебе, і нахилиш до любови полонителів їхніх, і вони змилюються над ними, **51** бо вони — народ Твій та наділ Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з середини залізної гутничої печі, — **52** щоб очі Твої були відкриті на благання Твого раба та на благання народу Твого, Ізраїля, щоб

прислухуватися до них, коли вони клікатимуть до Тебе. **53** Бо Ти виділив їх зо всіх народів Собі на наділ, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти вивів наших батьків із Єгипту, Владико мій, Господи!“ **54** І сталося, як Соломон скінчив цю молитву й благання до Господа, то він устав від Господнього жертовника, де він стояв на колінах своїх, а руки його були простягнені до неба. **55** І встав він, і поблагословив усі Ізраїлеві збори, говорячи сильним голосом: **56** „Благословенний Господь, що дав мир Своему народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпало ані одне слово зо всіх його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея. **57** Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він із нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас, **58** щоб прихилити наше серце до Себе, щоб ми ходили всіма його дорогами, щоб ми дотримувалися наказів його, і уставів його та постанов його, як і Він наказав був нашим батькам. **59** І нехай будуть оці слова мої, якими я благав перед Господнім лицем, близькі до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день, **60** щоб знали всі народи землі, що Господь — Він Бог, і нема вже іншого! **61** І нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами його та щоб перестерігати заповіді його, як цього дня!“ **62** А цар та весь Ізраїль з ним принесли жертву перед Господнім лицем. **63** І приніс Соломон жертву для мирних жертв, що приносив для Господа: двадцять і дві тисячі худоби великої, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали освячення Господнього храму цар та всі Ізраїлеві сини. **64** Того дня цар освятив середину двору, що перед храмом Господнім, бо приготівив там цілопалення й хлібну жертву та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, що перед Господнім лицем, був малий для прийняття цілопалення й хлібної жертви та лою мирних жертв. **65** І вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирнадцять день. **66** Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагословили царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своему рабові Давидові та Своему народові Ізраїлеві.

9 І сталося, як Соломон покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що прагнув він зробити, **2** то Господь явився Соломонові другий раз, як

явився йому в Гів'оні. 3 І сказав Господь до нього: „Вислухав Я молитви твої та благання твої, якими благав ти перед лицем Моїм, — Я освятив той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Мое там аж навки. І будуть там Мої очі та серце Мое по всі дні. 4 А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистості серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх, 5 то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навки, як Я говорив був батькові твоєму Давидові, кажучи: Не буде первободу нікому з нащадків твоїх на Ізраїлевім троні. 6 Якщо ж справді відвернетесь ви та ваші сини від Мене, і не будете дотримувати заповідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, 7 то Я вінищу Ізраїля з поверхні землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ім'яння Свого, відкину від лица Свого. І стане Ізраїль за приповістку та за посміховище серед усіх народів! 8 І храм цей найвищий, — кожен, хто проходитиме біля нього, скам'яніє та свисне від здивування. І скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому? 9 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонилися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лихо!“ 10 І сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два доми, храм Господній та дім царський, 11 а Хірам, цар тирський, доставляв Соломонові кедрові дерева й дерева кипарисові, та золото на кожне бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї Галілі. 12 І вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобалися йому вони. 13 І він сказав: „Що це за міста, які ти дав мені, мій брате?“ І він назвав ім'я їм: Край Кавулу, і так вони зветься аж до цього дня. 14 І послав Хірам цареві сто й двадцять талантів золота. 15 А оце наказ тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і муру єрусалимського, і Хацору, і Мегіддо, і Гезеру. 16 Фараон, єгипетський цар, прийшов і здобув Гезер, та й спалив його огнем, а ханаанейнина, що сидів у місті, убив, і віддав його як віно для своєї дочкi, Соломоновi жінки. 17 І вибудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Дóлiшнього, 18 і Баалата, і Тамара в пустині того краю, 19 і всі міста на запási, що були Соломоновi, і міста на колесниці, і міста на верхівцiв, і інші бажання Соломоновi, що бажав збудувати

в Єрусалимі та на Ливані, та в усьому Краї панування його. 20 Увесь народ, що позостався з аморéян, хиттéян та перiззéян, хiввéян та євусéян, що вони не з Ізраїлевих синів, 21 їхні сини, що були позоставлені по них у Краю, яких Ізраїлеві сини не могли вигубити, — то взяв їх Соломон за поборóвих працівників, і так є аж до цього дня. 22 А з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — воякі, і його раби, і провідники його, і старші над трьома, і провідники над його колесницями та його верхівцi. 23 Оце приставлені провідники, що були над Соломоною роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правили наро́дом, який робив на праці. 24 Тільки фараонова дочка вийшла з Давидового Міста до свого дому, якого збудував їй; тоді збудував він Мілло. 25 І приніс Соломон три рази річно цілопáлення та мирні жертви на жéртвнику, що збудував Господéв, і кадив на тому, що перед Господнім лицем. І викінчив він той дім. 26 І цар Соломон наробив кораблiв в Ецйон-Геверi, що при Елотi на бéрези Червоного моря в едóмському краї. 27 І послав Хірам кораблями своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими. 28 І прийшли вони до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й двадцять талантів золота, та й привезли до царя Соломона.

10 А цариця Шеви, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імени, то прийшла ви́пробувати його за́гадками. 2 І прийшла вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблюдами, що несли па́хощі, і з дуже численним золотом, і з дорогим камінням. І прийшла вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її. 3 І Соломон віяснив їй усі її слова, — не було речі, незна́ної цареві, якої не порішив би він їй. 4 І побачила цариця Шevi всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував, 5 і їжу сто́лу його, і мéшкання рабів його, і поста́ву слуг його та їхні одежі, і напо́ї його, і цілопáлення, що він принісєть у Господньому домі, — і не могла вона з дива вийти! 6 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість. 7 І не повірила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була представлена мені й половина: ти переви́щив мудрість та добро тієї слави, про яку я чула! 8 Щасливі люди твої, щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість! 9 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до

Ізраїля навіки. І Він настановив тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“ 10 І далі вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахошів та дорогого каміння. Більш уже ніколи не приходило так багато, як оці пахоші, що цариця Шеви дала цареві Соломонові! 11 І також Хірамові кораблі, що довозили золото з Офіру, спроводжували з Офіру багато алмугового дерева та дороге каміння. 12 І поробив цар з алмугового дерева поруччя для Господнього храму та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. Ніколи не приходило так багато алмугового дерева, і не бачено аж до цього дня! 13 А цар Соломон дав цариці Шеви на жадання її все, чого вона бажала, окрім того, що дав їй як царський дарунок Соломонів. І обернулася вона, та й пішла до свого краю, вона та слуги її. 14 І була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень шістдесят і шість талантів золота, 15 окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих, та від усіх царів Арабії та краєвих намісників. 16 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів золота йшло на одного щита, 17 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три міні золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. 18 І зробив цар великого трона з слонвої кістки, і покрити його щирим золотом. 19 У трона було шість ступенів; а голова в трона кругляста позад його та поруччя з того й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. 20 І дванадцять левів стояли там на шости ступенях із того й з того боку. По всіх царствах не було так зробленого! 21 І ввесь посуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — шире золото, нічого із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 22 Бо цар мав на морі таршіські кораблі разом із кораблями Хірамовими. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довозили золото, і срібло, і слоніву кість, і мавп, і пав. 23 І став цар Соломон найбільшим від усіх земних царів, щодо багатства та щодо мудрости. 24 І вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце. 25 І вони приносили кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, і зброю, і пахоші, коні та мули, — із року в рік. 26 І назбирав Соломон колесниць та верхівців, і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та з царем в Єрусалимі. 27 І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, як

каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомори, що в Шефелі! 28 А коней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці брали їх із Кеве за встановлені гроби. 29 І входила й виходила колесниця з Єгипту за шість сотень шеклів срібла, а кінь — за сто й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хіттійських та царям сирійським.

11 А цар Соломон покохав багато чужинних жінок: і дочку фараонову, моавітянок, аммонітянок, едомітянок, сидонянок, хіттіянок, 2 із тих народів, що про них Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не ввійдете між них, і вони не ввійдуть між вас, бо вони справді нахилиють ваші серця до своїх богів“. До них прихилився Соломон коханням. 3 І було в нього жінок-княгинь сім сотень, а наложниць — три сотні. І жінки його прихилили його серце. 4 І сталося на час Соломонової старости, жінки його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида. 5 І пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомом, гідотою аммонітською. 6 І робив Соломон зле в очах Господніх, і не йшов певно за Господом, як його батько Давид. 7 Тоді Соломон збудував жертівника для Кемоша, моавської гідоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гідоти аммонських синів. 8 І так він зробив для всіх своїх чужинних жінок, що кадили та приносили жертви для своїх богів. 9 І розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся, 10 і наказував йому про що рік, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь. 11 І сказав Господь до Соломона: „Тому, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові. 12 Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його! 13 Та всього царства Я не відберу, — одне племіно Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибрав“. 14 І поставив Господь Соломонові за противника едомлянина Гадада, — він із царського насіння в Едомі. 15 І сталося, коли Давид був в Едомом, коли Йоав, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі. 16 Бо шість місяців сидів там Йоав та ввесь Ізраїль, аж поки він не вигубив кожного чоловічої статі в Едомі. 17 І втік Гадад, він та з ним мужі едомські, з слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим

хлопцем. **18** І встали вони з Мідіяну й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому дім та призначив йому утримання, і дав йому землю. **19** І знайшов Гадад велику милість у фараонових очах, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси. **20** І породила йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виховала його в фараоновому домі. І був Генуват у фараоновому домі серед фараонових синів. **21** І почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батьками, та що помер Йовав, начальник війська. І сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, й я піді до свого Краю!“ **22** А фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені, що ти оце хочеш іти до свого краю?“ Та той сказав: „Ні, таки конче відпусти мене!“ **23** І поставив Бог йому, Соломонові, за противника ще й Резона, сина Ел'яди, що втік від Гадад'езера, царя Цови, свого пана. **24** І зібрав він при собі людей, та й став провідником банди, коли Давид розбивав їх. І пішли вони до Дамаску, й осіли в ньому, і панували в Дамаску. **25** І був він противником для Ізраїля за всіх Соломонових днів, а це окрім того лиха, що чинив Гадад. І бридив він Ізраїлем, і запанував над Сирією. **26** А Єровоам, син Неватів, ефремівець, із Цереди, а ім'я його матері — Церуа, жінка вдова, — був раб Соломона. І підняв він руку на царя. **27** А оце та причина, що він підняв руку на царя: Соломон будував Мілло, і поправив пролім у Місті Давида, свого батька. **28** А той муж Єровоам був відважний. І побачив Соломон цього юнака, що він роботящий, і призначив його над усіма носіями Йісипового дому. **29** І сталося того часу, і вийшов Єровоам з Єрусалиму. І знайшов його на дорозі шілонянин Ахійя, пророк. Він був одягнений в нову одіж, й обидва вони були самі на полі. **30** І схопив Ахійя за ту нову одіж, що була на ньому, та й подер її на дванадцять кусків. **31** І сказав він до Єровоама „Візьми собі десять кусків, бо так сказав Господь, Бог Ізраїля: Оце Я віддираю царство з Соломонової руки, і дам тобі десять племен. **32** А одне племіно буде йому ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста, що Я вибрав його зо всіх Ізраїлевих племен. **33** Це тому, що вони покинули Мене і вклонялися Астарті, сидонській богині, і Кемошеві, богам моавському, та Мілкомові, богам аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очах, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид. **34** Та не візьму Я всього царства з руки його, бо оставлю його володарем по

всі дні життя його ради раба Мого Давида, що Я вибрав його, який додержував заповідів Моїх та постанов Моїх. **35** І візьму Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племен. **36** А синові його дам одне племіно, щоб позоставався світильник рабові Моему Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Мое Ім'ення. **37** А тебе Я візьму, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем. **38** І станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міцний дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля. **39** І буду впокоряти Давидове насіння ради того, тільки не по всі дні“. **40** І шукав Соломон, щоб забити Єровоама. І встав Єровоам, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. І пробував він в Єгипті аж до Соломонової смерті. **41** А решта Соломонових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“. **42** А днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, було сорок літ. **43** І спочив Соломон зо своїми батьками, і був похований у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

12 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся увесь Ізраїль, щоб настановити його царем. **2** І сталося, що це почув Єровоам, Неватів син, коли був іще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. І осівся Єровоам у Єгипті. **3** І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти тепер полегший жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. **5** А він відказав їм: „Ідіть же на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. **6** І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ **7** І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому народові, і будеш служити їм, і відповіси їм, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. **8** Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним. **9** І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповімо цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегший ярмо, що твій

батько наклав був на нас". 10 І говорили до нього ті молодикі, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому наро́дові, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізинець грубший за стéгна мого батька! 11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке́ ярмо, а я до́дам до вашого ярма! Батько мій карав вас бича́ми, а я каратиму вас скорпіонами!“ 12 І прийшов Єровоам та ввесь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 І цар жорсто́ко відповів наро́дові, і відкинув пораду старших, що радили йому. 14 І він говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я до́дам до вашого ярма. Батько мій карав вас бича́ми, а я каратиму вас скорпіонами!“ 15 І не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб спр́авдилося слово Йо́го, яке говорив був Господь через шіло́нянина Ахі́ю до Єровоама, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам части́на в Давиді? І спад́щини нема нам у сині Ес́сєя! До наметів своїх, о Ізраїлю! Позна́й тепер дім свій, Давиде!“ І пішов Ізраїль до наметів своїх. 17 А Ізраї́леві сини, що сиділи в Ю́диних містах, — тільки над ними зацарюва́в Рехав'ам. 18 І послав цар Рехав'ам Адоніра́ма, що був над даниною, та ввесь Ізраїль закида́в його́ ка́мінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспі́шив сісти на колесницю та вте́кти до Єрусалиму. 19 І збунтува́вся Ізраїль проти Давидового дому, і від нього́ відпав, і так є аж до цього́ дня. 20 І сталося, як увесь Ізраїль почув, що верну́вся Єровоам, то послали й покликати його́ на збо́ри, та й настанови́ли його́ царем над усім Ізраї́лем. За домом Дави́да не було ні́кого, окрім одного́ Ю́диного плéмени. 21 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав увесь Ю́дин дім та Веніа́минове племе́но, сто й вісімдеся́т тисяч ви́браних військо́вих, щоб воювати з Ізраї́левим домом, щоб вернути царство Рехав'амові, Соломо́новому синові. 22 І було Бо́же слово до Ше́маї, чолові́ка Бо́жого, говорячи: 23 „Скажи Рехав'амові, Соломо́новому синові, цареві Ю́диному, та всьому до́мові Ю́диному й Веніа́миновому, і решті наро́ду, говорячи: 24 Так говорить́ Госпо́дь: Не йдіть і не вою́йте з свої́ми брата́ми, Ізраї́левими синами! Верні́ться ко́жен до дому свого́, бо ця рі́ч стала́ся від Мене!“ І вони послу́хали́с Госпо́днього слова, і верну́лися, щоб піти за Госпо́днім словом. 25 І збудува́в Єровоам Сихема в Є́фремових го́рах, та й осівся в ньому. І вийшов він зві́дти, і збудува́в

Пену́їла. 26 І сказа́в Єровоам у своєму́ серці: „Тепер ве́рнеться царство до Давидового дому! 27 Якщо наро́д цей буде ходи́ти до Єрусалиму, щоб прино́сити жертви в Госпо́дньому до́мі, то ве́рнеться се́рце цього́ наро́ду до їхнього пана, до Рехав'ама, царя́ Ю́диного. І вони заб'ю́ть мене, та й ве́рнуться до Рехав'ама, царя́ Ю́диного“. 28 І поради́вся цар, і зробив два зо́лоті тельці́, і сказа́в до наро́ду: „До́сить вам ходи́ти до Єрусалиму! Оце, Ізраї́лю, бо́ги твої́, що вивели тебе́ з єгипетського кра́ю“. 29 І поставив він одного́ в Бет-Елі, а одного́ в Дані. 30 І бу́ла та рі́ч на гріх, бо наро́д ходив до одні́го з них аж до Дану. 31 І зробив він же́ртвене місце на па́гірку, і настановив священи́ків з усьо́го наро́ду, що не були з Ле́вієвих синів. 32 І встановив Єровоам свято́ в восьмо́му міся́ці, п'ятна́дцятого́ дня міся́ця, поді́бне до свята́, що в Ю́ді, — і прино́сив жертву́ на же́ртвнику. Так зробив він у Бет-Елі, щоб прино́сити в жертву́ тельца́м, які́ він зробив. І настановив він у Бет-Елі́ священи́ків па́гірків, що поробив. 33 І прино́сив він жертви́ на же́ртвнику, що зробив у Бет-Елі́, п'ятна́дцятого́ дня восьмо́го міся́ця, якого́ вимислив з свого́ серця. І вчинив він свято́ для Ізраї́левих синів, і підійшов до же́ртвника, щоб покадити.

13 А ось чолові́к Бо́жий прийшов за Госпо́днім словом із Ю́ди до Бет-Е́лу. А Єровоам сто́яв при же́ртвнику, щоб ка́дити. 2 І кликну́в чолові́к Бо́жий при же́ртвнику за словом Госпо́днім і сказа́в: „Же́ртвнику, же́ртвнику, — так сказа́в Госпо́дь: Ось у Давидовому до́мі наро́диться син, Йо́сія ім'я́ йому́, і він на то́бі принесе́ в жертву́ священи́ків па́гірків, що на то́бі ка́дять, і ко́сті лю́дські спа́ляться на то́бі. 3 І дасть він того́ дня чу́до, гово́рячи: Оце те чу́до, про яке говорив Госпо́дь: Ось цей же́ртвник розпаде́ться, і ви́сипле́ться попі́л, що на ньому́!“ 4 І сталося, як цар почув слова́ цього́ Бо́жого чолові́ка, що клика́в до же́ртвника в Бет-Елі́, то Єровоам простяг ру́ку свою́ від же́ртвника, говорячи: „Схо́піть його́!“ І всо́хла ру́ка йому́, яку він простяг до нього́, і він не міг верну́ти її́ до себе. 5 А же́ртвник розпався, і попі́л висипався з же́ртвника, за тим чу́дом, що дав Бо́жий чолові́к за словом Госпо́днім... 6 А цар відпові́в і сказа́в до Бо́жого чолові́ка: „Уми́лості́в лице́ Госпо́да, Бо́га тво́го, і помо́лися за мене́, і нехай ве́рнеться ру́ка моя́ до мене́!“ І чолові́к Бо́жий уми́лості́вив Госпо́дне лице́, і ца́рська ру́ка верну́лася до нього́, і була́, як перед тим... 7 І сказа́в цар до Бо́жого чолові́ка: „Уви́йди зо мно́ю до до́му й попо́ж, і я дам то́бі да́ра!“ 8 А чолові́к Бо́жий сказа́в до царя́: „Якщо ти да́си мені́ пів до́му свого́, — не вви́йду́ я з то́бою, і не ї́стиму

хліба, і не питиму води в цьому місці! 9 Бо так наказано мені за словом Господнім, говорячи: Ти не їстимеш хліба, і не питимеш води, і не вернешся дорогою, якою пішов!“ 10 І пішов він іншою дорогою, і не вернувся тією дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу. 11 А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповіли йому про ввесь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповіли їх своєму батькові. 12 І промовив до них їхній батько: „Ді ж та дорога, якою він пішов?“ А його сини бачили ту дорогу, якою пішов Божий чоловік, що прийшов був з Юди. 13 І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мені осла!“ І вони осідлали йому осла, і він сів на нього. 14 І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“ А той відказав: „Я“. 15 І сказав він до нього: „Іди зо мною до дому та з'їж хліба!“ 16 А той відказав: „Не міжно вернутися з тобою та ввійти з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води з тобою в цьому місці! 17 Бо було мені сказано за словом Господнім: Не їстимеш хліба й не питимеш там води, і не вернешся тією дорогою, якою ти йшов!“ 18 А той відказав йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, кажучи: Заверни його з собою до дому свого, і нехай він їсть хліб і нехай п'є воду“. Він же говорив йому неправду! 19 І він вернувся з ним, і їв хліб у його домі та пив воду. 20 І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господнє слово до пророка, що вернув його. 21 І він кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди, говорячи: „Так сказав Господь: Тому, що був ти неслухняний Господнім наказам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій, 22 і ти вернувся, і їв хліб та пив воду в місці, про яке Він говорив тобі: Не їж хліба й не пий води, — то не ввійде твій, труп до гробу батьків твоїх!“ 23 І сталося, як той поїв хліба та напився, то він осідлав йому осла, тому пророкові, що він вернув його. 24 І той подався, та спіткав його на дорозі лев, та й забив його. І був кинений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при трупі. 25 Аж ось приходять люди, і побачили того трупа, киненого на дорозі, та лева, що стояв при трупі. І вони прийшли й говорили в тім місті, де сидів старий пророк. 26 І почув про це той пророк, що вернув його з дороги, та й сказав: „Це той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім наказам, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“. 27 І сказав

він до синів своїх, говорячи: „Осідлайте мені осла!“ І осідлали. 28 І поїхав він, і знайшов його трупа, киненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла. 29 І підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. І ввійшов старий пророк до міста, щоб оплакати та поховати того. 30 І поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“ 31 І сталося по його похороні, і сказав він до синів своїх, говорячи: „Коли я помру, то поховаєте мене в гробі, що в ньому похований цей Божий чоловік. При костях його покладіть мої кості! 32 Бо конче збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жертовником, що в Бет-Елі, та над усіма жертовниковими місцями на пагірках, що в містах самарійських.“ 33 По цій пригоді Єровоам не зійшов зо своєї злої дороги, і настановляв священників пагірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священником пагірків. 34 І стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вігублення, і на вінищення з-над поверхні землі.

14 Того часу заслаб Авія, Єровоамів син 2 І сказав Єровоам до своєї жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. І підеш до Шіло, — ото там пророк Ахія, який говорив про мене, що я буду царем над цим народом. 3 І візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбанок меду, і ввійдеш до нього. Він скаже тобі, що буде хлопцеві“. 4 І зробила так Єровоамова жінка. І встала вона, та й пішла до Шіло, і ввійшла до Ахіївого дому. А Ахія не міг бачити, бо очі йому стемніли через його старість. 5 І Господь сказав до Ахії: „Ось приходить Єровоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабій. Отак і так будеш їй говорити. І станеться, коли вона ввійде, то вдаватиме чужу“. 6 І сталося, як Ахія почув шарудіння ніг її, як вона входила до входу, то сказав: „Увійди, Єровоамова жінко! Чому то ти вдаєш чужу? А я послианий до тебе з твердью звісткою. 7 Іди, скажи Єровоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Тому, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за князя над Моїм народом, Ізраїлем, 8 і відірвав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Мій раб Давид, що додержував заповідей Моїх, і що ходив за Мною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Моїх, 9 і робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих бовбанів, щоб гнівити Мене, а Мене ти відкинув геть, 10 тому ось Я наводжу лихо на Єровоамів дім, і вігублю в Єровоама навіть те, що мочить на

стіну, невірника й вільного в Ізраїлі, і вимету позостале по Єровоамовім домі, як вимітається сміття, аж не зостанеться нічого. **11** Померлого в Єровоама в місті поїдять пси, а померлого на полі поїсть птаство небесне. Так сказав Господь. **12** А ти встань, іди до свого дому. Як ноги твої входитимуть до міста, то помре той хлопець. **13** І буде його оплакувати весь Ізраїль, і поховують його, бо він — один в Єровоама ввійде до гробу, бо тільки в ньому в Єровоамовім домі була знайдена добра річ для Господа, Бога Ізраїлевого. **14** А Господь поставить Собі царя над Ізраїлем, який вигубить Єровоамів дім того дня. Та що станеться тепер? **15** І поб'є Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! І вирве Він Ізраїля з-над цієї хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бік Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що гнівають Господа. **16** І Він видасть Ізраїля через гріх Єровоама, що грішив сам, і що ввів у гріх Ізраїля". **17** І встала Єровоамова жінка, і пішла, і прийшла до Тірці. Як вона входила до порога дому, то той хлопець помер. **18** І поховали його, й оплакував його весь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахійю. **19** А решта Єровоамових діл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **20** А час, який царював Єровоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Надав. **21** А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племін, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я його матері: аммонітка Наама. **22** А Юда робив зло в Господніх очах, і вони гнівили Його більш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхом, яким грішили. **23** І також вони будували собі жертовники на пагірках, і стовпів, і Астарті на кожному високому взгір'ї та під кожним зеленим деревом. **24** І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гидоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя. **25** І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим. **26** І позабирав він скарби Господнього дому та скарби дому царёвого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щити, що Соломон поробив був. **27** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому. **28** І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, бігуни носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів.

29 А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **30** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні. **31** І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований зо своїми батьками в Давидовому Місті. А ім'я його матері — аммоніт'янка Наама. А замість нього зацарював його син Авійям.

15 А вісімнадцятого року царя Єровоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авійям. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. **3** І він ходив в усіх гріхах свого батька, які той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида. **4** Бо Господь, Бог його, ради Давида дав йому світильника в Єрусалимі, щоб поставити сина його по ньому та укріпити Єрусалим. **5** Бо Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хіттянина Урії. **6** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні життя його. **7** А решта Авійямових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. І війна точилася між Авійямом та між Єровоамом. **8** І спочив Авійям зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. **9** А року двадцятого Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Аса, цар Юдин. **10** І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. **11** І робив Аса добре в Господніх очах, як батько його Давид. **12** І вигнав він блудодіїв із краю, і повикидав усіх божків, яких поробили були їхні батьки. **13** І навіть матір свою Мааху, — і її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила була ідола для Астарті. І Аса порубав ідола її, та й спалив у долині Кедрон. **14** А пагірки не минулися; тільки Асине серце було все з Господом по всі його дні. **15** І вніс він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і посуд. **16** А війна точилася між Асою та між Башою по всі їхні дні. **17** І пішов Баша, цар Ізраїлів, на Юду, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та вхідити. **18** І взяв Аса все срібло та золото, позостале в скарбницях храму Господнього та дому царёвого, та й дав його до рук своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гадада, сина Тавримонна, сина Хезіонового, сирійського царя, що сидів у Дамаску, говорячи: **19** „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дара, срібла та золота, — іди, зламай умову

свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене". **20** І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників свого війська на Ізраїлеві міста, та й побив Іййона, і Дана, і Авела, Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталімову. **21** І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, й осівся в Тірці. **22** А цар Асá закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша. І цар Аса збудував з того Веніяминову Геву. **23** А решта діл Аси та вся лицарськість його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час старости своєї він заслаб був на свої ноги. **24** І спочив Аса з батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька. А замість нього зацарював його син Йосафат. **25** А над Ізраїлем зацарював Надав, Єровоамів син, у другому році Асї, царя Юдиного, та й царював над Ізраїлем два роки. **26** І робив він зле в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого та в гріху його, що вводив теж у гріх Ізраїля. **27** І змовився на нього Баша, син Ахійї, з Іссахарового дому, та й побив його Баша в Гіббетоні филистимському. А Надав та весь Ізраїль облягали Гіббетон. **28** І вбив його Баша в третьому році Асї, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **29** І сталося, як зацарював він, то побив увесь Єровоамів дім, — не позоставив Єровоамові жодної душі, аж поки не вигубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба шілонянину Ахійю, **30** за гріх Єровоама, що грішив сам і що вводив у гріх Ізраїля, через свій гнів, яким гнівів Господа, Бога Ізраїлевого. **31** А решта діл Надава та все, що він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** А війна точилася між Асєю та між Башею, Ізраїлевим царем, по всі дні їх. **33** Третього року Асї, царя Юдиного, зацарював Башá, син Ахійїн, над усім Ізраїлем у Тірці, на двадцять і чотири роки. **34** І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою Єровоама та в гріху його, що вводив у гріх Ізраїля.

16 І було Господнє слово до Єгү, Хананієвого сина, про Башу, говорячи: **2** „Тому, що Я підніс тебе з пороку, і настановив тебе володарем над Моїм народом, Ізраїлем, а ти пішов Єровоамовою дорогою та вводив у гріх народ Мій, Ізраїля, щоб гнівiti Мене гріхами їх, **3** то ось Я вигублю по Баші та по домі його, — зроблю твій дім, як дім Єровоама, Неватового сина. **4** Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть птаство небесне“. **5** А решта діл Баші, і що він зробив

був, і лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **6** І спочив Башá зо своїми батьками, і був похований в Тірці, а замість нього зацарював син його Елá. **7** І було слово Господнє через пророка Єгу, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через усе те зло, що коїв він у Господніх очах, щоб гнівiti його чином своїх рук, щоб бути, як Єровоамів дім, що Він побив його. **8** Двадцять і шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тірці, на два роки. **9** І змовився на нього його раб Зімірі, провідник половини колесниць. І коли він, п'яний, пив у домі Арци, що був над його домом у Тірці, **10** то прийшов Зімірі й убив його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **11** І сталося, як він зацарював та сів на його троні, то він вибив увесь Башин дім, — не позоставив навіть того, що мочить на стіну, ані рідних його, ані друзів його. **12** І вигубив Зімірі весь Башин дім, за словом Господа, що промовляв був до Баші через пророка Єгу, **13** за всі гріхи Баші та гріхи Елі, його сина, що грішили самі, і що вводили в гріх Ізраїля, щоб гнівiti Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гідобами. **14** А решта діл Елі та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **15** У році двадцятому й сьомому Аси, царя Юдиного, зацарював Зімірі в Тірці на сім день, коли народ облягав филистимський Гіббетон. **16** І прочув народ, що облягав, таке: „Змовився Зімірі та й убив царя!“ І весь Ізраїль настановив царем над Ізраїлем Омрі, провідника війська, того дня в таборі. **17** І піднялися Омрі та весь Ізраїль із ним із Гіббетону, і облягли Тірцу. **18** І сталося, як побачив Зімірі, що місто здобує, то ввійшов до палацу царєвого дому, та й спалив над собою царський дім огнем, і помер **19** за гріх свій, що грішив ним, щоб робити зло в Господніх очах, щоб ходити дорогою Єровоама та в гріху його, який він чинив, щоб вводити в гріх Ізраїля. **20** А решта діл Зімірі та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **21** Тоді Ізраїлів народ поділився по половині: половина народові була за Тівні, Гінатового сина, щоб настановити його царем, а половина — за Омрі. **22** Та був сильніший народ, що стояв за Омрі, від народу, що був за Тівні, Гінатового сина. І помер Тівні, а зацарював Омрі. **23** У році тридцятому й першому Аси, царя Юдиного, над Ізраїлем зацарював на дванадцять літ Омрі. У Тірці царював він шість років. **24** І купив він від Шемера гору Шемерон за два таланти срібла, і забудував гору, і назвав ім'я міста, яке збудував, іменем пана тієї гори:

Шомерон. **25** І робив Омрі зло в Господніх очах, і чинив зло більше від усіх, хто був перед ним. **26** І ходив він усією дорогою Єровоама, сина Неватового, та в гріхах його, якими вводив у гріх Ізраїля, щоб гнівiti Господа, Бога Ізраїля, гидьотами своїми. **27** А решта діл Омрі, що робив він, та лицарськість його, яку він чинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **28** І спочив Омрі з своїми батьками, і був похований у Самарії. А замість нього зацарював його син Ахав. **29** Ахав, син Омрі, зацарював над Ізраїлем у році тридцятomu й восьмому Аси, царя Юдиногo. І царював Ахав, син Омрі, над Ізраїлем у Самарії двадцять і два роки. **30** І робив Ахав, син Омрі, зло в Господніх очах більше від усіх, хто був перед ним. **31** І було йому мало ходити в гріхах Єровоама, Неватового сина, — і він узяв за жінку Єзавель, дочку Етбаала, сидонського царя. І він пішов, і служив Ваалові, і вклонявся йому. **32** І він поставив жертівника для Ваала в Вааловому домі, якого збудував у Шомероні. **33** І зробив Ахав Астарту. І Ахав далі чинив, щоб гнівiti Господа, Бога Ізраїлевого, більше від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним. **34** За його днів Хіл з Бет-Елу відбудував Єрихона, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшiм своїм Сегівові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навіиногo сина.

17 І сказав тішб'янин Ілля, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем Його я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“ **2** І було до нього слово Господнє, говорячи: **3** „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сховаєшся при потіці Керіті, що навпроти Йордану. **4** І станеться, — будеш ти пити з потіку, а крукам наказав Я годувати тебе там“. **5** І він пішов, і зробив за Господнім словом: і пішов, й осівся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **6** А круки приносили йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечері, а з потоку він пив. **7** І сталося на кінці днів, і вiсох потік, бо в краї не було дощу. **8** І було Господнє слово до нього, говорячи: **9** „Устань, іди до Сарепти сидонської, й осядеш там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“. **10** І він устав та й пішов до Сарепти. І прибув він до входу міста, аж ось там збирає дрова одна вдова. І він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посуди, й я нап'юся“. **11** І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“ **12** А та відказала: „Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калача,

а тільки повну пригорщу борошна в дзбанку та трохи олії в горняті. А оце я назбираю дві полінци дров, і підү, і приготівлю це собі та синові своєму. І з'їмо ми, — та й помremo“... **13** І сказав до неї Ілля: „Не бійся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочатку зроби мені з того малого калача, і вінесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш потім. **14** Бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзбанок мукі не скінчиться, і не забракне в горняті олії аж до дня, як Господь дасть дощу на поверхню землі“. **15** І пішла вона, і зробила за словом Ілля, і їла вона й він та її дiм довгі дні, — **16** „дзбанок мукі не скінчився, і не забракло в горняті олії“, за словом Господа, що говорив через Ілля. **17** І сталося по тих пригодах, — заслаб був син тієї жінки, господині того дому. І була його хвороба дуже тяжка, аж духу не позосталося в ньому. **18** І сказала вона до Ілля: „Що тобі до мене, чоловіче Божий? Прийшов ти до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити мого сина!“ **19** І сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ І він узяв його з лоня її, і виніс його в горищу, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку. **20** І кликнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи й цій удові, що в неї мешкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“ **21** І витягся він тричі над дитиною, і кликав до Господа та казав: „Господи, Боже мій, нехай вернеться душа цієї дитини в неї!“ **22** І вислухав Господь голоса Ілля, і вернулася душа дитини в неї, — і вона ожила... **23** І взяв Ілля дитину, і зніс її з горищи додому, і віддав її матері її. І сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“ **24** І сказала та жінка до Ілля: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

18 І минуло багато днів, і було Господнє слово до Ілля третього року, говорячи: „Іди, покажися до Ахава, а Я дам дощ на поверхню землі“. **2** І пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод. **3** І покликав Ахав Овдія, що був над домом, а Овдій був дуже богобійний. **4** І сталося, коли Єзавель вигублювала Господніх пророків, то Овдій узяв сотню пророків, та й сховав їх по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою. **5** І сказав Ахав до Овдія: „Іди по краї до всіх водних джерел та до всіх потоків, — може знайдемо трави, і позоставимо при житті коня та мула, і не вигубимо худоби“... **6** І поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овдій пішов сам другою дорогою. **7** І був Овдій у дорозі, аж ось Ілля назустріч йому. І пізнав він його, і впав на обличчя своє та й сказав: „Чи то ти, пане

мій Іллє?"" 8 А той відказав йому: „Я. Иди, скажи ім'я від ранку й аж до полудня, говорячи: „Ваа́ле, панові своєму: Ось тут Ілля!"" 9 А він сказав: „Чим я прогрішив, що ти віддаєш свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене? 10 Як живий Господь, Бог твій, — немає народу та царства, що туди не послав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприсягав те царство та той народ, що знайдуть тебе. 11 А тепер ти говориш: Иди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля! 12 І станеться, я піду від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. І прийду я, щоб донести Ахаву, а коли він не знайде тебе, то вб'є мене. А раб твій боїться Господа від своєї молодости. 13 Чи ж не було сказано панові моему те, що зробив я, коли Єзавель побивала Господніх пророків, а я сховав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою? 14 А тепер ти кажеш: Иди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля, — і він мене вб'є!"" 15 Та Ілля відказав: „Як живий Господь Савао́т, що я стою перед Його лицем, — сьогодні я покажусь йому!"" 16 І пішов Овдій назустріч Ахаву, та й доніс йому те. І пішов Ахав навпроти Іллі. 17 І сталося, коли Ахав побачив Іллю, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непокоїш Ізраїля?"" 18 А той відказав: „Не я внешнесливив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька через ваше недотримання Господніх заповідей, та й ти пішов за Ваалами. 19 А тепер пошли, збери до мене на гору Кармел усього Ізраїля та чотири сотні й п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарті, що йдять зо столу Єзавелі!"" 20 І послав Ахав по всіх Ізраїлевих синах, і зібрав пророків на гору Кармел. 21 І підійшов Ілля до всього народу й сказав: „Чи довго ви будете скакати на двох галу́зах? Якщо Господь — Бог, ідіть за Ним, а якщо Ваал — ідіть за ним!"" Та не відповів йому народ ані слова. 22 І сказав Ілля до народу: „Я сам позоставсь Господній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні й п'ятдесят чоловіка. 23 І нехай дадуть нам двох бичків, і нехай вони виберуть собі одного бичка, і нехай заріжуть його, і нехай покладуть на дрова, а огню не покладуть. І я приготую одного бичка, і дам на дрова, а огню не покладу. 24 І ви покличете ім'я бога вашого, а я поклічу Ім'я Господа. І станеться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!"" І відповів той народ та й сказав: „Це добре слово!"" 25 І сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одного бичка, і приготуйте перші, бо ви численніші, і покличете ім'я свого бога, а огню не покладете". 26 І взяли вони того бичка, що він дав їм, і вони приготували й клікали Ваалове ім'я від ранку й аж до полудня, говорячи: „Ваа́ле, почуй нас!"" Та не було ані голосу, ані відповіді. І скакали вони біля жертовника, що зробили. 27 І сталося опівдні, і сміявся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильнішим, бо він бог! Може він роздумує, або відлучився, або в дорозі! Може він спить, то прокинеться!"" 28 І стали вони кликати голосом сильнішим, і кололися, за своїм звичаєм, мечами та ратищами, аж лилася з них кров. 29 І сталося, як минувся південь, то вони пророкували аж до часу принесення хлібної жертви, — та не було ані голосу, ані відповіді, ані слуху... 30 І сказав Ілля до всього народу: „Підійдіть до мене!"" І підійшов увесь народ до нього, а він поправив розбитого Господнього жертовника. 31 І взяв Ілля дванадцятро каміння, за числом племен синів Якова, до якого було слово Господнє, говорячи: „Ізраїль буде ім'я твоє!"" 32 І збудував із того каміння жертовника в Ім'я Господнє, і зробив рова, площею на дві сати насіння, навколо жертовника. 33 І наклав дров, і зарізав бичка та й поклав на дровах. 34 І він сказав: „Наповніть чотири відрі води, і нехай виллють на цілопалення та на дрова". І сказав: „Повторіть!"" І повторили. І сказав: „Зробіть утретє!"" І зробили втретє. 35 І потекла вода навколо жертовника, а також рів наповнився водою. 36 І сталося в час принесення хлібної жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраамів, Ісаків та Ізраїлів! Сьогодні пізнають, що Ти Ізраїлів Бог, а я Твій раб, і що все оце я зробив Твоїм словом. 37 Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай пізнає цей народ, що Ти — Господь, Бог, і Ти обернеш їхнє серце назад!"" 38 І спав Господній огонь, та й пожер цілопалення, і дрова, і каміння, і поро́х, і вілізув воду, що в рові. 39 І побачили це всі люди, та й попадали на обличчя свої й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!"" 40 І сказав до них Ілля: „Схопіть Ваалових пророків! Нехай ніхто не втече з них!"" І похапали їх, а Ілля звів їх до потоку Кішо́н, та й порізав їх... 41 І сказав Ілля до Ахава: „Увійди, їж і пий, бо ось чути шум дощу!"" 42 І пішов Ахав, щоб їсти та нити, а Ілля зійшов на верхів'я Кармелу, і нахилився до землі, і поклав обличчя своє між свої коліна. 43 І сказав він до свого хлб́пця: „Вийди, подивися в на́прямі моря!"" І той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічого!"" Та він відказав: „Вернися сім раз!"" 44 І сталося сьомого разу, і він сказав: „Ось мала хмара, немов долоня людська, підіймається з моря". А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запргай і зійди, і не затримає тебе дощ!"" 45 І сталося по недовгому часі, і потёмніло небо від хмар, і зірвався вітер,

— і пішов великий дощ. А Ахав сів на воза, та й відправився в Ізреел. **46** А Господня рука була на Іллі. І він оперезав свої стегна, та й побіг перед Ахавом аж до самого Ізреелу.

19 А Ахав доніс Єзавелі все, що зробив був Ілля, і все те, що він повбивав усіх пророків мечем. **2** І послала Єзавель посланця до Іллі, говорячи: „Отак нехай зроблять мені боги, і так нехай додадуть, якщо цього часу взавтра я не зроблю душі твоєї, як зроблено душі кожного з них!“ **3** І побачив він це, і встав та й пішов, боячись за душу свою. І прийшов він до Юдиної Беер-Шеви, і позоставив там свого хлópця. **4** А сам пішов пустинею, дорогою одного дня, і сів під одним ялівцем, і зажадав собі смерти, і сказав: „Добить тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батьків своїх!“ **5** І поклався він, і заснув під одним ялівцем. Аж ось Ангол дйткнувся його та й сказав йому: „Устань та попоїж!“ **6** І глянув він, аж ось у його головáх калáч, спечений на вугіллі, та дзбáнок води. І він їв та пив, і знову поклався. **7** І вернувся Ангол Господній удруге, і дйткнувся його та й сказав: „Устань, попоїж, бо дорога тяжкá перед тобою.“ **8** І він устав, і попоїв та напився. І він ішов, підкрéплений тією їжею, сорок день та сорок ночей аж до Божої гори Хорів. **9** І прибув він туди до печери, і переночував там, аж ось Господнє слово до нього. І сказав Він йому: „Чогó ти тут, Іллé?“ **10** А той відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Савабта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жéртвники Твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **11** А Він відказав: „Вийди, і станеш на горі перед Господнім лицем. Аж ось перехóдитиме Господь, а перед Господнім лицем вітер великий та міцний, що зриває гóри та скелі ламáє. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі Господь. **12** А по трусі огонь, — і не в огні Господь. А по огні — тихий лáгідний голос“. **13** І сталося, як почув це Ілля, то закрити своє обличчя плащем своїм, та й вийшов, і став у входа печери. Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чогó ти тут, Іллé?“ **14** А він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Савабта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жéртвники твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **15** І сказав до нього Господь: „Иди, вернися на свою доро́гу на Дамаську пустиню. І прийдеши, і пома́жеш Хазаїла на царя над Сирією. **16** А Єгу, Німшієвого сина, помажеш на царя над Ізраїлем, а Єлісе́я,

Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість себе. **17** І станеться, — хто втече від Хазаїлового меча, того вб'є Єгу, а хто втече від меча Єгу, того вб'є Єлісе́й. **18** А в Ізраїлі Я позоставив сім тисяч, — усі ко́лина, що не схили́лися перед Ваалом, та всі уста, що не цілували його“. **19** І пішов він ізві́дти, і знайшов Єлісе́я, Шафатового сина, а він оре́. Дванадцять за́прягів перед ним, а він при дванадцятomu. І підійшов до нього Ілля та й кинув йому свого плаща́. **20** І позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поцілую я батька свого та свою ма́тр, — та й піду за тобою!“ А той відказав йому: „Иди, але вернися, бо що́ я зробив тобі?“ **21** І вернувся він від нього, і взяв за́пряга волів та й приніс його в жертву, а я́рмами волів зварив його м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллею, та й служив йому.

20 А Бен-Гада́д, цар сирійський, зібрав усе своє війсь́ко та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесни́ці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї. **2** І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста, **3** та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гада́д: Срібло твоє та золоту твоє — моє воно, а жі́нкі твої та сині твої, ці найліпші, — мої вони!“ **4** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій ца́рю! Твій я та все, що моє!“ **5** І знову верну́лися ті послі та й сказали: „Так сказав Бен-Гада́д, говорячи: Я посилав до тебе, говорячи: Ти даси мені срі́бло своє, і золоту своє, і жіно́к своїх, і синів своїх. **6** А взавтра цього часу пошлю я своїх рабів до тебе, і вони перешука́ють дім твій та доми твоїх рабів. І станеться, — на все, що сподобається їм, вони накла́дуть свої руки, та й заберуть“. **7** І скликав Ізраїлів цар усіх старши́х Кра́ю та й сказав: „Довіда́йтеся й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жіно́к моїх, і по синів моїх, і по срі́бло моє, і по золоту моє, — і я йому не відмовив“. **8** І сказали до нього всі старші та ввесь народ: „Не слухай, і не погóджуйся!“ **9** І сказав він до послів Бен-Гада́да: „Скажіть моему панові цареві: Усе, про що́ посилав ти до свого раба напочáтку, я зроблю́, а цієї речі зробити не мо́жу“. І пішли послі, і віднеслі йому відпові́дь. **10** І послав до нього Бен-Гада́д та й сказав: „Нехай так зроблять мені бо́ги, і нехай так додаду́ть, якщо самарі́йського по́роху вистачить по жмені всьому наро́дові, що стоїть при мені!“ **11** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Кажіть: Хай не хва́літься той, хто меча припиняє, а той, хто розв'язує!“ **12** І сталося, як почув він цю відпові́дь, — а він пив, він та царі в ша́трах, — то сказав до своїх рабів: „Пустіть тарані!“ І

вони пустили тарані, на місто. **13** Аж ось один пророк підійшов до Ахава, Ізраїлевого царя, та й сказав: „Так сказав Господь: Чи бачив ти увесь оцей великий натовп? Ось Я даю його сьогодні в руку твою, і ти пізнаєш, що Я — Господь!“ **14** І сказав Ахав: „Ким?“ А той відказав: „Так сказав Господь: Слугами начальників округ“. І сказав: „Хто розпічнє війну?“ А той відказав: „Ти“. **15** І перелічив він слуг начальників судових округ, і було дві сотні й тридцять два. А по них перелічив увесь нарід, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч. **16** І вийшли вони опівдні, а Бен-Гадад пив п'яний у шатрах, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому. **17** І вийшли напочатку слуги начальників округ. І послав Бен-Гадад, і донесли йому, кажучи: „Ось повиходили люди з Самарії.“ **18** А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схопіть їх живих, а якщо на війну повиходили, — теж живими схопіть їх у неволю!“ **19** А то вийшли з міста слуги начальників округ та військо, що йшло за ними. **20** І побивали вони один одного, і побігли сиріяни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями. **21** І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесниці, і завдав в Сирії великої поразки. **22** І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Іди, тримайся мужньо, і пізнай та побач, що ти зробиш, бо, як мине рік, сирійський цар знову піде на тебе“. **23** А слуги сирійського царя сказали йому: „Бог гір — їхній Бог, тому вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівнині, — присягаємо, що будемо сильніші від них! **24** І зроби цю річ: Поскидай тих царів, кожного з його місця, і понаставляй намісників замість них. **25** А ти збереш собі військо, як те, що відпало від тебе, і коней, скільки було коней, і колесниць, скільки було колесниць, і будемо воювати з ними на рівнині. Присягаємо, що ми будемо сильніші від них!“ І він послунався їхнього голосу, і зробив так. **26** І сталося по році, і Бен-Гадад переглянув Сирію, і пішов до Афеку на війну з Ізраїлем. **27** А Ізраїлеві сини були переглянені й забезпечені живністю, та й вийшли навпроти них. **28** І таборували Ізраїлеві сини навпроти них, як дві отарі кіз, а сиріяни наповнили Край. **28** І підійшов Божий чоловік, і говорив до Ізраїлевого царя та й сказав: „Так сказав Господь: Тому, що сказали сиріяни: Господь — Бог гір, а не Бог долин Він, то дам увесь цей великий натовп у твою руку, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“ **29** І таборували ті навпроти тих сім день. І сталося сьомого дня, і розпалівся бій, — і побили Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч піхоти, одного дня. **30** А позосталі повтікали до Афеку, до міста,

та впавав мур на двадцять і сім тисяч позосталих чоловіка. А Бен-Гадад утік і ввійшов до міста, до внутрішньої кімнати. **31** І сказали до нього його слуги: „Ось ми чули, що царі Ізраїлевого дому — вони царі милостиві. Покладім веретіща на стігна свої, а шнури — на свої голови, і вийдім до Ізраїлевого царя, — може він пощадить твою душу“. **32** І підперезали вони веретіщами стігна свої, а шнури — на свої голови, і прийшли до Ізраїлевого царя та й сказали: „Твій раб Бен-Гадад сказав: Нехай живе душа моя!“ А той відказав: „Чи він іще живий? Він мій брат!“ **33** А ті люди взяли це за натяка, і поспішили скористатися з того й сказали: „Брат твій Бен-Гадад!“ І той відказав: „Підіть, приведіть його!“ І вийшов до нього Бен-Гадад, а той посадив його на колесницю. **34** І сказав до нього Бен-Гадад: „Ті міста, що батько мій був забрав від твого батька, я поверну. І ти урядиш собі в Дамаску вулиці, як мій батько урядив був у Самарії“. „А я — сказав Ахав — по умові відпущу тебе“. І він склав з ним умову, та й відпустив його. **35** Тоді один чоловік із пророчих синів сказав до свого ближнього за Господнім словом: „Удар мене!“ Та відмовився той чоловік ударити його. **36** І сказав він йому: „За те, що ти не послунався Господнього голосу, то ось ти підеш від мене — і вб'є тебе лев!“ І пішов той від нього, і спіткав його лев та й забив. **37** І знайшов він іншого чоловіка та й сказав: „Удар мене!“ І той чоловік ударив його, — ударив та й зранив. **38** І пішов той пророк, і став цареві на дорозі, і перебрався, і закрив хусткою очі свої. **39** І сталося, цар проходив, а він кричав до царя й говорив: „Раб твій ввійшов у середину бою. Аж ось один чоловік відійшов, і підвів до мене мужа й сказав: Пильнуй цього мужа! Якщо його не стане, то буде твоє життя замість його життя, або відважиш таланта срібла. **40** І сталося, раб твій робив тут та тут, а він зник“. І сказав до нього Ізраїлів цар: „Такий твій присуд, — ти сам проказав“. **41** А той спішно зняв хустку з-над очей своїх, — і пізнав його Ізраїлів цар, що він із пророків. **42** А той йому сказав: „Так сказав Господь: Тому, що ти випустив із руки чоловіка, Мені призначеного, то буде життя твоє за його життя, а народ твій — за його народ!“ **43** І пішов Ізраїлів цар до свого дому незадоволений та гнівний, і прибув у Самарію.

21 І сталося по цих пригодах таке. У їзреєлянина Навота, що в їзреєлі, був виноградник при палаті Ахава, самарійського царя. **2** І говорив Ахав до Навота, кажучи: „Дай мені свого виноградника, і він буде мені за яринного горіда, бо він близький до мого дому. А я дам тобі замість нього виноградника ліпшого

від нього. Якщо це добре в очах твоїх, я дам тобі срібла, ціну його". 3 І сказав Навот до Ахава: „Заборонено мені від Господа, щоб я дав тобі спадщину моїх батьків". 4 І ввійшов Ахав до дому свого незадовблений та гнівний через те слово, яке говорив йому їзреелянин Навот, бо той сказав: „Не дам тобі спадщини батьків моїх!" І ліг він на ліжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не їв хліба. 5 І прийшла до нього жінка його Єзавель та й сказала йому: „Чогó це твій дух сумний, і ти не їси хліба?" 6 І сказав він до неї: „Бо я говорив до їзреелянина Навота. І сказав я йому: Дай мені свого виноградника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виноградника ліпшого. Та він відказав: Не дам тобі свого виноградника!" 7 І сказала до нього його жінка Єзавель: „Отепер ти зробишся царем над Ізраїлем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твоє серце. А виноградника їзреелянина Навота дам тобі я". 8 І понаписувала вона листи в імені Ахава, і позапечатувала їх його печаткою, та й порозсилала ті листи до старших та до вельможних, що були в його місті, що сиділи з Навотом. 9 А в тих листах вона понаписувала так: „Оголосіть піст, і посадіть Навота на чолі народу. 10 І посадіть двох негідних людей навпроти нього, — нехай свідчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. І виведіть його, і вкаменуйте його, — і нехай він помре". 11 І зробили мужі його міста, старші та вельможні, що сиділи в його місті, так, як послала до них Єзавель, як було написано в листах, які вона порозсилала до них. 12 Оголосили вони піст, і посадили Навота на чолі народу. 13 І прийшли два чоловіки негідні, і сіли навпроти нього. І ті негідні люди свідчили на нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневажив Бога й царя!" І вивели його поза місто, та й укаменували його камінням, — і він помер. 14 І послали вони до Єзавелі, говорячи: „Навот укаменований і помер". 15 І сталося, як почула Єзавель, що Навот укаменований і помер, то сказала Єзавель до Ахава: „Устань, посадь виноградника їзреелянина Навота, що відмовив дати його тобі за срібло, бо Навот не живий, а помер". 16 І сталося, як почув Ахав, що Навот помер, то Ахав устав, щоб зійти до виноградника їзреелянина Навота, щоб посісти його. 17 І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: 18 „Устань, зійди назустріч Ахава, Ізраїлевого царя, що в Самарії, ось він у Навотовому винограднику, куди зійшов, щоб посісти його. 19 І будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вбив, а тепер хочеш посісти? І говоритимеш до нього, кажучи:

Так сказав Господь: На тому місці, де пси лизали Навотову кров, пси лизатимуть і твою власну кров!" 20 І сказав Ахав до Іллі: „Ось ти знайшов мене, вороже мій!" А той відказав: „Знайшов, бо ти запродався чинити зло в Господніх очах. 21 Ось Я спроваджую на тебе лихо, і вигублю все за тобою, і вигублю Ахавові навіть те, що мочить на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі! 22 І зроблю з твоїм домом, як із домом Єровоама, Наватового сина, й як із домом Баші, Ахієвого сина, за той гнів, яким розгнівив ти Мене та ввів у гріх Ізраїля". 23 І також до Єзавелі говорив Господь, кажучи: „Пси з'їдять Єзавель на передм'ур'ї їзреелу. 24 Померлого в Ахава в місті поїдять пси, а померлого на полі — поїсть птаство небесне. 25 Бо ще не було такого, як Ахав, що запродався чинити зло в Господніх очах, що його намовила жінка його Єзавель. 26 І він чинив дуже гидке, ідучи за ідолами, усе так, як робили амореяни, що їх Господь повиганяв перед Ізраїлевими синами". 27 І сталося, як Ахав почув ці слова, то роздér він шати свої, і зодягнув на тіло своє веретиче, і пóстив, і лежав у веретичі, і ходив сумовито... 28 І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: 29 „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорівся перед лицем Моїм? За те, що він упокорівся перед Моїм лицем, не наведу Я лиха за його днів, — за днів його сина наведу Я те лихо на його дім".

22 І прожили вони три роки, і не було війни між Сирією та між Ізраїлем. 2 І сталося третього року, і зійшов Йосафат, цар Юдин, до Ізраїлевого царя. 3 І сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що гілеадський Рамот — наш? А ми мовчимо, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя". 4 І сказав він до Йосафата: „Чи ти підеш зо мною на війну до гілеадського Рамоту?" А Йосафат відказав: „Я — як ти, народ мій — як народ твій, мої коні — як твої коні!" 5 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господнє!" 6 І зібрав Ізраїлів цар пророків, близько сотень чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?" А ті відказали: „Іди, а Господь дасть його в цареву руку". 7 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і вивідаємо від нього". 8 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивідати Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зле. Це Міхей, син Імлін". А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить так!" 9 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Імлиного сина!" 10 І цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні

своїм, повбірані в шати при вході до брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. **11** А Седекія, Кенаанин син, зробив собі залізні ро́ги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш побивати сиріян аж до вигублення їх!“ **12** І всі пророки пророкували так, говорячи: Виходь до гілеадського Рамоту, і пощастить тобі, — і Господь дасть його в цареву руку“. **13** А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноустро звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє, як слово кожного з них, і ти говоритимеш добре“. **14** І сказав Міхей: „Я, живий Господь, — те, що скаже мені Господь, я те говоритиму!“ **15** І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхею, — чи підемо на війну до гілеадського Рамоту, чи занехаємо?“ А той відказав йому: „Вийди, і пощастить тобі, — і Господь дасть у цареву руку“. **16** І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічого, тільки правду в ім'я Господа?“ **17** А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорошеного по горах, немов овечь, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вернуться з миром кожен до дому свого“. **18** І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихє?“ **19** А Міхей відказав: „Тому послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі своїм, а все небесне військо стояло при Ньому з правіці Його та з лівіці Його. **20** І сказав Господь: Хто намовить Ахава, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорив той так, а той говорив так. **21** І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намовлю його! І сказав йому Господь: Чим? **22** А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так!“ **23** А тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оцих пророків, а Господь говорив на тебе лихє“ ... **24** І підійшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щіці та й сказав: „Кудюю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ **25** А Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вбіжиш до найдавшої кімнати, щоб сховатися“. **26** І сказав Ізраїлів цар: „Візьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Йоаша, царового сина, **27** та й скажеш: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупю хліба й скупю води, аж поки я не вернусь з миром“. **28** А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене!“ І до того сказав: „Слухайте це, всі народи!“ **29** І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. **30** І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберусь, і підую на бій, а ти вбери свої царські шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішов на бій. **31** А сирійський цар наказав керівникам своїх колесниць, тридцятьом і двом, говорячи: „Не будете воювати з малим та з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем“. **32** І сталося, як керівники колесниць побачили Йосафата, то вони сказали: „Це дійсно Ізраїлів цар!“ І зайшли на нього, щоб воювати, а Йосафат закричав. **33** І сталося, як керівники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. **34** А один чоловік знэхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав своєму візникові: „Поверни назад, і виведи мене з табору, бо я ранений“ ... **35** І знявся бій того дня, а цар був поставлений на колесниці проти Сирії, і помер увечорі. І кров із рани текла в колесницю. **36** А як сонце заходило, нісся крик у таборі такий: „Кожен — до міста свого, і кожен — до краю свого!“ **37** І помер цар, і був привезений до Самарії. І поховали царя в Самарії. **38** І полоскали колесницю над ставом у Самарії, і пси лизали його кров, а блудниці мили своє тіло, за словом Господнім, що Він говорив. **39** А решта Ахавових діл, і все, що він зробив був, і дім зо слонової кости, що він збудував, і всі міста, які він побудував, — отож вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **40** І спочив Ахав із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Ахазія. **41** А Йосафат, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого. **42** Йосафат був віку тридцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азува, дочка Шілхи. **43** І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не збóчував із неї, щоб чинити добре в Господніх очах. Тільки пагірки не були понищені, — народ іще принóсив жертви й кадив на пагірках. **44** І Йосафат замири́в з Ізраїлевим царем. **45** А решта Йосафатових діл та лицарськість його, що він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **46** А решту блудодіів, що позоставалися за днів його батька Аси, він вигубив із Краю. **47** А царя не було в Едомі, — був намісник царів. **48** А Йосафат наробив був таршіських кораблів, щоб піти до Офіру по золото, та не пішов, бо порозбивалися кораблі при Еціон-Гевері. **49** Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай підуть на кораблях мої раби з рабами твоїми“. Та

Йосафат не захотів. **50** І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Єгорам. **51** Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки. **52** І робив він лихє в Господніх очáх, і ходив дорогою бáтька свого й дорогою своєї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **53** І служив він Ваалові, і вклонявся йому, та й гнівів Гóспода, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його бáтько.

2 царів

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля. **2** А Ахазія випав через ґрати в свій ґорниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи відужаю я з своєї цієї хвороби?“ **3** А Ангол Господній говорив до тішб'янина Іллі: „Устань, вийди назустріч послів самарійського царя та й скажи їм: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога? **4** Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ І пішов Ілля. **5** І вернулися посли до царя, а він сказав до них: „Що це ви вернулися?“ **6** А вони відказали йому: „Назустріч нам вийшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилаєш вивідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому те лже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш“... **7** А він їм сказав: „Якого вигляду той чоловік, що вийшов назустріч вас, і говорив вам оці слова?“ **8** Вони ж відказали: „Де чоловік волохатий, а шкур'яний пояс оперезаний на стегнах його“. А він сказав: „Це тішб'янин Ілля!“ **9** І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов він до нього, аж ось він сидить на верхів'ї гори. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зійди ж ізвідти!“ **10** А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо ж Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожере тебе та п'ятдесятку твою!“ І зійшов із неба огонь, і пожер його та його п'ятдесятку... **11** І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зійди ж скоро!“ **12** І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо ж Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожере тебе та твою п'ятдесятку!“ І зійшов із неба Божий огонь, і пожер його та його п'ятдесятку... **13** І знову послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та й упав на коліна свої перед Іллею, і благав його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорога душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесяти, в очях твоїх!“ **14** Ось зійшов був огонь із неба, та й пожер тих двох перших п'ятдесятників та їхні п'ятдесятки; а тепер нехай буде дорога душа моя в очях твоїх!“ **15** А Ангол Господній сказав до Іллі: „Зійди з ним, не бійся його!“ І він устав, і зійшов з ним до царя, **16** Та й сказав до нього:

„Так сказав Господь: Тому, що ти посилав послів, щоб вивідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб вивідати слова Його, — тому те лже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ **17** І той помер, за словом Господа, що говорив до Іллі, а замість нього зацарював Егорам, другого року Егорама, сина Йосафата, Юдиного царя, бо не було в нього сина. **18** А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

2 І сталося, коли Господь мав узяти Іллю в віхрі на небо, то йшов Ілля та Єлисей із Гілгалу. **2** І сказав Ілля до Єлисея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлисей відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І зійшли вони до Бет-Елу. **3** І повиходили бет-ельські пророчи сини до Єлисея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **4** І сказав йому Ілля: „Єлисею, сиди тут, бо Господь послав мене до Єрихону“. Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І прийшли вони до Єрихону. **5** І підійшли єрихонські пророчи сини до Єлисея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **6** І сказав йому Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав мене до Йордану!“ Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І пішли вони обом. **7** І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпроти здалека, а вони обидва стали над Йорданом. **8** І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона розділилась пополювині туди та сюди... **9** І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлисея: „Проси, що маю зробити тобі, поки я буду взятий від тебе!“ І сказав Єлисей: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“ **10** А той відказав: „Тяжкого жагадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе, — буде тобі так, а якщо ні — не буде“. **11** І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось появився огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від одного. І вознісся Ілля в віхрі на небо... **12** А Єлисей це бачив, і він закричав: „Батьку мій, батьку мій, возе Ізраїлів та верхівці його!“ Та вже не побачив його... І схопівся він сильно за одержу свою та й роздер її на дві частини. **13** І підняв він Іллівого плаща, що спав із нього, і вернувся, і став на березі Йордану. **14** І взяв він Іллівого плаща, що спав із нього, і вдарив по воді та сказав: „Де Господь, Бог Іллі?“ І також він ударив по воді, — і

вона розділилася пополювину туди та сюди!... 15 І побачили його знавпроти ерихонські пророчи сини, та й сказали: „На Єлисеї спочив дух Іллі!“ І пішли вони назустріч йому, і попадали перед ним до землі, 16 та й сказали до нього: „Ось із твоїми рабами є п'ятдесят чоловіка хоробрих, — нехай вони підуть та пошукають твого пана, — а ну ж забрав його Дух Господній, і кинув його на одну з гір або в одну з долин!“ А той відказав: „Не посилайте!“ 17 Та вони сильно благали його, аж докучили йому, то він сказав: „Посилайте!“ І послали вони п'ятдесят чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли його. 18 І вони вернулися до нього (а він мешкав в Ерихоні). І сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдіть?“ 19 І сказали люди того міста Єлисеєві: „Ось положення цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша, а земля неплідна“. 20 А він сказав: „Подайте мені нового дзбанка, і покладіть туди соли“. І вони подали йому. 21 І він вийшов до джерела води, і кинув туди соли й сказав: „Так сказав Господь: Уздоровив Я цю воду, — не буде вже звідти смерті, ані непліддя!“ 22 І була вілікувана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Єлисея, яке він говорив. 23 І відійшов він звідти до Бет-Елу. А коли він ішов дорогою, то малі хлопці виходили з того міста й насміхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“ 24 І він обернувся назад і побачив їх, та й прокляв їх Іменем Господнім. І вийшли дві ведмедіці з лісу, і розірвали з них сорок і двоє дітей. 25 А він пішов звідти до гори Кармел, а звідти вернувся до Самарії.

3 А Єгорам, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, у вісімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював дванадцять років. 2 І чинив він лихо в Господніх очах, тільки не так, як батько його та мати його, — він викинув Ваалового боввана, що зробив був батько його. 3 Проте гріхів Єровоама, Неватового сина, що ввів у гріх Ізраїля, він тримався, і не відставав від них. 4 А Меша, цар моавський, розводив дрібну худобу, і давав Ізраїлевому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч рунних баранів. 5 І сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя. 6 І вийшов того дня цар Єгорам із Самарії, і перелічив усього Ізраїля. 7 І пішов він, і послав до Йосафата, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи підеш зо мною на війну до Моаву?“ А той відказав: „Вийду. Я — як ти, мій народ — як твій народ, мої коні — як твої коні!“ 8 І сказав: „Котрою дорогою підемо?“ А той відказав: „Дорогою едомської пустини“. 9 І пішов цар Ізраїлів, і цар Юдин, і

цар едомський, і йшли обхідною дорогою сім день. І не було води табірові та худобі, що була при них. 10 І сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господь викликав трьох очих царів, щоб віддати їх у руку Моав“. 11 І сказав Йосафат: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивідати слово Господа?“ І відповів один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Тут є Єлисей, Шафатів син, що служив Іллі“. 12 І сказав Йосафат: „Слово Господне з ним!“ І зійшли до нього цар Ізраїлів, і Йосафат, і цар едомський. 13 І сказав Єлисей до Ізраїлевого царя: „Що тобі до мене? Іди до пророків батька свого та до пророків своєї матері!“ А Ізраїлів цар відказав йому: „Ні, бо Господь покликав трьох цих царів, щоб віддати їх у руку Моав“. 14 І сказав Єлисей: „Як живий Господь Саваот, що я стою перед лицем його, — коли б я не зважав на Йосафата, Юдиного царя, не споглянув би на тебе, і не побачив би я тебе. 15 А тепер приведіть мені гусляр“. І сталося, коли грав гусляр, то на Єлисеї була Господня рука, 16 і він сказав: „Так сказав Господь: Накопайте на цій долині яму за ямою! 17 Бо так сказав Господь: Не побачите вітру, і не побачите дощу, а потік цей буде наповнений водою. І будете пити ви, та чєреди ваші, та ваша худоба. 18 Та буде цього мало в Господніх очах, — і Він видасть і Моав в вашу руку. 19 І ви поб'єте всяке укріплене місто та всяке місто вибране, і всяке добре дерево повалите, і всі водні джерела загатите, і всяку добру полеву ділянку завалите камінням“. 20 І сталося ранком, коли приносьється хлібна жертва, аж ось полилася вода з едомської дороги. І наповнилася земля водою. 21 А весь Моав почув, що ті царі вийшли воювати з ними. І вони скликали всіх, хто носить пояс і старше, і поставали на границі. 22 І поставали вони рано вранці, і сонце засвітило над водою. І побачили моавляни навпроти воду, червону, як кров. 23 І казали вони: „Це кров, — рубаячися, порубалися царі мечами, і позабивали один одного. А тепер на здобич, Моаве!“ 24 І прийшли вони до Ізраїлевого табору. І встав Ізраїль та й побив моавлян, і ті повтікали перед ними. І вони ввійшли до них, і били моавлян, 25 а міста руйнували, і на всяку добру польову ділянку — усі кидали свого каменя й закидали її, і всяке джерело води загачували, і валили всяке добре дерево, й аж тільки в Кір-Харешеті позоставили каміння його. І оточили тарані, та й били його. 26 І побачив моавський цар, що бій перемагає його, і взяв він сім сотень чоловіка, що орудують мечем, щоб продєртися до едомського царя, та не зміг. 27 І він узав свого перворідного сина, що мав царювати замість нього, і приніс

його цілопаленням на мурі. І повстав великий гнів на Ізраїля, — і вони відступили від нього, і вернулися до свого краю.

4 А одна з жінок пророчих синів кликала до Єлисей, говорячи: „Помер раб твій, мій чоловік! А ти знаєш, що раб твій боявся Господа. А позичальник прийшов ось, щоб забрати собі двоє дітей моїх за рабів“. **2** І сказав до неї Єлисей: „Що я зроблю тобі? Розкажи мені, що є в тебе в домі“. А та відказала: „Нічого нема в домі твоєї невільниці, — є тільки горня оливи“. **3** А він сказав: „Іди, позич собі настороні посуд від усіх сусідок твоїх, посуд порожній. Не бери мало! **4** І вийдеш, і замкнеш двері за собою та за синами своїми, і поналиваєш у всі ті посудини, а повні повідастай“. **5** І пішла вона від нього, і замкнула двері за собою та за синами своїми. Вони подавали їй посуд, а вона наливала. **6** І сталося, коли понаповнювано посуд, то сказала вона до сина свого: „Подай мені ще посуду!“ А він відказав їй: „Нема вже посуду“. І спинилася олива. **7** І вона прийшла, і донесла Божому чоловікові. І він сказав: „Іди, продай ту оливу, та й заплати своєму позичальникові. А ти та сини твої будете жити на позостале“. **8** І сталося певного дня, і прийшов Єлисей до Шунаму, а там була багата жінка, — і вона сильно просила його до себе поїсти хліба. І бувало, скільки разів приходив він, заходив туди їсти хліб. **9** І сказала вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який завжди приходить до нас, він святий. **10** Зробім же малу муровану горницю, і поставимо йому там ліжко, і стола, і стільця, і свічників. І коли він приходить до нас, то заходитиме туди“. **11** Одного разу прийшов він туди, і зайшов до горниці та й ліг там. **12** І сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамітянку!“ І той покликав її, і вона стала перед ним. **13** І сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклувалася про всі наші потреби. Що зробити тобі за це! Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ А вона відказала: „Ні, — я сиджу серед народу свого!“ **14** І сказав він: „Що ж зробити їй?“ А Гехазі відказав: „Та вона не має сина, а чоловік її старий“. **15** А він сказав: „Поклич її“. І він покликав її, і вона стала при вході. **16** І він сказав: „На цей означений час, коли саме цей час вернетися, ти обійматимеш сина!“ А вона відказала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїй невільниці!“ **17** Та зачала та жінка, і породила сина на той означений час, того саме часу, про який говорив до неї Єлисей. **18** І росло те дитя. А одного разу вийшло воно до свого батька до женців. **19** І сказало воно до

свого батька: „Голова моя, голова моя!“ А той сказав слугі: „Занеси його до його матері!“ **20** І той поніс його, і приніс його до його матері. І сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло... **21** І ввійшла вона, і поклати його на ліжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та й вийшла. **22** І покликала вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені одного із слуг та одну з ослиць, і я поїду до Божого чоловіка й вернуся“. **23** А він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісяччя й не субота“. А вона відказала: „Добре!“ **24** І осідлала вона ослицю, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй мені в їзді, аж поки не скажу тобі“. **25** І поїхала вона, і приїхала до Божого чоловіка, до гори Кармел. І сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось та шунамітянка! **26** Побіжи ж назустріч їй та й скажи їй: Чи все гаразд тобі, чи гаразд чоловікові твоєму, чи гаразд дитині?“ А та відказала: „Усе гаразд!“ **27** І прийшла вона до Божого чоловіка на гору, і сильно схопила за ноги його. А Гехазі підійшов, щоб відіпхнути її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбована душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав мені“. **28** А вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впроваджуй мене в обману?“ **29** І він сказав до Гехазі: „Опережи стегна свої, і візьми мою палицю в руку свою та й іди. Коли спіткнеш кого, не повітаєш його, а коли хто повітає тебе, не відповіси йому. І покладеш мою палицю на хліпцеве обличчя“. **30** А мати того хлопця сказала: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишу тебе!“ І він устав і пішов за нею. **31** А Гехазі пішов перед ними, і поклав ту палицю на хліпцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття. І вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудівся той хлопець!“ **32** І ввійшов Єлисей у дім, аж ось той хлопець лежить мертвий на ліжку його! **33** І ввійшов він, і замкнув двері за ними обом, та й молився до Господа. **34** І ввійшов він, і ліг на того хлопця, і поклав уста свої на уста його, а очі свої на очі його, і долоні свої на долоні його. І схилився над ним, і стало тепле тіло тієї дитини!... **35** І він знову ходив по дому раз сюди, а раз туди. І ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлопець аж до семи раз. І розплющив той хлопець очі свої. **36** І покликав він Гехазі та й сказав: „Поклич ту шунамітянку!“ І той покликав її. І прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!“ **37** І ввійшла вона, і впала до його ніг, і вклонилася до землі. І взяла вона сина свого та й вийшла...

38 І вернувся Єлисей до Гілгалу. А в Краю був голод, і пророчі сини сиділи перед ним. І сказав він до свого хлопця: „Пристав великого горшка, і звари їжу для пророчих синів“. **39** І вийшов один на поле, щоб назбирати ярини, і знайшов там витку рослину, і назбирав із неї повну свою одягу диких огірків. І він прийшов, і накришив до горшка їжі, бо вони не знали того. **40** І поналивали вони людям їжі. І сталося, як вони їли ту їжу, то закричали й сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!“ І не могли вони їсти... **41** А він сказав: „Дайте мукі!“ І він всипав її до горшка і сказав: „Наливай народіві, і нехай їдять!“ І вже не було нічого злого в горшку. **42** І прийшов один чоловік із Баал-Шалішу, і приніс Божому чоловікові хліб перовплоду, — двадцять ячмінних хлібців та зёрна в колосках у своїй торбі. І сказав Єлисей: „Дай народіві, і нехай вони їдять!“ **43** А слуга його сказав: „Що оце покладу я перед сотнею чоловіка?“ Та він відказав: „Дай народіві, і нехай їдять, бо так сказав Господь: їжте й позоставте!“ **44** І він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

5 А Нааман, начальник війська сирійського царя, був муж великий перед своїм паном, вельмиповажаний, бо через нього Господь дав перемогу Сирії. І був це муж дуже хоробрий, але прокажений. **2** А сирійці вийшли були ордами, і взяли до неволі з Ізраїлевого краю малу дівчину, і вона служувала жінці Наамана. **3** І сказала вона до своєї пані: „Ох, коли б пан мій побував у того пророка, що в Самарії, то він вилікував би його від прокази його!“ **4** А Нааман прийшов, і доніс своєму панові, говорячи: „Отак і отак говорила та дівчина, що з Ізраїлевого краю“. **5** І сказав сирійський цар: „Тож піди, а я пошлю свого листа до Ізраїлевого царя“. І той пішов, і взяв із собою десять талантів срібла та шість тисяч шеклів золота, і десять змін одяжі. **6** І він приніс до Ізраїлевого царя такого листа: „Ось тепер, як прийде оцей лист до тебе, то знай: ото послав я до тебе свого раба Наамана, а ти вилікуєш його від прокази його.“ **7** І сталося, як Ізраїлів цар перечитав цього листа, то роздер свої шати й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати чи лишати при житті, що той посилає до мене, щоб я вилікував чоловіка від прокази його? Тож знайте й дивіться — це він шукає проти мене зачіпки“. **8** І сталося, як почув Єлисей, Божий чоловік, що Ізраїлів цар роздер шати свої, то послав до царя, говорячи: „Нащо роздёр ти шати свої? Нехай той прийде до мене, і пізнає, що є пророк у Ізраїлі!“ **9** І прибув Нааман зо своїми кінями та з колесницею своєю, і став

при вході Єлисеєвого дому. **10** І послав Єлисей до нього посла, говорячи: „Иди, і вимиєшся сім раз у Йордані, і вигоїться тіло твоє тобі, — й очистишся“. **11** І розгнівався Нааман, і пішов і сказав: „Ось я подумав був: він вийде до мене, і стане, і заackle Ім'я Господа, Бога свого, і покладє свою руку на те місце, і вилікує прокаженого... **12** Чи ж не ліпші Авана та Парпар, дамаські річки, від усіх Ізраїлевих вод? Чи не міг я вимитися в них, і стати чистим?“ І повернувся він, і пішов у гніві. **13** І підійшли його раби, і говорили до нього, і сказали: „Батьку мій, коли б велику річ говорив тобі той пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він сказав тобі тільки: Умийся — і будеш чистий!“ **14** І зійшов він, і занурився в Йордані сім раз, за словом Божого чоловіка. І сталося тіло його, як тіло малого хлопця, — і став він чистий!... **15** І вернувся до Божого чоловіка він та весь табір його. І прийшов він, і став перед ним та й сказав: „Оце пізнав я, що на всій землі нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер візьмі дарунка від свого раба“. **16** Та Єлисей відказав: „Як живий Господь, що стою перед лицем Його, — я не візьму!“ А той сильно просив його взяти, та він відмовився. **17** І сказав Нааман: „А як ні, то нехай буде дано твоєму рабові землі, скільки понесуть два мули, бо твій раб не буде вже приносити цілопалення та жертву іншим богам, а тільки Господеві! **18** Тільки оцю річ нехай прбстить Господь твоєму рабові: коли мій пан прийде до Ріммонового дому, щоб там поклонятися, і опиратиметься на мою руку, то й я схилися в Ріммоновім домі. Коли я кланятимуся в Ріммоновім домі, то нехай прбстить Господь твоєму рабові цю річ!“ **19** А той відказав: „Иди з миром!“ І відійшов від нього на невелику відстань. **20** І сказав Гехазі, слуга Єлисея, чоловіка Божого: „Ось мій пан тримав цього сиріянина Наамана, щоб нічого не взяти з руки його, що він приніс. „Як живий Господь, — побіжу за ним і візьму щось від нього!“ **21** І погнався Гехазі за Нааманом. І побачив Нааман бігуна за собою, і зісчовив із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразд?“ **22** А той відказав: „Гаразд! Пан мій послав мене, говорячи: Ось тепер прийшли до мене з Єфремових гір двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві зміни одяжі!“ **23** А Нааман відказав: „Будь ласкав, — візьми два таланти!“ І він упрощував його. І зав'язав він два таланти срібла в дві торби, та дві зміни одяжі, і дав своїм слугам, а вони понесли перед ним. **24** І прийшов він до згр'я, і взяв з їхньої руки, і вмістив у домі, а тих людей відпустив, і вони пішли. **25** А він прийшов та й став перед паном своїм. І сказав до нього

Елисей: „Звідки ти, Гехазі?“ А той відказав: „ Нікуди не ходів твій раб, — ані туди, ані сюди“ ... 26 І сказав Єлисей до нього: „ Чи моє серце не ходило з тобою, коли обернувся той муж зо свого воза назустріч тобі? Чи час брати срібло та брати одежі, і оливки, і виноградинка, і худобу дрібну та худобу велику, і рабів, і невольниць? 27 Тож Нааманова проказа нехай приліпиться до тебе та до насіння твого навіки!“ І той вийшов від нього проказений, побілівши, як сніг!

6 І сказали пророчи сини до Єлисея: „Ось те місце, де ми сидимо перед тобою, затісне для нас. 2 Ходім аж до Йордану, і візьмімо звідти кожен по одній деревині, і зробимо собі місце, щоб сидіти там“. А він сказав: „Ідьте“. 3 І сказав один: „Будь же ласкавий, і ходи зо своїми рабами!“ А він сказав: „Я піду“. 4 І пішов він із ними, і вони прийшли до Йордану, і рубали дерево. 5 І сталося, коли один валив деревину, то впала сокира до води. А той скрикнув і сказав: „Ох, пане мій, таж вона позичена!“ 6 І сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?“ А той показав йому те місце. І він відрубав кусок дерева й кинув туди, — і виплила сокира! 7 І він сказав: „Витягни собі!“ А той простяг свою руку і взяв. 8 Сирійський цар воював з Ізраїлем. І радився він зо слугами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде моє таборування“. 9 А Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися переходити оце місце, бо там сходяться сиріяни!“ 10 І послав Ізраїлів цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остерігав його; і він стерігся там не раз і не два. 11 І сильно занепокоїлося серце сирійського царя про ту річ, і він покликав своїх слуг та й сказав до них: „Чи не розповісте мені, хто з наших зраджує перед Ізраїльським царем?“ 12 І сказав один з його слуг: „Ні, пане мій царю, це не наш, а це Єлисей, той пророк, що в Ізраїлі, доносить Ізраїлевому цареві ті слова, що ти говориш у спальні своїй!“ ... 13 А він відказав: „Ідьте, і подивіться, де він, — і я пошлю й візьму його!“ І донесено йому, кажучи: „Ось він у Дотані!“ 14 І послав він туди коні, і колесниці та військо. І прийшли вони вночі й оточили те місто. 15 А слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військо оточує місто, і коні, і колесниці! І сказав його слуга до нього: „Ох, пане мій, що будемо робити?“ 16 А той відказав: „Не бійся, бо ті, що з нами, численніші від тих, що з ними“. 17 І молився Єлисей і говорив: „Господи, розкрий йому очі, і нехай він побачить!“ І відкрив Господь очі того слуги, і він побачив, аж ось горі повна коней та огняних

колесниць навколо Єлисея!... 18 І зійшли сирійці до нього, а Єлисей помолився до Господа й сказав: „Удар цей люд сліпотю!“ І він ударив їх сліпотю за Єлисеєвим словом... 19 І сказав до них Єлисей: „Це не та дороба й не те місто. Ідьте за мною, й я проведу вас до того чоловіка, якого ви шукаєте“. І він завів їх у Самарію. 20 І сталося, як прийшли вони до Самарії, то Єлисей сказав: „Господи, відкрий оці очі, і нехай вони побачать!“ І Господь відкрив їхні очі, і вони побачили, — аж ось вони в середині Самарії!... 21 І сказав Ізраїлів цар до Єлисея, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій батьку?“ 22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваєш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечем та своїм списом? Поклади хліб та воду перед ними, і нехай вони їдять та п'ють, і нехай ідуть до свого пана“. 23 І справив цар для них велику гостину, і вони їли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські орди вже більш не входили до Ізраїлевого Краю. 24 І сталося по тому, і зібрав Бен-Гадад, сирійський цар, увесь свій табір, і він зійшов і обліг Самарію. 25 І був великий голод у Самарії. І ось ті облягали їх, а осляча голова коштувала вісімдесят шеклів срібла, а червтка каву голубиного помету п'ять шеклів срібла. 26 І сталося, проходив Ізраїлів цар по мури, а одна жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане царю!“ 27 А він відказав: „Як тобі не допоможе Господь, звідки я поможу тобі? Чи з току, або з чавіла?“ 28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмо його сьогодні, а мого сина з'їмо завтра. 29 І зварили ми мого сина та й з'їли його... І сказала я до неї другого дня: Дай сина свого, і ми з'їмо його, та вона сховала свого сина“. 30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мури. І народ побачив, — аж ось веретище на тілі його зо споду! 31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, якщо позостанеться голова Єлисея, Шафатового сина, а з ним сиділи старші. 32 А Єлисей сидів у своєму домі, а з ним сиділи старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старших: „Чи ви бачите, що цей син убивника послав зняти мою голову? Глядіть, як прийде цей посол, то замкніть двері, — і притиснете його в дверях. Ось і шарудіння ніг пана його за ним“. 33 Ще він говорив із ними, аж ось приходить до нього посланець. І він сказав: „Отаке зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Єлисей: „Послухайте слово Господне: Так сказав Господь: Цього часу завтра буде

сея пшеничної муки — за шékля, і дві сеї ячмёню — за шекля в брамі Самарії“. 2 І відповів Божому чоловікові вельможа царя, що він на його руку спирався, і сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очіма, — та їсти звідти не будеш“. 3 І були при вході до брами чотири прокажені чоловіки. І сказали вони один до одного: „Чого ми сидимó тут, аж поки не помремó? 4 Якщо ми скажемо: Увійдімо до міста, а в місті голод, то помремó там; а якщо сидітимемо тут, то теж помремó. Отож, ходіть, і перейдімо до сирийського табору, — якщо там позоставлять нас при житті, будемо жити, а якщо заб'ють нас, то помремó“. 5 І встали вони надвечір, щоб іти до сирийського табору. І прибули вони до краю сирийського табору, аж ось — нема там нікого! 6 Бо Господь учинив, що сирийський табір почув стукотняву колесниць і їржання кóней, та гáлас великого війська. І сказали вони один до одного: „Ось Ізраїлів цар найняв на нас хіттейських царів та царів єгипетських, щоб пішли на нас!“ 7 І встали вони, і повтікали надвечір, і полишили свої намети, й осли свої, і табір, як він був, та й повтікали, спасаючи життя своє! 8 І прийшли ті прокажені аж до краю табору, і ввійшли до одного намету, — і їли й пили, і повинóсили звідти срібло й золото та вбрання, і пішли й заховáли. І вони знову ввійшли до іншого намету, і повинóсили звідти, і пішли та й сховáли. 9 І сказали вони один до одного: „Неслушно ми рóбимо. Цей день — він день доброї звістки, а ми мовчимо. Як ми будемо чекати аж до ранішнього світла, то впаде́ на нас провина. А тепер ходімо, і ввійдімо й донесімо царевому дому!“ 10 І прийшли вони, і покликали миських воротарів, та й донесли їм, говорячи: „Увійшли ми до сирийського табору, а там нема ані людини, ані людського голосу, а тільки поприв'язувані коні та поприв'язувані осли, та намети, як вони були!“ 11 І воротарі покликали, і донесли про це до самого царського дому. 12 І встав цар уночі й сказав своїм слугам: „Розкажy я вам, що́ нам зробили сирийці. Вони знають, що ми голодні, і повихóдили з табору, щоб сховáтися на полі, говорячи: „Коли ті повихóдять із міста, то ми схóпимо їх живих, та й увійдемо до міста!“ 13 І відповів один із його слуг і сказав: „Нехай візьмуть п'ятеро позосталих кóней, що лишилися в ньому, у місті. Ось вони, — (із усього війська Ізраїлевого тільки й лишилися, із усього війська Ізраїля, що згинуло), — і пошлемо, і побачимо“. 14 І взяли вони дві колесниці з кіннями, і цар послав їх услід за сирийським табором, говорячи: „Ідіть

і подивітьсяся“. 15 І пішли вони за ними аж до Йордáну, аж ось уся дорога повна вбрання та речей, що покидали сирийці, як поспішали! І верну́лися ці посли, і донесли цареві. 16 І вийшов наро́д, і розграбува́ли сирийський табір. І коштувала се́я пшеничної муки по шеклю, і дві сеї ячмёню по шеклю за словом Господнім! 17 І цар призначив того вельможу, що на його руку він опирався, доглядати над брамою. Та затопта́в його наро́д у брамі, і він помер, як казав був Божий чоловік, який говорив, коли приходив до нього цар. 18 І сталося, коли Божий чоловік говорив до царя, кажучи: „Дві сеї ячменю по шеклю, і се́я пшеничної муки по шеклю буде того ча́су звзавтра в брамі Самарії, 19 то цей вельможа відповів Божому чоловікові й сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очіма, — та їсти звідти не будеш“. 20 І сталося йому так, і затопта́в його наро́д у брамі, і він помер.

8 А Єлисей говорив до жінки, що її сина він воскресів, кажучи: „Устань та й іди ти та дім твій, і мешкай дебудь, бо Господь прикликав голод, і він прийшов до краю на сім літ“. 2 І встала та жінка, і зробила за словом Божого чоловіка. І пішла вона та її дім, і замешкала в филистимському краї сім літ. 3 І сталося наприкінці семи років, вернулася та жінка з филистимського краю, і пішла до царя благи́ти за свій дім та за своє поле. 4 А цар говорив до Гехазі, слуги Божого чоловіка, кажучи: „Розкажи мені про все те велике, що́ зробив Єлисей“. 5 І сталося, як він оповідав цареві, що той воскресив померлого, аж ось та жінка, що він воскресив сина її, благає царя за свій дім та за своє поле. 6 І сказав Гехазі: „Пане мій ца́рю, оце та жінка, і це той син її, що воскресив Єлисей!“ 7 І прийшов Єлисей до Дамаску, а Бен-Гадад, сирийський цар, хворий. І донéсено йому, кажучи: „Божий чоловік прийшов аж сюди!“ 8 І сказав цар до Газаїла: „Візьми в свою руку подару́нка, та й іди зустріти чоловіка Божого. І запитайся Господа через нього, кажучи: „Чи відужаю я від оцієї хвороби?“ 9 І пішов Газаїл спіткати його, і взяв подару́нка в руку свою, та зо всього добра́ Дамаску тйа́ру на сорок верблудів. І прийшов, і став перед ним та й сказав: „Син твій Бен-Гадад, цар сирийський, послав мене до тебе, питаючи: Чи відужаю я з оцієї хвороби?“ 10 І сказав до нього Єлисей: „Иди, скажи йому: Жити — житимеш, та Господь показав мені, що напевно помре він“. 11 І наставив він обличчя своє на нього, і довго вдивлявся, аж той збенте́жився. І заплакав Божий чоловік. 12 А Газаїл сказав: „Чого

плаче мій пан?" А той відказав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердіни пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваєш мечем, і дітей їхніх порозбиваєш, а їхнє вагітне — посічеш“. 13 А Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?" І сказав Єлисей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“ 14 І пішов він від Єлисея, і прийшов до свого пана. А той сказав йому: „Що говорив тобі Єлисей?" І він сказав: „Говорив мені: жити — житимеш!“ 15 І сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. І зацарював Газаїл замість нього. 16 А п'ятого року Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Єгорам, син Йосафатів, цар Юдин. 17 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. 18 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 19 Та не хотів Господь погубити Юду ради раба Свого Давида, як обіцяв був йому дати світильника йому та синам його по всі дні. 20 За його днів збунтувався був Едом, — вийшли з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 21 І пішов Йорам до Цаїру, а з ним усі колесніці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесниць, то народ повтікав до наметів своїх. 22 І збунтувався Едом, і вийшов з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася й Лівна. 23 А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 24 І спочив Йорам із батьками своїми, і був похований із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахазія. 25 У дванадцятому році Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 26 Ахазія був віку двадцяти і двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя. 27 І ходив він дорогою Ахавого дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дім, бо він був зять Ахавого дому. 28 І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газаїлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяни Йорама. 29 І вернувся цар Йорам лікуватися в Ізреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. А Ахазія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавового сина, в Ізреелі, бо той був слабій.

9 А пророк Єлисей покликав одного з пророчих синів і сказав йому: „Підпережи свої стегна, і візьми це горня оливи в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту. 2 І прийдеш туди, і побач там Єгу, сина Йосафата, Німшієвого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до внутрішньої кімнати. 3 І візьмеш горня цієї оливи, і виллеш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчиниш двері й утечеш, і не будеш чекати“. 4 І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту. 5 І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгу відказав: „До кого з усіх нас?" І той сказав: „До тебе, о керівнику!“ 6 І він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помазую тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем! 7 І ти поб'єш дім Ахава, пана свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавелі. 8 І згине весь Ахавів дім, і вігублю Ахавові навіть те, що мочиться на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі! 9 І зроблю Ахавів дім, як дім Єровоама, Неватового сина, і як дім Баші, сина Ахійїного. 10 А Єзавелю з'їдять пси в Ізреелевій ділянці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинив він двері та й утік... 11 А Єгу вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого приходив той несамовітний до тебе?" А він відказав: „Ви знаєте того чоловіка та його мову“. 12 А вони відказали: „Неправда! Розкажи ж нам!“ І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем!“ 13 А ті поспішно взяли кожен шати свої, і постелили під ним на верху сходів. І засурмили вони в сурму, і сказали: „Зацарював Єгу!“ 14 І змовився Єгу, син Йосафата, Німшієвого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамота, він та весь Ізраїль перед Газаїлом, сирійським царем. 15 І вернувся цар Єгорам лікуватися в Ізреелі від ран, що вчинили йому сиріяни, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. І сказав Єгу: „Якщо згода ваша на те, нехай не вийде жоден утікач із міста, щоб піти донести в Ізреелі“. 16 І сів верхи Єгу, і поїхав до Ізреелу, бо Йорам лежав там. А Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама. 17 А на башті в Ізреелі стояв вартовий. І побачив він натовп Єгуїв, як він ішов, і сказав: „Я бачу натовп!“ А Єгорам відказав: Візьми верхівця, і пошли назустріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаразд?" 18 І відправився верхівець назустріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?" А

Егú відказав: „Що тобі до того? Повертай за мною!“ І доніс вартувий, говорячи: „Прийшов той посól аж до них, та не вернувся“. 19 І послав він другого верхівця, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Егу відказав: „Що тобі до гаразду? Повертай за мною!“ 20 І доніс вартувий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кінна їзда, як їзда Егу, Нимшієвого сина, бо їде несамовито“. 21 І сказав Егорам: „Запрягай!“ І запряг його колесницю. І відправився Егорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесницею, щоб зустріти Егу, — і спіткали його в ділянці їзреелянина Навота. 22 І сталося, як Егорам побачив Егу, то сказав: „Чи все гаразд, Егу?“ А той відказав: „Який гаразд при перелюбі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“ 23 І обернув Егорам руки свої та й утік. І сказав він Ахазії: „Зрада, Ахазіє!“ 24 А Егу взяв лука в руку свою, і вдарив Егорама між його раменами, — і пробіла стріла його серце, і він похилився на колесниці своїй... 25 І сказав Егу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, кинь його на ділянці поля їзреелянина Навота. Бо пам'ятай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь прорік на нього оце пророцтво: 26 Поправді кажу, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорить Господь, і відплачу тобі на цій же ділянці, говорить Господь. А тепер кинь його на цій ділянці за словом Господнім“. 27 А Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втівав дорогою на Бет-Гагган, а Егú погнався за ним і сказав: „Убийте й його на колесниці!“ І поранили його в Маале-Гурі, що при Ївлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там. 28 А раби його відвезли його верхи до Єрусалиму, та й поховали його в його гробі з батьками його в Давидовому Місті. 29 А в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою зацарював Ахазія. 30 І прийшов Егу до Їзрееля, а Єзавель почула про це, і нафарбувала очі свої, і прикрасила голову свою, та й виглянула через вікно. 31 А Егу входить до брами. І сказала вона: „Чи все гаразд, Зімірі, убивце пана свого?“ 32 І підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“ І виглянули до нього два-три євнухи. 33 А він сказав: „Скиньте її!“ І викинули її, — і бризнула кров її на стіну та на коні. І він топтав її... 34 І він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підіть до тієї проклятої, і поховайте її, бо все ж таки вона царева дочка!“ 35 І пішли поховати її, та не знайшли з неї нічого, а тільки чéрепа, та ноги, та долоні рук. 36 І вони вернулися, і донесли йому про це. А він відказав: „Це слово Господа, що казав був через раба Свого

тішб'янина Іллу, говорячи: В Їзреелевій ділянці пси з'їдять Єзавеліне тіло! 37 І буде Єзавелін труп, як погній на поверхні поля в Їзреелевій ділянці, так що не скажуть: Це Єзавель“.

10 А Ахав мав сімдесят синів у Самарії. І понаписував Егу листи, і порозсилав до Самарії, до провідників Їзреелу, до старших і до виховників Ахавових синів, говорячи: 2 „Як тільки прийде лист цей до вас, — а з вами сини вашого пана, і з вами колесниці, і коні, і твердіни, і зброя, — 3 то виберіть найліпшого та найвідповіднішого з синів вашого пана, і посадіть його на трон вашого батька, та й воюйте за дім вашого пана!“ 4 А вони дуже-дуже налякалися й сказали: „Ось два царі не встояли перед ним, якже встоїмо ми?“ 5 І послали ті, що були над домом та над тим містом, і старші, і виховники до Егу, говорячи: „Ми раби твої, і зробимо все, що ти нам скажеш. Та ми не настанівимо царем нікого, — що добре в очах твоїх, те роби!“ 6 А він написав до них другого листа, пишучи: „Якщо ви мої, і слухняні моему голосові, візьміть голови мужів, синів вашого пана, і прийдіть до мене цього часу взавтра до Їзреелу“ (а царських синів було сімдесят чоловіка, при міських вельможах, що виховали їх). 7 І сталося, як прийшов той лист до них, то обрали вони царських синів, та й позабивали сімдесят чоловіка. І поскладали вони їхні голови в кошики, та й послали до нього в Їзреел. 8 І прибув посól, і доніс йому, кажучи: „Принесли голови царських синів!“ А він сказав: „Покладіть їх на дві купі при вході до брами до ранку“. 9 І сталося вранці, і він вийшов і став, і сказав до всього народу: „Ви невинні. Я вчинив змову на свого пана й убив його. А хто повбивав усіх цих? 10 Знайте ж тепер, що з Господнього слова не проминеться нічого, щоб Господь говорив на Ахавів дім, і Господь зробив те, що говорив був через раба Свого Іллу“. 11 І Егу повбивав усіх позоставився Ахавого дому в Їзреелі, і всіх вельмож його, і знайомих його, і священників його, так, що не позоставив йому і врятованого! 12 І встав він і відійшов, і пішов до Самарії. А коли він був на дорозі при Бет-Екед-Гароїмі, 13 то спіткав братів Ахазії, Юдиного царя, і сказав: „Хто ви?“ А ті відказали: „Ми Ахазієві брати, а йдемо запитати про гаразд царевих синів та синів цариці!“ 14 А він сказав: „Схопіть їх живих!“ І схопили їх живих, і позабивали їх до ями Бет-Екеду, сорок і два чоловіка, — і він не позоставив ані одного з них! 15 І пішов він ізвідти, і спіткав Егонадава, Рехавового сина, що йшов навпроти нього, і

привітав його та й сказав до нього: „Чи твоє серце шире до мене, як моє серце до тебе?“ А Егонадав відказав: „Так! Дай же свою руку!“ І той дав руку свою, і підняв його до себе до колесниці, **16** і сказав: „Иди ж зо мною, і приглянься до моєї запопадливости для Господа!“ І посадили його в колесницю його. **17** І прибув він до Самарії, і побивав усіх позоставих в Ахава в Самарії, і вибив аж до кінця його, за словом Господа, що говорив був до Іллі. **18** І зібрав Егу увесь нарід і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Егу служитиме йому більше! **19** А тепер покличте до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священників. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відсутній, не буде живий!“ А Егу зробив це підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові. **20** І сказав Егу: „Оголосіть святочні збори для Ваала!“ І вони оголосили. **21** І послав Егу по всьому Ізраїлю. І посходилися всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не прийшов би. І прибули вони до Ваалового дому, — і переповнився Ваалів дім від входу до входу. **22** І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одержу для всіх тих, хто служить Ваалові“. І той виніс їм ту одержу. **23** І ввійшов Егу та Егонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служителів: „Пошукайте й подивіться, щоб не був тут із вами ніхто з Господніх слуг, а тільки самі ті, хто служить Ваалові“. **24** І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопалення. А Егу поставив собі назовні вісімдесят чоловіка й сказав: „Кожен, у кого втече хто з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його буде за життя того!“ **25** І сталося, як скінчив він приряджувати цілопалення, то Егу сказав до бігунів та до старшин: „Увійдіть, побивайте їх, — нехай ніхто не вийде!“ І повбивали їх вістря́м меча́, і поскидали їх ті бігуни та старшини. Потому пішли до міста Ваалового дому. **26** І повинбили вони бовванів Ваалового дому, і попалили те. **27** І розбили вони Ваалового боввана, і розбили Ваалів дім, та й зробили з нього нечисте місце, і так є аж до сьогодні. **28** І вигубив Егу Ваала з Ізраїля. **29** Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, від золотих тельців, що в Бет-Елі та що в Дані. **30** І сказав Господь до Егу: „Тому́, що ти добре зробив угодне в очах Моїх, зробив Ахавовому домові все, що було на серці Моєму, — сидітимуть сини твої на Ізраїлево́му троні аж до четвертого покоління“. **31** Та Егу не пильнував ходити за Зако́ном Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама,

що вводив у гріх Ізраїля. **32** За тих днів розпочав Господь відрубувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газаїл в усій Ізраїлевій країні, **33** від Йорда́ну на схід сонця, увесь край Гілеаду, Гадів, Рувимів та Манасіїн, від Ароеру, що над потоком Арнон, і Гілеад та Башан. **34** А решта діл Егу, і все, що він зробив, і вся лицарська́сть його́, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **35** І спочив Егу зо своїми батька́ми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Егоахаз. **36** А дні, що царював Егу над Ізраїлем у Самарії, були двадцять і вісім літ.

11 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насіння. **2** А Егошева, дочка́ царя Йорама, сестра Ахазії, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбіваних царських синів, його та няньку його, і сховала в спальній кімнаті. І сховали його від Аталії, і він не був забитий. **3** І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм. **4** А сьомого року послав Егояда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і записягнув їх у Господньому домі, і показав їм царського сина. **5** І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробіте. Третина з вас, що приходить в суботу, будете виконувати сторожу царського дому. **6** А третина буде в брамі Сур, а третина — у брамі за бігуна́ми, — і будете виконувати сторожу дому на зміну. **7** А дві частини з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторожу Господнього дому при цареві. **8** І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто ввійшов би до рядів, нехай буде забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“. **9** І зробили сотники все, що наказав священник Егояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священника Егояди. **10** І дав священник сотникам списи та щити, що належали цареві Давидові, що були в Господньому домі. **11** І поставали бігуни́, кожен зо зброєю своєю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жертовнику та при домі, навколо біля царя. **12** А він вивів царевого сина, і поклав на нього корону та нарамінники. І зробили вони його царем, і помазали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **13** І почувла Аталія голос бігунів та наро́ду, і прийшла до народу до Господнього дому. **14** І побачила вона, аж ось цар стоїть за звичаєм на помості, а при царі зверхники та сурми, а увесь народ кра́ю тішиться та сурмить у сурми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, зрада!“ **15** А священник

Егояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Випровадьте її поза ряди, а хто піде за нею, того забийте мечем!“ Бо священник сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“ **16** І зробили їй прохід, і вона прийшла Кінським входом до царського дому, і там була забита. **17** І склав Егояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом. **18** І ввійшов увесь нарід Краю до Ваалового дому, та й прозбивали його та жертовники його, і бовванів його зовсім поламали, а Маттана, Ваалового священника, убили перед жертовниками. А при Господньому домі священник поставив варті. **19** І взяв він сотників і карійців, і бігунів та весь народ краю, і вивели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через браму бігунів до царського дому, і той сів на царському троні. **20** І тишився весь народ краю, а місто заспокоїлось. А Аталію вбили мечем у царському домі. **21** Егоаш був віку семи років, коли зацарював.

12 Сьомого року Егу зацарював Егоаш, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ців'я, з Беер-Шеви. **2** І робив Егоаш угодне в Господніх очах по всі дні, коли вказував йому священник Егояда. **3** Тільки пагірки не були понижені, — народ ще приніс жертви та кадив на пагірках. **4** І сказав Егоаш до священника: „Усе посвячене срібло, що буде внісене до Господнього дому, срібло перелічених людей, срібло за душі за вартістю їх, усе срібло, скільки людині спадє на серце принести до Господнього дому, **5** візьмуть собі священники, кожен від знайомого свого, і вони зроблять напіву Господнього дому в усьому, що буде знайдене там на напіву. **6** І сталося двадцятого й третього року царя Егоаша, священники не направили ушкодження храму. **7** І покликав цар Егоаш священника Егояду й священників, та й сказав їм: „Чому ви не направляєте ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайомих, а на напіву ушкодження храму віддасте його“. **8** І погодилися священники не брати срібла від народу, і не направляти ушкодження храму. **9** І взяв священник Егояда одну скриньку, і продовбав дірку на віку її, і поставив її при жертовнику праворуч, як входити до Господнього дому. І давали туди священники, що стерегли порога, усе срібло, що принісилось до Господнього дому. **10** І бувало, як вони бачили, що намножилося те срібло в скрині, то приходив царський писар та великий священник, і вони в'язали в мішки та рахували срібло, знайдене в Господньому

домі. **11** І давали те перелічене срібло на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його теслям та будівничим, що робили в Господньому домі. **12** І мулярям, і каменярам, і на закуп дєрева та тєсаного каменя, та на напіву ушкодження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для направи. **13** Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаші, ножиці, кропильниці, сурми, усяка річ золота та річ срібна з того срібла, що принісилось до Господнього дому, **14** бо його давали робітникам праці та направляли ним дїм Господній. **15** І не облічували тих людей, яким давали те срібло до їхніх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо ті робили чесно. **16** Срібло ж жертви за провину та жертв за гріх не внісилось до Господнього дому, — воно було для священників. **17** Вийшов тоді Газаїл, сирийський цар, та й воював з Гатом, — і здобув його. І намірився Газаїл іти на Єрусалим. **18** І взяв Егоаш, Юдин цар, усі святі речі, що присвятили були Йосафат, і Егорам, і Ахазія, батьки його, царі Юдині, та святі речі свої, і все золото, що знайшлося в скарбницях Господнього дому та дому царського, та й послав Газаїлові, цареві сирийському, — і той відійшов від Єрусалиму... **19** А решта діл Йоаша, і все, що він зробив, — он вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** І встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Мілло, де йдеться до Сілли. **21** Йоазахар, Шім'атів син, та Егозавад, Шомерів син, його слуги, забили його, і він помер. І поховали його з батьками його в Давидовім Місті, а замість нього зацарював син його Амація.

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Егоахаз, син Егу, на сімнадцять літ. **2** І робив він зло в Господніх очах, і ходив у гріхах Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і не відхилявся від того. **3** І запалився гнів Господа на Ізраїля, і Він дав їх у руку Газаїла, царя сирийського, та в руку Бен-Гадада, Газаїлового сина, на всі ті дні. **4** Та вблагав Егоахаз лице Господнє, — і Господь його вислухав, бо бачив Він горе Ізраїля, бо тиснув їх сирийський цар. **5** І дав Господь Ізраїлеві спасителя, і вони вийшли з-під руки Сирії. І сиділи Ізраїлеві сини в своїх наметах, як давніш. **6** Тільки не відійшли вони з гріхів дому Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астартя стояла в Самарії. **7** А Сирія не позоставила Егоахазові народу, як тільки п'ятдесят верхівців та десять возів, та десять тисяч піхоти, бо їх вигубив сирийський

цар, і зробив їх порохом на топтання. **8** А решта діл Єгоахаза, і все, що він робив, та його лицарськість, он вони написані в Книзі Ізраїлевих царів. **9** І спочив Єгоахаз з батьками своїми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Йоаш. **10** Тридцятого й сьомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Йоаш, Єгоахазів син, на шістнадцять літ. **11** І робив він зле в Господніх очах, і не відходив від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і в тому ходив. **12** А решта діл Йоаша, і все, що він робив, і лицарськість його, як він воював з Амацією, Юдиним царем, — он вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **13** І спочив Йоаш з батьками своїми, а Єровоам сів на троні його. І був похований Йоаш у Самарії, з Ізраїлевими царями. **14** А Єлисей заслаб на недугу, що з неї й помер. І зійшов до нього Йоаш, Ізраїлів цар, і плакав над ним і говорив: „Батьку мій, батьку мій, колеснице Ізраїлева та верхівці його!“ **15** І сказав йому Єлисей: „Візьми лука та стріли“. І приніс той до нього лука та стріли. **16** А він сказав Ізраїлевому цареві: „Поклади свою руку на лука!“ І той поклав свою руку. А Єлисей поклав свої руки на руки цареві. **17** І він сказав: „Відчини вікно на схід!“ І той відчинив. І сказав Єлисей: „Стріляй!“ І той вистрілив, а він сказав: „Стріла спасіння Господнього, і стріла спасіння проти Сирії. І поб'єш ти Сирію в Афеку аж до кінця!“ **18** І він сказав: „Візьми стріли!“ І той узяв, а він сказав до Ізраїлевого царя: „Удар по землі!“ І він ударив три рази та й став. **19** І розгнівався на нього Божий чоловік і сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шість раз, тоді побив би Сирію аж до кінця! А тепер тільки три рази поб'єш ти Сирію“. **20** І спочив Єлисей, і поховали його. А моавські орди прийшли до Краю наступного року. **21** І сталося, як ховали одного чоловіка, то погребальники побачили ті орди, та й кинули того чоловіка до Єлисеевого гробу. А коли впав і доторкнувся той чоловік до Єлисеевих костей, то воскрес, і встав на ноги свої... **22** А Газайл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Єгоахаза. **23** Та Господь був милостивий до них, і змилювався над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів вигубити їх, і не відкинув їх від Свого лица аж дотепер. **24** І спочив Газайл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад. **25** І Йоаш, Єгоахазів син, узяв назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газайлового сина, що взяв був із руки Єгоахаза, свого батька, у війні. Три рази побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин. **2** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять років. А ім'я його матері Єгоаддан, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ приніс жертву та кадив на пагірках. **5** І сталося, як зміцнилося царство в руці його, то він повбивав своїх слуг, що забили його батька царя. **6** А синів убійників він не позабирав, як написано в Книзі Мойсеевого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“. **7** Він побив Едома в Солянній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'я їй: Йоктеїл, і так вона зветься аж до цього дня. **8** Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди ж, помір'ємось!“ **9** І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Ливані, послав до кедрини, що на Ливані, кажучи: Дай же дочку свою моему синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і витоптала той терен. **10** Побити — побив ти Едома, і піднесло тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! І пощо будеш ти дроздитися зо злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?“ **11** Та не послухався Амація. І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помір'ялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. **12** І був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. **13** А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибив до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від Єфремової брами аж до брами наріжної, чотири сотні ліктів. **14** І забрав він усе золото й срібло, та увесь по́суд, що знаходився в Господньому домі та в скарбниціх дому царєвого, та запоручників, і вернувся в Самарію. **15** А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицарськість його, і як воював з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** І спочив Йоаш зо своїми батьками, і був похований у Самарії з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам. **17** І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. **18** А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **19** І чинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали

за ним до Лахішу, — і вбили його там. **20** І повезли його на конях, і він був похований з батьками своїми в Давидовому Місті. **21** І взяв увесь Юдин народ Азарію, — а він був віку шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. **22** Він збудував Елат, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. **23** П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії, на сорок і один рік. **24** І робив він зло в Господніх очах, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **25** Він вернув Ізраїлеву границю відті, де йдеться до Гамату, аж до степового моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина пророка Аммітта, що з Гат-Гахеферу, **26** бо Господь побачив Ізраїлеву біду, дуже гірку, і не було вже невольного та вільного, і не було помічників Ізраїлеві. **27** Та не говорив Господь знищити Ізраїлеве ім'я з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина. **28** А решта діл Єровоама та лицарськість його, як воював, і як вернув Юді Дамаск та Хамат в Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **29** І спочив Єровоам із батьками своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

15 Двадцятого й сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Азарія, син Амації, Юдиного царя. **2** Він був віку шістнадцяти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив його батько Амація. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ ще приніс жертву та кадив на пагірках. **5** І вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерти, і сидів ув осібному домі. А над домом був Йотам, царів син, — він судив народ Краю. **6** А решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **7** І спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам. **8** Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарій, син Єровоама, на шість місяців. **9** І робив він зло в Господніх очах, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **10** І вчинив змову на нього Шаллум, Явешів син, і бив його перед народом і вбив його, і зацарював замість нього. **11** А решта діл

Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **12** Оце Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть сидіти тобі на Ізраїлевому троні“. І сталося так. **13** Шаллум, Явешів син, зацарював тридцятого й дев'ятого року Уззій, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії. **14** І пішов Менахем, Гадіїв син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Явешового сина, в Самарії, і вбив його, і зацарював замість нього. **15** А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчинило воно брами. І він вибив його, а все вагітне повитинав. **17** Тридцятого й дев'ятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадіїв син, на десять літ. **18** І робив він зло в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів **19** прийшов Пул, асирійський цар, на край. І дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб зміцнити царство в його руці. **20** А Менахем розклав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, по п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. І вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю. **21** А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **22** І спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія. **23** П'ятдесятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, на два роки. **24** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **25** І вчинив на нього змову Пэках, син Ремалії, старшині його, і забив його в палаті царського дому, з Арговом та з Ар'єм, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеадян. І він убив його, і зацарював замість нього. **26** А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **27** П'ятдесятого й другого року Азарії, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пеках, син Ремалії, на двадцять років. **28** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **29** За днів Пекаха, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Йійона, і Авел-Бет-Мааху, і Йоноаха, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла, увесь край Нефталімів, та й вигнав їх до Асирії. **30** А Осія, син Елин, склав змову на Пекаха, сина Ремалії, і

вдарив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззійного сина. **31** А решта діл Пеаха та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** Другого року Пеаха, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотам, син Уззійї, Юдиного царя. **33** Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **34** І робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззійя, робив він. **35** Тільки пагірки не були знищені, — народ іще приносив жертви та кадив на пагірках. Він збудував горішню браму Господнього дому. **36** А решта діл Йотама та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **37** За тих днів зачав Господь посылати на Юду Реціна, сирійського царя, та Пеаха, сина Ремалії. **38** І спочив Йотам із своїми батьками, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

16 Сімнадцятого року Пеаха, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя. **2** Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в очах Господа, Бога свого, як батько його Давид. **3** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гидотою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами. **4** І приносив він жертву та кадив на пагірках, і на згір'ях, та під усяким зеленим деревом. **5** Тоді прийшов Рецін, сирійський цар, та Пеах, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. І облягли вони Ахаза, та не змогли звоювати. **6** Того часу Рецін, сирійський цар, вернув Едомові Елата, і вигнав юдеїв з Елоту. І едомляни прибули до Елату, й осілися там, і живуть тут аж до цього дня. **7** І послав Ахаз послів до Тіглат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вижди й спаси мене з руки сирійського царя та з руки царя Ізраїлевого, що повстають на мене“. **8** І взяв Ахаз срібло та золото, знайдене в Господньому домі та в скарбницях дому царєвого, і послав дарунка до асирійського царя. **9** І послунав його асирійський цар. І пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив. **10** І пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Піл'есера, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жертовника. І послав цар Ахаз до священника Урії подобу жертовника та взір його всієї його будови. **11** І

збудував священник Урія жертовника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священник Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску. **12** І прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жертовника, і приступив цар до жертовника, і приніс на ньому жертву. **13** І спалив він свою цілопалення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жертовника. **14** А мідяного жертовника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, з-поміж жертовника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жертовника на північ. **15** І наказав цар Ахаз священникові Урії, говорячи: „На великому жертовнику пали ранішнє цілопалення та вечірню хлібну жертву, і цілопалення цареве та хлібну його жертву, і цілопалення всього народу Краю та хлібну їхню жертву, і їхні ливні жертви. І всю кров цілопалення та всю кров жертви покропиш на нього. А щодо мідяного жертовника, то я розважу“. **16** І зробив священник Урія все так, як наказав був цар Ахаз. **17** А цар Ахаз повідрубав рами підстав, і відсунув із них умивальницю, і зняв море з мідяних волів, що під ним, і поставив його на камінну підлогу. **18** І закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя. **19** А решта діл Ахаза, що він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** І спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізікійя.

17 Дванадцятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елин, на дев'ять років. **2** І робив він зле в Господніх очах, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним. **3** На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба, і давав йому даніну. **4** Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він посилав послів до Со, єгипетського царя, та не приносив асирійському цареві данини, як рік-у-рік те робив був. І замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язничому домі. **5** І вийшов асирійський цар на увесь Край, і прийшов до Самарії, й облягав її три роки. **6** Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що випровадив їх з єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів, **8** і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами,

та Ізраїлевих царів, які вони встановили, 9 а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, слова, що не були слушні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартової башти аж до твердинного міста, 10 і ставили собі стовпи для богів та Астарту на кожному високому взгір'ї та під усяким зеленим деревом, 11 і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівити Господа, 12 і служили боввінам, про яких Господь говорив їм: „Не будете робити цієї речі“, 13 то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорливців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно до всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“. 14 Та не слухали вони, і робили тверддю свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. 15 І нехтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батьками, і свідцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидотою й марнотами, та за народами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. 16 І полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого боввіана, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному військовій та служили Ваалові. 17 І вони переводили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарували чарами, і ворожили, і віддавалися робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його. 18 І сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лица, — не позостало нікого, тільки саме Юдине плем'я. 19 Та й Юда не додержував заповідей Господа, Бога свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановили. 20 І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого насіння, і впокоряв їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лица Свого, 21 бо Ізраїль розірвав з Давидовим домом, і вони зробили царем Єровоама, Неватового сина, а Єровоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх. 22 І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єровоамових гріхах, які він робив, не відступалися з того, 23 аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лица Свого, як говорив був через усіх Своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнання з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня. 24 І спровадив асирійський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамоту, і з Сефарваїму, й оселив по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посіли вони Самарію, й осілися по містах її. 25 І сталося, на початку пробування їх там

не боялися вони Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх. 26 І сказали вони до асирійського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселив по містах Самарії, не знають прав Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“. 27 І наказав асирійський цар, говорячи: „Відведіть туди одного з священників, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього Краю“. 28 І прибув один із священників, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав їх, як мають боятися Господа. 29 Та крім того кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили попередні самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділи. 30 А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нерегала, а гаматяни зробили Ашіму, 31 а авв'яни зробили Нівхаза та Тартака, а мешканці Сефарваїму палили синів своїх ув огні Адраммелехові й Анаммелехові, сефарваїмським богам. 32 І при тому вони боялися Господа, і настановили собі з-серед себе священників пагірків, і вони приносили їм жертви в пагірковому місці. 33 Вони боялися Господа, і богам своїм служили за правом тих народів, звідки повиганяли їх. 34 Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповіддю, як наказав був Господь синам Якова, якому дав ім'я Ізраїля. 35 І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете приносити жертв їм, 36 а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського краю великою силою та витягненим раменом, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете приносити жертви. 37 І устави, і права, і Закону, і заповідь, які написав вам, будете додержувати, щоб виконувати по всі дні, а богів інших не будете боятися. 38 А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів, 39 а тільки Господа, Бога вашого, будете боятися, і Він вирятую вас із руки всіх ваших ворогів“. 40 Та не послушали вони, бо все робили за своїм попереднім звичаєм. 41 І ті народи все боялися Господа, але служили боввінам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

18 І сталося третього року Осії, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі

двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочка Захарія. **3** І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид. **4** Він понищив пагірки, і поламав стовпи для богів, і став Астарту, і розбив мідяного змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштán. **5** Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним. **6** І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсееві. **7** І був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав повбдження. І збунтувався він на асирійського царя, і не служив йому. **8** Він побив филистимлян аж до Аззі та границі її від вартової башти аж до твердинного міста. **9** І сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманасар, цар асирійський, на Самарію, та й обліг її. **10** І здобув він її по трьох роках: шостого року Єзекії, — це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія. **11** І вигнав асирійський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над річку Газан, та до мідійських міст. **12** Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіді Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили. **13** А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. **14** І послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лахішу, говорячи: „Згрішив я! Відійди від мене, а що накладеш на мене, понесу.“ І наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота. **15** І віддав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царевих скарбницях. **16** Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та з стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його асирійському цареві. **17** А асирійський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного командувача, і великого євнуха та великого чашника з великим військом до Єрусалиму. І пішли вони, і прийшли та й стали над водотягом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валюшників. **18** І кликнули вони до царя, і до них вийшов Еліаким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. **19** І сказав до них великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся? **20** Чи думаєш ти, що слово уст,

то вже рада та сила до війни? На кого тепер надієшся, що збунтувався проти мене? **21** Тепер оце ти надієшся собі опертися на оту поламану очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому й продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього. **22** А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понищив пагірки Його та жертовники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жертовником будете вклонятися в Єрусалимі? **23** А тепер піди в заклад із моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі коней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. **24** І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших слуг мого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесниць та верхівців! **25** Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піди на той край та знищ його!“ **26** І сказав Еліаким, син Хілкії, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юдейському в слух тих людей, що на мурі“. **27** І сказав до них великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти вій кал та пити свою сечу?“ **28** І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя асирійського: **29** Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки його! **30** І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. **31** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки, **32** аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирали! І не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас! **33** Чи справді врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? **34** Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятували вони Самарію від моєї руки? **35** Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то не вже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ **36** І мовчав той народ, і не відповів йому ані

слова, бо це був наказ царя, що сказав: „Не відповідайте йому!“ 37 І прийшов Еліяким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, із роздертими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

19 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздер свої шати та накрився веретою, і ввійшов до Господнього дому. 2 І послав він Еліякіма, начальника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих веретами, до пророка Ісаї, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! 4 Може почує Господь, Бог твій, всі слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образі Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за рештку, що ще знаходиться“. 5 І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. 6 І сказав їм Ісаї: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя! 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, — і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї“. 8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу. 9 А коли він почув про Тіргак, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!“ то вернувся, і послав послів до Єзекії, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не зводять тебе Бог твій, що ти надієшся на Нього, кажучи: Не буде данний Єрусалим у руку асирійського царя. 11 Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? 12 Чи врятували їх боги тих народів, яких понижили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? 13 Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Ілви?“ 14 І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем. 15 І Єзекія молився перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувімах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! 16 Нахили, Господи, ухо Своє та й почув! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почувай слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога! 17 Справді, Господи, асирійські царі попустошили ті народи та їхній край. 18 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понижили їх. 19 А тепер, Господи, Боже

наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 20 І послав Ісая, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. 21 Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівця, сіонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! 22 Кого лаяв ти та ображав, і на кого повищив ти голос та вгору підніс свої очі? — На Святого Ізраїлевого! 23 Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць Я вийшов на гори високі, на боки Ливану, і позрубую кедри високі його, добірні його кипариси, і вийду аж на вершок його на нічліг, — у гущину його саду. 24 Я копаю та п'ю чужу воду, і стопою своєї ноги повисішую я всі єгипетські ріки! 25 Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створив? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплені, на купу румовищ обертаєш їх... 26 А мешканці їхні безсилі, настрашені та побентежені. Вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попалене збіжжя, яке не допіло... 27 І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. 28 За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до ушей Моїх, то на нїздрі твої Я сережку привішу, а вудило Моє — в твої уста, і тебе поверну Я тією дорогою, якою прийшов ти! 29 А оце тобі знак: їжте цього року збіжжя самосійне, а другого року — саморосле, а третього року — сійте та жніть, і садить виноградники, та й їжте їх плід. 30 А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додолу, і свого плода дасть угору. 31 Бо з Єрусалиму вийде позостале, а рештки — від гори Сіону. Ревність Господа Саваота зробить це! 32 Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста оцього, і туди він не кине стріли, і щитом її не попередить, і ва́ла на нього не вісипле! 33 Якою дорогою прийде, то нею повернеться, у місто ж оце він не ввійде, говорить Господь! 34 І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Могого раба!“ 35 І сталося тієї ночі, і вийшов Ангел Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали вони рано вранці, аж ось — усі мертві трупи! 36 А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся й осівся в Ніневії. 37 І сталося, коли він молився в домі Нісроха, свого бога, то Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до краю Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

20 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. І прийшов до нього Ісаїа, Амósів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своїм домом, бо ти вмиреш, а не відужаєш“. **2** А той відвернуv обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, говорячи: **3** „О, Господи, згадай же, що я ходив перед лицем Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх“. І заплакав Єзекія ревним плачем. **4** І сталося, Ісаїа не вийшов ще з середини міста, а до нього було Господнє слово, говорячи: **5** „Вернися, і скажеш до Єзекії, володаря Мого народу: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу твою! Ось Я вилікую тебе, — третього дня зійдеш ти до Господнього дому! **6** І до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто ради Себе та ради раба Свого Давида“. **7** А Ісаїа сказав: „Візьміть грудку фір“. І взяли й поклали на того гнояка, — і він відужав... **8** І сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене вилікує, і що я третього дня зійду до Господнього дому?“ **9** І сказав Ісаїа: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед на десять ступенів, чи щоб вернулася на десять ступенів?“ **10** І сказав Єзекія: „Легко тіні похилитися вперед на десять ступенів; ні, — а нехай тінь вернеться назад на десять ступенів!“ **11** І клікнуv пророк Ісаїа до Господа, і Він завернуv тінь на ступенях, де вона спускалася на ступені Ахазові, на десять ступенів... **12** Того часу послав Бородах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листів та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворів. **13** І вислухав їх Єзекія, і показав їм усю скарбницю свою, — і срібло, і золото, і пахощі, і добру оливу, і всю збройну свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. **14** І прийшов пророк Ісаїа до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого краю, з Вавилону“. **15** І той сказав: „Що вони бачили в домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх“, **16** І сказав Ісаїа до Єзекії: „Послухай Господнього слова: **17** Ось приходять дні, і все, що в домі твоєму, і що були зібрали батьки твої аж до цього дня, буде винесене до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорити Господь! **18** А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породиш, дэкого заберуть, — і вони будуть євнухами в палацах вавилонського

царя!“ **19** І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“ **20** А решта діл Єзекії та вся лицарськість його, і як він зробив става та водотяга, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **21** І спочив Єзекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасія.

21 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. А ім'я його матері — Хевці-Ваг. **2** І робив він зло в Господніх очах, за гидотою тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів. **3** І він знову побудував пагірки, що їх винищив був його батько Єзекія, і понаставляв жéртвників Ваалові, і зробив Астарту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і вклонявся всім небесним світілам та служив їм. **4** І побудував він жéртвники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі покладу Я Ім'я Своє!“ **5** І побудував він жéртвники для всіх небесних світил на обох подвір'ях Господнього дому. **6** І він перепровадив свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настановив викликувачів духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. **7** І поставив він боввана Астарті, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! **8** І більше не мандруватиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, та ввесь Закон, що наказав їм Мій раб Мойсей“. **9** Та не послушалися вони. І Манасія звів їх до того, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя Ізраїлевих синів. **10** І говорив Господь через Своїх рабів пророків, кажучи: **11** „За те, що Манасія, цар Юдин, зробив ці гидоти, учинив гірше від усього, що робили були амореяни, що були перед ним, і ввів у гріх також Юду божками своїми, **12** тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я наводжу таке зло на Єрусалим та на Юду, що в кожного, хто почує про це, задзвенить в обох вухах! **13** І протягну Я на Єрусалим мірку Самарії, та вагу Ахавового дому, і вітру Єрусалим, як витирають миску: витей і перевернув її догори дном! **14** І покину останок наділу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабіж та на здобич для всіх їхніх ворогів, **15** тому, що вони робили зло в Моїх очах, і все гнівили Мене він дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього“... **16**

А також Манасія пролив дуже багато невинної криві, аж наповнив нею Єрусалим від входу до входу, окрім свого гріха, що ввів у гріх Юду, щоб чинити зле в Господніх очах. **17** А решта діл Манасії, та все, що він зробив, і гріх його, яким він грішив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **18** І спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку свого дому, в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Амбн. **19** Амбн був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. А ім'я його матері — Мешуллет, дочка Харуца з Йотви. **20** І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. **21** І ходив він усією тією дорогою, якою ходив його батько, і служив тим бовванам, яким служив батько його, і вклонявся їм. **22** І покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою. **23** І вчинили змову слуги Амона на нього, і вбили царя в його домі. **24** Та народ Краю перебив усіх змовників на царя Амона. І народ настановив царем Краю замість нього сина його Йосію. **25** А решта діл Амона, усе, що робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **26** І поховали його в його гробі в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Йосія.

22 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. А ім'я його матері Єдида, дочка Адаї з Боцкату. **2** І робив він угодне в Господніх очах, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Ацалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи: **4** „Піди до Хілкії, первосвященника, і нехай перелічить те срібло, що знесене до Господнього дому, що зібрали від народу сторожі порога. **5** І нехай дадуть його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому домі, щоб направляти ушкодження храму, — **6** теслярам, і будівничим, і мулярам, щоб купувати дерево та тєсане каміння на направу храму. **7** Тільки нехай не облічуються з ними про те срібло, що да́не на їхню руку, бо чесно вони роблять“. **8** І сказав Хілкій, первосвященик, до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі Книгу Закону!“ І дав Хілкій ту Книгу Шафанові, і той перечитав її. **9** І ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві вістку, і сказав: „Раби твої висипали те срібло, що знайдене в домі, і дали його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі“. **10** І donіс писар Шафан

цареві, говорячи: „Священик Хілкій дав мені книгу“. І Шафан перечитав її перед царем. **11** І сталося, як цар почув слова Книги Закону, то роздер свої шати... **12** І наказав цар священикові Хілкії, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхаїному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому слугі, говорячи: **13** „Ідіть, зверніться до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї знайденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалися слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“. **14** І пішов священик Хілкій, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Асая до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Тікви, сина Хархасового, сторожа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новому Місті, — і говорили до неї. **15** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **16** Так говорить Господь: Ось Я наведу лиха на оце місце та на мешканців його, усі слова тієї книги, що читав Юдин цар, **17** за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всім ділом своїх рук. І розпалівся Мій гнів на це місце, — і він не погасне! **18** А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова, які ти чув: **19** За те, що змі'якло твоє серце, і ти впокорився перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спустошенням та прокляттям, і що ти роздер шати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **20** Тому то Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мирі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наводжу на оце місце“. І вони принесли цю вістку цареві.

23 А цар послав, і зібрали до нього всіх старших Юди та Єрусалиму. **2** І ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священики, і пророки, і ввесь народ від малого й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова Книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **3** І став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душею, щоб виконати слова того заповіту, що написані в тій книзі. І ввесь народ пристав до заповіту. **4** І наказав цар Хілкії, великому священикові, й іншим священикам та сторожам порога, щоб повинісли з Господнього храму всі речі, зроблені для Ваала та для Астарті, та для

всіх небесних світил. І він попалів їх поза Єрусалимом на кедронських полях, а їхній пірох відніс до Бет-Елу. **5** І він поскидав жерців, що їх понаставляли були Юдині царі, і що вони кадили на п'ягірках по Юдиних містах та в околицях Єрусалиму, і кадили для Ваала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил. **6** І він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедронської долини, та й спалив її в кедронській долині, і стер на пірох, а її пірох кинув на гробі звичайних людей. **7** І він порозбивав дома культу блудодійників, що були при Господньому домі, де жінки ткали завісу для Астарті. **8** І він випровадив усіх священиків з Юдиних міст, і опоганив п'ягірки, де священики кадили, від Геви аж до Беер-Шеви, і порозбивав п'ягірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що ліворуч тому, хто входив до брами міста. **9** Але священики п'ягірків не входили до Господнього жертовника в Єрусалимі, а тільки їли прісне серед своїх братів. **10** І він опоганив місце ставлення на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не переводив через огонь сина свого та дочку свою для Молоха. **11** І він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від входу до Господнього дому, при кімнаті євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесніці сонця попалів ув огні. **12** А жертовники, що були на даху Ахазової гóрниць, що поробили Юдині царі, та жертовники, що поробив Манасія на двох подвір'ях Господнього дому, цар порозбивав. І він звідти побіг, і кинув їхній пірох до кедронського потоку. **13** А п'ягірки, що навпроти Єрусалиму, праворуч гори Згуби, які побудував був Соломон, Ізраїлів цар, для Астарті, гідоти сидонської, і для Кемота, гідоти моавської, і для Мілкома, гідоти Аммонових синів, цар попоганиював. **14** І він порозбивав стовпи для богів, і постинав посвячені дерева, а їхнє місце наповнив людськими кістками. **15** А також жертовника, що в Бет-Елі, п'ягірка, що зробив був Єровоам, син Неватів, що ввів у гріх Ізраїля, також жертовника цього та цього п'ягірка він розбив, і спалив того п'ягірка та стер на пірох, і Астарту спалив. **16** І обернувся Йосія, та й побачив гробі, що були там на горі. І послав він, і позабирав кості з гробів, і попалів на жертовнику, — і опоганив його, за словом Господнім, яке клікав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. **17** І сказав цар: „Що це за надгробок, що я бачу?“ А люди того міста сказали йому: „Це надгробок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жертовнику в Бет-Елі“. **18** А він

сказав: „Дайте йому спокій, — нехай ніхто не рухає костей його“. І зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії. **19** А також усі домі п'ягірків, що по самарійських містах, що поробили були Ізраїлеві царі, щоб гнівити Господа, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. **20** І порізав він усіх священиків п'ягірків, що були там, на жертовниках, і попалів на них людські кості, та й вернувся до Єрусалиму. **21** І наказав цар усьому народові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оції Книзі Заповіту“. **22** Бо не справлялася ця Пасха від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних. **23** І тільки вісімнадцятого року царя Йосії справлялася Пасха для Господа в Єрусалимі. **24** А також викликачів духів померлих, і духів віщих, і домових божків, і бовванів, і всякі гідоти, що появились в Юдинім краї та в Єрусалимі, повинищував Йосія, щоб поставити слова Закону, написані в книзі, що знайшов священик Хілкія в Господньому домі. **25** А такого царя, як він, не було перед ним, що навернувся б до Господа всім своїм серцем, і всією душею своєю, і всією силою своєю, за всім Мойсеевим Законом, і по ньому не повставав такий, як він. **26** Тільки не спинився Господь від ревності Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі огрчення, якими гнівів Його Манасія. **27** І сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лица Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибрав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Моє буде там!“ **28** А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **29** За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Єфрат. І вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Меріддо, коли він побачив його... **30** І його раби повезли його мертвого з Меріддо, і привезли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ краю взяв Єгоахаза, сина Йосії, і помазали його, та й настановили його царем замість його батька. **31** Єгоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії, з Лівни. **32** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили його батьки. **33** І фараон Нехо зв'язав його в Рівлі, в гаматському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **34** А царем настановив фараон Нехо Ел'якіма, сина Йосії, замість батька його Йосії, і змінив ім'я його на Єгояким. А Єгоахаза він узяв, і той

прибув до Єгипту та й помер там. **35** І Єгояким давав фараонові срібла та золота; тільки розклав це на край, щоб давати те срібло на фараонів наказ, — він стягав те срібло та золото з народу країю за оцінкою землі кожного, щоб віддати фараонові Нехо. **36** Єгояким був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Зевуда, дочка Педаї, з Руми. **37** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили батькі його.

24 За його днів прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, а Єгояким був йому три роки невілляником, та потім збунтувався на нього. **2** А Господь послав на нього орди халдеїв, і орди сирійські, і орди моавські, та орди синів Аммона. І він послав їх на Юду, щоб вигубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків. **3** Тільки на наказ Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лиця Його за гріхи Манасії, за все, що він робив, **4** а також за неповинну кров, яку він пролив, і наповнив Єрусалим неповинною кров'ю; і не хотів Господь простити. **5** А решта Єгоякимових діл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **6** І спочив Єгояким зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін. **7** І більше вже не виходив єгипетський цар зо свого країю, бо вавилонський цар забрав усе від Єгипетського потоку аж до річки Ефрату, усе, що належало єгипетському цареві. **8** Єгояхін був віку вісімнадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочка Елнатана, з Єрусалиму. **9** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив його батько. **10** Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходоносора, царя вавилонського, і місто попало в облогу. **11** І прийшов Навуходоносор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягали його. **12** І вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і князі його, і євнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царювання. **13** І позабирав він звідти всі скарби Господнього дому та скарби дому царёвого, і повідрубав усі золоті речі, які поробив був Соломон, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь. **14** І повиводив він увесь Єрусалим, і всіх князів, і всіх лицарів військових, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх теслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нужденного народу Краю... **15** І він вивів до Вавилону Єгояхіна та царёву матір, і царських жінок, і його євнухів, і видатних у краї, — усіх випровадив у неволю з Єрусалиму до

Вавилону. **16** І всіх військових, сім тисяч, і теслів та ковалів тисячу, усіх лицарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону. **17** А царем настановив вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхіна, замість нього, і перемінив ім'я його на Седекію. **18** Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії з Лівни. **19** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. **20** Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, і Він відкинув їх від Свого лиця. І Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти нього, і побудували проти нього вала навколо. **2** І було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії. **3** Дев'ятого дня місяця настав сильний голод у місті, і не було хліба для народу країю. **4** І пробитий був пролім у мурі міста, і всі вояки повтікали вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, до халдеї були при місті навколо. А цар утік дорогою в степ. **5** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його в ерихонських степах, а все його військо розпоробилося від нього. **6** І схопили царя, і відвели його до вавилонського царя до Рівлі, і там його той засудив. **7** А синів Седекії зарізали на його очах, а очі Седекії він виваб, і скував його двома мідяними кайданами, та й відвів його до Вавилону... **8** А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходоносора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, слуга вавилонського царя. **9** І він спалив дім Господній та дім царёвий, і всі домів в Єрусалимі, і кожен великий дім спалив огнем. **10** І мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. **11** А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту простого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. **12** А з бідноти Краю начальник царської сторожі позоставив декого за винарів та за різьників. **13** А мідяні стовпи, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і віднесли їхню мідь до Вавилону. **14** І горнята, і лопатки, і ножі, і ложки, і увесь мідяний посуд, що вживається при службі, позабирали. **15** І кадильниці, і чаші,

усе, що було золоте — забрав золото, а що було срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. **16** Два стовпі, одне море та ті підстави, що Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для всіх цих речей! **17** Вісімнадцять ліктів високість одного стовпа й одна мідяна маковиця, а високість маковиці — три лікті, та мережка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа з мережкою — так само. **18** І начальник царської сторожі взяв Сераю, первосвященника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів порога. **19** А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та п'ять чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військових відділів, що записував народ краю до військових відділів, і шістдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. **20** І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. **21** І вдарив їх вавилонський цар, і повбивав їх у Рівлі, у гаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі. **22** А народ, що позостався в Юдиному краї, якого позоставив Навуходонсор, вавилонський цар, то настановив над ним Гедалію, сина Ахікама, Шафанового сина. **23** І почули всі військові зверхники, вони та люди, що вавилонський цар настановив Гедалію, то поприходили до Гедалії до Міцпи і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, син Кареахів, і Сера, син нетофатянина Танхумета, і Язанія, син маахатянина, вони та їхні люди. **24** І присягнув Гедалія їм та їхнім людям, і сказав їм: „Не бійтеся бути підданими халдейцям, осядьте в Краї та служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ **25** І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, Елішамового сина, з царського насіння, та десять мужів із ним, і вдарили вони Гедалію, — і він помер, і юдеїв, і халдеїв, що були з ними в Міцпі. **26** І знявся весь народ, від малого й аж до великого, та зверхники військ, і пішов до Єгипту, бо боявся халдеїв. **27** І сталося тридцятого й сьомого року неволі Єгояхіна, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцять сьомого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого запарювання, змилювався над Єгояхіном, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **28** І він говорив із ним ласкаво, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **29** І змінив в'язничну одягу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **30** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від царя, щоденне щоденно, по всі дні його життя.

1 хроніки

1 Адам, Сиф, Енош, **2** Кенан, Магалал'їл, Яред, **3** Енох, Метушelah, Ламех, **4** Ной, Сим, Хам та Яфет. **5** Сини Яфетові: Гомер, і Маґог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тірас. **6** А сини Гомерові: Ашкеназ і Діфат, і Тоґарма. **7** А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кіттьяни й роданяни. **8** Сини Хамові: Куш і Міцраїм, Пут і Ханаан. **9** А сини Кушеві: Шева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Рамині: Шева й Дедан. **10** А Куш породив Німрода, — він зачав бути вѣлетом на землі. **11** А Міцраїм породив лудян, і анам'ян, і легав'ян, і нафтух'ян, **12** і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звідти филистїмляни, і кафторян. **13** А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета, **14** і євусянина, і амореянина, і гіргашеянина, **15** і хіввеянина, і аркеянина, і сінеянина, **16** і арвадянина, і цемарянина, і хаматянина. **17** Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех. **18** А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера. **19** А Еверові народилося двоє синів, — ім'я одному Пелег, бо за його днів була поділена земля, а ім'я брата його — Йоктан. **20** А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хацармавета, і Єраха, **21** і Гадорама, і Узала, і Діклу, **22** і Евала, і Авімаїла, і Шеву, **23** і Офіра, і Хавілу, і Йовава, — усі вони сини Йоктанові. **24** Сим, Арпахшад, Шелах, **25** Пелег, Реу, **26** Серуг, Нахор, Терах, **27** Аврам, він же Авраам. **28** Сини Авраамові: Ісак та Ізмаїл. **29** Оце їхні нащадки: первороджений Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбейл, і Мівсам, **30** Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Tema, **31** Етур, Нафіш, і Кедема, — оце вони сини Ізмаїлові. **32** А сини Кетури, Авраамової наложниці: вона породила Зімрана, і Йокшана, і Медана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. А Йокшанові сини: Шева й Дедан. **33** А Мідіянові сини: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — ці всі сини Кетури. **34** А Авраам породив Ісака. Ісакові сини: Ісав і Ізраїль. **35** Ісавові сини: Еліфаз, Реуїл, і Єуш, і Йіалам, і Кора. **36** Сини Еліфазові: Теман і Омар, Цефі й Гатам, Кеназ і Тімна, і Амалик. **37** Сини Реуїлові: Нахат, Зерах, Шамма й Мізза. **38** А сини Сеїрові: Лотан, і Шовал, і Ців'он, і Ана, і Дішон, і Ецер, і Дішан. **39** А сини Лотанові: Хорі, і Гомам, і Ахот, Лотан, Тімна. **40** Сини Шовалові: Ал'ян, і Манахат, і Евал, Шефі, і Онам. А сини Ців'онові: Аїя й Ана. **41** А сини Аніні: Дішон. А сини Дішонові: Хамран, і Ешбан, і Їтран, і Керан. **42** Сини Ецерові: Білган, і Зааван, Яакан. Сини Дішонові: Уц та Аран. **43** А оце царі, що царювали в Едóмовому краї перед зацарюванням царя в Ізраїлевих синів: Бела, Беорів син, а ім'я його міста — Дінгава. **44** І

помер Бела, а замість нього зацарював Йовав, Зерахів син з Боцри. **45** І помер Йовав, а замість нього зацарював Хушам із краї теманянина. **46** І помер Хушам, а замість нього зацарював Гадад, Бедадів син, що побив був Мідіяна на Моавському полі, а ім'я місту його Авіт. **47** І помер Гадад, а замість нього зацарював Самла з Масреки. **48** І помер Самла, а замість нього зацарював Саул з Рехевот-Ганнагару. **49** І помер Саул, а замість нього зацарював Баал-Ханан, син Ахборів. **50** І помер Баал-Ханан, а замість нього зацарював Гадад, а ім'я його міста — Раї, а ім'я жінки його — Меґетав'їл, дочка Матреда, дочкі Ме-Загавової. **51** І помер Гадад. І були потому провідники Едому: провідник Тімна, провідник Ал'я, провідник Етет, **52** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **53** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **54** провідник Магдіїл, провідник Ірам, — оце провідники Едому.

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувім, Симеон, Левій, і Юда, Іссахар, і Завулон, **2** Дан, Йосип, Веніямін, Нефталім, Гад і Асир. **3** Юдині сини: Ер, і Онан, і Шела, — троє народилися йому від ханаанянки Бат-Шуї. І був Ер, Юдин первороджений, нечестивий в очах Господа, — і Він забив його. **4** А Тамар, невістка його, породила йому Пєреца та Зєваха, — усіх Юдиних синів п'ятеро. **5** Сини Перецові: Хецрон та Хамул. **6** А сини Зерахові: Зімпі, і Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, — усіх їх п'ятеро. **7** А Кармієві сини: Ахар, що напровадив біду на Ізраїля, що спроневірився в заклятті. **8** А сини Етанові: Азарія. **9** А сини Хецронів, що народилися йому: Єрахмеїл, і Рам, і Келувай. **10** А Рам породив Аммінадава, а Аммінадав породив Нахшона, начальника синів Юдиних. **11** А Нахшон породив Салму, а Салма породив Боаза, **12** а Боаз породив Оведа, а Овед породив Єссєя. **13** А Єссєй породив свого первородженого Еліава, і Авінадава другого, і Шім'у третього, **14** Натаніїла четвертого, Раддая п'ятого, **15** Оцема шостого, Давида сьомого. **16** А їхні сестри: Церуя й Авідаїл. А Церуїні сини: Авшай, і Йоав, і Аса-Ел, — усіх троє. **17** А Авігаїл породила Амасу, а батько Амасин — ішмеелянин Етер. **18** А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Еріот дітей. А оце сини її: Ешер, і Шовав, і Ардон. **19** І померла Азува, а Калев узав собі Ефрату, і вона породила йому Хура. **20** А Хур породив Урі, а Урі породив Бецаліїла. **21** А потому прийшов Хецрон до дочкі Махіра, Гілеадового батька, і він узав її, — а він був віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува. **22** А Сегув породив Яїра, і він мав двадцять і три місті

в гілеадському краї. **23** Але Гешур та Арам забрали від них Яірові оселі, Кенат та залежні від нього міста, шістдесят міст. Усе це сини Махіра, Гілеадового батька. **24** А по Хецроновій смерті прийшов Калев до Єфрати, і Хецронова жінка Авійя породила йому Ашхура, батька Текої. **25** А сини Єрахмеїла, Хецронового первородженого, були: первороджений Рам, і Буна, і Орен, і Оцем, Ахійя. **26** І була в Єрахмеїла інша жінка, а ім'я їй Атара, — вона мати Онама. **27** А сини Рама, Єрахмеїлового первородженого, були: Маац, і Ямін, і Екер. **28** А сини Онамові були: Шаммай, і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур. **29** А ім'я Авішуровій жінці — Авіхаїл, і вона породила йому Ахбана та Моліда. **30** А сини Надавові: Селед та Аппаїм, а Селед помер без дітей. **31** А сини Аппаїмові: Їш'ї, А сини Їш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай. **32** А сини Яди, Шаммаєвого брата: Єтер і Йонатан. І помер Єтер без дітей. **33** А Йонатанові сини: Пелет, і Заза, — оце були сини Єрахмеїлові. **34** А в Шешана не було синів, а тільки дочки. Був у Шешана раб єгиптянин, а ім'я йому Ярха. **35** І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттая. **36** А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада, **37** А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа. **38** А Овед породив Єгу, а Єгу породив Азарію, **39** а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу. **40** А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмай породив Шаллума. **41** А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму. **42** А сини Калева, Єрахмеїлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. І сини Мареші, Хевронового батька. **43** А Хевронові сини: Корах, і Таппуах, і Рекем, і Шама. **44** А Шама породив Рахама, Єракеамового батька, а Рекем породив Шаммая. **45** А сини Шаммаєві: Маон, а Маон був основник Бет-Цуру. **46** А Ефа, наложниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Ґазеза. А Харан породив Ґазеза. **47** А сини Єгдаєві: Реґем, і Йотам, і Ґешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф. **48** Калевова наложниця Мааха породила Шевера та Тірхату. **49** І породила вона Шаафа, батька Мадмани, Шеву, батька Махбени, та батька Гів'и. А дочка Калевова — Ахса. **50** Оце були сини Калева, сына Гура, первородженого Єфрати: Шовал, батько Кір'ят-Єаріму, **51** Салма, батько Вифлеєма, Гареф, батько Бе-Ґадеру. **52** У Шовала, батька Кір'ят-Єаріму, були сини: Гарое, Хаці-Гамменухот. **53** А роди Кір'ят-Єаріма: їтряни, путяни, шуматяни, мішраїни, — від них пішли цор'атяни та ештауляни. **54** Сини Салміні: Бет-Лекем, і нетофаліяни, Атрот, Бет-Иоав, і хаці-гаммонахтяни, цоряни. **55** А роди писарів, мешканців Ябецу, тір'атяни, шім'атяни,

сухатяни, — вони кіняни, що походять від Хамата, батька Бет-Рехавового.

3 А оце були Давидові сини, що народилися йому в Хевроні: первороджений — Амнон, від їзреелтянки Ахіноам; другий — Даниїл, від кармелітянки Авігаїл; **2** третій — Авесалом, син Маахи, дочкі Талмая, царя ґешурського; четвертий — Адонійя, син Хаґґіт; **3** п'ятий — Шефатія, від Авітал; шостий — Їтреам, від жінки його Еґли; **4** шестеро народжено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Єрусалимі. **5** А оці народилися йому в Єрусалимі: Шім'а, і Шовав, і Натан, і Соломон, — четверо від Вірсавії, Аммілової дочки, **6** і Ївхар, і Елішама, і Еліфалет, **7** і Ноґаґ, і Нефер, і Яфія, **8** і Елішама, і Еліяда, і Еліфелет, — дев'ятеро. **9** Усе це Давидові сині, окрім синів наложниць та сестри їх Тамари. **10** А син Соломонів — Рехав'ам, його син Авійя, його син — Аса, його син — Йосафат, **11** його син — Йорам, його син — Ахазія, його син — Йоаш, **12** його син — Амація, його син — Азарія, його син — Йотам, **13** його син — Ахаз, його син — Хізкійя, його син Манасія, **14** його син — Амон, його син — Йосія. **15** А сини Йосії: первороджений — Йоханан, другий — Єгояким, третій — Седекія, четвертий — Шаллум. **16** А сини Єгоякимові: Єхонія — син його, та син його Седекія. **17** А сини Єхонії: Ассір, Шеал'тіїл, син його, **18** і Малкірам, і Педая, і Шен'аццар, Єкам'я, Гошама, і Недав'я. **19** А сини Педаї: Зоровавель і Шім'ї. А сини Зоровавеля: Мешуллам, і Хананія, і сестра їхня Шеломіт, **20** і Хашува, і Огел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро. **21** А сини Хананії: Пелатія та Єшая, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадії, сини Шеханії. **22** А сини Шеханії: Шема. А сини Шемаї: Хаттиш, і Ї'ґ'ал, і Баріах, і Неарія, і Шафат, — шестеро. **23** А сини Неарії: Ел'йоенай, і Хізкійя, і Азрікам, — троє. **24** А сини Ел'йоенаєві: Годав'я, і Ел'яшів, і Пелая, і Аккув, і Йоханан, і Делая, і Анані, — семеро.

4 Сини Юдині: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал. **2** А Реая, син Шовалів, породив Яхата, а Яхат породив Ахуман та Лахада, — оце роди цор'атян. **3** А оці Аві-Етамові: Їзреел, і Їшма, і Їдбаш, а ім'я їхній сестрі — Гаццеллпоні. **4** А Пенуїл — батько Ґедора, а Езер — батько Хуші. Оце сини Хура, Єфремового первородженого, батька Вифлеєму. **5** А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара. **6** І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахаштарі, — оце сини Наарині. **7** А сини Хел'їні: Церет, і Цохар, і Етнан. **8** А Коц породив Анува, і Гаццовеву, і роди Ахархела, сына

Гарумового. **9** А Ябец був поважаний більше від своїх братів, і мати його назвала йому ім'я Ябец, говорячи: Я породила його в болісті. **10** І кликнув Ябец до Бога Ізраїлевого, говорячи: „Коли б Ти, благословляючи, поблагословив мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив охорону від ліха, щоб не засмучувати мене!“ І Бог послав, чого він просив. **11** А Келув, брат Шухи, породив Мехіра, — він батько Ештона. **12** А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасаха, і Техінну, батька міста Нахаша. Це люди Рехи. **13** А сини Кеназа: Отніїл та Серая. А сини Отніїлові: Хатат. **14** А Меонотай породив Офру, а Серая породив Яава, батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісники. **15** А сини Калева, Ефуннеєвого сина: Іру, Ела та Наам. А Елин син — Кеназ. **16** А сини Егаллел'тлові: Зіф і Зіфа, Тір'я й Асар'їл. **17** А сини Езри: Естер, і Меред, і Ефер, і Ялон. А оце сини Біт'ї, фараонової дочкї, що взяв Меред; і вона зачала й породила Мір'яма, і Шаммая, і Ішбаха, батька Ештемої. **18** А жінка його юдеянка породила Єреда, батька Гедору, і Хевера, батька Сохо, і Екутіїла, батька Заноаха. **19** А сини жінки Годїїї, сестри Нахама, батька гарм'янина Кеїли та маахатянина Ештемоа, **20** а сини Симеонові: Амнон, і Рінна, Бен-Ханан, і Тілон. А сини Іш'ї: Зохет та Бен-Зохет. **21** Сини Шели, Юдиного сина: Ер, батько Лехи, і Лада, батько Мареші, і роди дому робітників віссону, з дому Ашбеа. **22** І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф, що володіли Моавом, і Яшуві-Лехем. Та це справи стародавні. **23** Вони були ганчарі, і замешкували садкї та горбди; вони жили там у царя для його роботи. **24** Сини Симеонові: Немуїл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул, **25** його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син — Мішма. **26** А сини Мішми: Хаммуїл — син його, його син — Заккур, його син — Шім'ї. **27** А в Шім'ї було шістнадцять синів та шість дочок, а брати його не мали багатьох синів, і не помножили ввесь свій рід так, як сини Юдині. **28** І осілися вони в Беер-Шеві, і в Моладі, і в Хацар-Шуалі, **29** і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді, **30** і в Бетуїлі, і в Хормі, і в Ціклагу, **31** і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до запарювання Давидового. **32** А їхні осаді: Етам, і Аїн, Ріммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст. **33** А всі їхні осаді, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх оселення та родоводи їх про них. **34** А Мешовав, і Ямлех, і Йоша, син Амації, **35** і Йоїл, і Егу, син Йошів'ї, сина Сераї, сина Асіїлового, **36** і Еліоенаї, і Якова, і Шохая, і Асая, і Адїїл, і Есіміїл, і Беная, **37** і Зіза, син Шіф'ї, сина Аллона, сина Едаї, сина Шімрі, сина Шемаї. **38** Це ті, що входять в іменá князів у свої

роди, а дїм своїх батьків сильно розмножили. **39** І пішли вони до Мево-Гедору, аж до східного боку долини, щоб пошукати пасовиська для своїх отар. **40** І знайшли вони пасовисько сите та добре, а той край був просторий, і тихий та спокійний, бо від Хама походили ті, що сиділи там колись. **41** І пішли ці, записані іменами за днів Єзекиї, царя Юдиного, і розбіли їхні намети там, і побили меїнітів, що були знайдені там, що їх учинили закляттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасовисько для їхньої дрібної худоби. **42** А з них, з Симеонових синів, пішли на гору Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Неарія, і Рефая, і Уззіїл, сини Іш'ї, були на чолі їх. **43** І вони побили останок урятованих Амалїка, й осілися там аж до цього дня.

5 А сини Рувїма, Ізраїлевого первородженого, — бо він первороджений, та за збезділення ним ложа свого батька перворідство було дане синам Йібсипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства. **2** Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство дісталось Йібсипові. **3** Сини Рувїма, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі. **4** Йоїлові сини: Шемая — син його, його син Гог, син його — Шім'ї, **5** син його Міха, син його — Реая, син його — Баал, **6** син його Беера, якого вигнав Тіллегат-Пілнеесер, цар асирійський. Він був начальником Рувїмівців. **7** А брати його, за його родами, у приписувані за потімством їх, були: голова Єїїл, і Захарій, **8** і Бела, син Азаа, сина Шеми, Йоїлового сина, — він сидів в Ароері й аж по Неву та Баал-Меон. **9** А на схід він сидів аж до виходу на пустиню від річки Ефрат, бо їхні череди в гілеадському краї стали численні. **10** А за Саулових днів вони провадили війну з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх наметах на всім просторі на схід від Гілеаду. **11** А Гадові сини сиділи навпроти них у башанському краї аж до Салхи. **12** Йоїл — голова, а Шафам — другий, і Янай, і Шафат у Башані. **13** А їхні братї за домами своїх батьків: Михаїл, і Мешуллам, і Шева, і Йорай, і Якан, і Зія, і Евер, — семеро. **14** Оце сини Авїаїла, сина Хурі, сина Яроаха, сина Гілеада, сина Михаїла, сина Ешішая, сина Єхдо, сина Буза. **15** Ахі, син Авдіїла, сина Гунієвого, голові дому батьків їх. **16** І сиділи вони в Гілеаді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасовиськах Шарону, на місцях виходу їх. **17** Усі вони були переписані в днях Йотама, Юдиного царя, та в днях Єровоама, царя Ізраїлевого. **18** Синів Рувима, і гадян, і половини Манасїного

племени, людей військових, що носять щита й
меча та натягують лука, та випрацьованих
у війні — було сорок і чотири тисячі і сім
сотень і шістьдесят, що виходили з військом. 19 І
провідили вони війну з агарянами, і з Ітуром, і
з Нафішем, і з Нодавом. 20 І дана була їм поміч
на них, і віддані були в їхню руку ті агаряни
та всі, що з ними, бо вони кликали до Бога в
бою, і Він був улюблений, бо вони надіялися
на Нього. 21 І вони зайняли їхні чeredи: їхніх
верблюдів п'ятдесят тисяч, і дрібної худоби
двісті й п'ятдесят тисяч, і ослів дві тисячі, а
людських душ — сто тисяч. 22 Бо трупів попадало
багато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на
своєму місці аж до неволі. 23 А сини половини
Манасієного племені сиділи в краю від Башану
аж до Баал-Хермону й Сеніру та горі Гермону.
Вони розмножилися. 24 А оце голови домів їхніх
батьків: і Ефер, і Іш'ї, і Еліїл, і Азріїл, і Ірмея, і
Годавія, і Яхдіїл, — мужі відважні, мужі славні,
голови домів їхніх батьків. 25 Та спроневирилися
вони Богові своїх батьків, і блудили за богами
народів Краю, яких Бог вигубив перед ними. 26 І
Бог Ізраїлів збудив духа Пула, царя асирійського,
і духа Тілленат-Піл'несера, царя асирійського, і
він виселив їх, Рувимівців і Гадівців та половину
Манасієного племені, і запровадив їх у Халах, і
Хавор, і Хару, та до річки Ґозан, і вони там аж
до цього дня.

6 Левієві сини: Гершон, Кегат і Мерарі. 2 А сини
Кегатові: Амрам, Іцхар, Хеврон, і Уззіїл. 3
А сині Амрамові: Аарон, і Мойсєй, і Міріям. А
сини Ааронові: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар.
4 Елеазар породив Пінхаса, Пінхас породив
Авішу, 5 а Авішу породив Буккі, а Буккі
породив Уззі. 6 А Уззі породив Зерахію, а Зерахія
породив Мерайота. 7 Мерайот породив Амарію,
а Амарія породив Ахітува. 8 А Ахітув породив
Садока, а Садок породив Ахімааца. 9 А Ахімаац
породив Азарію, а Азарія породив Йоханана.
10 А Йоханан породив Азарію, — це той, що
був священником у Господньому домі, якого
вибудував Соломон в Єрусалимі. 11 І Азарія
породив Амарію, а Амарія породив Ахітува.
12 А Ахітув породив Садока, а Садок породив
Шаллума. 13 А Шаллум породив Хілкійю, а
Хілкійя породив Азарію. 14 А Азарія породив
Серая, а Серая породив Єгоцадака. 15 А Єгоцадак
пішов до неволі, коли Господь вивів Юду та
Єрусалим через Навуходоносор. 16 Сини Левієві:
Гершом, Кегат та Мерарі. 17 А оце ймення
Гершомових синів: Лівні та Шім'ї. 18 А сини
Кегатові: Амрам, і Іцхар, і Хеврон, і Уззіїл. 19
Сини Мерарієві: Махлі та Муші. А оце Левієві
роди за їхніми батьками: 20 у Гершома: Лівні

його син, син його Яхат, його син — Зімма, 21
його син — Йоах, його син — Іддо, його син —
Зерах, його син — Єатрай. 22 Сини Кегатові:
Аммінадав — син його, його син — Корах, син
його — Ассір, 23 син його — Елкана, син його —
Ев'ясаф, син його — Ассір, 24 син його — Тахат,
син його — Уріїл, син його Уззіїя та Саул — син
його. 25 А сини Елкани: Амасай та Ахімот. 26
Елкана — його син, Цофай — син його, і Нахат —
син його, 27 Еліяв — син його, Єрохам — син
його, Елкана — син його. 28 А Самуїлові сини:
первороджений Йоїл, а другий Авійя. 29 Сини
Мерарієві: Махлі, його син — Лівні, його син —
Шім'ї, його син Узза, 30 син його — Шім'а, син
його — Хаг'їя, син його — Асая. 31 А оце ті, яких
Давид поставив для співання в Господньому
домі, від часу миру ковчега. 32 І вони служили
перед скинією, скинією заповіту, піснею, аж
поки Соломон не збудував Господнього дому
в Єрусалимі. І вони ставали, за уставом своїм,
на свою службу. 33 А оце ті, що стояли, та їхні
сини: співак Геман, син Йоїла, сина Самуїла, 34
сина Елкани, сина Єрохама, сина Еліїла, сина
Тоаха, 35 сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата,
сина Амасая, 36 сина Алкани, сина Йоїла, сина
Азарії, сина Цефанії, 37 сина Тахата, сина Ассіра,
сина Ев'ясафа, сина Кораха, 38 сина Іцхара, сина
Кегата, сина Леві, сина Ізраїля. 39 А брат його
Асаф, що стояв на правіці його: Асаф був сином
Берехії, сина Шім'ї, 40 сина Михаїла, сина Баасєї,
сина Малкійї, 41 сина Етні, сина Зераха, сина
Адаї, 42 сина Етана, сина Зіммі, сина Шім'ї, 43
сина Йахата, сина Гершома, сина Леві. 44 А сини
Мерарі, брати їхні на лівиці: Етам, син Кіші,
сина Авді, сина Маллуха, 45 сина Хашав'ї, сина
Амації, сина Хілкійї, 46 сина Амці, сина Бані,
сина Шамері 47 сина Махті, сина Муші, сина
Мерарі, сина Леві. 48 А брати їх Левити дані на
всяку роботу скинії Божого дому. 49 А Аарон та
сини його палили на жертівнику цілопалення
та на кадильному жертівнику, і були на всяку
роботу Святого Святих, та на очищення Ізраїля,
згідно зо всім тим, що наказав був Мойсєй,
раб Божий. 50 А оце Ааронові сини: Елеазар
— син його, його син — Пінхас, його син —
Авішуя, 51 його син — Буккі, його син — Уззі,
його син — Зерахія, 52 його син — Мерайот,
його син — Амарія, його син — Ахітув, 53 його
син — Садок, його син — Ахімаац. 54 А оце
місце їхнього сидіння за їхніми осадями, в їхніх
границях, синам Аароновим, з роду Кегатівців,
бо для них був такий жереб'ок. 55 І дали їм
Хеврон в Юдиному краї, та пасовиська його
навколо нього. 56 А міське поле та осаді його
дали Калеву, синові Ефунне. 57 А Аароновим

синам дали міста сховища: Хеврон, і Лівну та її пасовійська, і Яттїр, і Ештемоа та пасовійська його, **58** і Хілен та пасовійська його, Девір та пасовійська його, **59** і Ашон та пасовійська його, і Бет-Шемеш та пасовійська його. **60** А з племені Веніяминового: Геву та пасовійська її, і Алемет та пасовійська його, і Анатот та пасовійська його, — усіх їхніх міст в їхніх родах — тринадцять міст. **61** А Кегатовим сином, позосталим із роду племені, дано з половини племені, племені Манасїїного, жеребком десять міст. **62** А Гершомовим сином, за їхніми родами, з племені Іссахарового, і з племені Асірового, і з племені Нефталімового, і з племені Манасїїного в Башані дано тринадцять міст. **63** Синам Мерарієвим за родами їх із племені Рувимового, і з племені Гадового, і з племені Завулонового дано за жеребком дванадцять міст. **64** І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовійська. **65** Вони дали жеребком із племені Юдиних синів, і з племені Симеонових синів, і з племені Веніяминових синів ті міста, що їх вони назвали іменами. **66** А щодо тих, що з родів Кегатових синів, то міста границь їх були від Єфремового племені. **67** І дали їм міста сховища: Сихем та пасовійська його, в Єфремових горах, і Гезер та пасовійська його, **68** і Йокмеам та пасовійська його, і Бет-Хорон та пасовійська його, **69** і Айялон та пасовійська його, і Гат-Ріммон та пасовійська його. **70** А з половини Манасїїного племені: Анер та пасовійська його, і Біл'ам та пасовійська його, за родами позосталих Кегатових синів. **71** Гершомовим сином із роду половини Манасїїного племені: Голан у Башані та пасовійська його, і Аштарот та пасовійська його. **72** А з Іссахарового племені: Кедеш та пасовійська його, і Доврат та пасовійська його, **73** і Рамот та пасовійська його, і Анем та пасовійська його. **74** А з Асірового племені: Машал та пасовійська його, і Авдон та пасовійська його, **75** і Хукок та пасовійська його, і Рехов та пасовійська його. **76** А з племені Нефталімового: Кедеш у Галілі та пасовійська його, і Хаммон та пасовійська його, і Кір'ятаїм та пасовійська його. **77** А позосталим Мерарієвим сином із Завулонового племені: Ріммон та пасовійська його, Фавор та пасовійська його. **78** А з другого боку Йордану при Єрихоні, на схід від Йордану, з Рувимового племені: Бецер на пустині та пасовійська його, і Ягца та пасовійська її, **79** і Кедемот та пасовійська його, і Мефаат та пасовійська його. **80** А з Гадового племені: Рамот у Гілеаді та пасовійська його, і Маханаїм та пасовійська його, **81** і Хешбон та пасовійська його, і Язір та пасовійська його,

7 А Іссахарові сини: Тола, і Пуа, Яшув і Шімрон, — четверо. **2** А Толіні сини: Уззі, і Рефая, і Єріїл, і Яхмай, і Ївсам, і Самуїл, — голови їхніх батьківських домів Толи, хоробрі вояки своїх родів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень. **3** А сини Уззі: Ізрахія. А сини Ізрахії: Михаїл, і Овадія, і Йойл, Їшшія, — п'ятеро, вони всі голови. **4** А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато жінок та синів. **5** А їхніх братів по всіх Іссахарових родах, хоробрих вояків, було вісімдесят і сім тисяч, — усі вони переписані. **6** Веніамін: Бела, і Бекер, і Едіяїл, — троє. **7** А сини Белині: Ецбон, і Уззі, і Уззіїл, і Ерімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі вояки. А в родоводах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири. **8** А сини Бехерові: Земіра, і Йоаш, і Еліезер, і Еліоенай, і Омрі, і Еремот, і Авіяя, і Анатот, і Алемет, — усе це Бехерові сини. **9** А в родоводах їх, за їхніми нащадками, головами дому їхніх батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і двісті. **10** А сини Едіяїлові: Білган. А сини Білганові: Суш, і Веніамин, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар. **11** Усіх цих Едіяїлових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військовим відділом на війну. **12** І Шуппїм, і Хуппїм, сини Іра, Хушім — син Ахера. **13** Сини Нефталімові: Яхціїл, і Гуні, і Єцер, і Шаллум, — сини Білгі. **14** Сини Манасїїні: Асріїл, якого породила його наложниця арамітка; вона породила й Махіра, Гілеадового батька. **15** А Махір узв'язав жінку для Хуппїма та Шуппїма, а ім'я його сестрі Мааха, а ім'я другому — Целофхад. А в Целофхада були тільки дочки. **16** І породила Мааха, Махірова жінка, сина, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його — Шареш. А його сини — Улам і Рекем. **17** А Уламові сини: Бедан. Оце сини Гілеада, сина Махіра, сина Манасїїного. **18** А сестра його Молехет породила Ішгода, і Авіезера, і Махлу. **19** А сини Шемїди були: Ахіял, і Шехем, і Лікхі, і Аніям. **20** А сини Єфремові: Шутелах, і Веред, син його, і син його Тахат, і син його Ел'ада, і син його Тахат, **21** і син його Завад, і син його Шутелах, і Езер, і Ел'ад. І повбивали їх люди Гату, народжені в Краю, бо вони зійшли були забрати їхні череди. **(questioned)** **22** І був у жалобі їх батько Єфрем численні дні, а брати його приходили розважати його. **23** І ввійшов він до жінки своєї, і зачала вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія, бо зло було в домі його. **24** А дочка його — Шеєра. І вона збудувала Бет-Хорон долішній і горішній та Уззен-Шеєру. **25** І син його Рефах, і Решеф, і син його Телах,

і син його Тахан, **26** син його Ладан, син його Аммігуд, син його Елішама, **27** син його Нон, син його Ісус. **28** А їхня посілість та місця їхнього оселення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належні йому міста, аж до Аїї та належних йому міст. **29** А на руки Манасієвих синів: Бет-Шеан та належні йому міста, Танах та належні йому міста, Меґіддо та належні йому міста, Дор та належні йому міста, — у них сиділи сини Йосипа, Ізраїлевого сина. **30** Сини Асирові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Берія, та сестра їх Серах. **31** А сини Беріїні: Хевер і Малкіїл, — він батько Бірзаїта. **32** А Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотам, і сестру їх Шую. **33** А сини Яфлетові: Пасак, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові. **34** А сини Шемерові: Ахі і Рогатга, Яхебба та Арам. **35** А сини Гелема, його брата: Цофак, і Їмна, і Шелеш, і Амал. **36** Сини Цофаків: Суак, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Їмра, **37** Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Їтран, і Беера. **38** А сини Єтерові: Єфунне, і Піспа, і Ара. **39** А сини Улли: Арах, і Ханніїл, і Ріція. **40** Усе це Асиріві сини, голови батьківських домів, вибрані лицарі вояків, голови начальників. А в родовідних книгах військових записано, число їхніх людей було — двадцять і шість тисяч.

8 А Веніамин породив первородженого свого Белу, другого — Ашбелу, і третього — Ахраха, **2** четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу. **3** А в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд, **4** і Авішуя, і Нааман, і Ахоак, **5** і Гера, і Шефуфан, і Хурам. **6** А оце сині Ехудові, — вони були голови дому батьків, мешканців Геві, та переселено їх до Манахату: **7** і Нааман, і Ахійя, і Гера, — він їх переселив, і породив Уззу та Ахіхуда. **8** А Шахараїм породив дітей на моавському полі по тому, як він відіслав своїх жінок Хушім та Баару. **9** І породив він від Ходеш, своєї жінки: Йовава, і Цівію, і Мешу, і Малка, **10** і Єуц, і Сохію, і Мірму, — це сини його, голови батьківських домів. **11** А від Хушім він породив Авітува та Елпаала. **12** А сини Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував Оно й Лод та належні йому міста. **13** А Берія та Шема — вони голови дому батьків, мешканців Аїялону; вони вигнали мешканців Гату. **14** А Ахйо, Шашак і Єремот, **15** і Зевадія, і Арад, і Адер, **16** і Міхаїл, і Їшна, і Йоха — сини Берії. **17** А Зевадія, і Мешуллам, і Хізкі, і Хевер, **18** і Їшмерай, і Їзлія, і Йовав, — сини Елпаалові. **19** А Яким, і Зіхрі, і Завді, **20** і Еліенай, і Ціллетай, і Еліїл, **21** і Адая, і Берая, і Шімрат, — сини Шімеїєві. **22** А Їшпан, і Евер, і Еліїл, **23** і Авдон, і Зіхрі, і Ханан, **24** і Хананія, і Елам, і Антотійя, **25** і Їфдея, і Пенуїл, — сини

Шашакові. **26** А Шамшерай, і Шехарія, і Аталія, **27** і Яарешія, і Елія, і Зіхрі, — сині Єрохамові. **28** Оце голови дому батьків за їхніми нащадками, голови, що вони сиділи в Єрусалимі. **29** А в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону, а ім'я його жінці — Мааха, **30** і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Надав, **31** і Гедор, і Ахйо, і Зехер. **32** А Міклот породив Шім'у. І вони теж сиділи в Єрусалимі, при братах своїх, зо своїми братами. **33** А Нер породив Кіша. А Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **34** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **35** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тареа, і Ахаз. **36** А Ахаз породив Єгоадду, а Єгоадда породив Алемета, і Азмавета, і Зімрі; а Зімрі породив Моцу. **37** А Моца породив Бін'ю, його син — Рафа, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **38** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні імені: Азіріам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — усі вони сини Ацелові. **39** А сини Ешека, брата його: первороджений його Улам, другий — Єуш, третій — Еліфелет. **40** А Уламові сини були мужі хоробрі вояки, що натягували лука й що мали багато синів та онуків, — сотню й п'ятдесят. Усі вони з Веніяминових синів.

9 А весь Ізраїль був переписаний, й ось вони були записані в книзі Ізраїлевих царів. А Юда був переселений до Вавилону за своє спроневерення. **2** А перші мешканці, що сиділи в своїй посілості, по своїх містах, були: Ізраїль, священники, Левити та слуги храму. **3** А в Єрусалимі сиділи з Юдиних синів, і з Веніяминових синів, і з синів Єфремових та Манасієвих: **4** Утай, син Аммігуда, сина Омрі, сина Імрі, сина Бані, з синів Переца, Юдиного сина. **5** А з шілонян: первороджений Асая та сині його. **6** А з синів Зерахових: Єуїл та брати їх, — шість сотень і дев'ятдесят. **7** А з синів Веніяминових: Саллу, син Мешуллама, сина Годавії, сина Сенуї, **8** і Ївнея, син Єрохамів; і Ела, син Уззі, сина Міхрі, і Мешуллам, син Шефатії, сина Реуїла, сина Ївнійї, **9** і брати їхні за їхніми нащадками, — дев'ять сотень і п'ятдесят і шість. Усі ці мужі — голови батьків, дому батьків своїх. **10** А із священників: Єдая, і Єгоярів, і Яхін. **11** А Азарія, син Хілкїї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітава, — управитель Божого дому; **12** і Адая, син Єрохама, сина Нашхура, сина Малкіїї; і Масай, син Адїїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешіллеміта, сина Іммера; **13** і брати їх, голови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістдесят, дуже добрі мужі на працю в ділі Божого дому. **14** А з Левитів: Шема, син Хассува,

сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарі; **15** і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа; **16** і Авадія, син Шемаї, сина Ґалала, сина Єдутуна; і Берехія, син Аси, сина Елкани, що сидів в осадах нетоф'ян. **17** А придвѣрні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум був голова. **18** І аж дотепѣр вони в царській брамі на схід, вони придвѣрні таборів Левієвих синів. **19** А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, коряхівці, на праці служби, стерегли пороги скинії, а їхні батьки були над Господнім табором, стерегли вхід. **20** І Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись звѣрхником, і Господь був із ним. **21** Захарій, син Мешелемії, був придвѣрний при вході скинії заповіту. **22** Усіх їх, вибраних на придвѣрних при порόгах, було двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осадах. Їх поставив Давид та прозорливець Самуїл за їх вірність. **23** І вони та їхні сини були при брамах Господнього дому, дому скинії, за вѣртами. **24** На чотири боки були придвѣрні: на схід, на захід, на північ, на південь. **25** А брати їхні були по сѣлах, мусіли прихόдити на сім день, від часу до часу, щоб бути з ними на службі, **26** бо в службі були чотири перші придвѣрні, вони Левити; вони ж доглядали помѣшкань та скарбів Божого дому. **27** І вони всю ніч перебували навколо Божого дому, бо на них був обов'язок вѣрти, і вони щоранку відмикали двері. **28** І з них були дехто коло службового посуду, бо за числом його принесли, і за числом його виносили. **29** І з них дехто були призначені до посуду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливою, і над ладаном, і над пахощами. **30** А з священних синів були ті, що мішали запахнѣ на кадило. **31** А Маттітія з Левитів, — він перворόджений коряхівця Шаллума, — був у службі над справою сковорід. **32** А з синів кегатівців, з їхніх братів, були над хлѣбом показнім, щоб приготувляти щосуботи. **33** А оце співаки, голови бѣтьківських домів Левитів, по кімнатах, були вільні від іншої праці, бо вдень та вночі були вони при своїй роботі. **34** Оце голови бѣтьківських домів Левитів за їхніми нащадками, голови, що сиділи в Єрусалимі. **35** А в Гів'оні сиділи: бѣтько Гів'ону Єїл, а ім'я його жінці Мааха, **36** і перворόджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Нер, і Надав, **37** і Ґедор, і Ахїо, і Захарій, і Міклот. **38** А Міклот породив Шім'ама. І вони теж сиділи в Єрусалимі при братах своїх, до своїх братів. **39** А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив і Йонатана, і Малкі-Шую, і Авіадава,

і Ешбаала. **40** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **41** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тахрея. **42** А Ахаз породив Яру, а Яра, породив Алмета, і Азмавета, і Зімірі. А Зімірі породив Моцу. **43** А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **44** А в Ацела було шѣстеро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

10 А филистїмляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистїмлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. **2** І гналися филистїмляни за Саулом та за його синами. І повбивали филистїмляни Йонатана, і Авіадава, і Малкі-Шую, Саулових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і лүчники кинулися на нього, — і він злякався тих лүчників. **4** І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меч свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не знущалися на до мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч — та й упав на нього. **5** І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на меч, та й помер... **6** І помер Саул і троє синів його, та весь його дїм померли разом. **7** І побачили всі ізраїльтяни, що мешкали в долині, що всі втікають, та що помер Саул та сини його, то покидали свої міста й повтікали, а филистїмляни поприхόдили, й осілися в них... **8** І сталося другого дня, і прийшли филистїмляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони пообдирали його, і понесли голову його та зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах своїх божків та наро́дові. **10** І вони поклали зброю його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Даґона. **11** І почув увесь гілеадський Яवेश про все, що филистїмляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і понесли Саулове тіло та тіла синів його, і принесли до Яवेशу, та й поховали їхні кісті під дубом в Яवेशі, і постили сім день. **13** І помер Саул за своє беззаконня, що він ним спроневірився проти Господа через Господнє слово, якого не тримався, а також через те, що питався віщого духа, щоб вивідати, **14** а не вивідував від Господа. І Він убив його, а царство його передав Давідові, Ессеевому синові.

11 І зібрався весь Ізраїль до Давида в Хеврон, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твоє! **2** І давніш, коли Саул був царем, ти виводив та привідував Ізраїля на війну. І сказав Господь, Бог твій, тобі: Ти будеш пасти наро́да Мого, Ізраїля, і

ти будеш князем над народом Моїм, Ізраїлем“. 3 І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла. 4 І пішов Давид та увесь Ізраїль до Єрусалиму, — він Євус, і там були євусіяни, мешканці того краї. 5 І сказали мешканці Євусу до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давид твердиню Сіон, — він Місто Давида. 6 І сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є євусіянина, той стане за голову та за збрівника“. І ввійшов найперше Йоав, син Церуїн, і став за голову. 7 І осівся Давид у твердині, тому назвав ім'я їй: Давидове Місто. 8 І він збудував місто навколо, від Мілло й аж навколо, а Йоав відновив решту міста. 9 І Давид ставав усе більшим, а Господь Саваот був із ним. 10 А оце голови Давидових лицарів, що хоробро трудилися з ним у його царстві, з усім Ізраїлем, щоб настановити його царем, за Господнім словом, над Ізраїлем. 11 А оце число Давидових лицарів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув своїм списом — і побив за один раз три сотні! 12 А за ним Елеазар, син Додо, ахох'янин, — він один із трьох лицарів. 13 Він був із Давидом у Пас-Дамімі, а филистимляни зібралися там на бій. І була там ділянка поля, повна ячменю, а народ утікав перед филистимлянами. 14 Та вони стали посеред ділянки, і врятували її та й побили филистимлян. І Господь подав велику перемогу! 15 І зійшли троє з тих тридцяти напереді на скелю до Давида, до печери Адуллам. А филистимський табір таборував у долині Рефаїм. 16 Давид же був тоді в твердині, а филистимська залога була тоді в Віфлеємі. 17 І спрагнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з віфлеємської криниці, що в брамі?“ 18 І продёрлися ці троє до филистимського табору, і зачерпнули води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вийняли й принесли до Давида, та Давид не хотів її пити, — і вилив її для Господа, 19 та й сказав: „Борони мене, Боже мій, чинити таке! Чи я буду пити кров цих мужів, що ходили, наражаючи життя своє? Бо життям своїм вони принесли її!“ І не хотів він пити її. Оце зробили троє цих лицарів. 20 А Авшай, Йоавів брат, — він голова тих трьох. І він махнув своїм списом — і побив три сотні! І він мав найславніше ім'я серед трьох. 21 З тих трьох серед двох він був найшановніший, і став їм за провідника. А до тих трьох не досяг. 22 Беная, син Егоядин, син хороброго мужа, великий у ділах, з Кавцеїлу, — він побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов і забив лева в середині ями сніжного

дня. 23 І він побив одного єгиптянина, мужа поставного, на п'ять ліктів, а в руці єгиптянина був спис, як ткацький вал. І зійшов він до нього з києм, і вирвав списа з руки того єгиптянина, — та й його забив його списом. 24 Оце зробив Беная, син Егоядин, і його ім'я було серед тих трьох хоробрих. 25 З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досяг. І Давид призначив його до своєї прибічної сторожі. 26 А хоробрі мужі були ці: Асаїл, Йоавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлеєму, 27 гарор'янин Шаммот, пелонянин Хелес, 28 Іра, син Іккешів, текоюнин, анготянин Авіезер, 29 хушатянин Сіббехай, ахох'янин Ілай, 30 нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин, 31 Ітай, син Ріваїв, з Гів'ї Веніяминової, пір'атонянин Беная, 32 Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авїїл, 33 бахарум'янин Азмавет, шаалвонянин Ел'яхба, 34 сини гізонянина Гашема, Йонатан, син Шаге, гарар'янин, 35 Ахійям, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урів, 36 мехар'янин Хефер, пелонянин Ахійя, 37 кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлаїв, 38 Йоїл, брат Натанів, Мівхар, син Гагрі, 39 аммонітянин Целек, беротянин Нахрай, зброєноша Йоава, Церуїного сина, 40 їтрянин Іра, їтрянин Гарев, 41 хіттеянин Урійя, Завад, син Ахлая, 42 Адіна, син Шізин, Рувімівець, голова Рувімівців і над тридцятьма, 43 Ханан, син Маахин, і мітнянин Йосафат, 44 аштерянин Уззія, Шама, і Еуїл, сини ароерянина Хотам, 45 Едіаїл, син Шімірі, і Йоха, його брат, тіцянин, 46 махав'янин Еліїл, і Єривай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Їтма, 47 Етіїл, і Овед, і Ясасїл із Цови.

12 А це ті, що поприходили до Давида в Ціклаг, коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед лицарів, що допомагали в війні, 2 що були озброєні луком, що кидали правицею та лівицею каміння та стріли з лука, з Саулових братів, від Веніямина: 3 голова Ахіезер та Йоаш, сини гів'янина Шемаї, і Єзіїл та Пелет, Азмаветові сини, і Бераха, і аннетотянин Егу, 4 і гів'онянин Ішмая, лицар серед тридцятьох та старший над тридцятьма, і Їрмея, і Яхазїїл, і Йоханан, і гедерянин Йозавад, 5 Ел'узай, і Єрімот, і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія, 6 Елкана, і Ішшія, і Азарейл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни, 7 і Йоїла та Зевадія, сини Єрохамові, з Гедору. 8 А з гадян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі воякі, мужі відважні, на війні, озброєні великим щитом та списом. А їхні обличчя — то обличчя лев'ячі, а щодо швидкості — вони були, як сарни на горах. 9 Голова — Езер, другий — Овадія, третій — Еліав,

10 четвертий — Мішманна, п'ятий — Їрмея, 11 шостий — Аттай, сьомий — Еліїл, 12 восьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад, 13 десятий — Еремія, одинадцятий — Махбанай. 14 Оці були з Гадових синів, голови військових відділів, малий — один на сотню, а великий — на тисячу. 15 Це ті, що перейшли Йордан першого місяця, коли він був переповнений понад усі береги свої, і порозганяли всіх мешканців долин на схід та на захід. 16 І прийшли з синів Веняминових та Юдиних аж до твердині до Давида. 17 А Давид вийшов перед них, і, відповідаючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомогати мені, буде моє серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмани в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“ 18 І зійшов Дух на Амасая, голову тридцяти, і він проказав: „Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Ессів! Мир тобі, і мир тому, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!“ І прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська. 19 І з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із филистимлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо филистимські князі, порадившись, відіслали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“ 20 Коли він ішов до Ціклагу, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдіїл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетай, — голови Манасіїних тисячок. 21 І вони допомагали Давидові проти юрбі, бо вони всі — хоробрі вояки, і поставали провідниками військових відділів. 22 Бо день-у-день приходили вони до Давида помагати йому, аж став табір великий, як табір Божий. 23 А оце число головних озброєних військових відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврон, щоб передати Саулове царство йому, за Господнім словом: 24 Юдиних синів, що носили великого щита та списа, — шість тисяч і вісім сотень озброєного війська. 25 З Симеонових синів хоробрих вояків військового відділу — сім тисяч і сто. 26 З Левієвих синів — чотири тисячі й шість сотень. 27 І Егояда, провідір синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень. 28 І юнак Садок, хоробрий вояк, та дім його батька, — звершників двадцять і два. 29 А з Веняминових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепер трималися Саулового дому. 30 А з Ефремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужів славних дому їхніх батьків. 31 А з половини Манасіїного племені — вісімнадцять тисяч, що були докладно зазначені за іменем, щоб прийти настановити Давида царем. 32 А з Іссахарових синів, що мали розуміння часу,

щоб знати, що́ буде робити Ізраїль, їх голів було двісті, а всі їхні брати робили за їхнім наказом. 33 Із Завулона тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовому порядку з усіма військовими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем. 34 А з Нефталіму — тисяча звершників, а при них з щитом та списом — тридцять і сім тисяч. 35 А з Данян тих, що ставляться в бойовому порядку — двадцять і вісім тисяч і шість сотень. 36 А з Асіра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч. 37 А з того боку Йордану з Рувимівців, і Гадівців, і з половини Манасії, з усіма військовими знаряддями для бою — сто й двадцять тисяч. 38 Усі ці люди — військові, що ставилися в бойовому порядку, цілим серцем поприходили до Хеврону, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односерді, щоб настановити Давида царем. 39 І були вони там із Давидом три дні, їли та пили, бо їхні брати наготовили їм. 40 А також ті, що були близькі до них, аж до Іссахара, і Завулона, і Нефталіма, спроваджували хліб ослами, і верблюдами, і мулами, і худобою великою, їжу мучну, спресовані фігі, і родзинки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібну, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

13 І радівся Давид із тисячниками та з сотниками, з усіма значними. 2 І сказав Давид до всієї Ізраїлевої громади: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподобане, пошлімо до наших братів, позосталих по всіх Ізраїлевих краях, а з ними до священників та Левитів, по містах та по їхніх пасовиськах, і нехай зберуться до нас. 3 І вернімо ковчегу нашого Бога до нас, бо не зверталися ми до нього за Саулових днів“. 4 І сказала вся громада, щоб зробити так, бо слухна була та річ в очах усього народу. 5 І зібрав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шихору й аж туди, де йдеться до Хамату, щоб спровадити Божого ковчегу з Кір'ят-Єаріму. 6 І пішов Давид та весь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Єарім, щоб вінести звідти ковчегу Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я його прикликається. 7 І повезли Божого ковчегу на новому возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахій провадили того воза. 8 А Давид та весь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — із піснями, і на цитрах, і на арфах, і на бубнах, і на цимбалах, і на сурмах. 9 І прийшли вони аж до Кідонового току, і простяг Узза свою руку, щоб підхопити ковчегу, бо воли нахилили його. 10 І запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчегу. І помер він там перед Господнім

лицем... **11** І зажурився Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місце: Перец-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. **12** І того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до себе Божого ковчега?“ **13** І не повів Давид ковчега до себе, до Давидового Міста, а направив його до дому гатянина Овед-Едома. **14** І пробував Божий ковчег із домом Овед-Едома в його домі три місяці. А Господь поблагословив дім Овед-Едома, та все, що було його.

14 А Хірам, цар тирський, послав до Давида послів, і кédрового дерева, каменярів та теслярів, щоб збудувати йому дім. **2** І пізнав Давид, що Господь міцно поставив його царем над Ізраїлем, бо царство його було піднесене високо ради народу його, Ізраїля. **3** І взяв Давид іще жінок в Єрусалимі, — і Давид породив іще синів та дочок. **4** А оце іменá народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа і Шовав, Натан і Соломон, **5** і Ївхар, і Елішуя, і Елпелет, **6** і Ногах, і Нефег, і Яфія, **7** і Елішама, і Ел'яда, і Еліфелет. **8** І почули филистимляни, що Давид був помáзаний на царя над усім Ізраїлем, — і піднялися всі филистимляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них. **9** А филистимляни прийшли й стали табóрами в долині Рефаїм. **10** І питався Давид у Бога, говорячи: „Чи вихóдити на филистимлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“ І відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“. **11** І зійшли вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. І сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою моєю, як прорів води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім! **12** А вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спáлені в огні. **13** А филистимляни ще отáборилися в долині. **14** А Давид іще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не пйдеш за ними, а поверні від них, і прибу́деш до них з-напроти бальзáмового ліскá. **15** І станеться, як ти почуєш шелест ніби кроків на верховіттях бальзáмових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити филистимський табір“. **16** І зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побили филистимський табір від Гів'ону аж до Гезеру. **17** І нéслося Давидове ім'я по всіх кра́ях, а Господь дав, що всі народи боялись його.

15 І поробив він собі домі в Давидовому Місті, і приготівив місце на Божого ковче́га, і розтягнув для нього скінію. **2** Тоді Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковче́га, окрім Левитів, бо їх вибрав Господь носити ковче́га Господа та служити йому́ аж навіки. **3** І

Давид зібрав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вінести Господнього ковче́га на його місце, яке приготівив йому́ він. **4** І зібрав Давид Аарóнових синів та Левитів. **5** Від Кегатових синів: зверхник Уріл, а братів його — сотня й двадцять. **6** Від синів Мерарі: зверхник Асая, а братів його — двісті й двадцять. **7** Від Гершомових синів: зверхник Йоїл, а братів його — сотня й тридцять. **8** Від Еліцафанових синів: зверхник Шема, а братів його — двісті. **9** Від Хевронових синів: зверхник Еліїл, а братів його — вісімдесят. **10** Від Уззіїлових синів: зверхник Аммінадав, а братів його — сотня й дванадцять. **11** І покликав Давид священників Садóка та Евіятара, та Левитів: Уріїла, Асаю, і Йоїла, Шемаю і Еліїла, і Аммінадава. **12** Та й сказав до них: „Ви голови родів Левитів. Освятіться ви та ваші брати, і перенесéте ковче́га Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготівив я йому́. **13** Бо через те, що спочáтку не ви це робили, то вдарив нас Господь, Бог наш, бо ми не шукали Його так, як належало“. **14** І освятилися священники та Левити, щоб перенéсти ковче́га Господа, Бога Ізраїлевого. **15** І понéсли сини Левитів Божого ковче́га, як наказав був Мойсей за Господнім словом, на плéчах своїх, на держакáх, на собі. **16** І сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на приладд́ях пісні, на цýтрах, áрфах, та тих, що грають на цимбáлах, щоб підне́сти голос на радість. **17** І поставили Левити Гемана, Йоїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехії, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї. **18** А з ними їхніх братів других: Захарія, і Яззіїла, і Шемірамота, і Ехіїла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттітію, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, — придв́ерних. **19** А співаків: Гемана, Асафа та Етана — грати на мідяних цимбáлах. **20** А Захарія, і Азіїла, і Шемірамота, і Ехіїла, і Унні, і Еліава, і Маасею, і Бенаю — на цýтрах, на аламот. **21** А Маттітію, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, і Азасію — на áрфах, на окта́ві, щоб починати гру. **22** А Кенанію, зверхника Левитів, — над но́шенням; він навчав носити, бо вмів того. **23** А Берехія та Елкана — придв́ерні при ковчезі. **24** А Шеванія, і Йоасафат, і Натанаїл, і Амасай, і Захарій, і Беная, і Еліезер, священники, — сурміли в сурми перед Божим ковчегом, а Овед-Едом та Ехія — придв́ерні для ковче́га. **25** І пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб перенéсти ковче́га Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю. **26** І сталося, коли Бог допомагав Левитам, що нéсли ковче́га Господнього заповіту, то вони принéсли в жертву сім биків та сім баранів. **27** А Давид

був зодіягнений в одержу з вісону, як і всі Левити, що несли ковчега, і співаки, і Кенанія, зверхник ношення і співаків, а на Давиді був ще й льняний ефод. **28** І увесь Ізраїль ніс ковчега Господнього заповіту з радісним криком, і з звуком рога, і з сурмами, і з цимбалами, граючи на цитрах та на арфах. **29** І сталося, коли ковчег Господнього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхoola, Саулова дочка, виглядала через вікно. І побачила вона царя Давида, що танцював та грав, і зневажила його в своєму серці.

16 І принесли вони Божого ковчега, і поставили його в середині скинії, що розтягнув для нього Давид, і принесли цілопалення та мирні жертви перед Божим лицем. **2** І покінчив Давид приносити цілопалення та мирні жертви, та й поблагословив народ Ім'ям Господнім. **3** І він поділив для всякого Ізраїлевого мужа, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханцеві хліба, і по кавалковій м'яса та по виноградному калачеві. **4** І він попризначував перед Господнім ковчегом із Левитів служачих, щоб вони визнавали, і прославляли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого: **5** Асаф був головою, а другий по ньому — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хіїл, і Маттітія, і Еліяв, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на знаряддях цитр та на арфах, а Асаф голосно грав на цимбалах. **6** А священники Беная та Яхазііл — на сурмах, завжди перед ковчегом Божого заповіту. **7** Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подяку Господеві через Асафа та братів його: **8** „Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про вчинки Його! **9** Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! **10** Хваліться святим Його Ім'енням, хай тішитись серце шукаючих Господа! **11** Пошукуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! **12** Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його **13** ви, насіння Ізраїля, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! **14** Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! **15** Пам'ятайте навіки Його заповіта, слово, яке наказав Він на тисячу родів, **16** що склав Він Його з Авраамом, і присягу Його — для Ісака. **17** І Він поставив його за Закона для Якова, Ізраїлеві — заповітом навіки, **18** говорячи: „Дам тобі край ханаанський, як наділ спадщини для вас!“ **19** Тоді їх було невелике число, нечисленні були та приходьки на іншій землі, **20** і від народу ходили вони до народу, і від царства до іншого люду. **21** Не дозволив нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: **22** „Не доторкуйтесь до Моїх помазаних, а пророкам

Моїм не робіте лихого!“ **23** Господеві співайте, вся земле, з дня-на-день сповіщайте спасіння Його! **24** Розповідайте про славу Його між поганями, про чуда Його — між усіма народами. **25** Бо великий Господь і прославлений вельми, і Він найгрізніший над бобів усіх! **26** Бо всі бобі народів — божки, а Господь небеса сотворив! **27** Слава та веліч — перед лицем Його, сила та радість — на місці Його. **28** Дайте Господу, роди народів, дайте Господу славу та силу, **29** дайте Господу славу Ім'ення Його, принесьте дарунка й приходьте перед лице Його! Кланяйтесь Господеві в веліччі святому! **30** Перед лицем Його затреміт, уся земле, — бо міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! **31** Хай небо радіє, і хай веселиться земля, і хай серед народів говорять: „Царює Господь!“ **32** Нехай гримить море й Його повнота, нехай поле радіє та все, що на ньому! **33** Тоді перед Господнім лицем дерева лісні заспівують, бо землю судити йде Він. **34** Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! **35** І промовте: Спаси нас, о Боже спасіння нашого, і збери нас, і нас урятує від народів, щоб дякувати Ім'енню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалитися славою! **36** Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й навіки!“ А народ увесь сказав: „Амінь“ і „Хвала Господеві!“ **37** І Давид пооставив там перед ковчегом Господнього заповіту Асафа та братів його, щоб завжди служили перед ковчегом, що в якій день треба було, **38** і Овед-Едома та братів його, шістдесят і вісьмox; а Овед-Едома, Едутиного сина, та Хоса — за придверних; **39** а священника Садока та братів його священників — перед Господнім наметом на пагірку, що в Гівоні, **40** щоб приносити цілопалення для Господа на жертівнику цілопалення, завжди ранком та ввечорі, та на все інше, що написано в Законі Господа, що наказав був Ізраїлеві. **41** А з ними Геман та Едутун, та решта вибраних, що були докладно зазначені поіменно, щоб „Дякувати Господеві, бо навіки Його милосердя!“ **42** А з ними сурми та цимбали для тих, що грають, та знаряддя для Божої пісні. А сини Едутиного — сторожі до брами. **43** І порозходився увесь народ, кожен до дому свого. А Давид вернувся, щоб поблагословити свій дім.

17 І сталося, як Давид сидів був у домі своїм, то сказав Давид до пророка Натана: „Ось я сиджу в кедровому домі, а ковчег Господнього заповіту — під занавісами!“ **2** І сказав Натан до Давида: „Зроби все, що в серці твоему, бо Бог із тобою!“ **3** І сталося тієї ночі, і було Боже слово до Натана, говорячи: **4** „Иди, і скажеш

Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь: Не ти збудуєш Мені цього храма на перебування. **5** Бо Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього, і ходив від шатра до шатра, і від намету до намету. **6** Скрізь, де тільки ходив Я між усім Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котрому з Ізраїлевих сьуддів, яким наказав Я пасти народа Мого: Чому ви не збудували Мені кедрового храма? **7** А тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Савабт: Я взяв тебе з пасовиська від отари, щоб став ти володарем над Моїм народом, Ізраїлем. **8** І був Я з тобою скрізь, де ти ходив, і внищив Я всіх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі ім'я, як ім'я тих великих, що на землі. **9** І дав Я місце Моєму наро́дові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебуватиме на тому самому місці. І він уже не тремтітиме, а кривдники не будуть нищити його, як перше. **10** А від днів, коли Я настановив сьуддів над Своїм наро́дом, Ізраїлем, то понизив усіх ворогів твоїх. І звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дім. **11** І станеться, коли ви́повня́ться твої дні, щоб піти до батьків своїх, то Я поставлю по тобі твоє насіння, що буде з синів твоїх, і поставлю міцно його царство. **12** Він збудує Мені храм, а Я поставлю його тропа міцно аж навіки. **13** Я буду йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Своєї Я не відійму від нього, як відняв Я від того, що був перед тобою. **14** І поставлю його в храмі Своім та в царстві Своім аж навіки, і трон його буде міцно стояти навіки". **15** За всіма цими словами, за всім цим видінням, — так говорив Натан до Давида. **16** І прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й промовив: „Хто я, Господи, Боже, і що таке дім мій, що Ти довів мене аж сюди? **17** Та й це було мале в очах Твоїх, Боже, і Ти говорив про дім Свого раба на майбутнє, і Ти показав мені покоління людське, і підніс мене, Господи Боже! **18** Щоб Давид додасть ще до Твого на вшанування Твого раба? А Ти Свого раба знаєш! **19** Господи, ради Свого раба та за серцем Своїм зробив Ти все це велике, щоб завідоми́ти про всі ті великі речі. **20** Господи, нема Такого, як Ти, і нема Бога, окрім Тебе, за всім тим, що ми чули своїми уші́ма. **21** І який є ще один люд на землі, як Твій наро́д, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за наро́да, і щоб установити Собі ймення великих та страшних речей, щоб вигнати наро́ди перед наро́дом Своїм, якого Ти викупи́в із Єгипту? **22** І зробив Ти наро́д Свій, Ізраїля, Собі за наро́да аж навіки, і Ти, Господи, став йому за Бога! **23** А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив! **24** А Твоє ім'я

нехай буде міцне, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Савабт, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида поставлений міцно перед лицем Твоїм. **25** Бо Ти, Боже мій, об'явив Своєму рабові, що Ти збудуєш йому дім, тому раб Твій знайшов потребу молитися перед лицем Твоїм. **26** А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре. **27** А тепер був Ти ласкавий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагословлений навіки!"

18 І сталося по тому, і побив Давид филистимлян та поконав їх; і взяв він Ґат та належні йому міста з руки филистимлян. **2** І побив він Моава, — і стали моавітяни Давидовими рабами, що приноси́ли да́ри. **3** І побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячі колесниць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пішого лю́ду. І попідрізував Давид жили коням усіх колесниць, і позоставив із них тільки сотню для колесниць. **5** І прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сиріян двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І поставив Давид у Сирії Дамаській зало́гу, і сиріяни стали для Давида рабами, що приноси́ли да́ри. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **7** І позабирав Давид золоті щити, що були на Гадад'езерових раба́х, і познісив їх до Єрусалиму. **8** А з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабирав Давид дуже багато міді, — з неї поробив Соломо́н мідяне море й стовпи́, та мідяні речі. **9** І прочув Тоу, цар хамотський, що Давид побив усе військо Гадад'езера, царя цовського. **10** І послав він сина свого Ґадорама до царя Давида, щоб привітати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер прова́див війну з Тоу, — а з ним послав всякі речі золоті, і срібні, і мідяні. **11** І Давид присвятив їх Господе́ві разом із тим сріблом та золотом, що повині́сив від усіх наро́дів з Едому, і з Моаву, і від Аммонових синів та від Амалі́ка. **12** А Авшай, син Церуї́н, побив Едома в Соляній долині, вісімнадцять тисяч. **13** І поставив він в Едомі зало́гу, і став увесь Едом Давидовими раба́ми. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **14** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьо́му своє́му наро́дові. **15** А Йоав, син Церуї́н, був над військом, а Йоаса́фат, син Ахілудів, — канцлер. **16** А Садо́к, син Ахіту́вів, та Авіме́лех,

син Ев'ятарів, були священники, а Шавша — писар. 17 А Беная, син Егоядин, був над керетянином та над пелетянином, а Давидові сини — перші при царевій руці.

19 І сталося по тому, і помер Нахаш, цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ханун. 2 І сказав Давид: „Зроблю я милість Ханунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був милість мені“. І Давид послав послів, щоб потішити його за його батька. І прибули Давидові раби до аммонітського краю, до Хануна, щоб потішити його. 3 А начальники аммонітян сказали до Хануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителів? Чи ж раби його прийшли до тебе не на те, щоб вивідати, і щоб знищити, і щоб вишпигувати край?“ 4 І взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обрізав їхню одіжку в половині аж до сидіння, та й відпустив їх... 5 І пішли й донесли Давидові про тих мужів, а він послав навпроти них, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. 6 І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І послав Ханун та аммонітяни тисячу талантів срібла, щоб винайняти собі колесніці та верхівців з Араму двох річок і з Араму Маахи та з Цови. 7 І найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесниць, і царя Мааих та народ його, — і прийшли й таборували перед Медевою. Також аммонітяни зібралися зо своїх міст і прийшли до бою. 8 А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все військо лицарів. 9 І повиходили аммонітяни, і вставилися до бою при вході до міста. А царі, що прийшли, — вони самі були на полі. 10 І побачив Йоав, що бойовий фронт став на нього спереду та позаду, то вибрав зо всього вибраного в Ізраїлі, та й установив їх навпроти сиріян. 11 А решту народу дав під руку свого брата Ав'шая, й їх установили навпроти аммонітян, 12 і сказав: „Якщо сиріяни будуть сильніші від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то допоможу тобі. 13 Будь мужній, і стіймо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ 14 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшов перед сиріян до бою, то ті повтікали перед ним. 15 А аммонітяни побачили, що повтікали сиріяни, то й вони повтікали перед братом його Ав'шаєм, і ввійшли до міста, а Йоав прибув до Єрусалиму. 16 А коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привели сиріян, що з другого боку Річки, а Шофах, зверхник

Гадад'езерового війська, був перед ними. 17 І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан та прийшов до них, і вставився проти них. І встановився Давид на бій проти сиріян, і вони воювали з ним.

18 І побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесниць та сорок тисяч пішого люду. І вбив він Шофаха, зверхника війська... 19 А коли Гадад'езерові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітянам.

20 І сталося по році, того часу, як царі виходили на війну, то Йоав повів військову силу, та й нищив аммонітський край. І прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І побив Йоав Раббу, і зруйнував її. 2 І зняв Давид корону їхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здобичі з того міста. 3 А народ, що був у ньому, повиводив, і перетинав їх пільками, і забивав залізними долотами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським містам. І вернувся Давид та ввесь народ до Єрусалиму. 4 І сталося по тому, і була війна в Гезері з филистимлянами. Тоді хушанін Сіббехай убив Сіппая, з Рефаєвих нащадків, і вони були покрані. 5 І була ще війна з филистимлянами, і Елханан, син Яїрів, побив Лахмі, брата гатянина Голіята, — а держак списа його був, як ткацький вал! 6 І була ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зросту, що мав по шість пальців, — усього двадцять і чотири. І він також був із нащадків Рефая. 7 І зневажав він Ізраїля, — та забив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата. 8 Ці також походили від Рефая в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

21 І повстав сатана на Ізраїля, і намобив Давида перелічити Ізраїля. 2 І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелічіть Ізраїля від Беер-Шеви й аж до Дану, і донесіть мені, — і я знатиму число їх!“ 3 І сказав Йоав: „Нехай Господь додасть до народу Свого в сто раз стільки, скільки є! Чи не всі вони, пане мій царю, раби мого пана? Навщо буде шукати цього пан мій, нащо це буде за провину для Ізраїля?“ 4 Та царево слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всьому Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму. 5 І дав Йоав Давидові число переліку народу. І було всього Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меч, а Юди — чотири сотні й сімдесят тисяч чоловіка,

що витягають меч. **6** А Левія та Веніямина він не перерахував серед них, бо царське слово було огидою для Йоава... **7** І було зло в Божих очах на ту річ, — і Він ударив Ізраїля! **8** І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж гріх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“... **9** І сказав Господь до Гада, Давидового прозорливця, говорячи: **10** „Іди, і будеш говорити Давидові, кажучи: Так говорить Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю тобі“. **11** І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Господь: Ві бери собі: **12** чи три роки голоду, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганятиме тебе, чи три дні Господнього меча та моровиці в Краю, і Ангол Господній буде нищити по всій Ізраїлевій границі. А тепер розваж, яке слово верну Я Тому, Хто послав мене“... **13** І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже велике Його милосердя, а в руку людську нехай я не впаду!“ **14** І дав Господь моровицю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесят тисяч чоловіка! **15** І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це ліхо. І сказав Він до Ангола, щоб вигублював: „Забагато тепер! Попусти свою руку!“ А Ангол Господній стояв при тоці євусеянина Орнана. **16** І підняв Давид очі свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його був витягнений меч, скерований на Єрусалим. І впав Давид та ті старші, покриті веретами, на обличчя свої. **17** І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? І я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — щό зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого, а не на народі Твоєму, щоб погубити його“. **18** А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жертовника для Господа на току євусеянина Орнана. **19** І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені. **20** І обернувся Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, що були з ним, поховалися. А Орнан молотив пшеницю. **21** І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із току, і поклонився Давидові обличчям до землі. **22** І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього току, й я збудую на ньому жертовника для Господа. Дай мені його за срібло повної ваги, — і буде стримана моровиця від народу“. **23** І сказав Орнан до Давида: „Візьми собі, і нехай зробить

мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю цю худобу на цілопалення, а молотарки — на дрова, а пшеницю на хлібну жертву. Усе я даю!“ **24** І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купуючи, куплю за срібло повної ваги, бо не піднесу твого в жертві для Господа, і не спалю цілопалення дармо!“ **25** І дав Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шеклів. **26** І збудував там Давид жертовника для Господа, і приніс цілопалення та мирні жертви. І кликнув він до Господа, і Він відповів йому огнем із небес на жертовник цілопалення. **27** І сказав Господь до Ангола, і він уклав меча свого до піхов його. **28** Того часу, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току євусеянина Орнана, то приніс там жертву. **29** А Господня скинія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жертовник цілопалення були того часу на пагірку в Гів'оні. **30** Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо настрашився меча Господнього Ангола.

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і це жертовник на цілопалення для Ізраїля!“ **2** І сказав Давид, щоб зібрати прихоськів, що були в Ізраїлевому Краї, і поставив каменярів тесати брили каміння, щоб збудувати Божого дома. **3** І заготовив Давид силу заліза на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і таку силу міді, що їй не було ваги, **4** і кедрового дерева без числа, бо сидоняни та тиряни спровадили Давидові силу кедрового дерева. **5** І сказав Давид: „Мій син Соломон ще юнак та тендітний, — приготую ж йому все на цей храм на збудування для Господа, щоб піднести його високо на славу та на велич для всіх країв. Приготую ж я все для нього!“ І Давид заготовив безліч усього перед своєю смертю. **6** І він покликав сина свого Соломона, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля. **7** І сказав Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці вибудувати храм для Ймення Господа, Бога мого. **8** Та було про мене Господнє слово, кажучи: Безліч крові пролив ти та війни великі провадив. Не збудуєш ти храма для Мого Ймення, бо багато крові пролив ти на землю перед лицем Моїм! **9** Ось народиться тобі син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від усіх ворогів його навколо, бо Соломон буде ім'я йому, і Я дам на Ізраїля за його днів мир та тишу. **10** Він збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина, а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства його над Ізраїлем аж навіки! **11** Тепер, сину мій, нехай Господь буде з тобою, і буде щастити тобі, і збудуєш ти дім для Господа, Бога свого, як говорив Він про тебе. **12** Тільки нехай дасть тобі Господь розум та розважність, і

нехай поставить тебе над Ізраїлем, і ти будеш стерегти Закон Господа, Бога свого. **13** Тоді буде щастити тобі, якщо будеш додержувати, щоб чинити устави та права, які наказав був Господь Мойсееві про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бійся й не страхайся! **14** І ось я в скудоті своїй заготовив для Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу тисяч талантів срібла, а для міді та для заліза — нема ваги, бо безліч того; і дёрева, і каміння заготовив я, а ти до них додасі. **15** А в тебе безліч робітників для праці, — теслярів і каменярів та дереворубів, та всяких здібних на всяку роботу. **16** Золоту, сріблу, і міді та залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь буде з тобою!“ **17** І наказав Давид усім Ізраїлевим князям, щоб допомагали синові його Соломонові: **18** „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? І Він дав вам мир навколо, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і була здобута ця земля перед лицем Господа та перед наро́дом його. **19** Тепер прихили́ть серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. І встаньте, і збудуйте святиню Господа Бога, щоб перенести ковчега Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудованого для Господнього Ймення“.

23 А коли Давид постарів і наситився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона. **2** І зібрав він усіх Ізраїлевих князів, і священників та Левитів. **3** І були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми гóловами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч. **4** Із них для керування над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч, **5** і чотири тисячі придвёрних, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних знаряддях, „які я зробив на славлення“. **6** І поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Гершона, Кегата та Мерарі. **7** З Гершонівців — Ладан і Шім'ї. **8** Ладанові сини: голова Егіїл, і Зетам, і Йоїл, троє. **9** Сини Шім'ї: Шеломіт, і Хазаїл, і Гаран, троє, вони гóлови ба́тьківських до́мів Ладана. **10** А сини Шім'ї: Яхат, Зіза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо. **11** І був Яхат головою, а Зіза другий, а Єуш та Берія не мали багато синів, і стали за один ба́тьківський дім при переліченні. **12** Кегатові сини: Амрам, Іцгар, Хеврон та Уззіл, четверо. **13** Амрамові сини: Аарон та Мойсей. І був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Святих, його та синів його аж навіки, щоб кадити перед лицем Господа, щоб служити йому та щоб благословляти ім'ям його аж навіки. **14** А Мойсей — Божий чоловік, сини

його полічені до Левієвого племені. **15** Сини Мойсееві: Гершом та Еліезер. **16** Сини Гершомові: Шевуїл, голова. **17** А сини Еліезерові були: Рехавія, голова; і не було в Еліезера інших синів, а сини Рехавії сильно помножились. **18** Сини Іцгарові: Шеломіт, голова. **19** Сини Хевронові: Єрійя — голова, Амарія — другий, Яхазіїл — третій, і Єкам'ам — четвертий. **20** Сини Уззіїлові: Міхал — голова, а Ішшія — другий. **21** Сини Мерарієві: Махлі й Муші. Сини Махлі: Елеазар і Кіш. **22** І помер Елеазар, і не було в нього синів, бо тільки дóчки, і їх побрали собі Кішові сини, їхні брати. **23** Сині Мушієві: Махлі, і Едер, і Єремот, — троє. **24** Оце сині Левієві за домом ба́тьків їх, голови дому ба́тьків за перегляненням їхнім, числом імен за особами їх, що чинили роботу для будови Господнього дому, від віку двадцяти років і вище. **25** Бо Давид сказав: Господь, Бог Ізраїля, дав мир Своєму наро́дові, і він осівся в Єрусалимі аж навіки. **26** І також Левитам не треба носити скинії та всіх речей її для служби їй“, **27** бо за останніми наказами Давида вони становлять число Левієвих синів від віку двадцяти літ і вище. **28** Бо їхнє становище — при руці Ааронових синів для служби Господнього дому над подвёр'ями, і над кімнатами, і над чистістю усіх святощів та роботи служби Господнього дому, **29** і при хлібі виставнім, і при пшеничній муці на хлібну жертву та на прісні коржі, і при скóвородах, і при прáженні, і при всякій мірі ваги та мірі довжини. **30** І щоб ставати щорáнку на подяку та на хвалу Господа, і так і на вечір. **31** І при всякому спáленні цілопáлень для Господа на суботи, на молодикі, і на свята в числі за правом на них, зáвжди перед лицем Господнім. **32** І чинили вони охорону скинії заповіту, і сторóжу святині, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього дому.

24 А в Аарóнових синів такі їхні чéрги: Аарóнові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **2** Та помирали Надав та Авігу за життя їхнього ба́тька, і не мали вони синів, тому священнодіяли Елеазар та Ітамар. **3** І поділив їх Давид і Садóк, з Елеазарових синів, та Ахімéлех, з Ітамарових синів, за їхнім уря́дом в їхній службі. **4** І були зна́йдені Елеазáрові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. І вони поділили їх: для Елеазáрових синів голів дому ба́тьків було ші́стнадцять, а для Ітамарових синів для дому ба́тьків їх — вісім. **5** І поділили їх жеребóками, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових. **6** І записав їх Шемая, син Натанаїлів, писар із

Левитів, перед царем, і головніми, і священиком Садóком, і Ахімелехом, сином Евятаровим, і головами дому батьків священиків та Левитів. Один бат'ківський дім був узятий для Елеазара, а один був узятий для Ітамара. 7 І вийшов перший жеребóк для Єгоярíва, другий — для Єдаї, третій — для Харíма, четвертий — для Сеорíма, 9 п'ятий — для Малкíйї, шóстий — для Мíйямíна, 10 сьóмий для Гаккоца, вóсьмий — для Авíйї, 11 дев'ятий — для Єшуї, десятий — для Шеханíї, 12 одина́дцятий — для Ел'яшіва, двана́дцятий — для Якіма, 13 трина́дцятий — для Хуппи, чотирна́дцятий — для Єшев'ава, 14 п'ятна́дцятий — для Білгí, ші́стна́дцятий — для Іммера, 15 сі́мна́дцятий — для Хезíра, ві́сина́дцятий — для Гаппі́щеца, 16 дев'ятна́дцятий — для Петах'ї, двадцятий — для Єхезке́ла, 17 двадцять і перший — для Яхі́на, двадцять і другий — для Га́мула, 18 двадцять і третій — для Делаї́, двадцять і четвертий — для Маазі́ї. 19 Оце поря́док їхньої служби, щоб приходіти до Господнього дому за їхньою постановою через Аарóна, їхнього батька, як йому наказав був Госпо́дь, Бог Ізраї́лів. 20 А від позосталих Левієвих синів: від Амрамових синів — Шуваї́л, від синів Шуваї́лових — Єхеді́я. 21 Від Рехаві́ї, від синів Рехаві́ї: голова Ї́шші́йя. 22 Від Ї́цгарі́вців: Шеломот, від Шеломотових синів: Яхат. 23 А сини Хевроно́ві: Єрі́йя, другий — Амарі́я, третій — Яхазі́їл, четвертий — Єкам'ам. 24 Сини Уззі́їлові: Мі́ха, сини Мі́хінí: Ша́мір. 25 Брат Мі́хи — Ї́шші́йя, сини Ї́шші́їні — Заха́рій. 26 Сини Мерарі́єві: Махлі́ та Муші́, сини Яззі́ї — Бено. 27 Сини Мерарі́єві, від Яззі́ї: Бено, і Шога́м, і Закку́р, і Іврі́. 28 У Махлі́: Елеаза́р, у нього не було синів. 29 Від Кі́ша, сини Кі́шові: Єрахме́їл. 30 А сини Муші́єві: Махлі́, і Еде́р, і Ері́мот. Оце сини Левитів, за домо́м їхніх бат'ків. 31 І кидали жеребкі́ і вони відпові́дно до братів своїх, Аарóнових синів, перед царем Давидом, і Садóком, і Ахімелехом, і головами дому батьків священиків та Левитів, го́лови родин нарівні́ зо свої́м меншим братом.

25 І відді́лив Давид та зверхники війська на службу синів Асафа, і Гемана, і Єдутуна, що про́вішували на ці́трах, і на а́рфах, і на цимба́лах. А число їх, людей пра́ці до служби, було́ таке: 2 від Асафових синів: Закку́р, і Йосип, і Нетані́я, і Асар'ї́ла, Асафові сини, при Асафі, що пророкува́в при царі́. 3 Від Єдутуна, Єдутуно́ві сини: Геда́лія, і Це́рі, і Іса́я, Хашаві́я, і Матті́тія, — ше́стеро при своє́му батькові́ Єдуту́ні, що пророкува́в на цитрі́ на дяку та на хвалу Господе́ві. 4 Від Гемана, Геманові сини: Буккі́йя, Матта́нія, Уззі́їл, Шеву́їл, і Ері́мот, Ханані́я, Ханані́, Еліа́та, Гі́ддалті́, і Рома́мті,

Езер, Йошбека́ша, Малло́ті, Готі́р, Махазі́от. 5 Усі́ ці́ — сині́ Гемана, царсько́го прозорли́вця в Божих слова́х, щоб підви́щувати силу. І дав Бог Геманові́ чотирна́дцять синів та три дочкі́. 6 Усі́ вони́ були́ при своє́му батькові́, на спі́ві Господнього́ домоу, на цимба́лах, на а́рфах та ці́трах для служби в Божо́му домі́; при царі́ — Асаф, Єдуту́н та Геман. 7 І було́ їх́не число́ з їхні́ми брата́ми, вівчени́ми спі́ву для Господа, усі́х розумі́ючих, — дві́сті й ві́сімдеся́т і ві́сім. 8 І кинули́ вони́ жеребкі́, черга́ відпові́дно черзі́, як мали́й, так і вели́кий, учи́тель з у́чнем. 9 І вийшов пер́ший жеребóк від Асафа для Ї́сипа, другий — Геда́лія, він і брата́ї його́ та сині́ його́, двана́дцять. 10 Треті́й Закку́р, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 11 Четверти́й — для Ї́црі, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 12 П'яти́й — Нетані́я, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 13 Шóстий — Буккі́йя, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 14 Сьóмий — Єсар'ї́ла, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 15 Вóсьмий — Іса́я, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 16 Дев'яти́й — Матта́нія, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 17 Десяти́й — Ши́м'ї, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 18 Одина́дцятий — Азарі́їл, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 19 Двана́дцятий — для Хашав'ї́, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 20 Трина́дцятий — для Шуваї́ла, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 21 Чотирна́дцятий — для Матті́тії, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 22 П'ятна́дцятий — для Єре́мота, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 23 Ші́стна́дцятий — для Ханані́ї, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 24 Сі́мна́дцятий — для Йошбека́ші, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 25 Ві́сина́дцятий — для Ханані́, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 26 Дев'ятна́дцятий — для Малло́ті, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 27 Два́дцятий — для Елі́йяти, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 28 Два́дцять і пер́ший — для Готі́ра, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 29 Два́дцять і другий — для Гі́ддалті́, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 30 Два́дцять і треті́й — для Махазі́юта, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять. 31 Два́дцять і четверти́й — для Рома́мті-Езера, сини́ його́ та брата́ї його́, двана́дцять.

26 Че́рги при́двірних, від Корáхівців: Мешеле́мія, син Ко́ре, з Асафових синів. 2 А в Мешеле́мії сини: перворóдженний — Заха́рій, другий — Єдіа́їл, третій — Зеваді́я, четвертий — Ятні́їл, 3 п'яти́й — Ела́м, шóстий — Єгоханан, сьóмий — Ел'его́на́й. 4 А в Овед-Е́дома сини: перворóдженний — Ше́мая, другий — Єгозава́д, третій — Йоах, четвертий — Саха́р, і п'яти́й —

Натанайл, 5 шостий — Амміл, сьомий — Іссахар, восьмий — Пеуллетай, бо поблагословив його Бог. 6 У сина його Шемаї народилися сини, що панували над домою їхнього батька, бо вони — хоробрі вояки. 7 Сини Шемаї: Отні, і Рефаїл, і Овед, Елзавад; його брати, мужі хоробрі, — Елігу та Шемахія. 8 Усі ці — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — кожен хоробрий муж у силі до праці, шістдесят і два для Овед-Едома. 9 А в Мешелемії було синів та братів, мужів хоробрих, вісімнадцять. 10 А в Хоси, з синів Мерарі, сини: голова — Шімірі, бо хоч не був він первороджений, та батько його настановив його за голову: 11 другий — Хілкійя, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хоси — тринадцять. 12 У цих були чérги придвérних, за головами мужчин, чérги відповідно до їхніх братів на слúження в Господньому домі. 13 І кинули вони жеребки, як малий, так і великий, за домою їхніх батьків, для кожної брами. 14 І впав жеребок на схід для Шелемії. І кинули жеребки для сина його Захарія, мудрого дорадника, і вийшов жеребок його на північ, 15 для Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комбри. 16 Для Шуппіма та для Хоси — на захід, разом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, вáрта навпроти вáрти. 17 На схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє. 18 Для Парбару на захід — четверо для битого шляху, двоє для Парбару. 19 Оце чérги придвérних із синів Корахівців та з синів Мерарі. 20 А Левити: Ахія був над скарбами Божого дому та до скарбів святині. 21 Сини Ладана, сини Гершонівців, від Ладана, голови дому батьків, від Ладана Гершонівця: Схилі. 22 Сини Схіїлі: Зетам та Йоїл, брат його, над скарбами Господнього дому. 23 Для Амравівців, для Їцгарівців, для Хевронівців, для Аззіїлівців: 24 Шевуїл, син Гершома, сина Мойсея, — володар над скарбами. 25 А брати його від Еліезера: його син — Рехавія, і його син Ісая, і його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт. 26 Цей Шеломіт та брати його були над усіма скарбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхники війська, — 27 з воєн та зо здóбичі вони присвячували на підтримання Господнього дому, — 28 і все, що посвятив прозорлівець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Йоав, син Церуїн, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його. 29 Від Їцгарівців: Кенанія та сини його — на зóвнішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на сúддів. 30 Від Хевронівців: Хашавія та брати

його, мужі хоробрі, тисяча й сім сотень, — над перéглядом Ізраїля з другого боку Йорда́ну на захід, для всякої Господньої праці та для роботи царської. 31 Від Хевронівців: Ерійя — голова для Хевронівця, для його нащадків, за домою батьків. У сороковому році Давидового царюва́ння вони були досліджені, і серед них зна́йдено хоробрих мужів в гілеадському Язері. 32 А брати його — мужі хоробрі, дві тисячі й сім сотень, голови дому батьків. І цар Давид настановів їх над Рувімівцями і над Га́дівцями та над половиною племені Манасіїного для всякої Божої справи та справи царської.

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числòм, гóлови батьківських родів і тисячники, і сотники та їхні урядники служили царéві щодо всякої справи відділів, що приходив та відходив місяць у місяць для всіх місяців року; один відділ мав двадцять і чотири тисячі. 2 Над першим відділом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдіїлів, а на відділ його — двадцять і чотири тисячі. 3 Він був з Перецових синів, голова всіх військових зверхників на перший місяць. 4 А над відділом другого місяця — Ахохівець Додай, а володар його відділу — Міклот; а на його відділ ішло двадцять і чотири тисячі. 5 Третій зверхник війська на третій місяць — священник Беная, голова, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 6 Цей Беная — лицар із тридцяти й над тридцятьма; а над його відділом був син його Аммізавад. 7 Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по ньому син його Зевадія; а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 8 П'ятий на місяць п'ятий — зверхник ізрах'янин Шамут, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 9 Шóстий на місяць шостий — Іра, син текоянина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 10 Сьомий на місяць сьомий — пелонянин Хелец з Ефремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 11 Восьмий на місяць восьмий — хушанин Сіббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 12 Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Веніямінівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 13 Десятий на місяць десятий — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 14 Одинáдцятий на одинáдцятий місяць — пір'атонянин Беная з Ефремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 15 Дванадцятий на дванадцятий місяць — нетоф'янин Хелдай з Отніїла, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 16 А над Ізраїлевими племéнами були: для Рувімівців —

володар Еліезер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахи. **17** Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарона — Садок. **18** Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахара — Омрі, син Михаїлів. **19** Для Завулона — Їшмая, син Овадії, для Нефталіма — Єрімот, син Азріїлів. **20** Для Єфремових синів — Осія, син Азазії, для половини Манасіїного племені — Йоїл, син Педаї. **21** Для половини Манасії в Гілеаді — Їддо, син Захарія, для Веніямина — Яасїїл, син Авнерів. **22** Для Дана — Азарїїл, син Єрохамів. Оце звёрхники Ізраїлевих племен. **23** А Давид не перелічив їхнього числа від віку двадцяти літ і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорі небесні. **24** Йоав, син Церуїн, зачав був лічити, та не скінчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло те число в число хроніки царя Давида. **25** А над скарбами царськими — Азмавет, Адїїлів син, а над скарбами на полі, у містах, і в сєлах та в баштах — Єгонатан, син Узїїї. **26** А над тими, що робили польову роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів. **27** А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запасів вина — шефам'янин Завді. **28** А над оливками та над сикоморами, що в Шефелі, — гедерянин Баал-Ханан; а над скарбами оливи — Йоаш. **29** А над великою худобою, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шїтрай, а над великою худобою в долинах — Шафат, син Адлаїв. **30** А над верблюдами — їзмаїльтянин Овіл, а над ослицями — меронотянин Єхдея. **31** А над дрібною худобою — гагр'янин Язіз. Усі оці — звёрхники мастку, що мав цар Давид. **32** А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхіл, син Нахмоніїв, був із царськими синами. **33** А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — прїятель царів. **34** А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенаї, та Евїятар, а звёрхник царського війська — Йоав.

28 І зібрав Давид усіх Ізраїлевих князів, звёрхників племен, і звёрхників відділів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і звёрхників усякого маєтку та добутку царя та синів його разом з євнухами та лицарями, та всякого хороброго вояка до Єрусалиму. **2** І встав цар Давид на ноги свої та й сказав: „Послухайте мене, брати мої та народе мій! Я серцем своїм був за те, щоб збудувати храм миру для ковчеза Господнього заповіту та на підніжок ніг нашого Бога, й я приготівив потрібне на збудування. **3** А Бог сказав мені: Ти не збудуєш храма для Мого Ймення, бо ти муж воєн і кров проливав. **4** Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене

з усього дому батька мого, щоб бути царем над Ізраїлем навіки, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дїм батька мого, а серед синів мого батька — мене уподобав Собі, щоб настановити царем над усім Ізраїлем. **5** А зо всіх моїх синів, — бо багатьох синів дав мені Господь — то Він вибрав сина мого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем. **6** І Він сказав мені: Соломон, син твій, — він збудує храма Мого та дворї Мої, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я буду йому за Отця. **7** І міцно поставлю Я царство його аж навіки, якщо він буде сильний, щоб виконувати заповіді Мої та постанови Мої, як цього дня. **8** А тепер на очах усього Ізраїля, Господнього збору, та в ушах нашого Бога говорю вам: Додержуйте й досліджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посіли цей добрий Край і віддали його в спадщину по собі синам вашим аж навіки. **9** А тепер, сину мій Соломоне, знай Бога, Отця твого, і служи йому всім серцем та всією душею, бо Господь вивідує всі серця та знає всякий витвір думок. Якщо будеш шукати Його, то ти знайдеш Його, а якщо залишиш Його, Він залишить тебе назавжди. **10** Тепер дивися, що Господь вибрав тебе збудувати дїм на святиню. Будь міцний та роби!“ **11** І Давид дав своєму синові Соломонові взори Господнього дому: притвору, і домів його, і скарбницю його, і гóрниць його, і кімнат його внутрішніх, і дому для ковчезу, **12** і взір усього, що було в душі його для подвір'я Господнього дому, і для всіх кімнат навколо, для скарбів Божого дому та для скарбів святині, **13** і для відділів священників та Левитів, і для всякої праці служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому. **14** І дав він золота — вагою для золота, для всіх речей кожної служби; і срібла для всіх срібних речей — вагою, для всіх речей кожної служби; **15** і вагу для золотих свічників та золотих їхніх лямпадок, — вагою кожного свічника та лямпадок його, і для срібних свічників, — вагою для свічників та лямпадок його, за роботою кожного свічника. **16** І дав золота вагою для столів хлібів показних, для кожного столу і срібла для срібних столів, **17** і видєльця, і кропильниці, і чаркі — чисте золото, і для золотих кєліхів — вагою для кожного кєліха, і для кєліхів срібних, — вагою для кожного кєліха. **18** А для кадильного жертівника — дав очищеного золота вагою, і на подобу воза, для золотих херувимів, що простягають крила свої й покривають над ковчезом Господнього заповіту. **19** Усе це він зрозумів із письма з Господньої руки, що була над ним, усі роботи взору. **20** І

сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь сильний і будь відважний, і роби, не бійся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, з тобою, — Він не покине тебе й не позоставить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому... 21 А оце чергі священників та Левитів для всякої служби Божого дому. І будуть з тобою в усякій праці рівні люди, здібні на всяку службу, а начальники та весь народ, — на всі накази твої“.

29 І сказав цар Давид до всього збору: „Син мій Соломон, що його одного Бог вибрав, ще молодий та тендітний, а ця праця — велика, бо не для людини ця будова, а для Господа Бога. 2 А я всією своєю силою приготівив для храму свого Бога золото на золоті речі, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізні, і дерево — на дерев'яні, каміння шогамське та до оправ, каміння нофехське та кольорове, і всякий дорогий камінь та безліч мармурового каміння. 3 І ще, через моє замілювання до дому Бога мого, є в мене скарб власного золота та срібла, — і його я віддав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму: 4 три тисячі талантів золота, офірського золота, і сім тисяч очищеного срібла на покриття стін тих домів; 5 на кожну золоту річ та на кожну срібну, і на всяку працю рукою майстрів. І хто ще жертвує, щоб сьогодні наповнити свою руку пожертвою для Господа?“ 6 І стали жертвувати начальники батьківських родів та начальники Ізраїлевих племін, і тисячники та сотники, і начальники праці для царя. 7 І дали вони на роботу Божого дому золота п'ять тисяч талантів та десять тисяч дарейків, і срібла десять тисяч талантів, і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів. 8 А в кого знайшлося при ньому дорогоцінне каміння, ті дали його до скарбниці Господнього дому, до руки Гершонівця Єхіла. 9 І радів народ за їхню жертву, бо вони жертвували Господеві з цілого серця, а також цар Давид радів великою радістю. 10 І поблагословив Давид Господа на очах усього збору. І сказав Давид: „Благословенний Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку! 11 Твоя, Господи, могутність і сила, і велич, і вічність, і слава, і все на небесах та на землі! Твої, Господи, царства, і Ти піднесений над усім за Голову! 12 І багатство та слава — від Тебе, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хоробрість, і в руці Твоїй — побільшити та зменшити все. 13 А тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я Твої величі. 14 І хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу так жертвувати, як це?

Бо все це — від Тебе, і з Твоїєї руки дали ми Тобі. 15 Бо ми приходьки перед лицем Твоїм та чужинці, як усі наші батьки! Наші дні на землі — мов та тінь, і немає тривалого! 16 Господи, Боже наш, уся ця безліч, яку ми наготували на збудування Тобі храму для Ймення Твоїєї святости, — із Твоїєї руки вона, і все це — Твоє! 17 І я знаю, Боже мій, що Ти вивідуєш серце й любиш щирість. У щирості серця свого я пожертвував це все, а тепер бачу я з радістю народ Твій, який знаходиться тут, що жертвує себе Тобі. 18 Господи, Боже Авраама, Ісаака та Якова, наших батьків, — збережи ж навіки цей напрямок думок серця народу Твого, і міцно скеруй їхнє серце до Себе! 19 А моєму синові Соломонові дай серце ціле, щоб виконувати заповіді Твої, свідчення Твої та устави Твої, і щоб чинити все, і щоб збудувати цю твердиню, яку я приготівив!“ 20 І сказав Давид до всього збору: „Поблагословіть же Господа, вашого Бога!“ І весь збір поблагословив Господа, Бога своїх батьків, — і нахилилися, і вклонилися всі до землі Господеві й цареві! 21 І принесли вони для Господа жертви, і спалили цілопалення для Господа другого дня від того дня, — тисячу бичків, тисячу баранів, тисячу овечок, і ливні їхні жертви, і безліч жертв за всього Ізраїля. 22 І вони їли й пили перед Господом того дня з великою радістю, і вдруге настановили Соломона, Давидового сина, і помазали його Господеві на володаря, а Садок на священника. 23 І сів Соломон на Господньому троні за царя на місці свого батька Давида, і щастило йому, і його слухався весь Ізраїль. 24 І всі князі та лицарі, а також усі сини царя Давида піддалися під Соломона. 25 І Господь високо звелічив Соломона на очах усього Ізраїля, і дав на нього величність царства, якої не було перед ним ані на жодному цареві над Ізраїлем. 26 І Давид, син Ессей, царював над усім Ізраїлем. 27 А дні, що він царював над Ізраїлем, були сорок літ: у Хевроні царював він сім років, а в Єрусалимі царював тридцять і три. 28 І помер він у добрій сивині, ситий днями, багатством та славою, а замість нього зацарював син його Соломон. 29 А діла царя Давида, перші й останні, ось вони описані в історії провідця Самуїла, і в історії пророка Натана, і в історії прозорливця Гада, 30 разом з усім царством його, і лицарськістю його та часами, що перейшли над ним і над Ізраїлем, та над усіма царствами тих країв.

2 хроніки

своєю рукою для всіх царів хітійських та царів сирійських.

1 І зміцнився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звеличив його. **2** І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів. **3** І пішли Соломон та весь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скинія Божого заповіту, яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині. **4** Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Єаріму туди, де приготівив йому місце Давид, бо він поставив йому скинію в Єрусалимі. **5** А мідяного жертовника, що зробив був Веселїл, син Урії, сина Хурового, він поставив перед скинією Господньою. І звертався до нього Соломон та збір. **6** І зійшов Соломон туди перед Господнє лице на мідяний жертовник, що належав до скинії заповіту, і приніс на ньому тисячу цілопалень. **7** Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав йому: „Зажадай, чого дати тобі!“ **8** І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього. **9** Тепер, Господи, Боже, нехай буде вїповнене слово Твоє до батька мого Давида, бо Ти настановив мене царем над народом числєнним, як порох землі. **10** Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій наро́д?“ **11** І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, і ти не жадав багатства, маєтків та слави, ані душі ворогів своїх, а також довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудрости та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановив тебе царем, **12** то дасться тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі такі, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“ **13** І прийшов Соломон із пагірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму, від скинії заповіту, і зацарював над Ізраїлем. **14** І зібрав Соломон колесниць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. **15** І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, що до числєнности, як сикомор, що в Шефелі. **16** А коней, що були в Соломона, привозили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували їх з Кеве. **17** І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесницю за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивозили все це

2 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Ймення та дім царський для себе. **2** І відлічив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горах, а керівників над ними — три тисячі й шість сотень. **3** І послав Соломон до Хірама, царя тирського, говорячи: „Як зробив ти у батьком моїм Давидом, і послав був йому кедри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, так зроби й мені. **4** Ось я будую храм для Ймення Господа, Бога мого, щоб присвятити Йому, щоб кадити перед Його лицем запашне кадило, і для постійного покладення хліба та для цілопалення на ранок і на вечір, на суботи й на молодики та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем! **5** А храм, якого я будую, великий, бо Бог наш більший від усіх богів! **6** А хто має силу збудувати Йому храма, коли небо й небеса небес не обіймають Його? І хто я, що збудую Йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем Його! **7** А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в червені, і в блакиті, і що вміє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготівив батько мій Давид. **8** І пошли мені з Ливану дєрева кєдрового, кипарисового та сандалового, бо я знаю, що твої раби вміють рубати дєрева ливанські. І оце мої раби будуть рабами твоїми, **9** щоб наготівити мені бєзліч дєрева, бо цей храм, що я будую, буде великий та пишний! **10** А ось дєреворубам, що стинають дєрева, рабам твоїм, дав я пшениці, як поживи, двадцять тисяч корів, та ячменю двадцять тисяч корів, і вина двадцять тисяч батів, і оливи двадцять тисяч батів“. **11** І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“. **12** І сказав Хірам: „Благословєнний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небесá та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого, який має розум та багатий на знання, що збудує дім Господній та дім царський для себе! **13** А тепер я посилаю мудрого чоловіка, що має знання, Хурам-Аві, **14** сина жінки з Данових дочок, — а батько його тирянин, — що вміє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в дєревах, у пурпурі й у блакиті, і в віссоні, і в червені, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дана йому з мистцями твоїми та з мистцями пана мого Давида, батька твого. **15** А тепер пшеницю й ячмінь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм

рабам. **16** А ми нарубаємо дерев із Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму“. **17** І перелічив Соломон усіх людей прихоськів, що в Ізраїлевому Краї, за переліком, що перелічив був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шість сотень. **18** І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горах, та три тисячі й шість сотень керівників, що спонукували той народ до праці.

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морійя, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготівив Давид на тоці євусеянина Орнана. **2** І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювання. **3** А це основа будови Божого дому: довжина — шістдесят ліктів старою мірою, а ширина — двадцять ліктів. **4** А притвір, щодо довжини, був за шириною храму, двадцять ліктів, а вишина — сто й двадцять. І покрив він його зсерєдини чистим золотом. **5** А великий храм він покрив кипарисовим деревом, і покрив його добрим золотом, і наробив на ньому пальм та ланцюгів. **6** І покрив він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото було з Парваїму. **7** І покрив він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повірізував херувимів. **8** І зробив дім Святого Святих: довжина його за шириною храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцять ліктів. І покрив він його добрим золотом, на таланті — шість сотень. **9** А вага цвяхів на шеклі золота — п'ятдесят; і горниці покрив золотом. **10** І зробив він у домі Святого Святих двох херувимів різьб'яною роботою, і покрив їх золотом. **11** А крила херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило одного — на п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима. **12** А крило другого херувима — п'ять ліктів, дотикалося стіні храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима. **13** Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на ногах своїх, а їхні обличчя — до храму. **14** І зробив він завісу, — блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і наробив на ній херувимів. **15** І зробив він перед храмом два стовпи, тридцять і п'ять ліктів завдовжки, а маковіці, що на верху його, п'ять ліктів. **16** І поробив ланцюги, як у девірі, і дав їх на верхі тих стовпів. І зробив сотню гранатових яблук, і дав на ланцюги. **17** І поставив стовпи перед храмом, — один з правиці, а один з лівиці. І назвав ім'я правому: Яхін, а ім'я лівому — Боаз.

4 І зробив мідяного жертовника, двадцять ліктів довжина йому і двадцять ліктів ширина йому, і десять ліктів височина йому. **2** І зробив він лите море, десять на міру ліктем від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру ліктем височина йому. А шнур — тридцять на міру ліктем — оточував його навколо. **3** А під ним — постать волів, що зо всіх сторін оточують його, на десять ліктів на міру ліктем оточують море навколо; два ряди волів відлиті при відливанні його. **4** Воно стояло на дванадцятьох воллах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звєрху, а всі зади їх — до нутра. **5** А грубина його — долоня, а край його — як робота краю кєліха, квіткі лїлєї. Містило воно три тисячі батів. **6** І зробив десять умивальниць, і поставив п'ять з правиці, а п'ять з лівиці, щоб мити в них, — приготівлене на цілопалення полощуть у них, а море — для священників, щоб митися в ньому. **7** І зробив десять золотих свічників, як налєжалося, і поставив їх у храмі п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. **8** І зробив десять столів, і поставив у храмі, — п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропильниць. **9** І зробив священничу подвір'я та подвір'я велике, і двері до подвір'я, і їхні двері покрив міддю. **10** А море поставив з правого боку на південний схід. **11** І поробив Хурам горнята, і лопатки, і кропильниці. І покінчив Хурам робити працю, яку зробив для царя Соломона в Божому домі: **12** два стовпи, і кулі, і дві маковіці на верху тих стовпів, і дві мережки на покритті обидвох куль маковіць, що на верхах стовпів, **13** і чотири сотні гранатових яблук для обох мережок, два ряди гранатових яблук для однієї мережки, щоб покрити обидві кулі маковіць, що на переді тих стовпів. **14** І поробив підстаби, і поробив умивальниці на тих підставах, **15** одне море, і дванадцять волів під ним, **16** і горнята, і лопатки, і видельця, і всі їхні речі поробив Хурам-Авів цареві Соломонові для Господнього дому з віполірованої міді. **17** На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глинистій землі між Суккотом та між Чередою. **18** І наробив Соломон усіх цих речей дуже багато, бо не досліджена була вага міді. **19** І поробив Соломон усі речі, що в Божому домі, та золотого жертовника й столи, а на них — хліб показний, **20** і свічники, і їхні лямпадки, щоб запалювати їх за постановою перед девіром, — зо широго золота. **21** А квіткі, і лямпадки, і щипчики — із золота, з досконалого золота. **22** А нїжичі, і кропильниці, і лїжки, і кадильниці — зо широго золота; а вхід до дому,

його внутрішні двері до Святого Святих та двері до дому до храму — із золота.

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повносив освячені речі свого батька Давида, і сріблo, і золото, і всі ці речі дав до скарбниці Божого дому. **2** Тоді Соломон зібрав до Єрусалиму Ізраїлевих старших, і всіх голів племён, начальників батьківських родів Ізраїлевих синів, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **3** І були зібрані до царя всі ізраїльтяни в свято, воно — сьомого місяця. **4** І поприходили всі Ізраїлеві старші, і Левити понесли ковчега. **5** І понесли ковчега та скинію заповіту, і всі святі речі, що в скинії, — несли їх священники та Левити. **6** А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралася при ньому перед ковчегом, приносили в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многоту не була ані записувана, ані лічена! **7** І священники внесли ковчега Господнього заповіту до його місця, до девіру дому, до Святого Святих, під крила херувимів. **8** А херувими простягали крила над місцем ковчега, і затіювали херувими над ковчегом та над його держакami звёрху. **9** А ті держакі були довгі, і головки тих держаків були видні з ковчегу, що перед девіром, а назовні не були видні. І були вони там аж до цього дня. **10** У ковчезі не було нічого, тільки дві таблиці, що поклав Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх із Єгипту. **11** І сталося, як священники виходили із святині, — а всі священники, що були там, освятилися, без додержання черг, — **12** а Левити співакі, — усі вони, аж до Асафа, Гемана, Едутуна, і синів їхніх та братів їхніх, — убрані в віссон, з цимбалами, із арфами та з цїтрами, стояли на схід від жёртвииника, а з ними сто й двадцять священників, що сурмили на сурмах, **13** і було воно для сурмачів та співаків як одне, щоб подати один голос на хвалу та дяку Господеві, і як заgrimів голос на сурмах, і на цимбалах, і на музичних знаряддях, і як хвалили Господа: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“, — то дїм, дїм Господній наповнився хмарою! **14** І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила дїм Божий!

6 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. **2** А я збудував храм оселі Твоїї, і місце Твого пробування навіки!“ **3** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. **4** А він сказав:

„Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і руками Своїми виконав, кажучи: **5** Від того дня, коли Я вивів Свій народ з єгипетського краю, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племён, щоб збудувати храм на пробування Мого Імени там. І не вибрав Я нікого, щоб був володарем над народом Моїм, Ізраїлем. **6** Та вибрав Я Єрусалим на пробування Мого Імени там, і вибрав Я Давида, щоб був над народом Моїм, Ізраїлем. **7** І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **8** Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці. **9** Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стегон твоїх, — він збудує цей храм для Ймення Мого! **10** І сповнив Господь Своє слово, що Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сїв на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **11** І поставив я там ковчега, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав з Ізраїлевими синами“. **12** І став він перед Господнім жёртвником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки. **13** А Соломон зробив був мідяне стояло, і поставив його на середину подвір'я, — п'ять ліктів довжина йому, і п'ять ліктів ширина йому, а три лікті вишина йому. І став він на ньому, і став на коліна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба, **14** та й сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стерезеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **15** Ти сповнив Своєму рабові Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виповнив, як цього дня. **16** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, сповни для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведеться з-перед лица Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні, якщо тільки сини твої будуть додержувати своїх доріг, щоб ходити в Законі Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм. **17** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові. **18** Бо чи ж справді Бог сидить з людиною на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм цей, що я збудував? **19** І Ти звёрнення до молитви Свого раба та до його благання, Господи, Боже мій, щоб почути по́клик та молитву, якою раб

Твій мо́литися перед лицем Твоїм, **20** щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладеш Ім'я Своє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці. **21** І Ти будеш прислухатися до благань Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почуєш із місця Свого пробування, із небес — і почуєш, і пробачиш. **22** Якщо згрішить людина проти свого ближнього, і буде примушена принести клятву, щоб присягнути, і клятва прийде перед Твоїм жертвником у цьому храмі, **23** то Ти почуєш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — обвинуватиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, й усправедливиш справедливого, щоб дати йому за його справедливістю. **24** А якщо Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звернуться, і будуть хвалити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодіяти Тебе в цьому храмі, **25** то Ти почуєш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їм та їхнім батькам! **26** Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогрішиться Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і з гріха свого навернуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — **27** то Ти почуєш на небесах, і пробачиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своему народові на спадщину! **28** Голод коли буде в Краю, моровиця коли буде, посуха, жовтачка, сарана, черва коли буде, коли його вороги гнобитимуть його в Краї міст його, коли буде яка поразка, яка хвороба, — **29** усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен буде знати поразку свою та горе своє, і простягне руки свої до цього храму, **30** то Ти почуєш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і пробачиш, і даси тому чоловікові за всіма його дорогами, бо Ти знаєш серце його, бо Ти один знаєш серце людських синів, **31** щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всі дні, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим! **32** Також і чужинця, який не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ймення Твого великого, і руки Твоїєї Сильної та рамена Твого витягнутого, і прийде, і помолиться в цьому храмі, **33** то Ти почуєш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, та щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль,

і щоб пізнали вони, що Ім'я Твоє покликане над оцім храмом, що я збудував! **34** Коли народ Твій вийде на війну на своїх ворогів, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Тебе в напрямі до цього міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **35** то почуєш Ти з небес їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **36** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх ворогові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького, **37** і коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті до неволі, і навернуться, і будуть благодіяти Тебе в краю своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили дорогу свою, і були ми несправедливі, **38** і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в край своєї неволі, куди їх поневілили, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **39** то Ти почуєш із небес, із постійного місця пробування Свого, їхню молитву та їхні благання, і вчиниш їм суд, і простиш Своему народові, що вони згрішили Тобі! **40** Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої наставлені на слухання молитви цього місця! **41** А тепер, — Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочинок, Ти й ковчег сили Твоїєї! Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодягнуться, а побожні Твої хай добром веселяться! **42** Господи Боже, не відвертай лица від Свого помазання, згадай же про милість Своему рабові Давиду!“

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопалення та жертви, а слава Господня наповнила храм той! **2** І священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня наповнила дім Господній! **3** А всі Ізраїлеві сини бачили, як сховався огонь та Господня слава на храм той, і вони попададали обличчям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонилися до землі, і дякували Господеві: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ **4** А цар та весь народ принесли жертву перед Господнім лицем. **5** І приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали обряд освячення Божого дому цар та весь народ. **6** А священики стояли на вратах своїх, а Левити — зо знаряддями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господеві, „Бо навіки Його милосердя“, коли Давид хвалив ними; і священики сурмили навпроти них,

а весь Ізраїль стояв. 7 І посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім домом, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідяний жертвник, якого зробив Соломон, не міг умістити цілопалення й хлібної жертви та лою. 8 І справив Соломон того часу те свято на сім день, а весь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеться до Хамату, аж до єгипетського потоку. 9 А восьмого дня справили віддання свята, бо обряд освячення жертвника справляли сім день, і свято сім день. 10 А дня двадцятого й третього сьомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Давидові й Соломонові, та народові Своєму Ізраїлеві. 11 І закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все, що приходило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому домі та в домі своєму, пощастило йому. 12 І явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухав Я молитви твої, та вибрав оце місце для Себе на храм жертви. 13 Якщо Я замкну небесá, і не буде дощу, і якщо накажé сарані поїсти землю, і якщо нашлю моровицю на народ Мій, 14 і впокоряться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я Мое, і помóляться, і будуть шукати Ім'я Мого, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прошу їхній гріх, та й вилікую їхній Край! 15 Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої наставлені на слухання молитви цього місця. 16 І тепер Я вибрав, і освятив цей храм, щоб Ім'я Мое було там аж навіки, Мої ж очі та серце Моє будуть там по всі дні. 17 А тепер, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, щоб зробити все, що наказав Я тобі, і якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та прав Моїх, 18 то поставлю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе перевóду нікому з пануючих в Ізраїлі! 19 А якщо ви відвернетесь та покинете устави Мої й заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богám, і будете вклонятися їм, 20 то Я повиривавó їх з Моєї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лиця Свого, і дам його за приповістку та за посміховище серед усіх народів! 21 А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто прохóдитиме біля нього, скам'яніє та й скаже: За щó Господь зробив так цьому Краєві та храму цьому?... 22 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського краї, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навів на них усе оце лихо!“

8 І сталося по двадцятьóх роках, коли Соломóн будував дім Господній та свій дім, 2 то містá, які дав Хурám Соломóнові, Соломон розбудував їх, і осадив там Ізраїлевих синів. 3 І пішов Соломон до Хават-Цови, і переміг її. 4 І збудував він Тадмора в пустині, та всі міста для запасів, що побудував у Хаматі. 5 І побудував він Бет-Хорон горішній та Бет-Хорон долішній, твердинні містá, — мурі, двері та засуви, 6 і Баалат, і всі міста для запасів, що були в Соломона, і всі міста для колесниць, і міста для верхівців, і всяке пожадання Соломона, що жадав він збудувати в Єрусалимі й на Ливані, та в усьому Краї його панування. 7 Увесь нарóд, позостáлий з хіттéян, і з аморéян, і з періздéян, і з хіввéян, і з євусéян, що вони не з Ізраїля, 8 з їхніх синів, що зостáлися по них у Краї, що їх не повигублювали Ізраїлеві сини, то їх Соломон узяв на данину, і це позостáлося аж до цього дня. 9 А Ізраїлевих синів Соломон не робив рабами для своєї праці, алé вони були військові, і звérхники сторожі його, і звérхники колесниць його та його верхівців. 10 І оце вони були звérхники намісники царя Соломона, — двісті і п'ятдесят, що панували над нарóдом. 11 А фараонову дочку перевів Соломон із Давидового Міста до дому, що збудував для неї, як сказав: „Не буде сидіти мені жінка в домі Давида, Ізраїлевого царя, бо святий він, бо Господній ковчег увійшов у нього“. 12 Тоді Соломон приніс цілопалення для Господа на Господньому жертвнику, якого він збудував перед притвóром, 13 щоб за потребою кожного дня принести жертву за Мойсеевим наказом, на суботи, і на молодикі, і на свята три рáзи в році: в свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок. 14 І поставив він, за розпорядком Давида, батька свого, чérги священників на їхню службу, і Левитів на їхніх вáртах на хвалу та на службу відповідно до священників за потребою кожного дня, і придвérних в їхніх чергáх для кожної брами, бо такий був наказ Давида, Божого чоловіка. 15 І не відступали вони від наказів царя про священників та Левитів, щодо всякої речі й щодо скáрбів. 16 І була зрблена вся Соломонова праця аж до цього дня, від залóження Господнього дому й аж до закінчення його, коли був закінчений дім Господній. 17 Тоді пішов Соломон до Еційон-Геверу та до Елоту над мóрським берегом в едóмському краї. 18 І прислав йому Хурám через своїх рабів кораблі та рабів, що знали море. І прийшли вони з Соломоновими рабами до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й п'ятдесят талантів золота, і привéзли до царя Соломона.

9 А цариця Шеви почула бу́ла про славу Соломонову, і прийшла ви́пробувати Соломона зага́дками в Єрусалимі. Прийшла вона з дуже великим ба́гатством, — із верблюдами, що несли па́хощі та безліч золота й дорогого ка́міння. І прийшла вона до Соломона, і говори́ла з ним про все, що бу́ло на серці її. **2** І Соломон виясни́в їй усі її за́пити, і не було за́питу, незна́ного Соломонові, якого не порі́шив би він їй. **3** І побачи́ла цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дім, що він збудува́в, **4** і їжу сто́лу його, і ме́шкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одежі, і ча́шників його, та їхні одежі, і вхі́д його, яким він ухóдить до Господнього дому, — і не могла вона з дива ви́йти! **5** І сказала вона до царя: „Правдо́ю було те, що я чула в свої́м краї́ про тво́ї діла та про твою мудрість. **6** І не повіри́ла я їхнім слова́м, аж поки са́ма не прийшла та не побачи́ли мої́ очі, — і ось не бу́ла представле́на мені́ й полови́на велико́сти твоєї́ мудрости: ти переви́щив славу, про яку я чула! **7** Щасли́ві люди тво́ї, і щасли́ві оці́ твої́ слуги, що за́вжди сто́ять перед обличчям твої́м та слуха́ють твою мудрість! **8** Нехай бу́де благослове́нний Госпо́дь, Бог твій, що вподо́бав тебе́, щоб посади́ти тебе́ на Свого трóна за царя́ у Го́спода, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраї́ля, щоб утве́рдити його́ навіки. І Він настанови́в тебе́ над ними царем, щоб чини́ти право та справе́дливість!“ **9** І да́ла вона цареві́ сто й два́дцять таланті́в золота, і дуже ба́гато па́хощів та доро́ге ка́міння. І більш́ уже не було́ таких па́хощів, як ті, що цари́ця Шеви да́ла цареві́ Соломо́нові! **10** І також Хура́мові раби́ та раби́ Соломо́нові, що до́возили золото з Офі́ру, спрово́джували алму́гове дере́во та доро́ге ка́міння. **11** І пороби́в цар з алму́гового дере́ва схóди для Господнього дому́ та для дому́ царськóго, і гу́сла, і а́рфи для співа́ків. І такі́ речі, як вони́, не ба́чені́ перед тим в юдейськóму Краї́! **12** А цар Соломон да́в цари́ці Шеви все бажáння її, чо́го вона бажáла, окрім тако́го, що вона привезла́ до царя́. І пішла́ вона наза́д до свого́ краї́, вона́ та слуги́ її. **13** І була́ ва́га того́ золота, що прихóдило́ для Соломона́ в одні́му році́, шість́ сотень і шістьдеся́т і шість́ таланті́в золота, **14** окрім того́, що прихóдило́ від купців́ та з торгóвлі ходя́чих. І всі́ царі́ ара́бські́ та намі́сники Кра́ю до́возили́ золото́ й срі́бло Соломо́нові. **15** І зроби́в цар Соломон дві́ сотні́ велики́х щиті́в із ку́того золота́, — шість́ сотень́ шеклі́в ку́того золота́ йшло́ на одні́го зита, **16** та три́ сотні́ щиті́в менши́х із ку́того золота́, — три́ сотні́ шеклі́в золота́ йшло́ на одні́го

зита. І цар відда́в їх до́му Ливанськóго Лісу. **17** І зроби́в цар великóго трóна з слоно́вої́ кости́, і покрив́ його́ чистим́ золотом. **18** У трóна́ було́ шість́ східці́в та підні́жжя з золота́ поза́д трону́, та пору́ччя з цьогó й з того́ бо́ку при́ місці́ сиді́ння, та два́ леви́, що сто́яли при́ пору́ччях. **19** І два́дцять ле́вів сто́яли там на шости́ ступе́нях з того́ й з того́ бо́ку. По́ всіх царства́х не було́ так зрóбленогó! **20** І весь́ по́суд на́ пиття́ царя́ Соломона́ — золото́, і всі́ речі́ до́му Ливанськóго Лісу́ — щире́ золото́, нічо́го з срі́бла, — воно́ за Соломо́нових днів́ не раху́вало́ся за щось. **21** Бо́ цареві́ кора́блі́ ходи́ли до Тарші́шу з Хура́мовими́ раба́ми. Раз на́ три ро́ки прихóдили́ тарші́ські́ кора́блі́, що до́возили́ золото́ та срі́бло, слоно́ву кість, і ма́вп та па́в. **22** І став́ цар Соломон найбiльши́м від усі́х зéмних царі́в, що́до ба́гатства́ та що́до мудрости́. **23** І всі́ земні́ царі́ хоті́ли бачи́ти Соломона́, щоб послухáти його́ мудрости́, що Бог да́в у його́ серце. **24** І вони́ прине́сли́ ко́жен свого́ дара́, — речі́ срі́бні та речі́ золоті́, й оде́жу, збро́ю та па́хощі, коні́ та му́ли, — що́ на рік припа́да́ло. **25** І було́ в Соломона́ чоти́ри тися́чі кінськи́х жо́лівів та колесни́ць, і два́дцять тися́ч верхі́вців, і він порозмі́щува́в їх по́ колесни́чних мі́стах та при́ царі́ в Єрусали́мі. **26** І він панува́в над усі́ма́ царя́ми від Рі́чки й аж до кра́ю фили́стимля́н, і аж до египетськóї грани́ці. **27** І Соломон насклада́в в Єрусали́мі срі́бла, мов́ того́ ка́міння, а ке́дрів насклада́в, що́до числénности́, як сикомóри, що́ в Шефелі́! **28** А ко́ней приво́дили́ Соломо́нові́ з Египту́ та з усі́х кра́їв. **29** А решта́ Соломо́нових ді́л, перши́х та останні́х, — ото́ вони́ опи́сані́ в історії́ проро́ка Натана́, і в проро́цтві́ шіло́нянина́ Ахі́її, і в виді́ннях прозорли́вця́ Еді́ на Єровоа́ма, Неваті́вого сина́. **30** І царюва́в Соломон в Єрусали́мі над усі́м Ізраї́лем́ соро́к лі́т. **31** І спочи́в Соломон зо́ свої́ми ба́тька́ми, і похováли́ його́ в Мі́сті́ Дави́да, ба́тька́ його́, а замі́сть ньогó зацарю́вав син його́ Реха́в'ам.

10 І пішов Реха́в'ам до Сихе́му, бо́ до Сихе́му зійшо́вся́ весь Ізраї́ль, щоб настанови́ти його́ царем. **2** І стало́ся, яќ почув́ це Єровоа́м, Неваті́в син, — він́ був в Египті́, куди́ втіќ від царя́ Соломона́, — то́ верну́вся́ Єровоа́м з Египту́. **3** І посла́ли́ й покли́кали́ його́. І прийшо́в Єровоа́м та́ весь Ізраї́ль, і вони́ говори́ли до́ Реха́в'ама, ка́жучи: **4** „Твій ба́тько́ вчини́в бу́в тяжкі́м наше́ ярмо́, а ти́ поле́гши́ жорсто́ку робо́ту ба́тька́ свого́ та́ тяжке́ його́ ярмо́, що́ накла́в він́ бу́в на нас, і ми́ бу́демо́ служи́ти тобі́!“ **5** А він́ відказа́в їм: „Іді́ть ще́ на́ три́ дні́, і верні́ться́ до́ мене́“. І пішов́ той наро́д. **6** І ра́дився́ цар Реха́в'ам

зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ 7 І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добрим для цього народу, і зробиш за волею їх, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. 8 Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним. 9 І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегши ярмо, яке твій батько наклав був на нас“. 10 І говорили з ним ті молодики, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полэгшу нам.“ Отак скажеш до них: Мій мизинець грубіший за стегна мого батька! 11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я добавлю до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я битиму скорпіонами“. 12 І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 І цар жорстко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших, 14 і говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я добавлю до нього! Батько мій карав вас бичами, а я — скорпіонами!“ 15 І не послуховався цар наро́ду, бо це спричинене було від Бога, — щоб справдити Господеві слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахійю, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послуховався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частина в Давиді? І спадщини нема нам у сині Ессéя! Усі до наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свій, Давиде!“ І пішов увесь Ізраїль до наметів своїх... 17 Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — то над ними зацарював Рехав'ам. 18 І послав цар Рехав'ам Гадорама, що був над даніною, та Ізраїлеві сини закидали його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. 19 І відпав Ізраїль від Давидового дому, і так є аж до цього дня.

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дім Юдин та Веніяминів, сто й вісімдесят тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові. 2 І було Господнє слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: 3 „Скажи Рехав'амові, Соломонову синові, цареві Юдиному, та всьому Ізраїлеві в Юді та в Веніяміні, говорячи: 4 Так сказав Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася

від Мене!“ І вони послу́халися Господніх слів, і вернулися з походу на Єровоама. 5 І осівся Рехав'ам в Єрусалимі, і побудував твердинні міста в Юді. 6 І збудував він Віфлеєма, і Етама, і Текою, 7 і Бет-Цура, і Сохо, і Адуллама, 8 і Гата, і Марешу, і Зіфа, 9 і Адораїма, і Лахіша, і Азеку, 10 і Цор'у, і Айялона, і Хеврона, що в Юді та в Веніяміні, міста твердинні. 11 І зміцнив він ті твердині, і дав у них начальників, і запаси, і оливи, і вина, 12 а до кожного окремого міста — великі щити та ратища, і дуже сильно їх позміцнював. І був його Юда та Веніямин. 13 А священники та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої границі. 14 Бо Левити кидали пасовиська свої та власність свою, і приходили до Юди та до Єрусалиму, бо Єровоам та сини його усунули їх від священничого служіння Господеві, 15 і понаставляли собі священників для пагірків та демонів, та для тельців, що він понароблював. 16 А за ними, зо всіх Ізраїлевих племен ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, приходили до Єрусалиму принести жертви Господеві, Богові батьків своїх. 17 І зміцнили вони Юдине царство, і підсилили Рехав'ама, Соломонового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона. 18 І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку Ерімота, Давидового сина, та Авіхаїл, дочку Еліава, Ісаєвого сина. 19 І вона породила йому синів: Єуша, і Шемарію, Загама. 20 А по ній він узяв Мааху, дочку Авесаломову, і вона породила йому Авійю, і Аттая, і Зізу, і Шеломіта. 21 І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку, над усіх жінок своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жінок та шістьдесят наложниць, і породив двадцять і вісім синів та шістьдесят дочок. 22 А за голову Рехав'ам поставив Авійю, Маахиного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настановити його царем. 23 І мудро він чинив, і порозсилав усіх синів своїх до всіх країв Юди й Веніямина, до всіх твердинних міст, і дав їм багате утримання, і підшукав їм багато жінок.

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він сильний, то покинув він, і ввесь Ізраїль із ним, Господнього Закбна. 2 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалім, — бо вони спроневірилися Господеві, — з 3 з тисячею й двомастами колесниць та з шістьдесятьма тисячами верхівців: і не було числа для наро́ду, що прийшов із ним з Єгипту, — ливіянам, суккійянам та кушанам. 4 І здобув він твердинні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусалиму.

5 А пророк Шемаї прийшов до Рехав'ама та Юдиних зверхників, що зібралися до Єрусалиму, утікаючи перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і видав у Шішакову руку“! **6** І впокорилися Ізраїлеві зверхники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“ **7** А коли Господь побачив, що вони впокорилися, то було Господнє слово до Шемаї, говорячи: „Упокорилися вони, — не нищитиму їх, але дам їм трохи людей на порятунок, і не вилетється гнів Мій на Єрусалим через Шішака. **8** Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають тоді службу Мені та службу царствам зємним“. **9** І вийшов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, і забрав скарби Господнього дому та скарби дому царёвого, — і все позабирав. І забрав він золоті щити, що Соломон поробив був. **10** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і склав їх на руки зверхника сторожів, що стерегли вхід до царського дому. **11** І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, приходили бігуни, та й носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. **12** А коли він впокорився, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигублення. Та й у Юдеї були ще справи добрі. **13** І зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племён, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я його матері — аммонітка Наама. **14** І робив він лихё, бо не схиляв свого серця, щоб звертатися до Господа. **15** А Рехав'амові діла, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та прозорливця Іддо: „Родословні книги“. І точилися війни поміж Рехав'амом та Єровоамом по всі дні. **16** І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований у Давидовому Місті, а замість нього зацарював його син Авійя.

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Міхая, дочка Уріїла з Гів'ї. І війна точилася між Авійєю та між Єровоамом. **3** І зачав Авійя війну з військом хоробрих вояків, — чотири сотні тисяч вибраних мужів, а Єровоам приготувався до війни з ним з вісьмома сотнями тисяч вибраних мужів, хоробрих вояків. **4** І встав Авійя з-над гори Цемараїм, що в Єфремових горах, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоаме, та весь Ізраїлю! **5** Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навіки, йому та синам його, соляною умовою? **6** Та встав

Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина, і збунтувався на пана свого. **7** І зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали міцніші від Рехав'ама, Соломонового сина. А Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильними проти них. **8** А тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельці, яких Єровоам понароблював вам за богів. **9** Чи ж ви не повиганяли Господніх священиків, Ааронових синів, та Левитів? І понаставляли ви собі священиків, як ставлять народи цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сімома баранами, то стає священиком для того, що не є Богом. **10** А ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили Його, а наші священики, що служать Господеві, це Ааронові сини, а Левити — при службі. **11** І ми приносимо Господеві цілопалення кожного ранку та кожного вечора, і запашне кадило, і укладання хліба на чистому столі, і золотий свічник та лямпади його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережемо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили Його! **12** І ось з нами на чолі Бог, і священики Його, і голосні сурми, щоб сурмити на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведеться!“ **13** А Єровоам вирядив засідку, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а засідка — позад них. **14** І обернулися юдеї, аж ось у них бій спереду та ззаду! І кликали вони до Господа, а священики сурмили в сурми... **15** І закричали юдеї. І сталося, як юдеї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійєю та перед Юдою. **16** І повтікали ізраїльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку. **17** І вдарили в них Авійя та народ його великою поразою, і попадали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вибраних мужів! **18** І впокорилися Ізраїлеві сини того часу, а Юдині сини зміцніли, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батьків. **19** І гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього міста: Бет-Ел та залежні його міста, і Ешану та залежні її міста, і Ефрон та залежні його міста. **20** І Єровоам не затримав сили вже за днів Авійї. І вдарив його Господь, і він помер. **21** І зміцнився Авійя, і взяв собі чотирнадцять жінок, і породив двадцять і двоє синів та шістнадцятеро дочок. **22** А решта Авійєвих діл, і дороги його та слова його описані в історії пророка Іддо.

14 І спочив Авійя зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокоївся Край на десять літ. **2** І робив Аса добре та вгодне в очях Господа, Бога свого.

3 І повсував він жёртвінки чужих богів та пагірки, і порозбивав камінні стовпи для божків, і постинав святі дере́ва. 4 І наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Зако́на та заповідь. 5 І повсував він зо всіх Юдиних міст пагірки та подоби сонця. І заспоко́илося царство при ньому. 6 І побудував він тверди́нні міста в Юді, бо заспоко́ївся край, і не було на нього війни за тих років, бо Господь дав йому мир. 7 І сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, й оточімо муром та ба́штами, ворітьми та засу́вами. Іще він, цей край, наш, бо зверта́лися ми до Господа, нашого Бога. Зверта́лися ми, і Він дав нам мир навко́ло“. І побудува́ли, і їм щасти́ло. 8 І було в Аси війська: носіїв великих щитів та ра́тищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніямина таких, що носять ма́лого щита́, та лу́чників — двісті й вісімдеся́т тисяч. Усі вони — хоробрі воякі. 9 І вийшов на них кушеянин Зерах із військом у тисячу тисяч та з трьома сотнями колесниць, і прибув аж до Мареші. 10 І вийшов Аса проти нього, і вони встáвилися до бо́ю в долині Цефат при Мареші. 11 І кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Те́бе, допомогти численному або безси́лому. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опи́раємося, і в Ім'я́ Твоє ми прийшли на цю бе́злічу. Господи, Ти Бог наш, нехай лю́дина не має сили проти Тебел!“ 12 І побив Господь кушеян перед Асою та перед Юдою, — і кушеяни повтікали. 13 І гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. І попада́ло з кушеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторо́шені перед Господнім лицем та перед табором Його. І понесли́ вони дуже багато здобичі. 14 І побили́ вони всі міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. І пограбували́ вони всі ті міста, бо в них було багато здобичі. 15 Порозбивали́ вони також намети чередників, і зайняли́ дуже багато дрібно́ї худоби та верблюдів, та й вернули́ся до Єрусалиму.

15 А Азарія, син Оведів, — злинув на нього Дух Божий. 2 І вийшов він перед Асу та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та ввесь Юдо й Венія́мине! Господь з вами, якщо бу́дете з Ним, і якщо бу́дете Його шукати, дасть вам знайти Себе. А якщо ви полишите́ Його, — полишите́ Він вас!“ 3 У Ізраї́ля було́ багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священика-вчителя та без Зако́ну. 4 І вернувся він в ути́ску своєму до Господа, Бога Ізраї́левого, і вони шукали́ Його, і Він дав їм знайти Себе. 5 А тими часа́ми не було споко́ю ані то́му,

хто виходить, ані то́му, хто входить, бо були великі неспоко́ї в усіх ме́шканців краї́ю. 6 І воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побенте́жив їх усяким лихом. 7 А ви будьте мі́цні, і нехай не сла́бнуть ваші ру́ки, бо є нагоро́да для вашо́ї чинності!“ 8 А коли Аса почув о́ці слова та пророцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то змі́цнівсь, і повикидав поганські гидо́ти зо всього краї́ю Юдиного та Венія́миного, та з міст, які він здобув з Єфремових гір, і відновив Господнього жёртві́тника, що перед Господнім притво́ром. 9 І зібрав він усього́ Юду й Венія́мина та тих, що ме́шкали часо́во з ними з Єфрему, і з Манасії, і з Симеона, бо дуже багато поперебіга́ли до нього з Ізраї́ля, коли побачили, що з ним Господь, Його Бог. 10 І вони зібралися до Єрусалиму третього міся́ця, п'ятнадцятого року царюва́ння Аси. 11 І принесли́ вони того́ дня в жертву для Господа зо здобичі, яку поприво́дили: худоби велико́ї — сім сотень, а худоби дрібно́ї — сім тисяч. 12 І ввійшли вони в у́мову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батьків, усім сво́ім серцем та всією своєю душо́ю. 13 А ко́жен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраї́ля, буде забитий від ма́лого й аж до великого, від чолові́ка й аж до жі́нки. 14 І за́присягли́ся вони Господе́ві голосом си́льним, і окликом, і су́рмами, і рога́ми. 15 І ти́шивсь ввесь Юда тією́ присяго́ю, бо вони за́присягли́ся всім серцем сво́ім, і всією своєю воле́ю шукали́ Його, і Він дав їм знайти Себе. І Господь дав їм мир навко́ло. 16 І навіть Мааху, матір́ царя Аси, й її́ він позбавив права́ бути царице́ю, бо вона зробила́ була́ ідола Астарті. І Аса порубав бовва́на її́, і розтер, і спалив у долині Кедро́н. 17 Та пагірки́ не мину́лися в Ізраї́ля, але́ Асине́ серце́ було́ все з Господом по всі́ Його дні. 18 І вні́с він до Божого́ дому́ святі́ речі свого́ батька та святі́ речі свої́, — срі́бло, і золото, і посуд. 19 А війни́ не було́ аж до три́дцять й п'ятого́ року царюва́ння Аси.

16 Три́дцятого й шосто́го року царюва́ння Аси пішов Баша, Ізраї́лів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб не дати ні́кому від Аси, царя Юдиного, вихо́дити та вхо́дити. 2 І виніс Аса срі́бло та золото із скарбни́ць Господнього́ дому та дому́ царёвого, і послав до Бен-Гада́да, царя си́рійського, що сидів у Дамаску, говорячи: 3 „Є умо́ва між мною́ та між то́бою, і між батьком мої́м та батьком твої́м. Ось послав я то́бі срі́бла та золота, — іди, зламай у́мову свою́ з Баше́ю, царем Ізраї́левим, і нехай він віді́йде від мене“. 4 І послу́хався Бен-Гада́д царя Аси, і послав зверхників свого́ війська на Ізраї́леві міста, і вони пору́йнува́ли Іййона, і Дана, і Авел-Маї́ма

та всі запаси міст Нефталімових. **5** І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю. **6** А цар Аса взяв усього Юду, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будовав був Баша, і побудував з того Геву та Міцпу. **7** А того часу прийшов прозорливець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через те, що ти спирався на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твоєї руки військо сирійського царя. **8** Чи ж не були кушеяни та ливіяни військом дуже великим, колесніцями й верхівцями дуже численими? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку. **9** Бо очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцнити тих, у кого все їхнє серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепер будуть у тебе війни!“ **10** І розгнівався Аса на прозорливця, і дав його до в'язниці, бо був у гніві на нього за це. І Аса тиснув декого з народу того часу. **11** І оце Асині діла, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів. **12** І занедужав Аса тридцятого й дев'ятого року свого царювання на свої ноги, і хвороба його була тяжка. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лікарів. **13** І спочив Аса з своїми батьками, і помер сорокового й першого року свого царювання. **14** І поховали його в його гробницях, які він викопав собі в Давидовому Місті. І поклали його на ложі, що він наповнив пахощами та різними, по-містецькому зробленими, мастями. І спалили йому дуже велике паління.

17 А замість нього зацарював син його Йосафат, та зміцнівся над Ізраїлем. **2** І поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав залюби в Юдиному краї та в Ефремових містах, які був здобув його батько Аса. **3** І був Господь з Йосафатом, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Ваалів. **4** Бо він звертався до Бога свого батька, і ходив за Його заповідями, а не за чином Ізраїля. **5** І Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея давала дарунка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави. **6** І підвищилось серце його на Господніх дорогах, і він іще повсовував пагірки та Астарті з Юди. **7** А третього року свого царювання послав він до своїх зверхників, до Бен-Хаїла, і до Овадії, і до Захарія, і до Натаніла, і до Міхаї, щоб вони навчали в Юдиних містах. **8** А з ними були Левити: Шема, і Натанія, і Зевадія, і Асаїл, і Шемірамот, і Егонатан, і Адонія, і Товія, і Тов-Адонія, Левити, а з ними Елішама та Егорам, священники. **9** І навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закону Господнього. І ходили вони

довкола по всіх Юдиних містах, і навчали серед народу. **10** І був страх Господній на всіх царствах краю, що навколо Юди, і вони не воювали з Йосафатом. **11** А від филистимлян приносили Йосафатові дари та срібло данини; також араби приводили йому дрібну худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів. **12** І Йосафат усе зростав угору. І побудував він в Юді твердині та міста на запаси. **13** І мав він багато добра по Юдиних містах, і мужів військових, хоробрих вояків в Єрусалимі. **14** А оце їхній перегляд, за домами їхніх батьків. Від Юди тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих вояків. **15** А при ньому зверхник Єгоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч. **16** А при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господеві, а з ним двісті тисяч хоробрих вояків. **17** А від Веніямина: хоробрий вояк Ел'яда, а з ним двісті тисяч узброєних луком та щитом. **18** А при ньому Єгозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч узброєного війська. **19** Оці служили цареві, опріч тих, яких цар умістив по твердинних містах по всьому Юді.

18 І було в Йосафата багато багатства та слави, і він посвоївчився з Ахавом. **2** А по кількох роках пішов він до Ахава до Самарії. І Ахав нарізав багато худоби дрібної та худоби великої йому та народові, що з ним, і намовив його піти на гілеадський Рамот. **3** І сказав Ахав, цар Ізраїлів, до Йосафата, царя Юдиного: „Чи підеш зо мною до гілеадського Рамоту?“ А той відказав йому: „Я — як ти, народ мій — як твій народ, і буду з тобою на війні“. **4** І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вівідай зараз слово Господнє!“ **5** І зібрав Ізраїлів цар пророків, чотири сотні чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти нам на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті сказали: „Іди, і Бог дасть його в цареву руку!“ **6** І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і звернімось до нього“. **7** І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб через нього звернутися до Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а по всі дні свої тільки лихе. Це Міхей, син Імлини“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить так!“ **8** І покликав Ізраїлів цар одного євнуха й сказав: „Приведи скоріше Міхея, Імлиного сина!“ **9** А цар Ізраїлів та Йосафат, цар Юдин, сиділи кожен на троні своїм, побірані в шати; а сиділи вони при вході брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. **10** А Цідкійя, Кенаанин син, зробив собі залізні рogi й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш бодати сиріян аж до вігублення їх!“ **11** І всі пророки пророкували так, говорячи:

„Виходь до гілеадського Рамоту, і май успіх, — і Господь дасть його в цареву руку!“ **12** А той посланець, що пішов покликати Міхей, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусно звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє таке, як кожного з них, — і ти говоритимеш добре“. **13** І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже Господь, тільки те говоритиму!“ **14** І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхейо, чи йти на війну до гілеадського Рамоту, чи занехати?“ А той відказав: „Вийдїть, і будете мати успіх, — і вони будуть дані в вашу руку“. **15** І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічого, тільки правду в ім'я Господа?“ **16** А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорошеного по горах, немов вівці, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вернуться з миром кожен до дому свого!“ **17** І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“ **18** А Міхей відказав: „Тому послушайте Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своїм, а все небесне військо стояло по правиці Його та по лівиці Його. **19** І сказав Господь: Хто намовить Ахава, Ізраїлевого царя, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорили: той говорив так, а той говорив так. **20** І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намовлю його! І сказав йому Господь: Чим? **21** А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! **22** А тепер оце Господь дав духа неправди в уста оцих твоїх пророків, і Господь говорив на тебе недобре“. **23** І підійшов Цідкійя, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудюю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ **24** А Міхей відказав: „Ось ти побачиш це того дня, коли ввійдеш до внутрішньої кімнати, щоб сховатися“. **25** І сказав Ізраїлів цар: „Візьміть Міхей, і відведіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царевого сина, **26** та й скажете: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупю хліба й скупю води, аж поки я не вернуся з миром“. **27** А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене“. І до того сказав: „Слухайте це, усі люди!“ **28** І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. **29** І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберуся й підю на бій, а ти вбери свої шати!“ І перебрался Ізраїлів цар, і пішли на бій. **30** А сирійський цар

наказав зверхникам своїх колесниць, говорячи: „Не воюйте ні з малим, ні з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем!“ **31** І сталося, як зверхники колесниць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ І вони оточили його, щоб воювати. І закричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього. **32** І сталося, як зверхники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. **33** А один чоловік знэхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав візникові: „Заверни назад, і випровадь мене від війська, бо я ранений“... **34** І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був поставлений на колесниці проти сиріян аж до вечора. І помер він під час заходу сонця...

19 І вернувся Йосафат, цар Юдин, із миром до дому свого до Єрусалиму. **2** І вийшов перед нього прозорливець Егу, син Ханані, та й сказав до царя Йосафата: „Чи будеш допомагати несправедливому, а тих, хто ненавидить Господа, будеш любити? І за це на тобі гнів від Господнього лица. **3** Але й добрі речі знайшлися при тобі, бо ти повигублював Астарті з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“. **4** І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знову виходив між народ від Беер-Шеви аж до Єфремових гір, і навертав їх до Господа, Бога їхніх батьків. **5** І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укріплених Юдиних містах, для кожного міста. **6** І сказав він до суддів: „Дивіться, що ви робите, бо не для людини ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду. **7** А тепер нехай буде Господній страх на вас. Стережіться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані брання дарунка“. **8** А також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левитів і з священників та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього суду та для суперечок. І вернулися вони до Єрусалиму. **9** І він наказав їм, говорячи: „Отак чиніть у страху Господньому, вірністю та цілим серцем. **10** А щодо всякої суперечки, що прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, де треба розсудити чи то за кров, чи то за Закон, чи то за заповідь, устави, чи за правду, то остережете їх, і вони не згрішать Господеві, і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрішите! **11** А ось священник Амарія — голова над вами до всяких Господніх речей, а Завадія, син Ізмаїлів, володар Юдиного дому, — до всякої цареві речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцні й зробіть, — і нехай буде Господь з добрим!“

20 І сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними деякі з меунян, проти Йосафата на війну. **21** Прийшли, і донесли Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила силенна з того боку моря, з Сирії, і ось вони в Хаццон-Тамарі, воно — Ен-Геді“. **3** І злякався Йосафат, і постановив звернутися до Господа. І він проголосив піст на всю Юдею. **4** І зібралися юдеяни просити допомоги від Господа, також поприходили зо всіх Юдиних міст просити Господа. **5** І став Йосафат у зборі Юдиному та єрусалимському в Господньому домі, перед новим подвір'ям, **6** та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесах? І Ти пануєш над усіма царствами народів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає такого, хто б став проти Тебе! **7** Чи ж не Ти, Боже наш, повиганяв мешканців цього Краю перед народом Твоїм, Ізраїлем, і дав його Авраамовому насінню, Твоєму приятелеві навіки? **8** І вони осілися в ньому, і збудували Тобі в ньому святиню для Ймення Твого, говорячи: **9** Якщо прийде на нас зло, — меч укарання, чи моровиця, чи голод, то ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоїм, бо ім'я Твоє в цьому храмі, і будемо клікати до Тебе з нашого утиску, — і Ти почуєш, і спасеш. **10** А тепер ось сини Аммонові й Моавові та мешканці гори Сеїр, що через них Ти не дав ізраїльтянам іти, коли вони виходили були з єгипетського краю, і вони минули їх, і не вигубили їх, **11** і оце вони відплачують нам навалою, щоб вигнати нас із спадку Твого, який Ти віддав нам. **12** Боже наш, чи ж Ти не осудиш їх? Нема бо в нас сили перед цією силою силенною, що приходить на нас, і ми не знаємо, що зробимо, бо наші очі — на Тебе!“ **13** А всі юдеяни стояли перед Господнім лицем, також діти їхні, жінки їхні та їхні сици. **14** А Яхазїїл, син Захарія, сина Бенаї, Єїїла, сина Маттанії, Левит із Асафових синів, — був на ньому Дух Господній серед збору, **15** і він сказав: „Послухайте, весь Юдо й мешканці Єрусалиму та царю Йосафате! Так говорить до вас Господь: Не бійтеся та не жахайтеся перед цією силенною силою, бо не ваша ця війна, але Божа! **16** Узавтра зійдїть на них, — ось вони входять збїччям Ціцу, і ви їх знайдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл. **17** Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господнє спасіння з вами, Юдо й Єрусалиме! Не бійтеся й не жахайтеся, — узавтра виходьте перед них, а Господь буде з вами!“ **18** І вклонився Йосафат обличчям до землі, а весь Юда та мешканці Єрусалиму попадали перед Господнім лицем, щоб уклонїтися Господеві. **19** І встали Левити з синів Кегатівців та з синів Корахівців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим. **20** І повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині Текою. А як вони виходили, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене, Юдо та мешканці Єрусалиму! Віруйте в Господа, вашого Бога, і будете запевнені, — вірте пророкам Його, і пощастїться вам!“ **21** І радився він з народом, і поставив співаків для Господа, і вони хвалили велїчність святости, коли йшли перед озбрєними, і говорили: „Дякуйте Господу, бо навіки Його милосердя!“ **22** А того часу, коли зачали вони співати та хвалити, дав Господь засїдку на синів Аммонових і Моавових та на мешканців гори Сеїр, що прийшли були проти Юди, — і були вони побиті, **23** бо повстали аммонітяни та моавітяни на мешканців гори Сеїр, щоб учинити їх заклїттям, і щоб вигубити. А коли вони покінчили це з мешканцями Сеїру, стали помагати один проти одного, щоб вигубити себе. **24** І коли Юда прийшов на вартівню до пустині, і поглянули вони на натовп, аж ось трупи, що попадали на землю, і не було урятованого! **25** І прийшов Йосафат та народ Його, щоб пограбувати їхню здобич, і знайшли серед них душе багато і маєтку, і одежі, і коштовностей, і понабирали собі стїльки, що не могли нести. І вони три дні все грабували ту здобич, бо численна була вона! **26** А четвертого дня зібралися вони до долини Бераха, бо там благословляли Господа; тому назвали ім'я тому місцю: долина Бераха, і так воно зветься аж до сьогодні. **27** І вернулися всі юдеяни та єрусалимляни, а Йосафат на чолї їх, щоб вернутися до Єрусалиму з радістю, бо звеселив їх Господь спасінням від їхніх ворогів. **28** І прибули вони до Єрусалиму з арфами й з цїтрами та сїрмами до Господнього дому. **29** І був Божий страх на всі царства країв, коли вони почули, що Господь воював з Ізраїлевими ворогами. **30** І заспокоїлося Йосафатове царство, і дав йому Його Бог мир навколо. **31** І царював Йосафат над Юдою. Він був віку тридцяти й п'яти років, коли зацарював, а двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азука, дочка Шїлхи. **32** І ходив він дорогою свого батька Аси, і не уступався з неї, щоб робити вгодне в Господніх очах. **33** Тільки пагірки не минулися, і народ іще не вчинив свого серця міцним для Бога своїх батьків. **34** А решта Йосафатових дїл, перші й останні, — ото вони описані в записях Єгу, сина Хананї, що внесене до книги Ізраїлевих царів. **35** А по тому поєднався Йосафат, цар Юдин, з Ахазїєю, Ізраїлевим царем, що робив несправедливо. **36** І поєднався він із ним, щоб

поробити кораблі, щоб ходити до Таршішу. І поробили вони кораблі в Еціон-Гевері. 37 Та Еліезер, син Додави, з Мареші, пророкував на Йосафата, говорячи: „За те, що ти поєднався з Ахазією, поруйнував Господь чини твої!“ І порозбивалися ті кораблі, і не могли йти до Таршішу.

21 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований із своїми батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам. 2 І були в нього брати, Йосафатові сини: Азарія, і Єхіїл, і Захарій, і Азарія, і Михаїл, і Шефатія, — усі вони сини Йосафата, Ізраїлевого царя. 3 І дав їм їхній батько великі подарунки срібла, і золота, і коштовності з твердинними містами в Юді, а царство дав Єгорамові, бо він первороджений. 4 І став Єгорам на царстві батька. І зміцнівся він, і позабирав усіх братів своїх мечем, а також декого з Ізраїлевих зверхників. 5 Єгорам був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі. 6 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 7 Та не хотів Господь погубити Давидів дім ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні. 8 За його днів відпав був Едом з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 9 І пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесніці з ним. І сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесниць. 10 І відпав Едом з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покинув Господа, Бога своїх батьків. 11 Також він наробив пагірків по Юдиних містах, і вчинив перелюбами єрусалимських мешканців, а Юду звів. 12 І прийшов до нього лист від пророка Іллі такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида, твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Йосафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя, 13 а ходив дорогою Ізраїлевого царя, і вчинив перелюбниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелюбниками дім Ахавів, а також братів своїх, дім свого батька, ліпших від тебе, ти позабирав, 14 то ось ударить Господь великою поразою в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маєтку твоєму. 15 А ти будеш у великих хворобах, у хворобі нутра свого, аж вийдуть нутрощі твої через довгочасну хворобу“. 16 І збудив Господь на Єгорама духа филистимлян та арабів, що при етіопах. 17 І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього,

і позабирали весь маєток, що знаходився в царському домі, а також синів його та жінок його. І не позосталося в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його. 18 А по всьому тому вдарив його Господь у нутрощах його невидужною хворобою. 19 І сталося по певному часі, коли надійшов кінець двох років, вийшли його нутрощі від хвороби його, і він помер у тяжких болях. А народ його не зробив для нього спалення пахощів, як робили спалення батькам його. 20 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. І відійшов він, і ніхто за ним не жалував; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царських гробах.

22 А мешканці Єрусалиму настановили царем замість нього Ахазію, його найменшого сина, бо всіх перших позабавала та ватага, що приходила з арабами на табір. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 2 Ахазія був віку сорока й двох літ, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рік. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрієва. 3 Також він ходив дорогою Ахавого дому, бо його мати була йому дорадниця, щоб чинити беззаконня. 4 І чинив він зло в Господніх очах, як Ахавів дім, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погібіль йому. 5 Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Єгорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на війну на Хазаїла, сирийського царя, в гілеадський Рамот. І побили сирияні Йорама. 6 І вернувся він лікуватися в Ізреелі від тих ран, що завдалі йому в Рамі, як він воював із Хазаїлом, сирийським царем. А Азарія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Єгорама, Ахавого сина, в Ізреелі, бо він був слабкий. 7 І від Бога було на погібіль Ахазії, щоб прийти до Єгорама, бо як прийшов, вийшов з Єгорамом на Єгу, сина Німші, що Господь помазав його вигубити Ахавів дім. 8 І сталося, коли Єгу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабирав їх. 9 І відшукав він Ахазію, і схопили його, а він ховався в Самарії. І привели його до Єгу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі Ахазії нікого, хто мав би силу царювати. 10 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала й вигубила все цареве насіння Юдиного дому... 11 А Єгосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбиваних царських синів, і дала його та няньку його до спальної кімнати. І сховала його

Егосав'ат, дочка царя Егорама, жінка священика Егояди, — бо вона була сестра Ахазії, — перед Аталією, і та не забила його. **12** І він був з ними в Божому домі, ховаючися шість років, а Аталія царювала над краєм.

23 А сьомого року зміцнився Егояда й прийняв сотників: Азарію, Єрохамового сина, і Ізмаїла, сина Егохананового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрієвого, — в умову з собою. **2** І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму. **3** І весь збір склав у Божому домі умову з царем. І сказав їм Егояда: „Оце царський син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів. **4** Оце та річ, яку зробите: третина з вас, що приходите в суботу, із священиків та з Левитів, будете за придв'єрних біля порогів. **5** А третина — при царському домі, а третина — при брамі Єсод, а весь народ — у подвір'ях Господнього дому. **6** І нехай не входить до Господнього дому ніхто, окрім священиків та тих, хто прислугує із Левитів, — вони ввійдуть, бо освячені вони, а весь народ буде пильнувати Господньої сторожі. **7** І оточать Левити царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий увійшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“. **8** І зробили Левити та весь Юда все, що наказав священик Егояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та відходять у суботу, бо священик Егояда не звільнив черг. **9** І дав священик Егояда сотникам ратища, і малі щити, і інші щити, що належали цареві Давидові, що були в Божому домі. **10** І поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жертовнику та при домі, навколо біля царя. **11** І вівели вони царського сина, і поклали на нього корону та зові Закону. І зробили вони його царем, і помазали його Егояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **12** І почула Аталія голос народу, що бігав та славив царя, і прийшла до народу до Господнього дому. **13** І побачила вона, аж ось цар стоїть на помості своїм при вході, а при царі зверхники та сурми, а весь народ краю радіє та сурмить у сурми, а співаки — з музичними знаряддями, що подавали до відома знакі на хвалу. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“ **14** А священик Егояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шерégi, а хто інший піде за нею, — нехай буде забитий мечем!“ Бо священик сказав: „Не заб'єте її в

Господньому домі!“ **15** І зробили їй прохід, і вона вийшла входом Кінської брами до царського дому, і там забили її. **16** І склав Егояда умову між собою й між усім народом та між царем, щоб бути народом Господнім. **17** І ввійшов увесь народ до Ваалового дому, та й порозбивали його та жертовники його, і бовбанів його зовсім поламали, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жертовниками. **18** А в Господньому домі Егояда віддав уряди на руку священиків та Левитів, яких поділив Давид над Господнім домом, щоб приносили Господні цілопалення, як написано в Мойсеевім Законі, з радістю та з співом, за уставом Давидовим. **19** А при брамах Господнього дому поставив він придв'єрних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий. **20** І взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинують над народом, та весь народ краю, і відвели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через горішню браму до царського дому, і посадили царя на троні царства. **21** І радів увесь народ краю, а місто наспокійлося. А Аталію вбили мечем.

24 Йоаш був віку семи років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Цівія, з Беер-Шеви. **2** І робив Йоаш вгодне в Господніх очах по всі дні священика Егояди. **3** І взяв йому Егояда дві жінки, а той породив синів та дочок. **4** І сталося по тому, булб в Йоашевому серці відновити Господній дім. **5** І зібрав він священиків та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містах, і збирайте з усього Ізраїля срібло на праву храму вашого Бога рік-річно, і ви будете спішити в цій справі!“ Та не спішилися Левити. **6** І покликав цар Егояду, голову священиків, і сказав до нього: „Чому ти не жадеш від Левитів, щоб приносили з Юди та з Єрусалиму дарунки, за постановою Мойсея, раба Господнього, та Ізраїлевого збору — на скинію свідцтва? **7** Бо сини нечестивої Аталії вломілися були до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів“. **8** І сказав цар, і зробили одну скриньку, і поставили її в брамі Господнього дому назбвні. **9** І проголосили в Юді та в Єрусалимі приносити для Господа дáток, що його встановив на Ізраїля в пустині Мойсей, Божий раб. **10** І раділи всі зверхники та весь народ, і приносили й кидали до скриньки, аж поки вона наповнилася. **11** І бувало того часу, коли Левити приносили скриньку на царський перегляд, і як вони бачили, що численне те срібло, то приходив царський писар та призначений від священика-голови, і вони випорожнювали скриньку. Потім відносили її, і повертали її на її місце. Так

робили вони день-у-день, і зібрали дуже багато срібла. **12** А цар та Єгояда давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та теслів, щоб відновлювати дім Господній, а також тим, що обробляли залізо та мідь на зміцнення Господнього дому. **13** І працювали робітники, і чинилася направа працею їхньої руки. І поставили вони Божий дім на міру його, і зміцнили його. **14** А коли покінчили, вони принесли перед царя та Єгояду решту срібла. І поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвопринісання, і ложки, і посуд золотий та срібний. І принесли цілопалення в Господньому домі завжди, по всі дні Єгояди. **15** І постарів Єгояда, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцять літ, коли помер. **16** І поховали його в Давидовому Місті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму. **17** А по Єгоядиній смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послушав. **18** І покинули вони дім Господа, Бога своїх батьків, та й служили Астартам та божкам. І був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провину. **19** І послав Він між них пророків, щоб повернути їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слухались. **20** А Дух Господній огорнув Захарія, сина священника Єгояди, і він став перед нарбодом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіді? Ви не матимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“ **21** І змовилися вони на нього, і закидали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому. **22** І не пам'ятав цар Йоаш тієї милости, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина його. А як той умирив, то сказав: „Нехай побачить Господь, і нехай покарає!“ **23** І сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибули до Юди та до Єрусалиму, і позабивали всіх зверхників народу, а всю здобич із них послали цареві в Дамаск. **24** Хоч з малюю кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господь дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. А над Йоашем вони виконали присуд. **25** А коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжких хворобах, змовилися на нього його раби за кров синів священника Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер. І поховали його в Давидовому Місті, та не поховали його в гробах царських. **26** А оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шіпріт. **27** А сини його, і великість тягару, покладеного

на нього, і відбудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. А замість нього зацарював син його Амація.

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму. **2** І робив він угодне в Господніх очах, тільки не з цілим серцем. **3** І сталося, як зміцнилося царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька. **4** А синів їх він не позабивав, як написано в книзі Мойсеевого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помре“. **5** І зібрав Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тисячниками та за сотниками для всього Юди та Веніямина; і він перелічив їх від віку двадцяти років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч вибраного, здатного до війська, хто тримає ратище та великого щита. **6** І найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла. **7** І прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О царю, нехай не виходить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господь не з Ізраїлем, ні з жодним із синів Єфрема. **8** Але йди тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчинить Бог, що ти спіткнешся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спіткнулися“. **9** І сказав Амація до Божого чоловіка: „А що робити з тією сотнею талантів, що я дав Ізраїлевому війську?“ А Божий чоловік відказав: „Господь може дати тобі більше від цього!“ **10** І відділив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб ішло на своє місце. І дуже запалився їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запаленому гніві. **11** А Амація зміцнівся, і попровадив свій народ, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сеїрових синів, **12** а десять тисяч живих узяли Юдині сини до неволі. І привелі їх на верхів'я скелі, і поскидали їх з верхів'я тієї скелі, — і всі вони позабивалися. **13** А люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсіпалися по Юдиних містах від Самарії й аж до Бет-Хорону, і повбивали з них три тисячі, і пограбували велику здобич. **14** І сталося по тому, як прийшов Амація, побивши едомлян, то він приніс богів Сеїрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонявся, і їм кадив. **15** І запалився Господній гнів на Амацію, і Він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нащо ти звертався до богів цього народу, богів, що не врятували народу свого від твоєї руки?“ **16** І сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив

тебе за царевого дора́дника? Перестань собі, нащо вбивати тебе?“ І перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради“. 17 І радився Амація, цар Юдин, і послав до Йоаша, сина Егоахаза, сина Егу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Иди но, поміряємось!“ 18 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Ливані, послала до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай но дочку свою моєму синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і витоптала ту терніну. 19 Ти сказав: Ось побив ти Едома, і підніслю тебе серце твоє, щоб пишатися. Тепер сиди ж у своєму домі. Нащо будеш дроздитися зо злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“ 20 Та не послухався Амація, бо від Бога було це, щоб віддати їх у руку ворога, бо зверталися вони до едомських богів. 21 І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустрілися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. 22 І був побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. 23 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Егоахаза, у Бет-Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролім в єрусалиському мурі, від Єфремової брами аж до брами Наріжної, чотири сотні ліктів. 24 І забрав він усе золото й срібло, та ввесь посуд, що знаходився в Божому домі в Овед-Едома, та скірби царевого дому, та закладників, і вернувся в Самарію. 25 І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Егоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. 26 А решта діл Амації, перші та останні, ото вони написані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 27 А від часу, коли Амація відступив від Господа, то склали на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. 28 І повезли його на конях, і поховали його з батьками його в Давидовому Місті.

26 І взяв увесь Юдин народ Уззію, — а він був шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 2 Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив з своїми батьками. 3 Уззія був віку шістнадцяти літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ехолія, з Єрусалиму. 4 І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив батько його Амація. 5 І став він звертатися до Бога за днів Захарія, що розумів Божі видіння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх. 6 І він вийшов, і воював із филистимлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував

міста в Асдоді та в филистимлян. 7 І допоміг йому Бог над филистимлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецнітами. 8 І давали аммонітани данину для Уззії, а ім'я його пронёслося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнівся. 9 І збудував Уззія башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гай, і над Мікцою, і позміцнював їх. 10 І побудував він башти в пустині, і повисікував багато ям для води, бо мав великі чєреди і на долині, і на рівніні, рільників, і виноградарів у горах, і садки, бо він любив хліборобство. 11 І було в Уззії військо, що провадило війну, яке виходило на війну відділом за числом їхнього переліку через писаря Єїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царєвих зверхників. 12 Усе число голів батьківських родів, хоробрих вояків, дві тисячі й шість сотень. 13 А при них війська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять війну великою силою, щоб допомагати царєві на ворога. 14 І наготівив для них Уззія для всього війська щити малі й ратища, і шоломи, і панцери, і луки, і пращного каміння. 15 І наробив він в Єрусалимі військових машин, майстерно придуманих, щоб були вони на баштах і на робах на стрільня стрілами та великим камінням. І пронёслося ім'я його аж надто далеко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сильним. 16 А як він зміцнів, запишалося його серце аж до зіпсуття, і він спроневірився Господєві, Богові своєму. І ввійшов він до храму Господнього, щоб кадити на кадільному жєртівнику. 17 А за ним пішов священник Азарія, а з ним Господні священники, вісімдесят хоробрих мужів. 18 І стали вони проти царя Уззії та й сказали йому: „Не тобі, Уззїє, кадити для Господа, а священникам, синам Аароновим, посвяченим на кадіння... Вийди зо святині, бо ти спроневірився, і не за честь це б́уде тобі від Господа Бога!“ 19 І розгнівався Уззія, — а в руці його була кадільниця на кадіння. А коли він розгнівався на священників, то на чолі його показалася проказа, перед священниками в Господньому домі, при кадільному жєртівнику... 20 І гланув на нього первосвященик Азарія та всі священники, аж ось він прокажєний на чолі своїм! І вони поспішно вигнали його звідти, та й сам він поспішив вийти, бо вразив його Господь! 21 І був цар Уззія прокажєний аж до дня своєї смерти, і сидів в особному домі прокажєний, бо був вилучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йотам, — він судив народ Краю. 22 А решту діл Уззії, перші й останні, описав пророк Ісая, син Амосів. 23 І спочив Уззія з своїми

батьками, і поховали його з батьками його на погребовому царському полі, бо сказали: „Він прокажений“. А замість нього зацарював син його Йотам.

27 Йотам був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **2** І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив був його батько Уззійя. Тільки він не входив до Господнього храму, та народ іще грішив. **3** Він збудував горішню браму Господнього дому, і багато побудував на мурі Офел. **4** І побудував він міста в Юдиних горах, а в лісах побудував твердині та башти. **5** І він воював з царем аммонітян, і був сильніший від них. І дали йому аммонітяни того року сотню талантів срібла, і десять тисяч корів пшениці та десять тисяч ячмєну. Це давали йому аммонітяни й року другого та третього. **6** І став сильний Йотам, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого. **7** А решта Йотамових діл, і всі війни його та дороби його, — ось вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. **8** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **9** І спочив Йотам із своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахаз.

28 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **2** І ходив він доробами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів. **3** І він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гидотами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами. **4** І він приніс жертви та кадив на п'ягирках і на висотах, та під кожним зеленим деревом. **5** І дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони повбивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох полонених, і спровадили до Дамаску. Крім того, він був відданий і в руку Ізраїлевого царя, і той уразив його великою поразою. **6** І побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хоробрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків. **7** А Зіхрі, лицар Єфремів, забив Маасею, царського сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі. **8** І Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жінок, синів та дочок, а також пограбували від них велику здобич, і спровадили ту здобич до Самарії. **9** А там був Господній пророк, Овед ім'я його. І він вийшов перед військом, що входило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших

батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повибивали між ними з лютістю, яка досягла аж до небес. **10** А тепер ви задумєте здобути собі за рабів та за невільниць дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провин проти Господа, Бога вашого? **11** Отож, послухайте мене тепер, і верніть тих полонених, яких взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас рівність Господнього гніву!“ **12** І встали дехто з голів Єфремових синів: Азарія, син Єгоханана, Берехія, син Мешіллемотів, і Єхізкійя, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлаїв, проти тих, що приходили з війська, **13** та й сказали до них: „Не приводьте цих полонених сюди, бо на провину нам проти Господа ви задумєте додати це до наших гріхів та до нашої провини. Бо велика наша провинна та жар гніву Господнього на Ізраїля!“ **14** І озбрєні покинули тих полонених та ту здобич перед зверхниками та всім збором. **15** І встали ті мужі, що були означені іменами, і взяли полонених, і всіх їхніх нагів позодягали зо здобичі, і зодягнули їх, і обули їх, і нагодували їх, і напоїли їх, і намастили їх, і кожного слабкого з них повезли на ослах. І припровадили їх до Єрихону, міста пальм, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії. **16** Того часу послав цар Ахаз до асирійських царів, щоб допомогли йому. **17** Прийшли ще й едомляни, і побили багатьох між Юдою, і взяли до неволі полонених. **18** А филистимляни розсіпалися по містах Шефелі та Юдиного Негеву, і здобули Бет-Шемеш, і Айялон, і Федерот, і Сохо та залежні міста його, і Тімну та залежні міста її, і Гімзо та залежні міста його, й осілися там. **19** Бо Господь принизив Юду через Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроневірився великим гріхом проти Господа. **20** І прийшов на нього Тіглат Пілнеесер, цар асирійський, й утискав його, і не допоміг йому. **21** Бо Ахаз пограбував був Господній дім, і дім царів, і зверхників, і дав це асирійському цареві, та не було це на поміч йому. **22** А в часі утиску його, то продовжував спроневірюватися Господеві він, той цар Ахаз. **23** І приніс він жертви дамаським богам, що його побили, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, то буду принісати їм жертви, і вони будуть допомагати мені!“ А вони були йому на те, щоб спотикався він та ввесь Ізраїль! **24** І Ахаз зібрав посуд Божого дому, і порубав посуд Божого дому. І позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жертівники в кожному куті в Єрусалимі... **25** І в кожному місті Юдиному поробив він п'ягирки, щоб кадити іншим богам, — і розгнівав Господа, Бога батьків своїх. **26** А решта його діл та всі

доробги його, перші й останні, ото вони описані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 27 І спочив Ахаз зо своїми батьками, і поховали його в місті, в Єрусалимі, бо не внесли його до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього зацарював син його Єзекія.

29 Єзекія зацарював у віці двадцяти й п'яти літ, а двадцять і дев'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Авія, дочка Захарії. 2 І робив він угодне в Господніх очах, як усе, що робив був його батько Давид. 3 Він першого року свого царювання, місяця першого відчинив двері Господнього дому, і поправив їх. 4 І привів він священників та Левитів, і зібрав їх на східну пліщу, 5 та й сказав їм: „Послухайте мене, Левити! Освятітьте тепер, і освятіть дім Господа, Бога ваших батьків, і вінесіть нечисть із святині. 6 Бо наші батьки сироневірилися, і робили лихе в очах Господа, Бога нашого, і залишили Його, і відвернули своє обличчя від Господньої скінії, й обернулися спіною до неї. 7 Також замкнули вони двері притвору, і погасили лампідки, а кадила не кадили, і цілопалення не приносили в святині для Ізраїлевого Бога. 8 І був Господній гнів на Юду та на Єрусалим, і Він дав їх на ганьбу, і на спустошення, і на посміховище, як ви бачите своїми очима. 9 І ось попáдали наші батьки від меча, а наші сини, і наші дóчки, і жінки наші в неволі за це! 10 Тепер на моєму серці лежить склáсти заповіта з Господом, Ізраїлевим Богом, — і нехай Він відверне від нас жар гніву Свого. 11 Сини мої, не будьте недбалі тепер, бо вас Господь вибрав ставати перед лицем Його на службу Йому, та щоб служити Йому й кадити Йому!“ 12 І встали Левити: Махат, син Амасаїв, і Йоїл, син Азарії, від синів Кегатових; а від синів Мерарієвих: Кіш, син Авдіїв, і Азарія, син Єгаллел'їлів; а від Гершонівців: Йоах, син Зіммин, і Еден, син Йоахів; 13 а від синів Еліцафанових: Шімрі, і Єїл; а від синів Асафових: Захарій та Маттанія. 14 А від Геманових синів: Єхіл, і Шім'ї; а від синів Едутових: Шема та Уззіл. 15 І зібрали вони братів своїх, і освятилися, і пішли за наказом царським у справах Господніх, щоб очистити Господній дім. 16 І повходили священники до середини Господнього дому на очищення. І повинесли вони всю нечистість, яку знайшли в Господньому храмі, до подвір'я Господнього дому, а Левити взяли це, щоб винести назóвні до долини Кедрон. 17 І зачали вони першого дня першого місяця освящати, а восьмого дня того місяця ввійшли до Господнього притвору. І освятили вони Господній дім за вісім день, а шістнадцятого дня першого місяця закінчили.

18 І ввійшли вони в середину дому до царя Єзекії та й сказали: „Очистили ми увесь Господній дім, і жéртівника цілопáлення, та всі його речі, і стіл укладання хлїбів та всі його речі. 19 А всі ті речі, які цар Ахаз занехав був за свого царювання, коли спроневірився, ми приготували та освятили, і ось вони перед Господнім жéртівником“. 20 І встав рано цар Єзекія, і зібрав зверхників міста та й увійшов до Господнього дому. 21 І привелі вони сім биків, і сім баранів, і сім овéчок, і сім козлів на жертву за гріх: за царство, і за святиню, і за Юду, а він звелів Аароновим синам, священникам, принести це в жертву на Господньому жéртівнику. 22 І порізали ту велику худобу, а священники прийняли кров і покропили на жéртівника; і порізали баранів, і покропили ту кров на жéртівника; і порізали овéчок, і покропили ту кров на жéртівника. 23 І привелі козлів жертви за гріх перед царя та збори, і вони поклали свої руки на них. 24 І зарізали їх священники, а їхньою кров'ю очістили жéртівника, щоб очистити всього Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелів цар принести це цілопáлення та цю жертву за гріх. 25 І поставив він Левитів Господнього дому з цимбáлами, з árфами та з цїтрами, за наказом Давида та Гада, царéвого прозорливця, та пророка Натáна, бо в руці Господа наказ, що йде через пророків Його. 26 І поставили Левити з Давидовим знаряддям, а священники — із сурмами. 27 І сказав Єзекія принести цілопáлення на жéртівника. А коли розпочали цілопáлення, зачався спів Господéві та звуки сурем і музичного знаряддя Давида, Ізраїлевого царя. 28 І увесь збір вклонився, і співаки співали, а сурми сурмили, — це все аж до кінця цілопáлення! 29 А як скінчили приносити жертву, попáдали навкóлишки цар та всі, що були з ним, і вклонилися. 30 І сказав цар Єзекія та зверхники до Левитів, щоб вони хвалили Господа словами Давида та прозорливця Асафа, — і вони хвалили з великою радістю, і схилялися, і вклонялися до землі. 31 І відповів Єзекія й сказав: „Тепер ви освячені для Господа. Підійдіть, і приведіть жертви та приноси вдячні для Господнього дому“. І привів збір жертви та приноси вдячні, і кожен, хто мав жéртвене серце, — принósив цілопáлення. 32 І було число цілопáлення, що спровáдив збір: худоби великої — сімдесять, баранів — сотня, овéчок — двісті, для цілопáлення Господéві все це. 33 А для святости: худоби великої — шість сотень, а худоби дрібної — три тисячі. 34 Тільки священників було мало, і не могли вони обдирати шкур зо всіх цілопáлень; і допомагали їм їхні брати Левити аж до скінчення праці, і

поки освятилися священики, бо Левити були простосердші на освячення, аніж священики. **35** І також було багато палень серед мирних жертв і серед жертв литих до цілопалення. І так була відновлена служба Господнього дому. **36** І радів Езекія та ввесь народ тим, що Бог приготував для народу, бо та річ сталася несподівано!

30 І послав Езекія по всьому Ізраїлю та по Юдеї, а також написав листи до країв Єфрема та Манасії, щоб прийшли до Господнього дому в Єрусалимі, щоб справити Пасху для Господа, Ізрайлевого Бога. **2** І радився цар і зверхники його та ввесь збір в Єрусалимі, щоб справити Пасху другого місяця. **3** Бо не могли справити її того часу, бо священики не освятилися в потрібному числі, а народ не зібрався до Єрусалиму. **4** І була вгодна та річ в очах царевих та в очах усього збору. **5** І вони постановили оголосити по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дана, щоб приходили справити Пасху для Господа, Ізрайлевого Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її так, як написано. **6** І пішли бігуни з листами від царя та його зверхників по всьому Ізраїлі та Юдеї, та за наказом царя говорили: „Ізраїлеві сини, верніться до Господа, Бога Авраамового, Ісакового та Ізрайлевого, — і Він повернеться до останку, позосталого вам із руки асирійських царів. **7** І не будьте такі, як ваші батьки та як ваші брати, що спроневірилися Господеві, Богові їхніх батьків, — і Він дав їх на спустошення, як ви бачите. **8** Тепер не будьте твердоші, як ваші батьки. Покоріться Господеві, і вийдіть до святині Його, яку Він освятив навіки, і служіть Господеві, Богові вашому, і Він відверне від вас жар гніву Свого. **9** Бо як ви навёрнетесь до Господа, то браті ваші та ваші сини знайдуть милосердя в своїх поневільників, і зможуть вернутися до цього Краю, — бо милостивий і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відверне лица від вас, якщо ви навёрнетесь до Нього“. **10** І сторожі все переходили з міста до міста по краю Єфремовому та Манасїному й аж до Завулона. Та люди глузували з них, і висміювали їх. **11** Тільки люди з Асира, і Манасії та з Завулону впокорилися, і поприходили до Єрусалиму. **12** Також в Юдеї була Божа рука, щоб дати їм одне серце для виконання наказу царя та зверхників за Господнім словом. **13** І зібрався до Єрусалиму численний народ, щоб справити свято Опрісноків другого місяця, збір дуже численний. **14** І встали вони, і повикидали ідолоські жертівники, що були в Єрусалимі, і повикидали всі кадильніці, та й повкидали до долини Кедрон. **15** І зарізали

пасхальне ягня чотирнадцятого дня другого місяця, а священики та Левити засоромилися й освятилися, і принесли цілопалення до Господнього дому. **16** І поставали вони на своєму місці за їхнім правом, за Законом Мойсея, чоловіка Божого. Священики кропили кров, беручи з руки Левитів. **17** Багато бо було в зборі, що не освятилися, тому Левити були для різання пасхальних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа. **18** Бо безліч народу, багато з Єфрема та Манасії, Іссахара та Завулону не очістилися, але їли Пасху, не так, як написано. Та Езекія молився за них, говорячи: „Добрий Господь простить кожному, **19** хто все своє серце міцно встановив, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не зробив він за правилами чистоти святині“. **20** І послушав Господь Езекію, і простив народ. **21** І справляли Ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрісноків сім день з великою радістю, а Левити та священики день-у-день славили Господа всією силою. **22** І промовляв Езекія до серця всіх Левитів, що мали добре розуміння для Господа. І їли святкову жертву сім день, і приносили мирні жертви, і сповідалися Господеві, Богові батьків своїх. **23** І ввесь збір нарадився справити свято ще другі сім день, — і справляли сім день в радості. **24** Бо Езекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібної, а зверхники дали для збору тисячу биків і десять тисяч худоби дрібної. І освятилося багато священиків. **25** І радів увесь Юдин збір, і священики та Левити, і ввесь збір, що прийшов з Ізраїля, і прихóдьки, що поприходили з Ізрайлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї. **26** І була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізрайлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі! **27** І встали священики та Левити, і поблагословили народ. І почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святости Його, — до небес!

31 А коли це все скінчилося, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпи для божків, і постинали посвячені дерева, і порозбивали пагірки та жертівники в усьому Юді й Веніяміні, і в Єфремі та Манасії аж до кінця. Потому вернулися всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посілости, до своїх міст. **2** І Езекія поставив чєрги священиків та Левитів за їхніми відділами, кожного за його служенням, зо священиків та з Левитів, на цілопалення, і на мирні жертви, — на служення й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх таборів. **3** А царева частка зо здобутку його приділена була на цілопалення: на

цілопалення ранішні та вечірні, і на цілопалення на суботи й на молодикі та на свята, як написано в Законі Господньому. **4** І наказав він наро́дові, мешканцям Єрусалиму, давати частку священичу та левитську, щоб вони були ревними в Законі Господньому. **5** А як поширився той наказ, поназносили Ізраїлеві сини багато першоплодів збіжжя, виноградного соку, і нової оливи, і меду, і всякого полевого врожаю; і як десятину того всього багато поназносили. **6** А Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони попринесли десятину худоби великої та худоби дрібної, і десятину святих речей, посвячених Господеві, їхньому Богові, і надавали того багато куп. **7** Третього місяця зачали складати ті купи, а місяця сьомого закінчили. **8** І прийшли Єзекія та зверхники, і побачили ті купи, — і поблагословили Господа та наро́д Його, Ізраїля. **9** І вивідував Єзекія священників та Левитів про ті купи. **10** І говорив до нього священник Азарія, голова Садокового дому, і сказав: „Відко́ли зачали прино́сити прино́шення до Господнього дому, ми їли й були ситі, і багато позосталося, бо Господь поблагословив наро́д Свій. А з останків скла́дено оцю мно́готу́. **11** Тоді Єзекія наказав приготівити ко́мори в Господньому домі, — і приготівили. **12** І вірно перенесли туди прино́шення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат його Шім'ї — дру́гим. **13** А Ехіїл, і Азазія, і Нахат, і Асагел, і Ерімот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядовцями під рукою Конанії та брата його Шім'ї, призначені царем та Азарієм, володарем при Божому домі. **14** А Коре, син Їмни, Левит, придверний зо східного боку, був над добровільними жертвами Богові, щоб видавати Господні прино́шення та речі найсвятіші. **15** А при ньому були: Еден, і Мін'ямін, і Єшуа, і Шема, Амарія, і Шеханія по священничих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за чергами, як великому, так і малому, **16** окрім їхніх позаписуваних: для мужчин від віку трьох літ і вище, для кожного, хто приходив до Господнього дому на щоденне діло, на їхнє служення, за їхніми сторо́жами та за їхніми чергами, **17** і приписаним священникам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторо́жах їхніх та в чергах їхніх, **18** і їхнім приписаним з усіма їхніми дітьми, їхніми жінками, і їхніми синами, і їхніми дівками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвячаються на святість. **19** А синам священника Аарона, на полях пасовиська їхніх міст, у кожному місті поставлені були мужі,

що зазначені поіменно, щоб давати частки кожному мужчині серед священників та всякому приписаному серед Левитів. **20** І зробив Єзекія так, як це, по всій Юдеї. І робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого. **21** І в усякому ділі, яке він починав, — у роботі Божого дому, і в Законі, і в заповіді, щоб звертатися до Бога свого, робив він усім своїм серцем, і мав успіх.

32 По цих справах та по цій вірності прийшов Санхерів, цар асирійський, і ввійшов в Юдею, і розклався табором проти укріплених міст, і думав здобути їх собі. **2** І побачив Єзекія, що прийшов Санхерів, і що він задумує війну на Єрусалим, **3** то він нарадився зо своїми зверхниками та своїми лицарями позатикати джерельні води, що назовні міста. І вони допомогли йому. **4** І було зібрано багато народу, і вони позатикали всі джерела й потік, що плив у Край, говорячи: „Нащо б мали так багато води асирійські царі, коли прийдуть?“ **5** І він підбадьорився, і забудував увесь віломаний мур, і поставив на нього башту, а поза тим муром — інший мур, і зміцнів Мілло в Давидовому Місті, і наробив багато ратичи та щитів. **6** І понаставляв він над народом військових зверхників, і зібрав їх до себе, на майдан біля міської брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи: **7** „Будьте міцні та будьте мужні, не бійтеся й не жайхайтеся перед асирійським царем та перед усім тим натовпом, що з ним, бо з нами більше, ніж із ним. **8** З ним ра́мёно тілесе́, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та воювати наші війни!“ І оперся народ на слова Єзекії, Юдиного царя. **9** По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам таборував проти Лахішу, і вся сила його була з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати: **10** „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На що ви сподіваєтесь і сидите в облозі в Єрусалимі? **11** Оце Єзекія намовляє вас, щоб дати вас на смерть від голоду та від спра́ги, кажучи: Господь, Бог наш, урятує нас від руки асирійського царя. **12** Чи ж не він, Єзекія, поруйнував па́гірки його та жертовники його, і сказав до Юди та до Єрусалиму, говорячи: Перед одним жертовником буде вклонятися й на ньому буде кадити? **13** Чи ж ви не знаєте, що зробив я та батьки мої всім наро́дам земель? Чи справді могли бо́ги наро́дів тих країв урятувати свій край від моєї руки? **14** Хто з-поміж усіх богів цих народів, яких мої батьки вчинили закляттям, міг урятувати свій народ від моєї руки? Як зможе Бог ваш урятувати вас від моєї руки? **15** А тепер нехай не обманює

вас Єзекія, і нехай не зводять вас, як оце. І не вірте йому, бо не зміг жоден бог жодного народу та царства врятувати свого народу від моєї руки та від руки батьків моїх, то тим більше ваші боги не врятують вас від моєї руки!“ **16** І ще говорили його раби на Господа, Бога, та на Його раба Єзекію. **17** І писав він листи з лайкою на Господа, Ізраїлевого Бога, і говорив на Нього таке: „Як боги народів тих країв не спасли свого народу від моєї руки, так не спасе Єзекій Бог народу Свого від моєї руки!“ **18** І кликали вони сильним голосом по-юдейському до єрусалимського народу, що був на мурі, щоб настрашити їх та налякати їх, щоб здобути місто. **19** І говорили вони на Бога єрусалимського, як на богів землі, чин людських рук. **20** І молився цар Єзекія та пророк Ісая, син Амосів, про це, і кликали до неба. **21** І послав Господь Ангола, і він вигубив кожного хороброго вояка, і володаря, і зверхника в таборі царя асирійського, і той вернувся з соромом обличчя до краю свого. А коли він прийшов до дому бога свого, то дехто з тих, що вийшли з нутра його, вбили його там мечем. **22** І спас Господь Єзекію та єрусалимських мешканців від руки Санхеріва, царя асирійського, та від руки всякого, і дав їм мир навколо. **23** І багатство приносили дара для Господа до Єрусалиму та дорогоцінні речі для Єзекії, Юдиного царя. І він по цьому піднісся в очах усіх народів! **24** Тими днями занедужав Єзекія смертельно. І він молився до Господа, — і Він відповів йому, і дав йому знака. **25** Та Єзекія не віддавав так, як було зроблено йому, бо запишнийлося серце його. І був гнів Божий на нього, і на Юдею, та на Єрусалим. **26** Але впокорився Єзекія в пишноті серця свого, він та мешканці Єрусалиму, — і не прийшов на них Господній гнів за днів Єзекії. **27** І було в Єзекії дуже багато багатства та слави, і він поробив собі скарбниці на срібло й на золото, та на камінь дорогий, і на пахощі, і на щити, і на всякі дорогі речі, **28** і клуні на врожай збіжжя, і виноградного соку, і свіжої оливи, і жолоби для всякої худоби, і жолоби для черід. **29** І побудував він собі міста, і мав великий набуток худоби дрібної та худоби великої, бо Бог дав йому дуже великий маєток. **30** І він, Єзекія, заткнув вихід води горішнього Гіхону, і вивів її в долину на захід від Давидового Міста. І мав Єзекія успіх в усіх своїх ділах. **31** Тільки при посллах вавилонських зверхників, посланих до нього, щоб вивідати про чудо, що було в Краю, залишив був його Бог, щоб випробувати його, щоб пізнати все в його серці. **32** А решта діл Єзекії та його чесноти, — ото вони описані в

видіннях пророка Ісай, Амосового сина, у Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **33** І спочив Єзекія з батьками своїми, і поховали його на узбіччях гробів Давидових синів, і віддали йому честь по смерті його, — уся Юдея та мешканці Єрусалиму. А замість нього зацарював син його Манасія.

33 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. **2** І робив він лихе в Господніх очах, за поганського гідотою тих народів, яких вигнав Господь з-перед Ізраїлевих синів. **3** І він знову побудував палірки, які порозбивав був його батько Єзекія, і понаставляв жертовники для Ваалів, і поробив Астарті, і вклонявся всім небесним силам, і служив їм. **4** І побудував він жертовники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі буде Ім'я Моє навіки!“ **5** І побудував він жертовники для всіх небесних сил на обох подвір'ях Господнього дому. **6** І він перепроваджував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і настановляв викликувачів духів померлих і духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. **7** І поставив він різаного боввана, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх міст Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! **8** І більше не виступить Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устави, і постанови, дані через Мойсея“. **9** Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів. **10** І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони. **11** І Господь навів на них зверхників війська асирійського царя, а вони схопили Манасію на повід, і скували його мідяними кайданами та й повелі його до Вавилону. **12** А як був він утіскуваний, благав він лице Господа, Бога свого, і дуже впокорився перед лицем Бога своїх батьків. **13** І молився він до Нього, і Він був убіганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог! **14** По цьому збудував він зовнішній мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І понаставляв він військових зверхників по всіх укріплених містах Юдеї. **15** І повикидав він чужих богів та подобу боввана з Господнього дому, і всі жертовники, що він

побудував був на горі Господнього дому та в Єрусалимі, і викинув те поза місто. **16** І збудував він Господнього жертовника, і приніс на ньому жертви приносів мирних та вдячних, і звелів юдеям служити Господеві, Богові Ізраїлевому. **17** Але народ приніс жертви ще на пагірках, тільки вже Господеві, Богові своєму. **18** А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорливців, що говорили до нього ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони описані в історії Ізраїлевих царів. **19** А молитва його, і як він був ублаганий, і весь його гріх та його спроневлення, і місця, що побудував на них пагірки й поставив Астарті та боввани перед своїм упокоренням, — ось вони описані в словах його прозорливців. **20** І спочив Манасія з батьками своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Амон. **21** Амон був віку двадцять і двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. **22** І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. А всім бовванам, яких наробив його батько Манасія, Амон приніс жертви та служив їм. **23** І не впокорився він перед Господнім лицем, як упокорився був його батько Манасія, і він, Амон, побільшив провину. **24** І змовилися раби його на нього, і забили його в його домі. **25** Та народ Краю перебив усіх змовників на царя Амона. І настановив народ Краю царем замість нього сина його Йосію.

34 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. **2** І робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І восьмого року царювання свого, будучи ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пагірків, і Астарт, і бовванів різаних та литих. **4** І порозбивали перед ним Ваалові жертовники, а стовпі сонця, що були на них, він повирубав, а Астарті, і боввани різані та литі поламав і розтер, і розкидав на гробі тих, хто приніс їм жертви. **5** А кості жерців попалив на їхніх жертовниках, і очистив Юдею та Єрусалим. **6** А по містах Манасії, і Єфрема, і Симеона, і аж до Нефталіма по їхніх руїнах навколо 7 порозбивав жертовники та Астарті, і потовк боввани на порох, а всі ідоли сонця повирубав в усьому Ізраїлевому краї, і вернувся до Єрусалиму. **8** А вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та Божого дому, послав він Шафана, сина Ацалії, і Маасею, зверхника міста, та Йоаха, та канцлера Йоаха, сина Йоахазового, щоб направити дім Господа,

Бога його. **9** І прийшли вони до первосвященника Хілкії, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стерегли порога, з руки Манасії й Єфрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Веніямина та мешканців Єрусалиму. **10** І дали на руку робітників праці, приставлених до Господнього дому, а робітники тієї праці, що робили в Господньому домі, віддали на відбудову та на напругу Божого дому. **11** І дали вони теслям, і будівничим, щоб купувати тесане каміння та дерева на зв'язування та на покриття домів, що їх понищили Юдині царі. **12** А ті люди чесно виконували працю, а над ними були поставлені Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарієвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. А всі ті Левіти, що розумілися на музичних знаряддях, **13** були над носіями, і керували всіма робітниками на кожну роботу; а з Левитів були писарі й урядники та придворні. **14** А коли вони виймали срібло, принесене до Господнього дому, священник Хілкія знайшов книгу Господнього Закону, даного через Мойсея. **15** І відповів Хілкія й сказав до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі книгу Закону!“ І дав Хілкія ту книгу Діафанові. **16** І приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс цареві ще відповідь, говорячи: „Усе, що дано через твоїх рабів, вони роблять. **17** І вони виймали те срібло, що знайдене в Господньому домі, і дали його на руку приставлених та на руку робітників праці“. **18** І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священник Хілкія дав мені книгу“. І Шафан перечитав з неї перед царем. **19** І сталося, як цар почув слова книги Закону, то роздёр свої шати... **20** І наказав цар Хілкії, і Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи: **21** „Ідіть, зверніться до Господа про мене та про позоставших в Ізраїлі та в Юдеї, про слова цієї книги, що знайдена. Великий бо гнів Господній, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотримували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цій книзі“. **22** І пішов Хілкія та ті, кому звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Токегата, сина Хасринога, сторожа шат, а вона сиділа в Єрусалимі на Новому Місті, — і говорили до неї про це. **23** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **24** Так говорить Господь: Ось Я наведу лиха на оце місце та на мешканців його, усі ті прокляття, що написані в книзі, що вони читали перед Юдиним царем, **25** за те, що вони покинули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівити Мене

всім ділами своїх рук. І вилився гнів Мій на це місце, — і він не погасне. **26** А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — про ті слова, які ти чув: **27** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорівся перед лицем Бога свого, коли ти почув слова Його на це місце та на мешканців Його, і ти впокорився перед лицем Моїм, і роздер свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **28** Ось Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у спокої, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведу на оце місце та на мешканців його!“ І вони принесли відповідь цареві. **29** А цар послав, і зібрав усіх старших Юдеї та Єрусалиму. **30** І ввійшов до Господнього дому цар, і кожен муж Юдеї, і мешканці Єрусалиму, і священники, і Левити, і весь народ від великого й аж до малого, і він прочитав уголось слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **31** І став цар на своєму місці, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і устави Його всім серцем своїм та всім життям своїм, щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі. **32** І наставив він кожного, хто знаходився в Єрусалимі та в Веніяміні, до того. І мешканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків. **33** І Йосія повикидав усі поганські гідоти з усіх країв, що в Ізраїлевих синів, і змусив кожного, хто знаходився в Ізраїлі, служити Господеві, їхньому Богові. За всіх днів його вони не відступали від Господа, Бога своїх батьків.

35 І справив Йосія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця. **2** І поставив він священників на їхні становища, і підбадьорував їх на службу Господнього дому. **3** І сказав він Левитам, наставникам усього Ізраїля, посвяченим для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудував Соломон, син Давидів, цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на раменах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його народові, Ізраїлеві. **4** І приготуйтеся за родом ваших батьків, за вашими чérгами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона. **5** І станьте в святині за відділами батьківських родів ваших братів, синів народу, — а поділ за батьківськими домами в Левитів. **6** І заріжте пасхальне ягня, й освятіться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через Мойсея“. **7** І дав Йосія для людських синів

худоби дрібної, овечок та молодих кіз, це все на пасхальне ягня для кожного, хто знаходився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набутку царєвого. **8** А його звérхники дали на жертву для народу, для священників та для Левитів: Хілкїя, і Захарїя, і Єхіїл, старші в Божому домі, дали священникам на пасхальні жéртви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі. **9** А Конанія, і Шемая, і брат його Натанайл, і Хашавія, і Єїїл, і Йозавад, звérхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жéртви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень. **10** І була міцно встановлена служба, — і стали священники на своїм становищі, а Левити — при своїх чérгах, за наказом царя. **11** І різали пасхальне ягня, а священники кропили кров'ю, беручи з їхньої руки, а Левити здирали шкуру. **12** І відділили, що було на цілопáлення, щоб дати їх за відділами, по батьківських домах синам народу на прини́шення Господеві, як написано в Мойсеевій книзі. І так зробили й з худобою великою. **13** І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жертви варили в горшкáх, і в котлáх, і в горні́тах, і швидко несли всім синам народу. **14** А потім наваріли собі та священникам, бо священники, Аарóнові сини, були зайняті прини́шенням цілопáлення та лóю аж до ночі, то Левити наготóвили їжі собі та священникам, Аарóновим синам. **15** А співакі, Асафові сини, були на своїх місцях за наказом Давида, і Асафа, і Гемана, і Єдутуна, царєвого прозорли́вця, а придвérні були при кожній брамі, — їм не треба було відхóдити від своїх робіт, бо їхні браті Левити наготóвили їм. **16** І була міцно встановлена вся Господня служба того дня, щоб справити Пáсху й принести цілопáлення на Господньому жéртвнику, за наказом царя Йосії. **17** І Ізраїлеві сини, що знаходилися там, справля́ли того ча́су Пáсху та свято Опрісно́ків сім день. **18** І не справля́лася Пáсха, як ця, в Ізраїлі від днів пророка Самуїла, а всі Ізраїлеві царі не справля́ли такої, як ця Пáсха, що справив Йосія, і священники, і Левити, і весь Юда та Ізраїль, що знаходився там, та мешканці Єрусалиму. **19** Вісімнадцятого року царюва́ння Йосії справля́лася ця Пáсха. **20** По всьому цьому, коли Йосія приготóвив дім Божий, прийшов Нехó, цар єгипетський, щоб воювати в Каркеміші над Ефратом, а Йосія вийшов навпроти нього. **21** І послав той до нього послів, говорячи: „Щó мені до тебе, царю Юдин? Не проти тебе приходжу я сьогодні, але проти дому, що воєю зо мною. А Бог наказав мені спіши́ти. Не протився Богові, що зо мною, і нехай Він не знищить тебе!“ **22** Та

Йосія не відвернувся від нього, але перебрався, щоб воювати з ним, і не послухався слів Нехо, що були з Божого наказу, і прийшов воювати в долині Мегіддо. **23** І вистрілили стрільці на царя Йосію. І сказав цар до своїх рабів: „Відведіть мене, бо я сильно ранений“... **24** І перевели його його раби з військової колесниці на його другий повіз, і відвезли його до Єрусалиму. І помер він, і був похований у гробі своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії. **25** І Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співаки та співачки оповідали в жалобних своїх піснях про Йосію, і так є аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“. **26** А решта діл Йосії та його чесноти, за написаним у Господнім Законі, **27** і дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 А народ країю взяв Йоахаз, сина Йосії, і настановив його царем в Єрусалимі замість батька його. **2** Йоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. **3** І скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **4** І єгипетський цар настановив царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якіма, і змінив ім'я йому на Егояким. А брата його Йоахаза узяв Нехо й відвів його до Єгипту. **5** Егояким був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. І робив він зло в очах Господа, Бога свого. **6** На нього пішов Навуходонсор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдани, щоб відвести його до Вавилону. **7** А дещо з посуду Господнього дому Навуходонсор відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні. **8** А решта Егоякимових діл та гидоти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Егояхін. **9** Егояхін був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він лихе в Господніх очах. **10** А по році послав цар Навуходонсор, і привів його до Вавилону з дорогим посудом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію. **11** Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. **12** І робив він зло в очах Господа, Бога свого, — не впокорився перед пророком Єремією, що говорив із наказу Господнього. **13** І він також відкинувся від царя Навуходонсора, що був заприсягнув його Господом, — і вчинив твердію свою шию, і став

запеклим, щоб не навертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **14** Також усі зверхники священників та народу ще більше грішили, шануючи гидоти поган, і вони занечистили Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі. **15** А Господь, Бог їхніх батьків, усе посилав до них через Своїх послів слова остороги, бо Він змилювався над народом Своїм та над оселею Своєю. **16** Та вони соромили Божих послів, і погорджували їхніми словами, і насміхалися з його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ його так, що не було вже ліку. **17** І Він навіть на них халдейського царя, і той позабивав мечем їхніх вибраних у домі їхньої святині, і не змилювався ані над юнаком, ані над дівчиною, ані над старім, ані над старезним, — усе дав в його руку... **18** І всі речі Божого дому, великі та малі, і скарби дому Господнього та дому царя й його зверхників, — усе переніс до Вавилону. **19** І спалили вони Божий дім, і порозбивали мур Єрусалиму, і всі палати його попалили огнем, а всі дорогі речі його поніжили... **20** І пішло на вигнання до Вавилону позостале від мечя, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства, **21** щоб виповнилося Господнє слово, проречене Єреміїними устами, аж поки вподобає собі земля свої суботи, — по всі дні її спустошення святкувала вона суботи, щоб сповнилися сімдесят літ. **22** А першого року Кіра, царя перського, коли сповнилось слово Господнє, проречене устами Єреміїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **23** „Так говорить Кір, цар перський: Усі земні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усього його народу, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

Ездра

1 А першого року Кіра, царя перського, щоб сповнилося слово Господнє, проречене устами Єреміїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **2** „Так говорить Кір, цар перський: Усі земні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. **3** Хто між вами з усього Його народу, — нехай буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Юдеї, і нехай будує дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі. **4** А кожному позосталося по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маєтком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“. **5** І повставали голови батьківських родів Юди та Веніямина, і священники, і Левити, аж до всякого, що Бог збудив духа його, щоб піти будувати дім Господа, що в Єрусалимі. **6** А все їхнє довкілля зміцнило їм руки речами срібними та золотими, маєтком, і худобою, і коштовностями, окрім того, що хто пожертвував був добровільно. **7** А цар Кір повинів сив речі Господнього дому, які забрав був Навуходонсор з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, — **8** і повиносив їх Кір, цар перський, рукою скарбників Мітредата, а той відрахував їх Шешбаццарові, Юдиному начальникові. **9** І оце їхнє число: мисок золотих — тридцять, мисок срібних тисяча, ножів — двадцять і дев'ять, **10** келіхів золотих — тридцять, келіхів срібних подвійних — чотири сотні й десять, посуду іншого — тисяча. **11** Усього золотого й срібного посуду — п'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завіз Шешбаццар, коли вигнанці верталися з Вавилону до Єрусалиму.

2 А оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходонсор, цар вавилонський, до Вавилону, і вони повернулися до Єрусалиму та Юдеї, кожен до міста свого, **2** ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемією, Сераєю, Рееласєм, Мордехасєм, Білшаном, Міспаром, Бігваєм, Рехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **3** синів Пар'ошових — дві тисячі сто сімдесят і два, **4** синів Шефатіїних — три сотні сімдесят і два, **5** синів Арахових — сім сотень сімдесят і п'ять, **6** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі вісім сотень і дванадцять, **7** синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **8** синів

Заттуєвих — дев'ять сотень і сорок і п'ять, **9** синів Заккеевих — сім сотень і шістдесят, **10** синів Банієвих — шість сотень сорок і два, **11** синів Беваєвих — шість сотень двадцять і три, **12** синів Азгадових — тисяча двісті двадцять і два, **13** синів Адонікамових — шість сотень шістдесят і шість, **14** синів Бігваєвих — дві тисячі п'ятдесят і шість, **15** синів Адінових — чотири сотні п'ятдесят і чотири, **16** синів Атерових, від Єзекії — дев'ятдесят і вісім, **17** синів Бецаєвих — три сотні двадцять і три, **18** синів Йориних — сто й дванадцять, **19** синів Хашумових — двісті двадцять і три, **20** синів Гіббарових — дев'ятдесят і п'ять, **21** виходьків з Віфлеему — сто двадцять і три, **22** людей з Нетофи — п'ятдесят і шість, **23** людей з Анатоту — сто двадцять і вісім, **24** виходьків з Азмавету — сорок і два, **25** виходьків з Кір'ят-Арім, Кефіри та Беероту — сім сотень і сорок і три, **26** виходьків з Рами та Геві: шість сотень двадцять і один, **27** людей з Міхмасу — сто двадцять і два, **28** людей з Бет-Елу та Аю — двісті двадцять і три, **29** виходьків з Нево — п'ятдесят і два, **30** виходьків з Магбішу — сто п'ятдесят і шість, **31** виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **32** виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, **33** виходьків з Лоду, Хадіду та Оно — сім сотень двадцять і п'ять, **34** виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, **35** виходьків з Сенаї — три тисячі і шість сотень і тридцять. **36** Священники: синів Єдаєвих з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **37** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **38** синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, **39** синів Харімових — тисяча й сімнадцять. **40** Левитів: синів Ісусових і Кадміїлових, з синів Гадавії — сімдесят і чотири. **41** Співаків: синів Асафових — сто двадцять і вісім. **42** Синів придвірних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітиних, синів Шоваєвих, — усіх сто тридцять і дев'ять. **43** Храмових піддільців: синів Ціхіних, синів Хасуфіних, синів Таббаотових, **44** синів Керосових, синів Сіагіних, синів Падонових, **45** синів Леваниних, синів Хагавиних, синів Аккувових, **46** синів Хагавових, синів Самлаєвих, синів Хананових, **47** синів Гідделових, синів Гахарових, синів Реаїних, **48** синів Рецінових, синів Некодиних, синів Газзамових, **49** синів Уззиних, синів Пасахових, синів Бесаєвих, **50** синів Асниних, синів Меунімових, синів Нефусімових, **51** синів Бакбукових, синів Хакуфінних, синів Хархурових, **52** синів Бацлутових, синів Мехідіних, синів Харшиних, **53** синів Баркосових, синів Сісриних, синів Темахових, **54** синів Незіхових, синів Хатіфінних,

55 синів Соломонових рабів: синів Сотаєвих, синів Соферетових, синів Терудиних, 56 Синів Яялиних, синів Дарконових, синів Гідделових, 57 синів Шефатіїних, синів Хаттілових, синів Похерет-Гаццеваїмових, синів Амїєвих, — 58 усього цих храмових піддánців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. 59 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддану та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: 60 синів Делаїних, синів Товїїїних, синів Некодиних — шість сотень п'ятдесят і два. 61 І з синів священних: сини Ховаїїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок Гілеадянина Барзіллая, і звався їхнім ім'ям. 62 Вони шукали свого запису родоводу, та не знайшли, і були вони вилучені з священства, 63 а намісник сказав їм, щоб вони не їли з Святого Святих, аж поки не стане священник до урїму та тумміму. 64 Усього збору разом сорок дві тисячі три сотні шістдесят, 65 окрім їхніх рабів та невільників, — цих було сім тисяч три сотні тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті. 66 Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, 67 їхніх верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і двадцять. 68 А з голів батьківських родів, коли вони прийшли до Господнього дому, що в Єрусалимі, то вони жéртвували до Божого дому, щоб поставити його на його станóвищі. 69 За своєю спроможністю вони дали до скáрбу на працю: золота шістдесят одну тисячу дарейків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священних убрáнь — сто. 70 І осілися священники й Левити, та з народу, і співакі, і придвérні, і храмові піддáнци по своїх містах, і весь Ізраїль по своїх містах.

3 А коли настав сьомий місяць, і Ізраїлеві сини були по містах, то зібрався нарóд, як один чоловік, до Єрусалиму. 2 І встав Ісус, син Йоацаків, та брати його священники, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудувáли жéртвника Бога Ізраїля, щоб принóсити на ньому цілопáлення, як написано в Законі Мойсея, Божого чоловіка. 3 І поставили міцно жéртвника на його основі, бо були вони в страху від нарóдів країв, і принóсили на ньому цілопáлення для Господа, цілопáлення на рáнок та на вечір. 4 І справили свято Кúчок, як написано, і щоденні цілопáлення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день, 5 а по тому — цілопáлення стале, і на молодикі, і на всі присвячені Господéві свята, і для кожного, хто жертвує добровільну жертву для Господа. 6 Від

першого дня сьомого місяця зачáли принóсити цілопáлення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи. 7 І далі срібла каменярáм та тéслям, і їжі, і питвá та оливи, сидонянам та тирянам, щоб достачáли кéдрові деревá з Ливану до Яфського моря за дóзволом їм Кіра, царя перського. 8 А другого року по своєму приході до Божого дому до Єрусалиму, дрóгого місяця, почáли робити Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоацаків, і решта їхніх братів, священники та Левити, і всі, хто поприходів з неволі в Єрусалим, а Левитів від віку двадцяти років і вище поставили керувáти над працею Господнього дому. 9 І став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдині, як один чоловік, на дóгляд над робітникáми праці в Божому домі, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити. 10 А коли клали оснóву Господнього храму, то поставили облáчених священників із сýрмами, а Левитів, Асафових синів, із цимбáлами, щоб слáвити Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя. 11 І відповіли вони хвалóю та подякою Господéві, — „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя“ на Ізраїля. А весь народ викликував гучним пóкликом, слáвлячи Господа за основу Господнього дому! 12 А багато-хто з священників і Левитів та з голів бáтьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснувáнні його, того храму, своїми очима, плакали рéвним голосом, а багато-хто покликували піднéсением голосом у радості. 13 І не міг нарóд розпізнати голосу пóклику радости від голосу плачу народу, бо нарóд сильно викликував, а голос був чутий аж далеко.

4 І почули Юдині та Веніяминові ворогі, що вигнáнци будують храма Господéві, Богові Ізраїля. 2 І прийшли вони до Зоровáвеля та до голів бáтьківських родів, та й сказали їм: І ми будемо будувáти з вами, бо ми звертаéмось, як ви, до вашого Бога, і ми принóсимо йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирійського, що привів нас сюди“. 3 І сказав їм Зоровавель і Ісус, та решта голів бáтьківських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми будемо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як наказáв нам цар Кір, цар перський“. 4 І став народ тієї землі ослаблювати руки Юдиного народу та страхáти їх при будувáнні. 5 І підку́плювали вони проти них дорáдників царських, щоб заламáти їхній зádум, по всі дні Кіра, царя перського, й аж до царювáння Дáрія, царя перського. 6 А за царя Ахашвероша, на почáтку його царювáння, написали вони оскарження на мéшканців Юдеї

та Єрусалиму. 7 А за днів Артаксеркса написав Бішлам, Мітредат, Товейл та решта товаришів його до Артаксеркса, царя перського. А лист був написаний по-арамейськи, а перекладений по-перськи. 8 Начальник Рехум та писар Шімай написали одного листа проти Єрусалиму до царя Артаксеркса отак. 9 Тоді начальник Рехум та писар Шімшай та решта товаришів його, судді й урядники, писарчуки, писарі, аркев'яни, вавилоняни, шушан'яни, цебто еламіти, 10 та решта народів, яких повиганяв Аснаппар, великий та славний, й осадив їх у місті Самарії та в решті Заріччя. 11 Оце відпис листа, що послали до нього: „До царя Артаксеркса твої раби, люди Заріччя. І ось 12 щоб було відоме цареві, що Юдеї, які вийшли від тебе до нас, прибули до Єрусалиму. Вони будують місто бунтівниче та шкідливе, і вдосконалюють мури, а підвалини поліпшили. 13 А тепер щоб було відоме цареві, що коли тільки це місто буде збудоване, а мури закінчатся, вони не будуть давати ані данини, ані податку, ані мита, а це буде шкодити царському прибуткові. 14 І ото, беручи на увагу, що сіль царського палацу — сіль наша, а царський сором не випадає нам бачити, тому ми посилаємо й завіdomляємо царя, 15 щоб пошукали в книзі споминів батьків твоїх, і ти знайдеш у книзі споминів, і знатимеш, що місто це — місто бунтівниче та шкідливе царям та округам, і що в ньому підіймали бунт від правіку, чому місто це було зруйноване. 16 Ми сповіщаємо царя, що коли тільки місто це буде добудоване, а мури закінчатся, то через те не буде тобі частки в Заріччі“. 17 Цар послав відповідь: „Начальникові Рехумові, і писареві Шімшаєві, та решті їхніх товаришів, що сидять у Самарії, і решта Заріччя: Мир вам! А тепер, — 18 лист, якого ви послали до нас, виразно прочитаний передо мною. 19 І був відданий від мене наказ, і шукали та й знайшли, що місто це з давніх-давен підіймалося на царів, і повстання та бунт робилися в ньому. 20 І могутні царі були над Єрусалимом, і панували в усьому Заріччі, а данина, податок та мито давалися їм. 21 А тепер видайте наказ, щоб спинилися ці люди, а місто це не будувалося, поки від мене не буде відданий новий наказ. 22 І будьте бережні, щоб через це не зробити помилки. Нášо ростіме зло на шкоду царям?“ 23 Тоді, як тільки був прочитаний відпис листа царя Артаксеркса перед Рехумом і писарем Шімшаєм та їхніми товаришами, пішли вони поспішно до Єрусалиму, і спинили роботу їх зброєю та насиллям! 24 Тим спинилася робота Божого

дому, що в Єрусалимі, і спинилася вона аж до другого року царювання Дарія, царя перського...

5 І пророкував пророк Огій та Захарій, син Іддо, пророки, на юдеїв, що в Юдеї та в Єрусалимі, в ім'я Бога Ізраїля, що над ними. 2 Тоді встали Зоровавель, син Шеалтіїл, та Ісус, син Йоадакаві, і зачали будувати Божий дім, що в Єрусалимі, а з ними Божі пророки, що допомагали їм. 3 Того часу прийшов до них Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай та їхні товариші, і сказали їм так: „Хт́о видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю будову?“ 4 Тоді ми сказали їм іменá тих мужів, що будують цього будинка. 5 Та око їхнього Бога було на юдейських старших, і вони не спинили їх, аж поки не піде донесення до Дарія, і тоді дадуть писемну відповідь про це. 6 Ось відпис листа, що послав Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай, та товариство його, і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, — 7 вони послали йому донесення, а в ньому писано так: „Цареві Дарієві — усякого миру! 8 Щоб було відоме цареві, що ми ходили до Юдейської округи, до дому великого Бога, а він будується з великого каменя, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться доклядно, і успіх у їхній руці. 9 Тоді ми питалися тих старших, і сказали їм так: Хт́о видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю святиню? 10 А також питалися ми їх про їхні іменá, щоб повідомити тебе, що запишемо ім'я тих мужів, які за голову в них. 11 А вони так відповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небес та землі, і будуємо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчив його великий Ізраїлів цар. 12 Але згодом, коли наші батьки розгнівали були Бога небес, Він віддав їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, халдея, а храм той — він зруйнував його, а народ вигнав до Вавилону. 13 Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав наказ будувати цей дім Божий. 14 А також посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор був виніс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, виніс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я його Шешбаццар, якого він настановив намісником. 15 І сказав він йому: Візьми цей посуд, іди, віднеси його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будеється на своєму місці. 16 Тоді той Шешбаццар прийшов, закла́в підвалини Божого дому в Єрусалимі, і відтоді й аж до цього часу він будується, і не скінчений. 17 І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукáється в домі царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра відданий був

наказ будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

6 Тоді цар Дарій видав наказ, і шукали в домі, де складають скърби книжок у Вавилоні. **2** І був знайдений один звій в замку Ахметі, що в мідійській окръзі, а в ньому написано так: „На пам'ять. **3** Першого року царя Кіра цар Кір видав наказа: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будується на місці, де приносьть жертви, а його підвалини заложені. Вишина його — шістдесят ліктів, ширина його — шістдесят ліктів. **4** Три ряди з великого каменю, й один ряд з дерева, а видатки будуть дані з царського дому. **5** А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходонсор виніс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повернуть, і нехай він піде до храму, що в Єрусалимі, на своє місце, і покладеш те в Божому домі“. **6** „Тепер же ти, Таттенаю, наміснику Заріччя, ти, Шетор-Бозенаю з товаришами своїми, перси, що в Заріччі, — віддаліться звідти! **7** Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці. **8** А від мене даний наказ про те, що ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добра, з данини Заріччя, нехай докладно дається видаток тим лю́дям, щоб не спиняти роботи. **9** А що́ буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овечок на принесення Небесному Б́гови, пшеницю, сіль, вино та оливу, що скажуть священники, які в Єрусалимі, щоб без омани видавалося їм день-удень, **10** щоб вони завжди приносили па́хоші в жертву Небесному Богові та молилися за життя царя та синів його. **11** А від мене виданий наказ, що коли який чоловік змінить це моє слово, то буде вірване дерево з дому його, і буде поставлене, а він буде прибитий на ньому, а дім його буде обернений за це в руїну! **12** А Бог, що вчинив, щоб там пробувало Ім'я Його, знищить кожного царя та наро́д, що простягне свою руку, щоб змінити це, щоб ушкодити той Божий дім, що в Єрусалимі! Я, Дарій, видав цього наказ, — нехай він докладно буде виконаний!“ **13** Тоді Таттенаю, намісник Заріччя, Шетар-Бозенаю та їхні товариші докладно зробили згідно з тим, як послав цар Дарій. **14** А юдейські старші будували, і щастило їм за проро́цтвом пророка Огія та Захарія, сина Іддо. І вони збудували й закінчили з наказу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського. **15** І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювання царя Дарія. **16** І справили Ізраїлеві

сина, священники й Левити та решта вигна́нців свято відно́влення того Божого дому а радістю. **17** І принесли в жертву на свято відно́влення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих пле́мен. **18** І поставили священників за їхніми частинами, а Левитів — за чérгами їхніми на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея. **19** А по́верненці справили Па́сху чотирнадцятого дня першого місяця, **20** бо очістилися священники та Левити, як один, — усі вони чисті. І вони зарізали пасхальне ягня́ для всіх по́верненців, для своїх братів священників та для себе. **21** І їли Ізраїлеві сини, що верну́лися з вигна́ння, і також усі, хто відділився до них від нечистоти наро́дів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **22** І справляли вони свято Опрісно́ків сім день у радості, бо Госпо́дь їх потішив і обернув до них серце асирійського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

7 А по цих приго́дах, за царюва́ння Артаксеркса, царя перського, Е́здра, син Азарії, сина Хійлкії, **2** сина Шаллуна, сина Садока, сина Ахітуви, **3** сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота, **4** сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі, **5** сина Авішуї, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященника, — **6** цей Е́здра вийшов із Вавилону, а він був учитель, знаве́ць Мойсеевого Зако́ну, що його дав Госпо́дь, Бог Ізраїлів. І дав йому цар згідно з тим, як бу́ла на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожада́ння. **7** І пішли з ним дехто з Ізраїлевих синів, і з священників, і Левитів, і співаків, і придвёрних, і храмових підданців до Єрусалиму сьомого року царя Артаксеркса. **8** І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царюва́ння. **9** Бо першого дня місяця першого був початок виходу з Вавилону, а першого дня п'ятого місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його́ Бога була добра на ньому. **10** Бо Е́здра приготівив своє серце досліджувати Господнього Зако́на, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права. **11** А оце відпис писання, що цар Артаксеркс дав священникові Е́здрі, учителеві, що пише слова́ заповідей Господа та його́ устави над Ізраїлем: **12** „Артаксеркс, цар над царями, до священника Е́здри, доскона́лого вчителя Зако́ну Бога Небесного, і так далі. **13** А ось віданий від мене наказ, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого наро́ду, і їхніх священників, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде, **14** через

те, що ти по́сланий від царя та семи його дора́дників, щоб дослідити про Юдею та про Єрусалим за правом твого Бога, правом, що в руці тво́й, **15** і щоб відправити срібло та золото, що цар та дора́дники його пожертвували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебування в Єрусалимі, **16** і все срібло та золото, яке ти зна́йдеш у всій вавилонській окру́зі разом із жертвами народу та священників, які жер́твують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі. **17** Тому́ ти невідкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жертви хлібні та їх жертви ливні, і принесеш їх на жер́тви́нику дому вашого Бога, що в Єрусалимі. **18** А що тобі та браттям тво́ім буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробіть за вподо́банням вашого Бога. **19** А по́суд, що даний тобі на служення дому твого Бога, віддай у цілості перед Богом Єрусалиму. **20** А решта потрібного для дому Бога твого, що випаде тобі дати, буде дана з дому царських скарбів. **21** А від мене — я цар Артаксеркс — віданий на́каз для всіх скарбників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священник Ездра, учитель Зако́ну Бога Небесного, нехай буде докладно зроблене: **22** срібла — аж до сотні талантів, і пшениці аж до сотні ко́рів, і вина аж до сотні ба́тів, і оливи аж до сотні батів, а соли — без за́пису. **23** Усе, що з на́казу Небесного Бога, нехай буде горливо зроблене для дому Небесного Бога, бо на́що був би гнів на царство царя та на синів його? **24** І вас заві́домляємо, що всі священники та Левити, співа́кі, придве́рні, храмові підда́нці та праці́вники того Божого дому вільні, — да́ніни, пода́тку, чи ми́та не належить накладати на них! **25** А ти, Ездра, за мудрість Бога твого, яка в руці тво́й, попризна́чай су́ддів та викона́вців Зако́ну, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає зако́ни твого Бога, а хто не знає, тих навчи́те. **26** А кожен, хто не буде виконувати Зако́на твого Бога та зако́на царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигна́ння, чи то на кару маєткову, чи то на ув'я́знення“. **27** Благословенний Госпо́дь, Бог наших ба́тків, що вклав у цареве серце, щоб оздо́бити дім Господній, що в Єрусалимі, **28** а на мене нахили́в милість перед царем та його дора́дниками, та всіма́ хоробрими царевими зве́рхниками! А я зміцни́вся, бо рука Господа, Бога, була надо мною, і я зібрав провідних людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

8 А оце го́лови їхніх ба́тків та їх родові́д, що пішли зо мною, за царюва́ння царя Артаксе́ркса, з Вавилону: **2** з Пінхасових синів: Гершом, з Ітамарових синів: Даніїл, з

Давидових синів: Хаттуш. **33** Шехані́їних синів, з Пар'ошових синів: Захарі́й, а з ним за родово́дом — сто й п'ятдеся́т мужчи́н. **43** Пахат-Моавових синів: Ел'его́най, син Зерахі́йн, а з ним дві́сті мужчин. **53** Синів За́тту: Шеханія́, син Яхазі́їлів, а з ним три сотні мужчин. **6** А з Аді́нових синів: Евед, син Йонатані́в, а з ним п'ятдеся́т мужчин. **7** А з Еламових синів: Ешай, син Аталі́йн, а з ним сі́мдеся́т мужчин. **8** А з Шефаті́їних синів: Зеваді́я, син Михаї́лів, а з ним ві́сімдеся́т мужчин. **93** Йоавових синів: Оваді́я, син Егі́їлів, а з ним дві́сті й ві́сімнадцять мужчин. **10** А з синів Ба́ні: Шеломі́т, син Йосі́фійн, а з ним сотня й ші́стдеся́т мужчин. **11** А з Беваєвих синів: Захарі́й, син Беваі́в, а з ним двадцять і ві́сім мужчин. **12** А з Азга́дових синів: Йоханан, син Катані́в, а з ним сотня йдеся́т мужчин. **13** А з Адоні́камових синів — останні, а оце їхні іме́на: Елі́фелет, Еї́л, і Ше́мая, а з ними ші́стдеся́т мужчин. **14** А з Бігваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сі́мдеся́т мужчин. **15** І зібрав я їх до рі́чки, що впадає до Ага́ви, і ми таборува́ли там три дні. І перегля́нув я народ та священників, і не знайшов там ні́кого з Левієвих синів. **16** І послав я по Елі́езера, по Арі́їла, по Ше́маю, по Елнатана, і по Я́рива, і по Елнатана, і по Натана, і по Захарі́я, і по Мешулла́ма, го́лів, і по Йо́йарива, і по Елнатана, учителі́в. **17** І відправив я їх до Іддо, го́лови в місцевості Касі́ф'я, і вклав в їхні уста слова́, щоб говорити до Іддо та братів його, підда́них у місцевості Касі́ф'я, щоб вони привели́ нам служі́телів для дому нашого Бога. **18** І привели́ вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чолові́ка розумного з синів Махлі́, сина Леві́я, Ізраїлевого сина, та Шере́вею й синів його та братів його, — ві́сімнадцять, **19** та Ха́шавію, а з ним Еша́ю, з синів Мераре́їєвих, братів його та синів його — двадцять, **20** а з підда́нців храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Леві́там, — дві́сті й двадцять підда́нців: усі вони бу́ли озна́чені поіме́нно. **21** І проголо́сив я там пі́ст, над рі́чкою Ага́вою, щоб упоко́ряться нам перед лицем нашого Бога, щоб просити від Нього щасливо́ї дороги для нас і для ді́тей наших та для всього нашого маєтку, **22** бо я сороми́вся просити від царя війська та верхівці́в, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“ **23** І по́стили ми, і просили нашого Бога про це, і Він дав нам ублага́ти Себе. **24** І я відді́лив із священи́чих зверхників двана́дцять до Шере́веї, Хашаві́ї, і до десяти́бох їхніх братів з ними. **25** І відва́жив я їм срі́бло

й золото та посуд принесення нашого Божого дому, що принесли цар, і його радники, і його зверхники та весь Ізраїль, що знаходився там. **26** І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талантів срібла, а срібних речей — сто талантів, золота — сто талантів, **27** а золотих чаш — двадцять на тисячу дарейків, а посудин з золоченої й доброї міді — дві, дорогі, як золото. **28** І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків. **29** Пильуйте й бережіть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священників і Левитів та зверхниками батьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнат Господнього дому“. **30** І прийняли священники та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога. **31** І рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівників на дорозі. **32** І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні. **33** А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священника Меремота, сина Урійїного, а з ним був Елеазар, син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Ешуїн, та Ноадія, син Біннуїв, Левити, — **34** за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага. **35** Ті, що прийшли з полону, сини вигнання, принесли цілопалення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все цілопалення для Господа. **36** І віддали цареві накази царським сатрапам та намісникам Заріччя, а ті підтримували народ та Божий дім.

9 А як скінчилося це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священники та Левити не відділилися від народів цих країв з їхніми гідобами, від хананейян, перізеян, євусеян, аммонейян, моавітян, єгиптян та амореян, **2** бо побрали з їхніх дочок собі та своїм синам, змішалось святе насіння з народами цих країв, а рука зверхників та представників була перша в цьому спроневеренні“. **3** А коли я почув це слово, то роздер я одержу свою та плащ свого, і рвав волосья з голови своєї та з бороди своєї, і сидів остовпілий... **4** І зібралися до мене всі тремтятьчі перед словами Бога Ізраїлевого за спроневерення повернених, а я сидів остовпілий аж до жертви вечірньої. **5** А за вечірньої жертви встав я з упокорення свого, і, роздерши шату

свою та плащ свого, упав я на коліна свої, і простягнув руки свої до Господа, Бога мого... **6** І сказав я: „Боже мій, соромлюся я та стидаюся піднести, Боже мій, обличчя своє до Тебе, бо беззаконня наші помножилися понад голову, а наша провина виросла аж до неба! **7** Від днів наших батьків ми в великій провині аж до дня цього, а за наші беззаконня були віддані ми, наші царі, наші священники в руку царів цих країв на меч, на полон, і на грабїж, і на посоромлення обличчя, як цього дня. **8** А тепер на малу хвилю сталася нам милість від Господа, Бога нашого, щоб позоставити нам останок, і дати нам затвердитися на місці святині Його, щоб освітити очі наші, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашій неволі! **9** Бо раби ми, та в нашій неволі не покинув нас Бог наш, і прихилив до нас милість перед перськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дім нашого Бога й щоб відбудувати руїни його, та щоб дати нам захист в Юдеї та в Єрусалимі. **10** А тепер що скажемо, Боже наш, по цьому? Бо ми покинули заповіді Твої, **11** які Ти наказав через Своїх рабів пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посісти, він край нечистий через нечистість народу цих країв, через їхні гідоти, що наповнили його від краю до краю своєю нечистістю. **12** А тепер дочок своїх не давайте їхнім синам, а їхніх дочок не беріть для своїх синів, і не питайте їх про мир та про добро їх аж навіки, щоб ви стали сильні, та споживали добро цієї землі, і віддали на спадок вашим синам аж навіки. **13** А по тому всьому, що прийшло на нас за наші злі чини та за нашу велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав кару більше від гріха нашого, і дав нам таку рештку, — **14** чи знову ми ламатимемо заповіді Твої, і будемо посвоєчуватися з оцими мерзотними народами? Чи ж Ти не розгніваєшся на нас аж до вигублення нас, так що ніхто не позоставси б і не врятувався? **15** Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позоставили останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встояти нам за це перед лицем Твоїм!“

10 А коли Ездра молився та сповідався, плакав та припадав перед Божим домом, зібрався до нього з Ізраїля дуже великий збір, — чоловіки, і жінки та діти, бо народ плакав рівним плачем... **2** І відповів Шеханія, Єхіїлів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневерилися нашому Богові, бо взяли ми чужінок із народів цього краю за жінок. Але є ще надія для Ізраїля в цьому! **3** А тепер складімо заповіта нашому Богові, щоб випровадимо від себе всіх жінок

та народжене від них, за радою пана нашого, 23 А та тих, хто тремтить перед заповіддю нашого Бога, і буде зроблене за Законом. 4 Устань, бо на тобі ця річ, а ми з тобою. Будь мужній і дій!" 5 І встав Ездра, і заприсяг зверхників, священників і Левитів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. І вони заприсягли. 6 І Ездра встав з-перед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшівового сина, і ночував там. Хліба він не їв і води не пив, бо був у жалобі за спроневерення повернених. 7 І оголосили в Юдеї та в Єрусалимі до всіх повернених, щоб зібратися до Єрусалиму. 8 А кожен, хто не прийде до трьох днів, за порадою зверхників та старших, — увесь маєток того буде зроблений закляттям, а він буде вілучений із громади повернених. 9 І зібралися всі люди Юди та Веніямина до Єрусалиму до трьох днів, — це був дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. І сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтячи від цієї справи та від дощу. 10 І встав священник Ездра та й сказав до них: „Ви спроневірилися, і взяли чужинних жінок, щоб побільшити Ізраїлеву провину. 11 А тепер повиніться Господеві, Богові ваших батьків, і чиніть Його волю! І віддаліться від народів цього краю та від тих чужих жінок!“ 12 І відповіла вся громада, і сказали гучним голосом: „Так, за словом твоїм, ми повинні зробити! 13 Але народ численний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі. 14 Нехай же стануть наші зверхники за весь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінок, нехай прийде на означені часи, а з ними старші кожного міста та судді його, аж поки не відвернеться від нас жар гніву нашого Бога за цю річ“. 15 Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквин, а Мешуллам та Левит Шеббетай допомагали їм. 16 І зробили так повернення. І відділив собі священник Ездра людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поіменно. І сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу. 17 І скінчили до першого дня першого місяця справи про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінок. 18 І знайшлися поміж священниками синами, що взяли чужинних жінок, із синів Єшуї, сина Йоадакакового, та братів його: Моасея, і Еліезер, і Ярив, і Гедалія. 19 І дали вони руку свою, що повипроваджують жінок своїх, а винні принесли в жертву баранів з отари за провину свою. 20 А з синів Іммерових: Ханані та Зевадія. 21 І з синів Харімових: Массея, і Елія, і Шемая, і Єхіл, і Уззія. 22 Із синів Пашхурових: Ел'йоенай,

Маасея, Ізмаїл, Натанаїл, Йозавад та Ел'аса. 23 А з Левитів: Йозавад, і Шім'ї, і Келая, він Келіта, Петахія, Юда та Еліезер. 24 А з співаків: Ел'яшів. А з придверних: Шаллум, і Телем, та Урі. 25 А з Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Іззія, і Малкійя, і Мійямін, і Елеазар, і Малкійя та Беная. 26 А з синів Еламових: Маттанія, Захарій, і Єхіл, і Авді, і Єремот, і Елія, 27 І з синів Затту: Ел'йоенай, Ел'яшів, Маттанія, і Єремот, і Завад та Азіза. 28 А з синів Беваєвих: Єгоханан, Хананія, Заббай, Атлай. 29 І з синів Банієвих: Мешуллам, Маллух, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот. 30 І з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная, Маасея, Маттанія, Веселіл, і Біннуй та Манасія. 31 І з синів Харімових: Еліезер, Ішшія, Малкійя, Шемая, Шімон, 32 Веніямин, Маллух, Шемарія. 33 З синів Хашумових: Маттеная, Маттатта, Завад, Еліфелет, Єремай, Манасія, Шім'ї. 34 З синів Банаєвих: Маадай, Амрам, і Уїл, 35 Беная, Бедея, Келугу, 36 Ванія, Меремот, Ел'ятів, 37 Маттанія, Маттеная, і Ясая, 38 і Бані, і Бійнуй, Шім'ї, 39 і Шелемія, і Натан, і Адая, 40 Махнадвай, Шашай, Шарай, 41 Азарііл, і Шелемія, Шемарія, 42 Шаллум, Амарія, Йосип. 43 А з синів Нево: Єїл, Маттітія, Завад, Зевіна, Яддай, і Йоїл, Беная. 44 Усі оці взяли були чужинних жінок, а деякі з цих жінок і дітей породили.

Неемія

1 Слова Неемії, Гахаліїнога сина: „І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан. **2** І прийшов Ханані, один із братів моїх, він та люди з Юдеї. І запитався я їх про юдеїв, що врятувалися, що позостали від полону, та про Єрусалим. **3** А вони сказали мені: „Позостали, що лишилися з полону, там в ґаньбі, а мур Єрусалиму поруйнований, а брами його попалені огнем“... **4** І сталося, як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога. **5** І сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізний, що дотримуєш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримуєш заповіді Своєї, — **6** нехай же буде ухो Твоє чутке, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — і я і дім батька мого грішили! **7** Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уставів, і прав, які наказав Ти Мойсеєві, рабові Своему. **8** Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсеєві, Своему рабові, говорячи: як ви спроневіритесь, — Я розпорощу вас поміж народами! **9** Та коли навернетесь до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, то якщо будуть ваші вигнанці на краю небес, — то й звідти позбираю їх, і приведу до того місця, яке Я вибрав, щоб там перебувало Ім'я Моє! **10** А вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою. **11** Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухो Твоє чутке до молитви Твогого раба та до молитви Твоїх рабів, що прагнуть боятися Ймення Твогого! І дай же сьогодні успіху Своему рабові, і дай знайти милосердя перед оцим мужем!“ А я був чашником царевим.

2 І сталося в місяці нісані, двадцятого року царя Артаксеркса, було раз вино перед ним. І взяв я те вино й дав цареві. І я, здавалося, не був сумний перед ним. **2** Та сказав мені цар: „Чому обличчя твоє сумне, — чи ти не хворий? Це не інше що, як тільки сум серця“. І я вельми сильно злякався! **3** І сказав я до царя: „Нехай цар живе навки! Чому не буде сумне обличчя мое, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“ **4** І сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“ І я помолився до Небесного Бога, **5** і сказав цареві: Якщо це цареві вгодне,

і якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, — і я відбудую його!“ **6** І сказав мені цар (а цариця сиділа при ньому): „Скільки часу буде дорога твоя, і коли ти повернешся?“ І сподобалося це цареві, і він послав мене, а я призначив йому час. **7** І сказав я цареві: „Якщо це цареві вгодне, нехай дадуть мені листи до намісників Заріччя, щоб провадили мене, аж поки не прийді до Юдеї, **8** і листа до Асафа, дозорця царевого лісу, щоб дав мені дєрева на брусся для замкових брам, що належать до Божого дому, і для міського муру, і для дому, що до нього ввійду“. І дав мені цар в міру того, як добра була Божя рука надо мною. **9** І прибув я до намісників Заріччя, і дав їм цареві листи. А цар послав зо мною зверхників війська та верхівців. **10** І почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонітянин Товія, і було їм прикро, дуже прикро, що прийшов чоловік клопотатися про добро для Ізраїлевих синів. **11** І прийшов я до Єрусалиму, і був там три дні. **12** І встав я вночі, я та трохи людей зо мною, і не розповів я нікому, що Бог мій дав до мого серця зробити для Єрусалиму. А худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею їздив. **13** І вийшов я Долинною брамою вночі, і пішов до джерелі Таннін, і до брами Смітникової. І я докладно оглянув мури Єрусалиму, що були поруйновані, а брами його були попалені огнем. **14** І перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для переходу худоби, що була підо мною. **15** І йшов я долиною вночі, і докладно оглядав мур. Потім я вернувся, і ввійшов Долинною брамою, і вернувся. **16** А заступники не знали, куди я пішов та що я роблю, а юдеям, і священникам, і шляхті, і заступникам, і решті тих, що робили працю, я доти нічого не розповідав. **17** І сказав я до них: „Ви бачите біді, що ми в ній, що Єрусалим зруйнований, а брами його попалені огнем. Ідіть, і збудуйте мур Єрусалиму, і вже не будемо ми ґаньбою!“ **18** І розповів я їм про руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав він мені. І сказали вони: „Станемо й збудуємо!“ І зміцнили вони руки свої на добре діло. **19** І почув це хоронянин Санваллат та аммонітянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погорджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“ **20** А я їм відповів і сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам успіх, а ми, Його раби, станемо й збудуємо! А вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалимі!“

3 І встав Еліяшів, первосвященик, та брати його священики, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставляли її двері, й аж до башти Меа освятили її, аж до башти Ханан'їла. **2** А поруч нього будували ерихоняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв. **3** А браму Рибну збудували сини Сенатії, і вони покрили її бруссьми, і повставляли двері її, замкі її та засуви її. **4** А поруч них направляв Меремот, син Урії, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехії, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син. **5** А поруч них направляли текояни, але їхні вельможі не схилили своєї шиї в службу свого Господа. **6** А браму Стару направляли Йояда, син Пасеахів, та Мешуллам, син Бесодейн, — вони покривали бруссьми, і вставляли двері її, і замкі її та засуви її. **7** А поруч них направляв гів'онянин Мелатія та меронотейнин Ядон, люди Гів'ону та Міцпи, що належали до володіння намісника Заріччя. **8** Поруч нього направляв Уззіїл, син Хархаїн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів, — і вони відновили Єрусалима аж до Широкого муру. **9** А поруч нього направляв Рефая, син Хурів, зверхник половини єрусалимської округи. **10** А поруч нього направляв Єдая, син Харумафів, а то навпроти дому свого, а при його руці направляв Хаттуш, син Хашавнейн. **11** Другу міру направляв Малкійя, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей. **12** А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської округи, він та дочка його. **13** Браму Долину направляв Ханун та мешканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замкі її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітнікової брами. **14** А Смітнікову браму направив Малкійя, син Рехавів, зверхник бет-керемської округи, — він збудував її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її. **15** А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезеїв, зверхник округи Міцпи, — він збудував її, і покрив її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її, і направив мур ставу Шелах до царського садка, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста. **16** За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетцурської округи аж до місця навпроти Давидових гробів і аж до зробленого стау, і аж до дому Лицарів. **17** За ним направляли Левити: Рехум, син Баніїв, поруч нього направляв зверхник половини округи Кеїла, для своєї округи. **18** За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини округи Кеїла.

19 І направляв поруч нього Езер, син Єшуїн, зверхник округи, міру другу, від місця навпроти виходу до збройні наріжника. **20** За ним ревно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященика Еліяшіва. **21** За ним направляв Меремот, син Урії, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліяшівового дому й аж до кінця Еліяшівового дому. **22** А за ним направляли священики, люди йорданської округи. **23** За ним направляв Веніамин, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананіїно, при своєму домі. **24** За ним направляв Біннуї, син Хенададів, міру другу, від Азаріїного дому аж до наріжника й аж до рогу. **25** Палал, син Узаїв, — від місця навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язничному подвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів. **26** А підданці храму сиділи в Офелі аж до місця навпроти Водної брами на схід та навпроти виступаючої башти. **27** За ним направляли техояни, міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офельського муру. **28** З-над Кінської брами направляли священики, кожен навпроти дому свого. **29** За ним і направляв Садок, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемая, син Шеханіїн, сторож Східньої брами. **30** За ним направляв Хананія, син Шелеміїн, та Ханун, шостий син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехіїн, навпроти своєї кімнати. **31** За ним направляв Малкійя, син золотаря, аж до дому храмових підданців та крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної гориці. **32** А між наріжною горицею до Овечої брами направляли золотарі та крамарі.

4 І сталося, як почув Санваллат, що ми будуюмо того мура, то він запалився гнівом, і дуже розгнівався, і сміявся з юдеїв. **2** І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Що це роблять ці мізерні юдеї? Чи їм це позоставлять? Чи будуть вони приносити жертву? Чи закінчать цього дня? Чи оживлять вони ці каміння з куп пороху, а вони ж — попалені?“ **3** А аммонітянин Товійя був при ньому й сказав: „Та й що вони будують? Якщо вийде лисиця, то вона зробить дірку в їхній камінній стіні!“ **4** „Почуй, Боже наш, що ми стали погбродю, і поверни їхню ганьбу на голову їхню, і дай їх на здобич у край полону! **5** І не закрий їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лица Твого, бо вони образили будівничих!“ **6** І збудували ми того мура, і

був пов'язаний увесь той мур аж до половини його. А серце народу було, щоб далі робити! 7 І сталося, як почув Санваллат, і Товійя, і араби, і аммонітські, і ашдоїяни, що направляється єрусалимський мур, що віломи в стіні стали затарасовуватися, то дуже запалилися гнівом. 8 І змобилися вони всі разом, щоб іти воювати з Єрусалимом, та щоб учинити йому замішання. 9 І ми молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторожу вдень та вночі, перед ними. 10 І сказав Юда: „Ослабла сила носія, а звалищ багато, — і ми не зможемо далі будувати мур!“ 11 А наші ненависники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прийдемо до середини їх, і позабиваємо їх, та її спінімо працю!“ 12 І сталося, як приходили ті юдеїни, що сиділи при них, то говорили нам про це разів десять, зо всіх місць, де вони пробували. 13 Тоді поставив я сторожу здолу того місця за муром у печерах. І поставив я народ за їхніми родами, з їхніми мечами, їхніми ратищами та їхніми луками. 14 І розглянув я це, і встав і сказав я до шляхетних, і до заступників, і до решти народу: „Не бійтеся перед ними! Згадайте Господа великого та грізного, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочок ваших, жінок ваших та за домів ваших!“ 15 І сталося, як почули наші ворогі, що нам те відоме, то Господь зламав їхній задум, і всі ми вернулися до муру, кожен до праці своєї. 16 І було від того дня, що половина моїх юнаків робили працю, а половина їх міцно тримала списи, щити, і луки та панцері, а зверхники стояли позад Юдиного дому. 17 Будівничі працювали на мурі, а носії налагоджували тягар, — вони однією рукою робили працю, а однією міцно тримали списа. 18 А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стегна його, і так вони будували, а біля мене був сурмач. 19 І сказав я до шляхетних, до заступників та до решти народу: „Праця велика й простора, а ми повідділювані на мурі, далеко один від одного. 20 Тому то в місце, де почуєте голос сурми, туди негайно збирайтеся до нас. Бог наш буде воювати для нас!“ 21 І так ми робили працю, і половина їх міцно тримала списи від сходу ранньої зорі аж до появлення зір. 22 Також того часу сказав я до народу: „Кожен з юнаком своїм нехай ночують у середині Єрусалиму, і будуть вони для нас уночі — сторожею, а вдень — на працю“. 23 І ні я, ані брати мої, ані юнаки мої, ані сторожі, що були за мною, ми не здіймали своєї одяжі, — кожен мав свою зброю при своєму стегні.

5 І був великий крик народу та їхніх жінок на своїх братів юдеїв. 2 І були такі, що говорили:

„Ми даємо в заставу синів своїх та дочок своїх, і беремо збіжжя, і їмо й живемо!“ 3 І були такі, що говорили: „Ми заставляємо поля свої, і виноградники свої, і домів свої, і беремо збіжжя в цьому голоді!“ 4 І були такі, що говорили: „Ми позичаємо срібло на податок царський за наші поля та наші виноградники. 5 А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тиснемо наших синів та наших дочок за рабів, і є з наших дочок утіскувані. Ми не в силі робити, а поля наші та виноградники наші належать іншим“. 6 І сильно запалав у мені гнів, коли я почув їхній крик та ці слова! 7 А моє серце дало мені раду, і я сперечався з шляхетними та з заступниками та й сказав їм: „Ви заставою тиснете один одного!“ І скликав я на них великі збори. 8 І сказав я до них: „Ми викуповуємо своїх братів юдеїв, проданих поганам, за нашою спромогою, а ви будете продавати своїх братів, і вони продаються нам?“ І мовчали вони, і не знаходили слова... 9 І сказав я: „Не добра це річ, що ви робите! Чи ж не в боязні нашого Бога ви маєте ходити, через ганьбу від тих поганів, наших ворогів? 10 Також і я, брати мої та юнаки мої були позикодавцями срібла та збіжжя. Опустімо ж ми оцей борг! 11 Верніть їм зараз їхні поля, їхні виноградники, їхні оливки, й їхні домів та відсотою срібла, і збіжжя, виноградний сік та нову оливу, що ви дали їм у заставу за них!“ 12 І вони сказали: „Повернемо, і не будемо жадати від них! Зробимо так, як ти говориш!“ І покликав я священників, і заприсягнув їх зробити за цим словом. 13 Витрусив я й свою пазуху та й сказав: „Нехай отак витрусить Бог кожного чоловіка, хто не сповнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай буде такий витрушений та порожній!“ І сказали всі збори: „Амінь!“ І славили вони Господа, і народ зробив за цим словом. 14 Також від дня, коли цар наказав мені бути їхнім намісником в Юдиному краї від року двадцятого й аж до року тридцять другого царя Артаксеркса, — дванадцять літ не їв намісничого хліба ані я, ані брати мої. 15 А намісники попередні, що були передо мною, чинили тяжке над народом, і брали від них хлібом та вином одного дня сорок шеклів срібла; також їхні слуги панували над народом. А я не робив так через страх Божий. 16 А також у праці того муру я підтримував, і поля не купували ми, а всі мої слуги були зібрані там над працею. 17 А за столом моїм були юдеї та заступники, — сто й п'ятдесят чоловіка, та й ті, хто приходив до нас із народів, що навколо нас. 18 А що готувалося на один день, було: віл один, худоби дрібної — шестеро вибраних, і птиця

готувалася в мене, а за десять день виходило багато всякого вина. А при тому я не жадав намісничого хліба, бо та робота направи мурів була тяжка на тому народі. 19 Запам'ятай же мені, Боже мій, на добре все те, що я робив для цього народу!

6 І сталося, коли почув Санваллат, і Товія, і араб Гешем та решта наших ворогів, що я збудував мур, і що не позосталося в ньому вілому, — але до цього часу дверей у брамах я не повставляв, — 2 то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Приходь, і вмовимося разом у Кефірїмі в долині Оно!“ А вони замишляли зробити мені зло. 3 І послав я до них послів, говорячи: „Я роблю велику працю, і не можу прийти. Навіщо буде перервана ця праця, як кину її та підуть до вас?“ 4 І послали до мене так само чотири рази, а я відповідав їм так само. 5 І так само Санваллат п'ятий раз прислав до мене слугу свого, а в руці його був відкритий лист. 6 А в ньому написано: „Чується серед народів, і Гашму говорить: Ти та юдеї замишляєте відділитися, тому то ти будеш того мур, і хочеш бути їм за царя, за тими словами. 7 Та й пророків ти понаставляв, щоб викрикували про тебе в Єрусалимі, говорячи: Цар в Юді! А тепер цар почує оці речі. Отож, — приходь, і порадьмося разом!“ 8 І послав я до нього, говорячи: „Не було таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повимишляв!“ 9 Бо всі вони лякали нас, говорячи: „Нехай ослабнуть їхні руки з цієї праці, — і не буде вона зроблена!“ Та тепер, о Боже, зміцни мої руки! 10 І я ввійшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'їлового сина, а він був задержаний. І він сказав: „Умовмося піти до Божого дому, до середини храму, і замкнемо храмові двері, бо прийдуть забити тебе, — власне вночі прийдуть забити тебе“. 11 Та я відказав: „Чи такий чоловік, як я, має втікати? І хто є такий, як я, що ввійде до храму й буде жити? Не ввійду!“ 12 І пізнав я, що то не Бог послав його, коли він говорив на мене те пророцтво, а то Товія та Санваллат підкупили його... 13 Бо він був підкуплений, щоб я боявся, — і зробив так, і згрішив. Це було для них на злий поговір, щоб образити мене. 14 Запам'ятай же, Боже мій, Товії та Санваллатові за цими вчинками його, а також пророкиці Ноадії та решті пророків, що страхали мене! 15 І був закінчений мур двадцятого й п'ятого дня місяця елула, за п'ятдесят і два дні. 16 І сталося, як почули про це всі наші вороги, та побачили всі народи, що були навколо нас, то вони впали в очі своїх та й пізнали, що ця праця була зроблена від нашого Бога! 17

Тими днями також шляхетні юдеї писали багато своїх листів, що йшли до Товії, а Товіїні приходили до них. 18 Бо багато-хто в Юдеї були записяженими приятелями йому, бо він був зять Шеханії, Арахового сина, а син його Єгоханан узяв дочку Мешуллама, Берехіїного сина. 19 І говорили передо мною добре про нього, а слова мої передавали йому. Товія посилав листи, щоб настрахати мене.

7 І сталося, як був збудований мур, то повставляв я двері, і були понаставлявані придверні, співаки та Левити. 2 І призначив я над Єрусалимом свого брата Ханані та зверхника твердині Хананію, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших. 3 І сказав я до них: „Нехай не відчиняються єрусалимські брами аж до спекі сонця. І поки вони самі стоять, нехай позамикають двері, і так тримайте. І поставити варти з єрусалимських мешканців, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“ 4 А місто було широко-просторе й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані. 5 І поклав мені Бог мій на серце моє зібрати шляхетних, і заступників та народ, щоб переписати. І знайшов я книжку перепису тих, хто прийшов перше, а в ній я знайшов написане таке: 6 Оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходоносор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого, 7 ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемією, Азарією, Раамією, Нахаманієм, Мордехаем, Білшаном, Місперетом, Бігваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: 8 синів Пар'ошових — дві тисячі сто й сімдесят і два, 9 синів Шеватїїних — три сотні і сімдесят і два, 10 синів Арахових — шість сотень п'ятдесят і два, 11 синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять, 12 синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, 13 синів Заттуєвих — вісім сотень сорок і п'ять, 14 синів Заккаєвих — сім сотень і шістдесят, 15 синів Біннуєвих — шість сотень сорок і вісім, 16 синів Беваєвих — шість сотень двадцять і вісім, 17 синів Азгадових — дві тисячі три сотні двадцять і два, 18 синів Адонікамових — шість сотень шістдесят і сім, 19 синів Бігваєвих — дві тисячі шістдесят і сім, 20 синів Адінових — шість сотень п'ятдесят і п'ять, 21 синів Атерових, — з синів Хізкійїних — дев'ятдесят і вісім, 22 синів Хашумових — три сотні двадцять і вісім, 23 синів Бецаєвих — три сотні двадцять і чотири, 24 синів Харіфових — сто дванадцять, 25 синів Гів'онових — дев'ятдесят і п'ять, 26 людей з Віфлеему та

Нетофи — сто вісімдесят і вісім, 27 людей з Анототу — сто двадцять і вісім, 28 людей з Бет-Азмавету — сорок і два, 29 людей з Кір'ят-Єаріму, Кефіри та Беероту — сім сотень сорок і три, 30 людей з Рами та Гави — шість сотень двадцять і один, 31 людей з Міхмасу — сто двадцять і два, 32 людей з Бет-Елу та Аю — сто двадцять і три, 33 людей з Нево Другого — п'ятдесят і два, 34 виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, 35 виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, 36 виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, 37 виходьків з Лоду, Хадіду й Оно — сім сотень і двадцять і один, 38 виходьків з Сенаї — три тисячі дев'ять сотень і тридцять. 39 Священиків: синів Єдаїних з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, 40 синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, 41 синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, 42 синів Харімових — тисяча сімнадцять. 43 Левитів: синів Ісусових з Кадмілового дому, з Годавиних синів — сімдесят і чотири. 44 Співаків: синів Асафових — сто сорок і вісім. 45 Придверних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітиних, синів Шоваєвих — сто тридцять і вісім, 46 Храмових піддданців: сини Ціхині, сини Хасуфині, сини Таббаотів, 47 сини Керосові, сини Сіїні, сини Падонові, 48 сини Леваніні, сини Хаґавині, сини Салмаєві, 49 сини Хананові, сини Гідделові, сини Гахарові, 50 сини Реаїні, сини Рецінові, сини Некодині, 51 сини Газзамові, сини Уззині, сини Пасаєхові, 52 сини Бесаєві, сини Меунімові, сини Нефішесінові, 53 сини Бакбутові, сини Хакуфині, сини Хархурові, 54 сини Бацлітові, сини Мехидині, сини Харшині, 55 сини Баркосові, сини Сісерині, сини Темахові, 56 сини Неціяхові, сини Хатіфіні. 57 Синів Соломонових рабів: сини Сотасєві, сини Соферетові, сини Перідині, 58 сини Яяліні, сини Дарконові, сини Гідделові, 59 сини Шефатіїні, сини Хаттілові, сини Похерет-ґаццеваїмові, сини Амонові, — 60 усього цих храмових піддданців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. 61 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: 62 синів Делаїних, синів Товійїних, синів Некодиних — шість сотень сорок і два. 63 А з священиків: сини Ховаїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гілеадянина Барзіллая, і став зватися їхнім ім'ям. 64 Вони шукали запису свого родоводу, але він не знайшовся, — і були вони вілучені зо священства, 65 а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до урїму та тумміму. 66 Усього збору

разом — сорок дві тисячі триста й шістдесят, 67 окрім їхніх рабів та їхніх невільників, — цих було сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співачок — двісті й сорок і п'ять. 68 Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, 69 верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч і сім сотень і двадцять. 70 А частина голів батьківських родів дали на працю: намісник дав до скарбниці: золота тисячу дарейків, кропильниць — п'ятдесят, священничих шат — п'ятсот і тридцять. 71 А з голів батьківських родів дали до скарбниці на працю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін. 72 А що дала решта народу: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священничих шат — шістдесят і сім. 73 І осілися священики, і Левити, і придверні, і співаки, і дехто з народу, і храмові піддданці, і весь Ізраїль по своїх містах. Як настав сьомий місяць, то Ізраїлеві сини були по своїх містах.

8 І зібрався увесь народ, як один чоловік, на майдан, що перед Водною брамою, і сказали учителеві Ездрі принести книги Мойсеевого Закону, що наказав був Господь Ізраїлеві. 2 І приніс священник Ездра Закона перед збори з чоловіків та аж до жінок, і всіх, хто розумів чути, першого дня сьомого місяця. 3 І читав він у нім на майдані, що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінками та тими, хто розуміє, а уші всього народу були звернені до книги Закону. 4 І стояв учитель Ездра на дерев'яному підвищенні, що зробили для цієї справи, а при ньому стояв Маттітія, і Шема, і Аная, і Урійя, і Хілкійя, і Маасея на правійці його, а на лівійці його: Педая, і Мішаїл, і Малкійя, і Хашум, і Хашбаддана, Захарій, Мешуллам. 5 І розгорнув Езра цю книгу на очах усього народу, бо він був вище від усього народу, а коли він розгорнув, увесь народ устав. 6 І поблагословив Ездра Господа, Бога великого, а увесь народ відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднесенням своїх рук. І всі схилилися, і вклонялися Господеві обличчям до землі! 7 А Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годійя, Маасея, Келїта, Азарія, Йозавад, Ханан, Пелая та Левити пояснювали народові Закону, а народ був на своєму місці. 8 І читали в книзі, у Божому Законі виразно, і вияснявали значення, і робили зрозумілим читане. 9 І сказав намісник Неємія, і священник учитель Ездра й Левити, що вияснявали народові, до всього народу: „День цей — святий він для Господа, Бога

вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Бо плакав увесь нарід, як почув слова Закону. **10** І сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодке, і посилайте частки тому, в кого нема наготовленого. Бо святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість у Господі — це ваша сила!“ **11** І Левити потішали весь нарід, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“ **12** І пішов увесь нарід їсти та пити, і посылати частки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розповіли йому. **13** А другого дня зібралися голови батьківських родів усього народу, священники та Левити, до вчителя Ездри, щоб він вияснив їм слова Закону. **14** І знайшли написане в Законі, що наказав був Господь через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кучках у свято сьомого місяця, **15** і щоб розголосили й оголосили по всіх своїх містах та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на гору, і понаносьте галуззя оливкового, і галуззя дерева оливкового, і галуззя миртового, і галуззя пальмового, і галуззя густолистого дерева, щоб поробити кучки, як написано“. **16** І вийшов народ, і поназнушували, і поробили собі кучки кожен на даху своїм, і в подвір'ях своїх, і в подвір'ях Божого дому, і на майдані Водної брами, і на майдані брами Єфремової. **17** І поробила кучки вся громада, що вернулася з полону, і сиділа в кучках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Навіинового сина, аж до дня цього. І була дуже велика радість! **18** І читав и в книзі Божого Закону щоденно, від першого дня аж до дня останнього. І справляли свято сім день; а восьмого дня — віддання, за уставом.

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зібралися Ізраїлеві сини в пості та в веретинах, а на них — порох. **2** А Ізраїлеве насіння відділилося від усіх чужинців, і поставали й визнавали гріхи свої та провини своїх батьків. **3** І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Закону Господа, Бога свого, а чверть сповідалися і вклонялися Господеві, Богові своєму. **4** І стали на левітському підвищенні Ісус, і Бані, Кадміл, Шеванія, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і клікали сильним голосом до Господа, Бога свого. **5** І сказали Левити: Ісус, і Кадміл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годійя, Шеванія, Петахія: „Устаньте, благословіть Господа, Бога свого, від віку аж до віку! І нехай благословляють Ім'я слави Твої, і нехай воно буде звеличене над усяке благословення та славу! **6** Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхнє військо, землю та все, що на ній, моря та все, що в

них, і Ти оживляєш їх усіх, а небесне військо Тобі вклоняється! **7** Ти — то Господь, Бог, що вибрав Аврама, і вивів його з халдейського Уру, і дав йому ім'я Авраам. **8** І Ти знайшов серце його вірним перед лицем Своїм, і склав був із ним заповіта, щоб дати край хананеян, хіттеян, амореян, перізеєян, євусеян, гіргасеян, щоб дати насінню його. І Ти виконав слова Свої, бо Ти праведний! **9** І побачив Ти біду наших батьків ув Єгипті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем. **10** І дав Ти знакі та чуда на фараоні та на всіх його рабах, і на всім народі краю його, бо пізнав Ти, що вони гордо повдовдилися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я, як видно цього дня. **11** І море Ти розсік перед ними, і вони перейшли серед моря по суходолу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до глибін, як камінь до бурхливої води. **12** І Ти провадив їх стовпом хмари вдень, а стовпом огню вночі, щоб освітлювати їм ту дорогу, якою мали йти. **13** І Ти зійшов був на гору Сінай, і говорив з ними з небес, і дав їм справедливі права та правдиві закони, устави та заповіді добрі. **14** І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді, й устави та право наказав Ти їм через раба Свого Мойсея. **15** І хліб із небес дав Ти був їм на їхній голод, і воду зо скелі Ти вивів був їм на їхню спрагу. І Ти сказав їм, щоб ішли посісти край, який Ти присягнув дати їм. **16** Та вони й наші батькі були вперті, і робили твердою свою шию, і не слухали Твоїх заповідей. **17** І відмовлялися вони слухати, і не пам'ятали чуд Твоїх, які Ти чинив був із ними, і стали твердоші, і настановили собі голову, щоб вернутися до своєї неволі в непослуху. Та Ти Бог, що прощаєш, Ти ласкавий та милосердний, довготерпеливий та багатомилостивий, — і Ти не покинув їх! **18** Хоч вони зробили були собі літого тельця та сказали: Оце бог твій, що вівів тебе з Єгипту, і робили великі образи, **19** та Ти в великім Своїм милосерді не залишив їх у пустині, — стовп хмари не відходив від них удень, щоб вести їх дорогою, а стовп огню вночі, щоб освітлювати їм дорогу, якою мали йти. **20** І Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудрими, і манни Своєї не стримував від їхніх уст, і воду Ти їм давав на їхнє прагнення. **21** І сорок літ живив Ти їх у пустині. Не було недостатку ні в чому, — одежі їхні не дёрлися, а ноги їхні не пухли. **22** І дав Ти їм царства та народи, які призначив на поділ, — і вони посіли край Сигона, і край царя хешбонського, і край Ога, царя башанського. **23** А їхніх синів Ти помножив, як зорі небесні, і ввів їх до краю, що про нього казав Ти їхнім батькам, щоб ішли посісти. **24** І ввійшли сини, і посіли той край,

і Ти впокорів перед ними мешканців того краю ханаанейян, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та народи того краю, щоб чинити з ними за своєю волею. **25** І поздобували вони міста укріплені, та землю ситу, і посіли доли, повні всякого добра, повитісуювані в скелях водозбори, виноградники, і оливки, і багато овочевих дерев. І вони їли й наситилися, і поставали товсті, і насолоджувалися Твоїм великим добром. **26** І стали вони неслухняні, і побунтувалися проти Тебе, і кинули Закона Твого геть за свою спину, і позабивали пророків Твоїх, що свідчили між ними, щоб повернути їх до Тебе. І чинили вони великі образи. **27** І дав Ти їх у руку їхніх ворогів, а ті утискали їх. А в часі горя свого вони кликали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своїм великим милосердям давав їм спасителів, і вони спасали їх з руки їхніх ворогів. **28** Та коли був їм мир, вони знову чинили зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у руку їхніх ворогів, і ті панували над ними. І вони знову кликали до Тебе, а Ти з неба їх вислуховував, і спасав їх за милосердям Своїм довгий час. **29** І свідчив Ти проти них, щоб повернути їх до Закону Твого, та вони чинили лихе, і не слухалися заповідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б людина чинила, то жила б ними, — і ставало рамено їх неслухняне, а шию свою робили твердою, і не слухалися. **30** І zvolікав Ти їм довгі роки, і свідчив проти них Своїм Духом через Своїх пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у руку народів цих країв. **31** І через велике Своє милосердя Ти не вигубив і не покинув їх, бо Ти Бог ласкавий та милосердний! **32** А тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість, — нехай не буде малою перед лицем Твоїм уся та мұка, що спіткала нас, наших царів, наших зверхників, і священників наших, і пророків наших, і батьків наших, і весь Твій народ від днів асирійських царів аж до цього дня! **33** А ти справедливий у всьому, що приходить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедливі. **34** А наші царі, наші зверхники, наші священники та наші батькі не виконували Закона Твого, і не слухалися заповідей Твоїх та свідцтв Твоїх, що Ти свідчив проти них. **35** І вони в царстві своїм та в великім добрі Твоїм, яке Ти їм давав, і в тому просторому та ситому краї, що Ти дав перед ними, не служили Тобі, і не відвернулися від своїх злих чинів. **36** Ось ми сьогодні раби, а цей Край, що Ти дав йому нашим батькам, щоб їсти плід його та добро його, — ось ми раби в ньому! **37** І він множить свій урожай для царів, яких Ти дав над нами за наші гріхи, і

вони панують над нашими тілами та над нашою худобою за своїм уподобанням, і ми в великому утискові!“ **38** Через те все ми складаємо певну умову, і підписуємо, а печатки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священники.

10 А між тих, що поклали печатки, були: намісник Неємія, син Хахаліїн, і Цідкійя, **2** Серая, Азарія, Еремія, **3** Пашхур, Амарія, Малкійя, **4** Хаттуш, Шеванія, Маллух, **5** Харім, Меремот, Овадія, **6** Даніїл, Гіннетон, Барух, **7** Мешуллам, Авійя, Мійямін, **8** Маазія, Білгаї, Шемаїя, — оце священники. **9** А Левіти: Ісус, син Азаніїн, Біннуй, з Хенададових синів, Кадміїл. **10** А їхні брати: Шеванія, Годійя, Келіта, Пелая, Ханан, **11** Міха, Рехов, Хашавія, **12** Заккур, Шеревія, Шеванія, **13** Годійя, Бані, Беніну. **14** Глови народу: Пар'ош, Пахат-Моав, Елам, Затту, Бані, **15** Бунні, Аз'дад, Бевай, **16** Адоніїя, Бігвай, Аділ, **17** Атер, Хізкійя, Аззур, **18** Годійя, Хашум, Бецаї, **19** Харіф, Анатот, Невай, **20** Магпіяш, Мешуллам, Хезір, **21** Мешезав'їл, Садок, Яддуя, **22** Пелатія, Ханан, Аная, **23** Осія, Хананія, Хашшув, **24** Галлохеш, Пілха, Шовек, **25** Рехум, Хашавна, Маасея, **26** і Ахійя, Ханан, Анан, **27** Маллух, Харім, Баана. **28** І решта народу, священники, Левити, придверні, співаки, храмові підданці, і кожен, відділений від народів краю до Божого Закону, їхні жінки, їхні сини, та їхні дочки, кожен знаючий та розуміючий, **29** зміцнюють присягу при браттях своїх, при своїх шляхетних, і вступили в клятву та присягу, щоб ходити в Божому Законі, що був даний через Мойсея, Божого раба, і щоб дотримуватися, і щоб виконувати всі заповіді Господа, нашого Бога, і права Його, і постанови Його, **30** і що не дамо наших синів народам краю, а їхніх дочок не візьмемо для наших синів. **31** А від народів цього Краю, що спроводжують товари та всяке збіжжя в день суботній на продаж, не візьмемо від них у суботу та в святі дні, і сьомого року понехасемо землю та всякого роду борги. **32** І поставили ми собі за обов'язок, щоб давати нам третину шекля в рік на службу дому нашого Бога, **33** на хліб показний, і на постійний дар, і на постійне цілопалення, на суботи, на молодики, на свята, і на освячені речі, і на жертви за гріх на окуплення за Ізраїля, і на всяку працю дому нашого Бога. **34** І кинули ми жеребкі про пожертву дров, священники, Левити та народ, щоб приносити до дому нашого Бога, за домом наших батьків, на означені часі рік-річно, щоб палити на жертвнику Господа, нашого Бога, як написано в Законі, **35** і щоб приносити первоплоди нашої землі та первоплоди всякого плоду зо всякого дерева рік-річно до Господнього дому, **36** і первороджених

синів наших та нашої худоби, як написано в Законі, і первороджених худоби нашої великої та худоби нашої дрібної, щоб принести до дому нашого Бога до священників, що служать у домі нашого Бога, **37** і первопочаток наших діж, і наші принищення, і плід усякого дѣрева, молодѣ вино та оливу спровадимо священникам до кімнат дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх містах нашої роботи. **38** І буде священник, син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесуть десятину від десятини до дому нашого Бога до комір, до скарбниці. **39** Бо до комір будуть зносити сини Ізраїлеві та сини Левитів принищення збіжжя, молодого вина та оливи, і там є речі святині, служачі священники, і придверні, і співакі. І ми не опустимо дому нашого Бога!

11 І сиділи зверхники наро́ду в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привести одного з десяти сидіти в Єрусалимі, місті святому, а дев'ять частин застаються по інших містах. **2** І поблагословив народ усіх тих людей, що пожертвувалися сидіти в Єрусалимі. **3** А оце голови округи, що сиділи в Єрусалимі, а по Юдиних містах сиділи, кожен у своїй посілости, по своїх містах, Ізраїль, священники, і Левити, і храмові підданці, і сини Соломонових рабів. **4** А в Єрусалимі сиділи оці з синів Юдиних та з синів Веніяминових. Із синів Юдиних: Атая, син Уззій, сина Захарія, сина Амарії, сина Шефатії, сина Магаліїла, із синів Перецових. **5** І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йояріва, сина Захарія, сина Шілоні. **6** Усіх синів Перецових, що сиділи в Єрусалимі, було чотири сотні шістдесят і вісім хоробрих людей. **7** А оце Веніяминові сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоеда, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітіїла, сина Ісаї. **8** А по ньому: Габбай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім. **9** А Йоїл, син Зіхрі, був провідником над ними, а Юда, син Сенеї, другий над містом. **10** Із священників: Єдая, син Йоярив, Яхін, **11** Серая, син Хілкїї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі. **12** А їхніх братів, що робили службу для Божого дому, — вісім сотень і двадцять і два. І Адая, син Єрохама, сина Пелалії, сина Амці, сина Захарія, сина Пашхура, сина Малкїї, **13** а їхніх братів, голів батьківських родів у двісті сорок і два. І Амасай, син Азарїїла, сина Ахезая, сина Мешіллемота, сина Іммера, **14** а їхніх братів, хоробрих вояків, сто двадцять і вісім, а

провідник над ними — Завдіїл, син Гедоліма. **15** А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама, сина Хашавії, сина Бунні. **16** А Шаббетай та Йозавад були над зовнішньою службою для Божого дому, з голів Левитів. **17** А Матанія, син Міхи, сина Завді, сина Асафового, був головою, що починав славословити при молитві, і Бакбукія, другий з братів його, і Авда, син Шаммуї, сина Галала, сина Єдутиного. **18** Усіх Левитів у святому місті було двісті вісімдесят і чотири. **19** А придверні: Аккув, Талмон та їхні брати, що сторожили при брамах, — сто сімдесят і два. **20** А решта Ізраїля, священники, Левити були по всіх Юдиних містах, кожен у наділі своїм. **21** А храмові підданці сиділи в Офелі, а Цїха та Гїшпа були над підданцями. **22** А провідником Левитів в Єрусалимі був Уззі, син Бані, сина Хашавії, сина Маттанії, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при службі Божого дому, **23** бо був царів наказ про них та певна оплата на співаків про кожен день. **24** А Петахія, син Мешезав'їла, із синів Зераха, сина Юдиного, був при руці царя для всіх справ наро́ду. **25** А по дворах на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залежних її містах, і в Дівоні та залежних його містах, і в Єкавцеїлі та залежних його містах, **26** і в Єшуї, і в Моладі, і в Бет-Пелеті, **27** і в Хасар-Шуалі, і в Беер-Шеві та залежних його містах, **28** і в Ціклагу, і в Мехоні та в залежних її містах, **29** і в Ен-Ріммоні, і в Цор'ї, і в Ярмуті, **30** Заноаху, Адулламі та дворах її, в Лакішу та полях його, в Азці та залежних її містах. І таборували вони від Беер-Шеві аж до долини Гінном. **31** А Веніяминові сини, починаючи від Геві, заселили оці міста: Міхмаш, і Аїя, і Бет-Ел та залежні його міста, **32** Анатот, Нов, Ананія, **33** Хацор, Рама, Гіттаїм, **34** Хадід, Цевоїм, Неваллат, **35** Лод і Оно, долина Харашім. **36** А з Левитів Юдині відділи жили в краю Веніямина.

12 А оце священники та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтіїловим, та з Ісусом: Серая, Ірмея, Ездра, **2** Амарія, Маллух, Хаттуш, **3** Шеханія, Рехум, Меремот, **4** Іддо, Гіннетой, Авїя, **5** Мійямін, Маадія, Білґа, **6** Шемая, і Йоярив, Єдая, **7** Саллу, Амок, Хілкїя, Єдая. Це голови священників та браті їхні за днів Ісуса. **8** А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, головний над славослов'ям він та браті його. **9** І Бакбукія та Унні, їхні брати, були навпроти них на сторожі. **10** А Ісус породив Йоякіма, а Йояким породив Ел'яшіва, а Ел'яшів породив Йояду, **11** а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя. **12** А за Йоякимових

днів були священики, голови батьківських родів: з роду Сераїного — Мерая, з Ірмеїного — Хананія, **13** з Ездриного — Мешуллам, з Амаріїного — Єгоханан, **14** з Меліхового — Йонатан, з Шеваніїно — Йосип, **15** з Харімового — Адна, з Мерайотового — Хелкай, **16** з Іддового — Захарій, з Гіннетонового — Мешуллам, **17** з Авійїного — Зіхрі, з Мін'ямінового та з Моадейного — Пілтай, **18** з Білгіного — Шаммуя, з Шемаїного — Йонатан, **19** а з Йоярівового — Маттенай, з Єдаїного — Уззі, **20** з Саллаєвого — Каллай, з Амокового — Евер, **21** з Хілкїїного — Хашавія, з Єдаїного — Натанїл. **22** Левити, голови батьківських родів, були записані за днів Ел'яшіва, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священики — за царювання Дарія перського. **23** Сини Левія, голови батьківських родів, записані в Книгу Хронік, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшівового. **24** А голови Левитів: Хашавія, Шеревія, і Ісус, син Кадміїлів, та браті їхні були навпроти них, щоб хвалити та славити за наказом Давида, Божого чоловіка, чергá за чергою. **25** Матанія, і Бакбукія, Овадія, Мешуллам, Талмон, Аккув, придвєрні, сторожа в бра́мних склáдах. **26** Вони були за днів Йоякіма, сина Ісуса, сина Йоцадакового, та за днів намісника Неемії та священика вчителя Ездри. **27** А в свято освячення єрусалимського муру шукали Левитів по всіх їхніх місцях, щоб привести їх до Єрусалиму справити свято освячення та радости з похвала́ми, із піснею, цимба́лами, а́рфами та з цїтрами. **28** І позбира́лися сині співаків та з окру́ги навко́ло Єрусалиму та з осель нетофатян, **29** і з Бет-Га́г'їл'гала, і з піль Геви та Азмавету, бо співакі побудува́ли собі двори́ навко́ло Єрусалиму. **30** І очїстилися священики та Левити, і вони очїстили народ, і брами та мур. **31** І поввóдив я Юдиних зверхників та радости і поставив два великі збори славослòвників та похóди, з них один пішов правóруч по муру до Смітнікової брами. **32** А за ними йшов Гошая та половина Юдиних зверхників, **33** і Азарія, Езра, і Мешуллам, **34** Юда, і Веніямин, Шема́я, і Ірмея. **35** А з священних синів із сýрмами: Захарій, син Йонатана, сина Шемаї, сина Маттанїї, сина Міхаї, сина Заккура, сина Асафового, **36** а брати його: Шема́я, і Азарїїл, Мілай, Гїлалай, Маай, Натанїл, і Юда, Хананї з музичними знаряддями Давида, Божого чоловіка, а вчитель Езра — перед ними. **37** А при Джерельній брамі, навпроти них, вони йшли ступеня́ми Давидового Міста, входом на стїну́ над Давидовим домом і аж до Водної брами на схід. **38** А другий збір славослòвників ішов лїво́руч, а за ним я та половина наро́ду, зве́рху по муру вище башти Печей та аж до

Широкого муру, **39** і від Єфремової брами та до брами Старої, і до брами Рїбної, і башти Ханан'їла, і башти Меа, і аж до брами Овечої, і спинїлися біля брами Ув'язнення. **40** І стали обїдва збори славослòвників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мною, **41** і священики: Ел'яким, Маасея, Мін'ямин, Міхая, Елїоенай, Захарій, Хананія з сýрмами, **42** і Маасея, і Шема́я, і Елеазар, і Уззі, і Єгоханан, і Малкїія, і Елам, і Езер. І співакі співали, а Ізрахїя був провідникóм. **43** І вони принóсили того дня великі жертви та раділи, бо Бог порадував їх великою радістю. І раділи також жінкі та діти, і аж далеко чу́та була радість Єрусалиму! **44** І того дня були попризна́чувані люди над коморами для скáрбів, для принóшень, для первоплòдів та для десяти́н, щоб знóсити в них з міських піль закóнні частки священикам та Левитам, бо радість Юдеї була — дивитися на священиків та на Левитів, що стояли! **45** І вони стерегли постанови свого Бога, і постанови про очїщення, і були співака́ми та придвє́рними за наказом Давида та сина його Соломона. **46** Бо відда́вна, за днів Давида та Асафа, були голови співаків та пісні хвали́ й збори славослòвників для Бога. **47** І ввесь Ізраї́ль за днів Зоровавеля та за днів Неемії давав частки співа́цькі та придвє́рничі, щодня нале́жне, і освячував це Левитам, а Левити освя́чували Аарóновим синам.

13 Того дня читане було з Мойсеєвої книги вголос наро́ду, і було зна́йдене написане в ній, що Аммонїтянин та Моавїтянин не ввійде до Божої громади, і так бу́де аж навіки, **2** бо вони не стрїли були Ізраїлевих синів хлібом та водою, і найня́ли були на нього Валаама прокля́сти його, та Бог наш обернув те прокля́ття на благослòвє́ння. **3** І сталося, як почули вони Закóн, то відді́лили від Ізраї́ля все чуже. **4** А перед тим священик Ел'яші́в, призначений до комори́ дому нашого Бога, близький Товї́їн, **5** то зробив йому велику комору, а туди давали ко́лиш жертву хлі́бну, ла́дан, і пóсуд, і десяти́ну збі́жжя, молоде вино та оливу, призначені за́повіддю для Левитів, і співаків, і придвє́рних, і священні́ч принесе́ння. **6** А за ввесь цей час не був я в Єрусали́мі, бо в тридцять другому році Артаксє́ркса, царя вавилонського, я прийшов був до царя, та по певному ча́сі ви́просився я від царя. **7** І прийшов я до Єрусали́му, і розгляну́вся в тому злі, що зробив Ел'яші́в Товї́ї, рóблячи йому комору на подві́р'ях Божого дому. **8** І було мені дуже зле, й я всі домашні Товї́їні речі повикида́в геть із комори. **9** І я сказав, і очїстили комори, а я вернув туди пóсуд Божого дому, хлі́бну жертву та ла́дан. **10** І дові́дався

я, що левитські частки не давалися, а вони повтікали кожен на поле своє, ті Левити та співаки, що робили свою працю. **11** І докоряв я заступникам та й сказав: „Чого опущений дім Божий?“ І зібрав я їх, і поставив їх на їхніх місцях. **12** І вся Юдея принісила десятину збіжжя, і молодого вина, і оливи до скарбниць. **13** І настановив я над скарбницями священика Шелемію й книжника Садока та Педаю з Левитів, а на їхню руку — Ханана, сина Заккура, сина Маттаніїного, бо вони були уважані за вірних. І на них покладено — ділити частки для їхніх братів. **14** Пам'ятай же мене, Боже, за це, і не зітрі моїх добродійств, які я зробив у Божому домі та в сторожках! **15** Тими днями бачив я в Юдеї таких, що топтали в суботу чавіла, і носили снопи, і нав'ючували на ослив вино, виноград, і фігі, і всілякий тягар, і везли до Єрусалиму суботнього дня. І я при свідках остеріг їх того дня, коли вони продавали живність. **16** А тирани мешкали в ньому, і постачали рибу й усе на продаж, і продавали в суботу Юдиним синам та в Єрусалимі. **17** І докоряв я Юдиним шляхетним та й сказав їм: „Що це за річ, яку ви робите, і безчестите суботній день? **18** Чи ж не так робили ваші батьки, а наш Бог спровадив усе це зло на нас та на це місто? А ви побільшуєте жар гніву на Ізраїля зневажанням суботи“. **19** І бувало, як падала вечерова тінь на єрусалимські брами перед суботою, то я наказував, — і були замікувані брами. І звелів я, щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тягар не входив суботнього дня! **20** І ночували крамарі та продавці всього продажного раз і два поза Єрусалимом. **21** І остеріг я їх при свідках та й сказав їм: „Чого ви ночуєте навпроти муру? Якщо ви повторите це, я простягну руку на вас!“ Від того часу вони не приходили в суботу. **22** І сказав я Левитам, щоб вони очістилися й приходили стерегти брами, щоб освятити суботній день. Також це запам'ятай мені, Боже мій, і змилуйся надо мною за великістю милости Твоєї! **23** Тими днями бачив я також юдеїв, що брали собі за жінок ашдод'янок, аммонітянок, моавітянок. **24** А їхні сини говорили наполовину по-ашдодському, і не вміли говорити по-юдейському, а говорили мовою того чи того народу. **25** І докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і заприсягав їх Богом, кажучи: „Не давайте ваших дочок їхнім синам, і не беріть їхніх дочок для ваших синів та для вас. **26** Чи ж не цим згіршив був Соломон, Ізраїлів цар, — а між багатьма народами не було такого царя, як він, і

був уподобаний Богові своєму, і Бог настановив його царем над усім Ізраїлем, — і його ввели в гріх ті чужі жінки? **27** І тому чи ж чуте було таке, щоб чинити все це велике лихо на спронеження проти нашого Бога, щоб брати чужих жінок?“ **28** А один із синів Йояди, сина Ел'яшів, великого священика, був зятем хоронянина Санваллата, — і я вигнав його від себе! **29** Запам'ятай же їм, Боже мій, за сплямлення священства та заповіту священничого та левітського! **30** І очистив я їх від усього чужого, і встановив черги для священиків та для Левитів, кожного в службі їх, **31** і для пожертви дров в означених часах, і для первоплодів. Запам'ятай же мене, Боже мій, на добро!“

Естер

1 І сталося за днів Ахашвероша, це той Ахашверош, що царював від Індії аж до Етіопії, сто й двадцять і сім округ, — **2** за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сۇзи. **3** Третього року свого царювання справив він гостину для всіх своїх князів та для своїх слуг війська перського та мідійського, старших та правителів округ, **4** показуючи багатство слави царства свого й пишну славу своєї величності довгі дні, сто й вісімдесят день. **5** А по скінченні цих днів справив цар для всього народу, що знаходився в замку Сۇзи, від великого й аж до малого, гостину на сім день на садковому подвір'ї царського палацу. **6** Біла, зелена та блакитна тканина, тримана віссюновими та пурпуровими шнүрами, вісіла на срібних стовпцях та мармурових колонах. Золоті та срібні ліжка стояли на підлозі з плиток з зеленого, білого, жовтого й чорного мармуру. **7** А напої подавали в золотому посуді, в посуді все різному, і царського вина було вельми щедро, за великою спроможністю царя. **8** А пиття було за встановленим порядком, — ніхто не примушував, бо цар так установив усім значним свого дому, щоб чинили за вподобою кожного. **9** Також цариця Вáштї справила гостину для жінок в царському домі царя Ахашвероша. **10** Сьомого дня, коли цареві стало вєсело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бігті, і Авагті, Зетарові та Каркасові, сімим євнухам, які служили перед обличчям царя Ахашвероша, **11** привести царицю Вáштї перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати народам та зверхникам її красу, бо була вона вродливого вигляду. **12** Та цариця Вáштї відмовилася прийти за царським словом, що було передане їй через євнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його лютість! **13** І сказав цар до мудреців, що знають часі (бо так царська справа йшла перед усіма, що знали закона та право, **14** а близькими до нього були: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан, сім князів перських та мідійських, які бачать царєве обличчя й сидять перші в царстві): **15** „Як велить закон, щоб зробити з царицею Вáштї за те, що не виконала слова царя Ахашвероша, переданого їй через євнухів?“ **16** І сказав Мемухан перед царем та князями: „Не перед самим царєм провинилася цариця Вáштї, але й перед усіма князями та перед усіма народами, що по всіх округах царя Ахашвероша. **17** Бо царицин учінок дійде до всіх жінок, і спричиниться до погбрдження їхніх чоловіків в їхніх очах, бо будуть говорити:

Цар Ахашверош сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшла! **18** І цього дня казатимуть те саме княгині перські та мідійські, що почують про царицин учінок, до всіх царських князів, — і буде багато погбрди та гніву! **19** Якщо цареві це добре, нехай вийде царський наказ від нього й нехай буде записане в законах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Вáштї більш не приходила перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасть іншій, ліпшій від неї. **20** А коли почується царський наказ, який цар зробить відомим у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінки віддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малого“. **21** І була приємна ця рада в очах царя та князів, і цар зробив за Мемухановим словом. **22** І порозсилав він листи до всіх царських округ, до кожної округи — письмом її, і до кожного народу — мовою його, щоб кожен чоловік був паном у домі своєму, і говорив про це мовою свого народу.

2 По цих подіях, коли затихла лютість царя Ахашвероша, згадав він про Вáштї, і що вона зробила, і що було заряджене про неї. **2** І сказали царські отроки, його слуги: „Нехай пошукають для царя дівчат, уродливих на віггляд паннів, **3** і нехай цар призначить урядників по всіх округах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дівчат, паннів уродливого віггляду, до замку Сузи, до дому жінок під руку Гега́я, царського євнуха, сторожа жінок, і дати їм потрібне для їхнього причепурення. **4** А та дівчина, що буде найкраща в царських очах, буде царювати замість Вáштї“. І була приємна ця рада у царєвих очах, — і він зробив так. **5** А в замку Сұзи був один юде́янин, а ім'я йому Мордехай, син Яіра, сина Шім'ї, сина Кішового, муж Веніамінівець, **6** що був узятий з Єрусалиму з тим полоном, який був узятий разом з Єхонією, царем Юдиним, якого взяв був Навуходонсор, цар вавилонський. **7** І він виховував Гадассу, цар ж Естєр, дочку свого дядька, бо не мала вона ні батька, ні матері. А ця дівчина була хорошою поста́ви та вродливого віггляду, а коли помер її батько та мати її, Мордехай узяв її собі за дочку. **8** І сталося, коли був оголошений царський наказ та закон його, і коли збирали багато дівчат до замку Сұзи під руку Гега́я, то взята була й Естєр до царського дому під руку Гега́я, сторожа жінок. **9** І була та дівчина хороша в його очах, і мала ласку перед ним, і він приспішив видати їй потрібне для її причепурення й її частки, та дати їй сімox відповідних дівчат із царського дому. І він перемістив її та дівчат її до найкращого місця в домі жінок. **10** Естєр не виявила ні

про народ свій, ні про місце свого народження, бо Мордехай наказав їй, щоб цього вона не виявляла. **11** А кожного дня Мордехай ходив до подвір'я дому жінок, щоб довідатись, як мається Естер та що вона робить. **12** А коли приходила черга для кожної дівчини входити до царя Ахашвероша, коли кінчалися дванадцять місяців установленого порядку для жінок, — бо так виповнялися дні їхнього причепурювання: шість місяців — мирною оливою, а шість місяців пахощами та іншим потрібним для причепурювання жінок, — **13** то з тим дівчина приходила до царя: давалося їй усе, що вона скаже, щоб воно йшло з нею з дому жінок до дому царського. **14** Вечорі вона приходила, а ранком вона верталася до другого дому жінок під руку Шаазгаза, царського євнуха, сторожа наложниць. Вона вже не входила до царя, хіба б що цар пожадав її, і вона була покликана за ім'ям. **15** А коли настала черга для Естери, — дочкі Авіаха, Мордехаяєвого дядька, що взяв її собі за дочку, — щоб іти до царя, вона нічого не жадала, як тільки того, що казав Гегай, царський євнух, сторож жінок. І Естер мала ласку в очах усіх, хто її бачив! **16** І була взята Естер до царя Ахашвероша, до царського дому його, десятого місяця, він місяць тевет, сьомого року царювання його. **17** І цар покохав Естер понад усіх жінок, і вона мала прихильність та ласку перед його обличчям понад усіх дівчат, — і він поклав царську корону на її голову, і зробив її царицею замість Вášти. **18** І справив цар велику гостину для всіх своїх князів та своїх слуг, гостину для Естери, і зробив полéгшення для округ, і дав дарунок за царською спроможністю. **19** А коли збирали дівчат другий раз, то Мордехай сидів при царській брамі. **20** Естер же не виявляла місця свого народження та народу свого, як наказав був їй Мордехай, бо Естер виконувала Мордехаяєве слово так, як коли була в нього на вихованні. **21** Тими днями, коли Мордехай сидів у царській брамі, розгнівалися Бігтан та Тереш, два царські євнухи зо сторожів порóгів, — і задумували простягнути руку на царя Ахашвероша. **22** І стала відóма ця річ Мордехаві, і він доніс про це цариці Естер, а Естер переказала цареві в імені Мордехая. **23** І була розвідана ця справа, і знайдено так, і ті обоє були повішені на шибениці. І було записане це в хроніці перед обличчям царським.

3 По цих подіях цар Ахашверош звеличив Гамана, сина Гаммедатогого, агаг'янина, і підвищив його, і поставив його крісло понад усіх князів, що були з ним. **2** А всі цареві раби, що були в царській брамі, падали на коліна та вклонялися Гаманові, бо так про нього

наказав цар. А Мордехай не падав на коліна й не вклонявся. **3** І сказали царські раби, що були в царській брамі, до Мордехая: „Чого ти переступаєш царёвого наказá?“ **4** І сталося, як вони говорили до нього день-у-день, а він не слухався їх, то вони донесли Гаманові, щоб побачити, чи втримається Мордехай у своїм слові, бо він виявив їм, що він юде́янин. **5** І побачив Гаман, що Мордехай не падає на коліна й не вклоняється йому́, — і Гаман перепóбнився лю́тістю... **6** І погóрджував він у своїх очах простягнути руку свою не тільки на Мордехая, самого його, бо донесли йому про Мордехайів народ, і Гаман шукав випадку вігубити всіх юде́ян, що були в усьому Ахашверошевому царстві, народ Мордехайів. **7** Першого місяця, він місяць нісан, дванадцятого року царя Ахашвероша, кидано пúра, цебто жеребка, перед Гаманом із дня на день та з місяця на місяць, і жереб упав на дванадцятий місяць, він місяць адар. **8** І сказав Гаман до царя Ахашвероша: „Є один народ, розпорóшений та поділений між наро́дами в усіх окрúгах твого царства, а закóни їх рíзняться від закóнів усіх наро́дів і закóнів царських вони не викóнують, — і цареві не варто позоставляти їх. **9** Якщо це цареві вгодне, нехай бóде написано вігубити їх, а я відва́жу десять тисяч талантів срібла на руки робітників, щоб унесли до царських скарбни́ць!“ **10** І зняв цар пёрсню свого з своєї руки, і дав його Гаманові, синові Гаммедатовому, агаг'янинові, ненáвисникові юде́їв. **11** І сказав цар до Гамана: „Це срібло віддаю тобі, і дається тобі й той народ, щоб робити з ним, як угодно в очах твоїх!“ **12** І були покликані царські писарі першого місяця тринадцятого дня в ньому, і було написано все так, як наказав Гаман до царських сатра́пів та до намісників, що були над кожною окрúгою, і до князів кожного наро́ду, до кожної окрúги письмо́м його, і до кожного наро́ду мовою його; в імені царя Ахашвероша було написано, і припечатано бу́ло царським пёрснем. **13** І були послані листи через гінців до всіх царських окрúг, щоб були пови́гублювані, побиті та пони́щені всі юде́ї від хлопця ї аж до старо́го, діти та жінки одного тринадцятого дня місяця дванадцятого, він місяць адар, а здо́бич по них пограбува́ти. **14** Відпис із цього листа щоб був виданий як закóн, у кожній окрúзі, і оголо́шений для всіх наро́дів, щоб були готові на цей день. **15** Гінці вийшли, пі́гнані царёвим словом. А закóн був ви́даний в за́мку Су́зи. А цар та Гаман сіли до пиття, а місто Сузи було в замі́шанні.

4 А Мордехай довідався про все, що було зроблено. І роздёр Мордехай одержу свою, і зодягнув веретище та поспався по́пелом, і вийшов на середину міста, та й кричав криком сильним та гірким! **2** І прийшов він аж під царську браму, бо не можна було входити в царську браму в веретищному убранні. **3** А в кожній окрузі та місці, куди доходило слово царя та його закон, були для юдеїв велика жалоба, і піст, і плач, і голосіння, а веретище та по́пел були ло́жем для багатьох... **4** І прийшли дівчата Естерині й євнухи її, та й донесли їй про це. **1** дуже затремтіла цариця, і послала одержу зодягнути Мордехая та зняти з нього його веретище, та він не прийняв. **5** І покликала Естер Гатаха, одного з євнухів царя, якого він приставив до неї, і наказала йому довідатися про Мордехая, що́ то з ним, і чого то жалоба? **6** І вийшов Гатах на міську площу, що перед царською брамою. **7** І виявив йому Мордехай усе, що спитало його, і про суму срібла, яку Гаман сказав відважити до царської скарбниці за юдеїв, щоб вигубити їх. **8** І він дав йому відписа листа закону, що був виданий у Сусах на вигублення їх, щоб показав Естері, та щоб доніс їй, і щоб наказав їй піти до царя благати його та просити перед його обличчям за її народ. **9** І прийшов Гатах, і доніс Естері Мордехаяві слова. **10** І сказала Естер до Гатаха, і наказала йому переказати Мордехаяві: **11** „Усі царські раби та народ царських округ знають, що кожен чоловік та жінка, що прийде до царя до внутрішнього подвір'я непокликаний, один йому закон, — убити його, окрім того, кому цар простягне золоте берло, — і буде він жити. А мене не кличуть входити до царя от уже тридцять день“. **12** І переказав Мордехаяві Естерині слова. **13** І сказав Мордехай відповісти Естері: „Не думай в душі своїй, що втечеш до царського дому одна з усіх юдеїв... **14** Бо якщо справді будеш ти мовчати цього часу, то полэгшення та врятування прийде для юдеїв з іншого місця, а ти та дім твого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла ти царства!“ **15** І сказала Естер відповісти Мордехаяві: **16** „Иди, збери всіх юдеїв, що знаходяться в Сусах, і по́стий за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівчата мої будемо по́стити так, і так прийду до царя, хоч це не буде за законом. А якщо я загину, то загину“. **17** І пішов Мордехай, і зробив усе, як звеліла йому Естер.

5 І сталося третього дня, і вбрала Естер царські шати, та й стала на внутрішньому подвір'ї царського дому, навпроти царського дому. А цар сидів на троні свого царства в царському

домі навпроти входу до дому. **2** І сталося, як цар побачив царицю Естер, що стоїть у брамі, то знайшла вона ласку в очах його. І цар простягнув Естері золоте берло, що в руці його, а Естер підійшла й доторкнулася до кінця берла. **3** І сказав до неї цар: „Що́ тобі, царице Естер? І яке прохання твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то буде дане тобі!“ **4** А Естер відказала: „Якщо це цареві вгодне, нехай прийде цар та Гаман сьогодні на гостину, яку я вчиню йому!“ **5** І сказав цар: „Скоріше покликайте Гамана, щоб виконати Естерині слова!“ І прийшов цар та Гаман у гостину, що вчинила Естер. **6** І сказав цар до Естері при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі дане. І яке прохання твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то буде зроблене!“ **7** І відповіла Естер та й сказала: „Моє жадання та моє прохання таке: **8** Якщо знайшла я ласку в царевих очах, і якщо це цареві вгодне, щоб ввільнити жадання моє й щоб виконати прохання моє, — нехай прийде цар та Гаман на гостину, що зроблю їм, і взавтра я зроблю за царевим словом“. **9** І вийшов Гаман того дня радісний та добросердий. Та коли Гаман побачив Мордехая в царській брамі, і він не встав і не затремтів перед ним, то Гаман переповнився лютістю на Мордехая. **10** Та стримався Гаман, і прийшов до свого дому. І послав він покликати своїх приятелів та жінку свою Зереш. **11** І розповів їм Гаман про славу свого багатства, та про численність синів своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князів та слуг царевих. **12** І сказав Гаман: „А цариця Естер не привела з царем на гостину, яку зробила, нікого, крім мене. І також назавтра я покликаний до неї з царем!“ **13** Та все це нічого не вартє мені цього часу, доки я бачу того юдея Мордехая, що сидить у царській брамі!“ **14** І сказала до нього жінка його Зереш та всі його приятелі: „Нехай приготують шибеницю, високу на п'ятдесят ліктів, а ранком скажи цареві, і нехай повісять на ній Мордехая, і підеш з царем радісний на гостину!“ І була приємна та рада для Гамана, і зробив він ту шибеницю.

6 Тієї ночі втік був сон від царя, і він сказав принести Книгу пам'яток, Хроніки, — і вони читалися перед обличчям царським. **2** І знайдене було написане, що Мордехай доніс на Бігдана та Тереша, двох царських євнухів, зо сторожів поро́га, що задумували були простягнути руку на царя Ахашвероша. **3** І сказав цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехаяві за це?“ І сказали цареві отроки, що прислугувували йому: „Нічого йому́ не зроблено“... **4** І спитав цар: „Хто́ на подвір'ї?“ А Гаман прийшов на зовнішнє подвір'я

царського дому, щоб сказати цареві повісити Мордехая на тій шибениці, яку приготівив для нього. 5 І сказали отроки царя до нього: „Ось Гаман стоїть на подвір'ї“. І сказав цар: „Нехай увійде!“ 6 І Гаман увійшов, а цар йому сказав: „Що зробити з чоловіком, якому цар хоче чести?“ І подумав Гаман у серці своїм: „Кому ж цар жадає вчинити честь більше, як мені?“ 7 І відповів Гаман цареві: „Тому чоловікові, якому цар жадає чести, 8 нехай принесуть цареву одержу, яку цар зодягав, та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була дана царська корона на його голову. 9 І дати цю одержу та цього коня на руку котрогось із старших князів царевих. І нехай зодягнуть того чоловіка, якому цар жадає чести, і нехай в'озять його на коні на міський площі, і нехай кличуть перед ним: „Так робиться мужеві, якому цар жадає чести!“ 10 І сказав цар до Гамана: „Поспіши, візьми одержу та коня, як казав ти, і зроби так юдеєві Мордехайові, що сидить у царській брамі. Не пропусти нічого зо всього, що ти говорив!“ 11 І взяв Гаман одержу та коня, і зодягнув Мордехая, і возив його на міський площі, і кричав перед ним: „Так робиться мужеві, якому цар жадає чести!“ 12 І вернувся Мордехай до царської брами, а Гаман поспішив до дому свого сумний та закривши голову. 13 І розповів Гаман жінці своїй Зереші та всім приятелям своїм усе, що спіткало його. І сказали йому мудреці його та жінка його Зереш: „Якщо з юдейського насіння Мордехай, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дійсно впадеш перед ним!“ 14 Це вони говорили з ним, а євнухи царські прибули й поспішили відвести Гамана на гостину, яку зробила Естер.

7 І прийшов цар та Гаман на гостину цариці Естер. 2 І сказав цар до Естери також другого дня при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі дане. І яке прохання твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то буде зроблено!“ 3 І відповіла цариця Естер та й сказала: „Якщо знайшла я ласку в очах твоїх, о царю, і якщо це цареві вгодне, нехай буде дане мені життя моє на жадання моє, а народ мій — на прохання моє! 4 Бо продані ми, я та народ мій, на вигублення, на забій та на погібиль... Та коли б ми були продані на рабів та на невольниць, мовчала б я, бо цей утиск був би не вартий царевого занепокоєння“. 5 Тоді сказав цар Ахашверош, і повів до цариці Естери: „Хт'о то він, і де т'ой, що його серце наповнило його відвагою чинити так?“ 6 І сказала Естер: „Ненависник та ворог — це злий Гаман!“ І Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці. 7 А цар у своїй лютості устав від гостини, і вийшов до палацового саду.

А Гаман став просити царицю Естер за життя своє, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя... 8 І цар вернувся з палацового саду до дому пиття вина, а Гаман припав до ліжка, що на ньому була Естер. І цар сказав: „Чи хочеш також збезчестити царицю в мене в домі?“ Як тільки це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя... 9 І сказав Харвона, один з євнухів перед царевим обличчям: „Та ось шибениця, яку зробив Гаман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів“. І сказав цар: „Повісьте його на ній!“ 10 І повісили Гамана на шибениці, яку він приготівив був для Мордехая, а лютість царєва втихла.

8 Того дня цар Ахашверош віддав цариці Естері дім Гамана, ненависника юдеїв, а Мордехай став перед цареве обличчя, бо Естер виявила, хт'о він для неї. 2 І зняв цар свого персню, що забрав від Гамана, та й дав його Мордехайові, а Естер настановила Мордехая над Гамановим домом. 3 І Естер далі говорила перед обличчям царя. І впала вона перед його ногами, і плакала та благала його відвернути лихо агаг'янина Гамана та задуми його, які задумував був на юдеїв. 4 І простягнув цар до Естери золоте берло, а Естер устала й стала перед царевим обличчям, 5 та й сказала: „Якщо це цареві вгодне, й якщо знайшла я ласку перед обличчям його, і вгодна ця річ перед царевим обличчям та вгодна я в очах його, нехай буде написано, щоб були повернені ті листи задумів агаг'янина Гамана, Гаммедатового сина, що написав був повигублювати юдеїв, які є в царевих окрúгах. 6 Бо як я могла б дивитися на лихо, що спіткає народ мій, і як я могла б дивитися на загібиль рбду свого?“ 7 І сказав цар Ахашверош до цариці Естери та до юдеянина Мордехая: „Ось я дав Естері дім Гамана, а його повісили на шибениці за те, що простяг був руку свою на юдеїв. 8 А ви пишть до юдеїв, як добре в ваших очах, в імені царя, і припечатайте царським перснем, бо лист, що був написаний в імені царя та був припечатаний царським перснем, не можна відмінити“. 9 І були покликані царські писарі того часу, місяця третього, — він місяць сіван, двадцять і третього дня в ньому, і було написано все, як наказав був Мордехай, до юдеїв, і до сатрапів, і намісників, і зверхників округ, що від Году й аж до Кушу, — сто й двадцять і сім округ, і до кожної округи письмом її, і до кожного народу мовою його, та до юдеїв їхнім письмом та їхньою мовою. 10 І понаписував він листи в імені царя Ахашвероша, і поприпечатував перснем царським, і послав через гінців на

кónях, які їздять на держáвних кónях, кónях баскіх, **11** що цар дав право юдеям, які живуть у кожному місті, зібратися й стати за своє життя, вігубити, забити та погубити всяке військo народу та окрúги, що ненавидять їх, дітей та жінок, а здбич по них — розграбувати, **12** однóго дня по всіх окрúгах царя Ахашвероша, — тринадцятого дня дванадцятого місяця, — він місяць адáр. **13** Відпис цього листá щоб був відданий, як закón, у кожній окрузі, посланий був відкритий для всіх нарóдів, і щоб юдеї були готóві на той день помститися на своїх ворогах. **14** Гінці, що поїхали вёрхи на швидкіх конях, вийшли, приспíшені та пігнані царським словом. А цей наkáз був даний у зámку Сýзи. **15** А Мордехай вийшов з-перед царéвого обличчя в царській одежі, блакитній та білій, а на ньому велика золота корона та віссóнний і пурпúровий завій. І місто Сýзи раділо та тішилося! **16** Юдеям було тоді світло, і радість, і веселість, і честь! **17** І в кожній окрúзі та в кожному місті, куди досягає слово царя та закón його, булá юдеям радість та веселість, бéнкет та свято! І багатохто з нарóдів кра́ю стали юде́ями, бо на них напав страх перед юде́ями.

9 А дванадцятого місяця, — він місяць адáр, — тринадцятого дня в ньому, коли наkáз царя та закón його мали бути виконані, дня, коли ворогі юдеїв сподівалися запанувáти над ними, поверну́лося те так, що вони, юдеї, запанувáли над нена́висниками своїми, **2** зібра́лися юдеї в своїх міста́х по всіх окрúгах царя Ахашвероша, щоб простягну́ти руку на тих, що заду́мували їм лихo, та ніхтó не став перед ними, бо страх перед ними напав на всі нарóди. **3** А всі зверхники округ, і сатрапи, і намісники, і викона́вці царської пра́ці підтримували юдеїв, бо напав на них страх перед Мордехаєм. **4** Бо Мордеха́й став великим у царськóму домі, а вістка про нього покоті́лась по всіх окрúгах, бо той чоловік, Мордехай, усе ріс. **5** І били юдеї всіх своїх ворогів, побивáючи мечéм, і забиваючи та вигублюючи їх, і робили з своїми ворогами за своєю волею. **6** А в зámку Сýзи юдеї позабивали та повигублювали п'ять сотень чоловіка, **7** і Паршандату, і Далфона, і Аспату, **8** і Пората, і Адалю, і Арідата, **9** і Пармашту, і Арісая, і Арідая, і Вайзата, **10** десяти́х синів Га́мана, Гаммедатового сина, нена́висника юдеїв, забили, а на грабунок не простягли своєї руки. **11** Того дня число забитих у зámку Сýзи прийшло перед цареве обличчя. **12** І сказав цар до цари́ці Естéри: „У зámку Сýзи юдеї позабивáли та повигублювали п'ять сотень

чоловіка та десяти́х Га́манових синів. Що вони зробили в решті царевих окрúг? І яке жада́ння твоє? І бу́де тобі вво́лене. І яке ще проха́ння твоє? І бу́де зрóблене“.

13 І відповіла Естéр: „Якщо це цареві вгодне, нехай бу́де да́не юдеям, що в Сýзах, також узавтра вчинити за закóном цього дня, а десяти́х Га́манових синів нехай повісять на ші́бениці“.

14 І сказав цар, щоб було зрóблено так, — і був да́ний закón у Сузах, а десяти́х Га́манових синів повісили.

15 І зібра́лися юдеї, що в Сýзах, також чотирна́дцятого дня місяця адáр, і ви́били в Сýзах три сотні чоловіка, а на грабунок не простигли своєї руки.

16 А решта юдеїв, що жили по царських окрúгах, зібралися та й стали до бо́ю за своє життя, і відпочіли від ворогів своїх. І позабивáли вони між своїми нена́висниками сімдеся́т і п'ять тисяч, а на грабунок не простягли своєї руки.

17 Це було трина́дцятого дня місяця адара, а чотирна́дцятого в ньому настав мир, — і зробили його́ днем гостіни та радости.

18 А юдеї, що в Сýзах, збиралися тринадцятого дня в ньому та чотирна́дцятого в ньому, а мир мали п'ятнадцятого дня в ньому, — і зробили його́ днем гостіни та радости.

19 Тому́ то юдеї неогорóджених селищ, що сидять по неогорóджених містах, роблять чотирна́дцятий день місяця адара днем радости й гостини та свята, та днем посилáння дару́нків один óдному.

20 А Мордехай описав ці події, і порозилав листі до всіх юдеїв, що по всіх окрúгах царя Ахашвероша, до близькіх та далеких, **21** щоб вони постановили святкувати чотирна́дцятий день місяця адара та п'ятнадцятий день у ньому кожного року, **22** як ті дні, коли юдеї відпочіли від ворогів своїх, і як той місяць, коли їм сум оберну́вся на радість, жалоба — на свято, щоб зробити їх днями гостіни та радости, і посилáння дару́нків один óдному та дару́нків убогим.

23 І прийняли юдеї це, що зачали робити, і про щó написав їм Мордеха́й, **24** що ага́р'янин Га́ман, син Гаммедатів, нена́висник усіх юдеїв, замишля́в був на юдеїв, щоб вігубити їх, і кидав пúра, це́бто жеребкá, на збенте́ження їх та на згубу їхню.

25 Та коли прийшла вона, Естер, перед обличчя, царя́ він наказав листом: „Нехай оберне́ться його́ злий за́дум, якого́ він заду́мав був на юдеїв, на його́ гóлову!“ І повісили його́ та синів його́ на ші́бениці.

26 Тому́ то й назвали ці дні: Пурі́м, від імени „пур“. Тому́ то згідно зо всіма́ словами цього листа, і що вони бачили про це й що тра́пилося з ними, **27** юдеї постановили й прийняли на себе й на нащадків своїх, та на всіх, хто поєдна́ється з ними, і не відсту́плять, а́ле щоб святкувати два ті дні кожного року згідно з

написаним про них та згідно з їхнім часом. **28** А дні ці мають споминатися та святкуватися в кожному поколінні, у кожному роді, у кожній окрузі, у кожному місті. А ці дні, Пурім, не минуться між юдеями, а пам'ять про них не скінчиться з їхнього насіння. **29** І написала цариця Естер, дочка Авіхаїлова, та юдеянин Мордехай з сильним домаганням другий раз про те, щоб виконувати цього листа про Пурім. **30** І порозсилав він листи до всіх юдеїв, до ста й двадцяти й семи округ Ахашвершового царства, зо словами миру та правди, **31** щоб вони виконували ті дні Пурім у їх означених часах, як постановив про них юдеянин Мордехай та цариця Естер, і як вони самі постановили на себе та на нащадків своїх приписи постів та їхнього голосіння. **32** А Естерин наказ ствердив ці приписи про Пурім, і було це записане в книгу.

10 І наклав цар Ахашверш данину на землю та на морські острови. **2** А весь чин його сили та його лицарських діл, і виразний опис величності Мордехая, що звеличив його цар, — ось вони описані в Книзі Хронік царів мідійських та перських. **3** Бо юдеянин Мордехай був другий по царі Ахашверші, і великий для юдеїв, і милий для багатьох братів своїх, який шукав добра для народу свого й говорив „мир!“ для всіх нащадків своїх.

Йов

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я йому Йов. І був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав. **2** І народилися йому сім сестер та три дочки. **3** А маєток його був: сім тисяч худоби дрібної, і три тисячі верблюдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. І був цей чоловік більший від усіх синів сходу. **4** А сини його ходили один до одного, і справляли гостину в домі того, чий був день. І посилали вони, і кликали трьох своїх сестер, щоб їсти та пити із ними. **5** І бувало, як миналося коло бенкетних днів, то Йов посилав за дітьми й освячував їх, — і вставав він рано вранці, і приносив цілопалення за числом їх усіх, бо Йов казав: „Може згрішили сини мої, і зневажили Бога в серці своєму“. Так робив Йов по всі дні. **6** І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати при Господі. І прийшов поміж ними й сатана. **7** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **8** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“. **9** І відповів сатана Господеві й сказав: „Чи ж Йов дармо боїться Бога? **10** Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословив, а маєток його поширився по краї. **11** Але простягни тільки руку Свою, і доторкнися до всього, що його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **12** І сказав Господь до сатани: „Ось усе, що його, — у твоїй руці, тільки на нього самого не простягай своєї руки!“ І пішов сатана від лица Господнього. **13** І сталося одного дня, коли сини його та дочки його їли та вино пили в домі свого первородженого брата, **14** то прибіг до Йова посланець та й сказав: „Худоба велика орала, а ослиці палилися при них. **15** Аж тут напали сабеї й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **16** Він ще говорив, аж прибігає інший та й каже: „З неба спав Божий огонь, і спалив отару та слуг, та й пожер їх. А втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **17** Він ще говорив, аж біжить ще інший та й каже: „Халдеї поділилися на три відділи, і напали на верблюдів, та й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **18** Поки він говорив, аж надбігає ще інший та й каже: „Сини твої та дочки твої їли та вино пили в домі свого первородженого брата. **19** Аж раптово надійшов великий вітер з боку пустини,

та й ударив на чотири роги дому, — і він упав на юнаків, і вони повмирали. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **20** І встав Йов, і роздер плащ свого, й обстриг свою голову, та й упав на землю, і поклонився, **21** та й сказав: „Я вийшов нагий із утроби матері своєї, і нагий повернувся туди, в землю! Господь дав, — і Господь узяв. Нехай буде благословенне Господнє ім'я!“ **22** При всьому цьому Йов не згрішив, і не сказав на Бога нічого безумного!

2 І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати перед Господом; і прийшов також сатана поміж ними, щоб стати перед Господом. **2** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **3** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, який Бога боїться, а від злого втікає. І він ще тримається міцно в своїй невинності, а ти намовляв був Мене на нього, щоб без приводу його зруйнувати“. **4** І відповів сатана Господеві й сказав: „Шкіра за шкіру, і все, що хто має, віддасть він за душу свою. **5** Але простягни но Ти руку Свою, і доторкнися до костей його та до тіла його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **6** І сказав Господь до сатани: „Ось він у руці твоїй, — тільки душу його бережи!“ **7** І вийшов сатана від лица Господнього, та й ударив Йова злим гнояком від стопи ноги його аж до його чрепа. **8** А той узяв собі черепка, щоб шкрібти себе. І він сидів серед попелу. **9** І сказала йому його жінка: „Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни Бога — і помреш!“ **10** А він до неї відказав: „Ти говориш отак, як говорить яка з божевільних! Чи ж ми будемо приймати від Бога добре, а злого не приймемо?“ При всьому тому Йов не згрішив своїми устами. **11** І почули троє приятелів Йовових про все те нещастя, що пришло на нього, і поприходили кожен з місця свого: теманянин Еліфаз, шух'янин Біддад та нааматянин Цофар. І вмовилися вони прийти разом, щоб похитати головою над ним та потішити його. **12** І звели вони здалека очі свої, — і не пізнали його. І піднесли вони голос свій, та й заголосили, і роздерли кожен одягу свою, і кидали порошок над своїми головами аж до неба. **13** І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промовив до нього ні слова, бо вони бачили, що біль його вельми великий

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свій день народження. **2** І Йов заговорив та й сказав: **3** „Хай загине той день, що я в

ньому родився, і та ніч, що сказала: „Зачавсь чоловік!“ **4** Нехай стане цей день темнотою, нехай Бог з висоти не згадає його, і нехай не являється світло над ним! **5** Бодай темрява й морок його заступили, бодай хмара над ним пробувала, бодай темноті денні лякали його! **6** Оця ніч — бодай темність її обгорнула, нехай у днях року не буде названа вона, хай не ввійде вона в число місяців! **7** Тож ця ніч нехай буде самотня, хай не прийде до неї співання! **8** Бодай її ті проклинали, що день проклинають, що левітани готові збудити! **9** Хай потемніють зорі поранку її, нехай має надію на світло — й не буде його, і хай вона не побачить тремтлячих повік зорі ранньої, — **10** бо вона не замкнула дверей нутра матернього, і не сховала страждання з очей моїх! **11** Чому я не згинув в утробі? Як вийшов, із нутра то чому я не вмер? **12** Чого прийняли ті коліна мене? І нащо ті перса, які я був ссав? **13** Бо тепер я лежав би спокійно, я спав би, та був би мені відпочинок **14** з царями та з зємними радниками, що гробниці будують собі, **15** або із князями, що золото мали, що домі свої сріблом наповнювали! **16** Або чом я не ставсь недоноском прихованим, немов ті немовлята, що світла не бачили? **17** Там же безбожники перестають докучати, і спочивають там змученосили, **18** разом з тим мають спокій ув'язнені, — вони не почують вже крику гнобителя! **19** Малий та великий — там рівні, а раб вільний від пана свого... **20** І нащо Він струдженому дає світло, і життя — гіркодухим, **21** що вичікують смерті — й немає її, що її відкопали б, як скарби заховані, **22** тим, що радісно тішилися б, веселились, коли б знайшли гроба, **23** мужчїні, якому дороба закрита, що Бог тїнно закрав перед ним? **24** Бо зїдхання моє випереджує хлїб мїй, а зїйки мої полились, як вода, **25** бо страх, що його я жахався, — до мене прибув, і чого я боявся — прийшло те мені. **26** Не знав я спокою й не був втихомірний, і я не відпочив, — та нещастя прийшло!“

4 І відповів теманянин Еліфаз та й сказав: **2** „Коли спробувать слово до тебе, — чи мука не буде ще більша? Та хто стрїмати зможе слова? **3** Таж тї багатьох був навчав, а руки ослабїли зміцняв, **4** того, хтї спотикавсь, підїмали слова твої, а колїна тремтїтї твої зміцняв! **5** А тепер, як нещастя на тебе найшло, то ти змучився, тебе досягло воно — і ти налякався. **6** Хїба не була бого бїйність твоя за надїю твою, за твоє сподївання — невинність дорїг твоїх? **7** Пригадаїй но, чи гинув невинний, і де праведні вїгублені? **8** Як я бачив таких, що орали були беззаконня, та сіяли кривду, то й жали її: **9** вони

гинуть від по́диху Божого, і від духу гнівно́го Його погигають! **10** Левїне ричання й рик лютого лева минає, і левчука́м вилуца́ються зуби. **11** Гине лев, як немає здобичі, і левенята левїці втікають. **12** І закрадається слово до мене, і моє ухо почуло ось де́що від нього. **13** У роздумуваннях над нічними видіннями, коли міцний сон обїймає людей, **14** спіткав мене жаж та тремтіння, і багато костей моїх він струсонув, — **15** і дух перейшов по обличчі моїм, стало дуба волосься на тілі моїм. **16** Він стояв, але я не пізнав його вігладу, — образ навпроти очей моїх був, і тихий голос почув я: **17** „Хїба праведніша людина за Бога, хїба чоловік за свого́го Творця є чистіший? **18** Таж рабам Своїм Він не їме віри, і накладає вину й на Своїх Анголїв! **19** Що́ ж тоді мешканці глиняних хат, що в поро́сі їхня основа? — Як міль, вион будуть розчавлені! **20** Вони то́вчені зранку до вечора, — і без по́мочі гинуть наза́вжди. **21** Слава їхня минається з ними, — вони помирають не в мудрості!

5 Ану клич, — чи є хто, щоб тобі відповів? І до ко́го з святих ти вда́си́ся? **2** Бо гнів побиває безглуздо́го, а за́здрощі смерть завдають нерозумному! **3** Я бачив безумного, як він розсі́вся, — та зараз оселя його спорохнївала. **4** Від спасіння далекі сини його, вони без ряту́нку поча́влені бу́дуть у брамі! **5** Його жи́во голодний поїсть, і з-мі́ж те́рну його забере́, — і спра́гнені ось поковта́ють маєток його! **6** Бо нещастя вихо́дить не з поро́ху, а горе росте не з землі, — **7** бо лю́дина наро́джується на страждання, як іскри, щоб угоро́ летіти. **8** А я б удава́вся до Бога, і на Бога б поклав свою справу, — **9** Він чинить велике та недослі́дїме, предивне, якому немає числа, **10** бо Він дає дощ на пове́рхню землі, і на поля поси́лає Він воду, **11** щоб поста́вити низькі́х на висо́ке, і зміцніти спасіння засмучених. **12** Він розвіює за́думи хитрих, і не виконують плану їх руки, **13** Він мудрих лука́вством їх лóвить, і Рада круті́йська марно́ю стає, — **14** вдень знахо́дять вони темноту́, а в по́лудень ма́цають, мов уночі! **15** І Він від меча урято́вує бідного, а з міцно́ї руки — біда́ря, **16** і стається надїя нужде́нному, і замкнула уста́ свої кривда! **17** Тож блаженна лю́дина, яку Бог картає, і ти не цурайсь Всемогу́тнього кари: **18** Бо Він рану завда́сть — і перев'я́же, Він ламає — й виго́юють руки Його! **19** В шістьох лихах спасає тебе, а в сімох не діткне тебе зло: **20** Викупля́є тебе Він від смерті за голоду, а в бою — з рук меча. **21** Як бич язика́ запанує, сховаєшся ти, і не будеш боя́тись руїни, як прийде вона. **22** З насилья та з голоду бу́деш сміятись, а земно́ї звіріни не бї́йся. **23** Бо з ка́мінням на полі є

в тебе умова, і звір польовий примірівся з тобою. **24** І довідаєшся, що намет твій спокійний, і переглянеш домівку свою, — і не знайдеш у ній недостатку. **25** І довідаєшся, що численне насіння твоє, а нащадки твої — як трава на землі! **26** І в дозрілому віці до гробу ти зійдеш, як збіжжя доспіле ввійдодить до клуні за часу свого! **27** Отож, досліділи ми це — й воно так, послухай цього, — й зрозумій собі все!“

6 А Йов відповів та й сказав: **2** „Коли б смуток мій вірно був зважений, а з ним разом нещастя моє підняли на вазі, **3** то тепер воно тяжче було б від морського піску, тому нерозважне слова мої кажуть! **4** Бо в мені Всемогутнього стріли, і їхня отрута п'є духа мого, страхи Божі шикуються в бій проти мене... **5** Чи дикий осел над травною реве? Хіба реве віл, коли ясла повні? **6** Чи без соли їдять несмачне, чи є смак у білкові яйця? **7** Чого не хотіла торкнутись душа моя, все те стало мені за поживу в хворобі. **8** О, коли б же збулось прохання моє, а моє сподівання дав Бог! **9** О, коли б зволив Бог розчавити мене, простягнув Свою руку — й мене поламав, — **10** то була б ще потіха мені, і скавав би я в немилосердному болю, бо я не зрікався слів Святого! **11** Яка сила моя, що надію я маю? І який мій кінець, щоб продовжити життя моє це? **12** Чи сила камінна — то сила моя? Чи тіло моє мідяне? **13** Чи не поміч для мене в мені, чи спасіння від мене відсунене? **14** Для того, хто гине, товариш — то ласка, хоча б опустив того страх Всемогутнього. **15** Браті мої зраджують, мов той потік, мов річище потоків, минають вони, **16** темніші від льоду вони, в них ховається сніг. **17** Коли сонце їх гріє, вони висихають, у теплі — гинуть з місця свого. **18** Каравани дорогу свою відхиляють, уходять в пустиню — й щезають. **19** Каравани з Темі поглядають, походи з Шеві покладають надії на них. **20** І засоромилися, що вони сподівались; до нього прийшли — та й збентежились. **21** Так і ви тепер стали ніщо, побачили страх — і злякались! **22** Чи я говорив коли: „Дайте мені, а з маєтку свого дайте підкуп за мене, **23** і врятуйте мене з руки ворога, і з рук гнобітелевих мене викупіть?“ **24** Навчить ви мене — і я буду мовчати, а в чім я невинне згрішив — розтлумачте мені. **25** Які гострі слова справедливі, та що то доводить догана від вас? **26** Чи ви думаєте докоряти словами? Бо на вітер слова одчайдушного, **27** і на сироту нападаєте ви, і копаєте яму для друга свого! **28** Та звольте поглянути на мене тепер, а я не скажу перед вами неправди. **29** Верніться ж, хай кривди не буде, і верніться, — ще в тім моя правда! **30** Хіба

в мене на язичі є неправда? чи ж не маю смаку, щоб розпізнати нещастя?

7 Хіба чоловік на землі — не на службі військовій? І його дні — як дні наймита! **2** Як раб, спрагнений тіні, і як наймит чекає заплати за працю свою, **3** так місяці марности дано в спадок мені, та ночі терпіння мені відлічили. **4** Коли я кладусь, то кажу: „Коли встану?“ І тягнеться вечір, і перевертання із боку на бік їм до ранку. **5** Зодяглось моє тіло червю та струпами в поросі, шкіра моя затверділа й бридка. **6** А дні мої стали швидчіші за ткацького човника, і в марнотній надії минають вони. **7** Пам'ятай, що життя моє — вітер, моє око вже більш не побачить добра. **8** Не побачить мене око того, хто бачив мене, Твої очі поглянуть на мене — та немає мене. **9** Як хмара зникає й проходить, так хто сходить в шебл, не виходить, (Sheol h7585) **10** не вертається вже той до дому свого, та й його не пізнає вже місце його. **11** Тож не стримаю я своїх уст, говоритиму в утіску духа свого, нарікати я буду в гіркоті своєї душі: **12** Чи я море чи морська потвора, що Ти надо мною сторожу поставив? **13** Коли я кажу: „Нехай побіть потішить мене, хай думки мої ложе моє забере“, **14** то Ти снами лякаєш мене, і видіннями страшиш мене **15** І душа моя прагне задущення, смерті хочуть мої кості. **16** Я обридів життям. Не повіки ж я житиму! Відпусти ж Ти мене, бо марнота оці мої дні! **17** Що таке чоловік, що його Ти підносиш, що серце Своє прикладаєш до нього? **18** Ти щоранку за ним назираєш, схопивши його Ти досліджуєш. **19** Як довго від мене ще Ти не відвернешся, не пустиш мене проковтнути хоч сліну свою? **20** Я згрішив. Що ж я маю робити, о Стороже людський? Чому Ти поклав мене ціллю для Себе, — і я стався собі тягарем? **21** І чому Ти не простиш мого гріха, і не відкинеш провини моєї? А тепер я до пороку ляжу, і Ти будеш шукати мене, — та немає мене“.

8 І заговорив шух'янин Білдад та й сказав: **2** „Аж доки ти будеш таке теревенити? І доки слова твоїх уст будуть вітром бурхливим? **3** Чи Бог скривлює суд, і хіба Всемогутній викривлює правду? **4** Якщо твої діти згрішили Йому, то Він їх віддав в руку їх беззаконня! **5** Якщо ти звертатися будеш до Бога, і будеш благодіти Всемогутнього, **6** якщо чистий ти та безневинний, — то тепер Він тобі Своєю милістю пробудить, і наповнить оселю твоєю справедливістю, 7 і хоч твій початок нужденний, але твій кінець буде вельми великий! **8** Поспитай в покоління давнішого, і міцно збагні батьків

їхніх, — **9** бо ми ж учорашні, й нічого не знаєм, бо тінь — наші дні на землі, — **10** отож вони навчать тебе, тобі скажуть, і з серця свогого слова подадуть: **11** Чи папірус росте без болота? Чи росте очерет без води? **12** Він іще в dospіванні своїм, не зривається, але сохне раніш за всіляку траву: **13** отаки то дорóги всіх тих, хто забуває про Бога! І гине надія безбожного, **14** бо його сподівання — як те павутіння, і як дім павуків — його певність **15** На свій дім опирається, та не встоїть, тримається міцно за нього, — й не вдержитись він. **16** Він зеленіє на сонці, й галузки його випинаються понад садка його, — **17** на купі каміння сплелось коріння його, воно між каміння вросло: **18** Якщо вирвуть його з його місця, то зречеться його: тебе я не бачило! **19** Така радість дороги його, а з пороку інші ростуть. **20** Тож невинного Бог не цурається, і не буде тримати за руку злочинців, **21** аж наповнить уста твої сміхом, а губи твої — криком радості... **22** Твої ненависники в сором зодягнуться, і намету безбожних не буде!“

9 А Йов відповів та й сказав: **2** Справді пізнав я, що так. Та як оправдатись людині земній перед Богом? **3** Якщо вона схоче на прю стати з Ним, — Він відповіді їй не дасть ні на одне із тисячі скаржень. **4** Він мудрого серця й могутньої сили; хто був проти Нього упертий — і цілим zostався? **5** Він гóри зриває, й не знають вони, що в гніві Своім Він їх перевернув. **6** Він землю трясé з її місця, і стовпí її трусяться. **7** Він сонцеві скаже, — й не сходить воно, і Він запечатує зóрі. **8** Розтягує небо Він Сам, і ходить по морських висóтах, **9** Він Вбза створив, Оріона та Волосожа́ра, та зóрі півдénні. **10** Він чинить велике та недослідíме, предивне, якому немає числа! **11** Ось Він надо мною проходить, та я не побачу, і Він пере́йде, а я не пригля́нусь до Нього **12** Ось Він схопить кого, — хто за́верне Його, хто скаже Йому: що́ Ти робиш? **13** Бог гніву Свогого не спíнить, під Ним гнутьс́я Рагáвові помічники, — **14** що ж тоді відповім я Йому? Якí я слова́ підберу́ проти Нього, **15** я, який коли б був справедливий, то не відповідав би, я, що благаю свогого Суддю? **16** Коли б я взивав, а Він мені відпові́дь дав, — не повірю, що вчув би мій голос, **17** Він, що бурею може розте́рти мене та помно́жити рани мої безневíнно. **18** Не дає Він мені й звести́ духа мого, бо мене насича́є гіркóтою. **19** Коли ходить про силу, то Він Всемогутній, коли ж ходить про суд, — хто посвідчить мені? **20** Якщо б справедливим я був, то осудять мене мої уста, якщо я безневíнний, то вчинять мене винува́тим. **21** Я невинний,

протé своєї душі я не знаю, і не радий житт́ям своїм я. **22** Це одне, а тому́ я кажу́: невинного як і лукавого Він вигубля́є. **23** Якщо нагло бич смерть заподіює, — Він з про́би невинних сміється. **24** У руку безбожного да́на земля, та Він лица́ суддів її закриває. Як не Він, тоді хто? **25** А дні мої стали швидкі́ші, як той скорохо́д, повтікали, не бачили доброго, **26** промину́ли, немов ті човні очеретяні, мов орел, що несеться на здобич. **27** Якщо я скажу́: Хай забуду́ своє нарі́кання, хай змíню я обличч́я своє й підбадьо́рюся, **28** то боюся всіх смуткі́в своїх, і я знаю, що Ти не очисти́ш мене. **29** Все одно буду́ я винува́тий, то на́що надармо я мучитис́я буду́? **30** Коли б я умився снігово́ю водою, і почи́стив би лу́гом долоні свої́, **31** то й тоді Ти до грóбу опу́стиш мене, і учíнить бри́дким мене оді́ж моя. **32** Бо Він не лю́дина, як я, й Йому відпові́ди я не дам, і не підемо́ разóм на суд, **33** помі́ж нами нема посере́дника, що поклав би на нас на обо́х свою руку. **34** Нехай забере Він від мене Свогого бича́, Його ж страх хай мене не жахає, **35** тоді буду казати, й не буду боя́тись Його, бо я не такий сам з собою!

10 Життя́ моє стало бри́дкé для моєї душі... Нехай нарі́кання своє я на се́бе пу́щу, нехай говорю́ я в гіркóті своєї душі! **2** Скажу́ Богові я: Не осуджу́й мене! Повідо́м же мене, чо́го став Ти зо мною на прю? **3** Чи це добре Тобі, що Ти гно́биш мене́, що погóрджуєш тво́ривом рук Свої́х, а раду́ безбожних осві́тлюєш? **4** Хіба маєш Ти очі тілесні? Чи Ти бачи́ш так само, як бачить лю́дина лю́дину? **5** Хіба Твої́ дні — як дні лю́дські, чи лі́та Твої́ — як дні мужа, **6** що шукаєш провини моєї́ й виві́дуєш грі́х мій, **7** хоч відаєш Ти, що я не беззако́нник, та нема, хто б мене врятува́в від Твоєї́ руки? **8** Твої́ руки створили мене і вчинили мене́, потім Ти оберну́вся — і губи́ш мене. **9** Пам'ята́й, що мов глину мене оброби́в Ти, — і в порох мене оберта́єш. **10** Чи не ллеш мене, мов молоко, і не згусті́в Ти мене, мов на сир? **11** Ти шкіро́ю й тіло́м мене зодяга́єш, і сплі́в Ти мене із костей та із жил. **12** Життя́ й милі́сть пода́в Ти мені, а опі́ка Твоя стерегла́ мого́ духа. **13** А оце заховав Ти у серці́ Своє́му, — я знаю, що є воно в Тебе: **14** якщо я грі́шу, Ти мене стереже́ш, та з провини моєї́ мене не очі́щуєш. **15** Якщо я провини́сь, то горе мені! А якщо я невинний, не смію́ підня́ти свою́ голову, си́тий сти́дóм та на́по́нений горем свої́м! **16** А коли піднесе́ться вона, то Ти лови́ш мене, як той лев, і зно́ву предивно зо мною пово́дишся: **17** поно́влюєш свідкі́в Свої́х проти мене, помно́жуєш гні́в Сво́й на мене, ві́йсько за ві́йськом на мене Ти шлеш. **18** І на́що з ут́роби Ти

вивів мене? Я був би помер, — і жоднісіньке око мене не побачило б, **19** як нібито не існував був би я, перейшов би з утроби до гробу. **20** Отож, дні мої нечислennі, — перестань же, й від мене вступись, і нехай не турбуюся я бодай трохі, **21** поки я не підю — й не вернуса! — до краю темноти та смертної тіні, **22** до темного краю, як мóрок, до тмáного краю, в якому порядків нема, і де світло, як темрява“.

11 І заговорив нааматянин Цофáр та й сказав: **2** „Чи має зостáтись без відповіді безлiч слiв? І хiба язикáта людина невинною буде? **3** Чи мужи замóвчатъ твої теревенi, й не буде кому засорóмити тебе? **4** Ось говóриш ти: „Чисте моє мiркувáння, і я чистий в очáх Твоiх, Боже!“ **5** О, коли б говорити став Бог, і відкрив Свої уста до тебе, **6** і представив тобі таємниці премудрости, бо вони — як ті чóда роздóмування! І знай, — вимагає Бог менше від тебе, нiж провини твої того вартi! **7** Чи ти Божу глибiнь дослiдиш, чи знаєш ти аж до кiнця Всемогóтнього? **8** Вона вища від неба, — що зможеш зробити? І глибша вона за шеóл, — як пiзнáєш її? (Sheol h7585) **9** Її мiра — довша за землю, і ширша за море вона! **10** Якщо Він перейде й замкне щось, і згромадить, — то хто заборóнить Йому? **11** Бо Він знає нiкчémности людськi та бачить насилля, — і Він не догляне? **12** Тож людина порожня мудрiшає, хоч народжується, як те дике ослá! **13** Якщо ти змiцниш своє серце, і свої рóки до Нього простягнеш, — **14** якщо є беззакóння в руцi твоїй, то проженiй ти Його, і кривда в наметах твоiх нехай не пробуває, — **15** тож тодi ти пiдйiмеш обличчя невинне своє, і будеш мiцний, і не будеш боятись! **16** Бо забудеш страждáння, — про них будеш згáдувати, як про воду, яка пропливлá. **17** Від пiвдня повстане життя, а темрява буде, як рáнок. **18** І будеш ти певний, бо маєш надiю, і викопаєш собі яму та й будеш безпéчно лежати, — **19** і будеш лежати, й нiхто не сполóшить, і багато-хто будуть пiдлещуватися до обличчя твого. **20** А очi безбожних минуться, і згине притулок у них, а їхня надiя — то стóгін душi!“

12 А Йов вiдповiв та й сказав: **2** „Справдi, — то ж вi тільки люди, і мудрiсть iз вами помрe! **3** Таж і я маю розум, як ви, — я не нижчий вiд вас! І в кóго немає такого, як це? **4** Посмiховищем став я для друга свого, я, що кликав до Бога, і Він менi вiдповiдав, — посмiховищем став справедливий, невинний. **5** Несчасливцю погорда, — на думку спокiйного, — приготóвлена для спотикáння ногi! **6** Спокiйні намети грабiжників, і безпечнiсть у тих, хто Бога

гнiвить, у тóго, хто нiби то Бога провáдить рукою своєю. **7** Але запитай хоч худóбу — і навчить тебе, і птáство небесне — й тобі розповiсть. **8** Або говори до землi — й вона вивчить тебе, і розкажуть тобі риби морськi. **9** Хто б iз цього всього не пiзнав, що Господня рука це вчинила? **10** Що в Нього в руцi душа всього живого й дух кожного лóдського тiла? **11** Чи ж не ухо словá розбирає, пiднебiння ж смакує для себе поживу? **12** Мудрiсть — у стáрших, бо довгiсть днiв — розум. **13** Мудрiсть та сила — у Нього, Його рада та розум. **14** Ось Він зруйнує — й не буде воно вiбудóване, замкне чоловика — й не буде він випущений. **15** Ось Він стримає вóди — і висохнуть, Він їх пустить — то землю вони перевeрнуть. **16** В Нього сила та зádум, у Нього заблóджений і той, хто призвóдить до блóду. **17** Він увóдить у пóмилку рáдників, і обезумлює сýддiв, **18** Він розв'язує пута царiв і приперiзує пóяса на їхнi стéгна. **19** Він провáдить свiщенникiв босо, і потужних повалює, **20** Він надiйним уста вiдiймає й забирає вiд стáрших розумнiсть. **21** На достойникiв лле Він погорду, а пояса можним ослаблює. **22** Вiдкриває Він речi глибóкi iз темряви, а темне провáдить на світло. **23** Він робить нарóди потóжними — й знову їх нищить, Він нарóди поширює, й потiм вивóдить в неволю. **24** Вiдiймає Він розум в нарóдних голiв на землi та блукáти їх змушує по бездорóжнiй пустелi, — **25** вони ходять навпóмацки в темрявi темнiй, і Він упроваджує їх в блукáнину, мов п'яного!

13 Ось усе оце бачило око моє, чуло ухо моє, — та й усе зауважило. **2** Як знаєте ви — знаю й я, я не нижчий вiд вас, **3** і я говорiтиму до Всемогóтнього, і перекóнувати хочу Бога! **4** Та неправду куєте тут ви, лiкарi непутиáчi ви всi! **5** О, коли б ви насправдi мовчали, то вам це за мудрiсть було б! **6** Послухайте но перекóнань моiх: і вiслухайте заперечення уст моiх. **7** Чи будете ви говорити неправду про Бога, чи будете ви говорити омáну про Нього? **8** Чи будете ви уважати на Нього? Чи за Бога на прю постаєте? **9** Чи добре, що вас Він дослiдить? Чи як з людини смiються, так будете ви насмiхатися з Нього? **10** Насправдi Він вас покарає, якщо будете ви потура́ти таємно особi! **11** Чи ж вéлич Його не настрашує вас, і не нападає на вас Його страх? **12** Вашi нагáдування — це прислiв'я iз пóпелу, вашi бáшти — це глiнянi бáшти! **13** Мовчiть передо мною, — а я говорiтиму, і нехай щобудь прийде на мéне! **14** Нащо дeртиму я своє тiло зубами своїми, а душу свою покладу в свою рóку? **15** Ось Він мене вб'є, і я надiї не матиму, — але перед обличчям Його про дорóги свої

сперечатися буду! **16** І це мені буде спасінням, бо перед обличчя Його не підійде безбожний. **17** Направду послухайте слова мого, а моє це освідчення — в ваших ушах нехай буде. **18** Ось я суд спорядив, — бо я справедливий, те знаю! **19** Хто той, що буде зо мною провадити прю? Бо тепер я замовк би й помер би. **20** Тільки двох цих речей не роби Ти зо мною, тоді від обличчя Твого я не буду ховатись: **21** віддали Свою руку від мене, а Твій страх хай мене не жахає! **22** Тоді клич, а я відповідатиму, або я говоритиму, Ти ж мені відповідь дай! **23** Скільки в мене провин ти гріхів? Покажи Ти мені мій переступ та гріх мій! **24** Чому Ти ховаєш обличчя Своє і вважаєш мене Собі ворогом? **25** Чи Ти будеш страхати зав'язаний вітром листок? Чи Ти соломину суху будеш гнати? **26** Бо Ти пишеш на мене гіркоти й провини мого молодечого віку даєш на спадок мені, **27** і в кайдани заковуєш ноги мої, і всі дороги мої стерещеш, назірці ходиш за мною, **28** і він розпадається, мов та трухлявина, немов та одежа, що міль її з'їла!

14 Людина, що від жінки народжена, короткодінна та повна печалями: **2** вона виходить, як квітка — й зів'яне, і втікає, мов тінь, — і не зостається. **3** І на такого Ти очі свої відкриваєш, і водиш на суд із Собою його! **4** Хто чистого вивести може з нечистого? Ані один! **5** Якщо визначені його дні, число його місяців — в Тебе, якщо Ти призначив для нього мету, що її не перейде, — **6** відвернися від нього — і він заспокоїться, і буде він тішитися своїм днем, як той наймит. **7** Бо дерево має надію: якщо буде стяте, то силу отримає знову, і парост його не загине; **8** якщо постаріє в землі його корінь і в поросі вмере його пеня, **9** то від водного запаху знов зацвітє, і пустить галуззя, немов саджанець! **10** А помре чоловік — і зникає, а сконає людина — то де ж вона є? **11** Як вода витікає із озера, а річка спадає та сохне, **12** так і та людина покладється — й не встане, — аж до закінчення неба не збудуться люди та не прокинуться зо сну свого. **13** О, якби Ти в шеблі мене заховав, коли б Ти мене приховав, аж поки минеться Твій гнів, коли б час Ти призначив мені, — та й про мене згадав! (Sheol h7585) **14** Як помре чоловік, то чи він оживе? Буду мати надію по всі дні свого життя, аж поки не прийде заміна для мене! **15** Кликав би Ти, — то я відповів би Тобі, за чин своїх рук сумував би, **16** бо кроки мої рахував би тепер, а могого гріха не стеріг би, — **17** провини моя була б запечатана в вузлику, і Ти закрив би моє беззаконня. **18** Але гора справді впаде, а скеля зсувається з місця

свого, **19** каміння стирає вода, її злива сполщує порох землі, — так надію того Ти губиш. **20** Ти силою схопиш назавжди його, — і відходить, Ти миньєш обличчя його — й відсилаєш його. **21** Чи сині його славні, того він не знає, чи в прикрому стані — того він не відає. **22** Боліє він тільки тоді, коли тіло на ньому, коли в ньому душа — тоді тужить“.

15 І відповів теманянин Еліфаз та й сказав: **2** „Чи відповідатиме мудра людина знанням вітряним, і східнім вітром наповнить утробу свою? **3** Буде виправдуватися тим словом, що не надається, чи тими речами, що пожитку немає від них? **4** Ти страх Божий руйнуєш також, і пустошиш молитву до Бога, **5** бо навчає провина твоя — твої уста, і ти вибираєш собі язика хитрунів. **6** Оскаржають тебе твої уста, не я, й твої губи свідкують на тебе: **7** Чи ти народився людиною першою, чи раніше, ніж згир'я, ти створений? **8** Чи ти слухав у Божій таємній нараді, та мудрість для себе забрав? **9** Що ти знаєш, чого б ми не знали? Що ти зрозумів, — і не з нами воно? **10** Поміж нами і сивий, отой і старий, старший днями від батька твого. **11** Чи мало для тебе — потішення Божі та слово, яке Він сховав у тобі? **12** Чого то підносить тебе твоє серце, й які то знакі твої очі дають, **13** що на Бога звертаєш ти духа свого, і з своїх уст випускаєш подібні слова? **14** Що таке чоловік, щоб оправданим бути, і щоб був справедливим від жінки народжений? **15** Таж Він навіть святим Своєм не довір'яє, і не оправдани в бчях Його небеса, — **16** що ж тоді чоловік той бридкий та зіпсутий, що п'є кривду, як воду? **17** Я тобі розповім, — ти послухай мене, а що бачив, то те розкажу, **18** про що мудрі донесли та від батьків своїх не затаїли того, — **19** їм самим була дана земля, і не приходив чужий поміж них. **20** Безбожний тремтить по всі дні, а насильникові мало років заховано. **21** Вереск жаків — у нього в ушах, серед миру приходять на нього грабіжники. **22** Він не вірить, що вернеться від темноти, й він вичікується для мечя. **23** Він мандрує за хлібом, — та де він? Знає він, що для нього встановлений день темноти. **24** Страшать його ўтиск та гноблення, хапають його, немов цар, що готовий до бою, **25** бо руку свою простягав він на Бога, і повставав на Всемогутнього, **26** проти Нього твердбо він шиєю бігав, товстими хребтами щитів своїх. **27** Бо закрив він обличчя своє своїм салом, і боки обклав своїм жиром, **28** і сидів у містах поруйнованих, у домах тих, що в них не сидять, що на купи каміння призначені. **29** Він не буде багатий, і не встоїться сила його, і по землі не

поширяться їхні маєтки. **30** Не вступитесь з темноти він, полум'я висушить парост його, й духом уст Його буде він схоплений. **31** Хай не вірить в марноту заблуканий, бо марнотою буде заплата йому, — **32** вона виповниться не за днів його, а його верховіття не буде зелене! **33** Поскидає насінням, немов виноград, недозрілість свою, поронить він квіття своє, як оливка, — **34** бо збори безбожних спустошені будуть, а огонь пожере дім хабарника: **35** він злом вагітніє, й породить марноту, й оману готує утроба його“.

16 А Йов відповів та й сказав: **2** „Чув я такого багато, — даремні розрадниці всі ви! **3** Чи настане кінець вітряним цим словам? Або що зміцнило тебе, що так відповідаєш? **4** І я говорив би, як ви, якби ви на місці моєму були, — я додав би словами на вас, і головою своєю кивав би на вас, **5** устами своїми зміцняв би я вас, і не стримав би рух своїх губ на розраду! **6** Якщо я говоритиму, біль мій не стримається, а якщо перестану, що відійде від мене? **7** Та тепер ось Він змучив мене: Всю громаду мою Ти спустошив, **8** і поморщив мене, і це стало за свідчення, і змарнілість моя проти мене повстала, — і очевидки мені докоряє! **9** Його гнів мене шarpaє та ненавидить мене, скрегоче на мене зубами своїми, мій ворог вигобряє очі свої проти мене... **10** Вони пащі свої роззявляють на мене, б'ють ганебно по щокках мене, збираються разом на мене: **11** Бог злочинцеві видав мене, і кинув у руки безбожних мене. **12** Спокійний я був, — та тремтячим мене Він зробив. І за шию вхопив Він мене — й розторощив мене, та й поставив мене Собі ціллю: **13** Його стрільці мене оточили, розриває нирки мої Він не жалівши, мою жовч виливає на землю. **14** Він робить пролім на проломи в мені, Він на мене біжить, як силач. **15** Верету пошив я на шкіру свою та під порох знизив свою голову. **16** Зашарілось обличчя моє від плачу, й на повіках моїх залягла смертна тінь, **17** хоч насильства немає в долонях моїх, і чиста молитва моя! **18** Не прикрий, земле, крові моєї, і хай місця не буде для зойку мого, — **19** бо тепер ось на небі мій Свідок, Самовідець мій на висоті. **20** Глузливці мої, мої друзі, — моє око до Бога сльозить, **21** і нехай Він дозволить людині змагання із Богом, як між сином людським і ближнім його, — **22** бо почислені роки минуть, і підуть я дорогою, та й не вернусь.

17 Мій дух заламався, мої дні погасають, — zostались мені самі гроби! **2** Дійсно, насмішки зо мною, й моє око в розгiрченні

їхнім ноче. **3** Поклади, дай заставу за мене Ти Сам, — хто ж то той, що умову зо мною заб'є по руках? **4** Бо від розуміння закрив Ти їх серце тому не звеличуєш їх. **5** Він призначає ближніх на поділ, а очі синів його темніють, **6** Він поставив мене за прислів'я в народів, і став я таким, на якого плюють. **7** З безталання потемніло око моє, а всі члени мої — як та тінь... **8** Праведники остовпють на це, і невинний встає на безбожного. **9** І праведний буде держатись дороги своєї, а хто чисторукій — побільшиться в силі. **10** Але всі ви повернетесь, — і приходьте, та я не знаходжу між вами розумного. **11** Мої дні проминули, порвалися думи мої, мого серця маєток, — **12** вони мені ніч обертють на день, наближують світло при темряві! **13** Якщо сподіваюсь, то тільки шепчу, як дому свого, в темноті постелю своє ложе. (Sheol h7585) **14** До гробу я кличу: „О батьку ти мій!“ „До черві: „Моя мама та сестро моя!“ **15** Де ж тоді та надія моя? А надія моя, — хто побачить її? **16** До шеблових засувів зійде вона, коли зійдемо разом до пороку“.

18 І заговорив шух'янин Білдад та й сказав: **2** „Як довго ви будете пастками класти слова? Розміркуйте, а потім собі поговоримо! **3** Чому пораховані ми, як худоба? Чому в ваших очах ми безумні? **4** О ти, що розшарпуєш душу свою в своїм гніві, — чи для тебе земля опустіє, а скеля осунеться з місця свого? **5** Таж світільник безбожних погасне, і не буде світлитися іскра огню його: **6** його світло стемніє в наметі, і згасне на ньому світільник його, **7** стануть тісні кроки сили його, і вдарить його власна рада! **8** Бо він кінений в пастку ногами своїми, і на ґраті він буде ходити: **9** пастка схопить за стопу його, зміцниться сітка на ньому, — **10** на нього захований шнур на землі, а пастка на нього — на стéжці. **11** Страхіття жахають його звідусіль, і женуться за ним по слідах. **12** Його сила голодною буде, а нещастя при боці його приготівлене. **13** Його шкіра поїджена буде хворобою, поїсть члени його первороджений смерті. **14** Відірвана буде безпека його від намету його, а Ти до царя жажів його приведеш... **15** Він перебуває в наметі своєму, який не його, на мешкання його буде кінена сірка. **16** Здолю посохнуть коріння його, а згорі — його віття зів'яне. **17** Його пам'ять загине з землі, а на вулиці ймення не буде йому. **18** Жаженуть його з світла до темряви, і весь світ проганяє його. **19** У нього немає в народі нащадка, ні внука, і немає останку в місцях його мешкання. **20** На згадку про день його остовпівали останні, за волюсь ж хапались давніші... **21** Ось такі то

мешкання несправедного, і це місце того, хто Бога не знає!"

19 А Йов відповів та й сказав: **2** „Аж доки смутити ви будете душу мою, та душити словами мене? **3** Десять раз це мене ви соромите, гнобити мене не стидаетесь! **4** Якщо справді зблудив я, то мій гріх при мені позостає. **5** Чи ви величаєтесь справді над мною, і виказуєте мою ганьбу на мене? **6** Знайте тоді, що Бог скривдив мене, і тенета Свої розточив надо мною! **7** Ось „гвалт!“ я кричу, та не відповідає ніхто, голошу, — та немає суду! **8** Він дорогу мою оточив — і я не перейду, Він поклав на стежки мої темряву! **9** Він стягнув з мене славу мою і вінця зняв мені з голови! **10** Звідусіль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вивернув Він. **11** І на мене Свій гнів запалив, і зарахував Він мене до Своїх ворогів: **12** полки Його разом приходять, і торують на мене дорогу свою, і таборують навколо намету мого. **13** Віддалив Він від мене братів моїх, а знайомі мої почужили для мене, **14** мої ближні відстали, і забули про мене знайомі мої. **15** Мешканці дому мого, і служниці мої за чужого вважають мене, — чужаком я став в їхніх очах. **16** Я кличу свого раба — і він відповіди не дає, хоч своїми устами благаю його. **17** Мій дух став брудний для моєї дружини, а мій запах — синам моєї утроби. **18** Навіть діти малі зневажають мене, — коли я встаю, то глузують із мене. **19** Мої всі повірники брідяться мною, а кого я кохав — обернулися на мене. **20** До шкіри моєї й до тіла мого приліпилися кості мої, ще біля зубів лиш зосталася шкіра моя. **21** Змилюється надо мною, о, змилюється надо мною ви, ближні мої, бо Божа рука доторкнулась мене! **22** Чого ви мене переслідуете, немов Бог, і не насичуетесь моїм тілом? **23** О, коли б записати слова мої, о, коли б були в книжці вони позазначувані, **24** коли б рильцем залізним та олівом в скелі навіки вони були вітесані! **25** Та я знаю, що мій Викупитель живий, і останнього дня Він підійме із пороку **26** цю шкіру мою, яка розпадається, і з тіла свого я Бога побачу, **27** сам я побачу Його, й мої очі побачать, а не очі чужі. Тануть нирки мої в моїм нутрі! **28** Коли скажете ви: „Нащо будемо гнати його, коли корень справи знаходиться в ньому!“ **29** то побійтесь меча собі ви, бо гнів за провини — то меч, щоб ви знали, що є ще Суддя!“

20 І відповів нааматянин Цофάρ та й сказав: **2** „Тому то думки мої відповідати мене наvertsають, і тому то в мені цей мій поспіх! **3** Соромливу нагану собі я почув, та дух з мого розуму відповідає мені. **4** Чи знаєш ти

те, що від вічності, відколи людина на землі була поставлена, — **5** то спів несправедливих короткий, а радість безбожного — тільки на хвилю? **6** Якщо піднесеться величність його аж до неба, а його голова аж до хмари досягне, **7** протé він загине навіки, немов його гній, хто бачив його, запитає: де він? **8** Немов сон улетить — і не знайдуть його, мов видіння нічне, він сполошений буде: **9** його бачило око, та бачити більше не буде, і вже не побачить його його місце... **10** Сини його запобігатимуть ласки в нужденних, а руки його позвертають маєток його. **11** Повні кості його молодечости, — та до пороку з ним вона ляже! **12** Якщо в устах його зло солодке, — його він таїть під своїм язиком, **13** над ним милосердиться та не пускає його, і тримає його в своїх устах, — **14** то цей хліб в його нутрощах зміниться, — стане він жовчю зміною в нутрі його! **15** Він маєток чужого ковтав, але його виблює: Бог виганяє його із утроби його. **16** Отруту зміну він ссатиме, гадючий язик його вб'є! **17** Він річкових джерел не побачить, струмків меду та молока. **18** Позвертає він працю чужу, і її не ковтне, як і маєток, набутий з виміни своєї, жувати не буде. **19** Бо він переслідував, кидав убогих, він дім грабував, хоч не ставив його! **20** Бо спокію не знав він у нутрі своїм, і свого наймилішого не збереже. **21** Немає останку з обжирства його, тому нетривале добро його все: **22** за півні достатку його буде тісно йому, рука кожного скривдженого прийде на нього! **23** Хай наповнена буде утроба його, та пошле Він на нього жар гніву Свого, і буде дощити на нього недугами його. **24** Він буде втікати від зброї залізної, — та проніже його мідний лук. **25** Він стане меч влитати, і вийде він із тіла, та держак його вийде із жовчі його, і перестрах на нього впаде! **26** При скарбах його всі нещастя заховані, його буде жерти огонь не роздмухуваний, позостале в наметі його буде знищене. **27** Небо відкриє його беззаконня, а земля проти нього повстане, — **28** урожай його дому втече, розпливеться в день гніву Його. **29** Оце доля від Бога людині безбожній, і спадщина, обіцяна Богом для неї!“

21 А Йов відповів та й сказав: **2** „Уважно послухайте слово моє, і нехай буде мені це розрадою вашою! **3** Перетерпіть мені, а я промовлятиму, — по промові ж моїй насміхатися будеш. **4** Хіба до людини моє нарікання? Чи не мав би чого стати нетерпеливим мій дух? **5** Оберніться до мене — й жажніться, та руку на уста свої покладіть. **6** І якщо я згадаю про це, то жахуюсь, і морозом

проймається тіло моє. **7** Чого несправедливі живуть, доживають до віку, й багатством змицняються? **8** Насіння їх міцно стоїть перед ними, при них, а їхні нащадки — на їхніх очах. **9** Доми їхні — то спокій від страху, і над ними нема біча Божого. **10** Спинається бик його, і не дарёмно, — починає корова його, й не скидає. **11** Вони випускають своїх молодят, як отару, а їх діти вибрикують. **12** Вони голос здіймають при бубні та цитрі, і веселяться при звуку сопілки. **13** Провадять в добрі свої дні, і сходять в спокій в шеол. (Sheol h7585) **14** А до Бога говорять вони: „Уступися від нас, — ми ж доріг Твоїх знати не хочем! **15** Що таке Всемогутній, що будем служити Йому? І що скористаєм, як будем благи Його?“ **16** Та не в їхній руці добро їхнє, — далёка від мене порада безбожних... **17** Як часто світільник безбожним згасає, і приходить на них їх нещастя? — Він приділює в гніві Своім на них пастки! **18** Вони будуть, немов та солома на вітрі, і немов та полова, що буря схопила її! **19** „Бог ховає сином його кривду Свою“ — та нехай надолужить самому йому, і він знатиме! **20** Нехай його очі побачать нещастя його, й бодай сам він пив гнів Всемогутнього! **21** Яке бо старання його про родину по ньому, як для нього число його місяців вже перелічене? **22** Чи буде хто Бога навчати знання, Його, що й небесних судитиме? **23** Оцей в повній силі своїй помирає, — увесь він спокійний та мірний, **24** діжки його повні були молока, а мізок костей його свіжий. **25** А цей помирає з душею огірченою, і доброго не споживав він, **26** та порохом будуть лежати об'є вони, і черв'я їх покрие. **27** Тож я знаю думки ваші й задуми, що хочете кривдити ними мене. **28** Бож питаєте ви: Діє князів дім, і де намет пробування безбожних? **29** Тож спитайтесь тих, що дорогою йдуть, а їхніх ознак не затаяйте: **30** що буває врятований злий в день загибелі, на день гніву відводиться в захист! **31** Хто йому розповість у лице про дорогу його? А коли наробив, хто йому надолужить? **32** І на кладовище буде проваджений він, і про могилу подбають. **33** Скиби долини солодкі йому, і тягнетесь кожна людина за ним, а тим, хто поперед нього, — немає числа. **34** І як ви мене потішаєте марністю, коли з ваших відповідей зостається сама тільки фальш?“

22 І заговорив теманянин Еліфаз та й сказав: **2** „Чи для Бога людина корисна? Бо мудрий корисний самому собі! **3** Хіба Всемогутній бажає, щоб ти ніби праведним був? І що за користь Йому, як дороги свої ти вважаєш невинними сам? **4** Чи Він буде карати, тебе боячись, і чи піде з тобою на суд? **5** Хіба твоє зло не велике?

Таж твоїм беззаконням немає кінця! **6** Таж з братів своїх брав ти заставу даремно, а з нагого одержу стягав! **7** Не поїв ти водою знеможеного, і від голодного стримував хліб. **8** А сильна людина — то їй оцей край, і почесний у ньому сидітиме. **9** Ти напорожньо вдів відсилав, і сирітські рамена гнобились, — **10** тому пастки тебе оточили, і жахає тебе наглий страх, **11** твоє світло стемніло, нічого не бачиш, і велика вода закриває тебе. **12** Чи ж Бог не високий, як небо? Та на зорі угору поглянь, які стали високі вони! **13** А ти кажеш: „Що відає Бог? Чи судитиме Він через млу? **14** Хмари — завіса Йому, й Він не бачить, і ходить по крузі небесному“. **15** Чи ти будеш триматись дороги відвічної, що нею ступали безбожні, **16** що невчасно були вони згублені, що річка розлита, підвалина їх, **17** що до Бога казали вони: „Відступися від нас!“ та: „Що зробить для нас Всемогутній?“ **18** А Він доми їх наповнив добром! Але віддалилась від мене порада безбожних! **19** Справедливі це бачать та тішаться, і насміхається з нього невинний: **20** „Справді вігублений наш противник, а останок їх віжер огонь!“ **21** Запризнісь із Ним, та й май спокій, — цим прийде на тебе добро. **22** Закона візьми з Його уст, а слова Його в серце своє поклади. **23** Якщо вернешся до Всемогутнього, — будеш збудований, і віддалиш беззаконня з наметів своїх. **24** І викинь до пороку золото, і мов камінь з потоку офірське те золото, — **25** і буде тобі Всемогутній за золото та за срібло блискуче тобі! **26** Бо тоді Всемогутнього ти покохав, і до Бога підймеш обличчя своє, — **27** будеш благи Його — й Він почує тебе, і ти обітниці свої надолужиш. **28** А що постановиш, то виповниться те тобі, й на дорогах твоїх буде сяяти світло. **29** Бо знижує Він спину пишного, хто ж смиренний, тому помагає. **30** Рятуює Він і небезвінного, і той чистотою твоїх рук урятований буде“.

23 А Йов відповів та й сказав: **2** „Моя мова й сьогодні гірка, — тяжче страждання моє за стогнання мої. **3** О, якби то я знав, де Його я знайду, то прийшов би до місця Його пробування! **4** Я б перед обличчям Його свою справу поклав, а уста свої я наповнив би доводами, — **5** розізнав би слова, що мені відповість, і я зрозумів би, що скаже мені. **6** Чи зо мною на прю Він з великою силою стане? О ні, — тільки б увагу звернув Він на мене! **7** Справедливий судився б там з Ним, я ж назавжди б звільнився від свого Судді. **8** Та підуть я на схід — і немає Його, а на захід удамся — Його не побачу, **9** на півночі шукаю

Його — й не вхоплю, збóчу на південь — і не добаваю. **10** А Він знає дорогу, яка при мені, — хай би випробував Він мене, — мов те золото, вижду! **11** Трималась нога моя коло стопи Його, дорóги Його я держався й не збóчив. **12** Я не відступав від заповідей Його губ, над уста́ву свою я ховав слова уст Його. **13** Але Він при одному, — й хто заверне Його? Як чого зажадає душа Його, — те Він учинить: **14** бо Він виконає, що́ про мене призна́чив, і в Нього багато такого, як це! **15** Тому перед обличчям Його я тремчу́, розважаю — й жахаюся Його. **16** А Бог пом'якшив моє серце, і Всемогутній мене настра́шив, **17** бо не знищений я від темнóти, ані від обличчя свого, що темні́сть закрила його!

24 Для чо́го часи́ не заховані від Всемогутнього? Ті ж, що знають Його, Його днів не побачать! **2** Пересóвують ме́жі безбожні, стадо грабують вони та пасу́ть, **3** займають осла в сироти́ни, беруть у заста́ву вола від удови́ць. **4** вони бідних з дороги спиха́ють, разом мусять ховатися збіджені кра́ю. **5** Тож вони, біда́рі, немов дикі осли на пустині, вихо́дять на пра́цю свою, здобичі шукаю́чи, — степ йому́ хліба дає для дітей. **6** На полі вночі вони жнуть, і збирають собі виноград у безбожного, **7** на́го ночують вони, без одежі, і не маю́ть вкриття́ собі в холоді, **8** мокнуть від зливи гірськóї, а засло́ни не маю́чи, скелю вони обіймаю́ть. **9** Сироту́ відривають від перс, і в заста́ву беруть від убогого. **10** Ходять на́го вони, без вбрання́, і голодними нося́ть снопи́. **11** Хоч між му́рами їхніми ро́блять оливу, то́пчуть ча́вила, — та прагнуть вони! **12** Стогнуть люди́ із міста́, і кричить душа́ вбиваних, а Бог на це зло не зверта́є уваги. **13** Вони проти сві́тла бунту́ють, не знають дорі́г Його, і на сте́жках Його не сидять. **14** На світа́нку встає душогу́б, замордо́вує бідного та злида́ря, а ніч він прово́дить, як злоді́й. **15** А перелю́бника око чекає смерка́ння, говорячи: „Не побачить мене жодне око!“ і засло́ну кладе на обличчя. **16** Підко́пуються під доми́ в темноті́, замика́ються вдень, сві́тла не знають вони, **17** бо ра́нок для них усі́х разо́м — то те́мрява, і знають вони жахи те́мряви. **18** Такий легкий він на по́верхні води́, на землі́ їхня частка прокля́та, — не ве́рнеться він на доро́гу садів-виноградів. **19** Як посу́ха та спе́ка їда́ть сні́жну во́ду, так ше́бл пої́сть грі́шників! (Sheol h7585) **20** Забуде його́ лоно́ матері́, буде жерти́ черва́ його́, мов солодо́щі, більше не буде він зга́дуваний, — і безбожник поламаный́ буде, мов де́рево! **21** Чинить зло́ для безді́тної́ він, щоб вона́ не родила́, і вдови́ці не зробить до́бра. **22** А ми́ццю своєю́ він тягне могутні́х, —

коли він встає, то ніхто́ вже не певний сво́його́ життя́! **23** Бог дає йому́ все на безпе́ку, і на те він спи́рається, та очі́ Його бачать їхні́ доро́ги: **24** підіймуться трохи́ — й не має́ вже їх, бо пони́жені. Як усе, вони́ гинуть, — і зрі́зуються, немов та колоско́ва голо́вка. **25** Якщо́ ж ні, то хто́ зробить мене́ неправдомóвцем, а слово́ моє́ на марно́ту обéрне?“

25 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: **2** „Панува́ння та о́страх — у Нього, Який на висóтах Сво́їх чинить мир. **3** Чи війську́ Його є́ число? І над ким Його́ сві́тло не сходи́ть? **4** І як може́ лю́дина́ бути праведною́ перед Богом, і як може́ бути́ чистим, від жі́нки наро́джений? **5** Таж Йому́ навіть ми́сяць не сві́тить, і в очах Його́ й зóрі не я́сні! **6** Що́ ж тоді́ лю́дина́ ота́, — черва́к, чи син лю́дський — хроба́к?“

26 А Йов відпові́в та й сказав: **2** „Як безси́лому ти́ допо́мід, як раме́но підпер ти́ немо́жному? **3** Що́ ти́ радив неумудрому, й яку́ раду́ подав багачо́м? **4** Ко́му ти́ слова́ говорив, і чий́ дух вийшов з тебе? **5** Рефа́їми тремтять під водою́ й всі́ її́ ме́шканці́. **6** Голий ше́бл перед Ним, і нема́ покриття́ Аваддо́ну. (Sheol h7585) **7** Він над порожне́чею півні́ч простяг, на нічо́му Він землю́ пові́сив. **8** Він зав'я́зує воду́ в Сво́їх обла́ках, і не розбива́ється́ хмара́ під ними. **9** Він поставив престо́ла Сво́го, розтягну́в над ним хмару́ Свою́. **10** На по́верхні води́ Він за́зна́чив ме́жу аж до грани́ці між сві́тлом та те́мрявою. **11** Сто́пи неба́ тремтять та страша́ться від гні́ву Його. **12** Він ми́ццю Своєю́ успоко́ює море, і Сво́їм розумом ни́щить Рага́ва. **13** Сво́їм Духо́м Він небо́ прикра́сив, рука́ Його́ в ньому́ створила́ вті́каючого́ Ско́рпіо́на. **14** Таж це́ все — са́мі кінці́ доро́ги Його, — бо ми́ тільки́ слабке́ шепоті́ння чува́ли про Нього́, грі́м поту́ги ж Його́ — хто́ його́ зро́зуміє?“

27 І Йов да́лі ві́в мову́ свою́ та й ка́зав: **2** „Як живий Бог, — відкинув Він́ право́ моє́, і ду́шу мою́ засму́тив Всемо́гутній, **3** і як до́во в мені́ ще́ душа́ моя́, і ду́х Божий у́ нї́здрях мої́х, — **4** неправди́ уста́ мої́ не говори́тимуть, а язик мій́ не ска́же ома́ни! **5** Боро́ни мене́, Боже́, призна́ти вас за справе́дливих! Доки́ я не помру́, сво́єї́ невинности́ я не відкину́ від себе́, — **6** за свою́ справе́дливість́ тримаю́ся ми́ццю, — й її́ не пу́щу, моє́ серце́ не буде́ ганьбі́ти ні́ одного́ з днів мої́х, — **7** нехай́ буде́ мій́ ворог — немов той безбо́жник, а хто́ повста́є проти́ мене́ — як кривдник! **8** Яка́ ж бо на́дія лука́вому, коли́ відірве́, коли́ ві́зьме Бог ду́шу його́? **9** Чи Бог ві́слуха́є його́ крик, коли́ при́йде на нього́ неща́стя? **10** Чи́ буде́ вті́шатися́ він

Всемогутнім? Буде кликати Бога за кожного часу? **11** Я вас буду навчати про Божю руку, що є у Всемогутнього — я не сховаю, — **12** таж самі ви це бачили всі, то чого ж нісенітниця плещете? **13** Така доля людини безбожної, це спадщина насильників, що отримують від Всемогутнього: **14** Як розмножаться діти його — то хіба для меча, а нащадки його не наситяться хлібом! **15** Позосталих по нім моровиця сховає, і вдовиці його не заплачуть... **16** Якщо накопичить він срібла, немов того пороку, і наготує одежі, як глини, **17** то він наготує, а праведний вдягне, а срібло невинний поділить. **18** Він буде свій дім, як та міль, й як той сторож, що ставить собі куреня, **19** він лягає багатим, та більше не зробить того: свої очі відкриє — й немає його. **20** Страхиття досягнуть його, мов вода, вночі буря украде його, **21** східний вітер його понесе — і минеться, і бурею схопить його з його місця... **22** Оце все Він кине на нього, — і не змилоєрдіється, і від руки його мусить той спішно втікати! **23** Своїми долонями сплєсне над ним, і свісне над ним з свого місця.

28 Отож, має срібло своє джерелó, і є місце для золота, де його чистять, **2** залізо береться із пороку, з каменя мідь виплавляється. **3** Людина кладе для темноти кінця, і докраю досліджує все, і шукає каміння у темряві та в смертній тіні: **4** ламає в копальні далеко від мешканця; забуті ногою людини, висять місця, віддалені від чоловіка. **5** Земля — хліб із неї походить, а під нею порито, немов бив огнем, **6** місце сапфіру — каміння її, й порох золота в ній. **7** Стежка туди — не знає її хижий птах, її око орлине не бачило, **8** не ступала по ній молода звірина, не ходив нею лев. **9** Чоловік свою руку по кремінь витягує, гори від кореня перевертає, **10** пробиває у скелях канали, і все дороге бачить око його! **11** Він загачує ріки від виливу, а заховані речі виводить на світло. **12** Та де мудрість знаходиться, і де місце розуму? **13** Людина не знає ціни їй, і вона у країні живих не знаходиться. **14** Безодня говорить: „Вона не в мені!“ і море звіщає: „Вона не зо мною!“ **15** Щирого золота дати за неї не можна, і не важиться срібло ціною за неї. **16** Не важать за неї офірського золота, ні дорогого оніксу й сапіру. **17** Золото й скло — не рівняються в вартості їй, і її не зміняти на посуд із щирого золота. **18** Коралі й кришталь і не згадуються, а набуток премудрости — ліпший за перли! **19** Не рівняється їй етіопський топáz, і не важиться золото щире за неї. **20** А мудрість ізвідки приходить, і де місце розуму? **21** Бо вона від очей усього живого захована, і від птаства небесного скрита вона. **22** Аваддón той і смерть

промовляють: Ушима своїми ми чули про неї лиш чутку! **23** Тільки Бог розуміє дорогу її, й тільки Він знає місце її! **24** Бо Він аж на кінці землі придивляється, бачить під небом усім. **25** Коли Він чинив вагу вітрові, а воду утворював мірою, **26** коли Він устáву складав для дощу та дороги для блискавки грому, **27** тоді Він побачив її та про неї повів, міцно поставив її та її дослідив! **28** І сказав Він людині тоді: „Таж страх Господній — це мудрість, а відступ від злого — це розум!“

29 І Йов далі вів мову свою та й сказав: **2** „О, коли б я був той, як за місяців давніх, як за днів тих, коли боронів мене Бог, **3** коли над головою моєю світився світильник Його, і при світлі його я ходив в темноті, **4** як був я за днів тих своєї погожої осени, коли Божі милість була над наметом моїм, **5** коли Всемогутній зо мною ще був, а навколо мене — мої діти, **6** коли мої кроки купалися в маслі, а скеля олівній струмків біля мене лила! **7** Коли я виходив до брами при місті, і ставив на площі сидіння своє, **8** як тільки вбачали мене юнакі — то ховались, а старші вставали й стояли, **9** зверхники стримували свою мову та клали долоню на уста свої, — **10** ховався тоді голос володарів, а їхній язик приліпав їм був до піднебіння, **11** Бо яке ухо чуло про мене, то звало блаженним мене, і яке око бачило, то свідкувало за мене, — **12** бо я рятував бідаря, що про поміч кричав, і сироту та безпомічного. **13** Благословення гинучого на мене приходило, а серце вдовиці чинив я співачим! **14** Зодягався я у праведність, і вона зодягала мене, немов плащ та завій було право моє. **15** Очима я був для сліпого, а кривому — ногами я був. **16** Бідарям я був батьком, суперечку ж, якої не знав, я досліджував. **17** Й я торощив злочинцеві щелепи, і виривав із зубів його схоплене. **18** І я говорив: Умру я в своєму гнізді, і свої дні я помножу, немов той пісок: **19** для води був відкритий мій корень, а роса зоставалась на вітці моїй. **20** Моя слава була при мені все новá, і в руці моїй лук мій відновлював силу. **21** Мене слухалися й дожидали, і мовчали на раду мою. **22** По слові моїм уже не говорили, і падала мова моя на них краплями. **23** І чекали мене, як дощу, і уста свої відкривали, немов на весінній той дощик. **24** Коли я, бувало, сміявся до них, то не вірили, та світла обличчя мого не гасіли. **25** Вибирав я дорогу для них і сидів на чолі, і пробував, немов цар той у війську, коли тішить засмучених він!

30 А тепер насміхаються з мене молодші від мене літами, ті, що їхніх батьків я бридівся

б покласти із псами отари моєї. 2 Та й сила рук їхніх для чого була мені? Повня сил їх минула! 3 Самотні були в недостатку та голоді, ссали вони суху землю, зруйновану та опустілу! 4 Рвали вони лободу на кущах, ялівцеве ж коріння було їхнім хлібом. 5 Вони були вигнані з поміж людей, кричали на них, немов на злодіїв, 6 так що вони пробували в яругах долин, по ямах під земних та скелях, 7 ревіли вони між кущами, збирались під терням, — 8 сини нерозумного й діти неславного, вони були вигнані з краї! 9 А тепер я став піснею їм, і зробився для них поговорою. 10 Вони обридли мене, віддалились від мене, і від могого обличчя не стримали сліни, 11 бо Він розв'язав мого пояса й мучить мене, то й вони ось вуздечку із себе відкинули перед обличчям моїм. 12 По правіці встають жовтодзібі, ноги мені підставляють, і топчуть на мене дороги нещастя свого. 13 Поріли вони мою стёжку, хочуть мати корість із могого життя, немає кому їх затримати, — 14 немов через вілім широкий приходять, валяються попід румовищем. 15 Обернулось страхіття на мене, моя слава пронеслась, як вітер, і, як хмара, минулося щастя моє. 16 А тепер розливається в мене душа моя, хапають мене дні нещастя! 17 Вночі мої кості від мене віддвобуються, а жи́ли мої не впокоюються. 18 З великої Божої сили змінилось тіло моє, і недуга мене оперізує, мов той хітён. 19 Він укинув мене до болота, і став я подібний до поро́ху й по́пелу. 20 Я клічу до Тебе, та Ти мені відповіді не даєш, я перед Тобою стою, Ти ж на мене лише придивляєшся. 21 Ти змінився мені на жорстокого, мене Ти женеш силою Своєї руки. 22 На вітер підняв Ти мене, на нього мене посадив, і робиш, щоб я розтопівсь на спустошення! 23 Знаю я: Ти до смерті прова́диш мене, і до дому зібрання, якого призна́чив для всього живого. 24 Хіба не простягає руки потопельник, чи він у нещасті своїм не кричить? 25 Чи ж не плакав я за бідарём? Чи за вбогим душа моя не сумувала? 26 Бо чекав я добра, але лихо прийшло, сподівався я світла, та темнота прийшла. 27 Киплять мої нутро́щі й не замовкають, зустріли мене дні нещастя, 28 ходжу́ почорнілий без сонця, на зборі встаю та кричу́. 29 Я став братом шака́лам, а струся́там — товари́шем, 30 моя шкіра зчорніла та й лупиться з мене, від спекіти спалилися кості мої. 31 І стала жалобою а́рфа моя, а сопілка моя — зойком плачливим.

31 Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дівчину? 2 І звёрху яка доля від Бога, чи спадщина від Всемогутнього із висот? 3 Хіба не загибіль для кривдника, і

хіба не нещастя злочинця? 4 Хіба ж Він не бачить доро́ги мої, і не лічить усі мої кро́ки? 5 Якщо я ходив у марно́ті, і на оману спішила нога моя, — 6 то нехай на вазі справедливості зва́жить мене, — і невинність мою Бог пізнає! 7 Якщо збóчує кро́к мій з дороги, і за очима моїми пішло моє серце, і до рук моїх не́чисть приліпла, — 8 то нехай сію я, а їсть інший, а рослинність моя нехай вірвана буде з корінням! 9 Якщо моє серце зва́блю́лось до жінки чужої, і причаю́вався я при двёрях могого товари́ша, 10 то хай ме́ле для іншого жінка моя, і над нею нехай нахили́ються інші! 11 Бо гид́ота оце, й це провина підсу́дна, 12 бо огонь це, який буде жерти аж до Аваддо́ну, і вірве з корінням увесь урожай мій! 13 Якщо я понёхтував правом свого́го раба чи своєї неві́льниці в їх суперечці зо мною, 14 то що я зроблю́, як підійметься Бог? А коли Він пригля́неться, що́ йому відповім? 15 Чи ж не Той, Хто мене учинив у нутрі, учинив і його, і Один утворі́в нас в утробі? 16 Чи бажа́ння убогих я стримував, а очі вдови́цам засму́чував? 17 Чи я сам по́давав свій шма́то́к, і з нього не їв сиротá? 18 Таж від днів молодёчих моїх вироста́в він у мене, як в батька, і від утроб́и матері моєї я прова́див його! 19 Якщо бачив я гину́чого без одежі, і вбрана́я не було́ в сірома́хи, — 20 чи ж не благословля́ли мене його́го стёгна, і ру́ном овечок моїх він не грівся? 21 Якщо на сироту я пору́шував руку свою, коли бачив у бра́мі собі до́помогу, — 22 хай раме́но моє відпаде́ від свого́го плеча, а рука моя від сугло́бу свого нехай буде відла́мана! 23 Бо о́страх на мене — нещастя від Бога, а перед вели́ччям його́го я не можу встоя́ти. 24 Чи я золотó клав за надію собі, чи до щирого золота я говорив: „Ти, безпе́ко моя“? 25 Чи ті́шився я, що вели́ке ба́гатство моє, й що́ рука моя сті́льки надбала? 26 Коли бачив я сонце, як сяє воно, а міся́ць вели́чно пливе́, 27 то коли б пота́ємно пова́билось серце моє, і цілу́нки рукою я їм поси́лав, — 28 це так само провина підсу́дна була б, бо відрі́кся б я Бога Всеви́шнього! 29 Чи я ті́шивсь упа́дком свого́го нена́висника, чи пору́шува́вся я, коли зло спотика́ло його́го? 30 Таки́ ні, — не да́вав я на грі́х підне́біння свого, щоб прокля́ттям жа́дати душі його́го. 31 Хіба люди наме́ту мого не ка́зали: „Хто пока́же тако́го, хто з м'яса його́го не насити́вся?“ 32 Чужи́нець на ву́лиці не чучу́вав, — я двёрі свої відчиня́в подоро́жньому. 33 Чи хова́в свої про́бгріхи я, як лю́дина, щоб у сво́єму нутрі за́та́гти провину свою? 34 Бо тоді́ я боя́вся б вели́кого на́товпу, і сором від ро́дів жа́хав би мене, я мовчав би, і з двёрей не вихо́див. 35 О, якби мене вислу́хав

хто! Оце підпис моєї руки: Нехай Всемогутній мені відповідь, а ось звій, зо скаргю, що його написав мій протівник. **36** Чи ж я не носив би його на своєму плечі, не обвинувся б ним, як вінками? **37** Число кроків своїх я представляю йому; мов до князя, наближусь до нього. **38** Якщо проти мене голосить земля моя, й її борозни плачуть із нею, **39** якщо без грошей я їв плоди її, а її власника я стогнати примушував, — **40** то замість пшениці хай віросте терен, а замість ячмєню — кукілы!“Слова Йова скінчилися.

32 І перестали ті троє мужів відповідати Йову, бо він був справедливий в очах своїх. **2** І запалився гнів Елігу, сина Барах'ілового, бузянина, з роду Рамового, — на Йова запалився гнів його за те, що той уважав душу свою справедливою за Бога. **3** Також на трьох пріятелів його запалився його гнів за те, що не знайшли вони відповіді, а зробили тільки Йова винним. **4** А Елігу вичікував Йова та їх із словами, бо вони були старші віком за нього. **5** І побачив Елігу, що нема належної відповіді в устах тих трьох людей, — і запалився його гнів! **6** І відповів бузянин Елігу, син Барах'ілів, та й сказав: „Молодий я літми, ви ж старші, тому то я стрімувався та боявся знання своє висловити вам **7** Я подумав: Хай вік промовляє, і хай розуму вчить багатоліття! **8** Справді, дух — він у людині, та Всемогутнього підих їх мудрими чинить. **9** Багатолітні не завжди розумні, і не все розуміються в праві старі. **10** Тому я кажу: Послухай мене, — хай знання своє висловлю й я! **11** Тож слів ваших вичікував я, наставляв свої уші до вашої мудрости, поки справу ви дослідите. **12** І я приглядався до вас, й ось немає між вами, хто б Йову довів, хто б відповідь дав на слова його! **13** Щоб ви не сказали: „Ми мудрість знайшли: не людина, а Бог переможє його!“ **14** Не на мене слова він скерував, і я не відповім йому мовою вашою. **15** Полякались вони, вже не відповідають, не мають вже слів, **16** Я чекав, що не будуть вони говорити, що спинились, не відповідають уже. **17** Відповім також я свою частку, і висловлю й я свою думку. **18** Бо я повний словами, — дух мойого нутра докучає мені. **19** Ось утроба моя, мов вино невідкрите, — вона тріскається, як нові бурдюки! **20** Нехай я скажу — й буде легше мені, нехай уста відкрию свої — й відповім! **21** На особу не буду уваги звертати, не буду підлещуватись до людини, **22** бо не вмію підлещуватись! Коли ж ні, — нехай зараз візьме мене мій Творець!

33 Але слухай но, Йове, промови мої, і візьми до ушей всі слова мої. **2** Ось я уста свої

відкриваю, в моїх устах говорить язик мій. **3** Простота мого серця — слова мої, і висловлять ясно знання мої уста. **4** Дух Божий мене учинив, й оживляє мене Всемогутнього підих. **5** Якщо можеш, то дай мені відповідь, вишуйся передо мною, постався! **6** Тож Божий і я, як і ти, — з глини витиснений теж і я! **7** Ото страх мій тебе не настрашить, і не буде тяжкою рука моя на тобі. **8** Отож, говорив до моїх ушей ти, і я чув голос слів: **9** „Чистий я, без гріха, я невинний, і немає провини в мені! **10** Оце Сам Він причини на мене знаходить, уважає мене Собі ворогом. **11** У кайдани закув мої ноги, усі стежки мої Він стереже“. **12** Ось у цьому ти не справедливий! Відповім я тобі, бо більший же Бог за людину! **13** Чого Ти із Ним сперечаєшся, що про всі свої справи Він відповіді не дає? **14** Бо Бог промовляє і раз, і два рази, та людина не бачить того: **15** у сні, у видінні нічному, коли міцний сой на людей нападає, в дрімотах на ложі, — **16** тоді відкриває Він ухо людей, і настрашує їх остерого, **17** щоб відвести людину від чину її, і Він гордість від мужа ховає, **18** щоб від гробу повстримати душу його, а живая його щоб не впала на ратище. **19** І карається хворістю він на постелі своїй, а в костях його свάρка міцна. **20** І жива його брідиться хлібом, а душа його — стравою влюбленою. **21** Гине тіло його, аж не видно його, і вистають його кості, що перше не видні були. **22** І до гробу душа його зближується, а живая його — до померлих іде. **23** Якщо ж Ангел-заступник при нім, один з тисячі, щоб представити людині її правоту, **24** то Він буде йому милосердний та й скаже: „Звільни ти його, щоб до гробу не йшов він, — Я викуп знайшов“. **25** Тоді відмолодіться тіло його, поверне до днів його юности. **26** Він благатиме Бога, й його Собі Він уподобає, і обличчя його буде бачити з окликом радости, і чоловікові верне його справедливість. **27** Він дивитиметься на людей й говоритиме: „Я грішив був і правду кривив, та мені не відплачено. **28** Він викупив душу мою, щоб до гробу не йшла, і буде бачити світло живая моя“. **29** Бог робить це все двічі-тричі з людиною, **30** щоб душу її відвернути від гробу, щоб він був освітлений світлом живих. **31** Уважай, Йове, слухай мене, мовчи, а я промовлятиму! **32** Коли маєш слова, то дай мені відповідь, говори, бо бажаю твого оправдання. **33** Якщо ні — ти послухай мене; помовчи, й я навчу тебе мудрости!“

34 І говорив Елігу та й сказав: **2** „Слухайте, мудрі, слова ці мої, ви ж, розважні, почуйте мене! **3** Бо ухо слова випробує, а піднебіння їжу куштує. **4** Виберім право собі, між собою

пізнаймо, що добре. **5** Бо Йов говорив: „Я був справедливий, та відкинув Бог право моє. **6** Чи буду неправду казати за право своє? Без вини небезпечна стріла моя“. **7** Чи є такий муж, як цей Йов, що п'є глузування, як воду, **8** і товаришує з злочинцями, і ходить з людьми беззаконними? **9** Бо він каже: „Нема людині користи, коли її Бог уподобає“. **10** Тож вислухайте, ви розумні, мене: Бог далекий від несправедливості, і Всемогутній від кривди! **11** Бо за чином людини Він їй надолужить, і згідно з своєю дорогою знайде людина заплату! **12** Тож поправді, не чинить Бог несправедливого, і Всемогутній не скривлює права. **13** Хто землю довірив Йому, і хто на Нього вселенну поклав? **14** Коли б Він до Себе забрав Своє серце, Свій дух, і Свій підхід до Себе забрав, — **15** всяке тіло погинуло б вмиць, а людина повернулася б на порошок! **16** Коли маєш ти розум, послухай же це, почуй голос оцих моїх слів: **17** Хіба стримувати може ненависник право? І хіба осудити ти зможеш Всеправедного? **18** Хіба можна сказати цареві: „Негідний“, а вельможним: „Безбожний“? **19** Таж Він не звертає уваги на зверхників, і не вирізняє можливого перед убогим, бо всі вони — чин Його рук, **20** за хвилину вони помирають, опівночі. Доторкнеться Він можних — і гинуть вони, сильний усунений буде рукою не людською. **21** Бо очі Його на дорогах людини, і Він бачить всі кроки її, — **22** немає темноти, немає і темряви, де б злочинці сховались. **23** Бо людині Він не призначає означений час, щоб ходила до Бога на суд. **24** Він сильних ламає без дослідів, і ставить на місце їх інших. **25** Бож знає Він їхні діла, — оберне вночі — і почавлені будуть! **26** Як несправедливих уразить Він їх, на видному місці, **27** за те, що вони відступили від Нього, і не розуміли доріг Його всіх, **28** щоб зойк сіром'яхи спровадити до Нього, бо Він чує благання пригноблених. **29** Коли Він заспокоїть, то хто винуватити буде? Коли Він закрийє лице, хто побачить Його? А це робиться і над народом, і над людиною разом, **30** щоб не панував чоловік нечестивий із тих, що правлять за пастку народів. **31** Бо Богові треба отак говорити: „Несу я заслужене, — злого робити не буду! **32** Чого я не бачу, навчи Ти мене; коли кривду зробив я, то більше не буду чинити!“ **33** Чи на думку твою надолужить Він це, бо відкинув ти те? Бо вибереш ти, а не я, а що знаєш, кажи! **34** Мені скажуть розумні та муж мудрий, який мене слухає: **35** „Йов говорить неумудро, а слова його без розуміння. **36** О, коли б Йов досліджений був аж навіки за відповіді, як злі люди, **37** бо він додає до свого гріха

ще провини, — між нами він плеще в долоні та множить на Бога промови свої“.

35 І говорив Елігу та й сказав: **2**, „Чи це полічив ти за право, як кажеш: „Моя праведність більша за Божу“? **3** Бо ти говорив: „Що pomoже тобі? Яку користь із цього я матиму більшу, аніж від свого гріха?“ **4** Я тобі відповім, а з тобою і ближнім твоїм. **5** Подивися на небо й побач, і на хмари споглянь, — вони вищі за тебе. **6** Як ти будеш грішити, що зробиш Йому? А стануть численні провини твої, що ти вчиниш Йому? **7** Коли праведним станеш, що даси ти Йому? Або що Він візьме з твоєї руки? **8** Для людини, як ти, беззаконня твоє, і для людського сина твоя справедливість! **9** Від безлічі гноблення стогнуть вони, кричать від твердого плеча багатьох. **10** Та не скаже ніхто: Де ж той Бог, що мене Він створив, що вночі дає співи, **11** що нас над худобу земну Він навчає, і над птаство небесне вчиняє нас мудрим? **12** Вони там кричать, але через бундючність злочинців Він відповіді не дає. **13** Тільки марноти не слухає Бог, і Всемогутній не бачить її. **14** Що ж тоді, коли кажеш: „Не бачив Його!“ Та є суд перед Ним, — і чекай ти його! **15** А тепер, коли гнів Його не покарав, і не дуже пізнав про глупоту, **16** то намірно Йов уста свої відкриває та множить слова без знання“.

36 І далі Елігу казав: **2** „Почекай мені тріхи, й тобі покажу, бо ще є про Бога слова. **3** Зану викладати я здаляка, і Творцеві своєму віддам справедливість. **4** Бо справді слова мої не неправдиві, — я з тобою безв'адний в знанні. **5** Таж Бог сильний, і не відкидає нікого, Він міцний в силі серця. **6** Не лишає безбожного Він при житті, але право для бідних дає. **7** Від праведного Він очей Своїх не відвертає, але їх садівить з царями на троні назавжди, — і вони підвищуються. **8** А як тільки вони ланцюгами пов'язані, і тримаються в путах біді, **9** то Він їм представляє їх вчинок та їхні провини, що багато їх стало. **10** Відкриває Він ухо їх для остороги, та велить, щоб вернулися від беззаконня. **11** Якщо тільки послухаються, та стануть служити Йому, покінчать вони свої дні у добрі, а роки свої у приємностях. **12** Коли ж не послухаються, то наскочать на ратище, і покінчать життя без знання. **13** А злосерді кладуть гнів на себе, не кричать, коли в'яже Він їх. **14** У молодості помирає душа їх, а їхня живая — поміж блудниками. **15** Він визволяє убогого з горя його, а в переслідуванні відкриває їм ухо. **16** Також і тебе Він би вибавив був із тісноти на широкість, що в ній нема утиску, а те, що на стіл твій поклялося б, повне товщу було

б. 17 Та правом безбожного ти переповнений, право ж та суд підпірають людину. 18 Отож лютість нехай не намовить тебе до плескання в долоні, а окуп великий нехай не заверне з дороги тебе. 19 Чи в біді допоможе твій зойк та всі зміцнення сили? 20 Не квался до ночі тієї, коли вірвані будуть народи із місця свого. 21 Стережись, не звертайся до зла, яке замість біди ти обрав. 22 Отож, Бог найвищий у силі Своїй, — хто навчає, як Він? 23 Хто дорогу Його Йому вказувати буде? І хто скаже: „Ти кривду зробив?“ 24 Пам'ятай, щоб звеличувати Його вчинок, про якого виспівують люди, 25 що його бачить всяка людина, чоловік приглядається здалека. 26 Отож, Бог великий та недовідомий, і недослідиме число Його літ! 27 Бо стягає Він краплі води, і дощем вони падають з хмари Його, 28 що хмари спускають його, і спадають дощем на багато людей. 29 Також хто зрозуміє розтягнення хмари, грім намету Його? 30 Отож, розтягає Він світло Своє над Собою і морську глибіню закриває, 31 бо ними Він судить народи, багато поживи дає. 32 Він тримає в руках Своїх блискавку, і керує її проти цілі. 33 Її гуркіт звіщає про неї, і прихід її відчуває й худоба.

37 Отож, і від цього тремтить моє серце і зрушилось з місця свого. 2 Уважливо слухайте гук Його голосу, і грім, що несеться із уст Його, — 3 його Він пускає попід усім небом, а світло Своє — аж на кінці землі. 4 За Ним грім ричить левом, гримить гуком своєї величності, і його Він не стримує, почується голос Його. 5 Бог предивно гримить Своім голосом, вчиняє великі діла, яких не розуміємо ми. 6 До снігу говорить Він: „Падай на землю!“ а дощеві та зливи: „Будьте сильні!“ 7 Він руку печатає кожній людині, щоб пізнали всі люди про діло Його. 8 І звір входить у сховище, і живе в своїх лігвищах. 9 Із кімнати південної буря приходить, а з вітру північного — холод. 10 Від Божого подиху лід повстає, і водна широкість тужавіє. 11 Також Він обтяжує вільгістю тучу, і світло своє розпоршує хмара, 12 і вона по околицях ходить та блукає за Його проводом, щоб чинити все те, що накаже Він їй на поверхні вселенної, — 13 він наводить її чи на кару для краю Свого, чи на милість. 14 Бери, Йове, оце до ушей, уставай і розваж Божі чуда! 15 Чи ти знаєш, що Бог накладає на них, і зайснею світло із хмари Своєї? 16 Чи ти знаєш, як носьється хмара в повітрі, про чуда Того, Який має безвідне знання, 17 ти, що шати твої стають теплі, як стішується земля з полудня? 18 Чи ти розтягав із Ним хмару, міцну, немов дзеркало лите? 19 Навчи нас, що скажем Йому?

Через темність ми не впорядкуємо слова. 20 Чи Йому оповістися, що буду казати? Чи зміг хто сказати, що Він знищений буде? 21 І тепер ми не бачимо світла, щоб світило у хмарах, та вітер переїде — і вичистить їх. 22 Із півночі приходить воно, немов золотого те, та над Богом величність страшна. 23 Всемогутній, — Його не знайшли ми, Він могутній у силі, але Він не мучить нікого судом та великою правдою. 24 Тому нехай люди бояться Його, бо на всіх мудросердих не дивиться Він“.

38 Тоді відповів Господь Йову із бурі й сказав: 2 „Хто то такий, що затемнює раду словами без розуму? 3 Підпережі но ти стігна свої, як мужчіна, а Я буду питати тебе, — ти ж Мені поясни! 4 Ді ти був, коли землю оснóвував Я? Розкажи, якщо маєш знання! 5 Хто оснóви її положив, чи ти знаєш? Або хто розтягнув по ній шнура? 6 У що підстави її позапóшувані, або хто поклав камінь наріжний її, 7 коли разом співали всі зóри порáнні та радісний окрик здіймали всі Божі сини? 8 І хто море ворóтами загородив, як воно виступáло, немов би з утрóби вихóдило, 9 коли хмари поклав Я за одіж Йому, а імлю — за його пелюшки, 10 і признавч Йому Я границю Свою та поставив засóву й ворóта, 11 і сказав: „Аж досі ти дійдеш, не далі, і тут ось межа твоїх хвиль гордовитих?“ 12 Чи за своїх днів ти наказував рáнкові? Чи досвітній зóрі показав її місце, 13 щоб хaпáлась за кінці землі та посіпались з неї безбожні? 14 Земля змінюється, мов та глина печатки, і стають, немов одіж, вони! 15 І нехай від безбожних їх світло відійметься, а високе раméно зламáється! 16 Чи ти схóдив коли аж до морських джерéл, і чи ти перехóджувався дном безодні? 17 Чи для тебе відкриті були брами смерті, і чи бачив ти брами смертєльно́ї тіні? 18 Чи широкість землі ти оглянув? Розкажи, якщо знаєш це все! 19 Ді та до́рога, що світло на ній пробуває? А те́мрява — де її місце, 20 щоб узяти її до границі її, і щоб знати стежки її до дому? 21 Знаєш ти, бо тоді народився ж ти був, і велике число твоїх днів! 22 Чи дохóдив коли ти до схóванок снігу, і схóванки граду ти бачив, 23 які Я тримаю на час лихоліття, на день бо́ю й війни? 24 Якою дорогою ділиться вітер, розпорóшується по землі вітерець? 25 Хто для зливи протóку провів, а для громови́ці — дорогу, 26 щоб дощóти на землю безлюдну, на пустиню, в якій чоловіка нема, 27 щоб пустиню та пушу насічувати, і щоб забезпéчити вихід траві? 28 Чи є ба́тько в доща, чи хто кра́плі росі породив? 29 Із чиє́ї утрóби лід вийшов, а ї́ній небесний — хто його породив? 30 Як камінь, тужáвлють води, а по́верхня безóдні ховається. 31 Чи зв'яжеш

ти зав'язки Волосожа́ру, чи розв'яжеш віжки в Оріо́на? **32** Чи виведеш ча́су свого Зодія́ка, чи Во́за з синами його попроводи́ш? **33** Чи ти знаєш уста́ви небес? Чи ти поклада́ш на землі їхню вла́ду? **34** Чи підіймеш свій голос до хмар, — і багато води тебе вкриє? **35** Чи бли́скавки ти посилаєш, і підуть вони, й тобі скажуть „Ось ми“? **36** Хто мудрість вкладає людині в нутро́? Або — хто дає се́рцеві розум? **37** Хто мудрістю хмари зрахує, і хто може затримати небесні посу́ди, **38** коли по́рох зливається в зли́вки, а кавалки злипаються? **39** Чи здобич левиці ти зловиш, і заспокоїш життя левчу́ків, **40** як вони по ле́говинах ту́ляться, на ча́тах сидять по ку́шах? **41** Хто готує для кру́ка поживу його, як до Бога кричать його діти, як без їжі блукають вони?

39 Хіба́ ти пізнав час наро́дження скельних ко́зиць? Хіба́ ти пильнував час мук по́роду ла́ні? **2** Чи на місяці лічиш, що сповнитись мусять, і відаєш час їх наро́дження, **3** коли при́клякають вони, випускають дітей своїх, і звільняються від бо́лів по́роду? **4** Набираються сил їхні діти, на полі зростають, відхо́дять і більше до них не вертаються. **5** Хто пустів осла дикого вільним, і хто розв'язав ослу ди́кому пу́та, **6** якому призначив Я степ його́ домо́м, а місцем його́ пробува́ння — солону́ пустиню? **7** Він сміється із га́ласу міста, не чує він крику по́гонича. **8** Що знахо́дить по го́рах, то паша його́, і шукає він усього зеленого. **9** Чи захоче служити тобі́ одно́ріг? Чи при я́слах твоїх ночувати́ме він? **10** Чи ти одно́ро́га прив'я́жеш до його́ боро́зні поворо́ззям? Чи буде він боро́нува́ти за тобою́ долини? **11** Чи повіриш йому́ через те, що має він силу велику, — і свою пра́цю на нього́ попу́стиш? **12** Чи повіриш йому́, що він ве́рне насіння́ твоє, і збере тобі́ ті́к? **13** Крило стру́сєве радісно б'ється, чи ж крило́ це й пір'на леле́ки? **14** Бо яйця́ свої́ він на землю́ кладе́ та в поросі́ їх вигри́ває, **15** і забува́, що но́га мо́же їх розчави́ти, а звір польовий мо́же їх розтопта́ти. **16** Він жорстокий відно́сно дітей своїх, ніби вони не його́, а що пра́ця його́ може бути надаре́мна, того́ не бої́ться, **17** бо Бог учинив, щоб забув він про мудрість, і не наділив його́ розумом. **18** А за ча́су на́дхо́ду стрі́льців уда́ряє він кри́льми пові́тря, — і сміється з коня́ та з його́ верхи́вця! **19** Чи ти силу ко́неві даси, чи шию́ його́ ти зодя́гнеш у гриву? **20** Чи ти зробиш, щоб буде скакати він, мов сара́на? Вели́чне іржа́ння його́ страше́льне! **21** Б'є ногою́ в долини́ та ті́шиться силою́, іде́ він насупро́ти збро́ї, **22** — сміється з страху́ й не жахається, і не верта́ється з-перед ме́ча, **23** хоч дзвони́ть над ним сагайда́к,

ві́стря списо́ве та ра́тище! **24** Він із шале́ністю та лю́тістю землю́ ковтає, і не ві́рить, що чути гук ро́гу. **25** При ко́жному розі́ кричить він: „І-га!“ і ви́нохує зда́лека бі́й, грім ге́тьма́нів та крик. **26** Чи я́струб лі́гає твоєю́ премудрі́стю, на півде́нь прости́гує кри́ла свої́? **27** Чи з тво́його на́ка́зу оре́л підіймається́, і мо́стить кубло́ своє на висоті́? **28** На скелі́ за́мешкує він та но́чує, на скельні́м вершкú́ та тверди́ні, — **29** і́зві́дти ви́зоро́є їжу́, да́леко вдвля́ються о́чі його́, **30** а його́ пташе́нця́ п'ють кров. Де ж за́биті, там він“.

40 І говори́в Госпо́дь Йо́ву й сказа́в: **2** „Чи́ буде става́ти на прю́ з Все́могутні́м огу́дник? Хто спере́чається́ з Бого́м, хай на це́ відпові́сти!“ **3** І Йо́в відпові́в Госпо́деві́ й сказа́в: **4** „Оце́ я зні́кче́мнів, — що́ ж маю́ Тобі́ відпові́сти? Я́ кладу́ свою́ руку́ на уста́ свої́. **5** Я́ раз говори́в був, і вже́ не скажу́, а вдруге́ — і́ більш не до́да́м!“ **6** І відпові́в Госпо́дь Йо́ву із бу́рі й сказа́в: **7** „Підпере́жи́ но́ ти сте́гна свої́, як мужчи́на: Я́ буду́ пита́ти тебе́, — ти́ ж по́ясню́ Мені́! **8** Чи́ ти хочеш пору́шити́ право́ Моє́, винува́ти́ти Мене́, щоб о́правда́ним бу́ти? **9** Коли́ маєш ра́мено́, як Бог, і́ голосо́м ти́ загри́ми́ш, немов Ві́но, **10** то о́крась Ти́ себе́ пи́шното́ю й вели́чністю, зодя́гні́сь у сла́ву й красу́! **11** Розпо́ро́ш лю́тість гні́ву сво́го, і́ погля́нь на все́ горде́ — й при́ни́зь ти́ його́! **12** Погля́нь на все́ горде́ — й́ його́ впо́кори́, поспиха́й нече́стивих на́ їхньому́ місці́, **13** по́ховай їх у́ поро́сі ра́зом, а́ їхні́ обличчя́ обві́й в укритті́. **14** То́ді й́ Ти́ тебе́ сла́вити́ буду́, як прави́ця твоя́ допо́може́ тобі́! **15** А́ ось́ беге́мо́т, що́ його́ Я́ створи́в, як тебе́, — тра́ву, як худоба́ вели́ка, він ї́сть. **16** О́то́ сила́ його́ в його́ сте́гнах, його́ ж мі́цність — у́ м'я́зах його́ живото́а. **17** Випро́сто́вує він, немов ке́дра, сво́його́ хвоста́, жили́ сте́гон його́ посплі́тались. **18** Його́ ко́сті — немов мідя́ні оті́ ру́ри, костю́махи́ його́ — як ті́ пруття́ залі́зі. **19** Голо́ва о́це́ Божих до́ріг; і́ тільки́ Творе́ць його́ мо́же зблизі́ти до́ нього́ ме́ча. **20** Бо́ гори́ прино́сять поживу́ йому́, і́ там грається́ вся́ зві́рина́ польова́. **21** Під ло́тосами́ він ви́ле́жується́, в укритті́ очерету́ й́ боло́та. **22** Ло́тоси́ тінню́ своєю́ вкривають́ його́, то́полі́ поточні́ його́ обгорта́ють. **23** О́сь підіймається́ рі́чка, та́ він не бої́ться її́, він безпечний, хоча́ б са́м Йо́рдан йому́ в па́щу впли́вав! **24** Хто́ мо́же схо́піти́ його́ в його́ бо́чах, га́ка́ми ні́здру́ проди́ра́вити? **41** Чи́ леві́ята́на потя́гне́ш гачко́м, і́ йому́ я́зика́ стя́гне́ш шну́ром? **2** Чи́ очере́тину́ вклада́є́ йому́ в ні́здри́, чи́ терні́ною що́ку́ йому́ проди́ра́ви́ш? **3** Чи́ він бу́де ба́гато́ благода́ти тебе́,

чи буде тобі говорити лагідне? 4 Чи складе він умову з тобою, і ти візьмеш його за раба собі вічного? 5 Чи ним бавитись будеш, як птахом, і прив'яжеш його для дівчаток своїх? 6 Чи ним спільники торгуватимуть, чи поділять його між купців -хананіїв? 7 Чи шпильками проколиш ти шкіру його, а острогою риб'ячою — його голову? 8 Поклади ж свою руку на нього, й згадай про війну, — і більше того не чини! 9 Тож надія твоя неправдива, — на сам вигляд його упадеш. 10 Нема сміличакá, щоб його він збудив, — а хто ж перед обличчям Моїм зможе стати? 11 Хто вийде навпроти Менé — й буде цілий? Що під небом усім — це Моє! 12 Не буду мовчати про члени його, про стан його сили й красу його складу. 13 Хто відкриє поверхню одежі його? Хто підійде коли до двійних його щелепів? 14 Двері обличчя його хто відчинить? Навколо зубів його жаж! 15 Його спіна — канали щитів, поєднання їх — крем'яная печать. 16 Одне до одного доходить, а вітер між ними не пройде. 17 Одне до одного притверджені, сполучені, і не відділяться. 18 Його чхання засвічує світло, а очі його — як повіки зорі світової! 19 Бúхає полум'я з пащі його, вириваються іскри огненні! 20 Із ніздер його валить дим, немов з того горшка, що кипить та біжить. 21 Його по́дих розпалює вугіль, і бúхає полум'я з пащі його. 22 Сила ночеу на шії його, а страх перед ним утікає. 23 М'ясо нутра́ його міцно тримається, — воно в ньому тверде, не хитається. 24 Його серце, мов з каменя вилите, і тверде, як те долішне жорно! 25 Як підводиться він, перелякуються силачі, та й ховаються з жаху. 26 Той меч, що досягне його, не встоїть, ані спис, ані ратище й панцер. 27 За соломю залізо вважає, а мідь — за гнилу деревину! 28 Син лука, стріла, не примусит увтікати його, каміння із праці для нього змінється в сіно. 29 Булаву́ вважає він за соломінку, і сміється із по́свисту ратища. 30 Під ним гостре череп'я, — лягає на гостре, немов у болото. 31 Чинить він, що кипить глибочінь, мов горня́, і обертає море в о́кріп. 32 Стежка світить за ним, а безодня здається йому́ сивиною. 33 Немає подоби йому на землі, він безстрашним створений, 34 він бачить усе, що висо́ке, він цар над усім пишним звір'ям!“

42 А Йов відповів Господéві й сказав: 2 „Я знаю, що можеш Ти все, і не спиняється за́дум у Тебе! 3 Хто́ ж то такий, що ховає пора́ду немудру? Тому я говорив, але не розумів. Це чудніше від мене, й не знаю його: 4 „Слухай же ти, а Я буду казати, запитаю тебе, — ти ж Мені поясни“. 5 Тільки по́слухом уха я чув був про Тебе, а тепер моє око ось бачить Тебе. 6 Тому́ я

зрікаюсь гово́реного, і каюся у поро́сі й по́пелі!“ 7 І сталося по́ тому, як Господь промовив ці слова́ до Йова, сказав Господь теманянину Елі́фазові: „Запалився Мій гнів на тебе та на двох твоїх при́ятелів, бо ви не говорили слúшного про Мене, як раб Мій Йов. 8 А тепер візьміть собі сім бичків та сім баранів, і йдіть до Мого раба Йова, і принесете цілопáлення за себе, а Мій раб Йов помóлиться за вас, бо тільки з ним Я буду рахувáтися, щоб не вчинити вам зло́ї речі, — бо ви не говорили слúшного про Мене, як раб Мій Йов“. 9 І пішли теманянин Елі́фаз, і шух'янин Білда́д, та нааматянин Цофа́р, і зробили, як говорив їм Господь. І споглянув Господь на Йова. 10 І Господь приверну́в Йова до першого ста́ну, коли він помолився за своїх при́ятелів. І помно́жив Господь усе, що Йов мав, удвоє. 11 І попри́ходили до нього всі брати його, і всі сестри його та всі попередні знайо́мі його, і їли з ним хліб у його́ домі. І вони головою хита́ли над ним, та потішали його за все зле, що Господь був спрова́див на нього. І дали вони йому́ кожен по одній кесі́ті, і кожен по одній золотій обручці. 12 А Господь поблагослови́в останок днів Йова більше від почáтку його, і було́ в нього чотирна́дцять тисяч дрібної́ худоби, і шість тисяч верблю́дів, тисяча пар худоби велико́ї та тисяча осли́ць. 13 І було́ в нього се́меро синів та три дочкі. 14 І назвав він ім'я́ першій: Емі́ма, і ім'я́ другій: Ке́ція, а ім'я́ третій: Керен-Га́ппух. 15 І таких вродли́вих жінок, як Йовові до́чки, не знайшлося по́ всій землі. І дав їм їх батько спа́дщину помі́ж їхніми братами. 16 А Йов жив по́ тому сотню́ й сорок ро́ків, і побачив синів своїх та синів синів своїх, чотири поколі́нні. 17 І впоко́ївся Йов старим та насиченим днями.

Псалми

1 Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить, і не стоїть на дорозі грішних, і не сидить на сидінні злоріків, **2** та в Законі Господнім його насолода, і про Закон Його вдень та вночі він роздумує! **3** І він буде, як дерево, над водним потоком посаджене, що родить свій плід своєчасно, і що листя не в'яне його, — і всє, що він чинить, — щаститься йому! **4** Не так ті безбожні, — вони як полова, що вітер її розвіває! **5** Ось тому то не встоять безбожні на суді, ані грішники у зборі праведних, — **6** дорогу бо праведних знає Господь, а дорога безбожних загине!

2 Чого то племєна бунтують, а народи задумують мårне? **2** Зємні царі повстають, і князі наråджуються разом на Господа та на Його Помазанця: **3** „Позриваймо ми їхні кайдани, і поскидаймо із себе їхні пұта! **4** Але Той, Хто на небесах пробуває — посміється, Владика їх висміє! **5** Він тоді в Своім гніві промовить до них, і настрашить їх Він у Своїм пересєрді: **6** „Я ж помазав Свого Царя на Сіон, святу гору Свою. **7** Я хочу звістити постанову: Промовив до Мене Господь: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив. **8** Жадай Ти від Мене, — і дам Я народи Тобі, як спадщину Твою, володіння ж Твоє — аж по кінці землі! **9** Ти їх повбиваєш залізним жеzlом, потовчєш їх, як пїсуд ганчårський“. **10** А тепер — помудрійте, царі, навчїться ви, судді землі: **11** Служїть Господєві зо stråхом, і радїйте з тремтїнням! **12** Шануйте Сина, щоб Він не розгнївався, і щоб вам не загинути в дорозі, бо гнів Його незабаром запålиться. Блаженні усї, хто на Нього надїється!

3 Псалом Давидів, як він утікав був перед Авесаломом, своїм сином. Господи, — як багато моїх ворогів, як багато стають проти мєне! **2** Багато-хто кажуть про душу мою: „Йому в Бозі спасіння нема!“ Сєла. **3** Але, Господи, — щит Ти для мене та слава моя, і мою голову Ти підіймáєш! **4** Своїм голосом кличу до Господа, — і Він озвєтєся зо святої Своєї гори. (Сєла) **5** Я лягаю і сплю, і пробуджуюся, бо Господь підпирає мене, — **6** і я не побоюсь десяти тисяч люду, які проти мене навкїло отåборились! **7** Устань же, о Господи! Спаси мене, Боже мій, бо Ти рáзиш усїх ворогів моїх в шїку, зуби грішників крушиш! **8** Спасіння від Господа, і над народом Твоїм — Твоє благословєння! (Сєла)

4 Для диригєнта хору. На струнних знарýддях. Псалом Давидів. Коли кличу, — озвися до мене, Боже правди моєї, Ти прїстїр для мене робив у тїснотї... Помилуй мене, і почуй молитву мою! **2** Лїудські сини, — доки слава моя буде гånьбитись? Доки будете марне любити, шукати неправди? (Сєла) **3** І знайте, що святого для Себе Господь віддїлив, почує Господь, як я кликати буду до Нього! **4** Гнївайтесь, та не грішіть; на ложах своїх розмишляйте у ваших серцåх, та й мовчіть! (Сєла) **5** Жертви правди принїсєте, і надїйтесь на Господа. **6** Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добрї?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лиця! **7** Ти даєш бїльшу радїсть у серці моїм, нїж у них, як помножилося їхнє збїжжя та їхнє вино молоде. **8** У спокїї я ляжу, і засну, бо Ти, Господи, єдиний даєш мені жити безпєчно!

5 Для диригєнта хору. До флейти. Псалом Давидів. Почуй, Господи, мову мою, стогнånня моє зрозумїй **2** Прислұхайсь до голосу зїйку моє, о мій Цåрю та Боже Ти мій, як до Тебе молитися бұду! **3** Ти слухаєш, Господи, рånком мій голос, — рånком молитися буду до Тебе та буду чекати, **4** бо Бог Ти не той, що несправедливості хоче, — зло не буде в Тобї пробувати! **5** Перед очима Твоїми не втримаються гульгї, всїх злочинцїв ненавидиш Ти. **6** Погубиш Ти неправдомївцїв, кровожєрну й підступну лудїну обрїдить Господь. **7** А я в ласцї великій Твоїй до дому Твого ввійду, до Храму святого Твого вклонюся в страху Твоїм. **8** Провадь мене, Господи, в правдї Своїй задля моїх ворогів, і вїрівняй передо мною дорогу Свою, — **9** бо в їхніх устåх нема правди, нутро їхнє принїсєть нещастя, грїб відкритий — їхнє горло, свїй язик вони роблять гладєньким! **10** Признай їх за винних, о Боже, через свої зåмири хай упадуть, за їхні великі злочїнства відкинь їх від Себе, бо вони проти Тебе бунтують! **11** А всї, хто надїю на Тебе складають, хай тїшаься, — будуть вїчно співати вони, і Ти їх охорїниш, і будуть радїти Тобою, хто любить Ім'я Твоє! **12** Бо Ти, Господи, благословлятимєш праведного, милїстю вкриєш його, як щитом!

6 Для диригєнта хору. На струнних знарýддях. На октаву. Псалом Давидів. Не карай мене, Господи, в гнєві Своїм, не завдавай мені кари в Своїм пересєрді! **2** Помилуй мене, Господи, я ж бо слабїй, уздорїв мене, Господи, бо тремтять мої костї, **3** і душа моя сильно стривожена, а ти, Господи, доки? **4** Вернись, о Господи, вїзволи душу мою, ради ласки Своєї спаси Ти мене! **5** Бож у смерті нема пам'ятånня про

Тебе, у шеблі ж хто буде хвалити Тебе? (Sheol h7585) 6 Змучився я від стогнання свого, щоночі постелю свою обмиваю слізьми, слезами своїми окроплюю ложе своє! 7 Моє око зів'яло з печалі, постаріло через усіх ворогів моїх. 8 Відступіться від мене, усі беззаконники, бо почув Господь голос мого плачу! 9 Благання моє Господь вислухає, молитву мою Господь прийме, — 10 усі мої вороги посоромлені будуть, і будуть настрашені дуже: хай вірнуться, — і будуть вони посоромлені зараз!

7 Жалобна пісня Давидова, яку він співав Господеві в справі вєнямінівця Кұша. Господи, Боже мій, — я до Тебе вдаюся: спаси Ти мене від усіх моїх напасників, і визволь мене, 2 щоб ворог моєї душі не розшарпав, як лев, що кості ламає, й ніхто не рятує! 3 Господи, Боже мій, коли я таке учинив, коли є беззаконня в долонях моїх, 4 коли я добротинцеві злом відплатив, і без причини ограбував свого противника, — 5 ворог нехай переслідує душу мою, і нехай дожене, і нехай до землі він потопче життя моє, — і хай мою славу оберне на порох! (Сєла) 6 Устань же, о Господи, в гніві Своїм, понеси́ся на лютість моїх ворогів, і до мене скеру́й постанову Свою, яку Ти заповів! 7 І громада народів оточить Тебе, і над нею верні́ся на висоту! 8 Господь судить людей, — суди ж мене, Господи, за моєю правотою й за моєю невинністю. 9 Нехай злоба безбожних скінчиться, а Ти зміцни праведного, бо вивідуєш Ти серця й нирки, о праведний Боже! 10 Щит мій у Бозі, Який чистих серцем спасає. 11 Бог Суддя справедливий, і щоденно на злого Бог гнівається, 12 коли хто не навірнеться, — буде гострити меча Свого Він, Свого лука натягне й наставить його, 13 і йому приготівив смертельні знаряддя, — Він зробить огнистими стріли Свої. 14 Ото, беззаконня зачне нечестивий, і завагітніє безправ'ям, — і породить неправду. 15 Він рова копав, і його викопав, і впав сам до ями, яку приготівив, — 16 обернеться зло його на його голову, і на маківку зійде його беззаконня! 17 Я ж Господа буду хвалити за його правдою, і буду виспівувати Ймення Всевишнього Господа!

8 Для диригента хору. На інструменті гатійським. Псалом Давидів. Господи, Владико наш, — яке то величне на цїлій землі Твоє Ймення, — Слава Твоя понад небесами! 2 З уст дітей й немовлят учинив Ти хвалу ради Своїх ворогів, щоб знищити противника й мєсника. 3 Коли бачу Твої небесá — діло пальців Твоїх, місяця й зорі, що Ти встановив, — 4 то що є людина, що Ти пам'ятаєш про неї, і син

людський, про якого Ти згадуєш? 5 А однак учинив Ти його мало меншим від Бога, і славою й веліччю Ти коронуєш його! 6 Учинив Ти його володарем творива рук Своїх, все під ноги йому вмістив: 7 худобу дрібну та биків, їх усіх, а також степових звірів диких, 8 птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорóгами ходить! 9 Господи, Боже наш, — яке то величне на цїлій землі Твоє Ймення!

9 Для диригента хору. На спів: „На смерть сина“. Псалом Давидів. Хвалітиму Господа усім серцем своїм, розповім про всі чуда Твої! 2 Я буду радіти, і тішитись буду Тобою, і буду виспівувати Ймення Твоє, о Всевишній! 3 Як будуть назад відступати мої вороги, то спіткнуться і вигинуть перед обличчям Твоїм! 4 Бо суд мій і справу мою розсудив Ти, Ти на троні суддєвім сидів, Судде праведний! 5 Докорів Ти народам, безбожного знищив, ім'я їхне Ти витер навічні віки! 6 О вороже мій, руйнування твої закінчили́сь на вічність, — ти й міста повалив був, і згинула з ними їхня пам'ять! 7 Та буде Господь пробувати́ навіки, Він для суду поставив престола Свого, 8 і вселенню Він буде судити по правді, справедливостю буде судити народи. 9 І твердінею буде Господь для пригніченого, в час недолі — притулком. 10 І на Тебе надіятись будуть усі, що ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих, хто шукає Тебе! 11 Співайте Господеві, що сидить на Сіоні, між народами розповідайте про чини його, 12 бо карає Він чинки криваві, про них пам'ятає, і не забуває Він збійку убогих! 13 Помилуй мене, Господи, поглянь на страждання моє від моїх ненавистників, Ти, що мене підіймаєш із брам смерти, 14 щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сіонської дони́ я буду радіти спасінням Твоїм! 15 Народи попада́ли в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховали, нога їхня схоплена. 16 Господь знаний, Він суд учинив, — спіткну́вся нечестивий у вчинку своїй руки! Гра на струнах. (Сєла) 17 Попряму́ють безбожні в шебл, всі народи, що Бога забули, (Sheol h7585) 18 бож не навіки забудеться бідний, надія убогих не згине назавжди! 19 Устань же, о Господи, — хай людина не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть народи! 20 Накинь, Господи, пострах на них, — нехай знають народи, що вони тільки люди! (Сєла)

10 Для чо́го стоїш Ти, о Господи, здалека, в час недолі ховаєшся? 2 Безбожний в своїм гордуванні женеться за вбогим, — хай схоплені будуть у підступах, які замишляли вони! 3 Бо жаданням своєї душі нечестивий пишається,

а ласу́н проклинає, зневажає він Господа. **4** У го́рдошах каже безбожний, що „Він не слі́дкúє“, бо „Бога нема“, — оце всі його по́мисли! **5** Сильні дороги його повсякчасно, від нього суди́ Твої високо, — тим то відді́мухе він ворогів своїх. **6** Сказав він у серці своєму: „Я не захита́юсь, бо ли́ха наві́ки не буде мені“. **7** Уста́ його повні прокля́ття й обма́ни та зради, під його язиком — злочи́нство й пе́реступ. **8** Причаї́вшись, сиди́ть на подві́р'ях, мордує невинного, його очі слі́дкують за вбогим. **9** В укритті́ він ча́тує, як лев той у за́рості, ча́тує схопи́ти убогого, хапа́є убогого й тягне його в свою сі́тку. **10** Припадає, знижається він, — і попада́ють убогі в його мі́цні кі́гті ... **11** Безбожний говори́ть у серці свої́м: „Бог забув, заховав Він обличчя Своє, не побачи́ть ніко́ли“. **12** Устань же, о Господи Боже, руку Свою підійми, не забудь про убогих! **13** Чому́ нечестивий обра́жує Бога і говори́ть у серці свої́м, що Ти не слі́дкуєш? **14** Але́ Ти все бачи́ш, бо спосте́рига́єш злочинство та у́тиск, що відда́ти Своєю руко́ю! На Тебе сла́бій опира́ється, Ти сироті́ помі́чник. **15** Зламай же раме́но безбожному, і злого скарай за неправду його, — аж більше не зна́йдеш його! **16** Господь — Цар на ві́чні ві́кі, із землі́ його згинуть погани! **17** Бажан́ня пони́жених чуєш Ти, Господи, серця́ їх змі́цня́єш, їх вислу́ховує ухо Твоє, **18** щоб да́ти суд сироті́ та пригні́ченому, щоб більш не стра́шив чолові́к із землі́!

11 Для дири́гента хору. Давидів. Я надію́сь на Господа, — як же ка́жете ви до моєї ду́ші: „Відлі́тай ти на го́ру свою, немов птах?“ **2** Бо ось нечестиві́ на́тягують лу́ка, мі́цно ставля́ть стрі́лу свою на тя́тиву, щоб у те́мряві до простосердих стрі́ляти. **3** Як основи́ зруйновано, — що́ тоді́ праведний зроби́ть? **4** Господь у святи́м Сво́ім хра́мі, Господь — престол його́ на небеса́х, бача́ть очі його́, пові́ки його́ випро́бовують лю́дських сині́в! **5** Господь випро́бує праведного, а безбожного́ й того, хто лю́бить на́сілля, — ненави́дить душа його́! **6** Він спу́стить дощем на безбожних го́рюче вугі́лля, о́гонь, і сі́рку, і ві́тер гаря́чий, — це частка́ їхньої ча́ші. **7** Бо Господь спра́ведливий, кохає́ Він правду, — праведний бачи́ть обличчя його́!

12 Для дири́гента хору. На окта́ву. Псалом Давидів. Спаси мене, Господи, бо нема́ вже побожного, з-помі́ж лю́дських сині́в позникáли вже ві́рні! **2** Марно́ту говори́ть один до одно́го, їхні уста́ облесні́, і серцем подвійним говори́ть. **3** Нехай піді́тне Господь уста́ облесли́ві та́ языка́ чванькува́того **4** тим, хто говори́ть: „Сво́ім язиком будемо́ си́льні, наші́ уста́ при нас, — хто

ж буде́ нам пан?“ **5** Через у́тиск убогих, ради́ сто́гону́ бідних тепе́р Я повстану́, — говори́ть Господь, — поставлю́ в безпе́ці того, на ко́го розтя́гують сі́тку! **6** Господні́ слова — слова́ чисті́, як срі́бло, очи́щене в гли́нянім го́рні, сі́м раз перетопле́не! **7** Ти, Господи, їх пильнува́тимеш, і будеш наві́ки нас стере́гти перед родом о́цим! **8** Безбожні́ кру́жля́ють навко́ло, бо ні́кче́мність між лю́дських сині́в підійма́ється.

13 Для дири́гента хору. Псалом Давидів. Доки, Господи, будеш мене забува́ти наза́вжди, доки будеш хова́ти від ме́не обличчя Своє? **2** Як довго́ я буду скла́дати в ду́ші свої́й бо́лі, у серці́ свої́м — шодня́ сму́ток? Як довго́ мій ворог підно́сити́сь буде́ над мене? **3** Зглянься, озви́ся до мене, о Господи, Боже мій! Просві́тли мої́ очі, щоб на сме́рть не засну́в я! **4** Щоб мій не́приятель не сказа́в: „Я його́ пере́мір!“ Щоб мої́ вороги́ не ра́діли, як я захи́таю́сь! **5** Я надію́ на ми́лість Твою́ поклада́ю, моє́ серце́ ра́діє спа́сінням Тво́ім! **6** Я буду співа́ти Господе́ві, бо Він до́броді́йство для мене вчини́в.

14 Для дири́гента хору. Давидів. **2** Господь диви́ться з неба́ на лю́дських сині́в, щоб побачи́ти, чи є́ там розу́мний, що́ Бога шука́є. **3** Усе́ пові́дступа́ло, разом ста́ли бри́дкіми вони́, нема́ до́броді́йця, нема́ ні одно́го! **4** Чи ж не розу́мю́ть всі́ ті, хто чини́ть безпра́в'я, хто мій лю́д пої́дає? Вони́ хлі́б Господні́ їда́ть, та не кличу́ть його́, **5** Тоді́ настра́шили́ся стра́хом вони́, бо Бог в праведні́м роді́. **6** Раду́ вбо́гого га́ньбите ви, та Господь охоро́на йому́. **7** Аби́ то Він да́в із Сіону́ спа́сіння Ізраї́леві! Як до́лю Сво́єму наро́ду пові́рне́ Господь, то ра́ді́тиме́ Яків, втіша́тися́ буде́ Ізраї́ль!

15 Псалом Давидів. **2** Той, хто в невинно́сті ходи́ть, і праведни́сть чини́ть, і правду говори́ть у серці́ свої́м, **3** хто не обмовля́є свої́м язиком, і злого́ не чини́ть для дру́га свого́, і свого́ бли́жнього́ не зневажа́є! **4** Обри́дли́вий погорджений́ в очах його́, і він богобійних шану́є, присяга́є, для себе́ хоча́ б і на зло, — і дотриму́є; **5** не да́є свого́ срі́бла на ли́хву, і не бере́ на невинного́ підку́пу. Хто чини́ть таке, — ніко́ли той не захи́тається́!

16 Золота́ пі́сня Дави́дова. **2** Я сказа́в Господе́ві: „Ти Бог мій і — до́бро моє́ тільки́ в Тобі́!“ **3** До́ святих, які́ на землі́, що́ шляхте́ні вони́, — до них все жада́ння моє́! **4** Нехай мно́жаться́ сму́тки для тих, хто набу́в собі́ інши́х бо́гів, — я не буду́ прино́сити́ їм лівної́ жертви́ із кро́ви, і їхні́ іме́н не носитиму́ в уста́х своїх! **5** Господь — то́ части́на спа́дку́ мого́ та ча́ші моєї́, Ти до́лю

мою підпіраєш! **6** Частки припали для мене в хороших місцях, і гарна для мене спадщина моя! **7** Благословляю я Господа, що радить мені, навіть ночами навчають мене мої нірки. **8** Уявляю я Господа перед собою постійно, бо Він по правіці моїй, — й я не буду захитаний! **9** Через те моє серце радіє та дух веселиться, — і тіло моє спочиває безпечно! **10** Бо Ти не опустити моєї душі до шеблу, не попустиш Своєму святому побачити тління! **(Sheol h7585)** **11** Дорогу життя Ти покажеш мені: радість велика з Тобою, завжди блаженство в правіці Твоїй!

17 Молитва Давідова. **2** Від Твого лица нехай вирок мій вийде, а очі Твої нехай бачать мою правоту! **3** Ти випробував моє серце, навістив уночі, перетопив Ти мене, — й не знайшов чогось злого. І роздумував я, щоб лихе з моїх уст не виходило, **4** а в людських ділах, за словом уст Твоїх, я стерігся доріг гнобителя. **5** Зміцняй стіпи мої на доробах Твоїх, щоб кроки мої не хиталися! **6** Я кличу до Тебе, бо відповіси мені, Боже, — нахили Своє ухо до мене, вислухай мову мою, **7** покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вдається до Тебе від заколотників проти правіці Твоїї. **8** Хорони Ти мене, як зиніцю Свою, дочку ока, у тіні Своїх крил заховай Ти мене **9** від безбожних, що гублять мене, — смертельні мої вороги оточили мене! **10** Тівщем замкнули вони своє серце, уста їхні говорять бундічно. **11** Вороги оточили тепер наші кроки, наставили очі свої, щоб мене повалити на землю. **12** Із них кожен подібний до лева, що шарпати прагне, й як левчук, що сидить в укритті. **13** Устань же, о Господи, — його поперёд, кинь його на коліна! Мечем Своім душу мою збережи від безбожного, **14** від людей рукою Своєю, Господи, від людей цього світу, що частка їхня в цьому житті, що Ти скарбом Своім наповняєш їхнє черево! Ситі їхні сини, останок же свій для дітей вони лішать. **15** А я в правді побачу обличчя Твоє, і, збудившись, насичусь Твоєю подобою!

18 Для диригента хору. Раба Господнього Давида, коли він промовив до Господа слова цієї пісні того дня, як Господь урятував його з руки всіх його ворогів та від руки Саула, то він проказав: Полюблю Тебе, Господи, силою моя, **2** Господь моя скеля й твердіня моя, і Він мій Спаситель! Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій, і ріг Він спасіння мого, Він башта моя! **3** Я кличу: Преславний Господь, і я визволений від своїх ворогів! **4** Тенета смертельні мене оточили, і потоки велійяла лякають мене! **5** Тенета шеблу мене оточили,

і пастки смертельні мене попередили. **(Sheol h7585)** **6** В тісноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я звиваю, — Він почує мій голос із храму Свого, і доходить мій зойк до лица Його в уші Йому! **7** Захиталась земля й затремтіла, і затряслися і хиталися підвалини гір, — бо Він запалився від гніву: **8** із ніздер Його бухнув дим, з Його ж уст — пожирущий огонь, і жар запалився від Нього! **9** Він небо простяг — і спустився, а хмара густа під ногами Його. **10** Усівся Він на херувима й летів, і на вітрових крилах понісся. **11** Поклав темряву Він — як заслону Свою, довклля Його — то темрява вод, а мешкання Його — густі хмари! **12** Від блиску, що був перед Ним, град і жар огняний пройшли хмари Його. **13** І Господь загримів у небесах, і Всевишній Свій голос подав, град і жар огняний! **14** Він послав Свої стріли, — та їх розпорішив, і стрілив Він блискавками, — та їх побентежив. **15** Показалися річища водні, і відкрилися основи вселенної, — від сваріння Твого, о Господи, від подиху вітру із ніздер Твоїх. **16** Він простяг з висоти Свою руку, узяв Він мене, витяг мене з вод великих, — **17** він мене врятував від мого потужного ворога, і від моїх ненависників, — бо сильніші від мене вони! **18** Напали на мене вони в день нещастя мого, — та Господь був моїм опертям, — **19** і на місце розлогі Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподобав мене! **20** Нехай Господь зробіть мені за мою справедливістю, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх, **21** бо беріг я дороги Господні, і від Бога свого я не відступив, **22** бо всі Його присуди передо мною, і не відкидав я від себе Його постанов! **23** І був я із Ним непорочний, і стерігся своєї провини, **24** і Господь заплатив був мені за мою справедливістю, згідно з чистістю рук моїх перед очима Його. **25** Із справедливим поводишся Ти справедливо, із чесним — почесному, **26** із чистим — поводишся чисто, а з лукавим — за лукавством його, **27** бо народ із біди Ти спасаєш, а очі зухвалі принижуєш, **28** бо Ти світиш мого світильника, Господь — Бог мій, освітлює Він мою темряву! **29** Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, і з Богом своїм проберусь через мур. **30** Бог — непорочна дорога Його, слово Господнє очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Нього! **31** Бо хто Бог, окрім Господа? і хто скеля, крім нашого Бога? **32** Цей Бог мене силою оперезав, і дорогу мою учинив непорочною, **33** Він зробив мої ноги, мов у лані, і ставить мене на висотах моїх, **34** мої руки навчає до бою, і на рамена мої лука мідяного напиняє. **35** І дав Ти мені щит спасіння Свого, а правіця Твоя підпирає мене, і чинить великим мене

моїх уст, а думки мого серця — перед лицем
Твоїм, Господи, скеле моя й мій Спасителю!

21 Для диригента хору. Псалом Давидів.
Господи, силою Твоєю веселиться цар, і
спасінням Твоїм — як він сильно радіє! **2** Ти
йому дав бажання серця його, і прохання уст
його не відмовив. (Села) **3** Бо Ти його випередив
благословеннями добра, на голову йому поклав
корону з широго золота. **4** Життя він у Тебе
просив, — і дав Ти йому довголіття на вічні
вікі! **5** Слава велика його при Твоїй допомозі,
хвалу та величність кладеш Ти на нього, **6** бо Ти
вчиниш його благословенням вічним, звеселиш
його радістю, як буде він разом з Тобою! **7** Цар
має надію на Господа, у ласці Всевишнього не
захитається він. **8** Знайде рука Твоя всіх ворогів
Твоїх, знайде правиця Твоя Твоїх ненавистників.
9 На час гніву Свого Ти їх учиниш огненною
піччю, Господь гнівом Своім їх понизить, і
огонь пожере їх. **10** Ти вігубиш плід їхній із
землі, а їхнє насіння з-поміж синів людських. **11**
Бо нещастя на Тебе вони простягли, замишляли
злу думку, якої здійснити не зможуть, **12** бо Ти
їх обернеш плечима до нас, на тятівках Своїх
міцно стріли поставиш на них. **13** Піднесися ж,
о Господи, в силі Своій, а ми будемо співати й
хвалити могутність Твою!

19 Для диригента хору. Псалом Давидів. Небо звіщає про Божу славу, а про чин Його рук розказує небозвід. **2** Оповідіть день днів і слово, а ніч ночі показує думку, — **3** без мови й без слів, не чутий їхній голос, **4** та по цілій землі пішов відголос їхній, і до краю вселенної їхні слова! Для сонця намета поставив у них, — **5** а воно, немов той молодий, що виходить із-під балдахину свого, — воно тішиться, мов той герой, щоб пробігти дорогу! **6** Вихід його з краю неба, а обіг його — аж на кінці його, і від спеки його ніщо не заховається. **7** Господній Закон досконалий, — він зміцнює душу. Свідчення Господа певне, — воно недосвідченого умудряє. **8** Справедливі Господні накази, бо серце вони звеселяють. Заповідь Господа чиста, — вона очі просвітлює. **9** Страх Господа чистий, — він навіки стоїть. Присуди Господа — правда, вони справедливі всі разом, **10** дорожчі вони понад золото і понад безліч щирого золота, і солодші за мед і за сік щільниковий, — **11** і раб Твій у них бережкий, а в дотриманні їх — нагорода велика. **12** А помилки хто зрозуміє? Від таємних очисти Ти мене, **13** і від свавільців Свого раба заховай, нехай не панують вони надо мною, тоді непорочним я буду, і від провини великої буду очищений. **14** Нехай будуть із волі Твоєї слова

булі, на Тебе надіялися — і не посоромились.
6 А я — червяк, а не чоловік, посміхोвище людське й погорда в народі. **7** Всі, хто бачить мене, — насміхаються з мене, розкривають роті, головою хитають! **8** „Покладався на Господа він, — хай же рятує його, нехай Той його визволить, — він бо Його уподобав!“ **9** Бо з утроби Ти вивів мене, Ти безпечним мене учинив був на персах матері моєї! **10** На Тебе з утроби я зданий, від утроби матері моєї — Ти мій Бог! **11** Не віддаляйся від мене, бо горе близьке, бо нема мені помічника! **12** Багато биків оточили мене, башанські бугаї обступили мене, **13** на мене розкрили вони свої пащі, як лев, що шмагує й ричить! **14** Я розлитий, немов та вода, і всі кості мої поділились, стало серце моє, немов віск, розтопилось в моєму нутрі. **15** Висохла сила моя, як лушпиння, і прилип мій язик до мого піднебіння, і в порохи смертельний поклав Ти мене. **16** Бо пси оточили мене, обліг мене натовп злочинців, прокололи вони мої руки та ноги мої. **17** Я висох, рахую всі кості свої, а вони придивляються й бачать нещастя в мені! **18** Вони ділять для себе одержу мою, а про шату мою жеребка вони кидають. **19** А Ти, Господи, не віддаляйся, — Допомога моя, поспіши ж мені на оборону! **20** Від меча збережи мою душу, одиначку мою з руки пса! **21** Спаси мене від паші лів'ячої, а вбогу мою — від рогів буйволів. **22** Я звичаю Ймення Твоє своїм братам, буду хвалити Тебе серед збору! **23** Хто боїться Господа, прославляйте Його, увесь Яковів роде — шануйте Його, страхайтесь Його, все насіння Ізраїлеве, **24** бо Він не погордував і не зневажив страждання убогого, і від нього обличчя Свого не сховав, а почув, як він кликав до Нього! **25** Від Тебе повстане хвала моя в зборі великим, — принесу свої жертви в присутності тих, хто боїться Його, — **26** будуть їсти покірні — і ситими стануть, хвалитимуть Господа ті, хто шукає Його, буде жить серце ваше навіки! **27** Усі кінці землі спам'ятають, і до Господа вернуться, і вклоняться перед обличчям Його всі племена народів, **28** бо царство Господнє, — і Він Пан над народами! **29** Будуть їсти й поклоняться всі багаті на землі, перед обличчям Його на коліна попадають всі, хто до пороку сходить і не може себе оживити! **30** Буде потомство служити Йому, — й залічене буде навіки у Господа. **31** Прийдуть і будуть звичати Його правду народів, який буде народжений, що Він це вчинив!

23 Псалом Давидів. **2** на пасовиськах зелених оселить мене, на тиху воду мене запровадить! **3** Він душу мою відживляє, провадить мене ради Ймення Свого по стежках

справедливості. **4** Коли я підую хоча б навіть долиною смертної темряви, то не буду боятися злого, бо Ти при мені, — Твоє жезло й Твій посох — вони мене втішать! **5** Ти передо мною трапезу зготує при моїх ворогах, мою голову Ти намастив був оливою, моя чаша — то надмір пиття! **6** Тільки добро й милосердя мене супроводити будуть по всі дні мого життя, а я пробуватиму в домі Господньому довгі часи!

24 Псалом Давидів. **2** бо заклад Він її на морях, і на річках її встановив. **3** Хто зійде на гору Господню, і хто буде стояти на місці святому Його? — **4** У когось чисті руки та щирее серце, і хто не нахилив на марноту своєї душі, і хто не присягав на обману, **5** нехай носить він благословення від Господа, а праведність — від Бога спасіння свого! **6** Таке покоління усіх, хто шукає Його, хто прагне обличчя Твого, Боже Яковів! (Села) **7** Піднесіть верхі свої, брами, і будьте відчинені, входи відвічні, — і ввійде Цар слави! **8** Хто ж то Цар слави? — Господь сильний й могутній, Господь, що потужний в бою! **9** Піднесіть верхі свої, брами, і піднесіть, входи відвічні, — і ввійде Цар слави! **10** Хто ж то Він, той Цар слави? Господь Саваот — Він Цар слави! (Села)

25 Давидів. **2** Боже мій, я на Тебе надіюсь, — нехай же я не засоромлюсь, нехай не радіють мої вороги ради мене! **3** Не будуть також посоромлені всі, хто на Тебе надіється, та нехай посоромляться ті, хто на Тебе встає надаремно! **4** Дороги Твої дай пізнати мені, Господи, стежками Своїми мене попровадь, **5** провадь мене в правді Своїй і навчи Ти мене, бо Ти Бог спасіння мого, кожен день я на Тебе надіюсь! **6** Пам'ятай милосердя Свое, о мій Господи, і ласки Свої, бо відвічні вони! **7** Гріхи молодечого віку мого та провини мої не пригадауй, — пам'ятай мене, Господи, в ласці Своїй через добрість Свою! **8** Господь добрий та праведний, тому грішних навчає в дорозі, — **9** Він провадить покірних у правді, і лагідних навчає дороги Своєї! **10** Всі Господні стежки — милосердя та правда для тих, хто Його заповіта й свідочтва додержує. **11** Ради Ймення Свого, о Господи, прости мені прогріх, великий бо він! **12** Хто той чоловік, що боїться він Господа? — Він наставить його на дорозу, котру має вибрати: **13** душа його житиме в щасті, і насіння його впадкує землю! **14** Приязнь Господня до тих, хто боїться Його, і Свій заповіт Він звістить їм. **15** Мої очі постійно до Господа, бо Він з пасти витягує ноги мої. **16** Обернись до мене й помилуй мене, — я ж бо самотний та бідний!

17 Муки серця мого поширились, — візволь мене з моїх ўтисків! 18 Подивися на горе мое та на мўку мою, — і прости всі гріхі мої! 19 Подивися на моїх ворогів, — як їх стало багато, вони лютою ненавистю ненавидять мене! 20 Пильнуй же моєї душі та мене хоронї, — щоб не бути мені засоромленим, бо надїюся на Тебе! 21 Невинність та правда нехай оточають мене, бо надїюся на Тебе! 22 Визволи, Боже, Ізраїля від усіх його ўтисків!

26 Давидів. 2 Перевір мене, Господи, і випробуй мене, перетопї мої нїрки та серце моє, 3 бо перед очима моїми Твоє милосердя, і в правді Твоїй я ходив. 4 Не сидів я з людьми неправдивими, і не буду ходити з лукавими, 5 я громаду злочинців зненавидів, і з грїшниками я сидїти не буду. 6 Умию в невинності руки свої, й обїйду Твого, Господи, жертьвника, 7 щоб хвалу Тобі гóлосно вігóлосити, та звістїти про всі чўда Твої. 8 Господи, — полюбив я оселю дому Твого, і місце перебування слави Твоєї. 9 Не губи Ти моєї душі з нечестивими, та мого життя з кровожерами, 10 що в руках їх злодїйство, що їхня правїця наповнена підкупом. 11 А я буду ходити в своїй непорочності, — визволь мене та помилуй мене! 12 Нога моя стала на рівному місці, — на збóрах я благословлятиму Господа!

27 Давидів. 2 Коли будуть зближатись до мене злочинці, щоб жерти їм тіло моє, мої напасники та мої вороги, — вони спотикнутьсь й попадають! 3 коли проти мене розлóжиться табір, то серце моє не злякається, коли проти мене повстане війна, — я надїятись буду на те, — на поміч Його! 4 Одного прошу я від Господа, буду жадати тогó, — щоб я міг пробувати в Господньому домі по всі дні свого життя, щоб я міг оглядати Господню приємність і в храмі Його пробувати! 5 бо Він заховає мене дня нещастя в Своїй скїнїї, сховає мене потаємно в Своему наметі, на скелю мене проведе! 6 А тепер піднесеться моя голова понад ворогами моїми навколо мене, і я в Його скїнїї буду приносити жертви при відзвукáх сурм, і я буду співати та грати Господєві! 7 Почуй, Господи, голос мій, коли клічу, і помилуй мене, і озвісь до мене! 8 За Тебе промовило серце моє: „Шукайте Мого лиця!“ тому, Господи, буду шукати обличчя Твого! 9 не ховай же від мене обличчя Свого, у гнїві Свого раба не відкинь! Ти був мені поміч, — не кидай мене, і не лишай мене, Боже спасіння мого, 10 бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь приймє мене! 11 Дорогу Свою покажи мені, Господи, і провадь мене стєжкою

рівною, ради моїх ворогів! 12 Не видай мене на свавóлю моїх ворогів, бо повстали на мене ті свідки облўдні та неправдомóвці, 13 немов би не вірував я, що в країні життя я побачу Господне добро! 14 Надїйся на Господа, будь сильний, і хай буде міцнє твоє серце, і надїйся на Господа!

28 Давидів. 2 Почуй голос благання мого, як я клічу до Тебе, коли руки свої я підношу до храму святого Твого! 3 Не хапай мене з грїшними й тими, хто чинить безправство, хто плетє своїм ближнім про мир, — але зло в їхнім серці! 4 Віддай їм за їхнім учинком, і за злом їхніх учинків, згідно з ділом їхніх рук Ти їм дай, верни їм заслужене ними, 5 бо вони не вдивляються в чинність Господню й діла Його рук, — нехай їх поруйнує, й нехай не буде Він їх! 6 Благословенний Господь, — бо Він почув голос благання мого! 7 Господь моя сила та щит мій, на нього надїялось серце моє, — й Він мені допоміг, і втішилось моє серце, і співом своїм я прославлю Йогó! 8 Господь сила народу Свого, і захист спасіння Свого помáзанця! 9 Спаси Свій народ, і поблагослови спадщину Свою, і паси їх, і піднось їх навіки!

29 Псалом Давидів. 2 Дайте Господу славу Імєння Його, у препїшній святинї впадїть перед Господом! 3 Голос Господній над вóдами, Бог слави гримить, Господь над великими вóдами! 4 Голос Господній із силою, голос Господній з величністю. 5 Голос Господній ламає кедрїни, голос Господній торóщить кедрїни ливáнські. 6 Він примусить скакати Ливán як теля, та Сїріон, мов молоду антилопу. 7 Голос Господній викрєшує полум'я огнянє, 8 голос Господній пустиню тремтїти примушує, Господь чинить пустелю Кадєша тремтячою. 9 Голос Господній примушує ланї тремтїти, й лісі обнажає, а в храмі Його все належне Йому виголóшує: „Слава!“ 10 Господь пробував в час потóпу, і буде Господь пробувати повік віку Царем! 11 Господь подасть силу народу Своему, Господь поблагословить мїром народ Свій!

30 Псалом Давидів. Пісня освячення дому. Буду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибинї мене витяг, і не потїшив моїх ворогів ради мене! 2 Господи, Боже мій, я кликав до Тебе, — і мене вздоровїв Ти. 3 Господи, вивїв Ти душу мою із шеблу, — Ти мене оживїв, щоб в могилу не схóдити мені! (Sheol h7585) 4 Співайте Господєві, святїї Його, й славте пам'ять святинї Його! 5 Бо хвилю триває Він у гнїві Своїм, все життя — в Своїй ласці: буває увечорї плач, а радїсть на рáнок! 6 А я говорив був у мїрі своєму: „Я не захитáюсь навіки!“ 7 Господи, в ласці Своїй

Ти поставив мене на горі моїх сил. Як лице Своє Ти заховав, то збентежився я. **8** До Тебе я кличу, о Господи, і благая я Господа: **9** „Яка користь із крові моєї, коли я до гробу зійду? Чи хвалити Тебе буде порошок? Чи він виявить правду Твою? **10** Почуй, Господи, і помилуй мене, Господи, будь мені помічником!“ **11** Ти перемінив мені плач мій на радість, жалобу мою розв'язав, і підперезав мене радістю, **12** щоб славу співала людина Тобі й не замовкла Господи, Боже мій, — повік славити буду Тебе!

31 Для диригента хору. Псалом Давидів. На Тебе надіюсь я, Господи, хай не буду повік засоромлений, визволь мене в Своїй правді! **2** Нахили Своє ухо до мене, скоро мене порятуй, стань для мене могутньою скелею, домом твердині, щоб спас Ти мене! **3** Бо ти скеля моя та твердина моя, і ради Ймення Свого Ти будеш провадити мене й керувати мені! **4** Ти витягнеш з пастки мене, що на мене таємно поставили, — бо Ти сила моя! **5** У руку Твою доручаю я духа свого, — і Ти мене визволиш, Господи, Боже правди! **6** Я зненавидив всіх, хто шанує бовванів марних, я ж надіюсь на Господа. **7** Я буду радіти та тішитися в Твоїй милості, що побачив Ти горе моє, щоб приглянувся Ти до скорботи моєї душі, **8** і мене не віддав в руку ворога, на місці розлогім поставив Ти ноги мої! **9** Помилуй мене, Господи, бо тісно мені, — від горя вже виснажилось моє око, душа моя й нутро моє, **10** бо скінчилось життя моє в смутку, а роки мої — у квилінні, моя сила спіткнулася через мій гріх, і виснажились мої кості! **11** Я в усіх ворогів своїх став посміховищем, надто сусідам своїм, і страхіттям — знайомим моїм, хто бачить надворі мене — утікають від мене! **12** Я забутий у серці, немов той небіжчик, став я немов та розбита посудина. **13** Бо чую багато шептання, страхання навколо, як змовляються разом на мене, — вони замишляють забрати мою душу, **14** а я покладаю надію на Тебе, о Господи, я кажу: „Ти мій Бог!“ **15** В Твою руку кладу свою долю, — Ти ж визволь мене від руки ворогів моїх і моїх переслідників! **16** Хай засяє обличчя Твоє на Твого раба, та спаси мене в ласці Своїй, **17** Господи, щоб не бути мені посоромленим, що кличу до Тебе! Нехай посоромлені будуть безбожні, хай замовкнуть та йдуть до шебру, **(Sheol h7585)** **18** нехай заніміють облудні уста, що гідоту говорять на праведного із пихою й погордою! **19** Яка величезна Твоя доброта, яку заховав Ти для тих, хто боїться Тебе, яку приготував для тих, хто на Тебе надіється перед людськими синами! **20** Ти їх у заслоні обличчя Свого заховаєш від людських

тенет, Ти їх від лихих язиків у наметі сховаєш! **21** Благословенний Господь, що вчинив мені милість чудовну Свою в оборонному місті! **22** А я говорив у своїм побентеженні: „Я відрізаний з-перед очей Твоїх!“ Та дійсно Ти вислухав голос благання мого, коли я до Тебе ззивав. **23** Любіть Господа, усі святії Його, — стереже Господь вірних, а гордому з лишком відплачує. **24** Будьте сильні, і хай буде міцне ваше серце, усі, хто надію покладає на Господа!

32 Давидів. Пісня навчальна. **2** блаженна людина, що Господь їй гріхів не залічить, що нема в її душі лукавства! **3** Коли я мовчав, спорохнівали кості мої в цілодennому зойку моєму, **4** бо рука Твоя вдень та вночі надо мною тяжить, і волога моя обернулася на літню посуху! **(Села)** **5** Я відкрив Тобі гріх свій, і не сховав був провини своєї. Я сказав був: „Признаюся в проступках своїх перед Господом!“ і провину мого гріха Ти простив. **(Села)** **6** Тому кожен побожний відповідного часу молитися буде до Тебе, і навіть велика навіала води не досягне до нього! **7** Ти покрівля моя, Ти від утиску будеш мене стерегти, Ти обгорнеш мене радістю спасіння! **(Села)** **8** „Я зроблю тебе мудрим, і буду навчати тебе у дорозі, якою ти будеш ходити, Я дам тобі раду, Моє око вважає на тебе! **9** Не будьте, як кінь, як той мул нерозумні, що їх треба приборкати оздобою їхньою — вудилом і вуздечкою, як до тебе вони не зближаються“. **10** Багато хворіб — на безбожного, хто ж надію свою покладає на Господа — того милість оточує! **11** Веселіться у Господі, і тіштеся, праведні, і співайте із радістю, всі щиросерді!

33 Співайте із радістю, праведні в Господі, — бо щирим лицем хвалі! **2** Хваліть Господа гуслами, співайте Йому з десятиструнною арфою, **3** заспівайте Йому нову пісню, гарно заграйте Йому з гуком сурем, **4** бо щире Господнє слово, і кожен чин Його вірний! **5** Правду та суд Він кохав, і Господньої милости повна земля! **6** Словом Господнім учинене небо, а подихом уст Його все його військо. **7** Воду морську збирає Він, мов би до міху, безодні складає в коморах. **8** Буде боятися Господа ціла земля, всі мешканці всесвіту будуть лякатись Його, **9** бо сказав Він — і сталося, наказав — і з'явилося. **10** Господь раду поганів понищить, понівечить мислі набодів, **11** а задум Господній навіки стоятиме, думки Його серця — на вічні віки! **12** Блаженний той люд, що Богом у нього Господь, блаженний народ, що Він вибрав його на спадок Собі! **13** Господь споглядає з небес, і бачить усіх синів людських, **14** приглядається з

місця оселі Своєї до всіх, хто замешкує землю: **15** Хто створив серце кожного з них, наглядає всі їхні діла! **16** Немає царя, що його многість війська спасає, не врятується вєлетень великістю сили, **17** для спасіння той кінь ненадійний, і великістю сили своєї він не збереже, — **18** ось око Господнє на тих, хто боїться Його, хто надію на милість Його покладає, **19** щоб рятувати життя їхнє від смерті, і щоб за час голоду їх оживляти! **20** Душа наша надію складає на Господа, — Він наша поміч і щит наш, **21** бо Ним радується наше серце, бо на Ймення святее Його ми надію кладемо! **22** Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас, коли покладемо надію на Тебе!

34 Давидів, коли він удавав був причинного перед Авимелехом, що вигнав його, і той пішов. Я благословлятиму Господа кожного часу, хвалю Йому завсїди в устах моїх! **2** Душа моя буде хвалитися Господом, — хай це почують слухняні, і нехай звеселяться! **3** За мною звелічуйте Господа, і підносьте Ім'я Його разом! **4** Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене, і від усіх небезпек мене визволив. **5** Приглядайтесь до Нього — й засяєте, і не посоромляться ваші обличчя! **6** Цей убогий взивав, — і Господь його вислухав, і від усіх його бід його визволив. **7** Ангол Господній табóром стає кругом тих, хто боїться його, — і визволює їх. **8** Скуштуйте й побачте, який добрий Господь, блаженна людина, що надію на Нього кладе! **9** Бійтеся Господа, всі святії Його, бо ті, що бояться Його, недостатку не мають! **10** Левчуки бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа, недостатку не чують у усьому добрі. **11** Ходіть, діти, послушайте мене, — страху Господнього я вас навчу! **12** Хто та людина, що хоче життя, що любить дні довгі, щоб бачити добро? **13** Свого язика бережи від лихого, а уста свої — від говорений підступу. **14** Відступися від злого і добре чини, миру шукай і женися за ним! **15** Очі Господні на праведних, уші ж Його — на їхній зойк, **16** Господнє лице — на злочинців, щоб вінищити їхню пам'ять з землі. **17** Коли праведні клічуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх визволює їх. **18** Господь зламаносердим близький, і впокóрених духом спасає. **19** Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх: **20** Він пильнує всі кості його, — із них жодна не зламається! **21** Зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненавидить праведного. **22** Господь визволить душу рабів своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!

35 Давидів. **2** Візьми малого й великого щита, — і встань мені на допомогу! **3** Дістань

списа, і дорогу замкни моїм напасникам, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє!“ **4** Нехай засоромляться й будуть поганьблені ті, хто чатує на душу мою; хай відступлять назад і нехай посоромляться ті, хто лихо мені замишляє. **5** Бодай вони стали, немов та полóва на вітрі, і Ангол Господній нехай їх жене; **6** нехай буде дорóга їхня тёмна й сковзька, і Ангол Господній нехай їх жене, — **7** бо вони безпричинно тенєта свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою! **8** Нехай на́гла загибель, якої не знає, на нього спаде, і сітка його, яку він наставив, хай зловить його у на́гле нещастя, — бодай він до нього упав! **9** А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомогою! **10** Скажуть усі мої кості: „Господи, хто подібний до Тебе?“ „Ти рятуєш убогого від сильнішого над нього, покíрного та бідаря — від його дерія. **11** Свідки встають неправдиві, чого я не знав — питають мене, **12** віддають мені злом за добро, осирóчують душу мою! **13** А я, як вони хворували були, зодягався в верету, душу свою мучив по́стом, молитва ж моя поверталась на лоно моє. **14** Як прія́тель, б́уцім то брат він для мене, — так я ходив, ніби був я в жалóбі по матері, був я засм́учений, схілений. **15** А вони, як упав я, радіють та схóдяться, напасники проти мене збираються, я ж не знаю про те; кричать, і не вмовкають, **16** з дармоїдами та пересмішниками скрего́чуть на мене своїми зубами. **17** Господи, — чи довго Ти б́удеш дивитись на це? Відверні мою душу від їхніх зубів, від отих левчуків одина́чку мою! **18** Я буду Тебе прославляти на збóрах великих, буду Тебе вихваляти в числénнім наро́ді! **19** Нехай з мене не тіша́ться ті, хто ворогує на мене безві́нно, нехай ті не морга́ють очима, хто мене без причини нена́видить, **20** бо говорять вони не про мир, але на спокійних у кра́ї облúдні слова вимишляють, **21** свої уста на мене вони розкрива́ють, говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“ **22** Ти бачив це, Господи, — не помовчі ж, Господи, — не віддаляйся від мене! **23** Устань, і збудися на суд мій, Боже мій і Господи мій, на суперечку мою, **24** розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мій, і нехай через мене не тіша́ться, **25** нехай не говорять у серці своїм: „Ага, — його маємо ми“, хай не кажуть вони: „Ми його проковтну́ли“. **26** Нехай посоромляться та застидаються разом, хто з мого нещастя радіє, бодай вбрались у сором та в га́ньбу, хто рота свого розкриває на мене! **27** Хай співають та звесе ляються ті, хто бажає мені правоті, і нехай кажуть за́вжди:

„Хай буде великий Господь, що миру бажає

Своєму рабові!“ **28** А язик мій звіщатиме правду Твою, славу Твою кожен день!

36 Для диригента хору. Раба Господнього Давида. Грішне слово безбожного в серці моїм: „Нема страху Божого перед очима його“, **2** бо в очах своїх він до себе підлещується, щоб бў́цим то гріх свій знайти, щоб зненавидіти. **3** Слова його уст — то марно́та й обма́на, перестав він бути мудрим, щоб чинити добро́. **4** Беззаконство задму́є він на пості́лі свої́й, стає на дорозі недобро́й, не чурається злого. **5** Господи, — аж до небес милосердя Твое, аж до хмар Твоя вірність, **6** Твоя справедливість — немов гори Божі, Твої суди — безодня велика, люди́ну й худобу спасаєш Ти, Господи! **7** Яка доро́га Твоя милість, о Боже, і ховаються лю́дські сини в ті́ні Твоїх крил: **8** вони з ситости дому Твого напю́ються, і Ти їх напува́єш з пото́ка Своїх солодо́щів, **9** бо в Тебе джерело життя, в Твоїм сві́тлі побачимо сві́тло! **10** Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе, а правду Свою — на людей щиро́сердих! **11** Нога пішних нехай не наступить на мене, і безбожна рука нехай не викидає мене! **12** Попада́ли там беззако́нники, по́валено їх — і встати не змо́жуть.

37 Давидів. **2** бо вони, як трава, будуть скоро покóшені, і мов та зелена би́лина — пов'я́нуть! **3** Надійся на Господа й добре чини, земло́ю замешку́й та правди дотримуй! **4** Хай Господь буде розкіш твоя, — і Він спóбнить тобі твого серця бажання! **5** На Господа здай доро́гу свою, і на Нього надію клади, і Він зробить, **6** і Він ви́провадить, немов сві́тло, твою справедливість, а правду твою — немов південь. **7** Жди Господа мовчки й на Нього надійся, не розпалю́йся гнівом на того, хто щасливо́ю чинить доро́гу свою, на люди́ну, що виконує за́думи злі. **8** Повстрíмайсь від гніву й покинь пересер́дя, не розпáлюйся лю́тістю, щоб чини́ти лиш зло, **9** бо ві́тяти будуть злочинці, а ті, хто вповає на Господа — землю впа́дкуют! **10** А ще трóхи — й не буде безбожного, і будеш дивитись на місце його — і не буде його, **11** а покíрні впа́дкуют землю, — і зарозко́шуют мі́ром великим! **12** Лихе замишляє безбожний на праведного, і скрего́че на нього свої́ми зубами, **13** та Господь посміється із нього, — бачить бо Він, що набли́жується його день! **14** Безбожні меча добува́ють та лука свого натягають, щоб звалі́ти нужде́нного й бі́дного, щоб порі́зати людей просто́ї доро́ги, — **15** та вві́йде їхній меч до їхнього власного серця, і пола́мані будуть їхні лу́ки! **16** Краще мале справедливого, ніж велике багатство безбожних, і то багатьох,

17 бо зла́мані будуть раме́на безбожних, а справедливих Господь підпира́є! **18** Знає Господь дні неві́нних, а їхня спадщина пробуде наві́ки, **19** за лихолі́ття не будуть вони посорóблені, і за днів голоду ситими бу́дуть. **20** Бо загинуть безбожні, і Господні вороги, як овечий той лій, зникну́ть, у димі зникну́ть вони! **21** Позичає безбожний — і не віддає, а праведний милість висві́дчує та роздає, **22** бо благословенні від Нього впа́дкуют землю, а прокля́ті від Нього — пони́жені будуть! **23** Від Господа кроки люди́ни побожно́й ставля́ться мі́цно, і Він любить доро́гу її; **24** коли ж упаде́, то не буде поки́нена, бо руку її підпирає Господь. **25** Я був молодий і постáрівся, та не бачив я праведного, щоб опу́щений був, ні нащадків його, щоб хлі́ба просили. **26** Кожен день виявляє він милість та позичає, і над потóмством його благословення. **27** Ухи́ляйся від злого та добре чини, та й наві́ки живи! **28** Бо любить Господь справедли́вість, і Він богобійних Своїх не поки́не, — вони будуть наві́ки бере́жені, а насіння безбожних загине! **29** Успа́дкуют праведні землю, і пові́к будуть жити на ній. **30** Уста праведного кажуть мудрі́сть, язик же його промовляє про право, **31** Закон Бога його — в його серці, кроки його не спі́ткнуться. **32** А безбожний чату́є на праведного, і пильнує забити його́, **33** та Господь не зоставить його в руках того, і несправедливим не вчíнить його, коли буде судити його. **34** Надійся на Господа, та держися доро́ги його, — і піднесе Він тебе, щоб успа́дкува́ти землю, ти бачитимеш, як пони́жені будуть безбожні. **35** Я бачив безбожного, що збуджува́в по́страх, що розко́ренівся, немов саморосле зелене те дерево, **36** та він проми́нув, — й ось немає його, і шукав я його, — й не знайшов! **37** Бережи непови́нного та дивися на праведного, бо люди́ні споко́ю нале́жить майбу́тність, **38** переступники ж ра́зом пони́жені будуть, — майбу́тність безбожних загине! **39** А спа́сіння праведних — від Господа, Він їхня тверди́ня за час лихолі́ття, **40** і Господь їм помо́же та їх порятує, ви́зволить їх від безбожних і їх збереже, — бо вда́вались до Нього вони!

38 Псалом Давидів. На пам'ятку. Господи, не карай мене в гніві Своім, і не завдава́й мені кари в Свої́м пересер́ді, **2** бо проши́ли мене Твої стрі́ли, і рука Твоя тяжко спу́стилась на мене, **3** Від гніву Твого нема ці́лого місця на ті́лі мої́м, немає споко́ю в ко́стях мої́х через мій гріх, **4** бо провини мої́ переросли́ мою го́лову, як великий тяга́р, вони тяжчі́ над сили мої́, **5** смерда́ть та гниють мої́ рани з глупо́ти моєї́. **6** Ско́рчений я, і над мі́ру похі́лений, ці́лий

день я тиняюсь сумний, 7 бо нутро моє повне запалення, і в тілі моїм нема цілого місця. 8 Обезсиленний я й перемучений тяжко, ридаю від стогону серця свого. 9 Господи, всі бажання мої — перед Тобою, зідхання ж моє не сховалось від Тебе. 10 Сильно тріпочється серце моє, опустила мене моя сила, навіть ясність очей моїх — і вона не зо мною. 11 Друзі мої й мої приятелі поставали здаля від моєї біди, а ближні мої поставали оподаль. 12 Тенета розставили ті, хто чатує на душу мою, а ті, хто бажає нещастя мені, говорять прокляття, і весь день вимишляють зрадливе! 13 А я, мов глухий, вже не чую, і мов той німий, який уст своїх не відкриває. 14 І я став, мов людина, що нічого не чує і в устах своїх оправдання не має, 15 бо на Тебе надюся я, Господи, Ти відповіси, Господи, Боже мій! 16 Бо сказав я: „Нехай не потішаться з мене, нехай не несуться вони понад мене, коли послизнється нога моя!“ 17 Бо я до упадку готовий, і передо мною постійно недуга моя, 18 бо провину свою визнаю, журюся гріхом своїм я! 19 А мої вороги проживають, міцніють, і без причини помножилися мої недруги. 20 Ті ж, хто відплачує злом за добро, обчорнюють мене, бо женусь за добром. 21 Не покинь мене, Господи, Боже мій, не віддаляйся від мене, 22 поспіши мені на допомогу, Господи, — Ти спасіння моє!

39 Для диригента хору. Єдута. Псалом Давидів. Я сказав: „Пильнувати я буду дорogi свої, щоб своїм язиком не грішити, накладу я вуздечку на уста свої, поки передо мною безбожний. 2 Занімів я в мовчання, замовк про добро, а мій біль був подражнений. 3 Розпалося серце моє у моєму нутрі, палає огонь від мого роздумування. Я став говорити своїм язиком: 4 „Повідомі мене, Господи, про кінець мій та про днів моїх міру, яка то вона, — нехай знаю, коли я помру!“ 5 Ось відміряв долонею Ти мої дні, а мій вік — як ніщо проти Тебе, і тільки марнота сама — кожна людина жива! (Села) 6 У темноті лиш ходить людина, клопочється тільки про марне: громадить вона, — та не знає, хто звозити буде оте! 7 А тепер на що маю надіятись, Господи? Надія моя — на Тебе вона! 8 Від усіх моїх прогріхів визволи мене, не чини мене посміхом для нерозумного! 9 Занімів я та уст своїх не відкриваю, бо Ти те вчинив, — 10 забори Ти від мене Свій доторк, від пораз Твоєї руки я кінчаюсь. 11 Ти караєш людину докорами за беззаконня, Ти знищив, як міль, прива́бність її, — кожна людина — напrawdę марно́та! (Села) 12 Вислухай, Господи, молитву мою, і почуй благання моє, не будь

мовчазний до моєї сльози, бо прихóдько я в Тебе, мандрівник, як батьки мої всі! 13 Відверни гнів від мене — і я підкріплюся, перше ніж відійду, — і не буде мене!

40 Для диригента хору. Псалом Давидів. Непохитно надюся на Господа, і Він прихилився до мене, і благання моє Він почує. 2 Витяг мене Він із згубної ями, із багна болотистого, і поставив на скелі ноги мої, і зміцнив мої стóпи, 3 і дав пісню нову в мої уста, для нашого Бога хвалу, — нехай бачать багатото й пострах хай мають, і хай вони мають надію на Господа! 4 Блаженна людина, що Бога вчинила своєю твердиною, і не зверталась до пишних та тих, що вони до неправди схиляються! 5 Багато вчинив Ти, о Господи, Боже мій, Твої чуда й думки Твої — тільки про нас, нема Тобі рівного! Я хотів би все це показати й про це розказати, та воно численніше, щоб можна його розповісти. 6 Жертви й приношення Ти не схотів, Ти розкрив мені уші, цілопалення й жертви покутної Ти не жадав. 7 Тоді я сказав: „Ось я прийшов із звбем книжки, про мене написаної“. 8 Твою волю чинити, мій Боже, я хóчу, і Закон Твій — у мене в серці. 9 Я проповідував правду в великому зборі, — ото, своїх уст не ув'язнюю я, Господи, знаєш Ти, — 10 справедливість Твою не ховав я в середині серця свого, про вірність Твою та спасіння Твоє я звіщав, не таїв я про милість Твою та про правду Твою на великій зібранні. 11 Тому, Господи, не ув'язни милосердя Свого від мене, а милість та правда Твоя нехай завжди мене стережуть, 12 бо нещастя без ліку мене оточили, беззаконня мої досягли вже мене, так що й бачити не можу, — вони численнішими стали за волóсся на моїй голові, і серце моє опустило мене. 13 Зволь спасти мене, Господи, Господи, поспіши ж бо на поміч мені, — 14 нехай посорóблені будуть, і хай згáньблені будуть усі, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посорóблені будуть, хто бажає для мене лихого! 15 Бодай скам'яніли від сóрому ті, хто говорить до мене: „Ага! Ага!“ 16 Нехай тішаться та веселяться Тобою всі ті, хто шукає Тебе та хто любить спасіння Твоє, нехай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ 17 А я вбогий та бідний, — за мене подбає Господь: моя поміч і мій оборóнець — Ти, Боже мій, — не спізнiйся!

41 Для диригента хору. Псалом Давидів. Блаженний, хто дбає про вбогого, — в день нещастя Господь порятує його! 2 Господь берегти́ме його та його оживлiтиме, буде блаженний такий на землі, і Він не видасть

його на поталу його ворогам! **3** На ложі недуги подасть йому сили Господь, — усе ложе йому перемінить в недуги його. **4** Я промовив був: „Господи, май же Ти милість до мене, вилікуй душу мою, бо я перед Тобою згрішив! **5** Вороги мої кажуть на мене лихе: „Коли вмире та загине ім'я його?“ **6** А коли хто приходить відвідати, — мовить марнє: його серце збирає для себе лихе, і як вийде надвір, то говорить про те. **7** Всі мої вороги між собою шепчуться разом на мене, на мене лихе замишляють: **8** „Негідна річ тисне його, а щό він поклався — то більше не встане!“ **9** Навіть приятель мій, на якого надіявся я, щό мій хліб споживав, — підняв проти мене п'яту! **10** Але, Господи, помилуй мене, і мене підійми, — і я їм відплачу, — **11** із того довідаюся, щό Ти любиш мене, коли надо мною сурмити не буде мій ворог. **12** А я — через невинність мою Ти підсилиш мене, і перед обличчям Своїм ти поставиш навіки мені! **13** Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й до віку! Амінь і амінь!

42 Для диригента хору. Псалом навчальний, синів Кореевих. Як ліне той олень до водних потоків, так лине до Тебе, о Боже, душа моя, **2** душа моя спрагнена Бога, Бога Живого! Коли я прийду й появився перед Божим лицем? **3** Сльоза моя стала для мене поживою вдень та вночі, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **4** Як про це пригадаю, то душу свою виливаю, як я в многолюдді ходив, і водив їх до Божого дому, із голосом співу й подяки святкового натовпу. **5** Чого, душе моя, ти сумуєш, і щόг ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його! **6** Мій Боже, душа моя тужить в мені, бо я пам'ятаю про Тебе з країни Йордану й Гермону, із гори із Міц'ар. **7** Прикликає безодня безодню на гуркіт Твоїх водоспадів, усі валі Твої й хвилі Твої перейшли надо мною. **8** Удень виявляє Господь Свою милість, уночі ж Його пісня зо мною, молитва до Бога мого життя! **9** Повім я до Бога: „Ти Скеле моя, чому Ти про мене забув? Чого я блукаю сумний через утиск ворожий? **10** Ніби кості ламають мені, коли вороги мої лають мене, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **11** Чого, душе моя, ти сумуєш, і щόг ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

43 Розсуди мене, Боже, й справуйся за справу мою із людьми небогобійними, визволь мене від людини обмани та кривди! **2** Бож Бог Ти моєї твердині, щόг ж Ти покинув мене? Чог я блукаю сумний через утиск ворожий? **3**

Пошли Своє світло та правду Свою, — вони мене будуть провадити, вони запровадять мене до Твоїєї святої гори та до місць пробування Твого. **4** І нехай я дистанусь до Божого жертівника, до Бога розради п потіхи моєї, — і буду на арфі хвалити Тебе, Боже, Боже Ти мій! **5** Чого, душе моя, ти сумуєш, і щόг ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

44 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Боже, своїми ушима ми чули, наші батьки нам оповідали: велике Ти діло вчинив за їхніх днів, за днів стародавніх: **2** Ти вигнав поганів Своєю рукою, а їх осадив, понищив народи, а їх Ти поширив! **3** Не мечем бо своїм вони землю посіли, і їхнє рамено їм не помогло, — а правіця Твоя та рамено Твое, та Світло обличчя Твого, бо Ти їх уподобав! **4** Ти Сам — Цар мій, о Боже, звели ж про спасіння для Якова: **5** Тобою поб'ємо своїх ворогів, Ім'ям Твоїм будемо топтати повсталих на нас, **6** бо я буду надіятися не на лука свого, і мій меч не допоможе мені, **7** але Ти нас спасеш від противників наших, і наших ненависників засоромиш! **8** Ми хвалімось Богом щодня, і повіки Ім'я Твоє славимо, (Села) **9** та однак Ти покинув і нас засоромив, і вже не виходиш із нашими військами: **10** Ти вчинив, щό від ворога ми обернулися назад, а наші ненависники грабували собі наш маєток. **11** Ти віддав нас на поїд, немов тих овечок, і нас розпорішив посеред народів, **12** Ти за безцін продав Свій народ, і ціни йому не побільшив! **13** Ти нас нашим сусідам віддав на зневагу, на наругу та посміх для наших околиць, **14** Ти нас учинив за прислів'я поганам, і головою хитають народи на нас. **15** Передо мною щоденно безчестя моє, і сором вкриває обличчя моє, — **16** через голос того, хто лає мене й прокинає, через ворога й мєсника. **17** Пришло було все це на нас, та ми не забули про Тебе, й заповіту Твого не порушили, **18** не вступилось назад наше серце, і не відхилився наш крок від Твоїєї дороги! **19** Хоч у місце шакалів Ти випхнув був нас, і прикрив був нас смертною тінню, — **20** чи й тоді ми забули Ім'я Бога нашого, і руки свої простягнули до Бога чужого? **21** Таж про те Бог довідається, бо Він знає таємності серця, — **22** щό нас побивають за Тебе щоденно, пороховано нас, як овечок жертівних. **23** Прокинься ж, — для щόг Ти, Господи, спиш? Пробудься, — не кидай назавжди! **24** Для щόг обличчя Своє Ти ховаєш, забуваєш про нашу долю та нашу тісноту? **25** Бо душа наша знижилася аж до пороку, а живіт

наш приліг до землі. **26** Устань же, о Помоче наша, і вікупи нас через милість Свою!

45 Для диригента хору. На „Лілеї“. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Пісня любови. Моє серце бринить добрим словом, проказую я: Для Царя мої твори, мій язик — мов перо скорописця! **2** Ти кращий від людських синів, в Твоїх устах розлита краса та добро, тому благословив Бог навіки Тебе. **3** Прив'яжи до стегна Свого, Сильний, Свого меча, красу Свою та величність Свою, **4** і в величності Своїй сідай, та й верхи помчися за справи правди, і лагідности та справедливости, — і навчить Тебе страшних чинів правicia Твоя! **5** Твої стріли нагострені, — а від них під Тобою народи попадають, — у серце Царських ворогів. **6** Престол Твій, о Боже, на вічні віки, берло правди — берло Царства Твого. **7** Ти полюбив справедливість, а беззаконня зненавидів, тому намастив Тебе Бог, Твій Бог, оливою радости понад друзів Твоїх. **8** Міро, алєе й кассія — всі шати Твої, а з палат із слонів кости — струни Тебе звеселили. **9** Серед скарбів Твоїх — царські дочки, по правици Твоїй стала цариця в офірському широму золоті. **10** Слухай, дівчочко, й побач, і нахили своє ухо, — і забудь свій народ і дім батька свого! **11** А Цар буде жадати твоєї краси, бо Він — твій Господь, а ти до землі Йому кланяйся. **12** А Тирська дочка прийде з даром, будуть благодати тебе найбагатші з народу. **13** Вся оздоба царської дочки — усередині, шата ж її погаптована золотом. **14** У шати гаптовані вбрану провадять її до Царя, за нею дівчата, подружки її, до Тебе проваджені. **15** Провадять їх з радіощами та потіхою, — у палату царську вони вийдуть. **16** Замість батьків Твоїх будуть сини Твої, — їх по цілій землі Ти поставиш володарями. **17** Я буду Ім'я Твоє згадувати по всіх поколіннях, тому то народи по вічні віки Тебе славити будуть!

46 Для диригента хору. Синів Кореевих. На спів „Аламот“. Пісня. Бог для нас — охорона та сила, допомога в недолях, що часто трапляються, **2** тому не лякаємось ми, як трясеться земля, і коли гори зсуваються в серце морів! **3** Шумлять і киплять Його води, через велич Його тремтять гори. (Села) **4** Річка, — відноги її веселить місто Боже, найсвятіше із місць пробування Всевишнього. **5** Бог серед нього, — нехай не хитається, Бог допоможе йому, коли ранок настане. **6** Шуміли народи, хиталися царства, а Він голос подав Свій — і земля розпливлася. **7** З нами Господь Саваот, наша твердиня — Бог Яковів. (Села) **8** Ідіть, оглядайте Господні діла, — які руйнування вчинив на

землі! **9** Аж до краю землі припиняє Він війни, ламає Він лука й торощить списа, палять огнем колесниці! **10** „Вгамуйтеся та знайте, що Бог Я, піднесуся між народами, піднесуся на землі!“ **11** З нами Господь Саваот, наша твердиня — Бог Яковів! (Села)

47 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом. Всі народи, — плещіть у долоні, поклікуйте Богові голосом радости, **2** грізний бо Всевишній Господь, Цар великий всієї землі! **3** Він народи під нас підбиває, а поган — нам під ноги, **4** Він нашу спадщину для нас вибирає, величність для Якова, що його полюбив. (Села) **5** Бог виступає при радісних окриках, Господь — при голосі рога. **6** Співайте Богові нашому, співайте, співайте Царєві нашому, співайте, **7** бо Бог — Цар усієї землі, співайте навчальний псалом! **8** Бог зацарював над народами, Бог сів на святому Своему престолі! **9** Зібрались владики народів, народ Бога Авраамового, як Божі щити на землі, — між ними Він сильно звеличений!

48 Пісня. Псалом синів Кореевих. Великий Господь і прославлений вельми в місті нашого Бога, на святій Своїй горі! **2** Препишна країна, розрада всієї землі, — то Сіонська гора, на північних околицях, місто Царя можновладного! **3** Бог у храмах Своїх, за твердиню Він знаний. **4** Бо царі ось зібрались, ішли вони разом, **5** але, як побачили, то здивувались, полякались та й розпорішились. **6** Обгорнув їх там страх, немов біль породіллю; **7** Ти східнім вітром розбив кораблі ті Таршіські. **8** Як ми чули, так бачили в місті Господа Саваота, у місті нашого Бога, — Бог міцно поставить навіки його! (Села) **9** Розмишляли ми, Боже, про милість Твою серед храму Твого. **10** Як Ім'я Твоє, Боже, так слава Твоя — аж по кінці землі, справедливости повна правicia Твоя! **11** Нехай веселиться Сіонська гора, Юдині дочки хай тішаються через Твої правосуддя. **12** Оточіте Сіон й обступіте його, полічіть його башти, **13** зверніть увагу на вала його, високість палати його пообмірюйте, щоб розповісти поколінню наступному, **14** бо Цей Бог — то наш Бог на вічні віки, Він буде провадити нас аж до смерті!

49 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом. Слухайте це, всі народи, візьміть до ушей, усі мешканці всесвіту, **2** і людські сини й сини мужів, разом багатий та вбогий, **3** — мої уста казатимуть мудрість, думка ж серця мого — розумність, **4** нахилию своє ухо до приказки, розв'яжу свою загадку лірою! **5** Чому маю боятись у день лихоліття, як стане круг мене

неправда моїх ошуканців, **6** які на багатство своє покладають надію, і своїми достатками хваляться? **7** Але жодна людина не викупить брата, не дасть його викупу Богові, — **8** бо викуп їхніх душ дорогий, і не перестане навіки, — **9** щоб міг він ще жити навіки й не бачити гробу! **10** Та люди побачать, що мудрі вмирають так само, як гинуть невіглас та неук, і лишаться для інших багатство своє. **11** Вони думають, ніби домі їхні навіки, місця їхнього замешкання — з роду до роду, іменами своїми звуть землі, **12** та не зостається в пошані людина, — подібна худобі, що гине! **13** Така їхня дорога — глупота для них, та за ними йдуть ті, хто кохає їхню думку. (Села) **14** Вони зійдуть в шеол, — і смерть їх пасе, немов вівці, а праведники запанують над ними від рання; подоба їхня знищиться, шеол буде мешканням для них. (Sheol h7585) **15** Та визволить Бог мою душу із влади шеолу, бо Він мене візьме! (Села) (Sheol h7585) **16** Не лякайся, коли багаті людина, коли збільшується слава дому її, — **17** бо, вмираючи, не забере вона всього, її слава не піде за нею! **18** Хоч вона свою душу за життя свого хвалить, і славлять тебе, як для себе ти чиниш добро, — **19** вона прийде до роду батьків своїх, що світла вони не побачать навіки! **20** Людина в пошані, але нерозумна, — подібна худобі, що гине!

50 Псалом Асафів. **2** Із Сіону, корони краси, Бог явився в промінні! **3** Приходить наш Бог, — і не буде мовчати: палючий огонь перед Ним, а круг Нього все буриться сильно! **4** Він покличе згорі небеса, і землю — народ Свій судити: **5** „Позбирайте для Мене побожних Моїх, що над жертвою склали заповіта з Мною“. **6** І небеса звістять правду Його, що Бог — Він суддя. (Села) **7** „Слухай же ти, Мій народо, бо буду ось Я говорити, Ізраїлеві, і буду свідчить на тебе: Бог, Бог твій Я! **8** Я буду картати тебе не за жертви твої, — бо все передо Мною твої цілопалення, **9** не візьму Я бичка з твого дому, ні козлів із кошар твоїх, **10** бо належить Мені вся лісна звірина та худоба із тисячі гір, **11** Я знаю все птаство гірське, і звір польовий при Мені! **12** Якби був Я голодний, тобі б не сказав, — бо Моя вся вселенна й усе, що на ній! **13** Чи Я м'ясо бичків споживаю, і чи п'ю кров козлів? **14** Принось Богові в жертву подяку, і виконуй свої обітниці Всевишньому, **15** і до Мене поклич в день недолі, — Я тебе порятую, ти ж прославиш Мене!“ **16** А до грішника Бог промовляє: „Чого про устами Мої розповідаєш, і чого заповіта Мого на устах своїх носиш? **17** Ти ж науку зненавидів, і поза себе слова Мої викинув. **18** Як ти злодія бачив, то

бігав із ним, і з перелюбниками накладав. **19** Свої уста пускаєш на зло, і язик твій оману плетє. **20** Ти сидиш, проти брата свого наговорюєш, поголобски пускаєш про сина своєї матері. **21** Оце ти робив, Я ж мовчав, і ти думаєш, що Я такий самий, як ти. Тому буду картати тебе, і виложу все перед очі твої! **22** Зрозумійте ж це ви, що забуваєте Бога, щоб Я не схопив, — бо не буде кому рятувати! **23** Хто жертву подяки принесе, той шанує Мене; а хто на дорогу Свою уважає, Боже спасіння йому покажу!“

51 Для диригента хору. Псалом Давидів, коли до нього прийшов пророк Натан, як Давид увійшов був до Вірсавії Помилуй мене, Боже, з великої милости Твоїєї, і з великого милосердя Свого заглядь беззаконня мої! **2** Обмий мене зовсім з мого беззаконня, й очисти мене від мого гріха, **3** бо свої беззаконня я знаю, а мій гріх передо мною постійно. **4** Тобі, одному Тобі я згрішив, і перед очима Твоїми лукаве вчинив, тому справедливий Ти будеш у мові Своїй, бездоганний у суді Своїм. **5** Отож я в беззаконні народжений, і в гріху зачала мене мати моя. **6** Ото, полюбив еси правду в глибинах, і в таємних речах виявляєш премудрість мені. **7** Очисти ісопом мене, — і буду я чистий, обмий Ти мене — і я стану біліший від снігу. **8** Дай почути мені втіху й радість, — і радітимуть кості, що Ти покрушив. **9** Обличчя Своє заховай від гріхів моїх, і всі беззаконня мої позагляджуй. **10** Серце чисте створи мені, Боже, і тривалого духа в моєму нутрі віднові. **11** Не відкинь мене від Свого лица, й не бери Свого Духа Святого від мене. **12** Верни мені радість спасіння Твого, і злагідним духом підтримай мене. **13** Я буду навчати беззаконців доріг Твоїх, — і навернуться грішні до Тебе. **14** Визволь мене від переступу кривного, Боже, Боже спасіння мого, мій язик нехай славить Твою справедливість! **15** Господи, відкрий мої уста, і язик мій звістить Тобі хвалу, **16** бо Ти жертви не прагнеш, а дам цілопалення, — то не любе воно Тобі буде. **17** Жертва Богів — зламаний Дух; серцем зламаним та упокorenим Ти не погордуєш, Боже! **18** Ущаслив Своїм благоволінням Сіон, збудуй мури для Єрусалиму, — **19** тоді Ти полюбиш Собі жертви правди, цілопалення та приношення, тоді покладуть на Твій вівтар тельців!

52 Для диригента хору. Псалом навчальний Давидів, як прийшов був ідумєянин Доег та й Саулові був оповів, і до нього сказав: „Давид увійшов до дому Ахіме́леха“. Чого хвалишся злом, о могутній? Цілий день Божа милість зо

мною. **2** Замисляє лукавство язик твій, як та бритва нагострена ти, що чиниш обману! **3** Ти зло полюбив над добро, а неправду — більш, як правду казати, (Сéла) **4** ти любиш усякі шкідливі слова, ти язик обманний! **5** Отож, Бог зруйнує назавжди тебе, тебе викине й вирве з намету тебе, й тебе викоренить із країни життя. (Сéла) **6** І побачать це праведні, й будуть боятись, і будуть сміятися з нього: „Ось муж, що Бога не чинить своєю твердиною, та на великість багатства свого покладає надію, втікає до злого свого“. **8** А я — як зелена олівка у Божому домі, надіюсь на Божу милість на вічні віки! **9** Буду славити вічно Тебе, що вчинив Ти оце, і про ймення Твоє буду звіщати побожним Твоїм, що добре воно!

53 Для диригента хору. На „Махалат“. Навчальний псалом. Давидів. Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога!“ Зіпсулись вони, і несправедливість обридливу чинять, нема добродійця! **2** Бог зорить із неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усі повідступали, разом стали огидними, нема добродійця, нема ні одного! **4** Чи ж не розуміють оті, хто беззаконня вчиняє, що мій люд поїдають? Вони споживають хліб Божий, та не кличуть Його! **5** Тоді настрашилися страхом вони, хоч страху не було, бо розсипав Бог кості того, хто тебе оточив був, — ти їх посоромив, бо ними погорджував Бог! **6** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Свого народу поверне Господь, то радітиме Яків, утішатися буде Ізраїль!

54 Для диригента хору. На негінах. Псалом навчальний Давидів, як зфієяни прийшли були та сказали Саулові: „Ось Давид поміж нами ховається!“ Спаси мене, Боже, Іменням Своїм, і міццю Своєю мене оправдай! **2** Вислухай, Боже, молитву мою, нахили Своє ухо до слів моїх уст, **3** бо чужинці повстали на мене, розбишаки ж шукають моєї душі, — вони Бога не ставили перед собою. (Сéла) **4** Ось Бог помагає мені, Господь серед тих, хто підтримує душу мою. **5** Хай повернеться зло на моїх ворогів, Своєю правдою винищи їх. **6** В добровільному дарі я жертву Тобі принесу, Ім'я Твоє, Господи, славити буду, що добре воно, **7** бо мене воно визволило від усяких нещасть, і я бачу занепад моїх ворогів!

55 Для диригента хору. На негінах. Навчальний Давидів псалом. Вислухай, Боже, молитву мою й від благання мого не ховайся! **2** Прислухайсь до мене й подай мені

відповідь, — я блукаю у смутку своїм і стогну, — **3** від крику ворожого, від утисків грішного, бо гріх накидають на мене вони, і в гніві мене переслідують. **4** Тремтить моє серце в мені, і страхи смертельні напали на мене, **5** страх та тремтіння на мене найшли, і тривога мене обгорнула. **6** І сказав я: „Коли б я мав крила, немов та голубка, то я полетів би й спочив!“ **7** Отож, помандрюю далі, пробуватиму я на пустині. (Сéла) **8** Поспішу собі, щоб утекти перед вітром бурхливим та бурею. **9** Вигуби, Господи, та погуби язика їхнього, бо в місті я бачив насильство та сварку, — **10** вони ходять удень та вночі коло нього на мурах його, а гріх та неправда всередині в ньому, **11** нещастя всередині в ньому, а з вулиць його не виходять насилля й обмана, **12** бож не ворог злорічить на мене, — це я переніс би, — і не ненависник мій побільшивсь надо мною, я сховався б від нього, — **13** але ти, — чоловік мені рівня, мій приятель близький і знайомий мені, **14** з яким солодко щирі розмови провадимо, і ходимо до Божого дому серед бурхливого натовпу. **15** Нехай же впаде на них смерть, нехай зійдуть вони до шиблу живими, — бо зло в їхнім мешканні, у їхній середині! (Sheol h7585) **16** Я кличу до Бога, і Господь урятує мене: **17** увечорі, вранці й опівдні я скажусь й зідхаю, — і Він вислухає мого голосу! **18** У мирі Він викупить душу мою, щоб до мене вони не зближались, бо багато було їх на мене! **19** Бог вислухає, і їм Той відповідь, Хто відвіку сидить на престолі, (Сéла) бо немає у них перемін, і Бога вони не бояться, — **20** вброд витягнув руки свої проти тих, що в спокій жили з ним, він зганьбив заповіта свого, **21** його уста гладенькі, як масло, — та сварка у серці його, від оливи м'якші слова його, та вони — як мечі ті огорнені! **22** Свого тягаря поклади ти на Господа, — і тебе Він підтримає, Він ніколи не дасть захитатися праведному! **23** А Ти їх, Боже мій, поскидаєш до ями погібелі! Люди чинів кривавих й обмани, — бодай своїх днів вони не дожили навіть до половини, а я покладаю надію на Тебе!

56 Для диригента хору. На „Німа голубка вдалечині“. Золотий Давидів псалом, коли филистимляни захопили були його в ґаті. Помилуй мене, Боже, бо топче мене чоловік, — цілий день він воює та тисне мене! **2** Чагують мої вороги цілий день, бо багато таких, що воюють завзято на мене! **3** Того дня, коли страх обгортає мене, я надію на Тебе кладу, — **4** я в Бозі хвалитиму слово Його, на Бога надію кладу, й не боюся, — що тіло учинить мені? **5** Цілий день біль приносять слова мої, усі їхні думки

проти мене на зло: **6** слідкують, ховаються, пильнують вони мої стіпи... Як чатують на душу мою, **7** так Ти через гріх віджені їх, пониж Боже, людей в Своїм гніві! **8** Полічив Ти тиняння моє, помісти ж мої сльози перед Собою, чи ж вони не записані в книзі Твоїй? **9** Тоді то мої ворогі повтікають назад, того дня, як я клікати буду. Те я знаю, що Бог при мені, **10** і в Бозі я справу свою докінчу, докінчу я в Господі справу! **11** На Бога надію кладу й не боюсь, — що людина учинить мені? **12** На мені зостаються, о Боже, присяги Тобі, та для Тебе я виповню жертви хвали. **13** Як Ти спас мою душу від смерти, то хіба ж не спасеш моїх ніг від падіння, щоб у світлі життя я ходив перед Богом?

57 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.
Золотий псалом Давидів, коли він утікав від Саула в печеру. Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо до Тебе вдається душа моя, і в тіні Твоїх крил я сховаюся, аж поки нещастя мине! **2** Я кличу до Бога Всевишнього, до Бога, що чинить для мене добро. **3** Він пошле з небес — і врятує мене, Він поганьбить того, хто чатує на мене. (Сéла) **4** Бог пошле Свою милість та правду Свою до душу мою. Знаходжуся я серед левів, що людських синів пожирають, їхні зуби — як спис той та стріли, а їхній язик — гострий меч. **5** Піднесіся ж, о Боже, над небо, — а слава Твоя над всією землею! **6** Вороги приготували пастку для стіп моїх, душу мою нахилили, вони викопали вовчу яму для мене, — і попадали в неї самі! (Сéла) **7** Мое серце зміцнілося, Боже, зміцнілося серце моє, — я буду співати та славити Тебе! **8** Збудися ж ти, хвало моя, пробудися ж ти, áрфо та цїтро, — я буду будити досвітню зорю! **9** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед народів, я буду співати Тобі між племенами, **10** бо Твоє милосердя велике — воно аж до неба, а правда Твоя — аж до хмар! **11** Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над всією землею!

58 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.
Золотий псалом Давидів. Чи ж то справді ви, можли, говорите правду, чи людських синів слушно судите? **2** Отже, у серці ви чините кривди, дорого насильства рук ваших торуєте ви на землі. **3** Від лоня ще матернього — вже віддалені несправедливі, з утроби ще матерньої заблудилися неправдомовці, — **4** їхня отрута така, як отрута зміїна, як отрута глухої гадюки, що ухо своє затуляє, **5** що не слухає голосу закліначів, чарівників, в чарах вправного! **6** Поруйнуй, Боже, зуби їхні в їхніх устах, левчукам розбий, Господи, щéлепи, — **7** нехай розпливуться, немов та вода, що собі

розтікається, хай пов'януть вони, як трава по дорозі, **8** бодай стали, немов той слима́к, що в своїй слизоті розпускається, щоб сонця не бачили, як мертвий отой плід у жінки! **9** Поки почують тернину запалену ваші горшки, — нехай буря її рознесе, чи свіжу, чи спалену! **10** А праведний тішитись буде, бо помсту побачить, у крові безбожного стіпи свої він обмие! **11** І скаже людина: „Поправді є плід справедливому, справді є Бог, — суддя на землі!“

59 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.
Золотий псалом Давидів, коли послав був Саул, і стерегли його дїм, щоб убити його. Визволь мене від моїх ворогів, о мій Боже, від напасників моїх охороні Ти мене! **2** Визволь мене від злочинців, і спаси мене від кровожерних, **3** бо ось причаїлись на душу мою, на мене збираються сильні, — не моя в тім провина, о Господи, і не мій гріх! **4** Без моєї провини вони он збігаються та готуються, — устань же назустріч мені та побач! **5** І Ти, Господи, Боже Саваоте, Боже Ізраїлів, збудися, щоб покарати всіх поган, — і не помилуй нікого із зрадників злих! (Сéла) **6** Нáдвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту, **7** й ось слова вивергають устами своїми, мечі в їхніх губах, — та хто це почує. **8** Але посмієшся з них, Господи, і всіх поган засоромиш! **9** Твердіне моя, я Тебе пильнуватиму, — бо Бог оборона моя! **10** Мій Бог, — Його милість мене попередила, Бог учинить мені, що побачу падіння своїх ворогів! **11** Не вбивай їх, щоб народ мій цього не забув, — міццю Своєю розвій їх і зниж їх, о щите наш, Господи! **12** Гріх їхніх уст — слово губ їхніх, і нехай вони схóплені будуть своєю пихою, і за клятву й брехню, яку кажуть! **13** У гніві їх знищ, знищ — і хай їх не буде, і хай знають вони, що царює Бог в Якові, аж до кінців землі! (Сéла) **14** А нáдвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту. **15** Вони вéштатись будуть, щоб їсти, коли ж не наїдяться, то скáржитись будуть. **16** А я буду співати про силу Твою, буду радісно вранці хвалити Твою милість, бо для мене Ти був в день недолі моєї твердіною й захистом! **17** Твердіне моя, — до Тебе співати я буду, бо Бог оборона моя, милостівий мій Боже!

60 Для диригента хору. На спів: „Лїлея свідчення“.
Золотий псалом Давидів для навчання, коли він підпалив був А́рам двох річо́к і А́рам Цові́, і коли вернувся Йоав і побив Е́дома в Соляній долині, дванадцять тисяч. Боже, покинув Ти нас, розпоробив Ти нас,

Ти нагнівався був, — повернись ж до нас! **2** Ти землею затряс, і її розірвав, — удоров же уламки її, бо вона захиталась! **3** Ти вчинив, що народ Твій побачив тяжке, напоїв нас отрутним вином. **4** Ти дав прапора тим, хто боїться Тебе, щоб збирались вони перед правдою. (Сéла) **5** Щоб любі Твої були визволені, Своєю правцею допоможи, й обізвись до нас! **6** У святині Своїй Бог промовив: „Нехай розвеселюсь, — розділю Я Сихем і долину Суккóтську поміряю! **7** Належить Мені Гілеад, Мені Манасія, а Ефрем — охорона Моїй голові, Юда — бérло Моє. **8** Моав — то мідни́ця Мого миття, на Едóм узуттям Своім кину, филистéю, — вигукуй для Мене із радістю!“ **9** Хто мене запровадить до міста твердінного, хто до Едóму мене попровадить? **10** Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? **11** Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марнóта! **12** Ми мужність віявимо в Бозі, — і Він потóпче противників наших!

61 Для диригента хору. На струнн́м інструменті. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, благáння моє, почув же молитву мою, — **2** я клічу до Тебе від краю землі, коли серце моє омліва́є! На скéлю, що вища від мене, мене попровáдь, **3** бо для мене Ти став пристанóвищем, бáштою сильною супроти ворога! **4** Хай я оселю́ся навіки в на́меті Тво́ім, в укритті Тво́їх крил заховáюся, (Сéла) **5** бо Ти, Боже, почув обітницю мо́ї, Ти дав спáдщину тим, хто Йме́ння Твого бо́ється! **6** Царéві примно́ж дні до днів, продовж рóки йому — немов вічні вікі, **7** нехай він перед Божим лицем пробува́є навіки, хай милість та правда його стережу́ть! **8** Отак буду співати я за́вжди про Ймення Твоє, виконувати буду щодéнно обіти свої!

62 Для диригента хору. Для Едуту́на. Псалом Давидів. Тільки від Бога чекай у мовча́нні, о ду́ше моя, від Нього спáсіння моє! **2** Тільки Він моя скéля й спáсіння моє, Він тверди́ня моя, — то́му не захита́юся дуже! **3** Доки бу́дете ви напада́ти на люди́ну? Усі хочете ви розтро́щити її, немов мур той похилений, мов би паркáн той валу́щий! **4** Вони тільки й думáють, як би зіпхнути її з висоти, вони полюбили непра́вду: благословля́ють своїми уста́ми, в своєму ж нутрі проклина́ють! (Сéла) **5** Тільки від Бога чекай у мовча́нні, о ду́ше моя, бо від Нього надія моя! **6** Тільки Він моя скеля й спáсіння моє, Він тверди́ня моя, — то́му не захита́юся! **7** У Бозі спáсіння моє й моя слава, скеля сили моє́ї, моє пристанóвище в Бозі! **8** Мій наро́де, — кожного ча́су надійтеся на Нього, серце своє перед Ним

вилива́йте, Бог для нас — пристанóвище! (Сéла) **9** Справді, лю́дські сині — як та па́ра, сині й вищих му́жів — обма́на: як узяти на вагу — вони легші від пари всі разóм! **10** Не надійтеся на у́тиск, і не пишайтеся грабу́нком; як багатство росте, — не приклада́йте свого серця до нього! **11** Один раз Бог сказав, а двічі я чув, — що сила — у Бога! **12** І в Тебе, о Господи, милість, бо відплáчуеш кожному згідно з діла́ми його!

63 Псалом Давидів, коли був він у пустині юдейській. Боже — Ти Бог мій, я шукаю від ра́ння Тебе, душа моя пра́гне до Тебе, тужить тіло моє за Тобою в країні пустельній і вимученій без води. **2** Я так пригляда́вся до Тебе в святині, щоб бачити силу Твою́ й Твою славу, — **3** ліпша бо милість Твоя над життя, й мо́ї уста Тебе прославля́ють! **4** Так я буду в житті своїм благословля́ти Тебе, ради Йме́ння Твогó буду руки свої підіймати! **5** Насичу́ється, ніби лоем і товщем, душа моя, а уста мо́ї хвалять губáми співни́ми. **6** Як згадаю Тебе на постéлі своїй, розмишля́ю про Тебе в сторóжах нічних: **7** що став Ти на поміч для мене, в тіні ж Тво́їх крил я співатиму! **8** Пригорну́лась до Тебе душа моя, прави́ця Твоя підпирає мене. **9** Вороги ж мою душу шука́ють для згуби, — нехай западу́ться до спóду землі, **10** нехай помордóвані бу́дуть мечéм, бодай стали шака́лам поживо́ю! **11** А цар звесели́ться у Бозі, буде хва́лений кожен, хто йому присягає, будуть бо за́мкнені уста лжемо́вцям!

64 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, мій голос, як ска́ржуся я, від стра́ху ворожого душу мою хорони! **2** Захова́й мене від потаéмного збору злочинців, від крику сваві́льців, **3** які нагостри́ли свого язика́, як меча, натягну́ли стрілу́ свою словом гіркі́м, **4** щоб таємно стрі́ляти в невинного, — вони нагло стрі́лятимуть в нього, і не бу́дуть боя́тись! **5** У злі́й справі зміцни́ють себе, змовля́ються па́стки таємно розста́вити, кажуть: „Хто бу́де їх бачити?“ **6** Вони кривди хова́ють. Загинемо, як за́дум їхній спóвниться, бо нутро́ чоловіка та серце — глибо́ке! **7** Але вчинить Бог, що стрі́ла на них стрі́лить, — і на́гло порáнені бу́дуть, **8** і вчинить, що їхній язик допада́ється до них, — і бу́дуть хита́ти головою усі, хто спогля́не на них! **9** І всі люди боя́тись бу́дуть, і бу́дуть розказувати про чин Бога, і діло його зрозумі́ють! **10** І праведний Господом бу́де раді́ти, і буде вдавáтись до Нього, і бу́дуть похва́лені всі простосе́рді!

65 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Тобі, Боже, належи́ться слава в Сіоні, і

Тобі має відданий бути обіт! **2** Ти, що молитви вислу́хуєш, всяке тіло до Тебе приходить! **3** Справи грішні зробились сильніші від нас, — Ти наші гріхи пробачаєш! **4** Блаженний, кого вибираєш Ти та наближаєш, — в оселях Твоїх спочивати той буде! наситимось ми добром дому Твого, найсвятішим із храму Твого! **5** Грізні річі Ти відповідаєш нам правдою, Боже, Спасителю наш, надіє всіх кінців землі та сущих далеко на морі, **6** що гори ставиш Своєю силою, підперезаний міццю, **7** що втихомірюєш гуркіт морів, їхніх хвиль та галас народів. **8** І будуть боїться ознак Твоїх мешканці кінців землі. Ти розвеселяєш країну, де вихід поранку й де вечір. **9** Ти відвідуєш землю та поїш її, Ти збагачуєш щедро її, — півний води потік Божий, Ти збіжжя готуєш її, — бо Ти так приготував її! **10** Ти рілля її насичуєш во́гкістю, вирівнюєш груддя її, розпускаєш дощами її, Ти благословляєш рослинність її! **11** Ти добром Своім рік вкоронуєш, і стежки Твої крąpлями то́вшу течу́ть! **12** Пасовіська пустині спливають крąpлями, і радістю підперезались узгір'я! **13** Луги зодягнулись отарами, а долини покрилися збіжжям, — гукують вони та співають!

66 Для диригента хору. Пісня. Псалом. **2** виспівуйте честь Його Йменню, честь для слави Його покладіть! **3** Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізні! Через силу велику Твою — Твої вороги піддадуться Тобі, **4** вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Ймення Твое!“ Села. **5** Ідіть і погляньте на Божі діла, — Він грізний у ділах проти людських синів! **6** Він на суходіл змінив море, — й переходили річку ногою, — там раділи ми в Ньому! **7** Він царює навки Своєю могутністю, очі Його між народами зорять, — нехай не несуться відступники! (Села) **8** Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його розголошуйте, **9** що зберіг при житті нашу душу, і не дав нозі нашій спіткну́тись, **10** бо Ти, Боже, нас випробовував, Ти нас перетопів, як сріблo перетоплюється. **11** Ти нас до в'язниці впровадив, Ти пута поклав нам на стéгна, **12** Ти їздити дав був людині по гóловах наших, ми ввійшли до вогню й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів! **13** Увійду́ я до дому Твого з цілопáленнями, обіти свої Тобі виплачу ті, **14** що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тісноті моїй! **15** Цілопáлення ситих тельців піднесу́ Тобі з димом кади́льним барáнячим, приготу́ю биків із козлами. (Села) **16** Ідіть, і послушайте, всі богобійні, а я розкажу́, що́ Він учинив для моєї душі: **17** До Нього я

кли́кав уста́ми своїми, і хва́ли Йому — під моїм язиком! **18** Коли б беззаконня я бачив у серці своїм, то Господь не почув би мене, **19** але Бог почув, — і вислухав голос моєї молитви! **20** Благословенний Бог, Який не відкинув моєї молитви й Свого милосердя від мене!

67 Для диригента хору. На струнних знаряддях. Псалом. Пісня. Нехай Бог помилує нас, і хай поблагословить, хай засяє над нами обличчям Своім, (Села) **2** щоб пізнати дорогу Твою на землі, посеред народів усіх — спасіння Твое! **3** Хай Тебе вихваляють народи, о Боже, хай славлять Тебе всі народи! **4** Нехай веселяться й співають племена, бо Ти правдою судиш народи й племена ведеш на землі! (Села) **5** Хай Тебе вихваляють народи, о Боже, хай славлять Тебе всі народи! **6** Земля врожай свій дала, — Бог поблагословив нас, наш Бог! **7** Нехай благословляє нас Бог, і всі кінці землі хай бояться Його!

68 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Нехай воскресне Бог, — і розпоробаться вороги Його, і нехай від лица Його повтікають Його ненавистники! **2** Як дим розвівається, так їх розвій, як топитьс я віск від вогню, отак несправедливі загинуть перед Божим лицем! **3** А праведні будуть радіти, і будуть тішитися перед Богом, і веселитися в радості будуть! **4** Співайте Богові, виспівуйте Йменню Його, рівняйте дорогу Тому, Хто їде на хмарах, — Господь Йому Ймення, — та перед Ним веселіться! **5** Сиротам батько й вдовицям суддя, — то Бог у святому мешканні Своім! **6** Бог са́мітних уводить до дому, витягує в'язнів з кайданів, — тільки відступники мешкати будуть у спáленій сонцем землі! **7** Боже, коли перед наро́дом Своім Ти виходив, коли йшов Ти пустинею, (Села) **8** то трясла́ся земля, також ка́пало небо було перед Богом, Сіна́й затремті́в перед Богом, Богом Ізраїля! **9** Дош добродійний спускаєш Ти крąpлями, Боже, на спа́док Свій перемучений — міцно поставив його. **10** У ньому сиділо Твое многолю́ддя, у Своїй доброті все готуєш Ти бідному, Боже! **11** Господь дає слово; провісників велика мно́гба: **12** „Царі військ утікають, утікають, па́ні ж до́му розділює здо́бич“. **13** Коли ви спочиваєте між обійстя́ми — то крýла голубки покриті сріблом, а пера її — зеленка́вістю золота. **14** Коли Всемогýтній царів розпоробував в Кра́ї, то сніг Ти спускав на Цальмо́ні. **15** Гора Божя — Баша́нська гора, гора верхогір'я — гора та Баша́нська. **16** Верхогір'я, — чого заздрісно дивитися на ту го́ру, що Бог жадає на мешкання Своє, і Господь буде мешкати там за́вжди? **17** Колесни́ць Божих дві

десятьтисячки, тисячі багатократні, — Господь із Сінаю прибув до святині. **18** Ти піднявся був на висоту, полонених набрав, узяв дари ради людини, — і відступники мешкати будуть у Господа Бога також. **19** Благословенний Господь, — тягарі Він щоденно нам носить, Бог — наше спасіння! (Села) **20** Бог для нас — Бог спасіння, і в Господа Владики виходи смерті! **21** Але розторощить Бог голову Своїх ворогів, маківку, вкрити волоссям, того, хто в гріхах своїх ходить! **22** Промовив Господь: „Я спроваджу з Башану тебе, з глибин моря спроваджу, **23** щоб ти нбгу свою мив у крбві, щоб язык твоїх псів мав частину свою в ворогів!“ **24** Походи Твої, Боже, бачено, походи Бога мого у святині мого Царя: **25** Попереду йшли співаки, потому грачі, посеред дівчат, що бряжчали на бубнах: **26** „Благословляйте на зборах Бога, Господа, ви, хто від джерел Ізраїля!“ **27** Там Веніямін молодий, їхній володар, князі Юди, їхні полки, князі Завулна, князі Нефталіма. **28** Твій Бог наказав тобі силу, — будь силою, Боже, того, кого нам учинив! **29** Із храму Твого на Єрусалимі царі привезуть Тобі дара. **30** Погрози звірині в очереті, череді волів разом з телятами людськими, понищ тих, хто кавалками срібла мілується, розпорощі ті народи, що воєн бажають! **31** Прийдуть з Єгипту посли, і руки свої Куш простягне до Бога. **32** Царства землі, — співайте Богові, виспівуйте Господа, (Села) **33** що їздить в відвічному небі небес. Ось Він загримить своїм голосом, голосом сильним. **34** Візнайте Богові силу, величність Його над Ізраїлем, а в хмарах потуга Його! **35** Бог грізний у святинях Своїх, Бог Ізраїлів Він, що наро́дові дає силу й міць, Бог благословенний!

69 Для диригента хору. На спів „Лелі“. Давидів. Спаси мене, Боже, бо води вже аж до душі підійшли! **2** Я загруз у глибокім багні, і нема на чім стати, ввійшов я до водних глибін, — і мене залила течія! **3** Я змучився в крику своїм, висохло горло моє, очі мої затуманились від виглядання надії від Бога мого! **4** Тих, хто мене без причини ненавидить, стало більш, як волосся на мойй голові, набралися сили мої вороги, що безвінно мене переслідують, — чого не грабував, те вертаю! **5** Боже, Ти знаєш глупоту мою, а гріхі мої перед Тобою не сховані! **6** Нехай через мене не матимуть стиду оті, хто на Тебе надіється, Господи, Господи Саваоте; нехай через мене не матимуть сорому ті, хто шукає Тебе, Боже Ізраїлів, — **7** бо я ради Тебе зневагу ношу, ганьба покрила обличчя моє! **8** Для братів своїх став я відчужений, і чужий для синів своєї матері, **9** бо рівність до дому Твого з'їдає

мене, і зневаги Твоїх зневажальників спадають на мене, **10** і постом я виплакав душу свою, а це сталося мені на зневагу. **11** За одержу надів я верету, — і за приказку став я для них: **12** про мене балакають ті, хто в брамі сидить, і пісні тих, хто п'янке попиває. **13** А я — молитва моя до Тебе, Господи, в часі Твоєї зичливості; в багатьох милосердя Твого подай мені відповідь про певність спасіння Твого, **14** визволь з болота мене, щоб я не втопився, щоб я урятований був від своїх ненависників та від глибо́кості вод! **15** Хай мене не залле водянá течія, і хай глибини мене не проковтне, і нехай своїх уст не замкне надо мною безодня! **16** Обізвись до мене, о Господи, в міру доброї ласки Своєї, в міру великості Свого милосердя звернись до мене, **17** і обличчя Свого не ховай від Свого раба, бо тісно мені, — озвись ж небаром до мене, **18** наблизись до моєї душі, порятуй же її, ради моїх ворогів відкупи Ти мене! **19** Ти знаєш наругу мою, і мій сором та ганьбу мою, — перед Тобою всі мої вороги! **20** Моє серце зламала наруга, і невинний мій сором: я чекав співчуття — та немає його, і потішителів — та не знайшов! **21** І жовчі поклали у мій хліб потішення, а в спразі мойй оцтом мене напували. **22** Бодай пасткою стала їм їхня трапéза, а їхні учти — тенетами, **23** бодай їхні очі потемніли, щоб їм не бачити, а їхні клуби хай завжди хитаються! **24** Вилий на них Свою рівність, а полум'я гніву Твого нехай їх доганяє! **25** Нехай їхнє село опустошене буде, хай мешканця в їхніх наметах не буде! **26** Бо кого Ти був збив, — вони ще переслідують, і побільшують муки раненим Тобою. **27** Додай же гріха на їхній гріх, щоб вони не ввійшли в справедливість Твою, **28** нехай скреслені будуть із книги життя, і хай не будуть записані з праведними! **29** А я бідний та хворий, але, Боже, — спасіння Твоє мене чинить могутнім, **30** і я піснею буду хвалити Ім'я Боже, співом вдячним Його величатиму! **31** І буде для Господа краща вона від волá, від бика, що ро́ги він має, що копита роздвоєні має. **32** Побачать слухняні, — і будуть радіти, хто ж Бога шукає — нехай оживе ваше серце, **33** бо до вбогих Господь прислухається, і в'язнями своїми не гордує Він! **34** Нехай хвалять Його небеса та земля, море й усе, що в них рухається, **35** бо спасе Бог Сіона, і збудує для Юди міста, — і замешкають там, і впадкують його, **36** і нащадки рабів Його посядуть його, й ті, хто любить Ім'я Його, житимуть в ній!

70 Для диригента хору. Давидів. На пам'ятку. Поква́пся спасти мене, Боже, Господи, поспіши́ш ж на поміч мені! **2** Нехай посоромлені

будуть, і хай застидаються ті, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені будуть усі, хто бажає для мене лихого! **3** Бодай повернулися з соромом ті, хто говорить на мене: „Ага! Ага!“ **4** Нехай тішаться та веселяться Тобою усі, хто шукає Тебе, та хто любить спасіння Твое, і хай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **5** А я вбогий та бідний, — поспіши ж Ти до Мене, о Боже: моя поміч і мій оборонець — то Ти, Боже мій, — не спізнйся!

71 До Тебе вдаюся я, Господи, — хай же не буду повік засоромлений! — **2** виволь мене через правду Свою, і звільни мене, нахили Своє ухо до мене, й спаси мене, **3** стань для мене за скелю мешкальну, куди міг би я завжди ховатись! Ти наказав рятувати мене, бо Ти скеля моя та твердиня моя! **4** Бже мій, виволь мене від руки беззаконного, від руки того, хто кривдить та гнобить мене, **5** Ти бо, Владико, надія моя, Господи, Ти охорона моя від юнацького віку мого! **6** На Тебе оперся я був від народження, від утроби моєї матері — Ти охорона моя, в Тобі моя слава постійно! **7** Я став багатом, як дивовище, — та Ти сильна моя охорона! **8** Уста мої повні Твоєї хвали, увесь день — Твоєї величності! **9** Не кидай мене на час старости, коли зменшиться сила моя, не лиши Ти мене, **10** бо мої вороги проти мене змовляються, а ті, що чатують на душу мою — нараджаються разом, **11** говорячи: „Бог покинув його, — доганяйте й хапайте його, бо нема, хто б його врятував!“ **12** Не віддалюйся, Боже, від мене, Боже мій — поспішися ж на поміч мені! **13** Нехай посоромляться, хай позникають усі, хто ненавидить душу мою, бодай зодяглися в наругу та в сором усі, хто прагне для мене лихого! **14** А я буду постійно надіятись, і славу Твою над усе я помножу! **15** Уста мої оповідатимуть правду Твою, про спасіння Твое — увесь день, бо числа їх не знаю, — **16** буду славити вчинки великі всевладного Господа, згадаю про правду Твою, єдино Твою! **17** Боже, навчав Ти мене від юнацтва мого, — і аж дотепер я звіщаю про чуда Твої. **18** А Ти, Боже, не кидай мене аж до старости та сивині, поки я не звіщу про рамено Твое поколінню, і кожному, хто тільки прийде — про чини великі Твої! **19** Бо Твоя справедливість, о Боже, сягає аж до високости, Боже, що речі великі вчинів, — хто рівний Тобі? **20** Ти мені показав був великі та люті нещастя, та знов Ти оживиш мене, і з безодень землі мене знову Ти витягнеш, **21** Ти збільшиш величність мою, і знову потішиш мене! **22** А я буду на арфі хвалити Тебе, Твою правду, мій Боже, із гуслами буду

співати Тобі, Святий Ти Ізраїлів! **23** Нехай співом радіють уста мої, бо буду співати Тобі я та душа моя, яку Ти врятував! **24** Шепоче про правду Твою мій язик цілий день, бо посоромлені, бо поганьблені всі, хто шукає лихого для мене!

72 Соломонів. **2** хай він правдою судить народа Твого, а вбогих твоїх — справедливістю! **3** Нехай гори приносять народові мир, а пагірки — правду. **4** Він судитиме вбогих народу, помагатиме бідним, і тіснуги буде гнобителя! **5** Будуть боятись Тебе, поки сонця, і поки місяця, — з роду до роду! **6** Він зійде, як дощ на покis, немов краплі, що зрешують землю! **7** Праведний буде цвісти в його дні, а спокій великий — аж поки світитиме місяць, — **8** і він запанує від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі! **9** Мешканці пустинь на коліна попадають перед обличчям його, а його вороги будуть порою лизати. **10** Царі Таршішу та островів дадуть дари, принесуть царі Шеві та Севи дарунки! **11** І впадуть перед ним усі царі, і будуть служити йому всі народи, **12** бо вивольить він бідаря, що голосить, та вбогого, що немає собі допомоги! **13** Він змилюється над убогим та бідним, і спасе душу бідних, **14** від кривди й насилля врятує їхню душу, їхня кров дорогою буде в очах його! **15** І буде він жити, і дасть йому з золота Шеві, і завжди молитися буде за нього, буде благословляти його кожен день! **16** На землі буде збіжжя багато, на гірському верху зашумить, як Ливан, його плід, і народ зацвіте по містах, як трава на землі! **17** Хай ім'я його буде навіки, хай росте, поки сонця, наймення його, нехай благословляються ним, — будуть хвалити його всі народи! **18** Благословен Господь Бог, Бог Ізраїлів, єдиний, що чуда вчиняє, **19** і благословенне навіки ім'я його слави, і хай його слава всю землю наповнить! Амінь і амінь! **20** Скінчилися молитви Давида, сина Ессєя.

73 Псалом Асафів. **2** А я, — мало не послизнулися ноги мої, мало не посковзнулися стіпи мої, **3** бо лихим я завидував, бачивши спокій безбожних, — **4** бо не мають страждання до смерті своєї, і здорове їхнє тіло, **5** на людській роботі нема їх, і разом із іншими людьми не зазнають вони вдарів. **6** Тому то пиха їхню шию оздоблює, зодягає їх шата насилля, **7** вилазять їм очі від жиру, бажання їхнього серця збулися, **8** сміються й злослівно говорять про утиск, говорять бундючно: **9** свої уста до неба підносять, — а їхній язик по землі походить! **10** Тому то туди його люди звертаються, і щедро беруть собі воду **11** та й кажуть: „Хіба Бог те знає, і чи має Всевишній відомість, **12** як он ті безбожні й безпечні на

світі збільшили багатство своє?“ **13** Направду, надармо очістив я серце своє, і в невинності вимив руки свої, **14** і ввесь день я побитий, і щоранку покараний. **15** Коли б я сказав: „Буду так говорити, як вони“, то спронеїврився б я покоління синів Твоїх. **16** І роздумував я, щоб пізнати оте, — та трудне воно в очах моїх, **17** аж прийшов я в Божу святиню, — і кінець їхній побачив: **18** направду, — Ти їх на слизькому поставив, на спустошення кинув Ти їх! **19** Як вони в одній хвилі спустошені, згнули, пощезали від страхів! **20** Немов сном по обудженні, Господи, образом їхнім погордиш, мов сном по обудженні! **21** Бо болить мое серце, і в нутрі моїм коле, **22** а я немов бидло й не знаю, — я перед Тобою худобою став! **23** Та я завжди з Тобою, — Ти держиш мене за правицю, **24** Ти Своєю порадою водиш мене, і потому до слави Ти візьмеш мене! **25** Хто є мені на небесах, окрім Тебе? А я при Тобі на землі не бажаю нічого! **26** Гине тіло моє й моє серце, та Бог — скеля серця мого й моя доля навіки, **27** бо погинуть ось ті, хто бокує від Тебе, поніщиш Ти кожного, хто відступить від Тебе! **28** А я, — близькість Бога для мене добро, — на Владику, на Господа свою певність складаю, щоб звічати про всі Твої чини!

74 Псалом навчальний, Асафів. **2** Спогадай про громаду Свою, яку Ти віддавна набув, про племено спадку Свого, що його Ти був викупив, про ту гору Сіон, що на ній оселився, — **3** підійми ж Свої стіпи до вічних руїн, бо ворог усе зруйнував у святині! **4** Ревіли Твої ворогі у святині Твоїй, умістили знакі за ознаки свої, — **5** виглядало то так, якби хто догорі підіймав був сокири в гущавині дєрева. **6** А тепер її різби ураз розбивають вони молотком та сокирами, **7** Святиню Твою на огонь віддали, осєлю Твого Ймення аж дощенту безчєстили. **8** Сказали вони в своїм серці: „Зруйнуймо їх разом!“ і спалили в краю всі місця Божих зборів... **9** Наших ознак ми не бачимо, нема вже пророка, і між нами немає такого, хто знає, аж доки це буде ... **10** Аж доки, о Боже, гнобитель знущатися буде, зневажатиме ворог навіки Ім'я Твоє? **11** Для чого притримуєш руку Свою та правицю Свою? З середини лоня Свого їх поніщ! **12** А Ти, Боже, віддавна мій Цар, Ти чиниш спасіння посеред землі! **13** Розділив Ти був море Своєю потугою, побив голови зміям на водах, **14** Ти левіятанові голову був поторощив, його Ти віддав був на їжу народів пустині, **15** Ти був розділив джерелo та потік, Ти вісуюши ріки великі! **16** Твій день, а також Твоя ніч, приготував Ти світло та сонце, **17** всі границі землі Ти поставив, Ти літо та

зіму створів! **18** Пам'ятай же про це: ворог знущється з Господа, а народ нерозумний зневажує Ймення Твоє!“ **19** Не віддай звірині душі Своєї горлиці, живої Твоїх бідарів не забудь же назавжди! **20** Споглянь же на Свій заповіт, бо темноти землі повні мешкань насилля! **21** Нехай не відходить пригноблений посоромленим, бідний та вбогий нехай прославляють Імення Твоє! **22** Встань же, о Боже, судися за справу Свою, пам'ятай про щоденну наругу Свою від безумного! **23** Не забудь же про вереск Своїх ворогів, про галас бунтівників проти Тебе, що завжди зростає!

75 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом Асафів. Пісня. Прославляємо, Боже, Тебе, прославляємо, бо близьке Твоє Ймення! Оповідають про чуда Твої. **2** „Коли прийде година означена, то Я буду судити справедливо. **3** Розтопилась земля, і всі її мешканці, та стовпи її зміцнюю Я. (Сєла) **4** Я сказав до лихих: Не шалійте, а безбожним: Не підіймайте ви рога! **5** Не підіймайте ви рога свого догорі, не говоріть твердошино, **6** бо не від сходу, і не від заходу, і не від пустині надійде підвищення, **7** алє судить Бог: того Він понижує, а того підвищує, — **8** бо чаша в Господній руці, а шумливе вино повне мішаного, — і наливає Він з нього, усі ж беззаконні землі висуть та вип'ють лиш дріжджі її! **9** А я буду звічати навіки, співатиму Богові Якова, **10** відрубав усі роги безбожних, — роги праведного піднесуться!

76 Для диригента хору. На негінах. Псалом Асафів. Пісня. Бог знаний у Юді, Його Ймення велике в Ізраїлі! **2** У Салімі намет Його, а мешкання Його на Сіоні, — **3** Він там поламав стріли луку, щита та меч, та війну! (Сєла) **4** Ти осяйний, потужніший за гори відвічні. **5** Обдерто людей сильносєрдих, задрімали вони своїм сном, — і не знайшли своїх рук усі мужі військові. **6** Від сваріння Твого, Боже Яковів, оглушується колєсниця та кінь: **7** Ти — Ти грізний, і хто перед обличчям Твоїм устоїть часу гніву Твого? **8** Як звіщаєш Ти суд із небєс, то боїться й стихає земля, **9** як встає Бог на суд, щоб спасти всіх покірних землі! (Сєла) **10** Бо й гнів людський Тебе вихвалє, решту ж гніву Ти поясом в'яжеш. **11** Присягайте й виконуйте Господу, Богові вашому, усі, хто Його оточає, хай приносять дарунка Грізному: **12** Він духа вельмож впокоряє, страшний Він для зємних царів!

77 Для диригента хору. Для Єдутуна. Псалом Асафів. Мій голос до Бога, — й я кликати буду, мій голос до Бога, — й почує мене! **2** В

день недолі моєї шукаю я Господа, до Нього рука моя витягнена вночі й не зомліє, не хоче душа моя бути потішена: **3** згадаю про Бога й зідхаю, розважаю — й мій дух омліває! (Сéла) **4** Ти держиш повіки очей моїх, я побитий і не говорю. **5** Пригадую я про дні давні, про роки відвічні, **6** свою пісню вночі я пригадую, говорю з своїм серцем, а мій дух розважася: **7** Чи навіки покине Господь, і вже більш не вподобає? **8** Чи навіки спинилася милість Його? Чи скінчилося слово Його в рід і рід? **9** Чи Бог милувати позабув? Чи гнівом замкнув Він Своє милосердя? (Сéла) **10** І промовив був я: „То страждання моє — переміна правіці Всевишнього“. **11** Пригадаю я вчинки Господні, як чудо Твоє я згадаю віддávна, **12** і буду я думати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої оповім! **13** Боже, — святая дорóга Твоя, котрий бог великий, як Бог наш? **14** Ти Той Бог, що чóда вчиняє, Ти виявив силу Свою між народами, **15** Ти визволив люд Свій раменом, — синів Якова й Йóсипа! (Сéла) **16** Тебе бачили води, о Боже, Тебе бачили вóди — й тремтіли, затряслися й безóдні. **17** Лилáся струмкóм вода з хмар, тучі видали грім, такóж там і сям Твої стріли літали. **18** Гуркіт грому Твого на небесному колі, й блискавки освiтили вселéнну, тремтіла й тряслáся земля! **19** Через море дорóга Твоя, а стéжка Твоя — через вóди великі, і не видно булó Твоїх стіп. **20** Ти провáдив нарóд Свій, немов ту отáру, рукою Мойсея та Аарóна.

78 Пісня навчáльна Асафова. **2** нехай я відкрию устá свої приказкою, нехай стародáвні прислiв'я я висловлю! **3** Щó ми чули й пізнали, і щó розповідали батькі наші нам, — **4** того не сховаємо від їхніх синів, будемо розповідати про славу Господню аж до покоління остáнного, і про силу Його та про чóда Його, які Він учинив! **5** Він поставив засвiдчення в Яковi, а Закóна поклав ув Ізраїлі, про які наказав був Він нашим батькáм завiдóмляти про них синів їхніх, **6** щóб знало про це покоління майбóтнє, сини, щó нарóдженi будуть, — устáнуть і будуть розповідати своїм дітям. **7** І положать на Бога надію свою, і не забудуть дiл Божих, Його ж заповідi берегтiмуть. **8** І не стануть вони, немов їхні батькі, поколінням непокірливим та бунтiвничим, поколінням, щó серця свогó не поставiло мiцно, і щó дух Його Богу невiрний. **9** Сини Єфрема, озбрóбенi лóчниками, повернулися взáд у день бóю: **10** вони не берегли заповіту Божого, а ходити в Закóні Його відреклися, **11** і забули вони Його чiни та чóда Його, які їм показав. **12** Він чудо вчинив був для їхніх батьків ув єгипетськiм крáї, на полі Цоáньскiм: **13** Він море розсiк, і їх перепровáдив, а воду

поставив, як вал; **14** і провáдив їх хмарою вдень, а сáйвом огнiм цiлу нiч; **15** на пустинi Він скелi розсiк, і щедро усiх напоїв, як з безóдні. **16** Він витягнув із скелi потóки, і вóди текли, немов ріки. **17** Та грiшіли вони проти Нього ще дáлі, і в пустiші гнiвiли Всевишнього, **18** і Бога вони випробóвували в своїм серці, для душ своїх їжi бажáючи. **19** І вони говорили насупроти Бога й казали: „Чи Бог зможе в пустинi трапéзу зготóвити?“ **20** Тож ударив у скелю — і вóди линули, і полили́ся потóки! „Чи Він зможе також дати хлiба?“ Чи Він наготує м'яси́на наро́довi Сво́му?“ **21** Тому́ то почув це Господь та й розгнiвався, — і огонь запалав проти Якова, і проти Ізраїля теж знявся гнiв, **22** бо не вірували вони в Бога, і на спасiння Його не надiялись. **23** А Він хмарам згори наказав, — і відчинив дверi неба, **24** і спустив, немов дощ, на них мáнну для їжi, — і збiжжя небесне їм дав: **25** Хлiб áнгольський їла лю́дина, Він послав їм поживи до сiтости! **26** Крiм цьогó, Він схiдного вiтра порушив на небi, і мiццю Своєю привiв полуднiвoгo вiтра, — **27** i дощем на них м'ясо пустив, немов пóрох, а птаство крилáте, як мóрський пiсiк, **28** і спустив Його серед табóру Йогó, коло наметiв Його. **29** І їли вони та й наситились дóже, — Він їм їхнє бажáння принiс! **30** Та ще не вдовольнили жа́дання свогó, ще їхня їжа була в їхніх устах, **31** а гнiв Божий пiднявся на них, та й побив їхніх ситих, і вибрáнцiв Ізраїлевих повалив. **32** Протé ще й далi грiшили вони та не вірили в чóда Його, **33** — і Він докінчив у марнóтi їхні дні, а їхні лiтá — у страху. **34** Як Він їх побивáв, то бажали Його, — і вертáлися, й Бога шукали, **35** і пригадували, щó Бог — їхня скеля, і Бог Всевишній — то їхній Викупитель. **36** І своїми устами влéщували Його, а своїм язикóм лжу сплiтали Йому́, **37** бо їхнє серце не мiцно стояло при Нiм, і не булi вони вірні в Його заповідi. **38** Та він, Милосердний, грiх прощáв і їх не губив, і часто відвёртав Свій гнiв, і не будiв усю Свою лютiсть, **39** і Він пам'ятав, щó вони тільки тіло, вiтер, який переходить і не повертáється! **40** Скільки вони прогнiвля́ли Його на пустинi, зневажáли Його на степу! **41** І все знову та знов випробóвували вони Бога, і зневажáли Святого Ізраїлевого, — **42** вони не пам'ятали руки Його з дня, як Він вибавив їх із недолi, **43** як в Єгипті чинив Він знамéна Своi, а на полі Цоáньському чóда Своi, **44** і в кров оберну́в річки їхні та їхні потóки, щóб вони не пили. **45** Він послав був на них рої мух, — і їх жёрли вони, і жаб — і вони їх губили. **46** А врожай їхній віддав був Він гóсенi, а їхню пра́цю — саранi. **47** Виноград їхній Він гра́дом

побив, а приморозком — їхні шовковіці. **48** І Він градові віддав їхній скот, а блискавкам — череди їхні. **49** Він послав був на них Свій гнів запальний, і лютість, й обурення, й утиск, наслання злих анголів. **50** Він дорого зрівняв був для гніву Свого, їхні душі не стримав від смерті, життя ж їхне віддав моровиці. **51** І побив Він усіх перворідних в Єгипті, первістків сили в наметах Хамових. **52** І повів Він, немов ту отару, народ Свій, і їх попровів, як стадо, в пустині. **53** І провадив безпечно Він їх, і вони не боялись, а море накрило було ворогів їхніх. **54** І Він їх привів до границі святині Своєї, до тієї гори, що правіця Його набула. **55** І народи Він повиганяв перед їхнім обличчям, і кинув для них жеребкі про спадок, — і в їхніх наметах племена Ізраїлеві оселив. **56** Та й далі вони випробовували та гнівили Всевишнього Бога, і Його постановів не додержували, **57** і відступали та зраджували, немов їхні батьки відвернулися, як обманливий лук. **58** І жертівниками своїми гнівили Його, і дробили Його своїми фігурами. **59** Бог почув усе це — і розгнівався, і сильно обридивсь Ізраїлем, **60** і покинув оселю в Шіло, скинуто ту, що вмістив був посеред людей, **61** і віддав до неволі Він силу Свою, а величність Свою — в руку ворога. **62** І віддав для меча Свій народ, і розгнівався був на спадщину Свою: **63** його юнаків огонь пожирів, а дівчатам його не співали весільних пісень, **64** його священики від меча полягли, — і не плакали вдови його. **65** Та невагом збудився Господь, немов зó сну, як той вéлет, що ніби вином був підкошений, **66** і вдарив Своїх ворогів по озідку, — вічну ганьбу їм дав! **67** Та Він погордив намет Йосипів, і племена Єфремового не обрав, **68** а вибрав Собі плем'я Юдине, гору Сіон, що її полюбив! **69** І святиню Свою збудував Він, як місце високе, як землю, що навіки її вґрунтував. **70** І вибрав Давида, Свого раба, і від кошар його взяв, **71** від кінних овечок його Він привів, щоб Якова пас він, народа Свого, та Ізраїля, спадок Свій, — **72** і він пас їх у щирості серця свого, і провадив їх мудрістю рук своїх!

79 Псалом Асафів. **2** Рабів Твоїх трупи вони віддали на поживу для птаства небесного, тіло Твоїх богобійних — звірині земній. **3** Вони розливали їхню кров, немов воду, в околицях Єрусалиму, — і не було погребальників! **4** Ми стали за ганьбу для наших сусідів, за наругу та посміх для наших околиць. **5** Аж доки, о Господи, гніватись будеш назавжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? **6** Вилий Свій гнів на людей, що Тебе не пізнали, і на царства, що Ймення Твого не кличуть, **7** бо вони з'їли Якова,

а мешкання його опустошили! **8** Не пам'ятай гріхів предківських нам, — нехай попередить нас скоро Твоє милосердя, бо ми зовсім ослабли! **9** Поможі нам, Боже нашого спасіння, ради слави Ймення Твого, і збережи нас, і прости наші гріхи ради Ймення Свого! **10** Чого будуть казати погани: „Де їхній Бог?“ Нехай в наших очах між народами стане відомою помста за проліту кров Твоїх рабів, **11** нехай перед лице Твоє дійде стогін в'язня! За великістю сили рамена Твого збережи на смерть прирочених! **12** А нашим сусідам верни семикратно на лоно їхнє їхню наругу, якою Тебе зневажали, о Господи! **13** А ми, Твій народ і отара Твого пасовиська, будем дякувати Тобі вічно, будем оповідати про славу Твою з роду в рід!

80 Для диригента хору. На „Лілеї“. Свідцтво. Псалом Асафів. Пастирю Ізраїлів, — послухай же, Ти, що провадиш, немов ту отару, Йосипа, що на Херувимах сидиш, — появився **2** перед обличчям Єфрема, і Веніаміна, і Манасії! Пробуди Свою силу, і прийди, щоб спасти нас! **3** Боже, приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось! **4** Господи, Боже Саваоте, — доки будеш Ти гніватись на молитву народу Свого? **5** Ти вчинив був, що їли вони слізний хліб, і їх напоїв Ти слюзою великої міри. **6** Ти нас положив суперечкою нашим сусідам, і насміхаються з нас неприятели наші. **7** Боже Саваоте, — приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось! **8** Виноградину Ти переніс із Єгипту, Ти вигнав народи — й її посадив, **9** Ти випорознив перед нею, — і закоренила коріння своє, й переповнила край, **10** гори покрилися тінню її, а віття її — Божі кедри, **11** аж до моря галузки її посилаєш, а парості її — до ріки! **12** Але нащо вилім зробив Ти в горіжі її, — і всі нищать її, хто проходить дорогою? **13** Гризе її вепр лісовий, і звірина польова виїдає її! **14** Боже Саваоте, — вернися ж, споглянь із небес і побач, і відвідай цього виноградаря, **15** і охорони його, якого насадилу правіця Твоя, і галузку, яку Ти для Себе зміщив! **16** В огні виноградина спалена, відтята, гинуть від свари обличчя Твого, — **17** нехай буде рука Твоя над мужем Твоєї правіці, на людському сині, якого зміцнив Ти Собі! **18** А ми не відступимо від Тебе, Ти нас оживиш, і ми будемо Ім'я Твоє кликати! **19** Господи, Боже Саваоте, приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось!

81 Для диригента хору. На гітійським знарядді. Асафів. Співайте Богові, нашій твердині, поклікуйте Богові Якова, **2** заспівайте пісню, і заграйте на бубні, на цитрі приємній із гулами,

3 засурміть у сурму в новомісяччя, на повні в день нашого свята, 4 бо це право Ізраїлеві, Закон Бога Якова! 5 На свідчення в Йосипі Він учинив його, як пішов був на землю єгипетську. Почув був там мову, якої не знав: 6 „Рамéна його Я звільнив з тягару, від коша́ його руки звільнились. 7 Ти був кликав у недо́лі, — й я відер тебе, Я відповідаю тобі в укритті громовім, Я випробував був тебе над водою Меріви. (Сéла) 8 Слухай же ти, Мій наро́де, і хай Я засві́дчу тобі, о Ізраїлю, — коли б ти послушав Мене: 9 нехай бога чужого у тебе не буде, і не кланяйся богу сторонньому! 10 Я — Господь, Бог тво́й, що з кра́ю єгипетського тебе вивів, відчини свої уста — і Я їх напо́вню! 11 Але́ Мій народ не послушався був Мого голосу, не згодився зо Мною Ізраїль, — 12 і Я їх пустив ради впе́ртости їхнього серця, — нехай вони йдуть за своїми пора́дами! 13 Коли б Мій наро́д був послушав Мене, коли б був Ізраїль ходив по доро́гах Моїх, 14 ще мало — і Я похили́в би був їхніх ворогів, і руку Свою поверну́в би був Я на проти́вників їхніх! 15 Ненаві́сники Господа йому б покорі́лись, — і був би наві́ки їхній час, 16 і Я жі́ром пшени́ці його годува́в би, і медом із скелі тебе б насища́в!“

82 Псалом Аса́фів. 2 „Аж доки ви будете несправедливо судити, і доки бу́дете ви підіймати обличчя безбожних? (Сéла) 3 Розсуді́те нужде́нного та сироту́, оправда́йте убогого та біда́ря, 4 поряту́йте нужде́нного та біда́ка, збережі́ть з руки несправедливих!“ 5 Не пізнали та не зрозумі́ли, у те́мряві ходять вони. Всі основи землі захита́лись. 6 Я сказав був: „Ви — боги, і сини ви Всеви́шнього всі, 7 та однак помира́єте ви, як лю́дина, і попада́єте, як кожен із вельмо́ж“. 8 Уста́нь же, о Боже, та землю суди, бо у владі́ Твої́й всі наро́ди!

83 Пісня. Псалом Аса́фів. Боже, не будь мовчазні́м, не мовчи, і не будь Ти спо́кійним, о Боже, — 2 бо ось зашумі́ли Твої́ ворогі, а Твої́ ненаві́сники го́лови попідійма́ли! 3 Вони проти́ народу Твого хитрий за́дум видумую́ть, і нара́джую́ться проти тих, кого Ти береже́ш! 4 Вони кажу́ть: „Ході́ть но, та знищимо́ їх з-мі́ж наро́дів, - і згадува́тись більш не буде і́мєння Ізраї́ля!“ 5 Бо вони одноду́шно нара́дили́ся, проти Тебе умови склада́ють, — 6 намети Едо́ма й ізмаї́льтян, Мо́ав та ага́рян, 7 Гева́л і Аммо́н, і Амали́к, Филісте́я з мешка́нцями Ти́ру. 8 І Ашшу́р поєдна́вся був з ними, — вони синам Лото́вим стали раме́ном. (Сéла) 9 Зроби́ їм, як Мідія́нові, як Сисе́рі, як Явіно́ви в доли́ні Кішо́н, — 10 при Ен-До́рі вони були зни́щені, стали погно́єм землі! 11 Поклади́

їх та їхніх вельмо́ж, як Оре́ва, й як Зе́ева, й як Зе́ваха, й як Цалму́нну, усіх їхніх князі́в, 12 що казали бу́ли: „Візьмі́мо на спа́док для себе поме́шкання Боже!“ 13 Боже мій, — бодай стали вони, немов поро́х у вихрі, як солома на ві́трі! 14 Як огонь па́літь ліс, й як запалю́є полум'я го́ри, 15 так Ти їх пожени́ Своїм віхром, і настра́ш Своєю́ бурею! 16 Напо́вни обличчя́ їхне со́ромом, і хай шукаю́ть вони Твоє́ І́мєння, о Господи! 17 Нехай будуть вони засоро́млені, й за́вжди хай будуть настра́шені, і хай застида́ються, й хай вони згину́ть! 18 І нехай вони знаю́ть, що Ти, — Твоє́ І́мєння Госпо́дь, Сам Ти, Всеви́шний, на ці́лій землі!

84 Для диригента хору. На гі́тійським знарядді. Синів Корее́вих. Псалом. Які́ любі́ осе́лі Твої́, Господи Савао́те! 2 Затру́жена та омліва́є душа моя за подві́р'ями Господа, моє́ серце та ті́ло моє́ лину́ть до Бога Живо́го! 3 І пташка знахо́дить домі́вку, і кубло́ собі ла́стівка, де кладе пташеня́та свої́, при жертівниках Твої́х, Господи Саваоте, Ца́рю мій і Боже мій! 4 Блаже́нні, хто ме́шкає в до́мі Тво́ім, — вони будуть пові́ки хвали́ти Тебе́! (Сéла) 5 Блаже́нна лю́дина, що в Тобі́ має́ силу свою́, блаже́нні, що в їхньому́ серці́ доро́ги до Те́бе, 6 ті, що через доли́ну Плачу́ пере́ходять, чиня́ть її́ джерело́м, — і дощ ранні́й дає́ благослове́ння! 7 Вони ходять від сили до сили, і показую́ться перед Богом у Сіо́ні. 8 Господи, Боже Саваоте, — послухай мо́литву мою́, почуй, Боже Якові́в! (Сéла) 9 Щите́ наш, — поглянь же, о Боже, і придиви́сь до обличчя́ Свого́ помазанця́! 10 Ліпши́й бо де́нь на подві́р'ях Твої́х, ані́ж тисяча в іншому́ місці́, — я б ви́брав сиді́ти при поро́зі до́му Бога мого́, ані́ж жити в наме́тах безбожності! 11 Бо сонце та щит — Госпо́дь, Бог! Госпо́дь дає́ милі́сть та сла́ву, добра́ не відмовля́є усі́м, хто в неві́нності́ ходи́ть. 12 Господи Савао́те, — блаже́нна лю́дина, що на Тебе́ нади́ється!

85 Для диригента хору. Синів Корее́вих. Псалом. Ти вподо́бав Со́бі Свою́ землю́, о Го́споди, до́лю Якову́ Ти поверну́в, 2 Ти провину наро́ду Свого́ прості́в, увесь грі́х їхній покрі́в! (Сéла) 3 Ти гнів Свій увесь зане́хав, Ти повстрі́мав Свій гнів від палю́чої лю́тості! 4 Поверни́ нас до Себе́, о Боже нашого спа́сіння, а Свій гнів проти́ нас поторо́щ! 5 Чи наві́ки Ти гніва́тись будеш на нас, і протя́гнеш Свій гнів з роду в рід? 6 Отож, Ти о́живиш нас зно́ву, — і буде́ раді́ти наро́д Твій Тобою́! 7 Покажи́ нам, о Господи, милі́сть Свою́, і пода́й нам спа́сіння Своє́, 8 нехай Я почую́, що ка́же Бог, Госпо́дь, бо говори́ть Він „Мир!“ наро́дові Своє́му

й Своїм святим, і нехай до безумства вони не вертаються! **9** Справді, спасіння Його близьке тим, хто боїться Його, щоб слава Його була в нашій землі. **10** Милість та правда спіткаються, справедливість та мир поцілюються, **11** правда з землі виростає, а справедливість із небес визирає. **12** І Господь дасть добро, а земля наша дасть урожай свій. **13** Справедливість ходитиме перед обличчям Його, і кроки свої на дорогу поставить.

86 Молитва Давидова. **2** Бережи мою душу, бо я богобійний, спаси Ти, мій Боже, Свого раба, що на Тебе надію кладє! **3** Змилосірдсь до мене, о Господи, бо я кличу до Тебе весь день, **4** потіш душу Свого раба, бо до Тебе підношу я, Господи, душу мою, **5** бо Ти, Господи, добрий і вибачливий, і многомилостивий для всіх, хто кличе до Тебе! **6** Почуй же, о Господи, молитву мою, і вислухай голос благання мого, — **7** в день недоли своєї я кличу до Тебе, бо Ти обізвешся до мене! **8** Нема, Господи, поміж богами такого, як Ти, і чинів нема, як чини Твої! **9** Всі народи, яких Ти створів, поприходять і попадають перед лицем Твоїм, Господи, та ім'я Твоє славити будуть, **10** великий бо Ти, та чуда вчиняєш, Ти — Бог єдиний! **11** Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я буду ходити у правді Твоїй, приєднай моє серце боятися ймення Твого! **12** Я буду всім серцем своїм вихвалити Тебе, Господи, Боже Ти мій, і славити буду повіки ім'я Твоє, **13** велика бо милість Твоя надо мною, і вирвав Ти душу мою від шеолу глибокого! (Sheol h7585) **14** Боже, злочинці повстали на мене, а натовп гнобителів прагне моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе. **15** А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий, і справедливий, — **16** зглянься на мене, й помилуй мене, подай же Своему рабові Свою силу, і спаси сина Своєї невільниці! **17** Учини мені знака на добре, — і нехай це побачать мої ненависники, і хай засоромлені будуть, бо Ти, Господи, мені допоміг та мене звеселив!

87 Синів Кореевих. Псалом, Пісня. **2** Господь любить брами Сіону понад усі селища Яковові. **3** Славне розповідать про тебе, місто Боже! (Села) **4** „Тим, хто знає мене, нагадаю про Рагав та про Вавилон; ось Филистєя та Тир з Кушем кажуть: Отой народився був там“. **5** І про Сіон говоритимуть: „Той і той народився був у ньому, й Сам Всевишній зміцняє його!“ **6** Господь буде лічити у книзі народів: „Оцей народився був там!“ (Села) **7** І співають, і грають вони: „У Тобі — всі джерела мої!“

88 Пісня. Псалом. Синів Кореевих. Для диригента хору. На „Махалат леаннот“. Пісня навчальна Гемана езрахєянина. Господи, Боже спасіння мого, вдень я кличу й вночі Я перед Тобою: **2** хай молитва моя дійде перед обличчя Твоє, нахили Своє ухо до зойку мого, **3** душа бо моя наситилась нещастями, а життя моє зблизилося до шеолу! (Sheol h7585) **4** Я до тих прирахований став, що в могилу відходять, я став, немов муж той безсилий. **5** Я кинений серед померлих, немов оті трупи, що в гробі лежать, що про них Ти не згадуєш більш, і потяті вони від Твоєї руки. **6** Умістив Ти мене в глибочезну могилу, до п'ятми в глибинах. **7** На мене лягла Твоя лють, і Ти всіма Своїми ламаннями мучив мене. (Села) **8** Віддалив Ти від мене знайомих моїх, учинив Ти мене за огиду для них, Я замкнений і не виходжу, **9** стемніло з біди моє око. Я кожного дня Тебе кличу, о Господи, простягаю до Тебе руки свої! **10** Чи Ти чудо вчиниш померлим? Чи трупи встануть і будуть хвалити Тебе? (Села) **11** Хіба милість Твоя буде в гробі звіщатись, а вірність Твоя в аввадоні? **12** Чи познається в темряві чудо Твоє, а в краю забуття — справедливість Твоя? **13** Та я кличу до Тебе, о Господи, і вранці молитва моя Тебе випереджує. **14** Для чого, о Господи, кидаєш душу мою, ховаєш від мене обличчя Своє? **15** Нужденний я та помираю відмалку, перенішу страхіття Твої, я ослаблений став. **16** Перейшли надо мною Твої пересердя, страхіття Твої зруйнували мене, — **17** вони оточають мене, як вода, увесь день, вони разом мене облягають. **18** Друга й приятеля віддалив Ти від мене, знайомі мої — як та темрява!

89 Навчальна пісня Етана езрахєянина. Про милості Господа буду співати повіки, я буду звіщати устами своїми про вірність Твою з роду в рід! **2** Бо я був сказав: „Буде навіки збудована милість, а небо — Ти вірність Свою встановляєш на нім“. **3** „Я склав заповіта з вибранцем своїм, присягнув Я Давидові, Моему рабові: **4** Встановлю Я навіки насіння твоє, а твій трон Я збудую на вічні віки!“ (Села) **5** І небо хвалитиме, Господи, чудо Твоє, також вірність Твою на зібранні святих, **6** бо хто в небі подібний до Господа? Хто подібний до Господа серед Божих синів? **7** Бог дуже страшний у зібранні святих, і грізний Він на ціле довкілля Своє! **8** Господи, Боже Саваоте, — хто сильний, як Ти, Господи? А вірність Твоя — на довікллі Твоїм! **9** Ти пануєш над силою моря, коли підіймаються хвилі, Ти їх втихомирюєш. **10** Ти стиснув Рагав, як трупа, і сильним раменом своїм розпорішив своїх ворогів. **11** Твої небеса,

Твоя теж земля, вселенна і все, що на ній, — Ти їх заложив! **12** Північ та південе — Ти їх створив, Фавор та Хермон співають про Ймення Твоє. **13** Могутнє рамено Твоє, рука Твоя сильна, висока правийця Твоя! **14** Справедливість та право — підстава престόлу Твого, милість та правда — обличчя Твоє випереджують! **15** Блаженний народ, що знає він поклик святковий, — Господи, вони ходять у світлі обличчя Твого! **16** Радіють вони цілий день Твоїм Іменням, і підвищуються Твоєю справедливістю, **17** бо окраса їхньої сили — то Ти, а Твоєю зичливістю ріг наш підноситься, **18** бо щит наш — Господній, а цар наш — від Святого Ізраїлевого! **19** Тоді богобійним Своім про мовляв Ти в об'явленні та говорив: „Я поклав допомогу на сильного, Я вибранця підніс із народу: **20** знайшов Я Давида, Свого раба, — Я його намастив Своєю святою оливою, **21** щоб із ним була сильна рука Моя, а рамено Мое вміцніло його! **22** Ворог на нього не нападе, а син беззаконня не буде його переслідувати, **23** — його ворогів поб'ю перед обличчям його, і вдарю його ненавистників! **24** Із ним Моя вірність та милість Моя, а Йменням Моїм його ріг піднесеться, — **25** і Я покладу його руку на море, і на ріки — правийцю його. **26** Він Мене буде звати: „Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!“ **27** Я вчиню його теж перворідним, найвищим над зёмних царів. **28** Свою милість для нього навів сховаю, і Мій заповіт йому вірний, **29** і насіння його покладу Я навів, а трона його — як дні неба! **30** Коли ж його діти покинуть Закона Мого, і не будуть держатись наказів Моїх, **31** коли ізневажать Мої постанови, і не будуть держатись наказів Моїх, **32** тоді палицею навіщу їхню провину, та поразами — їхне беззаконня! **33** А ласки Своєї від нього Я не заберу, і не зраджу його в Своїй вірності, **34** не збездешу Свого заповіту, а щоб було з уст Моїх вийшло, того не зміню! **35** Одне в Своїй святості Я присягнув, — не повім Я неправди Давидові: **36** повік буде насіння його, а престол його передо Мною — як сонце, **37** як місяць, він буде стояти повіки, і Свідок на хмарі — правдивий“. (Сéла) **38** А Ти опустив та обридив, розгнівався Ти на Свого помазанця, — **39** Ти неважливим зробив заповіта Свого раба, Ти скинув на землю корону його, **40** всю горюжу його поламав, твердіні його обернув на руїну! **41** Всі грабують його, хто проходить дорогою, — він став для сусідів своїх посміховищем. **42** Підніс Ти правийцю його переслідувачів, усіх його ворогів Ти потішив, **43** і Ти відвернув вістря шаблі його, у війні ж не підтримав його. **44** Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю, **45**

скоротив Ти був дні його молодости, розтягнув над ним сором! (Сéла) **46** Доки, Господи, будеш ховатись назавжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? **47** Пам'ятай же про мене, — яка довгота життя людського? Для чого створив Ти всіх людських синів на ніщо? **48** Котрий чоловік буде жити, а смерти не бачитиме, збереже свою душу від сили шеблу? (Сéла) (Sheel h7585) **49** Де Твої перші милості, Господи, що їх присягав Ти Давидові у Своїй вірності? **50** Згадай, Господи, про ганьбу рабів Своїх, яку я ношу в своїм лоні від усіх великих народів, **51** якою Твої вороги зневажають, о Господи, і кроки Твого помазанця безславлять! **52** Благословенний навіки Господь! Амінь і амінь!

90 Молитва Мойсея, чоловіка Божого. **2** Пóрше ніж гóри наро́джені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог! **3** Ти лю́дину вертаєш до поро́ху, і кажеш: „Верні́теся, лю́дські сини!“ **4** Бо в о́чах Тво́их тисяча літ, — немов день той вчора́шній, який проми́нув, й як сторо́жа нічна. **5** Пустив Ти на них течію, вони стали, як сон, вони, як трава, що мина́є: **6** уранці вона розцвіта́є й росте, — а на ве́чір зів'я́не та со́хне! **7** Бо від гніву Твого ми гні́ємо, і пересер́дям Твоїм перестра́шені, — **8** Ти наші про́вини поклав перед Себе, грі́хи ж нашо́ї мо́лодости — на сві́тло Сво́го ли́ця! **9** Бо всі наші дні прома́йну́ли у гні́ві Тво́їм, скінчи́ли літа́ ми свої́, як зідха́ння. **10** Дні літ наших — у них сі́мдеся́т літ, а при сила́х — ві́сімдеся́т літ, і го́рдощі їхні — страждáння й ма́рнота, бо все швидко мина́є, і ми відлі́та́ємо. **11** Хто віда́є силу гні́ву Тво́го? А Тво́є пересер́дя — як страх перед Тобою! **12** Навчи нас лі́чити отак наші дні, щоб ми набу́ли серце му́дре! **13** Приверни́ся ж, о Господи, — доки терпі́тимемо? — і пожа́лій Сво́их рабів! **14** Наси́ти нас у́ранці Сво́їм ми́лосер́дям, і ми бу́демо співа́ти й ра́діти по всі наші дні! **15** Пора́дуй же нас за ті дні, коли Ти впоко́ряв нас, за ті ро́ки, що в них ми зазна́ли лихого! **16** Нехай ві́явиться Тво́є ді́ло раба́м Тво́їм, а вели́чність Твоя — їхні́м синáм, **17** і хай бу́де над нами благово́ління Госпо́да, Бога нашого, і ді́ло рук наших утве́рді́ нам, і ді́ло рук наших — утве́рді́ його!

91 Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тіні Всемогутнього мешкає, **2** той скаже до Господа: „Охоро́но моя та тверди́не моя, Боже мій“, — я надію́сь на Нього! **3** Бо Він тебе вирве з тенéт птахоло́ва, з морови́ці згубно́ї, **4** Він перо́м Сво́їм вкри́є тебе, і під кри́льми Його захова́єшся ти! Щит та лук — Його правда. **5** Не будеш бо́ятися стра́ху ні́чного, ані стрі́ли, що вде́нь

пролітає, 6 ані зарази, що в темряві ходить, ані моровиці, що нищить опівдні, — 7 впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч праворуч від тебе, до тебе ж не дійде! 8 Тільки своїми очима подивися, — і заплачу безбожним попобачиш, 9 бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учинив за своє пристановище! 10 Тебе зло не спіткає, і до намету твого вдар не наблизиться, 11 бо своїм Анголам Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, — 12 на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги! 13 На лева й вука ти наступиш, левчука й крокодила ти будеш топтати! 14 „Що бажав він Мене, то його збережу, зроблю його сильним, — бо знає Ім'я Моє він; 15 як він Мене клікатиме, то йому відповім, Я з ним буду в недолі, врятую його та прославлю його, 16 і довгістю днів Я насичу його, і він бачити буде спасіння Моє!“

92 Псалом. Пісня на день суботній. То добре, щоб дякувати Господеві й виспівувати Ймення Твое, о Всевишній, 2 вранці розповідати про милість Твою, а ночами — про правду Твою — 3 на десятиструнній й на арфі, на лютні та гуслах, 4 бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком своїм, — про діла Твоїх рук я співаю! 5 Які то величні діла Твої, Господи, дуже глибокі думки Твої, 6 — нерозумна людина не знає, а недбумок не зрозуміє того! 7 Коли несправедливі ростуть, як трава, і цвітуть всі злочинці, то на те, щоб навки були вони знищені, — 8 а Ти, Господи, на висоті повік-віку! 9 Бо ось вороги Твої, Господи, бо ось вороги Твої згинуть, розпорються всі беззаконники! 10 І Ти рога мого підніс немов в одноріжця, мене намастив Ти оливою свіжою. 11 І дивилося око моє на занепад моїх ворогів, тих злочинців, що на мене встають, — почують про це мої уші! 12 Зацвіте справедливий, як пальма, і віженеться, немов кедр на Ливані, — 13 посаджені в домі Господнім цвітуть на подвір'ях нашого Бога, 14 іще в сивині вони будуть цвісти, будуть ситі та свіжі, 15 щоб розповідати, що щирий Господь, моя скеля, і в Ньому неправди нема!

93 Царює Господь, — зодягнувся у велич, зодягнувся Господь, оперезався Він силою, — і міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! 2 Престол Твій поставлений міцно спрадіва, від вічності Ти! 3 Ріки піднесли, о Господи, ріки піднесли свій гуркіт, ріки будуть підносити шум від удару їхніх хвиль, — 4 та над гуркіт великих тих вод, над морські потужні хвилі, — могутніший Господь у висоті! 5 Свідцтва Твої

дуже певні, а дому Твоєму налєжиться святість, о Господи, на довгі дні!

94 Бог помсти — Господь, Бог помсти з'явився, — 2 піднесіся, о Судде землі, бундючним заплачу віддай! 3 Аж доки безбожні, о Господи, аж доки безбожні втішатися будуть? 4 Доки будуть верзти, говорити бундючно, доки будуть пишатися злочинці? 5 Вони тиснуть народ Твій, о Господи, а спадок Твій вони мучать. 6 Вдову та чужинця вбивають вони, і мордують сиріт 7 та й говорять: „Не бачить Господь, і не завважить Бог Яковів“. 8 Зрозумійте це ви, нерозумні в народі, а ви, убогі на розум, коли наберетеся глузду? 9 Хіба Той, що ухо щепив, — чи Він не почує? Хіба Той, що око створив, — чи Він не побачить? 10 Хіба Той, що карає народи, — чи Він не скартає, Він, що навчає людину знання? 11 Господь знає всі людські думки, що марнота вони! 12 Блаженний той муж, що його Ти караєш, о Господи, і з Закону Свого навчаєш його, 13 щоб його заспокоїти від лиходення, аж поки не викопана буде яма безбожному, 14 бо Господь не опустить народу Свого, а спадку Свого не полишить, 15 бо до праведности суд повернеться, а за ним — всі невинного серця! 16 Хто встане зо мною навпроти злостівих, хто встане зо мною навпроти злочинців? 17 Коли б не Господь мені в поміч, то душа моя тріху була б не лягла в царство смерті! 18 Коли я кажу: „Похитнулася нога моя“, то, Господи, милість Твоя підпирає мене! 19 Коли мої думки болючі в нутрі моїм множаться, то розради Твої веселять мою душу! 20 Чи престол беззаконія з Тобою з'єднається, той, що гріх учиняє над право? 21 Збираються проти душі справедливого, і чисту кров винувають. 22 І Господь став для мене твердиною, і мій Бог став за скелю притулку мого, 23 і Він їхню силу на них повернув, і злом їхнім їх нищить, їх нищить Господь, Бог наш!

95 Ходіть, заспіваймо Господеві, покликуймо радісно скелі спасіння нашого, 2 хвалою обличчя Його випереджуймо, співаймо для Нього пісні, 3 бо Господь — Бог великий, і великий Він Цар над богами всіма, 4 що в Ньому в руці глибини землі, і Його верхогір'я гірські, 5 що море Його, і вчинив Він Його, і руки Його суходіл уформували! 6 Прийдіть, поклонімося, і припадім, на коліна впадім перед Господом, що нас учинив! 7 Він наш Бог, а ми люди Його пасовиська й отара руки Його. Сьогодні, коли Його голос почуєте, 8 „не робіте твердим серця вашого, мов при Меріві, немов на пустині в день спроби, 9 коли ваші батькі Мене брали на спробу, Мене випробовували, також бачили

діло Моє. **10** Сорок літ був огідним мені оцей рід, й Я сказав: Цей нарід — блудосерді вони, й не пізнали доріг Моїх, **11** тому заприсягся Я в гніві Своім, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони!“

96 Співайте для Господа пісню нову, уся зéмле, — співайте для Господа! **2** Співайте для Господа, благословляйте Ім'я Його, з дня на день сповіщайте спасіння Його! **3** Розповідайте про славу Його між поганами, про чұда Його — між усіма народами, **4** бо великий Господь і прославлений вельми, Він грізний понад богів усіх! **5** Бо всі боги народів — божкї, а Господь створив небесá, — **6** перед лицем Його слава та велич, сила й краса — у святині Його! **7** Дайте Господу, рóди нарóдів, дайте Господу славу та силу, **8** дайте Господу славу ймення Його, жертви приносьте і вхóдьте в подвір'я Його! **9** Додолу впадїть ув оздóбі святїй перед Господом, тремтіть перед обличчям Його, уся зéмле, **10** сповістїть між народами: „Царює Господь! Він вселéнну змцїнів, щоб не захитáлась, Він бóде судити людей справедливо!“ **11** Хай небо радїє, і хай веселїться земля, нехай гримить море й усе, що у нїм, **12** нехай поле радїє та все, що на ньому! Нехай заспівують тоді всі дёрёва ліснї, — **13** перед Господнім лицем, бо грядé Він, бо зéмлю судити грядé, é — Він за справедливістю буде судити вселéнну, і народи — по правді Своїй!

97 Царює Господь: хай радїє земля, нехай веселїться числéнні островї! **2** Хмара та мóрок круг Нього, справедливість та право — підстава престолу Його. **3** Огонь їде перед лицем Йогó, і ворогів Його пáлить навкóло. **4** Освітили вселéнну Його блискавиці, — те бачить земля та тремтіть! **5** Гори, як віск, розтопілися перед обличчям Господнім, перед обличчям Господа всієї землі. **6** Небо розповідає про правду Його, й бачать славу Його всі народи. **7** Нехай посорóмлені будуть усі, хто їдолам служить, хто божкáми вихвáлюється! Додóлу впадїть перед Ним, усі бóги! **8** Почув і звеселївся Сїон, і потїшились Юдині дóчки через Твої прїсуди, Господи, **9** бо над усією землею Найвищий Ти, Господи, над богáми всіма Ти піднесéний сильно! **10** Хто Господа любить, — ненавидьте зло! Хто рятує душі святих Своїх, Той визволить їх із руки несправдливих. **11** Світло сіється для справедливого, а для простосердих — розрáда. **12** Радїйте, праведні, Господом, і славте Його святу пám'ять!

98 Псалом. **2** Спасіння Своє Господь вїявив, перед очима народів відкрив Свою правду. **3** Пам'ятає Він Якову милість Свою, й Свою вірність для дому Ізраїля. Бачать всі кінці землі те спасіння, що чинить наш Бог. **4** Уся зéмле, викликуйте Господу, покликуйте радїсно, і співайте та грайте! **5** Грайте Господéві на гúслах, на гúслах і піснопінням, **6** на сұрмах і голосом рогу викликуйте перед обличчям Царя Цього й Господа! **7** Нехай шумить море й усе, що у ньому, вселéнна й мешкáнци її, **8** ріки хай плещуть в долоні, рáзом радїють хай гóри **9** перед обличчям Господнім, бо Він землю судити грядé: Він за справедливістю буде судити вселéнну, і народи по правді!

99 Царює Господь, — і народи тремтáть, сидить на Херувїмах, і трясéться земля! **2** Великий Господь на Сїоні, і піднесений Він над усіма народами! **3** Хай Ім'я Твоє славлять, — велике й грізнé воно! **4** А сила Царя любить право, справедливість Ти мцно поставив, Ти Якову право та правду вчинив! **5** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжковї нїг Його, — Він бо Святий! **6** Мойсей й Аарóн — серед священиків Його, а Самуїл серед тих, що кличуть Імення Його. Вони кликали до Господа, — і Він вислухав їх, **7** у стовпї хмари до них говорив. Вони зберігáли свідóцтва Його й постанови, що Він дав був для них. **8** Господи, Боже наш, — Ти вислухóвував їх, Ти був для них Богом вибáчливим, але мстився за їхні дїлá. **9** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь перед горою святою Його, — бо Святий Господь, Бог наш!

100 Вдячний псалóм. **2** Служїть Господéві із радїстю, перед обличчя Його підїйдїте зо співом! **3** Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас учинїв, і Йогó ми, — Його ми народ та отара Його пасовїська. **4** Увїйдїть в Його брáми з подякуванням, на подвір'я Йогó з похвалою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, **5** бо добрий Господь, Його милість навіки, а вірність Його — з роду в рід!

101 Псалом Давидів. **2** придивлїтимуся до дорóги невинного. Коли прїйдеш до мене? Я буду ходити в невинності серця свого серед дому мого, **3** не поставлю я перед очима своїми речі нїкéмної, діло відступства ненавиджу, — не приляже до мене воно, **4** перекурливе серце відхóдить від мене, лихого не знаю! **5** Хто таємно обчóрнює блїжнього свого, — я знищу того, висококого й гордосёрдного, — його не стерплю! **6** Мої очі — на вірних землі, щоб сиділи з мною. Хто хóдить дорогою невинного,

той буде служити мені. 7 Обмáнець не сяде в середині дому мого, і міцно не стане навпроти очей моїх неправдомóвець! 8 Всіх безбожних землі буду нищити кожного ранку, щоб з міста Господнього вигубити всіх злочинців!

102 Молитва вбогого, коли він слабне та перед Господнім лицем виливає мову свою. Господи, вислухай молитву мою, і благáння моє нехай дійде до Тебе! 2 Не ховай від мене обличчя Свого, в день недолі моєї — схили Своє ухо до мене, в день благáння озвися неба́вом до мене! 3 Бо минають, як дим, мої дні, а кості мої — немов висушли в óгніщі. 4 Як трава та — побіте та висухло серце моє, так що я забував їсти хліб свій. 5 Від зóйку стогнáння мого приліпши до тіла мого мої кості. 6 Уподóбився я пелиkáнові пустині, я став, як той пúгач руїн! 7 Я безсонний, і став, немов пташка самотня на дáсі. 8 Увесь день ображають мене ворогі мої, ті, хто з мене кепкує, записяглись проти мене! 9 І попія я їм, немов хліб, а напої свої із плачém перемішую, — 10 через гнів Твій та лютість Твою, бо підняв був мене Ти та й кинув мене. 11 Мої дні — як похілена тінь, а я сохну, немов та трава! 12 А Ти, Господи, бóдеш повік пробува́ти, а пам'ять Твоя — з роду в рід. 13 Ти встанеш та зми́луєшся над Сіо́ном, бо час учинити йому милосердя, бо прийшов реченець, 14 бо раби Твої покохáли й каміння його́, і порох його́ полюбили! 15 І будуть боятись наро́ди Господнього Йме́ння, а всі зéмні царі — слави Твоєї. 16 Бо Господь побудує Сіона, появиться в славі Своїй. 17 До молитви забутих звéрнеться Він, і мо́литви їхньої не осорóмить. 18 Запишеться це поколі́нню майбу́тньому, і наро́д, який створений буде, хвалітиме Господа, 19 бо споглянув Він із високóсти святої Своєї, Господь зóрив на землю з небес, 20 щоб почути зідхáння ув'язненого, щоб на смерть прирокованих визволити, 21 щоб розповідáти про Йме́ння Господнє в Сіоні, а в Єрусали́мі — про славу Його, 22 коли разом зберу́ться наро́ди й держа́ви служи́ти Господéві. 23 Мою силу в дорозі Він вíснажив, дні мої скоротів. 24 Я кажу: „Боже мій, — не бери Ти мене в половині днів моїх! Твої ро́ки — на вічні віки. 25 Колись землю Ти був заклáв, а небо — то чин Твоїх рук, — 26 позникають вони, а Ти бóдеш стояти. І всі вони, як одéжа, загинуть, Ти їх змíниш, немов те вб́рннá, — і мину́ться вони. 27 Ти ж — Той Самий, а роки Твої не закінчаться! 28 Сини Твоїх рабів будуть жити, а їхнє насіння стоятиме міцно перед обличчям Твоїм!“

103 Давидів. 2 Благослови, душе моя, Господа, і не забувай за всі доброді́йства Йо́го! 3 Всі провини Твої Він прощає, всі недóуги твої вздоровля́є. 4 Від могили життя твоє Він визволя́є, Він милістю та милосердям тебе корону́є. 5 Він бажáння твоє насича́є добром, — відновиться, мов той орел, твоя ю́ність! 6 Господь чинить правду та суд для всіх пересл́дуваних. 7 Він дороги Свої об'явив був Мойсéєві, діла́ Свої — дітям Ізраї́левим. 8 Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і багатору́чливий. 9 Не зáвжди на нас ворогує, і не наві́ки захо́ує гнів. 10 Не за нашими про́гріхами Він по́вбється з нами, і відплачує нам не за про́винами нашими. 11 Бо як вíсоко небо стоїть над землею, — велика така Йо́го милість до тих, хто бої́ться Йо́го, 12 як далекий від зáходу схід, так Він віддалів від нас наші провини! 13 Як жалує ба́тько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто бої́ться Йо́го, 14 бо знає Він створéння наше, пам'ятає, що ми — поро́х: 15 чоловік — як трава дні його́, немов цвіт польовий — так цвіте він, 16 та вітер перéйде над ним — і немає його́, і вже місце його́ не пізна́є його́. 17 А милість Господня від віку й до віку на тих, хто бої́ться Йо́го, і правда Йо́го — над синами синів, 18 що Йо́го заповіта додérжують, і що пам'ята́ють на́кази Йо́го, щоб виконувати їх! 19 Господь міцно поставив на Не́бі престóла Сво́го, а Цáрство Йо́го над усім володі́є. 20 Благослові́ть Господа, Йо́го Анго́лі, вéлетні сильні, що викóнуєтє Йо́го слово, щоб слухати голосу слів Йо́го! 21 Благослові́ть Господа, усі сили небесні Йо́го, слóуги Йо́го, що чините волю Йо́го! 22 Благослові́ть Господа, всі діла́ Йо́го, на всіх місцáх царюва́ння Йо́го! Благослови, душе моя, Го́спода!

104 Благослови, душе моя, Господа! Господи, Боже мій, Ти вéльми великий, зодягну́вся Ти в вéлич та в славу! 2 Зодягає Він світло, як шáти, небеса́ простягає, немов би завісу. 3 Він ставить на вода́х пала́ти Свої, хмáри кладе за Свої колесні́ці, ходить на крiлах ві́трівих! 4 Він чинить ві́три за Своїх посланцiв, палю́чий огонь — за Своїх слуг. 5 Землю Ти вгрунтува́в на о́сновах її, щоб на ві́чні ві́ки вона не захитáлась, 6 безóднею вкрив Ти її, немов шато́ю. Стала вода над горáми, — 7 від погрóзи Твоєї вона втеклá, від гóркоту грому Твого побігла вона, — 8 виходить на гóри та схóдить в доли́ни, на місце, що Ти встанови́в був для неї. 9 Ти границю поклав, щоб її вона не перейшла́, щоб вона не верну́лася землю покрити. 10 Він джерéла пускає в потóки, що пливуть між горáми, 11 напува́ють вони всю пiльну́ звірину́, ними ди́кі осли́ гася́ть спра́гу свою. 12 Птаство

небесне над ними живе, видає воно голос з посеред галузок. **13** Він напоює горн з палаців Своїх, із плоду чинів Твоїх земля сититься. **14** Траву для худоби вирощує, та зеленину для праці людині, щоб хліб добувати з землі, **15** і вино, що серце людині воно звеселяє, щоб більш від оливи блищало обличчя, і хліб, що серце людині зміцняє. **16** Насичуються Господні дерева, ті кедри ливанські, що Ти насадив, **17** що там кубляться птахи, бузько, — кипариси мешкання його. **18** Гори високі — для диких козич, скелі — сховище скельним звіринам. **19** і місяця Він учинив для означення часу, сонце знає свій захід. **20** Темноту Ти наводив — і ніч настає, в ній порушується вся звірина лісна, — **21** ричать левчуки за здобичею та шукають від Бога своєї поживи. **22** Сонце ж засвітить — вони повтікають, та й кладуться по норах своїх. **23** Людина виходить на працю свою, й на роботу свою аж до вечора. **24** Які то численні діла Твої, Господи, — Ти мудро вчинив їх усіх, Твого творива повна земля! **25** Ось море велике й розлого-широке, — там повзюче, й числа їм немає, звірина малá та велика! **26** Ходять там кораблі, там той левіятан, якого створив Ти, щоб бавитися йому в морі. **27** Вони всі чекають Тебе, — щоб Ти часу свого поживу їм дав. **28** Даш їм — збирають вони, руку Свою розкриваєш — добром насичаються. **29** Ховаєш обличчя Своє — то вони перелякані, забираєш їм духа — вмирають вони, та й вертаються до свого пороку. **30** Посилаєш Ти духа Свого — вони творяться, і Ти відновляєш обличчя землі. **31** Нехай буде слава Господня навіки, хай ділами Своїми радіє Господь! **32** Він погляне на землю — й вона затремтіть, доторкнеться до гір — і димують вони! **33** Я буду співати Господеві в своєму житті, буду грати для Бога мого, аж поки живу! **34** Буде приємна Йому моя мова, — я Господом буду радіти! **35** Нехай згинуть грішні з землі, а безбожні — немає вже їх! Благослови, душе моя, Господа! Алілуя!

105 Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про чини Його! **2** Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! **3** Хваліться святам Його Ім'ям, хай тішитись серце шукаючих Господа! **4** Пошукуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! **5** Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його, **6** ви, насіння Авраама, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! **7** Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! **8** Він пам'ятає навіки Свого заповіта, те слово, яке наказав був на тисячу родів, **9** що склав Він

його з Авраамом, і присягу Свою — для Ісака. **10** Він поставив її за Закона для Якова, Ізраїлеві — заповітом навіки, **11** говорячи: „Я дам тобі Край ханаанський, частину спадщини для вас!“ **12** Тоді їх було невелике число, нечисленні були та прихоськи на ній, **13** і ходили вони від народу до народу, від царства до іншого люду. **14** Не дозволив нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: **15** „Не доторкуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам Моїм не робіте лихого!“ **16** І покликав Він голод на землю, всяке хлібне стебло поламав. **17** Перед їхнім обличчям Він мужа послав, — за раба Йосип проданий був. **18** Кайданами мучили ноги його, залізо пройшло в його тіло, **19** аж до часу виповнення слова Його, — слово Господнє його було виявило. **20** Цар послав — і його розв'язав, володар народів — і його був звільнив. **21** Він настановив його паном над домом своїм, і володарем над усім маєтком своїм, **22** щоб в'язнів він його можновладців по волі своїй, а старших його умудрив. **23** Ізраїль прибув до Єгипту, і Яків замешкав у Хамовім краї. **24** А народ Свій Він сильно розмножив, і зробив був ряснішим його від його ворогів. **25** Він перемінив їхнє серце, щоб народа Його ненавиділи, щоб брались на хитрощі проти рабів Його. **26** Він послав був Мойсея, Свого раба, Аарона, що вибрав його, **27** — вони положили були серед них Його речі знаменні, та чуда у Хамовім краї. **28** Він темноту наслав — і потемніло, і вони не протівились слову Його. **29** Він перемінив їхню воду на кров, і вморив їхню рибу. **30** Їхній край заробів був жабами, навіть в покоях царів їхніх. **31** Він сказав — й прибули рої мух, воші в цілому обширі їхньому. **32** Він градом зробив їхній дощ, палючий огонь — на їхню землю. **33** І Він повибивав виноград їхній та фігове дерево їхнє, і деревину на обширі їхньому повилómлював. **34** Він сказав — і найшла саранá та гусінь без ліку, — **35** усю ярину в їхнім краї пожёрла, і плід землі їхньої з'їла. **36** І Він повбивав усіх первістків в їхньому краї, початок усякої їхньої сили. **37** І Він вівпровадив їх у сріблі та в золоті, і серед їхніх племен не було, хто б спіткнувся. **38** Єгипет радів, коли вийшли вони, бо страх перед ними напав був на них. **39** Він хмару простяг на заслону, а огонь — на освітлення ночі. **40** Зажадав був Ізраїль — і Він перепелиці наслав, і хлібом небесним Він їх годував. **41** Відчинив був Він скелю — й линула вода, потекли були ріки в пустинях, **42** бо Він пам'ятав за святе Своє слово, за Авраама, Свого раба. **43** І Він з радістю вивів народ Свій, зо співом — вибранців Своїх, **44** і їм землю народів роздав, і посіли вони працю людів, **45**

щоб виконували Його заповіді, та закони Його берегли! Алілуя!

106 Алілуя! 2 Хто розкаже про велич Господню, розповість усю славу Його?

3 Блаженні, хто дёржитьсѧ права, хто чинить правду кожного часу! 4 Згадай мене, Господи, в ласці Своїй до народу Свого, відвідай мене спасінням Своїм, 5 щоб побачити добре вибраних Твоїх, щоб я тішився radoщами Твого народу, і хвалився зо спадком Твоїм! 6 Ми згрішили з батьками своїми, скривили, неправдиве чинили. 7 Не зважали на чуда Твої батьки наші в Єгипті, многоті Твоїх ласк не пригадували й бунтували над морем, над морем Червоним. 8 Та Він ради Ймення Свого їх спас, щоб виявити Свою силу. 9 Він клікнув на море Червоне — і вихло, і Він їх повів через морські глибини, немов по пустині! 10 І Він спас їх з руки неприятели, визволив їх з руки ворога, — 11 і закрила вода супротивників їхніх, жоден з них не зостався! 12 Тоді то в слова Його ввірували, виспівували Йому славу. 13 Та скоро забули вони Його чин, не чекали поради Його, 14 і падали в пустині жаданням, і Бога в пустині ізнов випробовували, 15 і Він їхне жадання їм дав, але худість послав в їхню душу. 16 Та Мойсею позаздрили в таборі, й Ааронові, святому Господньому. 17 Розкрилась земля — і Датана поглинула, Авіронові збори накрила, 18 і огонь запалав на їхніх зборах, — і полум'я те попало безбожних. 19 Зробили тельця на Хоріві, і били поклони бовванів вилитому, — 20 і змінили вони свою славу на образ волі, що траву пожирає, 21 забули про Бога, свого Спасителя, що велике в Єгипті вчинив, 22 у землі Хамовій чуда, страшні речі над морем Червоним. 23 І сказав Він поніщити їх, коли б не Мойсей, вибранець Його, що став був у вилімі перед обличчям Його — відвернути Його гнів, щоб не шкодив! 24 Погордили землею жаданою, не повірили слову Його, 25 і рёмствували по наметах своїх, неслухняні були до Господнього голосу. 26 І Він підійняв Свою руку на них, щоб їх повалити в пустині, 27 і щоб повалити їхне потомство посеред народів, та щоб розпоросити їх по країнах! 28 І служили Ваалові пеорському, й їли вони жертви мертвих, 29 і ділами своїми розгнівали Бога, — тому вдерлась зараза між них! 30 І встав тоді Пінхас та й розсудив, — і зараза затрималась, 31 і йому поражено в праведність це, з роду в рід аж навіки. 32 І розгнівали Бога вони над водою Меріви, і через них стало зле для Мойсея, 33 бо духа його засмутили, і він говорив нерозважно устами своїми. 34 Вони не познйшували тих народів, що

Господь говорив їм про них, — 35 і помішались з поганами, та їхніх учинків навчились. 36 І бжищам їхнім служили, а ті пасткою стали для них. 37 І принесли в жертву синів своїх, а дочок своїх — демонам, 38 — і кров чисту лили, кров синів своїх і дочок своїх, що їх у жертву приносили бжищам ханаанським. І через кривавий переступ земля посквернилась, 39 і стали нечисті вони через учинки свої, і перелюб чинили ділами своїми. 40 І проти народу Свого запалав гнів Господній, і спадок Його Йому став огидним, 41 і віддав їх у руку народів, — і їхні ненависники панували над ними, 42 і їхні вороги їх гнобили, і вони впокорилися під їхню руку. 43 Багато разів Він визволював їх, але вони вперті були своїм задумом, — і пригноблено їх через їхню провину! 44 Та побачив Він їхню тісноту, коли почув їхні благання, 45 і Він пригадав їм Свого заповіта, і пожалував був за Своєю великою милістю, 46 і збудив милосердя до них між усіма, що їх полонили! 47 Спасі нас, о Господи, Боже наш, і нас позбирай з-між народів, щоб дякувати Йменню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалитися славою! 48 Благословенний Господь, Бог Ізраїлів звiku й навіки! І весь народ нехай скаже: Амінь! Алілуя!

107 „Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ 2 хай так скажуть ті всі, що Господь урятував їх, що визволив їх з руки ворога, 3 і з країв їх зібрав, — від сходу й заходу, від півночі й моря! 4 Блудили вони по пустині дорогою голою, осілого міста не знаходили, 5 голодні та спрагнені, і в них їхня душа омлівала. 6 І в недолі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків їхніх! 7 І Він їх попровадив дорогою простою, щоб до міста осілого йшли. 8 Нехай же подяку складуть Господеві за милість Його, та за чуда Його сином людським, 9 бо наситив Він спрагнену Душу, а душу голодну наповнив добром! 10 Ті, хто перебував був у темряві та в смертній тіні, то в'язні біди та заліза, 11 бо вони спротивлялися Божим словам, і відкинули раду Всевишнього. 12 Та Він упокорив їхне серце терпінням, спіткнулись вони — і ніхто не поміг, 13 і в недолі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків їхніх! 14 І Він вивів їх з темряви й мору, їхні ж кайдани сторощив. 15 Нехай же подяку складуть Господеві за милість Його, та за чуда Його сином людським, 16 бо Він поламав мідні двері, і засуви залізни зрубав! 17 Нерозумні страждали за грішну дорогу свою й за свої беззаконня. 18 Душа їхня від усякої їжі відверталася, — і дійшли вони аж до брам

смерти, **19** і в неволі своїй вони Господа клікали, і Він визволяв їх від утисків їхніх, — **20** Він послав Своє слово та їх уздоровив, і їх урятував з їхньої хвороби! **21** Нехай же подяку складуть Господеві за милість Його та за чуда Його сином людським, **22** і хай жертви подяки приносять, і хай розповідать зо співом про чини Його! **23** Ті, хто по морю плівé кораблями, хто чинить зайняття своє на великій воді, — **24** вони бачили чини Господні та чуда Його в глибині! **25** Він скаже — і буря зривається, і підносяться хвилі Його, **26** до неба вони підіймаються, до безодні спадають, — у небезпеці душа їхня хвилюється! **27** Вони крутяться й ходять вперед та назад, як п'яний, і вся їхня мудрість бентежиться! **28** Та в неволі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків їхніх! **29** Він змінює бурю на тишу, — і стихають їхні хвилі, **30** і раділи, що втіхли вони, і Він їх привів до бажаної пристані. **31** Нехай же подяку складуть Господеві за милість, та за чуда Його сином людським! **32** Нехай величають Його на народньому зборі, і нехай вихваляють Його на засіданні старших! **33** Він обертає річки в пустиню, а водні джерела — на суходіл, **34** плідючу землю — на солончак через злобу мешканців її. **35** Він пустиню обертає в водне болото, а землю суху — в джерелó, **36** і голодних садóвить Він там, а вони ставлять місто на мешкання, **37** і поля засівають, і виноградники садять, — і отримують плід урожаю! **38** І благословляє Він їх, — і сильно розмножуються, і одержують плід урожаю! **39** Та змаліли вони й похилилися з утиску злого та з смутку. **40** Виливає Він ганьбу на можних, — і блудять вони без дороги в пустині, **41** а вбогого Він підймає з убо́зтва, і розмножує роди, немов ту отару. **42** Це бачать правдиві й радіють, і закриває уста свої всяке безправ'я. **43** Хто мудрий, той все це завважить, — і пізнають вони милосердя Господне!

108 Пісня. Псалом Давидів. Моє серце зміцнилося, Боже, — я буду співати та славити разом з своєю хвалою! **2** Збудися ж ти, а́рфо та ці́тро, — я буду будити досвітню зорю! **3** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед народів, і буду співати Тобі між племенами, **4** бо більше від неба Твоє милосердя, а правда Твоя — аж до хмар! **5** Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над усією землею! **6** Щоб любі Твої були визволені, Своєю правницею допоможи їм обізнатися до нас! **7** У святині Своїй Бог промовив: „Нехай Я звеселюся, — розділю Я Сихем, і долину Суккотську поміряю. **8** Належить Мені Гілеад, і Мені Манасія, а Ефрем — охорона

Моєї голови, Юда — бєрло Моє. **9** Моав — то мідни́ця Мого миття, на Едом узуттям Своїм кину, над Филістеєю буду погукувати!“ **10** Хто мене запровадить до міста твердинного, хто до Едому мене приведе? **11** Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? **12** Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марно́та! **13** Ми мужність покажемо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

109 Для диригента хору. Псалом Давидів. **2** бо мої ворогі порозкривали на мене уста нечестиві та пєльки лукаві, язиком неправдивим говорять зо мною! **3** І вони оточили мене словами ненависти, і без причини на мене воюють, **4** обмовляють мене за любов мою, а я — молюся за них, **5** вони віддають мені злом за добро, і ненавистю — за любов мою! **6** Постав же над ним нечестивого, і по правиці його сатана нехай стане! **7** Як буде судитись — нехай вийде винним, молитва ж його бодай стала гріхом! **8** Нехай дні його будуть короткі, хай інший маєток його забере! **9** Бодай діти його стали сиротами, а жінка його — удовою! **10** І хай діти його все мандрують та жєбрають, і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував! **11** Бодай їм тенета розставив лихвар на все, що його, і нехай розграбують чужі його працю! **12** Щоб до нього ніхто милосердя не виявив, і бодай не було його сиротам милости! **13** Щоб на знищення стали нащадки його, бодай було скрєслене в другому роді ім'я їхнє! **14** Беззаконня батьків його хай пам'ятається в Господа, і хай не стирається гріх його матері! **15** Нехай будуть вони перед Господом завжди, а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, — **16** ворог бо не пам'ятав милосердя чинити, і напастував був людину убогу та бідну, та серцем засмучену, щоб убивати її! **17** Полюбив він прокляття, бодай же на нього воно надійшло! — і не хотів благословення, — щоб воно віддалилось від нього! **18** Зодягнув він прокляття, немов свою одіж, просякло воно, як вода, в його нутро, та в кості його, мов олива! **19** Бодай воно стало йому за одєжу, в яку зодягнється, і за пояс, що завжди він ним підперєжється! **20** Це заплата від Господа тим, хто мене обмовляє, на душу мою наговорює зло! **21** А Ти Господи, Владико, зо мною зроби ради Ймення Свого, що добре Твоє милосердя, — мене порятує, **22** бо я вбогий та бідний, і зранене серце моє в моїм нутрі! **23** Я ходжу, мов та тінь, коли хїлється день, немов сарана — я відкинений! **24** Коліна мої знесилилися з по́сту, і віхудло тіло моє з недостачі оливи, **25** і я став для них за посміховище, коли бачать мене, — головою своєю хитають. **26** Поможі

мені, Господи, Боже мій, за Своїм милосердям спаси Ти мене! **27** І нехай вони знають, що Твоя це рука, що Ти, Господи, все це вчинив! **28** Нехай проклинають вони, Ти ж поблагослови! Вони повстають, та нехай засоромлені будуть, а раб Твій радітиме! **29** Хай зодягнуться ганьбою ті, хто мене обмовляє, і хай вони сором свій вдягнуть, як шату! **30** Я устами своїми хвалитиму голосно Господа, і між багатьма Його славити буду, **31** бо стоїть на правиці убогого Він для спасіння від тих, хто осуджує душу його!

110 Псалом Давидів. **2** Господь із Сіону пошле берло сили Своєї, — пануй Ти поміж ворогами Своїми! **3** Народ Твій готовий у день військового побору Твого, — в оздобах святині із лона зірниці прилине для Тебе, немов та роса, Твоя молодість. **4** Поклявся Господь, — і не буде жалити: „Ти священник навіки за чином Мелхиседековим“. **5** По правиці Твоїй розторощить Владика царів у день гніву Свого, **6** Він буде судити між народами, землю виповнить трупами, розторощить Він голову в краї великім. **7** Буде пити з струмка на дорозі, тому то підійме Він голову!“

111 Алілуя! **2** Великі Господні діла, — вони пожадані для всіх, хто їх любить! **3** Його діло — краса та величність, а правда Його пробуває навіки! **4** Він пам'ятку чудам Своїм учинив, — милостивий та щедрий Господь! **5** Поживу дає Він для тих, хто боїться Його, заповіта Свого пам'ятає повік! **6** Силу чинів Своїх об'явив Він народові Своєму, щоб спадщину народів їм дати. **7** Діла рук Його — правда та право, всі накази Його справедливі, — **8** вони кріпкі на вічні віки, вони зроблені вірністю і правотою! **9** Послав Він Своєму народові визволення, заповіта Свого поставив навіки, святе та грізне Його Ім'ення! **10** Початок премудрости — страх перед Господом, — добрий розум у тих, хто виконує це, Його слава навіки стоїть!

112 Алілуя! **2** Буде сильним насіння його на землі, буде поблагословлений рід безневинних! **3** Багатство й достаток у домі його, а правда його пробуває навіки! **4** Світло сходить у темряві для справедливих, — Він ласкавий, і милостивий, і праведний! **5** Добрий муж милостивий та позичає, удержує справи свої справедливостю, **6** і навіки він не захитається, — у вічній пам'яті праведний буде! **7** Не боїться він звістки лихої, його серце міцне, надію складає на Господа! **8** Уміцнене серце його не боїться, бо він бачить нещастя поміж ворогами

своїми! **9** Він щедро убогим дає, його правда навіки стоїть, його ріг підіймається в славі! **10** Це бачить безбожний та гнівається, скрего́че зубами своїми та тоне. Бажання безбожних загине!

113 Алілуя! **2** Нехай буде благословенне Господнє Ім'я відтепер і навіки! **3** Від сходу сонця аж до заходу його — прославляйте Господнє Ім'я! **4** Господь підіймається над усі народи, його слава понад небес! **5** Хто подібний до Господа, нашого Бога, що мешкає на висоті, **6** та знижується, щоб побачити те, що на небесах і на землі? **7** Бідаря Він підводить із пороку, зо сміття підіймає нужденного, **8** щоб його посадити з вельможними, з вельможними люду його! **9** Він неплідну в домі садобить за радісну матір дітей! Алілуя!

114 Як виходив Ізраїль з Єгипту, від народу чужого дім Яковів, — **2** Юда став за святиню Йому, а Ізраїль — його пануванням! **3** Побачило море все це — і побігло, Йордан повернувся назад! **4** Гори скакали, немов баранці, а пагірки — немов ті ягнята! **5** Що тобі, море, що ти втікаєш? Йордане, що ти повернувся назад? **6** Чого скачете, гори, немов баранці, а пагірки — мов ті ягнята? **7** Тремти, земле, перед Господнім лицем, перед лицем Бога Якова, **8** що скелю обертає в озеро водне, а кремінь — на водне джерело!

115 Не нам, Господи, не нам, але Йменню Своєму дай славу за милість Твою, за правду Твою! **2** Пощо мають казати народи: „Ді ж то їхній Бог?“ **3** А Бог наш на небі, — усе, що хотів, учинив **4** їхні божки — срібло й золото, діло рук людських: **5** вони мають уста — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, **6** мають уші — й не чують, мають носа — й без нюху, **7** мають руки — та не дотикаються, мають ноги — й не ходять, своїм горлом вони не говорять! **8** Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! **9** Ізраїлю, — надію складай лиш на Господа: Він їм поміч та щит їм! **10** Аароновий dome, — надійтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! **11** Ті, що Господа боїться, — надійтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! **12** Господь пам'ятає про нас, — нехай поблагословить! Нехай поблагословить Ізраїлів дім, нехай поблагословить Він дім Ааронів! **13** Нехай поблагословить Він тих, хто має до Господа страх, малих та великих! **14** Нехай вас розмножить Господь, — вас і ваших дітей! **15** Благословенні ви в Господа, що вчинив небо й землю! **16** Небо, — небо для Господа, а землю віддав синам людським! **17** Не мертві

хвалитимуть Господа, ані ті всі, хто сходить у місце мовчання, — **18** а ми благословлятимемо Господа — відтепер й аж навіки! Алілуя!

116 **2** бо Він нахилив Своє ухо до мене, і я клікатиму в свої дні! **3** Болі смерти мене оточили і знайшли мене муки шеблу, нещастя та смуток знайшов я! (Sheol h7585) **4** А я в Ім'я Господа кличу: „О Господи, визволи ж душу мою!“ **5** Господь милостивий та справедливий, і наш Бог милосердний! **6** Пильнує Господь недосвідчених, — став я нужденний, та Він допоможе мені! **7** Вернися, о душе моя, до свого відпочинку, бо Господь робить добре тобі, **8** бо від смерти Ти визволив душу мою, від сльози — моє око, ногу мою від спотикання. **9** Я ходитиму перед обличчям Господнім на землях живих! **10** Я вірив, коли говорив: „Я сильно пригнічений!“ **11** Я сказав був у поспіху: Кожна людина говорить неправду!“ **12** Чим я відплачу Господеві за всі добродійства Його на мені? **13** Я чашу спасіння прийму, і прикличу Господне Ім'я! **14** Присяги свої Господеві я виконаю перед усім народом Його! **15** Дорога в очах Господа смерть богобійних Його! **16** О Господи, я бо Твій раб, я Твій раб, син Твоєї невіллиці, — Ти кайдани мої розв'язав! **17** Я жертву подяки Тобі принесу, і Господнім Ім'ям буду клікати! **18** Присяги свої Господеві я виконаю перед усім народом Його, **19** на подвір'ях Господнього Дому, посеред тебе, о Єрусалиме! Алілуя!

117 Хвалить Господа, всі племена, прославляйте Його, всі народи, **2** бо зміцнілось Його милосердя над нами, а правда Господня навіки! Алілуя!

118 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! **2** Нехай скаже Ізраїль, бо навіки Його милосердя! **3** Нехай скаже дім Ааронів, бо навіки Його милосердя! **4** Нехай скажуть ті, хто боїться Господа, бо навіки Його милосердя! **5** У тісноті я кликав до Господа, — і простором озвався до мене Господь! **6** Зо мною Господь — не боюся нікого, що зробить людина мені? **7** Господь серед тих, що мені допомагають, — і побачу загибель своїх ненавистників. **8** Краще вдаватися до Господа, ніж надіятися на людину, **9** краще вдаватися до Господа, ніж надіятися на вельможних! **10** Всі народи мене оточили, — я ж Господнім Ім'ям їх понижив! **11** Оточили мене й обступили мене, — я ж Господнім Ім'ям їх понижив! **12** Оточили мене немов бджоли, та погасли вони, як терновий огонь, — я бо Господнім Ім'ям їх понижив! **13** Дошкульно попхнув ти мене на падіння, — та Господь спас мене! **14** Господь моя сила та пісня, і став Він

спасінням мені! **15** Голос співу й спасіння в наметах між праведників: „Господня правниця виконує чуда! **16** Правниця Господня підноситься, правниця Господня виконує чуда!“ **17** Не помру, але житиму, і буду звіщати про чини Господні! **18** Покарати мене — покарав був Господь, та смерти мені не завдав. **19** Відчиніте мені брами правди, — я ними ввійду, буду славити Господа! **20** „Це брама Господня, — праведники в неї входять“. **21** Я буду хвалити Тебе, бо озвався до мене, і став Ти спасінням мені! **22** Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем, — **23** від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших! **24** Це день, що його створив Господь, — радіймо та тішмося в нім! **25** Прóbсимо, Господи, — спаси! Прóbсимо, Господи, — пощасті! **26** Благословен, хто гряде у Господнє Ім'я! Благословляємо вас із Господнього дому! **27** Господь — Бог, і засяяв Він нам. Прив'яжіте святкову жертву шнурками аж до наріжників жéртівника! **28** Ти мій Бог, і я буду Тебе прославляти, мій Боже, я буду Тебе величати! **29** Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!

119 Блаженні непорóчні в дорóзі, що ходять Законом Господнім! **2** Блаженні, хто держить свідóцтва Його, хто шукає Його всім серцем, **3** і хто кривди не робить, хто ходить путями Його! **4** Ти видав накази Свої, щоб виконувати пильно. **5** Коли б же дорóги мої були певні, щоб держатися Твоїх постанов, — **6** не буду тоді засорóмлений я, як буду дивитись на всі Твої заповіді! **7** Щирим серцем я буду Тебе прославляти, як навчўся закóнів Твоїх справедливих. **8** Я буду держатись Твоїх постанов, — не кидай же зóвсім мене! **9** Чим додержити юнак у чистоті свою стéжку? — Як держатиметься Твоїх слів! **10** Цілим серцем своїм я шукаю Тебе, — не дай же мені заблудитися від Твоїх заповідей! **11** Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе. **12** Благословén єси, Господи, навчи мене постанов Своїх! **13** Устами своїми я розповідаю про всі присуди уст Твоїх. **14** 3 дороги свідóцтва Твоїх радію я, як маєтком великим. **15** Про накази Твої розмовлятиму я, і на стежки Твої буду дивитись. **16** Я буду радіти Твоїми постановами, слова Твого не забуду! **17** Своєму рабові пощасті, щоб я жив, — і я буду держатися слова Твого! **18** Відкрий мої очі, і хай чуда Закону Твого я побачу! **19** На землі я прихóдько, — Своїх заповідей не ховай Ти від мене! **20** Омлівáє душа моя з тóги за Твоїми заканами кожного чáсу. **21** Насварив Ти проклятих отих гордунів, що вхиляються від Твоїх заповідей. **22** Відверні Ти від мене зневагу та сором, бо держуся свідóцтва

Твоїх я! **23** Теж вельможі сидять та на мене змовляються, та Твій раб про постанови Твої розмовляє, **24** і свідцтва Твої — то потіха моя, то для мене дорадники! **25** Душа моя гнеться до пороку, — за словом Своім оживи Ти мене! **26** Про дорogi свої я казав, і почув Ти мене, — навчи Ти мене постанов Своїх! **27** Дай мені розуміти дорogi наказів Твоїх, — і про чуда Твої я звіщатиму. **28** Розпливає со смутку душа моя, постав мене згідно со словом Своїм! **29** Дорогу неправди від мене відсунь, і дай мені з ласки Своєї Закoна! **30** Я вибрав путь правди, закoни Твої біля себе поставив. **31** До свідцв Твоїх я приєднався, — Господи, не посором же мене! **32** Буду бігти шляхом Твоїх заповідей, бо пошириш Ти серце моє. **33** Путь Своїх постанов покажи мені, Господи, — і я буду держатись її до кінця! **34** Дай мені зрозуміти, і нехай я держусь Закoну Твого, і всім серцем я буду триматись його! **35** Провадь мене стєжкою Твоїх заповідей, бо в ній я знайшов уподобу. **36** Серце моє прихили до свідцв Твоїх, а не до користи. **37** Відверни мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі Своїй оживи Ти мене! **38** Для Свого раба сповни слово Своє, що на страх Твій воно. **39** Відверни Ти від мене зневагу, якої боюся, бо добрі закoни Твої. **40** Ось я прагну наказів Твоїх, — оживи мене правдою Своєю! **41** І хай зійде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твое, згідно з словом Твоїм, **42** і нехай відповім я тому, хто словом ганьбить мене, бо надіюсь на слово Твое! **43** І не відіймай з моїх уст слова правди ніколи, бо я жду Твоїх присудів! **44** А я буду держатися завжди Закoну Твого, на вічні віки! **45** І буду ходити в широкості, бо наказів Твоїх я шукаю. **46** І буду я перед царями звіщати про свідцтва Твої, — й і не зазнаю я сорому! **47** І буду я розкошувати Твоїми заповідями, бо їх полюбив, **48** і я руки свої простягну до Твоїх заповідей, бо їх полюбив, і буду роздумувати про Твої постанови! **49** Пам'ятай про те слово Своєму рабові, що його наказав Ти чекати мені. **50** Це розрада моя в моїм горі, як слово Твое оживляє мене. **51** Гордуні насміхалися з мене занадто, та я не відступаю від Закoну Твого! **52** Твої присуди я пам'ятаю відвіку, о Господи, — і радію! **53** Буря мене обгорнула через нечестивих, що Закoна Твого опускають! **54** Співи для мене — Твої постанови у домі моєї мандрівки. **55** Я вночі пам'ятаю Ім'я Твое, Господи, і держусь Закoну Твого! **56** Оце сталося мені, бо наказів Твоїх я держусь. **57** Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держатись мені Твоїх слів“. **58** Я благаю Тебе цілим серцем: Учини мені милість за словом Своїм! **59** Я розважив дорogi свої, й до свідцв

Твоїх нoги свої звернуv. **60** Я спішу й не барюся викoнувати Твої заповіді. **61** Тенета безбожних мене оточили, та я не забув про Закoна Твого. **62** Опівночі встаю я, щоб скласти подяку Тобі за присуди правди Твої. **63** Я прийтель всім, хто боїться Тебе, й хто накази Твої береже! **64** Милосердя Твого, о Гoсподи, повна земля, — навчи Ти мене Своїх постанов! **65** Ти з рабом Своїм добре зробив, Господи, за словом Своїм. **66** Навчи мене доброго розуму та пізнання, бо в заповіді Твої вірую я! **67** Доки я не страждав, блудив був, та тепер я держусь Твого слова. **68** Ти добрий, і чиниш добро, — навчи Ти мене Своїх постанов! **69** Гордуні вимішляють на мене неправду, — а я цілим серцем держусь наказів Твоїх. **70** Зробилось нечуле, як лій, їхнє серце, — а я розкошуv з Закoну Твого. **71** Добре мені, що я змучений був, — щоб навчитися Твоїх постанов! **72** Ліпший для мене Закoн Твоїх уст, аніж тисячі золота й срібла. **73** Руки Твої створили мене й збудували мене, — подай мені розуму, й хай я навчуся Твоїх заповідей! **74** Хто боїться Тебе, ті побачать мене та й зрадіють, бо я Твого слова чекаю! **75** Знаю я, Господи, що справедливі були Твої присуди, і справедливо мене понижав Ти. **76** Нехай буде милість Твоя на розраду мені, — за словом Твоїм до Свого раба. **77** Нехай зійде на мене Твое милосердя, — й я житиму, бо Закoн Твій — розрада моя. **78** Нехай гордуні посоромлені будуть, бо робили нечесно, а я буду роздумувати про накази Твої. **79** До мене повернуться ті, хто боїться Тебе, — і пізнають свідцтва Твої. **80** Нехай серце моє буде чисте в Твоїх постанoвах, щоб я не посоромився! **81** Душа моя слабне від туги за спасінням Твоїм, — чекаю я слова Твого! **82** За словом Твоїм гаснуть очі мої та питають: „Коли Ти потішиш мене?“ **83** Хоч я став, як той мiх у димі, та Твоїх постанов не забув. **84** Скільки днів для Твого раба? Коли присуда зробиш моїм переслiдникам? **85** Гордуні покопали були мені ями, що не за Закoном Твоїм. **86** Усі Твої заповіді справедливі; неправдиво мене переслідують, — допоможі Ти мені! **87** Мaлощо не погубили мене на землі, — та я не покинув наказів Івоїх! **88** Оживи Ти мене за Своїм милосердям, — і я буду триматися свідчення уст Твоїх! **89** Навіки, о Господи, слово Твое в небесах пробуває. **90** З роду в рід Твоя правда; Ти землю поставив — і стала вона, — **91** усі за Твоїми судами сьгодні стоять, бо раби Твої всі. **92** Коли б не Закoн Твій, розрада моя, то я був би загинув в неволі своїй! **93** Я повік не забуду наказів Твоїх, бо Ти ними мене оживляєш. **94** Твій я, спаси Ти мене, бо наказів Твоїх я шукаю! **95** Чекають

безбожні забити мене, а я про свідѣцтва Твої розважаю. **96** Я бачив кінець усього досконалого, але Твоя заповідь вельми широка! **97** Як я кохаю Закѣна Твого, цілий день він — розмова моя! **98** Твоя заповідь робить мудрішим мене від моїх ворогів, — вона бо навіки моя! **99** Я став розумніший за всіх своїх учителів, — бо свідѣцтва Твої — то розмова моя! **100** Став я мудріший за старших, — бо держуся наказів Твоїх! **101** Я від кожної злої дороги повстрімую ноги свої, щоб держатися слова Твого. **102** Я не ухилився від Твоїх присудів, Ти бо навчаєш мене. **103** Яке то солодке слово Твое для мого піднебіння, солодке від меду воно моїм устам! **104** Від наказів Твоїх я мудріший стаю, тому то ненавиджу всяку дорогу неправди! **105** Для моєї ноги Твое слово світільник, то світло для стѣжки моєї. **106** Я присяг — і дотримаю, що буду держатися присудів правди Твоїї. **107** Перемучений я аж занадто, — за словом Своім оживи мене, Господи! **108** Хай же будуть приемні Тобі жертви уст моїх, Господи, і навчи Ти мене Своїх присудів! **109** У небезпеці душа моя завжди, але я Закѣну Твого не забув. **110** Безбожні поставили пастку на мене, та я не зблудив від наказів Твоїх. **111** Я навіки свідѣцтва Твої вспадував, бо вони — радість серця мого. **112** Я серце своє нахилив, щоб чинити Твої постанови, — повік, до кінця. **113** Сумнівне ненавиджу я, а Закѣна Твого покохав. **114** Ти моя охорѣна та щит мій, — чекаю я слова Твого. **115** Відступітьсѣ від мене, злочинці, і я буду держатися заповідей мого Бога! **116** За словом Своім підпри Ти мене, і я житиму, і в надії моїй не завдай мені сѣрому! **117** Підкріпи Ти мене — і спасуся, і я буду дивитися завжди в Твої постанови! **118** Ти погѣрдуєш усіма, хто від Твоїх постанов відступає, бо хитрощі їхні — неправда. **119** Всіх безбожних землі відкидаєш, як жувель, тому покохав я свідѣцтва Твої. **120** Зо страху Твого моє тіло тремтить, й я боюсь Твоїх присудів! **121** Я право та правду чиню, щоб мене не віддав Ти моїм переслїдникам. **122** Поручи Ти на добре Свого раба, щоб мене гордуні не губили. **123** Гаснуть очі мої за спасінням Твоїм та за словом правди Твоїї. **124** Учини ж Ти Своему рабові за Своїм милосердям, і навчи Ти мене Своїх постанов! **125** Я раб Твій, і зроби мене мудрим, — і свідѣцтва Твої буду знати! **126** Це для Господа час, щоб діяти: Закѣна Твого уневажнили. **127** Тому я люблю Твої заповіді більш від золота й щирѣго золота. **128** Тому всі накази Твої уважаю за слухні, а кожну дорѣгу неправди ненавиджу! **129** Чудові свідѣцтва Твої, тому то душа моя дѣржиться їх. **130** Вхїд у слова

Твої світло дає, недосвідчених мудрими робить. **131** Я уста свої розкриваю й повітря ковтаю, бо чую жадѣу до Твоїх заповідей. **132** Обернїсь до мене та будь милостивий мені, Як чиниш Ти тим, хто кохає Імѣння Твое. **133** Своїм словом зміцни мої кроки, — і не дай панувати надо мною ніякому прѣгріхові. **134** Від людського утиску визволь мене, — і нехай я держуся наказів Твоїх! **135** Хай засяє лице Твое на Твого раба, і навчи Ти мене уставів Своїх! **136** Пливають водні потоки з очей моїх, бо Твого Закѣну не додѣржують. **137** Ти праведний, Господи, і прямі Твої присуди, **138** бо Ти наказав справедливі свідѣцтва Свої й щирѣ правду! **139** Ніщить мене моя рѣвність, бо мої вороги позабували слова Твої. **140** Вельми очищене слово Твое, і Твій раб його любить. **141** Я малий і погѣрджений, та не забуваю наказів Твоїх. **142** Праведність Твоя — праведність вічна, а Закѣн Твій — то правда. **143** Недоля та утиск мене обгорнули, — але Твої заповіді — моя рѣзкіш! **144** Правда свідѣцтв Твоїх вічна, — подай мені розуму, й буду я жити! **145** Цілим серцем я кличу: почуй мене, Господи, і я буду держатись уставів Твоїх! **146** Я кличу до Тебе, — спаси Ти мене, і я буду держатись свідѣцтв Твоїх! **147** Світанок я випередив та й вже кличу, Твого слова чекаю. **148** Мої очі сторожі нічні виперѣджують, щоб про слово Твое розмовляти. **149** Почуй же мій голос з Свого милосердя, о Господи, оживи Ти менѣ з Свого присуду! **150** Наближаться ті, що за чином ганѣбним ганяють, від Закѣну Твого далекі, **151** та близький Ти, о Господи, а всі Твої заповіді — справедливість! **152** Віддавна я знаю свідѣцтва Твої, бо навіки Ти їх заклав! **153** Подивись на недолю мою та мене порятуй, бо я не забуваю Закѣну Твого! **154** Вступісѣ за справу мою й мене визволи, за словом Своїм оживи Ти мене! **155** Від безбожних спасіння далѣке, бо вони не шукають Твоїх постанов. **156** Велике Твое милосердя, о Господи, оживи Ти мене з Свого присуду! **157** Багато моїх переслїдників та ворогів моїх, — але від свідѣцтв Твоїх не відхилиюсь! **158** Бачив я зрадників й брїдився ними, бо не дѣржать вони Твого слова. **159** Подивися: люблю я накази Твої, — за милосердям Своїм оживи мене, Господи! **160** Правда — підвалина слова Твого, а присуди правди Твоїї — навіки. **161** Безневинно вельмѣжі мене переслїдують, та серце моє Твого слова боїться. **162** Радію я словом Твоїм, ніби здѣбич велику знайшов. **163** Я неправду ненавиджу й брїджуся нею, — покохав я Закѣна Твого! **164** Сім раз денно я славлю Тебе через присуди правди Твоїї. **165** Мир великий для тих, хто кохає Закѣна Твого, — і не мають вони спотикання. **166** На

спасіння Твоє я надіюся, Господи, і Твої заповіді виконую. **167** Душа моя дєржить свідцтва Твої, і я сильно люблю їх. **168** Я держуся наказів Твоїх та свідочів Твоїх, бо перед Тобою мої всі дорогі! **169** Благання моє хай наблизиться перед лице Твоє, Господи, за словом Своїм подай мені розуму! **170** Нехай прийде молитва моя перед лице Твоє, — за словом Своїм мене визволь! **171** Нехай уста мої вимовляють хвалу, бо уставів Своїх Ти навчав мене. **172** Хай язык мій звіщатиме слово Твоє, бо всі Твої заповіді — справедливості. **173** Нехай буде рука Твоя в поміч мені, бо я вибрав накази Твої. **174** Я прагну спасіння Твого, о Господи, а Закон Твій — то розкіш моя! **175** Хай душа моя буде жива, і хай славить Тебе, а Твій присуд нехай допоможе мені! **176** Я блукаю, немов та овечка загублена, — пошукай же Свого раба, бо я не забув Твоїх заповідей!

120 Пісня прочан. **2** Господи, визволь же душу мою від губи неправдивої, від язика зрадливого! **3** Що Тобі дасть, або що для Тебе додасть лукавий язык? — **4** Загострені стріли потужного із ялівцевим вугіллям! **5** Горе мені, що замешкую в Мешеху, що живу із шатрами Кедару! **6** Довго душа моя перебувала собі разом з тими, хто ненавидить мир: **7** я — за мир, та коли говорю, то вони — за війну!

121 Пісня прочан. **2** мені допомога від Господа, що вчинив небо й зємлю! **3** Він не дасть захитатись нозі твоїй, не здрімає твій Сторож: **4** оце не дрімает й не спить Сторож Ізраїлів! **5** Господь — то твій Сторож, Господь — твоя тінь при правіці твоїй, — **6** удень сонце не вдарить тебе, ані місяць вночі! **7** Господь стерегтиме тебе від усякого зла, стерегтиме Він душу твою, — **8** Господь стерегтиме твій вихід та вхід відтепер аж навіки!

122 Пісня прочан. Давидова. **2** Ноги наші стояли в воротях Твоїх, Єрусалиме. **3** Єрусалиме, збудований ти як те місто, що злучене різом, **4** куди сходять племена, племена Господні, — щоб свідчити Ізраїлеві, щоб Іменню Господньому дякувати! **5** Бо то там на престόлах для суду сидять, на престолах дому Давидового. **6** Миру бажайте для Єрусалиму: „Нехай будуть безпечні, хто любить тебе!“ **7** Нехай буде мир у твоїх передмур'ях, безпека в палатах твоїх! **8** Ради братті моєї та друзів моїх я буду казати: „Мир тобі!“ **9** Ради дому Господа, нашого Бога, я буду шукати для тебе добра!

123 Пісня прочан. **2** Ото бо, як очі рабів до рукі їх панів, як очі невільниць — до

рукі її пані, отак наші очі до Господа, нашого Бога, аж поки не змилюється Він над нами! **3** Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо погорди ми досить наситились! **4** Душа наша наситилась досить собі: від безпечних — наруги, від пишних — погорди!

124 Пісня прочан. Давидова. **3** то нас поковтали б живцем, коли розпалився на нас їхній гнів, **4** то нас позаливала б вода, душу нашу потік перейшов би. **5** Душу нашу тоді перейшла б та бурхлива вода! **6** Благословенний Господь, що не дав нас на здобич для їхніх зубів! **7** Душа наша, як птах, урятувалась із сільця птахолівів, — сільце розірвалось, а ми врятувались! **8** Наша поміч — ув Імені Господа, що вчинив небо й зємлю!

125 Пісня прочан. **2** Єрусалим, — гори круг нього, а Господь круг народу Свого відтепер й аж навіки! **3** Не спочине бо берло нечестивих на долі праведних, щоб праведні не простягли своїх рук до неправди. **4** Зроби ж, Господи, добре для добрих, та для простосердих! **5** Тих же, що збчочують на свої манівці, — нехай їх провадить Господь разом із беззаконцями! Мир на Ізраїля!

126 **2** Наші уста тоді були повні веселощів, а язык наш — співання! Казали тоді між народами: Велике вчинив Господь з ними!“ **3** Велике вчинив Господь з нами, — були радісні ми! **4** Вернися ж із нашим полонном, о Господи, немов ті джерела, на південь! **5** Хто сіє з слізьми, зо співом той жне: **6** все ходить та плаче, хто носить торбіну насіння на посів, — та вернеться з співом, хто носить снопи свої!

127 Пісня прочан. Соломонова. **2** Даремно вам рано вставати, допізна сидіти, їсти хліб загорьбований, — Він і в спанні подасть другові Своєму! **3** Діти — спадщина Господне, плід утроби — нагорода! **4** Як стріли в руках того вєлетня, так і сині молоді: **5** блаженний той муж, що сагайдака свого ними наповнив, — не будуть такі посоромлені, коли в брамі вони говоритимуть із ворогами!

128 Пісня прочан. **2** Коли труд своїх рук будеш їсти, — блажен ти, і добре тобі! **3** Твоя жінка в кутях твого дому — як та виноградина плідна, твої діти навколо твого стола — немов саджанці ті олівкові! **4** Оце так буде поблагословлений муж, що боїться він Господа! **5** Нехай поблагословить тебе Господь із Сіону, — і побачиш добро Єрусалиму по всі дні свого життя, **6** і побачиш онуків своїх! Мир на Ізраїля!

129 Пісня прочан. 2 Багато гнобили мене від юнацтва мого, та мене не подужали! 3 Орали були на хребті моїм плугатарі, покладали вони довгі борозни, 4 та Господь справедливий, — Він шнурі безбожних порвав! 5 Нехай посоромлені будуть, і хай повідступують назад усі ті, хто Сіона ненавидить! 6 Бодай стали вони, як трава на дахах, що всихає вона, поки виросте, 7 що нею жмені своєї жнець не наповнить, ані оберемка свого в'язальник, 8 і не скаже прохожий до них: „Благословення Господне на вас, благословляємо вас Ім'ям Господа!“

130 Пісня прочан. 2 Господи, ночуй же мій голос! Нехай уші Твої будуть чулі на голос благання мого! 3 Якщо, Господи, будеш зважати на беззаконня, — хто встоїть, Владико? 4 Бо в Тебе пробачення, щоб боятись Тебе. 5 Я надіюсь на Господа, має надію душа моя, і на слово Його я вповаю. 6 Виглядає душа моя Господа більш, ніж поранку сторбжа, що до ранку вона стережé. 7 Хай надію складає Ізраїль на Господа, бо з Господом милість, і велике визволення з Ним, 8 і Ізраїля визволить Він від усіх його протріхів!

131 Пісня прочан. Давидова. 2 Таж я втихомірював і заспокоював душу свою, як дитя, від перс мамі своєї відлучене, як дитина відлучена в мене душа моя! 3 Хай надію складає Ізраїль на Господа відтепер аж навіки!

132 Пісня прочан. 2 що клявся Господеві, присягався був Сильному Якова: 3 „Не ввійду я в намет свого дому, не зйду я на ложе постелі своєї, 4 не дам сну своїм очам, дрімання повікам своїм, 5 аж поки не знайду я для Господа місця, місця перебування для Сильного Якова!“ 6 Ось ми чули про Нього в Ефраті, на Яарських полях ми знайшли Його. 7 Увійдимо же в мешкання Його, поклонімося підніжкові ній Його! 8 Встань же Господи, йди до Свого відпочинку, Ти й ковчег сили Твоєї! 9 Священики Твої хай зодягнуться в правду, і будуть співати Твої богобійні! 10 Ради Давида, Свого раба, не відвертай лиця від Свого помазання. 11 Господь присягнув був Давидові правду, і не відступить від неї: „Від плóду утроби твоєї Я посаджу на престолі твоїм! 12 Якщо будуть синове твої пильнувати Мого заповіта й свідóцтва Мого, що Його Я навчатиму їх, то й сини їхні на вічні вікі будуть сидіти на троні твоїм!“ 13 Бо вибрав Сіона Господь, уподобав Його на оселю Соби: 14 „То місце Мого відпочинку на вічні вікі, пробуватиму тут, бо Його уподобав, — 15 поживу Його щедро благословлю, і хлібом убогих Його нагодою! 16 Священиків Його зодягну у спасіння,

а його богобійні співатимуть радісно. 17 Я там вірошу рога Давидового, для Свого помазання вготую світильника, — 18 ворогів його sóромом позодягаю, а на ньому корона його буде сяяти!“

133 Пісня прочан. Давидова. 2 Воно — як та добра олива на голову, що спливає на бóроду, Аарóнову бóроду, що спливає на кінці одежі його! 3 Воно — як хермóнська росá, що спадає на гóри Сіóну, бо там наказав Господь благословення, повіквічне життя!

134 Пісня прочан. 2 Ваші руки здійміть до святині, і Господа благословіть! 3 Нехай поблагословіть тебе із Сіону Господь, що вчинив небо й землю!

135 Алілуя! 2 що стоїте в домі Господньому, на подвір'ях дому нашого Бога! 3 Хваліть Господа, — бо добрий Господь, співайте Імєнню Його, — бо приємне воно, 4 бо вибрав Господь собі Якова, Ізраїля — на власність Свою! 5 Знаю бо я, що Господь і Владика наш більший від богів усіх! 6 Все, що хоче Господь, те Він чинить на небі та на землі, на морях та по всяких глибинах! 7 Підіймає Він хмари від краю землі, блискавиці вчинив для дощó, випровáджує вітер з запáсів Своїх. 8 Він позабивав перворідних Єгипту, від лю́дини аж до скотини. 9 Він послав між Єгипет озна́ки та чóда, — на фараона і на рабів всіх його. 10 Він уразив багато наро́дів, і потужних царів повбивав: 11 Сигóна, царя аморе́ян, і Ога, Башáну царя, та всіх ханаáнських царів. 12 І Він дав їхню землю спадщиною, на спáдок Ізраї́леві, Своему наро́дові. 13 Господи, Імєннє Твоє віковічне, Господи, — пам'ять Твоя з роду в рід! 14 Бо буде судити Господь Свій наро́д, та змило́сérдиться Він над Своїми раба́ми. 15 Божки лю́дів — то срі́бло та золото, ді́ло рук лю́дських: 16 вони мають уста́ — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, 17 мають уші́ — й не чують, в їхніх уста́х нема відди́ху! 18 Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробля́є, усі, хто надію на них покладає! 19 Доме Ізраї́лів, — благословіть Господа! Аарóновий доме, — благословіть Господа! 20 Доме Леві́ів, — благословіть Господа! Хто бої́ться Господа, — благословіть Господа! 21 Благословє́нний Господь від Сіону, що мешкає в Єрусали́мі! Алілу́я!

136 Дякуйте Господу, — добрий бо Він, бо навіки Його милосéрдя! 2 Дякуйте Богу богів, бо навіки Його милосердя! 3 Дякуйте Влади́ці владі́к, бо навіки Його милосердя! 4 Тому, хто чóда великі Єди́ний вчиняє, бо навіки Його милосердя! 5 Хто розумом небо

вчинив, бо навіки Його милосердя! **6** Хто землю простяг над водою, бо навіки Його милосердя! **7** Хто світила великі вчинив, бо навіки Його милосердя! **8** сонце, щоб вдень панувало воно, бо навіки Його милосердя! **9** місяця й зорі, щоб вони панували вночі, бо навіки Його милосердя! **10** Хто Єгипет побив був у їхніх перворідних, бо навіки Його милосердя! **11** і Ізраїля вивів з-між них, бо навіки Його милосердя! **12** рукою міцною й раменом простягненим, бо навіки Його милосердя! **13** Хто море Червоне розтїв на частини, бо навіки Його милосердя! **14** і серед нього Ізраїля перепровадив, бо навіки Його милосердя! **15** і фараона та військо його вкинув у море Червоне, бо навіки Його милосердя! **16** Хто провадив народ Свій в пустині, бо навіки Його милосердя! **17** Хто великих царів повбивав, бо навіки Його милосердя! **18** і потужних царів перебив, бо навіки Його милосердя! **19** Сигона, царя амореян, бо навіки Його милосердя! **20** і Ога, Башану царя, бо навіки Його милосердя! **21** і Хто землю їхню дав на спадщину, бо навіки Його милосердя! **22** на спадок Ізраїлеві, Своему рабові, бо навіки Його милосердя! **23** Хто про нас пам'ятав у понижєнні нашім, бо навіки Його милосердя! **24** і від ворогів наших віволов нас, бо навіки Його милосердя! **25** Хто кожному тілові хліба дає, бо навіки Його милосердя! **26** Дякуйте Богу небесному, бо навіки Його милосердя!

137 Над річками Вавилонськими, — там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! **2** На вёрбах у ньому повісили ми свої арфи, **3** співу бо пісні від нас там жадали були поневолювачі наші, а веселощів — наші мучителі: „Заспівайте но нам із Сіонських пісень!“ **4** Як же зможемо ми заспівати Господню пісню в землі чужинця? **5** Якщо я забуду за тебе, о Єрусалиме, — хай забуде за мене правіця моя! **6** Нехай мій язык до мого піднебіння приліпне, якщо я не буду тебе пам'ятати, якщо не поставлю я Єрусалима над радість найвищу свою! **7** Пам'ятай же, о Господи, едомським синам про день Єрусалиму, як кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте аж до підвалин його!“ **8** Вавилонська дочко, що маєш і ти ограбована бути, — блажен, хто заплатить тобі за твій чин, що ти нам заподіяла! **9** Блажен, хто ухопить та порозбиває об скелю і твої немовлята!

138 Давидів. **2** Вклоняюсь до храму святого Твого, і славлю Ім'єння Твоє за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звелічив Ти був над усе Своє Ім'єння та слово Своє! **3** Удень, як звиваю, почувеш мене, підбадьорюєш силою душу

мою! **4** Усі зёмні царі прославлять Тебе, Господи, будуть, бо почують вони слово уст Твоїх, **5** і будуть співати про Господні дорóги, бо слава Господня велика, **6** бо високий Господь, — але бачить низького, а гордого Він пізнає іздалека! **7** Якщо серед тісноти підү, — Ти оживиш мене, на лютість моїх ворогів пошлеш руку Свою, і правіця Твоя допоможе мені, — **8** для мене Господь оце виконає! Твоя милість, о Господи, вічна, — чинів Своєї руки не полиш!

139 Для диригента хору. Псалом Давидів. **2** Ти знаєш сидіння моє та вставання моє, думку мою розумієш здалека. **3** Дорогу мою та лежання моє виміряєш, і Ти всі путі мої знаєш, — **4** бо ще слова нема на моїм язичі, а вже, Господи, знаєш те все! **5** Оточів Ти мене ззаду й спереду, і руку Свою надо мною поклав. **6** Дивне знання над моє розуміння, високе воно, — я його не подолāju! **7** Куди я від Духа Твого підү, і куди я втечу від Твого лица? **8** Якщо я на небо зійду, — то Ти там, або постелюся в шеблі — ось Ти! (Sheol h7585) **9** Понесуся на крилах зірніці, спочину я на кінці моря, **10** — то рука Твоя й там попровадить мене, і мене буде тримати правіця Твоя! **11** Коли б я сказав: „Тільки темрява вкриє мене, і ніч — світло для мене“, **12** то мене не закріє від Тебе і темрява, і ніч буде світити, як день, і темнота — як світло! **13** Бо Ти вчинив нирки мої, Ти виткав мене в утрóбі матері моєї, — **14** Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні діла Твої, і душа моя відає вельми про це! **15** І кості мої не схвалились від Тебе, бо я вчинений був в укритті, я витканий був у глибинах землі! **16** Мого зародка бачили очі Твої, і до книги Твоїєї записані всі мої члени та дні, що в них були вчинені, коли жодного з них не було... **17** Які дорогі мені стали думки Твої, Боже, як побільшилося їх число, — **18** перелічую їх, — численніші вони від піску! Як пробуджуюся, — то я ще з Тобою. **19** Якби, Боже, вразів Ти безбожника, а ви, кровожерці, відступітесь від мене! **20** Вони називають підступно Тебе, Твої вороги на марноту пускаються! **21** Отож, ненавиджу Твоїх ненавісників, Господи, і Твоїх заколотників бріджусь: **22** повною ненавистю я ненавиджу їх, вони стали мені ворогами! **23** Випробуй, Боже, мене, — і пізнай моє серце, досліди Ти мене, — і пізнай мої задуми, **24** і побач, чи не йду я дорогою злою, і на вічну дорогу мене попровадь!

140 Для диригента хору. Псалом Давидів. Візволь мене від людини лихóї, о Господи, бережи мене від насильника, **2** що в серці своїм замишляють злі речі, що війни

щодня викликають! **3** Вони гострять свого язика, як той вуж, отрута гадюча під їхніми устами! (Сéла) **4** Пильнуй мене, Господи, від рук нечестивого, бережи мене від насильника, що задумали стóпи мої захитати» **5** Чванливі сховали на мене тенéта та шнóри, розтягли свою сítку при стéжці, сiльця розмістили на мéне! (Сéла) **6** Я сказав Господéви: „Ти Бог мій, — почув же, о Господи, голос благання мого!“ **7** Господи, Владико мій, сило мого спасіння, що в день бою покрив мою гóлову, — **8** не виконай, Господи, бажань безбожного, не здійсни Його задуму! (Сéла) **9** Бодай голови не піднéсли всі ті, хто мене оточив, бодай зло їхніх уст їх покрило! **10** Хай присок на них упаде, нехай кине Він їх до огню, до провáлля, щоб не встали вони! **11** Злоязична людина — щоб міцною вона не була на землі, людина насильства — бодай лихо спіймáло її, щоб попхну́ти на погiбiль! **12** Я знаю, що зробить Господь правосúддя убогому, присуд правдивий для бiдних, — **13** тільки праведні дякувати будуть И́мéнню Твоєму, невинні сидiтимуть перед обличчям Твоїм!

141 Псалом Давидів. **2** Нехай стáне молитва моя як кадило перед лицем Твоїм, підношення рук моїх — як жертва вечiрня! **3** Поклади, Господи, сторожу на уста мої, стережи двері губ моїх! **4** Не дай нахили́тися серцю моему до речі лихóї, — щоб учинки робити безбóжністю, із людьми, що чинять перéступ, і щоб не ласува́вся я їхніми присма́ками! **5** Як праведний вразить мене, — то це милість, а докóрити мені, — це о́лива на гóлову, її не відкине моя голова, бо ще і молитва моя проти їхнього зла. **6** Їхні сúдди по скелі розкидані, та слова мої вчують, бо приємні вони. **7** Як дрóва рубають й розколюють їх на землі, так розкидані наші кiсткi над отвором ше́блу. (Sheol h7585) **8** Бо до Тебе, о Господи, Владико, мої очі, на Тебе надiюсь — не зруйну́вай мого життя! **9** Бережи Ти від пáстки мене, що на мене поставили, та від тенéт переступників! **10** Хай безбожні попадають рáзом до сítки своєї, а я промину́!

142 Псалом навчáльний, Давида, коли він був у печері. Молитва. Мій голос до Господа, — я кличу, мій голос до Господа, — я блага́ю! **2** Перед обличчям Його вилива́ю я мову свою, про недолю свою я розка́зую перед обличчям Його́, **3** коли омліва́є мій дух у мені. А Ти знаєш дорогу мою: на дорозі, якою хожу́, пáстку для мене сховали! **4** Правóруч поглянь і побач: немає нікого знайомого, загинув приту́лок від мене, ніхто не питає за душу мою. **5** Я кличу до Тебе, о Господи, я кажу́: „Ти моє пристановище, доля

моя у країні живих!“ **6** Прислухайся ж Ти до благання мого́, бо зробився я зовсім нужде́ний! Визволь мене від моїх переслiдників, бо стали сильніші від мене вони! **7** Виведи душу мою із в'язни́ці, щоб славити И́мéння Твоє! Праведні оточать мене, як учиниш добро надо мною!

143 Псалом Давидів. **2** І на суд не вступай із рабом Своїм, — бо жоден живий перед обличчям Твоїм справедливим не буде! **3** Бо неприя́тель переслiдує душу мою, то́пче живу́ю мою до землі. Посадив мене в те́мряву, як мерцiв цього́ світу! **4** Омліва́є мій дух у мені, кам'я́ніє в нутрі моїм серце моє. **5** Я загаду́ю дні стародавні, над усіма Твоїми чинами роздúмую, говорю́ про діла Твоїх рук. **6** Я рúки свої простягаю до Тебе, душа моя пра́гне Тебе, як' пересóхла земля! (Сéла) **7** Поспи́ши мене вiслухати, Господи, — дух мій кiнча́ється! Не ховай Ти від мене обличчя Свого́, і нехай я не б́уду подiбний до тих, хто схóдить до грóбу! **8** Об'я́ви мені вранці Своє милосердя, бо на Тебе надiюсь, повідóм Ти мене про дорогу, якою я маю ходи́ти, бо до Тебе підно́шу я душу свою́! **9** Уряту́й мене, Господи, від моїх ворогiв, бо до Тебе вдаю́ся! **10** Навчи мене волю чинити Твою́, бо Ти Бог мій, — добрий Дух Твій нехай попровáдить мене по рівни́й землі! **11** Ради Ймення Свого, о Господи, оживи мене, Своєю правдою виведи душу мою від недо́лі! **12** А в Своїм милосерді пони́щ моїх ворогiв, і ви́губи всіх, хто нена́видить душу мою, бо я — раб Твій!

144 Давидів. **2** Він моє милосердя і тверди́ня моя, форте́ця моя та моя охоро́на мені, Він мій щит, і я до Нього вдаю́ся, Він мій наро́д підбива́є під мене! **3** Господи, що́ то людина, що́ знаєш її, що́ то син лю́дський, що́ зважаєш на нього? **4** Людина стала до пáри подiбна, її дні — як та тiнь проминiща! **5** Господи, нахили Своє небо, — й зйiди́, доторкни́ся до гір, — і вони задимiють! **6** Забли́ши блискави́цею, й їх розпорóш, пошли Свої стрiли, і їх побентéж! **7** Пошли з висоти Свою руку, й мене порятуй, і визволь мене з вод великих, від руки чужинцiв, **8** що їхні уста промовляють неправду, а їхня прави́ця — прави́ця зрадли́ва! **9** Боже, я пісню нову́ заспiваю́ Tobi, на áрфi десятистру́нній заграю́ Tobi, **10** що Ти перемо́гу царям пода́єш, що рятую́єш Давида, Свого раба, від лихого мечá! **11** Порятуй же мене й збережи Ти мене від руки чужинцiв, що їхні уста промовляють марно́ту, а їхня прави́ця — прави́ця зрадли́ва, **12** щоб були́ сини наші, немов саджанці, ви́плекані в їхній мо́лодості, наші дiчки — немов ті на́ржні стовпи́, вiтесані на окрáсу пала́ти! **13** Повні наші

комóри, — вони видають найрiзніше, кóтяться тисячами наші вiвци та кóзи, десятками тисяч по наших подвiр'ях розплóджуються! **14** Ситі наші бики, немає пригóд і немає хворóби, і на вулицях наших нема нарікань! **15** Блаженний нарóд, що йому так ведéться, блаженний нарóд, що Господь — йому Бог!

145 Хвала Давидова. **2** Я кожного дня Тебе благословлятиму, і хвалитиму Ймéння Твоє повiк-вiку! **3** Великий Господь і прослáвлений вéльми, і недослiдiме велiччя Його! **4** Рiд рóдовi буде хвалити дiлá Івої, і будуть могúтність Твою виявляти! **5** Про пишну славу велiччя Твого, про справи чудóвні Твої розповiм! **6** Будуть казати про силу грізнiх Твоiх чинiв, а про вéлич Твою — розповiм я про неї. **7** Пáм'ять про добрiсть велику Твою сповiщáтимуть, і будуть спiвати про правду Твою! **8** Щéдрих і милосердний Господь, довготерпéливий й многомилостивий, **9** Господь добрий до всiх, а Його милосердя — на всi Його твóрива! **10** Тебе, Господи, слáвити будуть усi Твої твóрива, а святi Твої Тебе благословлятимуть, **11** про славу Царства Твого звiщáтимуть, про могутність Твою говорiтимуть, **12** щоб лóдським синам об'явити про могутність Йогó та про славу велiччя Царства Йогó! **13** Царство Твоє — царство всiх вiкiв, а влáда Твоя — по всi роди! **14** Господь пiдпирає всiх пáдаючих, усiх зiгнутих Він випростóвує! **15** Очi всiх уповáють на Тебе, і Ти їм поживу даєш своєчасно, **16** Ти руку свою відкривáєш, — і все, що живе, Ти зичливо годуєш! **17** Господь справедливий на кожній дорозi Своїй, і милостивий у всiх Своїх учiнках, **18** Господь близький всiм, хто звивáє до Нього, хто правдою кличе Йогó! **19** Волю тих, хто боїться Його, Він сповняє, і благáння їх чує та їм помагає, — **20** Господь береже тих усiх, хто любить Його, а безбожних усiх Він понищить! **21** Славу Господню устá мої будуть звiщáти, і благословлятиме кожне тiло святе Його Ймення на вiки вiкiв!

146 Алiлуя! **2** хвалитиму Господа, поки живу, спiватиму Богу моéму, аж поки iсную! **3** Не надiйтесь на князiв, на лóдського сина, бо в ньому спасiння нема: **4** виийде дух Його — і він до своєї землi повертáється, — того дня Його задуми гинуть! **5** Блаженний, кому́ Його поміч — Бог Яковiв, що надiя Його — на Господа, Бога Йогó, **6** що небо та землю вчинив, море й усе, що є в них, що правди пильнує навiки, **7** правосуддя вчиняє покрiвдженем, що хлiба голодним дає! Господь в'язнiв розв'язує, **8** Господь очi слiпим відкриває, Господь випростóвує зiгнутих,

Господь милує праведних! **9** Господь обороняє прихóдкiв, сироту́ та вдовицю пiдтримує, а дорогу безбожних викрiвлює! **10** Хай царює навiки Господь, Бог твiй, Сiоне, iз роду у рiд! Алiлуя!

147 Хвалiть Господа, — добрий бо Він, виспiвайте нашому Богу, — приємний бо Він, — Йому подобáє хвалá! **2** Господь Єрусалима буде, збирає вигнáнцiв Iзраiлевих. **3** Він зламаносérдних лiкує, і їхнi рани болючi обв'язує, **4** вираховує Він число зóрям, і кожний iз них дає ймéння. **5** Великий Господь наш, та дужий на силi, Його мудрости мiри нема! **6** Господь пiдiймає слухняних, безбожних понижує аж до землi. **7** Дайте вiдповiдь Господу нашому вдячною пiснею, заграйте для нашого Бога на гóслах: **8** Він хмарами небо вкриває, приготóвлює дощ для землi, обрóщує гори травою, **9** худобi дає її корм, воронятам — чого вони кличуть! **10** Не в силi коня уподóба Його, і не в члéнах лóдини Його закохáння, — **11** Господь любить тих, хто боїться Його, хто надiю складає на милiсть Його! **12** Хвали Господа, Єрусалиме, прославляй Свого Бога, Сiоне, **13** бо змiцняє Він засуви брам твоiх, синiв твоiх благословляє в тобi, **14** чинить мир у границi твоїй, годує тебе пшеницею щирою, **15** посилає на землю наказá Свого, — дуже швидко летить Його Слово! **16** Дає снiг, немов вóвну, розпорóшує пáморозь, буци́м то пóрох, **17** Він кидає лiд Свiй, немов тi кришки, — і перед морозом Його хто устóить? **18** Та Він пошлé Своє слово, — та й розтóпить Його, Своiм вiтром повiє, — вода потече! **19** Своє слово звiщає Він Якову, постановi Свої та Свої правосуддя — Iзраiлю: **20** для жодного лóду Він так не зробив, — той не знають вони правосуддя Його! Алiлуя!

148 Алiлуя! **2** Хвалiте Його, всi Його Анголи́, хвалiте Його, усi вiйська Йогó: **3** Хвалiте Його, сонце й мiсяцю, хвалiте Його, усi зóрi ясні! **4** Хвалiте Його, небесá iз небéс, та води, що над небесáми! **5** Нехай Господа хвалять вони, бо Він наказáв, — і створились вони, **6** Він їх поставив на вiчні вiкi, дав наказá, — і не перестóплять Його! **7** Хвалiть Господа тáкож з землi: риби великi й безóднi усi, **8** огонь та град, снiг та туман, вiтер бурхливий, що виконує слово Йогó, **9** гóри та пáгiрки всi, плiдне дерево та всi кедрини, **10** звiрина́ й вся худóба, все плазúюче та птáство крилате, **11** зéмнi царi й всi нарóди, князi та всi сúдди землi, **12** юнаки́ та дiвицi, старi рáзом iз дiтьми, — **13** нехай усi хвалять Господне Ім'я́, бо Йогó тiльки Ймéння звеличилось, велiчнiсть Його на землi

й небеса́х! **14** Він рога народу Сво́єму підні́с!
Слава всім богобійним Йо́го, дітям Ізраї́левим,
наро́дові, що до Нього близький! Алілу́я!

149 Алілу́я! **2** Хай Ізраї́ль радіє Творце́м
сво́ім, хай Царем сво́ім тіша́ться діти
Сіону! **3** Нехай славля́ть Ім'я́ Йо́го та́нцем, нехай
виграва́ють для Нього на бу́бні та гу́слах, **4**
бо знахо́дить Госпо́дь уподо́бу в наро́ді Сво́ім,
прикраша́є покі́рних спасі́нням! **5** Хай радію́ть
у славі́ святі́, хай співа́ють на ло́жах своїх, **6**
просла́влення́ Бога — на їхніх уста́х, а меч
обосі́чний — ув їхніх рука́х, **7** щоб чинити між
племе́нами по́мсту, між наро́дами — ка́ри, **8**
щоб їхніх царі́в пов'язати кайдана́ми, а їхніх
вельмо́ж — ланцюга́ми, **9** щоб між ними чини́ти
суд написа́ний! Він — вели́чність для всіх
богобійних! Алілу́я!

150 Алілу́я! Хвалі́ть Бога в святині́ Йо́го,
хвалі́те Йо́го на могу́тнім Йо́го небозво́ді!
2 Хвалі́те Йо́го за чіни́ могутні́ Йо́го, хвалі́те
Йо́го за могу́тню вели́чність Йо́го! **3** Хвалі́те
Йо́го звуком тру́бним, хвалі́те Йо́го на арфі́
та гу́слах! **4** Хвалі́те Йо́го на бу́бні та та́нцем,
хвалі́те Йо́го на стру́нах та флейті́! **5** Хвалі́те
Йо́го на цимба́лах дзві́нких, хвалі́те Йо́го на
цимба́лах гучні́х! **6** Все, що ди́хає, — хай Господа́
хва́лить! Алілу́я!

Приповісті

1 Приповісті Соломона, сина Давидового, царя Ізраїлевого, — **2** щоб пізнати премудрість і карність, щоб зрозуміти розсудні слова, **3** щоб прийняти напоумлення мудрости, праведности, і права й простоти, **4** щоб мудрости дати простодушним, юнакові — пізнання й розважність. **5** Хай послухає мудрий — і примножить науку, а розумний здобуде хай мудрих думок, **6** щоб пізнати ту приповідь та загадкове говорення, слова мудреців та їхні загадки. **7** Страх Господній — початок премудрости, — нерозумні погорджують мудрістю та напучуванням. **8** Послухай, мій сину, напучення батька свого, і не відкидай науки матері своєї, — **9** вони бо хороший вінок для твоєї голови, і прикраса на шию твою. **10** Мій сину, як грішники будуть тебе намовляти, — то з ними не згоджуйся ти! **11** Якщо скажуть вони: „Ходи з нами, чатуймо на кров, безпричинно засядьмо на неповинного, **12** живих поковтаймо ми їх, як шебл, та здорових, як тих, які сходять до гробу! (Sheol h7585) **13** Ми знайдемо всіляке багатство цінне, переповнено здобиччю наші хаті. **14** Жеребків свій ти кинеш із нами, — буде саква одна для всіх нас“, — **15** сину мій, — не ходи ти дорогою з ними, спини ногу свою від їхньої стьжки, **16** бо біжать їхні ноги на зло, і поспішають, щоб кров проливати! **17** Бож надармо поставлена сітка на очах усього крилатого: **18** то вони на кров власну чатують, засідають на душу свою! **19** Такі то дороги усіх, хто аздрій чужого добра: воно бере душу свого власника! **20** Кличе мудрість на вулиці, на площах свій голос дає, **21** на шумливих місцях проповідує, у місті при входах до брам вона каже слова свої: **22** „Доки ви, нерозумні, глупоту любитимете? Аж доки насмішники будуть кохатись собі в глузуванні, а безглузді ненавидіти будуть знаній? **23** Зверніться ж ви до картання мого, — ось я вилию вам духа свого, сповіщу вам слова свої! **24** Бо кликала я, та відмовились ви, простягла була руку свою, та ніхто не прислухувався! **25** І всю раду мою ви відкинули, картання ж мого не схотіли! **26** Тож у вашім нещасті сміятися буду і я, насміхатися буду, як прийде ваш страх. **27** Коли прийде ваш страх, немов вихор, і привалиться ваше нещастя, мов буря, як прийде недоля та утиск на вас, **28** тоді кликати будуть мене, але не відповім, будуть шукати мене, та не знайдуть мене, — **29** за те, що науку зненавиділи, і не вибрали страху Господнього, **30** не хотіли поради моєї, погорджували всіма моїми докорами! **31** І тому

хай їдять вони з плоду дороги своєї, а з порад своїх хай насичаються, — **32** бо відступство безумних заб'є їх, і безпечність безтямних їх вигубить! **33** А хто мене слухає, той буде жити безпечно, і буде спокійний від страху перед злом!“

2 Сину мій, якщо приймеш слова мої ти, а накази мої при собі заховаєш, **2** щоб слухало мудрости вухо твоє, своє серце прихилиш до розуму, **3** якщо до розсудку ти кликати будеш, до розуму кликатимеш своїм голосом, **4** якщо будеш шукати його, немов срібла, і будеш його ти пошукувати, як тих схованих скарбів, — **5** тоді зрозумієш страх Господній, і знайдеш ти Богопізнання, — **6** бо Господь дає мудрість, з Його уст — знання й розум! **7** Він спасіння ховає для щирих, мов щит той для тих, хто в невинності ходить, **8** щоб справедливих стежок стерегти, і береже Він дорогу Своїх богобійних! **9** Тоді ти збагнеш справедливості та право, і простоту, всіляку дорогу добра, **10** бо мудрість увійде до серця твого, і буде приємне знання для твоєї душі! **11** розважність тоді тебе пильнуватиме, розум тебе стерегтиме, **12** щоб тебе врятувати від злої дороги, від людині, що каже лукаве, **13** від тих, хто стежки простоти покидає, щоб ходити дорогами темряви, **14** що тішається, роблячи зло, що радіють крутістьми злого, **15** що стежки їхні круті, і відходять своїми путями, — **16** щоб тебе врятувати від блудниці, від чужинки, що мовить м'якенькі слова, **17** що покинула друга юнацтва свого, а про заповіт свого Бога забула, — **18** вона бо із домом своїм западеться у смерть, а стежки її — до померлих, **19** ніхто, хто входить до неї, не вернеться, і стежки життя не досягне, — **20** щоб ходив ти дорогою добрих, і стежки справедливих беріг! **21** Бо замешкають праведні землю, і невинні зостануться в ній, **22** а безбожні з землі будуть вигублені, і повиринаються з неї невірні!

3 Сину мій, не забудь ти моєї науки, і нехай мої заповіді стережуть твоє серце, **2** бо примножать для тебе вони довготу твоїх днів, і років життя та спокію! **3** Милість та правда нехай не залишать тебе, — прив'яжи їх до шиї своєї, напиши їх на таблиці серця свого, — **4** і знайдеш ти ласку та добру премудрість в очах Бога й людині! **5** Надійся на Господа всім своїм серцем, а на розум свій не покладайся! **6** Пізнавай ти Його на всіх дорогах своїх, і Він випростує твої стежки. **7** Не будь мудрий у власних очах, — бійся Господа та ухилийся від злого! **8** Це буде ліком для тіла твого, напбєм для кістей твоїх. **9** Шануй Господа із маєтку свого, і

з початку всіх плідів своїх, — **10** і будуть комори твої переповнені ситістю, а чавила твої будуть переливатись вином молодім! **11** Мій сину, карання Господнього не відкидай, і картання Його не вважай тягарем, — **12** бо когось Господь любить, картая того, і кохає, немов батько сина! **13** Блаженна людина, що мудрість знайшла, і людина, що розум одержала, **14** бо ліпше надбання її від надбання срібля, і від щирого золота ліпший прибуток її, **15** дорожка за перли вона, і всіляке жадання твоє не зрівняється з нею. **16** Довгість днів — у правіці її, багатство та слава — в лівіці її. **17** Дороги її — то дороги приємності, всі стежки її — мир. **18** Вона дерево життя для тих, хто тримається міцно її, і блаженний, хто держить її! **19** Господь мудрістю землю заклав, небо розумом міцно поставив. **20** Знанням Його порозкривались безодні, і кроплять росою ті хмари. **21** Мій сину, нехай від очей твоїх це не відходить, стережи добрий розум і розважність, **22** і вони будуть життям для твоєї душі, і прикрасою шиї твоєї, — **23** Тоді підеш безпечно своєю дорогою, а нога твоя не спотикнеться! **24** Якщо покладешся — не будеш боятись, а ляжеш, то буде приємний твій сон. **25** Не будеш боятись наглого страху, ні бурі безбожних, як прийде, — **26** бо твоєю надією буде Господь, і Він пильнуватиме ногу твою, щоб вона не зловилась у пастку! **27** Не стримуй добра потребуючому, коли в силі твоєї руки це вчинити, **28** не кажи своїм ближнім: „Іди, і знову прийди, а завтра я дам“, коли маєш з собою. **29** Не вибрюй лихого на свого ближнього, коли він безпечно з тобою сидить. **30** Не сварися з людиною дармо, якщо злого вона не вчинила тобі. **31** Не заздри насильникові, і ні однієї з доріг Його не вибирай, **32** бо брідить Господь крутіями, а з праведними в Нього дружба. **33** Прокляття Господнє на домі безбожного, а мешкання праведних Він благословить, — **34** з насмішників Він насміхається, а покірливим милість дає. **35** Мудрі славу випадковують, а нерозумні носитимуть сором.

4 Послухайте, діти, напучення батькового, і прислухайтесь, щоб навчитися розуму, **2** бо даю я вам добру науку: законна мого не кидайте, **3** бо сином у батька свого я був, пещений й єдиний у неньки свої. **4** І навчав він мене, і мені говорив: Нехай держиться серце твоє моїх слів, стережи мої заповіді та й живи! **5** Здобудь мудрість, здобудь собі розум, не забудь, і не цурайся слів моїх уст, — **6** не кидай її — й вона буде тебе стерегти! кохай ти її — й вона буде тебе пильнувати! **7** Початок премудрости — мудрість здобудь, а за весь свій маєток здобудь

собі розуму! **8** Тримай її високо — і підійме тебе, ушанує тебе, як її ти пригорнеш: **9** вона дасть голові твоїй гарний вінок, пишну корону тобі подарує! **10** Послухай, мій сину, й бери ти слова мої, і помножаться роки твоего життя, — **11** дороги премудрости вчу я тебе, стежками прямими проваджу тебе: **12** коли підеш, то крок твій не буде тісний, а коли побіжиш — не спіткнешся! **13** Міцно тримайся напучування, не лишай, його стережи, — воно бо життя твоє! **14** На стезьку безбожних не йди, і не ходи на дорогу лихих, — **15** покинь ти її, не йди нею, усунься від неї й мина, — **16** бо вони не заснуть, якщо злого не вчинять, відіймуться сон їм, як не зроблять кому, щоб спіткнувся! **17** Бо вони хліб безбожжя їдять, і вино грабежу попивають. **18** А путь праведних — ніби те світло ясне, що світить все більше та більше аж до повного дня! **19** Дорога ж безбожних — як темність: не знають, об що спотикнуться. **20** Мій сину, прислухайся до моїх слів, до речей моїх ух своє нахили! **21** Нехай не відійдуть вони від очей твоїх, бережи їх в середині серця свого! **22** Бо життя вони тим, хто їх знайде, а для тіла усього його лікування. **23** Над усе, що лише стережеться, серце своє стережи, бо з нього походить життя. **24** Відкинь ти від себе лукавство уст, віддали ти від себе крутість губ. **25** Нехай дивляться очі твої уперед, а повіки твої нехай перед тобою простують. **26** Стежку ніг своїх вірівняй, і стануть міцні всі дороги твої: **27** не вступайся ні вправо, ні вліво, — усунь свою ногу від зла!

5 Мій сину, на мудрість мою уважай, нахили своє ухо до мого розуму, **2** щоб розважність ти міг стерегти, а пізнання — хай уста твої стережуть! **3** Бо крапають солодош губи блудниці, а уста її від оливи масніші, **4** та гіркий їй кінець, мов полін, гострий, як меч обосічний, — **5** її ноги до смерти пускаються, шеблу тримаються кроки її! (Sheol h7585) **6** Вона путь життя не урівнює, її стежки непевні, і цього не знає вона. **7** Тож тепер, мої діти, мене ви послухайте, не відходьте від слів моїх уст: **8** віддали ти від неї дорогу свою, і не зближайся до дверей її дому, **9** щоб слави своєї ти іншим не дав, а роки свої — для жорстокого, **10** щоб чужі не наситились сили твоєї й маетку твою в чужім домі! **11** І будеш стогнати при своєму кінці, як знеможеться тіло твоє й твої сили, **12** і скажеш: „Як ненавидів я те напучування, а картання те серце моє відкидало! **13** І не слухав я голосу своїх учителів, і уха свого не схилив до наставників. **14** Трощи не був я при кожному злому, в середині збору й громади!“ **15** Пий воду

з криниці своєї, і текуче з свого колбдязя: **16** чи ж мають на вулицю вилити бути джерела твої, а на площі — потоки твоєї води? — **17** Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою! **18** Хай твоє джерело буде благословенне, і радій через жінку твоїх юних літ, — **19** вона ланя любовна та сёрна прекрасна, її пёрса напоять тебе кожнoчасно, — впивайся ж назавжди коханням її! **20** І нащо, мій сину, ти маєш впиватись блудницею, і нащо ти будеш пригортати груди чужинки? **21** Бож перед очима Господніми всі дороги людини, і стежки її всі Він рівняє: **22** власні провини безбожного схоплять його, і поворобзяв свого гріха буде зв'язаний він, **23** помиратиме він без напучування, і буде блукати в великій глупоті своїй!

6 Мій сину, якщо поручився ти за свого ближнього, дав руку свою за чужого, — **2** ти попався до пастки з-за слів своїх уст, схоплений ти із-за слів своїх уст! **3** Учини тоді це, сину мій, та рятуєш, бо впав ти до рук свого ближнього: іди, впади в порох, і на ближніх своїх напирай, **4** не дай сну своїм очам, і дрімання повікам своїм, **5** рятуєся, як сёрна, з рукі, і як птах із руки птахолёва! **6** Іди до мурашки, лінюху, поглянь на дороги її — й помудрій: **7** нема в неї володаря, ані урядника, ані правителя; **8** вона заготовлює літом свій хліб, збирає в жнива свою їжу. **9** Аж доки, лінюху, ти будеш вилежуватись, коли ти зо сну свого встанеш? **10** Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полёжати, — **11** і прийде, немов волоцюга, твоя незаможність, і злидні твої, як озбрóений муж! **12** Людина нікчёмна, чоловік злочинний, він ходить з лукавими устами, **13** він моргає очима своїми, шургає своїми ногами, знакі подає пальцями своїми, **14** в його серці лукавство вибóрює зло кожнoчасно, сваркі розсиває, — **15** тому нагло приходить погибіль його, буде раптом побитий — і ліку нема! **16** Оцих шість ненавидить Господь, а ці сім — то гидота душі Його: **17** очі пишні, брехливий язик, і рúки, що кров неповинну ллють, **18** серце, що плéкає злочинні думки, ноги, що сквапно біжать на лихе, **19** свідок брехливий, що брэхні роздмухує, і хто розсиває сваркі між братів! **20** Стережи, сину мій, заповідь батька свого, і не відкидай науки матері своєї! **21** Прив'яжи їх на серці своєму назавжди, повсь їх на шиї своїй! **22** Вона буде провóдити тебе у ході, стерегтиме тебе, коли будеш лежати, а пробудишся — мовити буде до тебе! **23** Бо заповідь Божа — світильник, а наука — то світло, дорóга ж життя — то навчальні картання, **24**

щоб тебе стерегти від злосливої жінки, від облéсливого язика чужинки. **25** Не жадай її врóди у серці своїм, і тебе хай не візьме своїми повіками, — **26** Бо вартість розпóсної жінки — то боханець хліба, а жінка заміжня вловлює душу цінну... **27** Чи візьме людина огонь на лоно своє, — і óдїж її не згорить? **28** Чи буде людина ходити по вугіллю розпáленому, і не попáляться ноги її? **29** Так і той, хто вчащає до жінки свого ближнього: не буде некараним кожен, хто доторкнётся до неї! **30** Не погóрджують злóдієм, якщо він украде, щоб рятувати життя своє, коли він голодує, **31** та як буде він знайдений, — всéро він відшкодує, віддасть все майно свого дому! **32** Хто чинить перёлуб, не має той розуму, — він знищує душу свою, — **33** побої та сором він знайде, а ганьба його не зітрётся, **34** бо зázдрощі — лютість мужчини, і не змилосёрдиться він у день помсти: **35** він не зверне уваги на жоден твій викуп, і не схоче, коли ти гостинця прибільшиш!

7 Сину мій, бережи ти слова мої, мої ж заповіді заховай при собі, **2** бережи мої заповіді — та й живи, а наука моя — немов в óчах твоїх та зиніця, **3** прив'яжи їх на пáльцях своїх, напиши на таблиці тій серця свого! **4** На мудрість скажи: „Ти сестра моя!“ а розум назви: „Мій довірений!“ **5** щоб тебе стерегти від блудниці, від чужинки, що мовить м'якёнькі слова. **6** Бо я визирáв був в вікно свого дому, через ґрати мого вікна, **7** і приглядався до невёж, розглядався між млободю. І юнак ось, позбáвлений розуму, **8** проходив по ринку при розі його, і ступив по дорозі до дому її, **9** коли вітерець повівав був увечорі дня, у тёмряві ночі та мóроку. **10** Аж ось жінка в убранні блудниці назустріч йому, із серцем підступним, **11** галаслива та непогамована, її нóги у домі своїм не бувають: **12** раз на вулиці, раз на майдáнах, і при кожному розі чатує вона. **13** І вхопила вона його млічно та й поцїлувала його, безсорóмним зробила обличчя своє та й сказала йому: **14** „У мене тепер мирні жертви, — вїповнила я сьогóдні обіти свої! **15** Тому то я вийшла назустріч тобі, пошукати обличчя твого, — і знайшла я тебе! **16** Килима́ми я вїстелила своє лóже, — тканинами різних кольóрів з єгипетського полотна, **17** постёлю свою я посіпала мїррою, алём та цинамо́ном. **18** Ходи ж, аж до ранку впивáтися будем коханням, любов'ю на́тїшимось ми! **19** Бо вдома нема чоловіка, — пішов у далеку дорогу: **20** вузлик сріблá він узав в свою руку, — хіба на день пóвні поверне до дому свого“. **21** Прихили́ла його велемо́вством своїм, облéсливістю своїх губ його звáбила, — **22** він ра́птом за нею пішов,

немов віл, до зарізу прова́джений, і немов пес, що ведуть його на ланцю́гу до ув'язнення, **23** як той птах, поспішає до сітки, і не знає, що це на життя його па́стка ... **24** А тепер, мої діти, мене ви послу́хайте, і на слова моїх уст уважа́йте: **25** Хай не збóчує серце твоє на дороги її, не блукай ти стежкáми її, **26** бо вона багатьох уже т́рупами кинула, і числénні всі, нею забиті! **27** Її дім — до ше́блу доро́ги, що прова́дять до смертних кімнáт. (Sheol h7585)

8 Чи ж мудрість не кличе, і не подає свого голосу розум? **2** На верхів'ях холмів, при доро́зі та на перехрест'ях стоїть он вона! **3** При брамах, при вході до міста, де входить́ся в двері, там голосно кличе вона: **4** „До вас, мужі, я кличу, а мій голос до лю́дських синів: **5** Зрозумі́йте но, не́уки, мудрість, зрозумі́йте ви розум, безглу́дзі! **6** Послу́хайте, я бо шляхéтне кажú, і відкритт́я моїх губ — то простóта. **7** Бо правду говорять устá мої, а лукавство — гидóта для губ моїх. **8** Всі слова моїх уст справедливі, нема в них крутй́ства й лукавства. **9** Усі вони прб́сті, хто їх розумі́є, і щирі для тих, хто знахóдить знáння. **10** Візьміть ви картáння мое, а не срі́бло, і знáння, добірні́ше від щирого золота: **11** л́пша бо мудрість за пёрли, і не рівняються їй всі клейно́ди! **12** Я, мудрість, живу разом з розумом, і знахóджу пізнáння розва́жне. **13** Страх Господній — лихе все нена́видіти: я нена́виджу п́ху та гордість, і доро́гу лиху та лукаві устá! **14** В мене рада й огля́дність, я розум, і сила у мене. **15** Мною царю́ють царі, а законода́вці пра́в справедливі встановлю́ють. **16** Мною пра́влять владики й вельмо́жні, всі праведні су́дді. **17** Я кохаю всіх тих, хто кохає мене, хто ж шукає мене — мене зна́йде! **18** Зо мною багатство та слава, тривáлий ма́сток та правда: **19** л́пший плід мій від щирого золота й золота чистого, а прибуток мій л́пший за срі́бло добірне! **20** Путт́ю праведною я ходжу́, поміж правних стежóк, **21** щоб дати багатство в спáдщину для тих, хто кохає мене, — і я понапóвнюю їхні скарби́ці! **22** Госпо́дь мене мав на почáтку Своєї доро́ги, перше чинів Своїх, сперво́віку, — **23** відвіку була я встанов́лена, від почáтку, від правіку землі. **24** Нарóджена я, як безо́день ще не бу́ло, коли не було ще джерéл, водою обтя́жених. **25** Нарóджена я, поки го́ри поставлені ще не бу́ли, давні́ше за па́гірки, **26** коли ще землі не вчинив Він, ні піль, ні початкóвого поро́ху всéсвіту. **27** Коли приправля́в небеса́ — я бу́ла́ там, коли ќруга вставля́в на пове́рхні безо́дні, **28** коли хмари умі́щював Він нагорі́, як джерéла безо́дні змі́цняв, **29** коли клав Він для моря уста́ва його,

щоб його бере́гів вода не перехóдила, коли ставив оснóви землі, — **30** то я ма́йстром у Нього бу́ла, і була я весéлошами день-у-день, раді́ючи перед обличч́ям Його кожнóчасно, **31** раді́ючи на земні́м ќрузі Його, а забáва моя — із синами лю́дськими! **32** Тепер же, послу́хайте, діти, мене, і блажéнні, хто буде доро́ги мої стере́гти! **33** Навча́ння послу́хайте й мудрим ста́ньте, і не відступа́йте від нього! **34** Блажéнна лю́дина, яка мене слуха́є, щоб пильну́вати при двéрях моїх день-у-день, щоб одві́рки мої бере́гти! **35** Хто бо знахóдить мене, той знахóдить житт́я, і одержу́є милість від Господа. **36** А хто проти мене грі́шіть, ограбóвує душу свою; всі, хто мене нена́видить, ті смерть покохали!“

9 Мудрість свій дім збудувала, сім стовпів своїх в́йтесала. **2** Зарі́зала те, що було на зарі́з, змішала вино своє, і трапéзу свою приготóвила. **3** Дівчат своїх вислала, і кличе вона на висóтах міськйх: **4** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, говорить йому: **5** „Ходіть, спожива́йте із хлі́ба мого́, та пийте з вина, що його́ я змішала! **6** Поки́ньте глупóту — і буде́те жити, і ході́те доро́гою розуму!“ **7** Хто картáє насмі́шника, той собі га́ньбу бере, хто ж безбожникові виговору́є, сором собі набува́є. **8** Не доріка́й пересмі́шникові, щоб тебе не зненáвидів він, ви́картай мудрого — й він покоха́є тебе. **9** Дай мудрому — й він помудрі́є ще, навчи праведного — і при́більшить він мудрости! **10** Страх Госпо́дній — початок премудрости, а пізнáння Святого — це розум, — **11** бо мною помно́жаться дні тво́ї, і додаду́ть тобі ро́ків житт́я. **12** Якщо ти змудри́в — то для себе змудри́в, а як станеш насмі́шником, сам понесéш! **13** Жінка безглу́зда крикли́ва, нерозумна, і нічого не знає! **14** Сідає вона на сидінні́ при вході до дому сво́го, на висóкостях міста, **15** щоб клика́ти тих, хто доро́гою йде, хто путт́ю своєю́ просту́є: **16** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, то ка́же йому́: **17** „Вода кра́дена — солодка, і при́ємний прихóваний хлі́б“. **18** І не відає він, що са́мі там мерці́, у гли́бинах ше́блу — за́прб́шені нею! (Sheol h7585)

10 Син мудрий — поті́ха для батька, а син нерозумний — то смуток для не́ньки його. **2** Не допоможуть непра́ведні ска́рби, а справедли́вість від смерті визво́лює. **3** Не допустить Госпо́дь голоду́вати душу праведного, а набу́ток безбожників згине. **4** Леда́ча рука до убóзтва ве́де, рука ж робот́яща збагачу́є. **5** Хто лі́том збира́є — син мудрий, хто ж дрі́має в жни́ва — син безпутний. **6** Благослове́нства на

голову праведного, а уста безбожним прикриє насильство. **7** Пам'ять про праведного — на благословення, а ймення безбожних загине. **8** і замість нього безбожний іде. **9** Свого Заповіді мудросердий приймає, але дурногубий впаде. **9** Хто в невинності ходить, той ходить безпечно, а хто кривить дороги свої, буде виявлений. **10** Хто оком моргає, той смуток дає, але дурногубий впаде. **11** Уста праведного — то джерело життя, а уста безбожним прикриє насильство. **12** Ненависть побуджує сварки, а любов покриває всі віни. **13** В устах розумного мудрість знаходиться, а різка — на спини безглаголюючого. **14** Приховують мудрі знання, а уста нерозумного — близькі до загибелі. **15** Маєток багатого — місто твердинне його, погібіль убогих — їхні злидні. **16** Дорібок праведного — на життя, прибуток безбожного — в гріх. **17** Хто напучування стереже — той на стéжці життя, а хто нехтує картання, той блудить. **18** Хто ненависть ховає, в того губи брехливі, а хто наклепи ширить, той дурновірний. **19** Не бракує гріха в багатстві, а хто стримує губи свої, той розумний. **20** Язик праведного — то добірне срібло, а розум безбожних — мізерний. **21** Пасуть багатьох губи праведного, безглузді ж умирають з нерозуму. **22** Благословення Господнє — воно збагачає, і смутку воно не приносить з собою. **23** Нешляхетне робити — забáva невгласа, а мудрість — людині розумній. **24** Чого нечестивий боїться, те прийде на нього, а прагнення праведних сповняться. **25** Як буря, яка пронесеться, то й гине безбожний, а праведний має довічну основу. **26** Як оцет зубам, і як дим для очей, так лінивий для тих, хто його посилає. **27** Страх Господній примножує днів, а роки безбожних вкоротяться. **28** Сподівання для праведних — радість, а надія безбожних загине. **29** Дорога Господня — твердиня невинним, а загібіль — злочинцям. **30** Повік праведний не захитється, а безбожники не проживуть на землі. **31** Уста праведного дають мудрість, а лукавий язик буде втятий. **32** Уста праведного уподобання знають, а уста безбожних — лукавство.

11 Обманливі шальки — огида для Господа, а повна вага — це Його уподоба. **2** Прийде пишність, та прийде і ганьба, а з сумірними — мудрість. **3** Невинність простосердий веде їх, а лукавство зрадливих — їх вигубить. **4** Не допоможе багатство в день гніву, а справедливисть від смерті визволяє. **5** Справедливисть невинного дорогу йому випростовує, безбожний же падає через безбожність свою. **6** Справедливисть прямих їх рятує, а зрадливі захоплені будуть своєю захланністю. **7** При смерті людини

безбожної гине надія, зникає чекання людини нікчемної. **8** Виринається праведний з утіску, і замість нього безбожний іде. **9** Свого ближнього нищить лукавий устами, а знанням визволяються праведні. **10** Добром праведних місто радіє, а як гинуть безбожні — співає. **11** Благословенням чесних підноситься місто, а устами безбожних руйнується. **12** Хто погорджує ближнім своїм, той позбавлений розуму, а розумна людина мовчить. **13** Виявляє обмовник таємне, вірнодушний же справу ховає. **14** Народ падає з браку розумного проводу, при численності ж радників спасіння буває. **15** Зле робить, як хто за чужого поручується, хто ж поруку ненавидить, той безпечний. **16** Жінка чеснотна осягує слави, і пильні багатства здобудуть. **17** Людина ласкава душі своїй чинить добро, а жорстока замучує тіло своє. **18** Чинить діло безвартне безбожний, хто ж праведність сіє — заплату правдиву одержує. **19** Отак праведність є на життя, хто ж женється за злом, той до смерті зближається. **20** Серцем лукаві — огида для Господа, а хто в невинності ходить — Його уподоба. **21** Ручаюсь: не буде невинним лихий, а нащадок правдивих захований буде. **22** Золотая серéжка в свині на ніздрі — це жінка гарна, позбавлена розуму. **23** Жадання у праведних — тільки добро, надія безбожних — то гнів. **24** Дехто щедро дає, та ще додається йому, а дехто ховає над міру, та тільки бідніє. **25** Душа, яка благословляє, насичена буде, а хто поїть інших, — напобений буде і він. **26** Хто задержує збіжжя, того проклинає народ, хто ж поживу випрoдує, тому благословення на голову. **27** Хто прагне добра, той шукає вподобання, хто ж лихого жадає, то й прийде на нього воно. **28** Хто надію кладе на багатство своє, той впаде, а праведники зеленіють, як листя. **29** Хто нeряд уносить до дому свого, той вітер посяде, а дурноголовий розумному стане рабом. **30** Плід праведного — дерево життя, і мудрий життя набуває. **31** Коли праведний ось надолужується на землі, то тим більше безбожний та грішний!

12 Хто любить навчання, той любить пізнання, а хто докір ненавидить, той нерозумний. **2** Добрий від Господа має вподобання, а людину злих замірів осудить Господь. **3** Не зміцніться людина безбожністю, корінь же праведних не захитється. **4** Жінка чеснотна — корона для чоловіка свого, а засоромлююча — мов та гниль в його кістках. **5** Думки праведних — право, підступні заміри безбожних — омана. **6** Безбожних слова — чатування на кров, а уста невинних урятовують їх. **7** Перевернути безбожних — і вже їх нема, а дім праведних

буде стояти. **8** Хвалять людину за розум її, а кривосердий стає на погórду. **9** Лiпше прóстий, але роботя́щий на себе, від того, хто поважним себе видає, та хлiба позбавлений. **10** Пiклується праведний життям худоби своєї, а серце безбожних жорстоке. **11** Хто оброблює землю свою, той хлiбом насичується, хто ж за марницею гóниться, той позбавлений розуму. **12** Безбожний жадає ловити у сiтку лихих, а в праведних корень принóсить плодi. **13** Пастка злого — в грiху його уст, а праведний з утиску вийде. **14** Людина насичується добром з плоду уст, i зрòблене рук чоловіка до нього впадє. **15** Дорога безумця прямá в його óчах, а мудрий послухає ради. **16** Нерозумного гнiв пiзнається вiдрáзу, розумний же мóвчки ховає зневáгу. **17** Хто правду говорить, той виявлює праведність, а свiдок брехливий — оману. **18** Дехто говорить, мов коле мечём, язик же премудрих — то лiки. **19** Уста правдивi стоятимуть вiчно, а брехливий язик — лиш на хвилю. **20** В серцi тих, хто зло óре, — омана, а радiсть у тих, хто дорáджує мир. **21** Жодна кривда не трáпиться праведному, а безбожнi напóвняються лихом. **22** Уста брехливи — óгiда у Господа, а чiнячi правду — його уподóба. **23** Прихóвує мудра людина знання, а серце безумних глупóту викликує. **24** Роботя́ща рука панувáтиме, а лiнива данiною стане. **25** Тóга на серцi людини чавить її, добре ж слово її веселить. **26** Праведний вiвiдає свого путь, а дорога безбожних зведє їх самiх. **27** Не буде ледáчий пекти свого пóлову, а людина трудя́ща набуде ма́ток цiнний. **28** В путi праведности є життя, i на стежцi її нема смерти.

13 Син мудрий приймає картáння від батька, а насмiшник докóру не слухає. **2** З плоду уст чоловік споживає добрó, а жадóба зрадливих — насильство. **3** Хто уста свої стережє, той душу свою бережє, а хто губи свої розпускає, — на того погiбиль. **4** Пожадає душа лiнюхá, та дарёмно, душа ж роботя́щих насититься. **5** Ненáвидить праведний слово брехливе, безбожний же чинить лихе, i себе засорóмлює. **6** Праведність оберiгає невинного на дорозi його, а безбожність погублює грiшника. **7** Дехто вдає багачá, хоч нiчого не має, а дехто вдає бiдакá, хоч маєток великий у нього. **8** Викуп за душу людини — багатство її, а вбогий й докóру не чує. **9** Свiтло праведних вéсело свiтить, а свiтильник безбожних погáсне. **10** Тильки сварка пихóю зчиняється, а мудрiсть iз тим, хто рáдиться. **11** Багатство, заскóро здобує, — помénшується, хто ж збирає помáлу — примножує. **12** Задовга надiя — недóга для серця, а бажáння, що спóвнюється,

— це дерево життя. **13** Хто погóрджує словом Господнiм, той шкодить собi, хто ж страх має до заповiдi, тому надолужиться. **14** Наука премудрого — крини́ця життя, щоб вiддалитися від пасток смёрти. **15** Добрий розум принóсить приємність, а дорога зрадливих — погубá для них. **16** Кожен розумний за мудрiстю робить, а безумний глупóту показує. **17** Безбожний посóл у нещастя впадє, а вiрний посол — немов лiк. **18** Хто ламає по́uku — убо́зтво та гáньба то́му, а хто береже осторóгу — шанований вiн. **19** Вiконане побажáння приємне ду́шi, а вступитися від зла — то óгiда безумним. **20** Хто з мудримi ходить, той мудрим стає, а хто товаришує з безумним, той лиха набудє. **21** Грiшникiв зло доганяє, а праведним Бог надолужить добром. **22** Добрий лишає спáдок i ону́кам, маєток же грiшника схóваний буде для праведного. **23** Убогому буде багато поживи i з поля невинного, та деякi гинуть з безправ'я. **24** Хто стримує рiзку свою, той ненáвидить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для нього картáння. **25** Праведний iсть, скiльки схоче душа, живiт же безбожникiв зáвсiди брак вiдчуває.

14 Мудра жiнка будує свiй дiм, а безумна своєю рукою руйнує його. **2** Хто ходить в простóтi своiй, боiться той Господа, а в кóго дорóги кривi, той погóрджує Ним. **3** На устах безумця галу́зка пихi, а губи премудрих їх стережуть. **4** Де немає бикiв, там я́сла порожнi, а щедрiсть врожа́ю — у силi волá. **5** Свiдок правдивий не лже, а свiдок брехливий говорить неправду. **6** Насмiшник шукає премудрости, — та надарёмно, пiзнáння легкє для розумного. **7** Ходи здалека від людини безумно́i, i від того, в когó мудрих уст ти не бачив. **8** Мудрiсть розумного — то розумiння дороги своєї, а глупóта дурних — то омáна. **9** Нерозумнi смiються з грiхá, а мiж праведними — уподóбання. **10** Серце знає гiркóту своєї ду́шi, i в радiсть його не втручається iнший. **11** Буде вiгублений дiм безбожних, а намет безневiнних розквiтне. **12** Буває, дорóга людинi здається простою, та кiнець її — стежка до смерти. **13** Також iнодi i від смiху болить серце, i закiнчення радостi — сму́ток. **14** Хто пiдступного серця, насититься той iз дорiг своїх, а добра людина — iз чинiв своїх. **15** Вiрити безглу́здий в кожнiсiньке слово, а мудрий зважає на кро́ки свої. **16** Мудрий боiться й від злого вступає, нерозумний же гнiвається та смiливий. **17** Скорий на гнiв учиняє глупóту, а людина лукава зненáвиджена. **18** Нерозумнi глупóту впадкóвуюють, а мудрi знанням коронуються. **19** Поклóняються злi

перед добрими, а безбожники — при брамах праведного. **20** Убогий зненавиджений навіть ближнім своїм, а в багатого друзі численні. **21** Хто погорджує ближнім своїм, той грішить, а ласкавий до вбогих — блаженний. **22** Чи ж не блудять, хто оре лихе? А милість та правда для тих, хто оре добро. **23** Кожна праця принесе достаток, але праця уст в нестаток веде. **24** Корона премудрих — їхня мудрість, а вінець нерозумних — глупота. **25** Свідок правдивий визволяє душі, а свідок обманливий — брехні торочить. **26** У Господньому страху сильна надія, і Він пристановище дітям своїм. **27** Страх Господній — криниця життя, щоб віддалятися від пасток смерті. **28** У численності люду величність царя, а в браку народу — погибель володаря. **29** Терпеливий у гніві — багаторозумний, а гнівливий вчиняє глупоту. **30** Лягідне серце — життя то для тіла, а заздрість — гнилизна костей. **31** Хто тисне нужденного, той ображає свого Творця, а хто милостивий до вбогого, той поважає Його. **32** Безбожний у зло своє падає, а праведний повний надії й при смерті своїй. **33** Мудрість має спочінок у серці розумного, а що в нутрі безумних, те віяється. **34** Праведність люд підіймає, а беззаконня — то сором народів. **35** Ласка царева — рабів розумному, гнів же його — проти того, хто соромить його.

15 Лягідна відповідь гнів відвертає, а слово вразливе гнів підіймає. **2** Язик мудрих — то добре знання, а уста нерозумних глупоту висловлюють. **3** Очі Господні на кожному місці, — позирають на злих та на добрих. **4** Язик лягідний — то дерево життя, а лукавство його — заламання на дусі. **5** Зневажає безумний напучення батькове, а хто береже остерогу, стає розумніший. **6** Дім праведного — скарб великий, а в плоді безбожного — бєзлад. **7** Уста мудрих знання розсївають, а серце безглуздох не так. **8** Жертва безбожних — огїда для Господа, а молитва невинних — Його уподоба. **9** Господєві огида — дорога безбожного, а того, хто женеться за праведністю, Він кохає. **10** Люта кара на того, хто путь оставляє, а хто остерогу ненавидить, той умирає. **11** Шебл й Аваддон перед Господом, — тим більше серця синів людських! (Sheol h7585) **12** Насмїшник не любить картання собі, — він до мудрих не піде. **13** Радісне серце лице веселить, а при смутку сердечному дух приголомшений. **14** Серце розумне шукає знання, а уста безумних глупоту пасуть. **15** Нужденному всі дні лихі, кому ж добре на серці, у того гостїна постійно. **16** Лїпше мале у Господньому страху, ані ж скарб великий, та

тривога при тому. **17** Лїпша пожива ярїнна, і при тому любов, аніж тучний вїл, та ненависть при тому. **18** Гнївлива людина роздражнює сварку, терпелива ж у гнїві вспокоює за́колот. **19** Дорога лїнивого — то терновїння, а путь щирих — дорога гладка. **20** Мудрий син тішить батька свого, а людина безумна погорджує матір'ю своєю. **21** Глупота — то радість для нерозумного, а людина розумна дорогою простою ходить. **22** Ламаються задуми з браку поради, при численності ж радників сповняється. **23** Радість людині — у відповіді його уст, а слово на часі своєму — яке воно добре! **24** Путь життя для премудрого — угору, щоб віддаляватися від шеблу внизу. (Sheol h7585) **25** Дім пишних руйнує Господь, але ставить межу для вдови. **26** Думки злого — огїда для Господа, але чисті для Нього приємні слова. **27** Зажерливий робить нещасним свій дім, хто ж дарунки ненавидить, той буде жити. **28** Серце праведного розмірковує про відповідь, а уста безбожних вибризкують зло. **29** Далекий Господь від безбожних, але справедливих молитву Він чує. **30** Світло очей тішить серце, добра звістка підкріплює кісті. **31** Ухо, що навчання життя вислуховує, буде перебувати між мудрими. **32** Хто напучування не приймає, той не дбає про душу свою, а хто слухається остероги, здобуде той розум. **33** Страх Господній — навчання премудрости, а перед славою — скромність іде.

16 Заміри серця належать людині, та від Господа — відповідь язика. **2** Всі дороги людини чисті в очах її, та зважає душі Господь. **3** Поклади свої чини на Господа, і будуть поставлені міцно думки твої. **4** Все Господь учинив ради цілей Своїх, — і безбожного на днину зла. **5** Огїда для Господа всякий бундючний, — ручуся: не буде такий без вини! **6** Провина викуплюється через милість та правду, і страх Господній відводить від злого. **7** Як дороги людини Господь уподобає, то й її ворогів Він замірює з нею. **8** Лїпше мале справедливе, аніж великі прибутки з безправ'я. **9** Розум людини обдумує путь її, але кроки її наставляє Господь. **10** Вирішальне слово в царя на губах, тому в суді уста його не спроневіряться. **11** Вага й шальки правдиві — від Господа, все каміння вагове в торбїнці — то діло Його. **12** Чинити безбожне — огїда царям, бо трон зміцнюється справедливістю. **13** Уподоба царям — губи праведности, і він любить того, хто правдиве говорить. **14** Гнїв царя — вісник смерті, та мудра людина злагіднить його. **15** У світлі царського обличчя — життя, а його уподоба — мов хмара дощєва весною. **16** Набування премудрости —

як же це ліпше від золота, набування ж розуму — добірніше від срібла! **17** Путь справедливих — ухилятись від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охоронює. **18** Перед загибеллю гордість буває, а перед упадком — бундіючість. **19** Ліпше бути покiрливим із лагідними, ніж здобич ділити з бундіючними. **20** Хто вважає на слово, той знайде добро, хто ж надію складає на Господа — буде блаженний. **21** Мудросердого кличуть „розумний“, а солодош уст прибавляє науки. **22** Розум — джерело життя власникові його, а картання безумних — глупота. **23** Серце мудрого чинить розумними уста його, і на уста його прибавляє навчання. **24** Приємні слова — щільниковий то мед, солодкий душі й лік на кості. **25** Буває, дорога людині здається простою, та кінець її — стежка до смерті. **26** Людина трудяща працює для себе, бо до того примушує рот її. **27** Нікчемна людина копає лихе, а на устах її — як палючий огонь. **28** Лукава людина сварки розсває, а обмовник розділює друзів. **29** Насильник підмовлює друга свого, і провадить його по недобрій дорозі. **30** Хто прижмурує очі свої, той крутіства видумує, хто губами знаки подає, той виконує зло. **31** Сивізна — то пишна корона, знаходять її на дорозі праведности. **32** Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста. **33** За пазуху жереб вкладається, та весь його вірок — від Господа.

17 Ліпший черствий кусок зо спокоем, ніж дім, повний учти м'ясної зо сваркою. **2** Раб розумний панує над сином безпутнім, і серед братів він поділить спадок. **3** Для срібла — топильна посудина, а горно — для золота, Господь же серця випробує. **4** Лиходій слухається уст безбожних, слухає неправдомов язика лиходійного. **5** Хто сміється з убогого, той ображає свого Творця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини. **6** Корона для старших — онуки, а пишнота дітей — їхні батьки. **7** Не пристойна безумному мова поважна, а тим більше шляхетному — мова брехлива. **8** Хабар в очах його власника — самоцвіт: до всього, до чого повернеться, буде щастити йому. **9** Хто шукає любови — провину ховає, хто ж про неї повторює, розгонює друзів. **10** На розумного більше впливає одне остереження, як на глупака сто ударів. **11** Злий шукає лише неслухняности, та вісник жорстокий на нього пошлеться. **12** Ліпше спіткати обездітнену ведмедицю, що кидається на людину, аніж нерозумного в глупоті його. **13** Хто відплачує злом за добро, — не відступить лихе з його дому. **14** Почин сварки — то прорив води, тому перед вибухом сварки

покинь ти її! **15** Хто оправдує несправедливого, і хто засуджує праведного, — обидва вони Господеві огидні. **16** Навщо ті гроші в руці нерозумного, щоб мудрість купити, як мозку нема? **17** Правдивий друг любить за всякого часу, в неволі ж він робиться братом. **18** Людина, позбавлена розуму, ручиться, — поруку дає за друга свого. **19** Хто сварку кохає, той любить гріх; хто ж підвищує уста свої, той шукає нещастя. **20** Людина лукавого серця не знайде добра, хто ж лукавить своїм язиком, упаде в зло. **21** Хто родить безумного, родить на смуток собі, і не потішиться батько безглузлого. **22** Серце радісне добре лікує, а пригноблений дух сушить кості. **23** Безбожний таємно бере хабар, щоб зігнути путі правосуддя. **24** З обличчям розумного — мудрість, а очі глупця — аж на кінці землі. **25** Нерозумний син — смуток для батька, для своєї ж родительки — гіркість. **26** Не добре карати справедливого, бити шляхетних за щирість! **27** Хто слова свої стримує, той знає пізнання, і холоднокрівний — розумна людина. **28** І глупак, як мовчить, вважається мудрим, а як уста свої закриває — розумним.

18 Примхливий шукає сваволі, стає проти всього розумного. **2** Нерозумний не хоче навчатися, а тільки свій ум показати. **3** З приходом безбожного й ганьба приходить, а з легковаженням — сором. **4** Слова уст людини — глибока вода, джерело премудрости — бризкотливий потік. **5** Не добре вважати на обличчя безбожного, щоб праведного повалити на суді. **6** Уста нерозумного тягнуть до сварки, а слова його кличуть бійки. **7** Язик нерозумного — загибель для нього, а уста його — то тенета на душу його. **8** Слова обмовника — мов ті присмаки, і вони сходять у нутро утроби. **9** Теж недбалі у праці своїй — то брат марнотратнику. **10** Господне Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний. **11** Маєток багатому — місто твердині його, і немов міцний мур ув уяві його. **12** Перед загибеллю серце людини високо несеться, перед славою ж — скромність. **13** Хто відповідає на слово, ще поки почув, — то глупота та сором йому! **14** Дух дійсного мужа виносить терпіння своє, а духа прибитого хто піднесе? **15** Серце розумне знання набуває, і вухо премудрих шукає знання. **16** Даруюнз людини виводить із ўтиску, і провадить її до великих людей. **17** Перший у сварці своїй вважає себе справедливим, але прийде противник його та й дослідить його. **18** Жереб перериває сварки, та відділює сильних один від одного. **19** Розлучений брат протиставиться більше за місто твердинне, а

сваркі, — немов засуви замку. **20** Із плоду уст людини насичується її шлунок, вона насичується плодом уст своїх. **21** Смерть та життя — у владі языка, хто ж кохає його, його плід поїдає. **22** Хто жінку чеснотну знайшов, знайшов той добро, і милість отримав від Господа. **23** Убогий говорить благально, багатий же відповідає зухвало. **24** Є товариші на розбитті, та є й приятель, більше від брата прив'язаний.

19 Ліпший убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж лукавий устами та нерозумний. **2** Теж не добра душа без знання, а хто наглить ногами, спіткнеться. **3** Глупота людини дорогу її викривляє, і на Господа гнівається її серце. **4** Маєток примножує друзів численних, а від бідака відпадає її товариш його. **5** Свідок брехливий не буде без кари, а хто брехні говорить, не буде врятований. **6** Багато-хто гідять тому, хто гостинці дає, і кожен товариш людині, яка не скупиться на дари. **7** Бідаря ненавидять всі браття його, а тимбільш його приятелі відпадають від нього; а коли за словами поради женеться, — нема їй! **8** Хто ума набуває, кохає той душу свою, а хто розум стереже, той знаходить добро. **9** Свідок брехливий не буде без кари, хто ж неправду говорить, загине. **10** Не лицює пишнота безумному, тим більше рабові панувати над звérхником. **11** Розум людини припинює гнів її, а величність її — перейти над провиную. **12** Гнів царя — немов рик левчука, а ласкавість його — як роса на траву. **13** Син безумний — погибіль для батька свого, а жінка сварлива — як рінва, що з неї вода тече зàвжди. **14** Хата й маєток — спадщина батьків, а жінка розумна — від Господа. **15** Лінощі сон накидають, і лінива душа — голодує. **16** Хто заповідь охороняє, той душу свою стереже; хто дороги свої легковажить, — помре. **17** Хто милостивий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолужить йому. **18** Картай свого сина, коли є надія навчити, та забити його — не піднось свою душу. **19** Людина великого гніву хай кару несе, бо якщо ти врятуєш її, то вчиниш ще гірше. **20** Слухай ради й картання приймай, щоб мудрим ти став при своєму кінці. **21** У серці людини багато думок, але виповниться тільки задум Господній. **22** Здобуток людині — то милість її, але ліпший бідар за людину брехливу. **23** Страх Господній веде до життя, і хто його має, той ситим ночує, і зло не досягне його. **24** У миску стромляє лінох свою руку, до уст же своїх не підійме її. **25** Як битимеш нерозважного, то помудріє й немудрий, а будеш розумного остерігати, то він зрозуміє поучу. **26** Хто батька

грабує, хто матір жене? — Це син, що застиджує та осоромлює, — **27** перестань же, мій сину, навчатися від нерозумних, щоб відступитися від слів знання! **28** Свідок нікчемний висміює суд, а уста безбожних вибризкують кривду. **29** На насмішників кари готові постійно, і вдари на спину безумним.

20 Вино — то насмішник, напій п'янкий — галасун, і кожен, хто блудить у ньому, немудрий. **2** Страх царя — як рик лева; хто до гніву доводить його, — проти свого життя прогрішає. **3** Слава людині, що гнів покидає, а кожен глупак вибухає. **4** Лінивий не оре із осени, а захоче в жнивá — і нічого нема. **5** Рада в серці людини — глибока вода, і розумна людина її повичерпує. **6** Багато людей себе звуть милосердними, та вірну людину хто знайде? **7** У своїй неповинності праведний ходить, — блаженні по ньому сини його! **8** Цар сидить на суддєвім престолі, всяке зло розганяє своїми очима. **9** Хто скаже: „Очистив я серце своє, очистився я від свого гріха?“ **10** Вага неоднакова, неоднакова міра, — оббе вони — то огіда для Господа. **11** Навіть юнак буде пізнаний з чинів своїх, — чи чин його чистий й чи прóстий. **12** Ухо, що слухає, й око, що бачить, — Господь учинив їх оббе. **13** Не кохайся в спанні, щоб не збідніти; розплющ свої очі — та хлібом наситись! **14** „Зле, зле!“ каже той, хто купує, а як піде собі, тоді хвалиться купном. **15** Є золото й пєрел багато, та розумні уста — найцінніший то посуд. **16** Візьми його одіж, бо він поручився за чужого, і за чужинку візьми його застав. **17** Хліб з неправди солодкий людині, та піскóм потім будуть наповнені уста її. **18** Тримайтесь заміри радою, і війну провадь мудрими радами. **19** Виявляє обмóвник таємне, а ти не втручайся до того, лє́го хто розту́лює уста свої. **20** Хто кляне свого батька та матір свою, — погасне світильник йому серед тємряви! **21** Спа́док спóчатку заскоро набу́тий, — не буде кінець його побагослóвлений! **22** Не кажи: „Надолóжу я зло!“ — май надію на Господа, і Він допоможе тобі. **23** Вага неоднакова — то огіда для Господа, а омáнливі шáльки не добрі. **24** Від Господа — кроки людини, а людина — як вона зрозуміє дорогу свою? **25** Те́не́та людині казати „святе“ нерозважно, а згóдом свої обі́тніці досліджувати. **26** Мудрий цар розпóрошить безбожних, і звє́рне на них своє ко́ло для мук. **27** Дух людини — світильник Господній, що все нúтро обшукує. **28** Милість та правда царя стережуть, і трона свого він підтримує милістю. **29** Окраса юна́цтва — їхня

сила, а пишність старіх — сивина. **30** Синякі від побоїв — то масть лікувальна на злого, та вдарі нутру́ живота.

21 Водні пото́ки — царёве це серце в Господній руці: куди тільки захоче, його́ Він скеро́вує.

2 Всяка дорога лю́дини пря́ма в її о́чах, та керує серцями Госпо́дь. **3** Справедливість та правду чинити — для Господа́ це до́брінше за жертву. **4** Муж гордо́го ока́ та серця́ наду́того — несправедливий, а світильник безбожних — це гріх. **5** Думки пильного лиш на достаток ведуть, а всякий квапли́вий — на збиток. **6** Набува́ння майна́ язико́м неправдивим — це скороми́нуща марно́та шукаючих смерті. **7** Насильство безбожних прямує на них, бо пра́ва чинити не хо́чуть. **8** Дорога злочинця́ крута́, а чистий — прямий його́ чин. **9** Ліпше жити в ку́ті на даху́, ніж з сварливою жінкою в спільному домі. **10** Лихого жадає душа́ нечестивого, і в о́чах його́ ближній його́ не отримає милости. **11** Як карають глумли́вця мудріє безумний, а як мудрого вчать, — знання́ набуває. **12** До дому свого пригляда́ється праведний, а безбожний до́вдить до зла. **13** Хто вухо́ своє за́тикає від зойку́ убогого, то й він буде кликати, та не отримає відпові́ді. **14** Таємний да́рунок по́гашує гнів, а нея́вний го́стинець — лють си́льну. **15** Радість праведному́ — правосу́ддя чинити, а злочинце́ві — страх. **16** Лю́дина, що зблуджує від пу́ті розуму, у збо́рі померлих спочи́не. **17** Хто любить весело́щі, той немаю́чий, хто любить вино́ та оливу, той не збага́тіє. **18** Безбожний — то викуп за праведного, а лука́вий — за щирого. **19** Ліпше сидіти в пу́стінній краї́ні, ніж з сварливою та сердитою жінкою. **20** Ска́рб цінний та олива в мешка́нні премудрого, та ни́щить безумна лю́дина його́. **21** Хто жене́ться за праведністю́ та за милістю, той знахо́дить життя́, справедливість та славу. **22** До міста хоробрих уві́йде премудрий, і тверди́ню наді́ї його́ пору́йнує. **23** Хто стере́же свої́ уста́ й свого́ язика́, той ду́шу свою́ збере́гає від ли́ха. **24** Наду́тий пихо́ю — насмі́шник ім'я́ йому, він робить усе́ із бундо́нним зухва́льством. **25** Пожа́дання́ ліни́вого вб'є́ його́, бо руки́ його́ відмовляють робити, — **26** він кожного́ дня пожа́дли́во жадає, а справедливий дає́ та не жа́лує. **27** Жертва́ безбожних — о́гида, а надто тоді́, як за ді́ло безчесне́ прино́ситься. **28** Свідо́к брехливий за́гине, а лю́дина, що слухає́ Бо́же, говори́тиме за́вжди. **29** Безбожна лю́дина жорсто́ка обличчя́м свої́м, а невинний зми́цняє́ дорогу́ свою́. **30** Нема́ мудрости́, ані́ розуму́, ані́ ради́ насу́проти Господа́. **31** Приго́товлений кінь на де́нь бо́ю, але́ пере́мога від Господа́!

22 Ліпше добре́ ім'я́ за ба́гатство́ велике́, і лі́пша милі́сть за срі́бло та зо́лото. **2** Багати́й та вбоги́й стрі́чаються, — Госпо́дь їх обо́х створи́в. **3** Мудрий бачи́ть ли́хе — і хова́ється, а безумні́ йдуть і кара́ються. **4** За́плата покори́ і стра́ху Госпо́днього, — це ба́гатство, і сла́ва, й життя́. **5** Терни́на й пасткі́ на доро́зі лука́вого, а хто стере́же́ свою́ ду́шу, віді́йде далеко́ від них. **6** Привча́й юна́ка́ до доро́ги його́, і він, як по́старіє́ться, не усту́питься з не́ї. **7** Багати́й панує́ над бі́дними, а боржні́к — раб пози́чальни́ка. **8** Хто сіє́ кривду́, той жа́тиме ли́хо, а бич гні́ву його́ покінчи́ться. **9** Хто добро́го ока́, той по́благосло́влений бу́де, бо дає́ він убо́гому з хлі́ба сво́го. **10** Глумли́вого ви́жени, — й ви́йде з ним сва́рка, і суперечка́ та га́нба припи́няться. **11** Хто чи́стість серця́ кохає́, той має́ хороше́ на уста́х, і друго́му йому́ бу́де цар. **12** Очі́ Господа́ оберіга́ють знання́, а лука́ві сло́ва́ Він відки́не. **13** Ліни́вий говори́ть: „На ву́лиці́ лев, — се́ред майда́ну я бу́ду за́битий!“

14 Уста́ коха́нки — я́ма гли́бока: на ко́го Госпо́дь має́ гнів, той впа́дає туди́. **15** До юна́ко́вого серця́ глупо́та прив'язана́, та різка́ картання́ відда́лить від нього́ її́. **16** Хто ти́сне убо́гого, щоб со́бі збага́титись, і хто ба́гаче́ві дає́, — той певно́ збі́дніє. **17** Нахи́ли своє́ вухо́, і послу́хай сло́в мудрих, і се́рце зве́рни до мо́го знання́, **18** бо гарне́ воно́, коли́ будеш ти́ їх у сво́єму нутрі́ стере́гти, — хай ста́нуть на уста́х тво́їх вони́ ра́зом! **19** Щоб наді́я тво́я бу́ла в Го́споді, я́ й сьо́годні навча́ю тебе́. **20** Хі́ба ж не писа́в тобі́ три́чі з пора́дами та із знання́м, **21** щоб то́бі завідо́мити правду́, правди́ві сло́ва́, щоб ти́ істи́ну міг відпові́сти то́му, хто тебе́ за́питає. **22** Не гра́буй незамо́жного, бо він незамо́жний, і не ти́сни убо́гого в бра́мі, **23** бо Госпо́дь за їхню́ справу́ суди́тиметься, і грабі́жника́м їхнім огра́бує́ Він ду́шу. **24** Не дру́жись із чоло́віком гні́вливим, і не хо́ди із лю́диною лю́тою, **25** щоб до́ріг її́ ти не нави́чився, і те́не́та не зва́з для сво́єї душі́. **26** Не бу́дь се́ред тих, хто пору́ку дає́, се́ред тих, хто пору́чується́ за борги́: **27** коли́ ти не мати́меш чим за́платити, — нашо́ візьму́ть з-під тебе́ по́стелю́ твою́? **28** Не пере́сува́й ві́кової́ грани́ци, яку́ встанови́ли ба́тькі́ твої́. **29** Ти бачи́в лю́дину, мото́рну в заня́тті свої́м? Вона́ пе́ред ца́рями́ спо́кійно сто́ятиме, та не всто́їть вона́ пе́ред про́стими.

23 Коли́ сядеш хлі́б ї́сти з во́лодаре́м, то пильно́ вважа́й, що́ пе́ред то́бою, — **2** і покла́ди со́бі в го́рло но́жа, якщо́ ти не́наже́ра: **3** не жада́й його́ ласо́щів, бо вони́ — хлі́б обма́нливий! **4** Не морду́йся, щоб ма́ти ба́гатство, — відсту́пі́ся від ду́мки сво́єї про́ це, — **5** свої́

очі ти звернеш на нього, — й нема вже його: бо конче змайструє воно собі крила, і полетить, мов орел той, до неба. 6 не їж хліба в злоокого, і не пожадай лакоминок його, 7 бо як у душі свій він обрახує, такий є. Він скаже тобі: „їж та пий!“, але серце його не з тобою, — 8 той кавалок, якого ти з'їв, із себе викинеш, і свої гарні слова надаремно потратиш! 9 Не кажи до ушей нерозумному, бо погордить він мудрістю слів твоїх. 10 Не пересувай вікової границі, і не входи на сирітські поля, 11 бо їхній Визволитель міцний, — Він за справу їхню буде судитись з тобою! 12 Своє серце зверни до навчання, а уші свої — до розумних речей. 13 Не стримуй напучування юнака, — коли різкою виб'єш його, не помре: 14 ти різкою виб'єш його, — і душу його від шеблу врятуєш. (Sheol h7585) 15 Мій сину, якщо твоє серце змудріло, то буде радіти також моє серце, 16 і нутро моє буде тішитись, коли уста твої говоритимуть слухіне. 17 Нехай серце твоє не завидує грішним, і повсякчас пильнуй тільки страху Господнього, 18 бо існує майбутнє, і надія твоя не загине. 19 Послухай, мій сину, та й помудрій, і нехай твоє серце ступає дорогою рівною. 20 Не будь поміж тими, що жлуктять вино, поміж тими, що м'ясо собі пожирвають, 21 бо п'яниця й жу́рн збідніють, а сонливий одягне лахміття. 22 Слухай батька свого, — він тебе породив, і не гордуй, як постаріла мати твоя. 23 Купи собі й не продавай правду, мудрість, і картання та розум. 24 Буде вельми радіти батько праведного, і родитель премудрого втішиться ним. 25 Хай радіє твій батько та мати твоя, хай потішиться та, що тебе породила. 26 Дай мені, сину мій, своє серце, і очі твої хай кохають дороги мої. 27 Бо блудниця — то яма глибока, а криниця тісна — чужа жінка. 28 І вона, мов грабіжниця, чатуге, і примножує зрадників поміж людми. 29 В кого „ой“, в кого „ай“, в кого свάρки, в кого кло́піт, в кого рани даремні, в кого очі червоні? — 30 У тих, хто запізнюється над вином, у тих, хто приходить попробувати вина змішаного. 31 Не дивись на вино, як воно рум'яніє, як виблискує в келиху й рівенько летється, — 32 кінець його буде кусати, як гад, і вжальти, немов та гадюка, — 33 пантруватимуть очі твої на чужі жінки, і серце твоє говоритиме дурощі... 34 І ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на щогловім верху. 35 І скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я ж не почув, — коли я прокинусь, шукатиму далі того ж“.

будується мудрістю, і розумом ставиться міцно. 4 А через пізнання кімнати наповнюються усіяким маєтком цінним та приємним. 5 Мудрий сильніший від сильного, а людина розумна — від повносилоого. 6 Тому то провади війну мудрими радами, бо спасіння — в численності радників. 7 Для безумного мудрість за надто висока, — своїх уст не розкриє при брамі. 8 Хто чинити лихе заміряє, того звуть лукавим. 9 Замір глупоти — то гріх, а насмішник — огіда людині. 10 Якщо ти в день недоли знесилився, то малі твоя сила. 11 Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на страчання хилиться, — хіба не підтримаєш їх? 12 Якщо скажеш: „Цього ми не знали!“ — чи ж Той, хто серця випробує, знати не буде? Він Сторож твоєї душі, і Він знає про це, і поверне людині за чином її. 13 Їж, сину мій, мед, бо він добрий, а мед щільниковий — солодкий він на піднебінні твоїм, — 14 отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбутність, і надія твоя не поніщиться! 15 Не чатуй на помешкання праведного, ти безбожнику, не оgrabлюй мешкання його, 16 бо праведний сім раз впаде — та зведеться, а безбожний в погибіль впаде! 17 Не тішся, як ворог твій падає, а коли він спіткнеться, — хай серце твоє не радіє, 18 щоб Господь не побачив, і це не було в Його очах лихим, і щоб Він не звернув Свого гніву від нього на тебе! 19 Не пались на злочинців, не заздри безбожним, 20 бо злomu не буде майбутности, світильник безбожних погасне. 21 Бійся, сину мій, Господа та царя, не водися з непевними, 22 бо погибіль їхня нагло постане, а біду від обох тих хто знає? 23 І оце ось походить від мудрих: Звертати увагу в суді на обличчя — не добре. 24 Хто буде казати безбожному: „Праведний ти!“ того проклина́тимуть люди, і гніватись будуть на того народи. 25 А тим, хто картає його, буде миле оцє, і прийде на них благословення добра! 26 Мов у губи цілує, хто відповідає правдиве. 27 Приготуй свою працю надворі, й оброби собі поле, а потім збудуєш свій дім. 28 Не будь ложним свідком на свого ближнього, і не підговорюй устами своїми. 29 Не кажи: „Як зробив він мені, так зроблю я йому, — верну людині за чином її!“ 30 Я проходив край поля людини лінивої, та край виноградника недоумкуватого, — 31 і ось все воно позаростало терням, будяками покрита поверхня його, камінний же мур його був пору́йнований. 32 І бачив я те, і увагу звернув, і взяв я поуку собі: 33 „Ще тріхи поспати, подрімати ще тріхи, руки тріхи зложити, щоб полєжати, — 34 і приходить, немов мандрівник,

24 Не завидуй злим лю́дя, не бажай бути з ними, 2 бо їхнє серце говорить про здірство, а уста їхні мовлять про зло. 3 Дім

незаможність твоя, і нуджа твоя, як озброєний муж!"

25 І оце Соломóнові приповіді, що зібрали люди Єзекії, Юдиного царя. **2** Слава Божа — щоб справу сховати, а слава царів — щоб розвідати справу. **3** Небо високістю, і земля глибиною, і серце царів — недослідими. **4** Як відкинути жужель від срібла, то золотареві виходить посуди́на, — **5** коли віддалити безбожного з-перед обличчя царéвого, то справедливiстю міцно поставиться трон його. **6** Перед царем не пишайся, а на місці великих не стій, **7** бо ліпше, як скажуть тобі: „Ходи вище сюди!“ аніж тебе знізити перед шляхétним, що бачили очі твої. **8** Не спіши́ся ставати до позову, бо що будеш робити в кінці його, як тебе засоромить твій ближній? **9** Судися за сварку свою з своїм ближнім, але не виявляй таємниці іншого, **10** щоб тебе не образив, хто слухати буде, і щоб не вернулась на тебе обмова тво́я. **11** Золоті яблука на срібнім тарéлі — це слово, проказане часу свого. **12** Золотая серéжка й оздоба зо щірого золота — це мудрий картáч для уважного уха. **13** Немов сніговá прохолода в день жнив — посол вірний для тих, хто його посилає, і він душу пана свого оживляє. **14** Хмари та вітер, а немає дощу це людина, що чваниться даром, та його не дає. **15** Володар зм'якшується терпеливістю, а м'якёнький язик ломить кістку. **16** Якщо мед ти знайшов, то спожий, скільки дóсить тобі, щоб ним не пересититися та не звернути. **17** Здержуй нóгу свою від дому твого товариша, щоб тобою він не переситивсь, і не зненавидів тебе. **18** Молот, і меч, і гостра стріла — людина, що говорить на ближнього свого, як свідок брехливий. **19** Гнилий зуб та кульгáва нога — це надія на зрадливого радника в день твого ўтиску. **20** Що зди́мати одержу холодного дня, що лити óцет на со́ду, — це — співати пісні серцю засмученому. **21** Якщо голодує твій ворог — нагодуй його хлібом, а як спра́гнений він — водою на́пий ти його, **22** бо цим пригортáеш ти жар на його гóлову, і Господь надолужить тобі! **23** Вітер північний народжує дощ, а таємний язик — сердите обличчя. **24** Ліпше жити в ку́ті на даху́, ніж з сварливою жінкою в спільному домі. **25** Добра звістка з далекого кра́ю — це холодна води́ця на спра́гнену душу. **26** Джерелó скаламучене чи зіпсутий потік — це праведний, що схиляється перед безбожним. **27** Їсти меду багато — не добре, так досліджувати власну славу — не слава. **28** Людина, що стріму немає для духу свого, — це зруйноване місто без мýру.

26 Як літом той сніг, і як дощ у жнивá, — так не лицё́е глупцёві пошана. **2** Як пташка літає, як лáстівка лине, так невинне прокля́ття не сповниться. **3** Батіг на коня, обрóть на осла, а різка на спіну глупців. **4** Нерозумному відповіди не давай за нерозум його, щоб і ти не став рівний йому. **5** Нерозумному відповіди дай за безумством його, щоб він в óчах своїх не став мудрим. **6** Хто через глупця́ поси́лає слова́, той ноги собі обтинає, отру́ту він п'є. **7** Як волóчаться нóги в кульгáвого, так у безумних устáх приповідка. **8** Як прив'язувати камінь коштовний до пра́ці, так глупцёві пошану давати. **9** Як тёрен, що влiзе у руку, отак приповідка в устáх нерозумного. **10** Як стрілець, що все рáнить, так і той, хто наймає глупця́, і наймає усяких прохóжих. **11** Як вертається пес до своєї блювóтини, так глупóту свою повторяє глупáк. **12** Чи ти бачив лю́дину, що мудра в óчах своїх? Більша надія глупцёві, ніж їй. **13** Лiнiвий говорить: „Лев на дорозі! Лев на майдáні!“ **14** Двері обертáються на своєму чопі, а лiнiвий — на лiжку своїм. **15** Свою руку лiнiвий стромля́є до миски, — та піднести до рота її йому тяжко. **16** Лiнiвий мудріший ув óчах своїх за сімох, що відповідають розумно. **17** Пса за в́уха хапає, хто, йдучи, устривáє до сварки чужої. **18** Як той, хто вдає божевільного, кiдає їскри, стріли та смерть, **19** так і людина, що обманює друга свого та каже: „Таж цé я жартую!“ **20** З браку дров огонь гасне, а без пліткаря́ мовкне сварка. **21** Вугілля для жару, а дрóва огнєві, а людина сварлива — щоб сварку розпáлювати. **22** Слова́ обмóвника — мов ті присма́ки, й у нутрó живота вони схóдять. **23** Як срібло з жу́желицею, на горшкові наклáдене, так полум'яні уста, а серце лихе, — **24** устами своїми маскується ворог, і ховає оману в своєму нутрі: **25** коли він говорить ла́гідно — не вір ти йому, бо в серці його сім о́гид! **26** Як нена́висть прикрита омáною, — її зло відкривається в зборі. **27** Хто яму копа́є, той в неї впаде́, а хто ко́тить каміння — на нього воно поверта́ється. **28** Брехливий язик нена́видить своїх утiскуваних, і уста гладёнькі до згуби прова́дять.

27 Не вихвалю́йся за́втрашнім днем, бо не знаєш, що день той порóдить. **2** Нехай інший тебе вихваля́є, а не уста твої, чужий, а не губи твої. **3** Каміння — тягáр, і пісок — важка річ, та гнів нерозумного тяжчий від них від обох. **4** Люти́сть — жорстокі́сть, а гнів — то затóплення, та хто перед заздрістю всто́ить? **5** Ліпше відкрите картáння, ніж таємна любов. **6** Побóи коханого вірність показують, а в нена́висника поцілунки числённі. **7** Сита душа топче й мед щiльнико́вий,

а голодній душі все гірке — то солодке. **8** Як птах, що гніздо своє кинув, так і людина, що з місяця свого мандрує. **9** Олива й кадило потішують серце, і солодкий нам друг за душевну пораду. **10** Друга свого й друга батька свого не кидай, а в дім брата свого не прихोдь в день нещастя свого, — ліпший сусіда близький за далекого брата! **11** Будь мудрий, мій сину, й потіш моє серце, і я матиму що відповісти, як мені докорятиме хто. **12** Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть — і караються. **13** Візьми його одіж, бо він поручився за чужого, і за чужинку заставу візьми. **14** Хто сильним голосом благословляє із раннього ранку свого товариша, — за прокляття залічується це йому. **15** Рінва, постійно текуча слотливого дня та жінка сварлива — однакове: **16** хто хоче сховати її — той вітра ховає, чи оливу пахучу правиці своєї, що видасть себе. **17** Як гострить залізо залізо, так гострить людина лице свого друга. **18** Сторож фіговниці плоди її споживає, а хто пана свого стереже, той шанований. **19** Як лице до лица у воді, так серце людини до серця людини. **20** Шеол й Аваддон не наситяться, — не наситяться й очі людини. (Sheol h7585) **21** Що для срібла топильна посудина, і горно — для золота, те для людини уста, які хвалять її. **22** Хоч нерозумного будеш товкти товкачем поміж зёрнами в ступі, — не відійде від нього глупота його! **23** Добре знай вигляд своєї отари, поклади своє серце на чéреди, **24** бо багатство твоє не навіки, і чи корона твоя з роду в рід? **25** Появилася зéлень, і трава показала, і збирається сіно із гір, — **26** будуть вівці тобі на вбрання, і козлі — ціна поля, **27** і молока твоїх кіз буде досить на їжу тобі, на їдү твого дому, і на життя для служниць твоїх.

28 Безбожні втікають, коли й не женуться за ними, а справедливий безпечний, немов той левчук. **2** Коли край провиниться, то має багато володарів, коли ж є людина розумна й знаюча, то дёржиться довго. **3** Людина убога, що гнобить нуждєнних, це злива рвучка, що хліба по ній не буває. **4** Ті, хто Закон залишає, хвалять безбожних, а ті, хто Закон береже, на них бұряться. **5** Люди лихі правосуддя не розуміють, а шукаючі Господа все розуміють. **6** Ліпше убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж криводорбгий, хоч він і багач. **7** Хто Закон бережé, розумний той син, а хто вóдиться із гультяями, засорóмлює бáтька свого. **8** Хто мнóжить лихвáрським відсóтком багатство своє, той для тóго громáдить його, хто ласкавий для бідних. **9** Хто відхилює вухо своє, щоб не слухати Закóна, то буде огідна й молитва того. **10** Хто прóстих доводить блудити дорогою зла, сам до

ями своєї впадé, а невинні посядуть добро. **11** Багата людина в очáх своїх мудра, та розумний убогий розслідить її. **12** Велика пишнóта, як тїшатся праведні, коли ж несправедливі зростають, то треба шукати людину. **13** Хто ховає провини свої, то́му не ведéться, а хто признається та кидає їх, той буде помилуваний. **14** Блаженна людина, що завжди обáчна, а хто ожорстóчує серце своє, той впадає в лихе. **15** Лев ричúчий й ведмідь ненажёрливий — це безбожний володар над людом убогим. **16** Володар, позбавлений розуму, тисне дошкульно, а ненавісник зажёрливости буде мати дні довгі. **17** Людина, обтяжена за душоубство, втікає до грóбу, — нехай її не підпирають! **18** Хто ходить невинний, той буде спасєний, а криводорбгий впадé на одній із доріг. **19** Хто землю свою обробляє, той насититься хлібом, а хто за марнóтним женéться, насититься вбогістю. **20** Вірна людина багата на благословєння, а хто спішно збагачується, непокараним той не залишиться. **21** Увагу звертати на особу — не добре, бо й за кус хліба людина згрішить. **22** Завидюща людина спішить до багатства, і не знає, що прийде на неї нуждá. **23** Хто напоумляє людину, той знаходить вкінці більшу ласку, ніж той, хто лестить язиком. **24** Хто бáтька свого й свою матір грабує і каже: „Це не гріх“, той розбійнику друг. **25** Захлáний викликує сварку, хто ж має надію на Господа, буде насичений. **26** Хто надію кладе на свій розум, то він нерозумний, а хто мудрістю ходить, той буде врятований. **27** Хто дає немаючому, той недостатку не знатиме, хтó ж свої очі ховає від нього, той зазнає багато проклять. **28** Коли підіймаються люди безбожні, людина ховається, а як гинуть вони, то мнóжаться праведні.

29 Чоловік остерёжуваний, та твердоший, буде зламаний нагло, і ліку не буде йому. **2** Коли мнóжаться праведні, радіє нарóд, як панує ж безбожний — то стóгне нарóд. **3** Людина, що мудрість кохає, потїшує бáтька свого, а хто попасає блудницé, той губить маєток. **4** Цар утримує край правосуддя, а людина хабáрна руйнує його. **5** Людина, що другові своєму підлэщує, на стóпах його пáстку ставить. **6** У провині людини лихóї знаходиться пáстка, а справедливий радіє та тїшиться. **7** Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пізнáння про це. **8** Люди глузливí підбұрюють місто, а мудрі утишують гнів. **9** Мудра людина, що правéється із нерозумним, то чи гнівається, чи сміється, — спокóю не знає. **10** Кровожёрці ненавидять праведного,

справедливі ж шукають спасти його душу. **11** Глупак уесь свій гнів уявляє, а мудрий назад його стримує. **12** Володар, що слухає слова брехливого, — безбожні всі слуги його! **13** Убогий й гнобитель стрічаються, — їм обом Господь очі освітлює. **14** Як цар правдою судить убогих, стоятиме трон його завжди. **15** Різка й поука премудрість дають, а дитина, залишена тільки собі, засоромлює матір свою. **16** Як множаться несправедливі — провина розмножується, але праведні бачитимуть їхній упадок. **17** Карай сина свого — й він тебе заспокоїть, і приємності дасть для твоєї душі. **18** Без пророчих видінь люд розбещений, коли ж стереже він Закона — блаженний. **19** Раб словами не буде покараний, — хоч він розуміє, але не послухає. **20** Чи бачив людину, квалітиву в словах своїх? — Більша надія глупцеві, ніж їй! **21** Хто розпещує змалку свого раба, то кінець його буде невдачний. **22** Гнівлива людина викликає сварку, а лютій вчиняє багато провин. **23** Гордіня людини її понижає, а чесні набуває покірливий духом. **24** Хто ділиться з злодієм, той ненавидить душу свою, — він чує прокляття, та не виявляє. **25** Страх перед людиною пастку дає, хто ж надію складає на Господа, буде безпечний. **26** Багато шукають для себе обличчя володаря, та від Господа суд для людини. **27** Насильник — огида для праведних, а простодорогий — огида безбожному.

30 Слова Агура, Якеевого сина, массеянина:
„Слово мужчини: Трудився я, Боже, трудився я, Боже, — і змучився я! **2** Бо думаю, що немудріший за кожного я, і не маю я людського розуму, **3** і не навчився я мудрости, і не знаю пізнання святих.... **4** Хто на небо ввійшов — і зійшов? Хто у жмені Свої зібрав вітер? Хто воду в одержу зв'язав? Хто поставив усі кінці землі? Яке Ім'ення Його, і яке Ім'ення Сина Його, коли знаєш? **5** Кожне Боже слово очищене, щит Він для тих, хто в Нім пристановище має. **6** До слів Його не додавай, щоб тебе не скартав Він, і щоб неправдомовцем не став ти. **7** Двох речей я від Тебе просив, — не відмов мені, поки помру: **8** віддали Ти від мене марноту та слово брехливе, убогства й багатства мені не давай! Годуй мене хлібом, для мене призначеним, **9** щоб я не переситився та й не відрікся, і не сказав: „Хто Господь?“ і щоб я не збіднів і не крав, і не зневажив Ім'я мого Бога. **10** Раба не обмовляй перед паном його, щоб тебе не прокляв він, і ти винуватим не став. **11** Оце покоління, що батька свого проклинає, і неньки своєї не благословляє, **12** покоління, що чисте в очах своїх, та від бруду свого не обмита, **13** покоління, — які гордісні очі його, а повіки його

як підніслися! **14** Покоління, що в нього мечі — його зуби, а гострі ножі — його щелепи, щоб пожертви убогих із краю й нужденних з землі! **15** Дві дочки в кровожерця: „Дай, дай!“ Оці три не наситяться, чотири не скажуть „досить“: **16** шеол та утроба неплідна, водою земля не насититься, і не скаже „досить“ огонь! (Sheol h7585) **17** Око, що з батька сміється й погорджує послухом матері, — нехай віддзобують його круки поточні, і нехай орленята його пожеруть! **18** Три речі оці дивовижні для мене, і чотири, яких я не знаю: **19** дорога орлина в повітрі, дорога зміїна на скелі, корабельна дорога в середині моря, і дорога мужчини при дівчині! **20** Така ось дорога блудливої жінки: наїлась та витерла уста свої й повіла: „Не вчинила я злого!“ **21** Трясється земля під трьома, і під чотирма, яких знести не може вона: **22** під рабом, коли він зацаріює, і під нерозумним, як хліба наїється, **23** під розпущницею, коли взята за жінку, і невілницею, коли вижене пані свою! **24** Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі: **25** мурашки, — не сильний народ, та поживу свою заготовлюють літом; **26** борсуки, — люд не сильний, та в скелі свій дім вони ставлять; **27** немає царя в сарані, — але вся вона в стрібі бойовім виходить; **28** павук тільки лапками пнеться, та він і в палахах царських! **29** Добре ступають ці троє, і добре ходять чотири: **30** лев, найсильніший поміж звіриною, який не вступається ні перед ким, **31** осідланий кінь, і козел, та той цар, що з ним військо! **32** Якщо ти допустився глупоти пихою, й якщо заміряєш лихе, — то руку на уста! **33** Бо збивання молока дає масло, і дає кров вдар по носі, тиск же на гнів дає сварку“.

31 Слова Лемуїла, царя Массі, що ними навчала його його мати: **2** „Що, сину мій, і що, сину утроби моєї, і що, сину обітниць моїх? **3** Не давай жінкам сили своєї, ні доріг своїх для руйнувальниць царів! **4** Не царям, Лемуїле, вино, не царям, і напій той п'янкий не князям, **5** щоб не впився він та не забув про Закона, і щоб не змінив для всіх гноблених права! **6** Дайте напою п'янокго тому, хто гине, а вина — гіркодухим: **7** він вип'є й забуде за бідність свою, і муки своєї вже не пам'ятатиме! **8** Відкривай свої уста немові, для суду всім нещасним. **9** Відкривай свої уста, й суди справедливо, і правосуддя зроби для убогого та для нужденного. **10** Хто жінку чеснотну знайде? а ціна її більша від перел: **11** довіряє їй серце її чоловіка, і йому не забракне прибутку! **12** Вона чинить для нього добро, а не зло, по всі дні свого життя. **13** Шукає вона вовни й льону, і робить охоче своїми руками. **14** Вона,

немов кораблі ті купецькі, здалека спроваджує хліб свій. **15** І встане вона ще вночі, і видасть для дому свого поживу, а порядок служницям своїм. **16** Про поле вона намишляла, і його набула, із плбду долонею своїх засадила вона виноградинка. **17** Вона підперізує силою стéгна свої та зміцняє раméна свої. **18** Вона розуміє, що добра робота її, і світильник її не погасне вночі. **19** Вона рúки свої простягає до прядки, а долоні її веретено тримають. **20** Долоню свою відкриває для вбогого, а руки свої простягає до бідного. **21** Холоду в домі своїм не боїться вона, бо подвійно одягнений весь її дім. **22** Килимі поробила собі, віссон та кармазін — убрання її. **23** Чоловік її знаний при брамах, як сидить він із старшими краю. **24** Тонку тóніку робить вона й продає, і купцеві дає пояси. **25** Сила та пишність — одежа її, і сміється вона до прийдéщнього дня. **26** Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостіва наука їй на язиці. **27** Доглядає вона ходи дому свогó, і хліба з лінівства не їсть. **28** Устають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похваляє її: **29** „Багато було тих чеснóтних дочок, та ти їх усіх перевищила!“ **30** Краса — то омáна, а врода — марнóта, жінка ж богобóязна — вона буде хвáлена! **31** Дайте їй з плоду рук її, і нехай її вчінки її вихваляють при брамах!“

Екклезіяст

1 Книга Проповідника, сина Давидового, царя в Єрусалимі. **2** Наймарніша марнота, сказав Проповідник, наймарніша марнота, — марнота усе! **3** Яка користь людині в усім її труді, який вона робить під сонцем? **4** Покоління відходить, й покоління приходить, а земля віковечно стоїть! **5** І сонечко сходить, і сонце заходить, і поспішає до місяця свого, де сходить воно. **6** Віє вітер на південь, і на північ вертається, крутиться, крутиться він та й іде, і на круг свій вертається вітер. **7** Всі потоки до моря пливають, але море — воно не наповнюється: до місяця, ізвідки пливають, ті потоки вони повертаються, щоб знову плисти! **8** Повні труду всі річі, — людина сказати всього не потрапить! Не насититься баченням око, і не наповниться слуханням ухо. **9** Що було, воно й буде, і що робилося, буде робитись воно, — і немає нічого нового під сонцем! **10** Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це нове!“ Та воно вже було від віків, що були перед нами! **11** Нема згадки про перше, а також про наступне, що буде, — про них згадки не буде між тими, що будуть потому. **12** Я, Проповідник, був царем над Ізраїлем в Єрусалимі. **13** І поклав я на серце своє, щоб шукати й досліджувати мудрість все, що робилось під небом. Це праця тяжка, яку дав Бог для людських синів, щоб мозолитись нею. **14** Я бачив усі справи, що чинились під сонцем: й ось усе це — марнота та лівлення вітру! **15** Покривленого не направиш, а неіснуючого не полчиш! **16** Говорив я був з серцем своїм та казав: Ось я велику премудрість набув, Найбільшу за всіх, що до мене над Єрусалимом були. І бачило серце моє всяку мудрість і знання. **17** І поклав я на серце своє, щоб пізнати премудрість, і пізнати безумство й глупоту, — і збагнув я, що й це все — то лівлення вітру! **18** Бо при мно́гості мудрости мно́житьсь й клопіт, хто ж пізнання побільшує, той побільшує й біль!

2 Сказав був я в серці своєму: Иди но, хай випробую тебе радістю, і придивись до добра, — та й воно ось марнота. **2** На сміх я сказав: „Нерозумний“, а на радість: „Що робить вона?“ **3** Задумав я в серці своєму вином оживляти своє тіло, і прова́дити мудрість серце своє, і що буду держатись глупоти, аж поки побачу, що ж добре для людських синів, що робили б під небом за короткого часу свого життя. **4** Поробив я великі діла: поставив для себе домі, задля себе садив виноградники, **5** запровадив для себе садки та гаї, і понасаджував в них

усіяких дерев овочевих. **6** Наробив я для себе ставів, щоб поливати із них ліс дерев, що виростили. **7** Набував я для себе рабів та невліниць, були в мене й домівники. А худоби великої та худоби дрібної було в мене більше, ніж у всіх, що в Єрусалимі до мене були! **8** Назбирав я собі також срібла та золота, і скарбів царів та провінцій, завів я собі співаків та співачок, і всякі приємності людських синів, жінок — наложниць. **9** І звеличувався я усе більше та більше, над усіх, що в Єрусалимі до мене були, моя мудрість стояла також при мені. **10** І всього, чого очі мої пожадали, я їм не відмовлював: я не стримував серця свого від жодної втіхи, бо тішилось серце моє від усякого труду мого, — і це була частка моя від усякого труду свого! **11** Та коли я звернувся до всіх своїх чинів, що їх поробили були мої руки, і до труду, що я потрудився був, роблячи, — й ось усе це марнота та лівлення вітру, і немає під сонцем нічого корисного! **12** І звернувся я, щоб бачити мудрість, і безум, і дурощі. Бо що зробить людина, що прийде вона по царі? Тільки те, що вона вже зробила! **13** І я побачив, що є перевага у мудрости над глупотою, як є перевага у світла над темрявою: **14** у мудрого очі його в голові його, а безглуздий у темряві ходить; та теж я пізнав, що доля одна всім їм трапиться! **15** І промовив я в серці своєму: Коли доля, яка нерозумному трапиться, трапиться також мені, то нащо тоді я мудрішим ставав? І я говорив був у серці своїм, що марнота й оце. **16** Не лишається пам'яті про мудрого, як і про нерозумного, на вічні віки, — в днях наступних зовсім все забудеться, і мудрий вмирає так само, як і нерозумний. **17** І життя я зненавидів, бо противний мені кожен чин, що під сонцем він чиниться, — бо все це марнота та лівлення вітру! **18** І зненавидів я увесь свій труд, що під сонцем трудився я був, — бо його позоставлю людині, що буде вона по мені, **19** а хто знає, чи мудрий той буде чи нерозумний, хто запанує над цілим трудом моїм, над яким я трудився й змудрів був під сонцем? Це марнота також. **20** І я обернувся чинити, щоб серце моє прийшло в розпач від усього труда, що чинив я під сонцем. **21** Бо буває людина, що трудиться з мудрістю, зо знанням та із хистом, та все полишає на долю людині, яка не трудилася в тому: Марнота й оце й зло велике! **22** Та й що має людина зо всього свогого труда та із клопоту серця свого, що під сонцем працює вона? **23** Бо всі дні її — муки, а смуток — робота її, і навіть вночі її серце спокію не знає, — теж марнота й оце! **24** Нема ліпшого земній людині над те, щоб їсти та пити, і щоб

душа її бачила добре із труду свого. Та й оце все, я бачив, воно з руки Бога! **25** Бо хто буде їсти, і хто споживати спроможе без Нього? **26** Бо людині, що перед лицем Його добра, дає Він премудрість, і пізнання, і радість; а грішникові Він роботу дає, щоб збирати й громадити, — щоб пізніше віддати тому, хто добрий перед Божим лицем. Марнота і це все та ловлення вітру!

3 Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом: **2** час родитись і час помирати, час садити і час виривати посаджене, **3** час вбивати і час лікувати, час руйнувати і час будувати, **4** час плакати й час реготати, час ридати і час танцювати, **5** час розкидати каміння і час каміння громадити, час обіймати і час ухилятися обіймів, **6** час шукати і час розгубити, час збирати і час розкидати, **7** час дерти і час зашивати, час мовчати і час говорити, **8** час кохати і час ненавидіти, час війни і час миру! **9** Яка користь трудящому в тім, над чим трудиться він? **10** Я бачив роботу, що Бог був дав людським синам, щоб трудились над нею, **11** — усе Він прегарним зробив свого часу, і вічність поклав їм у серце, хоч не розуміє людина тих діл, що Бог учинив, від початку та аж до кінця. **12** Я знаю, немає нічого в них кращого, як тільки радіти й робити добро у своєму житті. **13** І отож, як котрий чоловік їсть та п'є і в усім своїм труді радіє добром, — це дар Божий! **14** Я знаю, що все, що Бог робить, воно застається навіки, — до того не можна нічого додати, — і з того не можна нічого відняти, і Бог так зробив, щоб боялись Його! **15** Що є, то було вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог! **16** І я бачив під сонцем іще: місце суду, — а в нім беззаконня, і місце правди, — у ньому ж неправда. **17** Я сказав був у серці своєму: Судитиме Бог справедливого й несправедливого, бо для кожної справи є час, і на всяке там діло. **18** Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів, щоб Бог випробовував їх, і щоб бачити їм, що вони як ті звірі, **19** бо доля для людських синів і доля звірини — однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті, і для всіх один підих, і нема над твариною вищости людям, — марнота бо все! **20** Все до місця одного йде: все постало із пороку, і вернеться все знов до пороку. **21** Хто те знає, чи дух людських синів підіймається вгору, і чи спускається вдлі до землі дух скотини? **22** І я бачив, — нема чоловікові кращого, як ділами своїми радіти, бо це доля його! Бо хто поведе його глянути, що буде по ньому?

4 І знов я побачив всі утіски, що чинились під сонцем, — і сльоза ось утіскуваних, та немає для них потішителя, і насилля з руки, що їх гноблять, і немає для них потішителя. **2** І я похвалив тих померлих, що давно помиралі, більш від живих, що живуть дотепер. **3** А краще від них від обох тій людині, що досі іще не була, що не бачила чину лихого, що робився під сонцем! **4** І я бачив весь труд та весь успіх учінку, викликає заздрість одного до одного, — і це все марнота та ловлення вітру! **5** Нерозумний сидить, склавши руки свої, та жерє своє тіло, — **6** краща повна долоня спокою за повні дві жмені клопоту та за ловлення вітру! **7** І знову я бачив марноту під сонцем: **8** Буває самотній, і не має нікого він іншого, сина чи брата у нього нема, та немає кінця всьому зусиллю його, і не насититься око багатством його, і він не повість: „Та для кого дбаю і позбавляю добра свою душу?“ Марнота й оце, і даремна робота воно. **9** Краще двом, як одному, бо мають хорошу заплату за труд свій, **10** і якби вони впали, підійме одне свого друга! Та горе одному, як він упаде, й нема другого, щоб підвести його. **11** Також коли вдвох покладуться, то тепло їм буде, а як же зогрітись одному? **12** А коли б хто напав на одного, то вдвох вони стануть на нього, — і нитка потрійна не скоро піврветься! **13** Ліпший убогий та мудрий юнак, аніж цар старий та нерозумний, що вже остерог не приймає, **14** бо виходить юнак і з в'язниці, щоб зацарювати, хоч у царстві своїм народивсь він убогим! **15** Я бачив усіх живих, що ходять під сонцем, на боці цього юнака, — цього другого, що став він на місце його. **16** Немає кінця всьому людові, всьому, що був перед ним, та й наступні не втішаться ним, — бо й це теж марнота та ловлення вітру!

5 Пильнуй за ногою своєю, як до Божого дому йдеш, бо прийти, щоб послухати, — це краще за жертву безглуздох, бо не знають нічого вони, окрім чинення зла! **2** Не квапся своїми устами, і серце твоє нехай не поспішає казати слова перед Божим лицем, — Бог бо на небі, а ти на землі, тому то нехай нечисленними будуть слова твої! **3** Бо як сон наступає через велику роботу, так багато слів має і голос безглуздох. **4** Коли зробиш обітниці Богові, то не зволюй її виповнити, бо в Нього нема уподобання до нерозумних, а що ти обітуєш, сповни! **5** Краще не дати обіту, ніж дати обіт — і не сповни! **6** Не давай своїм устам впроваджувати своє тіло у гріх, і не говори перед Анголом Божим: „Це помилка!“ Пощо Бог буде гніватися на твій голос, і діла твоїх рук буде нищити? **7** Бо марнота в

численності снів, як і в мно́гості слів, але ти бійся Бога! **8** Якщо ти побачиш у краї́ якому утискуванню́ бідаря́ та пору́шення права́ та правди́, не дивуйся тій речі, бо високий пильнує згорі́ над високим, а над ними Всеви́шній. **9** І по́житок землі́ є для всіх, бо поле́ й сам цар обробляє. **10** Хто срі́блом кохає, той не насі́титься срі́блом, хто ж кохає ба́гатство з прибу́тком, це марно́та тако́ж! **11** Як ма́сток примно́жується, то мно́жаться й ті, що його́ по́дають, і яка ко́ристь його́ власни́кові, як тільки, щоб бачили́ очі́ його́? **12** Сон соло́дкий в тру́дящого, чи ба́гато, чи мало́ він їсть, а сити́сть ба́гатого спати́ йому́ не дає. **13** Є ли́хо бо́люче, я бачив під сонцем його́: ба́гатство, яке береже́ться його́ власни́кові на ли́хо йому́, — **14** і гине ба́гатство таке в неща́сливім ви́падку, а ро́диться син — і немає нічо́го у нього́ в руці́: **15** як він ви́йшов нагі́й із утробі́ матері́ своєї́, так відхо́дить ізнов, як прийшо́в, і нічо́го не ви́несе він з свого́ тру́ду, що можна́ б узяти́ своєю́ рукою́! **16** І це те́ж зло бо́люче: так само, як він був прийшо́в, так віді́йде, — і яка йому́ ко́ристь, що тру́дився на ві́тер? **17** А до того́ всі́ дні́ свої́ їв у темно́ті, і ба́гато мав смутку́, й хвороби́ та лю́ті. **18** Оце, що я бачив, як до́бре та гарне: щоб ї́ла лю́дина й пи́ла, і щоб бачи́ла до́бре в усьо́му сво́єму тру́ді, що під сонцем ним тру́диться в час нечи́слєнних тих днів́ свого́ ві́ку, які́ Бог ї́й дав, — бо це до́ля її́! **19** Тако́ж кожна́ лю́дина, що Бог дав ї́й ба́гатство й ма́етки, і владу́ ї́й дав спожи́вати із то́го, та брати́ свою́ частку́ та ті́шитися сво́ім тру́дом, — то це Бо́жий да́рунок! **20** Бо вона́ днів́ свого́ життя́ неба́гато на пам'я́ті мати́ме, — то Бог в її́ серце́ шле ра́дість!

6 Є ще зло, що я бачив під сонцем, і ба́гато його́ між лю́дми: **2** Ось лю́дина, що Бог ї́й ба́гатство дає, і ма́етки та сла́ву, і недо́статку ні в чо́му, чо́го зажадає, не чує вона́ для своєї́ душі́, але Бог не дав вла́ди ї́й те спожи́вати, — бо чу́жа лю́дина те пої́сть: Це марно́та й недуга́ тяжка́! **3** Якби сотну́ ді́тей напло́див чо́ловік, і прожи́в пречислє́нні лі́та, і дні́ ві́ку його́ були́ довгі́, але не насі́тилась до́бром ду́ша його́, а до того́ не мав би й нале́жного по́хорону, то ка́жу: недоно́скові́ краще́ від нього́! **4** Бо в марно́ті прийшо́в він, і в те́мряву йде́, і в те́мряві схова́не буде́ іме́ння його́, — **5** ані́ сонця́ не бачив він, ані́ пі́знав: його́ спо́кійніше від того́! **6** А коли́ б він жив дві́чі по тисячі́ лі́т, та не бачив до́бра, — то хі́ба не до місця́ одно́го все́ йде́? **7** Увесь́ труд лю́дини — для́ рота́ її́, і пожа́дання́ її́ не ви́повнюють́ся. **8** Бо що́ більшо́го має́ мудре́ць, ніж безглу́здий, що має́ убо́гий над те́, що перед жи́вими уміє́ ходи́ти? **9** Краще́ бачи́ти

очи́ма, ані́ж мандрува́ти жада́ннями, — і тако́ж це марно́та та ло́влення ві́тру... **10** Що́ було́, тому́ йме́ння його́ вже́ надане́ давно́, і відо́ме, що він чо́ловік, і він не може́ правува́тися з си́льнішим від нього́, **11** бо ба́гато рече́й, що марно́ту примно́жують, але́ яка ко́ристь від них для́ лю́дини? **12** Бо хто́ знає́, що́ до́бре лю́дині в житті́, за неба́гато́х днів́ марно́го життя́ її́, які́ пробу́ває вона́, немов́ тінь? Та й що́ хто́ розка́же лю́дині, що́ буде́ під сонцем по́ ній?

7 Краще́ до́бре і́м'я від оли́ви хоро́шої, а де́нь сме́рти лю́дини — від дня́ її́ вродже́ння! **2** Краще́ ходи́ти до́ дому́ жалоби́, ніж ходи́ти до́ дому́ бенке́ту, бо то́ — кі́нець кожні́й лю́дині, і жи́вий те́ до́ серця́ свого́ бере! **3** Кра́щий смутоќ від сме́ху, бо при обличчі́ сумні́м до́бре серце́! **4** Серце́ мудри́х — у до́мі весе́лощів. **5** Кра́ще слухати́ до́кір розумно́го, ані́ж слухати́ пі́сні безумни́х, **6** бо як трі́скот терні́ни під горщи́ком, такий сме́х нерозу́много. Те́ж марно́та й о́це! **7** Коли́ мудрий ко́го утискає́, то й сам нерозу́мним стає́, а хаба́р губи́ть серце́. **8** Кі́нець ді́ла лі́пший від по́чатку його́; лі́пший терпе́ливий від чванькува́того! **9** Не спі́ши в сво́ім ду́сі, щоб гні́ватися, бо гні́в спочи́ває у на́драх глу́пців. **10** Не ка́жи: „Що́ це стало́сь, що́ перші́ дні́ були́ кра́щі за ці́?“, бо не з мудрости́ ти за́питува́вся про це. **11** До́бра мудрі́сть з ба́гатством, а прибу́ток для́ тих, хто́ ще сонечко́ бачи́ть, **12** бо в ті́ні мудрости́ — як у ті́ні срі́бла, та ко́ристь пі́знання́ у то́му, що́ мудрі́сть життя́ зберігає́ то́му, хто́ має́ її́. **13** Розва́ж Бо́жий учи́нок, — бо хто́ може́ те ви́простати́, що́ Він покри́вив? **14** За до́брого дня́ користа́ із до́бра, за зло́го ж — розва́жай: Одне́ й друге́ вчинив Бог на те, щоб лю́дина нічо́го по́ собі́ не знайшла́! **15** В дня́х марно́ти своєї́ я всьо́го набачи́вся: бу́ває спра́ведливий, що́ гине в сво́ій спра́ведливості́, бу́ває й безбо́жний, що́ довго́ живе́ в сво́ім злі́. **16** Не бу́дь спра́ведливим зана́дто, і не роби́ себе́ мудрим над мі́ру: по́що ни́щити має́ш себе́? **17** Не бу́дь неспра́ведливим зана́дто, і нему́дрим не бу́дь: по́що має́ш померти́ в неча́сі сво́ім? **18** До́бре, щоб ти ухопи́вся за це, але́ й з того́ своєї́ руки́ не спу́скай, бо бого́боя́зний вте́че від усьо́го того́. **19** Мудрі́сть роби́ть мудро́го си́льнішим за де́сятьох волода́рів, що́ в мі́сті. **20** Немає́ лю́дини пра́ведно́ї на землі́, що́ роби́ла б до́бро й не грі́шила, **21** то́му не клади́ свого́ серця́ на вся́кі сло́ва, що́ гово́рять, щоб не чу́ти свого́ раба́, коли́ він ли́хосло́вить тебе́, **22** знає́ бо серце́ твоє́, що́ ба́гато разів́ тако́ж ти ли́хосло́вив на інши́х! **23** Усе́ це я в мудрості́ ви́пробу́вав, і сказа́в: „Стану́ мудрим!“ Та да́ле́ка від мене́

вона! **24** Даліке оте, що було, і глиббе, глиббе, — хто знайде його? **25** Вернувся я серцем своїм, щоб пізнати й розвідати, та шукати премудрість і розум, та щоб пізнати, що безбожність — глупота, а нерозум — безумство! **26** І знайшов я річ гіршу від смерті — то жінку, бо пастка вона, її ж серце — тенета, а руки її — то кайдани! Хто добрий у Бога — врятований буде від неї, а грішного схопить вона! **27** Подивися, оце я знайшов, сказав Проповідник: рівняймо одне до одного, щоб знайти зрозуміння! **28** Чого ще шукала душа моя, та не знайшла: я людину знайшов одну з тисячі, але жінки між ними всіма не знайшов! **29** Крім того, поглянь, що знайшов я: що праведною вчинив Бог людину, та вігадок усяких шукають вони!

8 Хто, як той мудрий, і значення речі хто знає? Розсвітлює мудрість людини обличчя її, і суворість лиця її змінюється. **2** Я раджу: Наказа царського виконуй, і то ради присяги перед Богом. **3** Не квапся від нього відходити, не стій при злій справі, бо все, що захоче, він зробить, **4** бо слово цареве — то влада, і хто йому скаже: „Що робиш?“ **5** Хто виконує заповідь, той не пізнає нічого лихого, серце ж мудрого знає час і право. **6** Бо для кожної речі час і право своє, бо лихо людини численне на ній, **7** бо не знає, що буде, і як саме буде, хто їй розповість? **8** Немає людини, яка панувала б над вітром, щоб стримати вітер, і влади нема над днем смерті, і на війні нема звільнення, і пана свого не врятує безбожність. **9** Усе це я бачив, і серце своє прикладав я до кожного чину, що відбувався під сонцем. **1** був час, коли запанувала людина над людиною на лихо для неї. **10** І я бачив безбожних похованих, і до їхнього гробу приходили, а ті, що чинили добро, повикідані з місця святого, і в місті забуті. Марнота й о це! **11** Що скоро не чиниться присуд за вчинок лихий, тому серце людських синів повне ними, щоб чинити лихе. **12** Хоч сто раз чинить грішний лихе, а Бог суд відкладає йому, однак я знаю, що тим буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям Його має страх! **13** А безбожному добре не буде, і мов тінь, довгих днів він не матиме, бо він перед Божим лицем страху не має! **14** Є марнота, яка на землі діється, — що є справедливі, що лихо спадає на них, мов за вчинок безбожних, а є безбожні, що добро спадає на них, мов за чин справедливих! Я сказав, що марнота й оце! **15** І радість я похвалив: що немає людині під сонцем добра, хіба тільки щоб їсти, та пити та тішитися, і оце супроводить її в її праці за часу життя її, що під сонцем Бог дав був їй. **16** Коли я поклав

своє серце, щоб мудрість пізнати, і побачити чин, що діється він на землі, бо ні день ні вночі сну не бачить людина своїми очима, **17** і коли я побачив усякий чин Бога, тоді я пізнав, що не може людина збагнути чину, під сонцем учиненого! Тому скільки людина не трудиться, щоб дошукатись цього, то не знайде, і коли й мудрий скаже, що знає, — не зможе знайти!

9 Ото ж бо все це я до серця свого взяв, і бачило серце моє все оце, що праведні й мудрі та їхні учінки — у Божій руці, так само любов чи ненависть: Людина не знає нічого, що є перед нею! **2** Однакове всім випадає: праведному і безбожному, доброму й чистому та нечистому, і тому, хто жертву приносить, і тому, хто жертви не приносить, як доброму, так і грішникові, тому, хто клянеться, як і тому, хто кляти боїться! **3** Оце зле у всім, що під сонцем тим діється, — що однакове всім випадає, і серце людських синів повне зла, і за життя їхнього безумство в їхньому серці, а по тому до мертвих відходять. **4** Хто знаходиться поміж живих, той має надію, бо краще собаці живому, ніж левові мертвому! **5** Бо знають живі, що помруть, а померлі нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, **6** і їхнє кохання, і їхня ненависть, та зздорощі їхні загинули вже, і нема вже їм частки навіки ні в чому, що під сонцем тим діється! **7** Тож іди, їж із радістю хліб свій, та з серцем веселим вино своє пий, коли Бог уподобав Собі твої вчинки! **8** Нехай кожного часу одежа твоя буде біла, і нехай на твоїй голові не бракує оливи! **9** Жаживай життя з жінкою, яку ти кохаєш, по всі дні марноти твоєї, що Бог дав для тебе під сонцем на всі дні марноти твоєї, — бо оце твоя доля в житті та в твоєму труді, що під сонцем ним трудишся ти! **10** Все, що всилі чинити рука твоя, теє роби, бо немає в шеблі, куди ти йдеш, ні роботи, ні роздуму, ані знання, ані мудрости! **(Sheol h7585)** **11** Знову я бачив під сонцем, що біг не у скорих, і бій не в хоробрих, а хліб не в премудрих, і не в розумних багатство, ні ласка — у знавців, — а від часу й нагоди залежні вони! **12** Бо часу свого людина не знає, мов риби, полівлені в пагубну сітку, і мов птахи, захоплені в сільце, — так хапаються людські сини за час лиха, коли воно нагло спадає, на них! **13** Також оцю мудрість я бачив під сонцем, і велика для мене здавалась вона: **14** Було мале місто, і було в ньому мало людей. І раз прийшов цар великий до нього, й його оточив, і побудував проти нього велику облогу. **15** Але в ньому знайшлася людина убога, та мудра, і вона врятувала те місто своєю премудрістю, — та пізніше ніхто

не згадав про цю вбогу людину! **16** І я говорив: Краща мудрість за силу; однак погорджується мудрість бідного, і не слухаються його слів! **17** Слова мудрих, почуті в спокої, кращі від крику володаря поміж безглуздими. **18** Мудрість краща від зброї військової, але один грішник погубить багато добра.

10 Мертві мухи псують та зашумовують оливу мироварника, — так трохи глупоти псує мудрість та славу. **2** Серце мудрого тягне праворуч, а серце безумного — ліворуч. **3** Коли нерозумний і прямою дорогою йде, йому серця бракує, і всім він говорить, що він нерозумний. **4** Коли гнів володаря стане на тебе, не лишай свого місця, — бо лагідність доводить до прощення навіть великих провин. **5** Є зло, що я бачив під сонцем, мов помилка, що повстає від володаря: **6** на великих висотах глупота буває поставлена, а багаті сидять у низині! **7** Я бачив на конях рабів, князі ж пішки ходили, немов ті раби. **8** Хто яму копає, той в неї впаде, а хто валить мура, того гадина вкусить. **9** Хто зносить каміння, пораниться ним; хто дрова рубає, загрожений ними. **10** Як залізо ступіє, й хтось леза не вигострить, той мусить напружити свою силу, — та мудрість зарадить йому! **11** Коли вкусить гадюка перед закляттям, тоді ворожбит не потрібний. **12** Слова з уст премудрого — милість, а губи безумного нищать його: **13** початок слів його уст — глупота, а кінець його уст — зле шаленство. **14** Нерозумний говорить багато, та не знає людини, що буде; а що буде по ньому, хто скаже йому? **15** Втомляє безумного праця його, бо не знає й дороги до міста. **16** Горе, краю, тобі, коли цар твій — хлопчина, а владіки твої спозаранку їдять! **17** Щасливий ти, краю, коли син шляхетних у тебе царем, а владіки твої своєчасно їдять, як ті мужі, а не як п'яниці! **18** Від лінощів вальється стеля, а з опущення рук тече дах. **19** Гостіну справляють для радощів, і вином веселиться життя, а за срібло все це можна мати. **20** Навіть у думці своїй не злослов на царя, і в спальні своїй не кляни багача, — небесний бо птах віднесе твою мову, а крилатий розкаже про слово твоє.

11 Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов знайдеш його. **2** Давай частку на сім чи й на вісім, бо не знаєш, яке буде зло на землі. **3** Коли переповняться хмари дощем, то виллють на землю його. А коли деревина на південь впаде чи на північ, залишиться на місці, куди деревина впаде. **4** Хто вважає на вітер, не буде той сіяти, а хто споглядає на хмари, не буде той жати. **5** Як не відаєш ти, яка то путь

вітру, як кості зростають в утробі вагітної, так не відаєш ти чину Бога, що робить усе. **6** Сій ранком насіння своє, та й під вечір хай не спочиває рука твоя, не знаєш бо ти, котре вийде на краще тобі, — оце чи оте, чи обое однаково добрі. **7** І світло солодке, і добре очам сонце бачити, **8** і коли б людина жила й довгі роки, хай за всіх їх вона тішиться, і хай пам'ятає дні темряви, бо їх буде багато, — усе, що надійде, марнота! **9** Тішся, юначе, своїм молодечтвом, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодобців твоїх! І ходи ти дорогами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впровадити тебе Бог до сьуду! **10** Тому жени смуток від серця свого, і віддаляй зле від тіла твого, бо й дитинство, і рання життєва зоря — то марнота!

12 І пам'ятай в днях юнацтва свого про свого Творця, аж поки не прийдуть злі дні, й не наступлять літа, про які говорити ти будеш: „Для мене вони неприємні!“ **2** аж поки не стемніє сонце, і світло, і місяць, і зорі, і не вернуться хмари густі за дощем, **3** у день, коли затремтять ті, хто дім стереже, і зігнуться мужні, і спинять роботу свою млинарі, бо їх стане мало, і потемніють ті, хто в вікно визирає, **4** і двері подвійні на вулиці замкнені будуть, як зменшиться гуркіт млина, і голос пташини замовкне, і затихнуть всі дочки співучі, **5** і будуть боятись високого місця, і жахи в дорозі їм будуть, і мигдаль зацвіте, й обтяжє кобилка, і загине бажання, бо людина відходить до вічного дому свого, а по вулиці будуть ходити довкола голосільники, **6** аж поки не пірветься срібний шнурок, і не зломиться круга посудина з золота, і при джерелі не розбі'ється глек, і не зламається коло, й не руне в криницю... **7** І вернеться порох у землю, як був, а дух вернеться знову до Бога, що дав був його! **8** Наймарніша марнота, — сказав Проповідник, — марнота — усе! **9** Крім того, що Проповідник був мудрий, він навчав ще народ знання. Він важив та досліджував, склав багато приповістей. **10** Проповідник пильнував знаходити потрібні слова, і вірно писав правдиві слова. **11** Слова мудрих — немов оті леза в гірлізі, і мов позабівані цвяхи, складачі ж таких слів, — вони дані від одного Пастиря. **12** А понад те, сину мій, будь обережний: складати багато книжок — не буде кінця, а багато навчатися — мука для тіла! **13** Підсумок усього почутого: Бога бійся, й чини Його заповіді, бо належить це кожній людині! **14** Бо Бог приведе кожну справу на суд, і все потаємне, — чи добре воно, чи лихе!

Пісня над піснями

1 Соломонова Пісня над піснями. **2** „Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, — бо ліпші кохання твої від вина! **3** На запах оливи твої запаши, твоє ім'єння — неначе олива розлита, тому диві кохають тебе! **4** Потягни ти мене за собою, біжим! Цар впровадив мене у палати свої, — ми радіти та тішитись будемо тобою, згадаємо кохання твої, від вина приємніші, — поправді кохають тебе! **5** Дочки єрусалимські, — я чорна та гарна, немов ті намети кедрівські, мов занавіси Соломонові! **6** Не дивіться на те, що смуглявенька я, бож сонце мене опалило, — сини неньки моєї на мене розгнівалися, настановили мене сторожити виноградники, — та свого виноградника власного не встерегла я!“ **7** „Скажи ж мені ти, кого покохала душа моя: Ді ти пасеш? Де даєш ти спочити у спеку отарі? Пощо біля стад твоїх друзів я буду, немов та причинна?“ **8** „Якщо ти не знаєш цього, вродливіша посеред жінок, то вийди собі за слідами отари, і випасуй при шатрах пастуших козлятка свої“. **9** „Я тебе привірняв до лошиці в возах фараонових, о моя ти подруженько! **10** Гарні щічки твої поміж шнүрами перел, а шийка твоя — між разками намиста! **11** Ланцюжки золоті ми поробимо тобі разом із срібними кульками!“ **12** „Доки цар при своєму столі, то мій нард видає свої пахощі. **13** Мій коханий для мене — мов китиця мірри: спочиває між персами в мене! **14** Мій коханий для мене — мов кипрове гроно в ен-гедських садах-виноградах!“ **15** „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої очі немов голубині!“ **16** „Який ти прекрасний, о мій ти коханий, який ти приємний! а ложе нам — зельнь! **17** Бруси наших домів — то кедрини, стелі в нас — кипариси!“

2 „Я — саронська троянда, я долинна лілєя! **2** Як лілєя між тереном, так подруга моя поміж дівами!“ **3** „Як та яблуня між лісовими деревами, так мій коханий поміж юнаками, — його тіні жадала й сиділа в ній, і його плід для мого піднебіння солодкий! **4** Він впровадив мене до винарні, а прапор його надо мною — любов! **5** Підкріпіте мене виноградовим пчивом, освіжіть мене яблуками, — бо я хвора з любови! **6** Ліва рука його — під головою моєю, правіця ж його — пригортає мене! **7** Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, газелями чи польовими оленями, — щоб ви не сполóхали, й щоб не збудили любови, аж доки йому до впадоби!“ **8** „Голос мого коханого! Ось він іде, ось він скаче горами, по пагірках вистрибує. **9** Мій коханий подібний

до сáрни чи до молодого оленя. Он стоїть він у нас за стіною, зазирає у вікна, заглядає у грáти. **10** Мій коханий озвався й промовив до мене: „Уставай же, подруго моя, моя krásна, й до мене ході! **11** Бо оце проминúла пора дощовá, дощ ушúх, перейшов собі він. **12** Показались квіткí на землі, пора соловéйка настала, і голос гóрлиці в нашому кра́ї лунáє! **13** Фіга випустила свої ранні плодí, і розцвілі виногáрадини па́хощі видали. Уставай же, подруго моя, моя krásна, й до мене ході!“ **14** „Голубко моя у розцвілинах скéльних, у бéсکیدнм схóвку, — дай побачити мені твоє личко, дай почути мені голосóк твій, бо голос твій милий, а личко твоє уродливе!“ **15** „Ловіть нам лисиці, лисиня́та маленькі, що ушко́джують нам виногáрники, виноградники ж наші — у цвітí! **16** Мій коханий — він мій, я ж його́, він пасе між лілєями! **17** Поки день прохоло́ду навіє, а тіні втечу́ть, — вернись, мій коханий, стань подібний до сáрни чи до молодого оленя в пахúчих гора́х!“

3 „По нóчах на ложі своїм я шукала тогó, когó полюбила душа моя. Шукала його́, — та його́ не знайшлá. **2** Хай устану й нехай я пройдúся по місті, хай на ву́лицях та на майдáнах того пошукаю, кого полюбила душа моя! Шукала його́, — та його́ не знайшлá. **3** Спíтkáли мене сторожí, що по місті проходять. „Чи не бачили часом того, кого полюбила душа моя?“ **4** Небагато пройшла я від них, — та й знайшлá я тогó, когó полюбила душа моя: схопíла його́, — й не пустила його́, аж пóки його́ не ввелá у дím неньки своєї, та в кiмнáту тiєї, що в утрóбі носила мене! **5** Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, газелями чи польовими оленями, щоб ви не сполóхали, щоб не збудили любови, аж доки йому до впадоби!“ **6** „Хто вона, що вихóдить із пустині, немов стовпи диму, оку́рена мiррою й лáданом, всiлякими па́хощами продавця?“ **7** „Ось лóже його́, Соломонове, — шiстдесят лицарів навколо нього, із лицарів славних Iзраїлевих! **8** Усі вони мають мечá, усі вправні в бою́, кожен має свого мечá при своєму стегні проти стрáху нiчнóго. **9** Нóшi зробив собі цар Соломон із ливáнських дерéв: **10** стовпцi їхнi зробив він із срібла, а їхне опертá — золоте, пурпурóве сидiння, їхня серéдина вистелена кохáнням дочóк єрусалимських! **11** Пiдiть i побачте, о дóчки сiонські, царя Соломона в вiнкú, що ним мати його́ увiнчáла його́ в день весiлля його́ та в день радости серця його́!“

4 „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хорóша! Твої оченя́тка, немов ті голубки, глядять з-за серпанку твого́! Твої кóси

— немов стадо кіз, що хвілями сходять з гори Гілеадської! 2 Твої зубки — немов та отара овець пообстриганих, що з купелю вийшли, що котять близнята, і між ними немає неплідної, 3 Твої губки — немов кармазінова нитка, твої ұстонька красні, мов частина гранátного яблука — скрónia твоя за серпánком твоїм! 4 Твоя шия — немов та Давидова башта, на збрóю збудована: тисяча щитів повішена в ній, усе щити лицарів! 5 Два пёрса твої — мов ті двоє близнят молодих у газелі, що випасуються між лілєями. 6 Поки день прохолóду навіє, а тїні втечуть, підү я собі на ту миррину гóру й на пагірок ладану“. 7 „Уся ти прекрасна, моя ти подруженько, і пля́ми нема на тобі! 8 Зо мною з Лівану, моя наречена, зо мною з Лівану ти підеш! Споглянеш з вершини Амáни, з вершини Сені́ру й Гермóну, з ле́гóвища левів, з леопáрдових гір. 9 Забрáла ти серце мені, моя сестро, моя наречена, забрáла ти серце мені самим óчком своїм, разóчком однёньким наместа свого! 10 Яке любе кохáння твоє, о сестрице моя, наречена! Скільки ліпша любов твоя за вино, а запáшність олив твоїх — за всі па́хощі!“ 11 Уста твої крáпають мед щільниковий, моя наречена, мед і молоко — під твоїм язичко́м, а па́хощ одежі твоєї — як лівáнські ті па́хощі!“ 12 „Замкнёний садок — то сестриця моя, наречена моя — замкнёний садок, джерелó запечáтане. 13 Лóно твоє — сад гранátових яблук з пло́дом доскона́лим, кїпри із на́рдами, 14 нард і шафра́н, пахуча трості́на й кори́ця з усіма деревами ла́дану, мі́рра й алóе зо всіма найзапáшнішими па́хощами, 15 ти джерелó садковé, крини́ця живої води, та тієї, що пліне з Ливáну!“ 16 „Прокинься, о ві́тре з півно́чі, і прили́нь, ві́тре з полуд́ня, — повий на садок мій: нехай потечуть його па́хощі! Хай кохáний мій при́йде до са́ду свого, і нехай споживé плід найкращий його!“

5 „Прийшов я до са́ду свого, о сестро моя, наречена! Збираю я мирру свою із бальза́мом своїм, споживáю свого стільника́ разом із медом своїм, п'ю вино я своє зо своїм молоком! Спозивайте, спївдрузі, — пийте до схóчу, кохани!“ 2 „Я сплю, — моє ж серце чува́є. Ось голос мого коханого! Стука́є. „Відчини мені, сестро моя, о моя ти подруженько, голубко моя, моя чиста, — бо росóю покрі́лася вся моя голова, мої кúчері — кра́плями но́чі!“ 3 „Зняла я одежу свою, — як зно́ву її надягну́? Помила я ніжки свої, — як же їх занечі́шу?“ 4 Мій коханий простя́г свою руку крі́зь óтвір, — і нутро моє схвилюва́лось від нього! 5 Стала я відчинити своєму коханому, — а з рук моїх кáпала мі́рра, і мирра текла́ на засу́вки замка́ з

моїх пальців. 6 Відчинила своєму коханому, — а коханий мій зник, відійшов! Душі не ставáло в мені, як він говорив. Я шукала його, та його не знайшла́. Я гукáла його, та він не віді́зв'явся до мене. 7 Стріли мене сторожі, що ходять по місті, — набили мене, завдали́ мені рáни. Здерли з мене моє покривáло, сторожі міських му́рів!“ 8 „Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, — як мого коханого стрінете ви, що йому повісте́? — Що я хвора з кохáння!“ 9 „Чим коханий твій кра́ший від інших коханих, вродливі́ша з жіно́к? Чим коханий твій кра́ший від інших коханих, що так закліна́еш ти нас?“ 10 „Коханий мій білий й рум'я́ний, визначні́ший він від десяти́ тисяч інших. 11 Голова його — щире́е золото, його кúчері — па́льмове ві́ття, чорні, як во́рон. 12 Його очі — немов голубкі́ над джерéлами во́дними, у молоці́ повимі́вані, що над повним струмко́м посіда́ли! 13 Його лічка — як грядка бальза́му, немов квітники́ запáшні! Його губи — лілє́ї, з яких кáпає мі́рра теку́ча! 14 Його руки — стовпці́ золоті́, повиса́джені хризолі́том, а лóно його — тві́р мистецький з слонóвої кости́, покритий сапфі́рами! 15 Його стéгна — стовпи́ мармурові́, постав́лені на золоті́ підста́ви! Його вигляд — немов той Ливáн, він юна́к — як ті кед́ри! 16 Уста його — солодо́щі, і він увесь — пожа́дання. Оце мій коханий, й оце мій дру́жок, дочки ерусали́мські!“

6 „Куди твій коханий пішов, о найвродливі́ша з жіно́к? Куди спрямува́в твій коханий? Бо ми пошука́ємо його з тобою“. 2 „Мій коханий пішов до садóчка свого, в квітники́ запáшні, щоб па́сти в садка́х і збирати́ лілє́ї. 3 Я належу́ своєму коханому, а мені — мій коханий, що пасе між лілє́ями!“ 4 „Ти прекрасна, моя ти подруженько, мов та Тірца́, ти хороша, як Ерусали́м, ти грізна́, як війська́ з прапора́ми! 5 Відверні́ ти свої́ оченя́та від мене, бо вони́ непокóять мене! Твої́ коси — немов стадо кіз, що хвілями́ сходять з тогó Гілеáду! 6 Твої́ зуби — немов та отара ове́ць, що з купелю вийшли, що котять близня́та, і між ними немає неплідної! 7 Мов частина гранátного яблука — скрónia твоя за серпánком твоїм! 8 Ші́стдесят є цари́ць, і ві́сімдесят є налóжниць, а дівчата́м немає́ числа, — 9 та єдина вона — ця голубка́ моя, моя чиста! У не́ньки своєї́ вона одина́чка, обрána вона у своєї́ роді́тельки! Як бачили́ дóчки Сіону́ її, то щасливо́ звали́ її, цари́ці й налóжниць — то вихва́ляли́ її: 10 Хто це така, що вона вигляда́є, немов та досві́тня зоря́, прекрасна, як міся́ць, як сонце — ясна́, як полкі́ з прапора́ми — грізна́?“ 11 „Зійшла я в орі́ховий сад, щоб погля́нути на пúп'яночки при́потóці, щоб побачити́ там, чи зацві́в виноград, чи

гранатові яблуні порозцвітали? **12** І не зчулася я, як мене посадила душа моя між колесниці моєї дружини бояр“. **13** „Верніся, вернісь, Суламітко! Верніся, верніся, — нехай ми на тебе надивимось!“ „Чого вам дивитися на Суламітку, немов би на танець військовий?“

7 „Хороші які стали ноги твої в черевичках, князівно моя! Заокруглення стегон твоїх — мов намісто, руками мистецькими віточене! **2** Твоє лоно — немов круглоточена чаша, в якій не забракне вина запашного! Твій живіт — сніп пшениці, оточений тими лілєями! **3** Два перса твої — немов двоє сарняток близнят! **4** Твоя шия — як башта із кости слонової, твої очі — озёрця в Хешбоні при брамі того Бат-Рабіму, в тебе ніс — немов башта ливанська, що дивиться все в бік Дамаску! **5** Голівка твоя на тобі — мов Кармел, а коса на голівці твоїй — немов пурпур, — полонений цар тими кучерями! **6** Яка ти прекрасна й приємна яка, о любов в розкошах! **7** Став подібний до пальми твій стан, твої ж перса — до грон виноградних! **8** Я подумав: виберуся на цю пальму, схоплюся за віття її, — і нехай стануть перса твої, немов виноградні ті грона, а пахощ дихання твого — як яблука!“ **9** „А уста твої — як найліпше вино: простує воно до мого коханого, чинить промовистими й уста сплячих! **10** Я належу своєму коханому, а його пожадання — до мене! **11** Ходи ж, мій коханий, та вийдемо в поле, переночуємо в селах! **12** Устанемо рано, й ходім у сади - виногради, подивимось, чи зацвів виноград, чи квітки розцвілились, чи гранатові яблуні порозцвітали? Там любов свою тобі дам! **13** Видадуть пах мандрагори, при наших же входах — всілякі коштовні плоди, нові та старі, що я їх заховала для тебе, коханий ти мій!“

8 „О, коли б ти мені був за брата, що перса ссав в нені моєї, коли б стріла тебе я на вулиці, цілувала б тебе, — і ніхто мені не докоряв би! **2** Повелі б я тебе й привелі б у дім нені своєї: ти навчав би мене, я б тебе напоїла вином запашним, соком гранатових яблук своїх! **3** Ліва рука його — під головою моєю, правіця ж його — пригортає мене! **4** Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, — нащо б сполохали, й нащо б збудили любови, аж доки йому до вподоби!“ **5** „Хто вона, що виходить із пустині, спіраючися на свого коханого? Під яблунею я збудила тебе, — там повиліла тебе мати твоя, там тебе повиліла твоя породителька!“ **6** „Поклади ти мене, як печатку на серце своє, як печать на рамено своє, бо сильна любов, як смерть, заздрощі непереможні, немов той шеол, — його жар — жар огню, воно полум'я Господа! (Sheol h7585) **7**

Води великі не зможуть згасити кохання, ані ріки його не заллють! Коли б хто давав за любов маєток увесь свого дому, то ним погордили б зовсім!“ **8** „Є сестра в нас мала, й перс у неї нема ще. Що зробимо нашій сестричці в той день, коли сватати будуть її? — **9** Якщо вона мур, — забороло із срібла збудуємо на ній, а якщо вона двері — обкладемо кедровою дошкою їх“. **10** „Я мур, мої ж перса — як башти, — тоді я була в його бчях мов та, яка спокій провадить“. **11** „Виноградинка мав Соломон у Баал-Гамоні, виноградника він віддавав сторожам, — щоб кожен приносив за плід його тисячу срібла. **12** Але мій виноградник, що маю його, при мені! Тобі, Соломоне, хай буде та тисяча, а сторожам його плоду — дві сотні! **13** О ти, що сидиш у садках, — друзі твої прислухаються до твого голосу: дай почути його і мені!“ **14** „Утікай, мій коханий, і станься подібний до сарни собі, чи до молодого оленя у бальзамових горах!“

Ісая

1 Видіння Ісаї, Амósового сина, яке він був бачив про Юдею та про Єрусалим за днів Уззії, Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів. **2** Послухайте ви, небеса́, і ти, зе́мле, почув, бо го́ворить Госпо́дь: Синів Собі ви́ховав й ви́кохав Я, а вони зняли́ бунт проти Мене! **3** Віл знає свого власника́, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає Мене́, не зверта́є уваги наро́д Мій на Ме́не. **4** О люду ти грішний, наро́де тяжко́ї провини, лиході́йське на́сіння, сини-шкі́дникі, — ви покинули́ Господа, ви Святого Ізраїлевого поне́хтували, — обернули́сь наза́д! **5** У що́ будете бити́ ще, коли неслухня́ними дали́ ви бу́дете? Хвора ваша вся голова, і все серце бо́ляще. **6** Від підóшви ноги́ й аж до голо́ви нема́ цілого місця́ на ньому: рани́ й гудзі́, та свіжі порáзи неві́чавлені, і не позав'язува́ні, і оли́вою не порозм'я́кшувані. **7** Земля́ ваша спусто́шена, огнем спáлені ваші міста́, поле ваше, — на ваших оча́х по́дають чужинці́ його́, — з того всьо́го пустиня́, немов з руйнува́ння чужинці́! **8** І позоста́лась Сіонська дочка́, мов курі́нь в виногра́днику, мов шатро́ на ночлі́г в огі́рківому полі́, як місто обло́жене. **9** Коли́ б був Госпо́дь Савао́т не лишив нам останку́ ма́лого, ми були́ б як Содом, до Гоморри́ ми стали́ б поді́бні. **10** Послухайте сло́ва Господнього́, содо́мські князі́, почувите Зако́н Бога нашого́, наро́де гоморський, — **11** на́що Мені́ многотá ваших же́ртвов? го́ворить Госпо́дь. Наситився́ Я цілопа́леними барани́в і жиром ситих те́лят, а крові́ биків та ове́ць і козлів не жада́ю! **12** Як при́ходите ви, щоб явити́ся перед обличчям Мої́м, хто жада́є того́ з руки вашо́ї, щоб топта́ли подві́р'я Мої́? **13** Не прино́сьте ви більше́ марно́тного да́ру, ваше кади́ло — о́гіда для Мене́ воно; новомі́сяччя та ті суботи́ й скли́кання зборі́в, — не могу́ знести́ Я марно́ти ціе́ї! **14** Новомі́сяччя ваші́ й усі́ ваші́ свята́ — ненави́дять душа́ Моя́ їх: вони́ стали́ Мені́ тяга́рем, — Я зму́чений зно́сити їх. **15** Коли́ ж руки́ свої́ простяга́єте, Я мру́жу від вас Сво́ї очі́! Наві́ть коли́ ви моли́тву примно́жуєте, Я не слухаю́ вас, — ваші́ руки́ на́повнені кро́в'ю. **16** Умийте́сь, очистьте́ себе! Відки́ньте зло́ ваших учи́нків із-перед очі́в Мої́х, перестаньте́ чинити́ лихе́! **17** Навчи́ться чинити́ добро́, правосу́ддя жада́йте, карайте́ грабі́жника, дайте́ суд сироті́, за вдову́ заступа́йтесь! **18** При́йдіть, і бу́демо правува́тися, — го́ворить Госпо́дь: коли́ ваші́ гріхи́ будуть як карма́зин, — стану́ть білі́, мов сні́г; якщо́ будуть черво́ні, немов ба́грянці́, — то стану́ть мов вовна́ вони́! **19** Як захо́чете ви та послу́хаєтесь,

то бу́дете до́бра землі́ спожива́ти. **20** А коли́ ви відмовите́ся й неслухня́ними бу́дете, — меч поже́ре вас, бо уста́ Господні́ сказали́ оце́! **21** Як стало́ розпу́сницею ві́рне місто: було́ повне воно́ правосу́ддя, справе́дливість у́ нім пробува́ла, тепе́р же — розбі́йники! **22** Срі́блом тво́є стало́ жу́желицею, тво́є питво́ водою́ розпо́чене. **23** Князі́ тво́ї впе́рті і дру́зі злоді́ям вони́, хабара́ вони́ любля́ть усі́ та жену́ться за да́чкою, не судя́ть вони́ сироті́, удо́вина справа́ до них не дохо́дить. **24** Тому́ то го́ворить Госпо́дь, Госпо́дь Савао́т, Си́льний Ізраї́лів: О, буду́ Я ті́шитися над Сво́їми супро́тивниками́, і помщу́сь на Сво́їх ворога́х! **25** І на тебе́ Я руку́ Свою́ оберну́, і твою́ жу́желицю́ немов лу́гом ви́топлю, і все тво́є оли́во повідки́даю! **26** І верну́ твої́х су́ддів, як перше́ було́, і твої́х радникі́в, як на́початку́. По цьо́му тебе́ будуть зва́ти: місто́ справе́дливости́, місто́ ві́рне! **27** Правосу́ддям Сіон бу́де ви́куплений, а той, хто на́вернеться́ в нім, — справе́дливістю. **28** А зни́щення́ грі́шників та винува́тців відбу́деться ра́зом, і ті, що покинули́ Го́спода, будуть пони́щені. **29** І бу́дете ви посоро́млені́ за ті́ дубі́, що їх пожа́дали, і засти́даєте́ся за садки́, які́ ви́брали ви. **30** Бо стане́те ви, як той дуб, що листя́ всиха́є йому́, і як сад, що не ма́є води. **31** І ста́неться́ си́льний ко́стрицею́, його́ ж ді́ло — за і́скру, і вони́ обо́є попа́ляться́ ра́зом, — і не бу́де ні́кого, хто́ б те́ погасі́в!

2 Слово, що його́ бачив Ісая́, син Амósів, про Юдею́ та про Єрусали́м: **2** І ста́неться́ на кінці́ днів, мі́цно поста́влена бу́де гора́ дому́ Господнього́ на шпилі́ гір, і підня́та бу́де вона́ понад згі́р'я, — і полі́нуть до не́ї всі́ люди. **3** І пі́дуть числе́нні наро́ди та й скажу́ть: „Ходи́ть та збері́мось на го́ру Господню́, до дому́ Бога́ Якового́, і до́ріг Сво́їх Ві́н нас навчи́ть, і ми пі́демо стеж́ками́ його́! Бо ви́йде з Сіону́ Зако́н, і сло́во Господнє́ — з Єрусали́му“. **4** Ві́н бу́де судити́ між лю́дьми, і бу́де числе́нні наро́ди розсу́джувати. І мечі́ свої́ переку́ють вони́ на лемеші́, а списи́ свої́ — на серпи́. Не піді́ме́меч а́ народ проти́ наро́ду, і більше́ не бу́дуть навча́тися́ війни́! **5** До́ме Якови́в, — іди́ть, і попросту́ємо в сві́тлі́ Господньому́! **6** Бо Ти́ був покину́в наро́да́ Сво́го, ді́м Якови́в, — бо по́вні безза́ддя зо́ сходу́ вони́, та воро́жбі́тв, немов фили́стимляни́, і накла́дають із ді́тми́ чужинці́в. **7** І на́повни́вся край́ його́ срі́блом та золо́том, — і нема́є кінця́́ його́ ска́рбам. І на́повни́вся край́ його́ кі́ньми, — і нема́є кінця́́ колесни́цям його́. **8** І на́повни́вся край́ його́ ідо́лами, — ві́н кла́няється́ ді́лу рук сво́їх, тому́, що зроби́ли були́ його́ па́льці́, — **9** і поклони́лась лю́дина́, і чолові́к упокори́вся. А Ти́

ім не даруй! **10** Иди в скелю, і сховайся у поро́х від стра́ху Господнього, і від пишноті Йо́го ве́личі! **11** Горді о́чі люди́ни поникнуть, і буде обни́жена лю́дська висо́кість, — і буде висо́ким Сам ті́льки Госпо́дь того́ дня! **12** Бо настане день Господа Сава́та на все горде́ й висо́ке, і на все ви́сунене, — і пони́жене буде воно, **13** і на всі ке́дри лива́нські, висо́кі та ви́сунені, і на всіля́кі баша́нські дуби́, **14** і на всі го́ри висо́кі, і на всі згі́р'я підне́сені, **15** і на всі ба́шти висо́кі, і на всі му́ри стрі́мки, **16** і на всі кора́блі із Тарші́шу, і на все, на що дивимо́ся пожа́дливо! **17** І пони́зяться горді́сть люди́ни, й обни́жена буде висо́кість люде́й, — і буде висо́ким Сам ті́льки Госпо́дь того́ дня, **18** а бо́жища зовсі́м міну́ться! **19** І вони́ підуть до ске́льних пече́р та до поро́ху в ями від стра́ху Господнього і від пишноті Йо́го ве́личі, коли́ при́йде Він о́страх збудити на землі! **20** Покине́ люди́на того́ дня божкі́в своїх срі́бних і божкі́в своїх зо́лотих, що собі́ наро́би́ла була́, щоб вкло́ня́тись кро́там і кажа́нам, **21** щоб пі́ти у пече́ри й розщі́лини ске́льні від стра́ху Господнього і від сла́ви ве́личчя Йо́го, коли́ при́йде Він о́страх збудити на землі! **22** Відки́нься ж собі́ від люди́ни, що відди́х у носі́ її, бо за́що її́ поважа́ти?

3 Бо Госпо́дь ось, Госпо́дь Сава́т ві́зьме з Єруса́лиму й з Юде́ї підпо́ру й опору́: уся́ку підпо́ру від хлі́ба, і вся́ку підпо́ру води, **2** ли́царя та воя́ка, суддю та проро́ка, і ча́рівника та старо́го, **3** п'ятдеся́тника та родо́вито́го, і радника, і в мистецтві́ премудро́го, і в за́кля́ттях умі́лого, — **4** і за пра́витель і́м дам юна́ків, і ді́тваки́ запану́ють над ними! **5** І́ буде ча́вити наро́д один о́дного, і ко́жен сво́го бли́жнього! Повста́не хло́пчак на старо́го, а ле́гкова́жений на поважа́ного. **6** Бо схопи́ть брат брата́ сво́го в до́мі ба́тька сво́го та й ска́же: „Ти ма́єш оде́жу, то бу́дь на́шим пра́вителем, і під руко́ю тво́єю хай́ буде ру́їна о́ця!“ **7** Того́ дня він піді́йме свій го́лос та й ска́же: „Не́ бу́ду я ра́ни обв'я́зувати́ вам, бо в до́мі мо́єму нема́є ні хлі́ба, ні о́дягу, — не на́становля́йте мене́ за пра́вителя́ лю́ду!“ **8** Бо рухну́в Єруса́лим, і впала́ Юде́я, бо і́хній я́зик та і́хній чи́н — проти́ Господа, щоб упе́ртимі́ бути о́ча́м Йо́го сла́ви. **9** Проти́ них сви́дчить ви́раз ли́ця і́хнього, а грі́х свій вони́ виявля́ють, немов той Со́дбм, не пере́чать. Го́ре і́хній ду́ші, бо вчи́нили вони́ собі́ зло! **10** Ска́жі́те про пра́ведного́: Бу́де до́бре йому́, бо вони́ спожи́вуть плід учи́нків своїх. **11** Та го́ре безбо́жному, зле, бо йому́ бу́де зро́блений чи́н його́ рук! **12** Наро́д Мій, — ді́тиська́ його́ утиска́ють, а жі́нкі́ маю́ть го́ру над ним... Наро́де ти́ Мій, — тво́ї про́відники́ вчини́ли

блудя́чим тебе́, і доро́гу стежо́к тво́їх сплутали! **13** Госпо́дь став на прю́, і сто́їть, щоб суди́ти наро́ди. **14** Госпо́дь і́де на суд, щоб суди́тись з старші́ми наро́ду Сво́го та з во́ждями́ його́: „Ви виногра́дника́ зни́щили, грабу́нок з убо́гого — в ва́ших дома́х! **15** Що́ це ста́лося́ вам, що наро́д Мій ви́ гно́бите та утиска́єте вбо́гих?“ Так говори́ть Госпо́дь, Бог Сава́т. **16** І промови́в Госпо́дь: Зате́, що до́чки Сіо́нські́ заго́рділи, і ходять ви́тягнено́ші́, і морга́ють очима́, і все ходять дрі́бніми́ кро́чками, і дзвоня́ть спі́ряжками́ на но́гах своїх, **17** тому́ вчини́ть Госпо́дь ті́м'я Сіо́нських до́чок па́ршивим, і і́хній сором обна́жить Госпо́дь! **18** Того́ дня поски́дає Госпо́дь окра́су спі́ряжок на і́хніх но́гах, і чі́льця, і міся́ці, **19** сере́жки, на́рамenniки́, і серпа́нки, **20** і заво́ї, і ланцю́жки на но́гах, і поя́ські, і пля́шечки́ з па́хощами́, і ча́рівни́чі прі́віски, **21** персні́, і сере́жки носо́ві, **22** чудо́ві уба́рння, і окри́ття, і намі́тки та торби́, **23** дзерка́ла й льня́ні хито́ни та турба́ни, і прозо́рі покрива́ла. **24** І ста́неться́, замі́сть ба́льза́му — сморо́д бу́де, і замі́сть поя́са — шну́р, а замі́сть мистецько́ укла́дених куче́рів — ли́сина, і замі́сть хито́на цінно́го — ве́рета з паско́м, а замі́сть краси́ — спале́нина! **25** Попа́дають му́жі тво́ї від меча́, а ли́ца́рство тво́є — на війні́, — **26** і бу́дуть сто́гна́ти та пла́кати воро́та її́, і бу́де спу́сто́шена, й сяде́ на землю́ Сіо́нська до́чка.

4 І того́ дня сі́м жіно́к схопля́ть мужа́ о́дного, говори́чи: „Ми́ бу́демо ї́сти свій хлі́б, і зодяга́тимем оді́ж свою́, — ті́льки йме́нням тво́їм хай́ нас кли́чуть, — за́бери́ ти на́ш со́ром!“ **2** Того́ дня бу́де па́рость Господня́ красо́ю та славою́, плід же зе́мний — ве́личістю́ та пишното́ю для́ вря́товани́х із Ізра́їля. **3** І бу́де зо́стали́й в Сіо́ні й полі́шений в Єруса́лімі, — свя́тим бу́де звати́ся він, ко́жен, хто жи́ти за́пи́саний в Єруса́лімі, **4** коли́ нечи́стоту́ Госпо́дь зми́є з сіо́нських до́чок, а кро́в Єруса́лиму спо́лоще́ з-посере́д його́ духо́м пра́ва та духо́м очи́щення. **5** І створи́ть Госпо́дь над уся́ким житло́м на Сіо́нській го́рі та над місце́м зібра́ння — уде́нь хма́ру, вно́чі ж ди́м і бли́ск огню́ полум'я́ного, бо над вся́кою славою́ бу́де покро́ва. **6** І бу́де ша́тро уде́нь ті́нню від спе́ки, і за́хистом та укриття́м від не́годи́ й дощу́!

5 За́співаю́ ж я́ вам про Сво́його́ Улю́бленого́ пі́сню любо́вну про Йо́го виногра́дника! На пло́дучо́му ве́рсі́ го́ри виногра́дника́ мав бу́в Мій При́ятель. **2** І обко́пав Він його́, й від ка́мі́ння очи́стив його́, і виногра́дом до́брим його́ заса́див, і ба́шту поста́вив посере́д його́, і ві́теса́в у ньому́ ча́вило, і чека́в, що роді́тиме

він виноград, — та він уродив дикі ягоди! **3** Тепер же ти, єрусалимський мешканче та мужу юдейський, розсудить но між Мною й Моїм виноградником: **4** що ще можна вчинити було для Мого виноградника, але Я не зробив того в ньому? Чому Я чекав, що родитиме він виноград, а він уродив дикі ягоди? **5** А тепер завідомлю Я вас, що зроблю для Свого виноградника: живопліт його вікину, і він буде на знищення, горбжу його розвалю, і він на потоптання буде, **6** зроблю Я загубу йому, — він не буде обтінаний ані підсапуваний, — і виросте терня й будячка на ньому, а мідрам звелю, щоб дощу не давали на нього! **7** Бо виноградник Господа Саваота — то Ізраїлів дім, а муж Юди — коханий Його саджанець. Сподівався правосуддя, та ось кроволиття, сподівався справедливости Він, та ось зойк. **8** Горе тим, що долучують дóма до дóму, а поле до поля притóчують, аж місця бракує для інших, так ніби самі сидіте серед краю! **9** В мої уші сказав був Господь Саваот: Направду, — багато домів попустошені будуть, великі та добрі, і не буде мешканця для них. **10** Бо десять загонів землі виноградника брата одного вродять, а насіння одного хомера породить ефу. **11** Горе тим, що встають рано вранці і женуть за напóем п'янким, і тривають при нім аж до вéчора, щоб вином розпалятись! **12** І сталася цýтра та áрфа, бубон та сопілка й вино — за їхню гулянку, а на діло Господне не дивляться, не вбачають Його чину рук. **13** Тому піде народ Мій на вигнання непередбачено, і вельможі його голодуватимуть, а натовп його — висохне з пра́гнення. **14** Тому то розширив шеол пожадливість свою і безмірно розкрив свою пашу, і зйде до нього його пишнотá, і його натовп, і гýркти його, й ті, що тшáться в ньому. (Sheol h7585) **15** І людина понижиться, і упокориться муж, а очі високих поникнуть, **16** а Господь Саваот возвеличиться в сýді, і Бог Святий виявить святість Свою в справедливості! **17** І пástися будуть овечки, немов би на лóці своїй, а зостáвлене з ситих чужі пойдáть. **18** Горе тим, що вину притягають до себе шнурами марноті, а гріх — як моту́зям від воза, **19** та кажуть: „Хай квáпиться Він, хай принáглить Свій чин, щоб ми бачили, а постанóва Святого Ізраїлевого хай наблизиться і нехай прийде — і пізна́ємо ми!“ **20** Горе тим, що зло називають добром, а добро — злом, що ставлять темнóту за світло, а світло — за тёмряву, що ставлять гіркé за солодке, а солодке — за гіркé! **21** Горе мудрим у власних очáх та розумним перед собою самім! **22** Горе тим, що хорóбрі винцé попивáти, і силачі на мішáння п'янкóго

напо́ю, **23** що несправедливого чиня́ть в суді за хабáр справедливим, а праведність праведного усува́ють від нього. **24** Тому, як огнénний язик пожирáє стерню, а від полум'я нікне трава, — отак спорохнів́є корінь у них, і рознесётся їхній цвіт, немов кúрява, бо від себе відкинули Закóн Господа Сава́та, і знéхтували вони слово Святого Ізраїлевого! **25** Тому запали́вся гнів Господа на наро́д Його, і на нього Він витягнув ру́ку Свою, — та й ура́зив його: і захиталися гóри, і сталось їхнього т́рупу, як сміття серед вулиць! При цьому всьому не відверну́вся Його гнів, і витягнена ще рука Його! **26** І підйме прапо́ра наро́ду зда́лека, і засві́ще йому з кінця кра́ю, і прийде він хутко та легко, — **27** немає між ними утóмленого та такого, який би спіткну́вся! Не дрима́є ніхто і не спить, а пояс із стéгон його не зди́мається та не зрива́ється шнур при взутті його. **28** Його стріли погóстрені, і всі лу́ки його понатя́гувані. Копі́та у ко́ней його немов крёмінь вважа́ються, а колéса його — немов віхор. **29** Його рик — як леві́ці, і він заричи́ть, немов ті левчу́кі, і він загарчи́ть, і здóбич ухóпить, й її понесе́, — і ніхто не врятуе! **30** І на нього реві́тиме він того дня, як те море реве́. І погляне на землю, а там густа тёмрява, і світло померкло у мхрах її.

6 Року смерті царя Озії бачив я Господа, що сидів на високому та піднесеному престолі, а кінці одежі Його перепóвнювали храм. **2** Серафіми стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав. **3** І кликав один до óдного й говорив: „Свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна слави Його!“ **4** І захиталися чопі́ поро́гів від голосу того, хто кликав, а храм перепóвнився димом! **5** Тоді я сказав: „Горе мені, бо я занапáчений! Бо я чоловік нечистоу́стий, і сиджу́ посеред народу нечистогоустого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваота!“ **6** І прилетів до мене один з Серафімів, а в руці його вугі́ль розпáлений, якого він узяв щипцями з-над жéртівника. **7** І він доторкну́вся до уст моїх та й сказав: „Ось доторкну́лося це твоїх уст, і відйшло беззакóння твоє, і гріх твій оку́плений“. **8** І почув я голос Господа, що говорив: „Ко́го Я пошлю́, і хто пі́де для Нас?“ А я відказав: „Ось я, — пошли Ти мене!“ **9** А Він проказав: „Іди, і скажеш наро́дові цьому: Ви бóдете чути постійно, та не зрозумі́єте, і бóдете бачити зáвжди, але не пізна́єте. **10** Учини́ зату́жавілим серце наро́ду цьогó, і тяжкими зроби́ його уші, а очі йому позакле́юй, щоб не бачив очима своїми, й ушима своїми не чув, і щоб не зрозумів своїм серцем, і не наверну́вся,

і не був уздоровлений він!“ **11** І сказав я: „Аж доки, о Господи?“ А Він відказав: „Аж доки міста спустіють без мешканця, і домі без людей, а земля спустошена буде зовсім“. **12** І віддають людину Господь, і буде велике опущення серед землі. **13** І коли позостанеться в ній ще десята частина, вона знову спустошена буде. Але мов з теребінту й мов з дубу, зостанеться в них пень по зрубі, насіння бо святости — пень їхній!

7 І сталося за днів Ахаза, сина Йотам, Уззіїного сина, царя Юди, вийшов Рецін, цар сирийський, і Пéках, син Ремаліін, цар Ізраїлів, до Єрусалиму на війну на нього, та не міг звоювати його. **2** І сповіщено Давидів дім, і сказано: „Став табóром Арам у землі Єфремовій“. І захиталося серце його й серце народу його, як хитаються лісові дерева від вітру! **3** І сказав Господь до Ісаї: „Вийди навпроти Ахаза, ти та твій син Шеар-Яшув, до кінця водовóду горішнього ставу, на бити дорогу Пóля-Валóшників. **4** І скажеш до нього: Стережися й будь спокійний, не бійся, а серце твоє нехай не мякне через два залишки тих димлячих головешок, від полум'я гніву Реціна й Арама та сина Ремаліїного, **5** за те, що Арам, Єфрем та син Ремалії радили проти тебе лихе, говорячи: **6** Хóдiм на Юдею та її налякаємо, і здобудемо для себе, і настановимо царем серед нього Тавейлового сина. **7** Так сказав Господь Бог: Цього не станеться й не буде! **8** Бо голова Араму — Дамáск, а голова Дамаску — Рецін, та ще шістдесят і п'ять літ, — і буде зламаний Єфрем, так що перестане бути народóм! **9** А голова Єфрему — Самарія, а голова Самарії — син Ремаліін. Якщо ви не повірите, то не встоїте“. **10** І Господь далі говорив до Ахаза й казав: **11** „Загадай собі знака від Господа, Бога твого, і зйди глибоко до ше́бу, або зйди високо догорі!“ (Sheol h7585) **12** А Ахаз відказав: „Не пожадаю я, і не буду спокóшувати Господа“. **13** І він сказав: „Послухайте, доме Давидів, — чи мало вам трудити людей, що трудите також Бога мого? **14** Тому Господь Сам дасть вам знака: Ось Діва в утрóбі зачне, і Сина породить, і назве́ш ім'я Йому: Еммануїл. **15** Масло та мед буде Він споживати, аж поки не пізна́є того, як зло відкидати та добро вибирати. **16** Бо поки пізна́є Та Дитина, як зло відкидати та добро вибирати, буде покінчена та земля, що ти лякаєшся перед двома царями її.“ **17** Спровадить Господь на тебе, і на народ твій, і на дім батька твого дні, які не приходили від дня відступлення Єфрема від Юди, — спровадить царя асирійського. **18** І станеться в день той, прива́бить Господь муху, що в кінці рік Єгипту, та бджолу, що в асирійському краї, **19** і вони прилетять, та

усядуться всі по прова́ллях стрімких та по щілинах скельних, і в усіх терновиннях, та на луках усіх. **20** Дня того ого́лить Господь немов бритвою, найнятою по тім боці ріки, — царем асирійським, го́лову та волóсся ніг, забере також бороду. **21** І буде дня того, що хто прогоді́є корівку та дві штуки худóби дрібної, **22** то ста́неться, що від многоті молока, що надóбть, спожива́тиме масло, бо масло та мед буде їсти всякий, хто зоста́неться серед землі. **23** І буде дня того: кожне місце, що в ній буде тисяча лоз винограду на тисячу срібла, стане терниною та будяко́м! **24** 30 стрілами й з луком він буде ходити туди, бо стане терниною та будяко́м уся земля. **25** А на всі го́ри, що за́ступом копано їх, ти не зйдеш туди, бо будеш боятись терніни й будя́ччя, — і стануться місцем вони, куди волів поси́латьимуть, і топта́тимуть вівці його́.

8 І промовив до мене Господь: „Візьми собі велику та́блицю, і напиши на ній лю́дським письмом: „Ква́питься здобич, скорий грабіж“. **2** І взяв я за свідків собі свідків вірних, — священника Урію та Захарія, Єверехі́ного сина. **3** І зблизився я до проро́чії, і вона зачала, і породила сина. Господь же до мене промовив: Назви ім'я йому: Ква́питься здобич, скорий грабіж. **4** Бо поки юна́к той умі́тиме кликати „Ба́тьку мій“, та: „Мамо моя“, понесе́ться ба́гатство Дамаску та здóбич Самарії перед обличчя царя асирійського“. **5** І Господь ще далі говорив до мене й казав: **6** „За те, що наро́д цей знехтував воду Сілоа́мську, яка тихо пливе, і має радість з Реціном і з сином Ремаліїним, **7** то то́му ось Господь піднесе́ на них воду ріки, сильну й велику, — царя асирійського та всю славу його. І підійметься вона понад усі свої річища, і піде понад усі береги свої. **8** І пере́йде по Юді вона, залле́ та затóпить, аж до ши́ї дося́гне, і розтя́гне вона свої кри́ла на всю широчінь твого краю, о Еммануї́ле! **9** Озлобля́йтеся наро́ди, й збенте́жені бу́дете, почуй, уся зéмле дале́ка! Озбро́йтеся, і збенте́жені бу́дете, озбро́йтеся, і збенте́жені бу́дете! **10** Ра́дьте раду — і буде вона пору́йнована, слово ка́жть — і не збу́деться, бо з нами Бог!“ **11** Бо так говорив був до мене Господь у силі Своє́ї руки надо мною, й остері́гав мене, щоб не ходити дорогою цього народу, і казав: **12** „Не ка́жть „змо́ва“ на все, на що ка́же „змова“ цей наро́д, і не бійте́ся то́го, чо́го він бо́їться, і не ляка́йтеся! **13** Господа Савао́та — Йо́го свято шану́йте, і Йо́го вам боя́тись, Йо́го вам ляка́тись! **14** І буде Він за святи́ню, і за ка́мінь спотика́ння, і за скелю спокуси для двох до́мів Ізраї́ля, за сі́тку й за па́стку для мешканця Єрусалиму. **15** І спі́ткнуться об них багато-хто, і

попадають, і будуть поламані, і заплітаються, і будуть схоплені. **16** Зв'язи свідцтво, запечатай Закону між Моїми учнями“. **17** І я буду чекати Господа, що ховає лице Своє від Якового дому, і буду надіятись на Нього. **18** Ось я та ті діти, що дав мені Господь, вони на знакі та на чуда в Ізраїлі від Господа Саваота, що пробуває на горі Сіон. **19** А коли вам скажуть: „Запитуйте духів померлих та чародіїв, що цвірінькають та муркають“, то відповістє: „Чи ж народ не звертається до свого Бога? За живих питатися мертвих?“ **20** До Закону й свідцтва! Як вони не так кажуть, як це, то немає для них зорі ранньої! **21** І буде блукати утіскуваний та голодний. І станеться, коли він зголодніє, то запіниться, і прокляне царя свого та Бога свого, і погляне догорі, **22** і подивиться він на землю, аж ось тут горе та темнота, темрява утіску, — і він буде пхнутий у темність.

9 Бо не буде темноти для того, хто утіскуваний. Перша пора злегковажила була край Завулонів та край Нефталімів, а остання прославіть дорогу приморську, другий бік Йордану, округу поганів. **2** Народ, який в темряві ходить, Світло велике побачить, і над тими, хто сидить у краю тіні смерти, Світло засяє над ними! **3** Ти помножиш народ цей, Ти збільшиш йому радість. Вони перед лицем Твоїм будуть радіти, як радіють в живня, як тішаться в час, коли ділять здобич! **4** Бо зламав Ти ярмо тягару його, і кія з рамена його, жезло його пригнобителя, як за днів Мадіяма. **5** Усякий бо чобіт військовий, що гупає гучно, та одєжа, поплямлена кров'ю, — стане все це пожежею, за їжу огню! **6** Бо Дитя народилося нам, даний нам Син, і влада на раменах його, і кликнуть ім'я Йому: Дивний Порадник, Бог сильний, Отець вічності, Князь миру. **7** Без кінця буде множитися панування та мир на троні Давида й у царстві його, щоб поставити міцно його й щоб підперти його правосуддям та правдою відтепер й аж навіки, — рівність Господа Саваота це зробити! **8** Проти Якова слово послаб був Господь, а впало воно на Ізраїля, **9** і пізнає народ, увесь він, Ефрєм та мешканець Самарії, що говорять з пихою й надутістю серця: **10** „Попадали цегли, а ми побудуємо з каменя тєсаного, сікомори позрубувано, — та замінимо їх кедрами!“ **11** Та над ним Господь зміцнив противників Рецина, а його ворогів нацькував: **12** Арама попереду, а филистимлян позаду, і пожерли Ізраїля цілою пащею. При цьому всьому не відвернувся Його гнів, і витягнена ще рука Його! **13** Та народ не звернувся до

Того, Хто вразив його, і не шукали Господа Саваота. **14** Тому то Господь відсік від Ізраїля голову й хвіст, пальму й очеретину за одного дня. **15** Старий та поважаний — це та голова, а пророк, що навчає неправди, це хвіст. **16** І сталося, що поводитарі цього народу зробилися звідниками, і гинуть проваджені ними. **17** Тому то його юнаками радіти не буде Господь, а до сиріт його й його вдів милосердя не матиме, бо кожен безбожний й злочинець, і злбне всі уста говорять. При цьому всьому не відвернувся Його гнів, і витягнена ще рука Його! **18** Бо злба горить, як огонь, пожирє тернину й будячця, і палає по запустах лісу, і крутяться вверх стовпи диму. **19** Від лютої Господа Саваота земля загоріться, і стане народ, як пожива огню, і не пощадить жоден брата свого! **20** І різати буде праворуч, та буде голодний, і жєртиме зліва, але не насититься, кожен жєртиме тіло рамена свого: **21** Манасія — Ефрєма, а Ефрєм — Манасія, разом обоє на Юду. При цьому всьому не відвернувся Його гнів, і витягнена ще рука Його!

10 Горе законодавцям несправедливим, та писарям, які пишуть на лихо, **2** щоб від правосуддя усунути бідних, і щоб відняти правд від убогих народу Мого, щоб стали вдовичі здобичею їм, і пограбувати сиріт. **3** А що ви чинитимете в день навіщення, і наглої згуби, що прийде здалєка, — до кого втечєте за поміччю, і дє позоставите славу свою? **4** Нічого не лишиться — тільки зігнутися між полонєними, і попадати між позабіваними. При цьому всьому не відвернувся Його гнів, і витягнена ще рука Його! **5** Біда асирійцеві, жєзлові гніву Мого, а кий у руках його — це пересєрдя Моє! **6** На люд нечестивий пошлю Я його, про народ Мого гніву йому накажу, щоб набрати здобичі й вчинити грабунок, і щоб потоптати його, як болото на вулицях. **7** Та не так він собі розуміє, а серце його не так мислить, бо в серці його — щоб немало народів понїщити та погубити! **8** Бо говорить: Хіба мої провідники разом усі не царі? **9** Чи ж Кално не такий, як Кархеміш? Чи ж Хамат не такий, як Арпад? Хіба ж не така Самарія, як Дамаск? **10** Тому що рука моя царства божків досягла, а в них більші бовівани, як в Єрусалимі та в Самарії, **11** то хіба не зроблю я так само для Єрусалиму й бовіванів його, як зробив я був для Самарії й божків її? **12** І станеться, як доконає весь чин Свій Господь на Сіонській горі та в Єрусалимі, то скаже: Навіщу я плоді гордовитости серця царя асирійського та пишноту чванливих очей його! **13** Бо він каже: Вчинив я це міццю своєї руки й своїм

розумом, я бо розумний, — і відміння границі народів, а їхній маєток грабую, й як сильний, скидаю пануючих! **14** І досягла, мов кубло те, багатства народів рука моя, й як збирають покінчені яйця, я всю зємлю зібрав, — і ніхто не порушив крилом, і дзюбка не відкрив, і не зацвірінкав. **15** Чи буде сокира пишатися понад свого рубача? Чи понад свого пилувальника буде гордитися пилака? Ніби жезло повищує тих, хто його підіймає, ніби підносить кий того, хто не є дерево! **16** Зате Господь, Бог Саваот пошле сухорлявисть на ситих його, і під його славою — полум'я буде палати, немов би пожар! **17** І Світло Ізраїля стане огнем, а Святий його — полум'ям, і запалить воно, й пожере його терня й будячця його в один день! **18** І славу лісу його й його саду вигубить Він від душі й аж до тіла, і буде, що знідіє він, мов той хворий, — **19** і буде останок дерев його лісу такий нечислennий, що й хлонець їх спíše! **20** І станеться в день той, останок Ізраїля і врятовані дому Якова не будуть вже більш опиратись на того, хто б'є їх, — й обіпруться у правді на Господа, Святого Ізраїлевого. **21** Останок навёрнеться, останок Якова, до Сильного Бога. **22** Бо коли б був народ твій, Ізраїль, як морський пісок, тільки останок із нього навёрнеться! Загібель призначена є, щоб виповнилась справедливість, **23** бо виконає Господь, Бог Саваот постановлену згубу посеред всієї землі. **24** Тому так промовляє Господь, Бог Саваот: Мій народо, мешканце Сіону, не бійсь асирійця! Він палицею тебе вдарить, і кия свого підійме на тебе, як колись на дорозі єгипетській. **25** Бо мало ще, трохи побуде, — та й скінчиться лють, і звёрнеться гнів Мій на знищення їх! **26** І збудить на нього бича Господь Саваот, як уразив був Він Мадіама при скелі Орів, і кий Його буде на морі, і його Він простягне, як колись на Єгипет! **27** І станеться в день той, з твого рамена тягар його здійметься, а з-над шиї твоєї ярмо його, і через ситість ярма буде знищене! **28** Він прийде навпроти Айяту, перейде в Мігрон, свої речі складе до Міхмашу. **29** Перейдуть проваля, Гева — ночліг нам, затремтіла Рама, утекла Саулова Гі'ва. **30** Заголосі ти, о дочко Галліму, послухай, Лаїше, о бідний Анатоте! **31** Мадмэна розбіглась, мешканці Гевіму втікають. **32** Ще сьогодні зостанеться він у Нові; своєю рукою грозить горі дочці Сіону, пагірку Єрусалиму. **33** Ось Господь, Бог Саваот відтинáє галúзки застрашальною силою, — і найвищі поста́вою будуть постинані, а високі будуть понижені. **34** І буде обгята навколо залізом гушавина лісу, і Ліван упаде від Могутнього!

11 І вийде Пагінчик із пня Ессеевого, і Галúзка дасть плід із коріння його. **2** І спочине на Нім Дух Господній, — дух мудрости й розуму, дух поради й лицарства, дух пізнання та страху Господнього. **3** Його уподобання — в страху Господньому, і Він не на погляд очей своїх буде судити, і не на послух ушей Своїх буде рішати, **4** але буде судити убогих за правдою, і правосуддя чинитиме слушно сумірним землі. І вдарить Він землю жезлом Своїх уст, а віддихом губ Своїх смерть заподіє безбожному. **5** І станеться поясом клубів Його справедливисть, вірність же — поясом стéгон Його! **6** І замéшкає вовк із вівцею, і буде лежати пантера з козля́м, і будуть разом телятко й левчу́к, та теля відгодоване, а дитина мала їх водитиме! **7** А корова й ведмідь будуть пástися разом, разом будуть лежати їхні діти, і лев буде їсти соломі, немов та худоба! **8** І буде ба́витися немовля́тко над діркою гада, і відняте від перс дитинча простягне свою руку над нору гадюки, — **9** не вчинять лихого та шкоди не зроблять на всій святій Моїй горі, бо земля буде повна пізнання Господнього так, як море вода покриває! **10** І станеться в день той: до Кореня Ессеевого, — що стане пра́пором наро́дам, — погани звертатися будуть до Нього, і буде славою місце спочинку Його! **11** І станеться в день той, і зно́ву подруге простягне Господь Свою руку, щоб набу́ти останок наро́ду Свого, що поліши́ться з Ашшуру й з Єгипту, і з Патросу та з Етіопії, і з Еламу й з Шин'ару, і з Хамату, та з морських островів. **12** І погáнам підійме Він пра́пора, і згрома́дить вигна́нців Ізраїля, і розпоро́шення Юди збере з чотирьох країв світу! **13** І спиниться за́здрість Єфрема, і витяті будуть супротивники Юди, — не буде вже за́здрити Юді Єфрém, а Юда не буде гно́бити Єфрема. **14** І вони полетять на плече филистимлян до моря, пограбують гурто́м синів сходу, на Едо́ма й Моáва вони накладу́ть свою руку, і діти Аммо́на їх слухати будуть. **15** І вчинить за́кляттям Господь за́току моря Єгипетського, і руку Свою простягне на ріку в сильнім вітрі Своім, і на сім пото́ків розділить її, й буде можна її у взутті переходити. **16** І буде широ́ка дорóга для рéшти наро́ду Його, що з Ашшу́ру зоста́неться, як була для Ізраїля в день, коли він виходив із краю єгипетського.

12 І ти скажеш дня того: Хвалю́ Тебе, Господи, бо Ти гніва́всь на мене, та гнів Твій вщухáє, й мене Ти порáдуєш, **2** оце, — Бог спасіння моє! Безпечний я, і не боюсь, бо Господь, — Господь сила моя та мій спів, і спасінням для мене Він став! **3** І ви в радості будете чéрпати воду з спасéнних джерéл! **4** І скажете

ви того дня: „Дякуйте Господу, кличте Імення Його, сповістят між народів про вчинки Його, пригадайте, що Імення Його превеличне! **5** Співайте для Господа, Він бо величне вчинив, і хай це буде знане по цілій землі! **6** Радій та співай, ти мешканко Сіону, бо серед тебе Великий, — Святий Ізраїлів!

13 Пророцтво про Вавилон, що бачив Ісая, син Амосів. **2** Підійміте прапора на лисую гору, кличте їх голосніш, помахайте рукою, щоб ішли у ворота! **3** Я звелів був Своім посвяченим, теж покликав лицарство Своє на Мій гнів, що зухвало радіють. **4** Чути гамір у горах, як народу численного, чути гомін згромаджених тут царств народів: це переглядає Господь Саваот бойові Своє військо! **5** Приходять з далекого краю, із кінців небес, Господь і знаряддя гніву Його, щоб усю землю понижити! **6** Голосить, бо близький день Господній, — він від Всемогутнього прийде, немов зруйнування. **7** Тому то ослабнуть всі руки, і кожне серце людини зневіриться. **8** І вони налякаються, болі та муки їх схоплять, немов породілля та, будуть тремтіти. Остовпіють один перед одним, полум'яні обличчя — то їхні обличчя. **9** Оце день Господній приходить, суворий, і лють, і полум'я гніву, щоб землею зробити спустошенням, а грішних її повигублювати з неї! **10** Бо зорі небесні та їхні сузір'я не дадуть свого світла, сонце затьмиться при сході своєму, а місяць не буде вже сяяти світлом своїм. **11** „І Я покараю всесвіт за зло, а безбожних за їхню провину, бундючність злочинця спиню, а гордість насильників знижу! **12** Я зроблю людину дорожчою від щирого золота, і смертну людину — від офірського золота“. **13** Тому небеса захитаю, і рухнеться земля з свого місця від лютої Господа Саваота, у День, як палатиме гнів Його. **14** І буде народ, як та сарна сполощена чи як отара, якої зібрати немає кому. До народу свого кожен звернеться, і кожен до краю свого втікати. **15** Кожен знайдений буде заколеним, і кожен узятий впаде від меча. **16** А їхні діти на їхніх очах порозбівані будуть, їхні домів пограбовані будуть, а їхніх жінок позбездітять! **17** Оце Я збуджу на них мідян, що срібла не лічать, а золото — не чують бажання до нього, — **18** і будуть вбивати юнаків їхні луки, і над плодом утроби вони милосердя не матимуть, їхне око над дітьми не матиме милости. **19** І стане тоді Вавилон, краса царств, пишнота халдейської гордості, таким, як Бог зруйнував був Содом та Гоморру! **20** Не буде назавжди заселений він, ні замешкалий з роду в рід, і араб там не

стане наметом, і там пастухи не спочинуть з своєю отарою. **21** Але будуть барлужити там звірі пустини, і будуть домів їхні совами повні, і там пробуватимуть струси, і волохаті демони там танцюватимуть. **22** І завийють шакалі в порожніх хоробах його, а гієни в веселих палацах! І близьке вже настання часу його, і не забаряться ці його дні!

14 Бо Господь змилосердиться над Яковом, і вибере знову Ізраїля, і на їхній землі їх поселить. І чужинець долучений буде до них, і приєднані будуть до дому Якового. **2** І народи їх візьмуть, і їх попроведать до їхнього місця, а Ізраїлів дім на Господній землі за рабів та за невілниць їх прийме собі на спадщину. І візьмуть вони до неволі тих, хто їх поневолив, і вони над своїми гнобителями запанують! **3** І буде в той день, як Господь дасть тобі відпочинок із терпіння твого та з неспокою твого, та з праці тяжкої, яку ти був мусів робити. **4** то ти заспіваєш оцю пісню глумливу про царя Вавилону та й скажеш: Як гнобитель минувся, — минулося гноблення! **5** Господь зламав кия безбожних і жезла пануючих, **6** що народи постійним ударом у лютої бив, що в гніві гнобив був людей переслідуванням безупинним. **7** Спочила була, заспокоїлася вся земля, і виспіває голосно. **8** Кипариси та кедри ліванські тобою втішаються й кажуть: „Відколи ти ліг, не приходить на нас дроворуб!“ **9** Заворушивсь тобою іздолу шеол назустріч твоєму приходу; померлих тобі побудув, усіх проводирів на землі, і підняв з їхніх тронів всіх людських царів. (Sheol h7585) **10** Вони всі зачнуть говорити та й скажуть тобі: „І ти ослабив, як і ми, став подібний до нас!“ **11** Зіпхнута в шеол твоя гордість та гра твоїх арф; вистелено під тобою червою, і черв'як накриває тебе. (Sheol h7585) **12** Як спав ти з небес, о сину зірниць досвітньої, ясна зоре, ти розбився об землю, погромнику людей! **13** Ти ж сказав був у серці своєму: „Зійду я на небо, повище зір Божих поставлю престола свого, сяду я на горі збору богів, на кінцях північних, **14** підіймуся понад гори хмар, уподібнюсь Всевишньому! **15** Та скинений ти до шеолу, до найглибшого гробу! (Sheol h7585) **16** Ти, що на тебе дивитися будуть, приглядатися будуть до тебе, звернути увагу на тебе: „Чи то той чоловік, що змушував землю тремтіти, що зневолював царства труситись, **17** що він обертав у пустиню вселенну, а міста її бурив, що в'язнів своїх не пускав він додому? **18** Усі царі людей, вони всі у славі лягли, кожен у своїй усипальні, **19** ти ж від гробу свого відкинений геть, мов галузка бридка, оточений вбитими та мечем перешитими, що до гробу

між камінь спускаються, як потоптаний труп. **20** Ти не будеш поєднаний з ними у гробі, бо землю свою зруйнував, свій народ повбивав. Насіння злочинців повік не згадається! **21** Його дітям зготуйте різню за вину їхніх батьків, щоб вони не повстали, і землі не впадкували, і не наповнили світу містами. **22** І на них Я повстану, — говорить Господь Саваот, — і витну ім'я Вавилону й останок його, і нащадка й онука, говорить Господь! **23** І вчиню Я його їжаків оселею та воднім багном, і мітлюю вигублення позамітаю його, говорить Господь Саваот! **24** Присягав був Господь Саваот та казав: Поправді, — як мислив собі Я, так станеться, й як Я був врадив — те сповниться, **25** щоб стовкть асирійця в країні Моїй, і на горах Моїх розтопчу Я його! І ярмо його здійметься з них, і тягар його скинеться з їхніх рамен! **26** Це та рада, яка про всю землю ураджена, і це та рука, що простягнена на всі народи. **27** Бо врадив Господь Саваот, і хто Його раду відмінить? А рука Його витягнена, — й хто відверне її? **28** У році смерти царя Ахаза було таке пророцтво: **29** Не тішся, уся филистимська земле, що зламає жезло, яке тебе вдарило, бо з гадючого кореня випове люта змія, і огністий летючий дракон буде плодом її! **30** І пастися будуть перворідні бідних, і вбогі безпечно лежатимуть, а твій корень Я голодом виморю, і рештки твої він доб'є! **31** Плач же, брамо, ти ж місто, кричи, — розпливлася ти, вся филистимська земле, бо приходить із півночі дим, і не буде нікого, хто відстав би з його вояків! **32** І що відповісться народнім послам? — Що Сіона Господь заложив, і сховуються в ньому убогі з народу Його!

15 Пророцтво про Моава. Справді вночі Ар-Моав пограбований був та понищений, справді вночі Кір-Моав пограбований був та понищений. **2** Він пішов до святині, а Дивон на верхів'я, щоб плакати; на Нево й на Медеву голосить Моав. На всіх головах його лісина, обстрижена кожна його борода, **3** на всіх його вулицях підперезались веретою, на дахах його та на площах його всі голосять, з плачу розпливаються. **4** І кричали Ешбон та Ел'але, аж до Ягацу був чутий їхній голос, тому то голосять вояки Моава, і душа його в ньому тремтить. **5** Моє серце кричить про Моава, втікачі його — аж до Цоару, до Еглат-Шелішій, бо з плачем ходять збіччям Лухіту, бо на Хоронаїмській дорозі встає крик загібелі, **6** бо води Німріму спустошенням будуть, бо посохла трава, мурава позникала, немає нічого зеленого. **7** Тому то набутий останок і маєток вони віднесуть за потік степовий. **8** Бо країну Моава той крик оточив, по

Еглаїм його голосіння, і по Беер-Елім голосіння його. **9** Бо наповнилась кров'ю димонська вода, бо Я покладу на Димон додаткове: лева для втікачів із Моава, і на останок землі.

16 Овечки пошліть власникові землі, із Сели на пустиню, на гору Сіонської дочкі. **2** І станеться, мов те сполощене птаство, з кубла повиголене, будуть дочки Моавські при бродях Арнону: **3** „Подай раду, зроби присуд, учини нічну тіню свою повного полудня, сховай вигнаних, біженця не видавай. **4** Нехай мешкають в тебе вигнанці Моаву, стань їм захистом перед грабіжником, бо не стало насильника, скінчився грабунік, загинув топтач із землі. **5** І буде утверджений милістю трон, і сяде на ньому у правді в наметі Давида суддя, що дбатиме за правосуддя та буде в справедливості вправний. **6** Ми чули про гордість Моава, що гордий він дуже, про сваволю його й його гордість, про лютість його, про неслухні його нісенітниця“. **7** Буде тому голосити Моав над Моавом, увесь голосити він буде! За паляйніцями з грон Кір-Харесету плакати будуть насправді побиті, **8** бо посохли хешбонські поля, і виноградник Сівми; володарі народів понижили грізна добірні, які до Язеру сягали й зникали в пустині; галузки ж його розтягалися, і море вони перейшли. **9** Тому то язєрським плачем буду плакати за виноградину Сівми. Сльозою своєю тебе орошу, о Хешбоне й Ел'але, бо крик бою напав на твій збір та на жніво твоє. **10** І буде забрана радість та втіха із саду, а по виноградниках пісні не буде й не здійметься окрик. Вина по чавилах не буде топтати чавильник, — окрик радости Я припинів! **11** Тому то в жалобі звучать про Моав мої нутрощі, мов би та арфа, а нутро моє — про Кір-Херес. **12** І буде, як виявиться, що змучився на взгір'ї Моав, і ввійде молитись у святиню свою, та він не осягне нічого. **13** Оце слово, яке говорив був віддавна Господь про Моава. **14** А тепер Господь каже, говорячи: За три роки, однакові з літами наймита, буде зневажена слава Моава з усім велелюддям його, а позосталість — мала та дрібна, невелика!

17 Пророцтво про Дамаск. Ось Дамаск вилучається з міст, і стається, як купа руїн. **2** Покинені будуть міста Ароеру, для черід вони будуть, і ті будуть лежати, і не буде кому їх сполощити. **3** Заникне твердиня з Єфрема, і царство з Дамаску, і решта Араму — будуть, як слава синів Ізраїля, говорить Господь Саваот! **4** І станеться в день той, слава Якова знідїє, і вихудне товч його тіла. **5** І буде, немов би жнець

збирає збіжжя, а рамено його жне колосся; і буде, немов би збирають колосся в долині Рефаїм. **6** І на нбому зостануться залишки з плодів, як при оббиванні оливки: дві-три ягідки на верховітті, чотири-п'ять на галузках плідної деревини, говорить Господь, Бог Ізраїлів. **7** Того дня зверне людина зір до свого Творця, а очі її на Святого Ізраїлевого дивитися будуть. **8** І не буде звертатись людина до жертвників, чину рук своїх, і не буде дивитись на те, що зробили були її пальці, ні на ашери, ані на стовпи на честь сонця. **9** Того дня її сильні міста будуть, мов ті опустілі місця лісу та верхів'я гір, що їх позоставлено перед синами Ізраїля, і руїною станеться те. **10** Бо забула ти, дбчко Ізраїля, Бога спасіння свого, і не пам'ятала про Склею сили своєї. Тому то садиш розсадника приемного, і пересаджуєш туди чужу виноградину. **11** Того дня, як садила, ти обгородила його, і про посів свій подбала, щоб рано зацвіло. Але жниво минулося в день слабости та неvigйного болю! **12** Біда, рев численних народів, — гуркочуть, як гуркіт морів, і галас племён, — вони галасують, як гуркіт міцної води. **13** Галасують племена, як гуркіт міцної води, та Він їм погрозить, і кожен далёко втече, і буде гнаний, немов та полóва на гóрах за вітром, і мов перед вихром перекотипóле. **14** Як вечір насуне — то й жах ось, поки ранок настане — не буде його. Це талан наших гравівників, і це доля дерілюдів наших!

18 Горе тобі, дзвінкокрилий ти краю, що з дру́гого бо́ку рі́чок еті́опських, **2** що морем послів посилаєш на човнах папірусових по пове́рхні води! Ідіть, скороходні послы, до наро́ду високого й блискучезбро́йного, до наро́ду страшно́го відда́вна й аж досі, до лю́ду пресильного, що топче усе, що рі́чки його́ землю попере́тина́ли. **3** Усі ме́шканці всесвіту, що на землі́ пробува́єте, — диві́ться, коли піднесе́ться прапор на гора́х, слуха́йте, чи не затру́блять у рі́г. **4** Бо Госпо́дь так промовив до мене: Я буду спо́кійний, і буду дивитися з місця Сво́го пробува́ння, — як тепло́ те при сві́тлі ясному́, як та хмара роси в спе́ку жнив! **5** Бо перед жнива́ми, як скінчи́ться цвіт, недо́зріле ж усе ста́не зрілими грóзнами, то Він зрі́же серпа́ми галу́ззя м'які́, а галу́зки, що сте́ляться, пові́дкідає, пові́друб'є Він. **6** Будуть вони позоста́влені разо́м для хижого пта́ха гірсько́го й зві́рини земно́ї, — і лі́то над ним прове́де хижий пта́х, і вся зе́мна зві́рина над ним пере́зимує. **7** Того ча́су принесе́ний буде дару́нок для Госпо́да Савао́та від наро́ду високого й блискучезбро́йного, і від наро́ду страшно́го відда́вна й аж досі, від лю́ду пресильного, що топче усе, що рі́чки його́

землю попере́тина́ли, до місця́ Йме́ння Госпо́да Савао́та па Сіонській гори́.

19 Пророцтво про Єгипет. Ось на хмарі леге́нькій несе́ться Госпо́дь і прибу́де в Єгипет, — і затре́мтять перед лицем Його́ бовва́ни Єгипту́, і серце Єгипту́ розта́не посеред нього́. **2** І підбу́рю єгиптянина на єгиптянина, і буду́ть то́чити війну́ кожен з братом сво́йм, і кожен із бли́жнім сво́йм, місто з місто́м, а царство́ із царство́м. **3** І Єгипет на ду́сі поні́кне в сво́єму нутрі́, а раду́ його́ Я поплу́таю, і вони буду́ть пита́ти бовва́нів сво́их, і закли́начів духів та духів померлих і сво́их воро́жбітів. **4** І віддам Я Єгипет у руку́ жорсто́кого пана́, і цар лю́тий над ним запану́є, говори́ть Госпо́дь, Госпо́дь Савао́т! **5** І зникне́ із Моря́ вода, і висохне́ рі́чка, та й ста́не су́ха. **6** І засмерд'я́ть рі́чки та нужде́нними ста́нуть, і повисиха́ють прито́ки Єгипту́, пов'я́не коми́ш та очере́т. **7** Луги над рі́кою, над бере́гом рі́чки, і все, що при рі́чці посія́не, повисиха́є, розві́ється все, і не буде́ його́. **8** І заплачу́ть риба́лки, і буду́ть ридати́ всі ті, що гачка́ закида́ють до рі́чки, а ті, що розтя́гують не́від на воду́, стра́тять наді́ю. **9** А ті, що пра́цюють при че́санім льо́ні та тчу́ть полотно́, засорба́ляться. **10** І буду́ть о́снóви Єгипту́ розбиті́, всі ж пра́цюючі за плату́ на ду́сі впаду́ть. **11** Дійсно́, вельмо́жі Цо́ану́ безумні́, і нерозумно́ю ста́ла рада́ мудрих фарао́нових ра́дників. І як фарао́нові скаже́те: Я син мудре́ців, я син давні́х царі́в? **12** Де ж вони́, де тво́ї мудре́ці? І хай розка́жуть тобі́ й хай пі́знають, що пора́див Госпо́дь Савао́т на Єгипет. **13** Стали́ немудрі́ вельмо́жі Цо́ану́, вельмо́жі Мемфі́су обма́нені́, учинили́ блудя́чим Єгипет голо́вніші́ з пле́мён його́. **14** Госпо́дь влив у нього́ дух о́дуру, і вони́ вчинили́ блудя́чим Єгипет в уся́кому чині́ його́, як блу́дить п'я́ни́ця в блюво́ті сво́й. **15** І Єгипет не мати́ме ді́ла, що вмі́ли б вчинити́ його́ голова́ або́ хві́ст, пальмо́ва галу́зка чи очерети́на. **16** Того́ дня ста́не Єгипет, немов ті́ жінки́, і тремті́тиме, і буде́ лякати́сь по́маху́ руки́ Госпо́да Савао́та, що Він нею́ над ним помаха́є. **17** І ста́не юде́йська́ земля́ для́ Єгипту́ за по́страх: ко́жен, ко́му пригада́ють про не́ї, злякае́ться перед за́думом Госпо́да Савао́та, якого́ повзя́в Він на нього́. **18** Того́ дня буде́ п'ять мі́ст в єгипетськім кра́ї, що говори́тимуть ханаа́нською́ мово́ю й присяга́тимуть Госпо́дом Савао́том. Одне́ буде́ звати́ся Ір-Гахерес. **19** Того́ дня се́ред кра́ю єгипетсько́го буде́ жертвни́к Госпо́ду, і стовп при грани́ці його́ Госпо́деві. **20** І він буде́ в єгипетськім кра́ї озна́кою й сві́дком для́ Госпо́да Савао́та, — коли́ буду́ть взивати́ до Госпо́да перед гно́бітелями, то пошле́ їм

спасителя та оборонця, який їх спасе. **21** І стане знаний Господь для Єгипту, і того дня poznають єгиптяни Господа, і будуть служити жертвою й жертвою хлібною, і присягнуть обітницю Господеві, і впиовнять. **22** І вразить єгиптян Господь, буде бити їх та лікувати, і до Господа звернуться, і Він дасться їм ублагати Себе, і їх вилікує. **23** Того дня буде бита дорога з Єгипту в Асирію, і прийдуть асирійці до єгиптян, а єгиптяни до асирійців, і будуть служити єгиптяни з асирійцями Господеві. **24** Того дня буде Ізраїль третім краєм побіч Єгипту й Асирії, благословенням серед землі, **25** бо Господь Саваот його поблагословів та й сказав: Благословенний народ мій Єгипет, і Ашшур, чин Моїх рук, та Ізраїль, спадщина Моя!

20 Того року, коли Тартан прийшов до Ашдоду, як його послав був Саргон, цар асирійський, і він воював був з Ашдодом і здобув його, **2** того часу казав був Господь через Ісаю, Амосового сина, говорячи: „Іди, і розв'яжеш верету з-над стегон своїх, і здіймеш взуття з своєї ноги!“ І він зробив так, — ходив нагий та босий. **3** І Господь говорив: „Як ходив Мій раб Ісаїа нагий та босий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етіопію, — **4** так поведе цар асирійський полонених Єгипту й вигнанців Етіопії, юнаків та старих, нагих та босих, навіть з озадком відкритим. Сором Єгипту! **5** І будуть збентежені та засоромлені за Етіопію, куди звернений зір їхній, та за Єгипет, їхню пишноту. **6** І скаже того дня мешканець того побережжя: Оце таке місце, куди звернений зір наш, куди ми втікали за поміччю, щоб урятуватися перед асирійським царем. І як ми втечемо?“

21 Пророцтво про пустиню надморську. Як носяться бурі на півдні, так ворог іде із пустині, із краю страшного. **2** Видіння грізне мені явлене: Грабує грабіжник, пустощник пустощить. Прийди, о Еламе, Мадай обложи, — усяким зідханням зробив Я кінець“. **3** Тому то наповнилися мої стегна тремтінням, і болі схопили мене, немов породільні ті болі. Я скривився від того, що чув, я від баченого перестрашивсь. **4** Забилося серце моє, тремтіння напало мене несподівано; вечір розкоші моєї змінився мені на страхіття. **5** Поставлений стіл, килимами накрито, їсться та п'ється. Уставайте, правителі, щити наместіть! **6** Бо до мене сказав Господь так: „Іди, вартового постав, — що побачить, нехай донесє“. **7** І коли він похода побачив, по парі їздців, поїзд ослів, поїзд верблюдів, — і прислухується він з увагою, із увагою пильною. **8** І він крикнув, як лев: „Я

завжди стою вдень на варті, о Господи, і стою на сторожі своїй усі ночі!“ **9** Аж ось іще похід мужів, по двоє їздців. І він відповів та сказав: „Упав, упав Вавилон, а всі статуї богів його порозбивані об землю!“ **10** О мій помолочений ти, сину току мого! Я звістив вам, що чув був від Господа Саваота, Бога Ізраїлевого. **11** Пророцтво про Думу. До мене кричить із Сеїру: „Стоboroже, яка пора ночі? Стоboroже, яка пора ночі?“ **12** А сторож сказав: „Настав ранок, а все ж іще ніч. Якщо ви питатимете, то питаєте та знову приходіть!“ **13** Пророцтво про Арабію. У лісі в степу ночувати, ви будете каравани деданів. **14** Мешканці Теманського краю, винесіть воду назустріч для спрагненого, втікача зустрічайте із хлібом! **15** Бо втекли вони перед мечами, перед голим мечем, і перед натягненим луком, і перед тяготною війною. **16** Бо до мене Господь сказав так: Ще за рік, як рік наймита, і вся слава Кедару покінчиться. **17** А понадто полишиться невелике число лучників з лицарів кедарських синів, бо Господь, Бог Ізраїлів, це говорив.

22 Пророцтво про долину Видіння. Що це сталося тобі, що ти висипав увесь на дахи? **2** Місто сповнене галасом, місто гучне, місто веселе! Побиті твої — не побиті мечем, і не повмирали в війні. **3** Усі разом утекли твої проводирі, без вістрілу луку пов'язані; усі, хто з тобою знайшовся, пов'язані разом, — хоч вони повтікали далі. **4** Тому я сказав: Відверніться від мене, я гірко заплачу! Не силуйтеся потішати мене, що народу мого дочка поруїнована, — **5** бо це день збентеження, і стоптання, і заколоту, день Господа, Бога Саваота, у долині Видіння, день розвалення муру та зойку на горах! **6** А Елам узяв сагайдака, у поході мужів з верхівцями, Кір же витяг щита. **7** І сталося, найкращі долини твої понаповнювались колесніцями, а при брамі їдці понаставлені. **8** І відкрив він заслону із Юди, і ти поглянув того дня на зброю дому лісу. **9** І побачили в Місті Давидовім щілини, що багато їх стало, і зібрали води з ставу долинного; **10** і порухували доми в Єрусалимі, і порозбивали доми ті на зміцнення муру; **11** і зробили ви між двома мурами збір для старого ставка, але ви не дивились на Того, Хто це зробив, Хто це віддавна створив, ви не бачили. **12** І Господь, Бог Саваот того дня був покликав на плач, і на голосіння, і на обстригання волосся, і щоб оперезатись веретою. **13** Та ось радість і втіха: забивають худобу велику та ріжуть худобу дрібну, їдять мясо й вино попивають, викрикуючи: „Будем їсти та пити, бо взавтра помрем!“ **14** І відкрив Господь Саваот в мої уші:

Напевно не пробститься вам беззаконство оце, аж поки ви не помрете, промовив Господь, Бог Саваот. **15** Так промовив Господь, Бог Саваот: Іди, увійди до того управителя, до Шевни, що над домом, та й скажеш: **16** „Що ти тут маєш, і хто тут у тебе, що гроба для себе тут відовбав?“ Ти вірубав на висоті свого гроба, ти відовбав в скелі оселю собі, **17** та Господь тебе з силою вікине, лицарю, і хапаючи, схопить тебе, **18** звиваючи, звине тебе на клубок, і кине, як кюлю, у землю простору, і там ти помреш, і підуть туди й вози славні твої, о ганьбо ти дому свого господаря! **19** І полпну тебе з стану твого, і скину тебе з того місця, на якому стоїш. **20** І станеться в день той, і покличу Свого раба Еліякіма, сина Хілкійїного, **21** і на нього хітона твого одягну, і підпережу Я його твоїм поясом, панування твое дам у руку його, і стане він батьком для мешканця Єрусалиму та для Юдиного дому! **22** І дам ключа дому Давидового на рамено його, — і коли він відчинить, не буде кому замикати, коли ж він замкне, то не буде кому відчиняти. **23** І його Я заб'ю, мов кілкі, в певне місце, і стане він домові батька свого тронем слави. **24** І повісять на ньому всю славу отцівського дому його, нащадки та дикі відростки, увесь посуд малий від мисок й аж до всякого посуду глиняного! **25** Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитнеться кілок, що був в певне місце забитий, і буде відрубаний та й упаде, — і зничений буде тягар, що на ньому, бо так каже Господь!

23 Пророцтво про Тир. Голосить, кораблі Таршішу, бо Тир поруїнований: без домів і без входу з кіттейського краю. Так було їм відкрито. **2** Замовчіте, мешканці надмор'я! Сидонські купці, які морем пливуть, тебе переповнили. **3** І насіння Шіхору у водах великих, жниво Ріки то набуток його, і народам він став за торгівцю. **4** Соромся, Сидоне, сказало бо море, морська твердіня, говорячи: я не терпіла з породу та не породила, і не виховала юнаків, і дівчат я не вікохала. **5** Коли до Єгипту ця звістка прибуде, вони затремтять, як на звістку про Тир. **6** Перейдіть до Таршішу, ридайте, мешканці надмор'я! **7** Чи це ваше місто веселе, що початок його з давен-давна? Його нози несуть його в далечину оселітися. **8** Хто це постановив був про Тир, що корони давав, що князями бували купці його, а його торговці на землі були в шані? **9** Господь Саваот це призначив, щоб збезчестити пиху всякій славі, щоб усіх славних землі злегковажити. **10** Перейди ти свій край, мов Ріка, дочко Таршішу, — вже нема перепони — **11** Свою руку простяг Він

на море, і царства затряс! Господь про Ханаан наказав, щоб твердіню його зруйнувати, **12** і сказав: Не будеш ти більше радіти, збезчещена дівчино, дочко Сидону! Уставай, перейди до Кіттіму, але й там ти спочинку не матимеш. **13** Це земля ханаанська; на ніщо обернувся цей народ, — Ашшур для пустинних звірів влаштував був її. Вони збудували тут башти вартіві, і палаци її повалили, у руїну її обернули. **14** Голосить, кораблі Таршішу, бо спустошена ваша твердіня! **15** І станеться в день той, Тир буде забутий на сімдесят літ, як дні панування одного царя. По семидесяти літах станеться Тирові, як у тій пісні блудниці: **16** „Візьми гусла, і пройди́ся по місті, забута блуднице! Приємно заграй, багато пісень заспівай, щоб тебе пригадали!“ **17** І буде, як сімдесят літ покінчиться, згадає про Тира Господь, і знову він братиме плату за блудодійство, і чинитиме блуд з усіма царствами світу на поверхні землі. **18** І стане набуток його та прибуток його із торгівлі Господеві присвяченим. Не буде збиратися він і не буде ховатись, бо набуток його буде тим, хто сидітиме перед обличчям Господнім, щоб їсти досита та мати розкішну одужу.

24 Ось Господь нищить землю й спустошить її, й обертатє поверхню її, а мешканців її розпорюше. **2** І стане священник як і народ, а пан — немов раб, пані, — як невільниця її, продавець — немов той покупець, боргувальник — немов винуватець, віритель — як довжнік. **3** Земля буде дощенту зруйнована та пограбована вся, бо це слово Господь проказав, — **4** засумує, зів'яне земля, ослабіє й зів'яне вселенна, ослабіють вельможі народу землі. **5** Й осквернілася земля під своїми мешканцями, бо переступили закони, постанову порушили, зламали вони заповіта відвічного. **6** Тому землю прокляття поїло, й одержали кару мешканці її, тому то згоріли мешканці землі, і небагато людей позосталося. **7** Сумує вино молоде, виноградина в'яне, усі радіснєсєрді зіджають, **8** спинилися радости бубнів, галас веселунів перестав, затихла потіха від гусел! **9** При пісні вина вже не п'ють, став гірким п'янкий напій для тих, хто його попиває. **10** Зруйноване місто спустошене, всі домї позамікані, щоб не ввійти. **11** На вулицях крик за вином, усяка радість помєркла, веселість землі на вигнанія пішла, — **12** позосталося в місті спустошення, і розбита на звальще брама. **13** Бо так буде посеред землі, посеред народів, як при оббиванні оливи, немов при визбіруванні, коли збір винограду скінчився. **14** Свій голос підіймуть і будуть радіти, через

величність Господню викрикувати голосно будуть від моря. **15** Тому Господа славте на сході, на морських островах Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! **16** Ми чуємо співи від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені: Грабіжники граблять, і грабуючи, граблять грабіжно! **17** Страх і яма та пастка на тебе, мешканче землі! **18** І станеться, той, хто втікатиме від крику жаху, до ями впаде, хто ж із ями виходить, буде схоплений в пастку, бо відкриті розтвори згорі, а підстави землі затремтіли. **19** Вся земля поруйнована зовсім, земля поторбощена, вся земля захиталась. **20** Захиталась земля, немов п'яний, і рухається, мов нічліжний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більш не встане! **21** І станеться в день той, Господь навістить військо висоти на висоті, і зёмних царів на землі, — **22** і будуть зібрані разом, мов в'язні до ями, й у в'язницю вони будуть замкнені, а по днях багатьох будуть навіщені! **23** Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарював на Сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старішими слава Його!

25 Господи, — Ти мій Бог! Я буду Тебе величати, хвалитиму Ймення Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні приречення, певную правду! **2** Бо Ти купую каменя місто вчинив, укріплене місто — руїною, чужинецький палац перестав бути містом, навіки не буде воно відбудоване! **3** Тому буде хвалити Тебе народ сильний, місто людей насильників буде боятись Тебе, **4** бо твердинею став Ти нуждённому, твердинею став для убогого в час його ўтиску, охороною від хуртовини, тінню від спеки, — і дух тих насильників був немов хуртовина на стіну! **5** Як спекоту в пустині, Ти крики чужинців приборкав; як тінню від хмари спекоту, спів насильників так Він приглушить. **6** І вчинить Господь Саваот на горі цій гостину з страв ситих, гостину із вин молодих, із шпикового товщу, із очищених вин молодих. **7** І Він на горі цій понищить заслону, заслону над усіма народами, та покриття, що розтягнене над усіма людьми. **8** Смерть знищена буде назавжди, і витре сльозу Господь Бог із обличчя усякого, і ганьбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. **9** І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Нього ми мали надію — і Він спас нас! Це Господь, що на Нього ми мали надію, — тішмося ж ми та радіймо спасінням Його! **10** Бо Господня рука на горі цій спочине, Моав же на місці своєму потоптаний буде, як солома витоптується у гноївці, **11** і простягне він руки свої серед неї, немов той пливак простягає, щоб

пливати, і принизить пиху його Він разом з підступами його рук. **12** А високу твердиню цих мурів твоїх Він розвалить, понизить, на землю їх кине, у порох!

26 Того дня заспівають у Юдинім краї пісню таку: У нас сильне місто! Він чинить спасіння за мури й примурки. **2** Відчиняйте ворота, і хай ввійде люд праведний, хто вірність хоронить! **3** Думку, оперту на Тебе, збережеш Ти у повнім спокої, бо на Тебе надію вона покладає. **4** Надійтеся завжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердиня! **5** Бо знизив Він тих, хто замешкує на висоті, неприступне те місто — понизив його, Він понизив його до землі, повалив аж у порох його! **6** Його топче нога, — ноги вбогого, стопи нуждённих. **7** Проста дорога для праведного, путь праведного Ти вирівнюєш. **8** І на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тёбе: За Ймення Твоє та за пам'ять Твою пожадання моєї душі, — **9** за Тобою душа моя тужить вночі, також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе, бо коли на землі Твої суди, то мешканці світу навчаються правди! **10** Хоч буде безбожний помилуваний, то протé справедливости він не навчиться: у краю правоті він чинитиме лихо, а величності Господа він не побачить! **11** Господи, піднялася рука Твоя високо, та не бачать вони! Нехай же побачать горлівість Твою до народу, і нехай посоромляться, хай огонь пожере ворогів твоїх! **12** Ти, Господи, вчиниш нам мир, бо й усі чини наші нам Ти dokonав! **13** Господи, Боже наш, панували над нами пани окрім Тёбе, та тільки Тобою ми згадуємо Ймення Твоє. **14** Померлі вони не оживуть, мертві не встануть вони, тому Ти навідав та вигубив їх, і затёр всяку згадку про них. **15** Розмножив Ти, Господи, люд, розмножив Ти люд, і прославив Себе, всі границі землі Ти далéко посунув. **16** Господи, в горі шукали Тебе, шепіт прохання лили, коли Ти їх картів. **17** Як жінка вагітна до поро́ду зближується, в своїх болях тремтить та кричить, — так ми стали, о Господи, перед обличчям Твоім: **18** ми були вагітніми та корчилися з болу, немов би родили ми вітер, ми спасіння землі не вчинили, і мешканці всесвіту не народились. **19** Померлі твої оживуть, воскресне й моє мертве тіло. тому пробудіться й співайте, ви мешканці поро́ху, бо роса Твоя — це роса зцілень, і земля викине мертвих! **20** Іди, мій наро́де, ввійди до покбів своїх, і свої двері замкні за собою, сховайся на хвилю малу, поки лютість перейде! **21** Бо Господь ось виходить із місця Свого, навідати провини мешканців землі, кожного з них, —

і відкрити земля свою кров, і вже не закрити забитих своїх!

27 У той день навідає Господь Своїм твердим, і дужим та сильним мечем левіятана, змія прудкого, і левіятана, змія звивкого, і дракона, що в морі, заб'є. **2** У той день заспівайте про нього, про виноградник принадний: **3** Я Господь, його Сторож, схохили його Я напою; щоб хто не навідав його, стережу його вдень та вночі, **4** Я гніву не маю. Хто Мені дасть терніну й будяччя, — на бій Я піду проти них, і спалю їх усіх! **5** Хіба буде держатися міцно Мого він захисту, щоб мир учинити зо Мною, зо Мною щоб мир учинити! **6** Яків у майбутньому пустить коріння, розцвітється Ізраїль і пуп'янки пустить, і поверхню вселенної плодом наповнять. **7** Чи Він уразив його, як уразив того, хто бив був його? Чи він був забитий, як забиті були його вбивники? **8** Ти вигнав його, відіслав його й судишся з ним, вигнав його Своїм подувом сильним у день східного вітру. **9** Тому вина Якова буде окуплена цим, а це плід увесь: усунення з нього гріха, коли він учинить каміння все жертівника побитим, немов грудки крейди, і не стоятимуть більше Астарті, і стовпі на честь сонця. **10** Бо місто укріплене буде самотнє, мешкання покинене та позоставлене, мов би пустиня, — там пастися буде теля, і там буде лежати воно, та понизить галужки його. **11** Коли вісохнуть віття його, то поламане буде, — жінки прийдуть і сплять його. А що це нерозумний народ, тому милосердя до нього Творець його мати не буде, і не буде ласкавий до нього Створітьсє його. **12** І станеться в день той, плоди помолотить Господь від бігу ріки до потоку єгипетського, а ви по одному позбирані будете, синове Ізраїля! **13** І станеться в день той, і буде засурмлено в велику сурму, і прийдуть, хто гинув у краї асирійському, і вигнанці до краю єгипетського, і будуть вони на святій горі в Єрусалимі вклонятися Господєві.

28 Горе тобі, Самарії, короні пишноти Ефремян п'яних, квітці зів'ялій красі його гордини, що лежить на верхів'ї долини врожайної, від вина поп'янілих! **2** Ось потужний та сильний у Господа, — мов злива із градом, мов буря руйнна, мов повідь сильна, заливна, його кине на землю із силою! **3** Ногами потоптана буде корона пишноти Ефремян п'яних, **4** і станеться квітка зів'яла красі його гордини, що на верхів'ї долини врожайної, немов передчасно дозріла та смоква, що її як побачить людина, ковтає її, як вона ще в долоні його! **5** Стане Господь Саваот того дня за прекрасну корону, і

за пишний вінок для останку народу його, **6** і духом права тому, хто сидить у суді, і хоробрістю тим, хто до брами повертає бій! **7** І ось ці від вина позбивались з дороги, і від п'яного напою хитаються: священик і пророк позбивались з дороги напобєм п'яним, від вина збаламугились, від напою п'яного хитаються, блудять вони у видіннях, у постановах своїх спотикаються. **8** Бо всі столи повні блювотою калу, аж місця нема! **9** „Кого буде навчати пізнання, і кому вияснити об'явлення буде? Відставлених від молока чи від перс повідлучуваних? **10** Бо на заповідь заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там“. **11** Тому незрозумілими устами й іншою мовою буде казати народові цьому **12** Отой, Хто до них говорив: „Це спочинок! Дайте змученому відпочити, — і це відпочинок“, — та вони не хотіли послухати. **13** І станеться їм слово Господа: заповідь на заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там, щоб пішли та попадали навзнак, і щоб були зламані й впали до пастки й зловилися! **14** Тому то послушайте слова Господнього, ганьбителі, що панують над тим народом, що в Єфусалимі! **15** Бо кажете ви: „Заповіта ми склали зо смертю і з шеблом зробили умову. Як перейде той бич, мов вода заливна, то не прийде до нас, бо брехню ми зробили притулком своїм, і в брехні ми сховались!“ (Sheol h7585) **16** Тому Господь Бог сказав так: Оце поклав каменя Я на Сіоні, каменя випробуваного, наріжного, дорогого, міцно закладеного. Хто вірує в нього, не буде той засоромлений! **17** І право за мірило Я покладу, а справедливість — вагою; і притулок брехні град понизить, а сховище води заллють! **18** І заповіт ваш із смертю поламаний буде, а ваша умова з шеблом не втримається: як перейде нищівна кара, то вас вона стопче! (Sheol h7585) **19** Коли тільки перейде вона, вона вас забере, бо щоранку вона переходити буде, удень та вночі, — і станеться, — тільки з тремтінням ви будете слухати звістку про це. **20** Бо буде постеля коротка, щоб на ній розтягнутись, а покривало вузьке, щоб накрітисся ним, **21** Бо повстане Господь, немов на горі Перацім; затремтить Він у гніві, немов у долині в Гів'оні, щоб Свій чин учинити, предивний Свій чин, щоб зробити роботу Свою, незвичайну роботу Свою! **22** Тож не насміхайтесь тепер, щоб не стали міцнішими ваші кайдани, бо призначене знищення чув я від Господа, Бога Саваота, про всю землю. **23** Візьміть це до ушей і почувте мій голос, послушайте пильно й почувте мій голос! **24** Чи кожного

дня оре ратай на посів, ралить землю свою й бороніє? **25** Чи ж, як рівною зробить поверхню її, він не сіє чорнуху й не кидає кмин, не розвіає пшеницю та просо й ячмін на означенім місці, а жито в межах її? **26** І за правом напугив його, його Бог його вивчив цього: **27** Бож не бороню чорнуху молотиться, і коло возове не ходить по кмині, а палицею б'ють чорнуху та києм — той кмин. **28** Розтирається збіжжя? Ні, бо його не назавжди молотиться кінче, і підганяють коло возове та коні на нього, а не розтирають його. **29** І це вийшло від Господа Саваота, — чудова порада його, і велика премудрість його!

29 Горє Аріїлу, Аріїлу, місту, що Давид у нім таборував! Рік до року додайте, хай свята закінчать свій круг! **2** І притисну Аріїла, і станеться лемєнт та плач, і він стане на мене, як огнище Боже. **3** І отаборюся проти тебе навколо, і сторожею стисну тебе, і башти поставлю на тебе. **4** І ти будеш понижений, і будеш з землі говорити, і приглушено буде звучати твоє слово. І стане твій голос з землі, мов померлого дух, і шепотітиме з пороку слово твоє. **5** І буде юрба ворогів твоїх, мов тонкий пил, юрба ж насильників — мов полова зникліва, і це станеться нагло, раптовно. **6** Господь Саваот тебе громом та трусом навідає, і шумом великим, вихром та бурею, та огняним їдким полум'ям. **7** І буде, як сон, як видіння нічне та юрба всіх народів, що на Аріїла воюють, і всі, хто воєє на нього, і проти твердіні його, і хто йому докучає. **8** І буде, мов бачить голодний у сні, ніби їсть, а прокинеться він — і порожня душа його, і мов спрагнений бачить у сні, ніби п'є, а прокинеться він — і ось змучений, а душа його спрагнена! Так буде натовпові всіх народів, що підуть війною на гору Сіон. **9** Одубійте й дивуйтесь, заліпіть собі очі й осліпніть! Вони повпивалися, та не вином, захитались, та не від п'яного напою, **10** бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та закрив ваші очі, затьмарив пророків і ваших голів та провідців! **11** І буде вам кожне видіння, немов би слова запечатані книжки, що дають її тому, хто вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Не міжу, — вона ж запечатана“. **12** І дають оту книжку тому, хто не вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Я не вмію читати“. **13** І промовив Господь: За те, що народ цей устами своїми наблизується, і губами своїми шанує Мене, але серце своє віддалив він від Мене, а страх їхній до Мене — заучена заповідь людська, **14** тому Я ось ізнову предивне вчиню з цим народом, вчиню чудо й диво, і загине мудрість премудрих його,

а розум розумних його заховається. **15** Горє тим, що глибоко задум ховають від Господа, і чиняться в темряві їхні діла, і що говорять вони: „Хто нас бачить, і хто про нас знає?“ **16** О, ваша фальшивість! Чи ганчар уважається рівним до глини? Чи зроблене скаже про майстра свого: „Він мене не зробив“, а твір про свого творця говорите: „Він не розуміє цього?“ **17** Хіба за короткого часу Ліван на садка не обернеться, а садок порахований буде за ліс? **18** І в той день слова книжки почують глухі, а очі сліпих із темноти та з темряви бачити будуть, **19** і сумірні побільшають у Господі радість свою, а люди убогі в Святому Ізраїля тішитись будуть! **20** Бо скінчився насильник, і минувся насмішник, і понижені всі ті, хто дбає про кривду, **21** хто судить людину за слово одне, на того ж, хто судить у брамі, вони ставлять пастку, і праведного випихають обманою. **22** Тому то Господь, що викупив Авраама, сказав домові Якова так: Не буде тепер засорблений Яків, й обличчя його не поблідне тепер, **23** бо як він серед себе побачить дітей своїх, чин Моїх рук, вони будуть святити Моє Ймення, і посвящать Святого Якового, і будуть боятися Бога Ізраїля! **24** Тоді то хто блудить у душі, ті розум пізнають, а хто рємствує, ті поуки навчаться!

30 Горє синам неслухняним, говорить Господь, що чинять наради, які не від Мене, і складають умови, — та без Духа Мого, щоб додати гріх на гріх, **2** що йдуть, щоб зійти до Єгипту, але Моїх уст не питали, щоб захисту у фараона шукати, і щоб сховатися в тіні Єгипту! **3** І стане вам соромом захист отой фараонів, а ховання у тіні Єгипту — за ганьбу, **4** бо в Цоані були його провідники, і його посланці до Ханесу прийшли. **5** Вони посоромлені будуть усі за народ, що не буде корисний для них, що не буде на поміч і не на пожиток, а на сором та ганьбу. **6** Пророцтво про Бегемота півдня. В краю ўтиску та переслідування, звідки левіця та лев, гадюка й огнистий летючий дракун, носять багатство своє на хребті молодих ослуків, і скарби свої на верблужім горбі до народу, який не допоможе. **7** А Єгипет, — його поміч марна та пуста, тому то я кликнув на тее: Рагав, сидіти спокійно! **8** Тепер увійди, напиши на таблиці для них, і в книжці спиши це, і нехай на пізніші часи воно буде і свідком навіки. **9** Бо це неслухняний народ, це брехливі сині, сині, що не хочуть послухати науки Господньої, **10** що говорять провідцям: „Не бачте!“ а пророкам: „Не пророкуйте правдивого нам, говоріть нам гладеньке, передбачте оманливе, **11** уступіться з дороги, збійте з путі, заберіть з-перед нас

Святого Ізраїлевого!" **12** Тому промовляє Святий Ізраїлів так: За те, що ви нехтуєте оцим словом, і надію кладете на тиск та крутість, і на це опираєтеся, **13** тому буде для вас ця провина, як вилім, що має впасти, що з'яє на мурі високих, що нагло, раптово приходить руїна його! **14** І Він поруйнує його, як руйнується посуд ганчарський, розбиваючи без милосердя його, і в уламках його не знайдеться ані черепка, щоб із огнища взяти вогню чи води зачерпнути з кринички. **15** Бо так промовляє Господь, Бог, Святий Ізраїлів: Коли ви навернетесь та спочинете, то врятовані будете, сила вам буде в утишенні та в сподіванні. Та ви не хотіли, **16** і казали: „О ні, бо на конях втечемо“, тому то втікати ви будете, „На баских ми поїдемо“, тому стануть баскими погоничі ваші! **17** Від крику одного — поліне одна тисяча, від крику п'яťох — дременете ви всі, аж зостанетеся, немов щогла ота на вершечку гори, і немов прапор на взгір'ї! **18** І проте Господь буде чекати, щоб помилувати вас, і тому Він підійметься, щоб милосердя вчинити над вами. Бо Господи — то Бог правосуддя: блаженні всі ті, хто надію на Нього кладє! **19** Бо ти, о нарде в Сіоні, що в Єрусалимі сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милостивим поправді Він буде до тебе на голос благання твого, і як почує його, відповість Він тобі. **20** І дасть вам Господь хліба в їтиску і воду в гнобительстві, та твої вчителі вже не будуть ховатись, і очі твої вчителів твоїх бачити будуть. **21** А коли ви відхилитесь праворуч, чи підете ліворуч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — простуйте ви нею!“ **22** І нечистим учините ви поволіку бовбанів своїх із сріблā й покриття на божка золотого свого, розпорішиш ти їх, як нечисте, і „геть" скажеш йому. **23** І Він пошле дощ на насіння твоє, яким будеш обсіювати землю, та хліб урожаю землі, — і поживний та ситий він буде. Того дня на широкім пасовиську пастися буде твоя череда, **24** а воли й віслюкі, що оброблюють землю, будуть мішанку їсти солону, лопатою й віялкою перечищену. **25** І на кожній високій горі та на кожному взгір'ї високому будуть струмки та потоки води в день великого бою, коли башти попадають. **26** І світло місяця стане, немов світло сонця, світло ж сонця усємеро буде ясніше, як сімох днів, у той день, як Господь перев'яже зламання народу Свого та загобіть поранення вдару Свого! **27** Ось Імєння Господнє приходить здалєка, палахкотить Його гнів, і здійсмається тяжко: Його уста обурення повні, язик же Його, як жерущий огонь, **28** Його ж подих, як потіп

заливний, що до шиї сягає, щоб просіяти люди на ситі погибелі. І буде на щєлепах людів вуздєчка, що тягне до блуду. **29** Буде пісня для вас, як за ночі освячення свята, і радість сердечна, мов у того, хто ходить з соплкою, щоб вийти на гору Господню до Скелі Ізраїля. **30** І Господь дасть почути велич голосу Свого, опускання ж рамена Свого покаже у гніві бурхливому та в огняному жерущому полум'ї, у бурі й дощі, та в камінному граді! **31** Бо від голосу Господа буде лякатись Ашшур, що жезлом буде битий. **32** І станеться, кожне ударення кия карання Його, що на нього Господь покладе, буде з бубнами й арфою, і Він рухом Своєї руки воюватиме з ним у боях. **33** Бо давно приготівлений Тóфет, — приготівлений він і для царя, глибоким, широким учинений; на багатті огню його й дров багатєнно, — запалить його подих Господній, немов би потіка сірчаного!

31 Горе тим, що в Єгипет по поміч ідуть, що на коней спираються, і на колесниці надію свою покладають, — вони бо численні! та на верхівців, — бо вони дуже сильні! але на Святого Ізраїлевого не дивляться, і до Господа не звертаються! **2** Та мудрий і Він, і спровадить лихе, і Своїх слів не відмінить, і підійметься Він проти дому безбожних, і проти помочі несправедливих. **3** А Єгипет — не Бог, а людина, а коні їхні — тіло, не дух: як простягне Господь Свою руку, то спіткнеться помагач, впадє і підпомаганий, — і разом вони всі погинуть! **4** Бо до мене Господь сказав так: Як муркає лев чи левчук над своєю здобиччю, хоч покликана буде на нього юрба пастухів, він голосу їхнього не лякається, та не боїться їхнього крику, — так зійде Господь Саваот воювати на Сіонській горі та на взгір'ї її! **5** Як птахи летючі пташат, так Єрусалима Господь Саваот охоронить, охоронить літаючи, та збережє, пощадить та врятує! **6** Верніться до Того, від Кого далеко відпали, синове Ізраїлеві! **7** Бо дня того обридить собі чоловік божків срібних своїх та бовбанів своїх золотих, що вам зробили на гріх руки ваші. **8** І Ашшур упадє від меча не чоловіка, і його пожерє меч не людини; і він побіжить не перед мечем, і стануть його юнакі кріпаками. **9** А скеля його проминеться від страху, і владики його затривожаться перед прапором. Так говорить Господь, що має огонь на Сіоні, а в Єрусалимі у Нього горніло.

32 Тож за праведністю царюватиме цар, а князі володітимуть за правосуддям. **2** І станеться кожен, як захист від вітру, і немов та заслона від зливи, як потоки води на

пустині, як тінь скелі тяжкої на спраглий землі. **3** І не будуть запліснені очі видючих, і слухатимуть вуха тих, які слухають! **4** І знання розумітиме серце нерозважних, а язик недорікуватих поспішить говорити виразно. **5** Не будуть вже кликати достойним глупця, а на обманця не скажуть шляхетний, **6** бо глупоту говорить безумний, а серце його беззаконня вчиняє, щоб робити лукавство, та щоб говорити до Господа слово облудне, щоб душу голодного випорожнити й напою позбавити спрагло! **7** А лукавий — лихй його чини: він лихе замишляє, щоб ніщити скромних словами брехливими, як убогий говорить про право, **8** а шляхетний міркує шляхетне, і стоїть при шляхетному. **9** Устаньте, безжурні жінки, почуйте мій голос, дочки безтурботні, послушайте слова мого! **10** Днів багато на рік ви, безтурботні, тремтітимете, бо збір винограду скінчився, а згромадження плоду не прийде! **11** Тремтіть, ви безжурні, дрижіть, безтурботні, роздягніться, себе обнажіть, опережіться по стéгнах! **12** За прина́дні поля будуть битися в груди, за виноградник урожайний. **13** На землі цій наро́ду мого зйде те́рен й будя́чця, по всіх домах радости спаленіна, на місті веселому. **14** Бо палац опущений буде, міський го́мін замовкне, Офел та башта навік стануть я́мами, радість диких ослів, пасовиськом черід, **15** аж Дух з височини пролі́тється на нас, а пустина в садок обернеться, а садок порахований буде за ліс! **16** Тоді пробу́ватиме право в пустині, на ниві ж родючий сидітиме правда. **17** І буде роботою істини — мир, а працею правди — спокійність й безпе́ка навіки. **18** І осяде наро́д мій у мешка́нні спокійнім, і в безпечних місця́х, і в спокійних місця́х відпочинку. **19** І буде па́дати град на повале́ний ліс, і знизиться місто в долину. **20** Блаженні ви, сівачі понад всякими во́дами, що відпуска́єте ногу воліві й ослові на волю!

33 Горе тобі, що пустошиш, хоч сам не спустошений, тобі, що грабуєш, хоч тебе й не грабовано! Коли ти пустошити скінчи́ш, — опусто́шений будеш, коли грабува́ти скінчи́ш, тебе пограбу́ють. **2** Господи, змилуйсь над нами, — на Тебе надіємось ми! Будь їхнім раме́ном щоранку та в час у́тиску нашим спасінням! **3** Від сильного голосу Твого наро́ди втікатимуть, від Твого вивіщення розпоро́шаться люди. **4** І ваша здобич збереться, як збирають тих коників, як літає ота сарана́, — так кидатись будуть на неї. **5** Величний Господь, бо на височині пробува́є; Він наповнив Сіон правосу́ддям та правдою. **6** І буде безпе́ка за ча́су твого, щедрота

спасіння, мудрости та пізнання. Страх Господній — буде він ска́рбом його́. **7** Тож по вулицях їхні хоробри́ кричать, гірко плачуть провісники миру. **8** Биті дороги порожніми стали, нема мандрівця́ на дорозі! Він зламав заповіта, знева́жив міста́, злегковажив лю́дину. **9** Сумує та слабне земля, засоро́мився й в'яне Лива́н, став Саро́н немов пу́ща, Баша́н та Карме́л своє листя зронили. **10** Нині воскресну, говорить Госпо́дь, нині просла́влюсь, нині буду возне́сений! **11** Заваго́тієте сіном, стерню́ ви породите; дух ваш — огонь, який вас поже́ре. **12** І стануть наро́ди за місце́ паління вапна́, за тернину́ потя́ту, і будуть огнем вони спале́ні. **13** Почуйте, дале́кі, що Я був зробив, і пізнайте, близькі, Мою силу! **14** Затривожились грішні в Сіоні, і трéпет безбожних обняв. „Хто з нас ме́шкати́ме при жеру́щім огні? Хто з нас ме́шкати́ буде при вічному́ огнищі?“ **15** Хто ходи́ть у правді й говори́ть правдиве, хто бри́диться зйско́м насилля, хто долони́ свої випоро́жнює, щоб хабара́ не тримати, хто ухо́ своє зати́кає, щоб не чути про кровопролі́ття, і зажму́рює очі свої́, щоб не бачити зла, — **16** той перебува́тиме на високо́стях, скельні́ твердині́ — його́ недо́ступна оселя́, його́ хлі́б буде да́ний йому́, вода́ йому́ за́вжди за́певнена! **17** Твої́ очі побача́ть Царя́ в його́ пи́шній кра́ї, будуть бачити землю́ далеку. **18** Твоє́ серце розду́мувати́ буде про страх: Де Той, Хто раху́є? Де Той, Хто все ва́жить? Де Той, Хто обчи́слює ба́шти? **19** Уже́ не побачи́ш наро́ду зухвало́го, наро́ду глибо́комовного, якого́ не можна́ було́ б розі́брати, незрозумі́лого, якого́ не можна́ було́ б зрозу́міти. **20** Подивись на Сіон, на місто наших свя́ткових зібра́нь, — очі тво́ї вгледа́ть Єрусали́м, мешка́ння спокі́йне, скини́ю ту незруши́му, — кі́лля її́ не поруша́ться вві́к, а всі́ шну́ри її́ не пору́тяться. **21** Бо вели́чний Господь для нас тільки́ ота́м, — місце́ потоків й простори́х річо́к, — не ходи́ть по ньому́ весло́вий байда́к, і мі́цний корабе́ль не пере́йде його́. **22** Бо Господь — наш суддя́, Господь законода́вець для нас, Господь то́ наш цар, і Він нас спасе́! **23** Опустились шну́ри тво́ї, не зміцня́ють підвали́ни що́гли сво́єї, вітри́л не натягу́ють. Тоді́ будуть ді́лити награ́бовану здоби́ч, і наві́ть криві грабува́тимуть. **24** І не ска́же мешка́нець „Я хворий!“ І про́шені́ будуть про́вини наро́ду, що в ньому́ живе.

34 Наблі́зьтеся, люди, щоб чути, наро́ди ж, послу́хайте! Хай почу́є земля́ та все те, що на ній, вселе́нна й нащадки́ її! **2** Господній бо гнів на всі́ люди, а лю́тість на все́ їхнє́ військо: Він їх учинив за за́кляття, відда́в їх на різь! **3** І їхні́ побиті́ розки́дані́ будуть, а з трупів їхніх

здійметься сморід, розтопляться гори від їхньої крові. **41** небесні світила усі позникають, а небо, як звій книжковий, буде звинене, і всі його зорі попадають, як спадає оте виноградове листя, й як спадає з фігівниці плід незрілий! **5** Бо на небі напобений меч Мій, — оце він на Едома спускається та на заклятий народ Мій на суд: **6** меч Господній напобивився кров'ю, став ситий від лою, від крові телят та козлів, від лою баранячих нірок, бо Господу жертва в Боцрі й різанина велика в едомській землі. **7** І буйволи зйдуть із ними, і телиці з биками, і напоб'ється кров'ю їхній край і насититься туком їхній порошок, — **8** бо це буде день помсти Господньої, рік заплати за за́колот проти Сіону! **9** І переменяться в смолу пото́ки його, його ж порошок — у сірку, і смолою палючою стане їхній край, **10** Не погасне вночі ані вдень, дим його підійматися буде повік, з роду в рід опустошений буде, на віки віків не пере́йде по ньому ніхто. **11** І пося́де його пелікан та їжак, і перебуватимуть в ньому сова та ворона, і над ним Він розтя́гне мірильного шнура спустошення та виска знищення. **12** Не буде шляхетних у ньому, щоб царство там проголосити, і стануть нічим усі князі його. **13** І буде терніна рости по пала́тах його, кропи́ва й будя́ччя в тверді́нях його, і він стане мешка́нням шака́лів, подві́р'ям для стру́сів. **14** І будуть стрічатися там ди́кі звірі пустинні з гіенами, а польові́к буде кликати друга свого; Ліліт тільки там заспоко́ється і зна́йде собі відпочинок! **15** Там ку́блитися буде скаку́ча гадюка й складати́ме яйця, і висі́джувати́ буде та вигріва́ти́ме яйця свої. Там теж я́струби будуть збирати́сь один до одного. **16** Пошукайте у книзі Господній й читайте: Із них не забракне ні одного, не будуть шукати́ один одного, бо уста́ його — то вони наказали, а Дух його — Він їх зібрав! **17** І Він кинув для них жеребќа, а рука його шнуром мірильним його поділила для них, і пося́дуть його аж повік, з роду в рід будуть в нім пробува́ти!

35 Звеселі́ться пустиня та пу́ща, і радіти́ме степ, і зацвіте́, мов троя́нда, — **2** розцвіта́ючи, буде цвісти́ та радіти́, буде вті́ха також та співа́ння, бо да́на йому́ буде слава Лівану, пишно́та Карме́лу й Саро́ну, — вони бачитиму́ть славу Господа, велич нашого Бога! **3** Зміцні́ть руки охля́лі, і підкрі́піть спотиклі́ві колі́на! **4** Скажі́ть тим, що вони боязлі́вого серця: „Будьте міцні́, не лякайте́сь! Ось ваш Бог, помста при́йде, як Божа відплата, — Він при́йде й спасе вас! **5** Тоді́ то розплю́чатся о́чі слі́пим і відчи́няться ву́ха глу́хим, **6** тоді́ буде скакати кривий, немов олень, і буде співати́ безмо́вний

язык, бо во́ди в пустині заб'ю́ть джерело́м, і пото́ки в степу́! **7** І місце́ сухе ста́не ста́вом, а спра́гнений край — збі́рником вод джерельних; ле́говіще шака́лів, в які́м спочивали, ста́не місцем тростини́ й па́пірусу. **8** І буде там бита доро́га та путь, і будуть її́ називати́: доро́га свята, — не ходитиме нею́ нечистий, і вона́ буде належати́ наро́дові його́; не заблу́дить також нерозу́мний, як буде тією́ доро́гою йти. **9** Не буде там ле́ва, і ди́ка звірі́на не пі́де на неї́, не зна́йдеться там, а будуть ходити́ лиш ви́куплені. **10** І Господні́ ви́купленні́ верну́ться та до Сіону зо спі́вом уві́йдуть, і раді́сть до́вчна на їхній голо́ві! Веселі́сть та раді́сть ося́гнуть вони́, а журба́ та зі́дхання́ втечу́ть!

36 І стало́ся, чоти́рна́дцятого року́ царя́ Єзекі́ї при́йшов Санхе́рів, цар аси́рійський, на всі укрі́плені Юди́ні міста́, та й захопив їх. **2** І послав аси́рійський цар вели́кого ча́шника з Лахі́шу до Єрусали́му, до царя́ Єзекі́ї, з вели́ким військом, і він став при водо́воді горі́шнього ставу, на биті́й доро́зі поля́ Валю́шників. **3** І вийшов до нього́ Елі́яким, син Хі́лкії́н, нача́льник пала́ти, і писар Ше́вна, та Йоах, син Аса́фів, ка́нцлер. **4** І сказав ї́м вели́кий ча́шник: „Скажі́ть Єзекі́ї: Отак сказа́в вели́кий цар, цар аси́рійський: Що́ це за на́дія, на яку ти на́дїє́шся? **5** Чи ду́має́ш ти, що сло́во уст, то вже́ рада́ та сила́ до війни́? На ко́го тепе́р на́дїє́шся, що збунту́вався проти́ мене́? **6** Ось ти на́дїявся опе́рти́ся на оту́ пола́ману оче́ретину́, на Єгипет, що́ коли́ хто опи́рає́ться на неї́, то вона́ входи́ть у до́лоню йому́, і проди́рявлює́ її́. Ота́кий фараон, цар єгипетський, для́ всіх, хто на́дїє́ться на нього́! **7** А коли́ ти скаже́ш мені́: Ми на́дїємось на Господа́, Бога́ нашого́, то чи́ ж Він не той, що́ Єзекі́я повсо́бував па́гірки його́ та же́ртівники його́, і сказа́в Юді́ та Єрусали́мові: перед о́цим тільки́ же́ртівником буде́те вкло́нятися? **8** А тепе́р уві́йди́ но в сою́з з мої́м паном, аси́рійським царем, і я дам то́бі дві́ тисячі ко́ней, якщо́ ти зможеш со́бі да́ти на них верхі́вців. **9** І як же́ ти про́жене́ш хоч одного́ намі́сника з найменших ра́бів мого́ пана? А ти со́бі на́дїявся на Єгипет ради́ колесни́ць та верхі́вців! **10** Тепе́р же́, чи́ без во́лі Господа́ при́йшов я на це́й край, щоб зни́щити його́? Госпо́дь сказа́в був мені́: „Пі́ди на той край та й зни́щ його́!“ **11** І сказа́в Елі́яким, і Ше́вна та Йоах до вели́кого ча́шника: „Говори́ до своїх ра́бів по-ара́мейському, бо ми розу́міємо, і не говори́ до нас но-юде́йському в го́лос при́ тих лю́дях, що́ на му́рі“. **12** І сказа́в вели́кий ча́шник: „Чи́ пан мій посла́в мене́ говори́ти: ці́ слова́ до тво́го пана́ та до тебе́? Хі́ба не до цих лю́дей, що́ сидять на му́рі, щоб із вами́ ї́сти свій ка́л та пи́ти свою́ се́чу?“

13 І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і сказав: „Послухайте слів великого царя, царя асирійського! **14** Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас! **15** І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. **16** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: „Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки, **17** аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників. **18** Щоб не намовив вас Єзекія, говорячи: Господь порятує нас! Чи врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? **19** Де боги Хамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму? І чи врятували вони Самарію від моєї руки? **20** Котрий зпоміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то невсе ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ **21** І мовчали вони, і не відповіли ані слова, бо це був наказ царя, що сказав „Не відповідайте йому!“ **22** І прийшов Еліакім, син Хілкійїн, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, з роздёртими штатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

37 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздёр свої шати та накрився верётою, і ввійшов до Господнього дому, **2** І послав він Еліакима, керівника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих верётами, до пророка Ісаї, Амосового сина. **3** І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! **4** Може почує Господь, Бог твій, слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образ Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за решту, що ще знаходиться“. **5** І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. **6** І сказав їм Ісаї „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя. **7** Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї!“ **8** І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу. **9** І він почув про Тіргак, царя етіопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ І почув вій, і послав послів до Єзекії, говорячи: **10** „Так скажете до Єзекії,

Юдиного царя, говорячи: Нехай не зводить тебе Бог твій, на Якого ти надієся, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. **11** Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх заляттям, а ти будеш урятований? **12** Чи їх урятували боги тих народів, яких понижили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? **13** Де він, цар Хамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івві?“ **14** І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем. **15** І Єзекія молився перед Господнім лицем, говорячи: **16** „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! **17** Нахили, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй всі слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога. **18** Справді, Господи, асирійські царі попустошили всі народи та їхні краї. **19** І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понижили їх. **20** А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ **21** І послав Ісаї, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. **22** Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівця, сіонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! **23** Кого лаяв ти та ображав, і на кого повищив ти голос та вгору підніс свої очі? На Святого Ізраїлевого! **24** Через рабів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на боки Лівану, і позрубую кедри високі його, добірні його кипариси, і зберусь на вершок його височини, — в гущину його саду, **25** я копаю та п'ю чужу воду, і стопю своєї ноги повисуюю я всі єгипетські ріки! **26** Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створив? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплені, на купу румовищ обертаєш їх. **27** А мешканці їхні — безсилі, настрашені та побентежені, вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попалене збіжжя, яке не допіло. **28** І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. **29** За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до вух Моїх, то на ніздрі твої Я серéжку привішу, а вудило Мое — в твої уста, і тебе поверну Я тією дорогою, якою прийшов ти! **30** А оце тобі знак:

їжте цього року збіжжя самосійне, а другого року саморобле, а третього року — сійте та жніть, і садіть виноградники, та й їжте їхній плід. **31** А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додолу, і свого плода дасть угбру. **32** Бо з Єрусалиму вийде позостале, а рештки — з гори Сіон. Ревність Господа Саваота зробить це. **33** Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста цього, і туди він не кине стріли, і щитом її не попередить, і ва́ла на нього не вісипле. **34** Якою дорогою прийде, то нею й повернеться, у місто ж оце він не ввійде, — говорить Господь! **35** І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мого раба!“ **36** І вийшов Ангел Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали рано вранці, аж ось — усі тіла мертві. **37** А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся, й осівся в Ніневії. **38** І сталося, коли він молився в домі Нісхора, свого бога, то сини його Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до країу Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

38 Тими днями смертельно захворів був Езе́кія. І прийшов до нього Ісая, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своєму до́мові, бо ти вмираєш і не будеш жити“. **2** І відвернув Езе́кія обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, **3** та й сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх!“ І заплакав Езе́кія ревним плачем! **4** І було Господнє слово до Ісаї, говорячи: **5** „Іди й скажеш до Езе́кії: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я слюзу твою! Ось Я додаю до днів твоїх п'ятнадцять літ, **6** і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й оборону це місто. **7** І оце тобі знак від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: **8** ось я вертаю тінь ступеня́, що від сонця зійшла на ступені Ахазові, назад на десять ступенів“. І вернулося сонце на десять ступенів тими ступеня́ми, якими зійшло було. **9** Ось писання Езе́кії, Юдиного царя, коли він був захворів та видужав з своєї хвороби: **10** „Я сказав був: Опівдні днів своїх відійду́ до ше́блових брам, решти ро́ків своїх я не ма́тиму. (Sheol h7585) **11** Я сказав: Не побачу я Господа, Господа в краї́ живих, уже між мешка́нцями царства померлих не побачу лю́дини. **12** Домівка моя вже розібрана, і від мене відібрана, немов той пастуший на́мет; і життя своє зв́и́нув, мов ткач, — від основи мене Він віді́рве, покінчить мене з дня до ночі. **13** Я кричав аж до ра́нку...

Він, як лев, поторо́щить всі ко́сті мої, з дня до ночі покінчить зо мною... **14** Пи́шу я, мов ла́стівка чи жураве́ль, воркочу́, мов той голуб; занийділи очі мої, визи́раючи до високо́сті. Господи, прича́влений я, — поручися за мене! **15** Що маю сказати? А що Він сказав був мені, те й вчинив. Тихо змандру́ю всі лі́та свої́ через гі́ркість моєї душі! **16** Господи, на них, на словах Твоїх, житимуть люди, і в усьо́му цьо́му життя моєї душі, — уздо́ров же мене й оживи́ Ти мене! **17** Ось терпіння́ це вийшло мені на добро, Ти стрима́в від грóбу гни́ття мою́ душу, бо Ти кинув за спі́ну Свою́ всі грі́хи мої, **18** бо не буде ж ше́бл просла́вляти Тебе, сме́рть не буде Тебе вихва́ляти. Не маю́ть наді́ї на правду Твою́ ті, хто сходи́ть до грóбу. (Sheol h7585) **19** Живий, тільки живий — Тебе сла́вити буде, як я ось сього́дні, батько синам розго́лосить про правду Твою! **20** Господь на спасі́ння мені, і ми будемо співа́ти пісноспі́ви свої́ у домі Господнім по всі́ дні мого життя!“ **21** А Ісая сказав: „Нехай візьму́ть грудку фі́г, і нехай розі́тру́ть на тому гно́яку, — і видужа́є! **22** А Езе́кія промовив: „Який знак, що я ввійду́ до Господнього́ дому?

39 Того ча́су посла́в Меровдах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листи та дару́нка до Езе́кії, бо прочув був, що той захво́рів та видужав. **2** І ра́дів ними Езе́кія, і показав їм ска́рбни́цю свою, — срі́бло, і зо́лото, і па́хощі, і до́бру оли́ву, і всю збро́йну свою, і все, що знахо́дилося в його ска́рбни́цях. Не було речі, яко́ї не показав би їм Езе́кія в домі свої́м та в усі́м володі́нні свої́м. **3** І прийшов пророк Ісая до царя Езе́кії та й сказав до нього: „Що́ говори́ли ці люди? І звідки вони́ при́йшли до тебе?“ А Езе́кія сказав: „Вони́ при́йшли до мене з дале́кого краї́у, з Вавило́ну“. **4** І той сказав: „Що́ вони́ бачи́ли в до́мі твої́м?“ І Езе́кія сказав: „Усе, що́ в до́мі мої́м, вони́ бачи́ли, — не було речі, яко́ї не показав би я їм у ска́рбни́цях своїх.“ **5** І сказав Ісая до Езе́кії: „Послу́хай же сло́ва Го́спода Сава́ота: **6** Ось прихо́дять дні, і все, що́ в до́мі твоє́му, і що́ були́ зібра́ли батькі́ твої́ аж до цьо́го дня, буде ви́несене аж до Вавило́ну. Нічо́го не позо́станеться, говори́ть Господь... **7** А з синів твої́х, що́ вийду́ть із тебе, яких ти поро́диш, заберу́ть, — і вони́ буду́ть є́внухами в пала́тах вавило́нського ца́ря!“ **8** І сказав Езе́кія до Ісаї: „До́бре Господнє сло́во, яке ти сказа́в!“ І поду́мав собі: „Так, мир та безпе́ка буде за мої́х днів!“

40 Утіша́йте, втіша́йте наро́да Мо́го, говори́ть ваш Бог! **2** Промовля́йте до серця Єрусали́му, і за́кличте до нього, що́ ви́повнилась

його доля тяжка, що вина йому вибачена, що він за свої всі гріхи вдвоє взяв з руки Господа! **3** Голос кличе: На пустині вготуйте дорогу Господню, в степу вирівняйте битий шлях Богу нашому! **4** Хай підійметься всяка долина, і хай знизиться всяка гора та підгірок, і хай стане круте за рівнину, а паса гірські — за долину! **5** І з'явиться слава Господня, і разом побачить її кожне тіло, бо уста Господні оце прорекли! **6** Голос кличе: „Звіщай!“ Я ж спитав: „Про що буду звіщати? Всяке тіло — трава, всяка ж слава — як цвіт польовий: **7** трава засихає, а квітка зів'яне, як подіх Господній повіє на неї! Справді, народ — то трава: **8** Трава засихає, а квітка зів'яне, Слово ж нашого Бога повіки стоятиме! **9** На гору високу зберися собі, благовіснику Сіону, свого голоса сильно підвиш, благовіснику Єрусалиму! Підвиш, не лякайся, скажи містам Юди: Ось Бог ваш! **10** Ось прийде Господь, Бог, як сильний, і буде рамено Його панувати для Нього! Ось із Ним нагорода Його, а перед обличчям Його — відплата Його. **11** Він отару Свою буде пасти, як Пастир, раменом Своім позбирає ягнята, і на лоні Своєму носитиме їх, дійняків же провадити буде! **12** Хто води поміряв своєю долонею, а п'ядею виміряв небо, і третьою міри обняв пил землі, і гори ті звážив вагою, а взір'я — шальками? **13** Хто Господнього Духа збагнув, і де та людина, що ради свої подавала Йому? **14** З ким радився Він, і той напоумив Його, та навчав путі права, і пізнання навчив був Його, і Його напоумив дороги розумної? **15** Таж народи — як крапля з відрá, а важать — як порох на шальках! Таж Він острові підймає, немов ту пилінку! **16** І Ливана не вистачить на запаління жертівне, не стане й звір'я Його на цілопалення! **17** Насупроти Нього всі люди — немов би ніщо, порохóвані в Нього марнóтою та порожнечю. **18** І до кóго вподóбите Бога, і подобу яку ви поставите поруч із Ним? **19** Майстер божка відливає, золотар же Його криє золотом, та виливає йому срібляні ланцюжки. **20** Убогий на дара такого бере собі дерево, що не гниє, розшукує вправного майстра, щоб поставив божка, який не захитається. **21** Хіба ви не знаєте, чи ви не чули, чи вам не сповіщено здавна булó, чи ви не зрозуміли підвалін землі? **22** Він Той, Хто сидить понад крúгом землі, а мешканці її — немов та саранá. Він небо простяг, мов тканину тонку, і розтягнув Він Його, мов намета на мешкання. **23** Він Той, Хто князів обертає в ніщо, робить сáддів землі за марнóту: **24** вони не були ще поса́жені, і не були ще посіянí, і пень їхній в землі ще не закоринівся, та як тільки на них Він дмухну́в, вони повсихáли, і буря понéсла їх, мов

ту соломó! **25** І до кóго Менé прирівня́єте, і йомó буду рівний? говорить Святий. **26** Підійміть у височину́ ваші очі й побачте, хто те все створі́в? Той, Хто зóрі вивóдить за їхнім числом та кличе ім'ям їх усіх! І ніхто не загубиться через всесильність та всемогутність Його. **27** Пóщо говориш ти, Яковe, і кажеш, Ізраїлю: „Закрита дорóга моя перед Господом, і від Бога мого відійшлó моє право“. **28** Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відві́чний — Господь, що кінці землі Він створі́в? Він не зму́чується та не втóмлюється, і не збагнénний розум Його. **29** Він зму́ченому дає силу, а безсілому — мі́ць. **30** І помóчаться хлопці́ й потóмляться, і юнаки́ спотикну́тись — спіткну́ться, **31** а ті, хто надію складає на Господа, силу відновлять, крiла підіймуть, немов ті орли, будуть бігати — і не потóмляться, будуть ходити — і не помóчаться!

41 Послу́хайте мовчки Мене, острові́, а народи́, чекайте навчáння Мого! Хай підійдуть і скажуть: Приступі́мо всі рáзом на сáд! **2** Хто зо сходу того пробуді́в, що Його супровóдить в ході перемога? Він народи́ дає перед ним та царів на топтáння, їхнього меча обертає на порох, Його лука — в соломó розвіяну. **3** Він жене їх, спокійно дорóгою йде, якою він не перехóдив нога́ми свої́ми. **4** Хто вчинив та зробив це? Той, хто роди покликав віддавна: Я, Господь, перший, і з останні́ми Я той же Самий! **5** Бачили це острові́ та жахáлися, кінці землі трипоті́ли, наблі́жувались та прихóдили. **6** Один óдному допомагає і говоріть до брата свого: „Будь мі́цний!“ **7** І підбадьóрує майстер золотаря́, а той, хто молотом глáдить, того, хто б'є на кова́длі, і каже про спóбнення: Добре воно! і Його змíцнює цвя́хами, щоб не хита́лось. **8** Та ти, о Ізраїлю, рабе́ Мій, Яковe, що Я тебе ви́брав, насіння́ Авраа́ма, друга Мого, **9** ти, якого Я взяв був із кінці́в землі́ та покликав тебе́ із окрáін її, і сказав був до тебе: Ти раб Мій, Я ви́брав тебе́ й не відкі́нув тебе, **10** не бійся, з тобою́ бо Я, і не озира́йся, бо Я Бог твій! Змíцню́ Я тебе́, і тобі́ помо́жу, і праві́цею правди Своє́ї тебе́ Я підтрíмаю. **11** Отож, засорóмляться та зні́жковю́ють усі́ проти тебе́ запáлені, стану́ть нічим та погину́ть твої́ супроти́вники. **12** Шукатимеш їх, але́ їх ти не зна́йдеш, своїх супроти́вників; стану́ть нічим та марнóтою ті, хто прова́дить війну́ проти тебе́. **13** Бо Я — Господь, Бог твій, що де́ржить тебе́ за праві́цю й говорить до тебе́: Не бійся, — Я тобі́ помо́жу! **14** Не бійся, ти Яковів чéрве, ти жме́нько Ізраї́лева: Я тобі́ помо́жу, говорить Господь, і твій Викупі́тель — Святий Ізраї́лів! **15** Ось зроблю́ Я тебе́ молотáркою гóстрою, ново́ю, зубча́стою, —

помолоти ти гори та їх поторобиш, а підтрки полобою вчиниш! **16** Перевієш їх ти, й вітер їх рознесе, і буря їх розпоробить, і ти будеш утішатися Господом, будеш хвалитись Святим Ізраїлевим. **17** Убогі та бідні шукають води, та нема, язик їхній від прагнення висох, — Я, Господь, і їх вислухаю, Бог Ізраїлів, не лишу їх! **18** Я ріки відкрию на лисих горах, а джерела — посеред долин, оберну Я пустиню на озеро водне, а землю суху — на джерела! **19** На пустиню дам кедра, акацію, мірта й масліну, поставлю Я разом в степу кипариса та явора й бука, **20** щоб разом побачили й знали, і пересвідчились та зрозуміли, що Господня рука це зробила, і створив це Святий Ізраїлів! **21** Принесіть свою справу, говорить Господь, припровадьте Мені свої докази, каже Цар Яковів. **22** Хай підйдуть і хай нам розкажуть, що трапиться! Віясніть справи минулі, щоб вони є, а ми серце наше на те покладемо й пізнаємо їхній кінець, або сповістять про майбутнє. **23** Розкажіть наперед про майбутнє, і пізнаємо ми, що ви боги. Отож, учиніть ви добро чи зробіть що лихє, щоб ми здивувались і разом побачили. **24** Та ви менш від нічого, і менший ваш чин від марноти, — гидота, хто вас вибирає! **25** Я з півночі мужа збудив — і прийшов він, зо схід сонця в Ім'я Моє кличе, — і він буде чавити князів, мов ту грязюку, й як ганчар глину топче! **26** Хто сказав це віддавна, щоб знали те ми, і щоб наперед ми сказали: „Це правда?“ Та ніхто не сказав, і ніхто не повів, і ніхто не почув ваших слів. **27** Я перший сказав до Сіону: Оце, то вони! А Єрусалимові дам благовісника. **28** І Я дивлюсь, та нікого нема, і немає між ними порадника, щоб відповілі, коли їх запитую. **29** Тож ніщо всі вони, їхні чини — марнота, вітер та порожнеча — їхні ідоли!

42 Оце Слуга Мій, що Я підпираю Його, Мій Обранець, що Його полюбила душа Моя. Я злив Свого Духа на Нього, і Він правосуддя народам подасть. **2** Він не буде кричати, і клікати не буде, і на вулицях чути не дасть Свого голосу. **3** Він очеретини надломленої не долбимить, і гнота тліючого не погасить, буде суд видавати за правдою. **4** Не втомиться Він, і не знеможеться, поки присуду не покладе на землі, і будуть чекати Закона Його острові. **5** Говорить отак Бог, Господь, що створив небеса і їх розтягнув, що землю простяг та все те, що із неї виходить, що народові на ній Він дихання дає, і духа всім тим, хто ходить по ній. **6** Я, Господь, покликав Тебе в справедливості, і буду міцно тримати за руки Тебе, і Тебе берегтиму, і дам Я Тебе заповітом народові, за Світло

поганам, **7** щоб очі відкрити незрячим, щоб вивести в'язня з в'язниці, а з темниці — тих мешканців темряви! **8** Я Господь, — оце Ймення Моє, і іншому слави Своєї не дам, ні хвали Своєї божкам. **9** Речі давні прийшли ось, нові ж Я повім, дам почути вам про них, поки віростуть. **10** Заспівайте для Господа пісню нову, від краю землі Йому хвалу! Нехай шумить море, і все, що є в ньому, острові та їхні мешканці! **11** Хай голосно кличуть пустиня й міста її, оселі, що в них проживав Кедар! Хай виспівують мешканці скелі, хай кричать із вершини гірської! **12** Нехай Господу честь віддадуть, і на островах Його славу звіщають! **13** Господь вийде, як лицар, розбудить завзяття Своє, як вояк, підійме Він окрик та буде кричати, — переможе Своїх ворогів! **14** Я відвіку мовчав, мовчазний був та стримувався, а тепер Я кричатиму, мов породілля! Буду тяжко зідхати й хапати повітря! **15** Спустошу Я гори й підтрки, і всі їхні зілля посушу, і річки оберну в острові, і стави повисую! **16** І Я попроваджу незрячих дорогою, якої не знають, стежками незнаними їх поведу, оберну перед ними темноту на світло, а нерівне — в рівнину. Оце речі, які Я зроблю, і їх не покину! **17** Відступлять назад, посоромляться соромом ті, хто надію складав на божка, хто бовванам казав: Ви наші боги! **18** Почуйте, глухі, а незрячі, прозріте, щоб бачити! **19** Хто сліпий, як не раб Мій, а глухий, як посол Мій, що Я посилаю його? Хто сліпий, як довірений, і сліпий, як раб Господа? **20** Ти бачив багато, але не зберіг, мав вуха відкриті, але не почув. **21** Господь захотів був того ради правди Своєї, збільшив та прославив Закона. **22** Але він народ попустошений та поплондрований: усі вони по печерах пов'язані та по в'язницях поховані; стали вони за грабіж, і немає визвольника, за здобич, й немає того, хто б сказав: Поверні! **23** Хто з вас візьме оце до вух, на майбутнє почує й послухає? **24** Хто Якова дав на здобич, а Ізраїля грабіжникам? Хіба ж не Господь, що ми проти Нього грішили були і не хотіли ходити путями Його, а Закона Його ми не слухали? **25** І Він вилив на нього жар гніву Свого та насилля війни, що палахкотіло навколо його, — та він не пізнав, і в ньому горіло воно, — та не брав він до серця цього!

43 А тепер отак каже Господь, що створив тебе, Якове, і тебе вформував, о Ізраїлю: Не бійся, бо Я тебе викупив, Я покликав ім'я твоє. Мій ти! **2** Коли переходи́тимеш через води, Я буду з тобою, а через річки — не затоплять тебе, коли будеш огонь переходити, — не попечешся, і не буде палити тебе його полум'я. **3** Бо Я — Господь, Бог твій, Святий Ізраїлів, твій Спаситель! Дав Я

на викуп за тебе Єгипта, Єтіопію й Севу замість тебе. **4** Через те, що ти став дорогий в Моїх очах, шанований став, й Я тебе покохав, то людей замість тебе віддам, а народи — за душу твою. **5** Не бійся, бо Я ж із тобою! Зо сходу згромаджу насіння твоє, і з заходу тебе позбираю. **6** Скажу півночі: Дай, а до півдня: Не стриму! Поприводь ти синів моїх здалека, а дочки мої — від окраїн землі, **7** і кожного, хто тільки зветься Ім'енням Моїм, і кого Я на славу Свою був створив, кого вформував та кого Я вчинив. **8** Приведи ти народа сліпого, хоч очі він має, і глухих, хоч вуха в них є! **9** Нехай разом зберуться всі люди і народи згромадяться: хто поміж ними розкаже про це, і хто розповість про минуле? Нехай дадуть свідків своїх — і оправдані будуть, і хай вони чують та скажуть: Це правда! **10** Ви свідки Мої, говорить Господь, та раб Мій, якого Я вибрав, щоб пізнали й Мені ви повірили, та зрозуміли, що це Я. До Мене не зроблено Бога, і не буде цього по Мені! **11** Я, Я Господь, і крім Мене немає Спасителя! **12** Я розказав, і споміг, і звістив, і Бога чужого немає між вами, ви ж свідки Мої, — говорить Господь, — а Я Бог! **13** І Я здавна Той Самий, і ніхто не врятує з Моєї руки, — як що Я вчиню, то хто це переіменить? **14** Так говорить Господь, ваш Відкупитель, Святий Ізраїлів: Ради вас Я послав у Вавилон і зганяю усіх втікачів, а халдів — кораблі їх утіхи. **15** Я Господь, ваш Святий, Творець Ізраїля, Цар ваш! **16** Так говорить Господь, що дорогу на морі дає, а стіжку — в могутній воді, **17** що випровадив колесницю й коня, військо та силу, що разом лягли і не встали, зотіли, як льон, — та погасли. **18** Не згадуйте вже про минуле, і про давнє не думайте! **19** Ось зроблю Я нове, тепер виросте. Чи ж про це ви не знаєте? Теж зроблю Я дорогу в степу, а в пустині — річки. **20** Буде славити Мене польова звірина, шакали та струси, бо воду Я дам на степу, а в пустині річки, щоб напувати народ Мій, вибранця Мого. **21** Цей народ Я Собі вформував, — він буде звічати про славу Мою. **22** Та Мене ти не клікав, о Якове, не змагався за Мене, Ізраїлю. **23** Ти Мені не привівдів ягнят цілопалень своїх, і своїми жертвами не шанував ти Мене... Я тебе не сілував, щоб принести жертву хлібну, і каділом не мучив тебе. **24** Очерету запаšного не купував ти за срібло Мені, і не напував ти Мене лоєм жертв твоїх, — тільки своїми гріхами Мене ти турбував та своїми провинами мучив Мене! **25** Я, Я є Той, Хто стирає провину твої ради Себе, а гріхів твоїх не пам'ятає! **26** Пригадай ти Мені — і судимоса разом, розкажі ти Мені, щоб тобі оправдатись! **27** Твій батько був перший згрішив,

і відпали від Мене твої посередники, **28** тому Я позбавив священства священників, і Якова дав на прокляття, і на зневагу — Ізраїля!

44 А тепер ось послухай, о Якове, рабе Мій, та Ізраїлю, якого Я вибрав. **2** Так говорить Господь, що тебе учинив і тебе вформував від утроби, і тобі помагає: Не бійся, рабе Мій, Якове, і Шуруне, якого Я вибрав! **3** Бо виллю Я воду на спрагнене, а текучі потоки на суходіл, — виллю Духа Свого на насіння твоє, а благословення Моє на нащадків твоїх, **4** і будуть вони виростати, немов між травою, немов ті тополі при водних потоках! **5** Цей буде казати: Я Господній, а той зватиметься йменням Якова, інший напише своєю рукою: для Господа я, і буде зватися йменням Ізраїля. **6** Так говорить Господь, Цар Ізраїлів та Викупитель його, Господь Савабт: Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Мене! **7** І хто зветься, як Я? Хай розкаже про те, й хай звістить те Мені з того часу, коли Я заклів у давніні народ, і хай нам розкаже майбутнє й прийдешнє. **8** Не бійтеся та не лякайтесь! Хіба здавна Я не розповів був тобі й не звістив? А ви свідки Мої! Чи є Бог, окрім Мене? І Склі немає, не знаю ні жодної! **9** Всі, що роблять бовванів, — марнота вони, і їхні улюбленці не помагають, а свідками того самі: не бачать вони та не знають, щоб застидатись! **10** Хто бога зробив та ідола вилив, що він не помагає? **11** Тож друзі його посоромлені будуть усі, майстрі ж — вони тільки з людей. Хай вони всі зберуться та стануть: вони полякаються та посоромляться разом! **12** Коваль тне з заліза сокиру, і в горючій вугіллі працює, і формує божжя молотками та робить його своїм сильним раменом, а при тім той голодний й безсилий, не п'є води й мучиться. **13** А тєсля витягне шнұра, визначає штифтом його, того ідола, гємблями робить його та окреслює цїркулем це, і робить його на подобу людини, як розкішний зразок чоловіка, щоб у домї поставити. **14** Настинає кедрїн він собі, і візьме граба й дуба, і міцнє собі вікохає між лісними деревами, ясен посадить, а дощик вирощує. **15** І стане людині оце все на паливо, — і візьме частину із того й зогріється, теж підпалить в печі й спече хліб. Також віробить бога й йому поклоняється, ідолом зробить його, — і перед ним на коліна впадає. **16** Половину його він попалить в огні, на половині його варить м'ясо та їсть, печеню пече й насичається, також гріється та приговорює: „Як добре, — нагрівся, відчув я огонь“. **17** А останок його він за бога вчинив, за боввана свого, перед ним на коліна впадає та кланяється, йому молитись й каже: „Рятуй же мене, бо ти бог мій!“ **18**

Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажмурені, щоб не побачити, і стверділи їхні серця, щоб не розуміти! **19** І не покладє він до серця свого, і немає знання ані розуму, щоб проказати: „Половину його попалив я в огні, і на вугіллі його я пік хліб, смажив м'ясо та їв. А решту його за огіду вчиню, — буду кланятися дерев'яній колоді?“ **20** Він годується попелом! Звелó його серце обманене, — і він не врятує своєї душі, та не скаже: „Хіба не брехня у правіці мойї?“ **21** Пам'ятай про це, Якове та Ізраїлю, бо ти раб Мій! Я тебе вформував був для Себе рабом, Мій Ізраїлю, — ти не будеш забутий у Мене! **22** Провини твої постирав Я, мов хмáру, і немов мряку — гріхи твої, — наvernіся ж до Мене, тебе бо Я викупив! **23** Радійте, небесá, бо Господь це зробив; викликайте радісно, глибини землі; втішайтесь співом, о гóри та лісе, та в нím всяке дерево, бо Господь викупив Якова, і прославивсь в Ізраїлі! **24** Так говорить Господь, твій Відкупитель, та Той, що тебе вформував від утрóби: Я, Господь, Той, Хто чинить усе: Розтягну́в Я Сам небо та землю втвердив, — хто при тім був зо Мною? **25** Хто ознаки ламає брехливим, і робить безглуздими чарівників, Хто з нічим мудреців відсилає, і їхні знання обертає в нерóзум, **26** Хто спóвнює слово Свого раба, і виконує раду Своїх посланців, Хто Єрусалимові каже: „Тибудеш заселений!“ а юдейським містам: „Забудовані будете ви, а руїни його відбудують!“ **27** Хто глибини проказує: „Вісохни, а річкí твої Я повисішую“, **28** Хто до Кіра говорить: „Мій па́стирю“, і всяке Моє пожа́дання він вико́нає та Єрусалимові скаже: „Збудований будеш!“ а храмові: „Будеш закладений!“

45 Так говорить Господь до Свого помáзанця Кіра: Я міцно тримаю тебе за правіцю, щоб перед обличчям твоїм повалити наро́ди, і з стéгон царів розв'яжу́ поясí, щоб відчинити двері перед тобою, а брами не будуть замікані. **2** Я перед тобою піді́й пови́рівнюю ви́сунене, двері мідні зламаю́ і порозбиваю́ залізнí засуви. **3** І дам тобі скáрби, що в те́мряві, та багáтства захо́вані, щоб пізнав ти, що Я — то Господь, Який кличе тебе за йме́нням твоїм, Бог Ізраїлів, **4** ради раба Мого Якова й ради вибáрця Мого Ізраїля, і кличу тебе твоїм іме́нням, тебе називаю, хоч ти не знаєш Мене. **5** Я — Господь, і нема вже нікого, нема іншого Бога, крім Ме́не. Я тебе підперізу́ю, хоч ти не знаєш Мене, **6** щоб дізна́лися зо сходу сонця й з за́ходу, що крім Мене немає ні́чого; Я — Господь, і нема вже нікого, **7** Я, що сві́тло формую́ та те́мність творю́, чиню мир і недолю́ творю́, Я — Господь, Який робить це все! **8**

Спусти́ть ро́су згорі́, небесá, а із хмар хай спливе́ справедливості! Хай земля відкрива́ється, і хай породи́ть спасіння та правду, хай ра́зом росту́ть! Я, Господь, це вчинив! **9** Горé тому́, хто з Творце́м своїм свáриться, черепóк із земні́х черепків! Чи глина повість ганчареві своєму: „Що роби́ш?“ а ді́ло його: „Ти без рук!“ **10** Горé тому́, хто патя́кає ба́тькові: „По́що ти пло́диш?“ а жінці: „По́що ти роди́ш?“ **11** Так говорить Господь, Святий Ізраїлів, і Той, Хто його вформува́в: „Пита́йте Мене про майбу́тнє, а долю́ синів Моїх й чин Моїх рук позоста́вте Мені!“ **12** Я землю вчинив і створив лю́дину на ній, небесá Я руками Своїми простя́г і про їхні зóрі звелів. **13** Я збудив його в правді, і зрівня́ю йому́ всі до́роги. Він місто Моє побуду́є і відпу́стить вигна́нців Моїх не за ви́куп і не за да́рунка, — говорить Господь Савао́т. **14** Так говорить Господь: Пра́ця Єгипту й торгівля́ Етіопі́ї та висо́кі сева́їтjани пере́йдуть до тебе та бу́дуть твої́. Підуть вони за тобою, у кайда́нах пере́йдуть, і будуть вклоня́тись тобі та блага́ти тебе́: „Тільки в те́бе є Бог, і нема́ більш, нема́ іншого Бога!“ **15** Справді́ Ти Бог таємни́чий, Бог Ізраїлів, Спаси́тель! **16** Всі вони засорóмля́ться й зня́ковію́ть, майстри́ ідо́лів підуть у соромі́ ра́зом, **17** Ізраї́ль же буде спасе́ний від Господа́ ві́чним спасіння́м: не будете ви засорóмлені ані знесла́влені аж на ві́чні ві́кі! **18** Бо так промовля́є Господь, Творець неба. Він той Бог, що землю вформува́в та її вчинив, і міцно поставив її; не як порожне́чу її створив, — на прожива́ння на ній Він її вформува́в. Я — Господь, і нема́ більше іншого Бога! **19** Я не говорив у укритті́, на те́мному місці́ землі. Я не говорив до на́сіння Якова: Шука́єте да́рмо Мене! Я — Господь, — говорю́ справедли́вості, звіщаю́ правди́ве! **20** Збері́ться й прийді́ть, набли́зьтеся ра́зом, урято́вані всі із поганів! Не знає́ ні́чого, хто дере́во носить, боввана́ свого, та що мо́литься бого́ві, який не помо́же. **21** Розкажі́ть та набли́зьте, і хай ра́зом нара́дяться: Хто розпо́вів це відда́вна, із давні́х часів це зві́стив? Чи ж не Я, ваш Господь? Бож немає́ вже Бога, крім Ме́не, окрім Мене́ нема́ Бога праведного та Спаси́теля! **22** Зверні́ться до Мене й спасе́тесь, всі кінці́ землі, бо Я — Бог, і нема́ більше іншого Бога! **23** Я Собою́ Самим присяга́в, справедли́вість із уст Моїх вийшла, те́ слово, яке не поверне́ться: уся́ке ко́ліно вклоня́тись буде́ Мені́, уся́кий язик присягне́ **24** й Мені́ скаже́: Тільки́ в Господі́ правда́ та сила! Прийдуть до Нього́ та засорóмля́ться всі, що на Ньóго запáляються. **25** Через Господа́ усправди́вля́ться, і буде́ просла́влене вся́ке на́сіння Ізраїля!

46 Бел упав на коліна, зігнувся Невó, — стали ідоли їхні для звірини й худоби. Те, що колись ви носили, накладене, мов той тягáр на худобу помучену. **2** Зігнулися й разóм упали вони на коліна; не могли врятувати тягáра, і самі до полóну пішли. **3** Почуйте Мене, доме Яковів, та ввесь зáлишку дому Ізраїлевого, яких від живота Я підняв, носив від утрóби, **4** і Я буду Той Самий до старóсти вашóї, і до сивини вас носитиму, Я вчинив, і Я буду носити, й Я двігатиму й порятую! **5** До кóго Мене ви вподобите та прирівняєте, до кого подóбним Менé ви учините, щоб схожому бути? **6** Ті, що золото сиплють з кисі, срібло ж важать вагою, винаймлюють золотаря, щоб із того їм бога зробив, і перед ним вони падають та поклоняються, **7** носять його на плечі, підіймають його, і ставлять його на місці його. І стоить, і з місця свогó він не рухається; коли ж хто до нього кричить, то він не відповість, і не врятує його від недоли. **8** Пам'ятайте про це та змужнійте, візьміть це на розум, провінники! **9** Пам'ятайте про давнє, відвічне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нікóго, як Я, **10** що звіщаю кінець від почáтку, і наперéд — що не сталося ще, і що говорю: „Мій зáмír відбúдється, і всяке жадáння Своє Я вчиню“, **11** що хижого птáха зо схóду прикликую, з краю далекого мужа Своєї поради! Так, Я сказав — те й спровáджу, що Я задумав був — теє зроблю! **12** Почуйте Мене, твердосéрді, далекі від справедливости! **13** Я Свою справедливість наблизив, — вона недалéко, а спасіння Моє не припíзниться, і дам на Сіоні спасіння, дам Ізраїлеві Свою вéлич!

47 Зійди й сядь у пóрох, о дівó, дóчка Вавилону! Сядь на землю, без трону, о дóчка халдеїв! Бо клікати більше не будуть на тебе: тендітна та випещена! **2** Візьми жóрна — й мукі намелі, намітку свою відхили, закача́й но подóлка та стéгна відкрий, і бреді через ріки, — **3** і буде твій сором відкритий, і стид твій покажеться! Я пóмсту вчиню, і не бóду щадити лю́дини! **4** Наш Відкупитель, Господь Саваóт Йому Їмéння, Святий Ізраїлів. **5** Сиди мóвчки й ввійди до темнóти, о дóчка халдеїв, бо кликати більше не будуть тебе: Пані царств! **6** Розлю́тився Я на нарóд Свій, безчéстив спáдщину Своєю, та й віддав їх у руку твою. Ти не ви́явила милосердя до них: ти над старцем учинила ярмó своє дуже тяжким, **7** та й сказала: „Навіки я пáнею бóду!“ І до серця собі не взяла тих речéй, не подумала про свій кінець. **8** А тепер це послухай, розпéчена, що безпéчно сидиш, що говориш у серці своїм: „Я, — і більше ніхто! Не буду

сидіти вдовою, і не знатиму страти дітей!“ **9** Та прийдуть на тебе несподівано те й те в один день, страта дітей та вдівство, вони в повній мірі на тебе спадуть при усій многоті твоїх чáрів, при силі великій твоїх заклинáнь! **10** Ти ж бо надію складала на злóбу свою, говорила: „Ніхто не побачить мене!“ Звелá тебе мудрість твоя та знáння твоє, і сказала ти в серці своїм: „Я, — і більше ніхто!“ **11** І прийде на тебе лихе, що відворожить його ти не зможеш, і на тебе нещастя впадé, що не зможеш його окупити, і прийде на тебе раптóвно спустóшення, про яке ти не знаєш. **12** Ставай же з своїми закляттями та з бéзліччю чáрів своїх, якими ти мучилася від юна́цтва свогó, — може зможеш ти допомогти, може ти настрахáєш! **13** Змучилася ти від великої кількості рад своїх, — хай же стануть і хай допомóжуть тобі ті, хто небо розрізує, хто до зір придивляється, хто провіщує кожного місяця, що має на тебе прийти! **14** Ось стали вони, мов солома: огонь їх попáлить, — не врятують своєї душі з руки пóлум'я, — це не жар, щоб погріти себе, ані пóлум'я, щоб сидіти біля нього. **15** Такими тобі стануть ті, що співпрацювала ти з ними, ворожити твої від юна́цтва твогó, — кожен буде блудити на свій бік, немає нікого, хто б тебе врятував!

48 Послухайте це, доме Яковів, що звéтесь імéнням Ізраїлевим, і що вийшли із Юдиних вод, що клянéтесь Їмéнням Господнім та Бога Ізраїля згадуєте, хоч не в правді та не в справедливости! **2** Бо від міста святаго вони прозиваються та на Бога Ізраїлевого спіраються, — Йому Їмéння Господь Саваóт! **3** Я віддávна звіщав про минуле, — із уст Моїх вийшло воно й розповів Я про нього, раптóвно зробив, — і прийшло. **4** Томóу, що Я знав, що впéртий ти є, твоя ж шия — то м'язи залізні, а чóло твоє — мідяне, **5** то звіщав Я віддávна тобі, іще поки прийшло, розповів Я тобі, щоб ти не говорив: „Мій божóк це зробив, а про це наказав мій боввáн та мій ідол“. **6** Ти чув, — переглянь усе це; і ви хіба не визнаєте цьогó? Тепер розповів Я тобі новини й таємниці, яких ти не знав. **7** Тепér вони створені, а не віддávна, а перéд цим днем ти не чув був про них, щоб не сказати: „Оце я їх знав“. **8** Та не чув ти й не знав, і віддávна ти не відкривав свого вóха, бо Я знав, що напéвно ти зра́диш, і звáно тебе від утрóби: перéвертень. **9** Ради Їмéння Свогó Я спиняю Свій гнів, і ради слави Своєї Я стріму́юся проти тебе, щоб не знищити тебе. **10** Оце перетопів Я тебе, але не як те срібло, у горні недоли тебе дослédив. **11** Ради Себе, ради Себе роблю, бо як буде безчéчене Їмéння Моє? А іншому

слави Своєї не дам. **12** Почуй Мене, Якове та Ізраїлю, Мій покликаний: Це Я, Я перший, також Я останній! **13** Теж рука Моя землю заклала, і небо напнула правиця Моя, — Я закличу до них — і вони стануть різом. **14** Зберіться ви всі та й послушайте: Хто серед вас розповів був про те? Кого Господь любить, вчинить волю Його в Вавилоні, рамено ж Його на халдеях. **15** Я, Я говорив і покликав Його, спровадив Його, і він на дорозі своїй буде мати поводження. **16** Наблизьтесь до Мене, послушайте це: Споконвіку Я не говорив потаємно; від часу, як діялось це, Я був там. А тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух. **17** Гак говорить Господь, твій Відкупитель, Святий Ізраїлів: Я — Господь, Бог твій, що навчає тебе про корисне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маєш ходити. **18** О, коли б ти прислухувався до Моїх заповідей, то був би твій спокій, як річка, а твоя справедливість, немов морські хвилі! **19** А насіння твого було б, як піску, а нащадків твого животі — немов зернят його, і вітять й вигублене не було б твоє ймення із-перед обличчя Мого! **20** Вірушіть із Вавилону, втечіть від халдеїв, радісним співом звістіть, оце розголось, аж до краю землі рознесіть це, скажіть: Господь викупив раба Свого Якова! **21** І спраги не знали вони на пустинях, якими провадив Він їх: воду з скелі пустив їм, — Він скело розбив — і вода потекла! **22** Для безбожних спокію немає, говорить Господь.

49 Почуйте Мене, острові, і народи здалека, і вважайте: Господь із утробі покликав Мене, Моє ймення згадав з нутра неньки Моєї. **21** Мої уста вчинив Він, як той гострий меч, заховав Мене в тіні Своєї руки, і Мене вчинив за добірну стрілу, в Своім сагайдаці заховав Він Мене. **3** І до Мене прорік: Ти раб Мій, Ізраїлю, Яким Я прославлюсь! **4** І Я відповів: Надарémно трудивсь Я, на порожнечу й марноту зужив Свою силу: Справді ж з Господом право Моє, і нагорода Моя з Моїм Богом. **5** Тепер же промовив Господь, що Мене вформував Собі від животі за раба, щоб повернути Собі Якова, і щоб Ізраїль для Нього був зібраний. І був Я шанований в очах Господніх, а Мій Бог стався міццю Моєю. **6** І Він сказав: Того мало, щоб був Ти Мені за раба, щоб відновити плем'я Якова, щоб вернути врятованих Ізраїля, але Я вчиню Тебе світлом народів, щоб був Ти спасінням Моїм аж до краю землі! **7** Так говорить Господь, Відкупитель Ізраїлів, Святий Його, до погордженого на душі, до обридженого від людей, до раба тих володарів: Побачать царі, і князі повстають, — і поклоняться ради Господа, що вірний, ради Святого Ізраїлевого, що вибрав Тебе. **8** Так говорить Господь: За часу

вподобання Я відповів Тобі, в день спасіння Тобі допоміг, і стерегтиму Тебе, і дам Я Тебе заповітом народів, щоб край обновити, щоб поділити спадки спустошеним, **9** щоб в'язням сказати: „Виходьте“, а тим, хто в темноті: „З'явіться!“ При дорогах вони будуть пастися, і по всіх лісах горбівинах їхні пасовиська. **10** Не будуть голодні вони, ані спрагнені, і не вдарить їх спека, ні сонце, — бо Той, Хто їх милує, їх попровадить і до водних джерел поведе їх. **11** І вчиню Я всі гори Свої за дорóгу, і підіймуться биті шляхи Мої. **12** Ось ці здалека прийдуть, а ці ось із півночі й з заходу, а ці з краю Сінім. **13** Радійте, небеса, звеселіся ти, земле, ви ж, гори, втішайтесь співом, бо Господь звеселив Свій народ, і змілювався над Своїми убогими! **14** І сказав був Сіон: Господь кинув мене, і Господь мій про мене забув. **15** Чи ж жінка забуде своє немовля, щоб не пожаліти їй сина утроби своєї? Та коли б вони позабували, то Я не забуду про тебе! **16** Отож на долоня Своїх тебе віризьбив Я, твої мури позавсіди передо Мною. **17** Синове твої поспішаються до тебе, а ті, хто руйнує тебе й ті, хто нищить тебе, повідходять від тебе. **18** Здійми свої очі навколо й побач: всі вони позбиралися й йдуть ось до тебе! Як живий Я, говорить Господь: усіх їх, як оздобу, зодягнеш, та підв'яжешся ними, немов наречена. **19** Бо руїни твої та пустині твої, і зруйнований край твій тепер справді стануть тісними для мешканців, і будуть віддалені ті, хто тебе руйнував. **20** Іще до вух твоїх скажуть синове сирітства твого: Тісні мені місце оце, посунься для мене, й я сяду! **21** І ти скажеш у серці своїм: Хто мені їх зродив, як була осирочена я та самотна, була вигнана та заблудила? І хто виховав їх? Я зосталася сама, а ці, — звідки вони? **22** Так сказав Господь Бог: Ось Я підійму Свою руку до людей, і піднесу до народів прапора Свого, — і позносять синів твоїх в пазуси, а діточок твоїх поприносять на плечах. **23** І будуть царі за твоїх вихователів, а їхні цариці — за няньок твоїх. Лицем до землі вони будуть вклоняться тобі та лизатимуть пил твоїх ніг, і ти пізнаєш, що Я — то Господь, що не посоромляться ті, хто на Мене надіється! **24** Чи ж від сильного буде віднята здобич, і чи награване гвалтівником урятоване буде? **25** Бо Господь каже так: Полонені відібрані будуть від сильного, і врятована буде здобич насильника, і Я стану на прю із твоїми суперечниками, синів же твоїх Я спасу. **26** І Я змушу твоїх гнобителів їсти тіло своє, і вони повпиваються власною кров'ю, немов би вином молодим. І пізнає тоді кожне тіло, що Я — то Господь, твій Спаситель та твій Відкупитель, Потужний Яковів!

50 Так говорить Господь: Де вашої матері лист розводивий, з яким Я її відпустив? Або хто є з Моїх боргувальників, якому Я вас був продав? Тож за ваші провини ви продані, і за ваші гріхи ваша мати відпущена. **2** Чому то нікого немає, коли Я приходжу, і не відповідає ніхто, коли клічу? Чи рука Моя справді короткою стала, щоб викупляти, і хіба рятувати нема в Мені сили? Таж докором Своім Я висушую море, обертаю ріки в пустиню, їхня риба гниє без води й умирає із прагнення! **3** Небесá зодягаю Я в темряву, і покриттям їхнім верету чиню. **4** Господь Бог Мені дав мову вправну, щоб уміти зміцнити словом змученого, Він щоранку пробуджує, збуджує вухо Мені, щоб слухати, мов учні. **5** Господь Бог відкрив вухо Мені, й Я не став неслухняним, назад не відступив. **6** Підставив Я спіну Свою тим, хто б'є, а щокі Свої — щипачам, обличчя Свого не сховав від ганьби й плювання. **7** Але Господь Бог допоможе Мені, тому не соромлюся Я, тому Я зробив був обличчя Своє, немов кремень, і знаю, що не буду застиджений Я. **8** Близько Той, Хто Мене всправедливілює, — хто ж стане зо Мною на прю? Станьмо разом, — хто Мій супротивник? Хай до Мене підійде! **9** Отож, Господь Бог допоможе Мені, — хто ж отой, що признає Мене винуватим? Вони всі розпадуться, немов та одежа, — їх міль пожерє! **10** Хто між вами лякається Господа і голос Його Слуги слухає? Хто ходить у темряві, світла ж немає йому, — хай надіється він на Господне Ім'я, і хай на Бога свого опирається! **11** Тож усі, що огонь ви запалюєте, що огненими стрілами ви поузброювані, — ходіть у жарі свого огню та в стрілах огнених, які розпалили! **3** Моєї руки оце стануться вам, — і ви будете в муках лежати!

51 Почуйте Мене, хто женється за праведністю, хто пошукує Господа! Погляньте на скелю, з якої ви витесані, і на каменоломню, з якої ви відовбані. **2** Гляньте на Авраама, батька свого, та на Сарру, що вас породила, бо тільки одного його Я поклав, але благословив був його та розмножив його. **3** Бо Сіона Господь потішає, всі руїни його потішає, й обертає пустині його на Едєн, його ж степ — на Господній садок! Пробуватимуть в ньому утіха та радість, хвала й піснопіви. **4** Послухай Мене, Мій народі, і візьми до вух, ти племено Моє, бо вийде від Мене Закон, а Своє правосуддя поставлю за світло народам! **5** Близька правда Моя: вийде спасіння Моє, а рамена Мої будуть суд видавати народам. Острові будуть мати надію на Мене і сподівання свої покладуть на рамено Моє. **6** Здійміть свої очі до неба, і погляньте на землю додолу! Бо небо, як дим, продерється, а земля розпадеться, мов одіж, мешканці ж її, як та воша, погинуть, — спасіння ж Моє буде вічне, а правда Моя не зламається! **7** Почуйте Мене, знавці правди, народі, що в серці його Мій Закон: Не бійтеся людської ганьби та їхніх образ не лякайтесь, **8** бо поточить їх міль, мов одежу, й як вовну, черв'я їх зжерє, а правда Моя буде вічна, і спасіння моє з роду в рід! **9** Збудися, збудися, зодягніся у силу, рамено Господне! Збудися, як у давнину, як за покоління віків! Хіба це не ти Раґава зрубало, крокодила здіравило? **10** Хіба це не ти море висушило, води безодні великої, що морську глибину вчинило дорогою, щоб викуплені перейшли? **11** Отак визволєнці Господні повернуться та до Сіону зо співом увійдуть, — і на їхній голові буде радість відвічна, веселість та втіху осягнуть вони, а журба та зідхання втечуть! **12** Я, — Я ваш Той Утішитель! Хто ж то ти, що боїшся людини смертельної й людського сина, що до трави він подібний? **13** І ти забуваєш про Господа, що вчинив був тебе, що напнув небесá Він та землю заклів, і завжди щоденно лякаєшся гніву гнобителя, що готовий тебе погубити. Але де той гнобителів гнів? **14** Закутий в кайдани небавом розв'язаний буде, і не помре він у ямі, і не забракне йому його хліба. **15** Бо Я — Господь, Бог твій, що збурює море, — й ревуть його хвилі, Господь Саваот Йому Імєння! **16** І кладу Я слова Свої в уста твої та ховаю тебе в тіні рук Своїх, щоб небо напнути та зємлю закласти, і сказати Сіонові: Ти Мій народ! **17** Збудися, збудися, устань, дочко Єрусалиму, що з руки із Господньої випила ти келіх гніву Його, чашу-келіха одуру випила, вицідила. **18** Зо всіх тих синів, що вона породила, нікого нема, хто б провадив її; зо всіх тих синів, яких виховала, нікого нема, хто б підтримав її. **19** Ці дві речі спіткали тебе, — але хто пожаліє тебе? Руїна й недоля, і голод та меч, — хто розважить тебе? **20** Синів твоїх повмлівали, лежали на розі всіх вулиць, мов олень у тенєтах, повні гніву Господнього, крику Бога твого. **21** Тому то послухай оцього, убога й сп'яніла, але не з вина: **22** Так говорить Господь твій, Господь і твій Бог, що на прю за народ Свій стає: Ось келіха одуру Я забираю з твоєї руки, чашу-келіха гніву Моґо, — більше пити його вже не будеш! **23** І дам Я його в руку тих, що гнобили тебе, що вони до твоєї душі говорили: „Схились, і по тобі ми перейдемо!“ І поклала ти спіну свою, немов землю, й як вулицю для перехожих.

52 Збудися, збудись, зодягнись, Сіоне, у силу свою, зодягнись у шати пишноти своєї, о Єрусалиме, о місто святе, бо вже необрізаний та занечищений більше не ввійде до тебе! **2** Обтруси з себе порох, устань та сідай, Єрусалиме! Розв'яжи пута шиї своєї, о бранко, о дочко Сіону! **3** Бо Господь каже так: Задармо були ви попродані, тому будете викуплені не за срібло. **4** Бо так Господь Бог промовляє: До Єгипту зійшов був народ Мій впочатку, щоб мешкати там, а Ашшур за ніщо його тиснув. **5** А тепер що Мені тут, — говорить Господь, — коли взятий даремно народ Мій? Шаліють володарі їхні, — говорить Господь, — і постійно весь день Моє Ймення зневажає. **6** Тому Моє Ймення пізнає народ Мій, тому того дня він пізнає, що Я — то Отой, що говорить: Ось Я! **7** Які гарні на горах ноги благовісника, що звіщає про мир, що добро провіщає, що спасіння звіщає, що говорить Сіонові: „Царює твій Бог!“ **8** Слухай, — твої сторожі зняли голос, укупі співають, бо бачать вони око-в-око, коли до Сіону Господь повертається. **9** Радійте, співайте сумісно, о єрусалимські руїни, бо народа Свого Господь звеселив, — викупив Єрусалима! **10** Господь обнажив на очах усіх народів святеє рамено Своє, — і спасіння від нашого Бога побачать всі кінці землі! **11** Уступіться, вступіться та вийдіть ізвідти, нечистого не доторкайтеся, вийдіть з середини його, очистьтеся ви, що носите посуд Господній! **12** Бо не в поспіху вийдете і не навтеки ви підете, бо піде Господь перед вами, за вами ж — Ізраїлів Бог. **13** Ось стане розумне робити Мій Слуга, підійметься й буде повищений, і височенним Він стане! **14** Як багато-хто Ним дивувались, — такий то був змінений образ Його, що й не був людиною, а вигляд Його, що й не був сином людським! **15** Отак Він здивує численних народів, царі свої уста замкнуть перед Ним, бо побачать, про що не говорено їм, і зрозуміють, чого не чували вони!

53 Хто нашій спасенній тій звістці повірив, і над ким відкривалось рамено Господнє? **2** Бо Він виріс перед Ним, мов галузка, і мов корінь з сухої землі, — не мав Він принади й не мав пишноти; і ми Його бачили, та красі не було, щоб Його пожадати! **3** Він погбрджений був, Його люди покинули, страдник, знайомий з хоробами, і від Якого обличчя ховали, погбрджений, і ми не цінували Його. **4** Направду ж Він немочі наші узяв і наші болі поніс, а ми уважали Його за пораненого, ніби Бог Його вдарив поразками й мучив. **5** А Він був ранений за наші гріхи, за наші провини Він мучений був, —

кара на Ньому була за наш мир, Його ж ранами нас уздоровлено! **6** Усі ми блудили, немов ті овечки, розпорішилися кожен на власну дорогу, — і на Нього Господь поклав гріх усіх нас! **7** Він гнблений був та понижуваний, але уст Своїх не відкривав. Як ягня був проваджений Він на заклчення, й як овечка перед стрижіями своїми мовчить, так і Він не відкривав Своїх уст. **8** Від утиску й суду Він забраний був, і хто збагне Його рід? Бо з краю живих Він відірваний був, за провини Мого народу на смерть Його дано. **9** Із злочинцями визначили Йому гроба Його, та Його поховали в багатого, хоч провини Він не учинив, і не було в Його устач омані. **10** Та звів Господь, щоб побити Його, щоб муки завдано Йому. Якщо ж душу Свою покладє Він як жертву за гріх, то побачить насіння, і житиме довгі дні, і замір Господній рукою Його буде мати поводження! **11** Він через муки Своєї душі буде бачити плід, та й насититься. Справедливий, Мій Слуга, оправдає пізнанням Своім багатьох, і їхні гріхи понесе. **12** Тому то дам уділ Йому між великими, і з потужними буде ділити здобич за те, що на смерть віддав душу Свою, і з злочинцями був порохований, хоч гріх багатьох Сам носив і заступавсь за злочинців!

54 Веселися ж, неплідна, яка не родила, співанням утішайся й радій, що мук породільних не мала, бо в покиненій буде більше синів від синів заміжньої, говорить Господь! **2** Пошир місце намету свого, а завсіс наметні помешкань твоїх повитягай, не затримуй! Свої шнури продовж, а кілочки свої позміцняй! **3** Бо праворуч і ліворуч поширишся ти, а насіння твоє одідичать народи, і заселять міста опустошені. **4** Не бійся, бо сорому ти не зазнаєш, і не соромся, бо не будеш застиджена, бо про сором свого юнацтва забудеш, а ганьби удівства свого ти не будеш уже пам'ятати! **5** Бо Муж твій, Творець твій, — Господь Саваот Йому Ймення, а твій Викупитель — Святий Ізраїлів, — Він Богом усієї землі буде званий! **6** Бо Господь був покликав тебе, як покинуту жінку й засмучену духом, й як жінку юнацтва Свого, як була ти відкинена, каже твій Бог. **7** На хвилику малу Я тебе був покинув, але з милосердям великим тебе позбираю. **8** У запалі гніву Я сховав був обличчя Своє на хвилину від тебе, та вічною милістю змілюся над тобою, каже твій Викупитель, Господь. **9** Бо для Мене оце — мов ті Ноеві води: як Я присягнув був, що Ноеві води не прийдуть уже над землею, так Я присягнув, щоб на тебе не гніватися й не картати тебе! **10** Бо зрушаться гори й холми захитаються, та милість Моя

не відійде від тебе, і заповіт Мого миру не захитається, каже твій милостивець, Господь.
11 Моя дочко убога та бурею гнана, невтішна, — ось каміння твої покладу в малахії, основи твої закладу із сапфірів! **12** І пороблю із рубіну карнізи твої, твої ж брами — з каміння карбункула, а всю горбжу твою — з дорогого каміння. **13** Всі сини твої стануть за учнів Господніх, і спокій глибокий настане синам твоїм! **14** Будеш міцно поставлена праведністю, стань даліко від утиску, бо не боїтимешся, і від страху, бо до тебе не зблизиться він. **15** Коли хто чіплятися буде до тебе, то це не від Мене, хто чіплятися буде до тебе, той перед тобою впаде. **16** Отож, Я створив коваля, який дме на огонь із вугілля, і вироблює зброю свого ремесла; і вигубника теж Я створив, який нищить ту зброю. **17** Жодна зброя, що зроблена буде на тебе, не матиме успіху, і кожнісінького язика, який стане з тобою до суду, осудиш. Це спадщина Господніх рабів, а їхнє оправдання від Мене, говорить Господь!

55 О, всі спрагнені, — йдіть до води, а ви, що не маєте срібла, — ідіть, купіть живности — й їжте! І йдіть, без срібла купіть живности, і без платні вина й молока! **2** Навіщо будете важити срібло за те, що не хліб, і працю вашу за те, що не сітять? Послухайте пильно Мене, й споживайте добро, — і нехай розкошує у насити ваша душа! **3** Нахиліть своє вухо, й до Мене приййдіть, послухайте, й житиме ваша душа! І Я з вами складу заповіта навіки на незмінні Давидові милості. **4** Отож, Його дав Я за свідка народам, за проводиря та владика народам. **5** Тож покличеш народ, що не знаєш його, і той люд, що не знає тебе, і вони поспішаються до тебе, ради Господа, Бога твого, і ради Святого Ізраїлевого, що прославив тебе. **6** Шукайте Господа, доки можна знайти Його, кличте Його, як Він близько! **7** Хай безбожний покине дорогу свою, а крутий — свої задуми, і хай до Господа звернеться, — і Його Він помилю, і до нашого Бога, бо Він пробачає багато! **8** Бо ваші думки — не Мої це думки, а дороги Мої — то не ваші дороги, говорить Господь. **9** Бо наскільки небо вище за землю, настільки вищі дороги Мої за ваші дороги, а думки Мої — за ваші думки. **10** Бо як дощ чи то сніг сходить з неба й туди не вертається, аж поки землі не напоб'ють і родючою вчинить її, і насіння дає сівачеві, а хліб їдуніві, — **11** так буде і Слово Мое, що виходить із уст Моїх: порожнім до Мене воно не вертається, але зробить, що Я пожадав, і буде мати поводження в тому, на що Я його посилав! **12** Бо з радістю

вийдете ви, і з миром проваджені будете. Гори й холми будуть тішитися перед вами співанням, і всі польові дерева будуть пліскати в долоні. **13** На місці терніни зросте кипарис, а замість кропиви — появиться мирт. І стане усе Господеві на славу, на вічну ознаку, яка не поніщиться!

56 Так говорить Господь: Бережіть правосуддя й чиніть справедливість, незабаром бо прийде спасіння Мое, і появиться праведність Моя. **2** Блаженна людина, що робить такє, і син людський, що міцно тримається цього, що хоронить суботу, щоб її не безчестити, та береже свою руку, щоб жодного зла не вчинити! **3** І нехай не повість чужинець, який прилучився до Господа, кажучи: „Насправді мене відділив від народу Свого Господь“, і скопєць хай не скаже: „Таж я сухе дерево!“ **4** Бо так каже Господь про скопців, що суботи Мої бережуть, і вибирають завгдне Мені, і що тримаються міцно Мого заповіту: **5** Я їм дам у Своїм домі та в мурах Своїх місце і ймення, що краще воно за синів та дочок, — Я дам йому вічне ім'я, яке не поніщиться! **6** А тих чужинців, що пристали до Господа, щоб служити Йому та любити Господне ім'я, щоб бути Йому за рабів, усіх, хто хоронить суботу, щоб її не безчестити, і тих, що тримаються міцно Мого заповіту, — **7** їх спроваджу на гору святую Мою та потішу їх в домі молитви Моєї! Цілопалення їхні та їхні жертви будуть Мені до вподоби на Моїм жертівнику, бо Мій дім буде названий домом молитви для всіх народів! **8** Слово Господа Бога, що збирає вигнаних Ізраїля: Я ще позбираю до нього, до його зібраних! **9** Польова вся звіріно, прибудьте спожити, також лісова вся звіріно! **10** Його вартівники всі сліпі, не знають нічого, всі вони пси німі, які гавкати не можуть, мрійники, лёжні, що люблять дрімати! **11** І це пси ненажері, що не знають насичення, і це пастирі ті, що не вміють уважати: усі вони ходять своєю дорогою, кожен з свого кінця до своєї здобичі. **12** „Прийдіть но, говорять, візьму я вина, та напою п'яногого нажлуктимось, — і буде і цей день, і завтрішній день даліко щедріший!“

57 Праведний умирає, і немає нікого, хто б узяв це до серця, і мужі побожні беруться до світу, і немає такого, хто б те зрозумів, — що від зла забирається праведний з світу! **2** Він відходить із миром; на ложах своїх спочивають, хто ходить прямою дорогою. **3** Та наблизьтесь сюди, ви сини чарівників, насіння чужоложникове та блудниці, — **4** над ким розкошуєте ви, над ким розкриваєте рота, висуваєте язик? Хіба ви не діти переступу,

насіння брехні, **5** ви, що палитесь пристрастю серед дубів, під деревом кожним зеленим, що дітєй над потоками ріжете, під скельними щілинами? **6** У гладеньких каміннях потоку твій уділ, — вони, вони доля твоя! І їм ти лила жертву літу, хлібну жертву приносила! Чи цим Я заспокобений буду? **7** На горі на високій та вісуненій ти поставила ложе своє, і туди ти приходиш приносити жертви. **8** І ти за дверима й одвірком кладеш свого пам'ятника культового, бо ти відступила від Мене, обнажляєшся й входиш, поширюєш ложе своє, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де місце нагледіши. **9** І ти до Молоха з оливою ходиш, і намножуєш масті свої; і посилаєш далеко своїх посланців, і знижаєшся аж до шеблу. **(Sheol h7585)** **10** Ти змучувалась на численних дорігах своїх, але не казала: „Зрікаюсь!“ Знайшла ти оживлення сили своєї, тому не ослабла. **11** І за ким побивалася ти та лякалась, що невірною стала й Мене не згадала, не клала на серці своєму? Хіба не тому, що мовчав Я від віку, то ти не боїшся Мене? **12** Я виявлю про справедливість твою та про вчинки твої, — та вони не допоможуть тобі! **13** Як ти будеш кричати, нехай порятує тебе твоя згр'я божків. Але вітер усіх їх розвіє, схопить підих; хто ж на Мене надіється, землю впадк'є й гору святую Мою одідичить! **14** І Він каже: Будуйте дорогу, будуйте дорогу, почистьте дорогу, заберіть перешкоди з дороги народу Мого! **15** Бо так промовляє Високий і Піднісений, повіки Живущий, і Святий Його Ім'єння: Пробуваю Я на Височині та в святині, і з зламаним та з упокореним, щоб оживляти духа скромних, і щоб оживляти серця згноблених! **16** Бож не вічно Я буду судитись, і не завжди Я гніватись буду, бо дух з-від обличчя Мого зомлів би, та й д'уші, які Я вчинив. **17** Я гнівався був за гріх користоловства його, та й уразив його, заховав Я обличчя Своє й лютував, та пішов він, відступний, дорогою серця свого. **18** Я бачив доріги його, і вздорювлю його, і його поведу й дам потіху для нього й для тих, що сумують із ним. **19** Створю Я плід уст: „Спокій, спокій далекому та близькому!“ Говорить Господь, і вздорювлю його. **20** А ті несправедливі — як море розбурхане, коли бути спокійним не може воно, і коли води його багно й мул викидають. **21** Для безбожних спокою немає, говорить Господь!

58 Кричи на все горло, не стримуйсь, свій голос повиш, мов у сурм'ю, й об'яв'и ти народові Моєму про їхній переступ, а домові Якова — їхні гріхи! **2** Вони бо щоденно шукають Мене та жадають пізнати доріги Мої, мов нарід той, що праведне чинить, і правді свого Бога

не кидає. Питаються в Мене вони про правді справедливості, жадають набліження Бога: **3** „Нащо ми постимо, коли Ти не бачиш, мучимо душу свою, Ти ж не знаєш того?“ Отак, — у день посту свого ви чините волю свою, і усіх ваших робітників тіснете! **4** Тож на св'ярку та за́колот постите ви, та щоб кулаком бити нахабно. Тепер ви не постите так, щоб ваш голос почутий був на височині! **5** Хіба ж оце піст, що Я вибрав його, — той день, коли морить людину душу свою, свою голову гне, як та очеретина, і стелить верету та попіл? Чи ж оце називаєш ти постом та днем уподоби для Господа? **6** Чи ж ось це не той піст, що Я вибрав його: розв'язати кайдани безбожності, п'ята ярма розв'язати й пустити на волю утіснених, і всяке ярмо розірвати? **7** Чи ж не це, — щоб вламати голодному хліба свого, а вбогих бурлаків до дому впровадити? Що як побачиш нагого, — щоб вкрити його, і не сховатися від свого рідного? **8** Засяє тоді, мов досвітня зоря, твоє світло, і хутко шкірою рана твоя заросте, і твоя справедливість ходитиме перед тобою, а слава Господня сторожею задньою! **9** Тоді клікати будеш — і Господь відповість, будеш клікати — і Він скаже: Ось Я! Якщо віддалиш з-поміж себе ярмо, не будеш підносити пальця й казати лихого, **10** і будеш давати голодному хліб свій, і знедблену душу наситиш, — тоді то засвітить у темряві світло твоє, і твоя темрява ніби як полудень стане, **11** і буде Господь тебе завжди провадити, і душу твою нагод'є в посуху, кісті твої позмицняє, і ти станеш, немов той напбєний сад, і мов джерело те, що води його не всихають! **12** І руїни відвічні сини твої позабудовують, поставиш основи довічні, і будуть тебе називати: „Замурований проломом, нап'равник шляхів для поселення!“ **13** Якщо ради суботи ти стримав н'гу свою, щоб не чинити своїх забаганок у день Мій святий, і будеш звати суботу приємністю, днем Господнім святим та шанованим, і її пошануєш, — не підеш своїми дорогами, діла свого не шукатимеш та не будеш казати даремні слова, — **14** тоді в Г'осподі розкошувати ти будеш, і Він посадовить тебе на висотах землі, та зробить, що будеш ти споживати спадщину Якова, батька твого, — бо уста Господні сказали оце!

59 Ото ж бо, Господня рука не скоротшала, щоб не помагати, і Його в'ухо не стало тяжким, щоб не чути, **2** бо то тільки переступи ваші відділювали вас від вашого Бога, і ваші провини ховали обличчя Його від вас, щоб Він не почув, — **3** бо ваші долони запл'ямлені кров'ю, ваші ж пальці — беззаконням, уста ваші говорять

неправду, язик ваш белькоче лихе! **4** Немає нікого, хто б кликав на суд, і нікого нема, хто судився б поправді, — кожен надію кладе на марноту й говорить неправду, вагітніе бідою й породжує злочин! **5** Висиджують яйця гадючі та тчуть павутіння: хто з'їсть з їхніх яєць, помирає, а з розбитого — гадина вийде. **6** Нитки їхні не стануть одежею, і виробами своїми вони не покриються: їхні діла — діла кривди, і в їхніх руках — чин насильства. **7** Їхні ноги біжать на лихе, і спішать проливати невинну кров, їхні думки — думки кривдні, руїна й погібіль на їхніх дорігах! **8** Дорогі спокою не знають, і правосуддя немає на їхніх стежках, — вони покрутили собі свої стéжки, і кожен, хто нею ступає, не знає спокою. **9** Тому віддалилося право від нас, і не сягає до нас справедливість! чекаємо світла, — та ось темнотá, чекаємо сáйва — та й у тёмносах хóдимо! **10** Ми ма́цаємо, мов невидючі, за стíну, навпомацки хóдимо, мов ті безокі; спотикаємося ми опівдні, немов би смеркóм, між здоровими ми, як померлі! **11** Усі ми реве́мо, як ведме́ді, і мов голуби́ ті постійно ворко́чемо, чекаємо права — й немає, спасіння — й від нас віддалилось воно. **12** Бо помножились наші перéступи перед Тобою, і свідкують на нас гріхи наші, бо з нами перéступи наші, а наші провіни — ми знаємо їх! **13** Ми зраджували й говорили неправду на Господа, і повідступáли від нашого Бога, казали про ўти́ск та відступ, вагітні́ли й видумували з свого серця слова неправди́ві. **14** І правосуддя наза́д відступило́ся, а справедливість здале́ка стоїть, бо на майдáні спіткну́лася правда, праведність ж не може прийти, — **15** і правда зникла, а той, хто від злого відходить, грабóваний. І це бачить Господь, — і лихе в Його óчах, що права нема! **16** І Він бачив, що немає нікого, і дивува́вся, що немає заступника. Та раме́но Його йому допомогло́, і Його праведність підперла́ Його, — **17** і Він зодягну́в праведність, як панцер, а шолóма спасіння — на Свою голову, і зодягну́в шати по́мсти, як одяг, і покрівся горли́вістю, мов би плаще́м! **18** Надолу́жить Він гнівом Сво́м ворогáм згідно з учінками їхніми. Сво́м супроти́вним — заплáтою, остро́вам надолу́жить заплáту. **19** І будуть боя́тися Йме́ння Господнього з за́ходу, а слави Його́ — зо схи́д сонця, бо прийде, як річка рвучка́, — вітер Господній її пожене́, — **20** і прийде Викупі́тель Сіо́нові й тим, хто верну́вся із про́гріху в Якові, каже Господь. **21** А Я — ось із ними умова́ Моя, говорить Господь: Мій Дух, який на тобі, та слова́ Мої, що поклав Я до уст твої́х, не уступля́ть вони з твої́х уст, і з

уст нащадків твої́х, і з уст нащадків по́томства твого́, говорить Господь, відтепе́р й аж навіки!

60 У ставай, сві́тися, Єрусалиме, бо прийшло твоє світло, а слава Господня над тобою зася́ла! **2** Бо те́мрява землю вкрива́є, а мо́рок — наро́ди, та сяє Господь над тобою, і слава Його над тобою з'явля́ється! **3** І підуть наро́ди за світлом тво́ім, а ца́рі — за ясністю сáйва твого́. **4** Зді́йми свої́ очі навко́ло й побач: усі вони зібрані, і до тебе і́дуть; сини тво́ї йдуть іздале́ка, а до́чок твої́х на руках он несуть! **5** Побачиш тоді — і роз'ясни́шся ти, сполохне́ться й поши́ршає серце твоє, бо зве́рнеться мо́рське ба́гатство до тебе, і при́йде до тебе ба́гатство наро́дів! **6** Бе́зліч верблю́дів закри́є тебе, молоді́ ті верблю́ди з Миді́яну й Ефі́, — усі вони при́йдуть із Ше́ви, носитимуть золото́ й ла́дан та хва́ли Господні́ звіща́тимуть. **7** Всі ота́ри кеда́рські зберу́ться до тебе, барані́ невайо́тські послужа́ть тобі, — вони підуть усі на Мій вівтар, як жертва при́ємна, і Я просла́влю ди́м слави Своє́ї! **8** Хто вони, що летять, як та хмара, і немов голуби́ до своїх голуби́ків? **9** Бо до Мене збираються морепла́вці, і найперше пливуть корабе́лі із Тарші́шу, щоб приве́сти сині́в твої́х здале́ка, з ними їх́не сріб́ло та їх́не золото́ для Імені Господа, Бога твого́, і для Святого Ізраї́ля, Він бо просла́вив тебе. **10** І мури тво́ї побуду́ють чужинці́, а їхні ца́рі тобі́ бу́дуть служи́ти, бо в за́палі гні́ву Свого́ Я був ура́зив тебе, а в Сво́ім уподо́банні зми́лююся над тобою! **11** І будуть постійно відкритими брами тво́ї, — ані́ вдень, ні́ вночі не замкну́ться вони, щоб прине́сити до тебе ба́гатство наро́дів, і їхні ца́рі щоб були припрова́джені. **12** Бо погинуть наро́д та те ца́рство, що не схочуть служи́ти тобі́, — і ці наро́ди пони́щені будуть зовсі́м! **13** Слава лівáнська прибу́де до тебе, кипа́ріс, сосна́ й бук будуть ра́зом, щоб приоздобити місце́ свя́тини Моє́ї, і місце́ ніг Свої́х Я пошана́ю. **14** І зі́гнуті при́йдуть до тебе сини твої́х кривдників, і кла́нятись будуть до сті́п твої́х ніг усі нена́висники, і тебе будуть кликати: Місто́ Господне́, Сіон Святого Ізраї́левого! **15** За те, що була ти поки́нута та осору́жна, о до́чко Сіону, і через тебе ні́хто не ходив, то вчині́ тебе славою ві́чною, раді́стю з роду в рід! **16** І будеш ти ссати́ моло́ко із наро́дів, і гру́ди ца́рів будеш сса́ти, і пізна́єш, що Я — то Господь, твій Спа́ситель, а твій Викупі́тель — Поту́жний Якові́в! **17** Замість ми́ди впрова́джу Я золото́, і замість залі́за впрова́джу сріб́ло, і замість дере́ва — ми́дь, а замість ка́міння — залі́зо, і дозо́ром тво́ім зро́блю мир, тво́їми ж нача́льниками — справедли́вість! **18** В тво́їм краї́ не буде вже

чуте насилля, руїна й спустошення в межах твоїх, і назвеш свої мюри спасінням, а брами свої — похвалою! **19** Удень сонце не буде тобі вже за світло, і не буде світити тобі місяць за сйиво, бо буде тобі вічним світлом Господь, а твій Бог — за окрасу твою! **20** Не зійде вже сонце твоє, і місяць твій вже не сховається, бо буде тобі вічним світлом Господь, і дні жалоби твоєї покінчатся! **21** А народ твій — усі справедливі вони, землю впадкують навіки, парость Моїх саджанців, чин Моїх рук на прославлення! **22** Цей малий стане тисячею, і наймолодший — народом міцним! Я, Господь, цього часу оце припішю!

61 Дух Господа Бога на мені, бо Господь помазав Мене благовістити сумірним, послав Мене перев'язати зламаних серцем, полоненим звідцати свободу, а в'язням — відчинити в'язницю, **2** щоб проголосити рік уподобання Господу, та день помсти для нашого Бога, щоб потішити всіх, хто в жалобі, **3** щоб радість вчинити сіонським жалобникам, щоб замість попелу дати їм оздобу, оливу радості замість жалоби, одержу хвалі замість темного духа! **1** будуть їх звати дубами праведности, саджанцями Господніми, щоб прославивсь Господь! **4** І вони забудуть руїни відвічні, відбудують спустошення давні і відновлять міста поруйновані, з роду в рід попустошені. **5** І встануть чужинці та й пастимуть ваші отари, і сині чужинця будуть вам рільниками та вам винар'ями! **6** І будуть вас кликати: Господні, священники будуть казати на вас: слуги нашого Бога! Ви будете їсти багатство народів, і їхню славою будете славитись. **7** За ваш сором подвійний і за ганьбу та смуток, ваш уділ, — тому то посядуть вони в своїм краї подвійне, радість вічна їм буде! **8** Бо Господь Я, і правосуддя кохаю, і ненавиджу розбій та кривду, і дам їм заплату за чин їхній поправді, і з ними складу заповіта довічного! **9** І буде насіння їхнє знане між людьми, і між народами їхні нащадки, — усі, хто бачити їх буде, пізнають їх, що вони — те насіння, яке благословив був Господь! **10** Я радісно буду втішатися Господом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнув мене в шату спасіння, і в одержу праведности мене вбрав, немов молодому, поклав Він на мене вінця, і мов молодого, приоздобив красою мене! **11** Бо так як земля та виводить рослинність свою, й як насіння своє родить сад, так Господь Бог учинить, що віросте праведність, й хвала перед усіма народами!

62 Не буду мовчати я ради Сіону, і ради Єрусалиму не буду спокійний, аж поки не вийде, як сйиво, його праведність, а спасіння його — як горючий світильник! **2** І побачать народи твою праведність, а славу твою — всі царі, і йменням новим будуть звати тебе, що уста Господні докладно означають його. **3** І ти станеш короною слави в Господній руці й діядемою царства в долоні Бога свого! **4** Вже не скажуть на тебе „покинута“, а на край твій не будуть казати вже „пустиня“, бо тебе будуть кликати „в ній моя втіха“, а край твій „заміжня“, бо Господь пожадає тебе, і твій край буде взятий за жінку! **5** Як юнак бере панну за жінку, так з тобою одружаться Сам Будівничий, і як тішитися той молодий нареченою, так радітиме Бог твій тобою! **6** На мурях твоїх, Єрусалиме, Я поставив сторожу, — ніколи не буде мовчати вона цілий день та всю ніч. Ви, хто пригадає Господа, не замовкніть, — **7** і перед Ним не вмовкайте, аж поки не зміцніть, і аж поки не вчинить Він Єрусалима за славу Своєю на землі! **8** Господь присягнув був Своєю правцею й потужним раменом Своїм: Направду, не дам уже збіжжя твого ворогам твоїм, і пити не будуть чужинці твого виноградного соку, що ти працював біля нього! **9** Бо ті, хто збирає його, будуть їсти його та й хвалитимуть Господа, і ті, хто громадить його, будуть пити його на подвір'ях святині Моєї! **10** Проходьте, проходьте ви брамами, чистьте дорогу народові! Будуйте дорогу, будуйте дорогу, дорогу ту бити, очистьте від каменя, підійміть над народами прапора! **11** Ось звичає Господь аж до краю землі: Розкажіть сіонській дочці: Ось приходить Спасіння твоє, ось із Ним нагорода його, і заплата його перед Ним! **12** І будуть їх звати народом святим, викупленими Господа, а на тебе закличуть „жадана“, незалишене місто!

63 Хто це гряде із Едому, у шатах червоних із Боцри? Хто Той пишний в убранні Своїм, що в величі сили Своєї врочисто гряде? — Це Я, що говорить у праведності, що владний спасати! **2** Чого то червона одежа Твоя, а шати Твої як у того, хто топче в чавилі? **3** „Сам один Я чавило топтав, і не було із народів зо Мною нікого! І Я топтав їх у гніві Своїм, і чавів їх у люті Своїй, — і бризкав їх сік на одержу Мою, і Я поплямив всі шати Свої. **4** Бо день помсти — у серці Моїм, і надійшов рік Мого викуплення! **5** Я дививсь, але помічника не було, і дивувався, бо підпори Мені бракувало, та рамено Моє Мені допомогло, а Мій гнів — він підтримував Мене! **6** І топтав Я народи у гніві Своїм, і ламав їх у люті Своїй, і вилив на землю їхню кров!“ **7** Буду згадувати

ласки Господні, Господні хвалі за все те, що вчинив нам Господь, за велике добро те для дому Ізраїля, що вчинив Він для них у Своїм милосерді, і в ласці великій Своїй! **8** І сказав: „Вони справді народ Мій, сини, що неправди не кажуть,“ — і став Він для них за Спасителя. **9** В усякому ўтиску їхньому тісно було і Йому, і Ангол обличчя Його їх спасав. Любов'ю Своєю й Своїм милосердям Він викупив їх, і їх підніс і носив їх усі дні в давнину. **10** Та стали вони неслухняними й Духа Святого Його засмутили, — і Він обернувся на вірога їм, Він Сам воював проти них. **11** Тоді то народ Його згадає дні давні, Мойсея: Де Той, що їх вивів із моря із пастирем отари Своєї? Де Той, що в нього поклав Свого Духа Святого? **12** Що Він по правіці Мойсея провадив рамено веліччя Свого, що Він перед ними розділював воду, щоб зробити Собі вічне Ім'я? **13** Що провадив безоднями їх, як коня на пустині, — і вони не спіткнулись? **14** Як сходить у долину худоба, так їх Дух Господній водив до спочинку, так і Ти вів народ Свій, щоб зробити Собі славне Ім'я! **15** Поглянь із небес і побач із мешкання святині Своєї та слави Своєї: Де горливість Твоя та Твої могутні чини? Де велике число милосердя Твого та ласки Твоєї, що супроти мене затрималися? **16** Тільки Ти — наш Отець, бо Авраам нас не знає, а Ізраїль нас не пізнає! Ти, Господи, Отець наш, від віку Ім'я Твоє: наш Викупитель! **17** Нащо, Господи, Ти попустив, що ми блудимо з доріг Твоїх, нащо робиш твердим наше серце, щоб ми не боялись Тебе? Вернися ради рабів Своїх, ради племін спадку Свого! **18** Спадщину займав час короткий святий Твій народ, — противники наші святиню Твою потоптали! **19** Ми стали такими, немов би відвіку Ти не панував був над нами, немов би не клікалося Твоє Ім'я над нами!

64 О, коли б небеса Ти роздёр і зійшов, — перед обличчям Твоїм розтопилися б гори, **2** як хворост горить від огню, як кипить та вода на огні, отак щоб Ім'я Твоє стало відоме Твоїм ворогам, щоб перед обличчям Твоїм затремтіли народи! **3** Коли Ти чинив страшні речі, ми їх не чекали, — коли б Ти зійшов, то перед обличчям Твоїм розтопилися б гори! **4** І відвіку не чули, до ушей не доходило, око не бачило Бога, крім Тебе, Який би зробив так тому, хто надію на Нього кладє! **5** Ти стрічаєш того, що радіє та праведність чинить, отих, що вони на дорогах Твоїх пам'ятають про Тебе. Та розгнівався Ти, бо ми в тому згрішили навіки та несправедливими стали! **6** І стали всі ми, як нечистий, а вся праведність наша — немов поплямована місячним одіж, і в'янемо всі ми,

мов листя, а наша провина, як вітер, несе нас. **7** І немає нікого, хто кликав би Ім'я Твоє, хто збудився б триматися міцно за Тебе, бо від нас заховав Ти обличчя Своє й через нашу вину Ти покинув нас нидіти. **8** Тепер же, о Господи, Ти — наш Отець, ми глина, а Ти наш ганчар, і ми всі — чин Твоєї руки! **9** Не гнівайся, Господи, сильно, і не пам'ятай повсякчасно провини! Тож споглянь, — ми народ Твій усі! **10** Святі міста Твої стали пустинею, Сіон став пустелею, степом став — Єрусалим. **11** Дім святощі нашої й нашої слави, в яким батьки наші хвалили Тебе, погорлищем став, а все наше любє руїною стало. **12** Чи й на це ще Себе будеш стримувати, Господи? Будеш мовчати, й занадто карати нас будеш?

65 Я прихилився до тих, що Мене не питали, Я знайдений тими, що Мене не шукали. Я казав: „Оце Я, оце Я!“ до народу, що Ім'ям Моїм не був званий. **2** Я весь день простягав Свої руки до люду запеклого, що він, за своїми думками, доброю ходить недоброю, **3** до народу, що в очі Мене прогнівляє постійно, що жертви приносить в садках та що палить кадило на цеглах, **4** що сидить у гробах та ночує по ямах, їсть свинину, і в їхньому посуді — юшка нечиста, **5** що говорить: „Спинись, не зближайся до мене, бо святий я для тебе!“ Оце дим в Моїй нїздрі, огонь, що палає весь день! **6** Ось написано перед обличчям Моїм: Я не буду мовчати, але відплачу, і надолужу на їхньому лоні! **7** Укупі переступи ваші й переступи ваших батьків, — говорить Господь, — що кадили на горах і на взгір'ях Мене зневажали, — і заплату їм вимірюю Я найперше до їхнього лона! **8** Так говорить Господь: Коли в гроні знаходиться сік виноградний, і хтось скаже: „Не псуй ти його, бо благословення у ньому“, — отак Я зроблю ради рабів Своїх, щоб усього не нищити! **9** І насіння Я віведу з Якова, а з Юди — спадкоємця гір Моїх, і вибранці Мої одідичать її, і раби Мої житимуть там. **10** І стане Шарон пасовиськом отари, а долина Ахор за ліжницю худоби великої, для народу Мого, що шукали Мене. **11** А ви, що Господа кидаєте, забуваєте гору святу Мою, що ставите Гаду трапєзу, а для Мені виповнюєте жертву литу, **12** то вас відрахую Я для меча, й на коліна впадєте ви всі на заріз, бо кликав Я вас, та ви відповіді не дали, говорив був, але ви не чули й робили лихє в Моїх очах, і чогό не хотів, вибирали собі! **13** Тому Господь Бог каже так: Ось будуть раби Мої їсти, а ви будете голодувати, ось будуть раби Мої пити, а ви будете спрагнені, ось будуть раби Мої радіти, а ви посоромлені будете.

14 Ось раби Мої будуть співати від радості серця свого, ви ж кричатимете від сердечного болю, і від скрушення духа заводити будете. 15 І ви своє ім'єння дасте на прокляття вибранцям Моїм, — і Господь Бог тебе вб'є, а рабам Своїм дасть інше ім'єння, 16 так що хто на землі благословлений буде, буде поблагословлений він вірним Богом, а хто на землі присягає, вірним Богом присягне, бо забудуться утиски давні і заховані будуть вони від очей Моїх! 17 Бо ось Я створю нове небо та землю нову, і не згадають речі колишні, і не прийдуть на серце! 18 Тож навіки радійте та тіштесь тим, що творю Я, бо ось Я створю Єрусалима на радість, а народа його — на веселість! 19 І буду Я Єрусалимом радіти, і втішатися буду народом Своїм, — і не почується в ньому вже голос плачу й голос зойку! 20 З цього часу не буде вже юного днями й старого, який своїх днів не поповнить, бо сторочий помре як юнак, а грішник і в віці ста літ буде проклятий! 21 І домі побудують, і мешкати будуть, і засадять вони виноградники, і будуть їхній плід споживати. 22 Не будуть вони будувати, щоб інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожив, дні бо народу Мого — як дні дєрева, і вибранці Мої зуживатимуть чин Своїх рук! 23 Не будуть вони працювати надармо, і не будуть родити на страх, вони бо насіння, благословлене Господом, і нащадки їхні з ними. 24 І станеться, поки покличуть, то Я відповім, — вони будуть іще говорити, а Я вже почую! 25 Вовк та вівця будуть пастися разом, і лев буде їсти солому, немов та худоба, а гадові хлібом його буде порох! Вони не чинитимуть зла й вигубляти не будуть на всій святій Моїй горі, говорить Господь.

66 Так говорить Господь: Небеса — Мій престол, а земля — то підніжок для ніг Моїх: який же то храм, що для Мене збудуєте ви, і яке ото місце Його відпочинку? 2 Таж усе це створила рука Моя, і так все це сталося, говорить Господь! І при тому дивлюсь Я на вбогого та на розбитого духом, і на тремтячого над Моїм словом. 3 Інакше хто ріже вола — одночасно вбиває людину, приносить у жертву ягня — переломлює шию собаці, дарунка приносить — вживає свинячої крові, складає з кадила частину пригядувальну, — одночасно божка благословить. Отак як дороги свої вони повибирали, і до гидот тих своїх уподобання чує душа їхня, 4 так виберу й Я їх на зведення, і предмета їхнього страху на них наведу, за те, що Я кликав — і ніхто відповіді не давав, говорив Я — й не чули вони, та чинили лихе в Моїх очах, і вибирали те, чого Я не жадав!

5 Послухайте слова Господнього ті, що на слово Його тремтять: Кажуть ваші брати, що ненавидять вас, що вас ради Ім'єння Мого виганяють: „Хай прославлений буде Господь, і ми вашу радість побачимо!“ Та будуть вони посоромлені! 6 Голос гомону з міста, голос із храму, — це голос Господа, що заплату дає для Своїх ворогів! 7 Поки зазнала дрижання породу, вона породила, і поки прийшов її біль, то сина легенько вона привелала. 8 Хто таке коли чув, і хто бачив таке? Чи зроджена буде земля в один день, чи народжений буде народ за одним разом? Бо як тільки зазнала Сіонська дочка породів дрижання, то синів своїх вже породила. 9 Чи Я допроваджу до породу, — і не вчиню, щоб вона породила? говорить Господь. Чи Я, що чиню, щоб родила, — і стримаю? каже твій Бог. 10 Радійте із Єрусалимом і тіштесь всі ним, хто його покохав! Втішайтесь ним радістю всі, що з-за нього в жалобі були! 11 Щоб ви ссали й наситилися з перс потіхи його, щоб ви ссали та розкошували із перс його слави! 12 Бо Господь каже так: Ось керую до нього Я мир, немов річку, і славу народів, немов той потік заливний: і ви будете ссати, і на руках вас носитимуть, і бавитимуть на колінах! 13 Як когось його ненька втішає, так вас Я потішу, і ви втішені будете Єрусалимом. 14 І побачите це, й серце ваше радітиме, й як трава молода, розцвітуть ваші кості! І в рабах Його пізнана буде Господня рука, і буде Він гніватися на Своїх ворогів. 15 Бо ось прийде Господь у вогні, а Його колесниці — мов буря, щоб відплатити жаром гніву Свого, а погрози Свої — полум'ям огнем! 16 Бо огнем та мечем Своїм буде судитись Господь з кожним тілом, і буде багато побитих від Господа. 17 А ті, хто освячується й очищає себе у поганських садках, один по одному, всередині, їдять м'ясо свиняче й гидоти та мишу, — вони разом загинуть, говорить Господь! 18 І Я знаю їхні вчинки та їхні думки, і прийду, щоб зібрати всі народи й язики, — і прийдуть вони й Мою славу побачать! 19 І знака на них покладу, і пошлю урятованих з них до народів, у Таршіш, Пул, і Лул, в Мешех і Кос, у Тувал та Яван, на острові предалекі, що звісткі про Мене не чули й не бачили слави Моєї, — і звістять мою славу вони між народами! 20 І вони приведуть усіх ваших братів із народів усіх у дарунок для Господа на конях та на колесницях, і на фурах та мулах, та на верблюдах, на гору святую Мою, до Єрусалиму, говорить Господь, як приносять синів Ізраїлеві дарунка в посудині чистій до дому Господнього. 21 І візьму Я із них за священників та за Левитів, говорить Господь. 22 Бо як небо нове та нова

та земля, що вчиню, стануть перед обличчям Моїм, говорить Господь, так стоятимуть ваші нащадки та ваше ім'я! **23** І станеться, кожного новомісяччя в часі його, і щосуботи за часу її кожне тіло приходитиме, щоб вклонятися перед обличчям Моїм, говорить Господь. **24** І вийдуть вони та й побачать ті трупи людей, що відпали від Мене, бо їхня черва не помре й не погасне огонь їхній, — і стануть вони за гідоту для кожного тіла!

Єремія

1 Слова Єремії, сина Хілкійїного, з священників, що в Анатоті, у Веніяминовому краї, **2** що було до нього Господнє слово за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя, тринадцятого року його царювання. **3** І було воно й за днів Єгоякіма, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до виходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці. **4** „І прийшло мені слово Господнє, говорячи: **5** Ще поки тебе вформував в утробі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутра, тебе посвятив, дав тебе за пророка народам! **6** А я відповів: О, Господи, Боже, таж я промовляти не вмію, бо я ще юнак! **7** Господь же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“, бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлю Я тебе, і скажеш усе, що тобі накажу. **8** Не лякайся перед ними, бо Я буду з тобою, щоб тебе рятувати, говорить Господь! **9** І простяг Господь руку Свою, і доторкнувсь моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої уста слова Мої! **10** Дивись, — Я сьогодні призначив тебе над народами й царствами, щоб виривати та бурити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати! **11** І було мені слово Господнє, говорячи: Що ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Я бачу мигдалеву галузку. **12** І сказав мені Господь: Ти добре бачиш, бо Я пильную Свого слова, щоб справділось воно. **13** І було мені слово Господнє подруге таке: Що ти бачиш? А я відказав: Я бачу кипляче горня, а перед його зверненням з півночі на південь. **14** І сказав мені Господь: З півночі відкриється зло на всіх мешканців землі. **15** Бо ось Я покличу всі родини царств на півночі, — говорить Господь, — і вони поприходять, і поставлять кожен свого трона при вході до єрусалимських брам, і навколо при всіх мурах його та при всіх юдиних містах. **16** І буду судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, і вклонялись чинам своїх рук. **17** А ти підпрежеш стегна свої та й устанеш, і будеш говорити їм усе, що Я накажу тобі; не бійся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними! **18** Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом твердинним, і залізним стовпом, і мідяними мурами проти всієї цієї землі, проти царів Юди, проти його князів, проти його священників та проти народу цієї землі. **19** І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб тебе рятувати!“

2 І було мені слово Господнє, говорячи: **2** „Иди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Я згадав тобі ласку юнацтва твого, ту любов, коли ти наречена була та за Мною ходила в пустині, в землі незасіяній. **3** Ізраїль — то святість для Господа, початок врожаю його. Всі, що їли його, завинили, — зло прийде на них, говорить Господь. **4** Послухайте слова Господнього, доме Яковів та всі роди дому Ізраїля! **5** Так говорить Господь: яку кривду знайшли батьки ваші в Мені, що вони віддалились від Мене й пішли за марнотою, і стали марніми? **6** І не спитали вони: де Господь, що нас вів із краю єгипетського, що провадив Він нас по пустині, по землі степовій, повній ям, по краю сухому та темному, по краю, що в ньому ніхто не ходив, і що там не сілась людина? **7** І впровадив Я вас до родючого Краю, щоб їсти плоди його й добра його. І ви прибули й занечистили землю Мою, і зробили гидотою спадщину Мою. **8** Священники не повірили: де Господь? А ті, хто тримає Закона, Мене не пізнали, і пастирі повідпадали від Мене, а пророки Ваалом пророкували, та за тими пішли, хто вам не допоможе, **9** Тому то судитися буду ще з вами, — говорить Господь, — і з синами синів ваших буду судитись! **10** Бо перейдьте острови хіттеян, і побачте, і до Кедару пошліть, та пригляньтесь добре й побачте, чи було там таке, як оце? **11** Чи змінив люд богів, хоч не Бог вони? А народ Мій змінив свою славу на те, що не помагає! **12** Здивуйтеся цим, небеса, і затремтять, і злякаються над міру, говорить Господь! **13** Бо дві речі лихі Мій народ учинив: покинули Мене, джерело живої води, щоб собі подовбати водозбори, водозбори поліамані, що води не тримають. **14** Чи Ізраїль Мій раб? Чи він теж кріпак, народжений вдома? Чому ж здобиччу він? **15** На нього ревуть левчуки, видають голос свій, і його Край обернули в пустиню, спалили міста його, так що немає мешканця. **16** Також сини Мемфіса й Тахпенеса на черепі пасьлися в тебе. **17** Чи ж зробило тобі це не те, що покинув ти Господа, Бога свого, що провадив тебе по дорозі? **18** І тепер що тобі до дороги в Єгипет? Щоб пити воду з Шіхору? І що тобі до дороги в Ашшур? Щоб пити воду з Ріки? **19** Хай карає тебе твоє зло, і відступства твої хай картують тебе, і пізнай та побач, що лихе та гірké це, що кинув ти Господа, Бога свого, і страху Мого над тобою нема, говорить Господь, Бог Саваот. **20** Бо віддавна зламала ти, дочко Сіону, яро своє, пірвала свої поворозки й сказала: Не буду служити! Бо на кожному взгір'ї високому, і під кожним зеленим деревом

ти клалась блудницею. **21** А Я ж посадив був тебе виноградом добірним, увесь він — насіння правдиве! І як ти змінилась Мені на віродка винограду чужого? **22** Тому то хоч би ти й помилася лугом, і мила багато собі зажила б, проте плямою буде вина твоя перед обличчям Моїм, говорить Господь Бог! **23** Як ти зможеш сказати: „Я не стала нечистою, за Ваалами я не ходила?“ Подивись на дорогу свою, у долині, чого ти наробила, пустотлива верблюдко, що крутиш дороги свої! **24** Ти — як дика ослиця, яка до пустині привикла, що вітер тягає в жаданні своєї душі, — хто заверне її в час її похотливості? Усі, хто шукає її, не помучаться, — знайдуть її в її місяці! **25** Стримуй ногу свою, щоб не бути їй бою, і від прагнення горло своє. А ти кажеш: „Пропало, вже ні, бо я покохала чужих — і за ними піду“. **26** Як для злодія сором, коли буде зловлений, так себе осоромив Ізраїлів дім, вони та царі їхні, їхні зверхники, й їхні священики, й їхні пророки, **27** що говорять до дерева: „Ти батько мій“, а до каменя: „Ти мене породив“. Бо до Мене вони повернулись плечима, а не обличчям, а за час свого лиха говорять: „Устань та спаси нас!“ **28** А де ж твої боги, яких наробив ти собі? Хай устануть вони, якщо можуть спасти тебе в час твого лиха, бож в тебе богів, скільки міст твоїх, Юдо! **29** Чого вам з Мною змагатися? Усі ви відпали від Мене, говорить Господь. **30** Надармо Я бив синів ваших, — науки вони не взяли, а ваших пророків ваш меч поз'їдав, немов лев той винищувач! **31** О ви, покоління, — почуйте це слово Господнє: Чи пустинею був для Ізраїля Я? Чи може землею великої темряви? Чому ж каже народ Мій: „Ми вільно буяємо, — вже не прийдемо до Тебе?“ **32** Чи панна забуде оздобу свою, наречена — про стрічки свої? А народ Мій про Мене забув незчисленні вже дні! **33** Як ти вправно дорогу свою повелала, щоб шукати кохання! Тому то дороги свої призвичаїла ти до злочинства, **34** і навіть на полах одержі твоєї знаходиться кров душ убогих невинних, яких не зловила в чинку гарячому, але понад усім тим **35** ти кажеш: „Невинна я, — Його гнів відвернувся від мене наравду“. Ось Я буду змагатися з тобою за те, що ти кажеш: „Я не прогрішила!“ **36** Навщо тиняєшся ти, і міняєш дорогу свою? Таж ти посоромлена будеш Єгиптом, як ти посоромлена від Асирії! **37** І звіди ти вийдеш, заламуючи свої руки на своїй голові, бо повідкидав Господь тих, на кого ти надіялася, і не будеш ти мати в них утіху“.

3 І було мені слово Господнє, говорячи: „Як відпустить хто жінку свою, й вона піде від

нього, та стане за жінку для іншого чоловіка, — чи вернеться ще він до неї? Чи ж не стане зовсім обезцезненою оця жінка? Ти ж перелюб чинила з коханнями багатьом, і тобі повертатись до Мене? говорить Господь. **2** Зведи свої очі на гори порожні й дивися, — де перелюбу ти не чинила? Ти для них по дорогах сиділа, немов той араб на пустині, — і збезцезився край твоїм блудом та лихом твоїм! **3** І дощі були стримувані, і не було дощу пізнього, проте мала ти чоло блудниці, і стратила сором, **4** Чи ж клікати віднині не будеш до Мене: „Отче мій, Ти юнацтва мого Провідник! **5** Чи Він пам'ятатиме вічно про гнів, чи назавжди його стерегтиме?“ Таке ти говориш, і безмежно зло чиниш. **6** І сказав до мене Господь за днів царя Йосії: „Чи ти бачив, що зробила невірна дочка Ізраїлева? Вона ходила на кожну високу гору, і під кожне зелене дерево, — і блудодіяла там. **7** Я думав: Як зробить вона все оце, то до Мене повернеться; та вона не вернулася, і бачила це сестра її зрадниця, Юдея. **8** І побачила Юдея, що за все те, що перелюб чинила невірна дочка Ізраїлева, відпустив Я її, і дав їй листа розводного. Та зрадлива сестра її, дочка Юдина, не побоялася й пішла, і блудливою стала й вона. **9** І сталося від розголосу про перелюб її, збезцезила вона землю, і перелюб чинила з камінням та з деревом. **10** І також при всьому цьому не вернулася до Мене зрадливим сестра її, дочка Юди, усім своїм серцем, а тільки вдавала, говорить Господь“. **11** І промовив до мене Господь: „Невірна дочка Ізраїлева вправедливила душу свою більш від зрадливої дочки Юди. **12** Підди, і проголосиш слова ці на північ та й скажеш: Вернися, відступна дочко Ізраїлева! говорить Господь. Не зверну Я Свого обличчя у гніві на вас, бо Я милостивий, — говорить Господь, і не буду повік стерегти Свого гніву. **13** Тільки пізнай же провину свою, бо ти проти Господа, Бога свого повстала, і грішила з чужими під деревом кожним зеленим, і Мого голосу ви не почули, говорить Господь. **14** Верніться, діти невірні, говорить Господь, бо Я вам Господар, та візьму вас по одному з міста, а з роду по два, і вас поведу до Сіону! **15** І дам пастирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть пасти вас умінням та розумом. **16** І буде, коли ви розмножитесь та розплідитеся на землі за цих днів, — говорить Господь, — не скажуть уже: „ковчег заповіту Господнього“, і він вже не прийде на серце, і його пам'ятати не будуть, і більше не буде він зрблений. **17** Того часу назвуть Єрусалима: Господній престол, і до нього, до Єрусалиму згромаджені будуть народи усі ради Ймення Господнього, і більше не підуть

вони за впертістю серця лихого свого, **18** Тими днями дім Юдин із домом Ізраїля підуть і разом прибудуть з північного краю до краю, що вашим батькам на спадок Я дав. **19** І Я був подумав: як поставлю тебе Я посеред синів і дам тобі край пожаданий, найкращу спадщину народів? І Я думав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвернетеся ви від Мене. **20** Справді, як зраджує жінка свого чоловіка, так ви Мене зрадили, доме Ізраїлів! каже Господь. **21** Чути голос на лісих горах, плач благальний синів Ізраїлевих, вони бо скрилиш дорігу свою, забули про Господа, Бога свого: **22** „Верніться, невірні сини, усі ваші відступства Я вилікую!“ „Ось прийшли ми до Тебе, бо Ти Господь, Бог наш! **23** Справді, неправда ті пагірки, той гомін на горах, — справді, в Господі, Богові нашім, спасіння Ізраїлеве! **24** А той сором пожер працю наших батьків від нашої молодости, їхню худобу дрібну й їхню худобу велику, синів їхніх та їхніх дочок. **25** Лежимо ми у соромі нашому, і нас покриває ця наша неслава, бо ми прогрішилися Господу, Богові нашому, ми й батьки наші, від нашої молодости й до сьогодні, і не слухали голосу Господа, нашого Бога!“

4 Якщо ти, Ізраїлю, вернешся, — каже Господь, — до Мене ти вернешся, і якщо ти відкинеш із-перед обличчя Мого гідоти свої, то не будеш тинятись! **2** І якщо ти присягнеш „Я живий Господь“ правдою й правом та справедливістю, то будуть Ним благословляться народи, і хвалитись Ним будуть. **3** Бо так каже Господь мужам Юди та Єрусалиму: Оріть собі на цілині, і не сійте в тернину! **4** Обрізуйтеся Господеві, й усуньте із ваших серцець країни плоти, юдеї та мешканці Єрусалиму, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лютість, — і буде палати вона, і не буде кому погасити через злі ваші вчинки! **5** Оповістіте в Юдеї та в Єрусалимі звістіть та й скажіть: Засурміте в сурму у краю! Кричіть гучним голосом та говоріть: Зберіться та підемо до міст до твердинних! **6** Підійміте прапор до Сіону, поспішайте, не станьте, бо з півночі зло приведу, і велике нещастя. **7** Лев виходить із своєї гушавини, і той, хто нищить народи, вирушає із місця свого, щоб твій край обернути на руїну, і спустошені будуть міста твої, так що забракне і мешканця! **8** Отож, опережіться веретами, плачте та голосіть, бо лютість Господнього гніву від нас не відвернеться! **9** І станеться в день той, — говорять Господь, — згине розум царя і розум князів, і остовпіють священники, а пророки здивуються **10** й скажуть: О Господи, Боже, справді обманив сильно народ цей

та Єрусалим, коли казано: „Буде вам мир“, а меч доторкнувся ось аж до душі! **11** Того часу народові цьому та Єрусалимові сказане буде: Ось вітер палкий з лісих гір на пустині, на дорозі дочкі Мого люду, — не на віяння й не на очищення він! **12** Та вітер сильніший від цього прибуде Мені, — і над ними Я суд прокажу. **13** Ось він прийде, як хмари, й як буря — його колесниці, від орлів швидші коні його: Горе нам, бо спустошені будемо ми! **14** Обмий серце своє від лихого, о Єрусалиме, щоб був ти врятований! Аж доки в тобі пробуватимуть думки марноти твоєї? **15** Бо голос донесить із Дану й звіщає погібіль з Єфремових гір. **16** Пригадайте народам оце, сповістять ось про Єрусалим: Приходять з далекого краю його облягати, і здійсмають свій крик на юдейські міста! **17** Як сторожа полів, навколо оточать його, бо він Мені був неслухняний, говорить Господь! **18** Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихо твоє: бо гірké, бо торкнуло воно аж до серця твого. **19** Ой, утробо моя, ти утробо моя, — я тремчу! Біль серце стискає мені, і трепоче мені моє серце! Не можу мовчати, бо вчула душа моя голос сурми, гук війни! **20** Біда на біду приликається, вся бо земля поруїнована буде, спустошені будуть зненацька намети мої, вмиє — завіси мої. **21** Аж доки я бачити прапора буду, буду чути голос сурми? **22** Тому, що народ мій безглуздий, він не знає Мене: вони нерозумні сини й нерозважні вони, — мудрі вони, щоб чинити лихе, та не вміють чинити добра! **23** Дивлюся на землю, аж ось порожнеча та пуста, і на небо — й нема його світла! **24** Дивлюся на гори, аж ось вони трусяться, і всі згрі'я хитяться! **25** Дивлюся, аж ось вже немає людини, і порозліталось все птаство небесне. **26** Дивлюся, аж ось край родібчий пустинною став, а міста його знищені всі від обличчя Господнього, від полум'я гніву його. **27** Бо Господь так прорік: Спустошенням стане весь край, та кінця йому ще не вчиню! **28** І буде в жалобі земля через це, і затьмариться небо вгорі, бо Я говорив, що задумав, — і не пожалую, і не відступлюсь від того. **29** Від гуркотнечі іздця та стрільця побіжить усе місто, повтікають в гушавини й зілзуть на скелі. Всі міста покинуті, і немає нікого, хто мешкав би в них. **30** А ти, поруїнована, дочко Сіону, що будеш робити? Хоч ти зодягаєш себе в кармазин, хоч прикрашаєшся золотою оздобою, хоч очі свої підмальовуєш фарбою, — та надаремо прикрашаєшся: обридили тобою коханці твої, — на життя твоє важають вони! **31** Бо чуя Я крик, немов породіллі, чуя стогін, мов первістки, голос Сіонської дочки, — вона стогне,

заломлює руки свої та голосить: „Ой, горе мені, бо попало життя моє вбійникам!“

5 Помандруйте по вулицях Єрусалиму, і розгляньтесь та розпізнайте, і на майданах його пошукайте: чи не знайдете там людини, чи нема там такого, що чинить за правом, що правди шукає, — то Я їм пробачу! **2** Коли ж вони кажуть: „Як живий Господь“, то справді клянуться неправдою. **3** Хіба ж очі Твої не для правди, о Господи? Уразив Ти їх, але їм не болять, понищив Ти їх, та відмовились узяти поўку вони, обличчя свої поробили від скелі твердішими, відмовилися навернутись! **4** А Я думав: Це прости лиш люди, безглузді, — вони бо не знають дороги Господньої, права Бога свого. **5** Підў но собі до вельможних і з ними помовлю, — бо знають дорóгу Господню вони, право Бога свого, — та й вони усі разом зламали ярмó, а шлєї пiрвáли! **6** Тому лев лісовий їх поб'є, погубить їх вовк степовий, пантєра чигає на їхні міста: кожен, хто вийде із них, пошматований буде, бо помножились їхні гріхи, їхні відступства численними стали! **7** Хіба через це Я пробачу тобі: твої діти Мене полишили, і присягаються тим, хто не Бог. Я їх нагодував, а вони чужолóжать і нáтовпом ходять до дому блудниці, **8** волóчаться, мов жеребцї відгодовані: кожен iржє до жони свого ближнього. **9** Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь. І хіба над наро́дом, як цей, не помститься душа Моя? **10** Зберіться на мури Його та й понищте, алє не вчиняйте кінця їм! Усуньте підпори Його, бо вони не для Господа, **11** бо зраджуючи, Мене зра́див Ізраї́лів дiм та дiм Юдин, говорить Господь. **12** Вони відцура́лися Господа та говорили: „Немає Його, й зло не прийде на нас, — ні меча, ані голоду ми не побачимо!“ **13** А пророки порóбляться вітром, і немає в них слова Господнього, — отак їм порóблено буде! **14** Тому вирікає отак Господь Бог Саваот: За те, що говорите слово такє, ось Я в уста твої вкладаю слово Своє за огонь, а наро́д цей — то дрóва, — і він поже́рє їх! **15** Ось Я приведу́ іздалєка наро́да на вас, о доме Ізраї́лів, каже Господь, — це сильний наро́д, стародавній це люд, люд, що мови Його ти не знаєш, і не зрозумієш, що він говоритиме. **16** Його сагайда́к, як відчинений грiб, усі хорóбрі вони. **17** І він поже́рє твое жни́во та хлiб твій, поїсть він синів твоїх та дочок твоїх, худобу дрібну́ та худобу велику твою поже́рє, з'їсть твого виногра́дника й фігу твою, понищить мечём тверди́ни міста твої, на які ти надієшся. **18** Та й за тих днів, — говорить Господь, — не зроблю́ Я із вами кінця! **19** І буде, як скажуть: За́ що Господь, Бог наш

зробив нам усе це? то ти скажеш до них: Як Мене ви покинули, і служите в вашому краї́ богáм чужозёмним, так чужинцям служити ви будете в краї́ не вашому! **20** Сповістїть в домі Якова це, та оголосить це в Юдеї, говорить Господь. **21** Почуй же оце, ти наро́де безумний й безсердий, який має очі — й не бачить, має вуха — й не чує! **22** Чи Мене ви боятись не бóдете, — каже Господь, чи тремтіти не будете перед лицем Моїм? Мене, що пісок поклав за границю для моря, за вiчну межу́, якої воно не перейде: хоч повстануть, та не перемóжуть, і шумітимуть хвилі Його, але не переступлять її! **23** А серце в наро́да цього неслухня́не та непокірне, відпáли вони та й пішли. **24** І не сказали вони в своїм серці: Біймося ж Господа, нашого Бога, який дає дощ, дощ ранній та пізній ча́су Його, стереже́ нам устáвлені тижні для жнив. **25** Ваші провини оце відхилили, а ваші гріхи́ від вас стрімали цеє добрó. **26** Бо в наро́ді Моєму безбожники є, — чигають вони, немов той птахолóв, вони сітки розстáвили, хапають людей. **27** Як клітка, наповнена пта́хами, так домі́ їхні повні омáни, — тому́ повирóстали та збагатілись вони! **28** Потовстїли вони та погла́дшали, переступають також міру злого, справедливо вони не судили сирітського сýду, — і мають повóдження! — і не помагають убогим у їхній справі. **29** Чи ж оцього́ Я не покараю? говорить Господь. І хіба над наро́дом, як цей, не помститься душа Моя? **30** Чудне́ та страшне́ стало в краї́: **31** пророки віщу́ють неправду, при помочі́ їхній панують святи́ники, і наро́д Мій оце так кохає! І що зробите ви, як кінець тому́ прийде?

6 Утікайте, сини Веніамі́на, з серéдини Єрусалиму, і засурміте в сурму́ у Текої, і знак підійміть на Бет-Гаккерем, бо з півночі грізно підноситься зло та велике нещастя! **2** І викореню́ Я Сіонську дочку́, вродливу та ви́пещену. **3** Пастухи поприходять до неї з своїми ста́дами, понапинають на́мети навколо́ при ній, кожен місце́ своє випаса́тиме. **4** Приготуйте війну́ проти неї, вставайте та вдармо опівдні! Горе нам, бо минає вже день, бо вже тя́гнуться тіні вечірні! **5** Уставайте та підємо вночі́ і понищмо пала́ти її! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Постинайте дере́ва та ва́ла насипте при Єрусалимі! Він те місто, що має зруйно́ване бути, в ньому повно насильства: **7** як випри́скує воду своєю джерелó, так випри́скує він своє зло. Насилля́ й грабіж чу́ті в ньому, перед обличчям Моїм безперестань хворóба та рана. **8** Будь на́вчений, Єрусалиме, щоб душа́ Моя не відверну́лась від тебе, щоб тебе не вчинив Я спустóшенням,

незаселеним краєм! **9** Так говорить Господь Саваот: Позбирають дорешти останки Ізраїля, мов виноградові рештки, — простягні свою руку, немов виноградар по грона! **10** До кого я буду казати та свідчити буду, — і слухатимуть? Необрізане ось їхнє вухо — і слухати уважно не можуть вони, ось слово Господнє для них стало посміхом — вони не жадають його! **11** І гніву Господнього повен я став, змучився я, його стримуючи, — на вулиці виллю його на дітей та на збір юнаків одночасно, бо схоплені будуть чоловік із жінкою, старий із віджилим літاً, **12** і відстануться іншим домї їхні, теж поля та жінки. Бо Я руку Свою простягну на мешканців цієї землі, говорить Господь. **13** Бо вони від малюго свого й до великого, — усі пожадливі на зійски, і від пророка та аж до священника роблять неправду. **14** І рани народу Мого легковажно лікують, говорячи: „Мир, мир“, а миру нема! **15** Чи вони засоромилися, що гидоту робили? не засоромилися ані трюхи вони й застидатись не вміють. Тому то впадуть між упалими в часі, — коли їх навіщу Я, спіткнуться, говорить Господь. **16** Так говорить Господь: На дорогах спиніться та гляньте, і спитайте про давні стежки, де то добра дорога, — то нею ідіть, і знайдете мир для своєї душі! Та вони відказали: „Не підемо!“ **17** І Я сторожів був поставив над вами, говорячи: Прислухайтесь до голосу сурми! Та вони відказали: „Не будем прислухуватись! **18** Тому слухайте, люди, і пізнай, ти громадо, що станеться з ними. **19** Послухай, ти земле: Ось Я веду на народ цей лихе, плід їхніх думок, бо до слів Моїх не прислухались вони, а Законом Моїм погордили! **20** Навіщо Мені те каділо, що з Шеви приходить, запашний очерет із далекого краю? Цілопалення ваші не любі Мені, ваші ж жертви Мені не приємні! **21** Тому то Господь каже так: Ось Я дам спотикання оцьому народові, і спіткнуться об них разом ваші батьки та сини, сусід та приятель його, — і загинуть! **22** Так говорить Господь: Ось приходить народ із північного краю, і збуджується люд великий із кінців землі. **23** Лука та ратище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, їхній голос, як море реве, і гарцюють на конях вони. Ушикований, мов чоловік той до бою, на тебе, о дочко Сіону! **24** Як почули ми звістку про нього, омліли нам руки, обняла нас тривога та біль, немов в породіллі. **25** Не виходьте на поле й не йдіте дорогою, бо в ворога меч та страхіття навколо! **26** Дочко народу Мого, — верётою підперезишся та качаєшся у півелі! Справ жалобу собі, немов над однородженим, голосіння гірке, — бо прийде

зненачька руїник на нас! **27** Я дав був тебе випробовувачем у народі Моїм, за твердиню, щоб ти знав і випробовував їхню дорогу. **28** Вони всі відступники над відступниками, чинять наклепи, усі вони мідь та залізо, вони згубники! **29** Спалилося дихало, від огню зникло оливо, — надармо старанно розтоплювано, бо злих не відділено. **30** Сріблом відкинутим названо їх, бо Господь їх відкинув“.

7 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Стань у брамі Господнього дому, і прокажеш там слово оце та промовиш: Послухайте слово Господнє, весь Іудо, що ходите брамами цими вклонятися Господу. **3** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Поправте дороги свої й свої вчинки, й Я зроблю, що ви житимете на цім місці! **4** Не надійтесь собі на слова неправдиві, щоб казати: Храм Господній, храм Господній, храм Господній отут! **5** Бо якщо ви насправді поправите ваші дороги та ваші діла, якщо один одному будете справді чинити справедливо, **6** не будете тиснути чужинця, сироту та вдову, не будете лити невинної крові на місці цьому, і за іншими богами вслід не підете собі на бід, — **7** то зроблю, що ви пробуватимете на цім місці, у краю, що його дав Я вашим батькам відвіку навіки! **8** Ось собі ви надієтеся на слова неправдиві, які не допоможуть: **9** Чи ви будете красти, вбивати й перелюб чинити, і присягати фальшиво, й кадити Ваалові, і ходити за іншими богами, яких ви не знаєте, — **10** а потім ви прийдете й станете перед обличчям Моїм у цім домі, що зветься Ім'ям Моїм, і скажете: „Урятовані ми“, щоб чинити гидоти всі ці! **11** Чи вертепом розбійників став оцей дім, що Ім'я Мое кличеться в ньому, на ваших очах? **1** Я оце бачу, говорить Господь. **12** Бо підіть но до місця Мого, що в Шіло, де Я спочатку вчинив був перебування для Ім'ення Свого, і побачите, що вчинив Я йому через лукавство Мого народу Ізраїлевого. **13** Тепер же за те, що ви робите всі оці вчинки, — говорить Господь, — і що Я говорив був до вас, промовляючи пильно, але ви не слухали, і кликав Я вас, та ви не відказали, — **14** то зроблю цьому домові, що кликалось в ньому Ім'я Мое, що на нього надієтеся ви, і місцю цьому, що Я дав його вам та вашим батькам, так само, як Я був зробив для Шіло, — **15** і відкину Я вас від обличчя Свого, як відкинув усіх ваших братів, усе насіння Єфремове! **16** А ти не молишся за народ цей, і благання й молитви за них не здіймай, і Мене не проси, — бо не вислухаю Я тебе! **17** Хіба ти не бачиш, що роблять вони в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму: **18** Діти дрова збирають, а

батьки розкладають огонь, жінки ж місять тісто, щоб спекти калачів тих жертівних „небесній цариці“, і ллють литі жертви для інших богів, на досаду Мені. **19** Та хіба ображають Мене, говорить Господь? Хіба не себе самих, щоб сором покрив їхні обличчя? **20** Тому Господь Бог промовляє отак: Ось летється Мій гнів і Моя лютя на це місце, на людину й худобу, і на польові дерева та на земні плоди, — і палатиме він, і не згасне! **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Додайте свої цілопалення до жертв ваших, і їжте м'ясо, **22** бо я говорив батькам вашим, і не наказував їм того дня, як виводив їх із краю єгипетського, про справи цілопалення й жертви. **23** Бо лиш справу оцю Я звелів їм, говорячи: Слухайтесь Мого голосу, і Я буду вам Богом, а ви будете народом Моїм, і ходіть усією дорогою, про яку накажу вам, щоб вам було добре. **24** Та не слухали й не нахилили вони свого вуха, а ходили за радами та за упёртістю серця лихого свого, і стали до Мене плечима, а не обличчям. **25** Від того дня, коли ваші батьки вийшли з краю єгипетського, аж до дня цього, посилав Я до вас усіх Своїх рабів пророків, посилав щодня пильно. **26** Та вони не слухалися Мене, і вуха свого не схилили, і показали себе твердошійними, зло чинили ще більш від батьків своїх, **27** і ти будеш казати їм ці всі слова, і не будуть вони тебе слухати, і будеш ти клікати до них, та вони тобі відповіді не дадуть. **28** І скажеш до них: Оце той народ, що не слухався голосу Господа, Бога свого, і поўки не брав, — загинула правда, і зникла з їхніх уст. **29** Обстрижи ти волосья своє та й відкинь, на лісних горах здійми жалісний спів, бо відкинув Господь і покинув плем'я Свого гніву! **30** Бо Юдині сини чинять зло в Моїх очах, — говорить Господь, — покляли гидоти свої в тому домі, що в нім клікалося Моє Ймення, щоб збезчестити його. **31** І побудували ті жертовні пагірки Тóфета, що в долині Бен-Гіннома, щоб палити синів своїх та дочок своїх на огні, чого Я не наказував, і що на серце Мені не приходило. **32** Тому то приходять ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже кликатись „Тóфет“ місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбивства“, і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погреб. **33** І стане труп цього народу за стérво небесному птаству та земній звірині, і не буде, хто б їх відстрашив! **34** І спиню в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молодої, — бо руїною стане цей край!

8 Того часу, — говорить Господь, — повіт'ягують кості царів Юди та кості його князів, і кості

священиків, і кості пророків, і кості мешканців Єрусалиму з їхніх гробів, **2** і порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма небесними світилами, яких вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверталися до них, і що вклонялися їм. Не будуть вони зібрані й не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! **3** І смерть буде ліпша від життя для всієї решти позосталих зо злого цього роду, по всіх цих місцях позосталих, куди Я їх повиганяв, говорить Господь Саваот. **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Хіба падають — і не встають? Хіба хто відступить, то вже не вертається? **5** Чому відступив оцей єрусалимський народ усевічним відступленням? Міцно схопилися вони за оману, не хбчуть навернутись. **6** Прислухався Я й слухав: неправду говорять, немає нікого, хто б каявся у своєму лукавстві, говорячи: Щó я зробив? Кожен з них обертається до свого бігу, мов той кінь, що женється у бій. **7** І відає бусел у повітрі умовлений час свій, а гóрлиця й ластівка та журавель стережуть час прилёту свого, — а народ Мій не знає Господнього права! **8** Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Зако́н? Ось справді брехнею вчинило його брехливе писарське писальне! **9** Засорóмлені ці мудреці, збентéжилися й були схóплені. Ось вони слово Господнє відкинули, — що ж за мудрість ще мають вони? **10** Тому їхніх жінок віддам іншим, а їхні поля — здобувцям, бо вони від малóго та аж до великого — усі віддалились користолóбству, від пророка та аж до священика чинять неправду! **11** І легенько лікують нещастя народу Мого, говорячи: „Мир, мир“, — а миру нема! **12** Чи вони засорóмилися, що гідотó робили? Ні трóхи вони не засорóмилися, і застидатись не вміють, — тому то впадуть між упáлими в часі навіщення їх, спіткнуться, говорить Господь. **13** Зберу їх дощенту, говорить Господь: не буде ягід у них на винограді, і не буде на фіговім дереві фіг, а їхнє листя пов'яне, і пошлю їм таких, що їх поїдять. **14** „Пощо ми сидимó? Збирайтесь та підемо в твердинні міста та й погине́мо там, бо Господь, Бог наш, учинив, що ми згинемо, і напоїв нас водою трійлівою, бо ми Господéві згрішили“. **15** Ми миру чекали, — й немає добра́, часу ви́лікування — й ось жах! **16** Чути фіркання ко́ней його аж від Дану, від гуку іржання його жеребців уся земля затремтіла! І прийдуть вони, й пожеруть усю землю та пóвню її, місто й тих, хто замéшкує в ньому. **17** Бо ось Я пошлю проти вас тих ву́жів та гадю́к, що немає заклéття на них, і вони вас кусáтимуть, каже Господь! **18** Яка моя втіха у смúтку? Болить мені серце моє.

19 Ось голосіння дочкі Мого народу з далекого краю: „Чи Господь не в Сіоні? Чи не в нім його Цар?“ Нащо Мене розгнівили своїми бовванами, тими чужими марнотами? **20** „Минули жнивá, покінчилося літо, а ми не спасені“. **21** Через нещастя дочкі народу мого знещасливлений я, і міцно страхіття мене обняло. **22** Чи немає бальzáму в Гілеáді? Чи ж немає там лікаря? Чому нема вилікування для доньки народу Мого?

9 Ой, коли б голова моя стала водою, а око моє — за джерело сльозí, то я плакав би вдень та вночі над побитими доньки народу мого! **2** Ой, коли б на пустині нічліг подорожніх я мав, тоді б я покинув народа свого, і пішов би від них, бо вони перелюбники всі, збори зрадників! **3** Вони напинають свого язика, немов лука свого, для неправди, міцніють вони на землі не для правди, бо від злого до злого ідуть і не знають Мене, говорить Господь! **4** Один óдного остерігайтесь, і не кладáйтесь на жодного брата, — кожен бо брат обманіти — обманить, і приятель кожен — обмóвник! **5** Один óдного звóдить, і правди не кажуть, привчили свого язика говорити неправду, помóчилися, лихо чинячи! **6** Серед омáни твоє проживáння, через омáну не хочуть пізнати Мене, говорить Господь. **7** Тому так промовляв Господь Саваót: Ось Я їх перетóплю та випробóвую їх, бо що маю вчинити Я ради дочкі Свого люду? **8** Їхній язик — смертонóсна стріла, він омáну говорить: устами своїми говорить із ближнім про мир, а в нутрі своóму кладе свою засідку. **9** Чи ж за це Я їх не покараю? говорить Господь. Хіба ж над наро́дом, як цей, непомстíться душа Моя? **10** Я плач та ридáння здíймаю над оцими горáми, і спів жалóбний — понад степовими лугами, вони бо попáлені так, що ними не ходить ніхто, і ре́ву худоби не чути: від птаства небесного й аж до худоби розбіглося все, відійшло! **11** І Я Єрусалим на руїни відда́м, на мешkáння шакалі́в, а юдські міста на спустóшення дам, — і не буде мешkáнця у них! **12** Хто муж мудрий, який зрозумів би оце, і до кого Господні уста промовляли, щоб вияснити те, за що згинув цей край, за що спáлений він, як пустиня, і що не́ю не ходить ніхто? **13** А Господь відказав: За те, що вони покинули Зако́на Мого, що Я дав перед ними, і не слухалися Мого голосу, і не ходили за ним, за Зако́ном, **14** а ходили за впертістю серця свого й за Ваáлами, що навчили про них їхні батькі. **15** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я їх, цей наро́д, полино́м нагодую й водою отру́йною їх напою́! **16** І розпорóшу Я їх серед наро́дів, яких ні вони, ні батьки їхні не знали, і пошлю Я за ними мечá, аж поки не

ви́гублю їх! **17** Так говорить Господь Саваót: Розгля́ньтеся та голосі́льниць покличте, і нехай вони прийдуть, і пошліте до мудрих жіно́к, — і вони поприхóдять! **18** І хай поспішають, і хай спів жалóби над ними підіймуть, — і хай наші очі зайду́ться сльозóю, а з наших повіків вода хай течé! **19** Бо почується голос жалóбного співу з Сіону: „Як ми попустóшені, як посорóмлені дуже! Бо ми покинули свій край, бо покинули місце свого пробува́ння“. **20** Тож почуйте, жінкі, слово Господа, і хай ваше ухо візьме́ слово уст Йо́го, і навчіть дочок ваших жалóбного співу, й одна óдну — жалóбно́ї пісні! **21** Бо смерть увійшла в наші вікна, до наших пала́т увійшла, щоб вірзати дітей з вулиці, із площ — юнаків. **22** Кажі так: Говорить Господь: І напа́дає лю́дського трупа, мов гно́ю на полі, і мов тих сно́пів за женце́м, і не буде кому позбира́ти! **23** Так говорить Господь: Хай не хва́литься мудрий своєю премудрістю, і хай не хвалиться ліцар своєю хорóбрістю, багатий багатством своїм хай не хвалиться! **24** Бо хто буде хвалі́тись, хай хва́литься тільки оцим: що він розуміє та знає Мене, що Я — то Господь, Який на землі чинить мйлість, правосóддя та правду, бо в цьóму Моє уподóбання, каже Господь! **25** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і Я наві́щу всіх обр́ізаних та необр́ізаних, **26** Єгипет та Юду, й Едо́ма та Аммо́нових синів, і Моа́ва та всіх, хто во́лосся довко́ла стриже́, хто сидить на пустині, бо всі оці люди — пообр́ізани, а ввесь дiм Ізраї́лів — необр́изаносéрдий!

10 Послухайте слова то́го, що вам каже Господь, о́д доме Ізраї́лів! **2** Так говорить Господь: Не навчайте́ся до́ріг цих наро́дів, і небесних озна́к не лякайте́ся, — бо тільки погáни лякаються їх! **3** Бо уста́ви наро́дів — марнóта вони, божок бо — це дерево, з лісу вірубане, і це діло рук майстра сокирою! **4** Сріблом та злóтом його прикрашають, цві́хами та мо́лотка́ми прикріплюють їх, і він не захи́тається. **5** Вони, як опóдало на о́гірковiм горóді, й безмовні, і конче їх носять, бо не ходять вони. Не бійтеся їх, бо не вчинять лихого, і також учинити добро — це не в їхній силі! **6** Такого, як Ти, нема, Господи: Ти великий й велике Ім'я́ Твоє мо́гутністю! **7** Хто не буде боятися Тебе, Цáрю наро́дів? Бо Тобі це належить, бо між усіма́ мудре́цями наро́дів і в усьóму їхньому царстві немає такого, як Ти! **8** Вони стали всі́ разом безумні й безглу́ді, — нау́ка марна — оце дере́во! **9** Срі́бна бля́ха з Тарші́шу привезе́на, злото́ ж з Офі́ру, пра́ця ма́йстра й руки́ золотáрської, блакить та пурпу́ра — їхня оді́ж, усі вони — пра́ця мистці́в. **10** А Господь — Бог правдивий, Він — Бог

Живий та Цар вічний! Від гніву Його затрясється земля, і не знесуть Його гніву народи. **11** Отак їм скажуть: бо́ги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього! **12** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо напну́в Своїм розумом. **13** Як голос Його забринить, — у небеса́х шумлять води, а коли підіймає Він хмари із кра́ю землі, коли блискавки чинить дощем та вітер виводить з кри́йвок Своїх, **14** тоді кожна людина дуріє в своєму знанні, усяк золотар посоромлений через бовва́на, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! **15** Марно́та вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! **16** Не така, як оці, частка Якова, бо Він все вформува́в, а Ізраї́ль — племе́но спадку Його, Госпо́дь Савао́т — Його йме́ння! **17** Забери із землі свій това́р, ти, що сидиш ув облóзі! **18** Бо Госпо́дь каже так: Ось цим ра́зом Я кину мешка́нців цієї землі, мов із пра́ці, і притисну їх так, щоб пізнáння знайшли. **19** Ой, горе мені з-за нещастя мо́го, моя рана болю́ча! А я говорив: це хвороба моя, і знесу́ я її. **20** Наме́та мо́го попусто́шено і зірвані всі мої шну́ри. Розійшли́сь мої діти від мене й нема їх, нема вже ко́му розтягну́ти наме́та мо́го та повісити завіси мої. **21** Бо па́стирі стали безглу́зді, і вони не зверта́лись до Господа, — то́му не щастило́ся їм, і розпоро́шене все їхнє ста́до. **22** Голос звістки: Іде ось, і гуркіт великий з північного кра́ю, щоб ю́дські міста́ оберну́ти в спусто́шення, на мешка́ння шака́лів. **23** Знаю, Господи, я, що не в волі людини дорбо́ги її, не в силі людини, коли вона ходить, кермува́ти своїм кро́ком. **24** Карай мене, Господи, тільки ж за су́дом, не гнівом Своїм, щоб не знищити мене! **25** Вилий лю́бість Свою на наро́ди, що не знають Тебе, та на ро́ди, що йме́ння Твого не кликали, що Якова з'їли й пожёрли його, і погубили його, а мешка́ння його опусто́шили!“

11 Слово, що було до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Послухайте слів заповіту оцього, і будете їх говорити юдеям і мешканцям Єрусалиму, **3** і скажеш ти їм: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Проклята та людина, що не слухає слів заповіту цього, **4** що його наказав був Я вашим батькам того дня, коли їх виводив із кра́ю єгипетського, із залізного го́рна, говорячи: Слухайтеся Мого голосу, і робіть усе те, що Я накажу́ вам, — і бу́дете ви наро́дом Моїм, а Я бу́ду вам Богом, **5** щоб Я віповнив присягу ту, якою Я вашим батькам присяга́в дати їм Край, що тече молоком, як сьогодні! А я відповів та сказав: Амінь, Господи! **6** І промовив до мене Госпо́дь:

Виголо́бушуй оці всі слова́ по юдейських міста́х та на вулицях Єрусалиму, говорячи: Слухайтеся слів заповіту цього, і виконуйте їх! **7** Бо напrawdę засвідчив Я вашим батькам того дня, як виводив їх з кра́ю єгипетського, і до сьогодні Я пильно засвідчую, кажучи: Слу́хайтеся Мого голосу! **8** Та не слухали й не прихилили вони свого вуха, і кожен ходив за упертістю злісного серця свого. І Я спровадив на них усі слова заповіту цього, що Я наказав був робити, вони ж не робили. **9** І промовив до мене Госпо́дь: Зна́йдений бунт між юдеями та між мешканцями Єрусалиму! **10** Повернулись вони до гріхів своїх давніх батьків, що слухатися Моїх слів не хотіли, і пішли за богáми чужими, щоб їм служити. Дім Ізраї́лів і дім Юдин зламали Мого заповіта, якого Я склав з їхніми батька́ми. **11** Тому так промовляє Госпо́дь: Ось Я лихо на них наведу́, що вийти із нього не зможуть, і клікати бу́дуть до Мене, але не почую́ Я їх! **12** І пі́дуть юдейські міста́ та єрусалимські мешканці, і бу́дуть кричати до богів, що їм ка́дять вони, але ті помігті — не поміжуть їм за ча́су їхнього лиха! **13** Бо богів твоїх — за числом твоїх міст, Юдо, і за числом вулиць Єрусалиму на́ставлено жер́твників для Молóха, жер́твників, щоб ка́дити Ваа́лові. **14** А ти не моли́ся за цього наро́да, і бла́гання й молитви за них не зди́май, бо Я не почую́ за ча́су того́, коли клікати бу́дуть до Мене з-за лиха свого! **15** По́що Моему коханому в домі Моему чинити злі за́міри? Чи то́всті кускі і м'ясо посвя́тне відверну́ть від тебе нещастя твоє? То́ді б ти ра́дів! **16** „Олівка зелена, гарна пло́дом хороши́м“, — так кликнув Госпо́дь твоє йме́ння. Але з шумом великого вітру огонь запали́вся круг неї, і галу́зки її полама́ються! **17** А Госпо́дь Савао́т, що тебе посадив, говорив був на тебе лихе за зло до́му Ізраї́ля та до́му Юди, що робили собі, щоб гніви́ти Мене, щоб ка́дити Ваа́лові. **18** А Госпо́дь дав пізна́ти мені — й я пізнав, і то́ді Ти вчинив, що побачив я їхні діла. **19** А я був, мов ла́гідна вівця́, що прова́дять її на за́коблення, і не знав, що на мене вони вимишля́ли за́тії: „Пони́щмо це дере́во з пло́дом його, і з кра́ю живих його витні́м, і йме́ння його не згада́ється більше!“ **20** Але, Господи Саваоте, Ти Суддя справедливий, що досліджуєш нірки та серце, — хай над ними побачу́ я по́мсту Твою, бо справу свою́ я дові́рив Тобі! **21** Тому так промовляє Госпо́дь на людей Ана́то́ту, що пошу́кують душу твою́ та говорять: „Не пророкуй Ім'я́м Господа, щоб не померти то́бі від рук наших!“ **22** Тому так промовляє Госпо́дь Савао́т: Ось Я навіщу́ їх: від мечá юна́кі повмираю́ть, а сини їхні та їхні до́чки від голоду вму́руть! **23** І

останку не буде по них, бо спроваджу Я зло на людей Анатоту у році навіщення їх!

12 Справедливий Ти, Господи, будеш, коли б я судився з Тобою, проте правуватися буду з Тобою: чому то дорога безбожним щаститься, чому то спокійні всі зрадіники? **2** Ти їх посадив — і вони вкоренились, ростуть і приносять плоди. Ти близький в устах їхніх, та далекий від їхніх сердець. **3** А Ти, Господи, знаєш мене, Ти бачив мене й дослідив моє серце, що з Тобою воно. Відлучи їх, немов на заріз ту отару, і признач їх на день побиття! **4** Аж доки в жалобі земля пробуватиме, і сохнути буде трава всього поля за зло її мешканців? Гине худоба та птаство, бо сказали вони: кінця нашого Він не побачить! **5** Як ти з пішими бігав, і вони тебе змучили, то як будеш змагатися з кіньми? Ти в спокійному краї безпечний, та що будеш робити в повідді Йордану? **6** Бо також твої браття та дім твого батька — і вони тебе зраджують, і криком кричать за тобою, — не вір їм, коли й добре тобі говоритимуть! **7** Покинув Я Свій дім, залишив спадок Свій; миле Моєї душі Я віддав у долону її ворогів. **8** Спадок Мій Мені став, мов лев той у лісі, — свій голос дав проти Мене, тому то його Я зненавидив. **9** Чи для Мене спадок Мій, — хижий птах різнобарвний, що хижі птахи позлітались круг нього? Ідіть, позбирайте усю польову звірину, спровадьте, щоб жерли! **10** Численні пастирі попсували Мого виноградника, потоптали Мій údіл, Мій улюблений údіл вони обернули на голу пустиню! **11** Обернули його на спустошення, він при Мені у жалобі, спустошений, увесь Край опустілий, — бо нікого нема, хто б поклав це на серце собі! **12** Поприходять на всі лісі гори в пустині руйніники, бо меч Господа все позжиріє від краю землі й аж до краю землі, миру не буде для всякого тіла! **13** Пшеницю посіяли, терня ж пожали, намучилися, та не мали користи. І буде вам сором за ваші плоди через лютість Господнього гніву! **14** Так говорить Господь про лихих усіх сусідів моїх, що вони дотикаються того спадку, що Я дав на спадщину народу Моєму Ізраїлеві: Ось Я повіриваю їх з їхньої землі, і вирву дім Юдин з середини їхньої. **15** І станеться, як Я їх повіриваю, то вернуся й помилую їх, і кожного з них приверну до спадщини його, і кожного до краю його. **16** І буде, якщо вони справді навчаться доріг народу Мого, щоб присягатися Йменням Моїм: „Як живий Господь“, — як вони присягати навчили народ Мій Ваалом, то збудуються серед народу Мого! **17** А якщо не послухають, то вірву народ цей, вириваючи та вигубляючи, каже Господь!“

13 Так промовив до мене Господь: „Іди й купи собі льняного пояса, і підпережи ним свої стегна, але в воду не кладі його“. **2** І купив я того пояса за Господнім словом, та й підперезав свої стегна. **3** І було мені слово Господнє удруге, говорячи: **4** „Візьми того пояса, якого купив, що на стегнах твоїх, і встань, іди до Ефрату, та й сховай його там у розціліні скелі“. **5** І пішов я, і сховав його в Ефраті, як Господь наказав був мені. **6** І сталося по багатьох днях, і сказав мені Господь: „Устань, іди до Ефрату, і візьми звідти того пояса, що Я наказав був тобі сховати його там“. **7** І пішов я до Ефрату, і викопав, і взяв того пояса з місця, де я сховав був його, — аж ось той пояс нездатний! **8** І було мені слово Господнє, говорячи: **9** „Так говорить Господь: Отак знищу Я Юдину гордість та гордість велику Єрусалиму, **10** цього злого народу, що не хоче він слухатися Моїх слів, що ходить за впертістю серця свого! І пішов він в сліди інших богів, щоб служити їм та поклонятися їм. І станеться він, як цей пояс, — до нічого нездатний! **11** Бо як прилягає цей пояс до стегон чоловіка, так притвердив Я до себе весь Ізраїлів дім та весь Юдин дім, — говорить Господь, — щоб стали народом Мені і йменням, і хвалою та пишнотою, — та вони не послушалися! **12** І скажеш до них оце слово: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: усякий бурдюк вином наповняється. І відкажуть тобі: „Чи ми справді не знаєм, що всякий бурдюк вином наповняється?“ **13** І скажеш до них: Так говорить Господь: Ось наповню Я п'янством усіх мешканців краю цього, і царів, що сидять на Давидовім троні, і священників, і пророків, і всіх мешканців Єрусалиму. **14** І розбі'ю їх одного об одного, разом батьків та синів, говорить Господь, — Не змілюся, і не змілюсь серджусь, і не пожалю, щоб їх не поніщити! **15** Послухайте ви та візьміть до ушей, — не вивіщуйтеся, бо Господь це сказав! **16** Дайте Господу, Богові вашому, славу, поки не зробить Він темно, і поки на темних горах не спіткнуться вам ноги! І будете ви сподіватися світла, а Він зробить це темрявою та вчинить імлюю. **17** А коли ви цього не послухаєте, буде плакати таємно душа моя з вашої гордини, й око моє проливатиме сльози, і зайдеться сльозою, бо стадо Господнє займуть у полон! **18** Скажіть до царя й до царевої матері: Сідайте додолу, бо з голів ваших спала корона вашої слави! **19** Південні міста позамикані будуть, і не буде, хто б їх відчинів, — вигнаний буде весь Юда, вигнаний буде цілком! **20** Зведіть ваші очі, й побачте отих, що приходять із півночі: де чередά та, що дана тобі, отара пишноти твоєї? **21** Що ти скажеш, о дщчко

Сіону, як Він над тобою панами поставить отих, яких ти навчила була за довірених бути, — чи ж мұки не схоплять тебе, немов ту породіллю? **22** коли ж скажеш у серці своєму: „Чому такі речі спіткали мене?“ — за численні провини твої відкриті подόлки твої, огблені ноги твої силоміць! **23** Чи мұрин відмінить коли свою шкіру, а пантєра — ті плїми свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навчені чинити лихє! **24** Тому розпорόшу їх, мов ту полόву, що з вітром з пустині летить: **25** Оце жеребόк твій, це ўдїл, який Я відміряв тобі, — говорить Господь, — бо забула Мене та надїялася на неправду! **26** І закочу теж подόлки твої над обличчя твоє, — і покажеться ганьба твоя: **27** твої перелюбства й іржання твої, сором блуду твого на полі на пагірках, — Я бачив гідόти твої. Горе тобі, Єрусалиме, що не очистишся! Доки ж іще?“

14 Слово Господнє до Єремії, що було в справі посухи. **2** „Упала в жалόбу Юдея, а брами її ослабили, насупилися на землі, і знявся крик Єрусалиму. **3** А вельмóжі її своїх слуг посилають по воду, — вони йдуть до криниці — й води не знаходять, їхній посуд порожній вертáється. Засорόбляться та зашаріють вони, і свої голови понакривáють. **4** Тому, що земля стала спрагла, бо дощу не було на землі, засорόмилися рільники, свої голови понакривáли. **5** Навіть лáня на полі порóдить сарнятко та й кине, бо немає трави. **6** Навіть дикі осли поставали на голих горáх, вітер втягують, мов ті шака́ли, і мёркнуть їм очі, бо немає трави. **7** Якщо проти нас свідчать наші провини, о Господи, то зроби ради Ймєння Свого, бо намножились наші відступники, ми Тобі нагрішили! **8** О надіє Ізраїлева, о Спасителю в чáсі неволі, — нащо будеш Ти в Краї, як той чужаниця, й як той подорóжній, що намета лише на ночліг розтягає? **9** Нащо будеш Ти, мов людина остовпіла, немов той силáч, що не може спасти? Таж Ти в нашій серéдині, Господи, Ймєння ж Твоє на нас клічється, — не залишáй нас! **10** Так говорить Господь до наро́ду цього: Так люблять вони волочитися, а не стрімувати своїх ніг, тому то не має Господь уподόбання в них, — Він тепер їхню провину згадає, і їхній гріх покарає! **11** І промовив до мене Господь: Не молись за наро́д цей на добре йому: **12** Як вони будуть пóстиги, Я не послухаю їхніх благáнь, а коли принесуть цілопáлення й дар, Я їх не прийму, — бо Я повигублюю всіх їх мечем, і голодом, і моровицею! **13** А я відказав: О Господи, Боже! Ось пророки говорять до них: „Ви не бóдете бачити мечá, і не буде вам голоду, правдивий бо мир в цьому місці

вам дам!“ **14** Та промовив до мене Господь: Ці пророки неправду Імєнням Моїм пророкують: Я їх не посилав, і не наказував їм, і їм не говорив! Вони вам пророкують невєрні видіння та чáри, нікчємність й омáну свого сєрця. **15** Тому так промовляє Господь на пророків, які пророкують Імєнням Моїм, хоч Я не посилав їх, та що кажуть вони: „Меч та голод не буде в цїм краї“: від мечá та від голоду згинуть пророки такі! **16** А наро́д, що таке пророкують йому, розкиданий буде по вулицях Єрусалиму від голоду та від мечá, і не буде кому поховати йогó, — вони й їхні жінки, й їхні сини та їхні дóчки, і виллю на них їхнє зло! **17** І ти скажеш до них оце слово: Хай заходять удень та вночі мої очі слізьми, і нехай не затіхнуть, бо дівчина, доня народу мого, буде побита великим нещастям, дуже болю́чим удáром! **18** Якщо вийду на поле — ось побиті мечєм, й якщо вийду до міста — ось помлїли із голоду, і навіть пророк та священник шмигльáють по краю, якого не знають. **19** Чи насправді покинув Ти Юду? Чи й Сіоном гидує душа Твоя? Чому врáзив Ти нас — і немає нам ліку? Ми чекаємо миру — й немає добра, і чáсу вздорóвлення — та ось тільки жаж! **20** Знаємо, Господи, нашу безбожність, вину наших батьків, бо ми проти Тебе згрішили, — **21** та не відкида́й нас ради Ймєння Свого, не безцєсть трону слави Своєї, пам'ятай, не зламай заповіту Свого із нами! **22** Хіба є між марніми божкáми погáнів такі, що спускають дощі? І чи небо саме дає зливу? Чи ж не Ти — Господь Бог наш? Тому то на Тебе надїємось ми, бо Ти це все чїниш!

15 І промовив до мене Господь: Якщо став би Мойсей й Самуїл перед лицем Моїм, — то душа Моя до наро́ду цього не звернулася б! Віджени їх із-перед Мого лиця, і нехай повихóдять! **2** І буде, як скажуть до тебе вони: „Куди підемо?“ то скажеш до них: Так говорить Господь: Хто на смерть — ті на смерть, і хто на мечá — на мечá, і хто на голод — на голод, а хто до полóну — в полóн. **3** І Я навіщу їх чотирьомá способáми, говорить Господь: мечем, щоб побити, і псами, щоб їх волочити, і пта́ством небесним, і земно́ю звіріно́ю, щоб жєрли та нищили. **4** І Я дам їх на пóстрах усім цáрствам землі за Манасію, Єзекіїного сина, царя Юдиного, за те, щó зробив був він в Єрусалимі. **5** Бо хто змїлується над тобою, о Єрусалиме? І хто співчуття тобі вїявить? І хто звєрне з путі, щоб тебе запитáти про повóдження? **6** Ти покинув Мене, — промовляє Господь, — відступився наза́д, тому Я простягнув Свою руку на тебе, і знищив тебе, — утомівся Я жалувати! **7** І вїячкою їх розвіяв по бра́мах землі, позбавив дітей, і

погубив Свій народ, бо вони не вернулися з доріг неправдивих своїх, **8** — у Мене більше було його вдів, як морського піску! А на матір юнацтва, — спровадив опівдні грабіжника їм, нагло кинув на неї страхіття та жах, — **9** зомліла вона, що сімох породила, віддихнула свою душу, зайшло сонце її, коли був ще день, засоромилася та збентежилася. А решту їх Я дам під меча перед їхніми ворогами, говорить Господь. **10** Горе мені, моя мати, що ти породила такого мені, чоловіка сварливого та чоловіка сутяжного для всієї землі! Нікому я не позичав, і ніхто мені не боргував, та всі проклинали мене. **11** Промовив Господь: Я справді підсилю на добре тебе, Я справді вчиню, що проситиме ворог тебе за час зла й за час утиску! **12** Чи можна зламати залізом залізо із півночі й мідь? **13** Багатство твоє й твої скарби на здобич віддам, і не за ціну, але за гріхи твої всі, у всіх границях твоїх. **14** І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалав в Моїм гніві, і над вами палає тим він! **15** Ти, Господи, знаєш усе, — згадай же мене й заступися за мене, і помстися над тими, що гонять мене! На довгу Свою терпеливість до них мене не бери, знай, що сором носив я за Тебе! **16** Як тільки слова Твої знаходилися, то я їх поїдав, і було слово Твоє мені радістю і втіхою серця мого, бо клікалось Ім'ення Твоє надо мною, о Господи, Боже Саваоте! **17** Не сидів я на зборі веселому та не радів, — через руку Твою я самотний сидів, бо Ти гнівом наповнив мене. **18** Чому біль мій став вічний, а рана моя невиліковна, що не хоче загбїтис? Чи справді Ти станеш мені як обманний потік, що води його висихають? **19** Тому Господь так відказав: Якщо ти навірнешся, то тебе приверну, і перед лицем Моїм станеш, а як здобудеш дорогоцінне з нікчемного, будеш як уста Мої: до тебе самі вони звернуться, а не ти до них звернешся! **20** І дам Я тебе для оцього народу за мура міцного із міді, і будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе: бо Я буду з тобою, щоб спасати тебе й щоб тебе рятувати, говорить Господь! **21** І врятую тебе з рук злих, і з рук насильників тих тебе визволю!“

16 І було слово Господнє до мене, промовляючи: **2** „Не бери собі жінки, і хай у тебе не буде синів, ні дочок у цьому місці. **3** Бо так промовляє Господь про синів і про дочок, що народжені в місці цьому, і про їхніх матерів, що народжують їх, і про їхніх батьків, що їх родять у Краї цьому: **4** Від жажливих хворіб повмирають вони, не будуть оплакувані, і не будуть поховані, — гноєм стануть вони

на поверхні землі. Від меча та від голоду згинуть вони, і стане їхній труп стервом птаству небесному й земній звірині. **5** Бо так промовляє Господь: Не заходь у дім смутку, і не ходи голосити, і не співчуйай їм, бо від цього народу забрав Я Свій мир, — говорить Господь, — ласку та милість. **6** І повимирають великі й малі в цьому Краї, не будуть поховані, і голосити не будуть за ними, і не будуть робити нарізів, і не будуть робити собі лісини. **7** І не будуть ламати їм хліба в жалобі, щоб потішити їх над померлим, і не напоють їх келіхом втіхи над батьком його й його матір'ю. **8** І до дому бенкету не вхोдь, щоб сидіти із ними, щоб їсти й щоб пити. **9** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я припиню в цьому місці на ваших очах і в днях ваших голос радісний й голос веселий, голос молодого та голос молодої! **10** І буде, коли перекажеш народові цьому ці слова, то скажуть тобі: „Зачо Господь говорить проти нас все велике це лихо? І яка вина наша, й який то наш гріх, яким ми прогрішілися Господу, Богові нашому?“ **11** І відкажеш до них: За те, що Мене батьки ваші покинули, — каже Господь, — і пішли за іншими богами і служили їм та поклонялися їм, а Мене полишили й Закона Мого не виконували! **12** А ви робите гірше від ваших батьків, і кожен із вас ось їде за упертістю лютого серця свого, щоб Мені не служити, **13** Тому викину вас з цього Краю до краю, якого не знали ні ви, ані ваші батьки. І будете там богам іншим служити удень та вночі, бо не дам Я вам милости. **14** Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю єгипетського“, **15** а тільки: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із північного краю, і зо всіх тих країв, куди був розігнав їх“. Та Я їх верну на їхню землю, яку Я був дав батькам їхнім. **16** Оце Я пошлю по численних рибалок, — говорить Господь, — і виловлять їх, немов рибу, а потому пошлю по численних мисливців, і повиловляють їх з усіх гір, і з усякого взгір'я, і зо скельних розщилин. **17** Бо очі Мої — на всі їхні дорбги: вони не сховалися з-перед Мого лица, і з-перед ока Мого не закрилася їхня провинна. **18** І найперше Я їм надолужу подвійно за їхню провину й за гріх їхній, за те, що трупом обриджень своїх збезчестили Край Мій, а їхні гідоти спадок Мій переповнили. **19** О Господи, сило моя та твердіне моя, і захисте мій в день неволи! Поприходять до тебе народи від кінців землі та й промовляють: Одідичили наші батьки лиш неправду й марноту, пожитку ж від них не було. **20** Чи зробить людина для себе богів,

а вони не богі? **21** Тому то ось Я учиню, що пізнають цим разом вони, учиню, що пізнають вони Мою руку та силу Мою, і пізнають, що Ймення Моє — це Господь!

17 Гріх Юдин написаний рільцем залізним, діамантовим вістрям він віритий на таблиці їхнього серця, і на рогах жертівників їхніх. **2** Як про синів своїх, так пам'ятають про жертівники свої та своїх Ашер при зеленому дереві, на високих підгірках, **3** про гору на полі. Багатство твоє й твої скарби на здобич віддам, пагірки жертівні твої — за гріх по всіляких границях твоїх. **4** І опустиш ти руку свою спадку свого, що Я дав був тобі. І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалили ви в гніві Моїм, й аж навки палатиме він! **5** Так говорить Господь: Проклятий той муж, що надію кладє на людину, і робить раменом своїм слабу плоть, а від Господа серце його відступає! **6** І він буде, як голий той кущ у степу, і не побачить, щоб добре прийшло, і він пробуватиме в краї сухому в пустині, у краї солоному та незамішканому. **7** Благословенний той муж, що покладається на Господа, що Господь — то надія його! **8** І він буде, як дерево те, над водою посажене, що над потоком пускає коріння своє, і не боїться, як прийде спекота, — і його листя зелене, і в році посухи не буде журитись, і не перестане приносити плід! **9** Людське серце найлукавіше над все та невігійне, хто пізнає його? **10** Я Господь, що досліджує серце, що випробовує нірки, щоб кожному дати згідно з путтю його, за плодом учинків його. **11** Куропатва висиджує яйця, яких не принісла, — це той, хто багатство набув, та неправдою: він покине його в половині днів своїх, і стане безумним при своєму кінці. **12** Трон слави, високий від віку, — це місце нашої святині! **13** Надіє Ізраїлева, Господи, — посоромлені будуть усі, хто Тебе залишає! Ті, що Мене покидають, на піску будуть списані, бо вони покинули Господа, джерело живої води. **14** Уздоров мене, Господи, і буду вздоровлений я, спаси Ти мене, і я буду спасений, — бо Ти слава моя! **15** Ось вони мені кажуть: „Де слово Господнє? Нехай воно прийде!“ **16** А я не відтягавсь бути пастирем в Тебе, не жадав злого дня, Ти це знаєш, — що виходило з уст моїх, те перед лицем Твоїм вийшло. **17** Не будь Ти для мене страхіттям, — на день зла Ти мое пристановище! **18** Бодай посоромились ті, хто мене переслідує, а я щоб не був посоромлений, нехай побентежені будуть вони, а я хай не буду збентежений, день

злого на них наведи та зламай їх подвійним зламанням! **19** Так промовив до мене Господь: Іди, і станеш у брамі синів народу, що юдські царі входять нею та нею виходять, та по всіх брамах Єрусалиму. **20** І скажеш до них: Послухайте слова Господнього, царі юдські й уся Юдеє, та всі мешканці Єрусалиму, що входите брамами тими. **21** Так говорить Господь: Стережіться за душі свої, і не носіть тягару за суботнього дня, і не носіть його брамами Єрусалиму. **22** І не носіть тягару з домів ваших суботнього дня, і жодної праці робити не будете, і день суботній освятите, як Я вашим батькам наказав був! **23** Та вони не послушались, й вуха свого не схилили, і вчинили себе тугошійми, щоб не слухатися та не брати навчання. **24** І буде, якщо Мене справді ви будете слухатись, — каже Господь, — щоб тягару не носити в брами міста цього за суботнього дня, і щоб освятити день суботній, і щоб жодної праці в цей день не робити, — **25** то ходитимуть брамами міста цього царі та князі, що будуть сидіти на троні Давидовім, що їздити будуть колесницями й кіньми, вони й їхні правителі, юдеї та мешканці Єрусалиму, і це місто стоятиме вічно! **26** І будуть приходити з Юдиних міст та з околиць Єрусалиму, і з краю Веніяминового, і з рівнини, і з гір, і з півдня, і цілопалення й жертви приносити будуть, та жертву хлібну, і ладан, і будуть приносити жертву подяки до дому Господнього. **27** А якщо ви Мене не послухаєтесь, щоб святити день суботній і щоб тягару не носити, і щоб брамами Єрусалиму суботнього дня не ходити, то огонь підпалю в їхніх брамах, і він поїсть єрусалимські палати, — і не погасне!

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Устань, і зійди до дому ганчаря, і там почуєш слова Мої“. **3** І зійшов я до дому ганчаря, аж ось він робить працю на кружалі. **4** І в руках ганчаря попсулась посудина, яку він із глини робив. І він знову зробив з неї іншу посудину, як сподобалося ганчареві зробити. **5** І було мені слово Господнє, говорячи: **6** „Чи не міг би зробити й Я вам, як ганчар цей, о доме Ізраїлів? каже Господь. Ось як глина в руці ганчаря, так в руці Моїй, доме Ізраїля, й ви! **7** Я часом кажу про народ та про царство, щоб вирвати його, і щоб розбити та вигубити, **8** та коли цей народ, що про нього казав Я, повернеться від свого зла, то пожалую Я щодо того зла, яке думав чинити йому. **9** А часом кажу про народ та про царство, щоб його збудувати та щоб посадити, **10** та як він зробить зле в Моїх очах, щоб не слухатися Мого голосу, то пожалую щодо того добра, про яке говорив, що вчиню Я

його. **11** А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Ось готую лихе проти вас, і задумую задум на вас, — верніться ж ви кожен з дороги своєї лихобі, і поліпшіть дорогі свої й свої вчинки! **12** Та вони відказали: „Пропало! бо ми будемо ходити за своїми думками, і кожен робитиме згідно з упертістю серця свого.“ **13** Тому так промовляє Господь: Поспитайте но ви між народами, — чи хто чув, як оце? Страшну річ учинила та діва Ізраїлева! **14** Хіба сніг Лівану зійде зо скелі на полі? Чи висохнуть води чужі та холодні, текучі? **15** Бо про Мене забув Мій народ: вони кадять марноти, а та робить їм так, що вони на дорогах своїх спотикаються, на давніх путях, щоб ходити стежками, по дорозі невбитій, **16** щоб свій Край учинити страхіттям, посміхвищем вічним. Кожен, хто буде проходити ним, оstownпїє та буде хитати головою своєю. **17** Мов вітер зо сходу, розвію Я їх перед ворогом; потїлицю, а не обличчя Я їм покажу у день їхнього гора!“ **18** І сказали вони: „Ходїть, і обміркуємо заміри на Єремію, бо не згинув Закон у священика, і рада в премудрого, а слово в пророка. Ходїть, і удармо його язиком його власним, і не зважаймо на жодні слова його!“ **19** Послухай мене, о мій Господи, і почуй голос моїх супротивників! **20** Хіба замість доброго злим надолужено буде? Бо яму копають вони для моєї душі. Згадай же, що перед обличчям Твоїм я стояв, щоб добре про них говорити, щоб гнів Твій від них відвернути! **21** Тому їхніх синів віддай голодові, і міццю меча викинь їх з Краю, і бодай жінки їхні дітей погубили та вдовами стали, а їхні чоловіки хай смертю повбивані будуть, юнакі їхні хай будуть побиті мечем на війні! **22** Нехай чується крик з їхніх домів, — бо орду Ти зненачька спровадиш на них, — бо яму копали вони, щоб схопити мене, і для ніг моїх пастки поставили. **23** А Ти, Господи, знаєш увесь їхній замір на мене на смерть, — не прости їм провин, а гріха їхнього із-перед обличчя Свого не зітри, і хай перед Тобою спіткнуться вони, — зроби поміж ними оце під час гніву Свого!

19 Господь сказав так: „Іди, і купиш баньку в ганчаря, і візьми собі з старших народу та з старших священиків. **2** І вийдеш до долини Бен-Гіннома, що при вході до Череп'яної брами, і будеш там оголошувати ті слова, що до тебе Я їх говоритиму. **3** І скажеш: Послухайте слова Господнього, царі Юди та мешканці Єрусалиму! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зло наведу на це місце, так що всякому, хто почує про нього, задзвенить в його вухах! **4** Це за те, що вони залишили Мене, і вчинили

чужим оце місце, і кадили у ньому для інших богів, що не знали їх ані вони, ні батьки їхні, ані юдейські царі, і кров'ю невинних наповнили місце оце, **5** і пагірки побудували Ваалові, щоб палити дітей своїх на огні цілопалення для Ваала, чогось не велів Я і не говорив, і що на серце Мені не приходило! **6** Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже зватися місце це „Тófет“ і „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина Убивства“. **7** І знищу на місці цьому раду Юдину та Єрусалиму, і впадуть від меча перед їхніми ворогами та від руки тих, хто шукає їхньої душі, і дам падло їхне на стерво для птаства небесного та для земної звірини. **8** І вчиню оце місце страхіттям і посміхом, — кожен, хто буде проходити ним, оstownпїє й засвище, побачивши всі його врази. **9** І вчиню, що вони будуть їсти тіло синів своїх й тіло дочок своїх, і тіло один одного їсти вони будуть в облозі та в утискові, яким будуть тїснити їх вороги їхні та ті, хто буде шукати їхню душу. **10** І розбі'єш баньку на очах тих людей, що ходять з тобою, **11** та й скажеш до них: Так говорить Господь Саваот: Отак розбі'ю Я народ цей та місто оце, як розбивається посуд ганчарський, що не може вже бути направленим, — і будуть ховати у Тófеті через брак місця на погреб. **12** Так зроблю цьому місцю, говорить Господь, та мешканцям його, щоб зробити це місто, як Тófет. **13** І стануть домі Єрусалиму та домі царів Юди, як місце те Тófет, — нечисті усі ті домі, що кадили на їхніх дахах усім небесним світілам, та лили жертви литі для інших богів! **14** І прийшов Єремія з Тófету, куди посилав його Господь пророкувати, і став у дворі Господнього дому, і сказав до всього народу: **15** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось спроваджу до міста цього та до всіх його міст усе те лихо, що Я говорив був на нього, бо вчинили вони свою шию твердою, щоб не слухатися Моїх слів!

20 І почув Пашхур, — Іммерів син, священик, що був старшим наглядачем, начальник Господнього дому, — Єремію, що пророкував ці слова. **2** І Пашхур набив пророка Єремію, і посадив його у в'язницю, що була в горішній брамі Веніяминовій, що в Господньому домі. **3** І сталося наступного дня, і вивів Пашхур Єремію з в'язниці, а Єремія промовив до нього: Не Пашхур Господь дав ім'я тобі, а тільки Магор-Миссаві. **4** Бо так промовляє Господь: Ось Я зроблю тебе жахом для тебе самого та для всіх твоїх приятелів, і вони попадають від меча ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і

він нажене їх до Вавилону, і позабиває їх мечем. **5** І дам увесь скарб цього міста та ввесь його здобуток, і всю коштовність його, та всі скарби юдських царів, — усе це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і візьмуть їх та й відведуть їх до Вавилону. **6** А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого підете до полону. І прийдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похований ти та всі твої приятелі, яким ти неправдиво пророкував. **7** Намовляв мене, Господи, — і був я намовлений, Ти взяв міцно мене — й перемі! Я став цілий день посміховищем, кожен глузує із мене. **8** Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: „Гвалт!“ та „Грабїж!“ і так сталося слово Господнє мені цілий день за ганьбу й посміховище. **9** І я був сказав: Не буду Його споминати, і не буду вже Йменням Його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той палючий, замкнений у кістках моїх, — і я змучивсь тримати його й більш не міжу! **10** Бо чув я обмову численних, — ось острах навколо: Розкажіть, — донесемо на нього! Кожен муж, який в мирі зо мною, чатуге мого упадку та каже: „Може буде обманим — і перемаємо його, і помстимося над ним!“ **11** Та зо мною Господь, як потужний силач, тому ті, хто женеться за мною, спіткнуться та не переможуть! Будуть сильно вони посоромлені, бо робили без розуму, — вічний сором їм буде, який не забудеться! **12** А Господь Саваот випробує праведного, бачить нірки та серце. Хай над ними побачу я помсту Твою, бо Тобі я відкрив свою справу! **13** Співайте пісні Господеві, усі хвалить Господа, бо спасає Він душу убогого від руки лиходіїв! **14** Проклятий той день, коли я народився, день, коли породила мене моя мати, хай благословенний не буде! **15** Проклятий той муж, який сповістив мого батька, говорячи: „Народилось тобі дитя-хлбпець“, а тим справді потішив його! **16** І бодай стався муж той, немов ті міста, що Господь зруйнував й не пожалував їх, і нехай чує крик він уранці, а лемент військовий у часі полудня, **17** за те, що в утробі мене не забив, — і тоді була б стала мені моя мати за гріб мій, а утроба її вагітною навіки була б! **18** Чогó то з утроби я вийшов, щоб бачити клбпїт й скорбóту, і нащо кінчаються в соромі ці мої дні?

21 Слово, що було до Єремїї від Господа, коли цар Седекїя послав був до нього Пашхура, сина Малкіїїного, та священника Цефанїю, сина Маасеїного, говорячи: **2** „Звернися за нас до Господа, бо Навуходонóсор, цар вавилонський, воює проти нас. Може Господь зробить з нами за всіма Своїми чóдами, і той відійде від нас!“ **3** І сказав Єремїя до них: „Так скажіть до Седекїї: **4** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад

оберну́ військові знаряддя, що в вашій руці, що ви воюєте ними поза муром з вавилонським царем та з халдеями, які облягають вас, і позбираю їх до середини цього міста. **5** І буду Я воювати з вами рукою витягнуеною та сильним раменом, і в гніві, і в лóті, і в великому пересердї! **6** І вражу́ мешканців цього міста, і чоловіка, і худобу, — від великої морови́ці повмирають вони! **7** А потому — говорить Господь — Я віддам Седекїю, Юдиного царя, і його рабів, і наро́д, і врятованих у цьому місті від морови́ці, від меча та від голоду в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, та в руку ворогів їхніх, що шукають їхньої душі, і він ударить їх вістрям меча, — не змилюється над ними й не змило́сérдиться, і не матиме любови! **8** А цьому наро́дові скажеш: Так говорить Господь: Ось Я даю перед вами дорогу життя й дорогу смерти. **9** Хто сидітиме в цьому місті, той помре від мечá, і від голоду та від морови́ці; а той, хто перейде і прийде до халдеїв, що вас облягають, буде жити, і стане йому душа його за здóбич. **10** Бо Я оберну́в лице Своє на це місто на зле, а не на добре, — говорить Господь, — воно буде да́не в руку царя вавилонського, а він спалить його огнем! **11** А домові царя Юди скажи так: Послухайте слóва Господнього: **12** Доме Давидів, отак промовляє Господь: Судіть вранці суд і рятуйте грабóваного від руки пересл́дника, щоб не виїшла, немов той огонь, Моя лють, — і вона запалає за зло ваших учинків, і не буде кому погасіти! **13** Ось Я проти тебе, мешканко долини, о скéле рівнини, — говорить Господь, — на вас, що говорите: „Хто прийде на нас і хто ввійде в помешкання наші?“ **14** Бо Я покараю вас згідно із плóдом ваших учинків, — говорить Господь, — і огонь запалю в його лісі, і він пожере всі довкілля його!

22 Так говорить Господь: Зійди в дім Юдиного царя, і будеш казати там оце слово, **2** та й промовиш: Послухай Господнього слова, о царю юдейський, що сидиш на Давидовім троні, ти й раби твої та наро́д твій, що входить в бра́ми оці. **3** Так говорить Господь: Чиніть правосóддя та правду, і рятуйте грабóваного від руки гно́бителя, чужинця ж, сироту та вдову́ не гно́біть, не грабóуйте, і крові невинної не проливайте на місці цьому! **4** Бо коли оце слово наспра́вді ви віконаєте, то ходитимуть бра́мами дому оц́бого царі, що будуть сидіти на троні Давида, що їздити будуть колесні́цями й кіньми, він і раб його та наро́д його. **5** А якщо не послухаєтесь оцих слів, то клянуся Собою — говорить Господь: руїною ста́неться дім цей! **6** Бо так промовляє Господь про дім

царя Юди: Ти для Мене Гілеад, щит Лівану, та поправді кажу Я, — тебе оберну на пустиню, на міста незаселені! 7 І приготую на тебе отих, що руйнують людину та зброю її, і вони твої кедри добірні зітнуть і їх повкидають в огні! 8 І люди численні ходитимуть містом оцим і будуть казати один до одного: Зажо Господь зробив так цьому місту великому? 9 І відкажуть: За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога Свого, і вклонялися іншим богам, і служили їм. 10 Не плачте за вмерлим, і не жалкуйте за ним, — але плакати — плачте за тим, хто відходить в полон, бо вже не повернеться, і не побачить землі, де він народився. 11 Бо так промовляє Господь до Шаллума, сина Йосііного, царя Юдиного, що царював замість Йосії, свого батька, що вийшов із місця цього: Він сюди вже не вернеться! 12 Бо помре він у місці, куди його полонили, Краю ж цього не побачить уже. 13 Горе тому, хто несправедливістю дім свій будує, а верхні кімнати — безправ'ям, хто каже своєму ближньому працювати даремно, і платні його йому не дає, 14 що говорить: Збудую собі дім великий, і верхні кімнати широкі! І вікна собі повірбубе, й криє кедріною, і малює червоною фарбою. 15 Чи ти зацарюєш тому, що в кедрах ти мешкаєш? Чи ж твій батько не їв та не пив? І коли правосуддя та правду чинив він, тоді було добре йому, — 16 він розсуджував справу нужденного й бідного, й тоді добре було! Чи не це — Мене знати? говорить Господь. 17 Хіба твої очі та серце твоє не обернені тільки на користь свою, та щоб проливати кров невинну, і щоб гніт та насилля чинити? 18 Тому так промовляє Господь про Єгоакіма, Йосііного сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мій брате! й „О сестро! Не будуть за ним голосити: „О пане! й „О величносте його!“ 19 Поховають його, немов того осла, волóчачи та викидаючи геть за брами Єрусалиму. 20 Зійди на Ліван та й кричи, і в Башані свій голос подай, і кричи з Аваріму, бо понижені всі твої друзі. 21 Говорив Я тобі в час гаразду твого, але ти казала: „Не слухатиму!“ Це дорога твоя від юнацтва твого, бо не слухалась ти Мого голосу. 22 Усіх твоїх пастирів бура розкидає, а коханці твої підуть до полону, — справді, тоді посоромлена та побентежена будеш за все своє зло! 23 О ти, що сидиш на Лівані, що кублишся в кедрах, — як ти будеш стогнати, як болі й дрижання на тебе спадуть, мов на ту породіллю! 24 Як живий Я, — говорить Господь, — коли б був Конія, син Єгоакимів, цар Юдин, печаткою-перснем на правій руці Моїй, — справді Я й звідти тебе зірву! 25 І дам Я тебе в руку тих, хто шукає

твоеї душі, і в руку тих, що боїшся ти їх, і в руку Навуходоносор, царя вавилонського, і в руку халдєїв. 26 І кину тебе й твою матір, яка породила тебе, до іншого краю, де ви не зродились, — і там — ви помирáєте! 27 А до Краю, куди вони прагнуть душею своєю вернутись, — туди не повернеться! 28 Чи муж цей, Конія, — це глиняний посуд, погóрджений та розпорóшений? Хіба він посудина та непотрібна? Чом відкинені він та насіння його, та й закинені в землю, якої не знають? 29 О Краю, мій Краю, о Краю, — послухай Господнього слова: 30 Так говорить Господь: Запишіть людину оцю са́мтально, мужем, якому не буде щастітись у днях його, бо нікому з насіння його не пощастітись сидіти на троні Давидовім та панувати ще в Юді!

23 Горе пастирям тим, що розгублюють та розганяють отáру Мого пасовіська, говорить Господь! 2 Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про пастирів тих, що пасуть Мій наро́д: Ви отáру Мою розпорóшили й їх розігна́ли, та не наглядали за ними. Ось тому покараю Я вас за лихі ваші вчинки, говорить Господь! 3 А Я позбираю останок отáри Своєї зо всіх тих країв, куди Я їх повиганя́в був, і їх поверну́ на пасовіська їхні, і вони порозплóджуються та розмно́жаться. 4 І над ними поставлю Я пастирів тих, які па́стимуть їх, і не будуть боятись вже й не злякаються, і не будуть загублені, каже Господь! 5 Ось дні наступають, — говорить Господь, — і поставлю Давидові праведну Па́рость, і Цар зацарю́є, і буде Він мудрий, — і правосуддя та правду в Краю запрова́дить. 6 За днів Його Юда спасе́ться, Ізраїль же буде безпечний. А це Його Імє́ння, яким Його кликати будуть: „Господь — праведність наша“. 7 Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю єгипетського“, 8 а тільки: „Як живий Господь, що вивів і ви́провадив насіння дому Ізраїлевого з північного краю, і зо всіх тих країв, куди їх був повиганя́в!“ І ося́дуть вони на своїй землі. 9 Про пророків. Розривається серце моє в моїм нутрі, тріпочуть всі ко́сті мої, я став, як п'яний, як той муж, що по ньому вино перейшло, через Господа й ради святих Його слів, 10 Бо земля перелю́бниками стала по́вна, бо через прокля́ття потра́пила в жалóбу земля, повисиха́ли в степа́х пасовіська, бо стався лихим їхній біг, їхня сила — це кривда. 11 Бо й пророк та священник гріша́ть, — їхнє зло Я знайшов теж у домі своїм, говорить Господь. 12 Тому буде для них їхня доро́га, мов скóвзавка в

тёмряві, вони будуть попхнені й впадуть через неї, бо зло Я спроваджу на них року навіщення їх, говорить Господь. **13** А в тих самарійських пророків Я бачив безглуздя, — вони пророкували Ваалом собі, і вчинили блудячим народ Мій, Ізраїля! **14** А в єрусалимських пророків Я бачив гідоту: перелюбство й ходіння в неправді, і руки злочинців зміцніли вони, щоб ніхто з свого зла не вернувся. Всі вони Мені стали, немов той Содом, а мешканці його, як Гомора. **15** Тому так промовляє Господь Саваот про пророків очих: Ось Я їх полином нагодую, і водою отруйною їх напою, бо від єрусалимських пророків безбожність пішла для всієї землі! **16** Так говорить Господь Саваот: Не слухайте слів цих пророків, що вам пророкують, — вони роблять безглуздими вас, вислблюють приви́ди серця свого, а не слово з уст Господніх. **17** Вони справді говорять до тих, що Мене ображають: „Господь говорив: Мир вам буде!“ А кожному, хто ходить в упёртості серця свого, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“ **18** А хто ж то стояв на таємній Господній нараді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислухався й почув? **19** Ось буря Господня, як лютість, виходить, а вихор крутливий на голову несправедливих впадє. **20** Гнів Господній не вернеться, поки не зробить, і поки не виконає Він замірів серця Свого; наприкінці днів зрозумієте добре все це! **21** Цих пророків Я не посилав, — вони побігли самі, Я їм не говорив, — та вони пророкують. **22** А якби в Моїй раді таємній стояли вони, то вони об'являли б народові Моему слова Мої, і їх відвертали б від їхньої злої дороги, та від зла їхніх учинків. **23** Чи Я Бог тільки зблизька, — говорить Господь, — а не Бог і здалека? **24** Якщо заховаєтся хто у криївках, то Я не побачу Його? говорить Господь. Чи Я неба й землі не наповнюю? каже Господь. **25** Я чув, що говорять пророки, що Йменням Моїм пророкують неправду й говорять: „Мені снилося, снилось мені!“ **26** Як довго це буде у серці пророків, які пророкують неправду, та пророкують оману свого серця? **27** Вони замишляють зробити, щоб народ Мій забув Мое Ймення, їхніми снами, які один одному розповідають, як через Ваала забули були їхні батьки Мое Ймення. **28** Той пророк, що йому снився сон, нехай розповідає про сон, а з яким Мое слово, хай каже про слово правдиве Мое, — що соломі до збіжжя? говорить Господь. **29** Хіба слово Мое не таке, як огонь, — говорить Господь, — і як мólот, що скелю розлупує? **30** Тому то ось Я на пророків, — говорить Господь, — що слова Мої крадуть один від одного. **31** Ось Я на пророків, —

говорить Господь, — що вживають свого язика, але кажуть: Це мова Господня! **32** Оце Я на тих, що сні неправдиві звіщають, — говорить Господь, — вони розповідають про них та впроваджують в блуд Мій народ своєю неправдою й глумом своїм, хоч Я не посилав їх і їм не наказував, і вони допомгті — не поможуть народові цьому, говорить Господь. **33** А коли запитає тебе цей народ, чи пророк, чи священник, говорячи: „Яке то Господнє пророцтво?“ то скажеш до них: „Ви тягáр, — і Я вас поскидаю“, говорить Господь. **34** А пророка й священника та той народ, який скаже: „Господній тягáр“, — то Я мужа того й його дiм покараю! **35** Отак скажете ви один одному й кожен до брата свого: „Що Господь відповів“, й „що Господь говорив?“ **36** А про „Господній тягáр“ не гадуйте більш, бо кожному слово його стане за тягáра, і ви перекрутили б слова Бога Живого, Господа Саваота, нашого Бога. **37** Так пророкові скажеш: „Що Господь тобі відповів“, і „Що Господь говорив?“ **38** Якщо ж будете ви говорити: „Господній тягáр“, тому так промовляє Господь: За те, що ви кажете слово оце: „Господній тягáр“, хоч Я посилав до вас, кажучи: Не говоріте „Господній тягáр“, **39** тому конче Я вас підйму, немów тягáра, та й викину вас і те місто, що дав був Я вам та вашим батькам, від Свого лица. **40** І дам Я на вас сором вічний та вічну ганьбу, що не буде забута!

24 Господь показав мені, і ось два коші фіг стояли перед храмом Господнім, потому, як Навуходонóсор, цар вавилонський, вигнав Схонію, Єгякимового сина, царя Юдиного, та правителів Юдських, і майстра, і слóсаря з Єрусалиму, та й привів їх до Вавилону. **2** Один кіш — фіги дуже добрі, як фіги першого врожаю, а один кіш — фіги дуже злі, яких не їдять через їхню непридатність. **3** І промовив до мене Господь: Щó ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Фіги. Фіги добрі — дуже добрі, а злі — дуже злі, яких не їдять через їхню непридатність. **4** І булó мені слово Господнє, говóрячи: **5** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Як фіги ці добрі, так оберну Я на добре вигнáнців Юдиних, яких Я послав із цього місця до краю халдейського. **6** І зверну Я Своє око на них на добро, і поверну їх до цього краю, і збудую їх, а не розіб'ю, і засаджу їх, а не вірву. **7** І дам Я їм серце пізнати Мене, що Я — Господь. І вони Мені будуть наро́дом, а Я буду їм Богом, бо вони навернуться до Мене всім серцем своїм! **8** А як фіги ті злі, яких не їдять через їхню непридатність, то так говорить Господь: За такого Я дам Седекію, царя Юдиного, і його правителів та рещту Єрусалиму, що залишилися в цьому краї та що сидять у краї єгипетському.

9 І дам їх за острах, на зло для всіх царств землі, на ганьбу та за притчу, на глум та на прокляття в усіх тих місцях, куди вижену їх. 10 І пошлю на них меча, і голод та моровицю, аж поки не вигублені будуть на землі, яку Я був дав їм та їхнім батькам!”

25 Слово, що було до Єремії про весь народ Юдин за четвертого року Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного — це перший рік Навуходонсора, царя вавилонського, 2 що його сказав пророк Єремія про весь Юдин народ та до всіх мешканців Єрусалиму, говорячи: 3 „Від тринадцятого року Йосії, Амонового сина, царя Юдиного, і аж до цього дня, це вже двадцять і три роки, було слово Господнє до мене. І говорив я до вас, говорячи пильно, та не слухали ви. 4 І посилав Господь до вас усіх Своїх рабів пророків, рано та пізно, та не слухали ви, і не нахилили свого уха, щоб послухати. 5 А вони говорили: Верніться кожен до своєї злої дороги та до зла ваших учинків, і сидіть на тій землі, яку Господь дав вам та вашим батькам відвіку й аж навіки. 6 І не ходіть за іншими богами, щоб служити їм та щоб вклонятися їм, і не гнівіть Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню вам лихого. 7 Та ви не прислухалися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гнівити Мене чином рук своїх, на зло собі. 8 Тому так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухалися слів Моїх, 9 ось Я пошлю й позбираю всі північні роди, — говорить Господь, — пошлю до Навуходонсора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу їх на край цей, і на мешканців його та на всіх цих народів навколо, і вчиню їх закляттям, і оберну їх на страхіття, і на посміховище, і на вічні руїни. 10 І Я вигублю в них голос радісний та голос веселий, голос молодого та голос молодой, гуркіт жорен та світло світильника... 11 І стане цей край руїною, спустошенням, а ці народи будуть служити вавилонському цареві сімдесят літ! 12 І станеться, як сповніться сімдесят літ, покараю Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провину, та халдейський край, — й оберну його на вічне спустошення. 13 І спроваджу на цей край всі Мої слова, що Я говорив був проти нього, усе, що написано в цій книзі, що пророкував Єремія про всі народи. 14 Бо їх поневолють численні народи та великі царі, і Я надолужу їм за їхнім чином та за ділом їхніх рук. 15 Бо так промовляє до мене Господь, Бог Ізраїлів: Візьми з Моєї руки келиха вина цього гніву, і напоїш ним усі народи, до яких посилаю тебе. 16 І будуть вони пити, і будуть хитатися, і втраять розум через меч, що Я посилаю між них...” 17 І взяв я келиха з Господньої руки, і

напоїв усі народи, до яких Господь висилав мене: 18 Єрусалим та міста Юди, і царів його та правителів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміховище та на прокляття, як цього дня, 19 фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та весь його народ, 20 і всю мішанину народів Єгипту, і всіх царів краю Уц, і всіх царів филистимського краю, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду, 21 Едома й Моава та синів Аммона, 22 і всіх царів Тиру, і всіх царів Сидону, і всіх царів островів, що на тому боці моря, 23 і Дедана, і Тему, і Буза, і всіх, що волосся довкола стрижуть, 24 і всіх царів Арабії, і всіх царів мішаних народів, що пробувають у пустині, 25 і всіх царів Зімірі, і всіх царів Еламу, і всіх царів Мідії, 26 і всіх царів півночі, близьких та далеких один від одного, і всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешаху буде пити по них. 27 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Пийте й впивайтесь, і вимітуєте, і падайте та не вставайте перед мечем, що Я посилаю між вас. 28 І буде, коли не захочуть вони взяти келиха з твоєї руки на пиття, то промовиш до них: Так говорить Господь Саваот: Конче будете пити! 29 Бо ось у місті, що там було кликане ймення Моє, починаю чинити лихе, а чи ви не покарані будете? Покарані будете, бо Я кличу меча на всіх мешканців краю, говорить Господь Саваот! 30 А ти пророкувати їм будеш усі ці слова, й до них скажеш: Господь загримить з височини, і з мешкання святого Свого Свій голос подасть! Загримить на оселю Свою, кликне Він, мов чавильники ті винограду, відповість усім мешканцям земним! 31 Дійде гомін до краю землі, бо в Господа прія із народами, — Він буде судити кожне тіло і несправедливих віддасть їхньому мечеві, — говорить Господь. 32 Так говорить Господь Саваот: Ось лихо виходить від люду до люду, і буря велика пробудиться з кінців землі, — 33 і будуть побиті від Господа в день той лежати від краю землі й аж до краю землі: не будуть оплакувані, і не будуть позбирані, і не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! 34 Ридайте, о пастирі, та голосіть, і валяйтесь у попелі, проводирі ви отари, бо виповнилися ваші дні для зарізу, і вас розпорощу, і впадете, немов дорогога та посудина! 35 І не матимуть пастирі захисту, а проводирі череді — утікання. 36 І чути крик пастирів, і лемент тих поводирів череді, бо спустошить Господь їхню череду, 37 і попустошені мирні пасовиська через палання Господнього гніву... 38 Він покинув, як лев свою пущу, бо стався

страхінттям їхній край через меча гнобителя, і через запал гніву Його“.

26 На початку царювання Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного, було оце слово від Господа, кажучи: **2** „Так говорить Господь: Стань на підвір'ї Господнього дому, і будеш говорити всім Юдиним містам, що приходять на поклін до Господнього дому, усі ті слова, що Я наказав був тобі, щоб до них говорити, — не вбав ані слова. **3** Може почують вони, і вернуться кожен до своєї злої дороги, й Я пожалую щодо зла, яке думаю вчинити їм через злі їхні вчинки! **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Якщо ви не будете прислухуватися до Мене, щоб ходити за Законом Моїм, якого Я дав вам, **5** щоб прислухуватися до слів Моїх рабів пророків, яких Я посилав до вас рано та пізно, та не слухали ви, **6** то вчиніть з оцим домом, як з Шіло, а місто це дам на прокляття для всіх народів землі“. **7** І чули священники, і пророки, і весь народ Єремію, що говорив ці слова в Господньому домі. **8** І сталося, як Єремія закінчив говорити все, що наказав був Господь сказати до всього народу, то схопили його священники, і пророки, і весь народ, говорячи: „Ти конче помреш! **9** Навщо пророкував ти Господнім Ім'ям, кажучи: Як Шіло, буде дім цей, а місто це буде зруйноване, так що не буде в ньому мешканця?“ І зібрався весь народ проти Єремії в Господньому домі. **10** І почули ці слова Юдині князі, і відійшли з царського дому до дому Господнього, і сіли при вході до нової Господньої брами. **11** І сказали священники та пророки до князів та до всього народу, говорячи: „Присуд смерті цьому чоловікові, бо він пророкував проти цього міста, як ви чули своїми вухами!“ **12** І сказав Єремія до всіх князів і до всього народу, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті слова, що ви чули. **13** А тепер поліпшіть ваші дороги та ваші чини, і слухайтеся голосу Господа, вашого Бога, то пожалує Господь щодо зла, яке говорив був на вас. **14** А я — ось я в вашій руці: робіть мені як добре, і як правдиве в ваших очах! **15** Тільки справді пізнаєте ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровадите на себе й на це місто та на мешканців його, бо Господь справді послав мене до вас говорити в ваші вуха всі ці слова.“ **16** І сказали князі та весь народ до священників та до пророків: „Цей чоловік не підлягає присуду смерті, бо він говорив до нас Ім'ям Господа, нашого Бога!“ **17** І встали люди з старших краю, і сказали до всього збору народу, говорячи: **18** „Міхей з Мораші пророкував за днів Єзекії, царя Юдиного, і сказав до всього

юдейського народу, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Сіон, як те поле, забраний буде, а Єрусалим за румовища стане, а гора цього храму — підгірками лісу. **19** Чи справді забив його Єзекія, цар Юдин, та весь Юда? Чи ж він не побоявся Господа, і не злагодив Господнього лиця? І Господь пожалував щодо того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо таке велике зло на свої душі? **20** І також пророкував був Господнім Ім'ям один чоловік, Урійя, син Шемаї, з Кір'ят-Єаріму, і пророкував проти цього міста та проти цього краю всі ті слова, як Єремія. **21** І почув був слова його цар Єгояким, і всі лицарі його та всі князі; і шукав цар способу забити його. І почув це Урійя, і злякався, й утік, і прийшов до Єгипту. **22** І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Елнатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту. **23** І вони вівели Урійю з Єгипту, і привели його до царя Єгоякіма, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробів простих людей“. **24** Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку народу забити його.

27 На початку царювання Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Так сказав був до мене Господь: Зроби собі поворозки та ярма, і надінь їх на шию свою. **3** І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синів Аммону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послів, що приходять до Єрусалиму до Седекії, царя Юдиного. **4** І накажеш їм, щоб до своїх володарів говорили: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям: **5** Я вчинив землю й людину, і скотину, що на поверхні землі, Своєю силою великою та витягненим раменем Своїм, і дав її тому, хто сподобався в очах Моїх. **6** А тепер Я віддав усі ці землі в руку Навуходоносора, царя вавилонського, раба Мого, а також польову звірину дав Я йому, щоб служила йому. **7** Будуть служити всі народи йому та синові його, і синові сина його, аж поки не прийде час також його власному краї, — і поневолять його численні народи та великі царі. **8** І станеться, — той народ і те царство, що не будуть служити йому, Навуходоносорові, цареві вавилонському, і того, хто не дасть шиї своєї в ярмо вавилонського царя, — покараю Я народ цей мечем, і голодом, і заразою, — говорить Господь, аж поки не зроблю їм кінця рукою його! **9** А ви не прислухайтесь до ваших пророків, і до ваших ворожбитів, і до ваших сновідців, і до ваших знахарів, і до ваших чарівників, що говорять до вас, кажучи: „Не служіть вавилонському цареві!“

10 Бо вони пророкують вам неправду, щоб віддалити вас з вашої землі, — і Я вас віжену, і ви погинете. **11** А нарід, що вкладе свою шию в ярмо вавилонського царя й буде служити йому, — то залишу його на його землі, — говорить Господь, — і він буде її обробляти, і буде сидіти на ній. **12** І до Седекії, царя Юдиного, говорив Я згідно з усіма цими словами, кажучи: Вкладіть ваші шиї в ярмо вавилонського царя, і служіть йому та його наро́дові, і будете жити. **13** Пощо помрете ти та нарід твій від меча, голоду та морови́ці, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському цареві? **14** І не прислу́хуйтеся до слів пророків, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському цареві“, бо неправду вони вам пророкують. **15** Бо Я не посилав їх, — говорить Господь, — і вони пророкують неправду в Ім'я Моє, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам те пророкують! **16** А до священників та до всього цього наро́ду говорив я, кажучи: Так говорить Господь: Не прислу́хуйтеся до слів ваших пророків, що пророкують вам, кажучи: „Ось тепер незаба́ром вертається з Вавилону по́суд Господнього дому“, бо лжу вони пророкують. **17** Не прислу́хуйтеся до них, служіть цареві вавилонському, то будете жити, — на́що буде це місто руїною? **18** А якщо вони пророки, і якщо слово Господнє з ними, нехай же просять вони Господа Саваота, щоб не перейшов по́суд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону. **19** Бо так промовляє Господь Сава́т про стовпи, і про море, і про підста́ви, і про решту по́суду, позосталого в цьому місті, **20** що не забрав їх Навуходоно́сор, цар вавилонський, коли виганяв був в неволю Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, з Єрусалиму до Вавилону, та всіх шляхетних Юди та Єрусалиму. **21** Бо так промовляє Господь Сава́т, Бог Ізраїлів, про по́суд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму: **22** До Вавилону буде він спрова́джений, і там пробува́тиме аж до дня Моїх відвідин їх, — говорить Господь, — тоді випроваджу його, і верну́ його до цього місця“.

28 І сталося того року на початку царюва́ння Седекії, царя Юди, четвертого року, п'ятого місяця, сказав до мене Ананія, син Аззурів, пророк, що з Гів'ону, у Господньому домі, на оча́х священників та всього наро́ду, говорячи: **2** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Зламаю ярмо царя вавилонського! **3** За два роки ча́су Я верну́ до цього місця весь по́суд Господнього дому, що забрав був Навуходоно́сор, цар вавилонський, з цього місця, і спрова́див

його до Вавилону. **4** І Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, і всіх Юдиних вигна́нців, що прийшли до Вавилону, Я верну́ до цього місця, — говорить Господь, — бо зламаю ярмо царя вавилонського!“ **5** І говорив пророк Єремія до пророка Ананії на оча́х священників і на оча́х усього народу, що стояли в Господньому домі. **6** І сказав пророк Єремія: „Амінь! Нехай так зробить Господь, нехай вико́нає Господь слова́ твої, що ти пророкував про поворо́т по́суду Господнього дому та всього вигна́ння в неволю з Вавилону до цього місця. **7** Тільки послухай це слово, що я говорю в в́у́ха твої та в в́у́ха всього наро́ду: **8** Ти пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, пророкували про численні краї та про царства великі, про війни, і про голод та про морови́цю. **9** Пророк, що пророкує про мир, коли спра́вдиться слово пророче, — буде пізнаний цей пророк, що його справді послав Господь“. **10** І взяв пророк Ананія ярмо з шиї пророка Єремії, і поламав його. **11** І сказав Ананія на оча́х усього народу, говорячи: „Так говорить Господь: Отак поламаю ярмо Навуходоносора, царя вавилонського, за два роки ча́су, з шиї всіх наро́дів!“ І пішов пророк Єремія своєю дорогою. **12** І було слово Господнє до Єремії по то́му, як пророк Ананія поламав ярмо з шиї пророка Єремії, говорячи: **13** „Іди, і скажеш до Ананії, говорячи: Так говорить Господь: Ти поламав дерев'я́не ярмо, але Я зроблю́ замість нього ярмо залізне. **14** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих наро́дів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходоно́сорові, цареві вавилонському, — і вони бу́дуть служити йому, і навіть польову́ звірину́ віддам Я йому!“ **15** І сказав пророк Єремія до пророка Ананії: „Послухай же, Ананіє! Не посилав тебе Господь, але ти доводи́ш, що народ цей довіряє неправді. **16** Тому́ так промовляє Господь: Ось Я викида́ю тебе з поверхні землі, — цього року ти помреш, бо про відсту́пство від Господа говорив ти!“ **17** І помер пророк Ананія того року сьомого місяця.

29 А оце слова листа, якого пророк Єремія послав з Єрусалиму до зали́шку старших, і до святи́х, і до пророків, і до всього народу, що його вигнав Навуходоно́сор з Єрусалиму до Вавилону, в неволю, — **2** по виході царя Єхонії й матері царя та євнухів, князів Юди та Єрусалиму, і майстрів та слісарів Єрусалиму, — **3** через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкійіного, яких послав Седекія, цар Юди, до Навуходоно́сора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи: **4** „Так говорить Господь Сава́т, Бог Ізраїлів, до всього вигна́ння в неволю, що Я вигнав з Єрусалиму до Вавилону: **5**

Будуйте дома, — і осядьте, і засадіть садкі, — і споживайте їхній плід! **6** Поберіть жінók, — і зродіть синів та дочók, і візьміть для ваших синів жінók, а свої дочók віддайте людям, і нехай вони породять синів та дочók, і помножéться там, і не малійте! **7** І дайте про спókій міста, куди Я вас вигнав, і моліться за нього до Господа, бо в спókій його буде і ваш спókій. **8** Бо так промовляє Господь Саваót, Бог Ізраїлів: Нехай не звóдять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислухуйтеся до ваших снів, що вам сняться. **9** Бо лжу вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не посилав, говорить Господь. **10** Бо так промовляє Господь: По спóвненні семидесяти літ Вавилону Я до вас завітáю, і справджу Своє добре слово про вас, щоб вернути вас до цього місця. **11** Бо Я знаю ті думки, які думаю про вас, — говорить Господь, — думки спókю, а не на зло, щоб дати вам будóчність та надію. **12** І ви клікатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислуховуватися до вас. **13** І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем. **14** І Я дамся вам знайти Себе, — говорить Господь, — і верну вас, і зберу вас зо всіх наро́дів та зо всіх місць, куди Я вигнав був вас, — говорить Господь, — верну вас до того місця, звідки вас Я був вигнав. **15** Якщо ви кажете: Господь поставив нам пророків і в Вавилоні, **16** то так говорить Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до всього наро́ду, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигнáння: **17** Так говорить Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меча, голод та морови́цю, і дам їх, як обри́дливі фі́ги, яких не їдять через їхню непридатність. **18** І буду гнатися за ними мечéм, голодом та морови́цею, і дам їх на по́страх для всіх зéмних царств, на прокля́ття, і на остовпіння, і на посміхóвище, і на гáнбу серед усіх наро́дів, куди Я їх був повиганя́в, **19** за те, що не слухалися слів Моїх, — говорить Господь, — що посилав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пізно, та не слухали ви, говорить Господь. **20** А ви, все вигнáння, що послав Я з Єрусалиму до Вавилону, послушайте слова Господнього: **21** Так говорить Господь Саваót, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасеїного, що неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, і він повбиває їх на ваших очáх! **22** І візьметься від них прокля́ття для всього Юдиного вигнáння, що в Вавилоні, говорячи: Нехай учинить тебе Господь, як Седекію та як Ахава, яких вавилонський цар пік на огні, **23** за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перелюб

чинили з жінка́ми своїх ближніх, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чого Я не звелів їм, а Я відаю це, і Я свідок цьому, говорить Господь. **24** А до Шемаї нехеламітянина скажеш, говорячи: **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, ка́жучи: За те, що ти своїм ім'ям посилав листи до всього наро́ду, що в Єрусалимі, і до священика Цефанії, Маасеїного сина, і до всіх священиків, говорячи: **26** Господь тебе дав за священика замість священика Єгояди, щоб бути наглядачем у Господньому домі для кожного чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і даси його до в'язниці, а на шию кайдáни надінеш. **27** А тепер, чому ти не скартав Єремію з Анатоту, що вдає з себе пророка? **28** Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довге воно, вигнáння! Будуйте дома, — і осядьте, і засадіть садкі, — і споживайте їхній плід!“ **29** І священик Цефанія прочитав цього листа вголос пророкові Єремії. **30** І було слово Господнє до Єремії, говорячи: **31** „Пошли всьому вигнáнню, говорячи: Так говорить Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемая, хоч Я не посилав його, і зробив, щоб ви надіялись на неправду, **32** то́му так промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина Шемаю та насіння його: не буде в нього нікого, хто сидів би серед цього наро́ду, і не побачить він добра, яке Я зроблю́ для наро́ду Свого, говорить Господь, бо про відступство від Господа говорив він!“

30 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, ка́жучи: Напиши собі всі ті слова, що тобі говорив Я, до книги. **3** Бо приходять ось дні, — говорить Господь, — і Я верну́ народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і верну́ їх до Кра́ю, що їхнім батька́м Я був дав, і вони посяду́ть його. **4** А оце ті слова, що Господь говорив про Ізраїля й Юду: **5** Бо так промовляє Господь: Почули ми голос страху, переляку, й немає спókю. **6** Запитайте й побачте, чи родить мужчи́на? Чому ж це Я бачу, що в кожного мужа он ру́ки його — на стéгнах його, немов у породі́ллі, і всяке обличчя поблі́дло? **7** Ой горе, бо це день великий, — немає такого, як він! А це час недо́лі для Якова, та з нього він бу́де врято́ваний! **8** І буде в той день, — говорить Господь Саваót, — поламаю ярмо Я із ши́ї твоєї, а пу́та твої розірву́, — і не будуть чужі понево́лювати більше його! **9** І будуть служити вони тільки Господеві, Богові своєму, і цареві своєму Давидові, якого поставлю́ Я їм. **10** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — і не стра́шися, Ізраїлю, бо Я ось вряту́ю тебе із далекого кра́ю, і нащадків твоїх

— з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив, **11** бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб спасати тебе! Бо зроблю Я кінець всім народам, між якими тебе розпорішив, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, бо не полишу тебе непокараним! **12** Бо так промовляє Господь: Невилічальна поразка твоя, рана твоя невилічальна! **13** Немає того, хто б справу твою розсудив для твоєї болячки, нема в тебе ліків таких, щоб над раною м'ясо зросло! **14** Забули про тебе всі друзі твої, до тебе вони не звертаються, — бо ворожим ударом Я вразив тебе, жорстокою карою за численні провини твої, за те, що зміцніли гріхи твої. **15** Чого ти кричиш про поразку свою, про свій біль невилічальний? За численні твої беззаконства, за те, що зміцніли гріхи твої, Я зробив тобі це. **16** Тому всі, що тебе поїдають, поїджені будуть, а всі вороги твої — всі вони підуть в полон, і стануть здобиччю ті, хто тебе обдирає, а всіх, хто грабує тебе, на грабунок віддам! **17** Бо вірошу шкуру на рані тобі, і з пораз тебе вилікую, — говорить Господь, — бо „відкинута“ звано тебе, ти, Сіонська дочка, „якої ніхто не шукає“. **18** Так говорить Господь: Ось Я поверну з полону шатра Яковові, і змілюся над місцями його пробування, — і на пагірку своїм побудується місто, а палац осядеться на відповідному місці своїм. **19** І вийде подяка із них та голос радіючих, і Я їх помножу, — і не буде їх мало, і прославлю Я їх — і не будуть принижені! **20** І сини його стануть, як перше, а збір його буде міцний перед лицем Моїм, і Я покараю всіх тих, хто його переслідує! **21** І буде із нього Потужний його, і постане Володар його з-поміж нього, й Я набліжу його, — й Він підійде до Мене! Бо хто є такий, що наразить життя своє на небезпечу, щоб до Мене наблизитись? каже Господь. **22** І станете ви народом Мені, а Я буду вам Богом! **23** Ось буря Господня, лютість виходить, а вихор крутілий на голову безбожних упаде. **24** Не спиниться полум'я гніву Господнього, поки Свого не зробить, і поки не виконає замірів серця Свого, — ви наприкінці днів зрозумієте це!

31 Того часу, — говорить Господь, — для всіх родів Ізраїля стану Я Богом, вони ж Мені стануть народом! **2** Так говорить Господь: Знайшов милість в пустині народ, від меча врятований, Ізраїль іде на свій спочин. **3** Здалека Господь з'явився мені та й промовив: Я вічним коханням тебе покохав, тому милість тобі виявляю! **4** Ще буду тебе будувати — й збудована будеш, о діво Ізраїлева! Ти знов приоздобишся в

бубни свої, та й підеш у танок тих, хто бавиться, **5** на горах самарійських ще будеш садити виноградники, виноградарі будуть садити й споживати законно собі! **6** Настане бо день, коли кликати буде сторіжжа на Єфремових горах: Уставайте, та підемо ми на Сіон, до Господа, нашого Бога! **7** Бо так промовляє Господь: Співайте для Якова з радістю, та головою народів утішайтесь! Розгосоліть, вихваляйте й скажіть: Спаси, Господи, народ Свій, останок Ізраїлів! **8** Ось Я їх приведу із північного краю, і зберу їх із кінців землі, з ними разом сліпий та кульгавий, важка й породілля, суди повертаються збори великі! **9** Вони прийдуть з плачем, та Я їх попроваджу в утіхах. Я їх до потоків води попроваджу прямою дорогою, — не спіткнуться на ній, бо Ізраїлеві Я став Отцем, а Єфрем, — перворідний він Мій! **10** Народи, послухайте слова Господнього, і далеко звістять аж на островах та скажіть: Хто розсіяв Ізраїля, Той позбирає його, і стеретіме його, як пастир отару свою! **11** Бо Господь викупив Якова, і визволив його від руки сильнішого від нього. **12** І вони поприходять, і будуть співати на вершині Сіону, і до добра до Господнього будуть горнутись, — до збіжжя, і до виноградного соку, і до оливи, і до молоді дрібної худоби та до товару великого! І стане душа їхня, немов той напбений сад, і не відчують уже більше стомлення! **13** Тоді дівчина тішитись буде в танку, і разом юнацтво та старші, — бо Я оберну їхню жалобу на радість, і Я їх потішу, і їх звеселю в їхнім смутку! **14** І душу священників ситістю Я напою, а народ Мій добром Моїм буде насичений, каже Господь! **15** Так говорить Господь: Чути голос у Рамі, плач та ридання гірке: Рахиль плаче за дітьми своїми, не хоче потішена бути за діти свої, — бо нема їх. **16** Так говорить Господь: Стримай голос свій від голосіння, і від сльози свої очі, бо є нагорода для чину твого, — говорить Господь, — і вони вернуться з краю ворожого! **17** І для твого майбутнього є сподівання, — говорить Господь, — і до границь твоїх вернуться діти твої! **18** Добре Я чую Єфрема, як він головою похитує, плачучи: „Покарав Ти мене — і покараний я, мов теля те ненавчене! Наверні Ти мене — і вернуса, бо Ти — Господь Бог мій! **19** Бо як я навернувся, то каявся, коли ж я пізнав, то вдарив по стегнах своїх. Засоромився я та збентежений був, бо я ганьбу ношу молодіщів своїх. **20** Чи Єфрем не Мій син дорогий, чи не любя дитина Моя? То скільки Я не говорю проти нього, завжди сильно його пам'ятаю! Тому то за нього хвилюється нутро Моє, змилосерджуся

справді над ним, говорить Господь! **21** Постав собі дороговкази, стовпи собі порозставляй, зверни своє серце на бити дорогу, якою ти йшла, — і вернися, о діво Ізраїлева, вернися до цих своїх міст! **22** Аж доки тинятися будеш, о дочко невірна? Господь бо новину створив на землі: жінка спасатиме мужа! **23** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Оце слово прокажуть іще в краї Юдиному й по містах його, коли Я верну їх: Хай Господь благословить тебе, оселе ти правди, о гóро свята! **24** І осядуть на ній Юда та міста його разом усі, селяни та ті, хто ходить з отарою. **25** Бо напою Я душу змучену, і кожну душу скорботну насичую. **26** На це я збудився й побачив, — і був мені сон мій приємний. **27** Ось дні настають, — говорить Господь, — і засію Ізраїлів дім та дім Юдин насінням людини й насінням скотини. **28** І буде, як Я пильнував був над ними, щоб їх виривати та бурити, і щоб руйнувати, і губити, і чинити лихе, так Я попилюю над ними, щоб їх будувати й садити, говорить Господь! **29** Тими днями не скажуть уже: „Батьки їли неспіле, а оско́ма в синів на зуба́х!“ **30** бо кожен за власну провину помре, і кожній людині, що їсть недоспіле, оско́ма впаде їй на зуби! **31** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і складу Я із домом Ізраїлевим і з Юдиним домом Новий Заповіт. **32** Не такий заповіт, що його з їхніми батьками Я склав був у той день, коли міцно за руку їх узяв, щоб їх вивести з краї египетського. Та вони поламали Мого заповіта, і Я їх відкинув, говорить Господь! **33** Бо це ось отой Заповіт, що його по цих днях складу з домом Ізраїля, — каже Господь: Дам Закóна Свого в середину їхню, і на їхньому серці його напишу́, і Я стану їм Богом, вони ж Мені будуть наро́дом! **34** більше не будуть навчати вони один одного, і брат свого брата, говорячи: „Пізнайте Господа!“ Бо всі будуть знати Мене, від малого їхнього й аж до великого їхнього, — каже Господь, — бо їхню провину прощу́, і не буду вже згадувати їм гріха́! **35** Так говорить Господь, що сонце дає вдень на світло, і порядок місяцеві й зоря́м на світло вночі, що пору́шує море — й шумлять його хвилі, Господь Саваот Йому ймє́ння! **36** Як відійдуть уста́ви ці з-перед обличчя Мого, — говорить Господь, то й насіння Ізраїлеве перестане наро́дом бути перед обличчям Моїм по всі дні. **37** Так говорить Господь: Так як небо вгорі незмі́рїме, і не будуть досліджені до́лі оснóви землі, то так не відкину і Я все насіння Ізраїлеве за все те, що зробили, говорить Господь! **38** Ось дні настають, — говорить Господь, — і збудеться місто оце Господє́ві від башти Хананеїла аж до брами

Нарі́жної. **39** І піде мірнічий шнурок той ще далі, прямо аж до Гаре́ву, й обернеться він до Гої. **40** І долина вся тру́пів та по́пелу, і всі поля аж до долини Кедрóну, аж до рогу Кінської брами на схід, — усе це буде святість для Господа, — не знищиться та не зруйнується ввіки вона!“

32 Слово, що було до Єремії від Господа за десятого року Седекії, царя Юдиного, — це вісімнадцятий рік Навуходоно́сора. **2** А тоді військо вавилонського царя обля́гало Єрусалим, а пророк Єремія був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдиного, **3** що ув'язнів його Седекія, цар Юдин, говорячи: „Нащо ти пророкуєш отак: Так говорить Господь: Ось Я відам це місто в руку вавилонського царя, — і він здобуде його. **4** А Седекія, цар Юдин, не втече від руки халдеїв, бо кочке буде він даний в руку вавилонського царя́, і будуть говорити уста́ його з його устами, а очі його будуть бачити очі його. **5** І заведе́ він Седекію до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвідаю його, говорить Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощаститься вам“. **6** А Єремія відказав: „Було мені слово Господнє́ таке: **7** Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дядька, іде до тебе сказати: Купи собі моє поле, що в Анатоті, бо ти маєш викупне́ право купити. **8** І прийшов до мене Ганамеїл, син дядька мого, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи моє поле, що в Анатоті, що в Веніяминовому краї, бо твоє право спадщини́ й твій викуп, — купи собі! І пізнав я, що це слово Господнє. **9** І купив я це поле від Ганамеїла, сина дядька мого, що в Анатоті, і відважив йому десять і сім шéклів срібла. **10** І написав я кúпчу, і запечатав, і засвідчив свідками, та й зважив срібло вагою. **11** І взяв я кúпчого листа запечáтаного, за закóном та уста́вами, і відкритого. **12** І дав я кúпчого листа Барухові, синові Нері́її, Махсеїного сина, на очах сина дядька мого Ганамеїла та на очах свідків, що написані в купчому листі, на очах усіх юдеїв, що сиділи в подвір'ї в'язниці. **13** І наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи: **14** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього кúпчого листа, — і запечáтаного, і того листа відкритого, — і даси його в гліняний посуд, щоб заховались на довгий час. **15** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися до́мі та поля й виноградники в цьому Краї! **16** І молився я до Господа потóму, як дав був кúпчого листа Барухові, Нерейїному синові, промовляючи: **17** О Господи, Боже! Ти небо та землю створив Своєю́ потужною силою та Своїм витягненим раме́ном, — нічо́го для Тебе нема неможливого! **18** Милість Ти тисячам

чіниш, і за провину батьків після них віддаєш в лоно їхніх синів, Боже великий та могутній, Господь Савабт Йому Ймєння! **19** Великий в пораді й могутній у чинах, що очі Твої відкриті на всі доробги людських синів, щоб кожному дати згідно з його доробгою та згідно з плодом його чинів, **20** що знаки та чуда чинив Ти в єгипетським краї, і чиниш їх аж по цей день, і між Ізраїлем, і між наро́дом, і зробив Собі Ймєння, як цього дня! **21** І Ти вивів наро́д Свій Ізраїля з країю єгипетського зна́ками та чу́дами, і рукою потужною, і раме́ном витягненим та стра́хом великим. **22** І дав Ти їм край цей, який їхнім батька́м за́присяг був, щоб дати їм край цей, що тече молоком він та медом. **23** І прийшли, і посіли його, та не слухалися Твого голосу, і Зако́ном Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили, і Ти вчинив, що спітка́ло їх все оце лихо. **24** Ось дохо́дять до міста вали́, щоб здобути його, й місто віддане бу́де у руку халдеїв, що воюють з ним, через меч, і голод, і морови́цю. І що говорив Ти, стається, і ось Ти це бачиш. **25** А Ти ж був сказав мені, Господи Боже: Купи собі поле за срібло, і засві́дч купівлю свідками, ось місто віддане бу́де у руку халдеїв“. **26** І було Господне слово до Єремії, говорячи: **27** „Ось Я — Господь, Бог кожного тіла: чи для Мене є щось неможливе? **28** Тому так промовляє Господь: Ось Я віддам оце місто у руку халдеїв і в руку Навуходоно́сора, царя вавилонського, — і він здобу́де його! **29** І прийду́ть халдеї, що воюють з цим містом, і підпа́лять це місто огнем, та й спа́лять його й ті домі́, що прино́силися жертви Ваалові на їхніх даха́х, і лили́ся литі жертви для інших богів, щоб Мене прогні́вити. **30** Бо сини Ізраїлеві та сини Юдині тільки зло учиня́ли на очах Моїх від юна́цтва свого́, сини бо Ізраїлеві лиш гні́вили Мене чином рук своїх, ка́же Господь. **31** Бо місто це стало Мені на Мій гнів та на лю́тість Мою з того дня, як його збудува́ли, та аж до дня цього, щоб відкину́ти його від Мого лица́ **32** за все те зло синів Ізраїлевих та синів Юдиних, яке учини́ли, щоб гні́вити Мене, — вони, їхні царі, князі́, їхні священики й їхні пророки, і юде́яни й ме́шканці Єрусалиму. **33** І вони оберну́лись до Мене поти́лицею, а не обличчям, хоч Я їх навчав рано й пізно, — та не слухалися, щоб прийня́ти науку. **34** І покла́ли гидо́ти свої́ в тому храмі́, в якому Ім'я́ Моє клі́калося, щоб його занечи́стити. **35** І побудували жертво́вні пагі́рки Ваалові, що в доли́ні Бен-Гіннома́, щоб через огонь́ перево́дити синів своїх та своїх дбо́чок Молохові́, чого їм не наказува́в Я, й що не вхо́дило в серце Мені́, щоб чинити ту гидо́ту,

щоб увести́ Юду у гріх. **36** Тому так промовляє Господь, Бог Ізраї́лів, до міста́ цього́, про яке ви говорите: Воно віддане́ буде у руку́ царя́ вавилонського́ мече́м, і голодом, і морови́цею: **37** Ось Я їх позбираю́ зо всіх тих країв, куди ви́гнав був їх Свої́м гнівом та лю́ттю Своєю́ й великим Свої́м пересе́рдям, і верну́ їх до місця́ цього́, і поса́джу їх безпе́чно, — **38** і вони Мені́ стану́ть наро́дом, а Я буду́ їм Богом! **39** І дам Я їм серце одне та дорогу́ одну, щоб боя́лись Мене по всі́ дні на добро́ собі́ й синам їхнім по них. **40** І скла́ду́ з ними ві́чного запові́та, що не відверну́ся від них, щоб їм не чинити Свого́ добра́, і дам їм у серце Свій́й страх, щоб не відсту́пали від Мене! **41** І буду́ Я ті́шитись ними, щоб чинити їм добро́, і їх поса́джу на землі́ цій у правді́ усі́м Свої́м серцем та всією́ душею́ Своєю́. **42** Бо так промовляє Господь: Як спрова́див був Я все велике́ це зло на наро́д цей, так спрова́джу на них все добро́, яке прови́щав Я про них! **43** І купувати́муть поле́ в ці́м краї́, про якого́ ви ка́жете: „Він — спусто́шення, так що нема́є люди́ни й скоти́ни, він відданий в руку́ халдеїв“. **44** І бу́дуть вони купувати́ поля́ за срі́блo, і писати́ про це у листі́, й запеча́тувати, і свідчи́ти свідками́, у краї́ Венія́миновому та в околи́цях Єрусалиму́, і в містах Юдиних, і в містах гірських, і в містах до́лішніх, і в містах півде́нних, — бо верну́ їх із полбо́ну, говорить Господь!“

33 І було Єремії Господнє слово вдруге, коли він ще за́мкнений був на подвір'ї в'язни́ці, говорячи: **2** „Так говорить Господь, що чини́ть оце, Господь, що вформо́ує це, щоб поставити́ мі́цно оце, — Господь Його́ Ймє́ння: **3** Покли́куй до Мене́ — і тобі́ відпові́м, і тобі́ розпо́вім про велике́ та незрозумі́ле, чого́ ти не знає́ш! **4** Бо так промовляє Господь, Бог Ізраї́лів, про домі́ цього́ міста́ й про домі́ царів Юди́, що їх пору́йновано на оборо́нні вали́, — **5** приходо́ять вони воюва́ти з халде́ями, щоб домі́ понапо́внювати́ лю́дськими тру́пами, що вра́зив Я гнівом Свої́м та лю́ттю Своєю́, і схова́в Я від міста́ оцього́ обличчя́ Своє́ за все їхнє́ зло: **6** Ось Я йому́ ві́рошу шкуру́ на рані́, й дам лі́ки, та їх уздо́ровлю, і відкрию́ багатство́ споко́ю та правди́ для них! **7** І Я поверну́ долю́ Юди́, і долю́ Ізраї́ля, і їх розбудую́, немов напоча́тку. **8** І очи́шу Я їх з їхньої́ провини́ всіляко́ї, що нагрі́шили Мені́, і проба́чу всі́ їхні провини́, які́ми нагрі́шили Мені́, та відпа́ли від Мене́. **9** І Єрусали́м Мені́ стане за раді́сне ймє́ння, за хвалу́ та пишно́ту всі́м лю́дям землі́, що почую́ть про все те добро́, що зробив Я для́ них! І вони поля́кають́ся та затремта́ть через все те добро́ та ввесь спо́кій, який Я для́

нього вчинив! **10** Так говорить Господь: Ще буде почутий на місці оцьому, — про яке ви говорите: „Воно поруйноване, так що немає людини й немає скотини“, — у містах Юди й на вулицях Єрусалиму, спустошених так, що немає людини, й немає мешкянця, й немає скотини, — **11** радісний голос та голос веселий, голос молодого та голос молодої, голос тих, що говорять: „Хвалить Господа Саваота, бо добрий Господь, бо навіки Його милосердя!“ що жертву хвалі до Господнього дому приносять, бо Я поверну долю Краю цього, як було напочатку, говорить Господь! **12** Так говорить Господь Саваот: Ще буде на місці оцьому спустошеному, що немає нічого воно від людини та аж до скотини, та по містах його всіх — ще буде пасовисько для пастухів, куди приведуть вони череду на відпочінок! **13** У містах у горішніх, у містах долішніх, і в південних містах, і в Веніяминовому краї, і в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних ще проходитиме череда через руки рахуючого, говорить Господь! **14** Ось дні настають, — говорить Господь, — і Я виповню добре те слово, що Я провіщав про Ізраїлів дім і про дім Юдин: **15** тими днями та часу того Я Давидові зрощу Пагінець справедливости, — Він буде чинити на землі правосуддя та правду! **16** Юда буде спасений в тих днях, а Єрусалим буде жити безпечно, і його будуть кликати так: „Господь — наша правда!“ **17** Бо так промовляє Господь: Нема перевόδ у Давидовим м'ужам, що мають сидіти на троні дому Ізраїлевого, **18** і нема перевόδ у Левитів — священників перед обличчям Моїм тому м'ужеві, що буде приносити цілопалення, і спалювати хлібну жертву, і приносити жертву всі дні!“ **19** І було слово Господа до Єремії таке: **20** „Так говорить Господь: Якщо знищите ви заповіта Мого щодо дня та Мого заповіта щодо ночі, щоб не було дня та ночі в їхньому часі, **21** то знищений буде також заповіт Мій з Давидом, рабом Моїм, щоб він сина не мав, який не царював би на троні його, і з Левитами-священниками, слугами Моїми! **22** І як незчисленні ті зорі небесні, а морський пісок незмірненний, так помножу насіння Давида, Мого раба, та Левитів, що служать Мені!“ **23** І було слово Господа до Єремії таке: **24** „Хіба ж ти не завважив, як народ цей казав був, говорячи: „Обидва ті роди, яких Господь вибрав, відкинув Він їх?“ І народом Моїм вони нэхтують, наче б не був він уже перед ними народом. **25** Так говорить Господь: Якщо заповіта Мого щодо дня та щодо ночі нема, якщо Я уставив для неба й землі не поклав, **26** то відкину й насіння Якова та раба Мого Давида, щоб не брати володарів

із насіння його для насіння Авраама, Ісаака та Якова. Та не буде того, — бо верну їхню долю, й помилюю їх!“

34 Слово, що було Єремії від Господа, коли Навуходонсор, цар вавилонський, і все військо його, і всі царства землі, панування руки його, та всі народи воювали проти Єрусалиму та проти всіх міст його, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до Седекії, царя Юдиного, і звістиш йому: Так говорить Господь: Ось Я віддам оце місто в руку вавилонського царя, та й спалю його огнем. **3** А ти не втечеш із руки його, бо справді будеш схоплений ти, і в руку його будеш відданий, і очі твої побачать очі вавилонського царя, і уста його говоритимуть з устами твоїми, і до Вавилону ти прийдеш. **4** Але послухай Господнього слова, Седекіє, царю Юдин: Так про тебе говорить Господь: Не помреш від меча! **5** У мирі помреш ти; і як палили на погребі батькам твоїм, першим царям, що були перед тобою, так будуть палити й тобі, й „О пане“ будуть голосити тобі, бо Я говорив тобі слово, каже Господь“. **6** І говорив пророк Єремія до Седекії, царя Юдиного, всі оці слова в Єрусалимі. **7** А військо вавилонського царя воювало з Єрусалимом та з усіма позostalими містами Юдиними, з Лакішем та з Азекією, бо вони залишилися серед Юдиних міст містами твердинними. **8** Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як цар Седекія склав був заповіта з усім народом, що в Єрусалимі, щоб оголосити їм волю, **9** щоб кожен відпустив раба свого, і кожен — свою невольницю, єврея та євреюку, вільними, щоб ніхто не поневолював свого брата юдея. **10** І послушалися всі князі та весь народ, що пристали до заповіту, щоб кожен відпустив свого раба, і кожен — свою невольницю, вільними, щоб більш не неволити їх. І вони послушалися, і повідпускали. **11** Але потому вони знову вернули тих рабів та тих невольниць, яких повідпускали були вільними, і примусили їх стати за рабів та невольниць. **12** І було слово Господнє до Єремії від Господа, кажучи: **13** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я склав був заповіта з вашими батьками того дня, коли виводив їх із єгипетського краю, з дому рабства, кажучи: **14** „З кінцем семи років відпустите кожен свого брата єврея, що буде проданий тобі й послужить тобі шість років, і відпустиш його вільним від себе“. Та не слухалися Мене ваші батькі, і не прихилили свого уха до цього. **15** А сьогодні вернулися ви та й зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен своєму ближньому, і склали заповіта перед лицем Моїм

у тому домі, в якому клікалось Ім'я Моє. **16** Та ви знову збезчестили Ім'я Моє, і вернули кожен раба свого й кожен невільницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невільницями. **17** Тому так промовляє Господь: Ви не послухалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого ближнього, тому то ось Я — говорить Господь — оголошуватиму волю до меча, до моровиці й до голоду, і віддам вас на пострах для всіх царств землі! **18** І віддам цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрізали надвоє теля та перейшли між його кавалками, **19** також князів Юди та князів Єрусалиму, євнухів і священників, та весь народ Краю, що проходили поміж кавалками цього теляти, **20** то Я їх віддам у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, і стане падло їхнє стервом для птаства небесного та для земної звірини... **21** А Седекію, царя Юдиного, та його князів віддам у руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, та в руку війська вавилонського царя, що відходить від вас. **22** Ось Я накажу, — говорить Господь, — і верну їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобудуть його та й спалять його огнем, а Юдині міста віддам на спустошення, — і не буде в них мешканця!“

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів Егоякіма, сина Йосії, царя Юди, говорячи: **2** „Иди до дому Рехавітів, і будеш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімнат, і напоїш їх вином“. **3** І взяв я Язанию, Єреміїного сина, сина Хаваццініїного, і братів його, і всіх синів його та весь дім Рехавітів. **4** І ввів я їх до Господнього дому, до кімнати синів Ханана, сина Ігдальїного, Божого чоловіка, що була при кімнаті князів, що над кімнатою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував пороба. **5** І поставив я перед синами дому Рехавітів келіхи, повні вина, та чаші, та й сказав до них: „Пийте вино!“ **6** А вони відказали: „Не будемо пити вина, бо наш батько Йонадав, син Рехавів, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини аж навіки! **7** І не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, але сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандруєте!“ **8** І послухалися ми голосу нашого батька Егонадава, Рехавового сина, про все, що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі наші дні ми, наші жінки, наші сини та дочки наші, **9** і щоб не будувати домів для нашого пробування, а виноградник і поле та

насіння не будуть наші. **10** І осіли ми в наметах, і послухалися, та й зробили все, що наказав нам наш батько Йонадав. **11** І сталося, коли Навуходоносор, цар вавилонський, прийшов був на цей край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до Єрусалиму перед військом халдеїв та перед військом Араму. І осіли ми в Єрусалимі“. **12** І було слово Господа до Єремії таке: **13** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до юдеянина та до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете науки, щоб слухатися Моїх слів? говорить Господь. **14** Додержано слова Егонадава, Рехавового сина, що наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили вони аж до дня цього, бо послухалися наказу свого батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не слухалися ви Мене! **15** І посилав Я до вас усіх Своїх рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться до кожного з своєї злої дороги, та виправте вчинки свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам! Та не схиляли ви свого уха, і не послухалися Мене. **16** Бо додержали сини Егонадава, сина Рехавового, наказу свого батька, що наказав був їм, а народ цей не послухався Мене. **17** Тому так промовляє Господь Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я спроваджую на Юду та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я провіщав був про них. Бо Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“. **18** А до дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися наказу вашого батька Егонадава, та держитеся всіх наказів його, і зробили те все, що Я заповів вам, **19** тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нема переводу в Йонадава, Рехавового сина, мужеві, що стоятиме перед лицем Моїм по всі дні!“

36 І сталося четвертого року Егоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Візьми собі книжкового звоя, і напиши на ньому всі ті слова, що Я говорив тобі про Ізраїля й про Юду, та про всі народи від дня, коли Я почав говорити тобі, від днів Йосії та аж до цього дня. **3** Може почує дім Юдин усе те зло, що Я думаю вчинити їм, щоб вернулися кожен до своєї злої дороги, а Я прощу їхню провину та їхній гріх“. **4** І покликав Єремія Баруха, Нерійїного сина, і Барух написав з уст Єремії всі Господні слова, що Він говорив йому, на книжковий звій. **5** І наказав Єремія Барухові, кажучи: „Я задержаний, — не можу ввійти до Господнього дому. **6** Тому піди сам, прочитай зо

зв'ю, що написав ти з моїх уст, Господні слова в вуха народу в Господньому домі в дні по́сту, а також в вуха всього Юди, що приходить зо своїх міст, відчитаєш їх. 7 Може впаде їхнє благання перед Господнєм лицє, і вони вєрнуться кожен зо своєї злої дороги, бо великий гнів та лютість, що Господь говорив проти наро́ду цього!“ 8 І зробив Барух, син Нерійїн, усе, що наказав був йому пророк Єремія, щоб прочитати з книги Господні слова в Господньому домі. 9 І сталося п'ятого року Єгоякіма, Йосіїно́го сина, царя Юдиного, дев'ятого місяця, оголосили піст перед Господнім лицем для всього наро́ду в Єрусалимі та для всьогó того наро́ду, що поприходів з Юдиних міст до Єрусалиму. 10 І прочитав Барух з книги Єреміїні слова в домі Господньому в кімнаті писаря Гемарії, Шафанового сина, на горішньому подвір'ї, при вході до нової брами Господнього дому, в вуха всього наро́ду. 11 І почув Михай, син Гемарії, Шафанового сина, всі Господні слова з книги, 12 і зійшов до царського́ дому, до кімнати писаря, аж ось там сидять усі зверхники: писар Елішама, і Делая, син Шемаїн, і Елнатан, син Ахборів, і Гемарія, син Шафанів, і Седекія, син Хананії, і всі зверхники. 13 І розповів їм Михай всі ті слова, які він почув був, коли Барух читав із книги в вуха наро́ду. 14 І всі зверхники послали до Баруха Єгудія, сина Нетанії, сина Шелемії, сина Кушіїного, говорячи: „Того зв'ю, що читав ти з нього в вуха наро́ду, візьми його в свою руку та й прийді!“ І взяв Барух, син Нерійїн, звою в свою руку та й прийшов до них. 15 А ті сказали до нього: „Сідай же, і прочитай його в наші вуха!“ І прочитав Барух в їхні вуха. 16 І сталося, коли вони почули всі ці слова, жажну́лися один перед одним, та й сказали Барухові: „Конче перекажімо цареві всі ці слова!“ 17 І запитали вони Баруха, говорячи: „Розкажи нам, як ти писав усі ці слова з його уст?“ 18 І сказав їм Барух: „Він проказував мені з своїх уст усі ці слова, а я писав у книзі чорнилом“. 19 І сказали зверхники до Баруха: „Іди, сховайся, ти та Єремія, і нехай ніхто не знає, де ви!“ 20 І прийшли вони до царя на подвір'я, а зв'ю поклали в кімнаті писаря Елішами, і розповіли в вуха царя всі ті слова. 21 І послав цар Єгудія взяти зв'ю, і той узяв його з кімнати писаря Елішами. І Єгудій прочитав його в вуха царя та в вуха всіх зверхників, що стояли при царі. 22 А цар сидів у зимовому домі, дев'ятого місяця, і перед ним був розпалений комині́к. 23 І сталося, коли Єгудій перечитував три чи чотири стовпці, то цар відрізював це пісарським ножем та й кїдав до огню, що в коминку́, аж поки не згорів увесь звій на

огні, що в коминку́. 24 Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова. 25 І хоч Елнатан, і Делая, і Гемарія просили царя не палити того зв'ю, та не послу́хався він їх. 26 І наказав цар Єрахмеїлові, синові царєвому, і Сераї, синові Азріїловому, і Шелемії, синові Авдіїловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх сховав. 27 І було Господнє слово до Єремії пото́му, як цар спалив був зв'ю та ті слова, що Барух написав з Єреміїних уст, говорячи: 28 „Візьми собі зно́ву іншого зв'ю, і напиши на ньому всі перші слова, що були на першому зв'ї, якого спалив Єгояким, цар Юдин. 29 А про Єгоякіма, царя Юдиного, скажеш: Так говорить Господь: Ти спалив цього зв'ю, говорячи: Нащо написав ти на ньому таке: Конче при́йде цар вавилонський і знищить оцей край, і вігубить в ньому люди́ну й скотину. 30 Тому́ так говорить Господь про Єгоякіма, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кінчений на спеко́ту вдень та на холод вночі. 31 І навіщу́ його та насіння його, і його рабів за їхні провини, і спрова́джу на них та на мешканців Єрусалиму й на юдеянина все те зло, що Я говорив до них, та вони не послу́хали“. 32 І Єремія взяв іншого зв'ю, і дав його пісареві Барухові, синові Нерійїному, і той написав на ньому з Єреміїних уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгояким, цар Юдин, в огні, і до них було до́дано ще багато подібних слів.

37 І зацарював цар Седекія, син Йосійїн, замість Конії, сина Єгоякимового, якого зробив царем Навуходоно́сор, цар вавилонський, в Юдиному краї. 2 Та не послу́хався ані він, ані його раби, ані наро́д краї́ слів Господа, які Він говорив через пророка Єремію. 3 І послав цар Седекія Єгухала, сина Шелеміїного, і священника Цефанію, сина Маасеїного, до пророка Єремії, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“ 4 А Єремія тоді ще вільно ходив серед наро́ду, бо не дали його ще до в'язниці. 5 А фараонове військо вийшло з Єгипту. І почули вістку про них халдеї, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму. 6 І було слово Господнє до пророка Єремії, говорячи: 7 „Так промовив Господь, Бог Ізраїлів: Так скажете до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове військо, що вийшло вам на поміч, вєрнеться до свого краї́, до Єгипту. 8 А халдеї зно́ву вєрнуться, і будуть воювати з цим містом, і здобудуть його, та й спалять його огнем. 9 Так говорить Господь: Не обманюйте своїх душ, говорячи: „Халдеї конче підуть від нас“, бо

не підуть вони. **10** Бо якщо б ви побили все халдейське військо, що з вами воює, а з них залишилися б тільки ранені, то встане кожен із намету свого, і сплять це місто огнем“... **11** І сталося, коли халдейське військо відступило від Єрусалиму перед фараоновим військом, **12** то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніяминового краї, і щоб сховатися там серед народу. **13** Та коли він був біля Веніяминової брами, то був там начальник сторожі, а ім'я йому Ірійя, син Шелемеї, сина Хананіїно. І схопив він пророка Єремію, говорячи: „Ти переходиш до халдеїв!“ **14** А Єремія відказав: „Неправда, — я не перехожу до халдеїв!“ Та не послунав той його; і схопив Ірійя Єремію, і попровів його до зверхників. **15** І розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддали його до в'язниці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язничний дім. **16** І зійшов Єремія до темничної ями та до підвалу, і сидів там Єремія багато днів. **17** І послав цар Седекія, і взяв його. І спитав його цар у своїх домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ І Єремія відказав: „Є“. І далі сказав: „Ти будеш відданий в руку вавилонського царя“. **18** І сказав Єремія до царя Седекії: „Що я згрішив тобі й рабам твоїм та цьому народові, що ви віддали мене до в'язниці? **19** І де ваші пророки, що вам пророкували, говорячи: „Цар вавилонський не прийде на вас та на Край цей?“ **20** А тепер послухай, пане мій царю: хай упаде моє благання перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“ **21** І наказав цар Седекія, й Єремію вмістили в подвір'ї в'язниці, і давали йому буханець хліба на день з вулиці пекарів, аж поки не скінчився ввесь хліб у місті. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці.

38 І почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син Пашхурів, і Юхал, син Шелемеї, і Пашхур, син Малкійїн, ті слова, що Єремія говорив до всього народу, кажучи: **2** „Так говорить Господь: Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, голоду та від моровиці, а хто вийде до халдеїв, той буде жити, і стане йому душа його за здобич, — і він житиме! **3** Так говорить Господь: Напевно буде дане це місто в руку війська вавилонського царя, — і він здобуде його!“ **4** І сказали зверхники до царя: „Нехай же уб'ють цього чоловіка, бо він ослаблює руки вояків, позоставив у цьому місті, та руки всього народу, говорячи їм слова, як оці. Бо цей чоловік не шукає для цього народу добра, а тільки зла!“ **5** І сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нічого не вдіє супроти вас“. **6** І взяли Єремію та й кинули його

до ями Малкійї, царєвого сина, що в подвір'ї в'язниці, і спустили Єремію шнүрами. А в ямі була не вода, а тільки багно, — і загруз Єремія в багні! **7** І почув мурин Евед-Мелех, євнук, який був у царському домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніяминовій брамі. **8** І вийшов Евед-Мелех з царського дому, та й сказав цареві, говорячи: **9** „Пане мій царю, ці люди вчинили зло в усьому, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба“. **10** І наказав цар муринові Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси троє люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!“ **11** І взяв Евед-Мелех тих людей з собою, і прийшов до царського дому під скарбницею, і набрав ізвідти подертого шмаття та непотрібних лхів, і спустив їх до Єремії до ями шнүрами. **12** І сказав мурин Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнүри!“ І зробив Єремія так. **13** І потягнули Єремію шнүрами, і витягли його з ями. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці. **14** І послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до себе, до третього входу, що в домі Господньому. І сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічого!“ **15** І сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщу тобі, то чи справді не вб'єш ти мене? А коли пораджу тобі, то мене не послушаєш“. **16** І присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'ю тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твоєї душі!“ **17** І сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа твоя, а місто це не буде спалене огнем, і будеш жити ти та дім твій. **18** А якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дане в руку халдеїв, і вони сплять його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки“. **19** І сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали мені в їхню руку, і щоб не насміялися з мене“. **20** І сказав Єремія: „Не дадуть! Послухай Господнього голосу до того, що я говорю тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя! **21** А якщо ти не схочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив: **22** І ось усі жінки, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відведені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої приятелі; погрузили в багно твої ноги, та вони назад відійшли“. **23** А всі жінки твої та всі сини твої будуть відведені до халдеїв, і ти не

втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схоплений, а місто це буде спалене огнем". **24** І сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш. **25** Бо коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прийдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи нам, що говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'ємо тебе. І що ж говорив тобі цар?" **26** то скажеш до них: „Я склав своє благання перед царське обличчя, щоб не вертали мене до Егонатанового дому, щоб там не померти". **27** І прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно з всіма тими словами, що звелів був цар. І вони мовчки відійшли від нього, бо не довідалися про обговорену річ. **28** І сидів Єремія на подвір'ї в'язниці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. І сталося, як був здобутий Єрусалим:

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, та все його військо до Єрусалиму та й облягли його. **2** Одинадцятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятого дня місяця, був пробитий прілім до міста. **3** І поприходили всі зверхники вавилонського царя, і посідали в Середущій брамі: Нергал-Сар'ецер, Самгар, Нево, Сарсехім, старший євнух, Нергал-Сар'ецер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя. **4** І сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі воякі, то вони повтікали, і повиходили вночі з міста дорогою царського садка, брамою між обом мурями, і вийшли дорогою в степ. **5** І погналося халдейське військо за ними, і догнали Седекію в ерихонських степях. І взяли вони його, і завели його до Навуходоносора, царя вавилонського, до Рівлі, в краю Хамат, і той засудив його. **6** І цар вавилонський порізав Седекієвих синів в Рівлі на очах його; і всіх шляхетних Юдиних порізав вавилонський цар. **7** А очі Седекії він вибрав, і скував його мідяними кайданами, щоб відвести його до Вавилону. **8** А дім царя та дому народу халдеї попалили огнем, і порозбивали мурі Єрусалиму. **9** А решту народу, позоставих у місті, та перебіжців, що попереходили до нього, і решту народу, що позоставилися, вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, до Вавилону. **10** А з бідноти народу, що не мали нічого, Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив декого в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та поля. **11** І наказав Навуходоносор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царської сторожі,

говорячи: **12** „Візьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, так з ним зроби!" **13** І послав Невузар'адан, начальник царської сторожі, і Невушазбан, старший євнух, і Нергал-Сар'ецер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя, **14** і послали вони, і взяли Єремію з подвір'я в'язниці, і дали його до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вивести його до дому. І осівся він серед народу. **15** А до Єремії було Господнє слово, коли він був затриманий в подвір'ї в'язниці, таке: **16** „Іди, і скажеш до муріна Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я навіджу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть діятися перед тобою цього дня. **17** Але тебе врятує цього дня, — говорить Господь, — і ти не будеш відданий в руку цих людей, яких ти боїшся. **18** Бо конче врятує тебе, і від меча не впадеш ти, і буде тобі душа твоя за здобич, бо ти надіявся на Мене, говорить Господь".

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамі, коли його він узяв, а він був закутий кайданами серед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону. **2** І взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог твій, говорив оце зло на це місце. **3** І навіть, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господеві, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ. **4** А тепер ось я сьогодні розкоблю тебе з кайданів, що на твоїх руках. Якщо в очах твоїх добре піти зо мною до Вавилону, іди, і зверну я своє око на тебе. А якщо зле в твоїх очах піти зо мною до Вавилону, то залишись. Дивися, увесь край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливе піти, — туди йди!" **5** І коли той не на вертався на це, сказав далі: „Твернися до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними містами, і живи з ним серед народу; або куди тобі подобається, туди йди". І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його. **6** І прийшов Єремія до Гедалії, сина Ахікамового, до Міцпі, й осівся з ним серед народу, позоставого в краю. **7** А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалію, сина Ахікамового, і доручив йому мужчин і жінок та дітей, і тих з бідних краю, що не були вигнані до Вавилону, **8** то поприходили до Гедалії до Міцпі: і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, та Йонатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини

нетофеянина Ефая, і Єзанія, син маахейнина, вони та їхні люди. **9** І Гедалія, син Ахікама, сина Шафанового, запрягнувся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтеся служити халдеям! Сидіть у краї й служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре! **10** А я ось сидітиму в Міцпі, щоб заступатися за вас перед халдеями, що придуть до нас. А ви збирайте вино й літні плоди та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви зайняли! **11** І також усі юдеї, що в Моаві й серед Аммонових синів, і в Едомі, і що в усіх краях, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового. **12** І вернулися всі юдеї зо всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного краю, до Гедалії до Міцпи, і зібрали вина та літніх плодів дуже багато. **13** А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпи, **14** та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліс, цар Аммонових синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїного, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікама. **15** А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи: „Нехай я підую уб'ю Ізмаїла, сина Нетаніїного, і ніхто про це не довідається. Наско мають забити тебе, і буде розпоршений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди?“ **16** І сказав Гедалія, син Ахікама, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лжу ти говориш на Ізмаїла!“

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамового, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпи, і їли там разом хліб у Міцпі. **2** І встав Ізмаїл, син Нетаніїн, і десять люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар настановив був начальником над краєм. **3** І повбивав Ізмаїл усіх юдеїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдеїв вояків, що знаходилися там. **4** І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав, — **5** і поприходили люди з Сихему, з Шіло та з Самарії, вісімдесят люда оголеноборідих, і в подертій одежі та з нарізаними знаками на тілі, а в їхній руці хлібна жертва та ладан, як принесення для Господнього дому. **6** І вийшов Ізмаїл, син Нетаніїн, навпроти них з Міцпи, ідучи та плачучи. І сталося, коли він спіткав їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“ **7** І сталося, як прийшли вони до середини міста, то їх порізав Ізмаїл, син

Нетаніїн, і повкидав їх до середини ями, він та ті люди, що були з ним. **8** Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо заховані в полі скарби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. І той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів. **9** А та яма, куди повкидав Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баеші, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетаніїн, трупами. **10** І Ізмаїл узяв у полон усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та весь народ, що зостався в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. І забрав їх у полон Ізмаїл, син Нетаніїн, і пішов, щоб перейти до Аммонових синів. **11** І почув Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн. **12** І взяли вони всіх тих людей, і пішли воювати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великій воді, що в Гів'оні. **13** І сталося, як увесь народ, що був з Ізмаїлом, побачив Йоханана, сина Кареахового, та всіх військових зверхників, що були з ним, то зрадів. **14** І відвернувся увесь народ, якого взяв був до полону Ізмаїл з Міцпи, і вернулися, і пішли до Йоханана, сина Кареахового. **15** А Ізмаїл, син Нетаніїн, утік з вісьмома людьми від Йоханана, і пішов до Аммонових синів. **16** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпи, по тому, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жінок, і дітей, і євнухів, що вернув з Гів'ону. **17** І пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеємі, щоб піти й утікати до Єгипту. **18** Від халдеїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетаніїн, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого вавилонський цар настановив був начальником над краєм.

42 І підійшли всі військові зверхники та Йоаханан, син Кареахів, і Єзанія, син Гошаїн, та увесь народ від малюго й аж до великого, **2** та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упаде наше благання перед обличчя твоє, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас. **3** І нехай виявить нам Господь, Бог твій, ту дорогу, якою ми підемо, та те діло, яке ми зробимо“. **4** І промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. І станеться, кожне слово, що Господь відповість вам, звіщу вам, — нічого не затаю

від вас“. **5** А вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробимо так, як усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій. **6** Чи добре й чи зле, ми послушаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добре, коли будемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“. **7** І сталося з кінцем десятих днів, і було Господнє слово до Єремії. **8** І він покликав Йоханана, сина Кареахового, і всіх військових зверхииків, що були з ним, та весь народ від малого й аж до великого, **9** та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благання перед Його лице: **10** Якщо ви будете сидіти в цьому краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо пожалував Я щодо того зла, що зробив був вам. **11** Не бійтеся вавилонського царя, якого ви боїтеся, не бійтеся його, — говорить Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки! **12** І дам Я вам милість, і змилюся над вами, і він верне вас до вашої землі. **13** А якщо ви скажете: „Не будемо сидіти в цьому краї“, щоб не слухатися голосу Господа, Бога вашого, **14** кажучи: „Ні, ми підемо до єгипетського країю, де не побачимо війни, і не почуємо звуку сурми, і на хліб не будемо голодні, і там будемо сидіти“, **15** то тому послушайте тепер Господнього слова, решто Юдина! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте своє обличчя, щоб іти до Єгипту, і ввійдете, щоб чужинцями замешкати там, **16** то станеться: той меч, що ви боїтеся його, досягне вас там, ув єгипетським краї, а голод, якого ви лякаєтесь, пристане до вас в Єгипті, — і там ви помираєте... **17** І станеться, всі люди, що звернули своє обличчя на мандрівку до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, помирають від меча, від голоду та від моровиці, і жоден з них не позостанеться й не втече через те зло, що Я спроваджу на них. **18** Бо так каже Господь, Саваот, Бог Ізраїлів: Як вилився гнів Мій та лютість Моя на мешканців Єрусалиму, так виллється лютість Моя на вас, коли ви прийдете до Єгипту, і будете там на клятьбу, і на застрашення, і на прокляття, і на ганьбу, і ви вже не побачите цього місця. **19** Господь говорить до вас, Юдина решто: Не ходіть до Єгипту! Добре знайте, що сьогодні Я вас остеріг! **20** Бо ви зблудилися в душах своїх, що послали мене до Господа, вашого Бога, говорячи: „Молися за нас до Господа, Бога нашого, і все, що скаже Господь, Бог наш, так перекажи нам, — і ми зробимо“. **21** І переказав я вам сьогодні, та не послушалися ви

голосу Господа, Бога вашого, та всього того, з чим послав Він мене до вас. **22** А тепер знайте напевно, що помираєте від меча, голоду та від зарази в тому місці, куди хочете йти, щоб жити там чужинцями“.

43 І сталося, як Єремія скінчив говорити до всього народу всі слова Господа, Бога їхнього, всі ті слова, з якими послав його до них Господь, Бог їхній, **2** то сказав Азарія, син Гошаїн, і Йоханан, син Кареахів, та всі бундючні люди, кажучи до Єремії: „Брехню ти говориш! Не послав тебе Господь, Бог наш, сказати: Не входьте до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, — **3** то тебе намовив проти нас Барух, син Нерійїн, щоб віддати нас у руку халдеїв, щоб повбивати нас, і щоб вигнати нас до Вавилону“. **4** І не послухався Йоханан, син Кареахів, і всі військові зверхники та весь народ Господнього голосу, щоб сидіти в Юдиному краї. **5** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники всю Юдину решту, що вернулися від усіх народів, куди були вигнані, щоб замешкати в Юдиному краї, **6** мужчин та жінок, і дітей та царських дочок, і всяку душу, що Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив був із Гедалією, сином Ахікама, сина Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Нерійїним, **7** і прийшли до єгипетського країю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхесу. **8** І було слово Господнє до Єремії в Тахпанхесі таке: **9** „Візьми в свою руку великі каміння, і сховай їх у глини на цегляному майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах єврейських людей. **10** І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю й візьму Навуходоносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розтягне над ними. **11** І він прийде, і вдарить єгипетський край: що призначене на смерть — піде на смерть, а що до полону — до полону, а що на меч — піде на меч. **12** І підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистить пастух свою одіж, і вийде звідти в спокій. **13** І він ламає посвячені стовпи Бет-Шемеша, що в єгипетському краї, а дома єгипетських богів попалить огнем“.

44 Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мігдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в краї Патрос, говорячи: **2** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив

на Єрусалим та на всі Юдині міста, — і ось вони цього дня руїна, і немає в них мешканця. **3** Це через їхнє зло, яке вони зробили, щоб гнівити Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали ані вони, ані ви, ані ваші батьки. **4** І послав Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обридливої речі, яку Я зненавидив! **5** Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам. **6** І вилилась лютість Моя та Мій гнів, і запалав він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною та пустинею, як бачите цього дня. **7** А тепер так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Навщо ви робите велике зло своїм душам, вигублюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовля з-серед Юди, щоб не залишилася вам решта? **8** Навщо ви робите, щоб гнівити Мене чинами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли чужинцями замешкати там, щоб погубити себе, і щоб стати прокляттям та ганьбою серед усіх людей землі? **9** Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок його, і зло ваше та зло ваших жінок, що нарobili в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму? **10** Не були вони впокорені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Законом Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батькам. **11** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зверну обличчя Своє на вас вам на зло, щоб викоренити всього Юду! **12** І візьму Я залишок Юди, що звернули обличчя своє на мандрівку в єгипетський край, щоб чужинцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попадають від меча та від голоду, погинуть від меча й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьбою, застрашенням, і прокляттям та ганьбою. **13** І покараю замешкалив в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровницею. **14** І не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужинцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного краю, куди вони бажають усією душею своєю вернутися й оселитися там. Але не вернуться вони, хіба тільки поодинокі втікачі!“ **15** І відповілі Єремії всі ті люди, що знали, що їхні жінки кадять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли там у великий збір, і весь народ, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи: **16** „Щодо слова, що ти говорив до нас Господнім Ім'ям, ми не слухаємо тебе. **17** Бо напевно виконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лити

йї литі жертви, як робили ми та батьки наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. І насичувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили. **18** А відколи перестали ми кадити небесній цариці й лити йї литі жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду! **19** А коли ми кадимо небесній цариці й приносимо йї литі жертви, то хіба без відомо наших чоловіків ми робимо для неї жертівні калачі з її зображенням, і ллемо йї литі жертви?“ **20** І сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, говорячи: **21** „Хіба не кадило, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму ви та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — хіба не згадав це Господь, і не ввійшло воно до серця Його? **22** І не зміг Господь більше знести зла ваших чинів, та ті гідоби, що ви нарobili, — тому став ваш край руїною, і застрашенням та прокляттям, яке бачите цього дня“. **23** За те, що кадили ви, і що грішили Господеві, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Законом Його й Його правом та свідцтвами Його, тому спіткало вас оце зло, як бачите цього дня“. **24** І сказав Єремія до всього народу та до всіх жінок: Послухайте Господнього слова, весь Юдо, що в єгипетському краї! **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Ви та ваші жінки говорили своїми устами й своїми руками виконували, кажучи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній цариці й лити йї литі жертви, “тому напевно здійсните ваші присяги, і конче виконайте обітници ваші. **26** Тому то послухайте Господнього слова, весь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своім Ім'ям, — говорить Господь, — що не буде вже Ім'я Моє кликатися устами жодного юдеянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“ у всьому єгипетському краї. **27** Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдеянин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону. **28** А врятовані від меча вернуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечисленими. І пізнає весь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужинцями замешкати там, чие слово виконається: Моє чи їхнє? **29** А оце вам той знак, — говорить Господь, — що Я відвідаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче справдиться Мої слова на вас на зло. **30** Так говорить Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукають душі його, як дав Я Седекію, Юдиного царя, у

руку Навуходоносор, вавилонського царя, його ворога, що шукав душі його!“

45 Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерійїного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єреміїних уст, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Баруху: **3** Ти сказав був: „Ой горе мені, бо додав Господь смутку до болю мого! Я змучивсь зідханням своїм, і не знайшов відпочинку!“ **4** Так скажеш йому: Так говорить Господь: Ось Я поруйную, що Я збудував, а що Я насадив, те Я вирву, також усю землю Свою. **5** А ти ось шукаєш для себе великого. Не шукай, бо ось Я наведу зло на кожне тіло, — говорить Господь, — а тобі дам душу твою за здобич на всіх тих місцях, де ти будеш ходити!“

46 Слово Господнє, що було пророкові Єремії про народи. **2** На Єгипет. На військо фараона Нехб, єгипетського царя, що був над річкою Ефратом у Каркеміші, якого побив Навуходоносор, вавилонський цар, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного: **3** „Приготуйте щитка та щита, і приступіть до війни! **4** Запрягайте но коні й сідайте, верхівці, і поставайте в шоломах! Вічистіть ратища та зодягніться в кольчуги! **5** Що то бачу: вони полякались й назад відступають? А лицарі їхні подолані та втікають і не оглядаються. Страхіття навколо, говорить Господь! **6** Швидкий не втече, і не врятується лицар, — на півночі, при річці Ефраті спіткнуться вони та й попадають! **7** Хто то такий підіймається, мов та Ріка, як річки, його води хвилюються? **8** Єгипет, немов та Ріка, підіймається він, — мов річки, його води хвилюються, — і каже: Підіймуся, покрию я землю, і вігублю місто й мешканців його! **9** Сідайте на коні й шалйте, колесниці! І хай лицарі вийдуть, Куш та Пут, що хапають щита, та людійці, що хапають, натягують лука! **10** А день цей — Господа, Бога Саваота, день помсти, щоб помститися над ворогами своїми, і меч буде жерти — й насититься, і досить нап'ється їхньої крові, бо це буде жертва для Господа, Бога Саваота, в північному краї при річці Ефраті! **11** Піди до Гілеаду, й бальзamu візьми, дівчино, дочко Єгипту! Надармо живиш ти ліків багато, — своїх ран не загоїш! **12** Почули народи про ганьбу твою, а крику твого стала повна земля, бо спіткнулися лицар об лицаря, разом упали обоє вони!“ **13** Слово, що говорив Господь пророкові Єремії про прихід Навуходоносор, царя вавилонського, щоб побити єгипетську землю: **14** „Розкажіте в Єгипті, і розголосіте

в Мігдолі, і розголосіте в Нофі й Тахпанхесі! Скажіть: стань, і собі приготуйся, бо меч пожиратиме тебе! **15** Чому твої лицарі впали? Не втрималися, бо пхнув їх Господь! **16** Стало багато таких, що спіткнулися, навіть падають один на одного й говорять: Уставай, і до свого народу вернімось, і до краю народження нашого, перед згубним мечем! **17** Назвіть ім'я фараону, цареві єгипетському: Загібіль, — пропустив він усталений час! **18** Як живий Я, — каже Цар, що Господь Саваот йому ймення, — він прийде, немов би Фавор у горах, й як при морі Кармел! **19** Приготуй необхідне собі на мандрівки, мешканко, о дочко Єгипту, бо стане спустошенням Ноф, і він спалений буде, — і в ньому не буде мешканця! **20** Єгипет — теля гарноусте, та летить он із півночі гедзь! **21** Серед нього й його наймити, мов телята вгодовані, та й вони повернулися назад, повтікали разом, не спинились, бо день їхнього нещастя прийшов ось на них, час навіщення їх. **22** Розлягається голос його, як гадюче сичання, бо йдуть вони з військом, і прийдуть до нього з сокирами, мов дроворуби. **23** Вони ліс його витнуть, — говорить Господь, — хоч він непрохідний, бо стануть вони більш численні, як та сарана, — і не буде числа їм. **24** Засоромлена буде єгипетська донька, — буде видана в руку народу північного. **25** Говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю Амбона із Но, і фараона, і Єгипет, і богів його, і царів його, і фараона, і тих, що на нього надіються. **26** І дам їх у руку всіх тих, хто шукає їхню душу, і в руку Навуходоносор, царя вавилонського, і в руку рабів його, а потому він буде заселений, як за днів давніх, говорить Господь! **27** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, і не страшися, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе здалека, і насіння твоє — з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив! **28** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — бо Я з тобою, бо зроблю Я кінець всім народам, куди тебе вигнав, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, і тебе непокараним не полишу!“

47 Слово Господнє, що було пророкові Єремії на филистимлян, перше як фараон побив Аззу. **2** „Так говорить Господь: Ось підіймаються води із півночі, і стануть вони за потік zalivний, і заллють вони землю та все, що на ній, місто й замешкалих в ньому, — і буде кричати людина, і кожен мешканець землі заголосить. **3** Через гук тупотіння копит баских коней його, через гуркіт його колесниць, через скрип його кіл не звернулися батьки до синів, бо зоміли їм руки,

4 бо настав це той день, щоб понищити всіх филистимлян, щоб Тіру й Сидонові вігубити помічну всяку рештку. Бо понищить Господь филистимлян, рештку острова Кафтора, 5 шолудивою стане Азза, згине Ашкелон, решта долини їхньої. Як довго ти будеш нарізи робити собі у жалобі? 6 О мечу Господній, аж доки ти не заспокоїшся? Вернися до піхви своєї, заспокойся й замовкни! 7 Але як заспокоїться він, коли наказав йому це Сам Господь? До Ашкелону й до берегу моря, — туди Він призначив його!“

48 На Моава. Так каже Господь Саваот, Бог Ізраїлів: „Горе місту Нево, бо воно поруйноване; Кір'ятаїм посоромлений, здобутий; посоромлений Замок високий, заляканий. 2 Нема більше слави Моаву! У Хешбоні лихе вимисляють на нього: „Ходімо, і вітнім його із народу!“ Теж, Мадмене, замовкнеш і ти: за тобою йде меч! 3 Чути крик із Горонаїму: Руїна й нещастя велике! 4 Моав поруйнований, крик підняли аж до Цоару, 5 бо ходом в Лухіт підуть догорі з великим плачем, бо на збіччі Горонаїму чути крик боязкий про руїну. 6 Утікайте, рятуйте хоч душу свою, і станете, мов отой верес в пустині! 7 Бо за те, що надіявся ти на вчинки свої та на скарби свої, ти також будеш узятий, і піде Кемош до полону, а разом із ним його священники та його звérхники. 8 І прийде руїна до кожного міста, і не буде врятоване жодне із них, і загине долина, й погублена буде рівнина, бо так говорив був Господь! 9 Дайте крила Моаву, — і він відлетить, і міста його стануть спустошенням, так що не буде мешканця у них. 10 Проклятий, хто робить роботу Господню недбало, і проклятий, хто від крові меча свого стримує! 11 Спокійний Моав від юнацтва свого, і мирний на дріжджах своїх, і не лито із посуду в посуд його, і він на вигнання не йшов, тому в нім його смак позостався, а запах його не змінився. 12 Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і пошлю Я на нього розливачів, — і його розилють, і посуд його опорожнять, і дзбанки його порозбивають! 13 І за Кемоша Моав посоромлений буде, як Ізраїлів дім посоромлений був за Бет-Ел, за місце надії своєї. 14 Як говорите ви: „Ми хоробрі та сильні до бою?“ 15 Пустошений буде Моав, і до міст його ворог підійметься, — і підуть добірні його юнаки на заріз, каже Цар, що Господь Саваот йому ймєння. 16 Близький похід нещастя Моава, а лихо його дуже квáпиться. 17 Співчуйте йому, всі довкiлля його, і всі, хто ім'я його знає, скажіть: „Як зламалося сильне це бєрло, ця палиця пішна!“ 18 Спустися зо слави своєї, і всядься в пустині, о мешканко, дóчка Дівону, бо

спустошник Моава до тебе прийшов, і понищив твердині твої! 19 Стань на дорозі й чекай, мешканко Ароєру, питай втікача та врятовану, кажи: „Що це сталося?“ 20 Моав посоромлений, бо розтрóблений він, ридайте та плачте, і звістите в Арноні, що Моав спустошений! 21 І суд ось прийшов на рівнинний цей край, на Холон й на Ягцу, і на Мефаат, 22 і на Дівон, і на Нево, і на Бет-Дівдатаїм, 23 і на Кір'ятаїм, і на Бет-Гамул, і на Бет-Меон, 24 і на Керіййот, і на Боцру, і на всі міста моавського краю, далекі й близькі. 25 І відтятий Моавові ріг, і рамено його розтрóблене, говорить Господь. 26 Упійте його, — бо пишавсь проти Господа він, — і він з пліюкотом упаде до блювоти своєї, — і станеться й він посміховиськом! 27 І чи ж для тебе Ізраїль не був посміховиськом цим? Хіба серед злодiїв був знайдений він, що ти скільки говориш про нього, то все головою хитаєш? 28 Покиньте міста, й пробуйте на скелі, мешканці Моава, і будьте, немов та голубка, що над краєм бездні гніздиться! 29 Ми чули про гордість Моава, що чванливий він дуже, про надутість його і його гордування, про бундiючність його та пиху його серця. 30 Я знаю, — говорить Господь, — про зухвалство його, і про його балачки безпідставні, — робили вони неслухняне! 31 Ридаю тому над Моавом, і кричу за Моавом усім, зiдхаю над лóдьми Кір-Хересу. 32 Бiльш як за Язером Я плакав, Я плакатиму за тобою, винограднику Сiвми! Галúзки твої перейшли аж за море, досягли аж до моря Язера. Спустошник напав на осінній твій плід, і на винобрання твоє, — 33 і забрана буде потiха твоя та радість твоя з винограду й з краю Моава, і вино із чавiла спинi! Не буде топтати топтáч, радісний крик при збиранні не буде вже радісним криком збирання. 34 Від крику Хешбону аж до Ел'але, аж до Ягацу нєстися буде їхній голос, від Цоару аж до Горонаїму, до Еглат-Шелiшiї, бо й вода із Нiмрiму пустинєю стане. 35 І вигублю Я із Моава, — говорить Господь, — того, хто для жéртв вихóдить на пáгiрок, і бóгові кáдить своєму. 36 Тому стогне серце Моє за Моавом, немов та соплiнка, і стогне серце Моє, як соплiлка, за лóдьми Кір-Хересу, бо погинули ті, хто багáтство набув! 37 Тому кожна голова — облісiла, і кожна борода — обстрижена, на руках у всіх — порiзи жалоби, і на стéгнах — верéта. 38 На всіх дахáх Моава й на площах його — самий лéмент, бо розбив Я Моава, мов посуд, якого не люблять, говорить Господь. 39 „Як він розтóщений“ плачуть, „як ганéбно Моав утікav, і як він посоромлений!“ І Моав став за посмiх та пóстрах для всього довкiлля його! 40 Бо так промовляє Господь: Ось він, як орел,

прилетить, і крила свої над Моавом розгорне, — **41** міста будуть взяті, й твердині захоплені. І того дня стане серце лицарства Моава, як серце жони-породіллі! **42** Із народів Моав буде вигублений, бо пишався проти Господа він. **43** Страх, та безодня, та пастка на тебе, мешканче Моава! говорить Господь. **44** Хто від страху втече, той в безодню впаде, хто ж з безодні підійметься, той буде схплений в пастку. Бо спроваджу на нього, на того Моава, рік їхньої кари, говорить Господь. **45** Втікачі знесилені будуть ставати у тіні Хешбону, бо вийде огонь із Хешбону, а полум'я з-поміж Сигбону, і поїсть край волб'єся на скроні Моаву та череп синів галаслівих. **46** Горе, Моаве, тобі! Загинув Кемосів народ, бо сини твої взяті в полон, твої ж дочки — в неволю! **47** І верну Я Моавові долю наприкінці днів, говорить Господь. Аж досі — суд на Моава.

49 На Аммонових синів. „Так говорить Господь: Чи немає синів у Ізраїля? Чи немає спадкоємця в нього? Чому Гада Мілком одідичив й осівся народ його по містах його? **2** Тому настають ось дні, — говорить Господь, — і Я розголошу крик військовий на Раббу Аммонових синів, — і вона стане за купу руїн, а підлегли міста її спалені будуть огнем, і знов одідичить Ізраїль спадок свій, говорить Господь. **3** Ридай, о Хешбоне, бо місто зруйноване! Кричіть, дочки Рабби, опережіться веретою, лементуйте й блукайте по обійстах, бо Мілком до полону іде, його священники й його зверхники разом! **4** Чого ти долинами хвалишся? Долина твоя розпливається кров'ю, о дочко невірна, що на скарби свої покладаєш надію та кажеш: „Хто прийде до мене?“ **5** Ось Я страх припровожу на тебе, — говорить Господь, Бог Саваот, — із усього довкілля твого, і ви повтікаєте кожен наперед себе, — і не буде кому втікачів позбирати! **6** А потім верну Я долю Аммонових синів, говорить Господь“. **7** На Едома. „Так говорить Господь Саваот: Чи в Темані немає вже мудрости? Чи згинула рада розумних? Хіба зіпсувалася їхня мудрість? **8** Утікайте, оберніться плечима, сядьте глибше, мешканці Дедану, бо привів Я нещастя Ісава на нього, — той час, коли покараю його! **9** Якщо прийдуть до тебе збирачі винограду, вони не полишать останків, якщо ж прийдуть злодії вночі, напсують, скільки схочуть. **10** Бо обнажив Я Ісава, повідкривав усі криївки його, і він схватись не зможе, — спустошене буде насіння його, й його браття, і сусіди його, — і не буде його! **11** Залиши свої сіроти, — Я утримаю їх при житті, а вдови твої хай надію на Мене кладуть! **12** Бо так промовляє Господь: Ось і ті, що не мали б пити чаші цієї, пити будуть

напевне, а ти непокараним будеш? Не будеш без кари, бо справді ти питимеш чашу! **13** Бо Собою присяг Я, — говорить Господь, — що Боцра за спустошення стане, за ганьбу, пустиню й прокляття, і руїнами вічними стануть міста її всі! **14** Я звістку від Господа чув, і відправлений вісник між люди: Зберіться й прийдіть проти неї, і встаньте на бій, **15** бо тебе Я зробив ось малим між народами, погордженим серед людей! **16** Страхіття твоє обманило тебе й гордість серця твого, тебе, що в розцілинах скелі живеш, що високих підгірків тримаєшся. Та коли б ти кубло своє й високо звив, мов орел, то й ізвідти Я скину тебе, промовляє Господь. **17** І стане Едом за страхіття, — кожен, хто буде проходити ним, оstownп'є й засвище, як поразі його всі побачить. **18** Як Содом та Гоморру й сусідів її поруйновано, каже Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський. **19** Ось підійметься він, немов лев, із темного лісу Йордану на водяні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вибраний буде, того Я поставлю над ними. Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм устоїть? **20** Тому то послушайте задум Господній, що Він на Едома задумав, і думки його ті, які Він на мешканців Теману замислив: Направду, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасовисько їхнє при них! **21** Від гуку упадку їхнього буде тремтіти земля, буде зойк, аж на морі Червоному чути їхній голос. **22** Ось підійметься він, як орел, і літатиме, й крила свої над Боцрою розгорне: і стане серце хоробрих едомлян в той день, немов серце жони-породіллі“. **23** На Дамаск. „Засоромився Хамаш та Арпал, бо злу звістку почули; в неспокій тривожним вони, як те море, що не може впокоїтись. **24** Дамаск сторопів, обернувся втікати, і страх його міцно охопив, біль та муки його обгорнули, немов породіллю. **25** Як спорожніло славне це місто, місто втіхи Моєї! **26** Тому юнаки його падати будуть на площах його, і всі військові погинуть того дня, говорить Господь Саваот. **27** І під муром Дамаську огонь запалю, і він пожере Бен-Гадаські палаци!“ **28** На Кедар та на царства Хацору, що їх побив Навуходоносор, цар вавилонський. „Так говорить Господь: Уставайте, ідіть на Кедар, і нехай попустошать військка синів сходу! **29** Заберуть їхні намети та їхню отару, їхні покриви та всі їхні речі, та їхніх верблюдів собі заберуть, і над ними кричатимуть: Жах звідусіль! **30** Утікайте, мандруйте скоріш, сховайтесь в глибоке, мешканці Хацору, — говорить Господь,

— бо раду нарадив на вас Навуходонсор, цар вавилонський, і задум задумав на вас! **31** Уставайте, ідіть на народ, що спокійно, безпечно живе, — промовляє Господь, — немає воріт, і нема в нього засувів, самотньо живуть. **32** І стануть верблюди їхні здобиччю, а їхні чередá — грабежём, і на всі вітри розвію Я їх, хто волóсся довкóла стриже, і зо всіх їхніх сторін припровáджу на них їхню погібіль, говорить Господь. **33** І стане Хацóр за мешкáння шакáлів, за вічне спустóшення, — не замéшає там людíна, і син людський не спíниться в ньóму!“ **34** Слово Господнє, що було пророкові Єремíї на Елам на початку царювáння Седекíї, Юдиного царя, таке: **35** „Так говорить Господь Саваот: Ось Я зламаю еламського лука, головну їхню силу! **36** І з чотирьóх кінців неба спровáджу чотири вітри до Еламу, і їх розпорóшу на всі ці вітри, і не бóде такого народу, куди б не прийшли ці вигнáнці з Еламу. **37** І настрашу Елам перед їхніми ворога́ми та перед всіма́, хто їхню душу шукає, і лихо на них наведу́, люти́сть гніву Мого, говорить Господь, — і пошлю́ Я за ними мечá, аж поки не вигублю́ їх! **38** І поставлю Престóла Свого в Еламі, і вигублю́ звідти царя й його зверхників, каже Господь. **39** Але бóде наприкінці днів, поверну́ Я Еламові долю, говорить Господь“.

50 Слово, що Господь говорив на Вавилóн, на землю халде́їв через пророка Єремíю: **2** „Звістíть між наро́дами й розголосо́ть, підіймі́те прапора та розголосо́ть, не затайте, скажіть: Здобутий уже Вавилóн, засорóмлений Бел, зламаний Меродах, бовва́ни його посорóмлени, порозбíвані всі його бóжіща! **3** Бо на нього із півночі вийшов наро́д, що обéрне в спустóшення землю його, і не буде мешкáнця у нím: від людíни та аж до скотини, усі помандрують та пíдуть! **4** За тих днів і того ча́су, — говорить Господь, — поприхóдять сини Ізраїлеві, ráзом вони й сини Юди, — усе пла́чучи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати. **5** Вони будуть питати про Сіона, куди їхні обличчя повернені, — щоб прийти й прилучитись до Господа вічним заповітом, який не забóдеться! **6** Мій наро́д — це отара загинула: па́стирі їхні вчинили блудя́чими їх, їх загнали на гóри, й ходили вони від гори до підгір'я, забули про ложе своє. **7** Усі, що знахóдили їх, жерли їх, і противники їхні говорили: „Не завíнимо за те, бо вони прогрі́шилися Господу, Пасóвиську правди й надíї батьків їхніх, — Господéві“. **8** Біжіть з Вавилóну, і вихóдьте із кра́ю халде́їв, і будьте, як козля́та ті перед отáрою! **9** Бо

ось Я позбóджую, і на Вавилóн наведу́ збір великих наро́дів з північного кра́ю, і вони проти нього шикóються, — звідти здобу́тий він бóде! Його стріли, мов лицар, якому щастíть, — не верта́ються дáрмо, **10** і здобиччю стане Халде́я, — наситя́ться всі, хто спустóшить її, промовляє Господь. **11** Бо раді́єте ви, бо втіша́єтесь ви, що спáдщину Мою розграбóвуете, бо ви скачете, мов те теля по траві, та ірже́те, немов рума́ки. **12** Збентéжилася ваша мати занадто, застидалась родітелька ваша. Оце для наро́дів кінець: пустиня, сухóземля й степ! **13** Від Господнього гніву вона незамéшкана буде та стане спустóшенням уся. Кожен, хто буде прохóдити повз Вавилóн, остовпíє й засв́ище, як побачить усі ці порáзи його! **14** Ушику́йтеся на Вавилон навкругі, всі, хто лука натя́гує! Стріля́йте на нього, стріли́ не шкоду́йте, бо він Господéві згрішив! **15** Здіймі́ть крик проти нього навкóло! Він дав руку піддатись, стовпíй його впали, зруйновáні мури його, бо це помста Господня. Помстíться над ним: як зробив він — зробіть так йому́! **16** Повигублю́йте і сівачá з Вавилону, і того, хто хапа́є серпá в часі жнив! Через меч пересл́ідника вёрнуться всі до наро́ду свого, і кожен до кра́ю свого втече. **17** Ізраїль — вівця́ розпорóшена, що лéви погнали́ її: перший жер його цар асирíйський, а останній — цей Навуходонсор, цар вавилонський, розтрóбив йому́ кості. **18** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пока́раю царя вавилонського й землю його, як Я пока́рав був царя асирíйського. **19** І верну́ Я Ізраїля на пасові́сько його, і він па́стися буде на Кармелі й Башані, і на горі на Єфремовій та на Гілеаді душа його сі́тою буде. **20** За тих днів й того ча́су — говорить Господь — будуть шукати провину Ізраїлеву, та не буде її, і прóгріхи Юди, одна́че не зна́йдені будуть вони, бо пробáчу тому, кого Я позостáвлю! **21** На край „Чва́рів подвійних“, — на нього пíди й на мешкáнців „Покáрнання!“ Поруйну́й і прокля́ттям вчини все за ними, — говорить Господь, — і зроби так усе, як тобі наказáв! **22** Гуркíт бо́ю в кра́ю та вели́ке спустóшення! **23** Як побитий й полáманий мóлот всіе́й землі! Яким жа́хом зробивсь Вавилон для наро́дів! **24** Я па́стку поставив на тебе, і схóплений ти, Вавилóне, хоча ти й не знав! Ти зна́йдений й схóплений був, бо ставав ти на прю́ проти Господа! **25** Господь відчинив Своє схóвище, і вийняв ізв́ідти зна́ряддя гніву Свого, це бо зайня́ття для Господа, Бога Саваота в халдейському кра́ї. **26** Ідіть ви на нього із кра́ю землі, відчиніть його клуні, порозклада́йте його, як сно́пі, і вчині́те заклáттям його, — хай

не буде йому позостало! **27** Його всіх волів повбивайте, — хай підуть вони на заріз! Горе їм, бо настав їхній день, час навіщення їх! **28** Голос тих, що втікають і рятуються із вавилонського краю, щоб звістити на Сіоні про помсту Господа, нашого Бога, про помсту за храма Його. **29** Скличте на Вавилону стрільців, усіх, хто лука натягує, табором станьте при ньому навколо, — нехай йому втечі не буде! Відплатіть йому згідно з чином його, як зробив він — зробіть так йому, бо гордим він став проти Господа, проти Святого Ізраїлевого! **30** Тому то його юнаки всі поляжуть на площі його, а військові його того дня всі погинуть, говорить Господь. **31** Ось Я проти тебе, о піхо, — говорить Господь, Бог Саваот, — бо день твій прийшов, час тебе покарати! **32** І спіткнётся пиха й упаде, і не буде того, хто б підніс її. І огонь по містах його Я запалю, — і він пожерє всі довкілля його. **33** Так говорить Господь Саваот: Сини Ізраїлеві й сини Юдині — разом утискувані, і всі, що в полон їх забрали, тримають їх міцно, не хочуть їх випустити. **34** Але Викупитель їх сильний, Господь Саваот — Йому Ймєння! Він конче розсудить їхню справу, щоб землю успокоїти, а вавилонських мешканців стривожити. **35** Меч на халдеїв, — говорить Господь, — і на мешканців Вавилону, і на князів його, і на його мудреців! **36** Меч на ворожбитів — і безглуздими стануть, меч на лицарство його — і вони полякаються! **37** Меч на коні його й на його колесниці, та на всю мішанину народів, яка серед нього, — і стануть вони як жінки! Меч на скарби його — й пограбовані будуть! **38** Посуха на води його, — й вони повисихають, бо це край божків, і шаліють вони від бовванів. **39** Тому звірі пустинні там будуть сидіти з шакалами, і струсі будуть у ньому сидіти, і не буде заселений він вже навіки, і не буде замешканий він з роду в рід. **40** Як Содом та Гоморру й сусідів її Бог був поруйнував, — говорить Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський! **41** Ось із півночі прийде народ, і люд великий, і численні царі, — вони збуджені будуть із кінців землі! **42** Лук та ратище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, — їхній голос, як море реве, вони їдуть на конях, — на тебе вони викиувались, як муж на війну, вавилонська дочко! **43** Почув цар вавилонський відомість про них, — й опустілися руки йому, обхопив його страх і тремтіння, немов породіллю! **44** Ось підіймається він, немов лев, із темного лісу Йордану на водяні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вибраний буде,

того Я поставлю над ними! Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм він устобіть? **45** Тому то послушайте задум Господній, що на Вавилон Він задумав, і думки Його ті, що на землю халдейську замислив: Поправді кажу вам, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасовисько їхнє при них! **46** Від розголосу про взяття Вавилону земля задрижить, і почується крик між народами!

51 Так говорить Господь: Ось Я бурю збуджу на отой Вавилон та на мешканців „серця повстанців на Мене“. **2** І на Вавилон Я пошлю віяча, і розвіють його, і випорожнять його край, бо оточать його у день зла. **3** Нехай лука свого напинає стрілець проти того, хто й собі напинає, проти того, хто своїм панцерем чваниться! І не змилуйтєся над його юнаками, закляттям учинить усе військо його! **4** І попадають вбиті в халдейському краї, і попробівані на його вулицях. **5** Бо Ізраїль та Юда — не вдівєць він по Бозі своєму, по Господу Саваоту, та наповнився край їхній гріхом проти Святого Ізраїлевого. **6** Утікайте з-серед Вавилону, і кожен урятовуйте душу свою! За провину його не погиньте, бо це Господєві час помсти, — Він дасть відповідну заплату йому! **7** Вавилон у Господній руці — золотая це чаша, що всю землю напоювала: народи впивались вином тим його, тому пошаліли народи! **8** Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальзаму для болю його, — може буде загоєний він! **9** Вавилон лікували, та він не був вілікуваний, — покиньте його, і підємо кожен до краю свого, бо присуд його досягнув до небес, і дійшов аж до хмар! **10** Вивів Господь справедливості наші, — прийдіть, і розповімо на Сіоні про чин оцей Господа, нашого Бога! **11** Вігостріть стріли, візьміте щити! Збудив Господь духа мідійських царів, бо на Вавилон Його задум, — понизити його, бо це помста Господня, помста за храма Його! **12** Проти мурів Вавилону підійміте прапора, сторожу зміцніть, сторожів порозставляйте, і чати поставте, бо Господь і задумав, і зробив, що Він говорив був на мешканців Вавилону. **13** О ти, що живеш над великими водами, що маєш скарбів багатєнно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захланности! **14** Господь Саваот присягав був душею Своєю: наповню людьми тебе, мов сараню, і на тебе вони крик військовий підіймуть! **15** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселєнну, і небо розтяг Своїм розумом. **16** Як голос Його забринить, у небесах

шумлять води, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли із дощем чинить блискавки та випроваджує вітер зо сховищ Своїх, 17 тоді кожна людина в знанні туманіє, усяк золотар посоромлений через боввана, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! 18 Марнота вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! 19 Не така, як оці, частка Якова, бо все це Він створив, і Ізраїль — племено спадщини Його, Господь Саваот Йому Ймення! 20 Ти Мій молот, знаряддя військове, — тобою поб'ю Я народи, і тобою Я вигублю царства! 21 І тобою поб'ю Я коня й верхівця, і тобою поб'ю колесницю й її візника! 22 І тобою поб'ю чоловіка та жінку, старого та хлопця тобою поб'ю, і тобою поб'ю юнака та дівчину! 23 І тобою поб'ю пастуха й його стадо, і тобою поб'ю селянина та запряг його, і тобою поб'ю Я намісників та їхніх заступників! 24 І Я відплачу Вавилоні всім мешканцям халдеїв усе їхнє зло, що зробили в Сіоні на ваших очах, промовляє Господь! 25 Оце Я на тебе, о гору ти згубна, — говорить Господь, — що всю землю ти губиш! І руку Свою простягну над тобою, і зо скель тебе скину, і зроблю горою горючою! 26 І не братимуть з тебе наріжного каменя, ані каменя на підвалини, бо спустошенням вічним ти станеш, говорить Господь. 27 Підійміть прапор на землі, засурміть у сурму між народами, приготуйте народи на бій проти нього, покличте на нього царства Арарату, Мінні та Ашкеназу, призначте гетьмана над ними, коней спровадьте, немов ту шорстку сарану! 28 Приготуйте на бій проти нього народи, царів Мідії, намісників її та всіх її заступників, та весь край панування її! 29 І затряслася земля, і корчиться стала від болю, бо здійснилися задуми Господа на Вавилон, щоб край вавилонський вчинити жахливим спустошенням та без мешканця. 30 Силачі вавилонські воювати перестали, — у твердінях осілись, загинула вся їхня сила, зробились, неначе жінки, оселі його попідпалювані, його засуви зламани. 31 Бігун бігуніві назустріч біжить, а посол назустріч послові, щоб звістити царю вавилонському, що з кінця до кінця взяте місто його, 32 і броді захоплені, і фортеці огнем попалили, вояки перестрашені. 33 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Дочка вавилонська — мов тік в час топтання його: іще трохи — й настане для неї час жнив! 34 Пожер мене й стер мене Навуходносор, цар вавилонський, поставив мене, як той посуд порожній, ковтнув він мене, немов змії, моїми розкошами сповнив свого живота, випхнув мене... 35 Насилля моє й моє тіло — на Вавилон,

говорить мешканка Сіону, кров же моя — на мешканців халдеїв, говорить Єрусалим! 36 Тому так промовляє Господь: Оце Я змагаюсь за справу твою, і помщу твою помсту, і вісую море його, і джерело його вісую. 37 І стане руйною цей Вавилон, мешканням шакалів, страхоттям та посміхом, — і в ньому мешканця не буде! 38 Заревуть вони разом, немов левчуки, загарчать, немов ті левенята. 39 Як вони порозпалюються, то зроблю їм бенкет та їх упою, щоб раділи й заснули сном вічним, — і вже не пробудяться, каже Господь! 40 Поспускаю Я їх, мов овечь до зарізу, немов баранів із козлами. 41 Як здобутий Шешах, і як схоплена слава всієї землі! Яким ось зробивсь Вавилон посеред народів! 42 На Вавилон вийшло море, і вкрився він безліччю хвиль тих його. 43 Міста його стануть спустошенням, краєм пустини та степу, тим краєм, що в ньому сидіти не буде ніяка людина, і не буде ходити по ньому син людський! 44 І Я навіщу Бела в Вавилоні, і витягну з уст його те, що він був ковтнув, і вже народи до нього не будуть пливсти, немов ріки, і мур вавилонський впаде! 45 Мій народ, виходьте із нього й рятуйте від лютої гніви Господньої душу свою! 46 І щоб серце ваше не слабло, а ви не злякалися вістки, почутої в краї, бо прийде цього року ця звістка, а потім того року та звістка, і буде насилля в краю, і повстане пануючий проти пануючого. 47 Тому то ось дні настають, і навіщу Я божків Вавилону, і весь його край посоромлений буде, і всі його вбиті попадають в нього! 48 І над Вавилоном співатимуть небо й земля, і все, що є в них, бо на нього приходять спустошники з півночі, каже Господь. 49 Вавилон мусить упасти за вбитих Ізраїлевих, як за Вавилон впали вбиті всієї землі. 50 Хто втік від меча, — ідіть, не ставайте! Пам'ятайте й здаля про Господа, а Єрусалим нехай буде на вашому серці! 51 Застидалися ми, як почули цю ганьбу, сором покрив нам обличчя, бо чужинці прийшли у святиню Господнього дому. 52 Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і бовванів його навіщу, і буде стогнати поранений по всім краї його! 53 Коли б Вавилон аж до неба піднісся, і коли б уміцнів свою силу він на височині, то все таки прийдуть від Мене до нього спустошники, каже Господь! 54 Чується крик з Вавилону, і велике понищення з краю халдеїв, 55 бо спустошить Господь Вавилон і галас великий приглушує в ньому, і шумлять їхні хвилі, як води великі, і розлягається гуркіт їхнього голосу. 56 Бо прийде спустошник на нього, на Вавилон, і схоплене буде лицарство

його, їхній лук поламається, бож Бог відплати — Господь, Він напевно заплатить! **57** І вполю його зверхників та мудреців його, намісників його та заступників його, і його ліцарів, — і сном вічним заснуть, і не збудяться, каже Цар, Господь Саваот Йому Ймення. **58** Так говорить Господь Саваот: Товстий мур вавилонський аж до основ буде знищений, і брами високі його огнем будуть спалені, — і мучились дармо народи, і для огню мордувались племена!“ **59** Слово, яке пророк Єремія наказав був Сераї, сину Нерії, сина Махсеїного, коли він ішов з Седекією, Юдиним царем, до Вавилону, за четвертого року царювання його. А Сераї був головним царським постільником. **60** І написав Єремія все те лихо, що прийде на Вавилон, до однієї книги, усі ті слова, що написані на Вавилон. **61** І сказав Єремія до Сераї: „Як прийдеш ти до Вавилону, то гляди, прочитай усі ці слова. **62** І скажи: Господи, Ти провіщав на це місце, щоб вигубити його так, що не буде в ньому мешканця від людини й аж до скотини, бо буде воно спустошенням вічним. **63** І станеться, як ти скінчиш читати цю книгу, прив'яжеш до неї каменя, і кинеш її до середини Ефрату, **64** та й скажеш: Так потоне Вавилон, і не встане через те лихо, що Я на нього наведу, — і вони попомучаться!“ Аж досі — слова Єремієні.

52 Седекія був віку двадцяти й одного року, коли зацарював. А царював він в Єрусалимі одинадцять років; ім'я ж його матері — Хамутал, дочка Єремії з Лівни. **2** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгокіим. **3** Бо через Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, аж поки Він не відкинув їх від Свого обличчя. А Седекія відпав від вавилонського царя. **4** І сталося за дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця прийшов Навуходонсор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборилися проти нього, і побудували проти нього вала навколо. **5** І ввійшло місто в облогу аж до одинадцятого року царя Седекії. **6** Четвертого місяця, дев'ятого дня місяця настав великий голод у місті, і не було хліба для народу краю. **7** І пробитий був пролім у стіні міста, і всі вояки повтікали, і повиходили з міста вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. І пішли вони дорогою в степ. **8** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали Седекію в ерихонських степах, а все його військо розпоршилося від нього. **9** І схопили царя, і відвели його до царя вавилонського до Рівли в краю Хамата, і там його той засудив. **10** І цар вавилонський порізав

Седекієних синів на очах його, а також Юдиних зверхників він порізав у Рівлі. **11** А очі Седекії він вибрав, і зв'язав його ланцюгами. І відвів його вавилонський цар до Вавилону, і посадив його до в'язниці аж до дня його смерти. **12** А п'ятого місяця, десятого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходонсора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, що ставав перед обличчям вавилонського царя. **13** І він спалив Господнього дома та дома царєвого, і всі домів в Єрусалимі, і спалив кожного великого дома огнем. **14** І мори навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. **15** А з бідноти народу та решту народу, що позостався в місті, і перебіжників, що перебігли до вавилонського царя, і решту простого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. **16** А з бідноти краю начальник царської сторожі позоставив декого за винарів та за рільників. **17** А мідяні стовпі, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і понесли всю їхню мідь до Вавилону. **18** І гóрнята, і лопатки, і ножки, і кропильниці, і ложки, і весь мідяний посуд, що ним служать, позабирали. **19** І миски, і кадьильниці, і кропильниці, і гóрнята, і свічники, і ложки, і жертівні миски, і що було золоте — забрав золотом, а що срібне — сріблом взяв начальник царської сторожі. **20** Два стовпі, одне море, дванадцять мідяних волів, що під підставами, що цар Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для міді всіх цих речей! **21** А стовпі — вісімнадцять ліктів високість одного стовпа, і шнурок на дванадцять ліктів оточував його, а грубину його — чотири пальці, всередині порожнявий. **22** І маковиця на ньому — мідяна, а високість однієї маковиці — п'ять ліктів та мережка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа — так само, і гранатові яблука. **23** І було гранатових яблук дев'ятдесят і шість на кожну сторону, усіх гранатових яблук на мережці навколо — сто. **24** І начальник царської сторожі взяв Сераю, головного священника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів порога. **25** А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та семеро чоловіка з тих, що бачать царєве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військового відділу, що записував народ краю до військового відділу, і шістдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. **26** І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської

сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. **27** І вдарив їх вавилонський цар, і позабивав їх у Рівлі, у хаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі! **28** Оце той народ, що вигнав Навуходоносор: у сьомому році — три тисячі й двадцять і три юдеї. **29** У вісімнадцятому році Навуходоносора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі. **30** У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юдеїв. Усіх душ — чотири тисячі й шість сотень. **31** І сталося за тридцятого й сьомого року вигнання Єгоякіма, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарювання, змілювався над Єгоякімом, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **32** І він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **33** І змінив в'язничну одежу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **34** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерті, по всі дні його життя.

Плач Єремії

1 Як са́мітно сидить колись велелю́дне це місто, немов удов́а воно стало! Могу́тне посере́д наро́дів, кня́гиня посере́д кра́їн — воно стало дани́нцем! **2** Гірко плаче по но́чах вона, і сльо́зи гарячі на що́ках у неї. Нема́ поті́шителя в неї зо всіх, що кохали її, — її зра́дили всі її дру́зі, вони ворога́ми їй стали! **3** Юде́я пішла на вигна́ння з біди та з робо́ти тяжко́ї, вона осели́лася помі́ж пога́нами, спочи́нку собі не знайшла! Догнали її всі її переслі́дники серед ті́снот. **4** Доро́ги сіонської до́ньки сумні́, бо нема́є на свято́ проча́н! Усі бра́ми її попусти́ли, зідха́є священство́ її, посумні́ли дівча́та її, а вона — гірко їй! **5** Її грабі́вники взяли го́ру над нею, і добре веде́ться їй ворога́м, бо їй завда́в смутку Госпо́дь за числі́нність у неї грі́хів: Немовля́та її до по́лону пішли перед воро́гом. **6** І відійшла від сіонської до́ньки вся вели́чність її. Її кня́зі стали, немов блені́ ті, що па́ші собі не знахо́дять, — і йду́ть у безси́ллі перед переслі́дником. **7** У дні́ лиха свого́ та страждáння свого́ дочка ерусали́мська спога́дує всі свої́ ска́рби, — що були́ від днів давніх, як наро́д її впав був у руку́ воро́жу, і не було́, хто б їй помі́ч подав. Вороги́ спогляда́ли на неї, і смія́лись з ру́їни її. **8** Дочка ерусали́мська грі́хом прогрі́шилась, тому́ то нечисто́ю стала, усі́, що її шанували, погор́джують нею, наготу́ бо її вони́ бачили! І зідха́є вона, й відверта́ється взад. **9** Нечисти́сть її на подóлках у неї. Вона не згада́ла свого́ кінця́, та й упала́ предві́вно, і ніко́го нема́, хто б поті́шив її. „Побач, Господи́, горе́ моє, бо звели́чився ворог!“ **10** Гно́битель простяг свою́ руку́ на всі її ска́рби, і бачи́ть вона, що в свя́тиню її уві́ходять пога́ни, про яких на́казав Ти: „Не ввійду́ть вони́ в тво́ї збо́ри!“ **11** Увесь наро́д її сто́гне, шука́ючи хлі́ба, свої́ ска́рби ко́штoвні за ї́жу дають, аби́ тільки ду́шу свою́ прожи́вити. „Зглянься, Господи́, і подивися, яка́ стала погор́джена́ я!“ **12** Не вам ка́жучи, гля́ньте й побачте, усі́, хто доро́гою йде́: чи є́ такий бі́ль, як мій бі́ль, що завда́ний мені́, що Госпо́дь засму́тив ним мене́ у день лю́того гні́ву Свого́? **13** Із височи́ни Він посла́в в мо́ї ко́сті о́гонь, і над ними́ він запанува́в! Розтя́г сі́тку на но́ги мо́ї, поверну́в мене́ взад, учини́в Він мене́ спусто́шило́ю, увесь де́нь боля́щою. **14** Ярмо́ мо́є про́грівів зв'я́зане мі́цно руко́ю Йо́го, плету́ться вони́ та прихо́дять на ши́ю мою́! Він зроби́в, що спі́ткну́лася сила́ моя, Госпо́дь переда́в мене́ в руки́ такого́, що й зве́стись не мо́жу. **15** Усі́х мо́їх си́льних Госпо́дь поски́да́в серед мене́, мов на свя́то зібра́ння, Він склика́в на мене́, щоб мо́їх юна́ків поторо́щити,

як у ча́вилі, сто́пав Госпо́дь дівчи́ну, Ю́дину до́ньку. **16** За о́цим плачу́ я, око́ моє, — моє око́ сльі́зми́ запли́ває! бо дале́ко від мене́ вті́шитель, що ду́шу мою́ оживи́в би; мо́ї ді́ти понехту́вані, бо поси́лився ворог! **17** Сіонська дочка́ простя́гла свої́ руки́, — нема́є розра́дника їй: Госпо́дь на́казав проти́ Якова́ довкола́ ньо́го Йо́го ворога́м, до́нька ерусали́мська нечисто́ю стала́ між ними́. **18** „Спра́ведливий Госпо́дь, а я слову́ Йо́го неслухня́на була́. Послу́хайте но́, всі наро́ди, і побачте́ мій бі́ль: дівча́та мо́ї та мо́ї юна́ки у неволю́ пішли́! **19** Звивала́ до дру́зів своїх, та вони́ обма́ну́ли мене́! Свяще́нство моє́ й мо́ї ста́рші́ вмираю́ть у мі́сті, шука́ючи ї́жі собі́, щоб ду́шу свою́ пожи́вити. **20** Зглянься, Господи́, — ті́сно мені́! Моє́ нутро́ бенте́житься, переверта́ється се́рце моє́ у мені́, бо була́ зовсі́м неслухня́на. На ву́лиці́ меч осирóчува́в, а в до́мі — сме́рть. **21** Почу́ли, що я ось сто́гну́, й нема́є мені́ поті́шителя, вчу́ли про ли́хо моє́ всі мо́ї ворогі́, — та й зра́дили, що́ Ти це зроби́в. Спровади́в Ти де́нь, що Йо́го запові́в, — бода́й ста́лося їм, як мені́! **22** Бода́й перед обличчя́ Твоє́ при́шло все́ їх́нє ли́хо, — і вчини́ їм, як Ти учини́в ось мені́ за грі́хи мо́ї всі, — бо числі́нні сто́гнан́ня мо́ї, моє́ ж се́рце боля́ще“.

2 Як захма́рив Госпо́дь в Сво́їм гні́ві сіонську́ дочку́! Він кину́в із неба́ на зе́млю́ пи́шноту́ Ізраї́ля, і не згада́в у де́нь гні́ву Свого́ про підні́жку нога́м Сво́їм, — **2** пони́щив Госпо́дь, не поми́лува́в жи́тла всі́ Яковові́. Він позбу́рюва́в у гні́ві Сво́їм у дочкі́ Юди́ тверди́ні, на зе́млю́ звали́в, збезче́стив Він ца́рство́ й кня́зів усі́х Йо́гоб. **3** В лю́ті гні́ву відтя́в увесь Ізраї́лів рі́г, прави́цю Сво́ю відверну́в Він від во́рога, та й запала́в проти́ Якова́, мов той палю́чий о́гонь, що навко́ло жере́! **4** Він нап'я́в Сво́го лу́ка, як воро́г, проти́вником ста́ла прави́ця Йо́гоб, і Він ви́бив усе́, що для́ ока́ було́ пожада́не, у ски́нї до́ньки сіонської́ вили́в запе́кність Сво́ю, як о́гонь. **5** Госпо́дь став, як той во́рог, пони́щив Ізраї́ля Він, всі́ пала́ти Йо́го зруйнува́в, тверди́ні Йо́го попусто́шив, — і Ю́динї́ до́ньці́ примно́жив зідха́ння та сто́гін! **6** Пони́щив горóжу Сво́ю, немов у садка́, місце́ збо́рів Сво́їх попусто́шив, Госпо́дь учини́в, що забу́ли в Сіо́ні про свя́то й субо́ту, і відки́нув ца́ря́ та священника́ в лю́тості́ гні́ву Свого́. **7** Покину́в Госпо́дь Сво́го же́ртівника́, допу́стив побезче́стити́ свя́тиню Сво́ю, переда́в в руку́ во́рога́ му́ри пала́ців її, — ворогі́ зашумі́ли в Господньо́му до́мі, немов би́ святко́вого́ дня! **8** Задума́в Госпо́дь зруйнува́ти му́р сіонської́ до́ньки, Він витя́гнув шу́ну, Своє́ї руки́ не верну́в, щоб не ни́щити, сумні́ми вчини́в передму́р'я́ та му́р, — вони́

разом ослабли, **9** її брами запалися в землю, понишив Він та поламав її засуви. Її цар і князі її серед поганів. Немає навчання Закону, і пророки її не знаходять видіння від Господа. **10** Сидять на землі та мовчать старші доньки сіонської, порохи посипали на свою голову, підперезались верётами, аж до землі свою голову єрусалимські дівчата схилили. **11** Повипливали від сліз мої очі, моє нутро клекоче, на землю печінка моя виливається через занепад дочкі мого люду, коли немовля й сосунець умлівають голодні на площах міських. **12** Вони квілять своїм матерям: „Де пожива й вино?“ І скуються, як ранений, на площах міських, коли душі свої випускають на лоні своїх матерів. **13** Що засвідчу тобі, що вподоблю до тебе, о єрусалимська дочко? Що вчиню тобі рівним, щоб тебе звеселити, о діво, о дочко сіонська? Бо велика, як море, руїна твоя, — хто тебе полікує? **14** Пророки твої провіщали для тебе марноту й фальшиве, і не відкривали твого гріха, щоб долю твою відвернути, — для тебе вбачали пророцтва марноти й вигнання. **15** Усі, що проходять дорогою, плещуть у долоні на тебе, і посвистують та головою своєю хитають над донькою Єрусалиму та кажуть: „Хіба це те місто, що про нього казали: Корона пишноти, розрада всієї землі?“ **16** Усі вороги твої пащу на тебе роззявлюють, свистять й зубами скреготуть та кажуть: „Ми пожерли її. Оце справді той день, що чекали його, — знайшли ми і бачимо його!“ **17** Учинив Господь те, що задумав, Він виповнив слово Своє, що його наказав від днів давніх: усе зруйнував, і милосердя не мав, і ворога втішив тобою, Він рога підійняв супротивних твоїх. **18** Їхнє серце до Господа крик підіймає, о муре, о дочко Сіону! Проливай, як потік, слези вдень та вночі, не давай відпочинку собі, нехай не спочіне зиниця твоя! **19** Уставай, голоси уночі на початку сторожі! Виливай своє серце, мов воду, навпроти обличчя Господнього! Підійми ти до Нього долони свої за душу своїх немовлят, що від голоду мліють на розі всіх вулиць! **20** Споглянь, Господи, і подивися, кому Ти зробив отаке? Чи конечним було, щоб жінки їли плід свій, своїх немовлят, яких виплекали? Щоб був у святині Господній забитий священник і пророк? **21** Лежать на землі на вулицях рядом юнак та старій. Попадали діви мої та мої парубки від мечя, — Ти побив їх в день гніву Свого, порізав, не мав милосердя. **22** Ти виклікував, мов на день свята, жахоти мої із довілля, — і врятованого не було, і позостальця в день гніву Господнього, — повигублював ворог мій тих, кого виплекала та зростила була.

3 Я той муж, який бачив бід у жезл! Його гніву, — **2** Він провадив мене й допровадив до темряви, а не до світла. **3** Лиш на мене все знову обертає руку Свою цілий день. **4** Він війснажив тіло моє й мою шкіру, мої кості сторощив, **5** обгородив Він мене, і мене оточив гіркотю та мукою, **6** у темноті мене посадив, мов померлих давнє. **7** Обгородив Він мене — і не вийду, тяжкими вчинив Він кайдани мої. **8** І коли я кричу й голошу, затикає Він вуха Свої на молитву мою, **9** Камінням обтєсаним обгородив Він дороги мої, повикривлював стежки мої. **10** Він для мене ведмєдем чатуючим став, немов лев той у сховищі! **11** Поплутав дороги мої та розшарпав мене, учинив Він мене опустошеним! **12** Натягнув Свого лука й поставив мене, наче ціль для стріли, — **13** пустив стріли до нирок моїх з Свого сагайдака! **14** Для всього народу свого я став посміховиськом, глумливою піснею їхньою цілий день. **15** Наситив мене гіркотю, мене напоїв полином. **16** І стер мені зуби жорствою, до попелу кинув мене, **17** і душа моя спокій згубила, забув я добро. **18** І сказав я: Загублена сила моя, та моє сподівання на Господа. **19** Згадай про бід у мою й муку мою, про політ та отруту, — **20** душа моя згадує безперестанку про це, і гнеться в мені. **21** Оце я нагадую серцеві своєму, тому то я маю надію: **22** Це милість Господня, що ми не погинули, бо не покінчилося Його милосердя, — **23** нове воно кожного ранку, велика бо вірність Твоя! **24** Господь — це мій уділ, — говорить душа моя, — тому я надію на Нього складаю! **25** Господь добрий для тих, хто надію на Нього кладє, для душі, що шукає Його! **26** Добре, коли людина в мовчанні надію кладє на спасіння Господнє. **27** Добре для мужа, як носить ярмо в своїй молодості, — **28** нехай він самотно сидить і мовчить, як поклав Він на нього його; **29** хай закрие він порохом уста свої, може є ще надія; **30** хай щоку тому підставляє, хто його б'є, своєю ганьбою насичується. **31** Бо Господь не навкі ж покине! **32** Бо хоч Він і засмутить кого, проте змилюється за Своєю великою милістю, — **33** бо не мучить Він з серця Свого, і не засмучує людських синів. **34** Щоб топтати під своїми ногами всіх в'язнів землі, **35** щоб перед обличчям Всевишнього право людини зігнути, **36** щоб гнобити людину у справі судовій його, — оцього не має на оці Господь! **37** Хто то скаже — і станеться це, як Господь того не наказав? **38** Хіба не виходить усе з уст Всевишнього, — зле та добре? **39** Чого ж нарікає людина жива? Нехай скаржиться кожен на гріх свій. **40** Пошукаймо доріг своїх та дослідімо, і вернімось до Господа! **41** підіймімо своє серце

та руки до Бога на небі! **42** Спроневірилися ми й неслухняними стали, тому не пробачив Ти нам, **43** закрився Ти гнівом і гнав нас, убивав, не помилював, **44** закрив Себе хмарою, щоб до Тебе молитва моя не дійшла. **45** Сміттям та огідою нас Ти вчинив між народами, **46** наші всі ворогі пороззявляли на нас свого рота, **47** страх та яма на нас поприходили, руїна й погибіль. **48** Моє око спливає потоками водними через нещастя дочок мого люду. **49** Виливається око моє безупинно, нема бо перерви, **50** аж поки не зглянеться та не побачить Господь із небес, — **51** моє око вчиняє журбу для моєї душі через дічок усіх мого міста. **52** Ловлячи, ловлять мене, немов птаха, мої вороги безпричинно, **53** життя моє в яму замкнули вони, і каміннями кинули в мене. **54** Пливають мені води на голову, я говорю: „Вже погублений я!“ **55** Кликав я, Господи, ймення Твоє із найглибшої ями, **56** Ти чуєш мій голос, — не заховуй же вуха Свого від зойку моєї, від благання мого! **57** Ти близький того дня, коли кличу Тебе, Ти говориш: „Не бійся!“ **58** За душу мою Ти змагався, о Господи, життя моє викупив Ти. **59** Ти бачиш, о Господи, кривду мою, — розсуди ж Ти мій суд! **60** Усю їхню помсту ти бачиш, всі задуми їхні на мене, **61** Ти чуєш, о Господи, їхні наруги, всі задуми їхні на мене, **62** мову повстанців на мене та їхнє буркотіння на мене весь день. **63** Побач їхнє сидіння та їхнє вставання, — як завжди глумлива їхня пісня! **64** Заплати їм, о Господи, згідно з чином їхніх рук! **65** Подай їм темноту на серце, прокляття Твоє нехай буде на них! **66** Своїм гнівом жени їх, і вігуби їх з-під Господніх небес!

4 Як потемніло золото, як відмінилося шире те золото добре, як на розі всіх вулиць каміння святе порозкидане! **2** Коштовні сіонські сини, ширим золотом важені, як тепер ось за глиняний посуд полічені, за чин рук ганчарських! **3** Навіть шакали витягують перса, годують своїх молодят, а доня народу мого жорстока, мов струсі в пустині: **4** язик сосунця до його піднебіння від спраги прилип. Хліба жадають собі немовлята, — й немає нікого, хто б їм відломив. **5** Ті, що їли присмаки, — на вулицях з голоду мліють; ті, що виплекані на пурпурі, — тепер смітники обіймають. **6** І більшою стала вина доньки люду мого за пробірх Содому, що був перевернений вміть, — і не торкалися руки до нього. **7** Її можновладці чистіші від снігу були, біліші від молока, їхнє тіло червоне, мов перли, їхній вигляд — сапфір, — **8** а тепер їхній вигляд чорніший за сажу, не розпізнають їх на вулицях, їхня шкіра стягнулась на їхній

кості, зробилась сухою, як дерево. **9** Забитим мечем стало ліпше, ніж повбиваним голодом, що гинуть проклені, за браком плодів польових. **10** Руки жінок милосердних варили своїх діточок, які стали поживою їм під час руйнування дочок мого люду. **11** Закінчив Господь лютість Свою, вилив жар Свого гніву, — і запалив на Сіоні огонь, і пожёр він основи його! **12** Не вірили зёмні царі та всі мешканці цілого світу, що ввійде противник та ворог до брам Єрусалиму. **13** Усе сталося це за провини пророків його, за неправду священства його, що кров праведників серед нього лили. **14** По вулицях бродять, немов ті сліпці, попламбовані кров'ю, так що люди не можуть діткнутись до одягу їхнього. **15** „Уступіться, нечисті!“ кричали до них, „уступіться, збчуйте, не доторкуйтеся!“ І повтікали вони й мандрували, і казали між людьми: „Мешкати в нас більш не будуть!“ **16** Господнє лице розпорішило їх, не дивиться більше на них, — бо вони не звертали уваги на обличчя священників, до старих вони ласки не мали. **17** Уже проглядали ми очі свої, даремно чекавши на поміч собі, — на варті своїй ми чекали народу, який нас не спас. **18** Чатують вони наші кроки, щоб ходити не могли ми по площах своїх. Кінець наш наблизився, сповнилися наші дні, бо прийшов нам кінець. **19** Гнобителі наші скоріші були за орлів піднебесних, — вони уганялись за нами по горах, на нас чатували в пустині. **20** Попав в ями живущий наш Дух, Господній помазанець, що ми говорили про нього: „Ми будемо жити в тіні його серед народів“. **21** Веселися та тішся, о дічко Едому, що сидиш в краю Уц, — також над тобою перейде злий келіх, уп'єшся й огілишся й ти! **22** Скінчилася кара твоя, дічко Сіону, — не буде Він більше тебе виганяти, — та твоє беззаконня скарає Він, дічко Едому, відкриє провини твої!

5 Згадай, Господи, що з нами сталося, — зглянься й побач нашу ганьбу, — **2** наша спадщина дісталась чужим, дома наші — чужинцям! **3** Поставали ми сиротами: нема батька, а матінки наші — неначе ті вдови! **4** Свою воду за срібло ми п'ємо, наші дроба за гроші одержуємо. **5** У потилицю нас поганяють, помучені ми, і спокію не маємо! **6** До Єгипту й Асирії рuku витягуємо, — щоб насититися хлібом! **7** Батьки наші грішили, але їх немає, — а ми двигаємо їхні провини! **8** Раби запанували над нами, і немає нікого, хто б вірятував з їхньої руки. **9** Нарážуючи свою душу на меч у пустині, достаємо свій хліб. **10** Шкіра наша, мов піч, — попалилась з пекучого голоду, **11** Жінок на Сіоні безчестили, дівчат — по Юдейських містах. **12**

Князі їхньою рукою повішені, лиця старих не пошановані. **13** Юнакі носять камінь млинівий, а хлопці під ношею дров спотикаються. **14** Перестали сидіти старші в брамі, юнакі — свою пісню співати, **15** втіха нашого серця спинилась, наш танець змінивсь на жалобу. **16** Спала корона у нас з голові, о горе, бо ми прогрішілись, — **17** тому наше серце боляще, тому наші очі потемніли, **18** через гору Сіон, що спустошена, бродять лисиці по ній. **19** Пробуваєш Ти, Господи, вічно, Твій престол з роду в рід: **20** Нащо ж нас забуваєш навік, покидаєш на довгі дні нас? **21** Приверни нас до Себе, о Господи, — і вірнемось ми, віднові наші дні, як давніше було! **22** Хіба Ти цілком нас відкинув, прогнівався занадто на нас?

Езекіїль

1 І сталося тридцятого року, четвертого місяця, п'ятого дня місяця, коли я був серед полонених над річкою Кевар, відкрилося небо, і побачив я Божі видіння. **2** П'ятого дня місяця, — це п'ятий рік полону царя Єгоакіма, — **3** сталося Господнє слово до Езекіїля, сина Бузі, священика, у халдейському краї над річкою Кевар, і була там над ним Господня рука. **4** І побачив я, аж ось бурхливий вітер насував із півночі, велика хмара та палючий огонь; а навколо неї — сійво, а з середини його — ніби блискуча мідь, з-посеред огню. **5** А з середини його — подoba чотирьох живих істот, а оце їхній вид: вони мали подобу людини. **6** І кожна мала чотири обличчі, і кожна з них мала чотири крилі. **7** А їхня нога — нога проста, а стопі їхньої ноги — як стопа телячої ноги, і вони сяяли, як ніби блискуча мідь. **8** А під їхніми крилами були людські руки на чотирьох сторонах їхніх, і вони четверо мали свої обличчя та свої крила. **9** Їхні крила прилягали одне до одного, не оберталися в ході своїй, — кожне ходило просто наперед себе. **10** А подoba їхнього обличчя — обличчя людини та обличчя лева мали вони четверо з правіці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо. **11** А їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двоє крил злучувалися одне з одним, і двоє закривали їхнє тіло. **12** І кожна ходила просто перед себе. Туди, куди бажав дух ходити, вони йшли, не оберталися в ході своїй. **13** А подoba тих істот була на вид вугілля з огню, вони палали на вигляд смолоскіпів; той огонь проходжувався поміж істотами. І огонь мав сійво, і з огню виходила блискавка. **14** І ті живі істоти бігали й верталися, немов блискавка. **15** І придивився я до тих істот, аж ось по одному колесі на землі при тих живих істотах, при чотирьох їхніх обличчях. **16** Вид тих колес та їхній віріб — як вигляд хризоліту, й одна подoba їм чотирьом, а їхній вид та їхній віріб — ніби колесо в колесі. **17** Вони ходили в ході своїй на чотири боки, не оберталися в ході своїй. **18** А їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкола в чотирьох їх було повне очей. **19** І коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колеса при них; а коли ті істоти підіймалися з-над землі, підіймалися й ті колеса. **20** Куди бажав дух ходити, ішли, куди мав той дух іти; і ті колеса підіймалися з ними, бо в колесах був дух істот. **21** Коли ті йшли, ходили й вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймалися з-над землі, підіймалися з ними й

ті колеса, бо був дух істот у тих колесах. **22** А на головах тих живих істот була подoba небозводу, ніби грізний кришталь, розтягнений над їхніми головами згори. **23** А під цим небозводом були їхні прости крила, звернені одне до одного. У кожної було по двоє крил, що закривали їм їхні тіла. **24** А коли вони йшли, чув я шум їхніх крил, як шум великої води, як голос Всемогутнього, звук гамору, як табору. А коли вони ставали, опадали їхні крила. **25** І розлягався голос з-над небозводу, що над їхньою головою. І коли вони ставали, опадали їхні крила. **26** А згори небозводу, що над їхньою головою, була подoba трону на вигляд каменя сапфіру; а на подоби трону була подoba на вигляд людини, на ньому згори. **27** І бачив я ніби блискучу мідь, на вид огню в середині його навколо, від виду стегон його й вище, а від виду стегон його й до долу бачив я ніби огонь та сійво навколо нього. **28** Як вигляд веселки, що буває в хмарі в дощовий день, такий був вигляд сійва навколо. Це був вигляд подоби Господньої слави! І коли я це побачив, я впаав на обличчя своє, і почув голос, що говорив.

2 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведіся на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!“ **2** І ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунтуються проти Мене. Вони та їхні батькі відпали від Мене аж до цього дня!“ **4** А ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвалого обличчя та твердого серця. І ти скажеш до них: Так говорить Господь Бог! **5** А вони чи послухаються, чи занехають, — бо вони дим ворохобний, — то пізнають, що пророк був серед них. **6** А ти, сину людський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будяччя та терніна, і ти сидиш між скорпіонами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дим ворохобний. **7** І будеш говорити до них Мої слова, — чи вони послухаються, чи занехають, бо вони ворохобні. **8** А ти, сину людський, послухай, що кажуть Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дим ворохобности, — відкрив свої уста та з'їж, що Я тобі дам“. **9** І побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжковий. **10** І Він розгорнув його перед моїм обличчям, — а він пописаний спіреду та ззаду. І було на ньому написано пісні плачу, стогін та горе.

3 І сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього звоя, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“ **2** І відкрив я свої уста, і

Він дав мені з'їсти цього звоза. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, нагодуй свого живота, і наповни своє нутро тим звозом, що даю Я тобі!“ **4** І сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми словами. **5** Бо ти посланий не до народу чужої мови та тяжкого языка, але до Ізраїлевого дому, **6** не до численних народів чужої мови та тяжкого языка, що ти не розумієш їхніх слів. Та коли б і до них послав тебе, вони будуть слухати тебе! **7** Але Ізраїль дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо весь Ізраїль дім — твердолобі та жорстокосерді вони! **8** Ось Я зробив твоє обличчя твердим проти їхнього обличчя, і чоло твоє твердим проти лоба їхнього. **9** Як той діамант, твердішим від скелі, зробив Я чоло твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дім ворохобности!“ **10** І сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова, які говорю Я до тебе, візьми в своє серце та слухай вухами своїми. **11** І йди, піди до вигнанців, до синів твого народу, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорить Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занехають“. **12** І підійняв мене Дух, і я почув за собою гуркіт громового голосу: „Благословенна слава Господня!“ із свого місця, **13** і шум крил живих істот, що дотикались одне об одне, і цокіт коліс рівночасно з ними, і гуркіт громового голосу! **14** І Дух підійняв мене, і взяв мене, і йшов я огірчений в лютості духа свого, а Господня рука була надо мною сильна! **15** І прийшов я до вигнанців в Тел-Авіві, що сидять при річці Кевар, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день остовпілий. **16** І сталося в кінці семи день, і було слово Господнє до мене так: **17** „Сину людський, Я настановив тебе вартовим для Ізраїлевого дому, — і як почувеш ти слово з уст Моїх, то остережй їх від Мене. **18** Коли Я скажy безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережеш його й не будеш говорити, щоб остерегти несправедливого від його несправедливої дороги, щоб він жив, то цей безбожний помре за свою провину, а його кров Я зажадаю з твоєї руки! **19** Але ти, коли остережеш несправедливого, а він не вернеться від своєї несправедливості та від своєї несправедливої дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятував. **20** А коли праведний відвернеться від своєї справедливості та зробить кривду, то я покладу спотикання перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і не згадаються його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду жадати! **21** А ти, коли остережеш справедливого, щоб

справедливий не грішив, і він не згрішив, то жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятував“. **22** І була там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене: „Устань, вийди до долини, і там Я буду говорити з тобою“. **23** І встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над річкою Кевар. І впав я на обличчя своє. **24** Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на ноги мої. І Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкніш в середині свого дому! **25** А ти, сину людський, — ось дадуть на тебе шнүри, і зв'яжуть тебе ними, і ти не вийдеш з-поміж них! **26** А язык твій приліплі до твого піднебіння, і ти занімієш, і не будеш їм більш докоряти, бо вони — дім ворохобний. **27** А коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорить Господь Бог“. Хто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занехати — нехай занехає, бо вони дім ворохобний!“

4 А ти, сину людський, візьми собі цеглину, і поклади її перед собою, і накреслиш на ній місто Єрусалим. **2** І постав проти нього облогу, і збудуй проти нього башту, і вісип вала навколо нього, і постав проти нього табори війська, і постав проти нього муроломи. **3** І візьми собі залізу сквороду, і постав її ніби залізною стіною поміж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя до нього, і буде воно в облозі, і ти обляжеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому! **4** А ти лягай на лівий свій бік, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину. **5** І Я призначив тобі роки їхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'ятдесят днів, і ти будеш носити провину Ізраїлевого дому. **6** А коли ти це скінчиш, то ляжеш удруге, на правий свій бік, і будеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі призначив. **7** І на облогу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкрите раменю своє, і будеш пророкувати на нього. **8** І ось Я накладу на тебе шнүри, і ти не повернешся з боку одного на інший бік, аж поки ти не закінчиш днів своєї облоги. **9** А ти візьми собі пшениці та ячменю, і бобів та сочевіці, і проса та віки, і даси їх до одного посуду, і зробиш із них собі хліб, за кількістю днів, що лежатимеш на боці своєму, — три сотні й дев'ятдесят день будеш те їсти. **10** А їжа твоя, яку будеш ти їсти, буде вагою двадцять шеклів на день, час від часу будеш це їсти. **11** І воду будеш пити мірою, шоста частина гїна, час від часу будеш пити. **12** І їстимеш це, як ячмінного калача, і будеш пекти це на кавалках людського

калу, перед їхніми очима“. **13** І сказав Господь: „Так будуть їсти Ізраїлеві сини свій нечистий хліб серед тих народів, куди Я їх виїжену“. **14** А я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не заневищена, і пáдла та розшматованого звір'ями я не їв від молодости своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не вхóдило в мої уста“. **15** І сказав Він до мене: „Дивися, Я дав тобі товари́чий гній замість лю́дського калу, — і ти зроби на ньому свій хліб!“ **16** І сказав Він до мене: „Сину лю́дський, ось Я поламаю підпо́ру хліба в Єрусалимі, і будуть їсти хліб за вагою та в страху́, а воду будуть пити за мірою та за сму́тком, **17** щоб відчували вони брак хліба та води, і жажну́лися один з óдним, і вони зніди́ють за свій гріх!

5 А ти, сину лю́дський, візьми собі го́строго меча, як бритву стри́жіїв; візьми його собі, і проведи ним по голові своїй та по бороді своїй. І візьми собі вагові ша́льки, і поділи те волóсся. **2** Третину спали в огні посеред міста, коли вiповня́ться дні облóги; і візьми другу третину, і посічи мечем навко́ло нього, а третину розпороши на вітер, і Я витягну меча за ними. **3** І візьми звітти мале чисте волóсся, і зав'яжи його в своїх по́лах. **4** І візьми із нього ще, і кинь його до се́редини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на весь Ізраї́лів дім“. **5** Так говорить Господь Бог: „Цей Єрусалим — Я поставив його в се́редині народів, а довкі́лля його — країни. **6** Та він став проти постанов Моїх більше від погáнів, а проти устав Моїх — більше від тих країн, що навколо нього, бо права Мої вони відкинули, а уста́ви Мої — не ходили вони ними. **7** Тому́ так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохóбилися більше від тих поган, що навколо вас, й уста́вами Моїми не ходили, і постанов Моїх не ви́конували, а робили за постановами тих поган, що навколо вас, **8** тому́ так говорить Господь Бог: Ось Я проти тебе, Сам Я, і зроблю́ серед тебе суди́ перед очима́ тих поган! **9** І зроблю́ на то́бі те, чого Я не робив, і нічого поді́бного вже не зроблю́, за гидóти твої. **10** Тому́ серед тебе батьки будуть їсти синів, а сини будуть їсти батьків своїх, і виконаю́ над тобою́ прі́суди, і розпоро́шу весь останок твій на всі ві́три! **11** Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти зане́чистив святиню Мою́ всі́ма гидóтами свої́ми та всі́ма обрідження́ми свої́ми, то теж Я відкину тебе, й око Моє не матиме милосердя, і Сам Я не зми́лосéрджуся! **12** Третина твоя помре від морови́ці й загине від голоду серед тебе, а третина попа́дає від меча в твоїх о́колицях, а третину розпоро́шу на всі ві́три, і витягну́ за ними меча! **13** І докiнчиться гнів Мій, і Я

заспо́кою Свою́ лють проти них, і задово́лююся. І пізна́ють вони, що Я, Господь, говорив у горли́вості Сво́й, коли докона́ю Свою́ люти́сть на них! **14** І зроблю́ тебе руїною та га́ньбою серед лю́дів, що навколо тебе, перед очима́ кожного, хто буде прохóдити. **15** І стане ш га́ньбою та посмі́ховиськом, осторо́гою та остовпíнням для народів, що навколо тебе, коли буду виконувати на то́бі прі́суди гнівом та лю́ттю, та лю́тими картáннями. Я, Господь, оце говорив! **16** Коли Я пошлю́ на них злі стрі́ли голоду, що будуть нищівни́ми, що пошлю́ їх пони́щити вас та примно́жу голод на вас, то Я злама́ю вам підпо́ру хліба, — **17** і пошлю́ на вас голод та злу зві́рину, і позбавлю́ тебе ді́тей, і морови́ця та кров пере́йде серед тебе, і спрова́джу на тебе меча. Я, Господь, оце говорив!“

6 І було мені слово Господне́ таке: **2** „Сину лю́дський, зверни́ своє обличчя до Ізраї́левих гір, і пророку́й на них, **3** та й скажеш: Гори Ізраї́леві, послу́хайте сло́ва Господа́ Бога! Так говорить Господь Бог го́ра́м та підгі́ркам, і рі́чищам та доли́нам: Ось Я спрова́джу на вас меча, і ви́гублю́ ваші па́гірки, — **4** і будуть опусто́шені ваші же́ртівники, і будуть розбі́ті ваші фі́гури сонця, і кину́ Я ваших побитих перед вашими божка́ми! **5** І дам трупи Ізраї́левих синів перед їхніми божка́ми, і розпоро́шу ваші ко́сті навколо ваших же́ртівників. **6** По всіх місцях вашого перебува́ння міста́ будуть поруйно́вані, а па́гірки попусто́шені, щоб ваші же́ртівники були поруйно́вані та побезче́шені, і щоб були розтрóщені й перестали існувати ваші божки́, і були розбі́ті ваші фі́гури сонця, і були стерті ваші ді́ла, **7** І впаде́ забитий між вами, і ви пізна́єте, що Я — Госпо́дь! **8** А Я позоставлю́ з вас решту, бо будете мати вря́тованих від меча серед наро́дів, коли ви будете розпоро́шені серед країн. **9** І ваші вря́товані згада́ють про Мене́ серед наро́дів, куди́ бу́дуть за́брані до полóну, коли Я злама́ю їх́не блудне́ серце, що відпало́ від Мене, та їхні́ очі, що перелóбу чинили з свої́ми божка́ми, і вони са́мі бу́дуть бри́дитися тих злих речей, що робили, щодо́ всіх їхніх гидóт. **10** І пізна́ють вони, що Я — Госпо́дь, і що Я не надáрмо говорив, що вчині́ їм о́цю злу рі́ч! **11** Так говорить Господь Бог: Удар своєю́ долонею́ й тупни́ ногою́ своєю́, і скажи: Горé за всі́ злі вчинки́ Ізраї́левого́ дому, за які́ вони попа́дають від меча, голоду та морови́ці! **12** Той, хто дале́кий, помре від морови́ці, а хто близький — впаде́ від меча, а хто позостане та буде вря́тований — помре від голоду. І так Я ви́кінчу Свою́ люти́сть на них! **13** І пізна́єте ви, що Я — Госпо́дь, коли їхні́ забиті будуть лежати

серед їхніх божків навколо їхніх жертовників на всяким високім підгір'ї, на всіх щитах гір, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони принесли приємні пахощі для всіх своїх божків. **14** І Я витягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустошенням та пусткою, від пустині аж до Рівлі, по всіх місцях їхнього сидіння... І пізнають вони, що Я — Господь!“

7 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, послухай: Отак Господь Бог промовляє до краю Ізраїлевого: Кінець, надійшов той кінець на чотири країни землі! **3** На тебе тепер цей кінець, і пошлю Я на тебе Свій гнів, і тебе розсуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої. **4** І око Моє над тобою не змілується, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе зостануть, і пізнаєш ви, що Я — то Господь!“ **5** Отак Господь Бог промовляє: „Ось приходить біда на бідую! **6** Приходить кінець, приходить кінець, — він збудився на тебе, приходить ось він! **7** Надійшла твоя доля для тебе, о мешканче краю, приходиш цей час, близький той день заколоту, нема на горах крику радости. **8** Тепер лютість Свою незабаром Я виллю на тебе, і Свій гнів докінчу проти тебе, і тебе осуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої! **9** І око Моє над тобою не змілується, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе залишаться, — і пізнаєш ви, що Я — Господь, що карає! **10** Ось той день, ось приходить, доля виходить, виростає кий, розцвітає пиха, **11** розвилось насильство для кия безбожності! Нічого із них не залишиться: ані з численности їхньої, ані з їхнього заворушення, ані з їхньої пишноті. **12** Надходить той час, наближається день. Хто купує, нехай не радіє, а хто продає, хай не буде в жалобі, — бо сунеться лютість на все многолюддя його! **13** Бо до проданого не повернеться вже продавець, хоча б залишився при житті між живими, бо пророцтво про все многолюддя їхнє не відміниться, і ніхто беззаконням своїм не зміцнить свого життя. **14** Засурмять у сурму та все приготують, — та не піде ніхто на війну, бо на все многолюддя його Моя лютість! **15** На вулиці — меч, моровиця ж та голод — у домі, хто на полі — помре від меча, а хто в місті — зжерє того голод та мор. **16** І врятовані з них повтікають, і будуть на горах, немов голуби із долин, — всі будуть стогнати, кожен за гріх свій. **17** Усі руки ослабнуть, затремтять, як вода, всі коліна, **18** і верётами попідперізуються, і покриє їх страх, і на кожному лиці буде сором,

а на всіх головах їхніх — жалобна та лісина. **19** Вони повикидують на вулицю срібло своє, і за ніщо їхнє золото стане, — їхнє срібло та золото їхнє не буде могуті врятувати їх удень гніву Господнього, ним не наситять своєї душі й свого нутра вони не наповнять, бо їхня провина була перешкодою! **20** А гордість вчинили за славу оздобу свою, у ній нарobili бовванів гидоти своєї й обриджень своїх, тому їм оберну Я її на нечистість, — **21** і віддам її в руку чужих на грабунок, а нечестивим землі — на здобич. **22** І обличчя Своє відверну Я від них, і вони побезчестять Мій скарб, і ввійдуть до нього насильники та й побезчестять його. **23** Зроби ланцюга, бо земля переповнилась правом кривавим, а місто насильством наповнилось. **24** І наведу Я найзліших із народів, — і посядуть вони доми їхні, і гордість вельможних спиню, — і святощі їхні побезчещені будуть! **25** Загибель іде, й вони будуть шукати спокою — та не буде його. **26** Прийде біда до біди, й буде звістка до звістки, і будуть шукати пророцтва в пророка, та згине Закон у священників і рада — у старших. **27** Цар буде в жалобі, і страхом зодягнеться князь, а руки народу землі затремтять. За дорогами їхніми їм учиню, і судитиму їх — їхніми судами, і пізнають, що Я — то Господь!“

8 І сталося за шостого року, шостого місяця, п'ятого дня місяця сидів я в своєму домі, а Юдині старші сиділи передо мною, — то впала там на мене рука Господа Бога. **2** І побачив я, аж ось подоба, на вигляд чоловіка: від виду стёгон його й дололу — огонь, а від стёгон його й догори — на вигляд сйива, ніби палаюча мідь. **3** І витягнув Він подобу руки, і взяв мене за волосся моєї голови, а Дух підійняв мене між землею та між небом, і впровадив мене до Єрусалиму в Божих видіннях, до входу внутрішньої брами, зверненої на північ, де місце перебування ідола, що викликає заздрість. **4** І ось була там слава Ізраїлевого Бога, як той вид, що я бачив у долині! **5** І сказав Він до мене: „Сину людський, зведи очі свої в напрямі на північ!“ І звів я очі свої в напрямі на північ, аж ось з півночі, від брами жертовника, був той ідол заздрости при вході. **6** І сказав Він до мене: „Сину людський, чи ти бачиш, що вони роблять! Це великі гидоти, що Ізраїл дім робить тут, щоб віддалитися від Моєї святині! Та ти знову побачиш іще більші гидоти“. **7** І привів мене до входу подвір'я, і побачив я, — аж ось дірка в стіні! **8** І сказав Він мені: „Сину людський, прокопай дірку в стіні!“ І прокопав я в стіні, — аж ось вхід! **9** І сказав Він до мене: „Увійди, і побач ті злі гидоти, які вони роблять отут!“ **10** І ввійшов я й побачив, аж

ось усякий вид плазунá та огидливо́ї звірини́, і всякі божки́ Ізраїлевого́ дому, накрéслені на стіні́ навко́ло круго́м. **11** А сімдеся́т чоловіка́ зо старших́ Ізраїлевого́ дому та Яазанія́, Шафанів син, що стояв посеред них, стояли́ перед ними, і кожен мав у свої́й руці́ свою кади́льницю, і підіймали́ся па́хощі з хмари кади́ла. **12** І сказав Він до мене: „Чи бачив ти, сину́ людський, що́ робля́ть Ізраїлеві́ старші́ в темно́ті, кожен у кімна́тах своїх ідо́лів? Бо говорять вони: Госпо́дь нас не бачить, Госпо́дь покинув цей край“. **13** І сказав Він до мене: „Ти зно́ву побачи́ш ще більші́ гідоти́, які вони́ робля́ть“. **14** І Він запрова́див мене до входу́ до брами́ Господнього́ дому що на півночі́, — аж ось там сидять жі́нкі, що оплакува́ли Таммуза. **15** І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину́ людський? Ти зно́ву побачи́ш гідоти́ ще більші́ від цих!“ **16** І Він запрова́див мене до вну́трішнього подві́р'я Господнього́ дому. Аж ось при вході́ до Господнього́ храму, між притво́ром та між же́ртівником, було біля́ двадцять і п'яти́ чоловіка: спі́ни їхні́ — до Господнього́ храму, а їхні́ обличчя́ — на схід, і вони́ кла́нялися до сходу́, до сонця. **17** І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину́ людський? Чи легко́ Юди́ному́ дому, щоб не робити́ тих гідот, які вони́ робля́ть тут? Бо вони́ напóвнили́ Край на́сильством, і зно́ву гніваю́ть Мене, і ось вони́ держа́ть зеле́ні га́лузки при но́сі свої́м. **18** Тому́ то й Я зроблю́ з лю́тістю: око́ Моє́ не зми́лується, і милосердя́ не буду́ Я мати. І вони́ будуть клі́кати си́льним голо́сом в вуха́ Мої́, та Я їх не почую́!“

9 І кликнув Він в уші́ мої́ си́льним голо́сом, кажучи́: „Наблизьте́ кара́телів міста́, і кожен нехай ма́є в свої́й руці́ свої́ ни́щівні зна́ряддя“. **2** І ось прийшли́ шість чоловіка́ з доро́ги горі́шньої брами́, що зве́рнена на північ, і кожен мав у свої́й руці́ свої́ зна́ряддя розби́вання, а серед них один чоловік був одя́гнений в льня́не, а пи́сарський калама́р був при сте́гнах його́. І вони́ прийшли́, і стали́ при мідя́ному же́ртівнику. **3** А слава́ Ізраїлевого́ Бога́ підня́лася з-над Херуві́ма, що була́ над ним, до поро́га дому. І за́кли́кав Він чоловіка́, одя́гненого в льня́не, що пи́сарський калама́р був при сте́гнах його́. **4** І сказав Госпо́дь до нього́: „Пере́йди се́ре́диною міста́, се́ре́диною Єрусали́му, і зроби́ зна́ка на чо́лах людей, що зідхаю́ть та стогну́ть над усі́ма тими́ гідотами́, що робля́ться в його́ се́ре́дині“. **5** А до інших́ Він сказав при мені́: „Ходи́ть за ним у мі́сті, і вбива́йте; нехай ва́ше око́ не ма́є милосердя́, і ви не зми́луйтеся! **6** Старо́го, ю́нака, і дівчину́, і ді́тей та жі́нок позабива́йте до́щенту, а до ко́жної лю́дини, що на ній цей зна́к, не підійде́те; а

зачне́те від Моє́ї свя́тине́ї“. І за́чали вони́ від тих старих́ людей, що були́ перед домо́м. **7** І сказав Він до них: „Занечи́стить цей ді́м, і напóвнить подві́р'я тру́пами, і ви́йди́ть!“ І вони́ повихо́дили, і вбивали́ в мі́сті. **8** І стало́ся, коли вони́ вбивали, то я позоста́вся, і впа́в на своє обличчя́, і клі́кав та ка́зав: „О Госпо́ди, Боже, чи Ти ви́губи́ш увесь останок Ізраї́лів, ви́ливаючи́ гнів Свій́ на Єрусали́м?“ **9** І сказав Він до мене: „Провина́ дому Ізраї́ля й Юди́ дуже-дуже вели́ка, і земля́ напóвна душо́губства́ми, а мі́сто повне́ кривди́. Бо вони́ кажу́ть: Госпо́дь покинув цей Край, і Госпо́дь не бачить. **10** І також Я, — не зми́лосе́рдиться око́ Моє́, і не зми́люю́сь Я, і́хню доро́гу Я дам на і́хню голо́ву!“ **11** І ось чоловік, одя́гнений в льня́не, що калама́р був при сте́гнах його́, прині́с відпові́дь, кажучи́: „Я зробив, як мені́ нака́зав Ти!“

10 І побачив я, аж ось на небозво́ді, що на голо́ві Херуві́мів, було́ щось, як ка́мінь са́пфір, на ви́гляд подо́би трону́ бачило́ся на них. **2** І Він промови́в до того́ чоловіка́, одя́гненого в льня́не, та й сказа́в: „Уви́йди помі́ж ко́леса́ під Херуві́мом, і напóвни́ свої́ жме́ні ву́глинами́ огню́ з-помі́ж Херуві́мів, і кинь на мі́сто!“ І він увійшо́в перед мо́їми очима́. **3** А Херуві́ми стояли́ з право́го боку́ дому, коли́ вхо́див чоловік, і хмара́ напóвнила́ вну́трі́шнє подві́р'я. **4** І підня́лася слава́ Господня́ з-над Херуві́ма на поро́г дому, і напóвни́вся ді́м хма́рою, а подві́р'я напóвни́лося с́яйвом Господньо́ї слави́. **5** А шум́ кри́л Херуві́мів був чу́тий аж до зовні́шнього подві́р'я, як голо́с Бога́ Всемо́гутнього́, коли́ Він говори́ть. **6** І стало́ся, коли́ Він нака́зав чолові́кові, одя́гненому в льня́не, кажучи́: „Ви́зьми́ огонь́ помі́ж ко́леса́ми з-під Херуві́мів“, то той прийшо́в і став при ко́леса́х. **7** І Херуві́м прости́гнув свою́ руку́ з-помі́ж Херуві́мів до огню́, що помі́ж Херуві́мами, і взя́в, і дав до жме́ні одя́гненого в льня́не, а той узя́в і ви́йшов. **8** І показале́ся в Херуві́мів подо́ба лю́дської́ руки́ під і́хніми́ кри́лами. **9** І я побачив, аж ось чо́тири ко́леса́ при Херуві́мах, по одні́му ко́леса́х при ко́жному Херуві́мі, а ви́д тих ко́леса́, ніби́ ви́гляд ка́меня хри́золі́та. **10** А і́хній ви́гляд — подо́ба одна́ чо́тирьо́м їм, як коли́ б ко́лесо́ було́ в ко́леса́х. **11** В хо́ді свої́й вони́ йшли́ на чо́тири свої́ бо́ки, не оберта́лися в хо́ді свої́й, бо́ до того́ місця́, куди́ оберне́ться голо́ва, за нею́ йшли́ вони́, не оберта́лися в хо́ді свої́й. **12** А все і́хне ті́ло, і і́хня спі́на, і і́хні руки́, і і́хні кри́ла, і ті́ ко́леса́ були́ повні́ оче́й навко́ло, всі́ чо́тири мали́ ко́леса́. **13** А ці́ ко́леса́ були́ кли́кані при мені́ „Галга́л“. **14** А в ко́жного чо́тири обличчя́: обличчя́ одні́го — обличчя́ Херуві́ма, обличчя́

другого — обличчя людини, а третій — обличчя лева, а четвертий — обличчя орла. **15** І піднялися ті Херувими. Це та жива істота, яку я бачив на річці Кевар. **16** А коли йшли ті Херувими, то йшли й ті колеса при них, а коли ті Херувими підіймають свої крила, щоб знятися із землі, не відвертаються також ті колеса від них. **17** Коли ті ставали, ставали й вони, а коли ті підіймалися, підіймалися й вони, бо в них був дух живої істоти. **18** І вийшла слава Господня і з-над порога дому, і стала над Херувимами. **19** І піднялі Херувими свої крила, і знялися з землі на моїх очах, коли вони йшли, а ті колеса побіч них, і стали при вході до східної брами Господнього дому, а слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. **20** Це та жива істота, яку я бачив під Богом Ізраїлевым над річкою Кевар. І я пізнав, що це Херувими. **21** У кожного було по чотири обличчя, у кожного — чотири крилі, а під їхніми крилами — подoba людських рук. **22** А подoba їхнього обличчя — це ті обличчя, які я бачив над річкою Кевар, їхній вигляд та вони самі. Кожен ішов просто вперед.

11 І підійняв мене Дух, і привів мене до східної брами Господнього дому, що обернена на схід. І ось при вході до брам двадцять і п'ять чоловіка, а серед них бачив я Язанию, сина Аззурового, та Пелатію, сина Венаїного, князів народу. **2** І сказав Він до мене: „Сину людський, оце ті люди, що задумують кривду, і радять злу раду в цьому місті, **3** що говорять: „Не скоро будувати домі. Воно — казан, а ми — м'ясо“. **4** Тому пророкуй на них, пророкуй, сину людський!“ **5** І зійшов на мене Дух Господній, та й до мене сказав: „Скажи: Так говорить Господь: Отак кажете, доме Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх. **6** Ви намножили своїх забитих у цьому місті, і наповнили його вулиці трупами. **7** Тому так говорить Господь Бог: Ваші забиті, що ви їх поклали серед нього, вони те м'ясо, а воно — той казан. Та Я випроваджу вас із нього! **8** Ви боїтеся меча — і меча наведу Я на вас, говорить Господь Бог. **9** І випроваджу вас із нього, і дам вас у руку чужих, і зроблю між вами присуди! **10** Від меча ви попадаєте; на границі Ізраїля розсуджу вас, і ви пізнаєте, що Я — то Господь! **11** Воно не буде вам казаном, і ви не станете в ньому м'ясом. При границі Ізраїля розсуджу вас! **12** І пізнаєте ви, що Я — Господь, бо за уставами Його ви не ходили, а постанов Моїх не виконували, але виконували за постановами тих народів, що навколо вас“. **13** Сталося, коли я пророкував, то Пелатія, син Бенаніїн, помер. І впав я на своє обличчя, і закричав сильним голосом та

й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш кінець з Ізраїлевым останком!“ **14** І було мені слово Господнє таке: **15** „Сину людський, брати твої, брати твої — мужі рідні тобі, а ввесь Ізраїлів дім — увесь той, що до них говорили мешканці Єрусалиму: Віддається від Господа, нам даний цей край на володіння, **16** тому скажи: Так говорить Господь Бог: Хоч Я віддалив їх поміж народи, і хоч розпорів їх по краях, проте буду для них хоч малою святинею в тих краях, куди вони ввійшли. **17** Тому скажи: Так говорить Господь Бог: І позбираю Я вас із народів, зберу з тих країв, серед яких ви розпорівшені, і дам вам Ізраїлеву землю. **18** І вони ввійдуть туди, і викинуть з неї усі мерзоти її та всі гідоти її. **19** І дам їм одне серце, і нового духа дам у вас, і вийму з їхнього тіла серце камінне, і дам їм серце із м'яса, **20** щоб вони ходили за уставами Моїми, і додержували Мої постанови та виконували їх. І вони стануть Мені народом, а Я буду їм Богом! **21** А щодо тих, що їхнє серце ходить за гідотами своїми та мерзотами своїми, то поверну їхню дорогу на їхню голову, говорить Господь Бог“. **22** І попідіймали Херувими крила свої, а колеса при них, і слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. **23** І піднялася слава Господня з-над середини міста, і стала на горі, що зо сходу міста. **24** І дух підніс мене, і ввів мене в Халдею до полонян у видінні, Духом Божим. І підійнялося від мене те видіння, яке я бачив. **25** І я говорив до полонян усі Господні слова, які Він наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, ти живеш серед дому ворохобного, — вони мають очі, щоб бачити, та не бачать, мають вуха, щоб слухати, та не чують, бо вони дім ворохобний. **3** А ти, сину людський, пороби собі речі для мандрівки, і йди на вигнання вдень на їхніх очах, і підеш на вигнання з свого місця до іншого місця на їхніх очах, може побачать вони, що вони дім ворохобности. **4** І повинісиш свої речі, як речі для мандрівки, удень на їхніх очах, а ти вийдеш увечорі на їхніх очах, як виходять вигнанці. **5** На їхніх очах пробий собі дірку в стіні, і повинісиш нею. **6** На їхніх очах на рамені повинісиш, винесеш потёмки, закриєш обличчя своє, і не побачиш землі, бо Я поставив тебе знаком до Ізраїлевого дому“. **7** І зробив я так, як наказано мені: речі свої я повинісив удень, а увечорі пробив собі рукою дірку в стіні, потёмки повиносив, — на рамені носив на їхніх очах. **8** А ранком було мені слово Господнє таке: **9** „Сину людський, чи ж не сказав до тебе дім Ізраїлів, дім ворохобности: Що ти робиш?

10 Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та увесь Ізраїлів дім, що в ньому вони. **11** Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зроблено їм, — підуть на вигнання в полон! **12** А той начальник, що серед них, на рамені буде нести пôleмки й вийде; у стіні проб'ють дірку, щоб вивести його; обличчя своє він закриє, щоб не бачити землі очима. **13** І розтягну́ на нього сітку Свою, і він буде схóплений в пástку Мою, і відведу́ його до Вавилону, до халдейського кра́ю, та його він не побачить, і там помре. **14** А все, що навколо нього, його помічники та всі війська його, розпорóшу на всі вітри́, і витягну на ними меча. **15** І пізнають вони, що Я — Господь, коли розвію їх поміж наро́дами та розпорóшу їх по країнах! **16** А нечисленних з них людей збережу́ від меча, від голоду та від зарази, щоб вони оповіда́ли про свої гідóти серед народів, куди поприходять. І вони пізнають, що Я — Господь!“

17 І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, їж свій хліб у дрижа́нні, а воду свою пий у тремті́нні та в журбі. **19** І скажеш до народу цього Кра́ю: Так говорить Господь Бог на мешканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остовпі́нні, бо спустоші́ їхній край від своєї́ пóвні за насилья всіх, що мешкають у ньому. **20** І пору́йнуються населе́ні міста́, а край стане спусто́шенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **21** І було мені слово Господнє таке: **22** „Сину людський, що це в вас за приповістка така в Ізраїлеві́й землі: „Продóвжаться дні, — і зникне всля́ке видіння“? **23** Тому́ скажи їм: Так говорить Господь Бог: Припинію́ Я цю приповістку, і більше не будуть її приповісткувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“. **24** Бо не буде вже жодного марно́го видіння та підлєсливого чарува́ння в Ізраїлевім домі. **25** Бо Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтя́гнеться вже, бо за ваших днів, доме ворохóбности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“. **26** І було мені слово Господнє таке: **27** „Сину людський, ось говорить Ізраїлів дім: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часі́ він пророкує. **28** Тому́ їм скажи: Так говорить Господь Бог: Не відтя́гнуться вже всі слова́ Мої, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

13 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкують, і скажи пророкам, що провіща́ють із власного серця: Послухайте

Господнього слова! **3** Так говорить Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили! **4** Твої пророки, Ізраїлю, як ті лиси́ці в руїнах! **5** Не ввійшли ви в проло́мі, і не загородили загоро́ди над Ізраїлевим домом, щоб стати на бі́й Господнього дня. **6** Вони бачать марно́ту та фальші́ве чарува́ння, говорячи: „Говорить Господь“, а Господь не посилав їх, та вони мають надію, що спóвниться слово. **7** Хіба ж не марне́ видіння ви бачили, і не фальші́ве чарува́ння ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господь“, а Я не говорив! **8** Тому́ так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите марно́ту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорить Господь Бог. **9** І буде рука Моя проти пророків, що бачать марно́ту й чарують ілжею. Вони не будуть на раді наро́ду Мого, і в пе́репису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог! **10** Саме за те, що вони впрова́дили наро́д Мій у помілку, говорячи „мир“, а миру нема. І він буде мура, а вони тинку́ють його будьяким тінком. **11** Скажи до тих, що тинку́ють будьяким тінком, що мур упаде́. Буде дощ zalивний, і ви, ка́міння великого гра́ду, впаде́те, і вітер бурхли́вий розва́лить мура. **12** І ось сті́на впаде́. Чи ж не скажуть вам: Де той тинк, яким ви тинкува́ли? **13** Тому́ так говорить Господь Бог: Я вчиню́, що бурхли́вий вітер ва́літиме в лютості́ Моїй, і буде дощ zalивний в Моїм гніві, і ка́міння великого гра́ду в лютості́ на вігублення. **14** І розібу́ю Я ту сті́ну, яку ви обтинкува́ли будьяким тінком, і повалю́ її до землі, й ого́лється підва́лина її, і впаде́, і ви загинете в се́редині його, Єрусалима, і пізнаєте, що Я — Господь! **15** І докінчу́ Я люти́сть Свою на сті́ні та на тих, що тинку́ють її якимбудь тінком, і скажу́ вам: Немає сті́ни та її тинкува́льників, **16** Ізраїлевих пророків, що пророкува́ли на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорить Господь! **17** А ти, сину людський, зверни своє обличчя до дочо́к свого наро́ду, що пророку́ють з власного серця, і пророкуй на них, **18** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Горе тим, що шию́ть чароді́йні обв'язки на сугло́би рук, і роблять хустки́ на голову всякого зросту, щоб ловити ду́ші. Невже, лóвлячи ду́ші Мого наро́ду, ви свої́ ду́ші спасете? **19** І ви безче́стите Мене в Мого наро́ду за жмені́ ячме́ну та за кришки́ хліба, забиваючи ду́ші, що не повинні́ б умирати, та лишаючи при житті́ ду́ші, що не повинні́ б жити, свої́ми обма́нами Моєму наро́дові, що слухають лжу. **20** Тому́ так говорить Господь Бог: Ось Я проти ваших чароді́йних обв'язок, ув які ви

ловите душі. І позриваю їх із ваших рамен, і повипускаю ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб були вільні, як птахи. **21** І позриваю ваші хустки, і врятую народ Свій з вашої руки, і не будуть вони вже в вашій руці за здобич, і пізнаєте ви, що Я — Господь. **22** За те, що ви лежу заповідями біль серцю праведного, хоч Я не зробив йому болю, і за те, що ви зміцнюєте руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злої дороги, щоб спасти його при житті, **23** тому більш не будете бачити марноти та не будете вічувати, і Я врятую народ Свій з вашої руки, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“

14 І прийшли до мене мужі з Ізраїлевих старших, і посідали передо мною. **2** І було мені слово Господнє таке: **3** „Сину людський, ці мужі допустили своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї поклали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони запитувати Мене? **4** Тому говори з ними, та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що допустить своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї покладє перед обличчям своїм, і прийде до пророка, тому Я, Господь, відповім, згідно з цим, згідно з многотою його божків, **5** щоб скопіти тих з Ізраїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалилися від Мене через своїх божків! **6** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Наверніться, і відступіть від ваших божків, і від усіх ваших гідот відверніть свої обличчя! **7** Бо кожен чоловік із Ізраїлевого дому або з чужинців, що мешкають серед Ізраїля, коли відступить від Мене, і допустить своїх божків у своє серце, і покладе спотикання своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до пророка, щоб запитати Мене, тому Я, Господь, відповім від Себе. **8** І зверну Я лице Своє проти цього чоловіка, і вчиню його за знака та за приповідку, і вигублю його з-посеред Свого народу, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **9** А пророк, коли б був зведений, і говорив би слово, — Я, Господь, звезу цього пророка, і простягну руку Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого народу Ізраїлевого! **10** І понесуть вони свою провину, — яка провини того, хто питається, така буде провини пророка, **11** щоб не блудив уже Ізраїлів дім від Мене, і не занецішувався вже всіма своїми гріхами. І будуть вони Мені народом, а Я буду їм Богом, говорить Господь Бог!“ **12** І було мені слово Господнє таке: **13** „Сину людський, коли згрішить проти Мене земля, спроневірюючи, то Я простягну Свою руку на неї, і зламаю їй хлібну підпору, і пошлю

на неї голод, і вигублю з неї людину й скотину. **14** А коли б серед неї були три мужі: Ной, Даниїл та Йов, вони в своїй справедливості врятували б лише свою власну душу, говорить Господь Бог. **15** Коли б Я перепровадив по землі люту звірину, й обезлюдніла б вона, і стала б вона спустошенням, так що ніхто не проходив би нею через ту звірину, **16** то й ці три мужі серед неї, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — не врятують вони ні синів, ні дочок! Самі вони будуть врятовані, а край стане спустошенням. **17** Або коли б Я спровадив на цю землю меча, та й мечеві сказав: „Пройди по краї, і вигуби з нього людину й скотину“, **18** то ці три мужі серед нього, як живий Я! — говорить Господь Бог, — не врятують синів, ні дочок, бо врятуються самі тільки вони! **19** Або коли б Я моровицю послав до цієї землі, і вилив би на неї свою лютість у крові, щоб вигубити з неї людину й скотину, **20** а Ной, Даниїл та Йов були б серед неї, — як живий Я! — говорить Господь Бог, — ані сина, ані дочкі не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятують тільки свою власну душу. **21** Бо так говорить Господь Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихі присуди: меча, і голод, і люту звірину та моровицю, щоб вигубити з нього людину та скотину, **22** то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть випроваджені, сини та дочки. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і будете потішені за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього. **23** І потішать вони вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і пізнаєте, що не надармо зробив Я все, що зробив серед нього, говорить Господь Бог“.

15 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, чим краще виноградове дерево від усякого дерева, та виноградна галузка, що була серед дерев лісових? **3** Чи візьметься з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи візьмуть із нього кілкі, щоб повісити на ньому всяку річ? **4** Ось воно дане огневі на пожертя. Обидва кінці його пожер огонь, а середина його надгоріла, — чи надається воно до роботи? **5** Як було воно непорушним воно не надавалося на роботу, що ж тепер, коли огонь пожер його, і воно надгоріло, то ще буде надаватися на роботу? **6** Тому так говорить Господь Бог: Як виноградове дерево між лісними деревами, що Я дав його огневі на пожертя, так дам Я мешканців Єрусалиму! **7** І оберну Я лице Своє проти них, — з одного огню вони вийшли, та пожере їх другий огонь. І пізнаєте, ви, що Я — Господь, коли зверну Своє лице проти них! **8** І

віддам цей Край на спустошення, за те, що вони спроневірилися, говорить Господь Бог“.

16 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, повідом Єрусалим про його гідоти, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог до дочкі Єрусалиму: Походження твоє й народження твоє — з краю ханаанського, твій батько — аморець, а мати твоя — хіттеянка. **4** При твоєму народженні, того дня, як ти народилася, не був обрізаний пупок твій, і водою не була ти обмита на очищення, ані не була ти посолена, ані не була ти сповита. **5** Не змилувалося над тобою жодне око, щоб зробити тобі одну з цих речей з милосердя над тобою, але була ти викинена на відкрите поле, — так мало ціновано душу твою в день твого народження! **6** І проходив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валялася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в своїй крові! Так, Я сказав тобі: Живи в своїй крові! **7** Рости ж, — зробив Я тебе, як польову рстину, і ти зросла та стала велика, і дійшла ти до найвродливішої вроби: перса випростались, волос твій виріс, а ти була зовсім нага! **8** І проходив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій наспів, — час кохання. І простягнув Я полу Свою над тобою, і закрив твою наготу, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, — говорить Господь Бог, — і стала ти Моєю. **9** І обмив Я тебе водою, і сполоскав Я кров твою з тебе, і натёр тебе оливою. **10** І зодягнув тебе різнокольоровим, взув тебе в тахаш, і сповів тебе в віссон, і покрив тебе шовком. **11** І приоздобив тебе оздобою, і дав нарамінники на руки твої, а ланцюга — на шию твою. **12** І дав Я носову серёжку до носа твого, і серёжки на вуха твої, а пишну корону на твою голову. **13** І приоздобилася ти золотом та сріблом, а одіж твоя — віссон та шовк, і різнокольорове; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдалося тобі досягти царської гідности! **14** І розійшлося ім'я твоє поміж народами за твою красу, бо досконала вона, через пишноту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорить Господь Бог! **15** І покладалася ти на красу свою, і стала розпусною через славу свою, і виливала ти розпусту свою на кожного перехожого, — його ти була. **16** І брала ти з шат своїх, і робила собі різнокольорові пагірки, і чинила розпусту на них, як не бувало й не буде. **17** І брала ти речі з пишноти своєї, з Мого золота та з срібла Мого, що дав тобі Я, і наробила собі подоб чоловічої статі, — і чинила розпусту із ними. **18** І брала ти свою різнокольорову одіж, і покривала їх, а оливу Мою та Моє кадило клала перед ними. **19** А

Мій хліб, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віддавала ти те перед їхнє обличчя на любі пахощі. І сталося це, говорить Господь Бог. **20** І брала ти синів своїх та дочок своїх, що породила Мені, і приносила їх на їжу їм. Чи мало було розпустити твоєї, **21** що ти різала дітей Моїх і давала їм, перепроводжуючи через огонь для них? **22** І при всіх гідотах твоїх та розпустах твоїх ти не пам'ятала про дні своєї молодости, коли була нагою-пренагою, коли валялася в крові своїй. **23** І сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі! говорить Господь Бог, — **24** і побудувала ти собі місця розпусти, і поробила собі підвищення на кожному майдані. **25** На кожному роздоріжжі побудувала ти свої підвищення, і знеславила красу свою, і розкиляла ноги свої для кожного перехожого, і побільшувала свою розпусту. **26** І чинила ти розпусту з синами Єгипту, з своїми сусідами великотелесими, і побільшувала свою розпусту, щоб гнівити Мене. **27** І ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх ненависниць, филистимських дочок, засоромлених твоєю нечистою дорогою. **28** Бо чинила ти розпусту з синами Ашшуровими, і не могла насититися, і блудила з ними, і теж не наситилася. **29** І побільшила ти свою розпусту до купецького краю халдеїв, та теж цим не наситилася. **30** Як змучилося серце твоє, — говорить Господь Бог, — коли ти робила всі оці вчинки свавільної розпусної жінки! **31** Коли ти будувала місця своєї розпусти на кожному роздоріжжі, а підвищення своє робила на кожному майдані, то не була ти, як блудниця, щоб збирати заплату за розпусту, **32** але як перелюбна жінка, що замість свого чоловіка бере собі чужих. **33** Усім блудницям дають дарунка, а ти сама давала дарунки свої всім коханням своїм, і підкуповувала їх, щоб приходили до тебе звідусіль на розпусту з тобою. **34** І було тобі при твоїй розпусті навпаки від інших жінок, бо не волочилися за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпусту, і заплата за розпусту не давалася тобі, то сталося тобі навпаки. **35** Тому то, розпуснице, послухай Господнього слова: **36** Так говорить Господь Бог: За те, що виливалася твоя розпуста, і відкривалася твоя нагота в блудодійстві твоїм з твоїми коханнями та з всіма божками гидоти твоєї, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм, **37** тому ось Я позбираю всіх коханців твоїх, яким була ти приємна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненавиділа, і зберу їх коло тебе знавкбла, і відкрию їм наготу твою, і вони побачать увесь твій сором! **38**

І засуджу тебе присудом на перелюбниць та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров лютости та заздрости. **39** І віддам тебе в їхню руку, і вони зруйнують твоє місце розпусти, і порозв'яжуть підв'язання твої, і постягають з тебе шати твої, і позабирають пишні вбрання твої, і покладуть тебе зовсім нагою. **40** І зберуть проти тебе збори, і закидають тебе камінням, і порубають тебе своїми мечами. **41** І попалять домі твої огнем, і зроблять на тебе присуди на очах багатьох жінок. І зроблю Я кінець, щоб не була ти розпусницею, і ти вже не будеш давати дарунка за розпусту! **42** І заспокоїться Моя лютість на тебе, і відійде від тебе Моя заздрість, і Я заспокоюся, і не буду вже гніватися. **43** За те, що ти не пам'ятала про дні своєї молодости, і гнівила Мене всім тим, то й Я ось поверну дорогу твою на твою глобу, — говорить Господь Бог, — щоб не чинила ти розпусти після всіх гідот своїх! **44** Ось кожен приповістник говоритиме про тебе приповістку, кажучи: „Яка мати — така її донька!“ **45** Ти дочка своєї матері, що покинула свого чоловіка та своїх синів, і ти сестра своїх сестер, що покидали своїх чоловіків та своїх синів. Мати ваша хиттєйка, а ваш батько — аморець! **46** А старша сестра твоя — Самарія та дочки її, що сидять по лівійці твоїй, а сестра твоя, менша від тебе, що сидить по правійці твоїй — це Содома та дочки її. **47** А ти хіба не ходила їхніми доріжками й не робила за їхніми гідотами? Мало бракувало, — і зіпсулася б ти більше від них на всіх своїх дорогах! **48** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не зробила Содома, сестра твоя, вона та дочки її, як зробила ти та твої дочки! **49** Ось оце була провина твоєї сестри Содоми: пиха, ситість їжі та преспокійний спокій були в неї та в її дочок, а руки вбогого та бідного вона не зміцняла. **50** І запишались вони, і робили гідоти перед Моїм обличчям. І Я їх відкинув, як побачив оце. **51** А Самарія не нагрішила й половини гріхів твоїх, та ти побільшила гідоти свої більш від них, і оправдала сестер своїх усіма своїми гідотами, які ти зробила. **52** Тож носи свою ганьбу ти, що чинила її для своїх сестер, через твої гріхи, якими гідоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливіші за тебе! І також посоромся, і носи свій сором за твоє всправедливлення своїх сестер! **53** І поверну Я їхню долю, долю Содоми та дочок її, і Самарію та дочок її, і поверну долю твою серед них, **54** щоб носила ти свій сором, і соромилася всього того, що ти наробила, потішаючи їх. **55** А твої сестри, Содома та дочки її, вернуться до свого попереднього стану, і Самарія та дочки її вернуться до свого

попереднього стану, і ти та дочки твої вернетесь до свого попереднього стану. **56** І не була сестра твоя Содома згадувана в устах твоїх за днів твоїх гордощів, **57** поки не відкрилося зло твоє, коли ганьбили тебе дочки Сирії та всіх околиць його, і дочки филистимські погорджували тебе звідусіль. **58** Свою розпусту та гідоти свої, — ти їх понесеш, говорить Господь. **59** Бо так говорить Господь Бог: І зроблю Я з тобою, як робила ти, що погордила присягою, щоб зламати заповіта. **60** І згадаю Я Свого заповіта з тобою за днів твоєї молодости, і поставлю тобі заповіта вічного. **61** І ти згадаєш про свої дороги й засоромишся, коли ти візьмеш сестер своїх, старших від тебе, разом з меншими від тебе, і дам їх тобі за дочок, але не з твого заповіту. **62** І відновлю Я Свого заповіта з тобою, і ти пізнаєш, що Я — Господь, **63** щоб згадала ти й засоромилася, і не могла більше відкривати уста перед ганьбою своєю, коли прошу тобі все, що ти наробила, говорить Господь Бог“.

17 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, загадай загадку, і склади притчу Ізраїлевому домові, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Великий орел великокрилий, з широко розгорненими крилами, повний різнокольорового пір'я, прилетів до Ливану, і взяв верховіття кедру. **4** Чубка галузок його обірвав, і приніс його до купецького краю, у місті гандлярів поклав його. **5** І взяв він з насіння тієї землі, і посіяв його до насіннєвого поля, узяв і засадив його над великими водами, немов ту вербу. **6** І воно виросло, і стало гіллястим виноградом, низькорослим, що обертав свої галузки до нього, а його коріння були під ним. І стало воно виноградом, і вигнало віття, і пустило галузки. **7** Та був ще один великий орел, великокрилий та густоперий. І ось той виноград витягнув пожадливо своє коріння на нього, і свої галузки пустив до нього, щоб він напоїв його з грядок свого засадження. **8** Він був посаджений на доброму полі при великих водах, щоб пустив галузки та приніс плід, щоб став пишним виноградом. **9** Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи поведеться йому? Чи не вірвуть коріння його, і не позривають плόδу його, так що він засохне? Усе зелене галуззя його посохне, і не треба великого рамена та численного народу, щоб вирвати його з його коріння. **10** І ось хоч він засаджений, — чи поведеться йому? Чи всихаючи, не всохне він, як тільки доторкнеться його східний вітер? Він усохне на грядках, де посаджений“. **11** І було мені слово Господнє таке: **12** „Скажи ж домові ворохобному: чи ви не пізнали, що це? Скажи:

Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його князів, і відвів їх до себе до Вавилону. **13** І взяв із царського насіння, і склав з ним умову, і ввів його в присягу, і забрав потужних землі, **14** щоб це було царство низьке, щоб воно не підіймалося, щоб дотримувало його умову, і було їй вірним. **15** Але той збунтувався проти нього, послав своїх послів до Єгипту, щоб дали йому коней та багато народу. Чи йому поведеться? Чи втече той, хто робить таке? А коли зламає умову, то чи врятується він? **16** Як живий Я, говорить Господь Бог, — у місці царя, який поставив його царем, той, що погордив його присягою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні! **17** І фараон не допоможе йому на війні великим військом та численним народом, коли насиплють вала та збудують башту, щоб вигубити багато душ. **18** І погордив він присягою, щоб зламати умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, тому він не врятується. **19** Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присягу Мою, якою він погордив, та умову Мою, яку він зламав, — дам це на його голову! **20** І розтягну над ним свою сітку, і буде він схоплений в пастку Мою, і спроваджу його до Вавилону, і розсуджуся з ним там за його спроневірення, яке він спроневірив проти Мене. **21** І всі втікачі його з усіх його полків попадають від меча, а позостали будуть розпоршені на всі вітри. І пізнаєте ви, що Я, Господь, говорив! **22** Так говорить Господь Бог: І візьму Я з верховіття високого кедру, і дам до землі. З чубка галузок його вирву тендітну, і Сам посаджу на високій та стрімкій горі. **23** На високій горі Ізраїлеві посаджу її, і вона випустить галузку й принесе плід, і стане сильною кедриною. І буде пробувати під ним усяке птаство, усяке крилате буде перебувати в тіні його галузок. **24** І пізнають усі польові дерева, що Я, Господь, понизив високе дерево, повищив дерево низьке, висушив дерево зелене, і дав розцвістися дереву сухому. Я, Господь, говорив — і чинив!“

18 І було мені слово Господнє таке: **2** „Що це вам, що ви складаєте приповідку в Ізраїлеву землю, говорячи: „Батьки їли неспіле, а оскома в синів на зубах!“ **3** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не будете вже складати тієї приповідки в Ізраїлі! **4** Тож усі душі Мої: як душа батькова, так і душа синова — Мої вони! Душа, що грішить, — вона помре. **5** А чоловік, коли він справедливий, і робить право та справедливість, **6** на горах жертвеного не їсть, і очей своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки свого ближнього не

занечищує, а до жінки в часі її нечистоти не наближується, **7** і нікого не тисне, боржникові заставу його конче звертає, грабунку не чинить, хліб свій дає голодному, а голого покриває одежею, **8** на ліхву не дає, а відсотків не бере, від кривди відвертає руку свою, чинить правдивий суд поміж чоловіком та чоловіком, **9** уставами Моїми ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду, — справедливий такий конче буде жити, говорить Господь Бог! **10** А як породить він сина насильника, що кров проливає, і робить хоч тільки одне з того, **11** чого він усього того не робив, а також на горах жертвеного їв, і жінку свого ближнього занечищував, **12** убогого й бідаря утискав, грабунки чинив, застави боржникові не звертав, і до божків зводив свої очі, гідоту робив, **13** на ліхву давав, і відсоток брав, — то чи буде він жити? Не буде він жити! Він усі ті гідоти чинив, — він мусить конче померти, кров його буде на ньому! **14** А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого батька, які той робив, і хоч бачив, та не робив, як той: **15** на горах жертвеного не їв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не зводив, жінки свого ближнього не занечищував, **16** і нікого не утискав, застави у застав не брав, і грабунку не чинив, хліб свій голодному давав, а голого одежею покривав, **17** від кривди свою руку відвертав, ліхви та відсотків не брав, правá Мої чинив, уставами Моїми ходив, — такий не помре за провину свого батька, — він конче буде жити! **18** Батько ж його, за те, що утиском тиснув, грабунком грабував брата, і що недобре чинив серед народу свого, то ось він помре за провину свою! **19** А скажете ви: „Чому той син не поніс провину за батька?“ Але ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити! **20** Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за батькову провину, а батько не понесе за провину синову, — справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. **21** А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких наробив, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче він жити, не помре! **22** Усі його гріхи, які наробив він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив! **23** Чи Я маю вподобання в смерті несправедливого? — говорить Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив? **24** А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й став робити кривду, — усі ті гідоти, які робить несправедливий, то чи такий

буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроневір'я, що він спроневірив, і за гріх свій, що згрішив, за них він помре! **25** А ви кажете: „Непра́ва Господня дорога!“ Послухайте но, доме Ізраїлів, чи ж дорога Моя неправа? Чи не ваші дороги неправі? **26** Коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й чинив кривду, і за те помер, то він помре за кривду свою, яку він чинив. **27** А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливості, яку він чинив, і чинив би право та справедливість, він душу свою при житті збереже. **28** І коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, то конче буде він жити, не помре! **29** А Ізраїлів дім каже: „Непра́ва Господня дорога!“ Чи ж Мої дороги неправі, доме Ізраїлів? Чи ж то не ваші дороги неправі? **30** Тому́ буду судити вас, доме Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорить Господь Бог. Покайтеся, і відверніться від усіх ваших гріхів, і не буде вам провина на спотикання! **31** Поскидайте з себе всі ваші гріхи, якими ви грішили, і створіть собі нове серце та нового духа! І нащо маєте померти, Ізраїлів доме? **32** Бо не жадаю Я смерті помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!

19 А ти пісню жалобну здійми про князів Ізраїлевих, **2** та й скажи: Яка твоя мати левіця: Лягла поміж левів, серед левчуків вона вікохала левеня́т! **3** І одне із своїх левеня́т вона вигодувала, левчуко́м воно стало, і здобич ловити навчився, людину він жер! **4** І похід розголосили наро́ди на нього, в їхню яму він схоплений був, і його в ланцюга́х до кра́ю єгипетського відвели. **5** Як левіця побачила, що надарёмно чекає, що пропала надія її, то взяла вона знову одне із своїх левеня́т, і вчинила його левчуко́м. **6** І ходив він між ле́вами й став левчуко́м, і здобич ловити навчився, людину він жер! **7** І він розбивав їхні пала́ти, і руйнував їхні міста́, і від голосу рику його остовпіла земля й що на ній! **8** Та пастку на нього поставили люди знавко́ла з округ, і свою сітку на нього розкинули, — і він схоплений був в їхню яму! **9** І кинули в клітку його́ в ланцюга́х, і його́ відвели до царя вавилонського, і в твердіну його запрото́рили, щоб голос його́ вже не чувся в го́рах Ізраїлевих. **10** Твоя мати, як той виноград у винограднику, поса́дженому над водою, плодю́ча й гілляста була́ через во́ди великі. **11** І вирости пруття міцні, й надавались на бе́рла волода́рів, і височів між гу́щавинами його́ зріст, — і він показався в своїй висоті́, у численних га́лузках своїх! **12** Та була вона вірвана в лютості́, о́б землю кінена,

і вітер зо сходу зсушив її плід, — полама́лися й повисиха́ли вони, а її міцний прут — огонь його́ зжер. **13** А тепер посадили її на пустині́, у кра́ї сухому й безві́дному, — **14** і вийшов огонь із прута́ її вітки та й поже́р її плід, і немає у неї міцного прута́, бе́рла на панува́ння. Це пісня жалобна, і буде за пісню жалоби вона“.

20 І сталося за сьомого року, в п'ятому місяці, у десятому дні місяця, поприходили люди з Ізраїлевих старших, щоб запитатися в Господа, і посідали передо мною. **2** І було́ мені слово Господнє таке: **3** „Сину лю́дський, говори з Ізраїлевими старші́ми та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Чи ви прийшли, щоб запитатися в Мене? Як живий Я, — не відповім вам, говорить Господь Бог! **4** Чи ти розсудиш їх, чи ти їх розсудиш, сину лю́дський? За́відо́м їх про гідоти́ їхніх батьків, **5** та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Того́ дня, коли Я був ви́брав Ізраїля, і підні́с Свою́ руку до насіння Якового́ дому, і відкрився їм в єгипетському кра́ї, і підні́с Свою́ руку до них, говорячи: „Я Господь, Бог ваш“, **6** того́ дня Я підні́с Свою́ руку до них, щоб вивести їх з єгипетського кра́ю до Кра́ю, що Я вислі́див для них, що тече молоком та медом, що він о́краса для всіх кра́й. **7** І сказав Я до них: Відкидайте ко́жен гідоти́ від очей своїх, і не занечи́шуйтеся божка́ми Єгипту. Я — Господь, Бог ваш! **8** Та були вони ворохо́бні проти Мене, і не хотіли слухатися Мене, не відкидали ко́жен гідот від очей своїх, і не покинули єгипетських божків. І поду́мав Я, що виллю на них Свою́ Люти́сть, що до́кінчу на них Свій гнів посеред єгипетського кра́ю. **9** І зробив Я ради Свого́ Їме́ння, щоб воно не безче́стилося на о́чах тих наро́дів, що вони серед них, що Я відкрився їм на їхніх о́чах, щоб вивести їх з єгипетського кра́ю. **10** І вивів Я їх з єгипетського кра́ю, і спровадив їх до пустині́. **11** І дав їм постано́ви Сво́ї, і познайо́мив їх з постано́вами Мої́ми, які коли чинитиме лю́дина, то житиме ними. **12** І також дав Я їм Сво́ї суботи, щоб були вони зна́ком поміж Мною́ та між ними, щоб пізна́ти, що Я Господь, що о́св'ячує їх. **13** Та став ворохо́бним проти мене Ізраїлів дім на пустині́, — уста́вами Мої́ми не ходили вони, і пові́дкида́ли Мої́ постано́ви, які коли чинить лю́дина, то житиме ними, а суботи Мої́ дуже зневажа́ли. Тому́ Я сказав був, що виллю люти́сть Свою́ на них на пустині́, щоб ві́губити їх. **14** Та зробив Я ради Їме́ння Свого́, щоб воно не зневажалося на о́чах тих наро́дів, що на їхніх о́чах Я вивів їх. **15** Але й Я, прирі́каючи, підні́с їм Свою́ руку на пустині́,

що не впроваджу їх до краю, якого Я дав, що
тече молоком та медом, що окраса він для
всіх країв, **16** за те, що постанови Мої вони
відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними,
і суботи Мої зневажали, бо за своїми божками
ходило їхнє серце. **17** І змілювалось Мое око
над ними, щоб не нищити їх, і не зробив Я з
ними кінця на пустині. **18** І сказав Я їхнім синам
на пустині: Уставами ваших батьків не ходіть,
і постанов їхніх не перестерігайте, і божками
їхніми не занечішуйтеся! **19** Я — Господь, Бог
ваш, уставами Моїми ходіть, і постанови Мої
перестерігайте й виконуйте їх. **20** І святіть
суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною
та між вами, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог
ваш! **21** Та стали ворохобні ті сини проти Мене,
— уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх
не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли
робить людина, то житиме ними, і суботи Мої
зневажали. **1** І подумав Я був, що виллю лютість
Свою на них, щоб заспокоїти гнів Мій на них на
пустині. **22** І відвернув Я Свою руку, і зробив ради
Ймення Свого, щоб не зневажати його на очах
тих народів, що на їхніх очах Я їх вивів. **23** Та й Я,
прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, щоб
розпорішати їх серед народів і порозсипати їх
по краях, **24** за те, що постанов Моїх не чинили,
і устави Мої відкинули, а суботи Мої зневажали,
і до божків своїх батьків були їхні очі. **25** І тому
Я дав їм мати устави недобрі, і постанови, що
не будуть вони жити ними. **26** І занечистив
Я їх їхніми дарунками, перепровадженням
через огонь кожного, хто відкриває утробу,
щоб спустошити їх, щоб пізнали вони, що Я —
Господь! **27** Тому говори до Ізраїлевого дому,
сину людський, і скажи до них: Так говорить
Господь Бог: Ще оцим зневажали Мене батьки
ваші, коли спроневірилися проти Мене: **28** коли
Я ввів їх до краю, що про нього, прирікаючи,
піднісв Я Свою руку дати його їм, то коли вони
бачили всякий високий пагірок і всяке густе
дерево, то приносили там свої жертви, і давали
там свої дари, що гнівили Мене, і складали там
свої любі пахощі, і приносили там свої літні
жертви. **29** І сказав Я до них: Що це за висота,
що ви ходите туди? І зветься вона Бамá аж
до цього дня. **30** Тому скажи до Ізраїлевого
дому: Так говорить Господь Бог: Чи ви будете
занечішуватися дорогою своїх батьків і будете
ходити в розпусті за гідотами їхніми? **31** А ви
принішенням ваших дарів, перепровадженням
ваших синів через огонь ви занечішуетеся
при всіх ваших божках аж до сьогодні. А ви
хочете питати Мене, Ізраїлів доме? Як живий Я,
говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді!

32 А що входить вам на серце, зовсім не станеться
те, що ви говорите: „Будемо, як інші народи,
як племена краю, служити дереву та каменю“.
33 Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою
потужною й витягненим раменом та виливаною
лютістю буду царювати над вами! **34** І введу
вас із тих народів, і позбираю вас із тих країв, де
ви розпорішені рукою потужною й витягненим
раменом та виливаною лютістю. **35** І заведу вас
до пустині народів, і буду там судитися з вами
лицем до лиця, — **36** як судився Я з вашими
батьками на пустині єгипетського краю, так
буду судитися з вами, говорить Господь Бог! **37** І
проведу вас під палицею, і введу вас у зв'язок
заповіту. **38** І повибираю з вас бунтівників та
тих, що грішать проти Мене, повипроваджую
їх з краю їхнього пробування, і до Ізраїлевої
землі вже не ввійдуть вони! І пізнаєте ви, що Я
— Господь! **39** А ви, Ізраїлів доме, так говорить
Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божкам!
Але потім ви напевно будете слухатися Мене,
і святого Ймення Мого ви вже не зневажіте
своїми дарунками та своїми божками. **40** Бо на
Моїй святій горі, на високій Ізраїлевій горі, —
говорить Господь Бог, — там буде служити Мені
весь Ізраїлів дім, увесь він, що в краю, там Я їх
уподобаю Собі, і там зажадаю ваших принішень
і первоплідів ваших принішень у всіх ваших
святощах! **41** Любими пахощами вповабю Собі
вас, коли вас введу з народів, і зберу вас із тих
країв, де ви розпорішені, і буду Я святитися між
вами на очах усіх поган. **42** І пізнаєте ви, що Я —
Господь, коли впроваджу вас до Ізраїлевої землі,
до того краю, що про нього, прирікаючи, підніс
Я Свою руку дати його вашим батькам. **43** І
згадаєте там свої дороги, і всі свої вчинки, якими
ви занечистилися, і почуєте огідження перед
самими собою за всі ваші ліха, які наробили. **44**
І пізнаєте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з
вами ради Ймення Свого, а не за вашими злими
дорогами та за вашими зіпсутими вчинками,
дому Ізраїлів, говорить Господь Бог“. **45** І було
мені слово Господнє таке: **46** „Сину людський,
зверни обличчя своє в напрямі на південь,
і крапай словами на полудень, і пророкуй на
ліс південного поля. **47** І скажи до південного
лісу: Послухай Господнього слова: Так говорить
Господь Бог: Ось у тобі запалю Я огонь, і поїсть
він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево
сухе; полум'яний огонь не погасне, і будуть
попалені ним всі простори від півдня до півночі.
48 І побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив
його, і він не погасне!“ **49** І сказав я: „О Господи,
Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить самі
тільки притчі?“

21 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву. **3** І скажи Ізраїлеві землі: Так говорить Господь: Ото Я проти тебе, і меча Свого витягну з піхви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого. **4** Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, тому вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ. **5** І кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з піхви його, — уже не вернеться він! **6** А ти, сину людський, стогній, ніби мав би ти зламані стегна, і гірко стогні на їхніх очах! **7** І буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стогнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розтане, і всякі руки ослабнуть, і погасне всякий дух, і всі коліна зайдуться водою! Оце прийде та станеться, каже Господь Бог“. **8** І було мені слово Господнє таке: **9** „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорить Господь: Скажи: Меч, меч, — нагострений він та блискучий! **10** Щоб принести жертву — нагострений він, щоб блищати — він був полірований. Хіба будемо радіти? Хіба жезло сина Мого легковажить усяке дерево? **11** І дал і його віполірувати, щоб узяти в долоню. Це нагострений меч, і він полірований, щоб дати його в руку вбивця. **12** Кричи та реви, сину людський, бо він проти народу Мого, він проти всіх князів Ізраїлевих, — їх віддано мечеві з народом Моїм, тому вдарся по стегнах! **13** Та він уже випробуваний. Та що ж тепер, коли йому жезло обридло? Він не встоїть, каже Господь Бог. **14** А ти, сину людський, пророкуй, і вдар долонею об долоню, і нехай меч подвоїться та потроїться! Це меч побитих, великий меч забитого, що кружляє довкола них. **15** Щоб стопилося серце й полягло якнайбільше при всіх їхніх брамах, Я дам різанину меча. О горе, — він справді зроблений блискучим, віполіруваним на різанину! **16** Об'єднайся, праворуч іди, зверни ліворуч, іди, куди тільки звернене буде вістря твоє. **17** І Я вдарю долоню Свою об долоню Свою, і Свою лютя заспокою. Я, Господь, це прорік!“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „А ти, сину людський, признач собі дві дороги, якими прибуде меч вавилонського царя. Вони вийдуть обидві із краю одного, а ти вистругай дороговказну руку, на початку дороги до міста її вистругай. **20** Признач дорогу, якою прибуде меч до Рабби Аммонових синів та до Юди в укріпленій Єрусалим. **21** Бо цар вавилонський став на роздоріжжі, на початку двох доріг. Щоб ворожити чарами, трясє він стрілами, питає домашніх божків,

розглядає печінку. **22** У правиці його був чар „на Єрусалим“, щоб поставити муроломи, щоб відкрити уста на крик, щоб підняти голос окриком, щоб поставити муроломи на брами, щоб насипати вала, щоб збудувати башту. **23** Але буде це їм в їхніх очах, як чарування марнотне, буде для них записяження присягами, та він згадає провину, щоб були вони схоплені. **24** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви згадуєте свої провини, що відкриваєте ваші гріхи, щоб бачені були ваші гріхи ваших учинків, за те, що ви пригадуєте, — у ворожі руки схоплені будете! **25** А ти, недостойний, несправедливий князю Ізраїлів, що надійшов його день у час провини кінцевої, **26** так говорить Господь Бог: Зняти завб'я й скинути корону! Це не зостанеться так, — піднесеться низьке, а високе понизиться! **27** Руїною, руїною, руїною покладу його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, — і Я йому дам! **28** А ти, сину людський, пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонових синів та про їхню ганьбу: І скажеш: Меч, меч відкритий на різанину, блискучий, щоб блищав, як та блискавка, — **29** для тебе бачили обманні видіння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шию недостойних злочинців, яких день прийде в час кари кінцевої. **30** Верни ж меча до піхви його! У місці, де створений ти, у краю походження твого осуджу Я тебе! **31** І вилию на тебе Свій гнів, в огні пересердя Свого на тебе дмухну, і дам тебе в руку людей зухвалих, які знищення замишляють! **32** Ти станеш огнєві на їжу, твоя кров буде серед землі, не згадають про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

22 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, чи будеш судити, чи судитимеш ти місто крові? І завідом його про всі гідоти його, **3** та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Місто проливає кров у своїй середині, щоб прийшов його час, і робить божків собі, щоб занечішуватися! **4** Кров'ю, що ти проливала, о дочко Єрусалиму, грішила ти, а божками, яких ти робила, занечістилася, і наблизилася своїм дням, і прийшла аж до своїх років. Тому дам тебе народам на ганьбу, і на посміховисько для всіх країв! **5** Близькі та далекі від тебе насміхаються з тебе, нечистотойменна, багатозаколотна! **6** Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменом своїм, були в тебе, щоб кров проливати. **7** Батька та матір у тебе легковажать, чужинцеві роблять утиск серед тебе, сироту та вдову пригнічують у тебе. **8** Моїми святощами ти погорджуєш, а суботи Мої зневажаєш. **9** У тебе є накліпники, щоб кров проливати, і на пагірках ідять у тебе, розпусту

чинять серед тебе. **10** Наготу́ батька в тебе відкривають, жінку, у часі її місячної нечистоти́, безчестять у тебе. **11** І один робить гідоту́ з жінкою свого ближнього, а той занечищує розпущою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку́ батька свого. **12** Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, ліхву та відсotka береш ти й ошукеш утиском ближніх своїх. А Мене ти забуваєш, говорить Господь Бог. **13** І ось сплесну́ Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття твої, що були в тебе. **14** Чи встоїть твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це й зробив! **15** І розпорощу тебе серед наро́дів, і розсіплю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе. **16** І станеш ти безчещеною через себе на очах наро́дів, і пізнаєш, що Я — Господь!“ **17** І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, дім Ізраїлів став мені за жужелицю; усі вони мідь, і цїна, і залізо, і оливо в середині гóрна, жужелицею срібла сталися. **19** Тому так говорить Господь Бог: За те, що всі ви стали жужелицею, тому ось Я позбираю вас до середини Єрусалиму. **20** Як збирають срібло, і мідь, і залізо, і оливо, і цину до середини гóрна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопити, — так зберу́ у Своім гніві та в люті Своєї, і покладу́, і розтоплю́ вас! **21** І позбираю вас, і дмухну́ на вас огнем Свого гніву, і ви будете розтоплені в середині його. **22** Як розтоплюється срібло в середині гóрна, так будете розтоплені ви в середині його, і пізна́єте, що Я, Господь, вилив гнів Свій на вас!“ **23** І було мені слово Господнє таке: **24** „Сину людський, скажи до неї: Ти земля неочищена, у дні гніву дощом не політая! **25** Змова́ її пророків серед нього, як реву́чий лев, що здобич шматує: жеру́ть душу, масток та багатство забирають, прибільшують удів її в середині її. **26** Священники її ламають Зако́на Мого, і зневажають Мої святощі, не розрізняють між святим та несвятим, і не оголошують різниці між нечистим та чистим, і від субіт Моїх закривають свої очі. І був Я зневажений серед них. **27** Князі її в середині її, немов ті вовки, що здобич шматують, щоб розливати кров, щоб губити душі ради ко́ристи. **28** А пророки її все замазують болотом, бачать марно́ту, і чарують собі неправдою, вони кажуть: „Так говорить Господь Бог“, а Господь не говорив. **29** Наро́ди Краю тиснуть утиском та грабують грабунком, а вбогого та бідака гно́блять, а чужинця тиснуть у безправ'ї. **30** І шукав Я між ними чоловіка, що поставив би загоро́ду, і став би в віло́мі перед Моїм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив

його, — та Я не знайшов! **31** І Я вилив на них Свій гнів, огнем пересес́рдя Свого повигу́блював їх, їхню доро́гу Я дав на їхню го́лову, каже Господь Бог“.

23 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, були собі дві жінки, дочки однієї матері. **3** І чинили вони в Єгипті розпусту, у своїй мо́лодості чинили розпусту, — там почавлені їхні гру́ди, там зама́цані їхні пе́рса дівочі. **4** А їхні іме́на: Ого́ла — старша та Оголіва — сестра її. І стали вони Мої, і породили синів та дочо́к. А їхні іме́на: Самарія — Огола, а Єрусалим — Оголіва. **5** І стала розпущою Огола, будвши Моєю, і кохалася з своїми коха́нцями, з асиріянами, хто був їй близький, **6** що їхне уба́рння — блакіть, намісники та заступники вони, усі вони — юнакі вродливі, ве́ршники, що гарцюють на ко́нях. **7** І дала вона свою розпусту їм, що всі вони до́брні Ашшу́рові сини, і всіма́, яких кохала, і всіма́ своїми божка́ми була вона занечищена. **8** Та не відкида́ла вона своєї розпусти й від єгиптян, бо вони лежали з нею в її мо́лодості, і вони стискали дівочі її пе́рса, і виливали свою розпусту на неї. **9** Тому й дав Я її в руку її коха́нків, у руку Ашшу́рових синів, що з ними кохалася вона. **10** Вони відкрили її наготу, позабирали синів її та дочо́к її, а її забили мечем, і стала вона неславним ім'ям для жінок, і присуди зробили на ній. **11** А сестра її Оголіва бачила це, але вчинила любов свою гіршою від неї, а розпусту свою — більшою від розпусти своєї сестри. **12** Вона кохалася з синами Ашшуровими, з близькими їй намісниками та заступниками, досконало зодя́гненими, з верхівцями, що гарцюють на ко́нях, усі вони — юнакі вродливі. **13** І побачив Я, що вона обезчещена, що доро́га одна їм обо́м. **14** Та вона ще додала до розпусти своєї, бо коли побачила му́жів, віри́зблених на стіні, зобра́ження халде́їв, креслених і запущених черво́нілом, **15** підперезаних поясом по сте́гнах своїх, вони з опадаючим заво́єм на голові їхній, усі вони на вигляд військові старшіни, подоба синів вавилонських, Халдея — край наро́дження їхнього, **16** то пожадала вона їх через сам погляд очей своїх, і послала посланців по них, до Халдеї. **17** І прийшли до неї сини Вавилону на ложе любовне, і занечи́стили її своєю розпущою, і вона занечи́стилася ними, — і відверну́лася душа її від них. **18** І відкрила вона розпусту свою, і відкрила свою наготу́, тому відверну́лася душа Моя від неї, як відверну́лася душа Моя від її сестри. **19** І побільши́ла вона розпусту свою на згадку днів своєї мо́лодості, коли чинила розпусту

в єгипетському краї. **20** І жадала вона собі на коханців тих, що їхня плоть — плоть ослина, а їхня похоть — похоть жеребця. **21** І згадала ти розпусту своєї молодости, коли єгиптяни стискали груди твої ради перс твоєї молодости. **22** Тому, Оголиво, так говорить Господь Бог: Ось Я збуджу коханців твоїх на тебе, що від них відвернулася душа твоя, і спроваджу їх на тебе з довкілля, — **23** синів Вавилону, і всіх халдеїв, Пекод, і Шоа, і Коа, і всіх синів Ашшурових з ними, уродливі то юнакі, усі вони — начальники та заступники, військові старшини та славні, усі вони гарцюють на конях. **24** І прийдуть на тебе з півночі, з колесницями та з колесами, та зо збором народів; щита великого й щита малого та шоломи покладуть проти тебе навколо. І дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами. **25** І зверну Я лютість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твою та віха твої, а що полишишся в тебе, від меча упаде. Вони позабирають синів твоїх та дочок твоїх, а що залишишся в тебе, буде пожерте огнем. **26** І постягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишноти твоєї. **27** І спиню Я розпусту твою в тебе, і розпусту твою з єгипетського краю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш. **28** Бо так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненавиділа, у руку тих, що від них відвернулася душа твоя. **29** І зроблять з тобою в ненависті, і візьмуть здобуток твій, і поставлять тебе нагою та голою, і буде відкрита нагота перелюбу твого, і розпуста твоя та твій блуд. **30** Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпусті з народами, за те, що ти збезчестилась їхніми божками. **31** Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її келіха в твою РУку. **32** Так говорить Господь Бог: Келіха своєї сестри ти вип'єш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за посміховисько, — це багатомісткий келіх. **33** П'янством та смутком будеш наповнена, — буде це келіх спустошення й розруху, келіх твоєї сестри Самарії. **34** І ти вип'єш його, і витягнеш усе, а череп'я його порозбиваєш, і перса свої порозриваєш, бо це Я говорив, каже Господь Бог. **35** Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спину свою, то й ти носи розпусту свою та свій блуд! **36** І сказав Господь до мене: „Сину людський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То покажи їм їхні гидоти! **37** Бо вони перелюб чинили, і кров на їхніх руках, і з божками своїми перелюб чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепроваджували через огонь для них на їжу. **38** Ще оце чинили Мені: Занечистили

святиню Мою того дня, і суботи Мої зневажили. **39** А коли вони різали синів своїх для своїх божків, то приходили до Моєї святині того дня, щоб збезчестити її, і оце так робили вони в середині Мого дому. **40** А що більше, — послали до мужів, що здалека приходять, що до них був посланий посланець, і ось поприходили ті, що для них ти вмилася, нафарбувала блакітом очі свої й оздобою приоздобилася. **41** І сіла ти на дорогоцінному ліжку, а перед ним накритий стіл, і поклала на ньому кадило Моє та оливу Мою. **42** І голос заспокоїної товпи лунав при ньому, і до мужів тієї товпи спроваджували ще п'яних з пустині, і давали нарамінники на їхні руки та пишні корони на їхні голови. **43** І сказав Я до тієї, що в'янула від перелюбу: Буде тепер вона ще далі чинити розпусту? **44** І прийшли до неї, як приходять до блудниці, так приходили до Оголи та Оголиви, розпусних жінок. **45** А люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перелюб, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перелюб, і кров на їхніх руках. **46** Бо так говорить Господь Бог: Скликати б на них збори, і дати їх на страх та на здобич! **47** І збори закидають їх камінням, і порозсікають їх своїми мечами, синів їхніх та їхніх дочок повбивають, а їхні доми попалять огнем. **48** І спиню Я розпусту в Краю, і буде наука всім жінкам, і вони не будуть робити такого, як ваша розпуста! **49** І покладуть вони вашу розпусту на вас, і ви будете носити гріхи ваших божків. І ви пізнаєте, що Я — Господь Бог!“

24 А за дев'ятого року, десятого місяця, десятого дня місяця було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, напиши собі ім'я цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим. **3** І розкажи притчу на дім ворохобности, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котла, пристав та й налий води в нього. **4** Повкладай його кусні до нього, усякий добрий кусок, стегно та лопатку, наповни кістками добірними. **5** Візьми добірніше з отари, розклади під ним дрова, звари його кусні, і щоб у ньому зварилися кісті його. **6** Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому дугобному, котлові, що іржа його в ньому, і що його іржа не сходить із нього! Кусок за куском повитягуй це з нього; на нього нехай не впаде жеребок! **7** Кров бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив, не вилив на землю її, щоб порохом вкрити її. **8** Щоб лютість підійняти, щоб помститися, Я дам його кров на голу скелю, щоб вона непокрита була.

9 Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душоґубному, — збільшу́ ́гнище й Я! 10 Підклади дров, розпали цей огонь, довари м'ясо, і вилий росіл, а кості хай спалені будуть. 11 І постав його порожнім на вуґілля його, щоб він розіґрівся, і щоб мідь його розпалилась, і щоб розтопилась у ньому нечистість його, щоб іржа його зникла. 12 Увесь труд надармо пішов, і не зійшла з нього його велика іржа́, — в огонь його з його іржею! 13 У твоїй нечистоті є розпушта. За те, що Я очистив тебе, але чистим не став ти, ти з своєї нечистоти вже не відчистишся, аж поки Я не заспокою Свою лютість на тобі. 14 Я, Господь, це казав, — і надійде воно! І зроблю, не звільню, і не змилюся, — за твоїми дорóгами та за твоїми ділами засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!“ 15 І було мені слово Господнє таке: 16 „Сину людський, ось Я візьму́ від тебе несподіваним уда́ром утіху очей твоїх, а ти не голоси й не плач, і нехай не виступить сльоза́ твоя. 17 Стогні собі тихо, жалоби по померлих не роби, прикрасу голови своєї обвий на себе, а взуття́ своє взуй на ноги свої, і не закривай вусів, і не їж жалóбного хліба“. 18 І говорив я до народу рано, а ввечері померла мені жінка... І зробив я рано, як наказано мені. 19 І сказав мені той наро́д: Чи не розповіси нам, що́ це нам таке, що ти робиш? 20 І я їм сказав: Було мені слово Господнє таке: 21 Скажи Ізраїлево́му дому: Так говорить Господь Бог: Ось Я збезче́чу святиню Мою, опóру вашої сили, утіху ваших очей та любе вашій душі. А ваші сини та ваші дóчки, що ви покинули їх, попадають від меча. 22 І ви зробите, як зробив я: вусів не закриєте, і хліба жалóбного не будете їсти. 23 А прикраси ваші будуть на ваших голова́х, і взуття́ ваше — на ваших нога́х, не будете голосити, і не будете плакати, а будете со́хнути через свої гріхи, і будете стогна́ти один до óдного. 24 І стане Єзе́кіїл вам за знака: усе, що робив він, будете робити і ви. І коли те прийде, то пізнаєте ви, що Я — Господь Бог. 25 А ти, сину людський, — того дня, коли візьму́ від них їхню силу, радість пишно́ти їхньої, утіху очей їхніх, пра́гнення їхньої душі, їхніх синів та дочо́к їхніх, — 26 того дня прийде до тебе врятований, щоб спові́стити про це в твої ву́ха. 27 Цього дня відкриються твої уста разом з цим урятованим, і будеш говорити, і не будеш уже німий, і станеш для них зна́ком. І пізнають, що Я — Господь!“

25 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверні́ своє обличчя до Аммо́нових синів, і пророкуй на них. 3 І скажеш Аммо́новим синам: Послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог: За

те, що ти говориш „Ага!“ про Мою святиню, бо вона збезче́чена, і про Ізраїлеву землю, бо спусто́шена, і про Юдин дім, бо пішов у полóн, 4 то́му ось Я дам тебе синам сходу на спа́док, і поставлять вони в тебе ша́тра свої, і зроблять у тебе місця́ свого пробува́ння. Вони будуть їсти твій плід, і вони будуть пити твоє молоко. 5 І дам я Раббу на ста́йню для верблю́дів, а Аммо́нових синів на лі́гво отари, і ви пізнаєте, що Я — Господь! 6 Бо так Господь Бог промовляє: За твоє плéскання рукою, і твоє тупотіння ногою, і що в душі т́їшишся ти всією своєю поґордо́ю до Ізраїлевої землі, 7 то́му ось Я витягну Свою руку на тебе, і дам тебе на здóбич для наро́дів, і витну тебе з наро́дів, і вигублю тебе з країв, знищу тебе, і пізнаєш, що Я — Господь! 8 Так сказав Господь Бог: За те, що Моа́в та Сеїр говорять: „Ось Юдин дім — як усі наро́ди“, 9 то́му ось Я відкрию Моа́вові узбіччя від міст, від його міст, від його кінця́, пишно́ту землі: Бен-Гаешімот, Баал-Меон аж до Кір'ятаїму. 10 Я дам його на спа́док для синів сходу разом з синами Аммо́новими, щоб не згадувались Аммо́нові сини серед наро́дів. 11 А над Моавом зроблю́ прісуди, і пізнають вони, що Я — Господь! 12 Так говорить Господь Бог: За те, що Едо́м мстився мсто́ю над Юдиним домом, і тяжко грі́шили, через те, що мсти́лися над ними, 13 то́му так говорить Господь Бог: І витягну Я руку Свою на Едо́ма, і витну з нього люди́ну й скоти́ну, і вчинію його руїною, — від Теману й аж до Дедану вони попадають від меча! 14 І дам Я Свою по́мсту над Едомом у руку Мого народу Ізраїля, і вчинію в Едомі за гнівом Своїм, за лютістю Своєю, і зазнають вони Моєї по́мсти, говорить Господь Бог! 15 Так говорить Господь Бог: За те, що филисти́мляни чинили в по́мсті, і мсти́лися мсто́ю через поґорду́ в душі, щоб ни́щити в ві́чній не́нависті, 16 то́му так говорить Господь Бог: Ось Я витягну Свою руку на филисти́млян, і витну керéтян, і вигублю останок морського берега, 17 і вчинію над ними жорсто́кі помсти лю́тими ка́рами. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я вчиню Свою помсту серед них!“

26 І сталося одина́дцятого року, першого дня місяця, було слово Господнє до мене таке: 2 „Сину людський, за те, що Тир говорить на Єрусалим: „Ага́! зламалися це двері наро́дів, він зверта́ється до мене, і я насичу́ся, бо він зни́щений“, 3 то́му так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Тире, і підйі́му на тебе багато наро́дів, як море підйі́має свої хвилі. 4 І пони́щать вони мури Тиру, і повалять ба́шти його, і ві́мету з нього порох його, і оберну́ його на голу скелю. 5 Він буде серед моря місцем розтя́гнення не́воду,

бо Я сказав це, — говорить Господь Бог, — і стане він за збобч для наро́дів, 6 а його доч́ки, що на полі, будуть побиті мечем, і пізнають вони, що Я — Господь! 7 Бо так говорить Господь Бог: Ось Я спроваджу до Тиру Навоходоно́сора, вавилонського царя, з півночі, царя над царями, з конем і колесницею та з верхівцями, і з ними натовп, і численний наро́д. 8 Він позабиває на полі дочок твоїх мечем, і зробить на тебе башту, і насипле на тебе ва́ла, і поставить проти тебе щита́. 9 І дасть муроло́ма на мури твої, і порозбиває мечами своїми він башти твої! 10 Від на́дміру ко́ней його закриє тебе їхня ку́р'ява, від чо́коту ве́ршника, ко́леса та колесниці затре́мтять твої мури, як буде він входити в брами твої, як входять до міста з розла́маним муром. 11 Копі́тами ко́ней своїх він потопче усі твої вулиці, позабиває мечем твій наро́д, і на землю попада́ють пам'ятники твоєї могутності. 12 І вони розграбують багатство твоє, і пограбують товари твої, і порозва́люють мури твої, і порозбивають домі твої пишні, а ка́міння твоє, і дере́ва твої, і навіть твій по́рох вони поскида́ють у во́ду! 13 І Я припиню розля́гання пісе́нь твоїх, і бре́нькіт гу́сел твоїх більше чу́тий не бу́де. 14 І зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтя́гнення сітки, і більше не бу́деш збудований, бо я, Господь, це сказав, Господь Бог промовля́є! 15 Отак Господь Бог промовля́є до Тиру: Чи ж від шу́му па́діння твого́, коли бу́дуть стогнати ране́ні, коли забива́тимуть посеред тебе, не затре́мтять острови́? 16 І всі князі моря посхо́дять із тро́нів своїх, і позди́мають вони свої ма́нтії, і постяга́ють свої ко́льорові оде́жі, — і зодя́гнуться стра́хом, посіда́ють на землю, і будуть тре́мтіти щохви́лі, і стовпо́м поста́ють над тобою. 17 І пісню жалобну про тебе вони заспівають, і скажуть тобі: Як загинуло ти, як одірване ти від морів, славне місто, що си́льним на морі бу́ло, воно й його ме́шканці, що наводили страх свій на всіх його ме́шканців! 18 Тепер затре́мтять острови́ в дні упа́дку твого́, і жакну́ться всі ті острови́, що на морі, твоєю загу́бою. 19 Бо так Господь Бог промовля́є: Коли Я тебе оберну́ на спусто́шене місто, немов ті міста́, що вони не замеш́кані, коли підійму́ Я безодню на тебе, і велика вода тебе вкриє, 20 то зни́жу тебе разо́м з тими, що сходять в моги́лу, до преда́внього лю́ду, і в підзе́мній землі осаджу́ я тебе, як руїни відві́чні, із тими, що сходять в моги́лу, щоб ізно́ву ти не засели́вся, і в краї́ні живих більше не жив! 21 За по́страх тебе учини́ю, — і не буде тебе, і будуть шу́кати тебе, — та вже більше не зна́йдуть наві́ки, говорить о́це Господь Бог!“

27 І було мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину лю́дський, здійми пісню жалобну про Тир! 3 І скажеш до Тиру: Ти, що при входах морських пробува́єш, що торгуєш з наро́дами на численних остро́вах: Так говорить Господь Бог: Тире, ти сказав: я — то корона краси́! 4 У серці морів границі твої; будівни́чі твої доверши́ли твою красу́! 5 З кипари́су з Се́ніру вони збудували для тебе всі до́шки подві́йні, взяли ке́дра з Лива́ну, щоб щоглу зробити на тобі. 6 З баша́нських дубів твої весла зробили, твій по́клад зробили із кости слоно́вої, із сме́реки з остро́вів тих Кітті́йських. 7 Сорока́тий з Єгипту ви́ссон був вітри́лом твоїм, щоб за пра́пора бути тобі; блакіть та пурпу́ра з остро́вів Елі́ші стали твоїм покриття́м. 8 Мешка́нці Сидо́ну й Арва́ду були весляра́ми тобі, мудреці твої, Тире, у тебе були, вони — морепла́вці твої. 9 Старші́ із Ге́ва́лу й його мудреці були в тебе за тих, що латали проло́ми твої. Всі морські кора́блі й морепла́вці їхні в тебе були, щоб міняти крам твої. 10 Перс, і Луд, і Пут були в війську твоїм во́яками твоїми, вішали в тебе щита́ та шоло́ма, — вони то давали тобі пишно́ту. 11 Синове Арва́ду та військо твоє — навколо на мурах твоїх, а Га́ммаде́й на баштах твоїх пробува́ли, щита́ свої вішали навколо на мурах твоїх, — вони доверши́ли окрасу твою. 12 Тарші́ш був для тебе купцем через мно́готу багатства усякого; срі́блом, залізо́м, цино́ю й оли́вом платили вони за крам твій. 13 Яван, Тувал та Мешех — це купці твої, — лю́дську душу та мідяні речі давали вони за замі́нний крам твій. 14 З дому Тога́рми давали коні, і верхівці, і му́лів за крам твій. 15 Синове Деда́ну — твої покупці; численні остро́ви — торгували з тобою, — ро́гами слоно́вої кости й геба́новим дере́вом звертали да́нину твою. 16 Арам — твій купець через мно́гість ви́робів твоїх; рубі́н, пурпу́ру, і квітча́сту тка́нину, і ви́ссон, і корали́ та доро́гоці́нний ка́мінь давали тобі за крам твій. 17 Юда й Ізраї́лів Край — це купці твої; пше́ницю з Мінні́ту, солодо́бі, і мед, і оли́ву й бальза́м давали вони за замі́нний крам твій. 18 Дамаск — твій купець через мно́гість ви́робів твоїх, через мно́гість багатства усякого, ви́ном із Хелбону та біло́ю вовно́ю. 19 Веда́н та Яван із Узза́лу давали тобі за крам залізо́ обробо́лене, бальза́м та очере́т, — було це замі́нним кра́мом твоїм. 20 Дедан — твій купець кили́мками до сі́дел при ї́дженні. 21 Ара́бія та всі кеда́рські князі — покупці це твоєї руки; я́гнятами, і бара́нами, і козла́ми, — ними торго́вля твоя. 22 Купці Ше́ви й Ра́ми — покупці це твої, — коштовним бальза́мом, і доро́гим уся́ким ка́мінням та злото́м давали вони за това́р твій. 23 Харан, і Ханне, і Еден,

купці Шеві, Ашшур та Кілмат — це твої покупці. **24** Це твої покупці коштовним убранням: покривалами блакитними, і квітчастими, і багатокольоровими тканими виробами, міняють замінний пов'язаними за крам твої. **25** Кораблі із Таршішу — твої каравани, для краму твого замінного, — і став ти багатим, і став дуже славним у серці морів. **26** На воду велику тебе завелі твої веслярі, і в серці морів східний вітер розіб'є тебе. **27** Багатство твоє та крам твої, і вироби твої замінні, мореплавці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробію твої, і ті, що міняють замінний крам твої, і всі твої вожки, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, — попадають в серці морів в дні упадку твого! **28** На леммент твоїх щоглярів затремтять вали морські, **29** і посходять з своїх кораблів усі веслярі, мореплавці, всі морські щоглярі, — на землі постають. **30** І заголосять за тебе вони тужним голосом, і кричатимуть гірко, і свої голови порохом пообсипають, у попелі будуть качатись! **31** І зроблять собі ради тебе жалобну лісину, і себе опережуть веретами, і плакатимуть за тобою в гіркоті душі гірким голосінням. **32** І пісню жалоби сини їхні здіймуть про тебе, і над тобою співатимуть жалібно: „Хто інший, як Тир, — посередіні моря зруйнований? **33** Коли припливали вироби твої із морів, насичав ти численні народи; многотою багатства твого та виробів замінних твоїх ти збагачував земських царів! **34** Тепер же, коли ти розбитий на морі, у водних глибинах, то замінний віріб твої і всі збори твої серед тебе попадали. **35** Над тобою стовпують усі остров'яни, а їхні царі затремтіли від жаху, засльозилися їхні обличчя! **36** Купці серед народів глузливо свистять над тобою, — ти пострахом став, і не буде навіки тебе!“

28 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, скажи князеві Тиру: Так говорить Господь Бог: за те, що підвищилось серце твоє й ти сказав: „Я Бог, сиджу на Божому престолі в серці морів“, а ти тільки людина, а не Бог, хоч ставив своє серце нарівні з серцем Божим. **3** Ось ти мудріший від Даниїла, — кожен мудрець не прилучиться до тебе. **4** Своєю мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгромадив золота та срібла в скарбниціх своїх. **5** Великою своєю мудрістю та торгівлею своєю помножив ти багатство своє, і підвищилось твоє серце багатством своїм! **6** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим, **7** тому ось Я спроваджу на тебе чужих, насильників поміж народами, і вони повиягають мечі свої на красу твоєї мудрости, і зневажають красу твою. **8** Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морів. **9** Чи справді ти скажеш: „Я бог!“ перед убивником своїм, а ти ж тільки людина, а не Бог, у руці тих, що зневажають тебе? **10** Ти помреш смертю необрізанців, від руки чужих, бо Я це сказав, говорить Господь Бог!“ **11** І було мені слово Господнє таке: **12** „Сину людський, здійми жалобну пісню на тирського царя, та й скажеш йому: Так говорить Господь Бог: Ти печать досконалости, повен мудрости, і корона краси. **13** Ти пробував ув Едені, садку Божому: усякий дорогий камінь — на одязі твоїй: карнеобль, топáz і яспіс, хризоліт, согам, і онікс, сапфір, рубін і смарагд, і золото; знаяддя бубнів твоїх та соплох твоїх були в тебе ще дня, коли був ти створений, були вони наготовлені. **14** Ти помазаний Херувим хоронитель, і Я дав тебе на святу гору Божу, ти ходив посеред огністого каміння. **15** Ти був бездоганний у своїх дорогах від дня твого створення, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість. **16** Через велику торгівлю твою твоє нутро переповнилось насиллям, і ти прогрішив. Тому Я зневажив тебе, щоб не був ти на Божій горі, і погубив тебе, хоронителю Херувіме, з середини огністого каміння. **17** Стало високим твоє серце через красу твою, ти занепастів свою мудрість через свою красу. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед царями, щоб дивились на тебе. **18** Многотою провин своїх, через кривду торгівлі своєї зневажив ти святині свої. І вивів Я огонь з твоєї середини, і він пожер тебе, і Я зробив тебе попелом на землі на очах усіх, хто бачить тебе. **19** Усі, хто знає тебе серед народів, остовпіють над тобою; ти пострахом станеш, і не буде тебе аж навіки!“ **20** І було мені слово Господнє таке: **21** „Сину людський, зверни своє обличчя до Сидону, і пророкуй на нього, **22** та й скажеш: так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Сидоне, і буду шанований серед тебе, і пізнають, що Я — Господь, коли робитиму на нього присуди, і коли покажу Свою святість серед нього. **23** І пошлю на нього моровицю та кров на його вулиці, і впаде серед нього пробитий, що прийде на нього знавкола, і пізнають, що Я — Господь. **24** І не буде вже для Ізраїлевого дому колючої терніни та будяччя, що приносить біль зо всіх їхніх околиць, що погорджують ними, і пізнають вони, що Я — Господь Бог. **25** Так говорить Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дім із народів, між якими вони розпоробнені, то Я покажу на ньому Свою святість на очах народів, і вони осядуть на землі своїй, яку Я дав Своєму рабові Якову. **26** І осядуть вони на ній

безпечно, і будуватимуть домі та садитимуть виноградники, і будуть сидіти безпечно, коли Я чинитиму присуди на всіх тих, що погорджують ними з їхнього довілля. І пізнають вони, що Я — Господь, їхній Бог!”

29 За десятого року, десятого місяця, дванадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до фараона, єгипетського царя, і пророкуй на нього та на весь Єгипет. **3** Говори та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, фараоне, царю єгипетський, крокодиле великий, що лежиш серед своїх рік, що говориш: „Моя річка — моя, і я утворив її для себе!“ **4** І вкладу гачки в щелепи твої, і поприліплюю рибу твоїх річок до твоєї луски, і підійму тебе з середини твоїх річок, і всі риби твоїх річок поприліплюються до твоєї луски! **5** І вирву тебе й кину в пустиню, тебе та всі риби річок твоїх; ти впадеш на поверхні поля, не будеш згромаджений і не будеш позбираний, — для земної звірини та для птаства небесного дам Я на їжу тебе. **6** І пізнають усі мешканці Єгипту, що Я — Господь, бо вони були для Ізраїлевого дому очеретяною палицею. **7** Коли вони хапались за тебе долоною, ти ламався й роздирав їм усе рамено; а коли вони опиралися на тебе, ти ламався й чинив, що їм тряслися всі стегна. **8** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я наведу на тебе меча, і витну з-між тебе людину й скотину. **9** І стане єгипетський край спустошенням та руїною, і пізнають вони, що Я — Господь, за те, що він говорив: „Річка — моя, і то я її утворив!“ **10** Тому ось Я проти тебе та проти річок твоїх, і оберну єгипетський край на поруйновані руїни, на спустошення від Мігдолу аж до Севене, і аж до границі Єтіопії, — **11** не перейде по ньому нога людська, і нога звірини не перейде по ньому, і не буде він замешканий сорок років. **12** І оберну Я єгипетський край на спустошення серед спустошених країв, а його міста серед поруйнованих міст будуть спустошенням сорок років, і розпорощу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. **13** Бо так говорить Господь Бог: Наприкінці сорока років позбираю Єгипет з-між народів, де вони були розпорощені. **14** І верну долю Єгипту, і верну їх до краю Патрос, до краю їхнього походження, і вони будуть там царством слабім. **15** З-поміж царств воно буде найнижче, і не підійметься вже понад народами, і поменшу їх, щоб не панували над народами. **16** І не буде вже воно для Ізраїлевого дому надією, яка пригадувала б беззаконня, коли вони, зверталися до нього. І пізнають вони що Я — Господь Бог!“ **17** І сталося за двадцятого

й сьомого року, першого місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, — Навуходоносор, цар вавилонський, змусив своє військо робити велику працю проти Тиру. Кожна голова вілисіла, і всяке рамено витерте, та нема нагорода ані йому, ані війську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти нього. **19** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам Навуходоносорові, цареві вавилонському, єгипетську землю, і він забере багатство її, і ограбує грабунком її, і забере її здобиччю, і вона стане нагородою для війська його. **20** За працю його, яку він робив у ній, Я даю йому єгипетську землю, бо вони це зробили Мені, говорить Господь Бог. **21** Того дня вірошу рога Ізраїлевого домові, а тобі відкрию уста серед них. І вони пізнають, що Я — Господь“.

30 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосіть „Ой!“ цього дня! **3** Бо близький день, і близький день Господній, день хмарний, настає час народів! **4** І прийде меч на Єгипет, і буде тремтіння в Єтіопії, коли будуть падати забиті в Єгипті, і заберуть багатство його, і будуть розбиті основи його. **5** Кув, і Пут, і Луд, і весь помішаний народ, і Кув, і сини землі заповіту попадають з ними від меча. **6** Так говорить Господь: І попадають підпори Єгипту, і так упаде гординя сили його, від Мігдолу аж до Севене, від меча попадають у нього, говорить Господь Бог. **7** І буде він спустошений серед спустошених країв, а міста його будуть серед міст поруйнованих. **8** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть поторощені всі, хто йому помагає. **9** Того дня повиходять посланці з-перед Мого лиця на кораблях, щоб налякати безпечну Єтіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо це ось надходить! **10** Так говорить Господь Бог: І Я зроблю кінець єгипетському многолідству рукою Навуходоносора, вавилонського царя. **11** Він та народ його з ним, насильники людей, будуть спроваджені зніщити землю, і вони повиягують мечі свої на Єгипет, — і наповнять край побитими! **12** І оберну Я річки на суходіл, і передам землю в руку злочинців, і спустошу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, це сказав! **13** Так говорить Господь Бог: І повирублюю божків, і зроблю кінець боввіанам з Нофу, і не буде вже князів в єгипетському краї, і дам пострах на єгипетську землю. **14** І Патрос спустошу, і дам огонь у Цоан, і буду виконувати присуди в Но. **15** І вишлю Я гнів Свій на Сіна, твердиню єгипетську, і витну многолідство Но. **16** І пошлю Я огонь на Єгипет, сильно буде

кóрчитись Сін, а Но буде пролáманий, а на Ноф нападуть вороги вдень. **17** Юнакі Авену та Пі-Весету попадають від меча, а інші підуть у полóн. **18** А в Тахпанхесі потémнiє день, коли Я ламатиму там єгипетські я́рма, і скінчiться в ньому пихá сили його. Само́го його хмара закриє, а його дóчки підуть у полóн... **19** І буду виконувати прiсуди над Єгиптом, і вони пізнають, що Я — Господь! “ **20** І сталося, за одина́дцятого року, першого місяця, сьомого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **21** „Сину людський, Я зламав ра́мéно фараона, єгипетського царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати ліки, щоб покласти пов'язку, щоб обвинути його, і щоб зміцнити його вхо́питися за меча. **22** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетського царя, і поламаю ра́мéна його, те дуже та те злáмане, і викину меча з його рукi. **23** І розпорóшу Єгипет серед народiв, і порозси́паю їх по краях. **24** І зміцню ра́мéна вавилонського царя, і дам меча Свого в його руку, — і зламаю Я фараоновi ра́мéна, і він буде стогнати стóгоном прокóбленого перед ним. **25** І зміцню Я ра́мéна вавилонського царя, а фараоновi ра́мéна опадуть. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам Свого меча в руку вавилонського царя, і простягну́ його на єгипетську землю. **26** І розпорóшу Єгипет серед народiв, і порозси́паю їх по краях. І пізнають вони, що Я — Господь!“

31 І сталося за одина́дцятого року, третього місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, скажи фараоновi, царевi єгипетському, та до його многолюдства: До кóго ти вподо́блюєшся в своїй вéличi? **3** Ось Ашшúр, кедр на Ливáні, з прекрасними галúзками, з тiністою гу́щавиною, і високорóслий, і аж між хмарами буде верховiття його. **4** Вóди його вiховали, безóдня його вiкохала, — він річки свої попровáдив навколо свого наса́дження, а канáли свої посилав до всіх дерев польовiх. **5** Тому його зрiст став вищий від усіх польовiх дерев, і помно́жилися галúзки його, і від великої води його вiття повідóбжувалося, коли ви́гнався він. **6** В його вiттях кóбулося все птаство небесне, а під його галузками родила ся всяка польовá звірина, а в його тiні сидiли всі числénні народи. **7** І був він уродливий висотóю свого зрiсту, довготóю галúзок своїх, бо його корiнь був при великих вóдах. **8** Кéдри в Божому садку́ не були рівні йому, кипарiси не були подiбні до галúзок його, а платáни не були, як його вiття. Жодне дерево в Божому садку́ не було подiбне до нього красóю своєю! **9** Я оздобив його ряснотóю галúзок його, і

йому за́здрили всі едénські дерева, що в Божому садку́. **10** Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти пови́щився зрiстом, і дав верховiття своє аж між хмари, і пови́щилося серце його, коли він став високим, **11** то дай його в руку сильного з народiв, — він конче зробить йому за його беззакóння, за це Я вигнав його! **12** І вiтяли його чужі, насильники народiв, і повідки́дали його. На гóри й на всі долини попадали галúзки його, і було поламане вiття його по всіх потоках землі, а всі народи землі повихóдили з тiні його й покинули його. **13** Над його ру́инами пробу́вало все небесне пта́ство, а при галúзках його була всяка польовá звірина, **14** щоб не пови́шувалися своїм зрiстом усі дéрeва при водi, і не давали свого верховiття поміж хмари, і не ставали у своїй вéличi сильні між ними, що п'ють воду, бо всі вони вiдданi смертi до підзémного крáю серед людських синiв, до тих, хто схóдить до могили. **15** Так говорить Господь Бог: Того дня, коли він зiйшов до ше́лу, учинив Я жалóбу, закрив над ними безóдню, затримав його річки, і була стримана велика вода, і затémнив над ним Лівана, а всі польовi дéрeва помлiли над ним. (Sheol h7585) **16** Від гуку упáдку його Я вчинив тремт́ячими народи, коли Я зни́зив його до ше́лу з тими, що сходять до грóбу. І потiшилися в підзémному крáї всі едénські дéрeва, добiрне та добре Ливáнське, всі, що п'ють воду. (Sheol h7585) **17** Також вони зiйшли з ними до ше́лу, до побитих мечем, що сидiли, як його помічники, в його тiні серед народiв. (Sheol h7585) **18** До кóго став ти так подiбний у славі та в великостi серед едénських дерев? І будеш ти знижений з едénськими дéрeвами до підземного крáю, посеред необрiзанцiв будеш лежати з пробитими мечем. Це фараон та все многолюдство його, говорить Господь Бог“.

32 І сталося за дванадцятого року, дванадцятного місяця, третього дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зди́йми пісню жалóбную на фараона, єгипетського царя, та й скажеш йому: Левчукóви з народiв подiбний ти був, а тепер ти мов мóрська потвóра, — випри́скуєш воду по рiках своїх, і скаламúчуєш воду ногами своїми, болóтиш ти їхні річки! **3** Отак Господь Бог промовляє: Але сітку Свою розтягну́ Я на тебе через збори числénних народiв, — і тебе Своiм нéводом вiтягну! **4** І викину зразу на землю тебе, і кину тебе Я на поле широче, і над тобою спочiне всяке птаство небесне, і тобою насiчу звірину всієї землі. **5** І дам твоє м'ясо на гóри, а трупом твоiм Я долини на́повно. **6** І землю, де плiваєш ти, аж до гір напою́ її

кров'ю твоєю, тобою наповняться річища. 7 А коли Я тебе погашу, то небо закрию, а збірі його позатемню, сонце — хмарою вкрию його, а місяць не буде світити свого світла. 8 Всі світїла, що світять на небі, — позатемню їх над тобою, і дам темноту понад краєм твоїм, говорить Господь Бог! 9 І занепокію Я серце численних народів, коли вість рознесу про руїну твою між народами аж до країв, яких ти не знав. 10 І остовпїють численні народи з-за тебе, а їхні царі затремтять через тебе в страху, як буду махати мечем своїм Я перед їхнім обличчям, і тремтітиме кожен сохвилі за душу свою в дні упадку твого. 11 Бо так Господь Бог промовляє: Меч царя вавилонського прийде на тебе! 12 Мечами хоробрих Я порозкидаю твое многолюдство. Усі вони — насильники народів, і гордість Єгипту понищать вони, і все многолюдство його буде вігублене. 13 І вігублю весь його скот при водах великих, і не буде вже їх каламутити людська нога, і копіто скотини не буде вже їх каламутити. 14 Тоді їхні води очішу, а їхні річки попроваджу, неначе оливу, говорить Господь Бог. 15 Коли оберну Я єгипетський край на спустошення, і край опустошений буде від усього, що в нім, коли Я поб'ю всіх тих, що замешкують в ньому, то пізнають вони, що Я — то Господь! 16 Оце пісня жалобна, і будуть жалобно співати її, дбчки народів будуть співати жалобно її, про Єгипет та про все многолюдство його будуть жалобно співати її, говорить Господь Бог“. 17 І сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, — жалобно заголоси про многолюдство Єгипту, і скинь його, його та дочок потужних народів до підземного краю із тими, хто сходить в могилу! 19 Від ко́го ти став приємніший? Зійди й покладись з необрізанцями! 20 Попа́дють серед пробитих мечем, — меч даний на те, із ним ляжуть його всі народи. 21 Будуть йому говорити сильніші з хоробрих з-посеред ше́блу із помічникáми: Посхóдили, полягали ці необрізанці, побиті мечем: (Sheol h7585) 22 Там Ашшур і всі збори його, навколо нього — грóби його, всі побиті вони, від меча всі попада́ли, 23 що були його грóби найглибше в могилі, і був його полк біля грóбу його, — всі побиті вони, від меча всі попада́ли, що ши́рили жах по кра́ю живих. 24 Там Елам та весь нáтовп його коло грóбу його, — всі побиті вони, від меча всі попада́ли, що зійшли необрізанцями до підземного кра́ю, що ши́рили жах свій по кра́ю живих, і понесли ганьбу свою з тими, хто схóдить в могилу.

25 Дали́ йому ложе посеред побитих зо всім многолю́дством його, грóби його коло нього, всі вони необрізанці, побиті мечем, бо ши́рили жах свій по кра́ю живих і понесли́ ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу, посеред побитих покля́дений він. 26 Там Мешех, Тувал та все многолю́дство його, грóби його коло нього, всі вони необрізанці, побиті мечем, бо ши́рили жах свій по кра́ю живих. 27 І не бу́дуть лежати із ли́царями, що попада́ли із необрізанців, що зійшли до ше́блу з військовим знаряддям своїм, і поклали свої мечі під свої го́лови, і їхня провина — на їхніх ко́стях, бо жах перед ли́царями був у кра́ї живих, (Sheol h7585) 28 а ти розпорóшений між необрізанцями, і поляжеш із тими, хто побитий мечем. 29 Там Едо́м, і царі його, і князі всі його́, що при всій своїй силі були зложені з побитими мечами, — вони ляжуть з необрізанцями та з тими, хто сходить в могилу 30 Там північні князі, всі вони й всі сидо́няни, що посхóдили ра́зом з побитими, хоч був жах від їхньої, мі́ці, були посорóмлені, і полягали вони, необрізанці, з побитими мечем, і свою гáньбу понесли́ із тими, хто сходить в могилу. 31 Фараон їх побачить, і поті́шиться всім многолю́дством своїм, мечем побитий фараон та все його́ військо, говорить Господь Бог! 32 Бо поши́рю Я жах свій на землю живих, і буде покля́дений серед необрізанців з побитими мечем фараон та усе многолю́дство його, говорить Господь Бог“!

33 І було́ мені слово Господнє таке: 2 „Сину лю́дський, говори синам свого наро́ду, та й скажеш до них: Коли б Я спрова́див на який край меча, і взяв би наро́д цього́ кра́ю одно́го чолові́ка з-помі́ж себе, і поставив би його́ собі вартові́м, 3 і коли б він побачив меча, що йде на цей край, і засурми́в би в сурму́, й остере́г народ, 4 і почув би хто́ голос сурми́, та не був би оберéжний, і прийшов би меч та й захо́пив би його́, то кров його́ на голо́ві його́ буде! 5 Голос сурми́ він чув, та не був оберéжний, — кров його́ буде на ньому, а він, коли б був оберéжний, урятува́в би свою́ душу. 6 А той вартові́й, коли б побачив меча, що йде, і не засурми́в би в сурму́, а наро́д не був би оберéжний, і прийшов би меч, і захо́пив би одно́го з них, то він був би узятий за грі́х свій, а його́ кров Я зажа́даю з руки вартовóго. 7 А ти, сину лю́дський, — Я дав тебе вартові́м для Ізраї́левого до́му, і ти почу́єш з уст Мої́х слово, й остере́жеш їх від Мене. 8 Коли б Я сказав до безбо́жного: „Безбо́жнику, ти конче помре́ш!“, а ти не говорив би, щоб остере́гти безбо́жного від доро́ги його́, то він, несправедливий, помре́

за свій гріх, а його кров Я вимагатиму з твоєї руки. **9** А ти, коли остережеш несправедливого від дороги його, щоб вернувся з неї, і він не вернеться з своєї дороги, він помре за гріх свій, а ти душу свою врятував. **10** А ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гинемо, то як будемо жити?“ **11** Скажи їм Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не прагну смерті несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити! Навертися, наvertися з ваших злих доріг, і нащо вам умирати, доме Ізраїлів? **12** А ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість справедливого — не врятує його в дні гріха його, а несправедливість несправедливого — не спіткнеться він об неї в дні навернення від своєї несправедливості, а справедливий не зможе жити в ній в дні свого гріха. **13** Коли Я скажу справедливому: Буде конче він жити, а він надіявся б на свою справедливість, та робив би кривду, то вся його справедливість не буде згадана, і за кривду свою, що зробив, він помре! **14** А коли Я скажу до несправедливого: Конче помреш ти, а він наvertеться від свого гріха, і робитиме право та справедливість: **15** заставу поверне несправедливий, грабунок відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре! **16** Усі гріхи його, які він нагрів, не будуть йому згадані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити! **17** І кажуть сини твого народу: „Несправедлива Господня дорога!“ тоді як несправедлива їхня власна дорога. **18** Коли справедливий відvertеться від своєї справедливості, і робитиме кривду, то помре він за те! **19** А коли несправедливий відvertеться від своєї несправедливості, і чинитиме право та справедливість, то на них він буде жити! **20** А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас Я буду судити, Ізраїлів доме, за його доробами!“ **21** І сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигнання, прийшов був до мене втікач з Єрусалиму, говорячи: „Побите це місто!“ **22** А Господня рука була прийшла до мене ввечері перед приходом цього втікача, і він відкрив мої уста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої уста, і не був уже я більше німий! **23** І було мені слово Господнє таке: **24** „Сину людський, мешканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та протє посів цей край, а нас багато, — нам даній цей край на спадщину! **25** Тому скажи їм: Так сказав

Господь Бог: Ви на крові їсте, а свої очі зводите до бовванів своїх, і кров проливаєте, — і цей край посїдете ви? **26** Ви спираєтесь на свого меча, робите гидоту, і кожен безчестить жінку свого ближнього, — і цей край посїдете ви? **27** Так скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Як живий Я, — ті, хто в руїнах, попадають від меча, а той, хто на широкому полі, того віддам звірині, щоб пожерла його, а ті, хто в твердинях та в печерах, помруть від моровиці! **28** І оберну Я цей край на спустошення та на сплюндровання, і скінчїться пиха сили його, і опустошїють Ізраїлеві гори, так що не буде й перехожого. **29** І пзнають вони, що Я — Господь, коли Я оберну цей край на спустошення та на сплюндровання за всі їхні гидоти, що зробили вони. **30** А ти, сину людський, — сини твого народу умовляються про тебе при стїнах і в двєрях домів, і говорять один з одним, кожен до свого брата, кажучи: Увійдіть та послухайте, що це за слово, що виходить від Господа? **31** І прїйдуть до тебе, як приходить народ, і сядуть перед тобою як Мій народ, і послухають твоїх слів, але їх не виконають, бо що приємне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхнє ходить за захланнїстю їхньою. **32** І ось ти для них, як пїсня кохання, красногосий і добрий грач, і вони слухають слова твої, але їх не виконують! **33** А коли оце прїйде, — ось воно вже приходить! — то пзнають вони, що серед них був пророк“.

34 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй та й скажеш до них, до тих пастирів: Так говорить Господь Бог: Горе Ізраїлевим пастирям, які пасуть самих себе! Хїба ж не отару повинні пасти пастирі? **3** Жир ви їсте, та вовну вдягаєте, ситу вівцю ріжете, але отари не пасете! **4** Слабїх не зміцняєте, а хворої не лікуєте, і пораненої не перев'язуєте, сполбшеної не вертаєте, і загинулої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю! **5** І порозпоршувалися вони з браку пастиря, і стали за їжу для всякої польової звірини, і порозбїгалися. **6** Блукає отара Моя по всіх горах та по всіх високих згїр'ях, і по всїй широкїй землі розпоршєна отара Моя, і немає нікого, хто турбувався б про них, і немає нікого, хто б їх шукав! **7** Тому, пастирі, послушайте слова Господнього: **8** Як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що отара Моя полішена на здобич, і стала отара Моя за їжу для всякої польової звірини через брак пастиря, і пастирі Мої не шукають Моєї отари, а себе самих пасуть пастирі Мої, а отари Моєї не пасуть, **9** тому, пастирі, послушайте слова Господнього: **10** Так говорить

Господь Бог: Ось Я на тих пастирів, і зажадаю з їхньої руки отари Моєї, і відірву їх від пасіння отари, і ті пастирі не будуть уже пасти самих себе, й Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу. **11** Бо так Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і зажадаю отару Мою, і перегляну їх. **12** Як пастух переглядає своє стадо того дня, коли він серед своєї розпорощеної отари, так Я перегляну отару Свою, і вирятую їх з всіх тих місць, куди вони були розпорощені за хмарного та імлістого дня. **13** І виводажу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі, і буду їх пасти на Ізраїлевих горах, при річищах та по всіх оселях країю. **14** На пасовищі доброму пастииму їх, і на високих Ізраїлевих горах буде їхній випас, — там вони будуть лежати на випасі доброму, і випасатимуть сите пасовище на Ізраїлевих горах! **15** Я буду пасти отару Свою, і Я їх покладу на спочінок, говорить Господь Бог. **16** Загинулу вівцю відшукаю, а сполошену поверну, а поранену перев'яжу, а хвору зміцню, а ситу та сильну погублю, — буду пасти її правосуддям! **17** А ви, отаро Моя, так говорить Господь Бог: Ось Я буду судити між вівцею й вівцею, між бараном і козлами. **18** Чи мало вам того, що ви спасете хороше пасовище, а решту ваших пасовищ ви топчете своїми ногами? І воду чисту ви п'єте, а позосталу ногами своїми калам'юте? **19** І отара Моя мусить випасати потоптане вашими ногами, і пити скалам'ючене вашими ногами! **20** Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам і розсуджу між вівцею ситою й між вівцею худою. **21** За те, що ви боком і раменом попихаєте, і рогами вашими колете всіх слабих, аж поки не порозпорощуєте їх геть, **22** то Я спасу отару Свою, і вона не буде вже за здобич, і Я розсуджу між вівцею та вівцею! **23** І поставлю над ними одного пастиря, і він буде їх пасти, — раба Мого Давида, він їх буде пасти, і він їм буде за пастиря! **24** А Я, Господь, буду їм Богом, а раб Мій Давид — князем серед них. Я, Господь, це сказав! **25** І складу Я з ними заповіта миру, і прикінчу на землі злу звірину, і вони пробуватимуть в пустині безпечно, і будуть спати по лісах. **26** І вчиню їх та довілля Мого взгир'я благословенням, і спущу дощ в його часі, — будуть це дощі благословенні. **27** І польовé дерево видасть свій плід, а земля видасть свій урожай, і будуть вони безпечні на своїй землі, і пізнають, що Я — Господь, коли зламаю занози їхнього ярма, і врятую їх від руки тих, хто їх поневолив. **28** І не будуть уже вони за здобич для народів, і звірина зємна не жертиме їх, і будуть вони сидіти безпечно, і не буде нікого, хто б їх настрашив. **29** І вікохаю їм саджанця

на славу, і не будуть вони вже забрані голодом із землі, і не понесуть уже гånби народів. **30** І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, з ними, а вони — народ Мій, дім Ізраїлів, говорить Господь Бог. **31** А ви — отаро Моя, отара Мого пасовиська, ви — люди, а Я — Бог ваш, говорить Господь Бог“.

35 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до гори Сеїр, і пророкуй на неї **3** та й скажеш їй: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, гóро Сеїре, і витягну руку Свою на тебе, й оберну тебе на спустошення та на сплюндрування. **4** Міста твої оберну на руїну, а ти будеш спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **5** За те, що ти мавш вічну ворожнечу, і валила Ізраїлевих синів через меча в часі їхнього нещастя, в часі загибелі кінцевої, **6** тому — як живий Я, — говорить Господь Бог, — на кров оберну тебе, і кров буде гнати тебе. Отож кров ти зненавиділа, то кров буде гнати тебе! **7** Оберну Я гóру Сеїр на спустошення та на сплюндрування, і вітну з неї того, хто йде та вертається. **8** І наповню його гóри трупами його! Згир'я твої й долини твої та всі твої річища, — побиті мечем попадають у них! **9** На вічні руїни оберну Я тебе, і міста твої не заселяться, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **10** За те, що ти кажеш: „Два ці народи, і два ці краї будуть мої, і ми посядемо те, де Господь був“, **11** тому, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — зроблю Я за гнівом твоїм та за заздрістю твоєю, які ти робив із своєї ненависти до них, і вони пізнають Мене, коли буду судити тебе. **12** І пізнаєш ти, що Я — Господь, чув усі образи твої, які ти казав на Ізраїлеві гóри, говорячи: „Вони опустошили, дані нам на їжу!“ **13** І ви величалися проти Мене своїми устами, і збільшували проти Мене слова свої, — Я це чув! **14** Так говорить Господь Бог: Коли буде радіти вся земля, тоді вчиню її тобі спустошенням! **15** Як радієш ти за спадку Ізраїлевого дому через те, що опустошило воно, так зроблю Я й тобі. Спустошенням станеш, гóро Сеїре, та увесь Едом, увесь він, і пізнають вони, що Я — Господь!“

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві гóри, та й скажеш: Ізраїлеві гóри, послухайте слова Господнього! **2** Так говорить Господь Бог: За те, що ворог говорить на вас „Ага!“ і вічні пагірки стали вам за спадщину, **3** тому пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог: За те, що спустошено й топтано вас знавкóла, щоб були ви спадком для останку народів, і були ви взяті на кінчик язика й на балаканіну народу, **4** тому, Ізраїлеві гóри,

послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог до гір та до згір'їв, до річищ та до долин, і до спустошених руїн, і до опущених міст, що стали за здобич та за посміховисько для решти тих народів, що навколо. **5** Так говорить Господь Бог: Поправді кажу, що огнем Своєї ревности говорив Я на решту тих народів та на весь Едом, що взяли собі Мій Край за спадок у радості всього серця, у погорді душі, щоб вигнати його на здобич. **6** Тому пророкуй на Ізраїлеву землю, та й скажеш до гір, до згір'їв, до річищ та до долин: Так говорить Господь Бог: Ось Я говорив у ревности Своїй та в гніві Своім за те, що ви носили ганьбу народів. **7** Тому так говорить Господь Бог: Прирікаючи, Я підняв Свою руку, що ті люди, які навколо вас, — вони понесуть свою ганьбу! **8** А ви, Ізраїлеві гори, розпустіть ваше віття, і будете приносити плід свій для Мого народу Ізраїля, бо вони зблизилися, щоб прийти. **9** Бо ось Я прийду до вас, і звернуся до вас, — і ви будете оброблені та обсіяні. **10** І розмножу на вас людину, увесь Ізраїлів дім, усього його, — і будуть заселені ці міста, а руїни будуть забудовані. **11** І розмножу на вас людину та скотину, і вони помножаться та розплодяться, і позаселюю вас, як за вашої давнини, і буду чинити вам краще, як за ваших початків, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **12** І попроваджу на вас людину, мій народ Ізраїлів, і вони посядуть тебе, і станеш ти їм на спадок, і не будеш уже більше позбавляти їх дітей. **13** Так говорить Господь Бог: За те, що говорять про вас: Ти їси людину, і позбавляеш народ свій дітей, **14** тому ти не будеш уже їсти людини, і більше не позбавиш свій народ дітей, говорить Господь Бог! **15** І не почувеш уже ти більше ганьби від поган, і наруги народів не будеш більше носити, і не вчиниш більше, щоб народ твій спотикався, говорить Господь Бог! **16** І було мені слово Господнє таке: **17** „Сину людський, Ізраїлів дім — вони жили на землі своїй, та й занечистили її своєю дорогою та своїми вчинками, — як нечистість жінки в час нечистоти її стала їхня дорога перед Моїм лицем! **18** І вилив Я гнів Свій на них за ту кров, яку вилили вони на землю, та бовваніями своїми занечистили її. **19** І розсіяв Я їх серед народів, і вони були розпоршені по країнах. За їхньою дорогою та за їхніми вчинками розсудив Я їх. **20** І коли прийшли вони до тих народів, куди поприходили, то зневажали святе Моє Ймення, коли стали до них говорити: „Вони — народ Господа, та з землі Його повиходили!“ **21** І змілювався Я над Своїм святим Ім'ям, що його зневажив Ізраїлів дім серед народів, куди вони поприходили. **22**

Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Не для вас Я роблю це, Ізраїлів доме, а тільки для святого Свого Ймення, яке ви зневажали серед народів, куди ви поприходили. **23** І освячу Я велике Ім'я Своє, зневажене серед народів, що ви зневажали серед них, і пізнають ті люди, що Я — Господь, — говорить Господь Бог, — коли Я покажу Свою святість серед вас на їхніх очах. **24** І візьму вас із тих народів, і позбираю вас зо всіх країв, і приведу вас до вашої землі. **25** І покроплю вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших бовванів очищу вас. **26** І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутрo, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті. **27** І духа Свого дам Я до вашого нутра, і зроблю Я те, що устáвами Моїми будете ходити, а постанови Мої будете стерегти та виконувати. **28** І ви будете сидіти в краю, якого Я дав вашим батькам, і будете Мені народом, а Я буду вам Богом! **29** І спасу вас від усіх ваших нечистот, і покличу збіжжя, і помножу його, і не дам на вас голоду. **30** І намножу плід дeрева та врожай поля, щоб ви більше не набиралися сoрoму через голод між народами. **31** І згадаєте ви про ваші дорoги лихих та про ваші вчинки, що не добрі, і будете брідитися самих себе за свої провини та за гидоти свої. **32** Не для вас Я це робитиму, — говорить Господь Бог, — нехай буде це вам відоме! Зашарїйтеся та посоромтеся ваших доріг, Ізраїлів дoме! **33** Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я очищу вас зо всіх ваших провин, то позаселюю ці міста, і будуть забудовані руїни. **34** А спустошена земля буде оброблювана за те, що була спустошенням на очах кожного перехожого. **35** І скажуть: Цей опустошлий край став як той едeнський садoк, а ці міста, повáлені й попустошені та поруїнoвані, тепер укріплені та замéшкані! **36** І пізнають народи, які зостануться навколо вас, що Я, Господь, будував поруїнoване, засадив спустошiле. Я, Господь, говорив це — і зробив! **37** Так говорить Господь Бог: Ще на це прихилився до Ізраїлевого дому, щоб зробити їм: помножу їх, як людську отáру! **38** Як освячена отáра, як отара Єрусалиму в його свята, такі будуть ці поруїнoвані міста, повні отари людської, — і пізнають вони, що Я — Господь!“

37 Була надо мною Господня рука, і Дух Господній вiпровадив мене, і спинив мене серед долини, а вона — повна кісток! **2** Він обвiв мене бiля них навкoло, аж ось їх дуже багато на повérхні долини, і ось вони стали дуже сухі! **3** І сказав Він мені: „Сину людський, чи оживуть оцi кiстки?“ А Я відказав: „Господи Боже,

— Ти знаєш!“ **4** І сказав Він мені: „Пророкуй про ці кістки, та й скажеш до них: Сухі кістки, послухайте слова Господнього! **5** Так говорить Господь Бог до цих кісток: Ось Я введу у вас духа — і ви оживете! **6** І дам на вас жили, і віросте на вас тіло, і простягну на вас шкіру, і дам у вас духа, — і ви оживете. І пізнаєте ви, що Я — Господь!“ **7** І пророкував я, як наказано. І знявся шум, коли я пророкував, і ось гуркіт, а кістки зближались, кістка до кістки своєї. **8** І побачив я, аж ось на них жили, і виросло тіло, і була натягнена на них шкіра звérху, та духа не було в них. **9** І сказав Він мені: „Пророкуй до духа, пророкуй, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрів, і дихни на цих забитих, — і нехай оживуть!“ **10** І я пророкував, як Він наказав був мені, — і ввійшов у них дух, і вони ожили, і поставали на ноги свої, — військо дуже-дуже велике! **11** І сказав Він мені: „Сину людський, ці кістки — вони ввесь Ізраїлів дім. Ось вони кажуть: Повисихали наші кістки, і загинула наша надія, нам кінець! **12** Тому пророкуй та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я повідчиняю ваші гроби, і pozwóджу вас із ваших гробів, мій народе, і введу вас до Ізраїлевої землі! **13** І пізнаєте ви, що Я Господь, коли Я повідчиняю ваші гроби, і коли pozwóджу вас із ваших гробів, Мій народе! **14** І дам Я в вас Свого Духа, — і ви оживете, і вміщу вас на вашій землі, і пізнаєте ви, що Я, Господь, сказав це й зробив, говорить Господь!“ **15** І було мені слово Господнє таке: **16** „А ти, сину людський, візьми собі один кусок дèрева, і напиши на ньому: „Юди та синам Ізраїля, його друзям“. І візьми ще один кусок дерева, і напиши на ньому: „Йóсипові дерево Ефрема та всьому домові Ізраїля, друзям його“. **17** І зближ їх собі одне до óдного на один кусок дерева, — і вони стануть за одне в твоїй руці! **18** І як скажуть до тебе сини твого народу, говорячи: Чи не оголосиш нам, щó це в тебе таке? **19** то скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму дерево Йóсипа, що в Ефремовій руці, та племéна Ізраїлеві, його друзів, і дам на нього дерево Юди, і вчиню їх за одне дерево, — і стануть вони одним у Моїй руці! **20** І будуть ці дèрева, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очáх. **21** І скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму Ізраїлевих синів з-посеред народів, куди вони пішли, і позбираю їх знавкóла, і введу їх до їхньої землі. **22** І зроблю їх за один народ у краї на Ізраїлевих горах, і бóде для всіх них один цар за царя, і не бóдуть уже двомá народами, і не бóдуть уже бóльш поділені на двоє царств. **23** І бóльш не

будуть вони занечищуватися своїми боввáнами й гидóтами своїми та всімá своїми перéступами, спасу їх з всіх їхніх осель, де вони грішили, й очищу їх. І будуть вони мені наро́дом, а Я буду їм Богом! **24** А раб Мій Давид буде царем над ними, і один пáстир буде для всіх них, і постановами Моїми вони будуть ходити, а устави Мої будуть стерегти й викóнувати їх. **25** І осядуть вони на тій землі, яку Я дав був Моєму рабові Яковові, що сиділи на ній їхні батькі, і осядуть на ній вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навіки, а Мій раб Давид буде їм князем навіки! **26** І складу з ними заповіта миру, — це буде вічний заповіт із ними. І зміцню їх, і намно́жу їх, і дам Свою святиню серед них на віки! **27** І буде місце Мого пробува́ння над ними, і Я буду їм Богом, а вони Мені бóдуть наро́дом. **28** І пізнають ці наро́ди, що Я — Господь, що освятив Ізраїля, коли буде Моя святиня серед них навіки!“

38 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни́ своє обличчя до Го́га, кра́ю Маго́га, кня́зя Ро́шу, Мешеху та Тувалу, і пророкуй на нього **3** та й скажеш: Так сказав Господь: Ось Я проти тебе, Го́гу, кня́же Рошу, Мешеху та Тувалу! **4** заверну́ тебе, і вкля́ду гачкі в щелепи твої, і введу тебе та все військо твоє, ко́ней та верхівців, усі вони досконало озброєні, велике збóрище, зо щита́ми та щитка́ми, усі озброєні мечáми. **5** Парас, Куш і Пут із ними, усі вони зо щито́м та з шóломом. **6** Го́мер і всі óрди його, дім Тога́рми, кінці північні та всі відділи його, числénні наро́ди з тобою. **7** Приготу́йся, і приготу́й собі ти та все збóрище твоє, зібрані при тобі, і бóдеш для них сторо́жею. **8** По багатьох днях ти бóдеш потрі́бний, у кінці ро́ків прийде́ш до Кра́ю, що пове́рнений від мечá, що зібраний від числénних наро́дів, на Ізраїлеві го́ри, що зáвжди були руїною, а він був виведений від наро́дів, і всі вони сидять безпечно. **9** І вийде́ш, прийде́ш як буря, бóдеш як хмара, щоб покрити землю, ти та всі відділи твої, та числénні наро́ди з тобою. **10** Так говорить Господь Бог: І стане́ться того дня, увійду́ть слова́ на твоє серце, і ти бóдеш думати злу думку, **11** та й скажеш: Піду на неукріплений край, знайду́ спокійних, що безпечно сидять, усі вони сидять в оса́дах без муру, і нема в них за́сува та воріт, **12** щоб набрати здóбичі, і чинити грабуно́к, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на наро́д, зібраний з наро́дів, що набувають добу́ток та маєток, що сидять посеред землі. **13** Ше́ва та Дедан, і купці Таршішу, і всі левчу́кй його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здóбичі, чи ти зібрав своє збóрище, щоб чинити

грабунок, щоб вінести срібло та золото, щоб набрати добутку та маєтку, щоб набрати великої здобичі? **14** Тому пророкуй, сину людський, та й скажеш до Гоґа: Так говорить Господь Бог: Чи того дня, коли народ Мій сидітиме безпечно, ти не довідаєшся про це? **15** І прийдеш із свого місця, із північних кінців, ти та численні народи з тобою, — всі вони гарцюють на конях, зборище велике й військо численне! **16** І здіймешся на народ Мій Ізраїлів, як хмара, щоб покрити землю. Буде це на кінці днів, і введу тебе на Мій Край, щоб народи пізнали Мене, коли Я покажу Свою святість тобі, Гоґу, на їхніх очах. **17** Так говорить Господь Бог: Чи ти той, що про нього говорив Я за давніх днів через Моїх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів про роки, щоб привести тебе на них? **18** І станеться того дня, у дні приходу Гоґа на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, — увійде ревність Моя в нїздрі Мої. **19** І в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі. **20** І затремтять перед Моїм лицем морські риби та птаство небесне, і польова звірина, всяке гаддя, що плазує по землі, і всяка людина, що на поверхні землі, і будуть поруйновані гори, і поваляться ўрвища, і всякий мур на землю впаде. **21** І покличу проти нього меча на всіх горах Моїх, — говорить Господь Бог, — меч кожного буде на брата його! **22** І буду судитися з ними моровицею та кров'ю, і пущу zalивний дощ та камінний град, огонь та сірку на нього та на відділи його, та на численні народи, що з ним. **23** І звелічуся, і покажу Свою святість, і буду пізнаний на очах численних народів, і вони пізнають, що Я — Господь!

39 А ти, сину людський, пророкуй на Гоґа та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ото Я на тебе, княже Рóшу, Мешеху та Тувалу! **2** І верну тебе, і попроваджу тебе, і підійму тебе з північних кінців, і впроваджу тебе на Ізраїлеві гори. **3** І виб'ю лука твого з твоєї лівиці, а твої стріли кину з твоєї правиці. **4** Упадеш на Ізраїлевих горах ти й усі відділи твої та народи, що з тобою; віддам тебе на з'їдження хїжому птаству, усякому крилатому та польовій звірині. **5** На відкритому полі впадеш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог! **6** І пошлю Я огонь на Магоґа та на тих, що безпечно замешкують острови, і пізнають вони, що Я — Господь! **7** А Своє святе Ім'я розголошу серед Мого народу Ізраїля, і більше не дам зневажити святе Мое Ймення, і народи пізнають, що Я — Господь, Святий Ізраїлів! **8** Ось прийде і станеться, — говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив. **9** І повиходять мешканці Ізраїлевих

міст, і накладуть огонь, і палитимуть зброю та щитка й щита, лука та стріли, і ручного кия та ратище, і будуть ними палити огонь сім років. **10** І не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лісів, бо збробу будуть палити огонь, і візьмуть здобич із тих, хто брав здобич із них, і пограбують тих, хто їх грабував, говорить Господь Бог. **11** І станеться того дня, дам Я там Гоґові місце гробу в Ізраїлі, Долину Перехожих, на схід від моря, і що замикає дорогу перехожим. І поховать там Гоґа й усе його многолюдство, та й назвуть: Долина Многолюдства Гоґа. **12** І буде ховати їх Ізраїлів дім, щоб очістити землю, сім місяців. **13** І буде ховати весь народ краю, і він стане для них за пам'ятку, того дня, коли Я прославлю Себе, говорить Господь Бог. **14** І відділять людей, які без перерви ходитимуть по краю й ховатимуть з перехожими позоставили ще на поверхні землі, щоб її очістити. По семи місяцях вони ще будуть вишукувати. **15** І перейдуть ті обхідники по краю, і коли хто побачить людську кістку, то поставити при ній знака, аж поки не поховать її похоронники в Долині Многолюдства Гоґа. **16** А ім'я міста — Гамона. І очистять землю. **17** А ти, сину людський, так говорить Господь Бог: Скажи птахові, усякому крилатому, та всій польовій звірині: Згромадьтеся й прийдіть, зберіться навколо над жертвою, що Я принесу для вас, велика жертва на Ізраїлевих горах, і ви будете їсти м'ясо, і будете пити кров. **18** Ви будете їсти тіло лицарів, а кров князів землі будете пити, — барани, і вівці, і козли, бики, — ситі башанські бики всі вони. **19** І будете їсти лій аж до ситости, і будете пити кров аж до впоєння з Моєї жертви, яку Я приніс для вас, — **20** і насититесь при Моєму столі кіньми та верхівцями, лицарями та всякими вояками, говорить Господь Бог! **21** І дам Свою славу між народами, і побачать усі народи Мій суд, що зроблю Я, та Мою руку, що на них покладу. **22** І пізнає Ізраїлів дім, що Я — Господь, їхній Бог, від цього дня й далі. **23** І пізнають народи, що Ізраїлів дім пішов на вигнання за провини свої, за те, що спроневірилися Мені, а Я сховав був від них лице Своє, і віддав їх у руку їхніх неприятели, і всі вони попадали від меча. **24** За їхньою нечистістю та за їхнє беззаконня зробив Я це з ними, і сховав від них лице Своє. **25** Тому так говорить Господь Бог: Тепер поверну долю Якова, і змилюся над усім Ізраїлевим домом, і буду ревний за Своє святе Ймення. **26** І відчують вони свою ганьбу та все своє спроневірення, яким спроневірилися Мені, коли сядуть безпечно на своїй землі, і не буде вже нікого, хто б їх страшив, **27** коли поверну їх

з народів, і позбираю їх із країв їхніх ворогів, і покажу Свою святість у них на очах численних народів. 28 І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, коли вижену їх у полон до народів, а потому позбираю їх на їхню землю, і більш не позоставлю там нікого з них. 29 І не сховаю вже від них Свого лица, бо виллю Духа Свого на Ізраїлів дім, говорить Господь Бог!“

40 Двадцятого й п'ятого року нашого вигнання, на початку року, десятого дня місяця, чотирнадцятого року по тому, як було зруйноване місто, того самого дня була на мені Господня рука, і Він упровадив мене туди. 2 У Божих видіннях упровадив Він мене до Ізраїлевого краю, і дав спочити мені на дуже високій горі, а на ній була ніби будова міста, з полудня. 3 І привів мене туди, і ось чоловік, що його вид блискучої міді, а в його руці — льняна нитка та мірніча палиця, і він стояв у брамі. 4 І сказав мені цей чоловік: „Сину людський, дивися своїми очима й слухай своїми вухами, і зверни своє серце на все, що я покажу тобі, бо ти приведений сюди, щоб показати тобі. Усе, що ти побачиш, об'яви Ізраїлевому домові“. 5 І ось мур назовні храму навколо, а в руці того чоловіка мірніча палиця на шість ліктів, на міру ліктем та долонею. І зміряв він ширину тієї будівлі — одна палиця, і заввишки — одна палиця. 6 І прийшов він до брами, що її перед у напрямі до сходу, і ввійшов її сходами, і зміряв порога тієї брами — одна палиця завширшки, і другий поріг — одна палиця завширшки. 7 А вартівні — одна палиця завдовжки й одна палиця завширшки, а поміж вартівнями — п'ять ліктів; а поріг брами з боку сінечок тієї брами, зсередини — одна палиця. 8 І зміряв він сіни тієї брами зсередини — одна палиця. 9 І зміряв сіни брами — вісім ліктів, а стовпі її — два лікти, а сіни брами — зсередини. 10 А брамні вартівні в напрямі на схід — три звідси й три звідти, і міра одна їм трьом, і міра одна стовпам звідси та звідти. 11 І зміряв він ширину входу до брами — десять ліктів, довжина брами — тринадцять ліктів. 12 А розмежування перед вартівнями — один лікоть, і один лікоть звідти, а вартівня — шість ліктів звідси й шість ліктів звідти. 13 І зміряв браму з даху вартівні до даху її, завширшки — двадцять і п'ять ліктів, двері навпроти дверей. 14 І поробив стовпі, шістдесят ліктів, і до стовпів підходить подвір'я, навколо брами. 15 А від переду брамного входу аж до переду сіней внутрішньої брами — п'ятдесят ліктів. 16 І були вікна, широкі знадвору й вузькі в середині, до вартівень та до їхніх стовпів у середині

брами навколо, і так до сіней, і вікна навколо до середини, а на стовпах віризьблені пальми. 17 І він впровадив мене до зовнішнього подвір'я. І ось комори та підлога, викладена з каміння, зроблена для подвір'я навколо, тридцять комір на підлозі. 18 А ця підлога була позад брам, по довжині брам, долішня підлога. 19 І зміряв він ширину від переду долішньої брами до переду внутрішнього подвір'я назовні, — сто ліктів, на схід та на північ. 20 А та брама, що перед її в напрямі на північ до зовнішнього подвір'я, він зміряв довжину її та ширину її. 21 І вартівні її три звідси й три звідти, і стовпі її, і сіни її були за мірою першої брами, п'ятдесят ліктів довжині її, а ширині — двадцять і п'ять на міру ліктем. 22 А вікна її, і сіни її та віризьблені пальми її — за мірою брами, що перед її в напрямі на схід, а сімома східцями входять у неї, а її сіни перед ними. 23 І брама внутрішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів. 24 І він попровів мене в напрямі на південь, аж ось брама в напрямі на південь. І він зміряв стовпі її та сіни її за тими мірами. 25 А в неї вікна та сіни її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 26 А семеро східців — вхід до неї, і сіни її перед ними, а віризьблені пальми її одна звідси, а одна звідти при стовпах її. 27 А брама внутрішнього подвір'я — у напрямі на південь, і він зміряв від брами до брами в напрямі на південь — сто ліктів. 28 І впровадив мене до внутрішнього подвір'я південною брамою, і зміряв південну браму за тими мірами. 29 І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, і вікна її, і в сінях її навколо — п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 30 А сіни її навколо — завдовжки двадцять і п'ять ліктів, а завширшки п'ять ліктів. 31 І сіни її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід. 32 І він упровадив мене до внутрішнього подвір'я в напрямі на схід, і зміряв брами за тими мірами. 33 І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, а в неї вікна та в її сінях навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 34 А її сіни були до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід. 35 І впровадив мене до північної брами, і зміряв тими мірами. 36 Вартівні її, стовпі її, і її сіни та вікна в неї навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 37 А стовпі її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід. 38 І комора, і її вхід

— у стовпах брам, там полощуть цілопалення. **39** А в сінях брами — два столи звідси й два столи звідти, щоб різати на них цілопалення й жертви за гріх та жертви за провину. **40** А при зовнішньому боці, що підіймається до входу північної брами, два столи, і при боці іншому, що при сінях брами, два столи. **41** Чотири столи звідси й чотири столи звідти при боці брами, вісім столів, що на них ріжуть. **42** І чотири столи на цілопалення, каміння тесане, завдовжки — лікоть один і пів, а заввишки — один лікоть; на них кладуть знаряддя, що ними ріжуть цілопалення та жертву. **43** І гаки, на одну долоню, були приготівлені в домі навколо, а на столах — жертвоне м'ясо. **44** А назовні внутрішньої брами були дві кімнати у внутрішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній перед — у напрямі на південь, одна при боці східної брами, перед її — у напрямі на північ. **45** І сказав він до мене: „Ця кімната, що перед її в напрямі на південь, для священників, що стережуть сторожу храму. **46** А та кімната, що перед її в напрямі на північ, для священників, що виконують сторожу жертівника. Це Садоківі сини, що з Левієвих синів наближуються до Господа, щоб служити Йому. **47** І зміряв подвір'я — завдовжки сто ліктів, і завширшки сто ліктів, чотирикутне, а жертівник був перед храмом. **48** І впровадив мене до сіней храму, і зміряв стовп сіней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширина брами — три лікти звідси й три лікти звідти. **49** Довжина сіней двадцять ліктів, а завширшки — одинадцять ліктів, а десятьма сходами ходять до нього; а стовпи при стовпах, один звідси, а один звідти.

41 І впровадив мене до храму, і він зміряв стовпи, — шість ліктів завширшки звідси, і шість ліктів завширшки звідти, ширина скинії. **2** А ширина входу — десять ліктів, а боки входу — п'ять ліктів звідси й п'ять ліктів звідти; і зміряв довжину його — сорок ліктів, а завширшки двадцять ліктів. **3** І ввійшов він до середини, і зміряв входового стовпа — два лікти, а вхід — шість ліктів, а ширина входу — сім ліктів. **4** І зміряв довжину його — двадцять ліктів, а завширшки — двадцять ліктів на переді храму. І сказав він мені: „Це Святеє Святих!“ **5** І зміряв він стіну храму — шість ліктів, а ширина бічної кімнати — чотири лікти кругом навколо храму. **6** А кімнати бічні, кімната при кімнаті, тридцять в трьох поверхах, і входили в стіну, що храм мав для бічних кімнат навколо кругом, щоб держалися, і не держалися в стіні того храму. **7** І він ставав ширший, і обертався все більше вгору до бічних кімнат, бо той храм був обернений

більше вгору, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору, і так долішній поверх входить на горішній через середній. **8** І бачив я вишину храму навколо, підвалини бічних кімнат — повна палиця, шість ліктів. **9** Ширині стіни, що в бічній кімнаті назовні, п'ять ліктів, а вільне місце між бічними кімнатами, що належить до храму. **10** І поміж коморами — завширшки двадцять ліктів кругом навколо храму. **11** А вхід з бічної кімнати до вільного місця — вхід один у напрямі на північ, і вхід один на південь, а ширина вільного місця — п'ять ліктів кругом навколо. **12** А будівля, що перед відгородженим майданом у напрямі на захід, завширшки сімдесят ліктів, а стіна будівлі п'ять ліктів, ширина кругом навколо, а довжина її — дев'ятдесят ліктів. **13** І він зміряв той храм, завдовжки — сто ліктів, а відгороджений майдан і будівля та стіни її, завдовжки — сто ліктів. **14** А ширина передньої частини храму та відгородженого майдану на схід — сто ліктів. **15** І зміряв він довжину будівлі до переду відгородженого майдану, що позад неї, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сімечки подвір'я. **16** Пороги та вікна, широкі знадвору, і вузькі всередині, галерія навколо них трьох, навпроти порогу дерев'яний обклад навколо й земля до вікон, а вікна зачинені. **17** Усе понад входом і аж до внутрішнього храму, і назовні при кожній стіні кругом навколо, у внутрішньому й у зовнішньому, вирізьблене, **18** і було зроблене херувимами та пальмами, і пальма була між херувимом та херувимом, два обличчя в херувима. **19** І людське обличчя — мали пальми звідси, а обличчя левчуків — мали пальми звідти, пороблені при всьому домі навколо. **20** Від землі аж понад вхід — пороблені херувими та пальми на стіні храму. **21** Храм мав чотирикутні одвірки, а перед святині мав такий самий вигляд. **22** Жертівник був із дерева, — три лікти високий, а довжина його — два лікти, а в нього його кути й підніжжя його та стіни його — дерево. І сказав він мені: „Це той стіл, що перед Господнім лицем!“ **23** А в храмі в святині було двоє дверей. **24** І в тих дверях було по дві дошки, обидві дошки оберталися, дві в одних дверях, і дві в інших дверях. **25** І були зроблені на них, на дверях храму, херувими та пальми, як пороблені були в стінах, а дерев'яний ганок при переді сіней назовні. **26** І вікна, широкі знадвору й вузькі всередині, і пальми звідси та звідти при боках сіней, і такі бічні кімнати храму та стріхи.

42 І він вивів мене до зовнішнього подвір'я дорогою в напрямі на північ, і ввів мене

до кімнат, що навпроти відгородженої площі, і що навпроти будівлі на північ. **2** Навпроти завдовжки — сто ліктів, вхід північний, а завширшки — п'ятдесят ліктів. **3** Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвір'ї, і навпроти викладеної підлоги, що в зовнішньому подвір'ї, галерія до переду галерії на три по́верхи. **4** А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширини до внутрішнього подвір'я, дорогою ста ліктів, а виходи їхні — на північ. **5** А горішні кімнати були короткі, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з долішніх та з середніх тієї будівлі. **6** Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпи подвір'я, тому вони були вужчі від долішніх та від середніх на землі. **7** А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвір'я, до переду кімнат — довжина його п'ятдесят ліктів. **8** Бо довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвір'я, п'ятдесят ліктів, і ось на переді храму сто ліктів. **9** А під тими кімнатами — хід від сходу, коли входити до них з зовнішнього подвір'я. **10** По ширині муру подвір'я в напрямі на схід до переду вільного місця й до переду будівлі — кімнати. **11** А дорога перед ними — як вид кімнат, що в напрямі на північ; яка довжина, така ширина їхня, а всі виходи були за їхніми способами та за їхніми виходами. **12** І як входи кімнат, що в напрямі півдня, такий був вхід на початку дороги, дороги перед відповідним муром у напрямі на схід, коли йти до них. **13** І сказав він мені: Кімнати північні і кімнати південні, що на переді вільного місця, це кімнати священні, де їдять священники, що наближуються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе. **14** Коли священники ввійдуть, то не сміють виходити зо святини до зовнішнього подвір'я, і мають там складати свої шати, в яких служать, бо вони святощі. І зодягнуть вони інші шати, і тоді тільки можуть зближатися до того, що належить народові“. **15** І скінчив він вимірювання внутрішнього храму, і випровадив мене в напрямі брами, що перед її в напрямі на схід, і зміряв те кругом навколо. **16** Він зміряв мірничою палицею східній бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. **17** Зміряв північний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. **18** Зміряв південний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею. **19** Обернувся до західного боку, — наміряв п'ять сотень палиць мірничою палицею. **20** На чотири сторони відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завдовжки — п'ять сотень, і завширшки

п'ять сотень, щоб відділити між святим та звичайним.

43 І попровів мене до брами, до брами, що звернена в напрямі сходу. **2** І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос Його був, як шум великої води, а земля засвітілася від слави Його! **3** І вид був такий же, як я бачив: як те відиво, що я бачив, коли я приходив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевар. І впав я на обличчя своє! **4** І слава Господня ввійшла в храм у напрямі брами, що перед її в напрямі сходу! **5** І підняв мене Дух, і впровадив мене до внутрішнього подвір'я, і ось слава Господня наповнила храм! **6** І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені. **7** І сказав Він мені: „Сину людський, це місце престолу Мого, і місце стіп Моїх ніг, де Я буду перебувати навіки посеред Ізраїлевих синів, — не занечістять уже Ізраїлів дім святе Ім'я Мое, вони та їхні царі розпустою своєю та трупами їхніх царів при їхньому вмиранні! **8** Вони ставили свого порога при Моєму порозі, і свої одвірки при одвірках Моїх, так що тільки стіна була між Мною та між ними, і вони занечістили святе Ім'я Мое своїми гидотами, яких наробили, і Я вигубив їх у Своім гніві... **9** Тепер нехай вони віддалять від Мене розпусту свою та трупи своїх царів, і Я буду пробувати між ними навіки. **10** Ти, сину людський, об'яви Ізраїлеві домові про цей храм, і вони посоромляться від своїх провин, і зміряють міру. **11** А якщо вони засоромляться від усього, чого наробили, то віясни їм вигляд храму, і план його, і виходи його та його входи, і всі устави його, і всі начерки його, і всі закони його, і напиши це на очах їх, і нехай вони стережуть усякий начерк його, і всі устави його, і нехай вони роблять їх!“ **12** Оце закон храму: на вершині гори вся границя його кругом навколо має бути Святе Святих. Ось це закон храму. **13** А оце міри жертовника ліктями, лікоть — це лікоть та долоня. І основа жертовника — лікоть, і лікоть — завширшки, а його границя до його краю навколо — одна п'ядь, і це задня сторона жертовника. **14** А від основи на землі аж до долішнього обкладу жертовника — два лікті, а завширшки — один лікоть, а від малого відступу жертовника аж до великого — чотири лікті, а завширшки — лікоть. **15** А жертовник — чотири лікті високий, а від жертовника й вище — чотири роги. **16** А огнище — дванадцять ліктів завдовжки на дванадцять завширшки, чотирикутне при чотирьох своїх боках. **17** А долішній обклад — чотирнадцять ліктів завдовжки на чотирнадцять завширшки

при чотирьох боках її, а границя навколо нього півлікті, а основа його — лікоть навколо, а сходи його зворотні на схід. **18** І сказав Він мені: „Сину людський, так говорить Господь Бог: Оце устави жертівника на день, коли він буде зроблений, щоб приносити на ньому цілопалення, і кропити на нього кров. **19** І даси священикам-Левитам, що вони з Садового насіння, що наближуються до Мене, — говорить Господь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх. **20** І візьмеш з його крові, і покропи на чотири його роги й до чотирьох кутів оправи та до границі навколо, — і очисти його та освяти його. **21** І візьмеш бика тієї жертви за гріх, і спалить його на означеному місці храму назовні святині. **22** А другого дня принесеш у жертву козла безв'ядного на жертву за гріх, і очистять жертівника, як очистили биком. **23** А коли покінчиш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безв'ядного, і безв'ядного барана з отари. **24** І приведи їх перед Господнє лице, і кинуть священники на них сіль, і принесуть їх цілопаленням для Господа. **25** Сім день будеш приготувляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безв'ядних приготівлять. **26** Сім день будуть очищати того жертівника, і очистять його, і освятять його. **27** І скінчать ся ті дні, і станеться, восьмого дня й дали приготівлять священники на жертівнику ваші цілопалення та ваші жертви мирні, — і вподобаю Собі вас, говорить Господь Бог!“

44 І вернув мене в напрямі брами зовнішньої святині, що обернена на схід, а вона замкнена. **2** І сказав мені Господь: „Брама ця буде замкнена, не буде відчинена, і ніхто не ввійде в неї, бо в неї ввійшов Господь, Бог Ізраїлів, і вона буде замкнена. **3** Князь, сам князь буде сидіти в ній, щоб їсти хліб перед Господнім лицем; сіньми брами він увійде, і сіньми вийде“. **4** І випровадив мене в напрямі північної брами до переду храму, і побачив я, аж ось слава Господня наповнила Господній дім! І впав я на обличчя своє. **5** І сказав мені Господь: „Сину людський, зверни своє серце, і побач своїми очима, а своїми вухами послухай усе, що Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Господнього дому, і щодо всяких законів його, і зворотнє своє серце до входу того храму в усіх віходах святині. **6** І скажеш до ворохобників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Досить вам усіх ваших гидот, Ізраїлів доме, **7** що ви вводили чужинців, необрізаносердих та необрізанотілих, щоб були в Моїй святині, щоб зневажити його, Мій храм, коли приносили

Мій хліб, лій та кров, і, крім усіх ваших гидот, зламали Мого заповіта. **8** І ви не несли сторожі святощів Моїх, але поставили їх собі за сторожів Моєї варті в Моїй святині. **9** Так говорить Господь Бог: Кожен чужинець, необрізаносердий та необрізанотілий, не ввійде до Моєї святині; це і про всякого чужинця, що живе серед Ізраїлевих синів. **10** І навіть Левити, що були віддалилися від Мене, коли блукав Ізраїль, що були зблудили від Мене за своїми божками, і вони понесуть кару за свою вину, — **11** і будуть вони в святині Моїй служити сторожами при брамах храму, і обслуговувати храм, вони будуть приносити цілопалення й жертву народові, і вони будуть ставати перед ними, щоб служити їм. **12** За те, що вони служили їм перед їхніми бовв'анами, і стали для Ізраїлевого дому за спотикання на провину, тому підняв Я Свою руку на них, — говорить Господь Бог, — і вони понесуть провину свою! **13** І вони не підійдуть до Мене, щоб бути священиками Мені, і щоб підходити до всіх святощів Моїх, до Святого Святих, і будуть носити ганьбу свою та гидоти свої, які наробили. **14** І дам Я їх сторожами варті храму щодо всієї його праці, і щодо всього, що робиться в ньому. **15** А священники-Левити, Садові сини, що несли сторожу Моєї святині, коли Ізраїлеві сини зблудили були від Мене, вони наблизяться до Мене на службу Мені, і будуть стояти перед Моїм лицем, щоб приносити Мені лій та кров, говорить Господь Бог. **16** Вони ввійдуть до Моєї святині, і вони наблизяться до Мого столу на службу Мені, і будуть нести Мої сторожі. **17** І станеться, коли вони входитимуть до брами внутрішнього подвір'я, то зодягатимуть льняну одіж, і не ввійде на них вовна, коли вони служитимуть у брамах внутрішнього подвір'я та назовні. **18** Льняні завії будуть на їхній голові, а льняна спідня одежа буде на їхніх стегнах; не будуть оперізуватися тим, що викликає піт. **19** А коли вони будуть виходити до зовнішнього подвір'я, до наробу, здійснимуть шати свої, в яких служили, і поскладають їх у священних кімнатах, і зодягнуть іншу одежу, щоб своїми священними шатами не торкатися народу. **20** А голові своєї вони не будуть голити, і волосся не запустять, — конче будуть стрігти волосся своє. **21** І вина не будуть пити кожен із священників, коли мають входити до внутрішнього подвір'я. **22** А вдів та розвідок не братимуть собі за жінок, а братимуть тільки дівчат із насіння Ізраїлевого дому, та вдову, що буде вдовою по священникові. **23** А народ Мій будуть вони навчати розрізняти між святим та звичайним, і зроблять їх знаючими різницю між нечистим

та чистим. **24** А в суперечці вони стануть, щоб судити, — правосуддям Моїм розсудять її, і будуть стерегти Закони Мої, і устави Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити! **25** І до мертвої людини не підійдуть, щоб не занечистити себе, а тільки ради батька й матері, і ради сина, і дочкі, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, занечистяться. **26** А по його очищенні прирахують йому ще сім день. **27** А того дня, коли він входить до святині, до внутрішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог. **28** І оце буде їм за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дасте їм в Ізраїлі, — Я їхнє володіння! **29** Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — оце будуть вони їсти, і все закладе в Ізраїлі буде їхнє. **30** І перше з усяких первонароджених зо всього, і всякі приношення всього зо всіх ваших приношень буде священикам, і початок ваших діж дасте священикові, щоб він поклав благословення на вашому домі. **31** Усякого падла та пошматованого з птаства та скотини священики не будуть їсти.

45 А коли ви будете кидати жеребкі про землю в спадщину, то дасте приношення Господеві, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовжки, а десять тисяч завширшки йому. Це буде святе в усій його границі навколо. **3** А з цієї міри відміряєш двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовж та десять тисяч завшир, і в цьому буде святиня, Святеє Святих. **4** Це святість із землі; вона буде для священиків, що служать святині, для тих, що наближуються, щоб служити Господеві, і буде їм місцем для домів і святим місцем. **5** А двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовж і десять тисяч завшир буде для Левитів, що служать храмові, їм на володіння, міста на сидіння. **6** А на володіння місту дасте п'ять тисяч завшир і двадцять і п'ять тисяч завдовж, навпроти святого приношення; воно буде для всього Ізраїлевого дому. **7** А для князя буде з того й з того боку святого приношення й володіння міста, навпроти святого приношення й на переді володіння міста від західного краю на захід, і від східного краю на схід, а завдовж відповідно одній частині племена від західної границі до границі східної. **8** землі; це буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої князі не будуть уже тиснути народу Мого, а Край дадуть Ізраїлевому домові, їхнім племенам. **9** Так говорить Господь Бог: Досить вам, Ізраїлеві князі! Насильство та ўтиски відсуньте, а робіть правосуддя та правду, перестаньте випихати народ Мій з його землі, говорить Господь Бог!

10 Майте справедливу вагу, і справедливу ефу та справедливого брата. **11** Ефа й бат буде однакова міра, щоб бат винів десяту частину хомеру, а десята частина хомеру — ефа; згідно з хомером буде міра його. **12** А шекель — двадцять герів; двадцять шеклів, двадцять і п'ять шеклів, та п'ятнадцять шеклів буде вам міна. **13** Оце те приношення, що ви принесете: шоста частина ефі з хомеру пшениці й шоста частина ефи з хомеру ячменю. **14** А постанова про оливу з брата оливи: десята частина брата з кору, десять батів — хомер, бо десять батів — хомер. **15** І одна штука з отари з двохсот штук з доброго пасовиська Ізраїлевого на жертву хлібну, і на цілопалення, і на жертви мирні, щоб очистити їх, говорить Господь Бог. **16** Увесь народ цього Краю повинен давати приношення для князя в Ізраїлі. **17** А на обов'язку князя буде: цілопалення, і жертва хлібна та жертва лита в свята, і в новомісяччя та в суботи, в усі свята Ізраїлевого дому, — він приготує жертву за гріх, і жертву хлібну, і цілопалення, і жертви мирні на очищення за Ізраїлів дім. **18** Так говорить Господь Бог: У першому місяці, першого дня місяця візьмеш молодого бика з великої худоби, безвадного, й очистиш святиню. **19** І візьме священик з крові жертви за гріх, і покропить на одвірок храму та на чотири кути відступу жертвіника, і на одвірок брами внутрішнього подвір'я. **20** І так зробиш сьомого дня першого місяця за кожного, хто прогрішиться через помилку або з глупоти, і очистите храму. **21** У першому місяці, чотирнадцятого дня місяця буде вам Пасха, свято семиденне; будете їсти опрісноки. **22** І приготує того дня князь за себе та за увесь народ краю бика на жертву за гріх. **23** І сім день свята буде він приготівлювати цілопалення для Господа, сім биків і сім баранів безвадних на день, сім день, і жертву за гріх, — козла на день. **24** І приготувить жертву хлібну, ефу на бика й ефу на баранів, а оливи — гін на ефу. **25** Сьомого місяця, п'ятнадцятого дня місяця в свято буде він приготівлювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як цілопалення, так і жертву хлібну, так і оливу.

46 Так говорить Господь Бог: Брама внутрішнього подвір'я, що звернена на схід, буде замкнена шість день праці, а суботного дня буде відчинена, і в день новомісяччя буде відчинена. **2** І ввійде князь ходом синей брами ззовні, і стане при одвірку брами, а священики приготують його цілопалення та його мирну жертву, і він поклониться на порозі брами. А брама не буде замкнена аж до вечора. **3** І буде вклонятися народ краю при вході цієї брами

в суботи та в новомісяччя перед Господнім лицём. **4** А те цілопáлення, що князь принесé Господéві субóтного дня, це шість безвáдних овець та безвáдний баран. **5** А жертва мучна — ефá на баранá, а на овець жертва хлбна, — скільки дасть рука ного, а оливи — гін на ефý. **6** А в день новомісяччя — молодий бик з великої худоби, безвáдний, і шéстеро овець та баран будуть безвáдні. **7** І ефу на бика, і ефу на барана приготує він хлбну жертву, а на овець — як сягнé рука його, а оливи — гін на ефý. **8** А коли приходитиме князь, то він увійде ходом синéй брами, і тим же ходом своїм вийде. **9** А коли нарóд краю буде приходити перед Господне лице в свята, то хто входить ходом північної брами, щоб поклонитися, вийде ходом брами півдénної, а хто входить ходом брами півдénної, вийде ходом брами північної, — не вёрнётся ходом тієї брами, яким увійшов, алé вийде протилéгну юму. **10** А князь буде серед них: при вході їх ввійде, і при виході їх вийде. **11** А в свята та в урочисті дні буде хлбна жертва, — ефá на бика й ефá на баранá, а на вівці — скільки дасть рука його, а оливи — гін на ефý. **12** А коли князь приготує добровільного дара, цілопáлення або мирні жертви, дар для Господа, то відчинять йому браму, що звернена на схід, і приготує своє цілопáлення та свої мирні жертви, як готує за суботи, і вийде, і замкнóть браму по його виході. **13** А вівцю однорічну, безвáдну, приготóвиш на цілопáлення кожен день для Господа, щорáнку приготóвиш його. **14** А жертву хлбну приготóвиш до нього щорáнку, шосту частину ефи, а оливи — третину гíна, щоб покрóпити пшеничну муку, — це хлбна жертва для Господа, постанови вічні назáвжди. **15** І приготують вівцю й жертву хлбну та оливу щорáнку на стале цілопáлення. **16** Так говорить Господь Бог: Коли князь дасть кому́ зо своїх синів дáра зо спáдку свого, це буде належати його синам, як їхнє володіння в спáдщині. **17** А коли він дасть дáра з свого спáдку однóму з своїх рабів, то це буде належати йому аж до року волі його, та й вёрнётся князéві, бо це його спáдок, тільки синам його він налéжати́ме. **18** А князь не візьме зо спáдку нарóду, витискаючи їх з їхнього володіння, — із свого володіння дасть своїм синáм спáдок, щоб ніхто з нарóду Мого не розпорóшився зо свого володіння. **19** І впровадив мене вхідом, що при боці брами, до священних кимнáт для священників, що звернені на північ; і ось там є місце на їхньому зáдньому боці на зáхід. **20** І сказав він мені: Оце місце, де священники бóдуть варити жертву за провину та жертву за гріх, де будуть пекті жертву хлбну,

щоб не винóсити до зóвнішнього подвір'я, і не посвятити народу. **21** І він вивів мене до зóвнішнього подвір'я, і провів мене по чотирьóх рóгах подвір'я, — і ось ще подвір'я на кожному розі подвір'я. **22** На чотирьóх рóгах подвір'я були малі подвір'я, — сорок ліктів завдовж і тридцять завши́р, міра одна для них чотирьóх, простокóтні. **23** І був ряд каміння навколо них, навколо них чотирьóх, і порóблені кóхні під горожею навколо. **24** І сказав він мені: Оце дiм кухарів, що там вáрять слуги храму жертву нарóдові.

47 І він вернув мене до дверéй храму, аж ось вихóдить вода з-під порога храму на схід, бо пéред того храму на схід. А вода схóдила здолу, з правого боку храму, з півдня від жéртівника. **2** І він вiпровадив мене в напрямі брами на північ, і провів мене навколо зóвнішньою дорогою до зóвнішньої брами, дорогою, звёрненою на схід; і ось вода випріскувала з правого бóку. **3** І вийшов цей чоловік на схід, а шнур був у його руці, і він відміряв тисячу ліктів, і перепровáдив мене водою, водою по кісткі. **4** І відміряв ще тисячу, і перепровáдив мене водою, водою по коліна; і відміряв ще тисячу, і перепровáдив мене водою по стéгна. **5** І відміряв він ще тисячу, і був потік, якого я не міг перейти, бо стала великою та вода на пливання, потік, що був неперехідний. **6** І сказав він мені: „Чи ти бачив це, сину людський?“ І повів мене, і вернув мене на берег цього потóку. **7** А коли я вернувся, то ось на бéрезі потóку дуже багато дерéв з цього й з того бóку. **8** І сказав він до мене: „Ця вода вихóдить до східньої округи, і схóдить на степ, і схóдить до моря, до води солóної, — і вздорóвиться вода. **9** І станеться, всяка жива душа, що рої́ться скрізь, куди приходить той потік, буде жити, і буде дуже багато риби, бо ввійшла туди та вода, і буде вздорóвлена, і буде жити все, куди прóйде той потік. **10** І станеться, стануть при ньому рибаки від Ен-Геді й аж до Ен-Еглаїму; вода буде місцем розтя́гнення нéводу, їхня риба буде за родом своїм, як риба Великого моря, дуже числénна. **11** Його ж бáгна та калю́жі його не будуть уздорóвлені, — на сiль вони дáні. **12** А над потóком виросте на його бéрезі з цього й з того боку всяке дéрево їстиннé; не опадé його листя, і не перестáне плід його, — кожного місяця буде давати першоплóди, бо вода його — вона зо святині вихóдить, і буде плід його на їжу, а його листя на лік. **13** Так говорить Господь Бог: Оце границя, що ви посýдете собі цю землю для дванадцяти Ізраїлевих племén; Йóсип матиме два ўділи. **14** І посýдете її як один, так і другий, бо, прирікаючи, підняв Я був руку Свою дати

її вашим батькам, і припадє цей край вам у спадщину. **15** А оце границя краю: на північному кінці від Великого моря напрямєць до Хетлону, як іти до Цедаду, **16** Хамат, Берота, Сівраїм, що між границею Дамаску та між границею Хамату, середущий Хацар, що при границі Хаврану. **17** І буде границя від моря: Хацар-Енон, границя Дамаску на північ, і границя Хамату. Це північний кінець. **18** А східний кінець, з-між Хаврану та з-між Дамаску, і з-між Гілеаду та з-між Ізраїлевого краю — Йордан; від границі аж до східного моря відміряєте. Це східний кінець. **19** А південний кінець, на південь: від Тамару аж до води Мерівот-Кадешу, потоку, до Великого моря. Це південний кінець, на південь. **20** А західний кінець — Велике море, від границі аж навпроти того, де йти на Хамат. Це західний кінець. **21** І поділите цю зємлю собі, Ізраїлевим племенам. **22** І станеться, поділите її жеребком на спадок собі та чужинцям, що мешкають серед вас, що породили синів серед вас, і стануть вам, як тубільці між синами Ізраїлевими; з вами вони кинуть жеребка про спадок серед Ізраїлевих племєн. **23** І станеться, у тому племєні, де мешкатиме з ним той чужинець, там дастє його спадок, говорить Господь Бог.

48 А оце імена племєн: Від північного кінця по боці дороги до Хетлону, де йти до Хамату, Хацар-Енон, на границі Дамаску на північ, по боці Хамату, і будуть вони йому від східного кінця аж до моря, — один уділ Данові. **2** А при границі Дана від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Асиріві. **3** А при границі Ассіра від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Нефталімові. **4** А при границі Нефталіма від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Манасії. **5** А при границі Манасії від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Ефремові. **6** А при границі Ефрема від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Рувимові. **7** А при границі Рувима від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Юді. **8** А при границі Юди від східного кінця аж до кінця західного буде те приношення, що ви принесєте, ділянка на двадцять і п'ять тисяч завшір, а завдовж — як одна з частин племен зо східного кінця аж до кінця західного, і буде в ній святиня. **9** Те приношення, що принесєте Господєві, ділянка буде завдовж двадцять і п'ять тисяч, а завшір — двадцять тисяч. **10** А святе приношення буде для оцих: ділянка священикам на північ двадцять і п'ять тисяч, а на захід завшір десять тисяч, а на схід завшір десять тисяч, а на південь завдовж двадцять і п'ять тисяч, і Господня святиня

буде серед того. **11** Священикам, посвяченим із синів Садока, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканіною Ізраїлевих синів, як блукали Левити, **12** то буде їм приношення з приношення цієї землі, найсвятіша святість, при границі Левитів. **13** А Левити відповідно границі священиків, ділянка їм на двадцять і п'ять тисяч завдовж, а завшір — десять тисяч, уся довжина — двадцять і п'ять тисяч, а ширина — десять тисяч. **14** І вони не продадуть із цього, і не виміняють, і первoplід землі ні до кого не перейде, бо це святість для Господа. **15** А ділянка на п'ять тисяч завшірши й на двадцять і п'ять тисяч завдовжки призначається на оселення й на пасовиська, а самє те місто буде всередині. **16** А оце розміри його: північний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і південний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і від східного краю — чотири тисячі й п'ять сотень, а західний край — чотири тисячі й п'ять сотень. **17** І буде пасовисько для міста, — на північ двісті й п'ятдесят, і на південь двісті й п'ятдесят, і на схід двісті й п'ятдесят, і на захід двісті й п'ятдесят. **18** А позостале на довжину навпроти святого приношення — десять тисяч на схід і десять тисяч на захід, і буде воно навпроти святого приношення, і буде плід його на хліб робітникам міста. **19** А робітники міста — будуть оброблювати його зо всіх Ізраїлевих племєн. **20** Усе приношення — ділянка на двадцять і п'ять тисяч завдовж і на двадцять і п'ять тисяч завшір, чотирикутнє, піднесене святе приношення понад володіння міста. **21** А позостале — для князя, з цього й з того боку святого приношення та володіння міста перед тими двадцятьма й п'ятьма тисячами приношення аж до границі на схід та на захід, навпроти тих двадцяти й п'яти тисяч аж до границі на захід, навпроти частин племєн, — це князєві, і буде святе приношення, а святиня дому — серед них. **22** А з володіння Левитів і з володіння міста серед того, що буде князєві, між границею Юди й між границею Веніямина, буде це князєві. **23** А решта племєн від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Веніяминові. **24** А при границі Веніямина від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Симеонові. **25** А при границі Симеона від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Іссахарові. **26** А при границі Іссахара від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Завулонові. **27** А при границі Завулону від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Гадові. **28** А при границі Гада до границі південної, на півдні, то буде границя від Тамару

до води Меріват-Кадешу, потóку, до Великого моря. **29** Оце Край, що поділите жеребко́м у спáдок Ізраїлевим племенáм, і це їхні ўділи, говорить Господь Бог. **30** А оце виходи міста: з північного кінця — чотири тисячі й п'ять сотень міри. **31** А міські брами — на іменá Ізраїлевих племéн, три брамі на північ: одна брама Рувімова, одна брама Юдина, одна брама Левієва. **32** А при східньому кінці — чотири тисячі й п'ять сотень, а брам троє: одна брама Йóсипова, одна брама Веніямінова, одна брама Дáнова. **33** І південний край — чотири тисячі й п'ять сотень міри, а брам троє: одна брама Симеóнова, одна брама Іссаха́рова, одна брама Завуло́нова. **34** За́хідній кінець — чотири тисячі й п'ятьсот, три їхні брамі: одна брама Га́дова, одна брама Ассірова, одна брама Нефталімова. **35** Навко́ло — вісімнадцять тисяч. А ім'я міста з того дня: „Тут Господь“.

Даниїл

1 За третього року царювання Йоякіма, Юдиного царя, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, до Єрусалиму, та й обліг його. **2** І дав Господь в його руку Йоякіма, Юдиного царя, та частину посуду Божого дому, і він відправив їх до краю вавилонського, до дому свого бога, а посуд відправив до скарбничного дому свого бога. **3** І сказав цар до Ашпеназа, начальника його євнухів, щоб привести з Ізраїлевих синів, і з царського, і з шляхетського роду, **4** юнаків, що нема в них жодної вади, і вони вродливого вигляду та розумні в усякій мудрості, і здібні до знання, і розуміють науку, і щоб у них була моторність служити в царському палаці, і щоб навчати їх книг та мови халдеїв. **5** І призначив їм цар щоденну поживу, з царської їжі та з вина, що сам його пив, а на їхнє виховання — три роки, а по закінченні їх стануть вони перед царським обличчям. **6** І були серед них з Юдиних синів Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. **7** А начальник євнухів дав їм інші імена, і дав Даниїлові ім'я Валтасар, а Ананії — Шадрэх, а Мисаїлові — Мешах, а Азарії — Авед-Него. **8** І поклав Даниїл собі на серце, що він не оскверниться їжею царя та питвом, що той сам його пив, і просив від начальника євнухів, щоб не осквернитися. **9** І дав Бог Даниїлові ласку та милість перед начальником євнухів. **10** І сказав начальник євнухів до Даниїла: „Боюсь я свого пана царя, бо він визначив вашу їжу та ваше питвo. Бо коли б він побачив ваше обличчя худішим, ніж у тих юнаків, що вашого віку, то ви зробите мою голову винуватою перед царем“. **11** І сказав Даниїл до старшого, якого начальник євнухів призначив над Даниїлом, Ананією, Мисаїлом та Азарією: **12** „Випробуй но своїх рабів десять день, і нехай дають нам із ярини, — і ми будемо їсти, та воду — і будемо пити. **13** І нехай з'являться перед тобою наші обличчя та обличчя тих юнаків, що їдять царську їжу, — і згідно з тим, що побачиш, зроби зо своїми рабами“. **14** І той послуховався їх у цьому, і випробовував їх десять день. **15** А по десяти днях їхній вигляд віявився кращим, і вони були здоровіші на тілі, аніж усі ті юнаки, що їли царську їжу. **16** І цей старший відносив їхню їжу та вино їхнього пиття, а давав їм ярини. **17** А ці чотверо юнаків, — дав їм Бог пізнання та розуміння в кожній книжці та мудрості, а Даниїл розумівся на всякому видінні та снах. **18** А на кінець тих днів, коли цар сказав привести їх, то начальник євнухів привів їх перед обличчя Навуходоносорова. **19** І цар розмовляв з ними, і

зо всіх них жоден не був знайдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. І вони ставали перед царським обличчям. **20** А всяку справу мудрости та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удвістєро мудрішими від усіх чарівників та заклиначів, що були в усьому його царстві. **21** І був Даниїл там аж до першого року царя Кіра.

2 А за другого року Навуходоносорова царювання приснилося Навуходоносорові сні. І занепокоївся дух його, і сон його утік від нього. **2** І сказав цар покликати чарівників та заклиначів, і чаклунів та халдеїв, щоб розповіли цареві його сні. І вони поприходили, і поставали перед царським обличчям. **3** І сказав до них цар: „Снився мені сон, і занепокоївся дух мій, щоб пізнати той сон.“ **4** А халдеї говорили цареві по-арамейському: „Царю, живи навіки! Розкажи перше сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“. **5** Цар відповів та й сказав до халдеїв: „Моє слово невідкличне: якщо ви не розповісте мені сна та його розв'язку, будете почетвертовані, а ваші доми обернуться в руїни. **6** А якщо ви розповісте сон та його розв'язку, одержите від мене дари й нагороду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його розв'язку“. **7** Вони відповіли вдруге та й сказали: „Цар перше розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“. **8** Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово моє невідкличне. **9** Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас задум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж поки зміниться час. Тому розкажіть мені сон, і я пізнаю, що ви об'явите мені, і його розв'язку“. **10** Халдеї відповіли перед царем та й сказали: „Нема на суходолі людини, що могла б об'явити цареву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника й заклинача та халдея. **11** А справа, про яку питається цар, тяжка, і немає таких, що об'явили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх мешкань разом із тілом“. **12** За це цар розгнівався, та сильно розпінився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців. **13** І вийшов наказ, і вбивали мудреців, і шукано Даниїла та його товаришів, щоб повбивати. **14** Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Аріохові, начальникові царської сторожі, що вийшов був повбивати вавилонських мудреців. **15** Він заговорив та й сказав Аріохові, царському владіці: „Чому такий жорстокий наказ від царя?“ Тоді Аріох розповів Даниїлові справу. **16** І Даниїл увійшов, і просив просити від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить цареві розв'язку сна. **17** Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідо́мив

про справу товаришів своїх, Ананію, Мисаїла та Азарію, **18** щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців. **19** Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прославив Небесного Бога. **20** Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благословенне Боже ім'я від віку й аж до віку, бо його мудрість та сила. **21** І він змінє часи та пори року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним. **22** Він відкриває глибоче та сховане, знає те, що в темряві, а світло спочиває з Ним. **23** Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та славлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрив мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу цареву“. **24** Потому Даниїл пішов до Арїоха, якого цар призначив вигубити вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, — і я обявлю цареві розв'язку сна“. **25** Тоді Арїох негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що обявить цареві розв'язку сна“. **26** Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ймення Валтасар: „Чи ти можеш обявити мені сон, якого я бачив, та його розв'язку?“ **27** Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємниці, про яку питається цар, не можуть обявити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівники, ані віщуни. **28** Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і він завідомів царя Навуходоносора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм — оце вони: **29** Тобі, царю, приходили на ложе твое думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде. **30** А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрости всіх живих, а тільки на те, щоб обявити цареві розв'язку, і ти пізнаєш думки свого серця. **31** Ти, царю, бачив, аж ось один великий бовв'ан, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його був страшний. **32** Цей бовв'ан такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамена його — з срібла, нутро його та стегно його — з міді, **33** голінки його — з заліза, ноги його — частинно з заліза, а частинно з глини. **34** Ти бачив, аж ось одірв'явся камінь сам, не через руки, і вдарив бовв'ана по ногах його, що з заліза та з глини, — і розторощив їх. **35** Того часу розторощилося, як одне, — залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полтва з току жнив, а

вітер їх розвіяв, і не знайшлося по них жодного сліду; а камінь, що вдарив того бовв'ана, став великою горою, і наповнив усю землю. **36** Оце той сон, а його розв'язку зараз скажемо перед царем. **37** Ти, царю, цар над царями, якому Небесний Бог дав царство, владу й міць та славу. **38** І скрізь, де мешкають людські сини, польова звірина та птаство небесне, він дав їх у твою руку, та вчинив тебе пануючим над усіма ними. Ти — голова, що з золота. **39** А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство третє, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею. **40** А царство четверте буде сильне, як залізо, бо залізо товче й розбиває все, так і воно стовче й розіб'є, як залізо, що все розбиває. **41** А що ти бачив ноги та пальці частинно з ганчарської глини, частинно з заліза, то це буде поділене царство, і в ньому буде трохи залізної міді, бо ти бачив залізо, змішане з глейкою глиною. **42** А пальці ніг частинно з заліза, а частинно з глини, то й частина царства буде сильна, а частина буде ламлива. **43** А що бачив ти залізо, змішане з глейкою глиною, то вони змішані будуть людським насінням, а не будуть прилягати одне до одного, як залізо не змішується з глиною. **44** А за днів тих царів Небесний Бог поставить царство, що навіки не зруйнується, і те царство не буде віддане іншому народів. Воно потовче й покінчить усі ті царства, а само буде стояти навіки. **45** Бо ти бачив, що з гори відірв'явся камінь сам, не руками, і потовч залізо, мідь, глину, срібло та золото. Великий Бог обявив цареві те, що станеться потім. А сон цей певний, і певна його розв'язка!“ **46** Тоді цар Навуходоносор упав на своє обличчя й поклонився Даниїлові, і наказав приносити йому хлібну жертву та любі пахощі! **47** Цар відповів Даниїлові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над богами та Пан над царями, і він відкриває таємниці, коли міг ти відкрити оцю таємницю!“ **48** Тоді цар звеличив Даниїла, і дав йому численні дарунки, і вчинив його паном над усім вавилонським краєм, і великим провідником над усіма вавилонськими мудрецями. **49** А Даниїл просив від царя, і він призначив над справами вавилонського краю Шадр'аха, Меш'аха та Авед-Неро, а Даниїл був при царському дворі.

3 Цар Навуходоносор зробив був золотого бовв'ана, — заввишки йому шістдесят ліктів, завширшки йому шість ліктів. Він поставив його в долині Дура в вавилонській окрузі. **2** І цар Навуходоносор послав зібрати сатрапів, заступників, підсатрапів, радників, суддів, вищих урядників та всіх округових володарів,

щоб прийшли на посвячення боввіана, якого поставив цар Навуходонсор. 3 Того часу зібралися сатрапи, заступники, підсатрапи, радники, скарбники, судді, вищі урядники та всі округові володарі, щоб посвятити боввіана, якого поставив цар Навуходонсор, і поставали навпроти боввіана, якого поставив Навуходонсор. 4 А оповісник закликав лунким голосом: „До вас говориться, народи, люди та язики! 5 Того часу, коли ви почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря, флейти та всілякого роду музику, падайте й поклоніться золотому боввіанові, якого поставив цар Навуходонсор. 6 А той, хто не впаде й не поклониться, тієї хвили буде кинений до середини палахкотючої огненної печі. 7 Тому того часу, як усі народи почують голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря та всілякого роду музику, попадають всі народи, люди та язики, і поклоняться золотому боввіанові, якого поставив цар Навуходонсор“. 8 А цього часу наблизилися халдейські мужі, і донесли на юдей. 9 Вони заговорили та й сказали цареві Навуходонсорові: „Царю, живи навіки! 10 Ти, царю, видав наказ, щоб кожен чоловік, хто почує голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всілякої музики, упав і поклонився золотому боввіанові. 11 А той, хто не впаде й не поклониться, буде кинений до середини палахкотючої огненної печі. 12 Є юдейські мужі, яких ти призначив над справами вавилонської округи, Шадрях, Мешах та Авед-Него, — ці мужі не звернули на тебе, царю, уваги: богам твоїм не служать, і золотому боввіанові, якого ти поставив, не вклоняються“. 13 Тоді Навуходонсор у гніві та в лютості наказав привести Шадряха, Мешаха та Авед-Него, і того часу цих людей привелі перед царя. 14 Навуходонсор заговорив та й сказав їм: Шадряху, Мешаху та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм богам не служите, а золотому боввіанові, якого я поставив, не вклоняєтесь? 15 Тепер, якщо ви готові, щоб того часу, коли почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіляких родів музику, попадали й кланялися боввіанові, якого я зробив. А якщо ви не поклонитесь, тієї години будете кинені до середини палахкотючої огненної печі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?“ 16 Шадрях, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали цареві Навуходонсорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово. 17 Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огненної печі, то Він урятує й з твоєї руки, о царю! 18 А якщо ні,

нехай буде тобі, о царю, знане, що богам твоїм ми не служимо, а золотому боввіанові, якого ти поставив, не будемо вклонятися!“ 19 Тоді Навуходонсор переповнився лютістю, і вигляд його обличчя змінився проти Шадряха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усюмою понад те, як повинно було напалити її. 20 І він наказав хоробрим військовим мужам, що були в його війську, зв'язати Шадряха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотючої огненної печі. 21 Того часу ці мужі були пов'язані в своїх плащах, і в своїх сорочках і в своїх шапках, і в своїх убраннях, і були повкідані до середини палахкотючої огненної печі. 22 А що слово царя було гостре, то піч напалена була надзвичайно сильно, так що тих мужів, що підіймали, щоб укинути Шадряха, Мешаха та Авед-Него, забило їх огняне полум'я. 23 А ці три мужі, Шадрях, Мешах та Авед-Него, упали до середини палахкотючої огненної печі пов'язані. 24 Тоді цар Навуходонсор здивувався, і поспішно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних мужів ми кинули до середини огню?“ Ті відповіли та й сказали цареві: „Певне, царю!“ 25 Він відповів та й сказав: „Таж я бачу чотирьох мужів непов'язаних, що ходять посеред огню, і шкоди їм нема, а вигляд того четвертого подібний до Божого сина!“ 26 Тоді Навуходонсор наблизився до челястів палахкотючої огненної печі, заговорив та й сказав: „Шадряху, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всевишнього, — вийдіть і прийдіть!“ Тоді Шадрях, Мешах та Авед-Него вийшли з середини огню. 27 І зібралися сатрапи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужів, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опалився волос їхньої голови, і їхні плащі не змінилися, і запах огню не ввійшов у них. 28 Навуходонсор заговорив та й сказав: „Благословенний Бог Шадряха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангела, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послухалися царського слова, і дали свої тіла на огонь, аби не служити й не кланятися іншому богові, крім Бога свого. 29 А тепер від мене видається наказ, що кожен з народу, люду та язика, який скаже що згидливе на Бога Шадряха, Мешаха та Авед-Него, буде почетвертований, а дім його обернений буде на сміття, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оце“. 30 Того часу цар зробив, щоб добре велось Шадряхові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській округі.

4 „Цар Навуходонсор, до всіх народів, племен та язиків, що мешкають на всій землі: Нехай

вам примножиться мир! 2 Зна́ки та чу́да, які зробив зо мною Всеви́шній Бог, уважаю за відпові́дне об'явити. 3 Які великі Йо́го зна́ки, й які потужні Йо́го чу́да! Царство Йо́го — царство ві́чне, а Йо́го панува́ння — з поколі́ння в поколі́ння!“ 4 „Я, Навуходоно́сор, був спо́кійний в своєму до́мі, і щасли́вий у пала́ті свої́й. 5 Я бачив сон, і він настра́шив мене, а думки́ на моєму ло́жі та виді́ння моє́ї голо́ви налякали мене. 6 І був виданий від мене на́каз привести́ перед мене́ всіх вавило́нських мудре́ців, щоб вони́ об'явили́ мені́ ро́зв'язку́ сна. 7 Того́ ча́су поприхо́дили ча́рники́, закли́начі, халде́ї та ві́щуні́, і я розпо́вів перед ними́ сон, та вони́ не об'явили́ мені́ йо́го ро́зв'язки. 8 І аж останні́й при́йшов перед мене́ Даниї́л, якому́ ім'я́ Валтаса́р, як ім'я́ мого́ бога, і що́ в ньому́ дух Свято́го Бога. І я розпо́вів йому́ сон та й сказа́в: 9 „Валтаса́ре, нача́льнику ча́рівників, я знаю́, що́ в то́бі дух Свято́го Бога, і вся́ка таємни́ця не тяжка́ то́бі. Скажи́ виді́ння мого́ сну, що́ я бачив, та йо́го ро́зв'язку. 10 А виді́ння моє́ї голо́ви на моєму́ ло́жі та́кі. Я бачив, аж ось дере́во серед землі́, а ви́шиня́ йо́го вели́ка. 11 Це дере́во стало́ вели́ке та си́льне, і ви́шиня́ йо́го сяга́ла до Неба́, а йо́го о́бвід — до кінця́ всіе́ї землі́. 12 Ві́ття йо́го гарне́, плі́д йо́го вели́кий, а в ньому́ по́жива — для́ всіх. Під ним знахо́дила собі́ тінь польова́ зві́риня́, а на йо́го га́луззях ме́шкали пта́хи небесні́, і з нього́ живи́лося ко́жне ті́ло. 13 Бачив я у виді́ннях сво́єї голо́ви на моєму́ ло́жі, аж ось зійшов з неба́ Сторо́ж Божий та Святи́й. 14 І він кли́кнув із си́лою, і так проказа́в: „Зруба́йте це дере́во, і пові́друба́йте га́луззя́ йо́го, позрива́йте ві́ття йо́го, і порозипа́йте йо́го плі́д. Нехай́ розі́йдеться з-під нього́ зві́риня́, а пта́хи — з га́луззя́ йо́го! 15 Та позоста́вте в землі́ пня́ йо́го ко́рени́, але́ в пу́тах за́лі́зних та мідя́них, на зеле́ній польові́й тра́ві. І небесно́ю росо́ю нехай́ він зро́шується́, а йо́го ча́стка — зо зві́риню́ на польові́й тра́ві. 16 Йо́го лю́дське серце́ зми́нять, і бу́де да́не йому́ серце́ зві́рини́, і сі́м ча́сів пере́йдуть над ним. 17 Через постано́ву Сторо́жів Божих це́ слово́, а пові́дженням Святи́х — ця́ рі́ч, аж при́йде до того́, що́ пізна́ють жи́ві, що́ над лю́дським царство́м пану́є Всеви́шній, і ко́му схоче́, да́є йо́го, і низько́го з лю́дей стави́ть над ним“. 18 Оце́й сон бачив я, цар Навуходоно́сор, а ти, Валтаса́ре, скажи́ йо́го ро́зв'язку́, бо всі́ мудре́ці мого́ царства́ не можуть сказа́ти мені́ ро́зв'язки́, а ти може́ш, бо в то́бі Дух Свято́го Бога“. 19 То́ді Даниї́л, що́ ім'я́ йому́ Валтаса́р, остовпі́в на одну́ годину́, і думки́ йо́го перестра́шили йо́го. Цар загово́рив та й сказа́в: „Валтаса́ре, нехай́ не стра́шить тебе́ цей

сон та йо́го ро́зв'язка!“ Валтаса́р відпові́в та й сказа́в: „Мій пане́, на ворогі́в би тво́їх цей сон, а йо́го ро́зв'язка́ — на тво́їх би не́приятелі́в! 20 Дере́во, яке́ ти бачив, що́ було́ вели́ке та ми́цне́, і ви́шиня́ йо́го сяга́ла до неба́, а о́бвід йо́го — на всю́ землю́, 21 а ві́ття йо́го гарне́, і плі́д йо́го вели́кий, і в ньому́ по́жива — для́ всіх, під ним ме́шкала польова́ зві́риня́, а на йо́го га́луззях перебу́вали пта́хи небесні́, — 22 ти, ца́рю, то́й, що́ став вели́кий та потужни́й, і тво́я вели́кість побі́льши́лася, і сягну́ла аж до небес́, а панува́ння тво́є — до кінця́ землі́. 23 А що́ цар бачив Божого́ Сторо́жа та Свято́го, який сходи́в із небес́, і сказа́в: Зруба́йте це дере́во, і зни́щте йо́го, та позоста́вте в землі́ пня́ йо́го ко́рени́, але́ в пу́тах за́лі́зних та мідя́них, на зеле́ній польові́й тра́ві; і небесно́ю росо́ю нехай́ він зро́шується́, а йо́го ча́стка — з польово́ю зві́риню́, аж по́ки пере́йдуть над ним сі́м ча́сів, 24 то́ ось ро́зв'язка́, ца́рю, і це постано́ва Всеви́шнього́, що́ сяга́є на мого́ пана́ ца́ря: 25 І тебе́ ви́жену́ть від лю́дей, і з польово́ю зві́риню́ бу́де пробу́вання́ тво́є, і да́дуть то́бі ї́сти тра́ву, як во́лам, і з небесно́ї роси́ тебе́ зро́сять, і сі́м ча́сів пере́йдуть над то́бою, аж по́ки пізна́єш, що́ над лю́дським царство́м пану́є Всеви́шній, і да́є йо́го то́му́, ко́му хоче́. 26 А що́ сказа́ли позоста́вити пня́ ко́рени́ дере́ва, — тво́є царство́ позоста́неться́ то́бі, якщо́ ти пізна́єш, що́ пану́є небо́. 27 То́му́, ца́рю, нехай́ бу́де до вподо́би моя́ рада́ то́бі, — зла́май же́ свої́ грі́хі́ спра́ведливі́стю, а свої́ провину́ — ми́лі́стю для́ вбо́гих, щоб тво́й мир бу́в довготрива́лий“. 28 Усе́ це стало́ся над ца́рем Навуходоно́сором. 29 На кінці́ двана́дцяти́ міся́ців прохо́джува́вся він по ца́рсько́му пала́цу в Вавило́ні. 30 Цар загово́рив та й сказа́в: „Чи́ ж це́ не вели́чний Вавило́н, що́ я збу́дував йо́го на ді́м царства́ ми́ццю поту́ги сво́єї та на сла́ву моє́ї пи́шноти́?“ 31 Ще́ це́ слово́ було́ в у́стах ца́рських, коли́ з неба́ впав го́лос: „То́бі гово́рять, ца́рю Навуходоно́соре: Оце́ царство́ відхо́дить від тебе́! 32 І від лю́дей тебе́ відлу́чать, і з польово́ю зві́риню́ бу́де пробу́вання́ тво́є, то́бі да́дуть на ї́жу тра́ву, як во́лам, і сі́м ча́сів пере́йдуть над то́бою, — аж по́ки не пізна́єш, що́ над лю́дським царство́м пану́є Всеви́шній, і да́є йо́го то́му́, ко́му хоче́.“ 33 Ти́єї хвили́ни ви́кона́лося це́ слово́ над Навуходоно́сором, і він бу́в відлу́чений від лю́дей, і ї́в тра́ву, як во́ли, і йо́го ті́ло зро́шувало́ся з небесно́ї роси́, аж йо́го во́лос став вели́кий, як пі́р'я орли́не, а йо́го пазу́рі — як у пта́хів. 34 „А на кінці́ тих днів́ я, Навуходоно́сор, зві́в свої́ о́чі до неба́, і мій розум́ верну́вся до мене́, й я поблагослови́в Всеви́шнього́, і ві́чно Жи́вого хвали́в я та сла́вив, що́ Йо́го панува́ння

— панування вічне, а царство Його — з покоління в покоління. **35** А всі мешканці землі пораховані за ніщо, і Він чинить за Своєю Волею серед небесного війська та мешканців землі, і немає нікого, хто спротивився б Його руці та й сказав би Йому: Що Ти робиш? **36** Того часу вернувся мій розум до мене, і я вернувся до слави царства свого, і ясність моя вернулася на мене. І шукали мене мої радники та вельможі мої, і над царством своїм я був поставлений знову, і мені була додана дуже велика величність. **37** Тепер я, Навуходоносор, хвалю й звеличую та славлю Небесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога Його — правосуддя, а тих, хто ходить у гордині, Він може понизити“.

5 Цар Валтасар справив велике прийняття для тисячі своїх вельмож, і на очах тієї тисячі пив вино. **2** Коли вино опанувало розум, Валтасар наказав принести золотий та срібний посуд, який виніс був його батько Навуходоносор із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пили цар та вельможі його, його жінки та його наложниці. **3** Тоді принесли золотий посуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пили з них цар та вельможі його, жінки його та його наложниці. **4** Пили вони вино й славили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних. **5** Аж ось тієї хвилини вийшли пальці людської руки, і писали навпроти свічників на вапні стіни царського палацу, і цар бачив зарис руки, що писала. **6** Тоді змінилася ясність царя, і думки його настрашили його, ослабили суглоби крижів його, і билися коліна його одне об одне. **7** Цар сильно закричав привести заклиначів, халдєїв та віщунів. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецям: „Кожен муж, що прочитає це писання й об'явить мені його розв'язку, той зодягне пурпур і золотого ланцюга на свою шию, і буде панувати третім у царстві“. **8** Тоді поприходили всі царські мудреці, та не могли прочитати писання й об'явити цареві його розв'язку. **9** Тоді цар Валтасар сильно перестрашився, а його ясність змінилася на ньому, і його вельможі були безраді. **10** На слова царя та вельмож його ввійшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Царю, живи навіки! Нехай не страшать тебе думки твої, а ясність твоя нехай не міняється! **11** Е в твоєму царстві муж, що в ньому дух святих богів, а за днів твого батька в ньому знаходилась ясність і розум та мудрість, рівна мудрості богів. І цар Навуходоносор, твій батько, настановив його начальником чарівників, заклиначів, халдєїв, віщунів, батько твій цар, **12** бо в ньому, в Даниїлові, якому

цар дав ім'я Валтасар, знаходився надмірний дух, і знання та розум розв'язувати сни, і висловлювати загадки та розплутувати вузли. Нехай буде покликаний тепер Даниїл, і нехай він оголосить розв'язку!“ **13** Того часу Даниїл був приведений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Чи ти той Даниїл, що з Юдиних синів вигнання, яких вивів цар, мій батько, з Юдеї? **14** І чув я про тебе, що в тобі дух богів, і що в тобі знаходиться ясність, і розум та надмірна мудрість. **15** А тепер були приведені перед мене мудреці, зачиначі, щоб прочитали оце писання, і розповіли мені його розв'язку, та не могли вони висловити розв'язки цієї речі. **16** А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати невідоме, і розплутувати вузли. Тож тепер, якщо можеш прочитати це писання, і розповісти мені його розв'язку, то зодягнеш пурпур, а золотий ланцюг — на твою шию, і ти будеш панувати третім у царстві“. **17** Тоді Даниїл відповів та й сказав перед царем: „Твої дари нехай будуть тобі, а дарунки свої давай іншим. Це писання я прочитаю цареві, і розповім тобі його розв'язку. **18** Ти, царю, — Всевишній Бог дав твоєму батькові Навуходоносорові царство, і велич, і славу та пишноту. **19** А через велич, яку Він дав був йому, всі народи, племена та язики тремтіли та лякалися перед ним, бо кого він хотів — забивав, а кого хотів — лишав при житті, і кого хотів — підіймав, а кого хотів — понижував. **20** А коли загорділося його серце, а дух його ще більше запишнів, він був скинений з трону свого царства, і його слава була взята від нього. **21** І він був вигнаний з-поміж людських синів, і серце його було зрівняне зо звіриним, а пробування його було з дикими ослами. Годували його травою, як волів, а небесною росою зрештувалось його тіло, аж поки він не пізнав, що в людському царстві панує Всевишній Бог, і Він ставить над ним того, кого хоче. **22** А ти, сину його Валтасаре, не смирів свого серця, хоч усе це знав. **23** І ти піднісся понад Небесного Господа, і посуд храму його принесли перед тебе, а ти та вельможі твої, жінки твої та наложниці твої пили з них вино, і ти хвалив богів срібних та золотих, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних, що не бачать, і не чують та не знають, а Бога, що в руці його душа твоя й що його всі дороги твої, ти не прославляв. **24** Того часу від Нього посланий зарис руки, і написане оце писання. **25** А оце писання, що написано: Мені, мені, текел упарсін. **26** Ось розв'язка цієї речі: „Мені“ — порахував Бог царство твоє, і покінчив його. **27** „Текел“ — ти зважений на вазі, і знайдений легеньким. **28** „Перес“ — поділене

царство твоє, і віддане мідянам та персам". 29 Тоді наказав Валтасар, і надягли на Даниїла пурпур, а золотого ланцюга — на шию його, і розголосили про нього, що він буде третім пануючим у царстві. 30 Тієї ж ночі був забитий Валтасар, цар халдейський. 31 А мідянин Дарій одержав царство в віці шостидесяти й двох років.

6 Сподобалося Дарієві, і він поставив над царством сто й двадцять сатрапів, щоб були над усім царством. 2 А вище від них — три найвищі урядники, що одним із них був Даниїл, яким ці сатрапи здавали звіт, а цар щоб не був пошкоджений. 3 Тоді цей Даниїл блищав над найвищими урядниками та сатрапами, бо в ньому був високий дух, і цар задумував поставити його над усім царством. 4 Тоді найвищі урядники та сатрапи стали шукати причини оскаржити Даниїла в справі царства, але жодної причини чи вади знайти не могли, бо той був вірний, і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього. 5 Тоді ці люди сказали: „Ми не знайдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знайдемо проти нього в законі його Бога“. 6 Тоді найвищі урядники та ті сатрапи поспішили до царя, і так йому говорили: „Царю Даріє, живи навіки! 7 Нарядилися всі найвищі урядники царства, заступники та сатрапи, радники та підсатрапи встановити царську постанову та видати заборону, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити яке прохання від якогось бога чи людини, крім від тебе, о царю, був укинений до лів'ячої ями. 8 Тепер, царю, затверди цю заборону, і напиши це писання, яке не могло б бути змінене за законом мідян та персів, що не міг би бути відмінений“. 9 Тому цар Дарій написав це писання та заборону. 10 А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його горниці були відчинені навпроти Єрусалиму, і в три усталені порі на день він падав на свої коліна, і молився та славив свого Бога, бо робив так і перед тим. 11 Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога. 12 Тоді вони підійшли й розповіли перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогось бога чи людини, окрім від тебе, царю, буде вкинена до лів'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“. 13 Тоді вони відповіли та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на

заборону, яку написав ти, і в три усталені порі на день приносить свою молитву“. 14 Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, а аж до заходу сонця силувався визволити його. 15 Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар установить, не може бути змінена“. 16 Тоді цар звелів, і привелі Даниїла, та й кинули до лів'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти йому служиш, Він завжди врятує тебе!“ 17 І принесений був один камінь, і був покладений на отвір ями, а цар запечатав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмож, що не буде змінена Даниїлова справа. 18 Тоді цар пішов до свого палацу, і провів ніч у пості, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрував від нього. 19 Того часу цар устав за зірніці на світанку, і в поспіху пішов до лів'ячої ями. 20 А як цар наблизився до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти завжди служиш, міг урятувати тебе від лівів?“ 21 Тоді Даниїл заговорив із царем: „Царю, навіки живи! 22 Мій Бог послав Свого Ангела, і позамикав пащі лівів, і вони не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, царю, я не зробив шкоди“. 23 Тоді цар сильно зрадів, і сказав вивести Даниїла з ями. І Даниїл був виведений з ями, і жодної шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого. 24 І сказав цар, і привелі тих мужів, що донесли на Даниїла, і повкидали до лів'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінок. І вони не сягнули ще до дна ями, як леви вже похапали їх, і поторошили всі їхні кістки. 25 Того часу цар Дарій написав до всіх народів, племін та язиків, що мешкали по всій землі: „Нехай мир вам примножиться! 26 Від мене виданий наказ, щоб у всьому пануванні мого царства тремтіли та боялися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повки, і царство його не буде зруйноване, а панування його — аж до кінця. 27 Він рятує та визволяє, і чинить знаки та чуда на небі та на землі, Він урятував Даниїла від лів'ячої сили“. 28 І той Даниїл мав поводження за царювання Дарія та за царювання Кіра перського.

7 За першого року Валтасара, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцьке видіння голови своєї на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши з нього головне. 2 Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив

я в своєму видінні вночі, аж ось чотири небесні вітри вдарили на Велике море. **3** І чотири великі звірі піднялися з моря, різні один від одного. **4** Передній був, як лев, а крила в нього орліні. Я бачив, аж ось були вирвані йому крила, і він був піднятий від землі, і поставлений на ноги, як людина, і серце людське було йому дане. **5** А ось звір інший, другий, подібний до ведмедя, і був поставлений на одному боці, і було три ребра в його пащі між зубами його. І йому сказали так: „Уставай, — їж багато м'яса!“ **6** Потому я бачив, аж ось звір інший, мов пантєра, а в нього на спині чотири пташині крила. Цей звір мав чотири голови, і була йому дана влада. **7** Потому я бачив у видіннях тієї ночі, аж ось четвертий звір, страшний і грізний, та надмірно міцний, і в нього великі залізні зуби. Він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, і він різнився від усіх звірів, що були перед ним, і мав десять рогів. **8** Я приглядався до тих рогів, аж ось поміж ними піднісся ріг інший, малий, а три з тих передніх рогів були вирвані з коренем перед ним. І ось у того рога очі, як очі людські, і уста, що говорили про великі речі. **9** Я бачив, аж ось поставили престоли, і всівся Старий днями. Одежа його — біла, як сніг, а волосья голови його — немов чиста вовна, а престол його — огняне полум'я, колеса його — палахкотючий огонь. **10** Огненна річка пливла й виходила з-перед Нього; тисяча тисяч служили йому, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорнулися книги. **11** Я бачив того часу, що від голосу великих слів, які цей ріг говорив, я бачив, аж ось був забитий той звір, і було погублене тіло його, і було віддане на спалення огню. **12** А решті тих звірів відняли їхнє панування, а довготу в житті була їм дана аж до усталеного часу та години. **13** Я бачив у видіннях ночі, аж ось разом з небесними хмарами йшов ніби Син Людський, і прийшов аж до Старого днями, і його підвели перед Нього. **14** І йому було дане панування й слава та царство, і всі народи, племена та язики будуть служити йому. Панування його — панування вічне, яке не спиниться, а царство його не буде зруйноване. **15** Дух мій, Даниїл, був засумований через це, і видіння голови моєї стурбували мене. **16** Я наблизився до одного з тих, що стояли, і поспитався від нього про істоту всього того. І він сказав мені, і познайомив мене з розв'язкою цих речей. **17** Ці великі звірі, що їх чотири, — це чотири царі встануть з землі. **18** І приймуть царство святе Всевишнього, і будуть міцно держати царювання аж навіки, і аж на віки віків. **19** Тоді хотів я знати певне

про четвертого звіра, що різнився від їх усіх, — він страшний, надмірний, зуби його залізні, а пазурі його мідяні, він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, **20** і про десять рогів, що на його голові, і про іншого, що піднісся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а уста говорили про великі речі, а вид його більший від його друзів. **21** Я бачив, що цей ріг учинив бій зо святими, — і переміг їх. **22** Аж ось прийшов Старий днями, і даний був суд святим Всевишнього, і надійшов умовлений час, — і царство взялі святі. **23** Він так сказав: „Четвертий звір — четверте царство буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожерє всю землю, і вимолотить її та розторощить її. **24** А десять рогів визначають, що з того царства встане десять царів, а по них встане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів. **25** І він буде говорити слова проти Всевишнього, і пригнобить святих Всевишнього, і буде думати позмінювати свята та права, а вони віддані будуть у його руку аж до одного часу, і часів і половини часу. **26** Та засяде суд, і скинуть його панування, щоб його знищити та вигубити аж до кінця. **27** А царство, і панування, і велич царств під усім небом буде дане народові святих Всевишнього. Його царство буде царство вічне, а всі панування — йому будуть служити й будуть слухняні“. **28** Аж по́ти кінець цього слова. Мене, Даниїла, сильно лякали думки мої, і змінилася ясність моя, але це слово я заховав у своїм серці.

8 За третього року царювання царя Валтасара з'явилася мені, Даниїлові, видіння по тому, що з'явилася мені перше. **2** І бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у твердині Шушані, що в окрузі Еламі, і бачив я в видінні, ніби я був над потоком Улаї. **3** І звів я очі свої та й побачив, аж ось один баран стоїть перед потоком, і в нього два роги. А обидва ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс наостанку. **4** Я бачив барану, що колов на захід, і на північ, і на південь, і жоден звір не міг стати проти нього, і не було нікого, хто б урятував від його руки. І він робив за своїм уподобанням, і став величний. **5** І я придивлявся, аж ось козел з кіз приходить із заходу по поверхні всієї землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між своїми очима. **6** І прийшов він до того барану, що мав ті два роги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчав на нього в лютості своєї сили. **7** І я бачив його, що він добіг аж до барану, і роз'ярився на нього, та й ударив того барану, і злавав йому ті два роги, а в барану не було

сили стати проти нього. І той кинув його на землю, і потоптав його, і не було нікого, хто б вір'ятував баранів від його руки. **8** А козел з кіз став аж надто великий. А коли він зміцнівся, то був зламаний той великий ріг, а замість нього вирости чотири подоби рога на чотири вітри неба. **9** А з одного з них вийшов один малий ріг, і з малого став дуже великий до півдня, і до сходу, і до Пишноти. **10** І він побільшився аж до війська небесного, і скинув на землю декого з війська, із зір, і потоптав їх. **11** І він побільшився аж до Вождів того війська, і від Нього була віднята стала жертва, і покинене місце святині Його. **12** І буде віддане йому військо враз із щоденною службою через гріхи, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме успіх. **13** І почув я одного святого, що говорив. А інший святий сказав до того, що говорив: „Аж доки це видіння про сталу жертву та про нищівний гріх, доки святиня й військо віддані на топтання?“ **14** І відказав він мені: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорів-вранків, — тоді буде визнана очищеною святиня“. **15** І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж. **16** І почув я поміж берегами Улаю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавриїле, виясни йому це видіння!“ **17** І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настрашився й упав на обличчя своє. І сказав він мені: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“ **18** А коли він говорив зо мною, я зомлів, і припав своїм обличчям до землі, але він діткнувся до мене, і поставив мене на моєму місці, **19** та й сказав: „Ось я об'являю тобі, що буде в кінці гніву, бо на кінець призначеного часу це видіння. **20** Той баран, якого ти бачив, що мав ті два роги, — це царі мідян та персів. **21** А козел, той волохатий, це цар Греції, а той великий ріг, що між очима його, це перший цар. **22** А той зламаний ріг, і що стали на його місці чотири, — це чотири царства постануть із цього народу, але вже не в його силі. **23** А в кінці їхнього царства, коли покінчать своє ті грішники, постане цар нахабний та вправний у підступах. **24** І зміцніє його сила, але не його власною силою, і дивно винищить він, і буде мати успіх, і діятиме. І винищить він сильних і народ святих. **25** А через свою мудрість буде мати успіх, омана буде в його руці, і він звелічиться в своєму серці. І в часі миру він понищить багатьох, і повстане на Владику над владиками, але без руки буде зламаний. **26** А видіння вечора та ранку, про яке було сказано, це правда, та ти сховай це видіння, як воно відноситься на далекі часи. **27**

А я, Даниїл, знемігся й заслаб на кілька днів. І встав я, і робив цареву працю, і оstownів з того видіння, але ніхто того не завважив.“

9 За першого року Дарія, Ахашвершового сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством, **2** за першого року його царювання я, Даниїл, бачив у книгах число тих років, про які було Господнє слово до пророка Єремії, — що сповніться для руїн Єрусалиму сімдесят років. **3** І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохати з молитвою та з благаннями, у пості, у веретіщі та в попілі. **4** І молився я Господеві, Богові своєму, і сповідався й казав: „О мій Господи, Боже великий і грізний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає Тебе, та для тих, хто виконує Твої заповіді! **5** Ми прогрішилися та чинили беззаконня, і були несправедливі, і бунтувалися, і відверталися від Твоїх заповідей та від постанов Твоїх. **6** І не прислухалися ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Твоєм Імені до наших царів, наших начальників та наших батьків, і до всього народу землі. **7** Тобі, Господи, справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня для юдея, і для мешканців Єрусалиму, і для всього Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих краях, куди Ти їх вигнав за їхнє спроневерення, що допустилися його перед Тобою. **8** Господи, сором на обличчя нам, нашим царям, князям нашим та нашим батькам, що згрішили перед Тобою! **9** А Господеві, нашому Богові, — милість та прощення, бо ми бунтувалися проти Нього, **10** і не слухалися голосу Господа, нашого Бога, щоб ходити законами Його, які Він дав нам через Своїх рабів пророків. **11** І весь Ізраїль переступив Закону Твого, і відвернулися, щоб не слухатися Твого голосу, і було вилите на нас те прокляття й та присяга, що написана в Законі Мойсея, Божого раба, бо ми прогрішилися йому. **12** І Він сповнів Своє слово, яке говорив на нас та на наших суддів, що судили нас, щоб спровадити на нас велике зло, — такого не було вчинено під цілим небом, яке було вчинено в Єрусалимі! **13** Як написано в Мойсєєвому Законі, усе те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа, нашого Бога, щоб вернутися нам від свого гріха, і щоб порозумінати в Твоїй правді. **14** І Господь пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чинах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу. **15** А тепер, Господи, Боже наш, що вивів з єгипетського краю Свій народ потужною рукою, і зробив Собі славне Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі! **16** Господи, у міру всієї Твоєї справедливості

нехай відвернеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму, Твоїєї святої гори, бо через наші гріхи та через провини наших батьків Єрусалим та народ Твій відданий на ганьбу для всіх наших околиць. **17** І нині прислухайся, Боже наш, до молитви Твого раба та до його благань, і нехай засвітиться Твоє лице над Твоєю спустошеною свяतिною, ради Господа! **18** Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий Свої очі й побач наші спустошення та те місто, де клікалося Ім'я Твоє в ньому, бо ми кладемо свої благання перед Твоім лицем не через свої справедливості, але через велику Твою милість. **19** Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опізнйся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твоє клічеться над Твоім містом і над Твоім народом!“ **20** А ще я говорив і молився, та ісповідував гріх свій та народу мого Ізраїля, і клав свою молитву перед лице Господа, мого Бога, за святу гору мого Бога, **21** і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я бачив у видінні напочатку, швидко прилетів, і доторкнувся до мене за часу вечірньої хлібної жертви. **22** І він напучував мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даниїле, я тепер вийшов, щоб умудрити тебе в розумінні. **23** На початку молитов твоїх вийшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улюблений, і приглянься до цього слова, і придивися до видіння. **24** Сімдесят років -тижнів призначено для твого народу та для міста твоєї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокутувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть потверджені видіння й пророк, і щоб помазати Святеє Святих. **25** Та знай і розумій: від виходу наказу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім тижнів та шістдесят і два тижні. І вернеться народ, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу. **26** І по тих шостидесятох і двох тижнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить народ володаря, що прийде, а кінець його — у повідді. І аж до кінця буде війна, гострі спустошення. **27** І він зміцнить заповіта для багатьох на один тиждень, а на півтижня припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гідота спустошення, поки знищення й рішучий суд карі не вилетється на спустошителя“.

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даниїлові, що звався ім'ям Валтасар, а слово це — правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав зрозуміння того видіння. **2.** „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі

три тижні часу. **3** Любої страви я не їв, а м'ясо й вино не входило до моїх уст, і намішуватися — не намішувався я аж до виповнення цих трьох тижнів часу. **4** А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я нри великій річці, — це Хіддékел. **5** І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одягнений у льняну одіж, а стégна його оперéзани золотом з Уфазу. **6** А тіло його — як топáz, а обличчя його — як вид блискавки, а очі його — як огняне пóлум'я, а раméна його та ноги його — ніби блискуча мідь, а звук слів його — як гук нáтовпу. **7** А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були разом зо мною, не бачили цього видіння, але велике тремтіння спало на них, і вони повтікали в укриття. **8** А я зостався сам, і бачив це велике видіння, — і не зосталося в мені сили, а красá обличчя мого змінилася й зніщилася, і я не задéржав у собі сили. **9** І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі. **10** І ось рука доторкнулася до мене, і звелá мене на коліна мої та на долоні моїх рук. **11** І сказав він до мене: „Даниїле, мýжу любий, зрозумій ті слова, що я скажý тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я пóсланий до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й тремтів. **12** А він промовив до мене: „Не бійся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав своє серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокорітися перед лицем твого Бога, були почуті слова твої, і я прийшов ради твоїх слів. **13** Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських царів. **14** І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоєму народові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“. **15** А коли він говорив зо мною оці слова, я схилив своє обличчя до землі, і занімів. **16** І ось хтось, як подоба до людських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні обернулися на мене бóлі мої, і я не задéржав сили в собі. **17** І як може цей раб мого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“ **18** І знов доторкнувся до мене хтось, як вид людини, і зміцнів мене, **19** та й сказав: „Не бійся, любий мýжу, — мир тобі! Будь міцний і будь сільний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцнівся й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцнівся!“ **20** І він сказав: „Чи ти знаєш, чого я до тебе прийшов? Та тепер я вертаюсь, щоб воювати з перським князем, а коли вйду,

то ось прийде грецький князь. **21** Але об'являю тобі записане в книзі правди. І немає нікого, хто зміцняв би мене проти них, окрім вашого князя Михаїла.

11 А я в першому році мідянина Дарія стояв, щоб зміцнити й посилити його. **2** А тепер об'явлю тобі правду. Ось ще три царі повстануть для Персії, а четвертий збагатиться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбурить усе проти грецького царства. **3** І повстане хоробрий цар, і запанує великим пануванням, і робитиме за своїм уподобанням. **4** Та коли він повстане, буде зруйноване його царство, і буде розділене на чотири небесні вітри, а не на його нащадків, і не за його пануванням, яким він панував, бо царство його буде вірване й дане іншим, а не їм. **5** І зміцніться південний цар, але один з його князів пересілисть його й запанує, його панування — панування велике. **6** Але по роках вони поєднуються, і дочка південного царя прийде до царя північного, щоб зробити мир. Але не затримає він сили свого рамена, і не встане потомство його, але буде видана вона й ті, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів. **7** І повстане один із галузки її кореня на його місце, і він вийде проти війська, і увійде в твердиню північного царя, і буде діяти проти них, і опанує їх. **8** І їхніх богів з їхніми литими бовванами, разом з їхнім улюбленим посудом, золотом та сріблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме більше від північного царя. **9** І він увійде в царство південного царя, але вернеться до своєї землі. **10** А сини його озброються, і зберуть натовп численних войовників, і один із них конче піде, і все позаливає, і перейде край, і вернеться, і воюватиме аж до його твердині. **11** І розліються південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем північним, і виставить велике многолюдство, і цей натовп буде відданий у його руку. **12** І буде знищений той натовп, і повищиться його серце, і він кине десятитисячки, та не буде сильний. **13** І вернеться північний цар, і виставить натовп, більший від першого, а на кінець часів та років він конче прийде з великим військом та з численним маєтком. **14** І за того часу багато хто повстануть на південного царя, а сини насильників твого народу підіймуться, щоб справділось видіння, і вони спіткнуться. **15** І прийде північний цар, і насіпле вала, і здобуде твердинне місто, і не встоять рамена півдня та його добірний народ, і не буде сили встояти. **16**

І робитиме той, хто прийде на нього, за своєю вподобою, і не буде того, хто встояв би перед ним. І стане він у Пишному Краї, і буде погибель у його руці. **17** І зверне він своє обличчя, щоб прийти з потугою всього свого царства, і складе договіра з ним. І дасть йому молоду дочку за жінку, щоб знищити землю, та це не вдасться, і не станеться йому. **18** І зверне він обличчя своє на острові, і здобуде багато. Але вождь спинить йому наругу його, всьєро заплатить йому за наруги його. **19** І зверне він своє обличчя до твердинь свого краю, і спіткнеться й упаде, і не буде знайдений. **20** А на його місці стане той, що скаже побірникові податків перейти пишноту царства, та за кілька днів він загине, але не від гніву й не від бою. **21** І стане на його місці погорджуваний, та не дадуть йому царської пошани, але він прийде непомітно, й опанує царство лестощами. **22** А війська, що затоплювали, він затопить і знищить, і навіть самого володаря, що з ним поєднався. **23** А від часу поєднання з ним він робитиме оману, і підіймється, і зміцніться малим народом. **24** Він увійде непомітно в ситу округу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки його батьків. Він порозкидає їм награбоване, і здобич, і маєток, і на твердині буде замишляти свої задуми, але до часу. **25** І він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим військом. А південний цар підготується до війни з військом великим та дуже міцним, та не встоїть, бо замишляють на нього задуми. **26** А ті, що їдять його поживу, поб'ють його, і його військо позаливає край, і попадають численні забиті. **27** А серце обох цих царів буде на лихе, і при одному столі вони будуть говорити неправду, але не буде успіху, бо кінець буде ще відкладений на означений час. **28** І він вернеться до свого краю з великим маєтком, а його серце буде проти святого заповіту; і він зробить, і вернеться до свого краю. **29** На умовлений час він повернеться, і прийде на південь, але останнє не буде, як перше. **30** І придуть на нього кіттейські кораблі, і він налякається, і вернеться, і буде чинити опір святому заповітові, і зробити своє. І він вернеться, і погодиться з тими, хто покинув святий заповіт. **31** І повстануть його війська та й зневажають святиню, твердиню, і спиняють сталу жертву, і поставлять гидоту спустошення. **32** А тих, хто чинить несправедливе на заповіт, він прихилить через лестощі. А народ, що знає свого Бога, зміцніє та й діятиме. **33** А розумні з народу навічають багатьох, але спіткнуться об меч та полум'я, об полон та грабіж жкийсь час. **34** А коли вони спіткнуться, будуть споможени

малою поміччю, хоч до них прилучаться багато-хто лестощами. **35** А дехто з тих розумних спіткнуться, щоб очистити себе, і щоб вибрати, і щоб вибілитися аж до кінцевого часу, бо ще час до умовленого часу. **36** І буде робити той цар за своїм уподобанням, і підійметься, і повищиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довіршиться гнів, бо виконається те, що було вирішене. **37** І він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на побажання жінок, і на всякого бога не буде дивитися, бо він звеличить себе понад кожного. **38** Але він буде віддавати честь богам твердинь на його місці, та богам, якого не знали батьки його, віддаватиме честь золотом, і сріблом, і дорогоцінним камінням, і речами коштовними. **39** І він посадить у твердині народу чужого бога. Тому, хто пізнає його, примножить славу, і вчинить їх панами над багатьма, і поділить землю на заплату. **40** А в кінці часу удариться з ним південний цар. І кине́ться на нього північний цар колесницями, і верхівцями, і численними кораблями, і прийде на краї, і позаливає та переїде їх. **41** І він прийде до Пишного Краю, і багато-хто спіткнуться, та оці втечуть від його руки: Едом, і Моав, і останок Аммонових синів. **42** І він простягне свою руку на краї, і не втече єгипетський край. **43** І він запанує над скарбами золота й срібла, та над усіма коштовними речами Єгипту. А лівійці та етіопляни підуть за ним. **44** Але його налякають вістки зо сходу та з півночі, і він вийде з великою лютістю, щоб багатьох погубити та зробити закляттям. **45** І поставить намети свого палацу між морями та горою пишної святині. Та він прийде до свого кінця, але не буде йому помічника.

12 І повстане того часу Михаїл, великий той князь, що стоїть при синах твого народу, і буде час утиску, якого не було від існування люду аж до цього часу. І того часу буде врятований із народу твого кожен, хто буде знайдений записаним у книзі. **2** І багато-хто з тих, що сплять у зємному поросі, збудяться, одні на вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту. **3** А розумні будуть сяяти, як світила небозводу, а ті, хто привів багатьох до праведности, немов зорі, навіки віків. **4** А ти, Даниїле, заховай ці слова, і запечатай цю книгу аж до часу кінця. Багато-хто дослідять її, і так розмножиться знання. **5** І побачив я, Даниїл, аж ось стоять два інші анголі, — один тут при цьому березі річки, а один там при тому березі річки. **6** І сказав він до мужа,

одягненого в льняну одіж, що був над водою річки: „Коли буде кінець цим дивним речам?“ **7** І почув я того мужа, одягненого в льняну одіж, що був над водою річки. І звів він до неба свою правіцю та свою лівіцю, і присягнув вічно Живим: це буде за час, за часі і за пів часу, і коли скінчиться розбивання сили святого народу, все це сповниться. **8** А я це слухав і не розумів. І сказав я: „Мій пане, який цьому кінець?“ **9** І він сказав: „Іди, Даниїле, бо заховані й запечатані ці слова аж до часу кінця. **10** Багато-хто будуть очищені, і вибіляться, і будуть перетоплені; і будуть несправедливі несправедливими, і цього не зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють. **11** А від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гидота спустошення, мине тисяча двісті й дев'ятдесят день. **12** Благословенний той, хто чекає, і досягне до тисячі трьох сотень тридцяти й п'яти день! **13** А ти йди до кінця, і відпочинеш, і встанеш на свою долю під кінець тих днів!“

Осія

1 Слово Господнє, що було до Осії, Беєрового сина, за днів Уззійї, Йотама, Ахаза, Єзекії, Юдиних царів, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя. **2** Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудливу, і вона породить дітей блуду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“ **3** І він пішов, і взяв Г'омер, дочку Дівлаїма, і вона зачала, і породила йому сина. **4** І сказав Господь до нього: „Назви ім'я йому Ізреел, бо ще трохи, і покараю кров Ізреелу на домі Єгу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому.“ **5** І станеться того дня, і Я зламаю Ізраїлевого лука в долині Ізреел“. **6** І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він йому: „Назви ім'я їй Ло-Рухама, бо більше Я вже не змилюся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прошу Я їм. **7** А над Юдиним домом Я змилюся, і допоможу їм через Господа, їхнього Бога, але не допоможу їм ані луком, ані мечем, ані війною, кінми чи верхівцями“. **8** І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знову, і породила сина. **9** А Він сказав: „Назви ім'я йому Ло-Аммі, бо ви не народ Мій, і Я не буду ваш! **10** І буде число Ізраїлевих синів, як морський пісок, що його не можна ані зміряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говорить їм: „Ви не народ Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“. **11** І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі одного голову, і повиходять з землі, бо великий день Ізреелу.

2 Скажіть своїм братам: „Народ Мій“, а своїм сестрам: „Помилувана“. **2** Судіться з вашою матір'ю, судіться, бо вона не жінка Моя, а я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свій блуд, і з-поміж своїх перс свій перелюб, з щоб Я не роздягнув її до нага, і не поставив її такою, як у день її народження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху землю, і не забив її спрагою. **4** Над синами ж її Я не змилюся, бо вони сини блуду, **5** бо їхня мати блудлива була, та, що ними була вагітна, сором чинила, бо казала вона: Я підую за своїми полюбовниками, що дають мені хліб мій та воду мою, мою вовну та льон мій, оливу мою та напої мої. **6** Тому то ось Я вкрию твою дорогу тернями, і обгороджу її огорожею, — і стежок своїх не знайде вона. **7** І буде вона гнатися за своїми полюбовниками, але не дожене їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Підуй я, і вернуса до мого першого чоловіка, бо краще було мені тоді, як тепер. **8** А вона не знає, що

то Я давав їй збіжжя, і виноградний сік, і свіжу оливу, і примножив їй срібло та золото, яке вони звернули на Ваала. **9** Тому то заберу назад Своє збіжжя в його часі, а Мій сік виноградний в його умовленому часі, і заберу Свою вовну та Свій льон, що був на покритті її наготі. **10** А тепер відкрию її наготу на очях її коханців, і ніхто не врятує її від Моєї руки. **11** І зроблю кінець усякій радості її, святу її, новомісяччю її, і суботі її, та всякому святковому часові. **12** І спустошу її виноградника та її фігове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодійство, що дали мені мої полюбовники“. А Я оберну їх на ліс, — і їх пожере польова звірина! **13** І навіщу її за дні Ваалів, коли вона кадила. І приоздблялася ти своєю носовою сережкою та своїм нашійником, і ходила за своїми полюбовниками, а Мене забувала, говорить Господь. **14** Тому то ось Я намовлю її, і попроваджу її до пустині, і буду говорити до серця її. **15** І дам їй виноградники звідти та долину Ахор за двері надії, і вона буде там співати, як за днів своєї молодости, як за дня виходу її з єгипетського краю. **16** І станеться, того дня — говорить Господь — ти кликатимеш: „Чоловіче мій“, і не будеш більше кликати Мене: „Мій ваале“. **17** І усуну імена Ваалів з її уст, і вони не будуть більше згадувані своїм іменем. **18** І складу їм заповіта того дня з польовою звіриною, і з птаством небесним, та з плазуючим по землі, і лука й меча та війну знищу з землі, і покладу їх безпечно. **19** І заручусь з тобою навіки, і заручусь з тобою справедливістю, і правосуддям, і милістю та любов'ю. **20** І заручусь з тобою вірністю, і ти пізнаєш Господа. **21** І станеться того дня, Я почую, — говорить Господь, — почую небо, а воно почує землю, **22** а земля задоволить збіжжя, і виноградний сік, і оливу, а вони задовольнять Ізреела. **23** І обсію її Собі на землі, і змилюся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі: Ти народ Мій, а він скаже: Мій Боже!“

3 І сказав Господь мені ще: „Іди, покохай жінку, кохану приятелем, але перелюбну, подібно, як любить Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до інших богів, і кохаються у виноградних коржиках“. **2** І я купив її собі за п'ятнадцять шеклів срібла й х'омер ячмєню та лєтєх ячменю. **3** І сказав я до неї: „Сиди довгі дні в мене, не будь блудлива, і не будь нічия, також і я буду такий до тебе. **4** Бо Ізраїлеві сини будуть сидіти довгі дні без царя та без князя, і без жертви та без камінного стовпа, і без ефода та без домашніх божків. **5** Потому Ізраїлеві сини навірнуться, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, і за останніх днів з

тремтінням обернуться до Господа та до Його дубра.

4 Послухайте слова Господнього, Ізраїлеві сини, бо Господь має прою із мешканцями земними, бо нема на землі ані правди, ні милости, ані богопізнання. **2** Клянуть та неправду говорять, і вбивають та крадуть, і чинять перелюб, поставали насильниками, а кров доторкається крові. **3** Тому то в жалобу земля упаде, і стане нещасним усякий мешканець на ній з польовою звіриною й з птаством небесним, і також морські риби погинуть. **4** Та тільки ніхто хай не свариться, і хай не плямє ніхто! А народ Мій — як суперечник з священником. **5** І спіткнешся ти вдень, і спіткнешся з тобою й пророк уночі, і знищу Я матір твою! **6** Погине народ Мій за те, що не має знання: тому, що знання ти відкинув, відкину й тебе, щоб не був ти для Мене священником. А тому, що забув ти Закон свого Бога, забуду синів твоїх й Я! **7** Що більше розмножуються, то більше грішать проти Мене. Їхню славу зміню Я на ганьбу! **8** Вони жертву за прогріх народу Мого їдять, і до провини його свою душу схиляють. **9** І буде священникові, як і народові, і дорogi його навіщу Я на нім, і йому відплачу згідно вчинків його. **10** І вони будуть їсти, але не наситяться, чинитимуть блуд, та не розмножаться, бо покинули дбати про Господа. **11** Блуд і вино та сік виноградний володіють їхнім серцем. **12** Народ Мій допитується в свого дерева, і об'являє йому його палиця, бо дух блудодійства заводить до блуду, і вони заблукали від Бога свого. **13** На верховінах гірських вони жертви приносять, і кадять на взгір'ях під дубом, і тополею та теребінтом, бо хороша їхня тінь, — тому ваші дочки блудливими стали, а ваші невістки вчиняють перелюб. **14** Та не покараю ще ваших дочок, що вони блудодіють, та ваших невісток, що чинять перелюб, як відходять вони з блудодійками і жертви приносять з розпусницями. А народ без знання загибає! **15** Якщо ти блудливий, Ізраїлю, нехай Юда не буде провинний! І не ходіть до Гілгалу, і не приходьте до Бет-Авену, і не присягайте: Як живий Господь! **16** Бо Ізраїль зробився упертий, немов та уперта корова. Та тепер Господь пастиме їх, як вівцю на привіллi! **17** Прилучивсь до бовбанів Єфрем, — покінь ти його! **18** Збір п'яниць звироднілих учинився розпусним, їхні провідники покохали нечистість. **19** Вітер їх похапає на крила свої, і вони посоромляться жертов своїх.

5 Послухайте цього, священники, і почуйте, Ізраїлів діме, а ви, царський доме, візьміть

до вух, бо вам буде суд, бо ви для Міцпi були пасткою й сіткою, розтягнутою на Фавор. **2** І глибоко вгрузли в розпусті вони, та Я поплямю всіх їх. **3** Я знаю Єфрема, а Ізраїль не схований передо Мною, бо тепер блудодійним, Єфреме, ти став, занечистився Ізраїль. **4** Не дають їхні вчинки вернутись до Бога, бо дух блудодійства в середині їхній, і не відають Господа. **5** І гордість Ізраїлева засвідчиться перед обличчям його. А Ізраїль й Єфрем упадуть за провину свою, також Юда із ними впаде. **6** З своєю отарою та з своєю худобою вони Господа підуть шукати, але не знайдуть, — Він від них віддالیвся. **7** Вони зрадили Господа, бо породили сторонніх дітей, — тепер їх пожере молодик разом із частками їхнього поля. **8** Засурміте у рога в Гів'ї, сурмою в Рамі, закричіть у Бет-Авені за тобою, Веніяміне! **9** В день картання Єфрем за спустошення стане; поміж племенами Ізраїля Я завідомив про певне. **10** Стали зверхники Юди, мов ті, що межі переносять, — на них виллю, як воду, Свій гнів! **11** Єфрем став пригноблений, судом розбитий, бо він намагався ходити за марнотою. **12** І Я буду, як міль, для Єфрема, і мов та гнилизна для дому Юди. **13** І побачив Єфрем свою хворість, а Юда — свого чиряка, і Єфрем відійшов до Ашшура і послав до царя до великого. Та він вилікувати вас не зможе, і не вигоїть вам чиряка! **14** Бо Я — немов лев для Єфрема, і немов той левчук дому Юди. Я, Я розшматую й піду, — і ніхто не врятує! **15** Піду, повернуся до місця Свого, аж поки провини своєї вони не признають, і не стануть шукати Мого лица. Та в утиску будуть шукати Мене!

6 Ходіть, і вернімось до Господа, бо Він пошматував — і нас вилікує, ударив — і нас перев'яже! **2** Оживить він нас до двох день, а третього дня нас поставить, — і будемо жити ми перед обличчям Його. **3** І пізнаймо, намагаймось пізнати ми Господа! Міцно поставлений прихід Його, мов зірницi, і Він прийде до нас, немов дощ, немов дощ весняний, що напоє землю. **4** Що, Єфреме, зроблю Я тобі, що зроблю тобі, Юдо? І Бо ваша любов, немов хмара поранку, і мов та роса, що зникає уранці, — **5** тому Я тесав їх пророками, позабивав їх прореченням уст Своїх, і суд Мій, як світло те, вийде. **6** Бо Я милости хочу, а не жертви, і Богопізнання — більше від цілопалень. **7** Вони заповіта Мого порушили, мов той Адам, вони там Мене зрадили. **8** Гілеад, місто злочинців, повне кривавих слідів. **9** І як той розбишака чигає, так ватага священників на дорозі в Сихем — учиняють розбій, бо злочин учиняють вони. **10** У домі Ізраїля бачу жакливе,

— там блуд у Єфрема, занечистивсь Ізраїль. **11** Також, Юдо, для тебе живіа приготівлені, як Я долю наро́ду Свого поверну́!

7 Коли Я лікую Ізраїля, то виявляю гріх Єфремів та зло Самарії, бо роблять вони неправдиве, і злодій приходить, грабує на вулиці банда. **2** І не думують в серці своєму, що Я пам'ятаю про все їхнє зло. тепер їхні вчинки ось їх оточили і перед обличчям Моїм поставали. **3** Вони злістю своєю втішають царя, а своїми обманами — зверхників. **4** Усі вони чинять перелюб, мов піч, яку пекар розпалює, що напалювати перестає, як тісто замісить та вкисне воно. **5** У святків день нашого царя похворіли князі від жару вина, і він простяг до насмішників руку свою. **6** Бо їхнє нутро, як піч, у них палає їхнє серце: всю ніч спить їхній гнів, а на ранок горить, як палючий огонь. **7** Вони всі гарячі, як піч, і суддів своїх пожирають. Усі царі їхні попадали, між ними нікого нема, хто б кликав до Мене. **8** Змішався Єфрем із наро́дами, Єфрем став млинцем, що печеться неперевёрнений. **9** Його силу чужі пожирають, та про те він не знає, вже й волосья посивіло в нього, а тогó він не знає. **10** І гордість Ізраїля свідчить на нього, і до Господа, Бога свого вони не вертаються, і не шукають Його у всім цім. **11** А Єфрем став, як голуб, — нерозумний, немудрий: закликають в Єгипет, а йдуть в Асирію. **12** Як підуть вони, розтягнү Свою сітку над ними, — стягну їх додолу, мов птаство небесне, — за злобою їхньою Я їх караю. **13** Горе їм, бо від Мене вони відійшли, погуба на них, бо повстали вони проти Мене! Хоч Я викупив їх, та вони проти Мене говорять неправду. **14** І вони в своїм серці не кличуть до Мене, як виють на ло́жах своїх, точать сварку за хліб та вино, і відступають від Мене. **15** А Я їх картав, їхні раме́на зміцняв, а вони зло на Мене задумують. **16** Вони наvertsються, та не до Всевишнього, стали, немов той обманливий лук. Упадуть від меча їхні князі за гордість свого язика, — це їхня наруга в єгипетським краї!

8 Рога до уст своїх, та й засурми: на дім Божий спадає неначе орел, бо переступили вони заповіта Мого, і на Закóна Мого повстали. **2** До Мене взивають вони: „Мій Боже, познали Тебе ми, Ізраїлю!“ **3** Покинув Ізраїль добро, — ворог його пожене! **4** Вони ставлять царя, але не від Мене, вони князя ставлять, але Я не знаю! Вони з срібла свого та із золóта свого божків наробили собі, щоб загинути, — **5** відкинув теля твоє Я, Самаріє! Мій гнів запалився на них, — аж доки не можуть вони від провини очіститись? **6** Бо й воно від Ізраїля. Зробив його майстер, і воно

— то не Бог, бо теля самарійське на кавáлки обернеться. **7** А що вітер вони засівають, то бурю пожнуть, — в них не буде й колóсся, а зérно не видасть муки́, коли ж видасть, чужі поковтають її. **8** Ізраїль проковтнений, — став між наро́дами він як та річ, що до неї немає замілювання. **9** Бо вони відійшли до Ашшу́ру, як дикий осел, що самітний собі, а Єфрем за любов дає дари любовні. **10** І хоч вони здобувають прихильників серед поганів, Я їх позбираю тепер, і незабаром вони перестануть помáзувати царя, і князів. **11** Бо жéртвників був намно́жив Єфрем, щоб грішити, — на провину йому стали ці жéртвники! **12** Я можу йому написати Закóн Свій хоч тисячу разів, — як чуже пораховане буде! **13** Вони ж жертви кохають, — ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не вподо́бує їх. Тепер Він згадає про їхню провину та їхні гріхи покарає, — вони до Єгипту повернуться! **14** Ізраїль забув про свого Творця та й будує пала́ти, а Юда намно́жив твердинні міста́, та пошлó Я огонь на його ці міста́, — і поже́ре він пала́ти його́!

9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті наро́ди, бо ти чиниш блуд, відступаючи від свого Бога, дар блудодійний кохаєш на всіх то́ках збіжжéвих. **2** Годувати не буде їх тік та чавіло, а сік виногра́дний зведе́ їх. **3** Не будуть сидіти в Господньому Краї вони, і Єфрем до Єгипту повернеться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії. **4** Господéві вина вони лити не бóдуть, і жертви не бóдуть приємні йому; це буде для них, немов хліб похорóнний, — усі, що будуть його́ споживати, занечистяться, бо їхній хліб — для насичення їх, — не для дому Господнього. **5** Що зробите ви на день урочистий та на день свята Господнього? **6** Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфіс їх ховає, коштóвність їхнього срібла посáде кро́пів, будя́ччя по їхніх наме́тах. **7** Прийшли дні навіщення, прийшли дні заплати, — Ізраїль пізна́є оце: „Нерозумний пророк цей, шалéний муж духа“, — за числені́сть провин твоїх і велике знена́видження! **8** Єфрем — сторож із Богом моїм, пророк — па́стка птахоло́ва на всіх дорóгах його́, нена́висть у домі Бога його́. **9** Глибо́ко зіпсулись вони, як за днів тих Гів'ї, Він згадає за їхні провини, Він їхні гріхи покарає! **10** Немов виноград на пустині, знайшов Я Ізраїля, як фігу порáнню на фіго́вім дереві, Я бачив був ваших батьків на почáтку його́, та вони до Баал-Пеору прийшли, і себе присвяти́ли для Бо́шета, і стали гидотою, як полюблене ними. **11** Єфремова слава, як птах, відлеті́ть: не буде наро́дження, ані зачаття́, ані ва́гтності. **12** Бо

якщо вони вікохають свої діти, то їх повбиваю, так що не буде людини, бо горе їм, як відступлю Я від них. **13** Єфрем, як Я бачу, — для вловів йому подали його власних дітей, і Єфрем поведе своїх власних дітей на заріз... **14** Дай їм, Господи, — що ж Ти дасі? — дай їм утробу неплідну та висохлі груди! **15** Усе їхнє зло у Гілгалі, бо там Я зненавидів їх; за зло їхніх учинків Я вижену їх з Свого дому. Не буду їх більше любити, — всі їхні князі ворохобники! **16** Побитий Єфрем, їхній корень посох, — він плоду не зродить. А коли вони зродять, то Я повбиваю улюблених їхнього лона. **17** Відкине їх Бог мій, бо вони неслухняні для Нього були, і будуть вони мандрувати між народами.

10 Ізраїль — буйний виноград, що родить подібне собі. Та за многістю плоду свого він намножує жертівники, за добрістю краю свого бовванські стовпи прикрашає. **2** Облудне їхнє серце, тому винні тепер вони будуть, Він їхні жертівники поніщить поруйнує стовпи їхні. **3** Бо тепер вони кажуть: Нема в нас царя, бо ми не боялися Господа, а цар що нам зробить? **4** Говорять порожні слова, клянуться фальшиво, коли заповіта складають, і на грядках польових цвіте їхнє правосуддя, немов той полінь. **5** За телят Бет-Авену бояться мешканці Самарії, бо в жалобі опинився через нього народ його, а жерці будуть плакати над ним, за славу його, що пішла на вигнання від нього. **6** Запроваджений буде і він в Асирію цареві великому в дар. Прийме сором Єфрем, і посоромлений буде Ізраїль за раду своєю. **7** Самарія загине; її цар — немов тріска ота на поверхні води! **8** І поруйновані будуть висоти Авена, Ізраїлів гріх, терніна й будячця зросте на їхніх жертівниках, і до гір вони скажуть: „Накрийте ви нас!“ а до взір'їв: „На нас упадьте!“ **9** Від днів Гів'ї гривив ти, Ізраїлю! Там вони полишилися були, — чи ж їх не досягне в Гів'ї війна проти синів беззаконних? **10** За жаданням Своім покараю Я їх, і зберуться народи на них, і покарані будуть вони за подвійні провини свої. **11** А Єфрем — це привчена телиця, що звикла вона молотити, Сам ярмо накладу на її товсту шию, запряжу Я Єфрема, Юда буде орати, Яків буде собі скородити. **12** Сійте собі на справедливість, за милістю жніть, орте собі переліг, бо час навернутись до Господа, ще поки Він прийде і правду лине вам дощом. **13** Ви беззаконні орали, — пожали ви кривду, плід брехні споживали, бо надіявся ти на дорогу свою, на многість лицарства свого. **14** І станеться шум по народах твоїх, і всі твердині твої поруйновані будуть, як Шалман зруйнував Вет-Арбел в час війни, —

була мати з синами убита. **15** Отак вам учинить Бет-Ел за зло вашого зла, — конче згине Ізраїлів цар на світанку!

11 Як Ізраїль був хлопцем, Я його покохав, і з Єгипту покликав Я сина Свого. **2** Як часто їх кликав, так вони йшли від Мене, — приносили жертви Ваалам, і кадили бовванам. **3** Як Єфрема ходити навчав, Я їх брав на рамена Свої, та не знали вони, що Я їх лікував. **4** Я тягнув їх шнурками, що людям лицюють, шнурками любови, і був Я для них немов ті, що здійсмають ярмо з-над їхньої шиї, і Я їх годував. **5** До краю єгипетського він не вернеться, та Ашшур — він буде для нього царем, бо вони не хотіли вернутись до Мене. **6** А містами його грасуватиме меч, і засуви його повиламлює він та й пожерє їх за задуми їхні. **7** А народ Мій схильний відпадати від Мене, і хоч кличуть його догори, він не підіймається разом. **8** Як тебе Я, Єфреме, віддам, як відам тебе, о Ізраїлю? Як тебе Я віддам, як Адму, учиню тебе, мов Цевоїм? У Мені перевернулося серце Моє, розпалілася разом і жалість Моя! **9** Не вчиню жару гніву Свого, більше нищити Єфрема не буду, бо Бог Я, а не людина, серед тебе — Святий, і не прийду в люті гніву. **10** За Господом підуть вони, а Він заричить, немов лев, і Він заричить, і від заходу прийдуть в тремтінні сини. **11** Вони прийдуть в тремтінні, як птах із Єгипту, і як голуб із краю Ашшура, і Я посаджу їх по їхніх домах, говорить Господь. **12** Єфрем оточив Мене леєю, лукавством — Ізраїлів дім, а Юда держався ще з Богом і з святими був вірний.

12 Єфрем пасе вітра й женеться за вітром із сходу. Неправду й руїну розмножує він кожного дня, умову складають з Ашшуром, олива ж несеться в Єгипет. **2** Та в Господа з Юдою пря, і Якова Він навістить за путями його, за ділами його йому зверне. **3** Він в утробі тримав за п'яту свого брата, а в силі своїй він боровся із Богом, — **4** і боровся він з Анголом, — та й переміг. Плавав він, і благав він Його, у Бет-Елі знайшов Він його, і там з нами говорить. **5** А Господь — Бог Саваот, Його ймення — Господь. **6** А ти через Бога свого навернешся, стережи милість та суд, і завжди надійся на Бога свого! **7** Немов Ханаан, — у нього в руці неправдива вага, любить він кривду чинити. **8** І каже Єфрем: Справді я збагатівся, знайшов я маєток собі! У всіх моїх чинах не знайдуть провини мені, що гріхом би була. **9** А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, — ще в наметах тебе посаджу, немов за днів свята. **10** І Я говорив до пророків, і видіння

розмножив, і через пророків Я притчі казав. **11** Хіба беззаконня лишив Гілеад, і марнотого стались лиш там? У Гілгалі приносили в жертву волів, а їхні жертовники — мов ті купи каміння на ббрознах пільних. **12** І втік Яків на поле Арама, а Ізраїль за жінку робив, і за жінку отару стеріг. **13** І через пророка Господь із Єгипту Ізраїля вивів, і пророком стерезений був він. **14** Єфрем Господа гірко розгнівав, і тому його вчинки криваві Він лишить на ньому, і поверне йому його сором.

13 Як Єфрем говорив, то тремтіли, — він піднесений був ув Ізраїлі, та через Ваала згрішив і помер. **2** А тепер іще більше грішать, бо зробили собі вони відлива з срібла свого, божків за своєю подобою; робота майстрів усе те, розмовляють із ними вони; ті люди, що жертву приносять, цілують телят. **3** Тому вони стануть, як хмара поранку, і мов та роса, що зникає вранці, немов та полтва, що з току виноситься бурєю, і наче із комина дим. **4** А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, і Бога, крім Мене, не будеш ти знати, і крім Мене немає Спасителя. **5** Я тебе на пустині пізнав, у пересохлому краї. **6** Мали добрі пасовиська й ситі були, наситилися — і загорділось їхнє серце, тому то забули про Мене вони! **7** І став Я для них, немов лев, на дорозі чигаю, немов та пантера. **8** Нападую на них, немов та ведмедія, що дітей загубила, і те розірву, у що серце їхнє замкнене, і їх, як левчук, пожеру там, шматуватиме їх польова звірина. **9** Погубив ти себе, о Ізраїлю, бо ти був проти Мене, спасіння свого. **10** Де цар твій тоді? Нехай він допоможе тобі по містах твоїх усіх! А де судді твої, що про них ти сказав: Дай нам царя та князів? **11** Я тобі дав царя в своїм гніві, і забрав у своїй ревності. **12** Провина Єфремова зв'язана, схований прогрів його. **13** Болі, немов породіллі, надійдуть на нього. Не мудрий він син, бо інакше не був би так довго у матернім нутрі. **14** З рук шеолу Я вікуплю їх, від смерті їх вибавлю. Де, смерте, жало твоє? Де, шеоле, твоя перемога? Жаль сховається перед очима Моїми! **(Sheol h7585)** **15** Хоч він дає плід між братами, але прийде вітер со сходу, вітер Господній, що зійде з пустині, і всохне його джерело, і пересохне кринічка його, — понищить він скарб всіх коштовних речей! **16** Завинить Самарія, бо стала уперта до Бога свого, — поляжуть вони від меча! Порозбивані будуть їхні діти, вагітні їхні розпороті будуть!

14 Вернися, Ізраїлю, до Господа, Бога свого, бо спіткнувся ти через провину свою! **2** Візьміть із собою слова, та й зверніться до

Господа, до Нього промовте: „Прости нам усяку провину, та добре прийми, і ми принесемо у жертву плода своїх уст! **3** Ашшур не спасе нас, не будемо їздити ми на коні, і не скажемо вже чинові рук наших: боже наш, бо тільки Тобою помилуваний сирота“. **4** „Ворохобність їхню вилікую, добровільно любитиму їх, бо Мій гнів відвернувся від нього. **5** Я буду Ізраїлеві, як роса, розцвіте він, неначе ліля, і пустить коріння своє, мов Ліван. **6** Розйдуться його пагігці, і буде його пишнота, мов олівне те дерево, а пахош його — мов Ліван. **7** Навернуться ті, що сиділи під тінню його, збіжжя оживлять вони й зацвітуть, немов той виноград, будуть згадки про нього, немов про ліванське вино. **8** Єфрем, — що йому до бовванів іще? Я вислухав вже та побачив його, Я для нього немов кипарис той зелений: з Мене знайдений буде твій плід“. **9** Хто мудрий, то це зрозуміє, розумний — і пізнає, бо прости Господні дорogi, і праведні ходять по них, а грішні спіткнуться на них!

Йоїл

1 Слово Господнє, що було до Йоїла, Петуїлового сина. **2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі: чи бувало такє за днів ваших, або за днів ваших батьків? **3** Оповідайте про це синам вашим, а ваші сини — своїм дітям, а їхні сини — поколінню наступному. **4** „Що лишилось по гусені, — зжерла те все сарані, що ж зосталося по сарані — пожер коник, а решту по конику зжерла черв’я“. **5** Пробудіться, п’яниці, і плачте й ридайте за виноградовим соком усі, хто вина напивається, бо віднятий він від уст ваших! **6** Бо на Край Мій прийшов люд міцний й незчислений, його зуби — як лів’ячі зуби, а паща його — як в левіці. **7** Виноград Мій зробив він спустошенням, Мое ж фігове дерево геть поламав, дощенту його оголів та й покинув, галузки його побілили. **8** Голосі, як та дівчина, веретою оперезана, за нареченим юнацтва свого. **9** Жертва хлібна й жертва лита спинилася в домі Господньому, впали в жалобу священики, слуги Господні. **10** Опустошене поле, упала в жалобу земля, бо спустошене збіжжя, вино молоде пересохло, зів’яла оливка. **11** Засоромилися рільники, голосили були виноградарі за пшеницю й ячмінь, бо вигинуло жниво поля. **12** Усох виноград, а фіга зів’яла, гранатове дерево, й пальма та яблуня, і повсихали всі пільні дерева, бо Він висушив радість від людських синів. **13** Оперезіться веретою, — і ридайте, священики, голосіть, слуги жертівника, входьте, ночуйте в веретах, служителі Бога мого, — бо хлібна жертва і жертва та лита затримана буде від дому вашого Бога! **14** Оголосіть святий піст, скличте збори, позбирайте старших, всіх мешканців землі до дому Господа, вашого Бога, і кличте до Господа. **15** Горе дневі тому! Бо близький день Господній, і прийде він від Всемогутнього, мов те спустошення! **16** Чи ж з-перед очей наших не відіймається їжа, з дому нашого Бога веселість та втіха? **17** Покорчилися зёрна під своїми грудми, спорожніли комори, поруйновані клуні, бо висохло збіжжя. **18** Як стогне товар, поголомшені череди, — бо немає їм паші, отари спустошені! **19** До тебе я кличу, о Господи, пожер бо огонь пасовища пустині, а жар попалів усі дерева на полі. **20** Навіть пільна худоба прагне до Тебе, бо водні джерела посохли, огонь же пожер пасовища пустині!

2 Засурміть на Сіоні в сурму, здійміть крик на святий горі Мойї! Затремтіть, всі мешканці землі, бо прийшов день Господній, бо близько

вже він, **2** день темноти та темряви, день хмари й імлі! Як несеться досвітня зоря по горах, так народ цей великий й міцний. Такого, як він, не було відвіку, і по ньому не буде вже більш аж до літ з роду в рід! **3** Перед ним пожирає огонь, і палахкотить за ним полум’я! Земля перед ним, як едєнський садок, а за ним — опустіла пустиня, і рятунку від нього нема! **4** Його вигляд — ніби коні, гарцюють вони, наче ті верхівці! **5** Як гуркіт військових возів, вони скáčуть гірськими верхів’ями, як вереск огністого полум’я, що солому жерє, наче потужний народ, що до бою поставлений. **6** Народи тремтять перед ним, всі обличчя поблідли. **7** Як лицарі, мчаться вони, немов вояки вибігають на мур, і кожен своєю дорогою йдуть, і з стежок своїх не позбиваються, — **8** не пхають вони один одного, ходять своєю дорогою битою, а коли на списа упадуть, то не зранияться. **9** По місті хурчять, по мурі біжать, увиходять в домі, через вікна пролазять, як злодій. **10** Трясетесь земля перед ним, тремтить небо, сонце та місяць темніють, а зорі загублюють сійво своє. **11** І голос Свій видасть Господь перед військом Своім, бо табір Його величезний, бо міцний виконавець слова Його, бо великий день Господа й вельми страшний, і хто зможе його перенести? **12** Тому то тепер промовляє Господь: Верніться до Мене всім серцем своїм, і постом святим, і плачем та риданням! **13** І деріть своє серце, а на свою одіж, і наверніться до Господа, вашого Бога, бо ласкавий Він та милосердний, довготерпеливий та многомилостивий, і жалкує за зло! **14** Хто знає, чи Він не повернеться та не пожалує, і по Собі не залишить благословення, жертву хлібну та жертву ту литу для Господа, вашого Бога. **15** Засурміть на Сіоні в сурму, оголосіть святий піст, скличте зібрання! **16** Зберіте народ, оголосіть святий збори, старців згромадьте, позбирайте дітей та грудних немовлят, нехай вийде з кімнати своєї також молодий, молоді ж з-під свого накриття! **17** Між притвором та жертівником нехай плачуть священики, слуги Господні, хай молять вони: Змилуйся, Господи, над народом Своім, і не видай на ганьбу спадку Свого, щоб над ним панували погани. Нашо будуть казати між народами: Дє їхній Бог? **18** І заздрісним стане Господь за Свій край, і змилюється над народом Своім“. **19** І Господь відповів і сказав до народу Свого: „Ось Я посилаю вам збіжжя й вино молоде та оливу, і насититесь нею, і більше не дам вас на наругу народам. **20** А цього північного ворога віддалю Я від вас, і його в край сухий та спустошений вижену, — його перєд до східного моря, його ж край — до

того моря заднього. І вийде злий запах його, далекого, бо Господь так сказав. **9** Кличте про це між народами, оголошіть святую війну, збудіте лицарство, хай сходяться, нехай підіймаються всі вояки. **10** Перекуйте свої лемеші на мечі, а ваші серпи на списи, хай навіть безсилий говорить: „Я лицар!“ **11** Поспішіть і прийдіть, всі народи з довкілля, й зберіться, — туди, Господи, спустиш лицарство Своє. **12** Нехай збудяться й зійдуть народи в долину Йосафатову, бо сяду Я там, щоб судити всі народи з довкілля. **13** Пошліть на роботу серпа, бо жниво дозріло, приходьте, зійдіть, бо чавило наповнене, кадкн переливаються, — бо зло їхнє розмножилось! **14** Натовпи, натовпи у вирішальній долині, бо близький день Господній у вирішальній долині. **15** Сонце та місяць стемніють, а зорі загублять свій блиск, **16** і Господь загримить із Сіону, та з Єрусалиму Свій голос подасть, і небо й земля затремтять, та Господь — охорона Своему народові, і твердиня синам Ізраїлевим! **17** І пізнаєте ви, що Я — Господь, Бог ваш, Який пробуває в Сіоні, на святій Своїй горі. І станеться Єрусалим за святину, і чужі вже не будуть ходити по ньому. **18** І станеться в день той, гори будуть кропити виноградний сік, а підгірки стоятимуть у молоці, і всі Юдські потоки водою заб'ють, а з дому Господнього вийде джерело, і напоїть долину Шіттїм. **19** Єгипет спустошенням стане, і пустинею голою стане Едом за насильство синам Юди, за те, що лили кров невинну у їхньому краї. **20** А Юдея жити буде повіки, і Єрусалим — з роду в рід, **21** і помщу за їхню кров, що за неї Я ще не помстив, і буде Господь пробувати на Сіоні!“

3 Бо ось тими днями та часу того, коли долю Юді та Єрусалиму верну, **2** то зберу всі народи, звезу їх у долину Йосафатову, і там буду судитися з ними за народ Мій й спадщину Мою, за Ізраїля, що його розпорішили поміж народами, а Мій край поділили. **3** І за народ Мій вони кидали жереба, і юнака за блудницю давали, а дівчину — за вино продавали, і пили. **4** І що вам до Мене, Тіре й Сидоне, та всі филистимські довкілля? Чи свій чин на Мені надолужите? Може хочете щось учинити Мені, то легко та скоро зверну Я ваш чин вам на голову, **5** що срібло Мое й Мое золото позабирали, а коштовні клейноди Мої в свої храми повносили. **6** А синів Юди та Єрусалиму ви грецьким синам продали, щоб їх віддалити від їхніх границь. **7** Ось Я їх позбудую з місця того, куди їх продали, — ваш чин поверну вам на голову! **8** І попродаю ваших синів та ваших дочок в руку Юдських синів, а вони віддадуть їх шев'янам, до людю

Амос

1 Слова Амоса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив на Ізраїля за днів Уззійї, Юдиного царя, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед земле трусом. **2** І він проказав: „Загримить із Сіону Господь, і з Єрусалиму Свій голос подасть, і впадуть пасовища пастушів в жалобу та восхне вершіна Кармелу! **3** Так говорить Господь: За три переступи Дамаску й за чотири цього не прошу: за те, що вони молотили Гілеада ціпами залізними. **4** І пошлю Я огонь на дім Хазаїла, — і пожерé він палати Вен-Гадада. **5** І зламаю засува Дамаску, і мешканця витну з долини Авен, і того, хто держатиме берло з Бет-Едене, і ара́мський на́рбд піде в Кір на вигнання, говорить Господь. **6** Так говорить Господь: За три переступи Аззи й за чотири цього не прошу: що всіх гнали в полон, щоб віддати Едомові. **7** І пошлю Я огонь на мур Гази, — і поїсть він палати її. **8** І мешканця витну з Ашдоду, і берлодёржця з Ашкелону, і зверну Свою руку на Екрон, — і вигинуть рештки филистимлян, говорить Господь. **9** Так говорить Господь: За три переступи Тиру й за чотири цього не прошу: за те, що він видав усіх на вигнання в Едом, і не пам'ятав заповіту братів. **10** І пошлю Я огонь на мур Тиру, — і пожерé він палати його! **11** Так говорить Господь: За три переступи Едому й за чотири цього не прошу: за те, що мечем він гнав брата свого, і знищив своє милосердя, свій гнів завжди стеріг, а лютість свою пильнував повсякчасно. **12** І пошлю Я огонь до Теману і пожерé він палати Боцрі! **13** Так говорить Господь: За три переступи Аммонових синів й за чотири цього не прошу: за те, що пороли гілеадських вагітних, щоб поширити границі свої! **14** І огонь запалю Я на мурі Раббї, — і пожерé він палати її, із криком в день бою, із віхром в день бурі. **15** І піде їхній цар на вигнання, він і князі його разом, говорить Господь.

2 Так говорить Господь: За три переступи Моава й за чотири цього не прошу: за те, що спалив на вапно кості едомського царя! **2** І пошлю Я огонь на Моава, і пожерé він палати Керіййоту, і загине Моав серед галасу, серед крику, при голосі ро́га. **3** І витну суддю з-серед нього, а з ним позабиваю князів його всіх, говорить Господь. **4** Так говорить Господь: За три про́гріхи Юди й за чотири цього не прошу: за те, що повідкидали Господній Зако́н, і постановів Його не стерегли, і що на манівці їх звели їхні лжебоги, за якими пішли їхні батьки. **5** І пошлю Я на Юду

огонь, — і пожерé він палати Єрусалиму! **6** Так говорить Господь: За три переступи Ізраїлеві й за чотири цього не прошу: за те, що за срібло вони продають справедливого, а за чоботи — вбогого! **7** Вони то́бчуть у зёмному по́росі голову бідних, а до́рогу сумірних викривлюють. А син й його батько вчащають до однієї блудниці, щоб святя Моє Ймення зневажити. **8** І вони стелять одіж за́стáвлену, щоб півлежати при кожному жёртвнику, і п'ють в домі Бога свого вино від пока́раних. **9** І Я вигубив був з-перед них Аморéя, що його височінь, як високий той кедр, і він міцний, як дуб. Та Я плід його знищив згорі, а здóлу — коріння його. **10** А вас Я був вивів із краю єгипетського, і сорок років прова́див пустинею вас, щоб ви край аморéйський успадкува́ли. **11** І пророків Я збу́джував з ваших синів, а з ваших ю́нців назоре́їв. Хіба ж то не так, синове Ізраїлеві? говорить Господь. **12** А ви назоре́їв по́или вином, а пророкам наказували й говорили: „Не пророкуйте!“ **13** Отож Я потісню на вас, як тисне снопа́ми наповнений віз, — **14** і згине й в мото́рного вте́ча, і поту́жний не втримає сили своєї, а лицар свого життя не врятує. **15** І не всто́їть із лука стрілець, і своїми ногами прудкий не втече, і верхівець не врятує свого життя. **16** І наймужніший з лицарства нагім утече того дня, говорить Господь.

3 Послухайте слова того́, що Господь говорив проти вас, синове Ізраїлеві, на весь оцей рід, що його Я підніс був із краю єгипетського, промовляючи: **2** Тільки вас Я пізнав зо всіх родів землі, тому вас наві́щу за всі ваші провини! **3** Чи йдуть двоє разом, якщо не умовились? **4** Чи реве в лісі лев, як нема йому здóбичі? Чи левчу́к видає голос свій із своєї норі, якщо він не зловив? **5** Чи впаде́ на землі пташка в сітку, як немає сільця́? Чи підійметься сітка з землі, як нічого не зловить? **6** Чи в місті засурмля́ть у сурму́, а наро́д не тремті́тиме? Чи станеться в місті нещастя, що його́ не Господь допустив? **7** Бо не чинить нічо́го Господь Бог, не виявивши таємниці Своєї Сво́ім рабам пророкам. **8** Лев зареве́, — хто того́ не злякається? Господь Бог заговорить, — хто пророкувати не буде? **9** Розгосло́сїть над пала́цами в Ашдоді, і над пала́тами в краї́ єгипетському, та й скажіть: Позбирайтеся на гора́х Самарії, і побачте велике збенте́ження в ній, та у́тиск у ній! **10** І правдиво не вміють робити вони, — говорить Господь, — насильство грома́дять та грабуно́к в пала́тах своїх. **11** Тому́ так Господь Бог промовляє: Ворог обля́же навколо цієї землі, і скине із тебе він силу твою́, і пограбо́вані будуть пала́ти твої. **12** Так

говорить Господь: Як часом рятуює пастух з пащі лів'ячої дві коліні, або пійку вуха, так будуть врятовані діти Ізраїлеві, що сидять в Самарії в закуточку ліжка, та на адамашку постелі. **13** Послухайте ви та й засвідчіть ув Якововім домі, говорить Господь Бог, Бог Саваот. **14** Бо в той день, коли Я покараю Ізраїля за провини його, то Я покараю за жертівники Бет-Елу, — і будуть відрубані роги жертівника, і на землю попадають. **15** І Я розіб'ю дім зимовий разом з домом літнім, і загинуть домі із слонової кости, і не стане багато домів, говорить Господь.

4 Послухайте слова оцього, корови башанські, які на горі самарійській, що тиснете бідних, торощите вбогих, що своїм халяям ви говорите: „Принеси, і ми будемо пити!“ **2** Присягає Господь Бог Своєю святістю, що ось дні настають на вас, і будуть тягти вас гачками, а ваших нащадків — гачками для ловлення риби! **3** І ви повиходите виломами, кожна окремо собі, і кинетесь до Хермону, говорить Господь. **4** Прийдіть до Бет-Елу й грішіть, до Гілгалу — примножте грішити. І свої жертви приносьте щоранку, на три дні — ваші десятини. **5** І з димом пустіть жертву вдячну квасну, і сповістіть добровільні дарунки, розголосоїть, бо ви любите так, синове Ізраїлеві, говорить Господь Бог. **6** І тому Я вам дав чистоту зубів по всіх ваших містах, і брак хліба по всіх ваших місцях, та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **7** І Я стримав вам дощ за три місяці перед жнивими, і дощ посилав на одне місто, а на друге місто не посилав; одна ділянка була побита дощем, а ділянка, на яку не пустив Я дощу, висихала. **8** І два-три міста рушали до міста одного напиться води, але не насичувались, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **9** Я бив вас посухою та зеленячкою, сарані жерла безліч ваших садків й виноградників ваших, і ваших фігівниць та ваших олив, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **10** Я на вас посилав моровицю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлѳпців, полонячи разом і коней у вас, підіймав до ніздер сморід ваших таборів, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **11** Я вінищив вас, як Содом та Гоморру Бог винищив, і ви стали, немов головешка, з поже́ру врятована, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **12** Тому то зроблю тобі так, о Ізраїлю, а що Я зроблю тобі це, приготуйся, Ізраїлю, до зустрічі Бога свого! **13** Бо це Той, що вформовує гори, і що створює вітра, що людині показує задум її, що робить зірницю темнотою, і ступає по зігрях землі, — Господь Бог Саваот Йому Ймення!

5 Послухайте слова цього, що я ним голосіння підношу за вас, о доме Ізраїлів! **2** Упала, і більше не встане та дівка Ізраїлева! Вона кинена на свою землю, — немає, хто звів би її! **3** Бо так Господь Бог промовляє: Місто, що виходило тисячею, позоставить лиш сотню, а те, що виходило сотнею, позоставить десятку для дому Ізраїля. **4** Бо так промовляє Господь до дому Ізраїлевого: Наверніться до Мене й живіть! **5** І не звертайтеся до Бет-Елу, і до Гілгалу не приходьте, а через Беер-Шеву не переходьте, бо на вигнання Гілгал конче піде, і марнотою стане Бет-Ел. **6** Наверніться до Господа, і будете жити, щоб Вій не ввійшов, як огонь до Йосипового дому, — і буде він жерти, та не буде кому погасити в Бет-Елі, — **7** вони змінюють суд на поліні, і кидають правду на землю. **8** Той, хто Волосожара й Оріона створив, Хто смертну темноту зміняє на ранок, а день затемняє на ніч, хто прикликує воду морську й виливає її на поверхню землі, — Господь Ймення Йому! **9** Він наводить погибіль на сильного, — і прийде погибіль твердіні! **10** Вони ненавидять того, хто у брамі картас, і обриджують тим, хто говорить правдиве. **11** Тому, що нужденного топчете ви, і дарунки збіжів берете від нього, що ви набудували будинків із каменя тесаного, то сидіти не будете в них; понасаджували винограду улюбленого, та не будете пити із нього вина! **12** Бо Я знаю про ваші численні провини і про ваші великі гріхи: тиснете ви справедливого, берете ви підкупа та викривляєте право убогих у брамі. **13** Тому то розуминий мовчить цього часу, бо це час лихий. **14** Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Господь, Бог Саваот, так, як кажете ви. **15** Ненавидьте зло й покохайте добро, і правосуддя поставте у брамі, — може змилується Господь, Бог Саваот над решткою Йосипа. **16** Тому так промовляє Господь, Бог Саваот, Вседержитель: На майданах усіх голосіння, на всіх вулицях крики: ой, ой! І покличуть хліборобів на жалобу, і голосільніщ, що вміють плачливі пісні, **17** і стане ридання по всіх виноградниках, бо Я перейду серед тебе, говорить Господь! **18** Горе тим, що жадають Господнього дня, — нащо це вам день Господній? Він не світло, а темрява! **19** Це так, коли хто утікає від лева, — і ведмідь спотикає його! Він убігає до дому, і оперся своєю рукою об стіну, — аж гадюка кусає його... **20** Чи ж не є день Господній темнота, а не світло, і хіба він не темний, і сїява немає у ньому? **21** Зненавидів Я, обриднув Собі ваші свята, і не нюхаю жертів ваших зборів. **22** І коли принесете Мені цілопалення та хлібні жертви свої, Я Собі

не вподобаю їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів — не погляну. **23** Усунь же від Мене пісень своїх гук, і не почую Я рокоту гусел твоїх, **24** і хай течє правосуддя, немов та вода, а справедливність — як сильний потік! **25** Чи ж жертви та хлібні приноси за тих сорок літ на пустині Мені ви приносили, доме Ізраїлів? **26** Ви ж носили Саккута, свого царя, та Кевана, свої виображення, зорю ваших богів, що собі поробили. **27** Тому Я вас вижену геть за Дамаск, говорить Господь, що Бог Саваот Йому Ймення!

6 Горе безпечним на Сіоні, тим, хто надіється на самарійську гору, тим шляхетним „першого з народів“, до яких прибуває Ізраїлів дім! **2** Перейдіть до Калне та й побачте, і звіди підіть до Гамату великого, і зійдіть до Гату филистимлян! Чи ліпші вони від цих царств? Чи їхня границя більша за вашу границю? **3** День нещастя вважаєте ви за далекий, а час насильства зближаєте! **4** Ви вилежуетесь на ложах з слонової кости і виваляуетесь на постелях своїх, і їсте баранів із отари та ситих телят із обори. **5** Під гусла співаєте ви, мов Давид, ви музичні знаряддя собі видумляєте. **6** Ви вино попиваєте чашами, і намащуетесь добірною оливою, і над спустощенням Йосипа не вболіваєте. **7** Тому вони підуть тепер на вигнання на чолі полонених, і перестане крик випечених. **8** Господь присягнув був Своєю душею, говорить Господь, Бог Саваот: Пишнотою Якова бриджу, і палати його Я ненавиджу, і видам те місто та все, що є в ньому. **9** І буде, якщодесять люда зостануться в домі одному, то й вони помирають. **10** І його візьме родич та й спалить його, щоб винести кості із дому, і скаже до того, хто буде в середині дому: „Чи ще є хто з тобою?“ А той відповість: „Вже немає нікого!“ і скаже той: „Тихше, бо не згадується Ймення Господа!“ **11** Бо Господь ось накаже, — і ворог розіб'є великий той дім на відламки, а дім малий — на тріскі. **12** Чи бігають коні по скелі? Чи хто виоре море худобою? Таж ви суд обернули на гіркість, а плід справедливости — на поліні! **13** Ви марнотою тішитесь та говорите: Хіба ж ми не власною силою набули собі роги? **14** Бо ось Я поставлю народ проти вас, доме Ізраїлів, — каже Господь, Бог Саваот, — і вони вас потиснуть ізвиди, де йдуть до Гамату, аж до степового потоку!

7 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Він утворив сарану, коли почала виростати отава, — і ось отава як по сінокосі царському! **2** І сталося, як вона вже пожегла траву на землі, я сказав: Господи, Боже, прості! Як же Яків

устояти може, бо такий він малий? **3** І Господь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Господь. **4** Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Господь Бог покликав судитись огнем, і пожег той велику безодню, і частку пожег. **5** І сказав я: О, Господи, Боже, спини! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? **6** І Господь пожалів був про те. „Не станеться й це!“ сказав Господь Бог! **7** І Він знов учинив, що я бачив таке: Ось на мурі стрімкому стоїть Господь Бог, а в руці Його висок. **8** І промовив до мене Господь: „Що ти бачиш, Амось?“ А я відказав: „Виска“. І промовив Господь: „Ось Я цього виска покладаю посеред народу Мого, Ізраїля, — уже більше йому не прошу! **9** І спустошіють жертівні підгірки Ісакові, і поруїновані будуть святині Ізраїлеві, і Я стану з мечем на дім Єровоамів“. **10** І послав Амація, священник Бет-Елу, до Єровоама, царя Ізраїлевого, кажучи: „Амос змоблюється на тебе серед Ізраїлевого дому, — не може земля змістити всіх його слів! **11** Бо так говорить Амос: Єровоам помре від меча, а Ізраїль конче піде на вигнання з своєї землі!“ **12** І сказав Амація до Амоса: „Ясновідче, іди, утікай собі до Юдиного краю, і їж там хліб, і там пророкуй. **13** А в Бет-Елі вже більше не будеш пророкувати, бо він святиня царя та дім царства“. **14** І відповів Амос і сказав до Амації: „Я не пророк, і не син я пророків, — я пастух та оброблювач диких фіговниць. **15** І взяв мене Господь від отари, і промовив до мене Господь: Іди, пророкуй Моєму народові Ізраїлеві! **16** А тепер послухай Господнього слова: Ти кажеш: Не будеш пророкувати на Ізраїля, і не будеш проповідувати на Ісаків дім. **17** Тому так промовляє Господь: Твоя жінка в місті буде блудлива, і сини твої та дочки твої попадають від меча, а земля твоя буде поділена шнуром, і ти помреш на нечистій землі, а Ізраїль конче піде на вигнання з своєї землі!“

8 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось кіш доспілих плодів. **2** І сказав Він: „Що бачиш, Амось?“ А я відказав: „Кіш доспілих плодів“. І промовив до мене Господь: „Доспів кінець Моєму народові Ізраїлеві, — уже більше йому не прошу! **3** І обернуться пісні в палатах на зойк того дня, — говорить Господь Бог: буде трупів багато, — бо ворог на кожному місці накидає їх! **4** Послухайте це, ви, що топчете бідного, і що прагнете вінищити всіх убогих з землі, **5** кажучи: Коли то мине новомісяччя, — щоб нам збіжжя продати? і субота, — щоб нам відчинити збіжжєві комори! Щоб зменшити ефу, і щоб шєкля побільшити, і щоб викривляти обманну вагу, **6** щоб купувати за срібло нужденних, а вбогого за взуття, і попродаати послід збіжжєвий? **7** Господь

присягнув славою Якова: Не забуду ніколи усіх їхніх вчинків! **8** Чи не затрясється від цього земля, і всі мешканці її не впадуть у жалобу? Вся вона захвилюється, мов та Ріка, і бурхливо поплине й обнізиться знов, немов річка Єгипту. **9** І станеться в день той, — говорить Господь Бог, — і вчиню захід сонця опівдні, і для землі серед світлого дня воно стемніє. **10** І оберну ваші свята в жалобу, а всі ваші пісні — в голосіння, і на всі стігна спроваджу верету, а на всякую голову лісину, і вчиню це, немов та жалоба по одинакові, кінець же отого, — немов гіркий день! **11** Ось дні настають, — говорить Господь Бог, — і голод пошлю Я на землю, — не голод на хліб, і не спрагу на воду, але спрагу почути Господні слова! **12** І будуть ходити від моря до моря, і з півночі до сходу блукатимуть, щоб знайти слово Господа, — та не знайдуть його! **13** Того дня будуть мліти від спраги вродливі дівчата та хлопці, **14** що клянуться гріхом самарійським та кажуть: Як живий твій Бог, Дане, і як жива дорога до Беер-Шеви! Та вони всі попадають, і більше не встануть

9 Я бачив Господа, що стояв над жертівником, і Він сказав: Удар но по маковіці цих воріт, щоб затряслися пороги, і порозбивай їх на всіх їхніх головах, а їхній останок заб'ю Я мечем. Не втече їм втікач, і гоніць не врятується в них! **2** Якщо б закопались вони до шеблу, то й звідти рука Моя їх забере, і якщо б піднялися на небо, то й звідти їх скіну! (Sheol h7585) **3** А якщо б поховалися вони на верховині Кармелу, — звідти вишукаю й заберу їх, а якщо на дні моря вони поховаться з-перед очей Моїх, то й там Я гадюці звелю, — і вона їх покусає! **4** А якщо вони підуть в полон перед своїми ворогами, то й там накажу Я мечеві — і він їх повбиває, і на них Я зверну Своє око на зло, а не на добре. **5** Бо коли Господь Бог Саваот доторкнеться землі, то розтане вона, і в жалобу впадуть всі мешканці її. І вся вона вийде, немов та Ріка, і мов річка Єгипту обнізиться. **6** Він будує на небі чертоги Свої, а Свій небозвід заклів над землею, воду морську Він кличе, і виливає її на поверхню землі, — Господь Йому Ймення! **7** Хіба ж ви, Ізраїлеві сини, Мені не такі, як сини етіоплян? говорить Господь. Хіба ж не Ізраїля вивів Я з краю єгипетського, а филистимлян з Кафтору, а Арама із Кіру? **8** Ось очі Господа Бога на грішне це царство, — і з поверхні землі його вигублю, та вигублюючи, не погублю дому Якового, говорить Господь. **9** Бо ось Я звелів, і серед народів усіх пересію Ізраїлів дім, як пересівається решетом, — і жодне зеренце на землю не віпаде! **10** Упадуть усі грішні народу

Мого від меча, що говорять: Не досягне до нас і не стріне оце нас нещастя! **11** Того дня Я поставлю упалу Давидову скінію і проломи в ній загороджу, і поставлю руїни його, і відбудую його, як за днів стародавніх, **12** щоб решту Едому посіли вони, і всі ті народи, що в них клікалося Моє Ймення, говорить Господь, Який чинить оце. **13** Ось дні настають, говорить Господь, і орач із жінцем зустрінеться, а топтач винограду — із сіячем, і гори закрапають виноградним соком, а всі взгір'я добром потечуть. **14** І долю народу Свого, Ізраїля, Я поверну, і побудую міста попустошені, і осядуть вони, і засадять вони виноградники, й питимуть їхнє вино, і порозводять садки, і будуть їсти їхній овоч. **15** І Я посаджу їх на їхній землі, і не будуть їх більш виривати з своєї землі, яку Я їм дав, говорить Господь, Бог твій!“

Овдій

1 Видіння Овдія. Так сказав Господь Бог на Едому: „Почули ми вістку від Господа, і послианий був між народів посол, щоб сказати: Уставайте, і станьмо на нього до бою! **2** Оце Я малім тебе дав між народи, ти дуже погорджений. **3** Гордість серця твого обманила тебе, який перебуваєш по щілинах скельних, у високім сидінні своїм, що говориш у серці своєму: Хто скине на землю мене? **4** Якщо б ти піднісся, немов той орел, і якщо б ти кубло своє склав поміж зорями, — то й звідти Я скину тебе, промовляє Господь! **5** Чи ж до тебе злодії приходили, чи нічні ті грабіжники, — такий ти понижений! — чи ж вони не накрали б собі скільки треба? Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду, чи ж вони не лишили б хоч вибірків? **6** Як Ісав перешуканий, як криївки його переглянені! **7** Аж до границі прогнали тебе, обманили тебе твої всі союзники, переможуть тебе твої приятелі! Ті, що хліб твій їдять, пастку розставляють на тебе, — нема в тому розуму! **8** Чи ж не станеться це того дня, — промовляє Господь, — і вигублю Я мудреців із Едому, а розум з гори Ісавової? **9** І настрашене буде лицарство твоє, о Темане, щоб був витятий кожен з Ісави убійством. **10** Через насилля на Якова на брата твого сором покриє тебе, і ти витятий будеш навіки. **11** Того дня, коли став ти навпроти, того дня, як чужі полонили були його військо, і коли чужинці в його брами ввійшли і жереба кидали про Єрусалим, то й ти був, як один з них! **12** І тому не дивися на день свого брата, на день лиха його, і не тішся з Юдиних синів у день їхньої згуби, і не розкривай своїх уст у день утіску. **13** І не входи ти до брами народу Мого у день лиха його, і не приглядайся до зла його й ти в день нещастя його, і не простягайте своєї руки до багатства його в день нещастя його! **14** І на роздоріжжі не стій, щоб витинати його втікачів, і в день утіску не видавай його решток! **15** Бо близький день Господній над усіма народами, — як зробив ти, то так і тобі буде зроблено: вернеться на твою голову чин твій! **16** Бо як ви пили на святій Моїй горі, так народи усі завжди питимуть! І будуть пити вони, і будуть хлестати, і стануть вони, немов їх не було. **17** А на Сіонській горі буде спасіння, і буде святою вона, і спадки свої вже посіде дім Яковів. **18** І дім Якова стане огнем, і дім Йосипа — полум'ям, а дім Ісави — соломою, — і будуть палати вони проти них, і їх пожеруть, і останку не буде із дому Ісави, бо Господь це сказав. **19** І посядуть південні Ісавову гору, а мешканці долин —

филистимлян, і посядуть Єфремове поле та поле самарійське, а Венямін — Гілеад. **20** А полонені війська Ізраїлевих синів заволодіють тим, що хананейське аж до Цорфату, а єрусалимські вигнанці в неволі, що в Сефараді, посядуть міста полудневі. **21** І спасітелі прийдуть на гору Сіон, щоб гору Ісави судити, — і царство Господнє настане!

Йона

1 І було слово Господнє до Йони, Амїттаєвого сина, таке: **2** „Устань, іди до Ніневїї, великого міста, і проповідуй проти нього, бо їхнє зло прийшло перед лице Моє“. **3** І встав Йона, щоб утекти до Таршішу з-перед Господнього лица. І зійшов він до Яфи, і знайшов корабля, що йшов до Таршішу, і дав заплату його, і ввійшов у нього, щоб відплисти з ними до Таршішу з-перед Господнього лица. **4** А Господь кинув сильного вітра на море, — і знялася на морі велика буря, і вже думали, що корабель буде розбитий. **5** І налякалися моряки, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшити себе. А Йона зійшов до споду корабля, і ліг, і заснув. **6** І приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згинемо“. **7** І сказали вони один до одного: „Ідіть, і киньмо жеремкі, та й пізнаємо, через ко́го нам оце лихо“. І кинули вони жеремкі, — і впав жерембк на Йону. **8** І сказали до нього: „Об’яви ж нам, через що́ нам це лихо? Яке твоє зайняття, і звідки ти йдеш? Який твій край, і з якого ти наро́ду?“ **9** І сказав він до них: „Я єврѣй, і боюся я Го́спода, Небесного Бога, що вчинив море та суходіл“. **10** І налякалися ті люди великим стра́хом, і сказали до нього: „Що́ це ти набивив?“ „Бо ці люди довідалися, що він утікає з-перед Господнього лица, бо він це їм об’явив. **11** І вони сказали до нього: „Що́ ми зробимо тобі, щоб утихомирилось море, щоб не заливало нас?“ „Бо море бушувало все більше. **12** І сказав він до них: „Візьміть мене, і киньте мене до моря, і втихомириться море перед вами; бо я знаю, що через мене оця велика буря на вас“. **13** І міцно греблі ці люди, щоб дістатися до суходолу, та не могли, бо море бушувало все більш проти них. **14** І вони кликнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловіка, і не давай на нас неповинної крові, бо Ти, Господи, чиниш, як бажаєш!“ **15** І підняли вони Йону, і кинули його до моря, — і спинилося море від своєї лютости. **16** І налякалися ці люди Господа великим стра́хом, і принесли Господеві жертви, і складали обітничі. **17** І призначив Господь велику рибу, щоб вона проковтнула Йону. І був Йона в середині цієї риби три дні та три ночі.

2 І молився Йона до Господа, Бога свого, з утроби тієї риби, **2** та й казав: „Я кликав з нещастя свого до Господа, — і відповідь дав Він

мені, із нутра шеолу кричав я, — і почув Ти мій голос! (Sheol h7585) **3** І Ти кинув мене в глибочінь, у серце моря, і потік оточив був мене. Усі хвили Твої та бурюни Твої надо мною пройшли. **4** І сказав я: Я вигнаний з-перед очей Твоїх, протє ще побачу я храм Твій святий. **5** Вода аж по душу мене обгорнула, безодня мене оточила, очерет обвиває кругом мою голову! **6** Я зійшов аж до споду гори, а земля — її засуви стали за мною навкі! Та підймеш із ями життя моє, Господи, Боже Ти мій! **7** Як у мені омлівала душа моя, Господа я спогадав, — і молитва моя ця до Тебе долинула, до храму святого Твого! **8** Ті, що тримаються марних божків, — свого Милосердного кидають. **9** А я голосно́ю подякою принесу́ Тобі жертву, про що присягав я, те виконаю. Спасіння — у Господа!“ **10** І Господь звелів риби, — і вона викинула Йону на суходіл.

3 І було Господнє слово до Йони вдруге таке: **2** „Устань, іди до Ніневїї, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобі!“ **3** І Йона встав, і пішов до Ніневїї за Господнім словом. А Ніневія була місто велике-превелике, на три дні ходи. **4** І зачав Йона ходити по місті, — на один день ходи, — і проповідував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневія буде зруйнована!“ **5** І ніневїтяни ввірували в Бога, і оголосили піст, і позодягали верети, від найбільшого з них аж до найменшого. **6** І дійшло це слово до царя Ніневїї, і він устав зо свого трону, і скинув плащ свого з себе, і покритися веретою, та й сів на попелі. **7** І він звелів клікнути й сказати в Ніневїї з наказу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покуштують нічо́го ані лю́діна, ані худоба, худоба велика чи худоба дрібна, нехай вони не пасуться, і нехай не п’ють води! **8** І нехай покриваються веретами та лю́діна й та худоба, і нехай сильно́ клічуть до Бога, і нехай кожен зверне з своєї дороги та від насильства, що в їхніх руках. **9** Хто знає, може Бог обернеться й пожалує, і відвернеться з жару гніву Свого, — і ми не погинемо!“ **10** І побачив Бог їхні вчинки, що звернули зо своєї злої дороги, і пожалував Бог що́до того лиха, про яке говорив, що їм учинить, і не вчинив.

4 І було це для Йони на доса́ду, досаду велику, і він запалився. **2** І молився він до Господа та й казав: „О Господи, чи ж не це моє слово, поки я ще був на своїй землі? Тому́ я перед тим утік до Таршішу, бо я знав, що Ти Бог милосі́вий та милосердий, довготерпели́вий та многомилосі́вий, і Ти жалкуєш за зло. **3** А тепер, Господи, візьми мою душу від мене,

бо краще мені смерть від мого життя!“ 4 А Господь відказав: „Чи слушно ти запалився?“ 5 І вийшов Йона з міста, і сів від сходу міста, і поставив собі там куреня, і сів під ним у тіні, аж поки побачить, що буде в місті. 6 І виростив Бог рицинового куща, і він вигнався понад Йону, щоб бути тінню над його головою, щоб урятувати його від його досади. І втішився Йона від цього рицинового куща великою радістю. 7 А при сході зірніці другого дня призначив Бог червяка, і він підточив рицинового куща, і той усох. 8 І сталося, як сонце зійшло, то призначив Бог східнього гарячого вітра, — і вдарило сонце на Йонину голову, — і він зомлів. І він жадав, щоб йому померти, і казав: „Краще мені смерть від мого життя!“ 9 І промовив Бог до Йони: „Чи слушно запалився ти за рициновий кущ?“ А той відказав: „Дуже розлютився я, — аж на смерть!“ 10 І сказав Господь: „Ти змилювався над рициновим кущем, над яким не трудився, і не плéкав його, який виріс за одну ніч, і за одну ніч згинув. 11 А Я не змилювався б над Ніневією, — цим великим містом, що в ньому більше дванадцяти десятисячок люда, які не вміють розрізняти правіці своєї від своєї лівіці, та численна худоба?“

Михей

1 Слово Господнє, що було до морешетського Михея за днів Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим. **2** „Почуйте оце, всі народи, послухай, ти земле та все, що на ній! і хай буде за свідка на вас Господь Бог, Господь з храму святого Свого! **3** Бо Господь ось виходить із місця Свого, і Він сходить і ступає по висотах землі. **4** І тóпляться гори під Ним, і тануть долини, мов віск від огню, мов ті води, що ллються з узбіччя. **5** Усе це за провинення Якова, за гріхи дому Ізраїля. Хто провинення Якова, — чи ж не Самарія? А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусалим? **6** І зроблю Самарію руїною в полі, за місце садити виноград, і покидаю в долину каміння її, і відкрию основі її. **7** І потóвчені будуть усі її ідоли, всі ж дарунки її за розпусту попалені будуть в огні, і всіх бовіванів її Я віддам на спустошення. Бо збрала вона від дарунків за блуд, і на подарунки за блуд це повернеться. **8** Над оцим голосітиму я та ридатиму, ходитиму босий й нагий, заводити буду, немов ті шакалі, і буду тужити, як струсі! **9** Бо рани її невилгоїні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло аж до брами народу Мого, аж до Єрусалиму. **10** Цього не оголошуйте в Гаті, і плакати — не плачте, качайтесь по поросі в Бет-Леафрі. **11** Переходь собі ти, о мешканко Шафіру, нагá, осорóмлена, — вже бо не вийде мешканка Цаанану, голосіння Бет-Гаецелу не дасть вам спинитися в ньому. **12** Бо мешканка Мароту чекала добра, та до єрусалимської брами зійшло оце лихо від Господа. **13** Запряжи баскі коні до воза, мешканко Лахішу! Ти почáток гріхá для сїонської дóньки, бо знайшлись серед тебе провини Ізраїлеві, **14** тому́ то даси розводóві листи на Морешет-Гат. Доми Ахзїва — омáна для Ізраїлевих царів. **15** Спровáджу тобі те спадко́ємця Я, о мешканко Мареші, — Аж по Адуллам прийде слава Ізраїля. **16** Зроби собі лисину та острижися за синів своїх лóбих, пошир свою лисину, мов ув орлá, бо пішли на вигнáння від тебе вони!

2 Горе тим, що задумують кривду і на лóжах своїх учиняють лихе! За світла порáнку виконують це, бо їхня рука має силу. **2** Якщó піль жадáють, то грабують вони, а домів — то хапа́ють. І вони переслідують мужа та дома його, і чоловіка й спáдки його́. **3** Тому так промовляє Господь: Ось Я замишляю на цей рід лихé, що ший своїх з нього не визволите, і ходити не бóудете гордо, бо це час лихий. **4** Того дня проголóсять на вас приповідку, і співатимуть

пíсно жалóбну, говорячи: „Сталось! До пня опустóшені ми, уділ наро́ду мого змінився, — як це дiткну́ло мене! Наше поле поділене буде чужинцями, **5** тому в тебе не буде нікого́, хто кидав би шнурá мірничого, як жеребкá на Господнім зібранні. **6** „Не проповідуйте, та вони проповідують! Хай нам не проповідують, — не досягне нас гáньба“. **7** О ти, що звешся „Яковів дiм“, — чи змалів Дух Господній? Чи ці чини його́? Хiба добре не роблять словá Мої́ тому, хто ходить правдиво? **8** Ще вчóра були ви наро́дом Моїм, тепер же стаєте за ворога, з одежі верхньої плащá ви стяга́єте з тих, хто проходить безпечно, як здóбич війни. **9** Жінок Мого наро́ду — з приємного дому її виганя́єте ко́жну, з дітей славу Мою ви берете навіки. **10** Устаньте й ідіть, бо тут не спочінок, — це за занечіщення ваше, що заглáду для вас принесé, вирішáльну заглáду. **11** Коли б чоловік, який ходить за вітром, і брехню набрехав, говорячи: Буду тобі проповідувати про вино та про нáпій п'янкiй, то був би він лóбим пророком о́цьому наро́дові. **12** Невідмінно зберу тебе всього, о Якове, невідмінно згрома́джу останок Ізраїлів, — разóм поставлю його, як отару в Боцрі, як ту чéреду на пасови́щі, — і будуть гомоніти вони від много людства! **13** Перед ними ви́ламувач пі́де, вони продеру́ться та браму пере́йдуть і вийдуть із неї. І пі́де їхній цар перед ними, а Господь — на чолі їх!

3 А я відказав: Послухайте ж, гóлови Якова та начальники дому Ізраїля, — чи ж не вáм знати право? **2** Добро ви ненáвидите та кохаете зло, шкіру їхню здираєте з них, а їхнє тіло — з костей їхніх. **3** Ви остáнок наро́ду Мого їсте та стяга́єте з них їхню шкіру, а їхні кості лама́єте, і сичéте, немов до горня́ти, і мов м'ясо в котел. **4** Вони тоді клі́кати будуть до Господа, та Він відпові́ді їм не дасть, і захова́є обличчя Своє того ча́су від них, коли будуть робити лихí свої вчинки. **5** Так говорить Господь на пророків, що вводять наро́д Мій у блуд, що зубами своїми гризу́ть та поклі́кують: „Мир!“ А на то́го, хто їм не дає що до рта, на ньóго свyтую війну оголо́шують. **6** Тому буде вам ніч, щоб не стало видіння, і стéмніє вам, щоб не чарувáти. І над тими пророками сонце закóтиться, і над ними потéмніє день. **7** І посорóмлені будуть такі прозорли́вці, і будуть застiджені чарівники, і всі вони свої ўста закри́ють, бо не буде їм Божої відпові́ді. **8** А я повний сили й Господнього Духа, і правди й відваги, щоб представити Якову прóгріх його́, а Ізраїлеві — його́ гріх. **9** Почуйте ж це, гóлови дому Якового та начальники дому Ізраїля, які нéхтують справедливiсть, а все

просто викривляють, **10** вони кров'ю будують Сіона, а кривою — Єрусалима. **11** Його голови судять за хабарі, і навчають за плату його ті святиники, і за срібло ворожать пророки його, хоч на Господа вони опираються, кажучи: „Хіба не Господь серед нас? Зло не прийде на нас!“ **12** О так, — через вас Сіон буде на поле забораний, а Єрусалим на руїни обернеться, а гора храмова стане взгір'ями лісу.

4 Та буде наприкінці днів, гора дому Господнього міцно поставлена буде вершиною гір, і піднесена буде вона понад узгір'я, і будуть народи до неї пливсті. **2** І підуть численні народи та й скажуть: Ходімо, і вийдимо на гору Господню та до дому Якового, і Він буде навчати доріг Своїх нас, і ми будемо ходити стежками Його. Бо вийде Закон із Сіону, а слово Господнє — із Єрусалиму. **3** І Він буде судити численні племена, і розсуджувати буде народи міцні аж у далечині. І вони перекують мечі свої на лемеші, а списи свої — на серпи. Не підійме меча народ на народ, і більше не будуть навчатися війни! **4** І буде кожен сидіти під своїм виноградником, і під своєю фігівницею, і не буде того, хто б страшив, бо уста Господа Савао́та оце прорекли. **5** Усі бо народи ходитимуть кожен ім'ям свого бога, а ми будемо ходити Ім'ям Господа, нашого Бога, на віки віків! **6** Того дня — промовляє Господь — позбираю кульгаве й згромаджу розігнане, і те, що на нього навів коли лихо. **7** І зроблю Я кульгаве останком, а віддалене — потужним народом, і зацарює над ними Господь на Сіонській горі відтепер й аж навіки! **8** А ти, башто Черідна, підгірку Сіонської доньки, прийде до тебе і дійде старе панування, царювання для донечки Єрусалиму. **9** Тепер нащо здійсмаєш ти окрик? Чи в тебе немає царя? Чи ж загинув твій радник, що ти корчися, мов породілля? **10** Вийся та корчя, о дочко Сіону, немов породілля, бо тепер вийдеш із міста та перебуватимеш у полі, і прийдеш аж до Вавилону. Та будеш ти там урятована, там Господь тебе викупить з рук твоїх ворогів! **11** А зараз зібрались на тебе численні народи, говорячи: Нехай він зневажений буде, і нехай наше око побачить нещастя Сіону! **12** Та не знають вони Господніх думок, і не розуміють поради Його, бо Він їх позирів, як до клуні снопи. **13** Ставай та молоти, дочко Сіону, бо Я ріг твій залізом учиню, а копита твої вчиню міддю, і ти розпоротиш численні народи та вчиниш закляттям для Господа несправедливий їхній зиск, а їхнє багатство — Владиці всієї землі.

5 І згромаджуйся тепер, дочко товпищ! Облогу вчинили на нас, тростиною б'ють по щоці Ізраїлевого суддю... **2** А ти, Віфлеєме-Єфрате, хоч малий ти у тисячах Юди, — із тебе Мені вийде Той, що буде Владика в Ізраїлі, і віддавна постання Його, від днів віковичних. **3** Тому Він їх видасть до часу, аж поки ота не породить, що має родити, а останок братів Його вернеться до Ізраїлевих синів. **4** І стане, і буде Він пасти Господньою силою, величністю Ім'ення Господа Бога Свого. І осядуть вони, бо Він стане великий тепер аж до кінців землі! **5** І Він буде миром. Як прийде до нашого краю Ашшур, і буде топтатись по наших пала́тах, то поставимо на нього сім пастирів та восьмеро людських княжат. **6** І вони будуть пасти мечем край Ашшура, край же Німрода — у воротах його. Та Він від Ашшура врятує, як той прийде в наш край, і коли буде топтатись по наших границях. **7** І Яковів залишок буде посеред численних народів, як роса та від Господа, як той дощ на траві, і він надії не кластиме на чоловіка, і не буде надії складати на людських синів. **8** І Яковів залишок буде між людьми, серед численних народів, як лев між лісною худобою, як левчук між отарами овець, — що як він переходить, то топче й шматує, і немає нікого, хто б зміг урятувати. **9** Хай зведеться рука твоя на твоїх ненависників, і хай всі вороги твої витяті будуть! **10** І станеться в день той, говорить Господь, — і вітну Я коні твої з-серед тебе, і колесниці твої повигу́лю. **11** І понищу міста твого краю, і всі твердіни твої порозвалюю. **12** І пови́пóлю чари з твоєї руки, і ворожбитів у тебе не буде. **13** І понищу боввани твої та жертвні стовпи твої з-посеред тебе, і ти чинові рук своїх більше не будеш вклонятися. **14** І повитинаю дерева жертвні твої з-серед тебе, і міста твої вигублю. **15** І в гніві та в лютості помсту вчиню над народами, що Мене не послу́хались!

6 Послухайте, що промовляє Господь: Устань, сперечайся перед горами, і хай узгір'я почують твій голос! **2** Послухайте, гори, Господнього суду, і візьміть до вух, ви, основи землі, бо в Господа пря із народом своїм, і з Ізраїлем буде судитися Він! **3** „Народе ти Мій, що тобі Я зробив і чим мучив тебе, — свідчи на Мене! **4** Бо Я з краю єгипетського тебе вивів, і тебе викупив з дому рабів, і перед тобою послав Я Мойсея, Аарона та Маріям. **5** Мій народе, згадай, що Бала́к, цар моавський, задумував був, і що йому відповів Вала́ам, син Беорів, від Шіттїму аж по Гілгал, щоб пізнати тобі справедливості Господа“. **6** „З чим підү

перед Господа, схилилось перед Богом Високости? Чи піду перед Нього з цілопаленнями, з річними телятами? **7** Чи Господь уподобає тисячі баранів, десятитисячки потоків оливи? Чи дам за свій гріх свого півренця, плід утроби моєї за гріх моєї душі?“ **8** „Було тобі виявлено, о людіно, що добре, і чого пожадає від тебе Господь, — нічого, а тільки чинити правосуддя, і милосердя любити, і з твоїм Богом ходити сумірно“. **9** Голос Господній кліче до міста, — а хто мудрий, боїться той Ім'єння Твого: „Послухайте жезла й Того, Хто призначив його: **10** Чи є ще у домі безбожного коштовності несправедливі, та неповна й неправна ефа? **11** Чи Я виправдівлю вагу неправдиву, і калітку з важками обманними? **12** Що повні насильства його багачі, мешканці ж його говорили неправду, а їхній язик в їхніх устах — омана, **13** то теж бити зачну Я тебе, спустошити тебе за гріхи твої. **14** Будеш ти їсти, але не наситишся, і буде голод у нутрі твоїм, і станеш ховати, але не врятуєш, а що ти врятуєш — мечеві віддам. **15** Ти сіяти будеш, але не пожнеш, ти будеш оливку топтати, та не будеш маститись оливою, і молодий виноград, та вина ти не пийтимеш! **16** Бо ще переховуються всі устами Омрі та всі вчинки дому Ахава, і за їхніми радами ходите ви, тому то Я видам тебе на спустошення, і на посміх — мешканців його, і ви ганьбу народу Мого понесете!

7 Горе мені, бо я став, мов недобірки літні, як залишки по винобранні; нема грона на їжу, немає доспілої фіги, якої жадає душа моя! **2** Згинув побожний з землі, і нема поміж людьми правдивого. Вони всі чатують на кров, один одного ловлять у сітку. **3** Наставлені руки на зло, щоб вправно чинити його, начальник жадає дарунків, суддя ж судить за плату, а великий говорить жадання своєї душі, і викривлюють все. **4** Найліпший із них — як будяк, найправдивіший — гірший від терену. Настає день Твоїх сторожів, Твоїх відвідин, — тепер буде збентеження їхне! **5** І друзі не довіряйте, не надійтесь на приятеля, від тієї, що при лоні твоєму лежить, пильнуй двері уст своїх! **6** Бо гордусь син батьком своїм, дочка повстає проти неньки своєї, невістка — проти свекрухи своєї, вороги чоловіку — домашні його! **7** А я виглядаю на Господа, надіюсь на Бога спасіння мого, — Бог мій почує мене! **8** Не тішся, моя супротивнице, з мене, — хоч я впала, Сіонська дочка, проте встану, хоч сиджу в темноті, та Господь мені світло! **9** Буду зносити я гнів Господній, бо згрішила Йому, аж поки не вирішить справи моєї, та суду не вчинить мені. Він на світло мене попровідить, — побачу

Його справедливість! **10** І побачить оце все моя супротивниця, і сором покрие її, бо казала мені: „Де Він, Господь, Бог твій?“ Приглядатимуться мої очі до неї, — її топчуть тепер, як болото на вулицях. **11** Настає той день, щоб мури твої будувати, — тоді віддалиться границя твоя цього дня! **12** Це той день, коли прийдуть до тебе з Асирії та але до Єгипту, і від Єгипту та аж до Ріки, і від моря до моря, і від гори до гори. **13** І спустошенням стане земля на мешканців її, через плід їхніх учинків. **14** Паси мій народ своїм берлом, отару спадку Твого; що пробуває в лісі самотньо, у середині саду, хай пасуться вони на Башані й Гілеаді, як за днів стародавніх. **15** Як за днів твого виходу з краю єгипетського, покажу йому чуда. **16** Народи побачать оце, і посоромлені будуть при всій своїй силі, руку покладуть на уста, їхні вуха оглухнуть. **17** Будуть порох лизати вони, як той гад, як плазюче землі, повилазять з дрижанням з укріплень своїх, вони будуть тремтіти перед Господом, Богом нашим, і будуть боятись Тебе! **18** Хто Бог інший, як Ти, що прощає провину і пробачує прогріх останку спадку Свого, Свого гніву не держить назавжди, бо кохається в милості? **19** Знов над нами Він змилюється, наші провини потопче, — Ти кинеш у морську глибочину усі наші гріхи. **20** Ти даси правду Яковові, Авраамові милість, яку присягнув Він для наших батьків від днів стародавніх“.

Наум

1 Пророцтво на Ніневію. Книга видіння елкошейця Наума. **2** „Палкий Бог, і мстивий Господь, Господь мстивий та лютий, — Господь мстивий до тих, хто Його ненавидить, і пам'ятає про кривду Своїх ворогів. **3** Господь довготерпеливий і великої потуги, та очистити винного — Він не очистить. Господь — у бурі та в віхрі дороба Його, а хмара — від стіп Його крива. **4** Як загнівається Він на море, то сушить його, і всі ріки висуше, в'яне Башан та Кармел, і в'яне та квітка Лівану. **5** Гори тремтять перед Ним, а підгірки топніють, перед обличчям Його трясеться земля та вселенна, та всі її мешканці. **6** Хто встоїть перед гнівом Його, і хто стане у полум'ї люті Його? Його шал виливається, мов той огонь, і розпадаються скелі від Нього! **7** Добрий Господь, пристановище Він у день утиску, і знає Він тих, хто на Нього надіється! **8** Але в зливів навалний Він зробить кінця між Його заколотниками, і ворогів зажене у темноту. **9** Що ви думаєте проти Господа? Бо Він зробить кінця, — не постане два рази насильство. **10** Бо вони переплутані, наче той терен, і повпивались, немов би вином, — вони будуть пожерті зовсім, мов солома суха! **11** **3** тебе вийшов задумуючий проти Господа лихо, радник нікчемний. **12** Так говорить Господь: Хоч були б найсильніші і дуже численні, та постінані будуть вони, та й минуться! І хоч Я тебе мучив, та мучити більше тебе вже не буду! **13** А тепер Я зламаю ярмо Його, яке на тобі, і пуга твої позриваю. **14** І накаже на тебе, Ашшуре, Господь: Більш не буде вже сіятися з твого ймення! З дому бога твого Я боввана та ідола вітну, зроблю тобі гроба із них, бо ти став легковажений. **15** Ось на горах ноги благовісника, що звіщає про мир: Святкуй, Юдо, свята свої, виконуй присяги свої, бо більше не буде нікчемний ходити по тобі, — він витятий весь!

2 На тебе йде розпоробувач, — твердіні свої стережи, виглядай на дорогу, зміцняй свої стігна, міцно скріпи свою потугу, **2** бо верне Господь велич Якова, як велич Ізраїля, що їхні спустошители поруйнували, і понижили їхні виноградні галузки. **3** Щит хоробрих його зачервонений, воякі в кармазині; блищить сталь у день зброєння їхнього на колесницях, хвилюються ратища. **4** Колесниці шалено по вулицях мчать, по майданах гуркочуть, їхній вид — немов полум'я те смолоскіпів, літають вони, як ті блискавки. **5** Він згадає шляхетних своїх, та спіткнуться вони у ході своїй; вони поспішають

на мурі її, і поставлена міцно будівля облоги. **6** Брами річок відчиняються, а палата руйнується. **7** І постановлено: буде оглоблена, відведеться в полон, а рабини її голоситимуть, мов ті голубки, що воркують на персах своїх. **8** І Ніневія — як сáджавка водна, що води її відпливають. „Стійте, стійте!“ Та немає нікого, хто б їх завернув! **9** Розграбуйте срібло, розграбуйте золото, — немає кінця наготовленому, багатству коштовних речей. **10** Знищення та зруйнування й спустошення буде. І серце розтопиться, і ноги дрижатимуть, і корчі по крижах усіх, а обличчя їх всіх на червоно розпалється. **11** Де леговище левів, і для левчуків пасовище, що там ходив лев та левіця, та левеня, — і ніхто не лякав? **12** Лев грабував для своїх молодят і душив для левіць своїх він, і печери свої переповнював здобиччю, а лівга свої — награбованим. **13** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Саваот, — і попалю серед диму твої колесниці, а твоїх левчуків поїсть меч, і повитинаю з землі грабування твої, і вже не почується голос твого посла.

3 Горі місту цьому кровожерному, воно все неправда, воно повне насилья, грабіж не виходить із нього! **2** Чути свист батога, гуркіт колеса, і чвал коней, і колеснічна гуркотнява, **3** і гін верхівця, і полум'я меча, і блиск ратища, і багато побитих, і мертвих велике число, і трупу немає кінця, і спотикатимуться об їхній труп, — **4** це за многоту блудодійства розпусниці, привабно ласкавої, вправної в чарах, що народи за блуд свій вона продавала, а роди — за чари свої. **5** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Саваот, — і подібка твого підійму на обличчя твоє, і покажу Я твій сором народам, а царствам — твій стыд! **6** І кину на тебе огіди, і погордженою вчиню Я тебе, і зроблю Я тебе, мов позорище! **7** І станеться, — кожен, хто вгледить тебе, від тебе втече та й прокаже: „Пограбована Ніневія!“ Хто вісловить їй співчуття? Звідки буду шукати тобі потішителей? **8** Чи краща ти від Но-Амона, що сидить серед рік, — вода коло нього, що вал його — море, від моря — його мур? **9** Етіопія — сила його, і Єгипет, і не має кінця. Пут та лівійці були тобі в поміч, — **10** та й він на вигнання пішов, у полон. А діти його порозбівані на роздоріжжі всіх вулиць, і кидали жереб про славних його, й всі вельможі його у кайдани закуті. **11** Уп'єшся і ти, будеш схована, твердіні від ворога будеш шукати і ти! **12** Всі фортеці твої, — мов ті фігі з доспілими овочами: коли затрясуться, то падають в уста того, хто їх їсть. **13** Ось народ твій — немов ті жінки серед тебе: вони повідчиняють твоїм

ворогам брами краю твого, огонь пожере твої
засуви. **14** Води на облогу собі набери, твердині
свої зміцнй, увійди до болота та в глині
топчись, форму на цеглу візьми міцно в руку. **15**
Там огонь тебе з'їсть, посіче тебе меч, пожеруть
тебе, наче та гусінь. Стань численна, як гусінь,
стань численна, немов сарана, — **16** понамножуй
купців своїх більше від зірок небесних, — але
гусінь та знищить тебе й полетить! **17** Вельможні
твої — немов та сарана, гетьмани твої — мов
мошва, що гніздиться по стінах в день холоду,
але сонце засвітить — і вони помандрують, і
не пізнане буде те місце, де вони пробували.
18 Твої пастирі, царю асирійський, поснули,
лежать вельможі твої, твій народ розпорішивсь
по горах, — і немає кому позбирати його. **19**
Нема ліку для лиха твого, рана твоя невиліковна!
Всі, що звістку про тебе почують, заплещуть у
долоні на тебе, — бо над ким твоє зло не ходило
постійно?”

Авакум

1 Пророцтво, яке бачив пророк Аваку́м. **2** Аж доки я, Господи, клікати буду, а Ти не почуєш? До тебе я клічу: „Насильство!“ Та Ти не спасаєш! **3** Для чого неправість мені Ти показуєш та позираєш на му́ку? А передо мною грабіж та насильство, і суперечка стається, і но́ситься сва́рка. **4** Тому то Зако́н припиняється, і не виходить до чину наза́всиди право, бо несправедливий вигу́блює праведного, тому правосуддя вихо́дить покривленим. **5** Пригляньтеся ви до наро́дів, і дивіться, і дуже здивуйтеся, бо вчиню́ Я за ваших днів діло, про яке не повірите ви, коли буде розка́зане. **6** Бо оце Я поставлю халде́їв, народ лютий та скорий, що грасу́є по широ́кій землі, щоб захо́пити оселі, які не його́. **7** Страшний та грізний він, — від нього са́мого вихо́дить і право його́, і великі́сть його́. **8** І від панте́р його́ коні швидші, і від вовків вечеро́вих лютіші. І розлетя́ться його́ верхівці, а їзди́ці його́ зда́лека прийдуть, — вони будуть ле́тїти, нена́че орел, що на їжу поспіша́є. **9** Він приходить увесь на насильство, а ці́ль їх обличчя — вперед, і набере́ полонени́х, як то́го піску́. **10** І він глузу́є з царів, а князі́ — сміх для нього. Він сміється з тверді́ни усяко́ї, бо на вал насипа́є землі, і ї́ї здобува́є! **11** Тоді він несеться, як вітер, і пере́йде, і згріши́ть, бо зроби́ть за бога свого́ оцю́ силу свою́. **12** Хіба ж Ти не відда́вна, о Господи? Боже Ти мій, мій Святий, — не помре́мо! Господи, Ти для суду поставив його́, і, о Скеле, призначив його́ на кара́ння! **13** Твої́ очі за́надто пречисти́, щоб міг Ти дивитись на зло, і на насильство дивитись не можеш. Чому ж диви́шся Ти на грабі́жників, мовчи́ш, коли несправедливий вини́шує справедливи́шого від се́бе? **14** Ти ж має́ш людей, як у морі тих риб, немов ту черв'я́, що пана над нею нема. **15** Усе́ це грабі́жник витя́гує вудко́ю, свої́м не́водом тя́гне оце́, та збирає́ оце́ в свою́ сітку, тому́ ти́шитесь він та радіє. **16** Тому́ жертву́ прино́сить він не́водо́ві, — і ка́дить для сітки своєї́, бо від них ситий у́діл його́ та до́бірна по́жива його́! **17** Чи на це випоро́жнює він свого́ не́вода, і за́вжди готів убивати наро́ди без милости́?

2 Нехай я стою́ на сторо́жі свої́й, і нехай на обло́зі я стану́, і хай вигляда́ю, щоб бачити, що він буде казати мені, і що́ відпові́сть на жало́бу мою́. **2** А Госпо́дь відпові́в та й сказа́в: Напиши́ це виді́ння і поясні́ на таблиця́х, щоб чита́ч його́ ле́гко читав. **3** Бо ще́ на умо́влений час це виді́ння, і приспи́шає кі́нець, і не обма́не. Якщо́ б протягну́лось, чека́й ти його́, бо воно́

конче́ при́йде, не спі́зниться. **4** Ось надута, не про́ста душа́ його́ в ньому́, а праведний житиме віро́ю своєю́. **5** І що́ ж, — як зрадли́ве вино́, так го́рда люди́на споко́ю не знає: він роззя́влює па́щу свою́, як ше́бл, і не насичу́ється, як та сме́рть, і всіх людей він до се́бе збирає́, і всі́ наро́ди до себе згро́маджує. (Sheol h7585) **6** Чи ж усі́ вони не скла́дуть припові́стки на нього́ та зага́дки насмішливо́ї йому́ не прока́жуть: „Горе́ тому́, хто для себе́ розмно́жує те, що не його́! Аж до́ки це бу́де? Горе́ тому́, хто чини́ть тяжко́ю за́ставу на се́бе!“ **7** Хіба на́гло не встану́ть оті́, хто те́бе буде́ грі́зти, і збу́дяться ті́, хто те́бе попи́хає, і за здо́бич ти станеш для них? **8** За те, що ти грабува́в був багато́ наро́дів, вся ре́шта наро́дів тебе́ пограбу́є за ту людську́ кров, і за насильство́ над крає́м, над місто́м та над усі́ма, хто ме́шкає в ньому́. **9** Горе́ тому́, хто несправедливий зиск побира́є для до́му свого́, щоб покласти́ гніздо́ своє́ на висоті́, і тим із рук злого́ врято́ваним бути́! **10** Народи́в ти сором для до́му свого́, щоб кі́нець учини́ти численні́м наро́дам, і ти прогрі́шився за ду́шу свою́. **11** Бо ка́мінь з стіни́ буде́ клікати, і йому́ відпові́сть сво́лок із де́рева. **12** Горе́ тому́, хто кров'ю́ місто́ будує́, хто беззако́нням встановлює́ го́род! **13** Чи ж оце́ не від Господа́ Савао́та, що наро́ди тру́дяться для огню́, і му́чаться люди́ на ма́рність? **14** Бо пізна́нням Господньо́ї слави́ наповнена́ буде́ земля́, як море́ вода́ покрива́є. **15** Горе́ тому́, хто́ свого́ бли́жнього́ напо́ює з ке́ліху гні́ву свого́, і по́їть, щоб ба́чити со́ром його́! **16** ти насити́шся га́нбаю більше́, як славою́. Пий тако́ж ти, та показуй свій сором! На тебе́ оберне́ться ке́ліх прави́ці Господньо́ї, га́нба ж на славу́ твою́! **17** Бо наси́лля твоє́ над Ліва́ном на тебе́ спаде́, а грабу́нок худоби́ зламає́ тебе́ за кров'ю́ людську́, та за насилля́ над крає́м, над місто́м та над усі́ма, хто ме́шкає в ньому́. **18** Який дасть по́житок бовва́н, що його́ віри́збив творець його́, і відлив, і вчитель неправди́, що творець його́ мав охоту́ чини́ти богів цих ні́мих? **19** Горе́ тому́, хто дере́ву ка́же: „Збу́дись“, мовчазли́вому каменю́: „Зру́шся!“ Чи він буде́ навчати? Ось він срі́блом та зо́лото́м ви́кладає, але жо́дного ду́ху в ньому́ нема! **20** А Госпо́дь у Сво́ім хра́мі свя́тим, — мовчи́ перед обличчя́м його́, уся́ зе́мле!“

3 Молитва пророка Авакума, для спі́ву на стру́нному прила́ді: **2** „Господи́, зві́стку Твою́ я почу́в та й зля́кався! Господи́, оживи́ Своє́ діло́ в се́редині ро́ків, у се́редині лі́т обя́ви, у гні́ві про милість згада́й! **3** Бог і́де від Теману́, і Святий від Парану́ гори. (Села́) Ве́лич його́ вкри́ла небо́, і слави́ його́ ста́ла повна́ земля́! **4** А с́яйво бу́ло, наче со́няшне сві́тло, промі́ння при

боці у Нього, і там укриття Його потуги. **5** Перед
обличчям Його моровиця іде, а по стопах Його
пнеться полум'я. **6** Став, — і землю Він зміряв,
поглянув — і народи затряс, — і попадали гори
довічні, вікові похилились узгір'я. Путі Його
вічні. **7** Я бачив намети Кушана під кривдою,
тремтять покривала мідіянського краю. **8** Чи на
ріки, о Господи, Ти запалав, чи на ріки Твій гнів?
Чи Твоє пересердя на море, що їдиш на конях
Своїх, на спасінних Своїх колесницях? **9** Лук твій
голий, нагій, наповнений стріл сагайдак. (Села)
Ти річками землю розсік. **10** Тебе вгледівши,
гори дрижали, водяна течія потекла, безодня
свій голос дала, зняла високо руки свої. **11**
Сонце й місяць спинилися в мешканні своєму
при світлі Твоїх стріл, що літають при сйіві
блискучого списа Твого. **12** У люті ступав Ти
землю, у гніві людей молотів. **13** Ти вийшов
спастися Свій народ, спастися Помазанця Свого.
Ти з дому безбожного голову збив, обнажив
Ти основу по шию. (Села) **14** Ти пробив його
спісами голову князя його, як вони піднялись,
щоб мене розпорішити; вони тішилися, немов
мали пожертви таємно убогого. **15** Ти кінями
Своїми по морю топтав, по водній великій
громаді. **16** Я почув — і затремтіла утроба моя,
задзвеніли на голос цей губи мої, гнилізна
ввійшла в мої кістки, і тремчу я на місці своїм, бо
маю чекати в спокої день утиску, коли прийде
народ, який має на вас наступати. **17** Коли б
фігове дерево не зацвіло, і не було б урожаю в
виноградниках, обманіло зайняття оливкою,
а поле їжі не вродило б, позникала отара з
кошари і не стало б в оборах худоби, — **18** то я
Господом тішитись буду й тоді, радітиму Богом
спасіння свого! **19** Бог Господь — моя сила, і
чинить Він ноги мої, як у лані, і вводить мене по
висотах!“Для диригента хору на моїх струнних
знаряддах.

Софонія

1 Слово Господнє, що було до Софонії, сина Куші, сина Гедалії, сина Амарії, сина Єзекії, за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя. **2** „Забираючи, все заберу з-над поверхні землі, промовляє Господь. **3** Заберу Я людину й худобу, заберу птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну людину з поверхні землі, промовляє Господь. **4** І руку Свою простягну Я на Юду і на всіх мешканців Єрусалиму, — і вигублю з місця оцього останок Ваа́ла, імення жерців зо священниками, **5** і тих, хто вклоняється на дахах світилам небесним, і тих, хто вклоняється, хто присягає Господом, і хто присягає царем своїм, **6** і тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Нього. **7** Замовчі перед Господом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготував, посвятив Своїх покликаних. **8** І станеться в день Господньої жертви, і навіщу Я князів, і синів царя, і всіх, хто зодягає одержу чужинну. **9** І навіщу Я кожного, хто перескакує через поріг того дня, тих, хто наповнює дім свого пана насиллям й оманого. **10** І буде в дні тому, — говорить Господь, — голос крику із Рибної брами, і завивання із Міста Нового, і велика руїна із пагірків. **11** Ридайте, мешканці Махтешу, бо понищений буде весь купецький народ, будуть вигублені всі, хто важить сріблО. **12** І станеться часу того, і перешукаю Я з лямпами Єрусалим, і навіщу Я тих мужів, які задубіли на дріжджах своїх, що говорять у серці своєму: „Господь не вчинить добра, і ліха не зробить.“ **13** І здобиччу стане все їхнє багатство, а їхні домі — за спустошення, — і будуть вони будувати домі, але в них не сидітимуть, і виноградники будуть садити, та вина їхнього не питимуть. **14** Близький день Господній великий, він близький й дуже швидко настане. Ось голос Господнього дня, — тоді гірко кричатиме навіть хоробрий! **15** День гніву цей день, день смутку й насилля, день збурення та зруйнування, день темноти та темряви, день хмари й імлі, **16** день сурмлення й окрику проти укріплених міст та проти високих міських заборолів. **17** І буду чинити Я утіск людині, і будуть ходити вони, як сліпі, бо згрішили вони проти Господа. І виллється кров їхня, немов той пісок, а їхнє тіло, — як гній. **18** Спасти їх не зможе в день гніву Господнього ні їхнє сріблО, ані золото їхнє, — і огнем Його задрощів буде поїджена ціла земля, бо скінчення тільки приспішене зробити зо всіми мешканцями краю цього.

2 Посоромтеся та застидайтесь, наро́де без сорому, **2** поки наро́диться установлене, — мине день, як полóва! — поки не прийде на вас лють гніву Господнього, поки не прийде на вас день Господнього гніву! **3** Шукайте Господа, всі покiрні землі, хто викóнує право Його! Шукайте правди, шукайте смиренн́я, — може будете схóвані ви в день Господнього гніву! **4** Бо покiнута буде Азза́, а Ашкелóн ону́стощенням стане, Ашдóд — опiвдн́я його виженуть, а Екрóн буде вiрваний. **5** Горé мешкáнцям довкiлля морськóго, наро́довi критськóму! Слово Господнє на вас, ханане́ї, краю филистимлян, — Я тебе вигублю так, що не буде мешкáнця! **6** І бóде довкiлля морськé пасови́щами, пóвними ям пастухiв та кошáр для отари, **7** і буде оце побере́жжя останковi дому Юдиного, на них пасти бóдуть, у домáх Ашкелóну ввечóрі бóдуть лягати, бо їх вiдвiдає Господь, iхнiй Бог, і Він iхню долю приве́рне. **8** Чув Я гáньбу Моавову й обра́зи Аммо́нових синiв, якi ображáли наро́д Мiй і чванiлися над границею iхньою. **9** Тому — як живий Я! — говорить Господь Саваóт, Бог Iзраїлiв, — стане Моáв як Содóм, а Аммоновi сини — як Гомóрра: землею терни́ни, і солончако́м, і навiки спустóщенням! Пограбує iх решта наро́ду Мого, а зáлишок люду Могó iх посáде. **10** Оце iм за iхню пиху́, бо вони ображали й чванiлися проти наро́ду Господа Саваота. **11** Господь бóде гризний проти них, бо Він знищить всiх бóгiв землi, і вклоня́тися будуть Йому кожен з мiсця свогó, усi островi тих народiв. **12** Також ви, етiопляни, побитi мечем Моiм бóдете. **13** І на пiвнiч простя́гне Він руку Свою́, та й погубить Ашшу́ра, і Нiневiю учинить спустóщенням, суходóлом, мов ту пустелю. **14** І будуть лежати серед неi стада́, усяка польовá звiрина, і пелiкан, і iжáк будуть ночувати на мистецьких прикра́сах iї, сова бóде кричати в вiкнi, на порóзi воро́на, бо вiддeрто кедрiну йогó. **15** Оце оте радiсне мiсто, що безпечно живе, що говорить у серцi сво́єму: „Я, — і немає вже бiльше нiкóго!“ Як стало воно опустóщенням, ле́говищем для звiрини! Кожен, хто буде проходiть повз нього, засви́ще, своєю рукою махне́!

3 Горé мiсту тому́ ворохо́бному та занечiщеному, мiсту — насильниковi! **2** Не слухається воно голосу, не приймає картáння, не складає надiї на Господа, до Бога свого не зближа́ється. **3** Його звeрхники посеред нього — то лeви ревучi, його сýдди — вечiрнi вовкi, якi не лишають до ранку нiчóго. **4** Пророки його — чванькувáтi, зрадливi, його священники зневажáють святи́ню, ламають Зако́на. **5** Серед нього Господь справедливий, — Він кривди не

чинить, щоранку дає Своє право на соняшне світло, не бра́кне його, але кривдник не відає сорому. **6** Народи Я вигубив, попустошені їхні заборóла, Я вулиці їхні зруйнува́в, — і нема перехо́жого, їхні міста поруйно́вані, так що немає й люди́ни, немає й мешка́нця! **7** Я йому́ говорив: „Тільки бу́деш боятись Мене, тільки приймеш картання“, — і не вітять буде мешка́ння його, усе, що про нього Я постановив, та вони ревно псу́ли всі чини свої! **8** Тому́ то чекайте Мене, — промовляє Госпо́дь, — на той день, коли встану, як свідок, бо право Моє — позбирати наро́ди, згрома́дити царства, щоб вилити на них Свою лють, увесь жар Свого гніву, бо огнем Моїх за́здоців бу́де погли́нута ці́ла земля! **9** Бо тоді уста чисті наро́дам Я дам, щоб усі вони кликали Йме́ння Господне, щоб раме́ном одним послужити Йому́. **10** З другого боку річо́к Етіопії Моїх поклóнників, Моїх розпорóшених дару́нком Мені принесу́ть. **11** Того дня ти не бу́деш сорóмитись всі́ма свої́ми діла́ми, якими грішив проти Мене, бо тоді Я відки́ну з твоєї се́редини тих, хто радіє твоєю пишно́тою, і ти ви́соко більш не стоятимеш вже на свя́тій Моїй горі. **12** І серед тебе зоста́влю убогий й нужде́нний наро́д, і бу́дуть шукати пристано́вища в Іме́нні Господні́м вони. **13** Останок Ізраї́лів кривди не буде робити, і не бу́дуть казати неправди, і облудний язик в їхніх у́стах не зна́йдеться, бо па́стися будуть вони та вилéжуватись, і не буде такого, хто б їх настра́шив. **14** Співай, дочко Сіону! Втіша́йся, Ізраї́лю! Радій та втіша́йся всі́м серцем, дочко Єрусалиму! **15** Відкинув Госпо́дь твої́ прісуди, усунув у кут твого ворога! Серед тебе Госпо́дь, царь Ізраї́лів, — уже ти не бу́деш боятись зла! **16** Того дня буде сказане Єрусалимові: „Не бійся!“ Сіонові: „Нехай не опу́стяться руки твої!“ **17** Госпо́дь, Бог твій, серед тебе, — Вéлет спасé! Він у радості буде втіша́тись тобою, обно́вить любов Свою, зо співом втіша́тись буде тобою! **18** Тих, що сумують за святами, Я позбираю́, — від тебе вони, тягарéм над ними був сором. **19** Ось Я вчиню́ зо всі́ма мучителями твої́ми кінець того ча́су, і спасу́ кульга́ве, і позбираю́ розі́гнане, і зроблю́ їх хвало́ю та йме́нням у ці́лому Кра́ї їхнього сорому. **20** Того ча́су спрова́джу Я вас, і того ча́су Я вас позбираю́, бо на йме́ння й на славу віддам вас поміж усіх наро́дів землі, коли долю́ верну́ вам на ваших оча́х, промовляє Госпо́дь“.

Огій

1 Другого року царя Дарія, шостого місяця, першого дня місяця, було Господнє слово через пророка Огія до Зоровавеля, Шеалтіїлового сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика, кажучи: **2** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Нарід цей говорить: Не прийшов тепер час до дому Господнього, щоб бути збудованим!“ **3** І було Господнє слово через пророка Огія, говорячи: **4** „Чи час вам сидіти по ваших домáх, покритих кáфлями, хоч дім цей збурений? **5** А тепер отак промовляє Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **6** Багато ви сієте, та збираєте мало, їсте, — та не насичуєтеся, п'єте — та не напивáєтеся, зодяга́єтеся — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дірявого гаманця. **7** Так говорить Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **8** Виходьте на гóру, і спроваджуйте дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдіть Я впо́добу, та буду шанований, каже Господь. **9** Звертаєтесь до числénного, та виходить ось мало, і що принóсите в дім, то розвіюю те. Защо? питає Господь Саваот. — За храм Мій, що збурений він, а ви кожен женете до дому свого. **10** Тому́ то над вами затрималось небо давати росу́, а земля урожай свій заде́ржала. **11** І Я кликав посу́ху на край, і на гóри, і на збіжжя, і на сік виноградний, і на молоді́у оливку, і на те, що земля видає, і на лю́дину, і на худобу, і на всю працю рук“. **12** І Зоровавель, син Шалтієлів, та Ісус, син Єгосадака, великого священика, та вся решта наро́ду послу́халися голосу Господа, Бога свого, і слів пророка Огія, як послав його Господь, їхній Бог. І боявся наро́д лица Господнього. **13** І сказав Огій, посол Господній, від Господа посланий до наро́ду, говорячи: „Я з вами, говорить Господь!“ **14** І збудив Господь духа Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Єгосадака, великого священика, і духа всієї решти наро́ду, і вони поприходили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, їхнього Бога, **15** двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дарія.

2 Сьомого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господнє через пророка Огія таке: **2** „Скажи но до Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Єгосадакового, великого священика, та до решти наро́ду, говорячи. **3** Хто серед вас позостався, що бачив цей дім у першій його

славі? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як ніщо́ в ваших оча́х? **4** А тепер будь му́жній, Зоровавелю, говорить Господь, і зміцніся, Ісусе, сину Єгосадаків, священику великий, і зміцніся, весь наро́де землі, говорить Господь, і робіть, бо Я з вами, говорить Господь Саваот. **5** Слова, якими Я склав з вами заповіта, коли ви вихóдили з Єгипту, а дух Мій пробува́є серед вас, не бійтеся! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Ще раз, — а станеться це незаба́ром, — і Я затрясу́ небо та землю, і море та суходо́лл! **7** І затрясу́ всіма наро́дами, і прийдуть ко́штовності всіх наро́дів, і наповню́ цей дім славою, говорить Господь Саваот. **8** Мое срі́бло й Мое золото, говорить Господь Саваот. **9** Більша буде слава цього останнього дому від першого, говорить Господь Саваот, і на цьому місці́ Я дам мир, говорить Господь Саваот“. **10** Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дарія було слово Господнє через пророка Огія таке: **11** „Так говорить Господь Саваот: Запитай но священиків про Зако́на, говóрячи: **12** Ось несе хтось освячене м'ясо в полі своєї одéжі, і доторкне́ться полю́ю своєю до хлі́ба, чи до потра́ви, чи до вина, чи до оливи, чи до якої по́живи, — чи стане те освя́ченим? І священики відпові́ли та й сказали: „Ні!“ **13** Тоді Огій сказав: Якщо б нечистий через мертвого доторкну́вся до всього цього, чи стане воно нечистим? І відпові́ли священики та й сказали: „Стане нечистим!“ **14** І відповів Огій та й сказав: „Отакий наро́д цей, і такий цей люд перед Моїм лицем, — говорить Господь, — і такий усякий чин їхніх рук, і що вони складають там, — нечисте воно! **15** А тепер зверніть но своє серце на час від цього дня й далі, ще по́ки не був покля́дений ка́мінь до каменя в Господньому хра́мі. **16** Відко́ли то було, що прихóдив бувало до ко́пиці набирати двадцять мі́р, а було тільки десять, прихóдив до ча́вила набрати п'ятдесят мі́р, а було двадцять. **17** Бив Я вас посу́хою й зеленя́чкою та гра́дом, усі́ чини ваших рук, та не клі́кали ви до Мене, говорить Господь. **18** Зверніть ваші серця́ на час від цього дня й далі, від дня двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був засно́ваний Господній храм, зверніть ваше серце на це. **19** Чи є ще насіння в ко́мóрі? Бо ще виноград, і фіго́ве дерево, і дерево гра́нáтове, і дерево олі́вкове, — ніщо́ не принóсило плóду. Від цього дня Я поблагословлю́ їх“. **20** І було́ слово Господнє до Огія вдруге двадцятого й четвертого дня того ж місяця таке: **21** Скажи Зоровавелю, намісникові Юдиному, говорячи: Я затрясу́ небо та землю, **22** і попереверта́ю

трóни царств, і повигублюю силу поганських царств, і поперевертаю колесніці та тих, хто їздить у них, і попадають коні та їхні верхівці, один мечем óдного. **23** Того дня, — говорить Госпóдь Саваóт, — візьму́ Я тебе, Зоровáвелью, сину Шеалтіїлів, Мій рабе, — говорить Господь, — і покладу́ тебе, немов ту печáтку, бо Я тебе вибрав, говорить Госпóдь Саваóт“.

Захарія

1 Восьмого місяця другого року Дарія було Господнє слово до пророка Захарія, сина Берехії, сина Іддового, таке: **2** „Розгнівався Господь на батьків ваших палючим гнівом. **3** І скажи їм: Так говорить Господь Саваот: Верніться до Мене, — говорить Господь Саваот, — і вернуса до вас, говорить Господь Саваот. **4** Не будьте, як ваші батькі, що до них клікали стародавні пророки, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Верніться з доріг ваших злих і з чинів ваших лихих! Та не слухали ви й не прислухались до Мене, говорить Господь. **5** Де вони, батьки ваші? А пророки — чи ж навіки живуть? **6** Та слова Мої й постанови Мої, що Я наказав рабам Моїм пророкам, чи ж не досягли вони до ваших батьків? І вернулись вони та й сказали: Як задумав Господь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Він із нами“. **7** Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дарія було слово Господнє до пророка Захарія, сина Берехії сина Іддового, таке: **8** „Бачив я цієї ночі, аж ось на червоному коні їде муж, і він стоїть між міртами, що в глибині, а за ним коні червоні, руді та білі. **9** І сказав я: „Що це, мій пане?“ І відказав мені той ангол, що говорив зо мною: „Я тобі покажучу, що це таке“. **10** І відповів той муж, що стояв між міртами, та й сказав: „Це ті, що Господь їх послав обійти землю“. **11** І відповіли вони Господньому анголові, що стояв між міртами, та й сказали: „Перейшли ми землю, і ось уся земля сидить спокійно“. **12** І відповів ангол Господній та й сказав: „Господи Саваоте, аж доки Ти не змилосердишся над Єрусалимом та над Юдиними містами, на які Ти гніваєшся оце сімдесят літ?“ **13** І відповів Господь анголові, що говорив зо мною, слова добрі, слова втішливі. **14** І сказав до мене той ангол, що говорив зо мною: „Клич, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Піклуюся Я про Єрусалим та про Сіон великим піклуванням. **15** І гнівом великим Я гніваюся на ті спокійні народи, на яких Я мало гнівався, а вони допомогли злому. **16** Тому так промовляє Господь: Вернуса Я до Єрусалиму з милосердям, храм Мій буде збудований у ньому, — говорить Господь Саваот, — а мірничий шнур буде розтягнений над Єрусалимом. **17** Ще клич та й скажи: Так говорить Господь Саваот: Знов добром переповняться міста Мої, і Господь ще потішить Сіона, і ще вибере Єрусалима!“ **18** І звів я очі свої, та й побачив, аж ось чотири роги. **19** І запитав я ангола, що говорив зо мною:

„Що це?“ А він відказав мені: „Це ті роги, що розпорішили Юду й Ізраїля та Єрусалим“. **20** І Господь показав мені чотирьох майстрів. **21** І запитав я: „Що вони приходять зробити?“ А Він відказав, говорячи: „Це ті роги, що розпорішили Юду, так що ніхто не підвів голови. А ці прийшли настрашити їх, щоб скинути роги тих народів, що підносять рога проти Юдиного краю, щоб його розпорішити“.

2 І звів я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його руці мірничий шнур. **2** І сказав я: „Куди ти йдеш?“ А він відказав мені: „Щоб зміряти Єрусалим, щоб побачити, яка ширина його та яка довжина його“. **3** Аж ось ангол, що говорив зо мною, виходить, а навпроти нього виходить Ангол інший. **4** І сказав він до нього: „Біжи, говори цьому юнакові, кажучи: Невкріплений буде Єрусалим через многість людей та худоби в середині його. **5** А Я стану для нього, — говорить Господь, — огняним муром навколо, і стану славою в середині його. **6** „Горе, горе, — втікайте з північного краю, — говорить Господь, — бо на чотири небесні вітри розпорішу Я вас, промовляє Господь. **7** Горе, — втікай до Сіону, мешканко дочкі Вавилону! **8** Бо так промовляє Господь Саваот: Для слави послав Він мене до народів, що вас грабували, бо хто вас доторкується, той доторкується до зірця Його ока. **9** Бо ось тільки махну Я своєю рукою на них, — і для їхніх рабів вони здобиччю стануть, і пізнаєте ви, що Господь Саваот мене вислав. **10** Співай же та тішся, о дочко Сіону, бо ось Я приходжу та перебуватиму посеред тебе, говорить Господь! **11** І дня того прилучаться люди численні до Господа, „і стануть народом Мені, а Я перебуватиму посеред тебе“, і довідаєшся, що Господь Саваот мене вислав до тебе. **12** І Юду, спадок Свій, посяде Господь на святій землі, і вибере Єрусалима Він ще! **13** Замовчи ж, всяке тіло, перед Господнім лицем, бо Він пробудився з мешкання святого Свого!“

3 І показав Він мені Ісуса, великого священика, що стояв перед лицем Господнього ангола, а сатана стояв по правіці його, щоб противитися йому. **2** І сказав Господь сатані: „Господь буде картати тебе, сатано, і буде картати тебе Господь, Який вибрав Собі Єрусалима! Чи ж він не головошка, що вціліла від огню?“ **3** А Ісус одягнений був у брудну одягу, і стояв перед лицем ангола. **4** І він заговорив та й сказав до тих, що стояли перед його лицем, говорячи: „Здійміть з нього цю брудну одягу!“ І сказав він йому: „Я зняв з тебе провини твою, і зодягну тебе в шати коштовні“. **5** І він сказав: „Нехай

покладуть чистого завб'я на його голову!" І поклали чистого завб'я на його голову, і зодягли його в шати, а ангол Господній стояв. **6** І освідчив ангол Господній Ісусові, промовляючи: **7** Так говорить Господь Саваот: Якщо ти будеш ходити Моїми доробками, і якщо стерегтимеш сторожу Мою, тоді й ти будеш судити Мій дім, і також будеш стерегти Мої подвір'я, і дам тобі ходити поміж тими, що стоять тут. **8** Послухай но, Ісусе, великий священику, ти та ближні твої, що сидять перед тобою, бо вони мужі знаменні, бо ось Я приведу Свого раба Пагінця. **9** Бо оце той камінь, що його Я поклав перед Ісусом. На одному камені сім очей. Ось Я вірізблю на ньому різб'ю його, — говорить Господь Саваот, — і відкину вину цієї землі за один день. **10** Того дня, — говорить Господь Саваот, — ви будете кликати один одного під виноград і під фігове дерево".

4 І вернувся той ангол, що говорив зо мною, і збудив мене, як чоловіка, якого будять зо сну його. **2** І сказав він до мене: „Що ти бачиш?" А я відказав: „Бачу я, — ось світільник, увесь із золота, і чаша на верху його, і сім лямпад його на ньому, і по сім р'ючок для лямпад, що на верху його. **3** І дві оливки на ньому, — одна з правій чаші, а одна на лівій її". **4** І говорив я й сказав до ангола, що говорив зо мною, кажучи: „Що це, мій пане?" **5** І відповів ангол, що говорив зо мною, та й сказав мені: „Чи ж ти не знаєш, що це таке?" А я відказав: „Ні, пане!" **6** І відповів він, і сказав мені, говорячи: „Оце таке Господнє слово до Зоровавеля: Не силою й не міццю, але тільки Моїм Духом, говорить Господь Саваот. **7** Хто ти, г'оро велика? Перед Зоровавелем ти станеш рівниною. І він винесе наріжного каменя при криках: Милість, милість йому!" **8** І було мені слово Господнє таке: **9** „Зоровавеліві р'юки заклали цей дім, і руки його вікінчать, і ти пізнаєш, що Господь Саваот послав мене до вас. **10** Бо хто буде пог'орджувати днем малих речей? Але будуть тішитися, і будуть дивитись на теслярського виска в руці Зоровавеля ті с'емеро, — Господні очі, що ходять по всій землі". **11** І заговорив я та й до нього сказав: „Що це за дві оливки прав'оруч свічника й лів'оруч його?" **12** І заговорив я вдруге, та й до нього сказав: „Що це за дві галузки оливок, що через дві золоті р'урки виливають з себе золото?" **13** І сказав він до мене, говорячи: „Хіба ти не знаєш, що це?" А я відказав: „Ні, пане!" **14** І він сказав: „Це два Пом'азанці, що стоять перед Господом всієї землі".

5 І знову підніс я свої очі, та й побачив, аж ось летить звій. **2** І сказав він до мене:

„Що ти бачиш?" А я відказав: „Я бачу летючого звб'я. Довжина його — двадцять мірою ліктем, а ширина його — десять ліктів." **3** І сказав він мені: „Це те прокляття, що виходить на поверхню всієї землі. Бо кожен зл'одій буде знищений згідно з тим, що з цього боку звою написане, і кожен, хто присягає ложно, буде знищений згідно з тим, що з того боку звою написане. **4** І привів Я його, прокляття, — говорить Господь Саваот, — і прийде воно до дому зл'одія, і до дому того, хто ложно присягає Йменням Моїм, і воно міцно ос'ядеться в середині дому його, і вигубить його, і дерева його та каміння його". **5** І вийшов той ангол, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведи но свої очі й побач, що це виходить?" **6** І сказав я: „Що це таке?" А він відказав: „Це ефа, що виходить". І ще він сказав: „Це їхня подоба в усьому краї". **7** Аж ось піднялася олив'яна п'окришка, а це була одна жінка, що сиділа посеред ефі. **8** І він сказав: „Це та несправедливість". І кинув її до середини ефі, і кинув олив'яного куска до її отвору. **9** І звів я очі свої та й побачив, аж ось дві жінки виходять, і вітер гудів в їхніх крилах, а їхні крила — як крила чорногуза. І підняли вони ефу між землею та між небом. **10** І сказав я до ангола, що зо мною говорив: „Куди вони несуть цю ефу?" **11** І сказав він до мене: „Щоб збудувати їй дім у краї Шін'ар. А коли він буде поставлений, то буде покладена там на місці своєму".

6 І знову звів я очі свої та й побачив, аж ось чотири колесніці виходять з-між двох гір, а ті гори — гори з міді. **2** В колесніці першій — коні червоні, а в колесніці другій — коні чорні, **3** а в колесніці третій — коні білі, а в колесніці четвертій — коні пасасті, міцні. **4** І відповів я та й сказав до Ангола, що говорив зо мною: „Що це таке, мій пане?" **5** І ангол відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні вітри, що виходять після стояння перед Господом усієї землі. **6** У котрім коні чорні, ті виходять до північного краю, а ті білі вийшли за ними, а ті пасасті вийшли до південного краю, **7** а ті сильні вийшли й шукали х'оди, щоб перейти по землі. І він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!" І ходили вони по землі. **8** І кликнув він до мене й казав мені, говорячи: „Побач, ті, що вийшли до північного краю, заспокоїли духа мого в північному краї". **9** І було мені слово Господнє таке: **10** „Візьми від вигн'ання, від Хелдая, і від Товії, і від Єдаї, і прийдеши ти того дня, і ввійдеш до дому Йошії, Цефанієвого сина, що прийшли з Вавилону. **11** І візьмеш

срібло та золото, і зробиш корони, і покладеш на голову Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика. **12** І скажеш до нього, говорячи: Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Оце муж, Пагонєць ім'я йому, і з свого місця віросте він, і збудує храма Господнього. **13** І він збудує храма Господнього, і він буде носити величність, і сяде, і буде панувати на троні своєму, і він стане священиком на троні своєму, і рада миру буде поміж ними обом. **14** А ті корони будуть Хелдаєві, і Товії, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому. **15** І далекі прийдуть, і побудують у храмі Господньому, і ви пізнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. І це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

7 І сталося, у четвертому році царя Дарія було Господнє слово до Захарія четвертого дня дев'ятого місяця, кіслева. **2** І послав Бет-Ел Сар'ецера й Реґем-Мелеха та людей його, щоб Господа вблагати, **3** щоб сказати священикам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятого місяця та постити, як я робив це багато років?“ **4** І було слово Господа Саваота таке: **5** „Говори до всього народу землі й до священиків, кажучи: Якщо ви постили та лементували п'ятого й сьомого місяця, і то сімдесят років чи то ви постили для Мене? **6** А коли ви їсте та коли ви п'єте, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте? **7** Чи ж це не ті слова, які Господь виголосював через давніх пророків, коли Єрусалим був населений та спокійний, і його міста навколо нього, і південь, і рівнина були населені?“ **8** І було до Захарія слово Господнє таке: **9** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: „Судіть суд по правді, і чиніть один одному милосердя та милість. **10** А вдові й сироті, чужинця та вбогого не гнобіть, і не думайте зла один одному в серці своєму!“ **11** Та вони не хотіли слухати, і відвернули своє рамено від Мене, а вуха свої вчинили тяжкими, щоб не слухати, **12** і серце своє зробили кременем, щоб не слухати Закону, та тих слів, що послав Господь Саваот Своїм Духом через давніх пророків. І був великий гнів від Господа Саваота. **13** „І сталося, як Я кликав, то вони не слухалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Саваот. **14** І розвіяв Я їх по всіх народах, які не знали їх, а край був спустошений по них, так що не було такого, хто б переходив чи вертався, і вони зробили улюблений край спустошенням“.

8 І було мені слово Господнє таке: **2** „Так говорить Господь Саваот: Заздрю Я за Сіон

великою заздрістю, і великою ревністю Я заздрю за нього. **3** Так говорить Господь: Вернуся Я до Сіону, і буду пробувати в середині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „горою святою“. **4** Так говорить Господь Саваот: Ще будуть сидіти на єрусалимських майданах діди та бабі, і кожен з палицею в своїй руці через довгий вік. **5** А міські майдани будуть переповнені хлопцями та дівчатами, що будуть бавитися на майданах його. **6** Так говорить Господь Саваот: Коли дивне це в очах останку народу цього за цих днів, чи ж воно буде дивне в очах Моїх? промовляє Господь Саваот. **7** Так говорить Господь Саваот: Ото Я спасу Свій народ із східного краю та з краю заходу сонця. **8** І спроваджу Я їх, і вони будуть пробувати в середині Єрусалиму, і стануть народом Моїм, а Я стану їм Богом у правді та в праведності. **9** Так говорить Господь Саваот: Нехай стануть сильними ваші руки, ви, що слухаєте цими днями слова ці з уст пророків, що були в день закладін дому Господа Саваота, храму, щоб був побудований. **10** Бо перед цими днями не було нагороди для людини, ані нагороди для худоби, і для того, хто виходив, і для того, хто входив не було спокою від ворога, і пускав Я всіх людей одного проти одного. **11** Тому Я тепер для останку цього народу не буду такий, як за тих давніх днів, промовляє Господь Саваот. **12** Бо буде насіння миру: виноград дасть свій плід, а земля урожай свій подасть, а небо дасть росу свою, і вчиню Я, що решта цього народу це все посіде. **13** І станеться, як були ви прокляттям серед народів, доме Юдин та доме Ізраїлів, так Я вас спасу, і ви станете благословенням. Не бійтесь, — хай зміцніють ваші руки! **14** Бо так промовляє Господь Саваот: Як Я думав зробити вам зло, коли ваші батьки прогнівлили Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жалував Я, **15** так знову задумав Я днями оцими вчинити добро Єрусалимові та Юдиному домові. Не бійтесь! **16** Оце речі, які будете робити: Говоріть правду один одному, правду та суд миру судіть у ваших брамах. **17** І не думайте зла в своїх серцях один проти одного, і не любіть неправдивої присяги, бо це все те, що зненавидив Я, промовляє Господь.“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця стане для Юдиного дому на радість і на втіху, та на веселі свята, але правду та мир любіть! **20** Так говорить Господь Саваот: Ще прийдуть народи та мешканці численних міст. **21** І прийдуть мешканці одного міста

до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підү також я. **22** І поприходять численні народи та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і благати Господа. **23** Так говорить Господь Саваот: І станеться тими днями, що схоплять десять мужів з усіх язиків тих народів, і схоплять за полу юдея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

9 „Пророцтво Господнього слóва на землю Хадрах та Дамаск, місця спочинку його, бо око Господнє на Арам та на всі Ізраїлеві племена, **2** а також на Гамат, що межує із ним, на Тир та Сидон, бо він став дуже мудрий. **3** І Тир твердиню собі збудував, і сріблa нагромадив, як пороху, а щирого золота — як багнa на вулицях. **4** Ось Господь зробить бідним його, і на морі поб'є його потугу, і він сам буде пожертвий огнем. **5** Побачить це Ашкелон, та й злякається, і Азза, і дуже настрашиться, і Екрон, бо надія його засоромиться. І згине цар із Аззі, а Ашкелон не буде заселений. **6** І буде в Ашдоді сидіти байстрик, і Я вигублю гордість филистимлян. **7** І викину кров його з його уст, а гидоту його з-між зубів його, і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді, а Екрон — як євусей. **8** І стану табором біля Свого дому проти війська, проти того, хто переходить і хто вертається; і вже не перейде гнобитель повз них, бо тепер Я це бачив Своїми очима. **9** Радій вельми, о дочко Сіону, веселись, дочко Єрусалиму! Ось Цар твій до тебе гряде, справедливий і повний спасіння, покійний, і їде на ослі, і на молодім віслюкові, сині ослиці. **10** І вигублю Я колесниці з Єфрема, і коня з Єрусалиму, і військовий лук знищений буде. І народам Він мир сповістить, а Його панування — від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі. **11** Також ти, — за кров заповіту твого Я пустив твоїх в'язнів із ями, в якій немає води. **12** До твердині верніться, о в'язні надії! І сьогодні звіщаю: Подвійно тобі поверну! **13** Бо Юду собі натягну, немов лука, наповню Єфремом його, і збуджу твоїх синів, Сіоне, на синів твоїх, Яване, і вчиню Я тебе за меча для лицарства. **14** А Господь з'явиться над ними, і стріла його вийде, як блискавка, і Господь Бог засурмить у сурму, і піде південними бурями. **15** І Господь Саваот берегтиме всіх їх, і вони поїдять та потопчуть каміння, що кидається, і вони будуть пити та будуть шуміти, немов те вино, і будуть повні, як чаша жертівна, неначе ті рого жертовника. **16** І спасе їх Господь, їхній Бог, того дня, Свій народ, як отару, бо вони, як каміння корони, засяють у Краї Його. **17** І щó за добро Його буде, і щó за краса Його!

Збіжжя поміже рости юнакам, а дівчатам — вино молодє.

10 Просить від Господа дощу часу весняного пізнього дощу, — Господь чинить блискавки, і зливний дощ посилає їм, кожному траву на полі. **2** Бо говорять марноту домóві божки, і вішуні бачать лжу, і розказують сні неправдиві, потішають марнотóю. Тому вони бродять, немов та отара, мандрують вони, бо без пастиря. **3** На пастирів гнів Мій палає, а козлів навіщу, бо стадо Своє, Юдин дим покарає Господь Саваот, і вчинить Він їх, немов Своїм славним конем на війні. **4** З нього буде наріжник, із нього кілок, з нього лук бойовий, з нього вийдуть керманічі разом усі, **5** І будуть, немов те лицарство, що топче воно на війні, як болото на вулицях, і будуть вони воювати, бо з ними Господь, і кіннотних їздців засоромлять. **6** І вчиню Я лицарським дим Юдин, а дим Йосипів спасу, і верну їх, бо змиосердивсь над ними, і стануть вони, ніби Я їх не кидав, Бо Я — Господь Бог їхній, і буду Я їх вислуховувати. **7** І стане лицарським Єфрем, і звеселіє їхнє серце, немов від вина, а їхні сини це побачать та будуть радіти, потішиться серце їхнє Господом. **8** Я їм дам знака та їх позбираю, бо Я вікупиw їх, і множитись будуть, як множились. **9** І розсію Я їх між народами, і в далеких краях вони будуть Мене згадувати, і житимуть з дітьми своїми, і вернуться. **10** І верну їх із краю єгипетського, і позгромджую їх із Ашшуру, і введу їх до краю Гілеаду й Лівану, і місця не вистачить їм. **11** І прийде по морі нещастя, і хвил на морі ударить, і повисихають усі глибини Ріки, — і буде понижена гордість Ашшуру, і від Єгипту відійметься берло. **12** І зміцню їх у Господі, і йменням Його вони будуть ходити, говорить Господь!

11 Ліване, відкрий свої двері, — і огонь пожере з твоїх кедрів! **2** Голоси, кипарісе, бо кедр он упав, пограбовані пішні! Голосіте, башанські дуби, бо ліс неприступний звалився! **3** Чути голос виття пастухів, бо гóрдощі їхні пограбовані! Чути рик левчуків, бо йорданська краса опустошена. **4** Так говорить Господь, мій Бог: Паси ти отару, яка на заріз, **5** що ріжуть їх їхні купці — і не винні, а їхні продавці промовляють: Благословенний Господь, що я збагатів! А їхні пастухи не помилюють їх! **6** Бо Я не помилю більше вже мешканців цієї землі, промовляє Господь. **7** І ось передам Я людину, одного одному до рук, та до рук царя їхнього, — і землю вони потовчуть, і Я з їхніх рук не врятую нікого! **7** І пас Я отару, яка на заріз тим,

хто торгує отарою. І взяв Я Собі два киї, і одного назвав: „Милість“, а одного назвав: „Згода“, і пас Я отару. **8** І знищив Я трьох пастухів за один місяць. І Я втратив терпіння до них, бо душа їхня обридла Мені. **9** Тому Я сказав: Не пастиму вас! Та вівця, що має померти, нехай умре, а що має погублена бути — хай буде погублена, а позосталі хай тіло одна однієї з'їдять! **10** І Я взяв Свого кия „Милість“, і його поламав, щоб зламати Свого заповіта, якого Я склав був зо всіма народами. **11** І він зламаний був того дня, і пізнали покупці отари, які на Мене вважають, що це слово Господнє. **12** І сказав Я до них: Якщо добре це в ваших очах, дайте платню Мою, а як ні, перестаньте! І вони Мою платню відважили — тридцять срібняків. **13** І промовив до мене Господь: Кинь її ганчареві, ту славну ціну, що вони оцінили Мене! І Я взяв оті тридцять срібняків, і те кинув до дому Господнього, до ганчаря. **14** І зламав Я Свого кия другого, „Згodu“, щоб зламати братерство між Юдою та між Ізраїлем. **15** І промовив до мене Господь: Ще візьми собі знаряддя пастуха нерозумного. **16** Бо ось Я настановлю пастиря на землі, — він загублених не відвідає, розпорошеного не буде шукати, і зламаної не великує, стоячої не годуватиме, а м'ясо ситої їстиме, і ратиці їхні поламає. **17** Горі негідному пастиреві, який покидає отару! Меч на рамені його та в його праве око: конче всохне раменю йому, і конче стемніє його праве око!“

12 Пророцтво Господнього слова на Ізраїля.
„Говорить Господь, що небо напну́в та землю закла́в, і вформува́в дух людини́ у нутрі її: **2** Ось Я Єрусалим учиню́ за кѣліха оп'яні́ння всім наро́дам навко́ло, і на Юду також, коли буде в обло́зі на Єрусалим. **3** І буде в той день, Я зроблю́ Єрусалима за ка́мінь тяжкий́ всім наро́дам: усі, хто буде його поруша́ти, будуть конче поране́ні, і зберу́ться на нього всі наро́ди землі. **4** Того дня, — промовляє Господь, — ударю́ всіх ко́ней сполоне́нням, і шале́нством — його́ верхівця́, а над Юдиним домо́м відкрию́ Я очі Сво́ї, і всіх ко́ней наро́дів поб'ю́ сліпото́ю. **5** І скажуть тоді князі́ Юдині́ в серці́ своє́му: Моя́ поту́га — то ме́шканці Єрусалиму́ у Господі́ Саваоті́, їхньому́ Бо́зі! **6** Того дня́ Я вчиню́ князів́ Юди, немов ту жаро́вню з огнем між дрова́ми, і як пала́ючий смо́лоскіп між сно́пами, і будуть вони́ пожирати́ правору́ч і лівору́ч всі довкі́льні наро́ди. І зно́ву ося́де на місці́ своє́му Єрусалим, — у Єрусалимі. **7** І Господь допомо́же найперше́ Юдиним наме́там, щоб не збільши́лась слава́ Давидового́ домо́у та єрусалимського́ ме́шканця́

понад Юду. **8** Того дня́ оборо́нить Господь єрусалимського́ ме́шканця́, — і буде того́ дня́ той, хто спотика́ється серед них, як Давид, а дім Давидів — як Бог, як Ангол Господній перед ними. **9** І стане́ться в день той, і Я буду́ шукати, щоб пони́щити всі́ ті наро́ди, що прихо́дять на Єрусалим. **10** А на Давидів дім та на єрусалимського́ ме́шканця́ Я ви́ллю Ду́ха милости́ та молитви́. І будуть́ дивити́ся на Мене́, Кого́ проколо́ли, і будуть́ за Ним голо́сити, як голо́сити́ся за одинце́м, і гірко заплачу́ть за Ним, як плачу́ть за пе́рвенцем. **11** Того дня́ здійме́ться вели́ке голо́сіння в Єрусалимі́, як голо́сіння Гададрі́ммо́на в Ме́гиддо́нській доли́ні. **12** І бу́де земля́ голо́сити, ко́жен рід окре́мо: окре́мо рід до́му Дави́да, і окре́мо жі́нкі їх, окре́мо рід до́му Ната́на, й окре́мо жі́нкі їх, **13** окре́мо рід до́му Леві́я, і окре́мо жі́нкі їх, окре́мо рід Ши́м'ї, і окре́мо жі́нкі їх. **14** Усі́ роди, які́ позоста́ли, — ко́жен рід окре́мо, і окре́мо жі́нкі їх.

13 Того дня́ відкри́ється дже́релó для Давидового́ домо́у та для єрусалимських ме́шканців́ для жертви́ за грі́х і за нечисто́ту. **2** І стане́ться в день той, говори́ть Господь Савао́т, пови́гублю́ йме́нна бовва́нів з землі́, і не будуть́ вони́ більше́ зга́дувати́ся, бо й проро́ків та ду́ха нечистого́ виве́ду Я із землі́! **3** І стане́ться, коли бу́де хто пророкува́ти ще, то скажу́ть йому́ його́ ба́тько та ма́ти його́, що його́ породили́: Не будеш ти́ жити, бо ло́жне говори́ш Господні́м Ім'я́м! І зако́лють його́ його́ ба́тько та ма́ти його́, що його́ породили́, за те, що неправду́ він пророкува́в. **4** І стане́ться в день той, посоро́млени́ бу́дуть проро́ки оті́, ко́жен виді́нням свої́м, коли пророкува́в він, і волося́ниці́ не будуть́ вони́ зодяга́ти, щоб обманюва́ти. **5** І скаже́ він: Я не проро́к, — я лю́дина, що по́рає землю́, бо земля́ — мій набу́ток з юна́цтва мого́. **6** А коли́ йому́ скаже́ хто: „Що́ це за ра́ни на твої́х рука́х?“ — то відка́же: „Побито́ мене́ в до́мі тих, хто коха́є мене́“. **7** О ме́чу, збуди́ся на Мого́ па́стиря та на мужа́, Мого́ то́вариша, ка́же Господь Савао́т! Удар па́стиря — і розпо́роща́ться вівці́, і Я оберну́ на ма́лих Сво́ю ру́ку. **8** І стане́ться в ці́лому краї́, — говори́ть Господь, — дві́ части́ни в ні́м ві́яті́ будуть, помру́ть, а тре́тя части́на зоста́влена бу́де у ньому́. **9** І цю́ тре́тю части́ну введе́ на огонь, і очи́щу їх, як очища́ється срі́блом, і їх ви́пробую́, як ви́пробу́ється о́те золото. Він клі́кати́ буде Іме́нна́ Мое́, і Я йому́ відпові́м і скажу́: „Це наро́д Мій“, а він скаже́: „Господь — то мій Бог!“

14 Ось де́нь наста́є для́ Го́спода, і серед те́бе поді́лена бу́де здо́бич. **2** І зберу́ всі́ наро́ди

до Єрусалиму на бій, і буде здобу́те це місто, і свято Кучок не прийде. **19** Оце гріх Єгиптові пограбовані будуть домі, а жінки побезцещені. **20** Буде того дня на кінських дзвінках: Святе Господеві, і будуть горнята в Господньому домі, немов ті кропильниці перед жертівником. **21** І буде усяке горня́ в Єрусалимі та в Юді святістю для Господа Саваота, і будуть приходити всі, хто жертву прино́сить, і будуть з них брати й варитимуть в них. І того дня не буде вже більше купця́ в домі Го́спода Савао́та.

1 вийде півміста в полі́н на вигна́ння, а решта наро́ду не буде погу́блена з міста. **3** І вийде Госпо́дь, — і стане на прю́ із наро́дами цими, як дня боротьби́ Його, за дня бо́ю. **4** І того дня стану́ть ноги Його на Олі́вній горі́, що перед Єрусалимом зо сходу, а Олі́вна гора на свої́ половини́ роздво́їться, на схід і на за́хід, на дуже велику долину. І на північ осу́неться половина гори, а половина її — на південь. **5** І втікати ви бу́дете в долину Мої́х гір, бо долина гірська́ сяга́тиме по Ацал. І втікати ви бу́дете, як утікали перед землетру́сом за днів Уззі́й, царя́ Юдиного. І прийде Госпо́дь, Бог мій, і з Ним усі́ святі. **6** І станеться в день той, — сві́тла не бу́де, і буде холо́д та замерза́ння. **7** І бу́де єдиний то день, Го́споду зна́ний, — то бу́де не день, і не ніч, і буде, — на час вечора станеться сві́тло. **8** І станеться в день той, вийде з Єрусалиму жива́ вода, — половина її до східного́ моря, а половина її до моря за́хідного. Лі́том і зимо́ю це буде. **9** І стане Госпо́дь за царя́ над земле́ю всією, — Госпо́дь буде один того́ дня, і одне Іме́ння Його́. **10** Уся ця земля́ стане сте́пом від Геви до Ріммону, на південь Єрусалиму, який стане висо́ким, і пробува́тиме на місці́ своє́му від брами Веніа́міна аж до місця́ Першо́ї брами, аж до брами На́ріжників, і від башти Ханане́їла аж до царсько́го чаві́ла. **11** І ося́дуть у ньому́, і заклѣ́ття вже́ більше не бу́де, і безпечно сиді́тиме Єрусалим. **12** А оце́ буде поразка́, що нею́ пора́зить Госпо́дь всі наро́ди, хто пі́де війною́ на Єрусали́м: згниє ті́ло його́, хоч він на но́гах своїх́ бу́де стояти, і очі́ йому́ погнию́ть в своїх́ я́мках, і язик його́ погниє́ в своїх́ у́стах. **13** І станеться в день той, між ними́ настане вели́ке збенте́ження, — і схопи́ть один руку́ одного́, і підійме́ться рука́ його́ понад руку́ свого́ бли́жнього. **14** І навіть Юда́ воюватиме́ в Єрусали́мі, і буде згрома́джений ма́сток всіх́ навкі́льних наро́дів, зо́лото й срі́бло та оді́ж, дуже ба́гато. **15** І буде така́ са́ма поразка́ на коня́, му́ла, верблю́да й осла́, та на вся́ку худобу́, що буде́ в табо́рах у них, як поразка́ оця́. **16** І станеться, що́ позоста́лі з усі́х тих наро́дів, що прихо́дили на Єрусалим, то́ будуть прихо́дити з року́ на рік, щоб вкло́нятись Царе́ві, Го́споду Савао́ту, і щоб святкува́ти свято́ Кучок. **17** І станеться, хто́ від зе́мних племе́н до Єрусалиму́ не прийде́, щоб вкло́нятись Царе́ві, Госпо́ду Савао́ту, то́ не буде́ дощу́ в них. **18** А якщо́ не прийде́ племе́но єгипетське́, і не ввійде́ всере́дину, то́ буде́ на них та поразка́, яко́ю наро́ди ударить Госпо́дь, хто́ святкува́ти

Малахії

1 Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахію. **2** „Я вас полюбив, — говорить Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас полюбив?“ Чи ж не брат Ісав Якову? каже Господь, а Я Якова був полюбив, **3** а Ісав зненавидів, і зробив його гори спустошенням, а спадок його — для шакалів пустині. **4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані, та знову збудуємо руїни“, то так промовляє Господь Саваот: Вони побудують, а Я розвалю! І звати їх будуть: Країна безбожности, і народ, на якого навіки розгнівався Господь! **5** І ваші очі побачать оце, і ви скажете: Стане великий Господь понад границю Ізраїлеву! **6** Шанує син батька, а раб — свого пана; та якщо Я вам батько, де пошана Моя? А якщо Я вам пан, де страх передо Мною? говорить Господь Саваот вам, священники, що погорджуєте Моїм Іменням та й кажете: „Чим ми погордили Іменням Твоїм?“ **7** На жертовник Мій ви приносите хліб занечийшений і кажете: „Чим Тебе ми зневажали?“ Тим, що кажете ви: „Трапеза Господня — вона погорджена!“ **8** І коли ви приносите в жертву сліпé, це не зле? І як кульгаве та хворе приносите, чи ж це не зле? Принеси на подібне своєму намісникові, чи тебе він вподобає, чи підійме обличчя твоє? промовляє Господь Саваот. **9** А тепер убагайте ви Боже лице, і хай стане для нас милостивим, з ваших рук це було, то хіба кому з вас Він обличчя підійме? говорить Господь Саваот. **10** Нехай хто серед вас замкне двері святині, і не буде надармо освічувати Мого жертовника! І не маю вподоби до вас, говорить Господь Саваот, і з ваших рук не вподобаю дару! **11** Бо від сходу сонця й аж по захід його звеличиться Імення Моє між народами, і кадяться в кожному місці для Імення Мого дар чистий, бо звеличиться Імення Моє між народами, каже Господь Саваот. **12** Ви ж Його зневажаєте, кажучи: „Трапеза Господня — вона занечийшена, й дохід її, обриджена страва її“. **13** І до того говорите: „Ось стільки праці!“ і ним нехтуєте, — говорить Господь Саваот, — і приносите крадене, і кульгаве та хворе, і таку жертву хлібну приносите. Чи буде воно Мені миле з рук ваших? говорить Господь. **14** І проклятий обманець, що в стаді його є самець, а він обіцяє та в жертву дає Господеві зіпсуте, А Я Чар великий, — говорить Господь, — і серед народів грізнé Моє Імення!

2 А тепер до вас заповідь ця, священники! **2** Якщо ви не послухаєтесь, і не покладете на серце собі, щоб Іменню Моему давати хвалу, — говорить Господь Саваот, — то пошлю Я

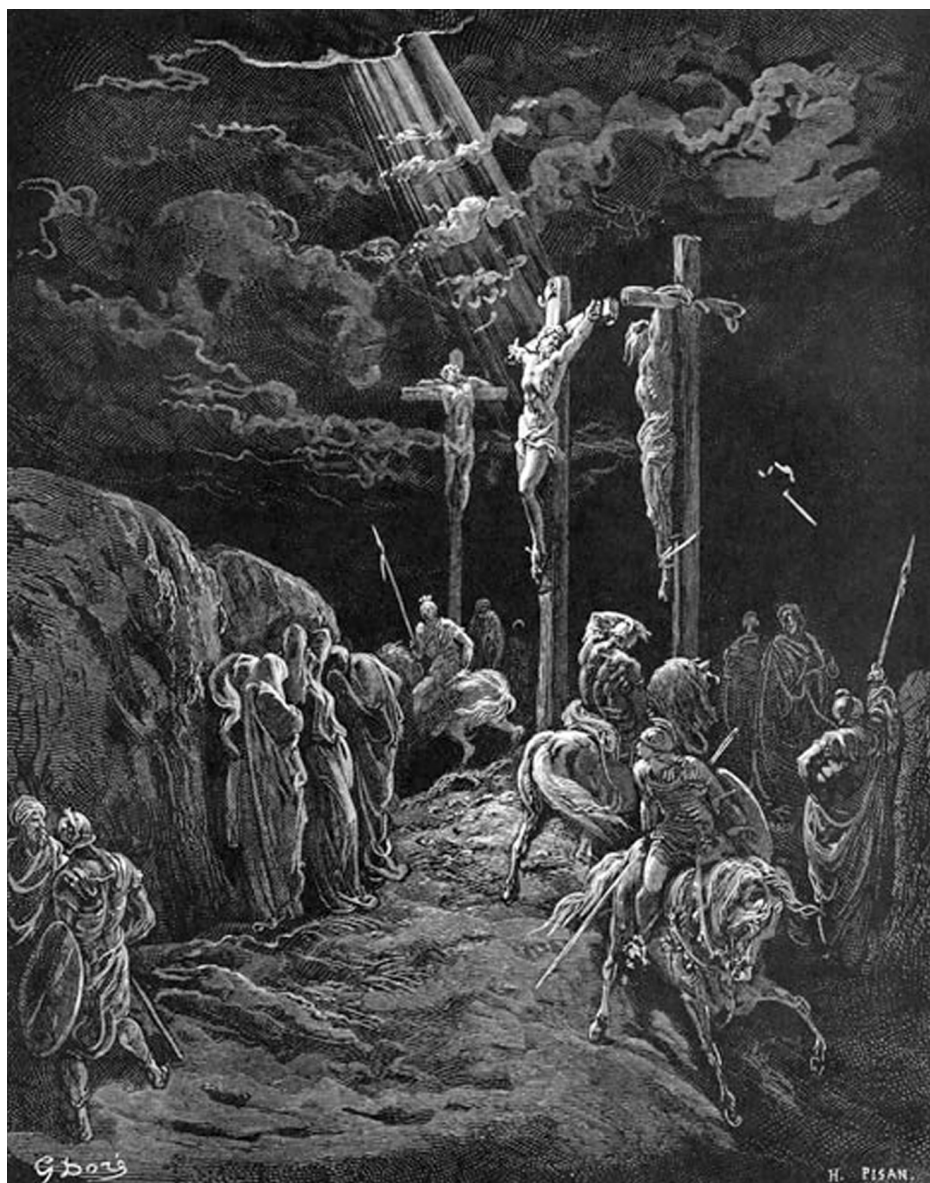
прокляття на вас, і проклянú благословення ваші, і вже проклинаю, бо ви не берете до серця цього! **3** Ось Я обітну вам раменó, і розпорóшу нечистість на ваших обличчях, нечистість свят ваших, і до неї вас вінесуть. **4** І пізнаєте ви, що Я заповідь вам що послав, щоб був заповідь Мій з Левієм, каже Господь Саваот. **5** Заповідь Мій з ним був для життя та для миру, і Я дав йому страх, і він налякався Мене, та боявся перед Іменням Моїм. **6** Закон правди в устах його був, і не знайшлася на губах його кривда, — у мирі й простоті ходив він з Мною, і багатогокóгó відвернуv від вини. **7** Бо уста священникові знання стережуть та Закóна шукають із уст його, бо він ангол Господа Саваота. **8** А ви відхилились з дороги, вчинили таке, що багато спіткнулись в Закóні, Левієвого заповіта понищили, говорить Господь Саваот. **9** Тому то і Я вас зробив погорджуваними й низькими для всього народу, бо не стережете доріг Моїх ви, та не безсторонні в Закóні. **10** Чи Отець нам усім не одін? Хіба Бог не один нас створів? Чому ж один óдного зраджуємо ми, щоб нам зневажати заповідь батьків наших? **11** Зраджує Юда, і робиться нечисть серед Ізраїля та в Єрусалимі, — бо Юда зневажив святиню Господню, яку покохав був, і дочку бога чужого за жінку узяв. **12** Нехай Господь вигубить кожного, хто таке робить, того, хто чуває та відповідає з наметів Якова, і хто дар приносить Господу Саваоту. **13** І робите й друге таке: Господнього жертовника ви слізьми покриваєте, плачем та стогнанням, бо до дарів уже Він не звернеться більше, і милої жертви з рук ваших не візьме. **14** А ви ще й говорите: „Зачó?“ — За те, що засвідчив Господь між тобою й жоною юнацтва твого, якій ти невірність вчинив, а вона ж твоя подруга, і дружина умови твоєї! **15** Хіба Бог не один нас учинив? І злишок духу — Його. А що цей один? Насіння від Бога шукав. Тому свого духа пильнуйте, і дружину юнацтва свого не зраджуйте! **16** Бо ненавиджу рóзвiд, — говорить Господь, Бог Ізраїлів, — і того, хто криває насильством одержу свою, промовляє Господь Саваот. Тому свого духа пильнуйте, — і не зраджуйте! **17** Словами своїми ви мучите Господа, та й питаєте ще: „Чим ми мучимо?“ — Говóренням вашим: „Кожен, хто чинить лихе, той добрий у Господніх очах, і Він у них уподобання має“, або: „Де Бог правосуддя?“

3 Ось Я посилаю Свого ангола, і він перед обличчям Моїм приготує дорóгу. І на́гло прибу́де до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангол заповіту, Якого жадаете. Ось іде Він, говорить Господь Саваот! **2** І хто витерпить день Його прибуття, і хто встоїть, коли Він з'явиться?

Бо Він, як огонь той у золотаря, і як у пральників луг. **3** І Він сяде топiti та чистити срібло, і очистить синів Левія, і їх перечистить, як золото й срібло, і будуть для Господа жертву приносити в правді. **4** Тоді буде дар Юди та Єрусалиму приємний для Господа, як за днів віковичних і за років стародавніх. **5** І прибуду до вас Я на суд, і буду свідком швидким проти чарівників, і на перелюбників, і проти тих, хто присягу складає на лжу, і проти тих, хто заплатою наймита тисне, вдову й сироту, хто відхилює право чужинця, Мене ж не боїться, говорить Господь Саваот. **6** Бо Я, Господь, не змінюся, тому ви, сини Яковів, не будете знищені. **7** Від уст Моїх ви відступили з днів ваших батьків, і їх не стерегли. Верніться ж до Мене, і вернусь Я до вас! промовляє Господь Саваот. Та говорите ви: „У чому повернемось?“ **8** Чи Бога людина обманить? Мене ж ви обманюєте, ще й говорите: „Чим ми Тебе обманіли?“ — Десятиною та приносами! **9** Прокляттям ви прокляли, а Мене обманіли, о люду ти ввесь! **10** Принесіть же ви всю десятину до дому скарбниці, щоб страва була в Моїм храмі, і тим Мене випробуйте, — промовляє Господь Саваот: чи небесних отворів вам не відчиню, та не виллю вам благословення аж надмір? **11** І ради вас насварю Я все те, що жерé, і воно не понищить вам зéмного плóду, і не заб'є винограду вам на полі, говорить Господь Саваот. **12** І будуть всі люди вважати вас блаженними, бо будете ви любим краєм, говорить Господь Саваот. **13** Жорстокі ваші слова проти Мене, — говорить Господь, — а ви кажете: „Щó ми на Тебе сказали?“ **14** Ви кажете: „Мáрність служити для Бога! І що за кóристь, що ми стережемо Його службу, та ходимо в жалóбі перед лицем Господа Саваота? **15** А тепер ми вважаємо пишних щасливими, і ті, хто вчиняє безбожне, будуються та випробовують Бога, і втікають“. **16** Змовлялись тоді один з óдним і ті, хто стрáх перед Гóсподом має, — і прислухавсь Господь, і почув, і перед обличчям Його була писана пáм'ятна книга про тих, хто стрáх перед Гóсподом має, і хто поважає Ймéння Його. **17** І будуть Мені вони влáсністю, — каже Господь Саваот, — на той день, що вчиню, і змилосéрджусь над ними, як змилосéрджується чоловік над синами своїми, що служать йому. **18** І ви зно́ву побачите різницю між праведним та нечестівим, між тим, хто Бóгові служить, та тим, хто не служить Йому.

4 Бо ось наступає той день, що палає, як піч, і стануть всі пишні та кожен, хто чинить безбóжне, соломою, — і спáлить їх день той, який наступає, говорить Господь Саваот, Який

не позостáвить їм кóрени, ані галóзки. **2** А для вас, хто Ймéння Мойóго боїться, зйде Сонце Праведности та лікува́ння в промінях Його, — і ви вийдете та поскака́єте, мов ті ситі теля́та! **3** І безбожних топтати ви будете, бо стануть за по́піл вони під п'ята́ми ніг ваших у той день, що його Я вчиню, промовляє Господь Саваот. **4** Згадайте Зако́на Мойсея, Мого раба́, що йому́ наказав на Хоріві уста́ви й права́ щодо всьóго Ізраїля. **5** Ось Я пошлю́ вам пророка Ілліу, перше ніж день Господній настане, великий й страшний! **6** І приве́рне він серце батьків до синів, і серце синівське до їхніх батьків, щоб Я не прийшов, і не вразив цей край прокляттям!

Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“

А як Його одіж ділили, то кидали жéреба.

Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родово́ду Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авра́ам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фареса́ та За́ру від Тама́ри. Фарес́ же породив Еср́ома, а Еср́ом породив Арама́. **4** А Ара́м породив Амінада́ва, Амінада́в же породив Наассона́, а Наассо́н породив Салмона́. **5** Салмо́н же породив Воо́за від Раха́ви, а Воо́з породив Йови́да від Рути́, Йови́д же породив Ессе́я. **6** А Ессе́й породив царя́ Дави́да, Дави́д же породив Соломо́на від Уріе́вої. **7** Соломо́н же породив Ровоа́ма, а Ровоа́м породив Авію́, а Аві́я породив Асафа́. **8** Аса́ф же породив Йо́сафата́, а Йо́сафа́т породив Йо́рама, Йо́ра́м же породив Озію́. **9** Озі́я ж породив Йо́ата́ма, а Йо́ата́м породив Аха́за, Аха́з же породив Езе́кію. **10** А Езе́кія породив Манасі́ю, Манасі́я ж породив Амоса́, а Амо́с породив Йо́сію. **11** Йо́сі́я ж породив Йо́які́ма, Йо́які́м породив Ехоні́ю й братів його́ за вавилонського переселення́. **12** А по вавилонськiм переселенні́ Ехоні́я породив Салаті́їла, а Салаті́їл породив Зорова́веля. **13** Зорова́вель же породив Авію́да, а Авію́д породив Елі́якіма, а Елі́які́м породив Азо́ра. **14** Азо́р же породив Садо́ка, а Садо́к породив Ахі́ма, а Ахі́м породив Елі́юда. **15** Елі́ю́д же породив Елеа́зара, а Елеа́за́р породив Матта́на, а Матта́н породив Якова́. **16** А Яків породив Йо́сипа, мужа́ Марі́ї, що з не́ї родився Ісус, зва́ний Христос́. **17** А всіх поколінь від Авраа́ма аж до Дави́да — чоти́рна́дцять поколінь, і від Дави́да аж до вавилонського переселення́ — чоти́рна́дцять поколінь, і від вавилонського переселення́ до Христа́ — поколінь чоти́рна́дцять. **18** наро́дження ж Ісуса Христа́ стало́ся так. Коли́ Йо́го ма́ті́р Ма́рію заруче́но з Йо́сипом, то перш, ніж зійшли́ся вони́, вияви́лося, що вона́ має в утробі́ від Духа Свято́го. **19** А Йо́сип, мужі́ її́, бу́вши праведни́й, і не ба́жавши осла́вити її́, хоті́в тайко́ма́ відпустити́ її́. **20** Коли́ ж він те поду́мав, ось з'яви́вся йому́ а́нгол Госпо́дній у сні́, промовляю́чи: „Йосипе́, сину́ Дави́дів, не бійся́ при́йняти́ Ма́рію, дру́жину́ свою́, бо зача́те в ній — то від Духа Свято́го. **21** І вона́ вроди́ть Сина́, ти ж даси́ йому́ йме́ння Ісус, бо спасе́ Він люде́й Свої́х від їхні́х гріхі́в. **22** А все оце́ стало́ся, щоб збу́лося ска́зане проро́ком від Господа́, який про́віщає: **23** „Ось ді́ва в утробі́ зачне́, і Сина́ породить, і назву́ть йому́ йме́ння Еммануї́л“, що в пере́кладі є́: З нами́ Бог“. **24** Як прокину́вся ж Йо́сип зо сну́, то зроби́в, як звелі́в йому́ а́нгол Госпо́дній, — і при́йняв він

дру́жину́ свою́. **25** І не знав він її́, аж Сина́ свого́ первородже́ного вона́ поро́дила, а він дав йому́ йме́ння Ісус.

2 Коли́ ж наро́дився Ісус у Вифле́емі Юде́йськiм, за днів́ царя́ Ірода́, то ось мудре́ці прибу́ли до Єрусали́му зо сходу́, і пита́ли: „Де́ наро́джений Цар́ Юде́йський? Бо на сході́ ми бачи́ли зорю́ Йо́го, і прибу́ли поклони́тися йому́“. **3** І, як зачу́в це ца́р Ірод, занепоко́ївся, і з ним увес́ь Єрусали́м. **4** І, зібравши́ всіх́ первосвященни́ків і кни́жники́ лю́дських, він ви́питува́в у них, де́ має́ Христос́ наро́дитися? **5** Вони́ ж відказа́ли йому́: „У Вифле́емі Юде́йськiм, бо в проро́ка написа́но так: **6** „І ти, Вифле́еме, земле́ Юди́на, не менши́й ні́чим між оса́дами Юди́ними, бо з тебе́ з'яви́ться Вождь́, що бу́де Він па́сти наро́д Мій ізраї́льський“. **7** То́ді Ірод покли́кав та́ємно оти́х мудре́ців, і докладно́ ви́питува́в їх про ча́с, коли́ з'яви́лась зоря́. **8** І він віді́слав їх до Вифле́ему, гово́рячи: „Іди́ть, і пи́льно розвіда́йтеся про Дитя́тко; а як зна́йдете, спові́стіть мене́, щоб і я мі́г пі́ти й поклони́тися йому́“. **9** Вони́ ж ца́ря вислу́хали й віді́йшли. І ось зоря́, що на сході́ вони́ її́ бачи́ли, ішла́ перед ними́, аж при́йшла й стала́ зверху́, до Дитя́тка бу́ло. **10** А бачи́вши зорю́, вони́ надзвичайно́ зра́діли. **11** І, ввійшовши́ до до́му, знайшли́ там Дитя́тко з Ма́рією, Йо́го ма́ті́р'ю. І вони́ впа́ли ни́цями, і вклони́лись йому́. І, відчи́нівши́ ска́рбниці́ свої́, підне́сли́ йому́ свої́ да́ри: зо́лото, ла́дан та сми́рну. **12** А вві́ сні́ остере́жені, щоб не верта́тися до Ірода́, віді́йшли вони́ інши́м шляхо́м до своєї́ землі́. **13** Як вони́ ж віді́йшли, ось а́нгол Госпо́дній з'яви́вся у сні́ Йо́сипові́ та й сказа́в: „Уставай, візьми́ Дитя́тко та ма́ті́р Йо́го, і вті́кай до Єгипту́, і там зоставайся́, аж поки́ скажу́ тобі́, бо Дитя́тка шука́тиме Ірод, щоб Йо́го погуби́ти“. **14** І він устав, узя́в Дитя́тко та ма́ті́р Йо́го вночі́, та й пішо́в до Єгипту́. **15** І він там зостава́вся аж до сме́рти Іродово́ї, щоб збу́лося ска́зане від Господа́ проро́ком, який про́віщає: „Із Єгипту́ покли́кав Я́ Сина́ Свого́“. **16** Спосте́ріг то́ді Ірод, що ті́ мудре́ці насмі́ялися з нього́, та й розгні́вався́ дуже́, і посла́в повби́вати в Вифле́емі́ й по всі́й ті́й околи́ці́ всіх́ ді́тей від дво́х ро́ків і менше́, за ча́сом, що Йо́го в мудре́ців він бу́в ви́питува́в. **17** То́ді спра́вилось те́, що сказа́в Єремі́ проро́к, промовляю́чи: **18** „Чу́ти го́лос у Ра́мі, плач і ри́діння́ та го́лоси́нна вели́ке: Рахиль плаче́ за ді́тьми́ свої́ми, і не да́ється розва́жити себе́, бо нема́ їх“. **19** Коли́ ж Ірод у́мер, ось а́нгол Госпо́дній з'яви́вся в Єгипті́ вві́ сні́ Йо́сипові́, та й промови́в: **20** „Уставай, візьми́ Дитя́тко та ма́ті́р Йо́го, та йди́ в землю́ Ізраї́леву, бо вимерли́ ті́, хто шука́в ду́шу Дити́ни“. **21** І він

у став, узав Дитятко та матір Йогó, і прийшов у землю Ізраїлеву. **22** Та прочувши, що царює в Юдеї Архелай, — замість Ірода, батька свого, — побоявся піти туди він. А вві сні остережений, відійшов до країв галілейських. **23** А прибувши, оселився у місті, на ім'я Назарет, щоб збулося пророками сказане, що Він Назарянин буде званий.

3 Тими ж днями приходить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, **2** та й каже: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ **3** Бо він той, що про нього сказав Ісаа пророк, промовляючи: „Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ **4** Сам же Іван мав одержу собі з верблужого волосу, і пояс ремінний на стегнах своїх; а пожива для нього була саранá та мед польовий. **5** Тоді до нього виходив Єрусалим, і вся Юдея, і вся йорданська околиця, **6** і в річці Йордані христились від нього, і визнавали гріхи свої. **7** Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв що приходять на хрещення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надує від утіки від гніву майбутнього? **8** Отож, — учиніть гідний плід покаяння! **9** І не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння! **10** Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плóду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене. **11** Я хрищу вас водою на покаяння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем. **12** У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засків, а полову попалить ув огні невгасимім“. **13** Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йордан до Івана, щоб христитись від нього. **14** Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“ **15** А Ісус відповів і сказав йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам вiповнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. **16** І охрестившись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сховався на Нього. **17** І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“

4 Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушав. **2** І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. **3** І ось приступив до Нього спокусник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібами!“ **4** А Він відповів і промовив:

„Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих“. **5** Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на наріжника храму, **6** та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про Тебе Своїм Ангелам, і вони на руках понесуть Тебе, щоб об камінь коли не спіткнув Ти Своєї ноги“. **7** Ісус відказав йому: „Ще написано: Не спокушуй Господа Бога свого!“ **8** Знов диявол бере Його на височезную гóру, і покаже Йому всі царства на світі та їхню славу, **9** та й каже до Нього: „Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонішся!“ **10** Тоді каже до нього Ісус: „Відійди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ **11** Тоді позоставив диявол Його. І ось ангели приступили, і служили Йому. **12** Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею. **13** І, покинувши Він Назарета, прийшов й оселився в Капернаумі приморському, на границі країн Завулóнової й Нефталімової, **14** щоб справдилось те, що сказав Ісаа пророк, промовляючи: **15** „Завулóнова зéмле, і Нефталімова зéмле, за Йорданом при морській дорозі, Галілеє поганська! **16** Нарóд, що в темноті сидів, світло велике побачив, а тим, хто сидів у країні смертельної тіні, засяяло світло“. **17** Із того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ **18** Як проходив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Сімона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **19** І Він каже до них: „Ідіть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!“ **20** І вони зараз покинули сіті, та й пішли вслід за Ним. **21** І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, — Зеведеєвого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведеєм, їхнім батьком, що лагодили свого невода в чóвні, — і покликав Він їх. **22** Вони зараз залишили чóвна та батька свого, — та й пішли вслід за Ним. **23** І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євángелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми. **24** А чутка про Нього пішла по всій Сирії. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслаблених, — і Він їх уздоровляв. **25** І багато людей ішло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайордання.

5 І, побачивши натовп, Він вийшов на гóру. А як сів, підійшли Його учні до Нього. **2** І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи: **3** „Блаженні вбогі духом, бо

їхнє Царство Небесне. **4** Блаженні засмічені, бо вони будуть утішені. **5** Блаженні лагідні, бо землю впадкуют вони. **6** Блаженні голодні та спрагнені праведности, бо вони нагородвані будуть. **7** Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть. **8** Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. **9** Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть. **10** Блаженні вигнані за праведність, бо їхнє Царство Небесне. **11** Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. **12** Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами. **13** Ви — сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. **14** Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. **15** І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світильник, — і світить воно всім у домі. **16** Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі. **17** Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати. **18** Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. **19** Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. **20** Кажу бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! **21** Ви чули, що було стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові“. **22** А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: „рака“, підпадає верховному судові, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огнєній. **(Geenna g1067)** **23** Тому, коли принесеш ти до жертовника свого дара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, — **24** залиши отут дара свого перед жертовником, і піди, примирись перше з братом своїм, — і тоді повертайся, і принось свого дара. **25** Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не кинули. **26** Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддасі ти й останнього шеляга! **27** Ви чули, що сказано: „Не чини перелюбу“. **28** А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із

пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюб у серці своїм. **29** Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. **(Geenna g1067)** **30** І як правиця твоя спокушає тебе, — відітні її кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. **(Geenna g1067)** **31** Також сказано: „Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа розводного“. **32** А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпустити, той доводить її до перелюбу. І хто з відпущеною побереться, той чинить перелюб. **33** Це ви чули, що було стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „виконуй клятви свої перед Господом“. **34** А Я вам кажу не кластися зовсім: ані небом, бо воно престол Божий; **35** ні землею, бо підніжок для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; **36** не клянись головою своєю, — бо навіть однієї волосинки ти не можеш учинити білою чи чорною. **37** Ваше ж слово хай буде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. **38** Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуба“. **39** А Я вам кажу не протівитись злomu. І коли вдарить тебе хто у праву щокую твою, — підстав йому й другу. **40** А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плащ йому. **41** А хто силувати тебе буде відбуди подорожне на милу одну, — іди з ним навіть дві. **42** Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відвертайся від нього. **43** Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога“. **44** А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і молись за тих, хто вас переслідує, **45** щоб вам були синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своему над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. **46** Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й митники роблять? **47** І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погані не чинять отак? **48** Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6 Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. **2** Отож, коли чиниш ти милостиню, не сурми перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **3** А як ти чиниш милостиню, — хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правиця твоя,

4 щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 5 А як молитесь, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажуть вам: вони мають уже нагороду свою! 6 А ти, коли молишся, „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“ Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 7 А як молитесь, не проказуйте зайвого, як ті погани, — бо думають, ніби вони будуть вислухані за своє велемовство. 8 Отож, не вподобляйтесь їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохання! 9 Ви ж моліться отак: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, 10 нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 11 Хліба нашого щоденного дай нам сьогодні. 12 І прости нам довгі наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. 13 І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь“.

14 Бо як людям ви простите прогріхи їхні, то простить і вам ваш Небесний Отець. 15 А коли ви не будете людям прощати, то й Отець ваш не простить вам прогріхів ваших. 16 А як постите, то не будьте сумні, як оті лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоб бачили люди, що постять вони. Поправді кажуть вам: вони мають уже нагороду свою! 17 А ти, коли постиш, намасті свою голову, і лице своє вмий, 18 щоб ти посту свого не виявив людям, а Отцеві своєму, що в таїні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 19 Не складайте скрбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. 20 Складайте ж собі скрби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть. 21 Бо де скарб твій, — там буде й серце твоє! 22 Око — то світильник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле. 23 А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є темрява, — то яка ж то велика та темрява! 24 Ніхто двом панам служити не може, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знэхтує. Не можете Богові служити й мамоні. 25 Через те вам кажуть: Не журіться про життя своє — що будете їсти та що будете пити, ні про тіло своє, — у що зодягнетесь. Чи ж не більше від їжі життя, а від одягу тіло? 26 Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? 27 Хто ж із вас, коли

журиться, зможе додати до зросту свого бодай ліктя одного? 28 І про одяг чого ви клопочетесь? Погляньте на польові лілєї, як зростають вони, — не працюють, ані не прядуть. 29 А Я вам кажуть, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них. 30 І коли польову ту траву, що сьогодні ось є, а взавтра до печі викидається, Бог отак зодягає, — скільки ж краще зодягне Він вас, маловірни! 31 Отож, не журіться, кажучи: Що ми будемо їсти, чи: Що будемо пити, або: У що ми зодягнемось? 32 Бож усього того погани шукають; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. 33 Шукайте ж найперш Царства Божого й праведности Його, — а все це вам додасться. 34 Отож, не журіться про завтрашний день, — бо завтра за себе само поклопочеться. Кожний день має досить своєї турботи!

7 Не судить, щоб і вас не судили; 2 бо яким судом судити будете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють вам. 3 І чого в оці брата свого ти заскалку бачиш, коліди ж у власному оці не чуєш? 4 Або як ти скажеш до брата свого: „Давай вийми я заскалку з ока твого“, коли он колода у власному оці? 5 Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого. 6 Не давайте святого псам, і не розсипайте перел своїх перед свиньми, щоб вони не потоптали їх ногами своїми, і, обернувшись, щоб не розшматували й вас... 7 Просить — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам; 8 бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а хто стукає — відчинять йому. 9 Чи ж то серед вас є людина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме він? 10 Або коли риби проситиме, то подасть йому гадину? 11 Тож як ви, будши злі, потрапите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього! 12 Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки. 13 Увійходьте тісними ворітьми, бо простори воріта й широка дорога, що веде до погибелі, — і нею багато-хто ходять. 14 Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, — і мало таких, що знаходять її! 15 Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас у одежі овечій, а всередині — хижі вовки. 16 По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на терніні збирають, або фіги — із будяків? 17 Так ото родить добрі плоди кожне дерево добре, а дерево зле плоди родить лихі. 18 Не може родити добре дерево пліду лихого, ані дерево

8 А коли Він зійшов із гори, услід за Ним ішов натовп великий. **2** І ось підійшов прокажений, уклонився Йому та й сказав: „Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **3** А Ісус простяг руку, і доторкнувся до нього, говорячи: „Хочу, — будь чистий!“ І тієї хвилини очистився той від своєї прокази. **4** І говорять до нього Ісус: „Гляди, — не розповідай нікому. Але йди, покажися священикові, та дар принеси, якого Мойсей заповів, їм на свідцтво “. **5** А коли Він до Капернауму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благаяв зачат Його, **6** кажучи: „Господи, мій слуга лежить удома розслаблений, і тяжко страждає“. **7** Він говорить йому: „Я прийду й уздоровлю його“. **8** А сотник Йому відповів: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою. Та промов тільки слово, — і відужає мій слуга“. **9** Бо й я — людина підвладна, і всяк із під собою я маю; і одному кажу: пиди — то йде мене, а тому: прийди — і приходить, або рабові своєму: зроби те — і він зробить“. **10** Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри! **11** Кажу ж вам, що багато-хто прийде від сходу та заходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. **12** Сини ж Царства — повкидани будуть до тємряви зовнішньої — буде там плач і скрегіт зубів!“ **13** І сказав Ісус

9 І, сівши до човна, Він переплинув, і до міста
Свого прибув. **2** І ото, принесли до Нього
розслабленого, що на ложі лежав. І, як побачив
Ісус їхню віру, сказав розслабленому: „Будь
бадьорий, сину! Прощаються тобі гріхи твої!“
3 І ось, дехто із книжників стали казати про
себе: „Він богозневажає“. **4** Ісус же думки їхні
знав і сказав: „Чого думаєте ви лукаве в серцях

своїх?“ **5** Щоб легше, — сказати: „Прощаються тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи?“ **6** Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, — тож каже Він розслабленому: „Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **7** Той устав і пішов у свій дім. **8** А натовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що людям Він дав таку владу! **9** А коли Ісус звідти проходив, побачив чоловіка, на ймення Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Иди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за ним. **10** І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з ним та з Його учнями. **11** Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: „Чому то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками?“ **12** А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребують здорові, а слабі! **13** Ідіть же, і навчіться, щоб то є: „Милости хочу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаяння“. **14** Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постять?“ **15** Ісус же промовив до них: „Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть вони. **16** До одержи ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, — бо збіжиться воно, і дірка стане ще гірша. **17** І не вливають вина молодого в старі бурдюки, а то бурдюки розірвуться, і вино розлілється, і бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків, — і одне й друге збережене буде“. **18** Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“. **19** І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його. **20** І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотечу була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одержи Його. **21** Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся одержи Його, то одужаю“. **22** Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорою, дочко, — твоє віра спасла тебе!“ І одужала жінка з тієї години. **23** А Ісус, як прибув до господи старшого, і вздрів дударів та юрбу голосільників, **24** то сказав: „Відійдіть, бо не вмерло дівчя, але спить“. І насміхалися з Нього. **25** А коли народ випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встала! **26** І вістка про це розійшлася по всій тій країні. **27** Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за ним два сліпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“ **28** І коли Він додому прийшов,

приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“. **29** Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“ **30** І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: „Глядіть, — щоб ніхто не довідався про це!“ **31** А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. **32** Коли ж ті виходили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був біснுவатий. **33** І як демон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався народ і казав: „Ніколи таке не траплялося серед Ізраїля!“ **34** Фарисеї ж казали: „Виганяє Він демонів силою князя демонів“. **35** І обходив Ісус всі міста та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу та неміч усяку. **36** А як бачив людей, змилосерджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорочені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. **37** Тоді Він казав Своім учням: „Жніво справді велике, та робітників мало; **38** тож благодійте Господаря жніва, щоб на жніво Своє Він робітників вислав“.

10 І закликав Він дванадцятьох Своїх учнів, і владу їм дав над нечистими духами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровляли всіляку недугу та неміч всіляку. **2** А ймення апостолів дванадцятьох отакі: перший Сімон, що Петро́м прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведеїв, та Іван, брат його; **3** Пилип і Вартоломей, Хомя́ й митник Матвій; Яків, син Алфеїв, і Тадей; **4** Сімон Кананіт, та Юда Іскаріотський, що й видав Його. **5** Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, **6** але йдіть радніші до овечок загинутих дому Ізраїлевого. **7** А ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблизилося Царство Небесне. **8** Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажених, виганяйте демонів. Ви дармо дістали, дармо й давайте. **9** Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, **10** ані торби в дорогу, ані двох одерж, ні сандаль, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. **11** А як зайдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, — і там перебуйте, аж поки не вийдете. **12** А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир дому цьому!“ **13** І коли буде достойний той дім, — нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. **14** А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи з дому чи з міста того, обтрусіть порох

із ніг своїх. **15** Поправді кажіть вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому! **16** Оце посилаю Я вас, як овець між вовків. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. **17** Стережіться ж людей, бо вони на суди видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть. **18** І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам. **19** А коли видаватимуть вас, не журіться, як або що говорити: тієї години буде вам дане, що маєте ви говорити, **20** бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме. **21** І видасть та смерть брата брата, а батько — дитину. І „діти повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. **22** І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений. **23** А коли будуть вас переслідувати в одному місті, утікайте до іншого. Поправді кажіть вам, — не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. **24** Учень не більший за вчителя, а раб — понад пана свого. **25** Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб — як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! **26** Але не лякайтеся їх. Немає нічого захищеного, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться. **27** Що кажу Я вам потемки, — говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на дахах. **28** І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геєнні. **(Geenna g1067)** **29** Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впаде без волі Отця вашого. **30** А вам і волосся все на голові пораховано. **31** Отож, не лякайтеся, — бо вартіші ви за багатьох горобців. **32** Отже, кожного, хто Мене візнає перед людьми, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. **33** Хто ж Мене відцурається перед людьми, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. **34** Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, — Я не мир принести прийшов, а меч. **35** Я ж прийшов „порізніти чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекрухою її“. **36** І: „ворогів чоловікові — домашні його!“ **37** Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. **38** І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний. **39** Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу свою, — той знайде її. **40** Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того,

Хто послав Мене. **41** Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду пророчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагороду праведничу. **42** І хто напоїть, як учня, кого з малих цих бодай кўхлем водиці холодної, поправді кажіть вам, — той не згубить нагороди своєї“.

11 І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. **2** Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх, **3** щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви чуєте й бачите: **5** „Сліпі прозрівують“, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чують глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається Добра Новина“. **6** І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!“ **7** Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити наро́дові: „На що ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойдає його? **8** Та на що ви дивитися ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Адежж ті, хто носить м'яке, — по палатах царських. **9** По що ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. **10** Бо це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **11** Поправді кажу вам: Між наро́дженими від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім — той більший від нього! **12** Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає зусилля, хапають його. **13** Усі бо Пророки й Закон до Івана провіщували. **14** Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти. **15** Хто має вўха, — нехай слухає! **16** До кого ж цей рід прирівняю? — До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, **17** і кажуть: „Ми вам грали, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. **18** Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: „Він дємона має“. **19** Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось, ласўн і п'яниця, Він приятель мїтників і грїшників“. І виправдалася мудрість своїми ділами“. **20** Ісус тоді став докоряти містам, де відбулося найбільш Його чуд, що вони не покались: **21** „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Вефсаїдо! Бо коли б то в Тїрії й Сидонї були відбуліся ті чўда, що сталися в вас, то давно б вони каялись в волосяниці та в по́пелі. **22** Але кажу вам: Легше

буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! **23** А ти, Капернаїме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш“. Бо коли б у Содомі були відбулися ті чуда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був по сьогоднішній день. **(Hadēs g86)** **24** Але кажу вам, що содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“ **25** Того часу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та Його немовлятам відкрив. **26** Так, Отче, — бо Тобі так було до вподоби! **27** Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. **28** Прийдіть до Мене, усі струджені та обтяжені, — і Я вас заспокою! **29** Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і „знайдете спокій душам своїм“. **30** Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!“

12 Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. **2** Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. **3** А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? **4** Як він увійшов до Божого дому, і спожив хлібі показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? **5** Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, — і невинні вони? **6** А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! **7** Коли б знали ви, що то є: „Милостя хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. **8** Бо Син Людський Господь і суботі!“ **9** І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. **10** І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ **11** А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? **12** А скільки ж людина вартіша за тую овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!“ **13** І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорова вона, як і друга. **14** Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, — як би Його погубити? **15** А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. **16** А Він наказав їм суворо Його не виявляти, **17** щоб справділось те, що сказав був Ісаї пророк, промовляючи: **18** „Ото Мій Слуга, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, — і Він суд проголосить поганам. **19** Він не буде змагатися, ані кричати, і на

вулицях чути не буде ніхто Його голосу. **20** Він очеретіни надломленої не доломить, і гнота догасаючого не погасить, поки не допровадить присуду до перемоги. **21** І погани надіятись будуть на Ймення Його!“ **22** Тоді привелі до Нього німого сліпця, що був біснуватий, — і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити. **23** І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ **24** Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він демонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем демонів“. **25** А Він знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. **26** І коли сатана сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство його? **27** І коли Вельзевулом виганяю Я демонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. **28** А коли ж Духом Божим вигоню Я демонів, то настало для вас Царство Боже. **29** Або як то хто може вдертися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він господа його пограбує. **30** Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. **31** Тому то кажу вам: усякий гріх, навіть богозневага, пробститься людям, але богозневага на Духа не пробститься! **32** І як скаже хто слово на Людського Сина, то йому пробститься те; а коли скаже проти Духа Святого, — не пробститься того йому ані в цім віці, ані в майбутнім! **(aiōn g165)** **33** Або віростить дерево добре, то й плід його добрий, або віростить дерево зле, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з плоду! **34** Ріде зміїний! Як ви можете мовити добре, будши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. **35** Добра людина з доброго скарбу добре виносить, а лукава людина зо скарбу лихого виносить лихє. **36** Кажу ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня! **37** Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засуджений“. **38** Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Нього й сказали: „Учителю, — хочемо побачити ознаку від Тебе“. **39** А Ісус відповів їм: „Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, — та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йіони. **40** Як Йіона перебув у середині китовій три дні і три ночі, так перебуде три дні та три ночі й Син Людський у серці землі. **41** Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і осудять його, вони бо покаялися через Йіонину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йіона! **42** Цариця з півдня на суд стане з родом оцим, — і засудить його, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати.

А тут ото Більший, аніж Соломон! **43** А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. **44** Тоді він говорить: „Вернуса до дому свого, звідки вийшов“. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людині тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!“ **46** Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його осторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йому: „Ото мати Твоя й Твої браття стоять онде осторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: „Хто мати Моя? І хто браття Мої?“ **49** І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої! **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І безліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а ввесь náтовп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх притчами, кажучи: **4** І як сів він зёрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзьобували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'янистий, де не мали багато землі, — і негайно посхóдили, бо земля неглибока була; **6** а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, — посохли. **7** А інші попадали в терен, — і вигнався терен, і їх поглушив. **8** Інші ж упали на добру землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцятєро. **9** Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!“ **10** І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чому притчами Ти промовляєш до них?“ **11** А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, — їм же не дано. **12** Бо хто має, то дається йому та додається, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. **13** Я тому говорю до них притчами, що вони, дівлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. **14** І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє: „Почуєте слухом, — і не зрозумієте, дивитися будете оком, — і не побачите. **15** Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують вухами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив!“ **16** Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують. **17** Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви,

— та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули. **18** Послухайте ж притчу про сіяча. **19** До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходить лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. **20** А посіяне на кам'янистому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; **21** але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж ўтиск або переслідування настануть за слово, то він зараз спокўшується. **22** А між терен посіяне, — це той, хто слухає слово, але кло́поти віку цього та омана багатства заглушують слово, — і воно зостається без плóду. (a16n g165) **23** А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він принóсить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утридцятєро“. **24** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницю насіяв, та й пішов. **26** А як виросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і ку́кіль. **27** І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сів на полі своїм? Звідки ж узявся ку́кіль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловік супротивник на́ко́їв оце“. А раби відказали йому: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його повипóлювали?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, випóлюючи той ку́кіль, ви не вирвали разóм із ним і пшеницю. **30** Залишіть, — хай разóм обоє ростуть аж до жнив; а в жнивá накажу́ я женцям: Зберіть перше ку́кіль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до зёрна гірчи́чного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрі́бніше з усьо́го насіння, алé, коли ві́росте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і ку́блється в ві́ттях його“. **33** Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рóзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірі муки, аж поки все вкїсне“. **34** Це все в притчах Ісус говорив до людей, і без притчі нічо́го Він їм не казав, **35** щоб справділось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкрию у притчах уста Свої, розповім таємниці від пóчину світу!“ **36** Тоді відпустив Він народ і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясни нам притчу про ку́кіль польовий“. **37** А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посіяв був, — це Син Людський, **38** а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а ку́кіль — сини лукавого; **39** а ворог, що всівя́ його — це диявол, жнивá — кінець віку, а женці

— анголі. (аіѡн г165) 40 І як збирають куклі, і як палять в огні, так буде й наприкінці віку цього. (аіѡн г165) 41 Пошле Людський Син Своїх анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконня, 42 і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрегіт зубів! 43 Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вуха, нехай слухає! 44 Царство Небесне подібне ще до захованого в полі скарбу, що людина, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. 45 Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошукує перел добрих, 46 а як знайде одну дорогоцінну перліну, то йде, і все продає, що має, і купує її. 47 Подібне ще Царство Небесне до невода, у море закиненого, що зібрав він усячину. 48 Коли він наповниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають. 49 Так буде й наприкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, (аіѡн г165) 50 і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрегіт зубів! 51 Чи ви зрозуміли це все?“ — „Так!“ відказали Йому. 52 І Він їм сказав: „Тому кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того господа, що з скарбниці своєї виносить нове та старе“. 53 І сталося, як скінчив Ісус притчі оці, Він звідти пішов. 54 І прийшов Він до Своєї батьківщини, і навчав їх у їхній синагозі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сили чудодійні? 55 Чи ж Він не син тєслі? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його — Яків, і Йосип, і Симон та Юда? 56 І чи ж сестри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте?“ 57 І вони спокушались Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм!“ 58 І Він не чинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

14 Того часу почув Ірод чотирирівласник чутки про Ісуса, 2 і сказав своїм слугам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда творяться ним“. 3 Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа. 4 Бо до нього Іван говорив: „Не годиться тобі її мати!“ 5 І хотів Ірод смерть заподіяти Йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали. 6 А як був день народження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродіядина, та й Іродові догодила. 7 Тому під присягою він обіцявся їй дати, чого тільки попросить вона. 8 А вона, за намовою матері своєї: „Дай мені — проказала —

отут на полумиску голову Івана Христителя!“ 9 І цар засмутився, але через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. 10 І послав стяти Івана в в'язниці. 11 І принесли на полумисковій його голову, та й дали дівчині, а та віднесла її своїй матері. 12 А учні його прибулі, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса. 13 Як Ісус те почув, Він відплив звідти човном у місце пустинне й самотнє. І, прочувши, народ із міст пішов пішки за Ним. 14 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змилосердивсь над ними, і їхніх слабих уздорівив. 15 А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти народ, — хай по селах розійдуться, і куплять поживи собі“. 16 А Ісус їм сказав: „Непотрібно відходити їм, — нагодуйте їх ви!“ 17 Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хліба й дві риби“. 18 А Він відказав: „Принесіть Мені їх сюди“. 19 І, звелівши на́товпові посідати на траві, Він узав п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хліби, і дав учням, а учні наро́дові. 20 І всі їли й наситились, а з кусків позосталих назбирали двана́дцятро повних кошів. 21 Ідців же було мужа тисяч із п'ять, крім жінок і дітей. 22 І зараз звелів Ісус учням до човна сідати, і переплісти на той бік раніше Його, аж поки народ Він відпустить. 23 Відпустивши ж народ, Він на гору пішов помолитися насамоті; і як вечір настав, був там Сам. 24 А човен вже був на середині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвався супротивний. 25 А о четвертій сторожі нічний Ісус підійшов до них, ідучи по морю. 26 Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настрашилися та й казали: „Марá!“ І від страху вони закричали... 27 А Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — це Я, не лякайтесь!“ 28 Петро ж відповів і сказав: „Коли, Господи, Ти це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді“. 29 А Він відказав йому: „Іди“. І, вилізши з човна, Петро став іти по воді, і пішов до Ісуса. 30 Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопати, і кричав: „Рятуй мене, Господи!“ 31 І зараз Ісус простяг руку й схопив його, і каже до нього: „Маловірний, чого усумнівся?“ 32 Як до човна ж вони ввійшли, буря вщухнула. 33 А приявні в човні вклонились Йому та сказали: „Ти справді Син Божий!“ 34 Перепливши ж вони, прибулі в землю Генісаретську. 35 А люди тієї місцевости, пізнавши Його, сповістили по всій тій околиці, і до Нього принесли всіх хворих. 36 І блага́ли Його, щоб бодай доторкнувшись краю одежі Його. А хто доторкався, — уздорівлений був.

15 Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Єрусалиму н сказали: **2** „Чого Твої учні ламають передання старших? Бо не миють вони своїх рук, коли хліб споживають“. **3** А Він відповів і промовив до них: „А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передання вашого? **4** Бо Бог заповів: „Шануй батька та матір“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, — хай смертю помре“. **5** А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: „Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові“, **6** то може вже й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово. **7** Лицеміри! Про вас добре Ісаа пророкував, говорячи: **8** „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє даліко від Мене! **9** Та однак надаремне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. **10** І Він покликав народ, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумійте! **11** Не те, що входить до уст, людину сквернить, але те, що виходить із уст, те людину сквернить“. **12** Тоді учні Його приступили й сказали Йому: „Чи Ти знаєш, що фарисеї, почуши це слово, спокусилися?“ **13** А Він відповів і сказав: „Усяка росліна, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. **14** Залишіть ви їх: це сліпі поводитари для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, — обіє до ями впадуть“. **15** А Петро відповів і до Нього сказав: „Поясни нам цю притчу“. **16** А Він відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? **17** Чи ж ви не розумієте, що все те, що входить до уст, вступає в живіт, та й назовні виходить? **18** Що ж виходить із уст, те походить із серця, — і воно опоганює людину. **19** Бо з серця виходять лихі думки, душоубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги. **20** Оце те, що людину опоганює. А їсти руками невмитими, — не опоганює це людини!“ **21** І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирські й сидонські. **22** І ось жінка одна хананейка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — демон тяжко дочку мою мучить“. **23** А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“ **24** А Він відповів і сказав: „Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого“. **25** А вона, підійшовши, уклонилась Йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“ **26** А Він відповів і сказав: „Не годиться взяти хліб у дітей, і кинути щенятам“. **27** Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришки, що спадають со столу їхніх панів“. **28** Тоді відповів

і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!“ І тієї години дочка її відужала. **29** І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілійського моря, і, зійшовши на гору, сів там. **30** І приступило до Нього багато народу, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздорівлював їх. **31** А народ не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і славив він Бога Ізраїлевого! **32** А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чого; відпустити їх без їжі не хочу, щоб вони не ослабли в дорозі“. **33** А учні Йому відказали: „Ді нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу?“ **34** А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи рибок“. **35** І Він ізвелів на землі посідати народів. **36** І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своім, а учні народів. **37** І всі їли й наситилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків повних... **38** Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. **39** І, відпустивши народ, усів Він до човна, і прибув до землі Магдалінської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. **2** А Він відповів і промовив до них: „Ви звечора кажете: „Буде погода, — червоніє бо небо“. **3** А ранком: „Сьогодні негода, — червоніє бо небо похмує“. Розпізнати небесне обличчя ви вмієте, ознак часу ж не можете! **4** Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони“. І, їх полишивши, Він відійшов. **5** А учні Його, перейшовши на той бік, забули взяти хліба. **6** Ісус же промовив до них: „Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської розчини!“ **7** Вони ж міркували собі й говорили: „Ми ж хлібів не взяли“. **8** А Ісус, знаючи те, запитав: „Чого між собою міркуєте ви, маловіріні, що хлібів не взяли? **9** Чи ж ви ще не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки кошів ви зібрали? **10** Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали? **11** Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться но розчини фарисейської та саддукейської!“ **12** Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стерегтися їм розчини хлібної, але фарисейської та саддукейської науки. **13** Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Пилипової, питав Своїх учнів і казав: „За кого народ уважає Мене, Сина Людського?“ **14** Вони ж відповіли:

„Одні за Івана Христителя, одні за Іллію, інші ж за Єремію або за одного з пророків“. **15** Він каже до них: „А ви за ко́го Мене маєте?“ **16** А Сімон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **17** А Ісус відповів і до нього промовив: „Блаженний ти, Сімоне, сину Йонин, бо не тіло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець“. **18** І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, — і сили а́дові не переможуть її. (**Hadēs g86**) **19** І ключі тобі дам від Царства Небесного, і що́ на землі ти зв'язеш, те зв'язане буде на небі, а що́ на землі ти розв'язеш, те розв'язане буде на небі!“ **20** Тоді наказав Своїм учням, щоб нікому не казали, що Він — Христос. **21** Із того часу Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. **22** І на́бік відвівши Його, Петро став Йому́ докоря́ти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не бу́де!“ **23** А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступися від Мене, сатанó, — ти спокуса Мені, бо думаєш не про Боже, а про лю́дське!“ **24** Промовив тоді Ісус учням Своїм: „Коли хоче хто йти вслі́д за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай ві́зьме свого хреста, та й іде вслі́д за Мною. **25** Бо хто хоче спасти́ свою душу, той погуби́ть її, хто ж за Мене свою душу погуби́ть, той зна́йде її. **26** Яка ж ко́ристь лю́дині, що здобуде весь світ, але душу свою занапа́стить? Або що́ дасть лю́дина вза́мін за душу свою? **27** Бо при́йде Син Лю́дський у славі Сво́го Отця з а́нголами Сво́ими, і тоді „ві́дасть ко́жному згідно з діла́ми його́“. **28** По́правді кажу́ вам, що деякі з тут-о при́йвних не скушту́ють смерті, аж поки не побача́ть Сина Лю́дського, що йде в Царстві Сво́ім“.

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх о́сібнó на го́ру високу. **2** І Він перед ними переобра́зився: обличчя Його, як те сонце, зася́ло, а оде́жа Його стала бі́ла, як сві́тло. **3** І ось з'явили́сь до них Мойсей та Ілля́, і розмовля́ли із Ним. **4** І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, до́бре бу́ти нам тут! Коли хочеш, поста́влю оту́т три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Ілля́“. **5** Як він ще говорив, ось хмара ясна заслоні́ла їх, і ось го́лос із хмари почув́ься, що ка́зав: „Це Син Мій Улю́блений, що Йо́го Я вподо́бав. Йо́го слухайте́ся!“ **6** А почувши, попада́ли учні до́ллиць, і поля́калися си́льно. **7** А Ісус підйшов, доторкну́вся до них і промовив: „Уста́вайте й не бійте́ся!“ **8** Зві́вши ж о́чі свої́, ніко́го вони не побачи́ли, окрім Са́мого Ісуса. **9**

А коли з го́ри сходи́ли, запові́в їм Ісус і сказа́в: „Не ка́жіть ніко́му про це ви́діння, аж поки Син Лю́дський із мертвих воскресе́не“. **10** І запитали Йо́го учні, говорячи: „Що́ це кни́жники ка́жуть, ніби тре́ба Ілля́ перш при́йти?“ **11** А Він відпові́в і сказа́в: „Ілля́, пра́вда, при́йде, і все при́готує. **12** Але́ кажу́ вам, що Ілля́ вже при́йшов бу́в, — та його́ не пізна́ли, але з ним зроби́ли, що то́льки хоті́ли. Так і Син Лю́дський ма́є страждати від них“. **13** Учні тоді зро́зумі́ли, що Він їм говори́в про Івана Христителя. **14** І як вони до наро́ду при́йшли, то до Нього́ один чо́ловік присту́пив, і навко́лішки впа́в перед Ним, **15** і сказа́в: „Господи, зми́луйсь над си́ном мо́ім, що бі́снується у ново́місяччі, і мучи́ться тя́жко, бо поча́сту падає він ув о́гонь, і поча́сту в во́ду. **16** Я його́ бу́в приві́в до учні́в Тво́їх, — та вони не мо́гли вздо́ровіти його́“. **17** А Ісус відпові́в і сказа́в: „О ро́де неві́рний і розбе́щений, доки бу́ду Я з вами? Доки вас Я терпі́тиму? Приве́діть до Мене сю́ди його́!“ **18** По́тому Ісус погрози́в йому́, і де́мон ви́йшов із нього́. І ви́ду́жав хлопе́ць тіе́ї го́дини! **19** Тоді підйшли учні́ наса́моті до Ісуса й сказа́ли: „Чому́ ми́ не мо́гли його́ ви́гнати?“ **20** А Він їм відпові́в: „Через ва́ше неві́рство. Бо по́правді ка́жу́ вам: коли бу́дете ви ма́ти ві́ру, хоч як зе́рно гірчи́чне, і го́рі о́цій ска́жете: „Пере́йди́ зві́дси туди́“, то й пере́йде вона́, і нічо́го не ма́тимете немо́жливого! **21** Цей же рі́д не ви́ходи́ть іна́кше, як то́льки мо́литвою й по́стом“. **22** Коли пробува́ли вони в Га́ліле́ї, то сказа́в їм Ісус: „Лю́дський Син бу́де ви́даний лю́дям до ру́к, **23** і вони Йо́го вб'ю́ть, але третьо́го дня́ Він воскресе́не“. І тя́жко вони зажури́лись. **24** Як при́йшли ж вони в Ка́пернау́м, до Петра підйшли зби́рачі ди́драхм на храм, та й сказа́ли: „Чи не заплáтить ва́ш Учи́тель ди́драхми?“ **25** Він відка́зує: „Та́к“. І як він увійшо́в до до́му, то Ісус по́переди́в його́ та сказа́в: „Як ти дума́єш, Сімоне: ца́рі зе́мні з ко́го беру́ть мито́ або по́да́тки: від сині́в свої́х, чи чу́жих?“ **26** А як той відка́зав: „Ві́д чу́жих“, то промовив до нього́ Ісус: „То́ж вільні́ сини́! **27** Та щоб їх не споку́сити, піди́ над мо́ре, та ву́дку заки́нь, і яку́ першу ри́бу ізлови́ш, ві́зьми, і ро́та відкрий ї́й, — і зна́йдеш ста́ті́ра; ві́зьми ти його́, — і ві́дай ї́м за Мене́ й за себе“.

18 Підйшли до Ісуса тоді Йо́го учні́, питаю́чи: „Хто найб́ільший у Царстві Небесні́м?“ **2** Він же дитину́ покля́вав, і постави́в її́ се́ред них, **3** та й сказа́в: „По́правді ка́жу́ вам: коли не на́ве́рнете́ся, і не ста́нете, як ті ді́ти, — не вві́йдете в Царство Небесне́! **4** Отже, хто впо́корі́ться, як дитина́ о́ця, той найб́ільший у Царстві Небесні́м. **5** І хто при́йме таку́ дитину́

одну в Моє Ймення, той приймає Мене. **6** Хто ж спокусить одне з цих малих, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, — і його потопити в морській глибині. **7** Від спокус горі світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе людині, що від неї приходить спокус! **8** Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокушає тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. **(aiōnios g166)** **9** І коли твоє око тебе спокушає — його вибери й кинь від себе: краще тобі однооком ввійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної. **(Geenna g1067)** **10** Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із малих цих; кажу бо Я вам, що їхні Анголі повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. **11** Син бо Людський прийшов, щоб спасти загинуле. **12** Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'ятдесятьох і дев'ятьох у горах, і не піде шукати заблудлої? **13** І коли пощастить відшукати її, поправді кажу вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох незаблудлих. **14** Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих малих. **15** А коли прогрішіться твій брат проти тебе, іди й йому вікажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбав свого брата. **16** А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб „справа всіляка ствердилась устами двох чи трьох свідків.“ **17** А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, — хай буде тобі, як поганин і митник! **18** Поправді кажу вам: Шоб тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі. **19** Ще поправді кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погодились про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небі! **20** Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, — там Я серед них“. **21** Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ **22** Ісус промовляє до нього: „Не кажу тобі — до семи раз, але аж до семидесяти раз по семи! **23** Тим то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. **24** Коли ж він почав обраховувати, то йому привелі одного, що винен був десять тисяч талантів. **25** А що він не мав із цього віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що

він мав, — і заплатити. **26** Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“ **27** І милосердився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. **28** А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динаріїв. І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ **29** А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“ **30** Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне. **31** Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутились дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було. **32** Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. **33** Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався?“ **34** І прогнівався пан його, — і катам його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. **35** Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не пробіть своєму братові з серця свого їхніх прогріхів“.

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, та Він вірушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. **2** А за Ним ішла безліч народу, — і Він уздоровив їх тут. **3** І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружину свою відпускати з причини всякої?“ **4** А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ **5** І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть обое вони одним тілом“, **6** тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує! **7** Вони кажуть Йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводного, та й відпускати?“ **8** Він говорить до них: „То за ваше жерстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружин ваших, спочатку ж так не було. **9** А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб“. **10** Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись“. **11** А Він їм відказав: „Це слово вміщують не всі, але ті, кому дано. **12** Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопчили, і є скопці, що самі оскопчили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить“. **13** Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки,

і за них помолівся, учні ж їм докоряли. **14** день безробітні?“ **7** Вони кажуть до нього: „Бо Ісус же сказав: „Пустіть діток, і не бороніть їм приходити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким“. **15** І Він руки на них поклав, та й пішов звідтіля. **16** І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (**aiōnios g166**) **17** Він же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“. **18** Той питає Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво. **19** Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як самого себе“. **20** Говорить до Нього юнак: „Це я виконав все. Чого ще бракує мені?“ **21** Ісус каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай добра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потому приходить та й іди вслід за Мною“. **22** Почувши ж юнак таке слово, відійшов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав. **23** Ісус же сказав Своім учням: Поправді кажу вам, що багатому трудно ввійти в Царство Небесне. **24** Іще вам кажу: Верблюдові легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ **25** Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хто ж тоді може спастись?“ **26** А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це людям, та можливе все Богові“. **27** Тоді відізався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом; що ж нам буде за це?“ **28** А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам, що коли, при відновленні світу, Син Людський засяде на престолі слави Своєї, тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племен Ізраїлевих. **29** І кожен, хто за Ймення Моє кине дім, чи братів, чи сестёр, або батька, чи матір, чи діти, чи землі, — той багатократно одержить і успадкує вічне життя. (**aiōnios g166**) **30** І багато-хто з перших останніми стануть, а останні — першими.

20 Бо Царство Небесне подібне одному господареві, що вдосвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. **2** Згодившись ж він із робітниками по динарію за день, послав їх до свого виноградника. **3** А вийшовши коло години десь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, **4** та й каже до них: „Ідіть і ви до мого виноградника, і щоб буде належати, дам вам“. **5** Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десь шостій й дев'ятій, і те саме зробив. **6** А вийшовши коло години одинадцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стоїте цілий

день безробітні?“ **7** Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідіть і ви в виноградник“. **8** Коли ж вечір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“. **9** І прийшли ті, що з години одинадцятої, і взяли по динарію. **10** Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. **11** А взявши, вони почали нарікати на господаря, **12** кажучи: „Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли тягар дня та спекоту“. **13** А він відповів і сказав до одного із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною? **14** Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому ось останньому, як і тобі. **15** Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хочу, зробити? Хіба око твоє зázдре від того, що я добрий?“ **16** Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ **17** Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв особно Дванадцятьох, і на дорозі їм сповістив: **18** „Оце в Єрусалимі ми йдемо, — і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Людський, — і засудять на смерть Його. **19** І поганам Його вони видадуть — на наругу та на катування, і на розп'яття, — але третього дня Він воскресне!“ **20** Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось. **21** А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому: „Скажи, щоб обидва сини мої ці сили в Царстві Твоїм — праворуч один, і ліворуч від Тебе один“. **22** А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму (або христитися хрищенням, що я ним хрищуся)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо“. **23** Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і будете христитися хрищенням, що Я ним хрищуся). А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вготівано“. **24** Як почули це десятеро, стали гніватися на обох тих братів. **25** А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. **26** Не так буде між вами, але хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. **27** А хто з вас буде першим бажає, — нехай буде він вам за раба. **28** Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! **29** Як вони ж з Єрихону виходили, за Ним ішов натовп великий. **30** І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благуючи: „Змилуйся над нами, Господи, Сину Давидів!“ **31** Народ же сварився на них, щоб

мовчали, вони ж ще більше кричали, благаяючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **32** Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Щоб хочете, щоб Я вам зробив?“ **33** Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!“ **34** І змилосердивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфаїї, до гори до Олівної, тоді Ісус вислав двох учнів, **2** до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. **3** А як хто вам щось скаже, відкажіть, що їх потребує Господь, — і він зараз пошле їх“. **4** А це сталося, щоб справділося те, що сказав був пророк, промовляючи: **5** „Скажіте Сіонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покірливий, і всім на осла, — на осли, під'ярémної сина“. **6** А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. **7** Вони привели до Ісуса ослицю й осли, і одержу поклали на них, — і Він сів на них. **8** І багато народу стелили одержу свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорозю. **9** А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Господне ім'я! Осанна на висоті!“ **10** А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвигнулося ціле місто, питаючи: „Хто це такий?“ **11** А народ говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарету Галілейського!“ **12** Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертів грошомінам столи, та ослобні — продавцям голубів. **13** І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбійників“. **14** І приступили у храмі до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздоровив. **15** А первосвященники й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурилися, **16** та й сказали Йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали ніколи: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу?“ **17** І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію, — і там ніч перебув. **18** А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. **19** І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на нім не знайшов. І до нього Він каже: „Нехай плоду із тебе не буде ніколи повіки!“ І фігове дерево зараз усохло. **(aiōn g165)** **20** А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“ **21** Ісус же промовив у відповідь їм: „Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сумніву,

то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те! **22** І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“. **23** А коли Він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященники й старші народу до Нього й сказали: „Якою Ти владою чиниш оце? І хто Тобі владу цю дав?“ **24** Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою владою Я це чиню. **25** Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?“ Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“ **26** А як скажемо: „Від людей“, — боїмося народу, бо Івана вважають усі за пророка“. **27** І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню. **28** А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!“ **29** А той відповів і сказав: „Готовий, панотче“, — і не пішов. **30** І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. А потім покаявся, і пішов. **31** Котрий же з двох учинив волю батькову?“ Вони кажуть: „Останній“. Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що митники та блудодійки випереджують вас у Боже Царство. **32** Бо прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а митники та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаюлися й опісля, щоб повірити йому. **33** Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, відовдав у нього чавило, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов. **34** Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоди свої. **35** Винарі ж рабів його похапали, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували. **36** Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме. **37** Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посоромляться сина мого“. **38** Але винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, — і заберемо його спадщину!“ **39** І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. **40** Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винар'ям?“ **41** Вони кажуть Йому: „Злочинців погубить жорстоко, виноградника ж віддасть іншим винар'ям, що будуть плоди віддавати йому своєчасно“. **42** Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніколи в Писанні:

Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ **43** Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться наро́дові, що плоді його буде прино́сити. **44** І хто впаде на цей камінь — розбі’ється, а на кого він сам упаде — то розчавить його“. **45** А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі його, то вони зрозуміли, що про них Він говорить. **46** І намагались схопити його, але побоялись людей, бо вважали його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи: **2** „Царство Небесне подібне одному цареві, що весілля справляв був для сина свого. **3** І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весіллі запрошений, — та ті не хотіли прийти. **4** Знову послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготував обід свій, закололи бики й відгодоване, — і все готове. Ідіть на весілля!“ **5** Та вони злегковажили та порозхдились, — той на поле своє, а той на свій торг. **6** А останні, похапавши рабів його, знущалися, та й повбивали їх. **7** І розгнівався цар, і послав своє військо, — і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. **8** Тоді каже рабам своїм: „Весілля готове, але недостойні були ті покликані. **9** Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спіткає, — кличте їх на весілля“. **10** І вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спіткали, — злих і добрих. І весільна кімната гістьми переповнилась. **11** Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одержу весільну не вбраного, **12** та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не маючи одержу весільної?“ Той же мовчав. **13** Тоді цар сказав своїм слугам: „Зв’яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів“. **14** Бо багато покликаних, — та вибраних мало“. **15** Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові його. **16** І посилають до нього своїх учнів із іродіянми, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти. **17** Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ **18** А Ісус, знаюши їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? **19** Покажіть Мені гріш податковий“. І принесли динарію йому. **20** А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ **21** Ті відказують: „Кесарів“. Тоді каже Він їм: „Тож віддайте кесареви — кесареві, а Богові — Боже“. **22** А почувши таке, вони диву далися. І, лишивши

його, відійшли. **23** Того дня приступили до нього саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали його, **24** та й сказали: „Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не маючи дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“. **25** Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не маючи насіння, залишив дружину свою братові своєму. **26** Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. **27** А по всіх вмерла й жінка. **28** Отож, у воскресенні котрому з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її“. **29** Ісус же промовив у відповідь їм: „Помиляєтесь ви, не знавши Писання, ні Божої сили. **30** Бо в воскресенні ні женяться, ані заміж виходять, але як Анголі ті на небі. **31** А про воскресіння померлих хіба не читали прореченого вам від Бога, що каже: **32** „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“. **33** А народ, чувши це, дивувався науці його. **34** Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукеям, зібрались разом. **35** І спитався один із них, учитель Закону, його випробовуючи й кажучи: **36** „Учителю, котра заповідь найбільша в Законі?“ **37** Він же промовив йому: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою“. **38** Це найбільша й найперша заповідь. **39** А друга однакова з нею: „Люби свого ближнього, як самого себе“. **40** На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять“. **41** Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав, **42** і сказав: „Що ви думаєте про Христа? Чий Він син?“ Вони йому кажуть: „Давидів“. **43** Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид його Господом зве, коли каже: **44** „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладаю Я твоїх ворогів підніжжю ногам твоїм“. **45** Тож, коли Давид зве його Господом, — як же Він йому син?“ **46** І ніхто не спромігся відповісти йому ані слова... І ніхто з того дня не наважувався більш питати його.

23 Тоді промовив Ісус до народу й до учнів своїх, **2** і сказав: „На сидінні Мойсеевим усілися книжники та фарисеї. **3** Тож усе, що вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — та не роблять того! **4** Вони ж в’яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хочуть їх порушити. **5** Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомільля свої розширяють, і здовжують китиці. **6** І люблять вони передніші місця на бенкетах, і передніші лавки в синагогах, **7** і привіти на ринках, і щоб звали їх люди:

Учителю! **8** А ви вчителями не звіться, — бо один вам Учитель, а ви всі браті. **9** І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. **10** І не звіться наставниками, — бо один вам Наставник, — Христос. **11** Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! **12** Хто бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться. **13** Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми зачинаєте Царство Небесне, — бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! **14** (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдвоїні хати поїдаєте, і напоказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!) **15** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли те стається, то робите його сином геєнни, вдвоє гіршим від вас! (**Geenna g1067**) **16** Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: „Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий“. **17** Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? **18** І: „Коли хто поклянеться жертовником, — то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нім, то він винуватий“. **19** Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи жертва, чи той жертовник, що освячує жертву? **20** Отож, хто клянеться жертовником, — клянеться ним та всім, що на ньому. **21** І хто храмом клянеться, — клянеться ним та Тим, Хто живе в нім. **22** І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. **23** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмінну, але найважливіше в Законі покінули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кидати. **24** Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте! **25** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кухля та миски, а всередині повні вони здирства й кривди! **26** Фарисею сліпий, — очисти перше середу кухля, щоб чистий він був і назовні! **27** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечистоти! **28** Так і ви, — назовні здається людям за праведних, а всередині повні лицемірства та беззаконня! **29** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, **30** та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільниками їхніми в крові пророків“. **31** Тим самим на себе свідкуєте, що сини ви убивців пророків. **32** Доповніть і ви міру провини

ваших батьків! **33** О змії, о родо гадючий, — як ви втечете від засуду до геєнни? (**Geenna g1067**) **34** І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розпінете, а частину їх ви бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. **35** Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові Захарія, Варахїного сина, що ви замордували його між храмом і жертовником! **36** Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей! **37** Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваш пророків та каменуеш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! **38** Ось ваш дім залишається порожній для вас! **39** Говорю бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господнє ім'я!“

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмів. **2** Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправді кажу вам: Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Олівній горі, підійшли Його учні до Нього самотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кінця віку?“ (**aiōn g165**) **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звів! **5** Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох. **6** Ви ж про війни почуєте, і про воєнні чуткі, — глядіть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кінець ще. **7** Бо „повстане народ на народ, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть місцями. **8** А все це — початок терпіння породільних. **9** На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавидіти всі народи за Ім'я Моє. **10** І багато-хто в той час спокусяться, і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавидіти. **11** Поставне багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. **12** І через розріст беззаконства любов багатьох охолоне. **13** А хто витерпить аж до кінця, — той буде спасений! **14** І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідцтво народам усім. І тоді прийде кінець! **15** Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустошення“, що про неї звіщав був пророк Даниїл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, — **16** тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. **17** Хто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого. **18** І хто на полі, — хай назад не вертається взяти

одежу свою. **19** Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, за днів тих! **20** Моліться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу. **21** Бо скорбота велика настане тоді, „якої не було з первопочину світу як досі“ й не буде. **22** І коли б не вкоротились ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вибраних дні ті вкоротяться. **23** Тоді, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не йміть віри. **24** Бо постануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звели б, коли б можна, і вибраних. **25** Оце Я наперед вам сказав. **26** А коли скажуть вам: „Ось Він у пустині“ — не виходьте, „Ось Він у криївках“ — не вірте! **27** Бо як блискавка та вибігає зо сходу, і з'являється аж до заходу, так буде і прихід Сина Людського. **28** Бо де труп, — там зберуться орли. **29** І зараз, по скорботі тих днів, „сонце затьміється, і місяць не дасть свого світла“, і зорі попадають з неба, і сили небесні порушуються. **30** І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді „заголосять всі земні племена“, і побачать вони „Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних“ із великою потугою й славою. **31** І пошле анголів своїх Він із голосним сурмовим гуком, і зберуть Його вибраних — „від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“. **32** Від дерева ж фігового навчitisь прикладу: коли віття його вже розпукується, і кінється листя, то ви знаєте, що близько вже літо. **33** Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима! **34** Поправді кажі вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. **35** Небо й земля проминяться, але не минуться слова Мої! **36** А про день той й годину не знає ніхто: ані анголі небесні, ані Син, — лишé Сам Отець. **37** Як було за днів Ноевих, так буде і прихід Сина Людського. **38** Бо так само, як за днів до потопу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Ной увійшов до ковчегу“, **39** і не знали, аж поки потоп прийшов та й усіх забрав, — так буде і прихід Сина Людського. **40** Будуть двоє на полі тоді, — один візьметься, а другий полішиться. **41** Дві будуть молоти на жорнах, — одна візьметься, а друга полишиться. **42** Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш. **43** Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій сторожі прийде злодій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би. **44** Тому будьте готові й ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаєте! **45** Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них? **46** Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить

він так! **47** Поправді кажі вам, що над цілим маєтком своїм він поставить його. **48** А як той злий раб скаже у серці своїм: „Забариться пан мій прийти“, **49** і зачне бити товаришів своїх, а їсти та пити з п'яницями, **50** то пан того раба прийде дня, якого він не сподівається, і о години, якої не знає. **51** І він пополовині розітне його, і визначить долю йому з лицемірами, — буде плач там і скрегіт зубів!

25 Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати молодого. **2** П'ять же з них нерозумні були, а п'ять мудрі. **3** Нерозумні ж, узавши каганці, не взяли із собою оливи. **4** А мудрі набрали оливи в посудинки разом із своїми каганцями. **5** А коли забаривсь молодий, то всі задрімали й поснули. **6** А опівночі крик залунав: „Ось молодий, — виходьте назустріч!“ **7** Схопились тоді всі ті дів, і каганці свої наготували. **8** Нерозумні ж сказали до мудрих: „Дайте нам із своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть“. **9** Мудрі ж відповіли та сказали: „Щоб, бува, нам і вам не забракло, — краще вдайтеся до продавців, і купіть собі“. **10** І як вони купувати пішли, то прибув молодий; і готові ввійшли на весілля з ним, — і замкнені двері були. **11** А потім прийшла й решта дів і казала: „Пане, пане, — відчини нам!“ **12** Він же в відповідь їм проказав: „Поправді кажі вам, — не знаю я вас!“ **13** Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський! **14** Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. **15** І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, — кожному за спроможністю його. І відійшов. **16** А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів. **17** Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув. **18** А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого. **19** По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. **20** І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс іще п'ять талантів і сказав: „Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів“. **21** Сказав же йому його пан: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ **22** Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: „Два таланти мені передав ти, — ось іще два таланти здобув я“. **23** Сказав йому пан його: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ **24** Підійшов же і той, що одного

таланта взяв, і сказав: „Я знав тебе, пане, що твердї ти людина, — ти жнеш, де не сїяв, і збираєш, де не розсїпав. 25 І я побоювся, — пішов і таланта твого сховав у землю. Ото маєш своє“. 26 І відповів Його пан і сказав йому: „Рабе лукавий і лінивий! Ти знав, що я жну, де не сїяв, і збираю, де не розсїпав? 27 Тож тобі було треба віддати гроші мої грошомінам, і, вернувшись, я взяв би з прибутком своє. 28 Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має. 29 Бо кожному, хто має, дається йому та й додається, хто ж не має, — забереється від нього й те, що він має. 30 А раба непотрібного вкиньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів! 31 Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй, і всі анголі з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. 32 І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів. 33 І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч. 34 Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: „Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. 35 Бо Я голодував був — і ви нагодували Мене, прагнув — і ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і Мене прийняли ви. 36 Був нагий — і Мене одягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене“. 37 Тоді відповідять йому праведні й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли? 38 Коли то Тебе мандрівником ми бачили — і прийняли, чи нагим — і одягли? 39 Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли?“ 40 Цар відповість і промовить до них: „Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви вчинили“. 41 Тоді скаже й тим, хто ліворуч: „Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволу та його посланцям приготований. (aiōnios g166) 42 Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, прагнув — і ви не напоїли Мене, 43 мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагий — і не одягли ви Мене, слабій і в в'язниці — і Мене не відвідали ви“. 44 Тоді відповідять і вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи нагого, чи недужого, чи в в'язниці — і не послужили тобі?“ 45 Тоді Він відповість їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“ 46 І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“. (aiōnios g166)

26 І сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: 2 „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Людський Син буде виданий на розп'яття“. 3 Тоді первосвященики, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященика, званого Кайяфою, 4 і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. 5 І вони говорили: „Та не в свято, щоб була колотнеча в народі не сталася“. 6 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сїмона прокаженого, 7 підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного міра, — і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. 8 Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: „Нашо таке марнотратство? 9 Бо дорого можна було б це продати, і віддати убогим“. 10 Зрозумівши Ісус, промовив до них: „Чого прикрість ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила Мені. 11 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. 12 Бо, виливши миро оце на тіло Моє, вона те вчинила на похорон Мій. 13 Поправді кажу вам: де тільки оця Євangelія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ 14 Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвящеників, 15 і сказав: „Що хочете дати мені, — і я вам Його видам?“ І вони йому виплатили тридцять срібняків. 16 І він відтоді шукав слішного часу, щоб видати Його. 17 А першого дня Опрісноків учні підійшли до Ісуса й сказали йому: „Дє хочеш, щоб ми приготували пасху спожити тобі? 18 А Він відказав: „Ідіть до такого то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе“. 19 І учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готувати. 20 А коли настав вечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. 21 І, як вони споживали, Він сказав: „Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене“. 22 А вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“ 23 А Він відповів і промовив: „Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. 24 Людський Син справді йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Людського Сина! Було б краще йому, коли б той чоловік не родився!“ 25 Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: „Чи не я то, Учителю?“ Відказав Він йому: „Ти сказав“. 26 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своїм учням, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє“. 27 А взявши чашу, і подяку вчинивши, Він подав їм і сказав: „Пийте з неї всі, 28 бо це — кров Моя Нового Заповіту,

що за багатьох проливається на відпущення гріхів! **29** Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новім питиму в Царстві Мого Отця“. **30** А коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. **31** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокуситеся ночі цієї. Бо написано: „Уражу Пастиря, — і розпоробяться вівці отари“. **32** По воскресенні ж Своім Я вас випереджу в Галілею“. **33** А Петро відповів і сказав йому: „Якби й усі спокусилися про Тебе, — я не спокуюсь ніколи“. **34** Промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. **35** Говорить до Нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!“ Так сказали й усі учні. **36** Тоді з ними приходить Ісус до місцевости, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки піду й помолюся отам“. **37** І, взявши Петра й двох синів Зеведеєвих, зачав сумувати й тужити. **38** Тоді промовляє до них: „Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут, і попильуйте зо Мною“. **39** І, трохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хочу, а як Ти“. **40** І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попильувати зо Мною? **41** Пильуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — бадьобий бо дух, але немічне тіло“. **42** Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!“ **43** І, прийшовши, знову знайшов їх, що спали, бо зваяжніли їм очі були. **44** І, залишивши їх, знов пішов, і помолвився втретє, те саме слово промовивши. **45** Потому приходить до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблизилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Людський. **46** Уставайте, ходім, — ось наблизівся Мій зрадник!“ **47** І коли Він ще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним людию багато від первосвящеників і старших народу з мечами та кіями. **48** А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцілую, то Він, — беріть Його“. **49** І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радій, Учителю!“ І поцілував Його. **50** Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопили Його. **51** А ось один із тих, що з Ісусом були, витягнув руку, і мечом свого віхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому

вухо. **52** Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меч в Його місце, бо всі, хто візьме меч, — від меча і загинуть“. **53** Чи ти думаєш, що не можу тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легіонів анголів? **54** Але як має збутись Писання, що так статися мусить?“ **55** Тієї години промовив Ісус до народу: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кіями, щоб узяти Мене! Я шоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взяли ви. **56** Це ж сталося усе, щоб збулися писання пророків“. Усі учні тоді залишили Його й повтікали. **57** А вони схопили Ісуса, і повелі до первосвященика Кайяфи, де зібралися книжники й старші. **58** Петро ж здалека йшов услід за Ним аж до двору первосвященика, і, ввійшовши всередину, сів із службою, щоб бачити кінець. **59** А первосвященики та весь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти йому, **60** і не знаходили, хоч кривосвідків багато підходило. Аж ось накінець з'явилися двоє, **61** і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“. **62** Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать супроти Тебе?“ **63** Ісус же мовчав. І первосвященик сказав йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?“ **64** Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидітиме праворуч сили Божої, і на хмарах небесних прихідитиме!“ **65** Тоді первосвященик роздер одержу свою та й сказав: „Він богозневажив! Навщо нам ще свідки потрібні? Ось ви чули тепер Його богозневагу! **66** Як вам здається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“ **67** Тоді стали пловати на обличчя йому, та бити по щоках Його, інші ж кіями били, **68** і казали: „Пророкуй нам, Христє, хто то вдарив Тебе?“ **69** А Петро перед домом сидів на подвір'ї. І приступила до Нього служниця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!“ **70** А він перед всіма відрікся, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“. **71** А коли до воріт він підходив, побачила інша його та й сказала прияним там людям: „Оцей був з Ісусом Назарянином!“ **72** І він знову відрікся та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ **73** Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе“. **74** Тоді він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ І заспівав півень хвилі тієї. **75** І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше ніж заспіває півень, —

відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав.

27 А коли настав ранок, усі первосвященики й старші наро́ду зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть. **21** І, зв'язавши Його, повелі, та й Пóнтию Пилату намісникові віддали. **3** Тоді Юда, що видав Його, як побачив, що Його засудили, розкавсяся, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, **4** та й сказав: „Я згрішив, невинну кров видавши“. Вони ж відказали: „А нам що до того? Дивись собі сам“. **5** І, кинувши в храм срібнякі, відійшов, а потому пішов, — та й повісився. **6** А первосвященики, як взяли срібнякі, то сказали: „Цього не годітьс́я покласти до сховку церковного, — це ж бо запла́та за кров“. **7** А порадившись, купили на них поле ганча́рське, щоб мандрівників ховати, **8** чому й зветьс́я те поле „полем крові“ аж до сьогодні. **9** Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, запла́ту Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, **10** і дали їх за поле ганча́рське, як Господь наказав був мені“. **11** Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ Ісус же йому відказав: „Ти кажеш“. **12** Коли ж первосвященики й старші Його винували, Він нічо́го на те не відказував. **13** Тоді каже до Нього Пилат: „Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідку́ють?“ **14** А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. **15** Мав же намісник звича́й відпускати на свято наро́дові в'язня одного, котро́го хотіли вони. **16** Був тоді в'язень відомий, що звався Ва́равва. **17** І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветьс́я Христос?“ **18** Бо він знав, що Його через за́здросці видали. **19** Коли ж він сидів на судде́вім сидінні, Його дружи́на прислала сказати йому: „Нічо́го не май з отим Праведником, бо сьогодні вві́ сні я багато терпі́ла з-за Нього“. **20** А первосвященики й старші по́дїмовля́ли наро́д, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заподіяти. **21** На́місник тоді відпові́в і сказав їм: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“ Вони ж відказали: „Варавву“. **22** Пилат каже до них: „А що́ ж маю зробити з Ісусом, що зветьс́я Христос?“ Усі закричали: „Нехай ро́зп'ятий бу́де!“ **23** А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“ Вони ж зачали ще сильні́ше кричати й казати: „Нехай ро́зп'ятий бу́де!“ **24** І, як побачив Пилат, що нічо́го не вдіє, а неспо́кій ще більший стаєтьс́я, набрав він води, та й перед наро́дом умив свої́ руки й сказав: „Я невинний

у крові Йо́го! Са́мі ви побачите“. **25** А весь наро́д відпові́в і сказав: „На нас Йо́го кров і на наших діте́й!“ **26** Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб ро́зп'ятий був. **27** Тоді то намісникові воякі, до прето́рія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відді́л. **28** І, роздягнувши Його, багрянни́цю наді́ли на Нього. **29** І, сплівши з терніни ві́нка, покла́ли йому на голову, а трості́ну в прави́цю Йо́го. І, навко́лішки падаю́чи перед Ним, смія́лися з Нього й казали: „Ра́дій, Ца́рю Юдейський!“ **30** І, плю́ваючи на Нього, хапали тростину, та й по голо́ві Йо́го били. **31** А коли назмучилис́я з Нього, зняли́ з Нього пла́щ, і зодягну́ли в оде́жу Йо́го. І повелі Йо́го на ро́зп'ятті́. **32** А виходя́чи, стрі́ли одного кіріне́янина, — Сі́мон на йме́ння, — Йо́го змусили не́сти для Нього хреста. **33** І, прибу́вши на місце, що зветьс́я Голго́фа, це́бто сказа́ти „Черепови́ще“, **34** дали́ йому́ пи́ти вина, із гірко́тою змі́шаного, — та, покуштува́вши, Він пи́ти не схоти́в. **35** А ро́зп'я́вши Йо́го, вони по́ділили оде́жу Йо́го, кинувши же́реба. **36** І, поса́давши, стере́гли Йо́го там. **37** І на́пис про́вини Йо́го помі́стили над Йо́го голо́вою: „Це Ісус, Цар Юдейський“. **38** Тоді ро́зп'я́то з Ним дво́х ро́збійни́ків: одного пра́воруч, а одного лі́воруч. **39** А хто побі́ч прохóдив, Йо́го лихосло́вили та голо́вами свої́ми хитали, **40** і казали: „Ти, що хра́ма руйнує́ш та за три дні́ будує́ш, — спаси Са́мого Себе! Коли Ти Бо́жий Син, то зійди́ з хреста!“ **41** Так само́ ж і первосвященики з кни́жниками та старші́ми, насмі́хаючися, говори́ли: **42** „Він інших спаса́в, — а Са́мого Себе не може спа́сти! Коли Цар Він Ізраї́лів, нехай зійде́ тепе́р із хреста, — і ми пові́римо йому́! **43** Поклада́в Він на́дію на Бога, — нехай Той Йо́го тепе́р визво́лить, якщо́ Він уго́дний Йо́му. Бо Він говори́в: „Я — Син Бо́жий“. **44** Також насмі́халис́я з Нього й ро́збійники, що з Ним були ро́зп'я́ті. **45** А від го́дини шосто́ї аж до го́дини дев'ято́ї — те́мрява стала́сь по ці́лій землі́! **46** А коло́ го́дини дев'ято́ї скри́кнув Ісус гучни́м голосом, кажучи: „Е́лі, Е́лі, лама́ савахта́ні?“ це́бто: „Бо́же Мій, Бо́же Мій, на́що Мене́ Ти поки́нув?“ **47** Дехто́ ж із ти́х, що стоя́ли там, це́ почув́и й казали, що Він кли́че Ілля́. **48** А один із них зара́з побі́г і взяв губку́ та, оцто́м її́ на́по́внивши, на́стромив на трості́ну й да́вав йому́ пи́ти. **49** Інші́ казали: „Чека́й но, побачмо, — чи при́йде Ілля́ визво́ляти Йо́го“. **50** А Ісус зно́ву голосом гучним скри́кнув, — і ду́ха відда́в. **51** І ось за́віса у хра́мі ро́здерла́сь на́дво́є — від ве́рху аж додо́лу, і земля́ потря́слася, і зачали́ розпа́да́тися скелі́, **52** і по́відкривали́с́я гробі́, і повста́вало ба́гато ті́л по́чилих святи́х, **53** а з

гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьом з'явилися. **54** А сотник та ті, що Ісуса з ним стерегли, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже й казали: „Він був справді Син Божий!“ **55** Було там багато й жінок, що дивилися здалека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислугувували. **56** Між ними була Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йосипа, і мати синів Зеведеєвих. **57** А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Ариматей, на ім'я Йосип, що й сам був навчався в Ісуса. **58** Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. **59** І взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув його в чисте полотно, **60** і поклав його в гробі новому своїм, що був висік у скелі. До дверей гробових привалив він великого каменя, та й відійшов. **61** Була ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу. **62** А наступного дня, що за п'ятницею, до Пилата зібралися первосвященники та фарисеї, **63** і сказали: „Пригадали ми, пане, собі, що обмáнець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскресну“. **64** Звели ж гріб стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали народів: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гірша за першу“. **65** Відказав їм Пилат: „Сторожу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. **66** І вони відійшли, і, запечатавши каменя, біля гробу сторожу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. **2** І великий ось ставсь землетрус, бо зійшов із неба Ангел Господній, і, приступивши, відвалив від гробу каменя, та й сів на ньому. **3** Його ж постать була, як та блискавка, а шати його були білі, як сніг. **4** І від страху перед ним затряслася сторожа, та й стала, як мертва. **5** А ангел озвався й промовив жінкам: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. **6** Нема Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знаходився Він. **7** Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!“ **8** І пішли вони хутко від гробу, зо страхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. **9** Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Радійте!“ Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. **10** Промовляє тоді їм Ісус: „Не лякайтеся! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“

11 Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященникам розповіли все, що сталося. **12** І, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і дали сторожі чимало срібняків, **13** і сказали: „Розповідайте: Його учні вночі прибули, — і вкрали Його, як ми спали. **14** Як почує ж намісник про це, то його ми переконáємо, і від клопоту визволимо вас“. **15** І, взявши вони срібняки, зробили, як навчено їх. І пронéслося слово оце між юдеями, і тримається аж до сьогодні. **16** Одинадцять же учнів пішли в Галілею на гóру, куди звелів їм Ісус. **17** І як вони Його вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто вагався. **18** А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дána Мені всяка влада на небі й на землі. **19** Тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, **20** навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебува́тиму з вами повсякдéнно аж до кінця віку!“ І Амíнь. (aíðn g165)

Від Марка

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого.

2 Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ — **4** виступив був так Іван, що в пустині христив та проповідував хрищення на покаяння — для прощення гріхів.

5 І до нього приходила вся країна Юдейська та всі єрусалимляни, і в річці Йордані від нього христились вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одержу з верблюдього волосу, і мав пояс ремінний на стегнах своїх, а їв сарану та мед польовий. **7** І він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінь від узуття Його. **8** Я христив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим“. **9** І сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христився в Йордані.

10 І зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що сховався на Нього. **11** І голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“ **12** І зараз повів Його Дух у пустиню. **13** І Він був сорок днів у пустині, випробовуваний від сатани, і перебував зо звіринею. І служили Йому ангели. **14** А коли Іван віданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, **15** і говорив: „Збулися часи, — і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і ввійте в Євангелію!“ **16** А коли Він проходив біля Галілейського моря, то побачив Сімона та Андрія, брата Симонового, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **17** І сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, — і зроблю, що станете ви ловцями людей“. **18** І зараз вони свого невода кинули, — та й пішли вслід за Ним.

19 А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якова Зеведеєвого та брата його Івана, що й вони в човні невода лагодили. **20** І зараз покликав Він їх. І вони залишили батька свого Зеведея в човні з робітниками, — і пішли вслід за Ним. **21** І приходять вони в Капернаум. І негайно в суботу ввійшов Він у синагогу, і навчати зачав. **22** І дивувались науці Його, бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники. **23** І зараз у їхній синагозі знайшовся один чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав, **24** і сказав: „Що Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **25** Ісус же йому наказав: „Замовчи, і вийди з нього!“ **26** І затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучним, вийшов із нього.

27 І жахнулися всі, — аж питали вони один одного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із потугою! Навіть духам нечистим наказує Він, — і вони Його слухають“. **28** І чутка про Нього пішла хвилі тієї по всій Галілейській країні. **29** І вийшли вони із синагоги небавом, і прийшли з Яковом та Іваном до дому Симонового й Андрієвого. **30** А тітка Симонова лежала в гарячці; і зараз сказали про неї Йому. **31** І Він підійшов і підвів її, узявши за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачала прислугувувати їм. **32** А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали приносити до Нього недужих усіх та біснуватих. **33** І все місто зібралось перед дверима. **34** І Він уздорів багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох демонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Його. **35** А над ранком, як дуже ще темно було, уставши, Він вийшов і пішов у місце самотнє, і там молився. **36** А Сімон та ті, що були з ним, поспішили за Ним. **37** І, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукають Тебе“. **38** А Він промовляє до них: „Ходім в інше місце, до сіл та околиць міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов“. **39** І пішов, і проповідував в їхніх синагогах по всій Галілеї. І демонів Він виганяв. **40** І приходять до Нього прокажені, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **41** І змилосердився Він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: „Хочу, — будь чистий!“ **42** І проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став. **43** А Він, погрозивши йому, зараз вислав його, **44** і йому наказав: „Гляди, — не оповідай нічого нікому. Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очищення, що Мойсей заповів, їм на свідцтво“. **45** А Він, вийшовши, став багато оповідати й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебував віддалік по самотніх місцях. І сходилися звідусюди до Нього.

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернауму, то чутка пішла, що Він удома. **2** І зібралось багато, аж вони не вміщалися навіть при дверях. А Він їм виголошував слово. **3** І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо. **4** А що через народ до Нього наблизитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звисили ложе, що на ньому лежав розслаблений. **5** А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: „Відпускаються, сину, гріхи тобі!“ **6** Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: **7** „Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога

Самого?" 8 І зараз Ісус відчув Духом Своім, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Що таке ви в серцях своїх думаєте? 9 Що легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи“? 10 Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі“, — каже розслабленому: 11 „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ 12 І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і славили Бога, й казали: „Ніколи такого не бачили ми!“ 13 І вийшов над море Він знов. А весь натовп до Нього приходив, — і Він їх навчав. 14 А коли Він проходив, то побачив Левія Алфієвого, що сидів на митниці, і каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за ним. 15 Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за ним. 16 Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: „Чому то Він їсть із митниками та з грішниками?“ 17 А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покайння).“ 18 А учні Іванові та фарисейські постили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські постять, а учні Твої не постять?“ 19 Ісус же промовив до них: „Хіба постити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодий? Доки мають вони молодого з собою, то постити не можуть. 20 Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й постити будуть вони за тих днів. 21 І не пришиває ніхто до старої одежі латки з сукна сирового, а як ні, то край латки новобі одірветься там від старого, — і дірка стане ще гірша. 22 І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюки, а то попориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків“. 23 І сталося, як Він переходив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колосся зривати. 24 Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годиться?“ 25 А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? 26 Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авіятара, — і спожив хліби показні, яких їсти не можна було, — тільки священикам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ 27 І сказав Він до них: „Субота постанала для чоловіка, а не чоловік для суботи, 28 а тому то Син Людський Господь і суботі“.

3 І Він знову до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. 2 І що, обвинуватити Його, наглядали за ним, чи Він у суботу того не вздоровить. 3 І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посередині!“ 4 А до них промовляє: „У суботу годиться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити?“ Вони ж мовчали. 5 І споглянув Він із гнівом на них, засмучений закам'янілістю їхніх сердець, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ І той простяг, — і рука йому стала здорова! 6 Фарисеї ж негайно пішли та з іродіяними раду зробили на Нього, — як Його погубити. 7 А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І натовп великий ішов вслід за ним із Галілеї й з Юдеї, 8 і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йорданія, і з Тіру й Сидону. Натовп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. 9 І сказав Він до учнів Своїх наготувати човна Йому, через натовп, щоб до Нього не тіснулись. 10 Бо Він багатьох уздоровив, так що хто тільки немочі мав, то тіслися до Нього, щоб Його доторкнутись. 11 І духи нечисті, як тільки вбачали Його, то падали ницьма перед ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ 12 А Він їм суворо наказував, щоб вони Його не виявляли. 13 І Він вийшов на гору, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього. 14 І визначив Дванадцятьох, щоб із ним перебували, і щоб послати на проповідь їх, 15 і щоб мали вони владу вздоровляти недуги й вигонити демонів. 16 І визначив Він оцих Дванадцятьох: Сімона, і дав йому імення Петро, 17 і Якова Зеведеєвого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергес, цебто „сини гробові“, 18 і Андрія, і Пилипа, і Вартоломія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфієвого, і Тадія, і Сімона Кананіта 19 та Юду Іскаріотського, що й видав Його. 20 І приходять до дому вони. І знову зібралось народу, що вони не могли навіть хліба з'їсти. 21 І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовітний. 22 А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевула, і виганяє демонів силою князя демонів. 23 І, закликавши їх, Він у притчах до них промовляв: „Як може сатана сатану виганяти? 24 І коли царство поділиться супроти себе, — не може встояти те царство. 25 І коли дім поділиться супроти себе, — не може встояти той дім. 26 І коли б сатана сам на себе повстав і поділився, то не зможе встояти він, але згине. 27 Ніхто бо не може вдертись у дім дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує господу його. 28 Поправді кажу вам, що прбстяться людським

синам усі проріхи та богозневаги, хоч би як вони богозневажали. **29** Але, хто богозневажить Духа Святого, — повіки йому не відпуститься, але гріху вічному він підпадає“. (*aiōn g165, aiōnios g166*) **30** Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. **31** І поприходили мати Його та брати Його, і, осторонь ставши, послали до Нього і Його викликали. **32** А народ кругом Нього сидів. І сказали йому: „Ото мати Твоя, і брати Твої, і сестри Твої он про Тебе питаються осторонь“. **33** А Він їм відповів і сказав: „Хто Моя мати й брати?“ **34** І поглянув на тих, що та круг Нього сиділи, і промовив: „Ось мати Моя та браття Мої! **35** Бо хто Божу волю чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато народу, так що Сам Він до човна на морі ввійшов і сидів, а народ увесь був на землі покрай моря. **2** І багато навчав Він їх притчами, і в науці Своїй їм казав: **3** „Слухайте, — вийшов сіяч ось, щоб сіяти. **4** І як сіяв, упало зёрно одне край дороги, — і налетіли пташки, і його повідзьобували. **5** Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, де не мало багато землі, — і негайно зійшло, бо земля неглибока була; **6** а як сонце зійшло — то зів'яло, і, коріння не мавши, усохло. **7** А інше впало між терен, і вигнався терен, і його поглушив, — і плóду воно не далó. **8** Інше ж упало на добрую землю, — і дало плід, що посходив і ріс; і видало втридцятєро, у шістдесят і в сто раз“. **9** І сказав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **10** І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма про цю притчу. **11** І Він їм відповів: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в притчах, **12** щоб „оком дивились вони — і не бачили, вухом слухали — і не зрозуміли, щоб коли вони не навернулись, і відпущені будуть гріхи їм!“ **13** І Він їх запитав: „Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! **14** Сіяч сіє слово. **15** А котрі край дороги, де сіється слово, — це ті, що як тільки почують, то зараз приходить до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. **16** Так само й посіяні на кам'янистому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радістю заради приймають його, **17** та коріння не мають у собі й непостійні; а згóдом, як утиск або переслідування наступає за слово, вони спокушаються зараз. **18** А між терен посіяне, — це ті, що слухають слово, **19** але кло́поти цьогосвітні й омана багатства та різні бажання ввіходять, та й заглушують слово, — і плóду воно не дає. (*aiōn g165*) **20** А посіяне на добрую землю — це ті, що слухають слово й приймають,

— і родять втридцятєро, у шістдесят і в сто раз“. **21** І сказав Він до них: „Чи світло принóсять на те, щоб поставити його під посудину, чи може під ліжко? А не щоб поставити на світильнику? **22** Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв. **23** Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **24** І сказав Він до них: „Уважайте, що чуєте: Якою мірою будете міряти, такою відміряють вам, і додадуть вам. **25** Бо хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. **26** І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, **27** і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає паростки та росте, хоч не знає він, як. **28** Бо родить земля сама з себе: перше врúна, потім кóлос, а тоді повне збіжжя на колосі. **29** А коли плід доспіє, зараз він „посилає серпá, бо настали жнива“. **30** І сказав Він: „До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі представим його? **31** Воно — як те зёрно гірчичне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі зёмні насіння. **32** Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зілля більше, і віття пускає велике такé, що кúблитись може в тіні його птаство небесне“. **33** І такими притчами багатьомá Він їм слово звiщав, поскільки вони могли слухати. **34** І без притчі нічого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вяснював усе. **35** І сказав Він до них того дня, коли вечір настав: „Переплиньмо на той бiк“. **36** І, лишивши народ, узяти із собою Його, як у чóвні Він був; і інші чóвні були з Ним. **37** І знялась ось буря велика, а хвилі вливалися в чóвен, аж чóвен водою вже був перепóвнився! **38** А Він спав на кормі на подушці... І вони розбудили Його та й сказали йому: „Учителю, чи Тобі байдуже, що ми гинемо?“ **39** Тоді Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“ І стих вітер, — і тиша велика настала. **40** І сказав Він до них: „Чогó ви такі полохливі? Чому віри не маєте?“ **41** А вони налякалися стрáхом великим, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітер і море слухняні йому?“

5 І на другий бiк моря вони прибули, до землі Гадаринської. **2** І як вийшов Він із чóвна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печёр, що мав духа нечистого. **3** Він мешкання мав у гробáх, і ніхто й ланцюга́ми зв'язати не міг його, **4** бо часто кайдáнами та ланцюга́ми в'язали його, але він розривав ланцю́ги та кайдáни торóщив, — і ніхто не міг угамувáти його. **5** І він повсякчáс перебува́в день і ніч у гробáх та в горáх, — і кричав, і бився об каміння. **6** А коли він Ісуса побачив здалéка, то прибіг, і вклонився

Йому, 7 і закричав гучним голосом, кажучи: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Богом Тебе закликаю, — не муч Ти мене!“ 8 Бо сказав Він йому: „Вийди, душе нечистий, із людини!“ 9 І запитав Він його: „Як тобі на ім'я?“ А той відповів: „Легіон мені ймення — багато бо нас“. 10 І він Його дуже просив, щоб їх не вислав із тієї землі. 11 Пасся ж там на горі гурт великий свиней. 12 І просилися демони, кажучи: „Пошли нас у свиней, щоб у них ми ввійшли“. 13 І дозволив Він їм. І повиходили духи нечисті, і в свиней увійшли. І гурт кинувся з кручі до моря, — а було зо дві тисячі їх — і вони потопилися в морі. 14 А їхні пастухи повтікали та в місті й по селах звістили. І повиходили люди побачити, що сталося. 15 І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснுவатий, що мав легіона, убраний сидів, і при умі, — і полякалися вони. 16 Самовідці ж їм розповіли, що сталося з тим біснуватим, також про свиней. 17 І вони стали благодіяти Його, щоб пішов Собі з їхнього краю. 18 А як Він сів до човна, то біснуватий став просити Його, щоб залишитися з Ним. 19 Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Іди до дому свого, до своїх, і їм розповіж, які речі великі Господь учинив тобі, і як змилювався над тобою!“ 20 І пішов він та в Десятимісті зачав проповідувати, які речі великі Ісус учинив йому. І всі дивувались! 21 І коли переплив Ісус човном на той бік ізнов, то до Нього зібралось багато народу. І був Він над морем. 22 І приходять один із старших синагоги, на ймення Яїр, і, як побачив Його, припадає до ніг Йому, 23 і дуже благає Його та говорить: „Моя дочка кінчається. Прийди ж, поклади Свої руки на неї, щоб видужала та жила!“ 24 І пішов Він із ним. За Ним натовп великий ішов, і тиснувся до Нього. 25 А жінка одна, що дванадцять років хворюла на кровотечу була, 26 що чимало натерпілася від багатьох лікарів, і витратила все добро своє, та ніякої помочі з того не мала, а прийшла ще до гіршого, 27 як зачула вона про Ісуса, підійшла через натовп іззаду, і доторкнулась до одєжі Його. 28 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнусь до одєжі Його, то одужаю“. 29 І висохло хвилі тієї джерело кровотечі її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги! 30 І в ту мить Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. І Він до народу звернувся й спитав: „Хтб доторкнувся до Моєї одєжі?“ 31 І відказали Йому Його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе народ, а питається: Хтб доторкнувся до Мене?“ 32 А Він навкруги поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. 33 І жінка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і

впала ницьма перед Ним, — і всю правду Йому розповіла. 34 А Він їй сказав: „Твоя віра, о дочко, спасла тебе; іди з миром, і здоровою будь від своєї недуги!“ 35 Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: „Дочка твоя вмерла; чого же турбуєш Учителя?“ 36 А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайся, — тільки віруй! 37 І Він не дозволив їти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. 38 І приходять у дім старшини синагоги, і Він бачить метушню та людей, що плакали та голосили. 39 А ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви метушитесь та плачете? Не вмерло дівча, але спить!“ 40 І вони насміхалися з Нього. А Він усіх випровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча. 41 І взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: „Галіта, кумі“ що значить: „Дівчатко, кажу тобі — встань!“ 42 І в ту мить підвелось й ходило дівча; а років мало з дванадцять. І всі зараз жажнулися з дива великого! 43 А Він наказав їм суворо, щоб ніхто не довідався про це. І дати їй їсти звелів.

6 І, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї батьківщини, а за Ним ішли учні Його. 2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синагобі. І багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що дана Йому? І що за чуда, що стаються руками Його? 3 Хіба ж Він не тєсля, син Маріїн, брат же Якову, і Йбсипу, і Юді та Симонові? А сестри Його хіба тут не між нами?“ І вони спокушались Ним. 4 А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“. 5 І Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровів. 6 І Він дивувався їх невірству. І ходив Він по селах навкруг та навчав. 7 І, закликавши Дванадцятьох, зачав їх по двох посилати, і владу їм дав над нечистими духами. 8 І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім палиці тільки самої: ні торби, ні хліба, ані мідяків у свій чєрес, 9 а ходити в сандалях, „і двох убрать не носити“. 10 І промовив до них: „Коли ви де ввійдете в дім, залишайтесь там, аж поки не вийдете звідти. 11 А як місто яке вас не прийме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусить порох, що в вас під ногами, на свідчення супроти них. Поправді кажу вам, — легше буде Содому й Гоморрі дня судного, аніж місту тому!“ 12 І вийшли вони, і проповідували, щоб каялися. 13 І багато вигонили демонів, і оливою хворих багато намащували — і вздоровляли. 14 І прочув про

Ісуса цар Ірод, — бо ім'я Його стало загально відоме, — і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому творяться чуда від нього. 15 Інші впевняли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. 16 А Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“ 17 Той бо Ірод, пославши, схопив був Івана, і в в'язниці закув його, через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа, бо він одружився був із нею. 18 Бо Іван казав Іродові: „Не годіться тобі мати за дружину жінку брата свого!“ 19 А Іродіяда лютилась на нього, і хотіла йому смерть заповідати, та не могла. 20 Бо Ірод боявся Івана, знаюши, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бентежився, але слухав його залюбки. 21 Та настав день догідний, коли дня народження Ірод справляв був бенкету вельможам своїм, і тисячникам, і галілейській старшині, 22 і коли прийшла дочка тієї Іродіяди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Проси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“ 23 І поклявся він їй: „Чого тільки від мене попросиш, то дам я тобі, — хоча б і півцарства мого!“ 24 Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: „Чого маю просити?“ А та відказала: „Голови Івана Христителя“. 25 І зараз квапливо вернулася вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полумиску голову Івана Христителя!“ 26 І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були при столі, не схотів їй відмовити. 27 І цар зараз послав вояка, і звелів принести Іванову голову. 28 І пішов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його голову на полумискові, і дівчата віддав, а дівча віддало її своїй матері. 29 А коли його учні зачули, то прийшли, і взяли його тіло, і до гробу поклали його. 30 І посходилися до Ісуса апостоли, і розповіли йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. 31 І сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу приходило та відбувало, аж навіть не мали коли й поживитись. 32 І відпливли вони човном окремо до місця безлюдного. 33 І побачили їх, коли плінули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх випередили. 34 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змілювався над ними, бо були, „немов віви, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати. 35 І, як минуло вже часу доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „Це місце безлюдне, а година вже пізня. 36 Відпусти їх, — нехай підуть в осади та села близькі, і куплять собі чого їсти“.

37 А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм ві“. Вони ж відказали йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті динаріїв, і дати їм їсти?“ 38 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба? Ідіть, побачте!“ І розізнавши, казали: „П'ять хлібів та дві риби“. 39 І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля одного. 40 І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдесят. 41 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хліби, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. 42 І всі їли й наїлися! 43 А з кусків позосталих та з риб назбирали дванадцять повних кошів. 44 А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка! 45 І зараз звелів своїм учням до човна сідати, і на той бік поплинути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить народ. 46 І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на гору. 47 А як вечір настав, човен був серед моря, а Він Сам один на землі. 48 Коли ж Він побачив, як вони веслуванням мордуються, — бо вітер їм був супротивний, — о четвертій сторобі вночі підійшов Він до них, по морю йдучи, і хотів їх минути. 49 А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то мара, та й стали кричати, 50 бо Його всі побачили та налякалися. А Він зараз до них обізвався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ 51 І ввійшов Він у човен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, 52 бо не зрозуміли чуда про хліби, бо серце їхнє було затверділе. 53 Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську й причаїли. 54 І, як вони повиходили з човна, люди зараз пізнали Його, 55 і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих приносити, де тільки прочули були, що Він є. 56 І куди тільки Він перебував — до сіл, чи до міст, чи до осель, — клали недужих на майданах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього доторкувався, той був уздоровлений!

7 І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули із Єрусалиму, 2 і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмитими. 3 Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не вимиють рук; 4 а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вмиються. Багато є й іншого, що вони прийняли, щоб додержувати: миття чаш, і глеків, і мідяного посуду. 5 І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими?“ 6 А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісаї, як написано:

„Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене. 7 Та однак надаремне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. 8 Занехавшись заповідь Божу, передає людських ви тримаєтесь: обминає глеки та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви“. 9 І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. 10 Бо Мойсей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре“. 11 А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корван, чи дар Богові те, чим би ти скористався від мене хотів, 12 то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, 13 порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“. 14 І Він знову покликав народ і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте! 15 Немає нічого назовні людини, що, увходячи в неї, могло б опоганити її; що ж із неї виходить, — те людину опоганює. 16 Коли має хто вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 17 А коли від народу ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про притчу. 18 І Він їм відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззовні в людину, — не може опоганити її? 19 Бо не входить до серця йому, але до животі, і виходить назовні, очищуючи всяку їжу“. 20 А далі сказав Він: „Що з людиною виходить, — те людину опоганює. 21 Бо зсередини, із людського серця виходять лихі думки, розпуста, крадіж, душогубства, 22 перелюби, здріства, лукавства, підступ, безсидства, зазидище око, богозневага, гордоші, безум. 23 Усе зле це виходить зсередини, — і людину опоганює!“ 24 І встав Він, і звідти пішов у землю тирську й сидонську. І, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідався, та не міг утаїтись. 25 Негайно бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. 26 А ця жінка грекїня була, родом сиропінікіянка. Вона стала благати Його, щоб із дочкі її дїмона вигнав. 27 А Він їй сказав: „Дай, щоб перше наїлися діти, — не годиться бо хліб забирати в дітей, і кинути щенятам!“ 28 А вона Йому в відповідь каже: „Так, Господи! Але навіть щенята їдять під столом від дитячих кришок“. 29 І Він їй сказав: „За слово оце йди собі, — дїмон вийшов із твоєї дочкі!“ 30 А коли вона в дїм свій вернулася, то знайшла, що дочка на постелі лежала, а демон вийшов із неї. 31 І вийшов Він знов із країв тирських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галілейське, через околиці Десятимістя. 32

І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. 33 І взяв Він його від народу самого, і вклав пальці Свої йому в вуха, і, сплюнувши, доторкнувся його язика. 34 І, на небо споглянувши, Він зідхнув і промовив до нього: „Еффатá“; цебто: „Відкрися!“ 35 І відкрилися вуха йому, і путо його язика розв'язалося негайно, — і він став говорити виразно! 36 А Він їм завелів, щоб нікому цього не розповідати. Та що більше наказував їм, то ще більш розголосували. 37 І дуже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорити!“

8 Тими днями, коли було знову багато народу, а їсти не мали чогó, покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: 2 „Жаль мені тих людей, що вже три дні з Мною знаходяться, та їсти не мають чогó. 3 А коли відпущу їх голодних до їхніх домівок, то ослабнуть у дорозі, бо деякі з них поприходили здалека“. 4 І відказали Йому Його учні: „Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом тут у пустині? 5 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж повідомили: „Сéмеро“. 6 Тоді Він народу завелів на землі посідати. І, взявши сéмеро хліба, віддавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали наро́дові, 7 І мали вони трохи рибок; і Він їх поблагословив, і роздати завелів також їх. 8 І всі їли й наїлися, а з позосталих кусків сім кошів назбирали. 9 А їдців було тисяч з чотири! 10 І всів Він негайно до човна з Своїми учнями, та й прибув до землі далманутської. 11 І вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. 12 А Він тяжко зідхнув у Своім дусі й промовив: „Якої ознаки цей рід вимагає? Поправді кажу вам, що родові цьому ознака не буде дана!“ 13 І покинув Він їх, усів знову до човна, і на той бік відбув. 14 І забули вони взяти хліба, і крім одного буханця, у човні не мали з собою нічого. 15 А Він їм наказував та говорив: „Стережіться уважливо фарисейської розчїни й розчїни Іродової!“ 16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони. 17 А Ісус, знаючи те, промовляє до них: „Чогó ви міркуєте, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверділим? 18 „Мавши очі — не бачите, і мавши вуха — не чуєте?“ І не пам'ятаєте, 19 коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, — скільки повних кошів із кусків ви зібрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сім на чотири тисячі, — скільки кошків повних з кусків ви зібрали?“ І відказують: „Сім“. 21 І сказав Він

9 І сказав Він до них: „Поправді кажу вам, що деякі з тут-о приявних не скуштують смерти, аж поки не бачитимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“. **2** А через шість днів забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх особно на гору високу самих. І Він переобразився перед ними. **3** І стала одежа Його осяйна, дуже біла, як сніг, якої білільник не зміг би так вибілити на землі! **4** І з'явився їм Ілля та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. **5** І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, добре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. **6** Бо не

601

не хотів, щоб довідався хто. **31** Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде виданий людям до рук, і вони Його вб'ють, але вбитий, — воскресне Він третього дня!“ **32** Вони ж не зрозуміли цього слова, та боялись Його запитати. **33** І прибули вони в Капернаум. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про щό міркували в дорозі?“ **34** І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хто найбільший. **35** А як сів, то покликав Він Дванадцятьох, і промовив до них: „Коли хто бути першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ **36** І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: **37** „Коли хто в Ім'я Моє прийме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ **38** Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'ям Твоїм демонів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“. **39** А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би небаром лихословити Мене. **40** Хто бо не супроти нас, — той за нас! **41** І коли хто напоїть вас ґухлем води в Ім'я Моє ради того, що ви Христові, поправді кажү вам: той не згубить своєї нагороди! **42** Хто ж спокүсить одного з малих цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, та й кинути в море! **43** І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя однорүким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасімого, **(Geenna g1067)** **44** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. **45** І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноногим, ніж з обома ногами бути вкиненому до геєнни, [до огню негасімого], **(Geenna g1067)** **46** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. **47** І коли твоє око тебє спокушає, — вибери його: краще тобі однооким ввійти в Царство Боже, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огнєнної, **(Geenna g1067)** **48** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь!“ **49** Бо посюлиється кожен огнем, і кожна жертва посюлиється сіллю. **50** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, — чим поправити її? Майте сіль у собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю Юдейську, на той бік Йордану. І знову зібралися юрби до Нього, і знов Він навчав їх, звичаєм Своїм. **2** І підійшли фарисєї й спитали, Його випробовуючи: „Чи дозволено чоловікові дружину свою відпустити?“ **3** А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“ **4**

Вони ж відказали: „Мойсей заповів написати листа розводьового, та й відпустити“. **5** Ісус же промовив до них: „То за ваше жорстокосердя він вам написав оцю заповідь. **6** Бог же з початку творіння „створив чоловіком і жінкою їх. **7** Покине тому чоловік свого батька та матір, **8** і стануть обое вони одним тілом“, — тим то немає вже двох, алє одне тіло. **9** Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучє!“ **10** А вдома про це учні знов запитали Його. **11** І Він їм відказав: „Хто дружину відпустить свою, та й одружиться з іншою, той чинить перелюб із нею. **12** І коли дружина покине свого чоловіка, і вийде заміж за іншого, то чинить перелюб вона“. **13** Тоді поприносили діток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоряли. **14** А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: „Пустить діток до Мене приходити, і не боронить їм, — бо таких Царство Боже! **15** Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде“. **16** І Він їх пригорнув, і поблагословив, на них руки поклавши. **17** І коли вирушав Він у путь, то швидко наблизивсь один, упав перед Ним на коліна, і спитався Його: „Учителю Добрий, — що робити мені, щоб вічне життя впадкувати?“ **(aiōnios g166)** **18** Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. **19** Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво“, не кривді, „шануй свого батька та матір“. **20** А він відказав йому: „Учителю, — це все виконав я ще змалку“. **21** Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив йому: „Одного бракує тобі: іди, розпродай, що маєш, та вбогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі! Потому прихось та й іди вслід за Мною, узавши хреста“. **22** А він засмутився тим словом, і пішов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав! **23** І поглянув довкола Ісус, та й сказав Своїм учням: „Як тяжко отим, хто має багатство, увійти в Царство Боже!“ **24** І учні жажнулись від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: „Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже! **25** Верблюдови легше пройти через гїлчине вүшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ **26** А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: „Хто ж тоді може спастися?“ **27** Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це людям, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“ **28** А Петро став казати йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом“. **29** Ісус відказав: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб дїм полишив, чи братів, чи сестєр, або матір, чи батька, або діти, чи поля ради Мене

та ради Єв'ангелії, **30** і не одержав би в сто раз більше тепер, цього часу, серед переслідувань, — домів, і братів, і сестёр, і матерів, і дітей, і піль, а в віці наступному — вічне життя. (a16n g165, a16n105 g166) **31** І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими“. **32** Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусалим. А Ісус ішов попереду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслід за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьох, почав їм розповідати, що з Ним статися має: **33** „Оце в Єрусалим ми йдемо, і первосвященникам і книжникам віданий буде Син Людський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, **34** і насміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!“ **35** І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведеєві, та й кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що будемо просити Тебе“. **36** А Він їх поспитав: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?“ **37** Вони ж відказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сиділи праворуч від Тебе один, і ліворуч один!“ **38** А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і хреститися хрещенням, що Я ним хрищуся?“ **39** Вони відказали Йому: „Можемо“. А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрещенням, що Я ним хрищуся, ви охреститесь. **40** А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому уготовано“. **41** Як почули ж це Десьтеро, то обурились на Якова та на Івана. **42** А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. **43** Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. **44** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. **45** Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох“. **46** І приходять вони в Єрихон. А коли з Єрихону виходив Він разом із Своїми учнями й з безліччю людю, сидів і просив при дорозі сліпий Вартимей, син Тимеїв. **47** І, почувши, що то Ісус Назарянин, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо мною!“ **48** І сварились на нього багато-хто, щоб мовчав, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **49** І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!“ І кличуть сліпого та й кажуть йому: „Будь бадьорий, устань, — Він кличе тебе“. **50** А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. **51** А Ісус відповів і сказав йому: „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ Сліпий же Йому відказав:

„Учителю, — нехай я прозрю!“ **52** Ісус же до нього промовив: „Іди, — твоя віра спасла тебе!“ І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони наблизились до Єрусалиму, до Вітфагії й Віфанії, на Оливній горі, тоді Він посилає двох учнів Своїх, **2** і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане осля, що на нього ніхто ще з людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. **3** Коли ж скаже хто вам: „Що це ви робите?“ відкажіть: „Господь потребує його, — і відішле його сюди зараз“. **4** І вони відійшли, і знайшли те осля, що прив'язане коло воріт ізнадвору було при дорозі, — і відв'язали його. **5** А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Що ви робите? Пощо осля ви відв'яжете?“ **6** Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущено їх. **7** І вони привели до Ісуса осля, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. **8** Багато ж народу стелили одержу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зелень, натяту в полях. **9** А ті, що йшли перед Ним і позаду, викрикували: „Ос'анна! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! **10** Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Ос'анна на висоті!“ **11** Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфанію з Дванадцятьма. **12** А назавтра, коли вони вийшли з Віфанії, Він зголоднів. **13** І, побачивши здалека фігове дерево, вкрите листями, Він підійшов, чи не знайде на ньому чогб. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самого, — не пора бо на фіги була. **14** І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого плоду не з'їв аж повіки!“ А учні Його все те чули. (a16n g165) **15** І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців у храмі, і поперевертав столи грошоміан та ослони — продавцям голубів. **16** І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм. **17** І Він їх навчав і казав їм: „Хіба не написано: „Дім Мій — буде домом молитви в народів усіх“, ви ж із нього зробили „печеру розбійників!“ **18** І почули це первосвященники й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо народ дивувався науці Його. **19** А як пізно ставало, вони поза місто виходили. **20** А проходячи вранці, побачили фігове дерево, усохле від кореня. **21** І, згадавши, Петро говорить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!“ **22** А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Божу! **23** Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: „Порушся та й кинься до моря“, і не матиме сумніву в серці своїм, але

матиме віру, що станеться так, як говорять, — то буде йому! **24** Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і сповниться вам. **25** І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прогріхи ваші. **26** Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прогріхів ваших“. **27** І знову прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприходили первосвященники й книжники, і старшини до Нього, **28** і сказали Йому: „Якою Ти владою все оце чиниш? І хто Тобі владу цю дав, щоб Ти це робиш? **29** А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу вам, якою Я владою це все чиню. **30** Іванове хрещення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“ **31** Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ **32** А як скажемо: „Від людей“, — то боялись народу, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. **33** І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То й Я не скажу вам, якою Я владою це все чиню“.

12 І почав Він у притчах до них промовляти: „Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, видовбав у ньому чавило, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов. **2** А певного часу послав він раба до своїх винар'ів, щоб прийняти частину плоду з виноградинка в тих винар'ів. **3** Та вони схопили його та й побили, і відіслали ні з чим. **4** І знову послав він до них раба іншого, — та й того вони зранили в голову та зневажили. **5** Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьох ще інших, — набили одних, а одних повбивали. **6** І він мав ще одного, — сина улюбленого. Наостанок послав і тогो він до них і сказав: „Посоромляться сина мого!“ **7** А ті винарі міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, — і нашою спадщина буде!“ **8** І вони схопили його та й убили, і викинули його за виноградник. **9** Отож, що пан виноградинка зробить? — Він прибуде та й вигубить тих винар'ів, і віддасть виноградинка іншим. **10** Чи ви не читали в Писанні: „Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем! **11** Від Господа сталося це, — і дивне воно в очах наших“. **12** І шукали Його, щоб схопити, але побоялись народу. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю притчу сказав. І, лишивши Його, відійшли. **13** І вони вислали деяких із фарисеїв та іродіян'ів до Нього, щоб зловити на слові Його. **14** Ті ж прийшли та й говорять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і

не зважаєш зовсім ні на ко́го, бо на лю́дське обличчя не диви́шся, а наставляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годі́ться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“ **15** А Ісус, знаюши їх лицемірство, сказав їм: „Чого ви Мене випробовуєте? Принесіть Мені гріш податковий, щоб бачити“. **16** І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ „Ті ж Йому відказали: „Кесарів“. **17** Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже!“ І дивувалися з Нього вони. **18** І прийшли до Нього ті саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його та сказали: **19** „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полишить дружину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дружину його, та й відновить насіння для брата свого“. **20** Було сім братів. І перший взяв дружину й умер, не лишивши дітей. **21** Другий теж її взяв та й помер, — і він не лишив дітей. Так само і третій. **22** І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка. **23** А в воскресінні, як воскреснуть вони, то котро́му із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. **24** Ісус їм відказав: „Чи ви не тому помиляєтесь, що не знаєте ані Писання, ані Божої сили? **25** Бо як із мертвих воскреснуть, то не будуть женитись, ані заміж виходити, але будуть, немов анголі ті на небі. **26** Що ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсеевій книзі, як — при кущі — сказав йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів“, **27** Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь дуже“. **28** А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Його: „Котра́ заповідь перша з усіх?“ **29** Ісус відповів: Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“. **30** І: „Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!“ (Це заповідь перша!) **31** А друга (однакова з нею): „Люби свого ближнього, як самого себе!“ Нема іншої більшої заповіді над оці!“ **32** І сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема іншого, окрім Нього“, **33** і що „Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душею), і з цілої сили“, і що „Любити свого ближнього, як самого себе“, — це важливіше за всі цілопалення й жертви!“ **34** Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: „Ти недалеко від Божого Царства!“ І ніхто не насмілювався вже питати Його. **35** Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як то книжники кажуть, що ніби Христос — син Давидів? **36** Адже той

Давид Святим Духом сказав: „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 37 Сам Давид Його Господом зве, — як же Він Йому син?“ 38 Він же казав у науці Своїй: „Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах прохажуватись, і привіти на ринках, 39 і перші лавки в синагогах, і перші місця на прийняттях, 40 що вдовині хати поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осудження приймуть!“ 41 І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як народ мідяки до скарбниці вкидає. І багато заможних укидали багато. 42 І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лепти, цебто гріш. 43 І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю. 44 Бо всі клали від лишка свого, а вона поклала з убозтва свого все, що мала, — свій прожиток увесь“.

13 І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: „Подивися, Учителю — яке то каміння та що за будівлі!“ 2 Ісус же до нього сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оце? — Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ 3 Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій: 4 „Скажи нам, коли станеться це? І яка буде ознака, коли все те виконатись має?“ 5 Ісус же почав промовляти до них: „Стережіться, щоб вас хто не звів. 6 Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“. І зведуть багатьох. 7 І як про війни почуєте ви, і про воєнні чутки, — не лякайтесь, бо статись належить тому“. Та це ще не кінець. 8 „Бо повстане народ на народ, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпінь породільних. 9 Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. 10 Але перше Євангелія мусить бути народам усім проповідувана. 11 Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтеся задалегідь, що вам говорити, — а що дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. 12 І видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти повстануть навпроти батьків“, — і їм смерть заподіють. 13 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! 14 Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона залягла, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. 15 І хто на покрівлі,

нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. 16 І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одержу свою. 17 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! 18 Моліться ж, щоб не трапилося це зимою! 19 Будуть бо ті дні такою „скорботою, що її не було з первопочину світу“, що його Бог створив, „аж досі“, і не буде. 20 І коли б Господь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка людина; але ради вібраних, кого вибрав, укоротив Він ті дні. 21 Тоді ж, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. 22 Бо повстануть христий неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити ознаки та чуда, щоб спокусити, як можна, і вібраних. 23 Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперед. 24 Але за тих днів, по скорботі отій, „сонце затмиться, і місяць не дасть свого світла. 25 і зорі спадатимуть з неба, і сили небесні порушаться. 26 І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах“ із великою потугою й славою. 27 І тоді Він пошле Анголів і зберуть Його вібраних „від вітрів чотирьох, від краю землі до крайнеба“. 28 Від дерева ж фігового навчиться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літо. 29 Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. 30 Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться! 31 Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! 32 Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анголі на небі, ні Син, — тільки Отець. 33 Уважайте, чувайте й моліться: бо не знаєте, коли час той настане! 34 Як той чоловік, що від'їхав, і залишив свій дім, і дав рабам своїм владу й кожному працю свою, а воротареві звелів пильнувати. 35 Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли прийде пан дому: увечері, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. 36 Щоб вас не застав, що спить, коли вернеться він несподівано. 37 А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!“

14 За два ж дні була Пасха й Опрісноки. А первосвященники й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. 2 Вони говорили: „Та не в свято, щоб був колотнеча в народі не сталася“. 3 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сїмона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, алябастрову пляшечку маючи щирого нардowego дуже цінного мира. І розбила вона алябастрову пляшечку, і вилила миро на голову Йому! 4 А дехто обурювались між собою й казали: „Нащо таке марнотратство на миро? 5 Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв,

і вбогим роздати“. І нарікали на неї. **6** Ісус же сказав: „Залишіть її! Чого прикрість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. **7** Бо вбогих ви маєте завжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро, — Мене ж не постійно ви маєте. **8** Що могла, те зробила вона: заздалегідь намастила Моє тіло на похорон. **9** Поправді кажіть вам: де тільки ця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, щоб зробила вона!“ **10** Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати. **11** А вони, як почувли, зраділи, і обіцяли Йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його. **12** А першого дня Опрісноків, коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“ **13** І посилав Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підіть до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в глєкові воду, — то йдіть за ним. **14** І там, куди він увіде, скажіть до господаря дому: „Учитель питає: „Де кімната Моя, в якій Я споживу з Своїми учнями пасху?“ **15** І він вам покаже велику горищу, вистелену та готову: там приготуйте для нас“. **16** І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готувати. **17** А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма. **18** І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає з Мною“, видасть Мене“. **19** Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: „Чи не я?“ **20** А Він їм сказав: „Один із Дванадцятьох, що в миску мацає з Мною. **21** Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому чоловікові, що видасть Він Людського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!“ **22** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє!“ **23** І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили з неї всі. **24** І промовив до них: „Це — кров Моя Новаго Заповіту, що за багатьох проливається. **25** Поправді кажіть вам, що віднині не пітиму Я від плоду виноградного до того дня, як новім буду пити Його в Царстві Божім!“ **26** А коли відспівали вони, на гору Оливну пішли. **27** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокуситесь ночі цієї, як написано: „Уражу Пастиря, — і розпорозяться вівці!“ **28** По воскресінні ж Своїм я вас віпереджу в Галілеї“. **29** І відізався до Нього Петро: „Хоч спокусяться й усі, — та не я!“ **30** Ісус же йому відказав: „Поправді кажіть тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспає

півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене!“ **31** А він ще сильніш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречуся Тебе!“ Так же само сказали й усі. **32** І приходять вони до місцевости, на ім'я Гетсиманія, і каже Він учням Своїм: „Посидьте ви тут, поки Я помолюся“. **33** І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити. **34** І сказав Він до них: „Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут і пильнуйте!“ **35** І Він відійшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. **36** І благав Він: „Авва -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“. **37** І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш ти? Однієї години не зміг попилнувати? **38** Пильнуйте й моліться, щоб не впасти в спокусу, — бадьорий бо дух, але нємїчне тіло!“ **39** І знову пішов і молився, те саме промовивши слово. **40** А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважїли їм очі булі. І не знали вони, щоб Йому відказати. **41** І вернувся Він утретє, та й каже до них: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Скінчено, — надїйшла та година: у руки грїшникам ось видається Син Людський! **42** Уставайте, ходїм, — ось наблизивсь Мій зрадник“. **43** І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люди з мечами та кїями від первосвящеників, і книжників, і старших. **44** А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілую, то Він, — берїть Його, і обережно ведїть“. **45** І, прийшовши, підїйшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його. **46** Вони ж руки свої наклали на Нього, — і схопили Його. **47** А один із тих, що стояли навколо, меч вихопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтїяв йому вуха. **48** А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбїйника вийшли з мечами та кїями, щоб узяти Мене. **49** Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“. **50** Тоді всі полишили Його й повтікали. **51** Один же юнак, по нагому загорнений у покривало, ішов услїд за Ним. І хапають Його. **52** Але він, покривало покинувши, утік нагий. **53** А Ісуса вони повели до первосвященика. І зїйшлися всі первосвященики й старші та книжники. **54** Петро ж здалека йшов услїд за Ним до середини двору первосвященика; і сидів він із службою, і грївсь при огні. **55** А первосвященики та весь синедріон шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заподїяти смерть, — і не знаходили. **56** Бо багато-хто свідчив фальшиво на Нього, алє не було згїдних свідчень. **57** Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Нього й казали: **58** „Ми чули, як Він

говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні збудую інший, нерукотворний“. **59** Але й так не було їхнє свідчення згідне. **60** Тоді встав насередіні первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе?“ **61** Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословенного?“ **62** А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Людського, що сидітиме по правиці сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“ **63** Роздер тоді первосвященик одержу свою та й сказав: „На щό нам ще свідки потрібні? **64** Ви чули цю богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. **65** Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його була по щόках. **66** А коли Петро був на подвір'ї надолі, приходить одна із служниць первосвященика, **67** і як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилася на нього та й каже: „І ти був із Ісусом Назаряніном!“ **68** Він же відрікся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, щό кажеш“. І вийшов назовні, на переддвір'я. І заспівав тоді півень. **69** Служниця ж, коли його вгледіла, стала знов говорити приївним: „Цей із них!“ **70** І він знову відрікся. Незабаром же знов говорили приївні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галілеянин. Та й мова твоя така сама“. **71** А він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“ **72** І заспівав півень хвилі тієї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив йому: „Перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став.

15 А первосвященики з старшими й книжниками, та весь синедріон, зараз уранці, на раду вчинивши, зв'язали Ісуса, повелі та й Пилатові видали. **2** А Пилат запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він йому в відповідь каже: „Сам ти кажеш“. **3** А первосвященики міцно Його винуватили. **4** Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідкують!“ **5** А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. **6** На свято ж він їм відпускав був одного із в'язнів, котрого просили вони. **7** Був же один, що звався Варавва, ув'язнений разом із повстанцями, які за повстання вчинили були душогубство. **8** Коли ж натовп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. **9** Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпустіть вам Царя Юдейського?“ **10** Бо він знав, що Його через заздрощі видали

первосвященики. **11** А первосвященики натовп підмовили, щоб краще пустив їм Варавву. **12** Пилат же промовив знов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“ **13** Вони ж стали кричати знов: „Розіпні Його!“ **14** Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розіпні Його!“ **15** Пилат же хотів догодити народові, — і відпустив їм Варавву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб розп'ятий був. **16** Вояки ж повелі Його до середини двору, щоб в преторій, і цілий відділ скликають. **17** І вони зодягли Його в багрянницю і, сплівавши з терніни вінка, поклали на Нього. **18** І вітати Його зачали: „Радій, Царю Юдейський!“ **19** І тростиною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколішки кидалися та вклонялись Йому. **20** І коли назнушалися з Нього, зняли з Нього багрянницю, і наділи на Нього одержу Його. І Його повелі, щоб розп'ясти Його. **21** І одного перехожого, що з поля вертався, Сімона Кірінеянина, батька Олександра та Рұфа, змусили, щоб хреста Йому нєс. **22** І Його привелі на місце Голгофу, що значить „Череповище“. **23** І давали Йому пити вина, із мїррою змішаного, але Він не прийняв. **24** І Його розп'ялі, і „поділили одержу Його, кинувши жереб про неї“, хто що візьме. **25** Була ж третя година, як Його розп'ялі. **26** І був написаний напіс провини Його: „Цар Юдейський“. **27** Тоді розп'ято з Ним двох розбійників, — одного праворуч, і одного ліворуч Його. **28** І збулося Писання, що каже: „До злочінців Його зараховано!“ **29** А хто побіч проходив, то Його лихословили, „головами своїми хитали“ й казали: „Отак! Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — **30** зійди із хреста, та спаси Самого Себе!“ **31** Теж і первосвященики з книжниками глузували й один до одного казали: „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти!“ **32** Христос, Цар Ізраїлів, — нехай зійде тепер із хреста, щоб побачили ми та й увірували“. Навіть ті, що разом із Ним були розп'яті, насміхалися з Нього. **33** А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої тємрява стала по цілій землі. **34** О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучним та й вимовив: „Елої, Елої, — лама савахтані“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, — нащо Мене Ти покинув?“ **35** Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: „Ось Він кличе Іллію!“ **36** А один із них побіг, намочив губку оцтом, настроїв на тростину, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прийде Ілля Його зняти!“ **37** А Ісус скрикнув голосом гучним, — і духа віддав!

38 І в храмі завіса роздёрлась надб'є, — від їхнє та твердосёрдя, що вони не йняли віри вёрху аж додолу. 39 А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ 40 Були ж і жінки, що дивились здалека, між ними Марія Магдаліна, і Марія, мати Якова Молодшого та Йосії, і Саломія, 41 що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислугували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. 42 А коли настав вечір, — через те, що було Приготівлення, цебто перед суботою, — 43 прийшов Йосип із Аримат'ї, радник поважний, що сам сподівавсь Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового. 44 А Пилат здивувався, щоб Він міг уже вмерти. І, покликавши сотника, запитався Його, чи давно вже Розп'ятий помер. 45 І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йосипові. 46 А Йосип купив полотно, і, знявши Його, обгорнув полотном та й поклав Його в гробі, що в скелі був вісчений. І каменя привалив до могільних дверей. 47 Марія ж Магдаліна й Марія, мати Йосієва, дивилися, де ховали Його.

16 Як минула ж субота, Марія Магдаліна, і Марія Якова, і Саломія накупили пахощів, щоб піти й намастити Його. 2 І на світанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибули, 3 і говорили одна одній: „Хто відвалить нам каменя від могільних дверей?“ 4 А зиркнўши, побачили, що камінь відвалений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака, що праворуч сидів, і був одягнений в білу одєжу, — і жажнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назаряніна. Він воскрес, — нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були. 7 Але йдіть, скажіть учням Його та Петрові: Він іде в Галілею попереду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорить“. 8 А як вийшли вони, то побігли від гробу, бо їх трéпет та страх обгорнув. І не сказали нікому нічо́го, — бо боялись. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Як воскрес Він уранці дня першого в тижні, то з'явився найперше Марії Магдаліні, із якої був вигнав сім демонів. 10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли тому віри. 12 По цьому з'явився Він двом із них у постаті іншій в дорозі, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено й їм. 14 Нарéшті, Він з'явився Одинадцятьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недові́рство

тими, хто воскреслого бачив Його. 15 І казав Він до них: „Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Єв'ангелію проповідуйте! 16 Хто увірує й охреститься, — буде спасений, а хто не ввірує — засуджений буде. 17 А тих, хто ввірує, супроводити будуть озна́ки такі: у Ім'я Моє де́монів будуть вигонити, говоритимуть мовами новими, 18 братимуть змі́й; а коли смертоді́йне що вип'ють, — не буде їм шкóдити; кластимуть руки на хворих, — і добре їм буде!“ 19 Господь же Ісус, по розмові із ними, возні́сся на небо, — і сів по Божій праві́ці. 20 І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і ствёрджував слово ознаками, що Його супроводили. Амінь.

Від Луки

1 Через те, що багато-хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, **2** як нам ті розповіли, хто спочатку були самовідцями й слугами Слoва, **3** тому й я, все від першої хвилі докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостойний Теoфіле, **4** щоб пізнав ти істoту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлисавета. **6** І обoбe вони були праведні перед Богом, бездоганно сповняючи заповіді й постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Єлисавета неплідна була, — та й віку старого обoбe були. **8** І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом, **9** за звичаєм священства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадити. **10** Під час же кадіння вся бeзліч народу молилась знадвору. **11** І з'явивсь йому ангoл Господній, ставши праворуч кадильного жертовника. **12** І стривоживсь Захарій, побачивши, і oстрах на нього напав. **13** А ангoл до нього промовив: „Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлисавета сина породить тобі, ти ж даси йому ймення Іван. **14** І він буде на радість та втіху тобі, і з його народження багато-хто втішатись. **15** Бо він буде великий у Господа, „ні вина, ні п'яного напою не питиме“, і наповниться Духом Святим ще з утроби своєї матері. **16** І багато синів із Ізраїля він навeрне до їхнього Господа Бога. **17** І він сам перед Ним буде йти в дусу й силі Іллі, „щоб серця батьків привернути до дітей“, і неслухняних — до мудрости праведних, щоб готових людей спорядити для Господа“. **18** І промовив Захарій до Ангoла: „Із чого пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похилого віку“. **19** А ангoл прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене послано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новину. **20** І замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться часу свого!“ **21** А люди чекали Захарія, та й дивувались, чoгo забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. А він тільки знакі їм давав, — і залишився німий. **23** І як дні його служби скінчились, він вернувся до дому свого. **24** А після тих днів зачала його дружина Єлисавета, і таїлась п'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглянувся

Він, щоб зняти наругу мою між людсьмі!“ **26** А шостого місяця від Бога був посланий ангoл Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарeт, **27** до діви, що заручена з мужем була, на ім'я йому Йoсип, із дому Давидового, а ім'я діві — Марія. **28** І, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословeнна між жoнами!“ **29** Вона ж затривожилась словом, та й стала роздумувати, щo б то значило це привітання. **30** А ангoл промовив до неї: „Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодать ти знайшла! **31** І ось ти в утробі зачнеш, і Сина породиш, і даси йому ймення Ісус. **32** Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть йому престола його батька Давида. **33** І повік царюватиме він у домі Якова, і царювання його не буде кінця“. (aіoн g165) **34** А Марія озвалась до ангoла: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ **35** І ангoл промовив у відповідь їй: „Дух Святий зліне на тебе, і Всевишнього сила обгoрне тебе, через те то й Святе, що народиться, буде Син Божий! **36** А ото твоя родичка Єлисавета — і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть неплідною. **37** Бо „для Бога нема неможливої жoдної речі!“ **38** А Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!“ І відійшов ангoл від неї. **39** Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, у місто Юдине. **40** І ввійшла вона в дім Захарія, та й поздоровила Єлисавету. **41** Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт, затріпотала дитина в утробі її. І Єлисавета наповнилась Духом Святим, **42** і скрикнула голосом гучним, та й прорекла: „Благословeнна Ти між жoнами, і благословeнний Плід утроби твоєї! **43** І звідкіля мені це, що до мене прийшла мати мого Господа? **44** Бо як тільки в вухах моїх голос привіту твого забринів, — від радощів затріпотала дитина в утробі моїй! **45** Блаженна ж та, що повірила, бо сповниться прорeчене їй від Господа!“ **46** А Марія промовила: „Величає душа моя Господа, **47** і радіє мій дух у Бoзі, Спасі моїм, **48** що зглянувся Він на покoру Своєї раби, бо ось від часу цього всі рoди мене за блаженну вважатимуть, **49** бо велике вчинив мені Потужний! Його ж Імення святе, **50** і милість його з роду в рід на тих, хто боїться його! **51** Він покаже міць Свого рамена, розпорoшує тих, хто пишaється думкою серця свого! **52** Він могутніх скидає з престолів, підіймає покірливих, **53** удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чим! **54** Пригорнув Він Ізраїля, Свого слугу, щоб милість згадати, **55** як прорік був Він нашим oтцям, — Аврааму й насінню його аж повіки!“

2 І трапилося тими днями, — вийшов наказ царя Августа переписати всю землю. **2** Цей перепис перший відбувся тоді, коли владу над Сирією мав Квіріній. **3** І всі йшли записатися, кожен у місто своє. **4** Пішов теж і Ййосип із Галілеї, із міста Назарету, до Юдеї, до міста Давидового, що звється Вифлеєм, бо походив із дому та з роду Давидового, **5** щоб йому записатися із Марією,

10

що про Нього було розповіджене. **34** А Семен їх поблагословив та й прорік до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багатьом на падіння й устанівня в Ізраїлі, і на знак сперечання, — **35** і меч душою пройде самій же тобі, — щоб відкрились думки сердець багатьох!“ **36** Була й Анна пророчиця, дочка Фануїлова з племені Асірового, — вона дожила до глибокої старости, живши з мужем сім років від свого дівування, **37** удова років вісімдесяти й чотирьох, що не відлучалась від храму, служачи Богові вдень і вночі постами й молитвами. **38** І години тієї вона надійшла, Бога славила та говорила про Нього всім, хто визволення Єрусалиму чекав. **39** А як виконали за Законом Господнім усе, то вернулись вони в Галілею, до міста свого Назарету. **40** А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудрости. І благодать Божя на Ній пробувала. **41** А батькі Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. **42** І коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли. **43** Як дні ж свята скінчились були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишився, а Йосип та мати Його не знали того. **44** Вони думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж рідичами та знайомими. **45** Але, не знайшовши, вернулись в Єрусалим, та й шукали Його. **46** І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. **47** Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. **48** І як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе“. **49** А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моему Отцеві?“ **50** Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив. **51** І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі слова в своїм серці. **52** А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтій Пилат панував над Юдеєю, коли в Галілеї тетрархом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетрархом Ітурей й землі Трахонітської, за тетрарха Лісанія в Авіліні, **2** за первосвящеників Анни й Кайяфи було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія. **3** І він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрищення покайння для прощення гріхів, **4** як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! **5** Нехай кожна

долина наповниться, гора ж кожна та пригорок знизиться, що нерівне, нехай випростовується, а дороги вибієсті стануть гладенькі, — **6** і кожна людина побачить Боже спасіння!“ **7** А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в нього: Родо зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбутнього? **8** Отож, учиніть гідний плід покайння. І не починайте казати в собі: „Маємо батька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. **9** Бо вже он до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене“. **10** А люди питали його й говорили: „Що ж нам робити?“ **11** І сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. **12** І приходили й митники, щоб христитись від нього, і питали його: „Учителю, що ми маємо робити?“ **13** А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам зв'язано“. **14** Питали ж його й вояки й говорили: „А нам що робити?“ І він їм відповів: „Нікого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольнійтесь платнею своєю“. **15** Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, **16** Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрищу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йому розв'язати ремінець від Його взуття я негідний, — Він христитиме вас Святим Духом й огнем! **17** У руці Своїй має Він віячку, — і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засіків Своїх, а полову попалить ув огні негасимім“. **18** Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новину народові. **19** А Ірод тетрарх, що Іван докоряв йому за Іродіяду, дружину брата свого, і за все зло, яке заповдяв був Ірод, **20** до всього додав ще й те, що Івана замкнув до в'язниці. **21** І сталося, як христились усі люди, і як Ісус, охристившись, молився, розкрилося небо, **22** і Дух Святий злінув на Нього в тілесному вігледі, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“ **23** А Сам Ісус, розпочинаючи, мав років із тридцять, бувши, як думано, сином Йосипа, Ілія, **24** сина Маттатового, сина Левїїного, сина Мелхіїного, сина Яннаєвого, сина Йосипового, **25** сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслієвого, сина Нагеевого, **26** сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенієвого, сина Йосихового, сина Йодаєвого, **27** сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоравелевого, сина Салатіїлового, сина Нирієвого, **28** сина Мелхієвого, сина Аддієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина

Ірового, **29** сина Ісусевого, сина Еліезерового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левієвого, **30** сина Семенового, сина Юдиного, сина Йібсипового, сина Йонамового, сина Еліякимового, **31** сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового, **32** сина Єсеевого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового, **33** сина Амінадавого, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, **34** сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового, **35** сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Єверового, сина Салиного, **36** сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нобєвого, сина Ламехового, **37** сина Матусалового, сина Енохового, сина Яретового, сина Малелеїлового, сина Каїнамового, **38** сина Еносового, сина Ситового, сина Адамового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувся з-над Йордану, і Дух на пустиню Його поправляв. **2** Сорок день там діявол Його спокшав, і з тих днів Він нічого не їв, а коли закінчилися вони, то вкінці зголоднів. **3** І діявол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став!“ **4** А Ісус відповів йому: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“ **5** І він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав йому всі царства на світі. **6** І діявол сказав йому: „Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. **7** Тож коли Ти поклінишся передо мною, то все буде Твоє!“ **8** І промовив Ісус йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному йому!“ **9** І повів Його в Єрусалим, і на наріжнику храму поставив, та й каже йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! **10** Бо написано: „Він накаже про Тебе Своїм Ангелам, щоб Тебе берегли!“ **11** і: „Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камінь Своєї ноги!“ **12** А Ісус відказав йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“ **13** І діявол, скінчивши все цеє спокушування, відійшов від Нього до часу. **14** А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього розніслася по всій тій країні. **15** І Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його славили. **16** І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своім Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. **17** І подали йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: **18**, „На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоніним визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, **19** щоб проповідувати рік Господнього змилування“. **20** І, книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулись на Нього. **21** І почав Він до них говорити: „Сьогодні збулося Писання, яке ви почувли!“ **22** І всі йому стверджували й дивувались словам благодаті, що лінули з уст Його. І казали вони: „Чи ж то Він не син Йібсипів?“ **23** Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете приказку: „Лікарю, — уздоров самого себе! Учини те й тут, у вітчизні своїй, щоб сталося — чули ми — у Капернаумі“. **24** І сказав Він: „Поправді кажу вам: Жоден пророк не буває приймний у вітчизні своїй. **25** Та правдиво кажу вам: Багато вдовиць перебувало за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було зачинилося, так що голод великий настав був по всій тій землі, **26** а Іллі не до жодної з них не був посланий, тільки в Сарепту Сидонську до овдовілої жінки. **27** І багато було прокажених за Єлісея пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очистився, крім Неємана сиріянина“. **28** І всі в синагозі, почувши оце, переповнилися гнівом. **29** І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повелі аж до краю гори, на якій їхнє місто було побудоване, щоб скинути додолу Його. **30** Але Він перейшов серед них, і віддалився. **31** І прийшов Він у Капернаум, галілейське місто, і там їх навчав по суботах. **32** І дивувались науці Його, бо слово Його було владне. **33** І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого демона, і він закричав гучним голосом: **34**, „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **35** А Ісус заборонив йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“ І, кинувши демон того насередину, вийшов із нього, нічого йому не пошкодивши. **36** І всіх жах обгорнув, і питали вони один одного, кажучи: „Щоб то за наука, що духам нечистим наказує з владою й силою, — і виходять вони?“ **37** І неслася чутка про Нього по всіх місцях краю. **38** А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сімона. Теща ж Сімонова в великій гарячці лежала. І просили за неї Його. **39** І, ставши над нею, Він заборонив тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислугувала. **40** Коли ж сонце заходило, то всі, хто мав яких хворих на різні недуги, до Нього приводили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, — та їх уздоровляв. **41** Із багатьох же виходили й демони, кричачі та

говорячи: „Ти Син Божий!“ Та Він їм забороняв, і не давав говорити, що знали вони, що Христос Він. **42** Коли ж настав день, Він вийшов, і подався до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відходив. **43** Він же промовив до них: „І в інших містах Я повинен звіщати Добру Новину про Боже Царство, — бо на те Мене послано“. **44** І Він проповідував по синагогах Галілеї.

5 І сталося, як тіснувся натовп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісаретського. **2** І Він побачив два човни, що стояли край озера. А рибалки, відійшовши від них, полоска́ли не́вода. **3** І Він увійшов до одного з човнів, що був Симонов, і просив, щоб він трішки відплив від землі. І Він сів, та й навчав народ із човна. **4** А коли перестав Він навчати, промовив до Сімона: „Попливи на глибіню, — і закиньте на пóлов свій не́від“. **5** А Сімон сказав Йому в відповідь: „Наставнику, — цілу ніч ми працюва́ли, і не вловили нічо́го, — та за словом Твоїм укину не́вода“. **6** А зробивши оце, вони безліч риби набрали — і їхній не́від почав прорива́тись... **7** І кива́ли вони до товаришів, що були в другім човні, щоб прийшли допомогти їм. Ті прийшли, та й наповнили обідва човні, — аж стали вони потопати. **8** А як Сімон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грішна людина!“ **9** Бо від пóлову риби, що зловили вони, обгорнув жах його та й усіх, хто з ним був, **10** також Якова й Івана, синів Зеведеєвих, що були спільниками Сімона. І сказав Ісус Симонові: „Не лякайся, — від цього часу ти будеш ловити людей!“ **11** І вони повияга́ли на землю човні, покинули все, — та й пішли вслід за Ним. **12** А як Він перебува́в в одному з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очістити мене!“ **13** А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: „Хочу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зійшла. **14** І звелів Він йому не казати нікому про це. „Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очищення, як Мойсей наказав, на свідчення їм“. **15** А чутка про Нього ще більше пішла, і багато народу приходило слухати та вздоровлятися від Нього з недугів своїх. **16** Він же відходив на місце самотнє й молився. **17** І сталося одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчителі, що посходилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, **18**

і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед Ним покласти. **19** Не знайшовши ж кудю пронести його з-за народу, злізли на дім, і крізь стелю спустили із ложем його на середину перед Ісуса. **20** І, побачивши їхню віру, сказав Він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої!“ **21** А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богознева́гу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ **22** Відчувши ж Ісус думки їхні, промовив у відповідь їм: „Що міркуєте ви в серцях ваших? **23** Що легше сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? **24** Але щоб ви знали, що Син Людський має вла́ду на землі прощати гріхи“, — тож каже Він розслабленому: „Кажу́ Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **25** І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дім, прославляючи Бога. **26** І всіх жах обгорнув, — і славили Бога вони. І перепóвнилися стра́хом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ **27** Після цього ж Він вийшов, і побачив митника, на йме́ння Левія, що сидів на митниці, та й промовив йому: „Іди за Мною!“ **28** І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним. **29** І справив Левій у своїм домі велику гостину для Нього. І був натовп великий митників й інших, що сиділи з Ним при столі. **30** Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому́ з митниками та із грішниками ви їсте та п'єте?“ **31** А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. **32** Не прийшов Я, щоб праведних кликати до пока́ння, а грішних“. **33** Вони ж відказали до Нього: „Чому́ учні Іванові часто поста́ть та моля́ться, також і фарисейські, а Твої споживаю́ть та п'ють?“ **34** Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб по́стили гості весі́льні, поки з ними ще є молоді́й? **35** Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й по́стити будуть тих днів“. **36** Розповів же і приказку їм: „Ніхто ла́тки з одежі ново́ї в одержу стару не вставляє, а то по́дерє й нову́, а латка з ново́ї старі́й не надасться. **37** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попрорива́є вино молоде бурдюкі, — і вино розлі́ється, і бурдюкі пропадуть. **38** Але треба вливати вино молоде до нові́х бурдюків. **39** І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе ліпше!“

6 І сталося, як Він перехо́див лана́ми, у суботу, Його учні зривали ко́лбсся та і́ли, розтерши руками. **2** А деякі з фарисеїв сказали: „Нащо робите те, чого не годі́ться робити в суботу?“

3 І промовив Ісус їм у відповідь: „Хіба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголоднів, також ті, хто був із ним? 4 Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши хліб показні, яких їсти не можна було, тільки самим священикам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“ 5 І сказав Він до них: „Син Людський — Господь і суботи!“ 6 І сталося, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знаходився там чоловік, що правіця йому була всохла. 7 А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздоровить, щоб знайти проти Нього оскáрження. 8 А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Підведися, і стань посере́дині!“ Той підвівся — і став. 9 Ісус же промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годі́ться в суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасти́, чи згубити?“ 10 І, позирну́вши на всіх них, сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той зробив, — і рука його стала здорова! 11 А вони переповнились лю́тістю, і один з одним змовля́лись, що́ робити з Ісусом? 12 І сталося, що ча́су того Він вийшов на го́ру молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога. 13 А коли настав день, покликав Він учнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьо́х, яких і апóстолами Він назвав: 14 Сімона, якого й Петром Він назвав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоло́мія, 15 Матвія й Хому́, Якова Алфіевого й Сімона, звáного Зилóтом, 16 Юду Якового, й Юду Іскаріóтського, що й зрадником став. 17 Як зійшов Він із ними, то спинився на рівному місці, також на́товп густий його́ учнів, і безліч людей з усі́єї Юдеї та з Єрусалиму, і з приморського Тиру й Сидóну, 18 що посхóдилися, щоб послухати його́ та вздорові́тися із недугів своїх, також ті, хто від дýхів нечистих стражда́в, — і вони здоровля́лися. 19 Увесь же наро́д намагався бода́й доторкну́тись до Ньóго, бо від Ньóго вихóдила сила, і всіх здоровля́ла. 20 А Він, звівши очі на учнів Своїх, говорив: „Блаженні убогі, — Царство Боже бо ваше. 21 Блаженні голодні тепер, бо ви нагодо́вані бу́дете. Блаженні засмóчені зараз, бо вті́шитесь ви. 22 Блаженні ви бу́дете, коли люди знена́видять вас, і коли прожену́ть вас, і ганьбі́тимуть, і знесла́влять, як зле, ім'я́ ваше за Лю́дського Сина. 23 Ра́дійте того́ дня й веселі́ться, нагоро́да бо ваша велика на небеса́х. Бо так само чинили пророкам батькі́ їхні. 24 Горе ж вам, багаті́ям, бо вті́ху свою ви вже маєте. 25 Горе вам, тепер ситим, бо зазна́єте го́лоду ви. Горе вам, що тепер потіша́єтеся, бо бу́дете ви сумувати та плакати. 26 Горе вам, як усі́ люди про вас говоритимуть добре, бо так само чинили фальшивим пророкам батькі́

їхні! 27 А вам, хто слуха́є, Я кажу́: „Любі́ть своїх ворогів, добро робі́ть тим, хто нена́видить вас. 28 Благословля́йте тих, хто вас проклина́є, і молі́ться за тих, хто кривду вам чини́ть. 29 Хто вдарить тебе по що́ці, підстав йому́ й другу, а хто хоче плаща твого́ взяти, — не забороня́й і сорочки. 30 І кожному, хто в тебе проси́ть — подай, а від того, хто тво́є заби́рає, — назад не жада́й. 31 І як бажа́єте, щоб вам люди чинили, так само чині́ть їм і ви. 32 А коли любите тих, хто любить вас, — яка вам за те ла́ска? Любля́ть бо й грішники тих, хто їх любить. 33 І коли добре чините тим, хто добро чини́ть вам, — яка вам за те ла́ска? Бо те саме і грішники робля́ть. 34 А коли позича́єте тим, що й від них споді́вається взяти, — яка вам за те ла́ска? Позича́ють бо й грішники грішникам, щоб одержати́ стільки ж. 35 Тож любі́ть своїх ворогів, робі́ть добро, позича́йте, не ждучи нічого́ назад, — і ваша за це нагоро́да вели́кою бу́де, і синами Всеві́шнього стане́те ви, — добрий бо Він до невдя́чних і злих! 36 Бу́дьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! 37 Також не суді́ть, щоб не су́джено й вас; і не осуджу́йте, щоб і вас не осу́джено; проща́йте, то простя́ть і вам. 38 Дава́йте — і даду́ть вам; мірою добро́ю, на́то́птаню, стру́снutoю й перепóвною вам у подо́лок даду́ть. Бо яко́ю ви мірою міря́єте, тако́ю відмі́ряють вам“. 39 Розпові́в також при́казку їм: „Чи ж може водити сліпо́го сліпий? Хіба не обі́два в яму впаду́ть? 40 Учень не більши́й за вчителя́; але, удоскона́лившись, кожен бу́де, як учитель його́. 41 Чо́го ж в оці́ брата свого́ ти за́скалку бачи́ш, ко́лоди ж у в́ласному оці́ не чуєш? 42 Як ти можеш сказа́ти до брата свого́: Давай, брате, я за́скалку вийму́ із ока тво́го, сам коло́ди, що в оці́ твої́м, не вбача́ючи? Лице́міре, — вийми перше коло́ду із в́ласного ока, а потім побачи́ш, як вийня́ти за́скалку з ока брата тво́го! 43 Нема́ добро́го дере́ва, що родило б злий плі́д, ані дере́ва злого, що родило б плі́д добрий. 44 Кожне ж дере́во з пло́ду свого́ пізна́ється. Не збира́ють бо фі́г із терні́ни, виногра́ду ж на гло́ду не рву́ть. 45 Добра лю́дина із добро́ї скарби́ниці́ серця́ добре вини́сить, а лиха із лихо́ї вини́сить лихе. Бо чим се́рце на́повнене, те гово́рять уста́ його́! 46 Що́ звете́ ви Мене́: „Господи́, Господи́“, та не робите́ того, що Я гово́рю? 47 Скажу́ вам, до ко́го поді́бний уся́кий, хто до Мене́ приходи́ть та слів Мої́х слуха́є, і викону́є їх: 48 Той поді́бний тому́ чолові́кові, що, будую́чи ді́м, він гли́боко вико́пав, і основу́ на ка́мінь поклав. Коли ж зли́ва наста́ла, вода́ кинула́ся на той ді́м, — та одна́к не змо́гла захи́тати його́, що збудова́ний добре він був! 49

А хто слухає та не виконує, той подібний тому чоловікові, що свій дім збудував на землі без основи. І напёрла на нього ріка, — і зараз упав він, і велика була того дому руїна!“

7 А коли Він скінчив усі слова Свої до народу, що слухав Його, то ввійшов у Капернаум.

2 У одного ж сотника тяжко раб занедужав, що був дорогий йому, і вмирати вже мав. **3** А коли про Ісуса почув, то послав він до Нього юдейських старших, і благав Його, щоб прийшов, і вздоровив раба його. **4** Вони ж прибули до Ісуса, та й ревно благали Його й говорили: „Він достойний, щоб Ти це зробив йому. **5** Бо він любить народ наш, та й для нас синагогу поставив“. **6** І пішов Ісус із ними. І коли недалéко від дому вже був, сотник друзів послав, щоб сказати Йому: „Не турбуйся, о Господи, бо я недостойний, щоб зайшов Ти під стріху мою. **7** Тому то й себе не вважав я за гідного, щоб до Тебе прийти. Та промов тільки слово, — і раб мій одужає. **8** Бо й я — людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди, — то йде він, а тому: прийди, — і приходить, а своєму рабові: зроби теє — і зробить“. **9** Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до натовпу, що йшов слéдом за Ним, промовив: „Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“ **10** А коли посланці повернулися додому, то знайшли, що одужав той раб! **11** І сталося, — наступного дня Він відправився у місто, що зветься Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато народу. **12** І ось, як до брами міської наблизився Він, винесли вмерлого, одинака в своєй матері, що вдовою була. І з нею був натовп великий із міста. **13** Як Господь же побачив її, то змилосердився над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ **14** І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинилися. Тоді Він сказав: „Юначе, кажу тобі: встань!“ **15** І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. **16** А всіх óстрах прийняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над наро́дом Своім!“ **17** І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. **18** Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, **19** і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **20** А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **21** А саме тоді багатьох уздоровив був Він від недугів і мук, і від духів злих, і сліпим багатьом вернув зір. **22** І промовив Ісус їм у відповідь:

„Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви бачили й чули: „Сліпі прозрівають“, криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, „убогим звіщається Добра Новина“. **23** І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!“ **24** А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана наро́дові: „На що ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерёт, що вітер гойдає його? **25** Та на що ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеж ті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палатах царських. **26** На що ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. **27** Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **28** Кажу вам: Між наро́дженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього“. **29** І всі люди, що слухали, і митники визнали Божу волю за слухання, — і охристилися Івановим хрещенням. **30** А фарисеї й закóнники відкинули Божу волю про себе, — і не христилися від нього. **31** І промовив Господь: „До кого ж уподóблю людей цього роду? І до ко́го поді́бні вони? **32** Поді́бні вони до дітей, що на ринку сидять й один óдного кличуть та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. **33** Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він де́мона“. **34** Прийшов же Син Лю́дський, що їсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласу́н і п'яни́ця, Він прі́ятель мі́тників і грі́шників“. **35** І ві́правдалася мудрість усі́ма свої́ми ді́лами“. **36** А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. **37** І ось жінка одна, що була в місті, грішниця, як дізналась, що, Він у фарисеєвім домі засів при столі, аляба́строву пляшечку мира принесла, **38** і, припавши до ніг Його зза́ду, плачучи, почала обливати слізьми́ Йому ноги, і волóссям своїм витирала, но́ги Йому цілувала та миром мастила. **39** Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, ка́жучи: „Коли б був Він пророк, Він би знав, хто́ ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грішниця!“ **40** І озвався Ісус та й говорить до нього: „Маю, Сімоне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажи, Учителю“. **41** І промовив Ісус: „Були два боржники в одно́го ві́рителя; один був винен п'ятсо́т динарі́їв, а другий — п'ятдеся́т. **42** Як вони ж не могли заплатити, простив він обо́м. Скажи ж, котрий із них більше полюбить його?“ **43** Відповів Сімон, говорячи: „Думаю, —

той, кому більше простив“. І сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. **44** І, обернувшись до жінки, Він промовив до Сімона: „Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твій дім, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слізьми Мої ноги й обтерла волоссям своїм. **45** Поцілунку не дав ти Мені, — а вона, відколи ввійшов Я, Мої ноги цілує невпинно. **46** Голови ти Моєї оливою не намастив, — а вона миром ноги мої намастила. **47** Ось тому говорю Я тобі: „Численні гріхи її прощені, бо багато вона полюбила. Кому ж мало прощається, такий мало любить“. **48** А до неї промовив: „Прощаються тобі гріхи!“ **49** А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хто ж це Такий, що прощає й гріхи?“ **50** А до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з миром собі!“

8 І сталося, що Він після того проходив містами та селами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новину про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, **2** та дехто з жінок, що були вздоровлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдаліною звана, що з неї сім демонів вийшло, **3** і Іванна, дружина Хұдзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. **4** І, як зібралось багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. **5** „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зёрно своє. І, як сіяв, упало одне край дороги, — і було повитоптуване, а птахи небесні його повідзьобували. **6** Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо во́гкости. **7** А інше упало між терен, — і вигнався терен, і його поглушив. **8** Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стокро́тно“. Це сказавши, закликав: „Хто має в́уха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **9** Запитали ж Його Його учні, говорячи: „Що́ визна́чає ця притча?“ **10** А Він відказав: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим у притчах, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. **11** Ось що́ озна́чає ця притча: Зёрно — це Боже Слово. **12** А котрі край дороги, — це ті, хто слухає, але потім приходить диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони. **13** А що на кам'яни́стому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують до́часно, — і за час випробовування відпадають. **14** А що впало між терен, — це ті, хто слухає слово, але, х́одячи, бувають придушені ќлопотами, та багатством, та життєвими розко́шами, — і плóду вони не дають. **15** А те, що на доб́рій землі, — це оті, хто як слово почує, береже його в щирому й доброму серці, — і плід приносять вони в

терпеливості. **16** А світла засвіченого ніхто не покриває посу́диною, і не ставить під лі́жко, але ставить його на світи́льний, щоб бачили світло, хто входить. **17** Немає нічого за́хованого, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде ная́в. **18** Тож пильнуйте, як слухаєте! Бо хто має, то дасться йому́, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому́, ніби має“. **19** До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через наро́д не могли доступи́тись до Нього. **20** І сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять о́сторонь, і бажають побачити Тебе“. **21** А Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ **22** І сталося, одного з тих днів увійшов Він до чо́вна, а з Ним Його учні. І сказав Він до них: „Перепли́ньмо на дру́гий бік озера“. І відча́лили. **23** А коли вони плі́вли, Він заснув. І зняла́ся на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпе́ці вони. **24** І вони підійшли, і розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гине́мо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщухнули, і тиша настала! **25** А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ І дивувались вони, перестра́шені, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітра́м і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ **26** І вони припли́вли до землі Гада́ринської, що навпроти Га́лілеї. **27** І, як на землю Він вийшов, перестрив Його один чолові́к із міста, що довгі ро́ки мав він де́монів, не вдягався в оде́жу, і мешкав не в до́мі, а в гроба́х. **28** А коли він Ісуса побачив, то закри́чав, повали́вся перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене То́бі, Ісусе, Сину́ Бога Всеви́шнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ **29** Бо звелів Він нечистому духо́ві вийти з лю́дини. Довгий час він хапа́в був його́, — і в'язали його́ ланцю́гами й кайда́нами, і стерегли його́, але він розривав ланцю́ги, — і демон гнав по пусти́ні його́. **30** А Ісус запитався його́: „Як то́бі на ім'я́?“ І той відказав: „Леги́он“, бо багато ввійшло в нього де́монів. **31** І блага́ли Його, щоб Він їм не звелів і́ти в безо́дню. (*Abyssos* g12) **32** Паса́я ж там на го́рі гурт вели́кий сви́нєй. І просилися демони ті, щоб дозволив пі́ти їм у них. І дозволив Він їм. **33** А як де́мони вийшли з того́ чолові́ка, то в сви́ней увійшли. І чере́да кинула́ся із кручі до озера, — і потопи́лась. **34** Пастухи ж, як побачили те́є, що стало́сь, пові́тали, та в мі́сті й по се́лах звісти́ли. **35** І вийшли побачити, що́ стало́сь. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чолові́к, що де́мони вийшли із нього́, сидів при но́гах Ісусових вдя́гнений та при умі, — і полякали́сь. **36** Самови́дці ж їм розпо́вілі, як ви́дужав той

біснுவатий. 37 І ввесь народ Гадарінського краю став блаґати Його, щоб пішов Він від них, — великий бо страх обгорнув їх. Він же до човна ввійшов і вернувся. 38 А той чоловік, що дѣмони вийшли із нього, став блаґати Його, щоб бути при Ньому. Та Він відпустив його, кажучи: 39 „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі великі для нього Ісус учинив! 40 А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. 41 Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став блаґати Його завітати до дому його. 42 Бо він мав одиначку дочку, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, народ тиснув Його. 43 А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотѣчу була, що ніхто вздоровити не міг її, 44 підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилася її кровотѣча. 45 А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, народ коло Тебе он тóпвється й тисне“. 46 Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“. 47 А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людьми, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. 48 Він же промовив до неї: „Дóчко, твоя віра спасла тебе; іди з миром собі!“ 49 Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ 50 Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайся, тільки віруй, — і буде спасена вона“. 51 Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері. 52 А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ 53 І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. 54 А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ 55 І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожила. І звелів дати їй їсти. 56 І здивувались батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, щó сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма дѣмонами, і вздоровляти недуги. 2 І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих. 3 І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані палиці, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрáнь. 4 І в який дiм увійдете, — зоставайтеся там, і звідти відходьте. 5 А як хто вас не прийме, то, виходячи з міста того, обтрусіть від ніг

ваших пóрох на свідчення супроти них“. 6 І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи. 7 А Ірод тетрáрх прочув усе, що сталося було, і вгагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, 8 а інші, що Ілля то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків. 9 Тоді Ірод сказав: „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я чую про Нього речі такі?“ І він намагався побачити Його. 10 А коли повернулись апóстоли, вони розповіли Йому, щó зробили. І Він їх узяв, та й пішов самото́ю на місце безлюдне, біля міста, що звється Віфсаїда. 11 А як люди довідалися, то пішли вслiд за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих уздоровляв, хто потребував уздорóвлення. 12 А день став схилитися. І Дванадцятєро підійшли та й сказали Йому: „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у довко́лишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“ 13 А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хіба підемо та купимо поживи для всього народу цього“. 14 Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадіть їх рядами — по п'ятидесяти“. 15 І зробили отак, і всіх їх розсадили. 16 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали наро́дові. 17 І всі їли й наситились! А з кусків позосталих зібрали дванадцять кошів. 18 І сталося, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спитав Він їх, кажучи: „За кого Мене люди вважають?“ 19 Вони ж відповіли та сказали: „За Івана Христителя, а ті за Ілля, а інші, — що воскрес один із давніх пророків“. 20 А Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“ 21 Він же їм наказав, і звелів не казати нікому про це. 22 І сказав Він: „Сино́ві Лю́дському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“ 23 А до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслiд за Мною, хай зрече́ться само́го себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде. 24 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збереже. 25 Яка ж ко́ристь людині, що здобуде ввесь світ, а́лє за́па́стить чи згубить себе? 26 Бо хто буде Мене та Моєї науки сорóбитися, того посорóбитися також Син Лю́дський, як прийде у славі Сво́й, і Отчий, і святих а́нґолів. 27 Правди́во ж ка́жү вам, що деякі з тут-о при́явних не скушту́ють сме́рти, аж поки не побачать

Царства Божого". 28 І сталося після оцих слів днів за вісім, узяв Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись на гору. 29 І коли Він молився, то вигляд лица Його переобразився, а одежа Його стала біла й блискуча. 30 І ось два мужі з Ним розмовляли, — були то Мойсей та Ілля, 31 що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчити. 32 А Петро та приявні з ним були зморені сном, але, пробудившись, бачили славу Його й обох мужів, що стояли при Ньому. 33 І сталося, як із Ним розлучались вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути тут! Поставмо ж отут три шатра: для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі!“ Він не знав, що говорить... 34 А як він говорив це, насунула хмара та їх заслоніла. І вони полякались, як стали ті вхходити в хмару. 35 І почувся ось голос із хмари, який промовляв: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“ 36 А коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчали, і нікому нічого тих днів не казали, щоб бачили. 37 А наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його натовп великий. 38 І закричав ось один чоловік із народу й сказав: Учителю, благодаю Тебе, — зглянься над сином моім, бо одинак він у мене! 39 А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясє ним, аж той пїну пускає. І, вимучивши він його, насили відходить. 40 І учнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли“. 41 А Ісус відповів і промовив: „О, роде невірний й розбещений, — доки буду Я з вами, і терпітиму вас? Приведі свого сина сюди!“ 42 А як той іще йшов, демон кинув його та затряс. Та Ісус наказав тому духу нечистому, — і vzdорівив дитину, і віддав її батькові її. 43 І всі дивувались велічі Божій! 44 „Вкладіть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. 45 Проте не зрозуміли вони цього слова, було бо закрите від них, щоб його не збагнули, та боялись Його запитати про це слово. 46 І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? 47 А Ісус, думку серця їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. 48 І промовив до них: „Як хто прийме дитину оцю в Ім'я Моє, Мене він приймає, а як хто Мене прийме, приймає Того, Того послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма, — той великий!“ 49 А Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм демонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“. 50 Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ 51 І сталося, коли дні вознесіння Його наближались, Він постановив піти в Єрусалим. 52 І Він посланців вислав перед Собою. І пішли

вони, та й прибули до села самарянського, щоб ночівлю Йому приготівити. 53 А ті не прийняли Його, бо йшов Він у на́прямі Єрусалиму. 54 Як побачили ж те учні Яків й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зійшов з неба та винищив“ їх, як і Ілля був зробив“. 55 А Він обернувся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. 56 Бо Син Людський прийшов не губить душі людські, а спасати!“ І пішли вони в інше село. 57 І сталося, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я підú за Тобою, хоч би куди Ти пішов“. 58 Ісус же йому відказав: „Мають нóри лисиці, а гнізда — небесні пташкі, — Син же Людський не має ніде й голови прихиліти!“ 59 І промовив до другого Він: „Іди за Мною“. А той відказав: „Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати“. 60 Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже“. 61 А інший сказав був: „Господи, я підú за Тобою, та дозволь мені перш попрощатись із своїми домашніми“. 62 Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладє свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!“

10 Після того призна́чив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. 2 І промовив до них: „Хоч жні́во велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жні́ва, щоб робітників вислав на жні́во Своє. 3 Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовкі. 4 Не носіть ні калітки, ні торби, ні санда́ль, і не вітайте в дорозі нікого. 5 Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьому!“ 6 І коли син миру там буде, то спочіне на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вернеться. 7 Зоставайтеся ж у домі тім самим, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартій робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дім. 8 А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть. 9 Уздорівлюйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблі́зилось Царство Боже до вас!“ 10 А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдіть на вулиці його та й кажіть: 11 „Ми обтру́шуємо вам навіть порошок, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблі́зилось Ца́рство Боже!“ 12 Кажу вам: того дня легше буде содо́млянам, аніж місту тому!“ 13 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Ві́фсаїдо! Бо коли б то у Тирі й Сидоні були відбу́лись ті чу́да, що сталися в вас, то давно б вони покаялись в волосня́нці та в попелі! 14 Але на суді відрадні́ш буде Тиру й Сидону, як вам. 15 А ти, Каперна́уме,

що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш!“ **(Hades g86)** 16 Хто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“. 17 А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: „Господи, — навіть дѣмони кóряться нам у Ім'я Твоє!“ 18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. 19 Ось Я владу вам дав наступати на змії та скорпіонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не зашкодить. 20 Та не тіштеся тим, що вам кóряться духи, але тіштеся, що ваші ймення записані в небі!“ 21 Того часу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби!“ 22 Передав Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити“. 23 І, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, щó бачите ви! 24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути, щó чуєте ви — і не чули!“ 25 І підвівсь ось закóнник один, і сказав, його випробóвуючи: „Учителю, щó робити мені, щóб вічне життя осягнути?“ **(aiónios g166)** 26 Він же йому відказав: „Щó в Закóні написано, як ти читаєш?“ 27 А той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“, і свого ближнього, як самого себе“. 28 Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити“. 29 А той бажав сам себе виправдати, та й сказав до Ісуса: „А хто то мій ближній?“ 30 А Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихóну, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши лѣдве живого його. 31 Проходив випадком тією дорогою священник один, побачив його, — і проминув. 32 Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. 33 Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилисѣрдився. 34 І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худóбину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотáвся про нього. 35 А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх госпóдареві й проказав: „Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як верну́ся“. 36 Котрий же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто попався розбійникам?“ 37 А він відказав: „Той, хто вчинив йому милість“.

Ісус же сказав йому: „Іди, — і роби так і ти!“ 38 І сталося, коли вони йшли, Він прийшов до одного села. Одна ж жінка, Марта їй на ім'я, прийняла його в дім свій. 39 Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова його. 40 А Марта великою пóслугою клопотáлась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щóб мені допомогла“. 41 Госпóдь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й журишся ти про багато чогó, 42 а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї“.

11 І сталося, як молився Він у місці одному, і коли перестав, озвався до Нього один із його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.“ 2 Він же промовив до них: „Коли молитесь, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прійде Царство Твоє, нехай бóде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 3 Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. 4 Прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржникові нашому. І не веди нас у випробóвування, але визволи нас від лукавого!“ 5 І сказав Він до них: „Хто з вас матиме прія́теля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хлібї, 6 бо прийшов із дороги до мене мій прія́тель, я ж не маю, щó дати йому“. 7 А той із серѣдини в відповідь скаже: „Не роби мені кло́поту, — уже за́мкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“. 8 Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. 9 І я вам кажу: просіть, — і буде вам да́но, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! 10 Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому, хто стукає — відчинять. 11 І котрий з вас, батьків, як син хліба просі́тиме, подасть йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подасть йому га́дину? 12 Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона? 13 Отож, коли ви, будши злі, потра́пите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ 14 Раз вигóнів Він дѣмона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А наро́д дивувався. 15 А деякі з них гомоніли: „Виганяє Він дѣмонів силою Вельзеву́ла, князя дѣмонів“. 16 А інші, випробóвуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. 17 Він же знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене,

запустіє, і дім на дім упаде. **18** А коли й сатана поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я демонів. **19** Коли ж Вельзевулом вигоню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями. **20** А коли пальцем Божим вигоню Я демонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. **21** Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. **22** Коли ж дужчий від нього його нападе й переможе, то всю зброю йому забере, на яку покладався був той, і роздасть свою здобич. **23** Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! **24** Коли дух нечистий виходить з людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: „Вернуся до хати своєї, звідки я вийшов“. **25** А як вернеться він, то хату знаходить заметену й прибрану. **26** Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останнє людині тій гірше за перше!“ **27** І сталося, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднесла й сказала до Нього: „Блаженна утроба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“ **28** А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його береже!“ **29** А як люди збиралися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка Йіони. **30** Бо як Йіона ознакою був для ніневітян, так буде й Син Людський для роду цього. **31** Цариця південна на суд стане з мужами роду цього, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, ніж Соломон! **32** Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо покаялися через Йіонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йіона! **33** Засвіченого світла ніхто в сховок не ставить, ані під посудину, але на світильника, щоб бачили світло, хто входить. **34** Око твоє — то світильник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. **35** Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою! **36** Бо коли твоє тіло все світле, і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник осяяв блиском тебе“. **37** Коли Він говорив, то один фарисей став благодати його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. **38** Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. **39** Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисеї, он чистите зовнішність кухля та миски, а ваше нутро повне здірства та

кривди! **40** Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте зовнішнє, не створив Він і внутрішнє? **41** Тож милостиню подавайте з унутрішнього, — і ось все буде вам чисте. **42** Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і того не лишати! **43** Горе вам, фарисеям, що любите перші лавки в синагогах та привіти на ринках! **44** Горе вам, — бо ви як гроби непомітні, — люди ж ходять по них і не знають того“. **45** Озвася ж один із законників, і каже йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ **46** А Він відказав: „Горе й вам, законникам, бо ви на людей тягарі накладаєте, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не доторкуєтесь тягарів! **47** Горе вам, бо надгробки пророкам ви ставите, — ваші ж батьки були їх повбивали. **48** Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгробки будете!“ **49** Через те й мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків і апостолів, — вони ж декого з них повбивають, а декого віженуть, **50** щоб на роді оцім відомстилася кров усіх пророків, що пролита від створення світу, **51** від крові Авеля аж до крові Захарія, що загинув між жертовником і храмом!“ Так, кажу вам, — відомститься це все на цім роді! **52** Горе вам, законникам, бо взяли ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, боронили!“ **53** А коли Він виходив ізвідти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — **54** вони чатували на Нього, щоб зловити що з уст його (і щоб оскаржити його).

12 Того часу, як зібралися десятитисячні натовпи народу, — аж топтали вони один одного, — Він почав промовляти перш до учнів своїх: „Стережіться різчини фарисейської, що є лицемірство! **2** Бо немає нічого захованого, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться. **3** Тому все, що казали ви потемки, — при світлі почувється, що ж шептали на вухо в коморах, — на дахах проповідане буде. **4** Кажу ж вам, своїм друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! **5** Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтесь того, хто має владу, убивши, укинути в геєнну. Так, кажу вам: Того бійтеся! (Geenna g1067) **6** Чи ж не п'ять горобців продають за два грощі? Та проте перед Богом із них ні один не забутий. **7** Але навіть волосся вам на голові пораховане все. Не бійтесь: вартніші ви за багатьох горобців! **8** Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьми Мене визнає, того визнає й Син Людський перед Ангелами Божими.

9 Хто ж Мене відцурається перед людми, де скорб ваш, там буде й серце ваше! 35 Нехай того відцураються перед анголіми Божими. підперезані будуть вам стігна, а світла ручні позасвічувані! 36 І будьте подібними до людей, що очікують пана свого, коли вернеться він із весілля, щоб, як прийде й застукає, відчинити негайно йому. 37 Блаженні раби ті, що пан, коли прийде, то знайде, що пильнують вони! Поправді кажіть вам: підперезається він і їх посадовить, і, підійшовши, буде їм послугувувати. 38 І коли прийде о другій чи прийде о третій сторожі, та знайде так само, — блаженні вони! 39 Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій то години підкрадеться злодій, то він пильнував би, і свого б дому не дав підкопати. 40 Тому будьте готові і ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаєте!“ 41 Озвася ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш притчу оцю, чи до всіх?“ 42 А Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домоправитель, що пан настановить його над своїми челядниками, щоб давати харч визначену своєчасно? 43 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! 44 Поправді кажіть вам, що над всім маєтком своїм він поставив його. 45 А коли раб той скаже у серці своїм: „Забариться пан мій прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, 46 то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розітне його пополювині, і визначить долю йому з невірними! 47 А раб той, що знав волю свого господаря, але не приготував, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. 48 Хто ж не знав, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дано багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть. 49 Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я прагну, щоб він уже запалав! 50 Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те сповниться! 51 Чи ви думаєте, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але поділ! 52 Віднині бо п'ятеро в домі одному поділені будуть: троє супроти двох, і двоє супроти трьох. 53 Стане батько на сина, а син проти батька, мати проти дочок, а дочка проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!“ 54 Промовив же Він і до народу: „Як побачите хмару, що з заходу суне, то кажете зараз: Зближається дощ“, — і так і буває. 55 А коли віє вітер південний, то каже: „Буде спекота“, — і буває. 56 Лицеміри, — лице неба й землі розпізнати ви вмієте, чому ж не розпізнаєте часу цього? 57 Чого ж і самі по собі ви не судите, що справедливе? 58 Бо коли до уряду ти йдеш зо своїм супротивником,

13 Того часу прийшли були дехто, та й розповіли Йому про галілеян, що їхню кров Пилат змішав був із їхніми жертвами. **2** Ісус же сказав їм у відповідь: „Чи ви думаєте, що оці галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян? **3** Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так! **4** Або ті вісімнадцять, що башта на них завалилась була в Сілоамі й побила їх, — чи думаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусалимі живуть? **5** Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так!“ **6** І Він розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав посажене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. **7** І сказав винарєві: „Оце третій рік, відколі прихो́джу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, — нащо й землю марнує воно?“ **8** А той йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довкола, і обкладу його гноєм, — **9** чи року наступного пло́ду не вродить воно. Коли ж ні, то зрубаєш його“. **10** І навчав Він в одній з синагог у суботу. **11** І ось там була одна жінка, що вісімнадцять років мала духа не́мочи, і була скорчена, і не могла ніяк випростатись. **12** А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недуги своєї“. **13** І Він руки на неї поклав, — і вона зараз випросталась, — і стала славити Бога! **14** Озвався ж старший синагоги, обурений, що Ісус уздоровив у суботу, і сказав до наро́ду: „Є шість день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздоровлюйтеся, а не дня суботнього“. **15** А Господь відповів і промовив до нього: „Лицеміре, — хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу свого вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? **16** Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось років, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“ **17** А як Він говорив це, — засоромилися всі Його супротивники. І тішився весь наро́д всіма славними вчинками, які Він чинив! **18** Він же промовив: „До чо́го подібне Царство Боже, і до чо́го його прирівняю? **19** Подібне воно до гірчи́чного зёрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм са́ді. І воно виросло, і деревом стало, і „ку́блилось птаство небесне на віттях його“. **20** І зно́ву сказав Він: „Із чим порівняю й Боже Царство? **21** Подібне до рёзчинки, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все

14 І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшин, щоб хліба спожити, а вони назирали за Ним. **2** І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на водянку. **3** Ісус же озвався й сказав до законників та фарисей: „Чи здоровляти в суботу годиться чи ні?“ **4** Вони ж мовчали. А Він, доторкнувшись, уздоровив його та відпустив. **5** І сказав Він до них: „Коли осел або віл котрогось із вас упаде до криниці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“ **6** І вони не могли відповісти на це. **7** А як Він спостеріг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрошених притчу: **8** „Коли хто покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаних, **9** і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступи́ся цьому місцем!“ І тоді ти із соромом станеш займати місце останнє. **10** Але

як ти будеш запрошений, то приходи, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Пріятелю, — сідай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. **11** Хтб бо підноситься — буде впокóрений, а хто впокоряється — той піднесеться“. **12** А тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обід чи вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх родичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. **13** Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих, **14** і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних!“ **15** Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ **16** Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох. **17** І послав він свого раба часу вечері сказати запрошеним: „Ідїть, бо вже все наготівано“. **18** І зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: „Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, — вибач мені!“ **19** А другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спробувати їх. Прошу тебе, — вибач мені!“ **20** І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не можу прийти“. **21** І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівався госпóдар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих“. **22** І згодом раб повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“. **23** І сказав пан рабові: „Піди на дороги й на за́городи, та й сілуй прийти, щоб наповнівся дїм мій. **24** Кажу бо я вам, що жоден із запрошених мўжів тих не покуштує моєї вечері. Бо багато покликаних, та ви́браних мало!“ **25** Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: **26** „Коли хто приходить до Мене, і не зненáвидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестёр, а до того й своєї душі, — той не може бути учнем Моїм! **27** І хто свого хреста не несе, і не йде вслїд за Мною, — той не може бути учнем Моїм! **28** Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видáтків не вірахує, — чи має потрібне на виконання, **29** щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, **30** говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг“. **31** Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спромо́жен він із десяти́ма тисячами стріти того, хто йде з

двадцятьма́ тисячами проти нього? **32** Коли ж ні, то, як той ще далéко, шле посольство до нього та й просить про мир. **33** Так ото й кожен із вас, який не зречеться усьóго, що має, не може бути учнем Моїм. **34** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її? **35** Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“

15 Набли́жались до Нього всі мїтники й грїшники, щоб послухати Його. **2** Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грїшників та з ними їсть“. **3** А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: **4** „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятдесяти й дев'ятї, та й не піде шукати загинулої, аж поки не знайде її? **5** А знайшовши, кладе на ра́мена свої та радіє. **6** І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: „Радїйте зо мною, бо знайшов я вївцю свою тую загублену“. **7** Говорю вам, що так само на небі радїтимуть більш за одного грїшника, що кається, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох праведників, що не потребують пока́йння!... **8** Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? **9** А знайшовши, кличе прїятельок та сусїдок та каже: „Радїйте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“ **10** Так само, кажу вам, радість буває в Божих ангелів за одного грїшника, який кається“. **11** І Він оповів: „У чоловіка одного бу́ло два сини. **12** І молодший із них сказав батькові: „Дай мені, батьку, належну частину маєтку!“ І той подїлив поміж ними маєток. **13** А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого кра́ю, і розтратив маєток свій там, живучи марнотра́тно. **14** А як він усе прожив, настав голод великий у тім кра́ї, — і він став бідува́ти. **15** І пішов він тоді і пристав до одного з мешка́нців тієї землі, а той вислав його на поля свої па́сти свиней. **16** І бажав він наповнити шлунка свого хоч стру́чками, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому́. **17** Тоді він спам'ята́вся й сказав: „Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж на́дмір, а я отут з голоду гину! **18** Устану, і піду́ я до батька свого, та й скажу йому: „Прогрїшився я, отче, против неба та супроти тебе. **19** Недостойний я вже зватися сином твоїм; прийма ж мене, як одного з своїх наймитів“. **20** І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був, його ба́тько вгледів його, — і перепóвнився жа́лем: і побіг він, і кинувсь на шию йому́, і зачав цілувати його! **21** І озвався

до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“. **22** А батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одержу найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандάλі на ноги. **23** Приведіть теля відгодоване та заколіть, — будемо їсти й радіти, **24** бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали веселитись вони. **25** А син старший його був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці. **26** І покликав одного з слуг, та й спитав: „Що це таке?“ **27** А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколотися теля відгодоване, — бож здоровим його він прийняв“. **28** І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. **29** А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я. **30** Коли ж син твій вернувся оце, що проїв твій маєток із блудницями, — ти для нього звелів заколотися теля відгодоване“. **31** І сказав він йому: „Ти завжди зо мною, дитино, і все моє — то твоє! **32** Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він й учням Своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переводить маєток його. **2** І він покликав його, і до нього сказав: „Що це чую про тебе? Дай звіт про своє управління, бо більше не зможеш рядити“. **3** І управитель почав міркувати собі: „Що я маю робити, коли пан управління відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. **4** Знаю, що я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скинений із управління“. **5** І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та її питається першого: „Скільки винен ти панові моему?“ **6** А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“. **7** А потім питається другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшениці“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. **8** І пан похвалив управителя цього невірного, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, ніж сини світла. (aiōn g165) **9** І я вам кажу: „Набувайте друзів собі від багатства неправедного, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель. (aiōnios g166)

10 Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. **11** Отож, коли в несправедливим багатстві ви не були вірні, — хто вам правдиве довірить? **12** І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дасть? **13** Жаден раб не може служити двом панам, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знéхтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ **14** Чули все це й фарисеї, що були сріблολюбці, та й стали сміятись з Нього. **15** Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людьми, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гідота. **16** Закон і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовіститься, і кожен силкується втиснутись в нього. **17** Легше небо й земля проминеться, ніж одна риса з Закону загине. **18** Кожен, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелюб. **19** Один чоловік був багатий, і зодягався в порфіру й віссон, і щоденно розкішно бенкетував. **20** Був і вбогий один, на ім'я йому Лазар, що лежав у воріт його, струпами вкритий, **21** і бажав годуватися кришками, що з столу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому. **22** Та ось сталося, що вбогий умер, — і на Авраамове лóно віднесли його анголі. Умер же й багатий, — і його поховали. **23** І, терплячи муки в аді, звів він очі свої, та й побачив здала Авраама та Лазаря на лоні його. (Hadēs g86) **24** І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лазаря, — нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика прохолодить, бо я мучася в полум'ї цім!“ **25** Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само — лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся. **26** А крім того всього, поміж нами та вами велика безодня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас“. **27** А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім батька мого, **28** бо п'ятеро братів маю, — хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждання!“ **29** Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ **30** А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли прийде хто з мертвих до них, то покаються“. **31** Йому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не інятимуть віри!“

17 І сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе

тому, через кого приходять вони! **2** Краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він одного з малих цих! **3** Уважайте на себе! Коли провиниться твій брат, докорі йому, а коли він покається, то вибач йому. **4** І хоча б сім раз денно він провинивсь проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюся“, — вибач йому!“ **5** І сказали апостоли Господу: „Додай Ти нам віри!“ **6** А Господь відказав: „Коли б мали ви віру, хоч як зерно гірчичне, і сказали шовківці цій: „Вірвися за коренем і посадися до моря“, — то й опрухала б вас! **7** Хто ж із вас, мавши раба, що оре чи пасе, скаже йому, як він вернеться з поля: „Негайно йди та сідай до столу“? **8** Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вечеряти, і підпережись, і мені прислугувуй, аж поки я їстиму й питиму, а потому ти сам будеш їсти та пити“? **9** Чи ж він дякує тому рабові, що наказане виконав? **10** Так і ви, коли зробите все вам наказане, то кажть: „Ми — нікчемні раби, бо зробили лиш те, що повинні зробити були!“ **11** І сталося, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю. **12** І, коли входив до одного села, перестріли Його десять мужів, слабіх на проказу, що стали здалека. **13** І голос піднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, — змилуйсь над нами!“ **14** І, побачивши їх, Він промовив до них: „Підіть і покажіться священикам!“ І сталося, коли вони йшли, то очістились. **15** Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучним голосом славити Бога. **16** І припав він обличчям до ніг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянин був... **17** Ісус же промовив у відповідь: „Чи не десять очістилось, — а дев'ять же дє? **18** Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця?“ **19** І сказав Він йому: „Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!“ **20** А як фарисеї спитали Його, коли Царство Боже прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прийде помітно, **21** і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Боже Царство всередині вас!“ **22** І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, — та не побачите. **23** І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть! **24** Бо як блискавка, блиснувши, світить із одного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня й Син Людський. **25** А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рід цей від Нього. **26** І, як було за днів Ноевих, то буде так само й за днів Сина Людського: **27** їли, пили, женилися, заміж виходили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчегу“;

прийшов же потоп, — і всіх вигубив. **28** Так само, як було за днів Лотоших: їли, пили, купували, продавали, садили, будували; **29** того ж дня, як Лот вийшов із Содому, — огонь із сіркою з неба линув, і всіх погубив. **30** Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! **31** Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злзатить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертється, — **32** пам'ятайте про Лотову дружину! **33** Хто дбатиме зберегти свою душу, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її. **34** Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на одному ліжку: один візьметься, а другий полишиться. **35** Дві молотимуть разом, — одна візьметься, а друга полишиться. **36** Двоє будуть на полі, — один візьметься, а другий полишиться!“ **37** І казали вони Йому в відповідь: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися завжди, і не занепадати духом, **2** говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не соромився. **3** У тому ж місті вдова перебувала, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від мого супротивника!“ **4** Але він довгий час не хотів. А згодом сказав сам до себе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не соромлюся, **5** але через те, що вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені“. **6** І промовив Господь: „Чи чуєте, що говорить суддя цей несправедний? **7** А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що голосять до Нього день і ніч, хоч і бартиться Він щодо них? **8** Кажу вам, що Він їм незабаром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?“ **9** А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо мали інших, Він притчу оцю розповів. **10** „Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, — один фарисей, а другий був митник. **11** Фарисей, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здирщики, несправедні, перелюбні, або як цей митник. **12** Я пошу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю!“ **13** А митник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостивий до мене грішного!“ **14** Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підноситься, — буде понижений, хто ж понижається, — той піднесеться“. **15** До Нього ж принесли й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли.

16 А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дітей, щоб до Мене прихóдили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство Боже. 17 Поправді кажú вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде!“ 18 І запитався Його один із начальників, говорячи: „Учителю Добрий, що робити мені, щоб впадкувати вічне життя?“ (aĩḡnios g166) 19 Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, — тільки Сам Бог! 20 Знаєш заповіді: „Не чини перелюбу, не вбивай, не краді, не свідкуй неправдиво, шануй свого батька та матір“. 21 А він відказав: „Усе це я виконав від юнацтва свого!“ 22 Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одного тобі ще бракує: Розпродай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й іди вслід за Мною!“ 23 А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий. 24 Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! 25 Бо верблюдові легше пройти через гóлчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти“. 26 Ті ж, що чули, спитали: „Хтó ж тоді може спастись?“ 27 А Він відповів: „Неможливе лю́дям — можливе для Бога!“ 28 І промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пішли за Тобою слідо́м“. 29 А Ісус відказав їм: „Поправді кажú вам: Немає такого, щоб покинув свій дім, або дружину, чи братів, чи батьків, чи дітей ради Божого Царства, 30 і не одержав би значно більш цього ча́су, а в віці наступнім — життя вічне“. (aĩḡn g165, aĩḡnios g166) 31 І, взявши Дванадцятьо́х, промовив до них: „Оце в Єрусалим ми йдемо́, і все здійсниться, що писали Пророки про Людського Сина. 32 Бо Він виданий буде поганим, і буде осміяний, і покривджений, і опльований. 33 і, збичувавши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“ 34 Та з цього нічо́го вони не збагну́ли, і ця річ перед ними закрита була́, і сказаного вони не розу́мили. 35 І стало́сь, як Він наближа́вся був до Єрихо́ну, один невидю́чий сидів при дорозі й просив. 36 А коли він почув, що проходить наро́д, то спитався: „Що́ це таке?“ 37 А йому відказали, що проходить Ісус Назарянин. 38 І став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 39 А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він за́мовк, а він ще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 40 І спинився Ісус, і привести Його до Себе звелів. А коли той наблизивсь до Нього, то Він запитався його: 41 „Що́ ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видю́чим!“ 42 Ісус же до нього сказав: „Стань видю́чий! Твоя віра спасла тебе!“ 43 І

зараз видю́чим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богови.

19 І, ввійшовши Ісус, переходив через Єрихо́н. 2 І ось чоловік, що звався Закх́ей, — він був старший над митниками, і був багатий, — 3 бажав ба́чити Ісуса, хто Він, але з-за наро́ду не міг, — бо малий був на зріст. 4 І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього прохóдити. 5 А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угóру до нього й промовив: „Закх́ею, — зйди з́араз додо́лу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм!“ 6 І той зараз додо́лу ізліз, і прийняв Його з радістю. 7 А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грішного мужа в гостіну зайшов!“ 8 Став же Закх́ей та й промовив до Господа: „Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скривдив був чим, — верну вчéтверо“. 9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дім цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. 10 Син же Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!“ 11 Коли ж вони слухали це, розповів Він іще одну прітчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму, вони ж думали, що об'явиться Боже Царство тепер. 12 Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного, відправлявся в далеку країну, щоб царство прийняти й вернутись. 13 І покликав він десято́х своїх рабів, дав їм десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки верну́ся“. 14 Та його громадяни його нена́виділи, і послали посланців услід за ним, кажучи: „Не хочемо, щоб він був над нами царем“. 15 І стало́сь, коли він верну́вся, як царство прийняв, то звелів поскликати рабів, яким срі́бло роздав, щоб до́відатися, хтó що набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна твоя принесла́ десять мін“. 17 І відказав він йому: „Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, — володі́й десяти́ма містами“. 18 І другий прийшов і сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла́“. 19 Він же сказав і то́му: „Будь і ти над п'ятьма́ містами“. 20 І ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я мав її сховану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо лю́дина жорсто́ка: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посіяв“. 22 І відказав той йому: „Уста́ми твоїми, злий рабе, суджу́ я тебе! Ти знав, що я — жорсто́ка лю́дина, беру́, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. 23 Чому́ ж не віддав ти міні́яльникам срі́бла мого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибу́тком?“ 24 І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте то́му, хто десять мін має“. 25 І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. 26

Говорю бо я вам: „Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. 27 А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіте сюди, — і на очах моїх їх повбивайте“. 28 А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. 29 І ото, як наблизився до Вітфагії й Віфанії, на горі, що Оливною зветься, Він двох учнів послав, 30 наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осли, що на нього ніколи ніхто із людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 31 Коли ж вас хто спитає: „Нащо відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Господь потребує його“. 32 Посланці ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. 33 А коли осли стали відв'язувати, хазяї його їх запитали: „Нащо осли ви відв'язуєте?“ 34 Вони ж відказали: „Господь потребує його“. 35 І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одержу свою на осли, посадили Ісуса. 36 Коли ж Він їхав, вони простіли одержу свою по дорозі. 37 А як Він наближався вже до сходу з гори Оливної, то ввесь натовп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, 38 кажучи: „Благословенний Цар, що йде у Господнє ім'я! Мир на небесах, і слава на висоті!“ 39 А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: „Учителю, — заборони Своім учням!“ 40 А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замовкнуть, то каміння кричатиме!“ 41 І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, 42 і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. 43 Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе валом оточать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусіль. 44 І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позоставлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти часу відвідин твоїх“. 45 А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, 46 до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печеру розбійників“. 47 І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященники й книжники й найважливіші з народу шукали, щоб Його погубити, 48 але не знаходили, що вчинити Йому, бо весь народ горнувся до Нього та слухав Його.

20 І сталося одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новину звіщав, прийшли первосвященники й книжники з старшими, 2 та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою владою Ти чиниш оце? Або хто Тобі владу цю дав?“ 3 І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й я вас одну річ, — і

відповідайте Мені: 4 Іванове хрищення з неба було, чи від людей?“ 5 Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „З неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 6 А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були переконані, що Іван — то пророк“. 7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки. 8 А Ісус відказав їм: „То й Я не скажу вам, якою владою Я це чиню“. 9 І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винар'ям, та й відбув на час довший. 10 А певного часу послав він раба до своїх винар'ів, щоб дали йому частку з плодів виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим. 11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й зневажили, — та й відіслали ні з чим. 12 І послав він ще третього, а вони й того зранили й вигнали. 13 Сказав тоді пан виноградника: „Що маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, — може його посоромляться“. 14 Винарі ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, щоб спадщина наша була“. 15 І вони його вивели за виноградника, та й убили... Що ж зробить їм пан виноградника? 16 Він прийде та й вигубить цих винар'ів, виноградника ж іншим віддасть“. 17 А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написане: „Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем! 18 Кожен, хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде, — то розчавить його“. 19 А книжники й первосвященники руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись народу. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. 20 І вони слідували за Ним, і підіслали підглядачів, які праведних із себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й владі намісника. 21 І вони запитали Його та сказали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивишся на обличчя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. 22 Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ 23 Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? 24 Покажіть динарія Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. 25 А Він їм відказав: „Тож віддайте кесареви — кесареві, а Богові — Боже!“ 26 І не могли вони перед людьми зловити на слові Його. І дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. 27 І підійшли дехто із саддукеїв, та твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, 28 та сказали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому

брат, який має дружину, а помер бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для брата свого“. **29** Було ж сім братів. І перший, узявши дружину, бездітний умер. **30** І другий узяв був ту дружину, та й той вмер бездітний. **31** І третій узяв був її, так само й усі семеро, — і вони дітей не позоставили, та й повмирали. **32** А по всіх умерла й жінка. **33** А в воскресінні котро́му із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. **34** Ісус же промовив у відповідь їм: „Женяться й заміж виходять сини цього віку. (a10n g165) **35** А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходити, (a10n g165) **36** ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анго́лам, і вони сини Божі, синами воскресіння будучи. **37** А що мертві встають, то й Мойсей показав — при кущі, — коли він назвав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим“. **38** Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“ **39** Дехто ж із книжників відповіли та сказали: „Учителю, — Ти добре сказав!“ **40** І вже не насмілювалися питати Його ні про що́. **41** І сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? **42** Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів: „Промовив Господь Господеві моєму: сядь праворуч Мене, **43** поки не покладу́ Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **44** Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **45** І, як увесь наро́д слухав, Він промовив до учнів Своїх: **46** „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавкі в синагогах, і перші місця на бенке́тах, **47** що вдовіні хаті поїдають, і моляться довго напо́каз, — вони тяжче осудження приймуть!“

21 І поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали да́ри свої до скарбни́ці. **2** Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві ле́пти туди вона вкинула. **3** І сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! **4** Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убозтва свого весь прожиток, що мала“. **5** Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: **6** „Надійдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зоста́неться й каменя на камені, який не зруйнується“. **7** І запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це?“ **8** Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Бо багато-хто прийду́ть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдіть! **9** І, як про

війни та ро́зрухи почуєте ви, — не лякайтесь, бо перш „стати́сь належить тому́“. Але це не кінець ще“. **10** Тоді промовляв Він до них: „Повстане наро́д на наро́д, і царство на царство“. **11** І будуть землетруси великі та голод, та по́мір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. **12** Але перед усім тим накла́дуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Моє. **13** Але це стане вам на свідо́цтво. **14** Отож, покладіть у серця свої — наперед не гада́ти, що́ будете відповідати, **15** бо дам Я вам мову та мудрість, що не змо́жуть противитись чи суперечи́ти їй всі противники ваші. **16** І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і дру́зі, а декому з вас заподіють і смерть. **17** І за Ім'я Моє будуть усі вас нена́видіти. **18** Але й волосина вам із голови не загине! **19** Терпеливістю вашою ду́ші свої ви здобу́дете. **20** А коли ви побачите Єрусалим, військом ото́чений, тоді знайте, що до нього набли́зилося спусто́щення. **21** Тоді ті, хто в Юде́ї, нехай у го́ри втікають; хто ж у се́редині міста, нехай вийду́ть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього! **22** Бо то будуть дні помсти, щоб ві́коналося все написане. **23** Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті дні, бо буде велика нужда́ на землі та гнів над цим лу́дом! **24** І поляжуть під гострим мечем, і заберуть до нево́лі поміж усі наро́ди, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчи́ться час тих поган. **25** І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збенте́ження від шуму моря та хви́ль, **26** коли люди будуть мертвіти від стра́ху й чекання́ того, що́ йде на весь сві́т, бо сили небесні пору́ша́ться. **27** І побачать тоді „Сина Лю́дського, що йти́ме на хмарах „із сі́лою й великою славою! **28** Коли ж стане збуватися це, то випростуйте́сь, і підійміть свої голови, — бо зближається ваше визво́лення!“ **29** І розповів Він їм притчу: „Погляньте на фі́гове дерево, і на всілякі дере́ва: **30** як вони вже розпу́куються, то, бачивши це, самі знаєте, що близько вже літо. **31** Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що Боже Царство вже близько! **32** Поправді кажу вам: Не пере́йде цей рід, аж усе оце станеться. **33** Небо й земля промину́ться, але не минуться слова́ Мої! **34** Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтя́жувалися нена́жерством та п'янством, і життє́вими кло́потами, і щоб день той на вас не прийшов несподі́вано, **35** немов сі́тка; бо він при́йде на всіх, що живуть на пове́рхні всієї землі. **36** Тож пильнуйте, і кожного ча́су мо́літься, щоб змогли ви уні́кнути

всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським!“ 37 За дня ж Він у храмі навчав, а на ніч виходив та перебував на горі, що зветься Олівна. 38 А зранку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22 Наближалося ж свято Опрісноків, що Пасхою зветься. 2 А первосвященики й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись народу. 3 Сатана ж увійшов у Юду, званого Іскаріот, одного з Дванадцятьох. 4 І він пішов, і почав умовлятися з первосвящениками та начальниками, як він видасть Його. 5 Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібняків. 6 І він обіцяв, і шукав відповідного часу, щоб їм видати Його без народу. 7 І настав день Опрісноків, коли пасху приносять в жертву налєжало. 8 І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожили ми“. 9 А вони запитали Його: „Дє Ти хочеш, щоб ми приготували?“ 10 А Він їм відказав: „Ось, як будете вхідити в місто, стріне вас чоловік, воду несучи у глекові, — ідіть за ним аж до дому, куди він увійде. 11 І скажіть до господа́ря дому: Учителю питає тебе: „Де кімна́та, в якій споживу́ за Своїми учнями пасху?“ 12 І він вам покаже велику горни́цю вистелену: там приготуйте“. 13 І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, — і зачали там готувати пасху. 14 А коли настав час, сів до сто́лу, і апостоли з Ним. 15 І промовив до них: „Я дуже бажав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки прийму́. 16 Бо кажу́ вам, що вже споживати не буду її, поки сповніться в Божому Царстві вона“. 17 Узавши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між собою. 18 Кажу́ ж вам, що віднині не питиму Я від оцього пло́ду виноградного, доки Боже Царство не прийде“. 19 Узавши ж хліб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Моє, що за вас віддається. Це чиніть на спомин про Мене!“ 20 По вечє́рі так само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається. 21 Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зра́дника. 22 Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!“ 23 А вони почали між собою питати, котрий з них мав би це вчинити? 24 І сталось між ними й змагання, котрий з них уважатись має за більшого. 25 Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, добротинцями зуться. 26 Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як слуга, 27 Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислугує? Чи не той, хто сидить при столі? А

Я серед вас, як слуга. 28 Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спокусах Моїх, 29 і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів, 30 щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племє́н Ізраїлевих“. 31 І промовив Господь: „Сімоне, Сімоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересіяти, мов ту пшеницю. 32 Я ж молився за тебе, щоб не змі́ншилась віра твоя; ти ж колись, як наві́рнешся, змі́цни браттю свою!“ 33 А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“ 34 Він же прорік: „Говорю тобі, Петре, — півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“... 35 І Він їм сказав: „Як Я вас посилав без калітки, і без торби, і без санда́ль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічо́го“. 36 „А тепер — каже їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одіж свою та й купить меч. 37 Говорю бо Я вам, що виконається на Мені має й це ось написане: „До злочинців Його зараховано“. Бо те, що про Мене, виконується“. 38 І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Досить!“ 39 І Він вийшов, і пішов за звичаєм на го́ру Оливну. А за Ним пішли учні Його. 40 А прийшовши на місце, сказав їм: „Моліться, щоб не впасти в спокусу“. 41 А Він Сам, відійшовши від них, як докинути каменем, на коліна припав та й молився, 42 благуючи: „Отче, як волієш, — пронеси́ мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“ 43 І Ангел із неба з'явився до Нього, — і додавав Йому сили. 44 А як був у смерте́льній тривозі, ще пильніш Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю. 45 І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журбі. 46 І промовив до них: „Чо́го ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасти в спокусу! 47 І, коли Він іще говорив, ось наро́д з'явився, і один із Дванадцятьох, що Юдою зветься, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він!“]. 48 Ісус же промовив до нього: „Чи оце поцілунок ти, Юдо, видаєш Сина Людського?“ 49 А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечем нам не вдарити?“ 50 І, один із них рубонув раба первосвященикового, — та й відтяв праве вухо йому́. 51 Та Ісус відізався й сказав: „Лишіть, — уже досить!“ І, доторкнувшись до вуха його, у здоровив його. 52 А до первосвящеників і вла́ди сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбі́йника вийшли з мечами та

кіями. **53** Як щоденно Я з вами у храмі бував, не піднесли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада тёмряви“. **54** А схопивши Його, повелі й привелі у дім первосвященника. Петро ж зда́лека йшов слідком. **55** Як розклали ж огонь серед двору, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. **56** А служниця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“ **57** І відрікся від Нього він, твёрдячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ **58** Незабаром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказав: „Ні, чоловіче!“ **59** І як часу минуло з годину, хтось інший твердив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галілеянин“. **60** А Петро відказав: „Чоловіче, — не відаю, про що ти говориш“... І зараз, як ще говорив він, півень заспівав. **61** І Господь обернувся й подивився на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він йому: „Перше, ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. **62** І, вийшовши звідти, він гірко заплакав! **63** А люди, які ув'язніли Ісуса, знущалися з Нього та били. **64** І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хто то вдарив Тебе?“ **65** І багато інших богозневба́г говорили на Нього вони... **66** А коли настав день, то зібралися старші наро́ду, первосвященники й книжники, і повелі Його в синедри́он свій, **67** і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відповів: „Коли Я вам скажу, — не повірите ви. **68** А коли й сппитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді. **69** Незабаром Син Лю́дський сидітиме по праві́ці сили Божої!“ **70** Тоді всі запитали: „То Ти Божий Син?“ А Він їм відповів: „Самі кажете ви, що то Я“. **71** А вони відказали: „Нащо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І знялися всі їхні збори, і повелі до Пилата Його. **24** І зачали оскаржа́ти Його й говорити: „Ми стверділи, що Цей ворохобіть народ наш, і забороняє податок давати кесаре́ві, та й говорить, що Він, — Христос Цар“. **31** Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відказав йому в відповідь: „Сам ти кажеш“... **41** І Пилат сказав первосвященникам та до народу: „Я не знаходжу жодної провини в Цій Людині“. **5** А вони намагалися, говорячи: „Він бунтує наро́д, навчаючи в усій Юдеї, від Галілеї почавши аж по́сі“. **6** А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галілеянин?“ **71** І, дізнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Єрусалимі також перебува́в тими днями. **8** Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Його бачити, — багато за

Нього чував, і сподівався побачити чудо яке, що буває від Нього. **9** І багато питався Його, та нічого не відповідав Він йому. **10** І стояли тут первосвященники й книжники, та завзято Його оскаржували. **11** Тоді Ірод із військом своїм ізневажив Його й насміявся, зодягнувши Його в яснобілу одіж, і відіслав до Пилата Його. **12** І того дня стали Ірод із Пилатом за приятелів між собою, бо давніш ворожнеча між ними була. **13** А Пилат скликав первосвященників, і старшин, і наро́д, **14** і промовив до них: „Привелі ви мені Чоловіка Цього, як того, що бунтує наро́д. А ось я перед вами розвідав, — і не знаходжу в Людині Оцій ані однієї провини такої, про що ви оскаржуєте. **15** Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслуго́вувало б, Він не вчинив. **16** Отже я покараю Його й відпущу“. **17** Бо повинен був їм відпустити одного на свято. **18** А наро́д став кричати й казати: Візьми Цього, — відпусти ж нам Варавву!“ **19** А той за повста́ння одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці. **20** І зно́ву сказав їм Пилат, хочачи відпустити Ісуса. **21** Та кричали вони й говорили: „Розіпни, розіпни Його!“ **22** Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслуго́вувало б, на Ним не знайшов. Отже я покараю Його й відпущу“. **23** А вони сильним криком свого домагалися, та вимагали розп'ясти Його. І взяв го́ру крик їхній та первосвященників. **24** І Пилат присудив, щоб було, як просили вони: **25** відпустив їм Варавву, поса́дженого за повста́ння та вбивство в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі... **26** І як Його повелі, то схопили якогось Сімона із Кіріне́ї, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніс за Ісусом! **27** А за Ним ішов на́товп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. **28** А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки ерусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми! **29** Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженні неплідні, та утроби, які не родили, і груди, що не годували“. **30** Тоді стануть казати го́рам: „Поспадайте на нас“, а у гір'ям: „Покрийте нас!“ **31** Бо коли таке роблять зеленому дереву, то що буде сухому?“ **32** І велі з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. **33** А коли прибу́ли на те місце, що звуть „Череповище“, розп'яли тут Його та злочинників, — одного правору́ч, а одного лівору́ч. **34** Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знаю, що чинять вони!“ А як Його одіж ділили, то кидали жере́ба. **35** А люди стояли й дивилися... Насміхалися з

ними й старшіни, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе візволить, коли Він Христос, Божий Обранець!“ **36** І воякі глузували з Нього: приступаючи, оцет Йому подавали, **37** і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ **38** Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрейським написаний: „Це — Цар Юдейський“. **39** А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ **40** Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? **41** Але ми справедливо засуджені, і належну заплату за вчинки свої беремо, — Цей же жодного зла не вчинив“. **42** І сказав до Ісуса: „Спогадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє!“ **43** І промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю!“ **44** Наближалася шоста година, — і темрява стала по цілій землі аж до години дев'ятої. **45** І сонце затьмилось, і в храмі завіса роздерлася надвбоє. **46** І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!“ І це прорікши, Він духа віддавав. **47** Коли ж сотник побачив, що сталося, він Бога прославив, говорячи: „Дійсно праведний був Чоловік Цей!“ **48** І ввесь натовп, який зійшовсь на видовище це, як побачив, що сталося, — бив у груди себе та вертався. **49** Усі ж знайомі Його й ті жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це. **50** І ось муж, на ім'я йому Йосип, що був радником синедріону, людина шановна і праведна, — **51** не пристав він до ради та чину їх, — із Ариматії, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — **52** цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. **53** І Йосип, знявши Його, обгорнув у полотно, і поклав Його в гробі, що в скелі був вісичений, і що в ньому ніколи ніхто не лежав. **54** День той був Приготування, і наставала субота. **55** А жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, йшли слідом, і вони бачили гроба, і як покладене тіло Його. **56** Повернувшись, вони наготували пахощів і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали.

24 А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу, несучи наготовані пахощі, **2** та й застали, що камінь від гробу відвалений був. **3** А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. **4** І сталося, як безраді були вони в цім, ось два мужі в одягах блискучих з'явилися при них. **5** А коли налякались вони й посиляли обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? **6** Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам

говорив, коли ще перебував в Галілеї. **7** Він казав: „Сину Людському треба бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятому бути, і воскреснути третього дня“. **8** І згадали вони ті слова Його! **9** А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одиннадцятьох та всіх інших. **10** То були: Марія Магдаліна, і Іванна, і Марія, мати Якова, і інші з ними, — і вони розповіли апостолам це. **11** Та слова їхні здалися їм вигадкою, — і не повірено їм. **12** Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала. **13** І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммаус, що від Єрусалиму лежало на стадій із шістдесят. **14** І розмовляли вони між собою про все те, що сталося. **15** І ото, як вони розмовляли, і розпитували один одного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. **16** Очі ж їхні були стрімані, щоб Його не пізнали. **17** І спитався Він їх: „Що за речі такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні?“ **18** І озвався один, йому ймення Клеоба, та й промовив до Нього: „Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що сталося в нім цими днями?“ **19** І спитався Він їх: „Що таке?“ А вони розповіли Йому: „Про Ісуса Назаряніна, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім народам. **20** Як первосвященники й наша старшина Його віддали на суд смертний, — і Його розп'яли. **21** А ми сподівались були, що Це Той, що має Ізраїля візволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оте сталося. **22** А дехто з наших жінок, що рано були коло гробу, нас здивували: **23** вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення анголів, які кажуть, що живий Він. **24** І пішли дехто з наших до гробу, і знайшли так, як казали й жінки; та Його не побачили“. **25** Тоді Він сказав їм: „О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про що сповіщали Пророки! **26** Чи ж Христові не це перетерпіти треба було, і ввійти в Свою славу?“ **27** І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і вияснював їм зо всього Писання, що про Нього було. **28** І наблизились вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі. **29** А вони не пускали Його й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчається день“. І Він увійшов, щоб із ними побути. **30** І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав. **31** Тоді очі відкрилися їм, — і пізнали Його. Але Він став для них невидимий... **32** І говорили вони один одному: „Чи не палало нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли вияснював нам Писання?“ **33** І зараз устали вони,

і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і тих, що з ними були, **34** які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Сімонові. **35** А вони розповіли, що сталося було на дорозі, і як пізнали Його в ламанні хліба. **36** І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“ **37** А вони налякалися та перестрашилися, і думали, що бачать духа. **38** Він же промовив до них: „Чого ви стривожились? І пощо ті думки до сердець ваших входять? **39** Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю“. **40** І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги. **41** І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось їсти?“ **42** Вони ж подали Йому куска риби печеної та стільника медового. **43** І, взявши, Він їв перед ними. **44** І промовив до них: „Це слова, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Законі Мойсеевим, та в Пророків, і в Псалмах написане“. **45** Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання. **46** І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно було постраждати Христові, і воскреснути з мертвих дня третього, **47** і щоб у Ймення Його проповідувалось покайння, і прощення гріхів між народів усіх, від Єрусалиму почавши. **48** А ви свідки того. **49** І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця; а ви позостаньтеся в місті, аж поки зодягнетесь силою з висоти“. **50** І Він вивів за місто їх аж до Віфанії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх. **51** І сталося, як Він благословляв їх, то зачав відступати від них, і на небо возноситись. **52** А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю. **53** І постійно вони перебували в храмі, переславляючи й хвалячи Бога. Амінь.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на початку. **3** Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. **4** І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула його. **6** Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймення Іван. **7** Він прийшов на свідцтво, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але свідчити мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людину, що приходить на світ. **10** Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав його. **11** До свого Воно прибуло, — та свої відцурались його. **12** А всім, що його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у ймення його, **13** що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога. **14** І Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу його, славу як Однородженого від Отця. **15** Іван свідчить про Нього, і кликав, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з його повноти ми одержали всі, — а то благодать на благодать. **17** Закон бо через Мойсея був даний, а благодать та правда з'явилися через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось свідцтво Іванове, як юдеї послали були з Єрусалиму священників та Левитів, щоб спитали його: „Хто ти такий?“ **20** І він визнав, і не зрікся, а визнав: „Я — не Христос“. **21** І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?“ І відказує: „Ні!“ „Чи пророк?“ І дав відповідь: „Ні!“ **22** Сказали ж йому: „Хто ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Щоб ти кажеш про себе самого?“ **23** Відказав: „Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню“, як Ісая пророк заповів“. **24** Посланці ж із фарисеїв були. **25** І вони запитали його та сказали йому: „Для чого ж ти христиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ **26** Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хрищу, а між вами стоїть, що його ви не знаєте. **27** Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язати ремінь від узуття його я негідний“. **28** Це в Віфанії діялося, на тім боці Йордану, де христив був Іван. **29** Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнец Божий, що на Себе гріх світу бере! **30** Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж,

що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. **31** І не знав я його; та для того прийшов я, христивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився“. **32** І свідчив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходить, як голуб, із неба, та зостався на Ньому. **33** І не знав я його, але Той, Хто христити водою послав мене, мені оповів: „Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто христитиме Духом Святим“. **34** І я бачив, і засвідчив, що Він — Божий Син!“ **35** Наступного дня стояв знову Іван та двоє з учнів його. **36** І, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнец Божий!“ **37** І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого ви шукаєте?“ А вони відказали йому: „Равві — перекладене це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ходіть і побачте!“ Ті пішли та й побачили, де Він жив, і в Нього той день перебули. Було ж коло години десятої. **40** А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Сімона Петра. **41** Він знайшов перше Сімона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос“. **42** І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Сімон, син Йонин; будеш званий ти Кіфа, що визначає: камінь“. **43** Наступного дня захотів Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Іди за Мною!“ **44** А Пилип із Віфсаїди походив, із міста Андрія й Петра. **45** Пилип Натанаїла знаходить та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, — Ісуса, сина Йосипового, із Назарету“. **46** І сказав йому Натанаїл: „Та хіба ж може бути з Назарету що добре?“ Пилип йому каже: „Прийди та побач“. **47** Ісус, угледівши Натанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справді ізраїльтянин, що немає в нім підступу!“ **48** Говорить йому Натанаїл: „Звідки знаєш мене?“ Ісус відповів і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як під фіговим деревом був ти“. **49** Відповів йому Натанаїл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлів!“ **50** Ісус відповів і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ **51** І він каже йому: „Поправді, поправді кажу вам: Відтепер ви побачите небо відкрите та анголів Божих, що на Людського Сина підіймаються та спускаються“.

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати. **2** На весілля запрошений був теж Ісус та учні його. **3**

Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“ 4 Ісус же відказує їй: „Що тобі, жбно, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ 5 А мати Його до слуг каже: „Зробіть усе те, що Він вам скаже!“ 6 Було тут шість камінних посудин на воду, що стояли для очищення юдейського, що відер по дві чи по три вміщали. 7 Ісус каже до слуг: „Наповніть водою посудини“. І їх поналивали щєрть. 8 І Він каже до них: „Тепер зачерпніть, і занесіть до весільного старости“. І занесли. 9 Як весільний же староста скуштував воду, що сталась вином, а він не знав, звідки воно, — знали ж слуги, що води наливали, — то староста кличе тоді молодого 10 та й каже йому: „Кожна людина подає перше добре вино, а як понапиваються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберіг“. 11 Такий початок чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Свою. І ввірували в Нього учні Його. 12 Після цього відправивсь Він Сам, і мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернауму, і там перебули небагато днів. 13 А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. 14 І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи мініальники. 15 І, зробивши бича з мотузків, Він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а мініальникам гроші розсіпав, і поперевертав їм столи. 16 І сказав продавцям голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгового! 17 Тоді учні Його згадали, що написано: „Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“ 18 І обізвались юдеї й сказали Йому: „Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке?“ 19 Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнуюте цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ 20 Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за три дні поставиш його?“ 21 А Він говорив про храм тіла Свого. 22 Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і ввірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. 23 А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто ввірували в Його Імєння, побачивши чуда Його, що чинив. 24 Але Сам Ісус їм не звирявся, бо Сам знав усіх, 25 і потреби не мав, щоб хто свідчив Йому про людину, — бо знав Сам, що в людині було.

3 Був один чоловік із фарисеїв Никодім на ім'я, начальник юдейський. 2 Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде“. 3 Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згорі, то

не може побачити Божого Царства“. 4 Никодім Йому каже: „Як може людина родитися, буди старою? Хіба може вона ввійти до утроби своєї матері знову й родитись?“ 5 Ісус відповів: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не родиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. 6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. 7 Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згорі. 8 Вітер віє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа народжений“. 9 Відповів Никодім і до Нього сказав: „Як це статися може?“ 10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? 11 Поправді, поправді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, що ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. 12 Коли Я говорив вам про зємне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? 13 І не сходить на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, — Людський Син, що на небі. 14 І, як Мойсей підніс зм'я в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський, 15 щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. (aіōnios g166) 16 Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. (aіōnios g166) 17 Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся. 18 Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. 19 Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж тємряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! 20 Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його. 21 А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони“. 22 По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив. 23 А Іван теж христив в Еноні поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й христились, 24 бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. 25 І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. 26 І прийшли до Івана вони та й сказали йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по тій бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото христить і Він, і до Нього всі йдуть“. 27 Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться. 28 Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. 29 Хто має заручену,

той молодий. А дружко молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішитись з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилася! **30** Він має рости, я ж — маліть. **31** Хто звérху приходить, — Той над усіма. Хто походить із землі, то той зéмний, і говорить по-зéмному. Хто приходить із неба, Той над усіма, **32** і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідóцтва Його не приймає ніхто. **33** Хто ж прийняв свідóцтво Його, той ствердив тим, що Бог правдивий. **34** Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. **35** Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. **36** Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебуває“. (aifnions g166)

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та христить, як Іван, **2** хоч Ісус не христив Сам, а учні Його, **3** Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. **4** І потрібно було Самарію Йому перехóдити. **5** Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхár, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йóсипові. **6** Там же була Яковова криниця. І Ісус, дорогою змóрений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. **7** Надхóдить ось жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напитись Мені!“ **8** Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. **9** Тоді каже Йому самарянка: „Як же Ти, юдеянин бувши, та просиш напитись від мене, самарянки?“ „Бо юдеї не сходяться із самарянами. **10** Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напитись Мені“, — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води“. **11** Каже жінка до Нього: „І черпакá в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маєш Ти воду живу? **12** Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його?“ **13** Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду цю п'є, буде прагнути знову. **14** А хто питиме воду, що Я йому дам, прагнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне“. (aifn g165, aifnions g166) **15** Каже жінка до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не хотіла, і сюди не приходила брати“. **16** Говорить до неї Ісус: „Иди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди“. **17** Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не маю“. Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка не маю. **18** Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказала“. **19** Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти. **20** Отці наші вклонялися Богу на цій ось

горі, а ви твóрдите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклонятись“. **21** Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надхóдить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклоня́тись Отцеві не бóдете ви. **22** Ви вклоня́єтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоня́ємось тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. **23** Але настапає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклонятись бóдуть Отцеві в дусі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. **24** Бог є Дух, і ті, що Йому вклоня́ються, повинні в дусі та в правді вклоня́тись“. **25** Відказує жінка Йому: „Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христóс, — як Він при́йде, то все розповість нам“. **26** Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою“. **27** І тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте жоден із них не спитав: „Чого хочеш?“ або: „Про що з нею гóвориш?“ **28** Покинула жінка тоді водонóса свого, і побігла до міста, та й людям гóворить: **29** „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, щó я вчинила. Чи Він не Христос?“ **30** І вони повихóдили з міста, і до Нього прийшли. **31** Тим часом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!“ **32** А Він їм відказав: „Я маю поживу на їдження, якої не знаєте ви“. **33** Питали тоді один óдного учні: „Хіба хто приніс Йому їсти?“ **34** Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його доверши́ти. **35** Чи не кажете ви: „Ще чотири от місяці, — і настануть жнива́?“ А Я вам кажу́: Підійміть свої очі, та гляньте на ниви, — як для жнив уже пополовіли вони! **36** А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне — ра́зом раділи. (aifnions g166) **37** Бо про це поговірка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. **38** Я вас жати послав, де ви не працювали: працювали інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. **39** З того ж міста багато-хто із самарян в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила бу́ла!“ **40** А коли самаряни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. **41** Значно ж більш вони ввірували через слово Його. **42** А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізна́ли, що справді Спасі́тель Він світу!“ **43** Як минуло ж два дні, Він ізві́дти пішов в Галілею. **44** Сам бо свідчив Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй. **45** А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли́ галілеяни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусалимі на свята́х, бо ходили на свято й вони. **46** Тоді знову прийшов Ісус у Кану Галілейську, де перемінів був Він воду на

вино. І був там один царедворець, що син його хворів у Капернаїмі. 47 Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сина йому вздоровив, бо мав той умерти. 48 Ісус же промовив до нього: „Як знамен тих та чуд не побачите, — не віруєте!“ 49 Царедворець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ 50 Промовляє до нього Ісус: „Іди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов. 51 А коли ще в дорозі він був, то раби його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“. 52 А він їх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покинула його“. 53 Зрозумів тоді батько, що була то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І ввірував сам і весь його дім. 54 Це знов друге знамено Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. 2 А в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесда по-єврейському зветься, що мала п'ять г'анків. 3 У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. 4 Бо ангол Господній часами спускався до купальні, і порушував воду, і хто перший улазив, як воду порушено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. 5 А був там один чоловік, що тридцять і вісім років був недужим. 6 Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він часу слабує, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ 7 Відповів Йому хворий: „Пане, я не маю людини, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. А коли я прихोджу, то передо мною вже інший улазить“. 8 Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ 9 І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота була, 10 тому то сказали юдеї вздорівленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложе свого“. 11 А він відповів їм: „Хто мене вздоровив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. 12 А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ 13 Та не знав уздорівлений, Хто то Він, бо Ісус ухилився від народу, що був на тім місці. 14 Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось відужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталось тобі чого гіршого!“ 15 Чоловік же пішов і юдеям звів, що Той, Хто вздоровив його, то Ісус. 16 І тому зачали юдеї переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. 17 А Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“.

18 І тому то юдеї ще більш намагались вбити Його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим роблячись Богові рівним. 19 Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само й Син робить. 20 Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. І покаже Йому діла більші від цих, щоб ви дивувались. 21 Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. 22 Бо Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, 23 щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав Його. 24 Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерти в життя. (aiōnios g166) 25 Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. 26 Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. 27 І Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. 28 Не дивуйтеся цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, — Його голос почують, 29 і повиходять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Суду. 30 Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. 31 Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідцтво Моє неправдиве. 32 Є Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідцтво, яким свідчить про Мене. 33 Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду. 34 Та Я не від людини свідцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. 35 Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом його. 36 Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав! 37 Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули ніколи, ані виду Його не бачили. 38 Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. 39 Дослідіть но Писання, бо ви думаете, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (aiōnios g166) 40 Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. 41 Від людей не приймаю Я слави, 42 але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте. 43 Я прийшов у Ймення Свого Отця, та Мене не приймаєте

ви. Коли ж прийде інший у ймєння своє, того приймете ви. **44** Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? **45** Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надієтесь ви! **46** Коли б ви Мойсееві вірили, то й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. **47** Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поймете словам Моїм?“

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверіядського моря. **2** А за Ним ішла безліч народу, бо бачили чуда його, що чинив над недужими. **3** Ісус же на гору зійшов, і сидів там зо Своїми учнями. **4** Наближалася ж Пасха, свято юдейське. **5** А Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка безліч народу до Нього йде, говорить Пилипові: „Ді ми купимо хліба, щоб вони поживілись?“ **6** Він же це говорив, його випробовуючи, бо знав Сам, що Він має робити. **7** Пилип йому відповідь дав: „І за двісті динаріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трохи дістав“. **8** Говорить до Нього Андрій, один з учнів його, брат Симона Петра: **9** „Є тут хлопчина один, що має п'ять ячних хлібів та дві риби, але що то на безліч таку!“ **10** А Ісус відказав: „Скажіть людям сідати!“ А була на тім місці велика трава. І засіло чоловіка числом із п'ять тисяч. **11** А Ісус узяв хлібів, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони. **12** І, як наїлись вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирайте куски позосталі, щоб ніщо не загинуло“. **13** І зібрали вони. І дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишилися їдцям із п'яти ячних хлібів. **14** А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: „Це Той справді Пророк, що повинен прийти на світ!“ **15** Спостерігши ж Ісус, що вони мають замір прийти та забрати його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один. **16** А як вечір настав, то зійшли його учні над море. **17** І, ввійшовши до човна, на другий бік моря вони попливли, до Капернауму. І темрява вже наступила була, а Ісус ще до них не приходив. **18** Від великого ж вітру, що віяв, хвилювалося море. **19** Як вони ж пропливли стадій із двадцять п'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і до човна зближається, — і їх страх обгорнув. **20** Він же каже до них: „Це Я, — не лякайтесь!“ **21** І хотіли вони взяти до човна його; та човен зараз пристав до землі, до якої пливли. **22** А наступного дня той народ, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного того, що до нього

ввійшли були учні його, не було, і що до човна не входив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні. **23** А тим часом із Тіверіяди припливли човні інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку. **24** Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів його там нема, то в човні посідали самі й прибули до Капернауму, — і шукали Ісуса. **25** І, на тім боці моря знайшовши його, сказали йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ **26** Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажуть вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і наситились. **27** Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя, яку дасть вам Син Людський, бо запечатав його Бог Отець“. (аїфніос g166) **28** Сказали ж до Нього вони: „Що ми маємо почати, щоб робити діла Божі?“ **29** Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“. **30** А вони відказали йому: „Яке ж знамено Ти чиниш, щоб побачили ми й поняли Тобі віри? Що Ти робиш?“ **31** Наші отці їли мánну в пустині, як написано: „Хліб із неба їм дав на поживу“. **32** А Ісус їм сказав: „Поправді, поправді кажуть вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець дає вам хліб правдивий із неба. **33** Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“. **34** А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам завжди!“ **35** Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене приходить, — не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, — ніколи не прагнутиме. **36** Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруєте. **37** Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть. **38** Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене. **39** Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресів те останнього дня. **40** Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскресну Я останнього дня“. (аїфніос g166) **41** Тоді стали юдеї ремствувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зійшов“. **42** І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йосипів, що ми знаємо батька та матір його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?“ **43** А Ісус відповів і промовив до них: „Не ремствуйте ви між собою! **44** Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, — і того воскресну Я останнього дня. **45** У Пророків написано: „І всі будуть від Бога навчені.“ Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене. **46** Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той

Отця бачив, Хто походить від Бога. **47** Поправді, поправді кажуть Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має. (aiōnios g166) **48** Я — хліб життя! **49** Отці ваші в пустині їли манну, — і померли. **50** То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає. **51** Я — хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Моє, яке Я за життя світу дам". (aiōn g165) **52** Тоді між собою змагатися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“ **53** І сказав їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. **54** Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскресну Я останнього дня. (aiōnios g166) **55** Бо тіло Моє — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття. **56** Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебуває, а Я в ньому. **57** Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. **58** То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли манну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повік!“ (aiōn g165) **59** Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. **60** А багато-хто з учнів Його, як почули оце, гомонили: „Жорстока це мова! Хто слухати може її?“ **61** А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те рємствують, промовив до них: „Чи оце вас спокушує? **62** А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? **63** То Дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Слова, що їх Я говорив вам, то дух і життя. **64** Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знав спочатку, хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. **65** І сказав Він: „Я тому й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде йому від Отця дане те “. **66** Із того часу відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили вже з Ним. **67** І сказав Ісус Дванадцятьом: „Чи не хочете й ви відійти?“ **68** Відповів Йому Сімон Петро: „До кого ми підемо, Господи? Ти маєш слова життя вічного. (aiōnios g166) **69** Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **70** Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьомх Я вас вибрав? Та один із вас диавол“. **71** Це сказав Він про Юду, сина Симонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьомх.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходити по Юдеї, бо юдеї шукали нагоди, щоб убити Його. **2** А надходило свято юдейське — Кучки. **3** І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. **4** Тайкомі

бо не робить нічого ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти такечиниш, то з'яви Себе світові“. **5** Бо не вірували в Нього навіть брати Його! **6** А Ісус промовляє до них: „Не настав ще Мій час, але завжди готовий час ваш. **7** Вас ненавидіти світ не може, а Мене він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що діла його злі. **8** Ідуть на це свято, Я ж іще не підую на це свято, бо не виповнився ще Мій час“. **9** Це сказавши до них, Він зоставсь у Галілеї. **10** Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, але ніби потай. **11** А юдеї за свята шукали Його та питали: „Де Він?“ **12** І поголоска велика про Нього в народі була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги народ“. **13** Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. **14** У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. **15** І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писання, не вчившись?“ **16** Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. **17** Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажуть Я. **18** Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедности нема. **19** Чи ж Закона вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закону того не виконує. Навщо хочете вбити Мене?“ **20** Народ відповів: „Чи Ти дємона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ **21** Ісус відповів і сказав їм: „Одне діло зробив Я, — і всі ви дивуетесь. **22** Через це Мойсей дав обрізання вам, — не тому, що воно від Мойсея, але від отців, — та ви й у суботу обрізуєте чоловіка. **23** Коли ж чоловік у суботу приймає обрізання, щоб Законом Мойсеевого не порушити, чого ж рємствуєте ви на Мене, що Я всю людину в суботу вздорював? **24** Не судить за обличчям, але суд справедливий чинить!“ **25** Дехто ж з єрусалимлян казали: „Хіба це не Той, що Його шукають убити? **26** Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дізналися старші, що Він дійсно Христос? **27** Та ми знаєм Цього, звідки Він. Про Христа ж, коли прийде, ніхто знати не буде, звідки Він“. **28** І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. **29** Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ **30** Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклавав рук на Нього, — бо то ще не настала година Його. **31** А багато з народу в Нього ввірували та казали: „Коли прийде Христос, чи ж Він чуда чинитиме більші, як чинить

Оцей?" **32** Фарисеї прочули такі поголобски про Нього в народі. Тоді первосвященники та фарисеї послали свою службу, щоб схопити Його. **33** Ісус же сказав: „Ще недовго побуду Я з вами, та й до Того піду, Хто послав Мене. **34** Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. **35** Тоді говорили юдеї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселенців між греки, та й греків навчати? **36** Що за слово, яке Він сказав: „Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?““ **37** А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'є! **38** Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої води потечуть із утроби його“. **39** Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто вірував у Нього. Не було бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прославлений. **40** А багато з народу, почувши слова ті, казали: „Він справді пророк!“ **41** Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хіба прийде Христос із Галілеї? **42** Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Вифлеєму, звідкіля був Давид?“ **43** Так повстала незгода в народі з-за Нього. **44** А декотрі з них мали замір схопити Його, — та ніхто не поклав рук на Нього. **45** І вернулася служба до первосвященників та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привели ви Його?“ **46** Відказала та служба: „Чоловік ще ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловік“. **47** А їм відповіли фарисеї: „Чи й вас із дороги не звéдено? **48** Хіба хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього? **49** Та проклятий народ, що не знає Закону!“ **50** Говорить до них Никодім, що приходив до Нього вночі, і що був один із них: **51** „Хіба судить Закон наш людину, як перше її не вислухає, і не дізнається, що вона робить?“ **52** Йому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї“. **53** І до дому свого пішов кожен.

8 Ісус же на гору Олівну пішов. **2** А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. А Він сів і навчав їх. **3** І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перелюбі схоплену жінку, і посередіні ставлять її, **4** та й говорять Йому: „Оцю жінку, Учителю, зловлено на гарячому вчинку перелюбу. **5** Мойсей же в Законі звелів нам таких побивати камінням. А Ти що говориш?“ **6** Це ж казали вони, Його спокушуючи, та щоб мати на Нього оскáрження. А Ісус, нахилившись додолу, по землі писав пальцем. **7** А коли ті не переставали питати Його, Він підвівся й промовив до них: „Хто з вас без

гріха, — нехай перший на неї той каменем кине!“ **8** І Він знов нахилився додолу, і писав по землі. **9** А вони, це почувши й сумлінням докóрені, стали один по одному виходити, почавши з найстарших та аж до останніх. І зостався Сам Ісус і та жінка, що стояла всерéдині. **10** І підвівся Ісус, і нікого, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: „Дé ж ті, жінко, що тебе оскаржали? Чи ніхто тебе не засудив?“ **11** А вона відказала: „Ніхто, Господи“. І сказав їй Ісус: „Не засуджую й Я тебе. Іди собі, але більш не гріши!“ **12** І знову Ісус промовляв до них, кажучи: „Я Світло для світу. Хто йде вслéd за Мною, не бóде ходити у тéмряві той, алé матиме світло життя“. **13** Фарисеї ж Йому відказали: „Ти Сам свідчиш про Себе, — тим свідóцтво Твоє неправдиве“. **14** Відповів і сказав їм Ісус: „Хоч і свідчу про Себе Я Сам, — та правдиве свідóцтво Моє, бо Я знаю, звідкіля Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не відаєте, відкіля Я прихóджу, і куди Я йду. **15** Ви за тілом судите, — Я не суджу нікого. **16** А коли Я суджу, то правдивий Мій суд, бо не Сам Я, а Я та Отець, що послав Він Мене! **17** Та й у вашім Законі написано, що свідчення двох чоловіків правдиве. **18** Я Сам свідчу про Себе Самого, і свідчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. **19** І сказали до Нього вони: „Де Отець Твій?“ Ісус відповів: „Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. **20** Ці слова Він казав при скарбніцї, у храмі навчаючи. І ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його. **21** І сказав Він їм знову: „Я відхóджу, ви ж шукати Мене будете, і помрете в гріху своїм. Куди Я йду, туди ви прибути не можете“. **22** А юдеї казали: „Чи не вб'є Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете?“ **23** І сказав Він до них: „Ви — від долу, Я — звисóка, і ви зо світу цього, Я не з цього світу. **24** Тому Я сказав вам, що помрете в своїх гріхах. Бо коли не ввіруєте, що то Я, то помрете в своїх гріхах“. **25** А вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ І Ісус відказав їм: „Той, Хто спочáтку, як і говорю Я до вас. **26** Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорю, що від Нього почув“. **27** Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. **28** Тож Ісус їм сказав: „Коли ви підіймете Людського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дію, але те говорю, як Отець Мій Мене був навчив. **29** А Той, Хто послав Мене, перебуває зо Мною; Отець не зоставив Самого Мене, бо Я зáвжди чиню, що Йому до вподóби“. **30** Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували. **31** Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього увірували:

„Як у слові Моїм позостанетеся, тоді справді — а правда вас вільними зробить!“ 32 Вони відказали Йому: „Авраамів ми рід, і нічийми невірниками не були ми ніколи. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажуть вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха“. 35 І не застається раб у домі повік, але Син застається повік. (аїѠп g165) 36 Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні. 37 Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заповідати Мені, бо наука Моя не вміщається в вас. 38 Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого“. 39 Сказали вони Йому в відповідь: „Наш отець — Авраам“. Відказав їм Ісус: „Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові. 40 А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. 41 Ви робите діла батька свого“. Вони ж відказали Йому: „Не родилися ми від перелюбу, — одного ми маємо Отця — то Бога“. 42 А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. 43 Чому мови Моєї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. 44 Ваш батько — диявол, і пожадливісті батька свого ви виконувати хочете. Він був душолюб споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, — бо він неправдомовець і батько неправді. 45 А Мені ви не вірите, бо Я правду кажучу. 46 Хто з вас може Мені докорити за гріх? Коли ж правду кажучу, чом Мені ви не вірите? 47 Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога“. 48 Відізналися юдеї й сказали Йому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самаряннин і демона маєш?“ 49 Ісус відповів: „Не маю Я демона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажаєте. 50 Не шукаю ж Я власної слави, — є Такий, Хто шукає та судить. 51 Поправді, поправді кажуть вам: Хто слово Моє берегтиме, не побачить той смерті повік! (аїѠп g165) 52 І сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізналися, що демона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегтиме, не скуштує той смерті повік. (аїѠп g165) 53 Чи ж Ти більший, ніж отець наш Авраам, що помер? Та помиралі й пророки. Ким Ти робиш Самого Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я славлу Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажучу, що не знаю Його,

— буду неправдомовець, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і тишився“. 57 А юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяти років не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?“ 58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажуть вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 І схопили каміння вони, щоб кинути на Нього. Та сховався Ісус, і з храму пішов.

9 А коли Він проходив, побачив чоловіка, що сліпим був з народження. 2 І спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що сліпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явилися на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надходить он ніч, коли жоден нічого не зможе виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Світло для світу“. 6 Промовивши це, Він сплюнув на землю, і з сліни грязьиво зробив, і очі сліпому помазав грязьивом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку Сілоам“(визначає це „Посланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видіючим. 8 А сусіди та ті, що бачили перше його, як був він сліпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. А він відказав: „Це я!“ 10 І питали його: „Як же очі відкрились тобі?“ 11 А той оповідав: „Чоловік, що Його звуть Ісусом, грязьиво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: „Піди в Сілоам та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 І сказали до нього: „Де Він?“ Відказує той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. 14 А була то субота, як грязьиво Ісус учинив і відкрив йому очі. 15 І знов запитали його й фарисеї, як видючим він став. А він розповів їм: „Грязьиво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Тоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Оцей Чоловік, — бо суботи не дєржить“. А інші казали: „Як же чуда такі може грішна людина чинити?“ І незгода між ними була. 17 Тому знову говорять сліпому: „Що ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?“ А той відказав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї протє йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого. 19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить?“ 20 А батьки його відповіли та сказали: „Ми знаєм, що цей — то наш син, і що він народився сліпим. 21 Але

як тепер бачить, — не знаємо, або хто йому очі відкрив, — ми не відаємо. Поспитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про себе“. 22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змовились, — як хто за Христа його визнає, щоб той був відлучений від синагоги. 23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його поспитайте“. 24 І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. 25 Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ 26 І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ 27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Щоб бажаєте знову почути? Може й ви його учнями хочете стати?“ 28 А вони його вилаяли та й сказали: „То ти його учень, а ми учні Мойсеєві. 29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узявся Оцей, ми не відаємо“. 30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тό ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! 31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю його, — того слухає Він. 32 Відвіку не чувано, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. (aion g165) 33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. 34 Вони відповіли та й сказали йому: „Ти ввесь у гріхах народився, — і чи тобі нас учить?“ І геть його вигнали. 35 Дізнався Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруєш ти в Сина Божого?“ 36 Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?“ 37 Промовив до нього Ісус: „І ти бачив його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ 38 А він відказав: „Я вірую, Господи!“ І вклонився йому. 39 І промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видіючі щоб стали незрячі“. 40 І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали йому: „Чи ж і ми невидіючі?“ 41 Відказав їм Ісус: „Якби ви невидіючі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то й ваш гріх зостається при вас!

10 Поправді, поправді кажуть вам: Хто не входить дверима в кошару, але перелазить деінде, — той злодій і розбійник. 2 А хто входить дверима, — той вівчар пастух. 3 Воротар відчиняє йому, і його голосом слухають вівці; і свої вівці він кличе по іменню, і випроваджує їх. 4 А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його. 5 За чужим же не підуть вони, а будуть утікати від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. 6 Оцю притчу повів їм Ісус, але не зрозуміли

вони, про що їм говорив. 7 І знову промовив Ісус: „Поправді, поправді кажуть вам, що Я — двері вівцям. 8 Усі, скільки їх перше Мене приходило, — то злодії й розбійники, але вівці не слухали їх. 9 Я — двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовисько знайде. 10 Злодій тільки на те закрадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали. 11 Я — Пастир Добрий! Пастир добрий кладє життя власне за вівці. 12 А наймит, і той, хто не вівчар, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближається, то кїдає вівці й тікає, а вовк їх хапає й полóшить. 13 А наймит утікає тому, що він наймит, і не дбає про вівці. 14 Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. 15 Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу. 16 Також маю Я інших овець, які не з цієї кошари, — Я повинен і їх припровадити. І Мій голос почують вони, — і буде отара одна й Один Пастир! 17 Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнову прийняти його. 18 Ніхто в Мене його не берє, але Я Сам від Себе кладу його. Маю владу віддати його, і маю владу прийняти його знову, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. 19 За цих слів між юдеями знову незгода знялася. 20 І багато-хто з них говорили: „Він дємона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви його?“ 21 Інші казали: „Ці слова не того, хто дємона має. Хїба дємон може очі сліпим відкривати?“ 22 Було тоді свято Відновлення в Єрусалимі. Стояла зима. 23 А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім ганку. 24 Юдеї тоді обступили його та й казали йому: „Доки будеш тримати в непевності нас? Якщо Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ 25 Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Ті діла, що чиню їх у ймення Свого Отця, — вони свідчать про Мене. 26 Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. 27 Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідком вони йдуть. 28 І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повик, і ніхто їх не віхопить із Моєї руки. (aion g165, aionios g166) 29 Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і віхопить ніхто їх не може Отцеві з руки. 30 Я й Отець — Ми одне!“ 31 Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати його. 32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учинків багато, — за котрій же з тих учинків хочете Мене каменувати?“ 33 Юдеї йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, бувши людиною, за Бога Себе видаєш“. 34 Відповів їм Ісус: „Хїба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги“? 35 Коли тих Він

богами назвав, що до них слово Боже було, — а Писання не може порушене бути, **36** то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? **37** Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. **38** А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймете, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“ **39** Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він. **40** І Він знову на той бік Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше христив, та й там перебував. **41** І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве було. **42** І багато-хто ввірували в Нього там.

11 Був же хворий один, Лазар у Віфанії, із села Марії й сестри її Марти. **2** А Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волосьям своїм Йому ноги обтерла. **3** Тоді сестри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що любиш його!“ **4** Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. **5** А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. **6** А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. **7** Після ж того говорить до учнів: „Ходімо знову в Юдею“. **8** Йому учні сказали: „Учителю, таж допіру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш?“ **9** Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткнеться, — цього світне бо світло він бачить. **10** А хто ходить нічнї пори, той спіткнеться, — бо немає в нїм світла“. **11** Оце Він сказав, а по тому говорить до них: „Друг наш Лазар заснув, — та підю розбудити Його“. **12** А учні сказали Йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“. **13** Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочінок Він каже. **14** Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар. **15** І я тішусь за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“. **16** Сказав же Хома, називаний Близнюк, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним помирати“. **17** Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у гробі. **18** А Віфанія поблизу Єрусалиму була, яких стадій з п'ятнадцять. **19** І багато з юдеїв до Марти й Марії прийшли, щоб за брата розважити їх. **20** Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж удома сиділа. **21** І Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. **22** Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дасть

Тобі Бог!“ **23** Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“ **24** Відказує Марта Йому: „Знаю, що в воскресіння останнього дня він воскресне“. **25** Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. **26** І хто вірує в мене, — хоч і вмере, буде жити. **26** І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмере. Чи ти віруєш в це?“ (αἰὼν g165) **27** Вона каже Йому: „Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“. **28** І промовивши це, відійшла, та й покликала нишком Марію, сестру свою, кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ **29** А та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. **30** А Ісус не ввійшов був іще до села, а знаходився на місці, де Марта зустріла Його. **31** Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подалися за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, — плакати там. **32** Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“ **33** А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї, що з нею прийшли, то в дусі розжалобився та й зворушився Сам, **34** і сказав: „Де його ви поклали?“ Говорять Йому: „Іди, Господи, та подивися!“ **35** І заплакав Ісус. **36** А юдеї казали: „Дивись, як любив Він його!“ **37** А з них дехто сказали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“ **38** Ісус же розжалобився знову в Собі, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній налягав. **39** Промовляє Ісус: „Відваліть цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чути, — бо чотири вже дні він у гробі“. **40** Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти вірувати, — славу Божу побачиш?“ **41** І знялі тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку приношу Тобі, що Мене Ти почув. **42** Та Я знаю, що Ти завжди почувеш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“. **43** І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лазарю, — вийди сюди!“ **44** І вийшов померлий, по руках і ногах обв'язаний пасами, а обличчя у нього було перев'язане хусткою. Ісус каже до них: „Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“. **45** І багато з юдеїв, що посходилися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували. **46** А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив. **47** Тоді первосвященики та фарисеї скликали раду й казали: „Що маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? **48** Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірують, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і край, і народ!“ **49** А

один із них, Кайяфа, що був первосвящеником року того, промовив до них: „Ви нічого не знаєте, **50** і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей, аніж щоб увесь народ мав загинути!“ **51** А того не сказав сам від себе, але, первосвящеником будиши в тім році, пророкував, що Ісус за народ мав умерти, **52** і не лише за народ, але й щоб сполучити в одне розпорішених Божих дітей. **53** Отож, від того дня вони змовилися, щоб убити Його. **54** І тому не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Ефрём, — і тут залишався з Своїми учнями. **55** Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з краю вдалися перед Пасхою в Єрусалим, щоб очістити себе. **56** І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято?“ **57** А первосвященики та фарисеї на́каза дали: як дізнається хто, де Він перебуватиме, нехай донесе, — щоб схопити Його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфанії, де жив Лазар, що Його воскресив Ісус із мертвих. **2** І для Нього вечерю там справили, до Марта прислугівувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. **3** А Марія взяла літру мира, — з найдоржчого на́рду пахучого, і намастила Ісусові ноги, і волоссям своїм Йому ноги обтерла. І пахощі мира наповнили дім! **4** І говорить один з Його учнів, Юда Іскаріотський, що мав Його видати: **5** „Чому мира оцього за триста динарів не продано, та й не роздано вбогим?“ **6** А це він сказав не тому, що про вбогих журився, а тому, що був злódий: він мав скриньку на гроші, — і крав те, що вкида́ли. **7** І промовив Ісус: „Позостав її ти, — це вона на день по́хорону заховала Мені. **8** Бо вбогих ви маєте за́вжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“ **9** А на́товп великий юдеїв до́відався, що Він там, та й поприходили не з-за Ісуса Самбо́го, але щоб побачити й Лазаря, що Його воскресив Він із мертвих. **10** А первосвященики змовилися, щоб і Лазаре́ві смерть заподіяти, **11** бо багато з юдеїв з-за нього відхо́дили, та в Ісуса ввірували. **12** А другого дня, коли безліч на́рбду, що зібрався на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, **13** то взяли вони пальмове віття, і вийшли назустріч Йому та й кричали: „Оса́нна! Благослове́нний, хто йде у Госпо́дне Ім'я! Цар Ізраї́лів!“ **14** Ісус же, знайшовши осли, сів на нього, як написано: **15** „Не бійся, дóчка Сіонська! Ото Цар твій іде, сидя́чий на ослі молодому!“ **16** А учні Його спочатку́ того не зрозуміли бу́ли,

але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що цеє вчинили Йому́. **17** Тоді свідчив на́рбд, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з грóбу, і воскресив Його з мертвих. **18** Через це й зустрів на́товп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. **19** Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічого не вдієте: ось пішов увесь світ услід за Ним!“ **20** А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі ге́ллени. **21** І вони підійшли до Пилипа, що з Ві́фса́ди Галі́лейської, і просили Його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. **22** Іде Пилип та Андрі́єві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розпо́відють. **23** Ісус же їм відпові́дає, говорячи: „Наді́йшла година, щоб Син Лю́дський просла́вивсь. **24** По́правді, по́правді кажу́ вам: коли зе́рно пше́нчне, як у землю впаде́, не помре, то одне зостае́ться; як умре ж, плід рясний принесе́. **25** Хто кохає́ душу свою, той погуби́ть її; хто ж нена́видить душу свою на ці́м сві́ті, — збере́же її в ві́чне життя. (aifnios g166)

26 Як хто служи́ти Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служи́ти Мені, того пошану́є Отець. **27** Затриво́жена зараз душа Моя. І що Я пові́м? Засту́пи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оцю́... **28** Прослав, Отче, Ім'я Своє!“Залуна́в тоді голос із неба: „І прославив, — і зно́ву прославлю!“ **29** А на́рбд, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це ангол Йо́му говори́в!“ **30** Ісус відпові́в і сказав: „Не для Мене цей голос луна́в, а для вас. **31** Тепер суд цю́му сві́тові. Кня́зь сві́ту цю́го буде ви́гнаний звідси тепер. **32** І, як буду підне́сений з землі, то до Себе Я всіх притягну́“. **33** А Він це говори́в, щоб зазна́чити, якою то смертю Він має померти. **34** А на́рбд відпові́в Йо́му: „Ми чу́ли з Зако́ну, що Христо́с перебува́є пові́к, то чо́го ж Ти говори́ш, що Лю́дському Сину потрі́бно підне́сеному бути? Хто такий Цей Син Лю́дський?“ (aifn g165) **35** І сказав їм Ісус: „Короткий ще час сві́тло з вами. Ходи́ть, поки маєте сві́тло, щоб вас те́мрява не обгорну́ла. А хто в те́мряві ходи́ть, не знає, куди він іде. **36** Аж доки ви маєте сві́тло, то віру́йте в сві́тло, щоб сина́ми сві́тла ви стали“. Промови́вши це, Ісус віді́йшов, і схова́вся від них. **37** І хоч Він сті́льки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не ввірували, **38** щоб спра́вдилось слово пророка Ісаї, який провіща́в: „Хто пові́рив то́му, що ми, Госпо́ди, чу́ли, а Госпо́дне раме́но ко́му обя́вилось?“ **39** То́му не могли вони ві́рити, що зно́ву Іса́я прорі́к: **40** „Заслі́пив їхні очі, і ска́м'янив їх́не серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зро́зуміли, і не на́верну́лись, щоб Я їх уздо́рови́в!“ **41** Це Іса́я сказав, коли бачив

славу Його, і про Нього звіщав. **42** Протé багато-хто навіть із старших у Нього ввірували, та не признавались через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. **43** Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. **44** А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. **45** А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. **46** Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у темряві не зостався. **47** Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджю́, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ. **48** Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно буде судити його! **49** Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, щоб Я маю казати та щоб говорити. **50** І видаю Я, що Його ота заповідь — то вічне життя. Тож щоб Я говорю́, то так говорю́, як Отець Мені розповідав. (aĩnĩos g166)

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знаюши, що настала година Йому перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були, до кінця полюбив їх. **2** Під час же вечéри, як диавол уже був укинув у серце синові Сїмона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Його, **3** то Ісус, знаюши те, що Отець віддав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, **4** устає від вечéри, і зди́ймає одежу, бере рушникá й підперізується. **5** Потóму налив Він води до вмивальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушникóм, що ним був підперézаний. **6** І підходить до Сїмона Петра, а той каже Йому: „Ти, Господи, митимеш нóги мені?“ **7** Ісус відказав і промовив йому: „Щó Я роблю́, ти не знаєш тепер, але опісля́ зрозумієш“. **8** Говорить до Нього Петро: „Ти повік мені ніг не обмиєш!“ Ісус відповів йому: „Коли́ Я не вмю тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. (aĩĩĩn g165) **9** До Нього проказує Сїмон Петро: „Господи, — не самі мої нóги, а й руки та гóлову!“ **10** Ісус каже йому: „Хто обмитий, тільки нóги обмити потребу́є, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всі“. **11** Бо Він знав Свого зра́дника, тому то сказав: „Ви чисті не всі“. **12** Коли ж пообмивав їхні нóги, і одежу Свою Він надів, засів зно́ву за стіл і промовив до них: „Чи знаєте ви, щó Я зробив вам? **13** Ви Мене називаєте: Учитель і Госпóдь, — і добре ви кажете, бо Я є. **14** А коли обмив ноги вам Я, Госпóдь і Вчитель, то повинні й ви один óдному ноги вмивати. **15** Бо то Я вам приклада́ дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. **16** Поправді, поправді кажю́ вам: Раб не більший за пана свого́, посланець же

не більший від того, хто вислав його. **17** Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините! **18** Не про всіх вас кажю́. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збуло́ся Писання: „Хто хліб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'яту свою!“ **19** Уже тепер вам кажю́, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірували, що то Я. **20** Поправді, поправді кажю́ вам: Хто приймає Мого посланця, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ **21** Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді кажю́ вам, що один із вас видасть Мене!“ **22** І озиралися учні один на óдного, непевними бувши, про кого Він каже. **23** При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. **24** От цóму кивну́в Сїмон Петро та й шепну́в: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“ **25** І, пригорну́вшись до лóня Ісусового, той говорить до Нього: „Хтó це, Господи?“ **26** Ісус же відказує: „Це той, кому, умочивши, подам Я кускá“. І, вмочивши кускá, подав синові Сїмона, — Юді Іскаріотському! **27** За тим же кускóм тоді в нього ввійшов сатанá. А Ісус йому каже: „Щó ти робиш — роби швидше“. **28** Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чóго сказав Він йому. **29** А то́му, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. **30** А той, узавши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. **31** Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось прослávивсь Син Людський, і в Ньому прослávився Бог. **32** Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог прослávить у Собі, і зараз прославить Його! **33** Мої дітоньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, алé — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, туди ви прибути не можете“, — те й вам говорю́ Я тепер. **34** Нову́ заповідь Я вам даю: Любіть один óдного! Як Я вас полюбив, так любіть один óдного й ви! **35** По тóму пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою“. **36** А Симон Петро Йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, туди ти тепер іти за Мною не можеш, але потім ти підеш за Мною“. **37** Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобóю тепер я не можу? За Тéбе я душу свою́ покладу́!“ **38** Ісус відповідає: За Мéне покладéш ти душу свою́? Поправді, поправді кажю́ Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Менé.

14 Нехáй серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! **2** Багато осéль у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувáти місце для вас? **3** А коли́

відійду й приготую вам місце, Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я — були й ви. 4 А куди Я йду — дорогу ви знаєте“. 5 Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ 6 Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене. 7 Коли б то були ви пізнали Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепер Його знаєте ви, і Його бачили“. 8 Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і вистачить нам!“ 9 Промовляє до нього Ісус: „Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ 10 Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Себе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. 11 Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі. 12 Поправді, поправді кажу вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця. 13 І коли що просити ви будете в Ім'ення Моє, те вчиню, щоб у Сині прославивсь Отець. 14 Коли будете в Мене просити чого в Моє Ім'ення, то вчиню. 15 Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберігайте! 16 І влагаю Отця Я, — і Втішителя іншого дасть вам, щоб із вами повик перебував, — (aiōn g165) 17 Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебував, і в вас буде Він. 18 Я не кину вас сиротами, — Я прибуду до вас! 19 Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але ви Мене бачити будете, бо живу Я — і ви жити будете! 20 Того дня пізнаєте ви, що в Своїм Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. 21 Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мій Отець, і Я полюблю Його, і об'явлюсь йому Сам“. 22 Запитає Юда, не Іскаріотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“ 23 Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Моє берегтиме, і Отець Мій полюбить його, і Ми прийдемо до нього, і оселю закладемо в нього. 24 Хто не любить Мене, той не береже Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Моє, а Отця, що послав Мене. 25 Говорив це Я вам, будши з вами. 26 Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. 27 Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! 28 Чули ви, що Я вам говорив: „Я відходжу, і вернуся до вас“. Якби ви любили

Мене, то ви б тішилися, що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. 29 І тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. 30 Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, 31 та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, — ходім звідсіля!

15 Я правдива Виноградина, а Отець Мій — Виноградар. 2 Усяку галузку в Мене, що плоду не приніс, Він відтиніає, але всяку, що плід родить, обчищає її, щоб рясніше родила. 3 Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. 4 Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виногородіні, так і ви, як в Мені перебувати не будете. 5 Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. 6 Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громадять їх, і кладуть на огонь, — і згорять. 7 Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просіть, чого хочете, — і станеться вам! 8 Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародить й будете учні Мої. 9 Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй! 10 Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. 11 Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! 12 Оце Моя заповідь, — щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! 13 Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. 14 Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. 15 Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. 16 Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб шли ви й принісли плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Ім'ення Моє. 17 Це Я вам заповідую, — щоб любили один одного ви! 18 Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас. 19 Коли б ви зо світу були, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить. 20 Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть, як слово Моє зберігали, — берегтимуть і ваше. 21 Але все це робитимуть вам за Ім'я Моє, бо не знають Того, хто послав Мене. 22

Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха́, а тепер вимовки не мають вони за свій гріх. **23** Хто Мене ненавидить, — і Мого Отця той ненавидить. **24** Коли б Я серед них не вчинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха́. Та тепер вони бачили, — і зненавиділи і Мене, і Мого Отця. **25** Та щоб справділось слово, що в їхнім Законі написане: „Мене безпідставно зненавиділи!“ **26** А коли Втішитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене. **27** Та засвідчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусились. **2** Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заподіє, то думатиме, ніби службу приносить він Богові! **3** А це вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. **4** Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я спочатку, бо з вами Я був. **5** Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ **6** Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповнилось смутком. **7** Та Я правду кажу вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не піду, Утішитель не прийде до вас. А коли Я піду, то пошлю вам Його. **8** А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про праведність і про суд; **9** тож про гріх, — що не вірують у Мене; **10** а про праведність, — що Я до Отця Свого йду, і Мене не побачите вже; **11** а про суд, — що засуджений князь цього світу. **12** Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. **13** А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровідить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, — казатиме, і що має настати, — звістить вам. **14** Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить. **15** Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить. **16** Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите, бо Я йду до Отця“. **17** А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця“? **18** Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабаром“? Про що каже, не знаємо“. **19** Ісус же пізнав, що хочуть споситати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром — і Мене ви побачите“? **20** Поправді, поправді кажу вам, що ви будете плакати та голосити, а

світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! **21** Журиться жінка, що родить, — бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радіощів, що людина зродилась на світ. **22** Так сумуете й ви ось тепер, та побачу вас знову, — і серце ваше радітиме, і ніхто радості вашої вам не відійме! **23** Ні про що ж того дня ви Мене не спитаєте. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ім'ення, — Він дасть вам. **24** Не просили ви досі нічого в Ім'я Моє. Просіть — і отримаєте, щоб повна була ваша радість. **25** Оце все Я в притчах до вас говорив. Настає година, коли притчами Я вже не буду до вас промовляти, але явно звіщу про Отця вам. **26** Того дня ви проситимете в Моє Ім'ення, і Я вам не кажу, що вблагаю Отця Я за вас, — **27** бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. **28** Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця“. **29** Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної притчі не кажеш. **30** Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“ **31** Ісус їм відповів: „Тепер віруєте? **32** Ото настає година, і вже настала, що ви розпорозитесь кожен у власне своє, а Мене ви Самого покинете. Та не Сам Я, бо зо Мною Отець! **33** Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ перемир!“

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, **2** бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (aionios g166) **3** Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. (aionios g166) **4** Я прославив Тебе на землі, — довершив Я те діло, що Ти дав Мені виконати. **5** І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. **6** Я Ім'я Твоє виявив людям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. **7** Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, **8** бо слова, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірували, що послав Ти Мене. **9** Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! **10** Усе бо Моє — то Твоє, а Твоє — то Моє, і прославивсь Я в них. **11** І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе.

Святий Отче, — заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! **12** Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ймення Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не загинув, крім призначеного на загибель, щоб збулося Писання. **13** Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу. **14** Я їм дав Твоє слово, але світ їх зненавидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. **15** Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. **16** Не від світу вони, як і Я не від світу. **17** Освяти Ти їх правдою! Твоє слово — то правда. **18** Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. **19** А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб освячені правдою стали й вони. **20** Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова вірують у Мене, **21** щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одно були в Нас і вони, — щоб увірував світ, що Мене Ти послав. **22** А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. **23** Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. **24** Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше закладін сьвіту. **25** Отче Праведний! Хоча не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. **26** Я ж Ім'я Твоє їм об'явив й об'являтиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була в них, а Я в них!“

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрону, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. **2** Але й Юда, що видав Його, знав те місце, бо там часто збирались Ісус і Його учні. **3** Отож Юда, узявши відділ війська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. **4** А Ісус, усе відавши, що з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Кого ви шукаєте?“ **5** Йому відповіли: „Ісуса Назарянина“. Він говорить до них: „Це Я!“ А стояв із ними й Юда, що видав Його. **6** І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подаліся назад, та й на землю попадали. **7** І Він знов запитав їх: „Кого ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назарянина“. **8** Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, — **9** щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікого із тих, кого дав Ти Мені“. **10** Тоді Сімон Петро, меча мавши, його віхопив, і рубонув раба первосвященика, — і відт'яв правé вухо йому.

А рабу на ім'я було Малх. **11** Та промовив Ісус до Петра: Всунь у піхви меч! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ **12** Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, **13** і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвящеником був того року. **14** Це ж був той Кайяфа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за нарбд. **15** А Симон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященикові, і ввійшов у двір первосвящеників із Ісусом. **16** А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященикові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра. **17** І питає Петра воротарка служниці: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відказує: „Ні!“ **18** А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. **19** А первосвященик спитався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. **20** Ісус йому відповів дає: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого Я не говорив. **21** Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що чули, що Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив“. **22** А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щок, говорячи: „То так відповідаєш первосвященикові?“ **23** Ісус йому відповів дає: „Якщо зле Я сказав, — покажи, що то зле; коли ж добре, — за що Мене б'єш?“ **24** І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. **25** А Сімон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Його?“ Він відрікся й сказав: „Ні!“ **26** Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що йому Петро вухо відт'яв: „Чи тебе я не бачив у саду з Ним?“ **27** І знову відрікся Петро, — і заспівав півень хвили тієї. **28** А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до преторія, щоб не опоганитись, а щоб їсти пасху. **29** Тоді вийшов Пилат назóвні до них і сказав: „Яку скаргу приносите ви на Цього Чоловіка?“ **30** Вони відповіли та й сказали йому: „Колі б Цей злочинцем не був, ми б Його тобі не видавали“. **31** А Пилат їм сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його“. Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“, — **32** щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. **33** Тоді знову Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ **34** Ісус відповів: „Чи від себе самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене?“ **35** Пилат відповів: „Чи

ж юдеянин я? Твій народ та первосвященики мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?" **36** Ісус відповів: „Моє Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Моє Царство, то служба Моя воювала б, щоб не відданий був Я юдеям. Та тепер Моє Царство не звідси“. **37** Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?" Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос“. **38** Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?" І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої". **39** Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпущу вам Царя Юдейського?" **40** Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варавву!" А Варавва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. **2** Воякі ж, сплівши з терну вінка, Йому поклали на голову, та багрянцю наділи на Нього, **3** і приступали до Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!" І били по щоках Його. **4** Тоді вийшов назовні ізнову Пилат та й говорить до них: „Ось Його я виводжу назовні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу". **5** І вийшов назовні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!" **6** Як zobачили ж Його первосвященики й служба, то закричали, говорячи: „Розіпні, розіпні!" Пилат каже до них: „То візьміть Його ви й розіпніть, — бо провини я в Нім не знаходжу!" **7** Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!" **8** Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, **9** і вернувся в преторій ізнову, і питає Ісуса: „Звідки Ти?" Та Ісус йому відповіді не подав. **10** І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити?" **11** Ісус відповів: „Надо Мною ти жодної влади не мав би, коли б тобі звérху не дано було; тому більший гріх має той, хто Мене тобі видав". **12** Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Йогопустиш, то не кесарів пріятедь ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кесареві". **13** Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назовні Ісуса, і засів на суддєве сидіння, на місці, що звється літостротон, по-гебрейському ж гаввата. **14** Був то ж день Приготóвлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!" **15** Та вони закричали: „Геть, геть із Ним! Розіпні Його!" Пилат каже до них: „Царя вашого маю

розп'ясти?" Первосвященики відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кесаря!" **16** Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'ясти. **17** І, нісши Свого хреста, Він вийшов на місце, Череповищем зване, по-гебрейському Голгофа. **18** Там Його розп'яли, а з Ним разом двох інших, з одного та з другого боку, а Ісуса всерєдині. **19** А Пилат написав і написав, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назарянин, Цар Юдейський". **20** І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'ятий, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. **21** Тож сказали Пилатові юдейські первосвященики: „Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Юдейський". **22** Пилат відповів: „Що я написав — написав!" **23** Розп'явши ж Ісуса, воякі взяли одіж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного вояка, теж і хітónа. А хітón був не шитий, а вітканий цілий відвєрху. **24** Тож сказали один до одного: „Не будемо дерти його, але жєреба киньмо на нього, — кому припадє". Щоб збулось Писання: „Поділили одежу Мою між собою, і метну́ли про шату Мою жеребкà". Вояки ж це й зробили. **25** Під хрестом же Ісуса стояли — Його мати, і сестра Його матері, Марія Клеопова, і Марія Магдаліна. **26** Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твій син!" **27** Потім каже до учня: „Оце мати твоя!" І з тієї години той учень узяв її до себе. **28** Потім, знавши Ісус, що вже все довершилось, щоб збулось Писання, проказує: „Пра́гну!" **29** Тут стояла посудина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом напóвнивши, і на тростину її настромивши, піднєсли до уст Його. **30** А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!" І, голову схиливши, віддав Свого духа. **31** Був же день Приготóвлення, тож юдеї, щоб тіла на хресті не zostалися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінки розп'ятим, і зняти. **32** Тож прийшли воякі й поламали голінки першому й другому, що розп'ятий з Ним був. **33** Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали, **34** та один з вояків списом бóка Йому проколов, — і зараз витекла звідти кров та вода. **35** І самовидець засвідчив, і правдиве свідóцтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви. **36** Бо це сталося тому, щоб збулось Писання: „Йому кості ламати не бóдуть!" **37** І знов друге Писання говорить: „Дивитися бóдуть на Того, Когó проколо́ли". **38** Потім Йóсип із Ариматєї, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове

взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. **39** Прибув також і Никодім, — що давніше приходив вночі до Ісуса, — і смірну приніс, із альбем помішану, щось літрів із сто. **40** Отож, узяли вони тіло Ісусове, та й обгорнули його у полотно із пахощами, як є звичай ховати в юдеїв. **41** На тім місці, де Він був розп'ятий, знаходився сад, а в саду новий гріб, що в ньому ніколи ніхто не лежав. **42** Тож отут, — з-за юдейського дня Приготівлення — вони поклáli Ісуса, бо поблизу був гріб.

20 А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно було, прийшла Марія Магдаліна до гробу, та й бачить, що камінь від гробу відвалений. **2** Тож біжить вона та й прибуває до Сімона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взялі Господа з гробу, і ми не знаємо, де поклáli Його!“ **3** Тоді вийшов Петро й другий учень, і до гробу пішли. **4** Вони ж бігли обідва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув. **5** І, нахилившись, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. **6** Прибуває і Сімон Петро, що слідком за ним біг, і входить до гробу, і полотно оглядає, що лежало, **7** і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащаницею, але осторонь, згорнена, в іншому місці. **8** Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до гробу прибув, і побачив, — і вірував. **9** Бо ще не розуміли з Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. **10** І учні вернулися знову до себе. **11** А Марія стояла при гробі назобні та й плакала. Плачучи, нахилилась до гробу. **12** І бачить два Анголі, що в білім сиділи, — один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. **13** І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відказує їм: „Узялі мого Господа, і я не знаю, де Його поклáli. **14** І, сказавши оце, обернулась назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. **15** Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узяв ти Його, то скажи мені, де поклáv ти Його, — і Його я візьму!“ **16** Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та по-єврейському каже йому: „Раббуні!“ цебто: „Учителю мій!“ **17** Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповіж: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ **18** Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. **19** Того ж дня — дня першого в тижні, — коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені,

— бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посередіні, та й промовляє до них: „Мир вам!“ **20** І, сказавши оце, показав Він їм руки та б́ока. А учні зраділи, побачивши Господа. **21** Тоді знову сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ **22** Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого! **23** Кому гріхи пр́остите, — пр́остяться їм, а кому затримаєте, — то затримуються!“ **24** А Хома́, один з Дванадцятьох, званий Близню́к, із ними не був, як приходив Ісус. **25** Інші ж учні сказали йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках Його зна́ку відцв́яшеного я не побачу, і пальця свого не вкладу́ до відцв́яшеної рани, і своєї руки не вкладу́ до боку Його, — не вірую!“ **26** За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хома́. І, як замкнені двері були, прийшов Ісус, і став посередіні та й проказав: „Мир вам!“ **27** Потім каже Хомі: „Простягни свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, і вклай до б́оку Мого. І не будь ти невіруючий, але віруючий!“ **28** А Хома́ відповів і сказав йому: „Господь мій і Бог мій!“ **29** Промовляє до нього Ісус: „Тому вірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“ **30** Багато ж і інших о́знак учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі о́цій не записані. **31** Це ж написано, щоб ви вірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я́ Його!

21 Після цього з'явився Ісус знов своїм учням над морем Тівері́дським. А з'явився отак. **2** Укупі були Сімон Петро, і Хома́, званий Близню́к, і Натанаїл, із Кані Галілейської, і обідва сини Зеведе́єві, і двоє інших із учнів Його. **3** Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловіти“. Вони кажуть до нього: „І ми підемо з тобою“. І пішли вони, і всіли до човна. Та ночі тієї нічого вони не вловили. **4** А як ра́нок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то був Ісус. **5** Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якоїсь поживи?“ — „Ні“, вони відказали. **6** А Він їм сказав: „Закиньте не́вода правору́ч від човна, то й зна́йдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби. **7** Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: „Це ж Господь!“ А Сімон Петро, як зачув, що Господь то, накинув на себе одéжину, — бо він був нагій, — та й кинувся в море. **8** Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось лі́ктів з двісті — припливли човником, тягнучи не́вода з рибою. **9** А коли вони вийшли на землю, то бачать розл́ожений

жар, а на нїм рибу й хлїб. **10** Ісус каже до них: „Принесїть тїєї риби, що оце ви влови́ли!“ **11** Пішов Сїмон Петро та й на землю вїтягнув не́вода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стїльки було її, — не продерся проте не́від. **12** Ісус каже до учнів: „Ідїть, снідайте!“ А з учнів ніхто не нава́жився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Госпо́дь то. **13** Тож підходить Ісус, бере хлїб і дає їм, так само ж і рибу. **14** Це вже втретє з'явився Ісус Своїм учням, як із мертвих воскрєс. **15** Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Сїмона Петра: „Сїмоне, сину Йі́онин, — чи ти любиш мене́ більше цих?“ Той каже Йому́: „Так, Го́споди, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси ягнята Мої!“ **16** І говорить йому Він удруге: „Сїмоне, сину Йі́онин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже Йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси вівці Мої!“ **17** Утретє Він каже йому́: „Сїмоне, сину Йі́онин, — чи кохаєш Мене?“ Засмутився Петро, що спитав його втретє: „Чи кохаєш Мене?“ І він каже Йому: „Ти все відаєш, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє до нього Ісус: „Паси вівці Мої! **18** Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, куди ти бажав. А коли постарієш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперєже, і поведє, куди не захочеш“. **19** А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога просла́вить. Сказавши таке, Він говорить йому: „Иди за Мною!“ **20** Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкома́ йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лóня Йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“ **21** Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“ **22** Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотів, щоб він позоста́вся, аж поки прийду́, — що до то́го тобі? Ти йди за Мною!“ **23** І це слово розне́слось було́ між брата́ми, що той учень не вмере. Протє Ісус не сказав йому, що не вмере, а: „Якщо Я схотів, щоб він позоста́вся, аж поки прийду́, — що до то́го тобі?“ **24** Це той учень, що свідчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свідóцтво його! **25** Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але дúмаю, що коли б написати про все те зокре́ма про кожне, то й сам сві́т не вмістив би написаних книг! Амінь.

Дії

1 Першу книгу я був написав, о Теобфіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав, **2** аж до дня, коли через Духа Святого подав Він накази апостолам, що їх вибрав, і вознісся. **3** А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібравшись з ними, Він зверзів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітницї Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою христив, — ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не часу цього відбудуєш Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклав у владі Своїй. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі“. **9** І, прорікши оце, як дивились вони, Він угору возноситись став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїте й задивляєтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знаходиться поблизько Єрусалиму, на віддалі дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в гóрницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфеїв та Сїмон Зилót, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на невпинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а наро́ду було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Налéжало збутись Писáнню тому́, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопів, **17** бо він був зарахований з нами, і же́реб служіння оцього прийняв. **18** І він поле набув за заплату злочинства, а впавши сторчма, він тріснув надво́є, і все нутро́ його вилилось. **19** І стало відоме́ це всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те на́зване їхнього мовою Акелда́ма, що є: Поле крові. **20** Бо написано в книзі Псалмів: „Нехай пустою стане мешка́ння його, і нехай пожильця в нім не бу́де“, а також: „А служіння його забере́ нехай інший“. **21** Отже

треба, щоб один із тих мужів, що схóдилися з нами повсякчас, як Господь Ісус вхóдив і вихóдив між нами, **22** зачавши від хрищення Іванового аж до дня, коли Він вознісся від нас, щоб той ра́зом із нами був свідком Його воскресіння“. **23** І поставили двох: Їбсипа, що Варса́вою зветься, і що Юстом був на́званий, та Маттія. **24** А молившись, казали: „Ти, Господи, знавче всіх серде́ць, покажи з двох одно́го, котро́го Ти вибрав, **25** щоб він зайняв місце тієї служби й апостольства, що Юда від нього відпав, щоб іти в своє місце“. **26** І дали жеребки їм, — і впав жеребок на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьох апóстолів.

2 Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходилися вкупі. **2** І на́гло зчинився шум із не́ба, ніби буря рапто́ва зірва́лася, і перепóвнила весь той дім, де сиділи вони. **3** І з'явилися їм язики поділені, немов би огне́нні, та й на кожному з них по одно́му осів. **4** Усі ж вони спóвнилися Духом Святим, і почали́ говорити іншими мо́вами, як їм Дух промовляти давав. **5** Перебува́ли ж в Єрусалимі юде́ї, люди побожні, від усякого наро́ду під небом. **6** А коли оцей го́мін зчинився, зібралася безліч наро́ду, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! **7** Усі ж побенте́жилися та дивувалися, та й казали один до одно́го: „Хіба ж не галіле́яни всі ці, що гово́рять? **8** Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в ній наро́дилися? **9** Парф'яни та мідяни та еламіти, також мешканці Месопотамії, Юдеї та Каппадокії, Понту та Азії, **10** і Фрігії та Памфілії, Єгипту й лівійських земель край Кіре́ни, і захожі римля́ни, **11** юде́ї й новові́рці, крі́тяни й араби, — усі чуємо ми, що говорять вони про великі́ діла Божі мовами нашими!“ **12** І всі не вихóдили з дива, і безра́дні були, і говорили один до одно́го: „Що ж то статися має?“ **13** А інші казали глузу́ючи: „Вони повпива́лись вином молодим!“ **14** Ставши ж Петро із Одинадцятьма, свій голос підніс та й промовив до них: „Мужі юдейські та мешканці Єрусалиму! Нехай вам оце стане відоме́, і послушайте́ слів моїх! **15** Бо не п'яні вони, як ви ду́маєте, — бо третя година дня, **16** а це те, що пророк Йоїл передрі́к: **17** „І́ буде останніми днями, говорить́ Госпо́дь: Я ви́ллю від Духа Сво́го на всяке ті́ло, — і будуть́ пророкува́ти сини ваші та ваші до́ньки, юнакі́ ж ваші бачити будуть́ видіння, а старим вашим сні́ будуть́ сні́тись. **18** І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також ви́ллю від Духа Сво́го, — і пророкувати вони́ будуть! **19** І дам́ чуда на не́бі вгорі́, а внизу́ на землі́ ці знаме́на: кров,

і огонь, і кұряву диму. **20** Перемініться сонце на тёмряву, а місяць на кров, перше ніж день Господній настане, великий та славний! **21** І станеться, що кожен, хто покличе Господне Ім'я, той спасеться". **22** Мужі ізраїльські, послушайте ви очих слів: Ісуса Назаряніна, Мужа, що Його Бог прославив вам силою, і чудами, і тими знамёнами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, **23** Того, що був віданий певною волею та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'яли та забили. **24** Та Бог воскресив Його, пута смерті усунувши, — вона бо тримати Його не могла. **25** Бо каже про Нього Давид: „Мав я Господа зівсіді перед очима своїми, бо Він по правиці моїй, щоб я не захитався. **26** Тому серце моє звеселилось, і зрадів мій язик, і тіло моє відпочине в надії. **27** Бо не позоставши Ти в аді моєї душі, і не даси Ти Своему Святому побачити тління! (Hadēs g86) **28** Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене переповниш утіхою перед обличчям Своім!“ **29** Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похований, і знаходиться гріб Його в нас аж до цього дня. **30** А бувши ж пророком, та відаючи, що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стéгон“, **31** у передбаченні він говорив про Христове воскресення, що „не буде зоставлений в аді“, ані тіло Його „не зазнає зотління“. (Hadēs g86) **32** Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми! **33** А ото ж, як правницею Божою був Він вознесений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте. **34** Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: „Промовив Господь Господеві моему: Сядь праворуч Мене, **35** доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **36** Ото ж, нехай увесь Ізраїлів дим твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог Його, Того Ісуса, що Його розп'яли ви!“ **37** Як почули ж оце, вони серцем розжалобились, та й сказали Петрові та іншим апостолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-браття?“ **38** А Петро до них каже: „Покайтеся, і нехай же охристіться кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете! **39** Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш“. **40** І іншими багатьомá словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтесь від цього лукавого роду!“ **41** Отож ті, хто прийняв його слово, охристілися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! **42** І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братёрській, і в

ламáнні хліба, та в молитвах. **43** І був óстрах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамён. **44** А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. **45** І вони продавали маетки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було. **46** І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, **47** вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли разом у храм. **2** І не́сено там чоловіка одного, що кривий був з утрóби своєї матері. Його садовили щоденно в ворóтях храму, що Красними звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов. **3** Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. **4** Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ **5** І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. **6** Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назаряніна — устань та й ходи!“ **7** І, узнявши його за правіцю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнілися нóги й суглóбці його! **8** І, зірвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! **9** Нарóд же увесь бачив, як ходив він та Бога хвалив. **10** І пізнали його, що це той, що при Красних ворóтях храму сидів ради милостині. І вони переповнилися жáхом та підомом із того, щó сталось йому! **11** А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь нарóд зачудований збігся до них на той ганок, який Соломоновим зветься. **12** І, побачивши це, промовив Петро до нарóду: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуетесь цим, та чого ви на нас позира́єте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благочест'ям? **13** „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви відали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити Його. **14** Але ви відцурáлись Святого та Праведного, і домагалися видати вам душоубця. **15** Начальника ж життя ви забили, та Його воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми! **16** І через віру в Ім'я Його вздорóвило Ім'я Його того, кого бачите й знаєте. І віра, що від Нього, принéсла йому вздорóвлення це перед вами всіма. **17** А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з несвідóмості, як і ваші начальники. **18** А Бог учинив так, як Він провіщав був устами Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. **19** Покайтеся ж та наверніться, щоб Він змилювався над вашими гріхами, **20** щоб часі

відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа, **21** що Його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків Своїх! (aīōn g165) **22** Бо Мойсей провіщав: „Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всіх Його слухайтеся, про що тільки Він вам говоритиме!“ **23**, „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, знищена буде з народу“. **24** Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. **25** Синами ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благословлені будуть!“ **26** Воскресивши Свого Слугу, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!“

4 А коли промовляли вони до народу оцё, до них приступили священники, і влада сторожі храму й саддукеї, **2** обурюючись, що навчають народ та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. **3** І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ранку, бо вже вечір настав був. **4** І багато-хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів таких було тисяч із п'ять. **5** І сталося, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, **6** і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого. **7** І, поставивши їх посередині, запиталися: „Якою ви силою чи яким ви ім'ям те робили?“ **8** Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: „Начальники люду та старшіні Ізраїлеві! **9** Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людині, як вона вздоровлена, - **10** нехай буде відомо всім вам, і всім людям Ізраїлевим, що Ім'ям Ісуса Христа Назарянина, що Його розп'яли ви, та Його воскресив Бог із мертвих, — Ним поставлений він перед вами здоровий! **11** Він „камінь, що ви, будівничі, відкинули, але каменем став Він наріжним!“ **12** І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ім'ення, даного людям, що ним би спастись ми мали“. **13** А бачивши сміливість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обидва невчені та прости, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. **14** Та бачивши, що вздоровлений чоловік стоїть з ними, нічого навіпроти сказати не могли. **15** І, звелівши їм вийти із синадріону, зачали радитися між собою, **16** говорячи: „Що робити нам із цими людьми? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо,

і не можемо того заперечити. **17** Та щоб більш не поширювалось це в народі, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я“. **18** І, закликавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не наводити про Ісусове Ім'ення. **19** І відповіли їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? **20** Бо не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули!“ **21** А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі славили Бога за те, що сталося. **22** Бо років більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулось це чудо вздоровлення. **23** Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибули й сповістили, про що первосвященики й старші до них говорили. **24** Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднесли й промовили: „Владику, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! **25** Ти устами Давида, Свого слуги, отця нашого, сказав Духом Святим: „Чого люди бунтуються, а народи задумують марне? **26** Повстають царі зёмні, і збираються старші докупи на Господа та на Христа Його“. **27** Бо справді зібралися в місці оцім проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Його намастив Ти, Ірод та Понтій Пилат із поганями та з народом Ізраїлевим, **28** учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збулось. **29** І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своім рабам із повною сміливістю слово Твоє повідати, **30** коли руку Свою простягатимеш Ти на вздоровлення, і щоб знамёна та чуда чинились Ім'ям Твого Святого Отрока Ісуса“. **31** Як вони ж помолились, затряслося те місце, де зібрались були, і переповнились всі Святим Духом, — і зачали говорити Слово Боже з сміливістю! **32** А люди, що вірували, мали серце одне й одну душу, і жоден із них не вважав що з маєтку свого за своє, але в них усе спільним було. **33** І апостоли з великою силою свідчили про воскресіння Ісуса Господа, і благодать велика на всіх них була! **34** Бо жоден із них не терпів недостачі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за продаж приносили, **35** та й клали в ногах у апостолів, — і роздавалось кожному, хто потребу в чім мав. **36** Так, Йосип, що Варнавою — що в перекладі є „син потіхи“ — був прозваний від апостолів, Левит, родом кіпрянин, **37** мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апостолів.

5 А один чоловік, на йм'ення Ананій, із своєю дружиною Сапфірою, продав маєток, **2** та й з відома дружини своєї присвоїв частину з

заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апостолів. **3** І промовив Петро: „Ананію, чого сатана твоє серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвоїв із заплати за землю? **4** Хіба те, що ти мав, не твоє все було, а продане не в твоїй владі було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не людям неправду сказав, але Богові!“ **5** Як Ананій зачув ці слова, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! **6** Юнакі ж повставали, обгорнули його, і винесли та й поховали. **7** І сталося, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічого не знавши. **8** І промовив до неї Петро: „Скажи мені, чи за стільки ви землю оту продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“. **9** До неї ж Петро: „Чому це ви змовилися спокушувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, — і тебе вони винесуть“. **10** І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнакі, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали. **11** І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. **12** А руками апостолів сталися знамена та чуда великі в народі. І були однодушно всі в Соломоновім ганку. **13** А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. **14** І все збільшувалось тих, що вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок, **15** так що хворих стали виносити на вулиці, та й клали на ложа та носії, щоб, як ітиме Петро, то хоч тінь його впала б на кого із них. **16** І безліч люду збиралась до Єрусалиму з довколошніх міст, і несли недужих та хворих від духів нечистих, — і були вони всі вздорювані! **17** А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукейської ересі, переповнілись заздощами, **18** і руки наклали вони на апостолів, і до в'язниці громадської вкинули їх. **19** Але Ангел Господній вночі відчинив для них двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав: **20** „Ідіть, і, ставши, говоріть до народу у храмі всі слова цього життя“. **21** Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріон і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привели. **22** А служба, прийшовши, не знайшла їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, **23** говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю замкнену, і сторожу, що при дверях стояла; а коли відчинили, то нікого всередині ми не знайшли!“ **24** Як почули слова ці начальник сторожі храму та первосвященики, не могли зрозуміти вони, що б то сталося. **25** Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось

ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають народ“. **26** Пішов тоді старший сторожі зо службою, та й привів їх без насильства, бо боялись народу, щоб їх не побили камінням. **27** Припровадивши ж їх, поставили перед синедріоном. І спитався їх первосвященик, говорячи: **28** „Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? І ото, ви своєю наукою переповнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровадити на нас“. **29** Відповіли же Петро та сказали апостоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей! **30** Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заповідяли, повісивши на дереві. **31** Його Бог підвищив Своєю правицею — на Начальника й Спаса, щоб дати Ізраїлеві покайння і прощення гріхів. **32** А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухняний Йому“. **33** Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й раділися, як їм смерть заповідати? **34** І встав у синедріоні один фарисей, Гамалііл на ймення, учитель Закону, поважаний від усього народу, та й звелів на часінку апостолів вивести. **35** І промовив до них: „Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що з ними робити ви маєте. **36** Бо перед цими днями повстав був Тівда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотириста люда. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпоробилися та обернулися в ніщо. **37** Після нього повстав, під час перепису, Галілеянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпоробилися. **38** І тепер кажу вам: Відступіться від цих людей, і занехайте їх! Бо коли від людей оця рада чи справа ця буде, — розпадеться вона. **39** А коли те від Бога, то того зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богоборцями!“ І послушались ради його. **40** І, покликавши знов апостолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове Ім'ення, та й їх відпустили. **41** А вони поверталися з синедріону, радіючи, що сподобилися прийняти зневагу за Ім'ення Господа Ісуса. **42** І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Євангелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намножилося, зачали нарікати на євреїв огречені, що в щоденному служінні їхні вдовиці занедбані. **2** Тоді ті Дванадцять покликали багатьох учнів та й сказали: „Нам не лічить покинути Боже Слово, і служити при століх. **3** Отож, браття, виглядіть із-поміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, — їх поставимо на службу оцю. **4** А ми перебуватимемо завжди в молитві та в служінні слову“. **5** І всім людям

сподобалося оце слово, і обрали Степана, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Пророха та Никанора, і Тимона та Пармена, і нововірця Миколу з Антіохії, — 6 їх поставили перед апостолів, і, помолившись, вони руки поклали на них. 7 І росло Слово Боже, і дуже множилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священників були слухняні вірі. 8 А Степан, повний віри та сили, чинив між наро́дом великі знаме́на та чуда. 9 Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лібертінська, і кірінейська, і олександрійська, та з тих, хто походять із Кілікії та з Азії, і зачали сперечатись із Степаном. 10 Але встояти вони не могли проти мудрости й Духа, що він Ним говорив. 11 Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога. 12 І людей попідбурювали, і старших та книжників, і, напавши, схопили його, і припровадили в синедріон. 13 Також свідків фальшивих поставили, які говорили: „Чоловік оце́й богозневажні слова́ безперестань говорить на це святе місце та проти Закону. 14 Бо ми чули, як він говорив, що Ісус Назарянин зруйнує це місце та змінить звичаї, які передав нам Мойсей“. 15 Коли всі, хто в синедріоні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, — як лице Ангола!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“ 2 Степан же промовив: „Послухайте, мужі-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, 3 і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду свого, та й піди до землі, що тобі покажу“. 4 Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харані. А звідти, як умер йому батько, Він переселив його в землю оцю, що на ній ви живёте тепер. 5 Та спадщини на ній Він не дав йому навіть на крок, але обіцяв „дати її на володіння йому й його родо́ві по нім“, хоч дитини не мав він. 6 І сказав Бог отак, що насіння його буде приходо́м у краї чужому, і поневолять його, і будуть гно́бити чотириста ро́ків. 7 „Але Я — сказав Бог — буду судити наро́д, що його понево́лить. Опісля́ ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці“. 8 І дав Він йому заповіта обрізання. І породив так Ісака, і восьмого дня він обрізав його. А Ісак породив Якова, а Яків — дванадцятьох патріархів. 9 А ті патріархи позаздрили Йосипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, 10 і його визволив від усіх його ўтисків, і дав йому благода́ть та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а

він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. 11 А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то поживи тоді не знаходили наші батькі. 12 Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав батьків наших уперше. 13 А як удруге послав, то був пізнаний Йосип братами своїми, і фараонові знаний став Йосипів рід. 14 Тоді Йосип послав, щоб покликати Якова, батька свого, та всю родину свою — сімдесят і п'ять душ. 15 І подався Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батьки. 16 І їх перенесли в Сихем, і поклали до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового. 17 А коли наближавсь час обітницї, що нею Бог клявсь Авраамові, розрісся наро́д і намно́жився в Єгипті, 18 аж поки настав інший цар ув Єгипті, що не знав уже Йосипа. 19 Він хитро наш люд обманив, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. 20 Того часу родився Мойсей, і гárний він був перед Богом. Він годований був у домі батька свого́ три місяці. 21 А коли він був викинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його вихохла. 22 І Мойсей був навчений всієї премудрости єгипетської, і був міцний у словах та в ділах своїх. 23 А коли йому спóвнилося сорок ро́ків, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. 24 Як угледів же він, що одному́ з них діється кривда, заступився, і відомстїв за окривдженного, убивши єгїптянина. 25 Він же думав, що браті́ розуміють, що рукою його Бог дає їм визво́лення, та не зрозуміли вони. 26 А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один одного кривдите?“ 27 А той, що ближнього кривдив, його відіпхну́в та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого́ й суддю? 28 Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгїптянина?“ 29 І втік Мойсей через слово оце, і стався приходо́м у землі маді́йській, де зродив двох синів. 30 А коли сорок ро́ків проминуло, то з'явивсь йому Ангол Господній у облум'ї куща́ огняного́ в пустині Синайської гори. 31 А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: 32 „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів!“ І затрусився Мойсей, і не відваживсь поглянути... 33 І промовив до нього Господь: „Скинь взуття з своїх ніг, бо те місце, на якому стоїш, то свята земля! 34 Добре бачив Я ўтиск наро́ду Свого, що в Єгипті, і стогін його́ Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось їди, — Я пошлю до Єгипту

тебе“. **35** Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангола, якому з'явився в кущі, послав за старшого й визвольника. **36** Він їх вивів, чуда й знам'єна вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині. **37** Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ **38** Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Синайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; **39** що його не хотіли отці наші слухати, але відпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, **40** промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із країни єгипетського“. **41** І зробили вони тими днями теля, — і бовбанові жертви принесли та веселилися з діл своїх рук. **42** Але Бог відвернувся від них, і попустив їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи заклєння й жертви Мені ви принесли сорок років у пустині, о доме Ізраїлів? **43** Ви ж носили намета Молохового, і зорю вашого бога Ромфана, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запроваджу вас аж за Вавилон!“ **44** У наших отців на пустині була скінія свідцтва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. **45** Її наші отці й узяли, і внесли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида. **46** Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. **47** І Соломон збудував Йому дім. **48** Але не в рукотворній Всевишній живе, як говорить пророк: **49** „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого відпочинку? **50** Хіба не рука Моя все це створила?“ **51** О ви, твердошиї, люди серця й вух необрізаних! Ви завжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! **52** Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих повбивали, хто звіщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убійниками, **53** ви, що Закона одержали через зарядження Анголів, та не зберігали його!“ **54** Як зачули ж оце, вони запалилися гнівом у серцях своїх, і скреготали зубами на нього. **55** А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянуv, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, **56** і промовив: „Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського, що по Божій правиці стоїть!“ **57** Та

вони гучним голосом стали кричати та вуха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... **58** І за місто вони його вивели, і зачали побивати камінням його. А свідки плащі свої склали в ногах юнака, який звався Савлом. **59** І побивали камінням Степана, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа мого!“ **60** Упавши ж навколішки, скрикнуv голосом гучним: „Не залічи їм, о Господи, цього гріха!“ І, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбивство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апостолів, розпорішилися по краях юдейських та самарійських. **2** І поховали Степана мужі побожні, і плакали ревно за ним. **3** А Савл нищив Церкву, — вдирався в домї, витягав чоловіків і жінок та давав до в'язниці. **4** Ходили тоді розпорішенці, та Боже Слово благовістило. **5** Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. **6** А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чуда, які він чинив. **7** Із багатьох бо, що мали їх, дүхи нечисті виходили з криком великим, і багато розслаблених та кривих уздоровилися. **8** І радість велика в тім місті була! **9** Був один чоловік, на ім'я йому Сїмон, що до того в цім місті займавсь ворожбїтством та дунив самарійський народ, видаючи себе за якогось великого. **10** Його слухали всі, — від найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Божя, що зветься велика!“ **11** Його ж слухалися, бо він їх довгий час дивував ворожбїтством. **12** Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристїлися. **13** Увірував навіть сам Сїмон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знам'єна великі, він дуже дивувався. **14** Як зачули ж апостоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана. **15** А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли, **16** бо ще ні на одного з них Він не схдїв, а були вони тільки охрищені в Ім'я Господа Ісуса. **17** Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого! **18** Як побачив же Сїмон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, **19** і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на когь покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ **20** Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти дүмав набути дар Божий за гроші! **21** У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце

твоє перед Богом не слухне. **22** Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, — може прощений буде тобі замір серця твого! **23** Бо я бачу, що ти пробуваєш у жовчї гіркій та в п'ятому неправди". **24** А Сїмон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“. **25** А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях. **26** А ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь їди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порожня вона“. **27** І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, скопєць, вельможа Кандакі, цариці етіопської, що був над усіма її скарбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, **28** вертався, і, сидючи на повозі своїм, читав пророка Ісаю. **29** А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього повозу“. **30** Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: „Чи розумієш, що ти читаєш?“ **31** А той відказав: „Як же можу, як ніхто не нап'юти мене?“ І впросив він Пилипа піднятися та сісти з ним. **32** А слово Писання, що його він читав, було це: „Як вівцю на заріз Його ведено, і як ягня супроти стрижія безголове, так Він не відкрив Своїх уст!“ **33** У прийнятті суд Йому віднятий був, а про рід Його хто розповідь? Бо життя Його із землі забирається“. **34** Відізвався ж скопєць до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про кого говорить пророк? Чи про себе, чи про іншого кого?“ **35** А Пилип відкрив уста свої, і, зачавши від цього Писання, благовістив про Ісуса йому. **36** І, як шляхом вони їхали, прибули до якоїсь води. І озвався скопєць: „Ось вода. Що мені заважає хреститись?“ **37** А Пилип відказав: „Якщо віруєш із повного серця свого, то можна“. А той відповів і сказав: „Я вірую, що Ісус Христос — то Син Божий!“ **38** І звелів, щоб повіз спинився. І обидва — Пилип та скопєць — увійшли до води, і охрестив він його. **39** А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скопєць уже більше не бачив його. І він їхав, радіючи, шляхом своїм. **40** А Пилип опинився в Азотї, і, переходячи, звіщав Євангелію всім містам, аж поки прийшов у Кесарію.

9 А Савл, іще дишучи грізною й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященника, **2** попросив від нього листи́ у Дамаск синагогам, щоб, коли знайде яких чоловіків та жінок, що тієї дороги вони, то зв'язати й привести до Єрусалиму. **3** А коли він ішов й наближався до Дамаску, то ось нагло осяяло світло із неба його, **4** а він повалився

на землю, і голос почув, що йому говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш?“ **5** А він запитав: „Хто Ти, Пане?“ А Той: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. Трудно тобі бити ногою колючку!“ **6** А він, затрусившись та налякавшись, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“ А до нього Господь: „Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, що маєш робити!“ **7** А люди, що йшли з ним, онімілі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили. **8** Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розплющені мав, нікого не бачив... І за руку його повелів й привели до Дамаску. **9** І три дні невидючий він був, і не їв, і не пив. **10** А в Дамаску був учень один, на ймення Ананій. І Господь у видінні промовив до нього: „Ананію!“ А він відказав: „Ось я, Господи!“ **11** Господь же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що Простою звється, і пошукай в домі Юдовім Савла на ймення, тарсянина, ось бо він молиться, **12** і мужа в видінні він бачив, на ймення Ананія, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видючий“. **13** Відповів же Ананій: „Чув я, Господи, від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі святим Твоїм!“ **14** І тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто кліче Ім'я Твоє“. **15** І промовив до нього Господь: „Іди, бо для Мене — посудина вибрана він, щоб носити Ім'я Моє перед народами, і царями, і синами Ізраїля. **16** Бо Я покажु́ йому, скільки має він витерпіти за Ім'я Моє“. **17** І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Савле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видючий, і наповнився Духа Святого!“ **18** І хвили тієї відпала з очей йому ніби луска, і зараз видючий він став... І, вставши, охрестився, **19** і, прийнявши поживу, на силах зміцнів. **20** І він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він — Божий Син, **21** І дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визна́вців цього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привести до первосвящеників?“ **22** А Савл іще більше зміцнявся, і непокоїв юдеїв, що в Дамаску жили, удовільнюючи, що Той — то Христос. **23** А як часу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити, **24** та Савлові стала відомо їхня змова. А вони день і ніч чатували в ворі́тах, щоб убити його. **25** Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші. **26** А коли він до Єрусалиму прибув, то силкувався пристати до учнів, та його всі лякалися, не вірячи, що він учень. **27** Варнава тоді взяв його та й привів до апостолів, і їм

розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як сміливо навчав у Дамаску в Ісусове Ймєння. **28** І він із ними входив і виходив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я Господа. **29** Він також розмовляв й сперечався з огрєченими, а вони намагалися вбити його. **30** Тому браття, довідавшись, відвели його до Кесарії, і до Тарсу його відіслали. **31** А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в страсі Господньому, і сповнялася втіхою Духа Святого. **32** І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що мешкали в Лїдді. **33** Знайшов же він там чоловіка одного, на ймєння Енеї, що на ліжку лежав вісім років, — він розслаблений був. **34** І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постели собі сам!“ І той зараз устав. **35** І його оглядали усі, хто мешкав у Лїдді й Саронї, які на вернулися до Господа. **36** А в Йоппії була одна ўчениця, на ймєння Тавїта, що в перекладі Сάρною зветься. Вона повна була добрих вчинків та мїлостинї, що чинила. **37** І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклали в гóрниці. **38** А що Лїдда лежить недалеко Йоппії, то учні, прочувши, що в ній пробуває Петро, послали до нього двох мўжїв, що благали: „Не гайся прибути до нас!“ **39** І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в гóрницю. І обступили його всі вдовиці, плачучи та показуючи йому сўкні й плащі, що їх Сарна робила, як із ними булá. **40** Петро ж із кїмнати всіх вїпровадив, і, ставши навкóблишки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: „Тавїто, вставай!“ А вона свої очі розплўщила, і сила, уздрївши Петра. **41** Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав святих і вдовиць, та й поставив живую її. **42** А це стало відоме по цілій Йоппії, і багато-хто в Господа ввірували. **43** І сталося, що він багато днів пробув у Йоппії, в одного гарбарника Сїмона.

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ймєння Корнілій, сотник пóлку, що звався Італійським. **2** З усім домом своїм він побожний був та богобійний, подавав людям щедрю мїлостину, і зáвжди Богові молився. **3** Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангола Божого, що до нього зійшов і промовив йому: „Корнілію!“ **4** Він поглянув на нього й жажнувся, й сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відказав: „Молїтви твої й твоя мїлостиня перед Богом згадалися. **5** Тепер же пошли до Йоппії людей, та й прилич Сїмона, що зветься Петром. **6** Він гостює в одного гарбарника Сїмона, що дїм має при морі. Він скаже тобі,

щó ти маєш робити“. **7** Коли ж Ангол, що йому говорив, відійшов, той закликав двох із своїх слуг домóвих, і воякá богобійного з тих, що служили при ньому, **8** і розповів їм усе та й послав їх в Йоппїю. **9** А наступного дня, як у дорозі були вони та наближались до мїста, Петро вийшов на гóрницю, щоб помолитись, о годині десь шостій. **10** І став він голодний, і їсти схотїв. Як йому ж готували, захплення на нього найшло, **11** і бачить він небо відкрите, і якуюсь посўдину, що схóдила, немов простира́ло велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу. **12** У ній же знахóдилися чотириногі всілякі, і зéмне гаддя, і небесні пташки. **13** І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“ **14** А Петро відказав: „Жáдним способом, Господи, — бо нікóли не їв я нічого огідного чи то нечистого!“ **15** І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очищене, не вважай за огідне тогó!“ **16** І це сталося тричі, і посўдина знов була взята на небо. **17** Як Петро ж у собі бентéжився, щó б то значило те видіння, що бачив, то ось посланці від Корнилія, розпитавши про Сїмонів дїм, спинилися перед ворїтьми, **18** і спиталися, крикнувши: „Чи то тут сидить Сїмон, що зветься Петро?“ **19** Як Петро ж над видінням роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловіки шукають тебе. **20** Але встань і зійди, і піди з ними без жодного сўмніву, бо то Я їх послав!“ **21** І зійшовши Петро до тих мўжїв, промовив: „Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви?“ **22** А вони відказали: „Сотник Корнілій, муж праведний та богобійний, слави доброї в усього людю юдейського, святим áнголом був у видінні наставлений, щоб до дому свого покликати тебе та послуhati слів твоїх“. **23** Тоді він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йоппії пішли з ним. **24** І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнілій чекав їх, рідню й близьких дрізів покликавши. **25** А як увиходив Петро, Корнілій зустрїнув його, і до нїг йому впав і вклонився. **26** Та Петро його підвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“ **27** І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися, **28** і промовив до них: „Ви знаєте, що не вільно юдеєві приставати й прихóдити до чужанїці. Та відкрив мені Бог, щоб я жодну людину не мав за огидну чи то за нечисту. **29** Тому я без вагáння прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?“ **30** А Корнілій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я постїв, а о дев'ятїй годині молився я в домі своїм. І ото,

перед мене став муж у блискучій одежі **31** й сказав: „Корнилію, почута молитва твоя, і твої милостини перед Богом згадалися. **32** Тож пошли до Йопії, і приклич Сімона, що зветься Петром. Він гостює в гарбарника Сімона, у господі край моря, — він прийде й розповість тобі“. **33** Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі“. **34** А Петро відкрив уста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, **35** але в кожному народі приємний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. **36** Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. **37** Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував, **38** Ісуса, що був із Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздорвлюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. **39** І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. **40** Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, **41** не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. **42** І Він нам звелів, щоб народів ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. **43** Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його Ім'енням“. **44** Як Петро говорив ще слова ці, злинув Святий Дух на всіх, хто слухав слова. **45** А обрізані віруючі, що з Петром прибулі, здивувалися дивом, що дар Дух Святого пролився також на погані! **46** Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звеличували... Петро тоді відповів: **47** „Чи хто може заборонити христитись водою оцим, що одержали Духа Святого, як і ми?“ **48** І звелів охриститись їм у Ім'ення Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли Слово Боже. **2** І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрізання, **3** кажучи: „Чого ти ходив до людей необрізаних та споживав із ними?“ **4** Петро ж розпочав їм розповів за порядком, говорячи: **5** „Був я в місті йоппійським і молився, і бачив в захопленні видіння: якась посудина сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. **6** Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих

землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. **7** І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ **8** А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо ніколи нічого огідного чи то нечистого в уста мої не входило!“ **9** І відповів мені голос із неба вдруге: „Що від Бога очищене, не вважай за огідне того!“ **10** І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. **11** І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися зразу. **12** І сказав мені Дух іти з ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. **13** І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йопії, та приклич того Сімона, що зветься Петром, **14** він слова тобі скаже, якими спасешся і ти, і весь дім твій“. **15** А як я промовляв, злинув на них Святий Дух, як спочатку й на нас. **16** І я згадав слово Господнє, як Він говорив: „Іван ось водою христит, ви ж охрищені будете Духом Святим“. **17** Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ **18** І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав покайання в життя!“ **19** А ті, хто розпоробився від переслідування, що знялось було через Степана, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звіщаючи слова нікому, крім юдеїв. **20** А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кіринії, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. **21** І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і навернулось до Господа! **22** І вістка про них досягла до вух єрусалимської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. **23** А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. **24** Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато народу до Господа! **25** Після того подався Варнава до Тарсу, щоб Савла шукати. **26** А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами названо учнів. **27** Прибулі ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антіохії. **28** І встав один з них, на ім'ення Агав, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Клавдія був. **29** Тоді учні, усякий із своєї спроможности, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. **30** Що й зробили, через руки Варнави та Савла, пославши до старших.

12 А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гнобити. **2** І мечем він стяв Якова, брата Іванового. **3** А бачивши, що подібалося

це юдеям, він задумав схопити й Петра. Були ж дні Опрісноків. **4** І, схопивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам вояків, щоб його стерегли, бажаючи вивести людям його по Пасці. **5** Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква рівно молилася Богові за нього. **6** А як Ірод хотів його вивести, Петро спав тієї ночі між двома вояками, закутий у два ланцюги, і сторожа пильнувала в'язницю при двірках. **7** І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло світло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій вставай!“ І ланцюги йому з рук поспадали. **8** А ангол до нього промовив: „Підпережися, і взуй сандали свої“. І він так учинив. І каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“. **9** І, вийшовши, він ішов услід за ним, і не знав, чи то правда, що робилось від ангола, бо думав, що видіння він бачить. **10** Як сторожу минули вони першу й другу, то прийшли до залізної брами, що до міста веде, — і вона відчинилась сама ім. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, — і відступив ангол зараз від нього. **11** Сказав же Петро, опритомнівши: „Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекання народу юдейського“. **12** А зміркувавши, він прийшов до садіби Марії, матері Івана, званого Марком, де багато зібралось й молилося. **13** І як Петро в фіртку брами постукав, то вийшла послухати служниця, що звалась Рода, **14** та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при ворітках стоїть! **15** А вони їй сказали: „Чи ти навісна?“ Та вона запевняла своє, що є так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ **16** А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувались. **17** Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповідіть про це Якова й браттю“. І, вийшовши, він до іншого місця пішов. **18** Коли ж настав день, поміж вояками зчинилась велика тривога, що то сталося з Петром. **19** А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стратити. А сам із Юдеї відбуд в Кесарію, і там перебував. **20** А Ірод розгніваний був на тирян та сидонян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царського постельника Влуста, та й миру просили, бо їхня земля годувалась з царської. **21** Дня ж призначеного Ірод убрався в одержу царську, і на підвищенні сів та й до них говорив. **22** А натовп кричав: „Голос Божий, а не людський!“ **23** І ангол Господній уразив зненацька його, бо він не віддав слави Богові. І черва його з'їла, і він умер. **24** Слово ж Боже

росло та помножувалось. **25** А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узявши з собою Івана, що прозваний Марком.

13 А в Антіохії, у тамошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Нігер, і кіринянин Луцій, і Манаїл, що був вигодуваний із тетрархом Іродом, та ще Савл. **2** Як служили ж вони Господеві та постили, прорік Святий Дух: „Відділіть Варнаву та Савла для Мене на справу, до якої покликав Я їх!“ **3** Тоді, попобістивши та помолившись, вони руки поклали на них, і відпустили. **4** Вони ж, послані бувши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кіпру відплинули. **5** Як були ж в Саламіні, то звіщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до послуг же мали й Івана. **6** А коли перейшли аж до Пάфи ввесь острів, то знайшли ворожбіта одного, лжепророка юдеянина, йому на ім'я Варісус. **7** Він був при проконсулі Сергії Павли, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Савла, і прагнув послухати Божого Слова. **8** Але їм опирався Еліма ворожбіт той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагавсь відвернути від віри проконсула. **9** Але Савл, що й Павло він, переповнівшись Духом Святим і на нього споглянув, **10** і промовив: „О сину дияволів, повний всякого підступу та всілякої злости, ти вірогу всякої правди! Чи не перестанеш ти плутати простих Господніх доріг? **11** І тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу!“ І миттю обняв того морок та темрява, і став він ходити навпомацки та шукати поводитора. **12** Тоді той проконсул, як побачив, що сталося, увірував, і дивувався науці Господній! **13** І, як від Пάфа Павло й ті, хто з ним був, відпливли, то вони прибули в Памфілійську Пергію. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. **14** А вони, пішовши з Пергії, прийшли до Писидійської Антіохії, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посадили. **15** А по відчитанні Закону й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потіхи для люду, промовте!“ **16** Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богобійні! **17** Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і підвівши народ, як він перебував у єгипетським краї, і рукою потужною вивів їх із нього, **18** і літ із сорок Він їх годував у пустині, **19** а вигубивши сім народів в землі ханаанській, поділив жеребком їхню землю між ними, **20** майже що по чотириста й п'ятидесяти роках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддив давав. **21** А потім забажали царя, і Бог дав їм

Саула, сина Кісового, мужа з Веніамінового племені, на чотири десятки років. **22** А його віддаливши, поставив царем їм Давида, про якого й сказав, засвідчуючи: „Знайшов Я Давида, сина Ессеевого, чоловіка за серцем Своїм, що всю волю Мою він виконувати буде“. **23** За обітницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраїлеві, **24** як Іван — перед самим приходом Його — усьому народові Ізраїлеву проповідував хрещення на покаяння. **25** А коли свою путь Іван виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Кого ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремінь від узуття Його я недостойний“. **26** Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богобоязний із вас! Для вас було послане слово спасіння цього. **27** Бо мешканці Єрусалиму та їхня старшина Його не пізнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються — вони співнили присудом, **28** і хоч жадної провини смертельної в Ісусі вони не знали, все ж просили Пилата вбити Його. **29** Коли ж усе виповнилось, що про Нього написане, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали. **30** Але Бог воскресив Його з мертвих! **31** Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони свідки Його перед людьми. **32** І ми благовістимо вам ту обітницю, що дана була нашим отцям, **33** що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ **34** А що Він воскресив Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те так заповів: „Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно Давиду були!“ **35** Тому то й деінде говорить: „Не даси Ти Своему Святому побачити тління!“ **36** Бо Давид, що часу свого послужив волі Божій, спочив, і злучився з отцями своїми, і тління побачив. **37** Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив. **38** Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прощення гріхів через Нього звіщається вам. **39** І в усім, у чому ви не могли виправдатись Законом Мойсеевим, через Нього виправдується кожен віруючий. **40** Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщено: **41** „Дивіться, погордіючі, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я діло роблю за днів ваших, те діло, що йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ **42** А як стали виходити вони, то їх прощено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. **43** А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із нововірчих побожних пішли за Павлом та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. **44** А в наступну суботу зібралось майже все

місто послухати Божого Слова. **45** Як юдеї ж побачили натовп, то напівнилися заздрощів, і стали перечити мові Павла та богозневажати. **46** Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно було говорити Слово Боже; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми звертаємось. (aiðnios g166) **47** Бо так заповів нам Господь: „Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі!“ **48** А погани, почувши таке, раділи та Слово Господнє хвалили. І всі ті, хто призначений був в життя вічне, увірували. (aiðnios g166) **49** І ширилось Слово Господнє по цілій країні. **50** Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслідування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. **51** Вони ж, обтрусивши із ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. **52** А учні сповнялися радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що безліч юдеїв й огречених увірували. **2** Невірні ж юдеї підбурили та роз'ятрили душі поган на братів. **3** Та проте довгий час пробувлі вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідцтво давав слову благодаті Своєї і робив, щоб знамена та чуда чинились їхніми руками. **4** А в місті народ поділився, — і пристали одні до юдеїв, а інші тримались апостолів. **5** Коли ж кинулися ті погани й юдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, **6** то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікабнських, до Лістрі та Дέρвії, та в околиці їхні, **7** і Євангелію там звіщали. **8** А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. **9** Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру вздоровлення бути, **10** то голосом гучним промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А той скочив, і ходити почав. **11** А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікабнському: „Боги людям вподібались, та до нас ось зійшли!“ **12** І Варнаву вони звали Зевсом, а Гермесом Павла, бо він провід мав у слові. **13** А жрець Зевса, що святиня його перед містом була, припровадив бики та вінки до воріт, та й з народом принісати жертву хотів. **14** Та коли про це почули апостоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між народ, кричачи **15** та говорячи: „Що це робите, люди? Таж і ми такі самі смертельні, подібні вам люди, і благовістимо вам, — від оцих ось марнот навернутись до Бога Живого, що створив небо й

землю, і море, і все, що в них є. **16** За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежками своїми, **17** але не залишив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часи, та напоював їжею й радіщами серця наші“. **18** І, говорячи це, заледве спинили народ не приносити їм жертв. **19** А з Антіохії та з Іконії посходились юдеї, і, підбуривши натовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він. **20** Коли ж учні його оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дєрвію. **21** І, як звістили Єв'ангелію тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, **22** душі учнів зміцнюючи, просячи перебувати в вірі, та навчаючи, що через великі утиски треба нам вх'одити у Боже Царство. **23** І рукопоклали їм пресвітерів по Церквах, і помолилися з постом та й їх передали Господєві, в Якого ввірували. **24** Як вони ж перейшли Пісидію, прибули в Памфілію; **25** і, звістивши Господнє Слово в Пергії, вони в Атталію ввійшли, **26** а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодаті Божій віддані на діло, що його й закінчили. **27** А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам. **28** І перебували вони немалий час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обріжетеся за звичаєм Мойсеевим, то спастися не можете“. **2** Коли ж суперечка повстала й чимале змагання в Павла та в Варнаву з ними, то постановили, щоб Павло та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до ап'остолів й старших у Єрусалим. **3** Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідаючи про поганське навернення, і радість велику чинили всім браттям. **4** Коли ж в Єрусалим прибули вони, були прийняті Церквою, та ап'остолами, та старšíми, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними. **5** Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обрізувати й наказати, щоб Зак'она Мойсеевого берегли. **6** І зібрались ап'остоли й старші, щоб розглянути справу оцю. **7** Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрав Бог поміж нами менє, щоб погани почули слово Єв'ангелії через уста мої, та й увірували. **8** І засвідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, **9** і між нами та ними різниці Він жодної не вчинив, очистивши вірою їхні серця.

10 Отож, чого Бога тепер спокушуєте, щоб учням на шию покласти ярмо, якого ані наші отці, ані ми не здолали понєсти? **11** Та ми віруємо, що спасєм'ся благодаттю Господа Ісуса так само, як і вони“. **12** І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву й Павла, що розповідали, які то знамєна та чуда вчинив через них Бог між поганамі. **13** Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послухайте також мене. **14** Сїмон ось розповів, як зглянувся Бог від початку, щоб вибрати люд із поганів для Ймєння Свого. **15** І пророчі слова з цим погоджуються, як написано: **16** „Потому вернуса, і відбудую Давидову скінію занепалу, і відбудую руїни її, і наново поставлю її, **17** щоб шукали Господа люди zostали та всі народи, над якими Ім'я Мое кликано, — говорить Господь, що чинить це все! **18** Господєві відвіку відомі всі вчинки Його“. **(aïōn g165)** **19** Тому думую я, щоб не турбувати поган, що до Бога навертаються, **20** але написати до них, щоб стримувались від занечиснення ідолського, та від блуду, і задушеніни, і від кр'ови. **21** Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавендавна, і щосуботи читають його в синагогах“. **22** Тоді постановили ап'остоли й старші з цілою Церквою вибрати мужів із них, і послати до Антіохії з Павлом та Варнавою Юду, що зветься Варсавва, і Силу, мужів проводирів між братами, **23** написавши своїми руками оцє: „Ап'остоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сїрії, і Кілікії: Вітаємо вас! **24** Через те, що ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували наукою вас, і захитали вам душі, **25** то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павлом, **26** людсьмі тимі, що душі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа. **27** Тож ми Юду та Силу послали, щоб вияснять усно те саме. **28** Бо зв'олілось Духові Святому і нам, — тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: **29** стримуватися від ідолських жертв та кр'ови, і задушеніни, та від блуду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!“ **30** Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши народ, доручили листа. **31** А перечитавши, раділи з потішення того. **32** А Юда та Сила, самі бувши пророками, частим словом підбадьорували та зміцняли братів. **33** А як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. **34** Але Сила схотів лишитися там, а Юда вернувся до Єрусалиму. **35** А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьом'а Слово Господнє. **36** А по декількох

днях промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господнє, — як вони пробувають“. **37** А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Марком. **38** Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та з ними на працю не йшов. **39** І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Марка, і поплинув до Кіпру. **40** А Павло вибрав Силу й пішов, Божій благодаті братами доручений. **41** І проходив він Сірію та Кілікію, Церкві зміцнюючи.

16 І прибув він у Дєрвію й Лістру. І ото був там один учень, на ім'я Тимофій, син навєрненої однієї юдеянки, а батько був геллен. **2** Добре свідцтво про нього давали брати, що були в Лістрі та в Іконії. **3** Павло захотів його взяти з собою, — і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про батька його, що був геллен. **4** Як міста ж переходили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постанови, які видали в Єрусалимі апостоли та старші. **5** А Церкві зміцнювалися в вірі, і щоденно зростали кількістю. **6** А що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну галатську. **7** Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітїнії, та їм не дозволив Дух Ісусів. **8** Обминувши ж Мізію, прибули до Троади. **9** І Павлові з'явилося видіння вночі: якийсь македонянин став перед ним і благав його, кажучи: „Прийди в Македонію, і нам поможи!“ **10** Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македонію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати їм Євangelію. **11** Тож відповівши з Троади, прибули ми навпрост у Самотракію, а другого дня до Неаполя, **12** звідтіля ж у Филипи, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І пробули ми в цім місті днів кілька. **13** Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що посходились. **14** Прислухалася й жінка одна, що звалася Лідія, купчиха кармазіном з міста Тіятір, що Бога вона шанувала. Господь же їй серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. **15** А коли охристилась вона й її дім, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господєві, то прийдіть до господи моєї й живіть“. І змусила нас. **16** І сталося, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбитством давала великий прибуток панам своїм. **17** Вона йшла слідком за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всевишнього

Бога, що вам провіщають дорогу спасіння!“ **18** І багато днів вона це робила. І обурився Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ І того часу той вийшов. **19** А пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, схопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старших. **20** Коли ж їх привели до начальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, **21** і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати“. **22** І натовп піднявся на них. А начальники здерли одержу із них, та звелили їх різками сікти. **23** І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному дозорцеві, щоб їх пильно стеріг. **24** Одержавши такого наказу, той їх повкидав до внутрішньої в'язниці, а їхні ноги забив у колоди. **25** А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. **26** І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захиталися! І повідчинилися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспадали. **27** Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, мавши думку, що повтікали ув'язнені. **28** А Павло скрикнув голосом гучним, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“ **29** Зажадавши ж той світла, ускочив, і тремтячий припав до Павла та до Сили. **30** І вивів їх звідти й спитав: „Добродії! Що треба робити мені, щоб спастись?“ **31** А вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім“. **32** І Слово Господнє звіщали йому та й усім, хто був у домі його. **33** І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани обмив, — і охристився негайно він сам та його всі домашні. **34** І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога. **35** А коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“ **36** І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з миром ідіть!“ **37** А Павло відказав їм: „Нас, римлян, незасуджених, різками сікли прилюдно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!“ **38** Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. А ті налякались, почувши, що римляни вони. **39** І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. **40** І, вийшовши з в'язниці, прибули вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіполь й Аполлонію, то прийшли до Солуня, де була синагога

юдейська. **2** І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання, **3** виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“. **4** І ввірували дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. **5** А невірні юдеї були запалилися заздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, учинили збіговисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясонову, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх. **6** А як їх не знайшли, потягли до начальника міста Ясо́на та декого з братті, кричачі: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили! **7** А Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря чинять, гово́рячи, ніби інший є цар — Ісус“. **8** І вони зворохобили наро́д та начальників міста, що слухали це. **9** Але, узнявши поруку з Ясо́на та з інших, вони їх відпустили. **10** А брати відіслали негайно вночі Павла й Силу до Вє́рії. І, прибувши, вони пішли в синагогу юдейську. **11** Ці були шляхетніші за солунян, — і слова́ прийняли з повним за́палом, і Писання досліджували день-у-день, чи так воно є. **12** Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із му́жів. **13** Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Вє́рії, прибули вони, і там баламутили та бунтували наро́д. **14** Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофі́й позосталися там. **15** А ті, що Павли́ відпроваджували, провели його аж до Ате́н, а прийнявши на́каза про Силу та Тимофі́я, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбу́ли. **16** Як Павло ж їх чекав у в Ате́нах, у ньому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідо́лів. **17** Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. **18** А дехто з філосо́фів епікуре́їв та стої́ків сперечалися з ним. Одні говорили: „Що́ то хоче сказати оцей пустомо́в?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звичав Єва́нгелію про Ісуса й воскресення. **19** І, взявши його, повели в ареопа́г та й казали: „Чи можемо знати, що́ то є ця наука нова́, яку проповідуєш ти? **20** Бо чудне щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, що́ то значить має?“ **21** А всі атеняни та захожі чужинці нічим іншим радні́ш не займалися, як аби щось нове́ говорити чи слухати. **22** Тоді Павло став посере́дині ареопа́гу й промовив: „Му́жі атенські! Із усього я бачу, що ви дуже побожні. **23** Бо, проходячи та оглядаючи свято́щі ваші, я знайшов також же́ртвника, що на ньому написано: „Незна́ному Богови́“.

Ось Того, Кого навмання́ ви шануєте, Того я проповідую вам. **24** Бог, що створив сві́т і все, що в ньому, бу́вши Госпо́дом неба й землі, проживає не в хра́мах, рукою збудова́них, **25** і Він не вимагає служіння рук лю́дських, ніби в чо́мусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. **26** І ввесь лю́дський рід Він з одного́ створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені до́би й границі за́мешкання їх, **27** щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не зна́йдуть, хоч Він недалеко від кожного́ з нас. **28** Бо ми в Нім живемо́, і рухаємо́сь, і існуємо́, як і деякі з ваших поетів казали: „Навіть рід ми Його!“ **29** Отож, бу́вши Божим тим родом, не повинні ми ду́мати, що Божество́ поді́бне до золота, або срі́бла, чи до каменю, твору мистецтва чи лю́дської віга́дки. **30** Не зважаючи́ ж Бог на часи невідо́мості, ось тепер усім лю́дям на́казує, щоб скрі́зь ка́ялися, **31** бо Він ви́значив день, коли́ хоче судити попра́вді ввесь сві́т через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав до́каза всім, із мертвих Його воскресивши“. **32** Як почувли ж вони про воскресення мертвих, то одні на́сміхатися стали, а інші казали: „Про це бу́демо слухати тебе́ іншим ра́зом“. **33** Так вийшов Павло з-помі́ж них. **34** А деякі мужі пристали до нього́ й увірували, серед них і Діоні́сій Ареопа́гт, і жінка, Дамара́ ім'я́м, та інші із ними.

18 Після цього́ він вийшов з Ате́н і прибув до Корінту. **2** І знайшов він одного́ юде́я, на йме́ння Акі́лу, родом із Понту, що недавно прибув із Іта́лії, та Прискі́ллу, його дру́жину, — бо Кла́вдій звелів усім юде́ям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, **3** а що́ був він того́ ж ремесла́, то в них позостався та працюва́в; ремесло́ ж їхнє було́ — виробляти на́мети. **4** І він щосуботи́ розмову́ точив у синагозі, переконуючи́ юде́їв та гелленів. **5** А коли прибу́ли Сила та Тимофі́й з Македо́нії, Павло слову́ віддався, і він свідчив юде́ям, що Ісус — то Христос. **6** Як вони ж спротивля́лися та богозневажа́ли, то він отру́сив оде́жу свою́ та промовив до них: „Ваша кро́в — на голову вашу́! Я чистий. Відтепе́р я піду́ до поган“. **7** І, вийшовши звідти, він прибув до господа́ одного́, на ім'я́ Тита Юста, що́ був богобійний, його́ ж дім межува́в із синаго́гою. **8** А Кри́сп, старший синаго́ги, увірува́в в Господа́ з усім домо́м свої́м; і багато́ з корінтя́н, почувши, увірували́ й охри́стились. **9** Сказав же Павли́ві Госпо́дь у виді́нні вночі: „Не бійся, але говори́ й не мовчи, **10** бо з тобою́ ось Я, і на тебе́ ніхто не накинеться, щоб то́бі заподі́яти зло, — бо Я маю́

в цім місті багато людей“. **11** І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слѡва Божого. **12** А коли Галліон був в Ахаї проконсулом, то проти Павла однодушно повстали юдеї, і на суд привели його, **13** кажучи: „Цей людеї намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Законом!“ **14** Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. **15** Та коли спір іде про слово та ймення й Закон ваш, то самі доглядайте, — я суддею цього бути не хочу“. **16** І прогнав їх від суду. **17** Тоді всі схопили Состена, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. **18** А Павло, перебувши доволі ще днів, попрощався з братами, і поплинув у Сирію, і з ним Прискілла й Акіла; він у Кенхрех обстриг собі голову, бо обітницю дав був. **19** І прибув він в Ефес, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями. **20** Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, **21** але попрощався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ І вплив із Ефесу. **22** І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антіохію. **23** І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком проходячи через країну галатську та Фрігію, та всіх учнів зміцнюючи. **24** Один же юдеї, на ім'я Аполлос, родом з Олександрії, красномовець та сильний в Писанні, прибув до Ефесу. **25** Він був навчений дороги Господньої, і, палаючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрещення. **26** І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли, і докладніш розповіли йому про дорогу Господню. **27** А коли він схотів перейти до Ахаї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодаттю, **28** бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно доводячи, що Ісус — то Христос.

19 І сталося, що коли Аполлос перебував у Коринті, то Павло, перейшовши горішні країни, прибув до Ефесу, і деяких учнів знайшов, **2** та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ А вони відказали йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ **3** І він запитав: „Тож у що ви християлись?“ Вони ж відказали: В Іванове хрещення“. **4** І промовив Павло: „Таж Іван христив хрещенням на покайння, говорячи людам, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, цебто в Ісуса“. **5** Як почули ж, то християлись вони в ім'я Господа Ісуса. **6** А

коли Павло руки на них поклів, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! **7** А всіх їх було чоловіка з дванадцять. **8** А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. **9** А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихословіли перед народом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одного Тирана. **10** Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. **11** Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, **12** так що навіть хустки й пояси з його тіла приносили хворим, — і хвороби їх кидали, і дүхи лукаві виходили з них. **13** Дехто ж із мандрівних ворожбитів юдейських зачали закликати ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло проповідує!“ **14** Це ж робили якісь сін синів юдейського первосвященника Скєви. **15** Відповіж же злий дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ **16** І скочив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемігши обох, подужав їх так, що втекли вони з дому нагі та поранені. **17** І це стало відоме юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, — і бстрах напав на всіх їх, і славилось ім'я Господа Ісуса. **18** І багато-хто з тих, що ввірували, приходили, визнаючи та відкриваючи вчинки свої. **19** І багато-хто з тих, що займалися чарами, позносили книги свої та й перед усіма попалили. І злічили ціну їх, і вийшло на срібло п'ятдесят тисяч драхм. **20** Так могутче росло та зміцнялося Вожеє Слово! **21** А як сповнилось це, Павло в Дусі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удатись у Єрусалим, говорячи: „Як побуду я там, то треба мені й Рим побачити“. **22** Тож він послав у Македонію двох із тих, що служили йому, Тимофія й Ераста, а сам позостався якийсь час ув Азії. **23** І рзрух чималий був стався там часу того за Господню дорогу. **24** Бо один золотар, Дмитро на ім'я, що робив срібляні Артемідині храми, та ремісникм заробіток чималий давав, **25** згромадив він їх і ще інших подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла заробіток ми маємо. **26** І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії — цей Павло збаламүтив і відвернув багатенно народү, говорячи, ніби то не боги, що руками пороблені. **27** І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богині великої Артеміди в ніщö зарахується, і буде зруйнована й велич тієї, що шанує її ціла Азія та цілий світ“. **28** Почувши

ж оце, вони перепóвнилися гнівом, та й стали кричати, говорячи: „Артеміда ефеська велика!“ **29** І місто напóвнилось за́колотом. І кинулися однодушно до видóвища, схопівши Павлóвих супýтників — Гая та Аристáрха, македоня́н. **30** Як Павло ж хотів у наро́д увійти, то учні його не пустили. **31** Також дехто з азійських начальників, що були йому пріятели, послали до нього й просили, щоб він не вдава́вся на видóвище. **32** І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатéнно з них навіть не знали, чого ради зібралися. **33** А з наро́ду взяла Олександр, бо юде́й його висували. І Олексáндер дав знака рукою, і хотів ви́правдатися перед наро́дом. **34** А коли розпізнали, що юде́янин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“ **35** А як писар міський заспоко́їв наро́д, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то люди́на не знає, що місто Ефес — то храмо́вий догля́дач Артеміди великої́ й її образу, упало́го з неба? **36** Коли ж цьому́ перечити не можна, то потрі́бно вам бути спо́кійними, і не робіти необачно нічо́го. **37** А ви ж привели́ цих людей, що ані святокрадці, ані вашо́ї богині не знева́жили. **38** Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на ко́го, то суди є на ринку й проконсули, — один о́дного хай позивають. **39** А коли чо́гось іншого́ допоміна́ється, то те виріши́ться на за́ко́нним зібра́нні. **40** Бо ось є небезпека, що нас за сьогодні́шній ро́зрух оскаржити можуть, і немає жа́дної причини, якою могли б виправдати це зби́рище“. **41** І, промовивши це, розпустив він громаду.

20 А як за́колот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попрощавшись із ними, ви́брався йти в Македо́нію. **2** Пере́йшовши ж ті сто́рони та підбадьбривши їх довгим словом, прибув до Гелла́ди, **3** і прожив там три місяці. А як він захотів був відпли́нути в Си́рію, то змову на нього вчинили юде́ї, тому він узяв думку верта́тися через Македонію. **4** Ра́зом із ним пішов Сòпатер Піррі́в із Верії, Аристарх та Секунд із Солу́ня, і Гай дерв'яни́н, і Тимофі́й, а з азійців — Ті́хик та Трохим. **5** Вони відбу́ли напе́ред, і нас дожидали в Троа́ді. **6** А ми відпли́вли із Фили́ппів по святах Опрісно́ків, і прибу́ли днів за п'ять у Троа́ду до них, де сім де́нь прожи́ли. **7** А дня першого в ти́жні, як учні зібралися на лама́ння хліба, Павло мав промову до них, бо вранці зби́рався відбути, і зата́гнув своє слово до півночі. **8** А в го́рниці, де зібралися ми, було багато світел. **9** Юнак же один, Євті́х на ім'я, сидів на ві́кні. Його обго́рнув мі́цний

сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитну́вся, і додолу упав із третього поверху, — і підня́ли його мертвого. **10** Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойте́сь, бо душа́ його в ньому!“ **11** А вернувшись, він хлі́б переломив і спожив, і бе́сиду довго точив, — аж до до́світку, потім відбув. **12** А хлопця живим привели́, — і зраділи немало. **13** А ми наперед пішли до корабля, та в Асс попли́вли, щоб зві́дти забрати Павла, — бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти. **14** А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми взяли його та прибу́ли в Мітіле́ну. **15** І, відплинувши зві́дти, ми нава́тра пристали навро́ті Хіо́су, а другого дня припли́вли до Само́су, наступного ж ми прибу́ли до Мілету. **16** Бо Павло захотів поминути Ефе́с, щоб йому не ба́рїтися в Азі́ї, бо він ква́пився, коли буде можливе, бути в Єрусали́мі на де́нь П'ятдеся́тниці. **17** А з Мілету послав до Ефесу, і прикликав пресвіте́рів Це́ркви. **18** І, як до нього вони прибу́ли, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами ввесь час перебува́в, **19** і служив Господе́ві з усією покорою, і з рясніми слі́зьми та напа́стями, що спі́ткали мене від юде́йської змови, **20** як нічо́го корі́сного я не минув, щоб його вам зві́стити й навчити вас прилюдно́ і в до́ма́х. **21** І я свідчив юде́ям та ге́лленам, щоб вони перед Богом пока́лялись, та вві́рували в Господа нашого Ісуса Христа. **22** І ось тепер, побуджений Духом, подаю́сь я в Єрусали́м, не ві́даючи, що там тра́питись має мені, **23** тільки Дух Свя́тий в ко́жному мі́сті засві́дчує, кажучи, що кайда́ни та муки чекають мене. **24** Але я ні про що не турбую́сь, і свого житт́я не вважаю́ для себе цінним, аби́но скінчи́ти доро́гу свою та служі́ння, яке я одержав від Господа Ісуса, — щоб засві́дчити Єва́нгелію благода́ті Божо́ї. **25** І ось я знаю тепер, що обличч́я мо́го більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідую́чи Царство́ Боже. **26** Тому́ дня сьогодні́шнього́ вам свідку́ю, що я чистий від кро́ви всіх, **27** бо я не вхили́вся об'являти́ вам усю волю́ Бо́жу! **28** Пильнуйте себе́ та всі́єї ота́ри, в які́й Свя́тий Дух вас поставив епі́скопами, щоб па́сті Це́ркву Бо́жу, яку власною кро́в'ю набув Ві́н. **29** Бо я знаю, що як я віді́йду, то вві́йдуть між вас вовки́ лю́ті, що ота́ри ща́дити не бу́дуть. **30** Із вас самих навіть мужі́ постану́ть, що бу́дуть казати́ пере́кручене, аби́ тільки учні́в тягну́ти за собою. **31** Тому́ то пильнуйте, пам'ятаючи, що я ко́жного з вас де́нь і ніч безпереста́н навчав зо слі́зьми ось три ро́ки. **32** А тепер дору́чаю вас Богові та слову благода́ті Його, Який має силу́ будувати́ та дати

спадщину, серед усіх освячених. **33** Ні срібла, ані золота, ні одежі чиєїс я не побажав. **34** Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. **35** Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабійм, та пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блажённіше давати, ніж брати!“ **36** Проказавши ж оце, він навкóлішки впав, та й із ними всіма помолівся. **37** І знявся між усіма плач великий, і вони припадали на Пáвлову шию, і його цілували. **38** А найтяжче вони сумували з-за слова, яке він прорік, що не бачитимуть більш обличчя його́. І вони провели його до корабля.

21 А як ми розлучилися з ними й відплинули, то дорогою прóстою в Кос прибули, а другого дня до Родóсу, а звідти в Патáру. **2** І знайшли корабля́, що плыв у Фінікію, увійшли та й поплинули. **3** А коли показався нам Кіпр, ми лишили лівóруч його́ та й попливли в Сірію. І пристали ми в Тирі, бо там корабель вантажа́ мав скласти. **4** І, учнів знайшовши, перебули тут сім день. Вони через Духа казали Пáвлóві, щоб до Єрусалиму не йшов. **5** І, як дні побуту скінчилися, то ми вийшли й пішли, а всі нас проводили з дружинами й дітьми аж за місто. І, ставши навкóлішки, помолились на бéрезі. **6** І, попрощавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернулись додому. **7** А ми, закінчивши від Тиру плавбу́, пристали до Птолема́їди, і, братів привітавши, один день перебули в них. **8** А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до госпóди благові́сника Пилипа, одно́го з семи, і позосталися в нього. **9** Він мав чотири панні дочкі́, що пророкували. **10** І коли ми багато днів у них зоставались, то прибув із Юде́й якийсь пророк, Ага́в на ім'я. **11** І прийшов він до нас, і взяв пояса Пáвлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: „Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжуть в Єрусали́мі юде́й того́ мужа, що цей пояс його́, і видадуть в руки поган ... **12** Як почули ж оце, то благали ми та тамте́шні Павла, щоб до Єрусалиму не йшов. **13** А Павло відповів: „Щó робите ви, плачучи́ та серце мені розрива́ючи? Бо за Ім'я́ Господа Ісуса я готовий не тільки зв'язаним бути, а й померти в Єрусали́мі!“ **14** І не могли ми його́ вмовити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється Божа воля!“ **15** А після оцих днів приготува́лись ми, та до Єрусалиму вірушили. **16** А з нами пішли й деякі учні із Кесарі́ї, ведучи́ якогось кіпрянина Мнасóна, давнього учня, що ми в нього́ спинитися мали. **17** А коли ми прийшли в Єрусалим, то брати́ прийняли́

нас гостінно. **18** А другого дня Павло з нами пода́вся до Якова. І всі старші посхóдилися. **19** Поздорóбивши ж їх, розповів він докладно, щó Бог через служіння його́ вчинив між поганамі. **20** Як вони ж це почули, то сла́вили Бога, а до нього́ промовили: „Бачиш, брате, скільки тисяч серед юде́їв увірувало, і всі вони — ревні оборонці Зако́ну! **21** Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юде́їв, що живуть між поганамі, навчаєш відсту́плення від Мойсея, говорячи, щоб дітей не обрізували й не трималися звича́їв. **22** Що ж почати? Люд збереться напевно, бо почують, що прибув ти. **23** Отже, зроби це, що поради́мо тобі. Ми маємо чотирьох му́жів, що обітницю склали на себе. **24** Візьми їх, та й із ними очисться, і видáтки за них заплати́, щоб постри́гли їм голови. І пізнають усі, що неправда про тебе їм сказане, та й що сам ти Зако́на пильнуєш. **25** А про тих із поган, що ввірували, ми писали, розсудивши, щоб вони береглися від ідо́льських жертв та крові й задушення́, та від блóду“. **26** Тоді взяв Павло мужів отих, і назавтра очістився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про ві́конання днів очи́щення, так, аж за кожного з них бу́ла жертва прине́сена. **27** А коли ті сім день закінчи́тися мали, то азійські юде́й, як побачили в храмі його́, підбу́рили весь наро́д, та руки на нього́ наклали, **28** кричачи́: „Ізраїльські мужі, ряту́йте! Це лю́дина ота, що проти наро́ду й Зако́ну та місця́ цього́ всіх усюди навчає! А до того́ у храм упровадив і гéлленів, — і занечістив це місце́ святе!“ **29** Бо перед тим вони бачили в місті з ним ра́зом Трохима ефе́снина, і гадали про нього́, що Павло то його́ ввів у храм. **30** І порушилося ціле місто, і повстало збі́говисько лю́ду. І, схопі́вши Павла, потя́гли його́ поза храм, а двері нега́йно зачинено. **31** Як хотіли ж забити його́, то вістка досталась до полковóго тисяцього́, що весь Є́фусалим збунтувався! **32** І він зараз узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угледіли тисяцького́ й вояків, то бити Павла перестали. **33** Приступив тоді ти́сяцький, та й ухопі́в його́, і двома́ ланцюга́ми зв'язати звелі́в, і допитувати став: хто такий він і щó він зробив? **34** Але кожен хто інше викрикував у нато́впі. І, не мігши дові́датись певного́ через за́колот, він звелі́в відпрова́дити його́ до форте́ці. **35** А коли він до сходів прийшов, то трапилося, що му́сили не́сти його́ вояки із-за нато́впу лю́дського, **36** бо безліч наро́ду йшла слі́дкомá та кричала: „Геть із ним!“ **37** А коли Павло вхо́див до форте́ці, то тисяцького́ поспитався: „Чи можна мені щось сказати́ тобі?“ А той відказав: „То ти вмієш по-грецькому? **38** Чи не той ти егі́птянин, що перед

цими днями призвів був до бунту, і випровадив до пустині чотири тисячі потаємних убійників?" **39** А Павло відказав: „Я юде́янин із Тарсу, громадянин відомого міста в Кілікійї. Благаю тебе, — дозволь мені до народу промовити!“ **40** А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою наро́дові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, ка́жучи:

22 „Мужі-браття й батьки! Послухайте ось тепер виправдан́ня мого перед вами!“ **2** Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, то тиша ще більша настала. А він промовляв: **3** „Я юде́янин, що родився в кілікійському Тарсі, а вихований у цім місті, у ніг Гамалі́їла докладно навчений Зако́ну отців; горливець я Божий, як і всі ви сьогодні. **4** Переслідував я аж до смерти цю путь, і в'язав, і до в'язниці кидав чоловіків і жінок, **5** як засвідчить про мене первосвященик та вся старшина. Я від них був узяв навіть листи́ на братів, і пішов до Дамаску, щоб тамтешніх зв'язати й привести до Єрусалиму на кару. **6** І сталося, як у дорозі я був, і наближа́всь до Дамаску опівдня, то ось мене нагло осяяло світло велике з неба! **7** І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш?“ **8** А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він мені відказав: „Я Ісус Назаря́нин, що Його переслідуєш ти“. **9** А ті, що зо мною були́, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. **10** А я запитав: „Що́ я, Господи, маю робити?“ Господь же до мене промовив: „Уставай та й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призначено робити“. **11** А від ясности світла того невидю́щим я став. І присутні зо мною за руку мене повели́, і до Дамаску прибув я. **12** А один муж Ана́ній, у Зако́ні побожний, що добре свідо́цтво про нього дають усі юде́ї в Дамаску, **13** до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видю́щий!“ І я хвилі тієї побачив Його. **14** І озва́всь він до мене: „Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Його. **15** Бо будеш ти свідком Йому перед усіма людьми́ про оте, що ти бачив та чув! **16** А тепер чого гає́шся? Уставай й охри́стися, і обмий гріхи свої́, прикликавши Ймення Його!“ **17** І сталося, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захо́плення впав я, **18** і побачив Його, що до мене сказав: „Поспіши, і піди хутчі́й з Єрусалиму, бо не приймуть свідо́цтва твого про Мене“. **19** А я відказав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язни́ць садові́в та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. **20** А коли лилась кров Твого

сві́дка Степа́на, то сам я стояв та вбивство його похваля́в, і одержу вбивців його сторожи́в“. **21** Але Він до мене промовив: „Іди, бо пошлю Я далеко тебе, — до поган!“ **22** І аж до слова цього́ його слухали. Аж ось підні́сли вони голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі, бо жити йому не годі́ться!“ **23** І як вони верещали, і одержу шпурля́ли, і кидали порошок у повітря, **24** то звелів тисяцький у форте́цю його відвести́, і звелів бичува́нням його допитати, щоб дові́датися, з яко́ї причини на нього вони так кричали. **25** І як його розтя́гли для ремінних бичів, то Павло сказав сотникові, що стояв: „Хіба бичува́ти дозволено вам громадянина римського та ще й незасу́дженого?“ **26** Якже сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідо́мив, говорячи: „Що́ хочеш робити? Бож римлянин цей чоловік!“ **27** Підійшов тоді тисяцький, та й поспитався його: „Скажи мені, чи ти римлянин?“ А він: „Так!“ відказав. **28** Відповів на те тисяцький: „За великі гро́ші громадя́нство оце я набув“. А Павло відказав: „А я в нім і родився!“ **29** І відступили нега́йно від нього оті, що хотіли допита́увати його. І зляка́вся тисяцький, дові́давшись, що той римлянин, і що він ізв'язав був його. **30** А другого дня, бажавши дові́датися правди, у чо́му юде́ї його оскаржа́ють, він звільнив його та звелів, щоб зібра́лися первосвященики та ввесь синедріо́н. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

23 І вп'явся очима Павло на той синедріо́н і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогодні́шній день жив для Бога всім добрим сумлі́нням!“ **2** Але первосвященик Ана́ній звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по уста́х. **3** Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти сті́но побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Зако́ном, а наказуєш бити мене проти Зако́ну?“ **4** А присутні сказали: „То ти Божому первосвященикові́ лихосло́виш?“ **5** І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника лю́ду твого не лихосло́в“. **6** І Павло, спостері́гши, що частина одна — саддуке́ї, а друга — фарисе́ї, покликнув у синедріо́ні: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресі́ння мертвх мене судять!“ **7** Якже він це промовив, колотне́ча постала помі́ж саддуке́ями та фарисе́ями, — і розді́лилась юрба́. **8** Саддуке́ї бо тве́рять, що немає́ воскресі́ння, ані а́нгола, ані духа, фарисе́ї ж оце визна́ють. **9** І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисе́йської групи, уставши, почали́ сперечатися, кажучи: „У чоловікові́ цьому ми жо́дного лі́ха не знаходимо! А

коли промовляв Дух до нього, чи ангол, не противмося Богові“. **10** А коли колотнеча велика зчинилася, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякам увійти та забрати його з-поміж них, і відвести в фортецю. **11** А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“ **12** А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склали, говорячи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! **13** А тих, що заклання таке поклали, було більш сорока. **14** І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'ємо Павла! **15** Отож разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш розізнати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його“. **16** Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. **17** Павло ж зараз покликав одного з сотників, та й сказав: „Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати“. **18** Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати“. **19** І взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спитав: „Що ти маєш звістити мені?“ **20** А той розповів: „Змову склали юдеї, — просити тебе, щоб ти взавтра до синедріону Павла припровадив, ніби хочуть вони докладніш розпізнати про нього. **21** Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. І тепер он готові вони, і чекають твого приречення“. **22** Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані одному, що мені ти це віявив.“ **23** І він закликав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотників сімдесят, та дві сотні стрільців. **24** Приготуйте також в'ючаків і Павла посадить, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. **25** І листа написав він такого ось змісту: **26** „Клавдій Лісій намісникові вседостойному Феліксові — поздоровлення! **27** Цього мужа, що його юдеї схопили були та хотіли забити, урятував я, із вояками прийшовши, довідавшись, що він римлянин. **28** І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржали, та й привів був його до їхнього синедріону. **29** Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, вартої смерті або ланцюгів. **30** Як донесли ж мені про

ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!“ **31** Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попроварили в Антипатрїду. **32** А другого дня, полишивши кіннотчиків, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулись. **33** А ті прибули в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. **34** Намісник листа прочитав і спитав, із якого він краю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив: **35** „Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники“. І звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимись старшими, та з промовцем якимсь Тертілом, що перед намісником скаржилися на Павла. **2** Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для народу цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, — **3** це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою щирою, вседостойний наш Феліксе! **4** Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавості. **5** Ми переконалися, що цей чоловік — то зараза, і що він колотнечу викликає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ересі. **6** Він відважився навіть безчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом. **7** Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, **8** а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винуємо“. **9** Юдеї також прилучилися до того, говорячи, що то так. **10** І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для народу цього, — тому буду сміліш боронитись. **11** Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму поклонитися. **12** І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здибали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здіймав. **13** І не можуть вони довести тобі того, у чому тепер оскаржують мене. **14** Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку звать вони ерессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написано. **15** І маю надію я в Бозі, — чого й самі вони сподіваються, — що настане воскресіння праведних і неправедних. **16** І я пильно дбаю про те, щоб завжди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. **17** А по довгих роках я прибув, щоб

подати моему нарбодві мѣлостиню та прѣноси. **18** Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеного в храмі, а не з натовпом чи з колотнечею. **19** Їм належало б ось перед тебе побути й казати, коли мають вони що на мене. **20** Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синадріоні стояв, **21** крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячи серед них: „За воскресіння мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“ **22** Але Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відрічив їм справу, говорячи: „Розсуджу вашу справу, коли тисяцький Лісій прибуде“. **23** І він сотникові наказав сторожити Павла, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. **24** А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юдеянка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа. **25** І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікс страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!“ **26** Разом із тим і сподівався він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його прикликав і розмову з ним вів. **27** Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, — Порція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в в'язниці Павла залишив.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відійшов із Кесарії до Єрусалиму. **2** І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, **3** і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. **4** А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабаром туди подається. **5** „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржають його“. **6** І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. **7** Як його ж привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести, **8** бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря“. **9** Тоді Фест, що бажав догодити юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ **10** Та Павло відказав: „Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд

прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, як і ти дуже добре те знаєш. **11** Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як нема ж нічого того, у чім вони винувають мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюся до кесаря!“ **12** Тоді Фест, побалакавши з радою, відповідь дав: „Ти відкликався до кесаря, — до кесаря підеш!“ **13** Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. **14** А що там багато днів вони пробули, то Фест виклав справу Павлову цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, **15** на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященики й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його осуду. **16** Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можності для оборони від закидів. **17** І як зійшлися вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сів наступного дня на сидіння суддеве, і звелів привести цього мужа. **18** І винувальники стали круг нього, проте не вказали вини ані жодної з тих, яких я сподівався. **19** Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий він. **20** І я був певний у цьому змаганні й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? **21** Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів розсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. **22** А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього мужа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почувеш його“. **23** А назавтра Агріппа й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залу судову ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мужами міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений. **24** І сказав до них Фест: „О царю Агріппо, та з нами присутні всі мужі! Ви бачите того, що за нього ввесь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачи, що йому не повинно більш жити. **25** Я ж дізнався, що нічого, вартого смерті, він не вчинив; а що сам він відкликався до Августа, розсудив я послати його. **26** Нічого не маю я певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслухання мав що писати. **27** Бо здається мені нерозважливим ув'язненого посилати, і не означити обвинувачень на нього“.

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе самого“. Павло тоді

простягнув руку, і промовив у своїй обороні: **2** „О царю Агіппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усього, у чім мене винувають юдеї, **3** особливо ж тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперечки. Тому я прошу мене вислухати терпляче. **4** А життя моє змалку, що спочатку точилося в Єрусалимі серед народу мого, знають усі юдеї, **5** які відають здавна мене, аби тільки схотіли засвідчити, — що я жив фарисеем за найдокладнішою сектою нашої віри. **6** І тепер я стою отут суджений за надію обітниць, що Бог дав її нашим отцям, **7** а її виконання чекають побачити наші дванадцять племен, слугачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винувають юдеї! **8** Чому ви вважаєте за неймовірне, що Бог воскрешає померлих? **9** Правда, думав був я, що мені належить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назарянина, **10** що я в Єрусалимі й робив, і багато кого з святих до в'язниць я замкнув, як отримав був владу від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. **11** І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. **12** Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо владою та припорученням первосвящеників, **13** то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлості сонця, що осяяло мене та тих, хто разом з мною йшов! **14** І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку!“ **15** А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відказав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. **16** Але підведіся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. **17** Визволяю тебе від твого народу та від поган, до яких Я тебе посилаю, — **18** відкрити їм очі, щоб вони навернулись від темряви в світло та від сатаніної влади до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарування гріхів і наділля з освяченими“. **19** Через це я, о царю Агіппо, не був супротивний видінню небесному, **20** але мешканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усякого краю юдейського та поганам я проповідував, щоб покаюлися й навернулись до Бога, і чинили діла, гідні покайння. **21** Через це юдеї в святині схопили мене та й хотіли роздерти. **22** Але, поміч від Бога одержавши, я стою аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки

й Мойсей, що статися має, — **23** що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народів і поганам!“ **24** Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучним голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму!“ **25** А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. **26** Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь сховалось від нього, — бо не в закутку діялось це. **27** Чи віруєш, царю Агіппо, Пророкам? Я знаю, що віруєш“. **28** Агіппа ж Павлові: „Ти малощо не намовляєш мене, щоб я став християнином“. **29** А Павло: „Благов би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки но ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів“. **30** І встав цар та намісник, і Верніка та ті, хто з ними сидів. **31** І набік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, вартого смерті або ланцюгів, чоловік цей не робить!“ **32** Агіппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликався був до кесаря“

27 А коли постановлено, щоб відплинули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юлієві на ім'я, з полку Августа. **2** І посідали ми на корабля адрамітського, що пливті мав біля місць азійських, та й відчалили. Із нами був Арістарх македонець із Солуня. **3** А другого дня ми пристали в Сидні. До Павла ж Юлій ставивсь по-людському, і дозволив до друзів піти, та їхньої опіки зазнати. **4** А вірушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітри супротивні були. **5** Коли ж переплинули море, що біля Кілікії й Памфілії, то ми прибули до Лікійської Міри. **6** І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плів в Італію, і всадив нас на нього. **7** І днів багато помаху пливли ми, і насилу наспроти Кніду приплинули, а що вітер нас не допускав, попливли ми додолу на Кріт при Салмоні. **8** І коли ми насилу минули його, то припливли до одного місця, що зветься Доброю Пристанню, недалеко якого знаходиться місто Ласея. **9** А як часу минуло багато, і була вже плавба небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, **10** говорячи їм: „О мужі! Я бачу, що буде плавба з перешкодами та з великим ущербком не лиш для вантажу й корабля, але й для наших душ“. **11** Та сотник довіряв більше стернічому та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив. **12** А що пристань була на зимівлю невідгідна, то більшість давала раду відплинути звідти, щоб, як можна, дістатись до Фініка, і перезимувати

в пристані критській, неприступній західнім вітрам із півдня та з півночі. **13** А як вітер півдінний повіяв, то подумали, що бажання вони досягли, тому витягли ківти й попливли покрай Криту. **14** Але незабаром ударив на них рвучкий вітер, що зветься евроклідон. **15** А коли корабель був підхоплений, і не міг противитись вітрові, то йому віддалися ми й понеслися. **16** І наїхали ми на один острівець, що Клавдою зветься, і човна насилу затримати змогли. **17** Коли ж його витягли, то засобів допоміжних добирали й корабля підв'язали. А боявшись, щоб не впасти на Сірт, поспускали вітрила, і носилися так. **18** А коли зачалá буря міцно нас кидати, то другого дня стали ми розвантажуватись, **19** а третього дня корабельне знаряддя ми повикидали власноруч. **20** А коли довгі дні не з'являлось ні сонце, ні зорі, і буря чимала на нас напирала, то останню надію ми втратили, щоб нам урятуватись. **21** А як довго не їли вони, то Павло став тоді серед них і промовив: „О мужі, тож треба було мене слухатися та не відпливати від Криту, — і обминули б були ці терпіння та шкоди. **22** А тепер вас благаю триматись на дусі, бо ні одна душа з вас не згине, окрім корабля. **23** Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служу, **24** та і прорік: „Не бійся, Пávле, бо треба тобі перед кесарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. **25** Тому то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірую Богові, що станеться так, як було мені сказано. **26** І ми мусимо наткнутись на острів якийсь“. **27** А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріатицькому морю, то десь коло півночі стали домислюватись моряки, що наближуються до якоїсь землі. **28** І, запустивши олівницю, двадцять сьятих знайшли. А від їхавших трохи, запустити олівницю знову, — і знайшли сьятих п'ятнадцять. **29** І боявшись, щоб не натрапити нам на скелясті місця, ми закинули чотири ківти з кормі, і благали, щоб настав день. **30** А коли моряки намагались утекти з корабля, і човна спускали до моря, вдаючи, ніби ківти закинути з носа хочуть, **31** то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зостануться, то спастись ви не зможете!“ **32** Тоді вояки перерізали мотузи в човна, і дали йому впасти. **33** А коли розвиднятися стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняти, і казав: „Чотирнадцятий день ось сьогодні без їжі ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. **34** Тому то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятуюнóк вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови й волосина!“ **35** А промовивши це,

узяв хліб та подякував Богові перед усіма, і, поламавши, став їсти. **36** Тоді всі підніслись на дусі, і, стали поживу приймати. **37** А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість. **38** І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. **39** А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе затоку якусь там угледіли, що берега плáського мала, до якого й вірішили, як можна, приплисти з кораблем. **40** Підняли тоді ківти, і повкидали до моря, і порозв'язували поворозки в стернá, і вітрило мале за вітром поставили, — та й покерувáли до берега. **41** Та ось ми натрапили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинивсь на мілкому: ніс загруз і позоставсь нерухомий, а кормá розбивалася силою хвиль. **42** Вояки ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрийсь не поплив і не втік. **43** Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній нáмір, і звелів усім тим, хто плівати вміє, щоб скакали та перші на берег вихóдили, **44** а інші — хто на дóшках, а хто на чімбóдь з корабля. І таким чином сталось, що всі врятувались на землю!

28 А коли врятувались ми, то довідалися, що острів той зветься Мелта. **2** Тубільці ж нам виявили надзвичайну людяність, бо вони запалили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. **3** Як Павло ж назбирав купу хмизу та й поклав на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилась на руку йому. **4** Як тубільці ж угледіли, що змія почепилась на руку йому, зачáли говорити один одному: „Либонь цей чоловік душогуб, що йому, від моря врятованому, Пóмста жити не дозволила!“ **5** Він струснув ту звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! **6** А вони сподівалися, що він спухне або впадé мертвий уміть. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. **7** Навкруги ж того місця знахóдились добра начальника острова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласkáво гостів. **8** І сталось, що Публіїв бáтько лежав, слабий на пропáсницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, уздоровив його. **9** Якже трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. **10** Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їжджали, понакладáли, чого було треба. **11** А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскúрів, і що на острові він Perezимував. **12** І, як ми допливли в Сіракузи, пробули там три дні. **13** А звідти, пливучи понад берегом, прибули ми до Рerii, а

що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путеолі, **14** де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму. **15** А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіφόру та до Тритаверні. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. **16** А коли прибули ми до Риму, Павлові дозволено жити особно, ураз із вояком, що його сторожив. **17** І сталось, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичаїв отцівських, та протé мене відано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян. **18** Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не булб. **19** Та юдеї противилися, тому змушений був я відклікатися на суд кесарів, але не для того, щоб нарód свій у чомусь оскáржити. **20** Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надію Ізраїлеву я обку́тий цими кайдáнами“. **21** А вони відказали йому: „Не одérжали ми ні листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе. **22** Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відомо про секту цю нам, що їй скрізь спротивляються“. **23** А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в госпóду. А він їм від ранку до вечора розповідав, та про Божее Царство свідóцтва давав, і переконував їх про Ісуса Зако́ном Мойсея й Пророками. **24** І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. **25** Вони між собою незгідні були й повихóдили, як промовив Павло одне слово, що добре прорік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю, **26** промовляючи: „Піди до нарóду цього та й скажи: Ви вухом почуєте, та розуміти не бóдете, дивитися бóдете оком, але не побачите! **27** Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують на вóха вони, і зажмурили очі свої, щоб я́кось не побачити очима, і не почути вóхами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздорóвив!“ **28** Тож нехай для вас буде відомé, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почують вони!“ **29** Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. **30** І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто приходив до нього, **31** і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборóнно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святости, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святим, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщенні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровідила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** щобто потішитися разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я замір прийти до вас, але мені перешкоджувало аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших народів. **14** А гелленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржний. **15** Отже, що до мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь Євангелії, бож вона — сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові. **17** Праведність бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: „А праведний житиме вірою“. **18** Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, **19** тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. **20** Бо Його невидіме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видіме. Так що нема їм виправдання, **(aíðn g126)** **21** бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але зникчменіли своїми думками, і запаморочились нерозумне їхнє серце. **22** Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, **23** і славу нетлінної Бога змінили на подобу образу тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів. **24** Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. **25** Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали,

і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь. **(aíðn g165)** **26** Через це Бог їх видав на пожадливість ганьбу, — бо їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне. **27** Так само й чоловіки, позоставивши природне єднання з жіночою статтю, розпалилися своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками соромчинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блудові. **28** А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевернений, — щобчинили непристойне. **29** Вони повні всякої неправедности, лукавства, зажерливости, злоби, повні заздрости, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостиві. **32** Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерті, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4** Або погорджуєш багатством Його доброти, лагідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покайння? **5** Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалістю в добрім ділі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне, **(aíðnios g166)** **8** а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів. **9** Недоля та утиск на всяку душу людини, хто чинить зло, юдея ж перше та геллена, **10** а слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добре, юдеєві ж перше та гелленові. **11** Бо не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрі бо згрішили без Закону, без Закону й загинуть, а котрі згрішили в Законі, приймуть суд за Законом. **13** Бо не слухачі Закону справедливі перед Богом, але виконавці Закону виправдані будуть. **14** Бо коли погани, що не мають Закону, з природи чинять законне, вони, не мавши Закону, самі собі Закон, **15** що виявляють діло Закону, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну, **16** дня,

коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. 17 Ось ти звешся юдеєм, і спираєшся на Закону, і хвалишся Богом, 18 і знаєш волю Його, і розумієш, що краще, навчившись із Закону, 19 і маєш певність, що ти провідник для сліпих, світло для тих, хто знаходиться в темряві, 20 виховник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знання й правди в Законі. 21 Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповідуєш не красти, а сам крадеш! 22 Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гидуючи їдолами, чиниш святокрадство! 23 Ти, що хвалишся Законом, зневажаєш Бога переступом Закону! 24 Бо „через вас зневажається Боже Ймення в поган“, як написано. 25 Обрізання корисне, коли виконуєш Закону; а коли ти переступник Закону, то обрізання твоє стало необрізанням. 26 Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не порухується його необрізання за обрізання? 27 І необрізаний з природи, виконуючи Закону, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням? 28 Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, 29 але той, що є юдей потаємно, духово, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвала не від людей, а від Бога.

3 Отож, що має більшого юдей, або яка користь від обрізання? 2 Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що їм довірені були Слова Божі. 3 Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу? 4 Зовсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано: „Щоб був Ти виправданий у словах Своїх, і переміг, коли будеш судитися“. 5 А коли наша неправедність виставляє праведність Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнів виявляє? Говорю по-людському. 6 Зовсім ні! Бож як Бог судитиме світ? 7 Бо коли Бож правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, щоб судити ще й мене, як грішника? 8 І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: „Робімо зле, щоб вийшло добре?“ Справедливий óсуд на таких! 9 То що ж? Маємо перевагу? Анітрохи! Бож ми перед тим довелі, що юдеї й геллени — усі під гріхом, 10 як написано: „Нема праведного ані óдного; 11 нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — 12 усі повідступали, разом стали непотрібні, нема добротинця, нема ні óдного! 13 Гріб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губах, 14 уста їхні повні прокляття й гіркоти! 15 Швидкі

їхні ноги, щоб кров проливати, 16 руїна та злидні на їхніх дорогах, 17 а дороги миру вони не пізнали! 18 Нема страху Божого перед очима їхніми“. 19 А ми знаємо, що скільки говорить Закон, він говорить до тих, хто під Законом, щоб замкнути всякі уста, і щоб став увесь світ винний Богові. 20 Бо жодне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним, — Законом бо гріх пізнається. 21 А тепер, без Закону, праведність Божа з'вилась, про яку свідчать Закон і Пророки. 22 А Бож праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, 23 бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, 24 але дарма виправдуються Його благодаттю, через відкуплення, що в Ісусі Христі, 25 що Його Бог дав у жертву примирення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпущення давніше вчинених гріхів, 26 за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього часу, щоб бути Йому праведним, і виправдати того, хто вірує в Ісуса. 27 Тож де похвальба? Виключена. Яким законом? Законом діл? Ні, але законом віри. 28 Отож, ми визнаємо, що людина виправдується вірою, — без діл Закону. 29 Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, 30 бо є один тільки Бог, що виправдає обрізання з віри й необрізання через віру. 31 Тож чи не нищимо ми Закону вірою? Зовсім ні, — але зміцнюємо Закону.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраам, наш отець за тілом? 2 Бо коли Авраам виправдався ділами, то він має похвалу, та не в Бога. 3 Що бо Писання говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. 4 А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. 5 А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його порухується в праведність. 6 Як і Давид називає блаженною людину, якій рахує Бог праведність без діл: 7 „Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. 8 Блаженна людина, якій Господь не порухає гріха!“ 9 Чи ж це блаженство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. 10 Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! 11 І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведності через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, 12 і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. 13 Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути

йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. **14** Бо коли спадкоємці ті, хто з Законом, то спорожніла віра й знівечилась обітниця. **15** Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу. **16** Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, **17** як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив тебе, “— перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. **18** Він — проти надії — увірував у надію, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке численне буде насіння твоє!“ **19** І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, будучи майже сторічним, ні утроби Сариної за змертвілу, **20** і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнівся в вірі, і віддав славу Богові, **21** і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. **22** Тому й „залічено це йому в праведність“. **23** Та не написано за нього одного, що залічено йому, **24** а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, **25** що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

5 Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, **2** через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалимось надією слави Божої. **3** І не тільки нею, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпелівість, **4** а терпелівість — дорівд, а досвід — надію, **5** а надія не засорбмить, бо любов Божя вилася в наші серця Святим Духом, даним нам. **6** Бо Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. **7** Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважитись вмерти. **8** А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. **9** Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми виправдані. **10** Бо коли ми, будучи ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його. **11** І не тільки це, але й хвалимся в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примирення. **12** Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. **13** Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону. **14** Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не

згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. **15** Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більш благодать Божа й дар через благодать однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливлі на багатьох. **16** І дар не такий, як те, що сталося від одного, що згрішив; бо суд за один прогріх — на осуд, а дар благодаті — на виправдання від багатьох прогріхів. **17** Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведности, запанують у житті через одного Ісуса Христа. **18** Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одного прийшло виправдання для життя на всіх людей. **19** Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними. **20** Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А де збільшився гріх, там зарясніла благодать, **21** щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios g166)

6 Що ж скажемо? Позостанемося в гріху, щоб благодать примножилась? Зовсім ні! **2** Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в ній? **3** Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Його христилися? **4** Отож, ми поховані з Ним хрищенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя. **5** Бо коли ми з'єднались подобою смерті Його, то з'єднаємось і подобою воскресення, **6** знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб зніщилось тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, **7** бо хто вмер, той звільнився від гріха! **8** А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, **9** знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більше не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! **10** Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. **11** Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. **12** Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись Його пожадливістей, **13** і не віддавайте членів своїх гріхові за знаряддя неправедности, але віддайте себе Богові, як ожилих із мертвих, а члени ваші — Богові за знаряддя праведности. **14** Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а під благодаттю. **15** Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте,

що кому віддаєте себе за рабів на по́слух, то ви й раби того, кого слухаетесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність? 17 Тож дяка Богові, що ви, будши рабами гріха, від серця послуhalись того роду науки, якому ви себе віддали. 18 А звільнившись від гріха́, стали рабами праведности. 19 Говорю я по-людському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистості й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів праведности на освячення. 20 Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. 21 Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх — то смерть. 22 А тепер, звільнившись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (aiðnios g166) 23 Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім! (aiðnios g166)

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорю тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? 2 Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. 3 Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому чоловікові. 4 Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскреслому з мертвих, щоб принести плід Богові. 5 Бо коли ми жили за тілом, то пристрасті гріховні, що похдять від Закону, діяли в наших членах, щоб принести плід смерті. 6 А тепер ми звільнились від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам оновленням духа, а не старістю букви. 7 Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливості, коли б Закон не наказував: „Не пожадай“. 8 Але гріх, узявши прівід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. 9 А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив, 10 а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, 11 бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нею вмертвів. 12 Тому то Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. 13 Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через заповідь. 14 Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, проданий

під гріх. 15 Бо щб я виконую, не розумію; я бо чиню не те, щб хочу, але щб ненавиджу, те я роблю. 16 А коли роблю те, чого я не х́чу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий, 17 а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. 18 Знаю бо, що не живе в мені, цебто в тілі моім, добре; бо бажання лежить у мені, але щоб виконати добре, того не знаходжу. 19 Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. 20 Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. 21 Тож знаходжу закона, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. 22 Бо маю задовблення в Законі Божому за вн́трішнім чоловіком, 23 та бачу інший закон у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, і полонить мене законом гріховним, що знаходиться в членах моїх. 24 Нещасна я люди́на! Хто мене візволить від тіла цієї смерті? 25 Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому́ то я сам служу розумом Законові Божому, але тілом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного б́суду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за Духом, 2 бо закон Духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха й смерті. 3 Бо що було неможливе для Закону, у ч́му був він безсилий тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, 4 щоб віконалось виправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за Духом. 5 Бо ті, хто ходить за тілом, д́мають про тілесне, а хто за Духом — про духовне. 6 Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, 7 думка бо тілесна — ворожн́ча на Бога, бо не ко́риться Законові Божому, та й не може. 8 І ті, хто х́дить за тілом, не можуть догодити Богові. 9 А ви не в тілі, але в Дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. 10 А коли Христос у вас, то хоч тіло мертве через гріх, але дух живий через праведність. 11 А коли живе в вас Дух Того, хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. 12 Тому́ то, браття, ми не боржники тіла, щоб жити за тілом; 13 бо коли жив́єте за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвля́єте тілесні вчинки, то б́дете жити. 14 Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; 15 бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва, Отче!“ 16 Сам Цей Дух св́дчить разом із духом нашим, що ми — діти Божі. 17 А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці

ж Божі, а співпадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпимо, щоб разом із Ним і прославитись. **18** Бо я думаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покорилось марноті не добровільно, але через того, хто скорив його, в надії, **21** що й саме створіння визволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння разом зідхає й разом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надією бо ми спаслися. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що бачить, чому б того й надіявся? **25** А коли сподіваємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух допомагає нам у наших немочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і прославив. **31** Що ж скажемо на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскаржувати буде Божих вибранців? Бог Той, що виправдує. **34** Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він праворуч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас вважають за овець, приречених на заклчення“. **37** Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні анголі, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, **39** ні вишина, ні глибина, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі наших!

9 Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені моє сумління через Духа Святого, **2** що маю велику скорботу й невинну муку для серця свого! **3** Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх,

рідних мені тілом; **4** вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіді, і законодавство, і богослужба, і обітниці, **5** що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословенний, навкі, амінь. (aion g165) **6** Не так, щоб Слово Боже не збулось. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля, **7** і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в Ісаку буде насіння тобі“. **8** Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітниці признаються за насіння. **9** А слово обітниці таке: „На той час прийду, і буде син у Сарі“. **10** І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака, **11** бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Божа у вибранні **12** не від учинків, але від Того, Хто кличе, — сказано їй: „Більший служитиме меншому“, **13** як і написано: „Полюбив Я Якова, а Ісава зненавидів“. **14** Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! **15** Бо Він каже Мойсееві: „Помилую, кого хочу помилувати, і змилюсь до тебе, над ким хочу змилюсь“. **16** Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. **17** Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Моє Ім'я“. **18** Отож, кого хоче — Він милує, і кого хоче — ожорсточе. **19** А ти скажеш мені: „Чого ж ще Він докоряє, бо хто може протівитись волі Його?“ **20** Отже, хто ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твориво творцєві: Пощо ти зробив мене так? **21** Чи ганчар не має влади над глиною, щоб із того самого місця зробити одну посудину на честь, а одну на нечесть? **22** Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадив із великим терпінням посудини гніву, що готові були на погибіль, **23** і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготував на славу, **24** на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган. **25** Як і в Осії Він говорить: „Назву Своім народом не людей Моїх, і не улюблену — улюблену, **26** і на місці, де сказано їм: Ви не Мій народ, там названі будуть синами Бога Живого!“ **27** А Ісаа ззиває про Ізраїля: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як морський пісок, то тільки останок спасеться, **28** бо вирок закінчений та скорочений у праведності учинить Господь на землі!“ **29** І як Ісаа віщував: „Коли б Господь Саваот не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содом, і подібні були б до Гоморри!“ **30** Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри,

31 а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности. 32 Чому? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закону; вони бо спіткнулись об камінь спотикання, 33 як написано: „Ось Я кладу на Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Нього, не посоромиться!“

10 Браття, бажання мого серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. 2 Бо я свідчу їм, що вони мають рівність про Бога, але не за розумом. 3 Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божій. 4 Бо кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірує. 5 Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „людина, яка його виконує, буде ним жити“. 6 А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в своїм серці: Хто вийде на небо?“ цебто звісти додолу Христа, 7 або: „Хто зійде в безодню?“ цебто вивести з мертвих Христа. (Abyssos gl2) 8 Але що каже ще? „Близько тебе слово, — в устах твоїх і в серці твоїм“, цебто слово віри, що його проповідуємо. 9 Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, 10 бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння. 11 Каже бо Писання: „Кожен, хто вірує в Нього, не буде засоромлений“. 12 Бо нема різниці поміж юдеєм та гелленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. 13 Бо „кожен, хто покличе Господне Ім'я, буде спасений“. 14 Але як поклонити Того, в Кого не ввірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? 15 І як будуть проповідувати, коли не будуть послані? Як написано: „Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра“. 16 Але не всі послушали Євангелії. Бо Ісаї каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ 17 Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове. 18 Та кажі: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу!“ 19 Але кажі: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу заздрість у вас ненародом, — роздражню вас нерозумним народом“. 20 А Ісаї сміливо говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ 21 А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухняних і суперечних!“

11 Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув наро́да Свого? Зовсім ні! Бо й ізраїльтянини, із насіння Авраамового, Веніамінового племені. 2 Не відкинув Бог наро́да Свого, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що говорить Писання „про Іллу“, як він ска́ржиться Богові на Ізраїля, кажучи: 3 „Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жер́твники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. 4 Та що каже йому Божа відпові́дь: „Я для Себе залишив сім тисяч мужа, що перед Ваалом колін не схиляли“. 5 Також і тепе́ришнього ча́су залиши́вся останок за ви́бором благода́ті. 6 А коли за благода́ттю, то не з учинків, іна́кше благода́ть не бу́ла б благода́ттю. А коли з учинків, то це більше не благода́ть, іна́кше вчи́нок не є вже вчи́нок. 7 Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не одержав, та одержали ви́брані, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і ву́ха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давід каже: „Нехай стане́ться сті́л їхній за сі́тку й за па́стку, і на спокусу, та їм на за́плату; 10 нехай потемнію́ть їхні очі, щоб не бачили, хай наза́вжди зігне́ться хребе́т їхній!“ 11 Тож питаю: Чи ж спіткну́лись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з їхнього за́непаду — спасіння поганам, щоб ви́кликати за́здрість у них. 12 А коли їхній за́непад — ба́гатство для сві́ту, а їхнє упоко́рення — ба́гатство поганам, — скі́льки ж більш повнота́ їхня? 13 Кажі бо я вам, поганам: через те, що я апо́стол поганів, я хвалю́ свою службу, 14 може як викличу за́здрість у своїх за ті́лом, і спасу́ де́кого з них. 15 Коли ж відкі́нення їх — то примі́рення сві́ту, то що їхнє прийня́ття, як не життя з мертвих? 16 А коли святий пе́рвісток, то й ті́сто святе; а коли святий ко́рїнь, то й ві́ття святе. 17 Коли ж деякі з га́лузок відломи́лися, а ти, бу́вши ди́ке оли́вне дере́во, прище́пився між них і став спі́льником то́вшу оли́вного ко́рєня, 18 то не вихваля́йся перед га́лу́зками; а коли вихваля́єшся, то знай, що не ти носи́ш ко́рєня, але ко́рїнь тебе. 19 Отже скажеш: „Га́лу́зки відломи́лися, щоб я прище́пився“. 20 Добре. Вони відломи́лися неві́рством, а ти тримає́шся віро́ю; не велича́йся, але бійся. 21 Бо коли Бог природних га́лу́зок не пожа́лував, то Він і тебе не пожа́лує! 22 Отже, бач до́брість і суво́рість Бо́жу, — на відпалих суворі́сть, а на тебе до́брість Бо́жа, коли перебу́деш у до́брості, коли ж ні, то й ти бу́деш відта́тий. 23 Та й вони, коли не зоста́нуться в неві́рстві, прище́пля́ться, бо має́ Бог силу́ їх знов прище́пити. 24 Бо коли ти відта́тий з оли́вки, ди́кої з приро́ди, і проти приро́ди заще́плений до добро́ї оли́вки, то

скільки ж більше ті, що природні, прищепляться до своєї власної оливки? **25** Бо не хочу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість сталася Ізраїлеві почасті, аж поки не ввійде повне число поган, **26** і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: „Прийде з Сіону Спаситель, і відверне безбожність від Якова, **27** і це заповіт їм від Мене, коли відіймуть гріхи їхні!“ **28** Тож вони за Євангелією вороги ради вас, а за вибором — улюблені ради отців. **29** Бо діри й покликання Божі невідмінні. **30** Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер помилувані через їхній непокслух, **31** так і вони тепер спротивились для помилування вас, щоб і самі були помилувані. **32** Бо замкнув Бог усіх у непокслух, щоб помилувати всіх. (eleſſe g1653) **33** О глибино багатства, і премудрости, і знання Божого! Які недовідомі присуди Його, і недосліджені дороги Його! **34** „Бо хто розум Господній пізнав? Або хто був дорадник Йому? **35** Або хто давній Йому дав, і Йому буде віддано?“ **36** Бо все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амінь. (aiŋn g165)

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу, **2** і не стосуйтеся до віку цього, але перемініться відністю вашого розуму, щоб пізнати вам, що то є воля Божа, — добро, приємність та досконалість. (aiŋn g165) **3** Через дану мені благодать кажу кожному з вас не думати про себе більш, ніж належить думати, але думати скромно, у міру віри, як кожному Бог наділів. **4** Бо як в однім тілі маємо багато членів, а всі члени мають не однакове діяння, **5** так багато нас є одне тіло в Христі, а зосібна ми один одному члени. **6** І ми маємо різні дари, згідно з благодаттю, даною нам: коли пророцтво — то виконуй його в міру віри, **7** а коли служіння — будь на служіння, коли вчитель — на навчання, **8** коли втішитель — на потішання, хто подає — у простоті, хто головує — то з пильністю, хто милосердствує — то з привітністю! **9** Любов нехай буде нелицемірна; ненавидьте зло та туляться до доброго! **10** Любіть один одного братньою любов'ю; випереджайте один одного пошаною! **11** У ревності не лінуйтеся, духом палайте, служіть Господеві, **12** тіштеся надією, утиски терпіть, перебувайте в молитві, **13** беріть уділ у потребах святих, будьте гостинні до чужинців! **14** Благословляйте тих, хто вас переслідує; благословляйте, а не проклинайте! **15** Тіштеся з тими, хто тішиться, і плачте з отими, хто плаче! **16** Думайте між собою однаково; не

величайтеся, але наслідуйте слухняних; „не вважайте за мудрих себе!“ **17** Не платіть нікому злом за зло, дбайте про добре перед усіма людьми! **18** Коли можливо, якщо це залежить від вас — живіть у мирі з усіма людьми! **19** Не мстяться самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь“. **20** Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він прагне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову. **21** Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога. **2** Тому той, хто противиться владі, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть осуд на себе. **3** Бо володарі — пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, **4** бо володар — Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зло, то бійся, бо недармо він носить меч, він бо Божий слуга, месник у гніві злочинців! **5** Тому треба коритися не тільки ради страху карі, але й ради сумління. **6** Через це ви й податки даєте, бо вони служителі Божі, саме тим завжди зайняті. **7** Тож віддайте належне усім: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому честь — честь. **8** Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один одного. Бо хто іншого любить, той виконав Закону. **9** Бо заповіді: „Не чини перелюбу“, „Не вбивай“, „Не краді“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожадай“ і які інші, вони містяться всі в цьому слові: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ **10** Любов не чинить зла ближньому, тож любов — виконання Закону. **11** І це тому, що знаєте час, що пора нам уже пробудитись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. **12** Ніч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки темряви й зодягнімося у зброю світла. **13** Як удень, поступаймо доброчесно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та заздрощах, **14** але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догодження тілу не обертайте на пожадливість!

14 Слабого в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. **2** Один бо вірує, що можна їсти все, а німичний споживає ярини. **3** Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, — Бог бо прийняв його. **4** Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устобіть, бо має Бог силу поставити його.

5 Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить одинаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. 6 Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто їсть, — для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові. 7 Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. 8 Бо коли живемо — для Господа живемо, і коли вмираємо — для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо — ми Господні! 9 Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. 10 А ти нащо осуджуєш брата свого? Чи чого ти погорджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божим. 11 Бо написано: „Я живу, каже Господь, і схилиться кожне коліно передо Мною, і визнає Бога кожен язик!“ 12 Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. 13 Отож, не будемо більше осуджувати один одного, але краще судити про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси. 14 Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте. 15 Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю поводишся ти, — не губи своєю поживою того, за кого Христос був умер. 16 Нехай ваше добре не зневажається. 17 Бо Царство Боже не пожива й питвб, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святій. 18 Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанований поміж людсьмй. 19 Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один одного! 20 Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле людині, що їсть на спотикання. 21 Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гіршіться, або спокушується, або слабне. 22 Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробовується! 23 А хто має сумнів, коли їсть, буде осуджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні нести слабості безсилим, а не собі догоджати. 2 Кожен із нас нехай догоджає ближньому на добро для збудування. 3 Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. 4 А все, що давніше написане, написане нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. 5 А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, 6 щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. 7 Приймайте тому один

одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. 8 Кажу ж, що Христос для обрізаних став за службу ради Божої правди, щоб отцям потвердити обітницю, 9 а для поган — щоб славили Бога за милосердя, як написано: „Тому я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і ім'я Твоє буду виспівувати!“ 10 І ще каже: „Тішесь, погани, з народом Його!“ 11 І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ 12 І ще каже Ісаа: „Буде корінь Єссеев, що постане, щоб панувати над поганями, — погани на Нього надіятись будуть!“ 13 Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагатились надією, силою Духа Святого! 14 І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні доброти, наповнені всяким знанням, і можете й один одного навчати. 15 А писав я вам почасти трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодаттю, що дана мені від Бога, 16 щоб був я слугою Христа Ісуса між поганями, і виконував святу службу Євангелію Божою, щоб приношення поган стало приємне й освячене Духом Святим. 17 Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, 18 бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на послух поган, словом і чином, 19 силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поширив Євангелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Ілліріка. 20 При тому пильнував я звіщати Євангелію не там, де Христове ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужій, 21 але як написано: „Кому не звіщалося про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ 22 Тому часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. 23 А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, 24 коли тільки підду до Еспанії, прибуду до вас. Бо маю надію, як буду проходити, побачити вас, і що ви проведете мене туди, коли перше почасти матиму я задоволення з вами побути. 25 А тепер я йду до Єрусалиму послужити святим, 26 бо Македонія й Ахія визнали за добре подати деяку поміч незаможним святим, що в Єрусалимі живуть. 27 Бо визнали за добре, та й боржники вони їхні. Бо коли погани стали спільниками в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм. 28 Як це докінчу та достачу їм плід цей, тоді через ваше місто я підду до Еспанії. 29 І знаю, що коли прийду до вас, то прийду в повноті Христового благословення. 30 Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в молитвах за мене до Бога, 31 щоб мені віволитися від неслухняних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі була приємна святим, 32 щоб із волі

Божої з радістю прийти до вас і відпочити з вами! **33** А Бог миру нехай буде зо всіма вами. Амїнь. **(aiōnios g166)** **27** єдиному мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амїнь. **(aiōn g165)**

16 Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, службеницю Церкви в Кенхрєях, **2** щоб ви прийняли її в Господі, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені. **3** Вітайте Прискїллу й Акілу, співробітників моїх у Христі Ісусі, — **4** що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкви з поган, — і їхню домашню Церкву. **5** Вітайте улюбленого мого Епенета, — він первісток Азії для Христа. **6** Вітайте Марію, що напруцювалася багато для вас. **7** Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і співв'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене. **8** Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі. **9** Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стахія. **10** Вітайте Апеллеса, випробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових. **11** Вітайте мого родича Іродіона. Вітайте Наркісових, що в Господі. **12** Вітайте Трифену й Трифбсу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато попрацювала в Господі. **13** Вітайте вибраного в Господі Руфа, і матір його та мою. **14** Вітайте Асинкрита, Флєгонта, Єрма, Патрoва, Ермія і братів, що з ними. **15** Вітайте Філолога та Юлію, Нірєя й сестру його, і Олімпіана, і всіх святих, що з ними. **16** Вітайте один одного святим поцілунком. Вітають вас усі Церкви Христові! **17** Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, **18** бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних. **19** Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прoсті в злому. **20** А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші нoги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амїнь. **21** Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. **22** Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав. **23** Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморядник Ераст і брат Кварт. **25** А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євaнгелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замoвчана, **(aiōnios g166)** **26** а тепер виявлена, і через пророцькі писання, з наказу вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, —

1 до коринтян

1 Павло, волею Божою покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состен, **2** Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, — **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую моєму Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагатилися в Ньому, — словом усяким і всяким знанням, **6** бо свідцтво Христове між вами утвердилось, **7** так що не маєте недостачі в жоднім дарі благодаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа. **8** Він вас утвердить до кінця неповинними бути дня Господа нашого Ісуса Христа! **9** Вірний Бог, що ви через Нього покликані до спільноті Сина Його Ісуса Христа, Господа нашого. **10** Тож благодаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! **11** Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлоїних, що між вами суперечки. **12** А кажуть я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павлив, а я Аполлосів, а я Кіфін, а я Христов. **13** Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павлові ім'я ви христились? **14** Дякую Богові, що я ані одного з вас не хрестив, окрім Кріспа та Гаї, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охрестив був у ймення своє. **16** Охрестив же був я й дім Степанів; більш не знаю, чи хрестив кого іншого я. **17** Бо Христос не послав мене, щоб хрестити, а звіщати Євангелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христа. **18** Бож слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємось, — Сила Божа! **19** Бо написано: „Я погублю мудрість премудрих, а розум розумних відкіну!“ **20** Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог мудрість світу цього не змінив на глупоту? **(aiōn g165)** **21** Через те ж, що світ мудрістю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно було спасти віруючих через дурість проповіді. **22** Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошукують мудрости, **23** а ми проповідуємо Христа розп'ятого, — для юдеїв згіршення, а для греків — безумство, **24** а для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість! **25** Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже німічне — сильніше воно від людей! **26** Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто

мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхетні. **27** Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і німічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, **28** і простих світу, і погорджених, і незначних вибрав Бог, щоб значне знівечити. **29** так щоб не хвалилося перед Богом жодне тіло. **30** А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам мудрістю від Бога, — праведністю ж, і освяченням, і відкупленням, **31** щоб було, як написано: „Хто хвалиться, нехай хвалиться Господом!“

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звіщати про Боже свідцтво з добірною мовою або мудрістю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великій тремтінні. **4** І слово моє й моя проповідь — не в словах переконливих людської мудрости, але в доказі Духа та сили, **5** щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, **(aiōn g165)** **7** але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призначив нам на славу, **(aiōn g165)** **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! **(aiōn g165)** **9** Але, як написано: „Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!“ **10** А нам Бог відкрив це Своім Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини. **11** Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. **12** А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, **13** що й говоримо не вівченими словами людської мудрости, але вівченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. **14** А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. **15** Духовна ж людина судить усе, а її судити не може ніхто. **16** Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг навчати?“ А ми маємо розум Христов!

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі. **2** Я вас годував молоком, а не твердью їжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, **3** бо ви ще тілесні. Бо коли здрісність та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите? **4** Бо коли хто каже: „Я

ж Павлів“, а інший: „Я Аполлосів“, то чи ж ви не тілесні? **5** Бо хто ж Аполлос? Або хто то Павло? Вони тільки служителі, що ви ввірували через них, і то скільки кому дав Господь. **6** Я посадив, Аполлос поливав, Бог же зростає, **7** тому ані той, хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що рідить! **8** І хто садить, і хто поливає — одне, і кожен одержить свою нагороду за працею своєю! **9** Бо ми співробітники Божі, а ви — Боже поле, Божо будівля. **10** Я за благодаттю Божою, що дана мені, як мудрий будівничий, основу поклав, а інший буде на ній; але нехай кожен пильнує, як він буде на ній! **11** Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона — Ісус Христос. **12** А коли хто на цій основі буде з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, **13** то буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло кожного випробує, яке воно є. **14** І коли чие діло, яке збудував хто, устоїть, то той нагороду одержить; **15** коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасеться, але так, як через огонь. **16** Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? **17** Як хто нівечить Божого храму, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! **18** Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. (aiōn g165) **19** Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хитрощах їхніх!“ **20** І знову: „Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!“ **21** Тож нехай ніхто не хвалиться людсьм, бо все ваше: **22** чи Павло, чи Аполлос, чи Кіфа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше, **23** ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служителів Христових і доморядників Божих таємниць; **2** а що ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним. **3** А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе. **4** Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. **5** Тому не судить передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й висвітлить таємниці темряви та виявить задуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога. **6** Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати „не більш, як написано“, щоб ви не чванились один за одним перед іншим. **7** Хто бо тебе вирізняє? Що ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого

чванішся, ніби не взяв? **8** Ви вже нагородовані, ви вже збагатілися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами! **9** Бо я думаю, що Бог нас, апостолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивовищем світові, — і анголам, і людям. **10** Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні! **11** Ми до цього часу і голодуємо, і прагнемо, і нагі ми, і катовані, і тиняємось, **12** і трудимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихословлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми терпимо; **13** як лають, ми молимося; ми стали, як сміття те для світу, аж досі ми всім, як ті вікидки! **14** Не пишу це для того, щоб вас осоромити, але остерігаю, як своїх любих дітей. **15** Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію. **16** Тож благаю я вас: будьте наслідувачами мене! **17** Для цього послав я до вас Тимофія, що для мене улюблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. **18** Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. **19** Та небавом прийду до вас, як захоче Господь, і пізнаю не слово згорділих, але силу. **20** Бо Царство Боже не в слові, а в силі. **21** Чого хочете? Чи прийти до вас з кием, чи з любов'ю та з духом лагідности?

5 Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганами незнаній, — що хтось має за дружину собі дружину батькову. **2** І ви завеличалися, а не засмутилися радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, що цей учинюк зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетеся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віддати такого сатані на погибіль тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала різчина все тісто заквашує? **7** Отож, очистьте стару різчину, щоб стати вам новім тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений. **8** Тому святкуймо не в давній різчині, ані в різчині злобі й лукавства, але в опрісноках чистоти та правди! **9** Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, — **10** але не взагалі з цьогосвітніми перелюбниками, чи з користолюбцями, чи з хижакіми, чи з ідолянами, бо ви мусіли були б відійти від світу. **11** А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яниця, чи хижак, — із такими навіть не їсти! **12**

Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вілучіть лукавого з-поміж себе самих!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, судитися в неправедних, а не в святих? **2** Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні справи? **3** Хіба ви не знаєте, що ми будем судити анголів, а не тільки життєве? **4** А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. **5** Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат судиться з братом, — і то перед невірними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що суди між собою ви маєте. Чому краще не терпите кривди? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самі кривду чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадкють Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужолобники, **10** ні злодії, ні користолюбці, ні п'яниці, ні злоріки, ні хижакі — Царства Божого не впадкють вони! **11** І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожиток. Усе мені можна, але мною, ніщо володіти не повинно. **13** Їжа для чєрева, і чєрево для їжі, але Бог одне й друге понижить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! **15** Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблю їх членами розпусниць? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується з розпусницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: „Обидва ви будете тілом одним“. **17** А хто з Господом злучується, стає одним духом із Ним. **18** Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. **19** Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? **20** Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. **2** Але щоб унікнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. **3** Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові

дружина. **4** Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. **5** Не хвиляйтесь одне від одного, хібащо дчасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й східьтесь знову до купи, щоб вас сатана не спокұшував вашим нестриманням. **6** А це говорю вам як раду, а не як наказу. **7** Бо хочу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. **8** Говорю ж неодруженим і вдівам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. **9** Коли ж не втримаються, — нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалітися. **10** А тим, що побрались, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком! **11** А коли ж і розлучиться, хай застається незаміжня, або з чоловіком своїм хай поміриється, — і не відпускати чоловікові дружини! **12** Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невірною, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. **13** І жінка, як має чоловіка невірющего, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. **14** Чоловік бо невірющий освячується в дружині, а дружина невірющая освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. **15** А як хоче невірющий розлучитися, хай розлучиться, — не неволиться брат чи сестра в таким разі, бо покликав нас Бог до миру. **16** Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружини? **17** Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквām я наказую. **18** Хто покликаний був в обрізанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, — нехай не обрізується. **19** Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливе — дотримання Божих заповідей. **20** Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. **21** Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще це. **22** Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа. **23** Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! **24** Браття, кожен із вас, в яким стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! **25** Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. **26** Отож за сучасного утиску добрим вважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. **27** Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. **28** А коли ти й ожєнишся, то не згрішив; і як

дівчина заміж піде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. **29** А це, браття, кажу я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають, **30** а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і хто купує, — як би не набули, **31** а хто цьогосвітнім користується, — як би не користувались, бо минає стан світу цього. **32** А я хочу, щоб ви безклопінті були. Неодружений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, **33** а одружений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині, **34** і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А заміжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. **35** А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильце вам накинати, але щоб пристойно й горліво держались ви Господа. **36** А як думає хто про дівчину свою, що соромно, як вона переросте, і так мала б лишатись, нехай робить, що хоче, — не згрішить: нехай заміж виходять. **37** А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечности, владу ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своєму — берегти свою дівчину, той робить добре. **38** Тому й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віддає — робить краще. **39** Дружина за законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмере, вона вільна виходити заміж, за кого захоче, аби тільки в Господі. **40** Блаженніша вона, коли так позостанеться за моєю порадою, бо міркую, що й я маю Божого Духа.

8 А щодо ідолоських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання. Знання ж надимає, любов же будує! **2** Коли хто думає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. **3** Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. **4** Тож про споживання ідолоських жертв ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного. **5** Бо хоч і існують так звані „боги“ чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, **6** та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. **7** Та не всі таке мають знання, бо деякі мають при звичаєння до ідола й досі, і їдять, як ідолоську жертву, — і їхнє сумління, будиши недуже, споганюється. **8** І жа ж нас до Бога не зближує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічого. **9** Але стережіться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотикання слабим! **10** Коли бо хто

бачить тебе, маючого знання, як ти в ідолоській божниці сидиш за столом, чи ж сумління його, будиши слабє, не буде спонукане їсти ідолоські жертви? **11** І через знання твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! **12** Грішачи так проти братів та вражаючи їхнє слабе сумління, ви проти Христа грішите. **13** Ось тому, коли їжа спокушує брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (аїѠn g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? **2** Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печать мого апостольства в Господі. **3** Оце оборона моя перед тими, хто судить мене. **4** Чи ми права не маємо їсти та пити? **5** Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апостоли, і Господні брати, і Кіфа? **6** Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? **7** Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградника садить, — і не їсть з його плоду? Або хто отару пасе, — і не їсть молока від отари? **8** Чи я тільки по-людському це говорю? Хіба ж і Закон не говорить цього? **9** Бо в Законі Мойсеевим писано: „Не в'яжи рота волів, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується? **10** Чи говорить Він зовсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати орач, а молотник — молотити з надією мати частку в своїм сподіванні. **11** Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо ми ваше тілесне? **12** Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все терпимо, аби перешкоди якої Христовій Євангелії ми не вчинили. **13** Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вітвареві, із вітваря мають частку? **14** Так і Господь наказав проповідникам Євангелії жити з Євангелії. **15** Але з того нічого не вжив я. А цього не писав я для того, щоб для мене так було. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто звівчив хвалу мою! **16** Бо коли я звіщаю Євангелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Євангелії! **17** Тож коли це роблю добровільно, я маю нагороду; коли ж недобровільно, то виконую службу доручену. **18** Яка ж нагорода мені? — Та, що, благовістячи, я безкорисливо проповідував Христову Євангелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. **19** Від усіх будиши вільний, я зробився рабом для всіх, щоб найбільше придбати. **20** Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати;

для підзаконних — був, як підзаконний, хоч сам підзаконним не бувши, щоб придбати підзаконних. **21** Для тих, хто без Закону, — я був беззаконний, не бувши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. **22** Для слабих, — як слабій, щоб придбати слабих. Для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких. **23** А це я роблю для Євangelії, щоб стати її спільником. **24** Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжіть так, щоб одержали ви! **25** І кожен змагун від усього стримується; вони ж — щоб тлінний прийняти вінок, але ми — щоб нетлінний. **26** Тож біжу я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючі. **27** Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати сабому негідним.

10 Не хочу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були, — і всі перейшли через море, **2** і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, **3** і всі їли ту саму поживу духовну, **4** і пили всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! **5** Але їх багатьох не вповодбав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. **6** А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не були, як були пожадливі й вони. **7** Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати“. **8** Не станьмо чинити блуду, як деякі з них блудодіяли, — і полягло їх одного дня двадцять три тисячі. **9** Ані не випробовуймо Христа, як деякі з них випробовували, — та й від зміїв загинули. **10** Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. **11** Усе це трапилось з ними, як приклади, а написано нам на науку, бо за нашого часу кінець віку прийшов. (aiōn g165) **12** Тому то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! **13** Досягла вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попусти́ть, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полэгшення дасть, щоб знести могли ви її. **14** Тому, мої любі, утікайте від служіння ідолам. **15** Кажу, як розумним; судіть самі, що кажу я. **16** Чаша благословення, яку благословляємо, — чи не спільнота то крови Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнота він тіла Христового? **17** Тому що один хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільники хліба одного. **18** Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільники вівтаря? **19** Тож що я кажу? Що ідоляська жертва є щось? Чи що ідол є щось? **20** Ні, але те, що в жертву приносять, „демонам, а не Богові в жертву приносять“. Я

ж не хочу, щоб ви спільниками для дэмонів стали. **21** Бо не можете пити чаші Господньої та чаші дэмонської; не можете бути спільниками Господнього столу й столу дэмонського. **22** Чи ми дратуватимем Господа? Хіба ми потужніші за нього? **23** Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та будує не все! **24** Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього! **25** Їжте все, що на їтках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, — **26** Бо „Господня земля, і все, що на ній!“ **27** Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захочете піти, — їжте все, що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. **28** Коли ж скаже вам хтось: „Це ідоляська жертва“, — не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! **29** Говорю ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилась сумлінням чужим? **30** Коли я стаю спільником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що дякую я? **31** Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! **32** Не робіть спокуси юдеям та гелленам, та Церкві Божій, **33** як догдую й я всім у всьому, не шукаючи в тому пожитку свого, але пожитку для багатьох, щоб спасліся вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! **2** Похваляю ж вас, браття, що ви все моє пам'ятаєте, і захвуете так передання, як я вам передав. **3** Хочу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. **4** Кожен чоловік, що молиться як пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою голову. **5** І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою голову, бо це є те саме, як булa б вона виголена. **6** Бо коли жінка не покривається, хай стрижеться вона; коли ж жінці сором стрігтися чи голитися, нехай покривається! **7** Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. **8** Бо чоловік походить від жінки, але жінка від чоловіка, **9** не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. **10** Тому жінка повинa мати на голові знака владі над нею, ради анголів. **11** Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. **12** Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. **13** Поміркуйте самі між собою, чи пристойне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? **14** Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волосся, то безчестя для нього? **15** Коли ж жінка ко́су запускає, — це слава для неї, бо замість покривала да́на ко́са їй. **16** Коли

ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичаю не маємо, ані Церкві Божі. **17** Пропонуючи це вам, я не хвалю, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше. **18** Бо найперше, я чую, що як східнитесь ви на збори, то між вами бувають поділення, у що почасті я ї вірю. **19** Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. **20** А далі, коли ви збираєтесь разом, то не на те, щоб їсти Господню Вечерю. **21** Бо кожен спішить з'їсти власну вечерю, і один голодує, а другий впивається. **22** Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немабчих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю вас? Не похвалю! **23** Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як віданий був, узяв хліб, **24** подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Мое, що за вас ломається. Це робіть на спомин про Мене!“ **25** Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки будете пити, на спомин про Мене!“ **26** Бо кожного разу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде. **27** Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! **28** Нехай же людина випробовує себе, і так нехай хліб їсть і з чаші хай п'є. **29** Бо хто їсть і п'є негідно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є! **30** Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто заснуло. **31** Бо коли б ми самі судили себе, то засуджені ми не були б. **32** Та засуджені від Господа, караємось, щоб нас не засуджено з світом. **33** Ось тому, мої браття, сходячись на поживу, чекайте один одного. **34** А коли хто голодний, нехай вдома він їсть, щоб не сходилися ви на їсуд. А про інше, як прийду, заряджу.

12 А щодо духовних дарів, то не хочу я, браття, щоб не відали ви. **2** Знаєте, що коли ви поганами були, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. **3** Тому то кажу вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай анáтема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь“, як тільки Духом Святим. **4** Є різниця між дарами милости, Дух же той Самий. **5** Є й різниця між служіннями, та Господь той же Самий. **6** Є різниця й між діями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. **7** І кожному дається виявлення Духа на користь. **8** Одному бо Духом дається слово мудрости, а другому слово знання тим же Духом, **9** а іншому віра тим же Духом, а іншому дари вздоровлення тим же Духом, **10** а іншому рблення чуд, а іншому

пророкування, а іншому розпізнавання духів, а тому різні мови, а іншому вияснення мов. **11** А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному осбно, як Він хоче. **12** Бо як тіло одне, але має члени багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. **13** Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, — чи то юдеї, чи геллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми напбени Духом одним. **14** Бо тіло не є один член, а багато. **15** Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона? **16** І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не око, — то хіба через це не від тіла воно? **17** Коли б оком було ціле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? **18** Та нині Бог розклав члени в тілі, кожного з них, як хотів. **19** Якби всі одним членом були, — то де тіло було б? **20** Отож, тепер членів багато, — та тіло одне. **21** Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрібна“, або голова знов ногам: „Ви мені непотрібні“. **22** Але члени тіла, що здаються слабші, значно більше потрібні. **23** А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і бридкі наші члени отримують пристойність найбільшу, **24** а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, **25** щоб поділення в тілі не було, а щоб члени однаково дбали один про одного. **26** І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаються. **27** І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени! **28** А інших поставив Бог у Церкві поперше — апóстолами, подруге — прорóками, потрете — учителями, потім дав сили, також дари вздоровлення, допомоги, управління, різні мови. **29** Чи ж усі апóстоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? **30** Чи ж усі мають дари вздоровлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі виясняють? **31** Тож дбайте рівно про ліпші дари, а я вам покажу путь іще кращу!

13 Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любови не маю, — то став я як мідь та дзвінка або бубон гудячий! **2** І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємніці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любови не маю, — то я ніщо! **3** І коли я роздам усі маєтки свої, і коли я віддам своє тіло на спáлення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жáдного! **4** Любoв довготерпить, любов милосердствує, не заздирить, любов не величається, не надимається, **5** не поводиться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, **6** не

радіє з неправди, але тішитись правдою, усе зно́сить, вірить у все, сподіва́ється всього, усе те́рпить! **8** Ніко́ли любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припиня́ться, хоч мови існують, — замовкнуть, хоч існує знання, — та скасу́ється. **9** Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; **10** коли ж доскона́ле настане, тоді зупини́ться те, що частинне. **11** Коли я дитино́ю був, то я говорив, як дити́на, як дити́на я ду́мав, розумі́в, як дити́на. Коли ж мужем я став, то відкинув дитя́че. **12** Отож, тепер бачимо ми ніби у дзе́ркалі, у за́гадці, але по́тім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а по́тім пізна́ю, як і пізнаний я. **13** А тепер залиша́ються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкува́ти. **2** Як го́ворить хто чужою мовою, той не лю́дям говорить, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорить таємне. **3** А хто пророку́є, той лю́дям говорить на збудува́ння, і на умо́влений, і на розраду. **4** Як говорить хто чужою мовою, той будує тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву буде. **5** Я ж х́очу, щоб мовами говорили всі, а лі́пше — щоб пророкува́ли: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорить мовами, хібащо пояснює, щоб будувáлася Церква. **6** А тепер, як прийд́у я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам по́житок зроблю́, коли не поясню́ вам чи то відкриття́м, чи знання́м, чи пророцтвом, чи наукою? **7** Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи лю́тня, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б тоді, що́ бринить або грає? **8** Бо коли сурма́ звук неви́разний дає, — хто до бо́ю гото́витись бу́де? **9** Так і ви, коли мовою не пода́сть зрозу́мілого слова, — як пізнати, що́ кажете? Ви говоритимете на вітер! **10** Як багато, напри́клад, різних мов є на світі, — і жа́дна з них не без значення! **11** І коли я не знатиму значення слів, то я буду чужинцем промовце́ві, і промовець чужинцем мені. **12** Так і ви, що пильнуєте про духовні дари, — дбайте, щоб збагачувати́сь через них на збудува́ння Церкви! **13** Ось то́му, хто говорить чужою мовою, нехай моли́ться, щоб умів ви́яснити. **14** Бо коли я молю́ся чужою мовою, то моли́ться дух мій, а мій розум без плóду! **15** Ну, то що ж? Буду молитись духом, і буду молитись й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. **16** Бо коли благословля́тимеш духом, то як той, що займає місце прóстої людини, промови́ть „амі́нь“ на подяку твою? Не знає бо він, що́ ти

кажеш. **17** Ти дякуєш добре, але не буде́ться інший. **18** Дякую Богові моєму, — розмовляю я мовами більше всіх вас. **19** Але в Церкві волю́ п'ять слів зрозу́мілих сказати, щоб і інших навчити, аніждесять тисяч слів чужою мовою! **20** Браття, не будьте дітьми своїм розумом, — будьте в лихóму дітьми, а в розумі доскона́лими будьте! **21** У Зако́ні написа́но: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму лю́дям оцим, та Мене вони й так не послу́хають“, ка́же Госпо́дь. **22** Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих. **23** А як зйде́ться Церква вся ра́зом, і всі говоритимуть чужими мовами, і вви́дуть туди й сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що́ бісну́ється ви? **24** Коли ж усі пророкують, а вви́де якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоря́ють йому, усі судя́ть його, **25** і так таємни́ці серця його виявля́ються, і так він падає ни́цма́ і вклоня́ється Богові й ка́же: „Бог справді́ між вами!“ **26** То що ж, браття? Коли схóдитесь ви, то ко́жен із вас псалóм має, має науку, має мову, об'я́влення має, має ви́яснення, — нехай буде все це на збудува́ння! **27** Як говорить хто чужою мовою, говори́ть по дво́х, чи найбільше по трьох, і то за черго́ю, а один нехай пере́кладає! **28** А коли б не було пере́кладача, то нехай він у Церкві мовчи́ть, а говори́ть нехай собі й Богові! **29** А пророки нехай промовля́ють по дво́х чи по трьох, а інші нехай розпізна́ють. **30** Коли ж відкриття́ буде іншому з тих, хто сиди́ть, — нехай перший замовкне! **31** Бо можете пророкува́ти ви всі по одні́му, — щоб учили́ся всі й усі тішили́ся! **32** І ко́ряться ду́хи проро́чі пророкам, **33** бо Бог не є Богом безла́ду, але миру. **34** нехай у Церкві мовча́ть жі́нки ваші! Бо їм говори́ти не позво́лено, — тільки ко́рїтись, як ка́же й Зако́н. **35** Коли ж вони хочуть навчи́тись чо́гось, нехай вдома пита́ють своїх чолові́ків, — непристо́йно бо жі́нці говори́ти в Церкві! **36** Хіба вийшло від вас Слово Бо́же? Чи при́йшло воно тільки до вас? **37** Коли хто вважає себе за пророка або за духовного, нехай розумі́є, що́ я пишу́ вам, — бо Господня́ ця запові́дь! **38** Коли б же хто не розумі́в, — нехай не розумі́є! **39** Отож, браття мої, майте ревни́сть пророкува́ти, та не борони́ть говори́ти й мовами! **40** Але все нехай буде добропристо́йно і статéчно!

15 Звіщаю ж вам, браття, Єва́нгелію, яку я вам благові́стив, і яку при́йняли ви, в якій і стої́те. **2** Якою й спаса́єтесь, коли пам'ята́єте, яким словом я благові́стив вам, якщо тільки ви ввірува́ли не наослі́п. **3** Бо я передав вам найперш, що́ й при́йняв, — що Христос був умер

ради наших гріхів за Писанням, **4** і що Він був похований, і що третього дня Він воскрес за Писанням, **5** і що з'явився Він Кіфі, потім Дванадцятьом. **6** А потім з'явився нараз більше як п'ятисом братам, що більшість із них живе й досі, а дехто й спочіли. **7** Потому з'явився Він Якову, опісля - усім апостолам. **8** А по всіх Він з'явився й мені, мов якому недородкові. **9** Я бо найменший з апостолів, що негідний зватися апостолом, бо я переслідував був Божу Церкву. **10** Та благодаттю Божою я те, що є, і благодать Його, що в мені, не даремна була, але я працював більше всіх їх, правда - не я, але Божа благодать, що зо мною вона. **11** Тож чи я, чи вони, - ми так проповідуємо, і так ви ввірували. **12** Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, - як же дехто між вами говорять, що немає воскресіння мертвих? **13** Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес! **14** Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша! **15** Ми знайшлися б тоді неправдивими свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що воскресів Він Христа, Якого Він не воскресив, якщо не воскресають померлі. **16** Бо як мертві не воскресають, то й Христос не воскрес! **17** Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна, - ви в своїх ще гріхах, **18** тоді то загинули й ті, що в Христі упокоїлись! **19** Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші від усіх людей! **20** Та нині Христос воскрес із мертвих, - первісток серед покійних. **21** Смерть бо через людину, і через Людину воскресіння мертвих. **22** Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть, **23** кожен у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, що в Христові, під час Його приходу. **24** А потому кінець, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу. **25** Бо належить Йому царювати, аж доки Він не „покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!“ **26** Як ворог останній - смерть знищиться, **27** бо „під ноги Його Він усе впокорив“. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорив Йому все. **28** А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все. **29** Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться? **30** Для чого й ми повсякчас наражаємось на небезпеки? **31** Я щодень умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, Господі наших. **32** Коли я зо звірами боровся в Ефесі, яка мені по-людському користь,

коли мертві не воскресають? „Будем їсти та пити, бо ми взавтра вмерем!“ **33** Не дайте себе звісти, — товариство лихе псує добрі звичаї! **34** Протверезіться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорю вам на сором! **35** Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в яким тілі прийдуть?“ **36** Нерозумний, — що ти сієш, те не оживе, як не вмере. **37** І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зерно, яке трапиться, — пшениці або чого іншого, **38** і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зерняті тіло його. **39** Не кожне тіло однакове тіло, але ж інше в люд'ї, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташок, та інше у риб. **40** Є небесні тіла й тіла зємні, але ж інша слава небесним, а інша зємним. **41** Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зор'я від зорі відрізняється славою! **42** Так само й воскресіння мертвих: сіється в тління, — в нетління встає, **43** сіється в неславу, — у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає, **44** сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло звичайне, є й тіло духовне. **45** Так і написано: „Перша людина Адам став душею живою“, а останній Адам — то дух оживляючий. **46** Та не перше духовне, але звичайне, а потім духовне. **47** Перша людина — з землі, зємна, друга Людина — із неба Господь. **48** Який зємний, такі й зємні, і Який небесний, такі й небесні. **49** І, як носили ми образ зємного, так і образ небесного будемо носити. **50** І це скажу, браття, що тіло й кров посісти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде. **51** Ось кажіть я вам таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінимось, — **52** раптом, як оком змигнути, при останній сурмі: бо засурмить вона — і мертві воскреснуть, а ми перемінимось! **53** Мусить бо тлінне оце зодягнутись в нетління, а смертне оце зодягнутися в безсмертя. **54** А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написане: „Поглинута смерть перемогою!“ **55** Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жалó? **(Hadēs g86)** **56** Жалó ж смерті — то гріх, а сила гріха — то Закон. **57** А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу нам дав. **58** Отож, брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не марнотна у Господі!

16 А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських. **2** А першого дня в тиждні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду. **3** А коли я прийду, тоді

тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть. **5** Я прибуду до вас, коли перейду́ Македонію, бо проходжу через Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу́ або й перезімую, щоб мене провели ви, куди я піду́. **7** Не хóчу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваю́ся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. **8** А в Ефесі пробуду́ я до П'ятдесятниці, **9** бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильнуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я. **11** Тому́ то нехай ним ніхто не погóрджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. **12** А щодо брата Аполлоса, то я дуже благов був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. **13** Пильнуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятились вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїка, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азійські Церкві; Акіла й Прискілла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усі брати. Вітайте один одного святим поцілунком. **21** Привітання моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана́ та! **23** Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святими в цілій Ахаї, — **2** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої, **4** що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. **5** Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше намножується. **6** Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми. **7** А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі. **8** Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. **9** Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскресує мертвих, **10** що від смерті такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємось, що й ще визволить Він, **11** як pomoжете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. **12** Бо це нам хвала, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас. **13** Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаєте та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте, **14** як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвала, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. **15** І з певністю цією хотів я давніше прибути до вас, щоб мали ви благодать удріе, **16** і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знову прибути до вас, а ви щоб в Юдею мене відпроводили. **17** Маючи задум такий, чи я чинив легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“ **18** Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. **19** Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я й Силуан, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в Нім було „Так“. **20** Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амінь“, — Богові на славу через нас. **21** А Той, Хто нас із вами в Христа утврджує, і Хто нас намастив, — то Бог, **22** Який і запечатав нас, і в наші серця дав завдаток Духа. **23** А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячі вас,

не прийшов у Коринт дотепер, **24** не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встояли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. **2** Бо коли я засмучую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутив? **3** І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися належало, про всіх вас бувши певний, що радість моя — то радість усіх вас! **4** Бо з великого горя та з туги сердечної я написав вам з рясними слізьми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! **5** А як хто засмутив, не мене засмутив, а почасті — щоб не пригнітити — і всіх вас. **6** Досить такому карання того, що від багатьох, **7** через те навпаки, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожер. **8** Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! **9** Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш досвід, чи в усім ви слухняні. **10** А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, **11** щоб нас сатана не перехитрував, — відомі бо нам його задуми! **12** А коли я прийшов до Троади звіщати Христову Євангелію, і були двері для мене відчинені в Господі, **13** не мав я спокою для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавшись з ними, я пішов в Македонію. **14** А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! **15** Ми бо для Бога Христова запашність серед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, **16** для одних бо смертельна запашність на смерть, а для других запашність життя в житті. І хто здатен на це? **17** Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати доручувати самих себе? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручальних до вас чи від вас? **2** Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають! **3** Виявляєте ви, що ви — лист Христов, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця. **4** Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, **5** не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. **6** І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. **7**

Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу минушу обличчя його, **8** скільки ж більш буде в славі те служіння Духа! **9** Бо як служіння óсуду — слава, то служіння праведності тим більше багате на славу! **10** Не прославілося бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, **11** бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! **12** Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої сміливості, **13** а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. **14** Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Христом. **15** Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, **16** „коли ж вони навірнуться до Господа, тоді покривало здіймається“. **17** Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. **18** Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимось всі на славу Господню, і змінємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4 Ось тому, мавши за милосердя Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, **2** але ми відреклися тайного sóрому, не хódячи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінню людському перед Богом. **3** Коли ж наша Євaнгелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, — **4** для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засяло світло Євaнгелії слави Христа, а Він — образ Божий. **(aiðn g165)** **5** Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса. **6** Бо Бог, що звелів був світлу засяяти з тёмряви, у серцях наших засяяв, щоб просвітити нам знання слави Божої — в Особі Христовій. **7** А ми маємо скарб цей у посóдинах глиняних, щоб величі сили була Божа, а не від нас. **8** У всьому нас тиснуть, та не потіснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в рóзпач. **9** Переслідують нас, але ми не полишені; ми повалені, та не погублені. **10** Ми завсiди носимо в тілі мёртвість Ісусову, щоб з'явилося в нашому тілі й життя Ісусове. **11** Бо завсiди нас, щоб живемо́, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилося Ісусове в нашому смертельному тілі. **12** Тому́ то смерть діє в нас, а життя — у вас. **13** Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, **14** знавши, що Той, Хто

воскресив Господа Ісуса, воскресить з Ісусом і нас, і поставить із вами. **15** Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатіла подяку на Божу славу. **16** Через те ми відваги не тратимо, бо хоч нищиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. **17** Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги, **(aiðnios g166)** **18** коли ми не дивимось на видíме, а на невидíме. Бо видíме - дочасне, невидíме ж - вічне! **(aiðnios g166)**

5 Знаємо бо, коли зёмний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, - дiм нерукотворний та вічний. **(aiðnios g166)** **2** Тому́ то й зiдхаємо, бажаючи приодягтись будівлею нашою, що з неба, **3** коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагi! **4** Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зiдхаємо під тягарём, бо не хочемо роздягтись, але одягтись, щоб смертне пожёрлось життям. **5** А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завдaток Духа. **6** Отож, будши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дiм у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, **7** бо хóдимо вірою, а не видíнням, **8** ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дiм тіла й мати дiм у Господа. **9** Тому́ ми й пильнуємо, - чи зостаємося в домі тіла, чи вихóдимо з дому, - бути Йому любими. **10** Бо мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згiдно з тим, щó в тілі робив він, - чи добре, чи лихé. **11** Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумніннях ми явні. **12** Бо не зно́ву себе ми дорóчуємо вам, але даємо вам привід хвалитися нами, щоб мали ви що проти тих, що хва́ляться обличчям, а не серцем. **13** Коли бо ми з розуму сходимо, - то Богові, коли ж при здоровому розумі, - то для вас. **14** Бо Христова любов спону́кує нас, що думають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. **15** А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. **16** Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! **17** Тому́ то, коли хто в Христі, той створіння новé, - стародавнє минуло, ото сталось новé! **18** Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служіння примирення, **19** бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважа́вши на їхні провини, і поклав у нас слово примирення. **20** Оце ми як посли замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примиріться з Богом! **21** Бо То́го,

Хто не відав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нім!

6 А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божої благодаті не брали надармо. **2** Бо каже: „Приємного часу почув Я тебе, - і поміг Я тобі в день спасіння!“ Ось тепер час прийнятний, ось тепер день спасіння! **3** Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служіння було бездоганне, **4** а в усьому себе виявляємо, як служителів Божих, у великим терпінні, у скорботах, у бідах, у тіснотах, **5** у в'язницях, у розрухах, у працях, у недосипаннях, у постах, **6** у чистості, у розумі, у лагідності, у добрості, у Дусі Святій, у нелицемірній любові, **7** у слові правди, у силі Божій, зо зброєю праведности в правиці й лівійці, **8** через славу й безчестя, через ганьбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві; **9** як незнані, та пізнані, як умираючі, та ось ми живі; як кáрані, та не забиті; **10** як сумні, але завжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагачуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володіємо. **11** Уста наші відкрились до вас, коринтяни, серце наше розширене! **12** У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях! **13** Такою ж відплатою — говорю, немов дітям — розширені будьте й ви! **14** До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з темрявою? **15** Яка згода в Христа з белійяром? Або яка частка вірного з невірним? **16** Або яка згода поміж Божим храмом та ідолами? Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорік: „Поселюся серед них і ходитиму, і буду їм Богом, — а вони будуть наро́дом Моїм! **17** Вийдіть тому з-поміж них та й відлучіться, — каже Господь, — і не торкайтесь нечистого, — і Я вас прийму, **18** і буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будете, — говорить Господь Вседержитель!“

7 Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистьмо себе від усякої нечисти тіла та духа, — і творімо святиню у Божім страху! **2** Дайте місце для нас! Ми нікого не скривдили, нікого не зіпсували, нікого не ошукали! **3** Говорю не на осуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. **4** У мене велика сміливість до вас, велика мені похвала з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. **5** Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всередині. **6** Але Бог, що тішить принижених, потішив нас приходом Тита, **7** і не тільки його прибуттям, а й потішенням,

що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу, про ваш смуток, про вашу горливість до мене, так що я більше тішився. **8** Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каюся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. **9** Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутились на покайння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас. **10** Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть. **11** Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горливість, яку помсту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. **12** А коли я й писав вам, то не через того, хто кривдить, і не через покривдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. **13** Тому то потіхою вашою втішились ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспокоїли духа його. **14** Бо коли я про вас йому чим похвалився, то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала перед Титом правдива була! **15** І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покору всіх вас, як його прийняли ви були зо страхом і тремтінням. **16** Отож, тішуся я, що можу покластись у всьому на вас!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що дана Церквám македонським, **2** що серед великого досвіду горя вони мають радість рясну, і глибоке їхнє убозтво збагатилось багатством їхньої щирости; **3** бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, — **4** із ревним блага́нням вони нас просили, щоб ми прийняли дар та спільність служіння святим. **5** І не так, як надіялись ми, але віддали себе перш Господеві та нам із волі Божої, **6** щоб ми благли Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчив би в вас оце добре діло. **7** А ви, як у всім, збагачуетесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. **8** Не кажу це, як наказа, але пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. **9** Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, бувши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились його убозтвом. **10** І раду даю вам про це, бо це вам на пожіток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого року. **11** А тепер закінчіть роботу, щоб ви, як горливо бажали, так і виконали б у міру можности. **12** Бо коли є охота, то приємна вона згідно з тим, що хто має, а не з тим, чого

хто не має. **13** Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. **14** Часу теперішнього ваш достаток нехай нестаткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестаток, щоб рівність була, **15** як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвині, а хто мало, — не мав недостачі“. **16** Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Тітове серце, **17** бо благання прийняв він, але, бувши горливий, удався до вас добровільно. **18** А з ним разом послали ми брата, якого по всіх Церквах хвалять за Євангелію, **19** і не тільки оце, але вибраний був від Церкв бути товаришем нашим у дорозі для благодаті тієї, якій служимо ми на хвалу Самого Господа, **20** остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, **21** дбаючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьми. **22** А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас. **23** Щодо Тита, то він мій товариш, а ваш співробітник; щождо наших братів — вони посланці від Церкв, вони слава Христова! **24** Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хвалення вас перед Церквами!

9 А про службу святим мені зайво писати до вас, **2** бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македонянам, що Ахая готова з минулого року, а ваша рівність заохотила багатьох. **3** А я послав братів, щоб моя похвала, щодо вас, не даремна була в цім випадкові, але, як казав, щоб були ви приготовані, **4** щоб, коли македоняни прийдуть до мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цій речі. **5** Отож, я надумався, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготували заздалегідь оголошений ваш щедрий дар, щоб був він приготований, як щедрий дар, а не річ примусова. **6** А до цього кажу: Хто скупो сіє, — той скупो й жатиме, а хто сіє щедро, — той щедро й жатиме! **7** Нехай кожен дає, як серце йому призволяє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! **8** А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши завжди в усьому всілякий достаток, збагачувались всяким добрим учинком, **9** як написано: „Розсіпав та вбогим роздав, — Його праведність триває навіки!“ (аїон g165) **10** А Той, Хто насіння дає сіячеві та хліб на поживу, — нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростить плоди праведности вашої, **11** щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. **12** Бо діло служіння цього не тільки виповнює недостачі святих,

але й багатіє багатьма подяками Богові. **13** Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євангелії, що ви визнаєте її, та за щирість учасництва з ними й усіма, **14** вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. **15** Дяка Богові за невимовний дар Його!

10 А я сам, Павло, благаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухняний між вами, а не бувши між вами — сміливий я супроти вас. **2** І благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надією, що нею я думаю сміливим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаємось за тілом. **3** Бо ходячи в тілі, не за тілом воюємо ми, — **4** зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо задуми, **5** і всяке винесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові, **6** і покарати ми готові всякий непослух, коли здійсниться послух ваш. **7** Чи на обличчя ви дивитесь? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми. **8** Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою владою, а я даю нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромлюсь. **9** Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами. **10** „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутній — слабкий, а мова його незначна“, **11** такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неprisутніми бувши, такі ми й на ділі, присутніми бувши. **12** Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, — вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе. **13** Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру мірила, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти. **14** Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євангелією Христовою. **15** Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірілом сильно звеличимось ми між вами, **16** щоб і в дальших за вами країнах звіщати Євангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твердять. **17** А „хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі!“ **18** Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого хвалить Господь!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й терпите ви мене. **2** Бо пильную про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас

чистою дівою. **3** Та боюсь я, — як змій звів був Єву лукавством своїм, щоб так не попсувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. **4** Коли бо хто прийде й значне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Євангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! **5** Та думаю я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. **6** Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. **7** Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Євангелію благовістив для вас дармо? **8** Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтяжив. **9** Бо мій нестаток попівнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу. **10** Як правда Христова в мені, так оця похвала не замовчана буде про мене в країнах Ахаї. **11** Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо те Богові! **12** А що я роблю, те й робитиму, щоб відтіти причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хваляться, показалися такі, як і ми. **13** Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітники, що підроблюються на Христових апостолів. **14** І не дивно, бо сам сатана прикидається анголом світла! **15** Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами праведности. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! **16** Знову кажу: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! **17** А що я кажу, не кажіть того в Господі, але ніби в безумстві — у цій частині хвалі. **18** Через те ж, що тілом багато-хто хваляться, то й я похвалюся. **19** Бо ви терпите радо безумних, самі мудрими будучи. **20** Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щобках вас б'є. **21** На безчестя кажіть, що ми ніби втратили сили. Коли хто відважиться чим, то — скажіть нерозумно — відважуюся й я. **22** Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! **23** Слуги Христові вони? — Говорю нерозумне: більш я! Я був більш у працях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. **24** Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок ударів без одного, **25** тричі киями бито мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибині морській; **26** у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого

народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, **27** у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спразі, часто в пістї, у холоді та в наготі. **28** Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкви. **29** Хто слабує, а я не слабую? Хто спокушується, а я не палюся? **30** Коли треба хвалитись, то німічю я похвалюся. **31** Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний навіки, — що я не говорю неправди. (aiōn g165) **32** У Дамаску намісник царя Аррії стеріг місто Дамаск, щоб схопити мене. **33** але по мури мене спущено в коші віконцем, — і я з рук його втік!

12 Не корисно хвалитись мені, бо я прийду до видінь і об'явлення Господніх. **2** Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирнадцять років тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. **3** І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — **4** що до раю був узятий, і чув він слова невимовні, що не можна людині їх висловити. **5** Отаким похвалюся, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки своїми немочами. **6** Бо коли я захочу хвалитись, то безумний не буду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене. **7** А щоб я через пребагато об'явлень не величався, то дано мені в тіло колючку, — посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався. **8** Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступився від мене. **9** І сказав Він мені: „Досить тобі Моєї благодаті, — бо сила Моя здійснюється в немочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми немочами, щоб сила Христова вселилася в мене. **10** Тому люблю мені перебувати в недугах, у прикростях, у бідах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабкий, тоді я сильний. **11** Хвалячися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, — бо ні в чому я не залишився позад від найперших апостолів, хоч я й ніщо. **12** А ознаки апостола виявилися між вами в усякім терпінні, у знаменях і чудах та в силах. **13** Що бо є, що ним ви понизилися більше від інших Церков? Хіба те, що я сам тягарем вам не був? Даруйте мені цю провину! **14** Ось утрете готовий прийти я до вас, і не буду для вас тягарем, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати маєток батькам, але дітям батькі. **15** Я ж з охотою витрачаю й себе витрачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я люблений. **16** Та нехай буде так, — тягаря я на вас не поклав,

але, бувши хитрий, я лукавством від вас брав. **17** Чи я використовував вас через когось із тих, когось до вас посилав? **18** Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хіба ми ходили не в одному дусі? Хіба не одніми стопами? **19** Чи ви знову не думаєте, що виправдуємось перед вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любі, на вашу будову! **20** Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хочу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гніви, обмани, свари, нашіпті, пихи, безладдя, **21** щоб знову, коли я прийду, не принизив мене поміж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечистості, і в перелюбі, і в розпусті, що коїли їх.

13 Оце втретє до вас я йду. „Кожна справа хай станеться віроком двох чи трьох свідків“. **2** Попереджував я й попереджую, — як у вас був удріг, так тепер неприсутній, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилую, **3** через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. **4** Бо хоч Він був і розп'ятий в немочі, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча немічні в Нім, та з Ним будемо жити з Божої сили у вас. **5** Випробуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути. **6** Але маю надію, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути. **7** І ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого ліха, не для того, щоб виявились ми досвідчені, а щоб учинили ви добре, а ми будемо немов негідні. **8** Бо нічого не можемо ми проти правди, а за правду. **9** Ми тішимося, коли ми слабі, а ви сильні. Про це й молимося — щоб були досконалими ви! **10** Ось тому то, відсутній, пишу це, щоб прийшовши, не мав я вчинити суворо за владою, якої Господь мені дав на будування, а не на руйнування. **11** А накінець, браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштеся, будьте однодумні, майте мир, — і Бог любови та миру буде з вами! **12** Вітайте один одного святим поцілунком! **13** Усі святі вас вітають! **14** Благодать Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і спільність Святого Духа нехай буде зо всіма вами! Амінь.

До галатів

1 Апостол Павло, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, але від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, **2** і присутня зо мною вся браття, до Церкв галатійських: **3** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, **4** що за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волею Бога й Отця нашого, — (aiōn g165) **5** Йому слава на вікі вічні, амінь! (aiōn g165) **6** Дивуюся я, що ви так скоро відхилюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Євangelю, **7** що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Євangelію. **8** Але якби й ми або ангол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, — нехай буде проклятий! **9** Як ми перше казали, і тепер знов кажу: коли хто вам не те благовістить, що ви прийняли, — нехай буде проклятий! **10** Бо тепер чи я в людей шукаю признання чи в Бога? Чи людам дбаю я догоджати? Бо коли б догоджав я ще людам, я не був би рабom Христовим. **11** Звіщаю ж вам, браття, що Євangelія, яку я благовістив, — вона не від людей. **12** Бо я не прийняв, ні навчився її від людини, але об'явленням Ісуса Христа. **13** Чули бо ви про моє поступовання перше в юдействі, що Божу Церкву жорстоко я переслідував та руйнував її. **14** І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду мого, будши запеклим прихильником моїх отцівських передань. **15** Коли ж Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав **16** виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганамі, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, **17** і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Арабію, і знову вернувся в Дамаск. **18** По трьох роках потім пішов я в Єрусалим побачити Кифу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. **19** А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. **20** А що вам пишу, ось кажу перед Богом, що я не обманю! **21** Потім пішов я до сірських та кілікійських країн. **22** Церквам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, — **23** тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. **24** І славили Бога вони через мене!

2 Потому, по чотирнадцяти роках, я знову ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою. **2** А пішов я за об'явленням. І подав їм Євangelію, що її проповідую між поганамі,

особливо знатнішим, чи не дарма змагаюся я чи змагався. **3** Але й Тит, що зо мною, бувши греком, не був до обрізання змушений. **4** А що до прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас поневолювати, **5** то ми їх не послухали ані на хвилю, і не піддалися були, щоб тривала в вас правда Євangelії. **6** Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чому різниці для мене нема, — не дивиться Бог на особу людини! Бо ті, що за щось уважають себе, нічого мені не додали, **7** але навпаки, — побачивши, що мені припоручена Євangelія для необрізаних, як Петрові для обрізаних, — **8** бо Той, хто помагав Петрові в апостольстві між обрізаними, помагав і мені між поганамі, — **9** і, пізнавши ту благодать, що дана мені, Яків, і Кифа, і Іван, що стовпами вважаються, подали мені та Варнаві правіці спільноти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрізаних, **10** тільки щоб ми пам'ятали про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. **11** Коли ж Кіфа прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив супроти нього, — заслугував бо він на осуд. **12** Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганамі. А коли прибули, став ховатися та відлучатися, боячись обрізаних. **13** А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варнава пристав був до їхнього лицемірства. **14** А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за євangelьською правдою, то перед усіма сказав Кифі: „Коли ти, будши юдеєм, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то нащо поган ти примушуєш жити по-юдейському“? **15** Ми юдеї природою, а не грішники з поган... **16** А коли ми дізнались, що людини не може бути виправдана ділами Закону, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Закону. Бо жодна людина ділами Закону не буде виправдана! **17** Коли ж, шукаючи виправдання в Христі, ми й самі показалися грішниками, то хіба Христос слуга гріху? Зовсім ні! **18** Бо коли я будую знов те, що був зруйнував, то самого себе роблю злочинцем. **19** Бо Законом я вмер для Закону, щоб жити для Бога. Я розп'ятий з Христом. **20** І живу вже не я, а Христос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе. **21** Божої благодаті я не відкидаю. Бо коли набувається праведність Законом, то Христос надармо умер!

3 О, ви нерозумні галати! Хто вас звів не корітися правді, вас, яким перед очима Ісус

Христос переднакреслений був, як ніби між вами розп'ятий? 2 Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа ділами Закону, чи із проповіді про віру? 3 Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом? 4 Чи ви так багато терпіли надармо? Коли б тільки надармо! 5 Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить ділами Закону, чи із проповіді про віру? 6 Так як Авраам „був увірував в Бога, — і це залічено за праведність йому“. 7 Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авраамові. 8 І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благословляв Авраама: „Благословляється в тобі всі народи!“ 9 Тому ті, хто від віри, будуть поблагословлені з вірним Авраамом. 10 А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: „Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“ 11 А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“. 12 А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. 13 Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: „Проклятий усякий, хто вісить на дереві“, 14 щоб Авраамове благословення в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою. 15 Браття, кажу я людському: навіть людського затвердженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. 16 А обітниці дані були Авраамові й насінню його. Не говориться: „і насінням“, як про багатьох, але як про одного: „і Насінню твоєму“, яке є Христос. 17 А я кажу це, що заповіту, від Бога затвердженого, Закон, що прийшов по чотириста тридцять років, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. 18 Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці. 19 Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дана була; він учинений був анголами рукою посередника. 20 Але посередник не є для одного, Бог же один. 21 Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Зовсім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону! 22 Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була дана обітниця з віри в Ісуса Христа. 23 Але поки прийшла віра, під Законом стерезено нас, замкнених до приходу віри, що мала об'явитись. 24 Тому то Закон виховником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. 25 А як віра прийшла, то вже ми не під виховником. 26 Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! 27 Бо ви всі, що

в Христа охристілися, у Христа зодягнулися! 28 Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі! 29 А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

4 Тож кажу я: поки спадкоємець дитина, — він нічим від раба не різниться, хоч він пан над усім, 2 але під опікунами та керівниками знаходиться він аж до часу, що визначив батько. 3 Так і ми, — поки дитьми були, то були поневолені стихіями світу. 4 Як настало ж виповнення часу, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Законом, 5 щоб викупити підзаконних, щоб усинівлення ми прийняли. 6 А що ви сини, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликає: „Авва, Отче!“ 7 Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоємець Божий через Христа. 8 Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богами вони не були. 9 А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов до слабих та вбогих стихій, яким хочете знов, як давніше, служити? 10 Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на пори та роки. 11 Я боюся за вас, чи не дармо я працював коло вас? 12 Прошу я вас, браття, — будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покривдили! 13 І знаєте ви, що в неможі тіла я перше звіщав вам Євангелію, 14 ви ж мою спокусою в тілі моїм не погордували, і мене не відкинули, але, немов ангола Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса! 15 Тож де ваше тодішне блаженство? Свідкую бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! 16 Чи ж я став для вас ворогом, правду говорячи вам? 17 Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. 18 То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як приходжу до вас. 19 Дітки мої, — я знову для вас терплю муки породою, поки образ Христа не відіб'ється в вас! 20 Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сумнів за вас. 21 Скажіть мені ви, що хочете бути під Законом: чи не слухаетесь ви Закону? 22 Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одного від рабині, а другого від вільної“. 23 Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обітницею. 24 Розуміти це треба інакше, бо це два заповіді: один від гори Синаї, що в рабство народжує, а він — то Агар. 25 Бо Агар — то гора Синаї в Аравії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у рабстві з своїми дитьми. 26 А вишній Єрусалим — вільний, він мати всім нам! 27 Бо написано: „Звеселися, неплодна, ти, що не родиш! Гукай та викликуй

ти, що в поробі не мучилась, бо в полишеній значно більше дітей, ніж у тієї, що має вона чоловіка!“ **28** А ви, браття, діти обітницї за Ісаком! **29** Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, хто родився за духом, так само й тепер. **30** Та що каже Писання? „Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкувати син рабині разом із сином вільної“. **31** Тому, браття, не сини ми рабині, але вільної!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтеся знову в ярмо рабства! **2** Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуєтесь, — то нема вам тоді жодної користи від Христа. **3** І свідкую я знову всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він виконати весь Закон. **4** Ви, що Законом виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті! **5** Бо ми в Дусі з віри чекаємо надії праведности. **6** Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання, — але віра, що чинна любов'ю. **7** Бігли ви добре. Хто заборонив вам коритися правді? **8** Таке переконання не від Того, Хто вас покликав. **9** Трохи різчини квасить усе тісто! **10** Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого думати не будете ви. А хто вас непокоїть, осуджений буде, хоч би він хто був! **11** Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрізання ще проповідую? Тоді спокуса хреста в ніщо обертається! **12** О, коли б були навіть відсічені ті, хто підбурює вас! **13** Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служити один одному! **14** Бо весь Закон в однім слові міститься: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ **15** Коли ж ви гризете та їсте один одного, то глядіть, щоб не знищили ви один одного! **16** І кажу: ходіть у Дусі, — і не вчиніте пожадливости тіла, **17** бо тіло бажає противного Духові, а Дух противного тілу, і супротивні вони один одному, щоб ви чинили не те, чого хоче. **18** Коли ж Дух вас провадить, то ви не під Законом. **19** Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуста, **20** ідолослуження, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, **21** зазидки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впадуть вони Царства Божого! **22** А плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, добрість, вірність, **23** тихість, здержливість: — Закону нема на таких! **24** А ті, що Христові Ісусові, розп'ялі вони тіло з пожадливостями та з похотями. **25** Коли Духом живемо, то й Духом ходімо! **26** Не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не зазидуймо один одному!

6 Браття, як людина й упаде в якій прогріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! **2** Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового. **3** Коли бо хто думає, що він щось, бувши ніщо, сам себе той обманює. **4** Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! **5** Бо кожен нестиме свій власний тягар! **6** А хто слова навчається, нехай ділиться всяким добром із навчаючим. **7** Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне! **8** Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для Духа, той від Духа пожне життя вічне. (aiōnios g166) **9** А роблячи добре, не зніжджуймося, бо часу свого пожемемо, коли не ослабнемо. **10** Тож тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновірно! **11** Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! **12** Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. **13** Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають Закону, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим тілом. **14** А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'ятий світ для мене, а я для світу. **15** Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння нове. **16** А всі ті, хто піде за цим правилом, — мир та милість на них, і на Ізраїля Божого! **17** Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношу я Ісусові рани на тілі своїм! **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з духом вашим, браття! Амінь.

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — **2** нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, **4** так як вибрав у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, **5** призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за впадінням волі Своєї, **6** на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, **7** що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, **8** яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, **9** об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своїм уподобанням, яке постановив у Самому Собі, **10** для урядження виконання часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. **11** У Ним, що в Ним стали ми й спадкоємцями, будучи призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, **12** щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. **13** У Ньому й ви, як почули були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітниць, **14** Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! **15** Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, **16** не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую, **17** щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та об'явлення для пізнання Його, **18** просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, **19** і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, **20** яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе, **21** вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цій віці, але й у майбутньому. (aiōn g165) **22** І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за Голову Церкви, **23** а вона — Його тіло, повня Того, що все всім наповняє!

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, **2** в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних,

(aiōn g165) **3** між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дитьми гніву, як і інші, — **4** Бог же, багатий на милосердя, через Своє превелику любов, що нею Він нас полюбив, **5** і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, — **6** і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі, **7** щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в добрості до нас у Христі Ісусі. (aiōn g165) **8** Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, **9** не від діл, щоб ніхто не хвалився. **10** Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. **11** Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізані“ на тілі звать „необрізаніми“, **12** що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниць, не мавши надії й без Бога на світі. **13** А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. **14** Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував серединну перегороду, ворожнечу, Своім тілом, — **15** Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, **16** і хрестом примирити із Богом обох в одному тілі, ворожнечу на ньому забивши. **17** І, прийшовши, „Він благовістив мир вам, далеким, і мир близьким“, **18** бо обоє Ним маємо пріступ у Дусі одним до Отця. **19** Отже, ви вже не чужі й не прихóдки, а співгромадяни святим, і домашні для Бога, **20** збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, **21** що на ньому вся будівля, уклад побудована, росте в святий храм у Господі, **22** що на ньому і ви разом будуєтеся Духом на оселю Богу.

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — **2** якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дана. **3** Бо мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я вам коротко вище, **4** з чого можете ви, читаючи, пізнати моє розуміння таємниці Христової. **5** А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як об'явилась тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, — **6** що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співчасники Його обітниць в Христі Ісусі через Євангелію, **7** якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. **8** Мені, найменшому

від усіх святих, дана була оця благодать, — благовістити поганам недосліджене багатство Христове, **9** та висвітлити, щоб то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, (аїѳн g165) **10** щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владар на небі найрізніша мудрість Божя, **11** за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, (аїѳн g165) **12** в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього. **13** Тому то благаю я вас не занепадати духом через терпіння моє через вас, бо воно — ваша слава. **14** Для того схилию коліна свої перед Отцем, **15** щоб від Нього має ім'єння кожен рід на небі й на землі, — **16** щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім, **17** щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, **18** змогли зрозуміти зо всіма святими, щоб то ширина й довжина, і глибина й вишина, **19** і пізнати Христову любов, яка перевищує знання, щоб були ви наповнені всякою повнотою Божою. **20** А Тому, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас, **21** Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь. (аїѳн g165)

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви поводитися гідно покликання, що до нього покликано вас, **2** зо всякою покорю та лагідністю, з довготерпінням, у любові терплячи один одного, **3** пильнуючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. **4** Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання. **5** Один Господь, одна віра, одне хрищення, **6** один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх. **7** А кожному з нас дана благодать у міру дару Христового. **8** Тому й сказано: „Піднявшись на висоту, Ти полонених набрав і людям дав дари!“ **9** А те, що „піднявся був“, щоб то, як не те, що перше й зійшов був до найнижчих місць землі? **10** Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса, щоб наповнити все. **11** І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, **12** щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, **13** аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти, **14** щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманою та за лукавством до хитрого блуду, **15** щоб були ми правдомовні в любові, і в усьому зростали в

Нього, а Він — Голова, Христос. **16** А з Нього все тіло, складене й зв'язане всяким допоміжним суглббом, у міру чинности кожного окремого члена, чинить зріст тіла на будування самого себе любов'ю. **17** Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не поводилися, як поведуться погани в марноті свого розуму, — **18** вони запаморочені розумом, відчужені від життя Божого за неучтвом, що в них, за стверділість їхніх сердець, **19** вони отупіли й віддалилися розпусті, щоб чинити всяку нечисть із зажерливістю. **20** Але ви не так пізнали Христа, **21** якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, **22** щоб відкинути, за першим поступованням, старого чоловіка, який зотліває в зваблєвих пожадливостях, **23** та відновлятися духом вашого розуму, **24** і зодягнутися в нового чоловіка, створеного за Богом у праведності й святості правди. **25** Тому то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для одного. **26** Гнівайтесь, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві, **27** і місця дияволові не давайте! **28** Хто крав, нехай більше не краде, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нужденному. **29** Нехай жодне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодать тим, хто чує. **30** І не засмучуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день викупу. **31** Усяке подратування, і гнів, і лютість, і крик, і лайка нехай буде взято від вас разом із усякою злобою. **32** А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простив!

5 Отже, будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти, **2** і поведіться в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приємні пахощі. **3** А розпуста та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як лічить святим, **4** і гидота, і марнословство або жарти, що непристойні вам, але краще дякування. **5** Знайте бо це, що жоден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві! **6** Нехай вас не зводить ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухняних, — **7** тож не будьте їм спільниками! **8** Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі, — поведіться, як діти світла, **9** бо плід світла знаходиться в кожній добрості, і праведності, і правді. **10** Допевняйтеся, що приємне для Господа, **11** і не беріть участі в неплідних ділах

тёмряви, а краще й докоряйте. **12** Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! **13** Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло. **14** Через це то й говорить: „Сплячай, вставай, і воскресни із мертвих, — і Христос освітить тебе!“ **15** Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, **16** використовуючи час, — дні бо лукаві! **17** Через це не будьте нерозумні, але розумійте, що є воля Господня. **18** І не впивайтесь вином, в якому розпуста, але краще напо́внюйтесь Духом, **19** розмовляючи поміж собою псалма́ми, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, **20** дякуючи за́вжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, **21** ко́рячися один одному у Христовім страху. **22** Дру́жини, — ко́ряться своїм чоловікам, як Господеві, — **23** бо чоловік — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! **24** І як ко́ряться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому. **25** Чоловіки, — любіть своїх дру́жін, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе, **26** щоб її освятити, очистивши водяним кúпелем у слові, **27** щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була́ свята й непорочна! **28** Чоловіки повинні любити дру́жін своїх так, як власні тіла, бо хто любить дру́жину свою, той любить самого себе. **29** Бо ніко́ли ніхто не знена́видів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву, **30** бо ми — члени Тіла Його від тіла Його й від ко́стей Його! **31** „Покине тому́ чоловік батька й матір, і пристане до дру́жини своєї, — і бу́дуть обоє вони одним тілом“. **32** Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! **33** Отже, нехай ко́жен зокре́ма із вас любить так свою дру́жину, як самого себе, а дру́жина нехай бо́їться свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливе! **2** „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, — **3** „щоб добре велoсь тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ **4** А батьки, — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в на́поми́нанні й остере́женні Божому! **5** Раби, — слухайтеся тілесних панів зо стра́хом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа! **6** Не працюйте тільки про лю́дське око, немов чоловіковго́дники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, **7** служіть із зичли́вістю, немов Господеві, а не лю́дям! **8** Знайте, що ко́жен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний. **9** А пани, — чиніть їм те са́ме, занеха́йте погро́зи, знайте,

що для вас і для них є на небі Госпо́дь, а Він на обличчя не дивиться! **10** Нарешті, мої брати, зміцняйтесь Господом та мо́гутністю сили Його! **11** Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хітро́щів дияво́льських. **12** Бо ми не маємо боротьби проти крoви та тіла, але проти початків, проти вла́ди, проти світопра́витель цієї тёмряви, проти піднебесних ду́хів зло́би. (aiōn g165) **13** Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати о́пір дня злого, і, все виконавши, витримати. **14** Отже, стійте, підперезавши стéгна свої́ правдою, і зодягнувшись у броню́ праведности, **15** і взувши ноги в готовість Єва́нгелії миру. **16** А найбільш над усе візьміть щита́ віри, яким зможете погасити всі о́гненні стрі́ли лукавого. **17** Візьміть і шоло́ма спасіння, і меча́ духовного, який є Слово Боже. **18** Усякою молитвою й благанням ко́жного ча́су мо́літься у Ду́сі, а для того пи́льнуйте з повною витрива́лістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб да́не бу́ло мені слово відкрити уста́ свої, і зо сміли́вістю про́віщати таємницю Єва́нгелії, **20** для якої по́слó я в кайда́нах, щоб смі́ливо про неї зві́щати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та що́ я роблю́, то все вам розпо́вість Тихи́к, уло́блений брат і в Господі вірний служі́тель, **22** якого посла́в я до вас на це са́ме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він поті́шив. **23** Мир брата́м і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благода́ть зо всі́ма, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

До филип'ян

1 Павло й Тимофій, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Филипах, з єпископами та дияконами: **2** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, **4** і завжди в усякій молитві своєї за всіх вас чиню я молитву з радіщами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвердженні Євангелії — спільники мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножалась ще більше та більше в пізнанні й усяким дослідженні, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Богу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб відали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдани мої посмілилися та ще більше відважилися Слово Боже звіщати безстрашно. **15** Одні, правда, і через заздрощі та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші через підступ звіщають Христа нещиро, думаючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. **19** Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21** Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання. **22** А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібніші ради вас. **25** І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радість в вірі, **26** щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас. **27** Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, —

чи прийду я й побачу вас, чи й не бувши — почув я про вас, що ви стоїте в одним дусі, борючись однодушно за віру євангельську, **28** і ні в чому не боячись противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого підступом або з чванливости, але в покорі майте один одного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! **6** Він, бувши в Божій подібності, не вважав за захват бути Богові рівним, **7** але Він умінив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, **8** Він упокорив Себе, бувши слухняний аж до смерті, і то смерті хресної. **9** Тому й Бог повищив Його, та дав Йому ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і земних, і підземних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішусь разом із вами всіма. **18** Тіштеся тим самим і ви, і тіштеся разом зо мною! **19** Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас. **20** Бо я однодумця не маю ні одного, щоб щиріше подбав він про вас. **21** Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового. **22** Та ви знаєте досвід його, бо він, немов батькові син, зо мною служив для Євангелії. **23** Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною. **24** Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибуду до вас. **25** Але я вважав за потрібне послати до

вас брата Епафродита, свого співробітника та співбойовника, вашого апостола й служителя в потребі моїй, **26** бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворував. **27** Бо смертельно він був хворував. Але змилювався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. **28** Отож, тим швидше послав я його, щоб тішились ви, його знову побачивши, і щоб без смутку я був. **29** Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, **30** бо за діло Христове наблизився був аж до смерти, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш нестаток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі!

Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне. **2** Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізання! **3** Бо обрізання — то ми, що служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло, **4** хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіятись думає, то тим більше я, — **5** обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веніяминового, євреї із євреїв, фарисей за Законом. **6** Через горливість я був переслідував Церкву, бувши невинний, щодо праведности в Законі. **7** Але те, що для мене було за надбання, те ради Христа я за втрату вважав. **8** Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, **9** щоб знйтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, **10** щоб пізнати Його й силу Його воскресіння, та участь у мукх Його, уподоблюючись Його смерті, **11** аби досягнути якось воскресіння з мертвих. **12** Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалився, але прагну, чи не досягну́ я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. **13** Браття, я себе не вважаю, що я досягну́в. Та тільки, забуваючи те, що позаду, і спішачи до того, що попереду, **14** я женусь до мети за нагородою високого поклику Божого в Христі Ісусі. **15** Тож усі, хто досконалий, думаймо це; коли ж думаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. **16** Та до чого дійшли ми, поступаймо в тім самим далі. **17** Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводиться так, як маєте ви за взір нас. **18** Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, поводяться, як вороги хреста Христового. **19** Їхній кінець — то загибель, шлунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі!... Вони думають тільки про зёмне! **20** Життя ж наше на небі, звідки

ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа, **21** Який перемінить тіло нашого поніження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у Господі стійте, улюблені! **2** Благаю Еводію, благаю й Синтихію — думати однаково в Господі. **3** Так, благаю й тебе, товаришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євангелію помагали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких імєння записані в Книзі Життя. **4** Радійте в Господі зівсїди, і знову кажу: радійте! **5** Ваша лагідність хай буде відома всім людям. Господь близько! **6** Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою. **7** І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі. **8** Наостанку, браття, що тільки правдиве, що тільки чесне, що тільки праведне, що тільки чисте, що тільки любе, що тільки гідне хвали, коли яка чеснота, коли яка похвала, — думайте про це! **9** Чого ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами! **10** Я вельми потішився в Господі, що справді ви вже нових сил набули піклуватись про мене; ви й давніш піклувались, та часу сприятливого ви не мали. **11** Не за нестатком кажу, бо навчився я бути задовленим із того, що маю. **12** Умію я й бути в упокоренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всього й у всім: насичатись й голод терпіти, мати достаток і бути в недостатці. **13** Я все можу в Тім, Хто мене підкріплює, — в Ісусі Христі. **14** Тож ви добре зробили, що участь узяли в моїм горі. **15** І знаєте й ви, филип'яни, що на початку благовістя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилась була жодна Церква до справи давання й приймання для мене, самі тільки ви, **16** що і раз, і вдруге мені на потреби мої посилали й до Солунія. **17** Кажу це не тому, щоб шукав я давання, — я шукаю плоду, що примножується на річ вашу. **18** Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафродита, що ви послали, як пахоші запашні, жертву приємну, Богові вгодну. **19** А мій Бог нехай вїповнить вашу всяку потребу за Своїм багатством у Славі, у Христі Ісусі. **20** А Богові й нашому Отцеві слава на віки віків. Амінь. (аїѠп g165)

21 Вітайте кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас браття, присутні зо мною. **22** Вітають вас усі святі, а найбільше ті, хто з кесаревого

дому. **23** Благодать Господа Ісуса Христа зо всіма
вами! Амінь.

До колоссян

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колоссах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготівану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епáfра, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний слугитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним, **10** щоб ви поводилися належно щодо Господа в усякому догбдженні, в усякому доброму ділі приносячи плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, **13** що визволив нас із владі темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, **14** в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидимого Бога, рбджений перш усякого творива. **16** Бо то Ним створено все на небі й на землі, видіме й невидіме, чи то престולי, чи то госпбдства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** І Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, перворбджений з мертвих, щоб у всьому Він мав першенство. **19** Бо вгодно було, щоб у Нім перебувала вся повнота, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зёмне, чи то небесне. **21** І вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примирив смертю в людськбм тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** нехай тільки пробуваєте в вірі тверді та стáлі, і не відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став слугителем. **24** Тепер я радію в страждáннях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорббти Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став слугителем за

Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, захбвану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святим, (aion g165) **27** що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганями, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній людині й навчаючи кожну людину всякої мудрости, щоб учинити кожну людину досконалою в Христі. **29** У тбму й працюю я, боруючись силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хбчу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя. **2** Хай потішаться їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнáння таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудрости й пізнáння заховані. **4** А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при суперечці. **5** Бо хоч тілом я й неprisутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, **7** бувши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміцнені в вірі, як вас нáвчено, збагачуючись у ній з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною омáною за передáнням людським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божествá. **10** І ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому були й обрзані нерукотбрбним обрзанням, скинувши людське тіло грбхове в Христовбм обрзáнні. **12** Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й рáзом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** І вас, що мертві були в гріхах та в необрзáнні вашого тіла, Він оживив рáзом із Ним, простивши усі гріхи, **14** знищивши рукописáння на нас, щоб наkáзами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибив його на хресті, **15** роззбрбвівши владі й начальства, сміливо їх вивів на посмбхбвисько, — перемігши їх на хресті! **16** Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питвб, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи, — **17** бо це — тнь майбўтнього, а тіло — Христове. **18** Нехай вас не зводить ніхто удаваною покорою та службою анголáм, вдаючись до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, **19** а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, суглббами й зв'язями з'єднане й зміцнене, росте зростом Божим. **20** Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови: **21**

не дотикайся, ані їж, ані рухай, **22** бо то все зніщиться, як уживати його, — за приказами та наукою людською. **23** Воно ж має вид мудрости в самовільній службі й покорі та в знесилюванні тіла, та не має якогось значення, хіба щодо насичення тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. **2** Думайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. **3** Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом. **4** Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитеся з Ним у славі і ви. **5** Отож, умертвіть ваші земні члени: розпусту, нечисть, пристрасть, лиху пожадливість та зажерливість, що вона ідолослуження, **6** бо гнів Божий приходить за них на неслухняних. **7** І ви поміж ними ходили колись, як жили поміж ними. **8** Тепер же відкиньте і ви все оце: гнів, лютість, злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. **9** Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людину стародавню з її вчинками, **10** та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Створителя її, **11** де нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара, скіта, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! **12** Отож, зодягніться, як Божі вибранці, святі та улюблені, у щире милосердя, добротливість, покору, лагідність, довготерпіння. **13** Терпіть один одного, і прощайте собі, коли б мав хто на кого оскáрження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! **14** А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз досконалости! **15** І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликані в одному тілі. І вдячними будьте! **16** Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалми, гімни, духовні пісні! **17** І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві. **18** Дружини, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицею то в Господі! **19** Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте суворі до них! **20** Діти, — будьте слухняні в усьому батькам, бо це Господеві приємне! **21** Батькі, — не дратуйте дітей своїх, щоб на душі не впали вони! **22** Раби, — слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про людське око, немов підлещуючись, але в простоті серця, боячись Бога! **23** І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не людям! **24** Знайте, що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо служите ви Господеві Христові. **25** А хто

кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! **2** Будьте тривалі в молитві, і пильнуйте з подякою в ній! **3** Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звідати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, **4** щоб звістив я її, як звідати належить мені. **5** Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час. **6** Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. **7** Щоб зо мною, то все вам розповість Тихий, улюблений брат, і вірний служитель і співробітник у Господі. **8** Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, **9** із Онисимом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідать, що діється тут. **10** Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом зо мною, і Марко, небіж Варнавін, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, — **11** теж Ісус, на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. **12** Поздоровлює вас Епафрас, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконалі були та наповнені всякою Божою волею. **13** І я свідчу за нього, що він має велику горливість про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Гієраполі. **14** Вітає вас Лукá, улюблений лікар, та Димáс. **15** Привітайте братів, що в Лаодикії, і Німфана, і Церкву домашню його. **16** І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. **17** Та скажіть Архіпові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його виконав!“ **18** Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про пúта мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амінь.

1 до солунян

1 Павло й Силуан та Тимофій до Церкви Солунської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир! **2** Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. **3** Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. **5** Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були між вами для вас. **6** І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого, **7** так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахаї. **8** Бо пронеслося Слово Господнє від вас не тільки в Македонії та в Ахаї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. **9** Вони бо звіщають про нас, який був прихід наш до вас, і як ви повернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, **10** і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

2 Самі бо ви знаєте, браття, прихід наш до вас, що не марний він був. **2** Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філіппах, як знаєте, проте ми відважилися в нашій Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. **3** Бо покликання наше було не з обмани, ані з нечистоти, ані від лукавства, **4** але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не людям догоджуючи, але Богові, що випробовує наші серця. **5** Ми слова підлєсливого не вживали ніколи, як знаєте, і не винні в зажерливості. Бог свідок тому! **6** Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших. **7** Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх. **8** Так бувши ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам. **9** Бо ви пам'ятаєте, браття, наше струднення й утому: день і ніч ми робили, щоб жодного з вас не обтяжити, і проповідували вам Божу Євангелію. **10** Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездоганно поводитися ми між вами, віруючими! **11** Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов батько дітей своїх власних, **12** просили ми вас, і намовлювали та показували, щоб ви гідно

поводилися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. **13** Тому то й ми дякуємо Богові безперестанку, що, прийнявши почуте від нас Слово Боже, прийняли ви не як слово людське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. **14** Бо стали ви, браття, наслідувачами Церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були витерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв, **15** що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджають, і супротивні всім людям. **16** Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповняти їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці! **17** А ми, браття, на короткий часок розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувалися побачити ваше лице. **18** Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатана перешкодив був нам. **19** Бо хто нам надія, чи радість, чи вінок похвали? Хіба ж то й не перед Господом нашим Ісусом в Його приході? **20** Бо ви наша слава та радість!

3 Тому то, не стерпівши більше, ми схотіли зостатися в Аtéнах самі, **2** і послали Тимофія, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі, **3** щоб ані один не хитався в цій горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. **4** Бо коли ми були в вас, то казали вам наперед, що маємо страждати, як і сталося, і знаєте ви. **5** Тому й я, не стерпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом спокійник вас не спокусив, і труд наш не стався б даремний. **6** А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, **7** через те ми потішились, браття, за вас, у всякому горі та в нашій нуді, ради вашої віри. **8** Бо тепер ми живемо, якщо в Господі ви стоїте! **9** Яку бо подяку ми можемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимися ради вас перед нашим Богом? **10** Ми вдень та вночі ревно молимося, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі. **11** Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вірівняє нашу дорогу до вас! **12** А в вас хай примножить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! **13** Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

4 А далі, бр́аття, просимо вас та благаємо в Христом, **10** що помер був за нас, щоб, чи Господі Ісусі, щоб, як прийняли́ ви від нас, пильнуємо ми чи спимо́, укупі з Ним ми жили́. як належить поводитись вам та догóджувати **11** Утішайте́ тому́ один óдного, і збудóвуйте один óдного, — як і чините ви! **12** Благаємо ж, бр́аття, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшинують у Господі, і навчають вас вони, **13** і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте мир! **14** Благаємо ж, бр́аття, ми вас: напоумляйте́ непорядних, потішайте́ малодушних, підтримуйте́ слаб́их, усім довготерпіть! **15** Глядіть, щоб ніхто нікому́ не віддавав злом за зло, але за́вжди дбайте про добро́ один для óдного й для всіх! **16** За́вжди радійте! **17** Безперестанку мо́літься! **18** Подяку складайте за все, бо така Божя воля про вас у Христі Ісусі. **19** Духа не вга́шайте! **20** Не горду́йте пророцтвами! **21** Усе досліджуючи, тримайтеся доброго! **22** Стережіться́ лихого в усякому ви́гледі! **23** А Сам Бог миру нехай освя́тить вас цілком доскона́ло, а непору́шений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збере́жені бу́дуть на при́хід Господа нашого Ісуса Христа! **24** Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! **25** Бр́аття, мо́літься за нас! **26** Привітайте́ всю бр́аттю́ свя́тим поцілунком! **27** Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати перед усіма́ братами! **28** Благода́ть Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амінь!

5 А про часі́ та про по́ри, брати, не потрібно писати до вас, **2** бо самі ви докладно те знаєте, що при́йде день Господній так, як злоді́й вночі. **3** Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано при́йде заги́бель на них, як му́ка тієї, що носить в утробі́, — і вони не втечуть! **4** А ви, бр́аття, не в те́мряві, щоб той день захо́пив вас, як злоді́й. **5** Бо ви всі сини сві́тла й сини дня. Не належимо ми но́чі, ні те́мряві. **6** Тож не бу́демо спати, як інші, а пильну́ймо та будьмо тверезі́! **7** Ті бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються. **8** А ми, що належимо́ дневі́, будьмо тверезі́, зодягнувшись в броню́ віри́ й любови́, та в шолóм надії́ спасіння, **9** бо Бог нас не призна́чив на гнів, але щоб спасіння одержали́ Господом нашим Ісусом

2 до солунян

1 Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашій Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: **2** благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **3** Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. **4** Так що ми самі хвалимось вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утисках, що їх переносите ви. **5** А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! **6** Бо то справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, **7** а вам, хто утиски терпите, відпочинок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з ангелами сили Своєї, — **8** „в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Євангелії Господа нашого Ісуса. **9** Вони кару приймуть, — вічну погібіль від лица Господнього та від слави потуги Його, (aiōnios g166) **10** як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. **11** За це ми й молились завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю доброти й діло віри, **12** щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодаттю Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

2 Благаємо ж, браття, ми вас, що до приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього, **2** щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахались ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. **3** Хай ніхто жодним способом вас не зведе! Бо той день не настане, аж перше прийде відступлення, і вийвиться беззаконник, призначений на погібіль, **4** що противиться та несеться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. **5** Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? **6** І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явитись йому своєчасно. **7** Бо вже діється таємниця беззаконня; тільки Той, Хто тримає тепер, буде тримати, аж поки не буде усунений Він із середини. **8** І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Господь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого. **9** Його прихід — за чином сатани — буде з усякою силою й знаками та з

неправдивими чуждами, **10** і з усякою обманною неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися. **11** І за це Бог пошле їм дію обмани, щоб у неправду повірили, **12** щоб стали засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив несправедливість. **13** А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом браття, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, **14** до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа. **15** Отже, браття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчилися чи то словом, чи нашим посланням. **16** Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, — (aiōnios g166) **17** нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Наостанку, молитесь, браття, за нас, щоб шірилось Слово Господнє та славилось, як і в вас, **2** і щоб ми визволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. **3** І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. **4** А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити будете те, що наказуємо вам. **5** Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову! **6** А ми вам наказуємо, браття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цуралися кожного брата, що живе поведінкою, а не за переданням, яке прийняли ви від нас. **7** Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сидні справляли, **8** і хліба не їли ні в кого даремно, але в перевтомі й напруженні день і ніч працювали, щоб не бути нікому із вас тягарем, **9** не тому, щоб ми влади не мали, але щоб себе за взірця дати вам, щоб нас ви наслідували. **10** Бо коли ми в вас перебували, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не їсть! **11** Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледачому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. **12** Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим Ісусом Христом, щоб мовчки вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, браття, не втомлюйтеся, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, зауважте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Господь миру нехай завжди дасть вам мир усяким способом. Господь з вами всіма! **17** Привіт вам моєю рукою Павловою, — це править за знака в усякім листі. Так пишу я. **18** Благодать

Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами
всіма! Амінь.

1 Тимофію

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, **2** до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, **4** і не звертати уваги на вігядки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. **5** Ціль же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. **6** Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, — **7** вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. **8** А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно вживає його, **9** та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душогубців, **10** розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, **11** за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. **12** Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу, **13** мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетяжкий у невірстві. **14** І багато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. **15** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший — то я. **16** Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першім мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. (aiōnios g166) **17** А Цареві віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амінь. (aiōn g165) **18** Цього наказу я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, **19** маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. **20** Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчилися вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, **2** за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій

побожності та чистості. **3** Бо це добре й приємне Спасителеві нашому Богові, **4** що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди. **5** Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людьми, — людина Христос Ісус, **6** що дав Самого Себе на викуп за всіх. Таке було свідцтво часу свого, **7** на що я поставлений був за проповідника та за апостола, — правду кажу, не обманюю, — за вчителя поганів у вірі та в правді. **8** Отож, хочу я, щоб мужі чинили молитви на кожному місці, підіймаючи чисті руки без гніву та сумніву. **9** Так само й жінки, — у скромнім убранні, з соромливістю та невинністю, — нехай прикрашають себе не плетінням волосься, не коштовними шатами, **10** але добрими вчинками, як то лічить жінкам, що присвячуються на побожність. **11** Нехай жінка навчається мовчки в повній покорі. **12** А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над мужем, але бути в мовчанні. **13** Адам бо був створений перше, а Єва потому. **14** І Адам не був зведений, але, зведена будши, жінка попала в переступ. **15** Та спасеться вона дітородженням, якщо пробуватиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто єпископства хоче, — доброго діла він прагне. **2** А єпископ має бути бездоганий, муж однієї дружини, тверезий, невинний, чесний, гостинний до приходнів, здібний навчати, **3** не п'яниця, не заводіяка, але тихий, несварливий, не срібллюбєць, **4** щоб добре рядив власним домом, що має дітей у слухняності з повною чесністю, — **5** бо хто власним домом рядити не вміє, як він зможе пильнувати про Божу Церкву? — **6** не новонавернений, щоб він не запишався, і не впав у ворожий осуд. **7** Треба, щоб мав він і добре засвідчення від чужинців, щоб не впасти в догану та в сітку диявольську. **8** Так само дияконі мають бути поважні, не двомовці, не багато віддані вину, не соромнозахланні, **9** такі, що мають таємницю віри при чистім сумлінні. **10** Отже, і вони нехай перш випробовуються, а потому хай служать, якщо будуть бездоганні. **11** Так само жінки нехай будуть поважні, не обмовліві, тверезі та вірні в усьому. **12** Дияконі мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядять дітьми й своїми домами. **13** Бо хто добре виконує службу, той добрий ступінь набуває собі та велику відвагу в вірі через Христа Ісуса. **14** Це пишу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. **15** А коли я спізнюся, то щоб знав ти, як треба поводитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвалина

правди. **16** Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, а́нгола́м показався, проповіданий був між наро́дами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часи́, ті, хто слухає духів підступних і наук де́монів, **2** хто в лицемірстві гово́рить неправду, і спалив сумлі́ння своє, **3** хто одру́жуватися забороняє, наказує стрі́муватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. **4** Кожне бо Боже твóриво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, **5** воно бо освячується Божим! Словом і молитвою. **6** Як бу́деш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христа Ісуса, годований словами віри та добро́ї науки, що за нею слідо́м ти пішов. **7** Цурайся нечистих та ба́бських байо́к, а вправляйся в благоче́сті. **8** Бо вправа тілесна мало корі́сна, а благоче́стя корі́сне на все, бо має обі́тницю життя тепе́рішнього та майбу́тнього. **9** Вірне це слово, і гідне всякого прийня́ття! **10** Бо на це ми й працюємо і зно́симо га́ньбу, що надію кладемо на Бога Живого, Який усі́м лю́дям Спа́ситель, найбільше ж для вірних. **11** Наказуй оце та навчай! **12** Нехай молодим тво́ім віком ніхто не горду́є, але будь зразко́м для вірних у слові, у житті, у любові, у ду́сі, у вірі, у чистості! **13** Поки прийду́ я, пильну́й чита́ння, нага́дування та науки! **14** Не за́недбуй благода́тного дара в собі, що був да́ний тобі за пророцтвом із покла́дненням рук пресвіте́рів. **15** Про це пі́клуйся, у ці́м пробувай, щоб у́спіх твій був явний для всіх! **16** Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього. Бо чі́нячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе слухає!

5 Старшого не докоря́й, але вмовляй, немов ба́тька, а молодших — як братів, **2** старших жіно́к — немов матіро́к, молодших — як сесте́р, зо всякою чистістю. **3** Шануй вді́в, уді́в правдивих. **4** А як має вдові́ця яка ді́тей чи внучат, нехай у́чатся перше побожно шанувати ро́дину свою, і віддячува́тися батькам, бо це Богові вгодно. **5** А вдові́ця правдива й са́мотня надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у молитвах і благáннях. **6** А котра́ у розко́шах живе, — та живо́ю померла. **7** І це наказуй, щоб бу́ли непорочні. **8** Коли ж хто про своїх, особливо ж про до́машніх не дбає, той ви́рікся віри, і він гірший від неві́рного. **9** А вдову вно́сити до спі́ску не менше, як ші́стдесятлі́тню, що бу́ла за дру́жину одні́му чолові́кові, **10** засві́дчену в добрих ді́лах, якщо ді́тей ві́ховала,

якщо подорожні́х прийма́ла, якщо но́ги святи́м умивала, якщо помагала обездо́леним, якщо всякий добрий учи́нок викону́вала. **11** Але вді́в молодих не прийма́й, бо вони, розпали́вшись, х́очуть, наперекі́р Христові, замі́ж вихо́дити, **12** через що маю́ть о́суд, бо від першо́ї віри відкину́лись. **13** А ра́зом із тим неробі́тні вони, бо вча́ться ходити по домах, і не тільки неробі́тні, але й лепетли́ві, і зана́дто ціка́ві, і гово́рять, чого не годі́ться. **14** Отож бо, я хочу, щоб молодші замі́ж вихо́дили, родили ді́тей, домо́м ря́дили, не давали противни́кові ані жодно́го по́воду для лихомовства. **15** Бо вже дехто пі́шли слідо́м за сатано́ю. **16** А коли має вді́в який ві́рний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтя́жується, щоб могла вона втримувати вді́в правдивих. **17** А пресвіте́ри, які добре пильну́ють ді́ла, нехай буду́ть наді́лені подвійно́ю че́стю, а надто ті, хто працює у слові й нау́ці. **18** Бо ка́же Пи́сання: „Не в'яжи́ рта воло́ві, що молотить“, та: „Варти́й пра́цівник сво́єї нагоро́ди. **19** Не прийма́й скарги проти пресві́тера, хі́бащо при дво́х чи трьох сві́дках. **20** А тих, хто грі́шить, карта́й перед усі́ма, щоб і інші́ страх мали. **21** Заклина́ю тебе перед Богом й Ісусом Хри́стом та ви́браними а́нголами, щоб ти захо́вав це без лицемі́рства, ні́чого не ро́блячи з упередже́нням. **22** Не рукопокла́да́й скоро ні́кого, і не приста́вай до чужих грі́хів. Бережи себе чистим! **23** Води́ більше не пий, але трохи вина заживай ради шлу́нка тво́го та частих неду́гів твої́х. **24** У інших людей грі́хи явні і йду́ть перед ними на о́суд, а за іншими йду́ть слідо́ма. **25** Явні́ так само й до́брі ді́ла, а ті, що інші́, сховати́сь не можуть.

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважа́ють па́нів своїх гідними всяко́ї че́сти, щоб не зневажа́лися Бо́же Ім'я́ та нау́ка. **2** А ті, хто має па́нів віруючих, не повинні́ недба́ти про них через те, що бра́ття вони, але нехай служать ї́м тим більше, що вони віруючі та улю́блені, що вони доброді́йства Бо́жі прийма́ють. О́цього навчай та нагаду́й! **3** А коли хто навчає іна́кше, і не приста́є до здоро́вих слів Господа нашо́го Ісуса Христа та до нау́ки, що вона за правдиво́ю віро́ю, — **4** той згорді́в, ні́чого не знає, але захво́рів на суперечки й змага́ння, що від них повстаю́ть заздрі́сть, сварки́, богознева́ги, лукаві́ здогади, **5** по́стійні сварні́ між лю́дьми́ зі́псутого розу́му й позбавлених правди, які ду́мають, ні́би благоче́стя — то зиск. Цурайся таких! **6** Великий же зиск — то благоче́стя із задово́ленням. **7** Бо ми не прине́сли в сві́т ні́чого, то ні́чого не можемо й ви́нести. **8** А як ма́єм поживу́ та одя́г, то ми задово́лені бу́дьмо

з того. **9** А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в численні нерозумні й шкідливі пожадливісті, що втручають людей на загладу й загибіль. **10** Бо корень усього лихого — то грошолюбство, якому віддавшись, дехто відбилися від віри й поклали на себе великі страждання. **11** Але ти, о Божа людіно, утікай від такого, а женися за праведністю, благочестям, вірою, любов'ю, терпеливістю, лгідністю! **12** Змагай добрим змагом віри, ухопися за вічне життя, до якого й покликаний ти, і визнав був добре визнання перед свідками багатьма. (aiōnios g166) **13** Наказую перед Богом, що оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Понтія Пилата, **14** щоб додержав ти заповідь чистою та бездоганною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, **15** що його свого часу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панами, **16** Єдиний, що має безсмертя, і живе в непрístupному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь! (aiōnios g166) **17** Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не неслися високо, і щоб надії не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожиток, (aiōn g165) **18** щоб робили добро, багатілися в добрих ділах, були щедрі та пильні, **19** щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя. **20** О Тимофію, бережи передання, стережися марного базікання та суперечок знання, неправдиво названого так. **21** Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодать з тобою. Амінь.

2 Тимофію

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи сльози твої, щоб наповнитись радістю. **5** Я привожу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселилася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Евнікї; певен же я, що й у тобі вона оселилась. **6** **3** цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, **9** що нас спас і покликав святим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. (aĩōnios g166) **10** А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апостола й учителя. **12** **3** цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я ввірував та впевнився, що має Він силу заховати на той день заставу мою. **13** Май же за взір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене стережи Святим Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відвернулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисіфоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи лихо, як добрий воїак Христа Ісуса! **4** Бо жоден воїак не в'яжеться в справи життя, аби догодити тому, хто військо збирає. **5** А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належиться першому покуштувати з плоду. **7**

Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слова Божого не ув'язнити! **10** Через це перенішу я все ради вібраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою вічною. (aĩōnios g166) **11** Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! **12** А коли терпимо, то будемо разом також царювати. А коли відцураємось, то й Він відцурається нас! **13** А коли ми невірні, зостається Він вірним, бо не може зректись Самого Себе! **14** Нагадуй про це й закликай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінашо воно, хіба слухачам на руйну. **15** Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганим, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а їхнє слово, як рак, буде ширитися. Від таких Гіменей і Філіт, **18** що вони погіршилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однак стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господнє Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. **21** Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло. **22** Стережися молодечих пожадливістей, тримайся праведности, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. **23** А від нерозумних та від невчених змага́нь ухилийся, знаюши, що вони родять сварки. **24** А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до лиха терплячим, **25** що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покайння, щоб правду пізнати, **26** щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї.

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. **2** Будуть бо люди тоді самолюбні, грошолобні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, неповажні, **3** нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, **4** зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — **5** вони мають вигляд благочестя, але сили його відrekliся. Відвертайсь від таких! **6** До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами

обтяжених, ведених усякими пожадливостями, 7 що вони завжди вчать, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. 8 Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсееві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, неуки щодо віри. 9 Та більше не матимуть успіху, — бо всім виявиться їхній безум, як і з тими було. 10 Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованням, заміром, вірою, витривалістю, любов'ю, терпеливістю, 11 переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. 12 Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані. 13 А люди лихі та дурисвіті матимуть успіх у злому, зводячи й зведені бувши. 14 А ти в тім пробувай, чого тебе навчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від кого навчився був ти. 15 І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуса. 16 Усе Писання Богом надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, 17 щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства. 2 Проповідай Слово, допомагай вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою. 3 Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливостями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували. 4 Вони слух свій від правди відвернуть та до байок нахилияться. 5 Але ти будь пильний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповняй свою службу. 6 Бо я вже за жертву стаю, і час відходу мого вже настав. 7 Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив, віру зберіг. 8 Наостанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня дасть Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто прихід Його полюбив. 9 Подбай незабаром прибути до мене. 10 Бо Димас мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солуна, Кріскент до Галатії, Тит до Далматії. (aiōn g165) 11 Зо мною сам тільки Лука. Візьми Марка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. 12 А Тихіка послав я в Ефес. 13 Як будеш іти, то плащ принеси, що його я в Троаді залишив у Карпа, і книжки, особливо пергаменові. 14 Котляр Олександр наков'язав був лиха чимало мені... Нехай Господь йому віддасть за його вчинками! 15 Стережись його й ти, бо

він міцно противився нашим словам! 16 При першій моїй обороні жоден не був при мені, але всі покинули мене... Хай Господь їм того не полічить! 17 Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я визволився з паші лев'ячої. 18 А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь! (aiōn g165) 19 Поздоров Прискиллу й Акілу та дім Онисіфора. 20 Ераст позоставив в Коринті, а Трохіма лишив я слабого в Милеті. 21 Попильнуй прийти до зимі. Вітає тебе Еввул, і Пуд, і Лин, і Клавдія, і вся браття. 22 Господь з твоїм духом! Благодать з вами! Амінь.

До Тита

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необманимий Бог, (aiōnios g166) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездоганний, муж єдиної дружини, має вірних дітей, недокорених за блуд або неслухняність. **7** Бо єпископ мусить бути бездоганний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, **8** але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, **9** що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухняних, марнословців, зводників, особливо ж з обрізаних, — **11** їм треба уст затуляти: вони цілі дома баламуться, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Критяни завжди брехливі, люті звірі, черевані ліниві!“ **13** Це свідoctво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейській байці не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються. **15** Для чистих все чисте, а для занечислених та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони твердять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, будиши бридкі й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. **3** Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить святим, — не обмовниці, не віддані п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жінок молодих любити своїх чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалось Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчаннях непорушеність, повагу, **8** слово здорове,

неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перечили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божою благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожності та світських пожадливоростей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці, (aiōn g165) **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, **14** що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах заподатливих. **15** Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картай. Хай тобою ніхто не погорджує!

3 Нагадуй їм, щоб слухали влади верховної та корилися їй, і до всякого доброго діла готові були, **2** щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім людям. **3** Бо колись були й ми нерозсудні, неслухняні, зведені, служили різним пожадливоростям та розкошам, жили в злобі та в заздрощах, бридкими були, ненавиділи один одного. **4** А коли з'явилася благодать та людянолюбство Спасителя, нашого Бога, **5** Він нас спас не з діл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відродження й обновлення Духом Святим, **6** Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, **7** щоб ми виправдалися Його благодаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя. (aiōnios g166) **8** Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевняв, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! **9** Вистерігайся нерозумних змагань, і родоводів, і спорів, і суперечок про Закон, — бо вони некорисні й марні. **10** Людини єретика, по першій та другій наставленні, відрікайся, **11** знаюши, що зіпсував такий та грішить, і він сам себе засудив. **12** Як пришло я до тебе Артема або Тихика, поквпайся прибути до мене в Нікополь, бо думаю там Perezимувати. **13** Законника Зіну та Аполлоса вишли квпливо вперед, щоб для них не забракло нічого. **14** Нехай же навчаються й наші дбати про добрі діла при конечних потребах, щоб безплідні вони не були. **15** Вітають тебе всі, хто зо мною. Вітай тих, хто любить нас у вірі. Благодать з вами всіма! Амїнь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Филимону й співробітникові нашому, **2** і сестрі любій Апфії, і співвойовникові нашому Архіпові, і Церкві домашній твоєї: **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завсіди дякую Богові моєму, коли тебе згадую в молитвах своїх. **5** Бо я чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність віри твоєї діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі подавати накази тобі про потрібне, **9** але більше з любови благаю я, як Павло, старій, тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе про сина свого, про Онісима, що його породив я в кайданах своїх. **11** Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же для тебе й для мене він дуже потрібний. **12** Тобі я вертаю його, того, хто є неначе серце моє. **13** Я хотів був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені послужив у кайданах за Євангелію, **14** та без волі твоєї нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо може для того він був розлучився на час, щоб навіки прийняв ти його, (aiōnios g166) **16** і вже не як раба, але вище від раба, — як брата улюбленого, особливо для мене, а тим більше для тебе, — і за тілом, і в Господі. **17** Отож, коли маєш за друга мене, то прийми його, як мене. **18** Коли ж він чим скривдив тебе або винен тобі, — полічи це мені. **19** Я, Павло, написав це рукою своєю: „Я віддам“, щоб тобі не казати, що ти навіть самого себе мені винен. **20** Так, брате, — нехай я одержу те, що від тебе прохаю в Господі. Заспокой моє серце в Христі! **21** Пересвідчений я про слухняність твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж я говорю. **22** А разом мені приготуй і помешкання, бо надіюся я, що за ваші молитви я буду дарований вам. **23** Вітає тебе Епафрас, мій спів'язень у Христі Ісусі, **24** Марко, Аристарх, Димас, Лука, — мої співробітники. **25** Благодать Господа Ісуса Христа з вашим духом! Аміль.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, **2** а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і віки Він створив. (аїѠн g165) **3** Він був сьєвом слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. **4** Він остільки був ліпший понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. **5** Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ І знову: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина!“ **6** І коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говорить: „І нехай Йому вклоняться всі ангели Божі“. **7** А про анголів Він говорить: „Ти чиниш духів анголами Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“. **8** А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навек віку; бєрло Твого царювання — бєрло праведности. (аїѠн g165) **9** Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів; через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог оливою радості більше, ніж друзів Твоїх“. **10** І: „Ти, Господи, землю колись заклав, а небо — то чин Твоїх рук. **11** Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постаріють. **12** Як одєжу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти завжди Той Самиий, і роки Твої не закінчаться!“ **13** Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **14** Чи не всі вони дұхи служебці, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння вспадувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. **2** Коли бо те слово, що сказали його анголі, було певне, а всякий перєступ та непєслух прийняли справедливу заплату, **3** то як ми втечєм, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Гєспода, ствердилось нам через тих, хто почув, **4** коли Бог був засвідчив ознаками й чұдами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї. **5** Бо Він не піддав анголам світ майбутній, що про нього говоримо. **6** Але хтось дєсь засвідчив був, кажучи: „Що є чоловік, що Ти пам'ятаєш про нього, і син людський, якого відвідуєш? **7** Ти його вчинив мало меншим від анголів, і честю й величністю Ти вінчаєш його, і поставив його над ділами рук Своїх, **8** усе піддав Ти під ноги йому!“ І коли Він піддав йому все, то не залишив нічого йому непідданого. А тепер

ще не бачимо, щоб піддане було йому все. **9** Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголів, що за перетєрплення смерті Він увінчаний честю й величністю, щоб за благодаттю Божою смерть скуштувати за всіх. **10** Бо належало, щоб Той, що все ради Нього й усе від Нього, Кто до слави привів багато синів, Провідника їхнього спасіння вчинив досконалим через страждання. **11** Бо Хто освячує, і ті, хто освячується — усі від Одного. З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: **12** „Сповіді про Ім'я Твоє браттям Своїм, буду хвалити Тебе серед Церкви!“ **13** І ще: „На Нього я бұду надїятися!“ І ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. **14** А що діти стали спільниками тіла та крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерті, цєбто диявола, **15** та визволити тих усіх, хто все життя стрāхом смерті тримався в неволі. **16** Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. **17** Тому мусів бути Він у всьому подібний братям, щоб стати милостивим та вірним Первосвященником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. **18** Бо в чому був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуваним допомогти.

3 Отож, святі браті, учасники небесного покликання, уважайте на Апєстола й Первосвященника нашого ісповідання, Ісуса, **2** що вірний Тому, Кто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, **3** бо гідний Він вищої слави понад Мойсея, поскільки будівничий має більшу честь, аніж дїм. **4** Усякий бо дїм хтєсь буде, а Той, хто все збудував, — то Бог. **5** І Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідцтво того, що сказати повинно булє. **6** Христос же, як Син, у Його домі. А дїм Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надії додєржимо певними аж до кінця. **7** Тому то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, **8** не робіть затвердїлими ваших сердєць, як під час нарікань, за дня випробовування на пустині, **9** де Мене випробовували отці ваші, Мене випробовували, і бачили працю Мою сорок років. **10** Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блұдять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, **11** тому Я присягнув у гніві Своїм, що вони до Мого відпочинку не вїйдуть!“ **12** Стережіться, браті, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! **13** Але кожного дня заохочуйте один одного, доки звєтєся „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрий з вас через підступ гріха. **14** Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затрїмаємо певним аж

до кінця, **15** аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань!“ **16** Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? **17** На кого ж Він „гнівався був сорок років?“ „Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ **18** Проти кого Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних? **19** І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4 Отже, біймося, коли зостається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнівся. **2** Бо Євangelія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачів. **3** Бо до Його відпочинку входимо ми, що ввірували, як Він провістив: „Я присяг був у гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були вчинені від закладів світу. **4** Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці Своєї“. **5** А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони!“ **6** Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євangelія була перше звіщена, не ввійшли за непослух, **7** то ще признає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по таким довгим часі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець!“ **8** Бо коли б Ісус (Навин) дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьому. **9** Отож, людюві Божому залишається суботство, спочінок. **10** Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх. **11** Отож, попильнуймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у непослух за прикладом тим. **12** Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого мечя обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мозків, і спосібне судити думки та наміри серця. **13** І немає створіння, щоб сховалося перед Ним, але все нагє та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звіт! **14** Отож, мавши великого Первосвященника, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримаймося визнання нашого! **15** Бо ми маємо не такого Первосвященника, що не міг би співчувати слабостям нашим, але випробуваного в усьому, подібно до нас, окрім гріха. **16** Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб приносити дари та жертви за гріхи, **2** і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабстю. **3** І тому він повинен як за людей, так само й за себе самого приносити жертви за гріхи. **4** А чести цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарон. **5** Так і Христос, — не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив“. **6** Як і на іншому місці говорить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (aiōn g165) **7** Він за днів тіла Свого з голосінням великим та слізьми приніс був благання й молитви до Того, Хто від смерті Його міг спасти, — і був вислуханий за побожність Свою. **8** І хоч Сином Він був, протє навчився послуху з того, що вистраждав був. **9** А вдосконалившись, Він для всіх, хто слухняний Йому, спричинився для вічного спасіння, (aiōnios g166) **10** і від Бога був названий Первосвящеником за чином Мелхиседековим. **11** Про це нам би треба багато казати, та вівслити важко його, бо нездібні ви стали, щоб слухати. **12** Ви бо за віком повинні б бути вчителjami, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Слова. І ви стали такими, яким потрібне молоко, а не страва твердї. **13** Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові праведности, — бо він немовля. **14** А страва твердї — для дорослих, що мають чуття, привчені звичкою розрізняти добро й зло.

6 Тому полишімо початки науки Христа, та й звернімося до досконалости, і не кладімо знову засади покайння від мертвих учинків та про віру в Бога, **2** Науки про хрищення, про покладання рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. (aiōnios g166) **3** Зробимо й це, коли Бог дозволить. **4** Не можна бо тих, що раз просвітилися були, і скуштували небесного дару, і стали учасниками Духа Святого, **5** і скуштували доброго Божого Слова та сили майбутнього віку, (aiōn g165) **6** та й відпали, знов відновляти покайнням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. **7** Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добрі для тих, хто їх і вирощує, — вона благословенна від Бога приймає. **8** Але та, що приносить терня й будяччя, — непотрібна вона та близька до прокляття, а кінець її — спалення. **9** Та ми сподіваємось, любі, кращого про вас, що спасіння тримаєтеся, хоч говоримо й так. **10** Та не є Бог несправедливий, щоб забути діло ваше та працю любови, яку показали в Ім'я Його

ви, що святим послужили та служите. **11** Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завязіть на певність надії аж до кінця, **12** щоб ви не розлінилися, але переймали від тих, хто обітниці вспаждовує вірою та терпеливістю. **13** Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим поклястися, поклявся Сам Собою, **14** говорячи: „Поблагословити — Я кінче тебе поблагословлю, та розмножити — розмножу тебе!“ **15** І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю. **16** Бо люди клянуться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку. **17** Тому й Бог, хотівши переважно показати спаждоємцям обітниці незмінність волі Своєї, учинив те при допомозі клятви, **18** щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами, **19** що вони для душі як котвиця, міцна та безпечна, що аж до середини входить за заслону, **20** куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвященником за чином Мелхиседековим. (aïõn g165)

7 Бо цей Мелхиседек, цар Саліму, священник Бога Всевішнього, що був стрів Авраама, як той вертався по поразці царів, і його поблагословив. **2** Авраам відділив йому й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар праведности“, а потім „цар Саліму“, цебто „цар миру“. **3** Він без батька, без матері, без родоводу, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподібився Божому Сину, — пробуває священником завжди. **4** Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добічч найліпшої дав патріярх Авраам! **5** Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з народу, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стегон. **6** Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, що обітницю мав. **7** І без усякої суперечки більший меншого благословляє. **8** І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. **9** І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. **10** Бо ще в батькових стегнах він був, коли стрів його Мелхиседек. **11** Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закона одержали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседековим, а не зватися за чином Аароновим? **12** Коли бо священство зміняється, то з потреби буває переміна й Закону. **13** Бо Той, що про Нього говориться це, належав до іншого племені, з якого ніхто

не ставав був до жертівника. **14** Бож відомо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. **15** І ще більше відомо, коли повстає на подобу Мелхиседека Інший Священик, **16** що був не за законом тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. **17** Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (aïõn g165) **18** Попередня бо заповідь відкладається через неміч її та некорисність. **19** Бо не вдосконалив нічого Закон. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємося до Бога. **20** І поскільки воно не без клятви, — **21** вони бо без клятви були священиками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Господь — і не буде Він каятися: Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“, — (aïõn g165) **22** то постільки Ісус став за порукою кращого Заповіту! **23** І багато було їх священиків, бо смерть боронила лишатися їм, **24** але Цей, що навіки лишається, безперестанне Священство Він має. (aïõn g165) **25** Тому може Він завжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходить, бо Він завжди живий, щоб за них заступитися. **26** Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобивий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небесами, **27** що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше приносити жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, — бо Він це раз назавжди вчинив, принісши Самого Себе. **28** Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, Який досконалий навіки! (aïõn g165)

8 Головна ж річ у тому, про що я говорю: маємо Первосвященика, що засів на небесах, по правіці престолу величності, **2** що Він Священнослужитель святині й правдивої скинії, що її збудував був Господь, а не людина. **3** Усякий бо первосвященик настановляється, щоб приносити дари та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. **4** Бо коли б на землі перебував, то не був би Він священником, бо тут пробувають священники, що дари приносять за Законом. **5** Вони служать образів і тіні небесного, як Мойсееві сказано, коли мав докінчити скинію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“ **6** А тепер одержав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. **7** Бо коли б отой перший був бездоганий, не шукалося б місця для другого. **8** Бо їм докоряючи, каже: „Ото дні надходять, говорить Господь, коли з

домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу Заповіта Нового, **9** не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіді, то й Я їх покинув, говорить Господь! **10** Оце Заповіт, що його Я складу по тих днях із домом Ізраїлевим, говорить Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думки, і на їхніх серцях напишу їх, і буду їм Богом, вони ж будуть наро́дом Моїм!“ **11** І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: „Пізнай Господа!“ Усі бо вони будуть знати Мене від малого та аж до великого з них! **12** Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш!“ **13** Коли ж каже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старім. А що́ порохнявіє й старіє, те близьке до зотління.

9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та земну святиню. **2** Була бо уряджена перша скинія, яка зветься „Святе“, а в ній був світильник, і стіл, і жертovní хліби. **3** А за другою заслоною скінія, що зветься „Святе Святих“. **4** Мала вона золоту кадилицю й ковчег заповіту, усюди обку́того золотом, а в ній золота посу́дина з ма́нною, і розцвіле жезло Ааро́нове та таблиці заповіту. **5** А над ним херувіми слави, що затінювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно. **6** При такому ж урядженні до першої скінії вхідлили за́вжди священники, правлячи служби Богові, **7** а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він прино́сить за себе й за лю́дські провini. **8** Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скінія. **9** Вона образ для ча́су теперішнього, за якого прино́сяться да́ри та жертви, що того не можуть вдоско́нати, щодо сумління того, хто служить, **10** що тільки в потревах та в на́поях, та в різних обмива́ннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до ча́су направи. **11** Але Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й доско́нлішою скінією, нерукотво́рною, це́бто не цього втво́рення, **12** і не з кров'ю ко́злів та теля́т, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набу́в ві́чне відку́плення. (aiōnios g166) **13** Бо коли кров ко́злів та теля́т та по́піл із я́лівка, як покрóпить нечистих, освячує їх на очи́щення тіла, **14** скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Ві́чним Духом, очисти́ть наше сумління від мертвих учинків, щоб послужити нам Богові Живому! (aiōnios g166) **15** Тому Він — Посере́дник Нового Заповіту, щоб через смерть,

— що була́ для відку́плення від перéступів, учинених за першого заповіту, — покликáні прийня́ли обі́тницю ві́чного спáдку. (aiōnios g166) **16** Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповітника, **17** заповіт бо важли́вий по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник. **18** Тому й перший заповіт освячений був не без крові: **19** Коли бо Мойсей спові́стив усі заповіді за Зако́ном усьому наро́дові, він узяв кров ко́злів та теля́т із водою й червоною вовною та з ісо́пом, та й покрóпив і саму оту книгу, і лю́дей, **20** проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і скінію, і ввесь по́суд служе́бний покрóпив він кров'ю. **22** І майже все за Зако́ном кров'ю очи́щується, а без проли́ття́ крові нема́є відпу́щення. **23** Отож, треба бу́ло, щоб обра́зи небесного очи́щалися цими, а небесне саме кращими від оцих жéртвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотво́рну святиню, що була на ві́зр правди́вої, але в саме небо, щоб з'я́витися тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не то́му, щоб часто прино́сити в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорі́чно з кров'ю чу́жою, **26** бо іна́кше Він му́сив би часто страждати ще від заклáдин сві́ту, а тепер Він з'я́вився один раз на схі́лку ві́ків, щоб власною жéртвою зни́щити грі́х. (aiōn g165) **27** І як лю́дям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жéртву принéсений, щоб „по́не́сти грі́хи ба́гатьох“, і не в справі грі́ха другий раз з'я́витися тим, хто чекає Йо́го на спа́сіння.

10 Бо Зако́н, ма́вши тільки ті́нь майбу́тнього добра́, а не са́мий о́браз речей, тими са́мими жéртвами, що за́вжди щоро́ку прино́сяться, не може ні́коли вдоско́нати тих, хто присту́пає. **2** Іна́кше вони перестали б прино́ситись, бо ті, хто служи́ть, очи́щені раз, уже б не мали жо́дної свідомости грі́хів. **3** Але в них спо́мін про грі́хи бу́ває щоро́ку, **4** бо то́ж неможли́ве, щоб кров биків та ко́злів зді́ймала грі́хи! **5** То́му то, вхо́дючи в сві́т, Він говори́ть: „Жéртви й прино́шення Ти не схотів, але ті́ло Мені приготува́в. **6** Цілопа́лення й жéртви по́ку́тної Ти не жа́дав. **7** То́ді Я сказа́в: Ось і́ду, — в зво́ї кни́жки про Мене написано, щоб во́лю чини́ти Твою, Боже!“ **8** Він ви́ще сказа́в, що „жéртви й при́носу, та цілопа́лення й жéртви по́ку́тної, — які за Зако́ном прино́сяться, — Ти не жа́дав і Со́бі не вподо́бав“. **9** Пото́му сказа́в: „Ось і́ду, щоб во́лю Твою чини́ти, Боже“. Відмі́няє Він перше, щоб дру́ге поставити. **10** У цій во́лі ми освя́чені жéртвоприно́шенням ті́ла Ісуса Христа один раз. **11** І ко́жен священик щодо́нно стої́ть, служа́чи, і часто прино́сить

жертви ті самі, що ніколи не можуть зняти гріхів. **12** А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і назавжди „по Божій правиці засів“, **13** далі чекаючи, „аж вороги Його будуть покладені за підніжка Його ніг“. **14** Бо жертвоприношенням одним вдосконалив Він тих, хто освячується. **15** Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорить: **16** „Оце заповіт, що Його по цих днях встановляю Я з ними, говорить Господь, — Закони Свої Я дам в їхні серця, і в їхніх думках напишу їх. **17** А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю!“ **18** А де їхнє відпущення, там нема вже жертвоприношення за гріхи. **19** Отож, браття, ми маємо відвагу вхідити до святині кров'ю Ісусовою, **20** новою й живою дорогою, яку нам обновив Він через завісу, цебто через тіло Своє, **21** маємо й Великого Священника над домом Божим, — **22** то приступімо з щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! **23** Тримаймо непохитне визнання надії, вірний бо Той, Хто обіцяв. **24** І уважаймо один за одним для заохоти до любови й до добрих учинків. **25** Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. **26** Бо як ми грішимо самовільно, одержавши пізнання правди, то вже за гріхи не знаходиться жертви, **27** а страшливе якесь сподівання суду та гнів палючий, що має пожерти противників. **28** Хто відкидає Закона Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — **29** скільки ж більшої муки, — додумується? — заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! **30** Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити наро́да Свого!“ **31** Страшна річ — упасти в руки Бога Живого! **32** Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й втерпіли запеклу боротьбу страждань. **33** Ви були то видівцем зневаги й знущання, то були учасниками тих, що жили так. **34** Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майна прийняли з потіхою, відаючи, що маєте в небі для себе майно неминуще та краще. **35** Тож не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагороду вона. **36** Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. **37** Бо ще „мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й баритись не буде!“ **38** А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захитається він, то душа Моя його не вподобає“. **39** Ми ж не з тих, хто

хитається на загібіль, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підстава сподіваного, доказ небаченого. **2** Бо нею засвідчені старші були. **3** Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталось видиме. (aiōn g165) **4** Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дари його; нею, і вмерши, він ще промовляє. **5** Вірою Ено́х був перенесений на небо, щоб не бачити смерті; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він догодів“. **6** Догодити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. **7** Вірою Ной, як іставав об'явлення про те, чого ще не бачив, побоявшись, зробив ковчег, щоб дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона. **8** Вірою Авра́ам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. **9** Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Іса́ком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці, **10** бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець. **11** Вірою й Са́ра сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. **12** Тому й від одного, та ще змертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчисленний край моря. **13** Усі вони помирали за вірою, не одержавши обітниць, але зда́лека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаниці й прихóдьки“. **14** Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини. **15** І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись. **16** Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто. **17** Вірою Авра́ам, випробовуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однорóдженного, **18** що йому було сказано: „В Ісакові буде насіння тобі“. **19** Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на про́образ. **20** Вірою в майбутнє поблагословив Іса́к Якова та Іса́ва. **21** Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йо́сипового, і „схилився на верх свого жезла.“ **22** Вірою Йо́сип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповів. **23** Вірою Мойсе́й, як родився, перехóвувався батьками своїми три місяці, бо

вони бачили, що гарне дитя, і не злякались наказу царéвого. **24** Вірою Мойсéй, коли виріс, відрікся зватися сином дочкí фараóнової. **25** Він хотів краще страждати з наро́дом Божим, аніж мати дочáсну гріховну потіху. **26** Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скáрби єгипетські, бо він озирався на Божу нагороду. **27** Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царéвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидíмого бачить. **28** Вірою справив він Пасху й покрóплення крови, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. **29** Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходóлом, на що спокусившись єгíптяни, потопились. **30** Вірою впали єрихóнські мýри по семиденнім обхóдженні їх. **31** Вірою блудни́ця Рахáв не згинула з невірними, коли з миром прийняла вивідувачів. **32** І що ще скажú? Бо не стане часу мені, щоб оповіда́ти про Гедеóна, Варáка, Самсо́на, Ефта́я, Дави́да й Самуї́ла та про пророків, **33** що вірою ца́рства побивáли, правду чинили, одérжували обітниці, пащі левам загороджували, **34** силу огнénну гасили, утікали від вістря меча, зміцнілись від слабости, хоробрі були́ на війні, оберта́ли в розтіч полкі́ чужоземців; **35** жінки діставали поме́рлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визво́лення, щоб отримати краще воскресіння; **36** а інші дізнали наруги та рани, а також кайдáни й в'язниці. **37** Камінням побиті́ бува́ли, допитувані, перепілювані, умирали, зарúбані мечéм, тинялися в овечих та ко́зячих шурах, зб́ідовані, засумовані, витерпі́ли. **38** Ті, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та го́рах, і по печерах та прова́ллях зéмних. **39** І всі вони, одержавши засвідчення вірою, обітниці не прийня́ли, **40** бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас досконалість одérжали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тяга́р та гріх, що обплутує нас, та й біжі́м з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, **2** дивлячись на Ісуса, на Нача́льника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетерпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по прави́ці престолу Божого. **3** Тож подумайте про Того, хто перетерпів такий переки́р проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на душах своїх. **4** Ви ще не змага́лись до крови, борю́чись проти гріха, **5** і забули нага́д, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Господньої кари, і не знемагай, коли Він докоря́є тобі. **6** Бо Госпо́дь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає“!

7 Коли те́рпите кару, то робіть Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що ба́тько його не карає? **8** А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви ді́ти з перелюбу, а не сини. **9** А до того, ми мали ба́тьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні корі́тися ми Отце́ві ду́хів, щоб жити? **10** Ті нас за короткого ча́су карали, як їм до вподоби було́, Цей же на ко́ристь, щоб ми стали учасниками Йо́го святости. **11** Усяка кара в тепе́рішній час не здається потіхо́ю, але смутком, та згодом для на́вчених нею приносить ми́рний плід праведности! **12** Тому́ то „опущені руки й колі́на знемо́жені ви́простуйте“, **13** і „чиніть прості стежкі́ ногам вашим“, щоб кульгаве не збо́чило, але краще ви́правилось. **14** Пильнуйте про мир зо всі́ма, і про святі́сть, без яко́ї ніхто не побачить Господа. **15** Диві́ться, щоб хто не зостався без Божо́ї благода́ті, щоб „не виріс який гіркий корінь і не наробив непоко́ю“, і щоб багато-хто не опогáнився тим. **16** Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє́ перворі́дство віддав за поживу́ саму́. **17** Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкува́ти благословення, відкинутий був, — не знайшов бо був можливості до пока́яння, хоч його́ з слі́зми шукав. **18** Бо ви не приступили до гори дотика́льної та до палю́чого огню, і до хмари, і до те́мряви, та до бу́рі, **19** і до сурмо́вого звуку, і до голосу́ слів, що його́ ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. **20** Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звіри́на до гори доторкне́ться, то буде камінням побита“. **21** І таке стра́шне те видіння́ було́, що Мойсе́й проказав: „Я бою́ся й тремчу́!“ **22** Але ви приступили до гори Сіо́нської, і до міста́ Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десяти́ків тисяч а́нголів, **23** і до Це́ркви первороджених, на не́бі написаних, і до Судді́ всіх — до Бога, і до ду́хів удоскона́лених праведників, **24** і до Посере́дника Ново́го Заповіту — до Ісуса, і до покрóплення крови, що краще промовля́є, як Áвелева. **25** Гляди́ть, не відверта́йтеся від того, хто промовля́є. Бо як не повті́кали вони, що зреклись того, хто зві́щав на землі́, то тим більше ми, якщо зрі́каємся Того, Хто з неба зві́щає, **26** що голос Йо́го захитав тоді́ землю́, а тепер обіцяв та каже: „Ще раз захитаю не тільки́ земле́ю, але й не́бом“. **27** А „ще раз“ визнача́є заміну захи́таного, як ство́реного, щоб zostалися ті, хто непохитний. **28** Отож ми, що прийма́ємо ца́рство непохитне, нехай ма́ємо благода́ть, що нею́ прие́мном служитимемо́ Богові з побо́жністю́ й зо стра́хом. **29** Бо наш Бог — то „палю́чий огонь“!

13 Братолю́бство нехай пробува́є між вами! **2** Не забувайте любви до при́ходнів, бо деякі нею, наві́ть не ві́даючи, гостинно прийняли а́нголів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходитеся в тілі. **4** Нехай буде в усіх че́сний шлюб та ложе непоро́чне, а блу́дників та перелю́бів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолю́бні, задовольняйтеся тим, що́ маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлю́ся від тебе!“ **6** Тому́ то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помі́чник, і я не злякаю́сь ніко́го: що зробить лю́дина мені?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і наві́ки Той Са́мий! (aíōn g165) **9** Не захоплюйтеся всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцнити серця благодáттю, а не стра́вами, що ко́ристи від них не одержали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жéртівника, що від нього годуватися права не мають ті, хто ски́нії служить, — **11** бо котрі́х звіря́т кров первосвящени́к уносить до свя́тині за грі́хи, тих м'ясо па́литься поза табо́ром, — **12** тому́ то Ісус, щоб кров'ю Своєю́ людей освятити, постраждав поза брамою. **13** Тож вихо́дьмо до Нього поза та́бір, і нару́гу Його понесі́мо, **14** бо по́стійного мі́ста не маємо тут, а шукаємо майбутнього! **15** Отож, за́вжди прино́сьмо Богові жертву хва́лі, це́бто плі́д уст, що Ім'я́ Його славля́ть. **16** Не забувайте ж і про доброчинни́сть та спільни́сть, бо жертви такі́ вгодні́ Богові. **17** Слухайте́ся ваших наставників та корі́ться їм, — вони́ бо пильную́ть душ ваших, як ті, хто має з́дати справу. Нехай вони́ робля́ть це з раді́стю, а не зідха́ючи, — бо це для вас не корі́сне. **18** Молі́ться за нас, бо наді́ємося, що ми маємо добре сумлі́ння, бо хочемо добре в у́сьому пово́дитись. **19** А надто про́шу́ це робити, щоб шви́дше до вас мене ве́рнено. **20** Бог же ми́ру, що з мертвих підняв великого Па́стиря́ ві́вцям кров'ю ві́чного запові́ту, Господа нашого Ісуса, (aíōnios g166) **21** нехай вас удо́сконáлить у ко́жному добро́му ді́лі, щоб во́лю чинити Його, чинячи в вас лю́бе перед лицем Його́ через Ісуса Христа, Яко́му слава на ві́ки ві́чні. Амі́нь. (aíōn g165) **22** Благаю́ ж вас, браття́, приймі́ть слово́ поті́хи, бо коротко́ я написав вам. **23** Знайте, що наш брат Тимофі́й вже ві́пущений, і я з ним; коли незаба́ром він при́йде, я вас побачу́. **24** Ві́тайте всіх ваших наставників та всіх свя́тих. Ві́тають вас ті, хто в Іта́лії. **25** Благода́ть зо всі́ма вами! Амі́нь.

Якова

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорощенні, — вітаю я вас! **2** Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усіякі випробовування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин досконалий, щоб ви досконалі та бездоганні були, і недостаті ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і буде вона йому дана. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сумніву. Бо хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане щось від Господа. **8** Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться високістю своєю, **10** а багатий — пониженням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла краса її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що витерпить пробу, бо бувши випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Випробовуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога спокушуваний“. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. **14** Але кожен спокушується, як надиться й зводиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потόму, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обманюйтесь, брати мої любі! **17** Усяке добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь першоплідом творів Його. **19** Отож, мої браті любі, нехай буде кожна людина швидко послуhati, забарна говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів людський не чинить праведности Божої. **21** Тому то відкиньте всіляку нечисть та залишок злоби, і прийміть із лагідністю всяєне слово, що може спасти ваші душі. **22** Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, — **24** бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є. **25** А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробує, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, — і він буде блаженний у діянні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує,

та своє серце обманує, — марна побожність того! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовцями в утиках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Браті мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогім вбранні, **3** і ви поглянете на того, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідареві прокажете: „Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моїм“, **4** то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злодїйними суддями? **5** Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? **6** А ви бідаря зневажили! Хіба не багаті переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суди? **7** Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаетесь? **8** Коли ви Закона Царського виконуете, за Писанням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре. **9** Коли ж дивитесь на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуватці. **10** Бо хто всього Закону виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. **11** Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону. **12** Отак говоріть і отак чиніть, як такі, що будете суджені законом волі. **13** Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. **14** Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? **15** Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного поїлку, **16** а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідїть з миром, грїйтесь та їжте“, та не дасть їм потрібного тілу, — що ж то допоможе? **17** Так само й віра, коли діл не має, — мєртва в собі! **18** Але скаже хтонебудь: „Маєш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх“. **19** Чи віруєш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й дємони вірують, — і тремтять. **20** Чи хочеш ти знати, о марна людина, що віра без діл — мєртва? **21** Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жєртівника свого сина Ісака? **22** Чи ти бачиш, що віра допомгла його ділам, і вдосконалилась віра із діл? **23** І здійснилося Писання, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому зараховане в праведність, і був названий він другом Божим“. **24** Отож, чи ви бачите, що

люди́на виправдується від діл, а не тільки від віри? **25** Чи так само і блудни́ця Раха́в не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? **26** Бо як тіло без духа ме́ртве, так і віра без діл — мертва!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знавши, що більший о́суд приймемо. **2** Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний приборкувати й усе тіло. **3** От і ко́нямкладаєм узде́чки до ро́та, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. **4** От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітра́ми жорсто́кими, проте найменшим стёрном скеро́вуються, куди хоче стерні́чий. **5** Так само й язик, — малий член, але хва́литься ве́льми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! **6** І язик — то огонь. Як світ неправости, поста́влений так поміж нашими членами, язик скверніть усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геє́нни. (Geenna g1067) **7** Бо всяка природа звірі́в і пташо́к, гади́в і мо́рських потвор приборкується, і приборкана буде природою лю́дською, **8** та не може ніхто із людей язика вгамува́ти, — він зло безупинне, він повний отрути смерте́льної! **9** Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. **10** Із тих самих уст виходить благослове́ння й прокля́ття. Не повинно, брати мої, щоб так це було! **11** Хіба з одного отвору виходить вода солодка й гірка? **12** Хіба може, бра́ти мої, фігове дерево родити оливки, або виногра́д — фі́ги? Солодка вода не тече з солонця́. **13** Хто мудрий і розумний між вами, нехай він покаже діла́ свої в ла́гідній мудрості добрим поведже́нням! **14** Коли ж гірку́ заздрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду, — **15** це не мудрість, що ніби зве́рху походить вона, але земна, тілесна та де́монська. **16** Бо де заздрість та сварка, там бе́злад та всяка зла рі́ч! **17** А мудрість, що зве́рху вона, насамперед чиста, а потім спо́кійна, ла́гідна, покірлива, повна милосердя та добрих пло́дів, безстороння та нелукава. **18** А плід праведности сіється творцями миру.

4 Звідки війни та свари між вами? Чи не звідси, — від ваших пожадли́востей, які в ваших членах воюють? **2** Бажаєте ви — та й не маєте, убиваєте й заздрите — та досягнути не можете, сва́ритесь та воюєте — та не маєте, бо не проха́єте, **3** прохаєте — та не одержуєте, бо прохаєте на зло, щоб ужити на розко́ші свої. **4** Перелю́бники та перелю́бниці, чи ж ви не знаєте, що дружба

зо сві́том — то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути сві́тові при́ятеlem, той ворогом Божим стається. **5** Чи ви ду́маєте, що даремно Писа́ння говорить: „Жада́є аж до за́здристи Дух, що в нас пробува́є“? **6** Та ще більшу благода́ть дає, через що й промовляє: „Бог противи́ться гордим, а смиренним дає благода́ть“. **7** Тож підкорі́ться Богові та спротивля́йтесь дияво́лові, — то й утече він від вас. **8** Наблизьте́сь до Бога, то й Бог наблизиться до вас. Очи́стьте руки, грішні, та серця освяті́ть, двоєду́шні! **9** Журі́ться, сумуйте та плачте! Хай оберне́ться сміх ваш у плач, а радість у сум! **10** У покорі́ться перед Госпо́днім лицем, — і Він вас піді́йме! **11** Не обмовля́йте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Зако́на обмовляє та судить Зако́на. А коли ти Зако́на осуджуєш, то ти не викона́вець Зако́на, але суддя. **12** Один Законода́вець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осуджуєш бли́жнього? **13** А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні́ чи вавтра́ ми пі́дем у те чи те місто, і там рік проживе́мо, та бу́демо торгувати й заробля́ти“, **14** ви, що не відаєте, що́ трапиться вавтра, — яке ваше життя? Бо це пара, що на хви́лку з'явля́ється, а потім зникає! **15** Замість того, щоб вам говорити: „Як схоче Госпо́дь та бу́демо живі, то зробимо це або те“. **16** А тепер ви хва́литеся в своїх го́рдошах, — лиха́ всяка поді́бна хва́льба! **17** Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!

5 А ну ж тепер ви, багачі, — плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спі́ткати: **2** ваше багатство згнило, а ваші вбра́ння мі́ль поі́ла! **3** Золото ваше та срі́бло поі́ржавіло, а їхня іржа буде сві́дчити проти вас, і пої́сть ваше тіло, немов той огонь! Ви ска́рби зібрали собі на останні́ дні! **4** Ось голосить запла́та, що ви затримали в робі́тників, які жали на ваших полях, — і голо́сіння же́нців дося́гли вух Господа Савао́та! **5** Ви розкошували на землі й насолоджувалися, серця свої ви́гдовували, немов би на день зако́лення. **6** Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не проти́вився! **7** Отож, браття, довготерпі́ть аж до при́ходу Господа! Ось чекає рі́льник доро́гоці́нного пло́ду землі, довготерпі́ть за нього, аж поки одержить дощ ранній та пі́зній. **8** Довготерпі́ть же й ви, зміцні́ть серця ваші, бо наблизився при́хід Госпо́дній! **9** Не нарі́кайте один на одного, браття, щоб вас не засу́джено, — он Суддя стої́ть перед дверима! **10** Візьмі́ть, браття, пророків за при́клад стражда́ння та довготерпі́ння, — вони промовляли Госпо́днім Ім'я́м! **11** Отож,

за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви чули про Йовове терпіння та бачили Господній кінець його́, що „вельми Господь милостівий та щедрий“. **12** А найперше, браття мої, не клянїться ні небом, ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“ та „Ні, ні“, щоб не впасти вам в óсуд. **13** Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішитись хтось? Хай співає псалми! **14** Чи хворіє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастївши його оливою в Господнє Ім'я, **15** і молитва віри вздоровить недужого, і Господь його підїме, а коли він гріхи був учинив, то вони йому простяться. **16** Отже, признавайтесь один перед óдним у своїх про́гріхах, і молїться один за óдного, щоб вам уздоровитись. Бо дуже могутня ре́вна молитва праведного! **17** Ілля був лю́дина, подібна до нас при́страстями, і він помолився молитвою, щоб дощу́ не було́, — і дощу́ не було́ на землі аж три роки й шість місяців... **18** І він знов помолився, — і дощу́ далó небо, а земля вродила свій плід! **19** Браття мої, — коли хто з-поміж вас заблудить від правди, і його хто наверне, **20** хай знає, що той, хто грішника навернув від його блу́дної дороги, той душу його спасає від смерти та безліч гріхів покриває!

1 Петра

1 Петро, апостол Ісуса Христа, захожа́нам Розпорощення: Пóнту, Галáтії, Каппадокії, Азії й Віфі́нії, ви́браним **2** із передбáчення Бога Отця, посв́яченням Духа, на покору й окро́плення кров'ю Ісуса Христа: нехай примно́житься вам благода́ть та мир! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, **4** на спáдщину нетлі́нну й непорочну та нев'яну́чу, заховану в не́бі для вас, **5** що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього ча́су. **6** Тіштеся з того, засмучені трóхи тепер, якщо треба, всілякими випробóвуваннями, **7** щоб досвідчення вашої віри було доро́гоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробóвується, на похвалу́, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. **8** Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимóвною й славною радістю, **9** бо досяга́єте меті віри вашої — спасіння ду́шам. **10** Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благода́ть, призначену вам. **11** Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Христів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждання та славу, що прийдуть по них. **12** Ім відкрито бу́ло, що вони не для себе са́мих, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благовісників Духом Святим, із неба посланим, на що бажа́ють дивитися анголи. **13** Тому́ то, підперезавши стéгна свого розуму та бувши тверезі, майте досконалу надію на благода́ть, що прино́ситься вам в з'явленні Ісуса Христа. **14** Як слухняні, не застосовуйтеся до попередніх пожадли́востей вашого неві́дання, **15** але за Святим, що покликав вас, будьте й са́мі святі в усім вашім повóдженні, **16** бо написано: „Будьте святі, — Я бо святий!“ **17** І коли ви Отцем зве́те Того, Хто кожного, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху́ прова́дьте час вашого тимчасового за́мешкання. **18** І знайте, що не тлі́нним сріблом або золотом відкуплені ви були від марно́го вашого життя, що передане вам від батьків, **19** але доро́гоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняти, **20** що призначений був іще перед заклáдинами світу, але був з'явлений вам за останнього ча́су. **21** Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога. **22** Пóслухом правді очистьте душі свої через Духа на нелице́мрну братерську любов, і ревно від щирого серця

любіть один óдного, **23** бо народжені ви не з тлі́нного насіння, але з нетлі́нного, — Словом Божим живим та тривалим. (aiōn g165) **24** Бо „ко́жне тіло — немов та трава, і всяка слава лю́дини — як цвіт трав'яний: засохне трава — то й цвіт опаде, **25** а Слово Господнє повік пробу́ває!“ І А це те Слово, яке звіщено вам у Єва́нгелії. (aiōn g165)

2 Отож, відкладіть усяку злóбу, і всякий підступ, і лице́мрство, і заздрість, і всякі обмови, **2** і, немов новонароджені немовлята, жадайте щирого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, **3** якщо ви спробували, що добрий Госпо́дь. **4** Приступайте до Нього, до Каменя живого, доро́гоцінного, що відкинули люди Його, але ви́брав Бог. **5** І са́мі, немов те ка́міння живе, будуйтеся в дім духовий, на священство святе, щоб прино́сити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа. **6** Бо сто́ить у Писáнні: „Ось кладу́ Я на Сіоні Каменя ви́браного, нарі́жного, доро́гоцінного, і хто вірує в Нього, той не буде осорóмлений!“ **7** Отож бо, для вас, хто вірує, Він ко́штовність, а для тих, хто не вірує — „ка́мінь, що Його занедба́ли були будівничі, той нарі́жним став ка́менем“, **8** і „ка́мінь спотика́ння, і скеля спокуси“, — і об нього вони спотика́ються, не вірячи слову, на що й призначені були. **9** Але ви — ви́браний рід, священство ца́рське, наро́д святий, люд власности Божої, щоб звіщали чеснóти Того, Хто покликав вас із те́мряви до дивного сві́тла Сво́го, **10** ко́лиш „ненаро́д, “а тепер наро́д Божий, ко́лиш „непомилува́ні, “а тепер ви помилува́ні! **11** Благаю вас, любі, як прихóдьків та подоро́жніх, щоб ви зде́ржувались від тілесних пожадли́востей, що воюють проти душі. **12** Поводьтеся поміж поганами добре, щоб за те, за що вас обмовляють вони, немов би злочинців, побачивши добрі діла, сла́вили Бога в день відві́дання. **13** Отож, корі́ться ко́жному лю́дському творінню ради Господа, — чи то ца́реві, як найви́шому, **14** чи то волода́рям, як від нього по́сланим для кара́ння злочинців та для похвали́ доброді́вців. **15** Бо така Божа воля, щоб доброді́вці га́мували не́уцтво нерозумних лю́дей, — **16** як вільні, а не як ті, що мають волю на прикриття́ лихого, але як раби Бо́жі. **17** Шануйте всіх, бра́тство любіть, Бога бійтеся, ца́ря поважайте. **18** Раби, — корі́ться панам із повним стра́хом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим. **19** Бо то вгодне, коли хто, через сумлі́ння перед Богом, те́рпить недолю, через сумлі́ння перед Богом, те́рпить недолю, непо́правді страждаючи. **20** Бо яка похвала́, коли те́рпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з му́кою те́рпите за добрі вчинки, то це вгодне

Богові! **21** Бо на це ви покликані. Бо й Христос постраждав за нас, і залишив нам приклада, щоб пішли ми слідами Його. **22** „Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу!“ **23** Коли був лихословлений, Він не лихословив взаємно, а коли Він страждав, не погрожував, але передав Тому, Хто судить справедливо. **24** Він тілом Своїм Сам підніс гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведности жили; Його „ранами ви вздоровилися“. **25** Ви бо були як ті вівці заблукані, та ви повернулись до Пастиря й Опікуна ваших душ.

3 Так само дружини, — коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не кориться слову, були приєднані без слова поводженням дружин, **2** як обачати ваше поводження чисте в страху. **3** А окрасою їм нехай буде не зовнішне, — заплітання волосся та навішання золота або вбирання одерж, **4** але захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорожче перед Богом. **5** Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корились своїм чоловікам. **6** Так Сара корилась Авраамові, і паном Його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного страху. **7** Чоловіки, — так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви. **8** Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. **9** Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знаючи, що на це вас покликано, щоб ви впадкували благословення. **10** „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від говорення підступу. **11** Ухилайся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! **12** Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе!“ **13** І хто заподіє вам зле, коли будете ви оборонцями доброго? **14** А коли ви за праведність і страждаєте, то ви блаженні! „А їхнього страху не бійтеся, і не тривожтеся!“ **15** А Господа Христа освятить у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом. **16** Майте добре сумління, щоб тим, за що вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихословники вашого поводження в Христі. **17** Бо ліпше страждати за добрі діла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. **18** Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести

нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умертвлений тілом, але Духом оживлений, **19** Яким Він і духам, що в в'язниці були, зійшовши, зв'язав; **20** вони колись непокірливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Нобєвих днів, коли будувався ковчег, що в ньому мало, щобто вісім душ, спаслось від води. **21** Того образ, хрищення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, **22** що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правіці, а Йому підкорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, **2** щоб решту часу в тілі жити вже не для пожадливість людських, а для Божої волі. **3** Бо досить минулого часу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливостях, у пияцтві, у гулянках, у пиятиках, у беззаконних ідолослужбах. **4** Вони з того дивуються, що ви разом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. **5** Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! **6** Бо на те й мертвим зв'язувано Євангелію, щоб вони прийняли суд по-людському тілом, але жили по-Божому духом. **7** Кінець же всьому наблизився. Отже, будьте мудрі й пильуйте в молитвах! **8** Найперше майте щирю любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! **9** Будьте гостинні один до одного без нехоті! **10** Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. **11** Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. **(aiōn g165)** **12** Улюблені, не дивуйтеся огневі, що вам посилається на випробовування, немов би чужому випадку для вас. **13** Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. **14** Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. **15** Ніхто з вас хай не страждає, як душогуб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, **16** а коли — як християнин, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. **17** Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії? **18** А коли „праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ **19** Тому й ті, хто

з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в добродіє Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись: **2** пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, **3** не пануйте над спадком Божим, але будьте для стада за взір. **4** А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. **5** Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо „Бог протівиться гордим, а смиренним дає благодать!“ **6** Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повищив. **7** Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! **8** Будьте тверезі, пильнуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучи, як лев, що шукає пожерти когось. **9** Протівтесь йому, тверді в вірі, знавши, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світу. **10** А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, уґрунтує. (aiōnios g166) **11** Йому слава та влада на вічні віки, амінь. (aiōn g165) **12** Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. **13** Вітає вас разом вибрана Церква в Вавилоні, і Марко, мій син. **14** Вітайте один одного поцілунком любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножиться в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожности, подала нам Його Божя сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стримання, а в стриманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцнім своє поклікання та вибрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнетесь. **11** Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. **(aiōnios g166)** **12** Тому то ніколи я не занебубу про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням, **14** знаючи, що я незабаром повинен покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моєму відході завжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро видуманими байками, але будвши самовідцями Його велічі. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“ **18** І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світильника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях, **20** бо ви знаєте перше про те, що жодне пророчтво в Писанні від власного віяснення не залежить. **21** Бо пророчтва ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі мужі, проваджені Духом Святим.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вас учителі неправдиві, що впровадять згубні ересі, відречуться від Владіки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибіль. **2** І багато-хто підуть за пожадливістю їхньою, а через них дорога правдива зневажиться. **3** І в зажерливості вони будуть ловити вас словами облесними. Суд на них віддавна не бариться, а їхня загибіль не дрімає! **4** Бо як Бог анголів, що згрішили, не помилював був, а в кайданах темряви кинув до аду, і передав зберігати на суд; **(Tartaroō g5020)** **5** і Він не помилював першого світу, а зберіг само восьмого Ноя, проповідника праведности, і навів потоп на світ безбожних; **6** і міста Содом і Гоморру спопелів, засудивши на знищення, і дав приклада для майбутніх безбожників, **7** а врятував праведного Лота, змученого поводженням розпусних людей, — **8** бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, бачачи й чуучи вчинки безбожні, — **9** то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, **10** а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливостями тіла та погорджує владою; зухвалі свавільці, що не бояться зневажати слави, **11** хоч анголі, будвши міццю та силою більші за них, не несуть до Господа зневажливого суду на них. **12** Вони, немов звірина нерозумна, зроджена природою на злівлення та загибіль, зневажають те, чого не розуміють, і в тлінні своїм будуть знищені, **13** і приймуть заплату за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за розкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами. **14** Їхні очі наповнені перелюбом та гріхом безупинним; вони зваблюють душі незміцнені; вони, діти прокляття, мають серце, привчене до зажерливості. **15** Вони покинули прбсту дорогу та й заблудили, і пішли слідом за Валаамом Бебровим, що полюбив нагороду несправедливості, **16** але був докорений у своїм беззаконні: німа під'ярємна ослиця проговорила людським голосом, та й безум пророка спинила. **17** Вони — джерела безводні, хмари, бурею гнані; для них приготований морок темряви! **18** Бо, висловлюючи марнє базікання, вони зваблюють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті. **19** Вони волю обіцюють їм, самі будвши рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. **20** Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потому знов заплутується ними та пермагається, — то останнє буває для них гірше першого. **21** Бо

краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! **22** Бо їм трапилося за правдивою приказкою: „Вертається пес до своєї блювотини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишу я до вас, улюблені.

У них нагадуванням я буджу вашу чисту думку, **2** щоб ви пам'ятали слова, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа й Спасителя, що одержали через ваших апостолів. **3** Насамперед знайте оце, що в останні дні прийдуть із насмішками глузії, що ходитимуть за своїми пожадливістями, **4** та й скажуть: „Де обітниця Його приходу? Бо від того часу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від початку творіння“. **5** Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочатку, а земля із води та водою складена словом Божим, **6** тому тодішній світ, водою потоплений, згинув. **7** А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. **8** Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день — немов тисяча років, а тисяча років — немов один день! **9** Не бариться Господь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі навернулися до каяття. **10** День же Господній прибуде, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпечені, рунуть, а земля та діла, що на ній, погорять. **11** А коли все оце поруїнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, **12** що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в якому небо, палючися, зникне, а розпалені стихії розтопляться? **13** Але за Його обітницею ми чекаємо неба нового й нової землі, що праведність на них пробуває. **14** Тож, улюблені, чекаючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі. **15** А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, **16** як і по всіх посланнях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що неуки та незміцнені перекручують, як і інші Писання, на власну загибель свою. **17** Тож ви, улюблені, знаючи це наперед, стережіться, щоб не були ви зведені блудом безбожних і не відпали від свого вґрунтування, **18** але щоб зростали в благодаті й пізнанні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амінь.

(aiōn g165)

1 Івана

1 Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'явилося, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилося нам, — (aiōnios g166) **3** що ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна була ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жадної темряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в темряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він убагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо. **4** Хто говорить: „Пізнав я Його“, але не додержує Його заповідей, той неправдомовець, і немає в нім правди! **5** А хто додержує Його слово, у тому Божя любов справді вдосконалюється. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуваємо. **6** А хто каже, що в Нім пробуває, той повинен поводитись так, як повівся Він. **7** Улюблені, — не пишу я для вас нову заповідь, але заповідь давню, яку мали від початку: заповідь давня, — то слово, що чули його від початку. **8** Але нову заповідь я вам пишу, що справді вона в Нім та в вас, — що минається темрява, і світло правдиве вже світить. **9** Хто говорить, що він пробуває у світлі, та ненавидить брата свого, той у темряві досі. **10** А хто любить брата свого, той пробуває у світлі, і в ньому спотикання немає. **11** Хто ж ненавидить брата свого, пробуває той у темряві й ходить у темряві, і не знає, куди він іде, бо темрява очі йому осліпила. **12** Пишу я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Ймення Його. **13** Пишу вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто

від початку. Пишу вам, юнакі, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишу, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Писав я до вас, юнакі, бо міцні ви, і Слово Божє в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської, **16** бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життява, — це не від Отця, а від світу. **17** Минається і світ, і Його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повік пробуває! (aiōn g165) **18** Діти, — остання година! А що чули були, що антихрист іде, — а тепер з'явилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала! **19** Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші. **20** А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все. **21** Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. **22** Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина! **23** Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця. **24** Тож, що ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, що ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці. **25** А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя. (aiōnios g166) **26** Це я написав вам про тих, хто обманює вас. **27** А помазання, яке прийняли ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, — воно бо правдиве і нехибне, — то як вас навчило воно, у тім пробуйте. **28** А тепер, діточки, залишайтеся в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. **29** Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. **2** Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будем подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. **3** І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. **4** Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. **5** І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. **6** Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не

пізнав Його. 7 Діточки, хай ніхто вас не зводить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! 8 Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб зніщити справи диявола. 9 Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. 10 Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто нрavedности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! 11 Бо це та звістка, яку від початку ви чули, — щоб любили один одного, 12 не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. 13 Не дивуйтеся, брaття мої, коли світ вас ненавидить! 14 Ми знаємо, що ми перейшли від смертн в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. 15 Кожен, хто ненавидить брата свого, той душоуб. А ви знаєте, що жоден душоуб не має вічного життя, що в нім перебувало б. (aіdnios g166) 16 Ми з того пізнали любов, що дuшу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти душі за братів! 17 А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостатчі, та серце своє зачинає від нього, то як Божа любов пробуває в такому? 18 Діточки, — любимо не словом, ані язиком, але ділом та правдою! 19 Із цього довідуємось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним, 20 бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все! 21 Улюблені, — коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, 22 і чогб тільки попрбсимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе для Нього. 23 І оце Його заповідь, щоб ми вірували в Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один одного, як Він нам заповідь дав! 24 А хто Його заповіді береже, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

4 Улюблені, — не кожному духові вірте, але випробовуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилося в світ. 2 Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. 3 А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. 4 Ви від Бога, дітки, і ви перемогли їх, — більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. 5 Вони від світу, тому то говорять від світу, а світ слухає їх. 6 Ми від Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обмани. 7 Улюблені, —

любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! 8 Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! 9 Любов Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. 10 Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи. 11 Улюблені, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного! 12 Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалюється. 13 Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. 14 І ми бачили й свідчили, що Отець послав Сина Спасителем світу. 15 Коли хто визнає, що Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває, а він у Бозі. 16 Ми пізнали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває! 17 Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. 18 Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має муку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові. 19 Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. 20 Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить? 21 І ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. 2 Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо. 3 Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. 4 Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, — віра наша. 5 А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий? 6 То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух — то правда. 7 Бо троє свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно. 8 І троє свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і троє — в одно. 9 Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. 10 Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про

Сина Свого́. **11** А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його. (aiōnios g166) **12** Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. **13** Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. (aiōnios g166) **14** І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно волі Його, то Він слухає нас. **15** А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього. **16** Коли хто бачить брата свого́, що грішить гріхом не на смерть, нехай мо́литься за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього каж́у, щоб молився. **17** Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть. **18** Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. **19** Ми знаємо, що ми від Бога, і що весь світ лежить у злі. **20** Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя! (aiōnios g166) **21** Дітоньки, — бережіться від ідолів! Амінь.

2 Івана

1 Стáрець — вибраній пані та дітям її, яких я поправці люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: (aiōn g165) **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христá, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишу тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від почáтку, — щоб ми любили один óдного! **6** А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від почáтку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обмáнців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антихрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагорóду. **9** Кожен, хто робить перéступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Йогó, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому Йогó, і не вітайте Йогó! **11** Хто бо вітає Йогó, той úчасть бере в лихих учинках Йогó. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прибути до вас, і говорити устáми до уст, щоб повна була ваша радість! **13** Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амíнь.

3 Івана

1 Стáрець — улюбленому Гаєві, якого я направи́ду люблю́. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре вело́ся в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведётся душі тво́й. **3** Бо я дуже зра́дів, як при́йшли були́ браття́, і засві́дчили правду тво́ю, як ти живеш у правді. **4** Я не маю́ більшо́ї радости́ від цієї, щоб чути, що діти мо́ї живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чіни́ш, як що роби́ш для братті́ та для чужинців, — **6** вони́ про любов тво́ю сві́дчили Церкві; добре ти зроби́ш, як їх ви́провади́ш, як досто́йно для́ Бога, **7** бо вийшли́ вони́ ради́ Іме́ння Йо́го, нічо́го не взявши́ від поган. **8** Отож, ми повинні́ прийма́ти таких, щоб бути́ співробі́тниками́ правді. **9** Я до Церкви́ писав був, але́ Діотре́ф, що любить бути́ першим у них, нас не прийма́є. **10** Тому́ то, коли́ я прийду́, то згадаю́ про вчинки́ його́, що їх ро́бить, словами́ лихими́ обмовля́ючи нас. І він тим не задово́льнюється, — а й сам не прийма́є братів, і тим, що бажають прийма́ти, борони́ть, і виго́нить із Церкви. **11** Улюблений, — не робися́ подібним до лихо́го, а до добро́го: добро́чинець від́ Бога, а злочинець́ Бога не бачив. **12** Про́ Димитрі́я сві́дчили всі́ й сама́ правда. І сві́дчимо́ й ми, а ви зна́єте, що сві́дчення́ наше́ правди́ве. **13** Багато́ хотів я писати́, та не хочу́ писати́ до тебе́ чорни́лом та очереті́нкою, **14** але́ маю́ надію́ побачи́ти тебе́ незаба́ром, і говори́ти уста́ми до́ уст. Мир то́бі! Дру́зі віта́ють тебе́. Приві́тай дру́зів по́йменно! Амі́нь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом: **2** милість вам, і мир, і любов хай примножиться! **3** Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, бажаючи боротись за віру, раз дану святим. **4** Бо крадькома повходили деякі люди, на цей óсуд віддавна призначені, безбожні, що благодать нашого Бога обертаять у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого — Ісуса Христа. **5** А я хочу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Господь визволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** І анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули житло своє, Він зберіг у вічних кайданах під темрявою на суд великого дня. **(aiðios g126)** **7** Як Содом і Гоморра та міста коло них, що таким самим способом чинили перелюб та ходили за іншим тілом, понесли кару вічного огню, і поставлені в приклад, — **(aiðnios g166)** **8** так само буде й цим сновідам, що опоганюють тіло, погорджують владами, зневажають слави. **9** І сам архангол Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсееве тіло, не наважився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Господь докорить тобі!“ **10** А ці зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звірина, то й у тому псуються. **11** Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїноюю, і попали в обману Валаамової заплати, і загинули в бунті Корія! **12** Вони скелі підводні на ваших вечірях любови, бо з вами без страху їдять та себе попасають; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дерева безплідні, двічі померлі, викорінені; **13** люті хвилі морські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок темряви бережеться повік. **(aiðn g165)** **14** Про них же звіщав був Енох, сьомий від Адама, і казав: „Ось іде Господь зо своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити над усіма, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно наробили, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Нього безбожні грішники“. **16** Це ремствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливість, а уста їхні говорять чванливе; вони вихваляють особи для зиску! **17** А ви, улюблені, згадуйте слова, що їх давніше казали апостоли Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього часу будуть глузії, що ходитимуть за своїми пожадливістями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлучується від

єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, молитесь у Дусі Святім, **21** бережіть себе самих у Божій любові, і чекайте милости Господа нашого Ісуса Христа для вічного життя. **(aiðnios g166)** **22** І до одних, хто вагається, будьте милостиві, **23** спасайте і виривайте з огню, а до інших будьте милосердні зо страхом, і ненавидьте навіть одіж, опоганену від тіла! **24** А Тому, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, **25** Єдиному премудрому Богові, Спасителеві нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутність, сила та влада перше всього віку, і тепер, і на всі віки! Амінь. **(aiðn g165)**

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, щоб незабаром статися має. І Він показав, і послав Своїм анголом рабові Своему Іванові, **2** який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. **3** Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додержує написане в ньому, — час бо близький! **4** Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Духів, що перед престолом Його, **5** та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Первенець з мертвих і Владика зёмних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своею обмив нас від наших гріхів, **6** що вчинив нас „царями, священиками Богові“ й Отцеві Своему, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (aiōn g165) **7** „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племена землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! **8** Я Альфа й Омега, говорить Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! **9** Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа. **10** Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурми, **11** який говорив: „Що бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефесу, і до Смірни, і до Пергаму, і до Тіятірів, і до Сард, і до Філадельфії і до Лаодикії“. **12** І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись, я побачив сім світильників золотих; **13** а посеред семи світильників „Подібного до Людського Сина, одягненого в довгу одёжу і підперезаного“ по грудях золотим поясом. **14** А „Його голова та волосся — білі, немов біла вовна, як сніг; а очі Його — немов полум'я огняне. **15** А ноги Його подібні до міді“, розпалені, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. **16** І сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосічний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. **17** І коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правницю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, **18** і Живий. І був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. І маю ключі Я від смерті й від аду. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому! **20** Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то

анголі семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефесі напиши: „Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: **2** Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і випробував тих, хто себе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. **3** І ти маєш терпіння, і працював для Ймення Мого, але не знемігся. **4** Але маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. **5** Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і зрушу твого світильника з його місця, якщо не покаєшся. **6** Але маєш оце, що ненавидиш учинки Николаїтів, яких і Я ненавиджу. **7** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раю Божім“. **8** А до ангола Церкви в Смірни напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: **9** Я знаю діла твої, і бідү, і убогство, — але ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдеї вони, та ними не є, але вони — зборище сатани. **10** Не бійся того, що маєш страждати! Ось диавол вкидатиме декого з вас до в'язниці, щоб вас випробувати. І будете мати бідү десять день. Будь вірний до смерті, і Я тобі дам вінця життя! **11** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможець не буде пошкоджений від другої смерті“. **12** А до ангола Церкви в Пергамі напиши: „Оце каже Той, що має меч обосічний: **13** Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. І тримаєш ти Ймення Моє, і ти не відкинувся від віри Моєї навіть за днів, коли в вас, де живе сатана, був убитий Антіпа, свідок Мій вірний. **14** Але трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто тримається науки Валаама, що навчав був Балака поклатися спотикання перед синами Ізраїля, щоб їли ідолоські жертви й розпущту чинили. **15** Так маєш і ти таких, що тримаються науки Николаїтської так само. **16** Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і воюватиму з ними мечем Своїх уст. **17** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти приховану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення нове, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“. **18** І до ангола Церкви в Тіятірах напиши: „Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як полум'я огняне, а ноги Його подібні до міді: **19** Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. **20** Але маю на тебе, що жінці Єзавелі, яка каже,

ніби вона пророкїня, ти попускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти їдольські жертви. **21** І Я дав був їй часу, щоб пока́ялася, — та вона не схотїла пока́ятися в розпустї своїй. **22** Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпусту, у велику бїду, коли тільки в учинках своїх не покаються, **23** а діти її поб'ю смертю. І пізнають усі Церкві, що Я Той, Хто нирки їй серця вивірїє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. **24** А вам, та іншим, що в Тїятїрах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так званих глибин сатани, кажү: не накладу на вас іншого тягара, **25** тільки те, що ви маєте, тримайте, аж поки прийду. **26** А переможцеві, і тому, хто аж до кінця додєржує Мої вчинки, Я дам йому владу „над поганами, **27** і буде пастї їх залїзним жезлом; вони, немов глїняний посуд, покрушаться“, як і Я одєржав владу від Свого Отця, **28** і дам Я йому зорю досвітню. **29** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церквám!“

3 А до ангола Церкви в Сárдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Дүхів і сім зір: Я знаю діла твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. **2** Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. **3** Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду. **4** Та ти маєш і в Сárдах кілька імен, що одєжі своєї вони не опоганили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гідні вони. **5** Переможець зодягнеться в білу одєжу, а ймєння його Я не змию із книги життя, і ймєння його візнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголами. **6** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церквám!“ **7** І до ангола Церкви в Фїлядєльфії напиши: „Оце каже Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачинає, — і ніхто не відчинить“. **8** Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Моє ти зберіг, і від Ймєння Мого не відкинувся. **9** Ось Я зроблю, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“. **10** А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробовування, що має прийти на весь світ, щоб випробувати мешканців землі. **11** Я прийду незабаром. Тримай, що́ ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав. **12** Переможеця

зроблю Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні, і на нім напишу Ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Новόго, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я Своє. **13** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церквám!“ **14** І до ангола Церкви в Лаодикїї напиши: „Оце каже Амїнь, Свідок вірний і правдивий, почáток Божого твóрива: **15** Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! **16** А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то виплону тебе з Своїх уст. **17** Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребую нічого“. А не знаєш, що ти нуждєнний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий! **18** Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перечищеного, щоб збагатїтись, і білу одєжу, щоб зодягтись, і щоб гáньба наготї твоєї не видна була, а ма́стю на очі намасті свої очі, щоб бачити. **19** Кого Я люблю, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! **20** Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду, і буду вечєрати з ним, а він зо Мною. **21** Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. **22** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церквám!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурму, що зо мною говорив, сказав: „Иди сюди, і Я тобі покажу, що́ статися має по цьому!“ **2** І зараз у Дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі Сидячий. **3** А Сидячий подібний був з вігляду до каменя я́спїса й сардіса, а весєлка навколо престолу видом подібна була до смара́гду. **4** А навколо престолу — двадцять чотири престолі, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох стáрців, що сиділи, у шати білі одя́гнені, а на головах своїх мали вінці́ золоті. **5** А від престолу виходили бли́скавки, і голоси, і гromи. А перед престолом горіли сім світильників огня́них, а вони — сім Духів Божих. **6** І перед престолом — як море скляне, до криштáлю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спєреду й ззáду. **7** І перша тварина подібна до лева, а друга тварина подібна до тєляти, а третя тварина мала лице, як людина, а четверта тварина подібна до орла, що летить. **8** І ті чотири тварини, — кожна з них мала навколо по шість крил, а всерєдині повна очей. І спокóю не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержітель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ **9** І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі

й живе віки вічні, (aiōn g165) 10 тоді падають двадцять чотири старці перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні, і складають вінці свої перед престолом та кажуть: (aiōn g165) 11 „Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і з волі Твоєї існує та створене все!“

5 І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всередині й назобні, і запечатану сімома печатками. 2 І бачив я потужного ангола, який гучним голосом кликав: „Хто гідний розгорнути книгу, і зламати печатки її?“ 3 І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазірнути в неї. 4 І плакав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазірнути в неї. 5 А один із старців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племені Юдиного, корінь Давидів, переміг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“. 6 І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стоїть Агнец, як заколений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих Духів, посланих на всю землю. 7 І Він підійшов, і взяв книгу з правиці Того, Хто сидить на престолі. 8 А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гусла й золоті чаші, повні пахощів, а вони — молитви святих. 9 І нову пісню співають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заколений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богові з усякого племени, і языка, і народу, і люду. 10 І Ти їх зробив для нашого Бога царями, і священниками, — і вони на землі царюватимуть!“ 11 І я бачив, і чув голос багатьох анголів навколо престолу, і тварин, і старців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. 12 І казали вони гучним голосом: „Достойний Агнец, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!“ 13 І кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (aiōn g165) 14 А чотири тварини казали: „Амінь!“ І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6 І я бачив, що Агнец розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ 2 І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на

ньому сидів, мав лука. І вінця йому дано, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. 3 І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ 4 І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був даний йому. 5 І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ І я глянув, — і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. 6 І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківш пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ 7 А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ 8 І я глянув, — і ось кінь чалій. А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дана їм влада була на четвертій частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земніми звірми. (Hadēs g86) 9 І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертівником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. 10 І клікнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу?“ 11 І кожному з них дано білу одержу, і сказано їм іще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співслуги, і браті їхні, що будуть побиті, як і вони. 12 І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталось велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і увесь місяць зробився, як кров. 13 І на землю попадали зорі небесні, як фігове дерево ронить свої недозрілі плоди, коли потрясе сильний вітер. 14 І небо сховалось, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен острів порушилися з своїх місць. 15 І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські, 16 та й кажуть до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лица Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнца! 17 Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?“

7 А по цьому я бачив чотирьох алголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не вів на землю, ані на море, ані на жодне дерево. 2 І бачив я іншого ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох алголів, що їм дано пошкодити землі та морю, 3 говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо печатки рабам Бога нашого на

їхніх чолах!“ **4** І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: **5** з племени Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племени Рувімівового — дванадцять тисяч, з племени Гадового — дванадцять тисяч, з племени Асірового — дванадцять тисяч, з племени Нефталімового — дванадцять тисяч, з племени Манасіного — дванадцять тисяч, **7** з племени Симеонівового — дванадцять тисяч, з племени Левіного — дванадцять тисяч, з племени Іссахарового — дванадцять тисяч, **8** з племени Завулівового — дванадцять тисяч, з племени Йосипового — дванадцять тисяч, з племени Веніамінового — дванадцять тисяч попечатаних. **9** Потому я глянув, — і ось натовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого людю, і племін, і народів, і язиків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одержу, а в їхніх руках було пальмове віття. **10** І взивали вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ **11** А всі анголі стояли навколо престолу та старців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, **12** кажучи: „Амінь! Благословення, і слава, і мудрість, і хвала, і честь, і сила, і міць — нашому Богу на вічні віки! Амінь!“ (*aiōn g165*) **13** І відповів один із старців, і до мене сказав: „Оці, що зодягнені в білу одержу, — хто вони й звідкіля поприходили?“ **14** І сказав я йому: „Мій пане, ти знаєш!“ Він же мені відказав: „Це ті, що прийшли від великого горя, і випрали одіж свою, та вибілили її в крові Агнця. **15** Тому то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч йому служать. А „Той, Хто сидить на престолі, розтягне намет над ними“. **16** „Вони голоду і спраги терпіти не будуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. **17** Бо Агнець, що серед престолу, „буде їх пасти, і водитиме їх до джерел вод життя. І Бог кожну сльозу з очей їхніх зітре!“

8 І коли сьому печатку розкрив, німа тиша настала на небі десь на півгодини. **2** І я бачив сімох анголів, що стояли перед Богом. І дано було їм сім сурем. **3** І прийшов другий ангол, та й став перед жертівником із золотою кадильніцею. І було йому дано багато кадила, щоб до молитов усіх святих додав на золотого жертівника, що перед престолом. **4** І знявся дим кадильний з молитвами святих від руки ангола перед Бога. **5** А ангол кадильніцю взяв, і наповнив її огнем із жертівника, та й кинув на землю. І зчинилися гроби, і гуркотнява, і блискавиці та трясіння землі. **6** І сім анголів, що

мали сім сурем, приготувалися, щоб сурмити. **7** І засурмив перший ангол, — і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всіляка зелена трава погоріла. **8** І засурмив другий ангол, — і немов би велика гора, розпалена огнем, була вкинена в море. І третина моря зробилася кров'ю, **9** і померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів. **10** І засурмив третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскіп. І пала вона на третину річок та на водні джерела. **11** А ім'я її зорі тій Полін. І стала третина води, як полінь, і багато з людей повмирали з води, бо зігріла вона. **12** І засурмив ангол четвертий, — і вдарено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьмилася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч. **13** І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і клікав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмових позосталих трьох анголів, що мають сурмити!“

9 І засурмив п'ятий ангол, — і я бачив зорю, що спала із неба додолу. І її даний був ключ від криниці безодньої. (*Abyssos g12*) **2** І вона відімкнула криницю безодню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої печі. І затьмилосся сонце й повітря від криничного диму. (*Abyssos g12*) **3** А з диму на землю вийшла сарана, і дано їй міць, як мають міць скорпіони земні. **4** І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жадному зіллу, ані жадному дереву, але тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. **5** І було дано їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а мука від неї, як мука від скорпіона, коли вкусить людину. **6** І в ті дні люди смерті шукатимуть, — та не знайдуть її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! **7** А вигляд сарани був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї — немов би вінки, подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя. **8** І мала волосся — як волосся жіноче, а її зуби були — немов лев'ячі. **9** І мала вона панцери, немов панцери залізни; а шум її крил — немов шум колесниць, коли коней багато біжить на війну. **10** І мала хвості, подібні до скорпіонових, та жала, а в неї в хвостах її влада — п'ять місяців шкодити людя. **11** І мала вона над собою царя, ангола безодні; йому по-єврейському ім'я Аваддон, а по-грецькому звався він Аполліон! (*Abyssos g12*) **12** Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! **13** І засурмив шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох рогів

золотого жёртівника, який перед Богом, **14** що казав шостому Анголові, який мав сурмý: „Розв'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій річці Ефраті“. **15** І були порозв'язувані чотири Анголі, приготівані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб убили третину людей. **16** А число кінного війська — двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. **17** І так бачив я коней в видінні, а на них верхівців, що пánцери мали огняні, і гіяцінтови, і сірчані. А голови в коней — немов голови лев'ячі, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сірка. **18** І побита була третина людей від цих трьох порáзок, — від огню, і від диму, і від сірки, що виходили з їхніх ротів. **19** Сила бо коней була в їхнім роті та в їхніх хвостах. А хвості їхні подібні до вужів, що мають голови, і ними вони шкоду чинять. **20** А решта людей, що не вбита була цими порáзками, не покалася за діла своїх рук, щоб не кланялись дёмонам, ані ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і кам'янім, і дерев'яним, що не можуть вони ані бачити, ані чути, ані ходити. **21** І вони не покалися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, ні в розпусті своїй, ні в крадіжках своїх.

10 І бачив я іншого потужного Ангола, що сходив із неба. Був одягнений в хмару, і над його головою весёлка була, а обличчя його — немов сонце, а ноги його — як стовпи огняні, **2** і мав у руці своїй книжку розгóрнену. І він поставив свою праву ногу на море, а ліву — на землю, **3** і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, що заговорили сім грóмів голосами своїми. **4** А як заговорили сім грóмів голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене казав: „Запечатай оте, що сім грóмів казали, і того не пиши!“ **5** А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба правіцю свою. **6** та й поклявся Живучим по вічні віки, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на ній, і море й що в ній, — що вже часу не буде, **(aiōn g165)** **7** а дня голосу сьомого Ангола, коли він засурмить, довершиться Божя таємниця, як Він благовістив був Своім рабам пророкам. **8** І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: „Піди, та візьми розгóрнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі“. **9** І пішов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже: „Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твого живота, та в устах твоїх буде солодка, як мед“. **10** І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. І була вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її

з'їв, вона гіркість зробила в моїм животі... **11** І сказали мені: „Ти мусиш знову пророкувати про народи, і поган, і язика, і про багато царів“.

11 І дано тростину мені, подібну до палиці, і сказано: „Устань, і змиряй храма Божого й жёртівника, і тих, хто вклоняється в ньому. **2** А двір, що за храмом, лиши та не міряй його, бо він даний поганам, — і сорок два місяці будуть топтати вони святе місто. **3** І звелю Я двом свідкам Своїм, і будуть вони пророкувати тисячу двісті й шістьдесят день, зодягнені в волосяницю. **4** Вони — дві оливки і два світильники, що стоять перед Богом землі. **5** І коли б хто схотів учинити їм кривду, то вийде огонь з їхніх уст, — і поїсть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити їм кривду, — той отак мусить бути забитий. **6** Вони мають владу небо замкнути, щоб за днів їхнього пророцтва не йшов дощ. І мають владу вони над водою, — у кров обертати її, і вдарити землю всілякою карою, скільки разів вони схочуть. **7** А коли вони скінчать свідóцтво своє, то звірина, що з безодні виходить, із ними війну поведé, — і вона їх переможе та їх повбиває. **(Abyssos g12)** **8** І їхні трупи полишить на майдані великого міста, що звється духовно Содóm і Єгипет, де й Господь наш був розп'ятий. **9** І багато з народів, і з племен, і з язиків, і з поган будуть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволять покласти в гробі їхніх трупів. **10** А мешканці землі будуть тішитися та радіти над ними, і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. **11** А по півчверта днях дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! **12** І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: „Зійдіть сюди!“ І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивились на них. **13** І тієї години зчинився страшний землетрус, і десята частина міста того завалилась... І в цім трусі загинуло сім тисяч людських імён, а решта обгóрнена жахом була, — і вони віддали славу Богу Небесному! **14** Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним третє горе!“ **15** І засурмив сьомий ангол, — і на небі зчинились гучні голоси, що казали: „Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, — і Він зацарює на вічні віки!“ **(aiōn g165)** **16** І двадцять чотири старці, що на престолах своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, **17** кажучи: „Дяку складаємо Тобі, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарював! **18** А погани розлютілися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих

судити, і дати заплату рабам Твоїм, пророкам і святим, і тим, хто Ймення Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю". 19 І розкрився храм Божий на небі, — і ковчег заповіту Його в Його храмі з'явився. І зчинилися блискавки, і гуркіт, і гроби, і землетрус, і великий град.

12 І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцяти зір. 2 І вона мала в утробі, і кричала від болю, та мукі терпіла від пороку. 3 І з'явилась інша ознака на небі, — ось змії червоноогняні, великі, що мав сім голів та десять рогів, а на його головах сім вінців. 4 Його хвіст змії третину зір із неба та й кинув додолу. І змії стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить. 5 І дитину вродила вона чоловічої статі, що всі народи має пасти залізним железом. І дитина її була взята до Бога, і до престолу Його. 6 А жінка втекла на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вготоване, щоб там годували її тисячу двісті шістьдесят день. 7 І сталась на небі війна: Михаїл та його анголі вчинили зо змієм війну. І змії воював та його анголі, 8 та не втрималися, і вже не знайшлося їм місця на небі. 9 І скінений був змії великий, вуж стародавній, що зветься диявол і сатана, що зводить світ, і скінений був він додолу, а з ним і його анголі були скинені. 10 І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасіння, і сила, і царство нашого Бога, і влада Христа Його, бо скінений той, хто братів наших скаржив, хто перед нашим Богом оскаржував їх день і ніч! 11 І вони його перемогли кров'ю Агнца та словом свого засвідчення, і не полюбили життя свого навіть до смерті! 12 Через це звеселися ти, небо, та ті, хто на нім пробуває! Горю землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лють велику, знаючи, що короткий час має!“ 13 А коли змії побачив, що додолу він скінений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. 14 І жінці дані були два крила великого орла, щоб від змії летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часи, і півчасу. 15 І пустив змії за жінкою з уст своїх воду, як річку, щоб річка схопила її. 16 Та жінці земля допомогла, — і розкрила земля свої уста, та й випила річку, яку змії пустив із своїх уст. 17 І змії розлютувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідцтво Ісусове.

13 І я став на морському піску. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала

десять рогів та сім голів, а на рогах її було десять вінців, а на її головах богозневажні імені. 2 А звіріна, що я її бачив, подібна до риби була, а ноги її — як ведмєжі, а паща її — немов лів'яча паща. І змії дав їй свою силу, і престола свого, і владу велику. 3 А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смертельна її вздорівилась. І вся земля дивувалась, слідкуючи за звіріною! 4 І вклонилися змієві, що дав владу звірині. І вклонилися звірині, говорячи: „Хто до звірини подібний, і хто воювати з нею може?“ 5 І їй дано уста, що говорили зухвалі та богозневажне. І їй дано владу діяти сорок два місяці. 6 І відкрила вона свої уста на зневагу проти Бога, щоб богозневажати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе. 7 І їй дано провадити війну зо святими, та їх перемогти. І їй дана влада над кожним племенем, і народом, і язиком, і людом. 8 І їй вклоняться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнца, закліненого від закладін світу. 9 Коли має хто вухо, нехай слухає: 10 Коли хто до полону веде, — сам піде в полон. Коли хто мечем убиває, — такий мусить сам бути вбитий мечем! Отут терпеливість та віра святих! 11 І бачив я іншу звіріну, що виходила з землі. І вона мала два роги, подібні ягнячим, та говорила, як змії. 12 І вона виконувала всю владу першої звірини перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першій звірині, що в неї вздорівлена була її рана смертельна. 13 І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед людьми. 14 І зводить вона мешканців землі через ознаки, що їй дано їй чинити перед звіріною, намовляючи мешканців землі зробити образа звірини, що має рану від меча, та живе. 15 І дано їй вкласти духа образів звірини, щоб заговорив образ звірини, і зробити, щоб усі, хто не поклониться образів звірини, побиті були. 16 І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було дано знамено на їхню правіцю або на їхні чόла, 17 щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамено ймення звірини, або числа ймення його. 18 Тут мудрість! Хто має розум, нехай порахує число звірини, бо воно число людське. А число її — шістьсот шістьдесят шість.

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що мають Ім'я Його й Ім'я Отця Його, написане на своїх чόлах. 2 І почув я голос із неба, немов шум великої води, і немов гук міцного грому. І почув я голос гусларів, що грали на гуслах своїх, 3 і співали, як пісню нову перед

престолом і перед чотирьомá тваринами й старцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі. 4 Це те, хто не осквернився з жінками, бо чисті вони. Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені від людей, первістки Богові й Агнцеві, 5 не знайшлося бо підступу в їхніх устах, бо вони непорочні! 6 І побачив я іншого ангола, що летів серед неба, і мав благовістити вічну Євангелію мешканцям землі, і кожному людові, і племені, і язюку, і народові. (aiōnios g166) 7 І він говорив гучним голосом: „Побійтеся Бога та славу віддайте Йому, бо настала година суду Його, і вклоніться Тому, Хто створив небо, і землю, і море, і водні джерела!“ 8 А інший, другий ангол летів слідом і казав: „Упав, упав Вавилон, місто великий, бо лютим вином розпусти своєї він напоїв усі народи!“ 9 А інший, третій ангол летів услід за ним, гучним голосом кажучи: „Коли хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено на чолі своїм чи на руку своїй, 10 то той питиме з вина Божого гніву, вина незмішаного в чаші гніву Його, і буде мучений в огні й сірці перед анголами святими та перед Агнцем. 11 А дим їхніх мук підійматиметься вічні віки. І не мають спокою день і ніч усі ті, хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено ймення його“ . (aiōn g165) 12 Тут терпеливість святих, що додержують заповіді Божі та Ісусову віру! 13 І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспокояться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“. 14 І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на Своїй голові золотого вінця, а в руці Його гострий серп. 15 І інший ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жнівю землі!“ 16 І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. 17 І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. 18 І інший ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жертовника. І він гучним голосом клікнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона зємної виноградини, бо грона її вже доспіли“. 19 І ангол кинув додолу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і вкинув в велике чавило Божого гніву. 20 І потовчене було чавило за містом, і потекла кров із чавила аж до кінських вуздечок, на тисячу шістсот стадій.

15 І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, — сім анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчався гнів Божий. 2 І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звірину та образу його, і знамено його, і число його ймення, — стояли на морі склянім, та мали гусла Божі. 3 І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнця, говорячи: „Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Царю святих! 4 Хто Тебе, Господи, не побойться, та Ймення Твого не прославить? Бо один Ти святий, бо народи всі приймуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилися суди Твої!“ 5 А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скінії свідчення в небі, 6 і сім анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали. Вони були вдягнені в шати льняні, чисті й ясні, і підперезані довкола грудей золотими поясами. 7 І одна з чотирьох тих тварин дала сімом анголам сім чаш золотих, наповнених гніву Бога, що живе повк віку. (aiōn g165) 8 І храм переповнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчилися ті сім кар сімох анголів.

16 І я почув гучний голос із храму, що казав до семи анголів: „Ідьте, і вилийте на землю сім чаш гніву Божого!“ 2 І пішов перший ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкідливі та люті болячки обсіли людей, хто мав знамено звірини й вклонявся її образу. 3 А другий ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерця, — і кожна істота жива вмерла в морі. 4 Третій же ангол вилив чашу свою на річки та на водні джерела, — і сталася кров. 5 І почув я ангола вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив! 6 Бо вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися крові. Вони варті того!“ 7 І я чув, як жертовник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ 8 А ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І дано йому палити людей огнем. 9 І спека велика палила людей, і зневажали вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, — і вони не покалися, щоб славу віддати Йому. 10 А п'ятий ангол вилив чашу свою на престола звірини. І затьмілося царство її, і люди від болю кусали свої язикі, 11 і Бога Небесного вони зневажали від болю свого й від своїх болячок, — та в учинках своїх не покалися! 12 Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефрат, — і вода її висохла, щоб приготувити дорогу царям, які від сходу сонця. 13 І я бачив, що виходили з

уст змія, і з уст звіріни, і з уст неправдивого пророка три дүхи нечисті, як жаби, — **14** це духи дёмонські, що чинять ознаки. Вони виходять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. **15** Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одержу свою береже, щоб нагім не ходити, і щоб не бачили гånьби його! **16** І зібрав їх на місце, яке по-єврейському зветься Армагеддón. **17** Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний залунав від небесного храму з престолу, говорячи: „Сталося!“ **18** І сталися бліскавки й гүркіт та грóми, і сталося велике трясіння землі, якого не було, відко́ли лю́дина живе на землі. Великий такий землетру́с, такий міцний! **19** І місто велике розпало́ся на три частини, і попадали людські міста. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина Його лютого гніву. **20** І зник кожен о́стрів, і не зна́йдено гір! **21** І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за пока́рння градом, — бо кара Його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анголів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, ка́жучи: „Пі́дійди, — я пока́жү тобі засу́дження велико́ї розпусниці, що сидить над ба́гатьма во́дами. **2** З нею розпусти чинили зе́мні ца́рі, і вином розпусти її впивали́сь ме́шканці землі“. **3** І в ду́сі повів він мене на пустиню. І побачив я жі́нку, що сиділа на черво́ній звірі́ні, переповне́ній іме́нами богознева́жними, яка мала сім го́лів і де́сять ро́гів. **4** А жі́нка була одя́гнена в порфі́ру й карма́зін, і приоздо́блена золо́том і доро́гоцінним ка́мінням та пе́рлами. У ру́ці сво́й мала вона золо́ту чашу, повну гидо́ти та не́чести розпусти її. **5** А на чо́лі її було напisaне ім'я́, таємни́ця: „Вели́кий Вави́лон, — ма́ти розпусти й гидо́ти землі“. **6** І бачив я жі́нку, п'яну́ від кро́ви святих і від кро́ви мучени́ків Ісусових, і, бачивши її, дивува́вся я диво́м великим. **7** А ангол промовив до мене: „Чо́го ти диви́єшся? Я ска́жү тобі та́ємницю жі́нки й зві́рини, яка носить її, яка ма́є сім го́лів і де́сять ро́гів. **8** Зві́рі́на, яку бачив я, була — і нема́, і ма́є вийти з безо́дни — і пі́де вона на поги́бель. А ме́шканці землі, що їхні іме́на не записані в кни́гу життя́ від закла́дин сві́ту, дивувати́ся буду́ть, як побача́ть, що зві́рі́на була — і нема́, і з'я́виться. (Abyssos g12) **9** Тут розум, що ма́є він мудрі́сть. Сім го́лів — це сім гір, що на них сидить жі́нка. І сім ца́рів, — **10** п'ять їх упало, один є, дру́гий іще не прийшов, а як при́йде, то муси́ть він трохи пробу́ти. **11** І зві́рі́на, що бу́ла — і нема́, і вона — сама во́сьма й з сімох, і йде на

поги́бель. **12** А де́сять тих ро́гів, що бачив ти їх, — то де́сять ца́рів, що ще не при́йняли ца́рства, але при́ймуть вла́ду ца́рську із зві́ріною на одну годину. **13** Вони ма́ють одну думку, а силу та вла́ду свою відда́дуть зві́ріні. **14** Вони воюва́тимуть проти Агнця́ та Агне́ць пере́може їх, бо Він — „Госпо́дь над па́нами та Ца́р над ца́рями“. А ті, хто з Ним, покликáні, і ви́брані, і ві́рні“. **15** І говори́ть до мене: „Во́ди, що бачив ти їх, де сидить та розпо́сниця, то наро́ди та люди, і пле́мена та я́зики. **16** А де́сять ро́гів, що ти бачив їх, та зві́рі́на, — вони зне́найдуть розпо́сницю, спусто́шать її й обна́жать, і з'ї́дять її ті́ло, і огнем її спаля́ть. **17** Бо Бог да́в їм до се́рця, щоб во́лю чинили Йо́го, ма́ючи одну думку, і щоб ца́рство сво́є відда́ли зві́ріні, аж поки не ви́повняться сло́ва Бо́жі. **18** А жі́нка, яку ти бачив, то мі́сто вели́ке, що па́нує над ца́рями земни́ми“.

18 Пі́сля цьо́го побачив я іншо́го анго́ла, що сходи́в із неба, і що вла́ду вели́ку він мав. І земля́ осві́тилась від сла́ви його́. **2** І він гучним голо́сом кли́кнув, говоря́чи: „Упа́в, упа́в вели́кий Вави́лон! Ста́в він оселе́ю дёмонів, і схови́щем уся́кому ду́хові нечи́стому, і схови́щем усі́х пта́хів нечи́стих та нена́видних, **3** бо лю́тим ви́ном розпо́сти сво́єї він напо́їв всі наро́ди! І зе́мні ца́рі з ним розпо́сту чинили, а зе́мні купці́ зба́гатили від сили розко́ші його́!“ **4** І почув я інши́й голо́с із неба, який говори́в: „Вийди́ть із ньо́го, люди мо́ї, щоб не стали́ся ви спі́льниками́ грі́хів його́, і щоб не потра́пили в ка́рання його́. **5** Грі́хи бо його́ дося́гли аж до неба́, і Бог згада́в про непра́вди його́. **6** Відпла́тите́ ви йому́, як і він ва́м плати́в, і вдво́є подво́йте йому́ за вчинки́ його́! Удво́є нали́йте до ча́ші, що нею він ва́м нали́вав! **7** Скільки́ він сла́вив себе́ та розко́шува́в, стільки́ му́ки та смутку́ завда́йте йому́! Бо в се́рці сво́єму гово́рить: „Сиджу́, як ца́риця, і я не вдо́ва, і бачи́ти смутку́ не бу́ду!“ **8** Че́рез це одно́го дня при́йдуть ка́ри його́, сме́рть, і плач, і голо́д, і спáлений бу́де огнем, бо мі́цний Госпо́дь, Бог, що суди́ть його́!“ **9** І буду́ть плакати́ та голо́сити за ним ца́рі зе́мні, що з ним розпо́сту чинили́ та розко́шувáли, коли побача́ть дим поже́жі його́. **10** Вони че́рез страх його́ мук сто́ятимуть зда́лека та гово́ритимуть: „Го́ре, го́ре, о мі́сто вели́ке, Вави́лоне, мі́сто мого́тнє, бо суд тві́й при́йшов одні́єї години!“ **11** І зе́мні купці́ буду́ть плакати́ та голо́сити за ним, бо ні́хто не купу́є вже їхньо́го ванта́жү, — **12** ванта́жү золо́та, і срі́бла, і ка́міння доро́гоцінно́го, і пе́рел, і ві́ссону, і порфі́ри, і шовку́, і карма́зину́, і вся́кого дере́ва запа́шно́го, і вся́кого по́суду з слоно́вої ко́сти, і вся́кого по́суду з доро́гоцінно́го дере́ва, і мідя́ного, і за́лізного, і марму́рво́го,

13 і коріці, і шафрану, і пахоців, і мирри, і ливану, і вина, і оливи, і тонкої муки, і пшениці, і товару, і овець, і коней, і возів, і рабів, і душ людських. 14 І плоди пожадливості душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе, — і вже їх ти не знайдеш! 15 Купці цими речами, що вони збагатилися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, 16 і казати: „Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазін, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, 17 бо за одну годину згинуло таке велике багатство“. І кожен стерник, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, 18 і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ 19 І вони посипали порошком голови свої, і закричали, плачучи та голосючи, і кажучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорогоцінностей збагатилися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! 20 Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ 21 І один сильний ангол узав великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! 22 І голос гуслярів, і співаків, і сопільників, і сурмачів уже не буде чутий в тобі! І вже не знайдеться в тобі жодного мистця й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! 23 І світло свічника вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були зємні вельможі, бо твоїм ворожбитством були зведені всі народи! 24 Бо в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усіх на землі“.

19 По цьому почув я на́че гучний голос великого натовпу в небі, який говорив: „Алілу́я! Спасіння, і слава, і сила Господе́ві нашому, 2 правдиві бо та справедливі суди́ його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпущою, і помстив за кров своїх рабів з її рук!“ 3 І вдруге сказали вони: „Алілу́я! І з неї дим виступає на вічні віки!“ (aiōn g165) 4 І попада́ли двадцять чотири ста́рці й чотири тваріни, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амінь, алілу́я!“ 5 А від престолу вийшов голос, що клікав: „Хваліть Бога нашого, усі раби його, і всі, хто боїться його, і малі, і великі!“ 6 І почув я ніби голос великого натовпу, і на́че шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: „Алілу́я, бо запанував Господь, наш

Бог Вседержитель! 7 Радіймо та тішмося, і даймо славу йому́, бо весілля Агнца настало, і жона його себе приготувала!“ 8 І їй да́но було зодягнутися в чистий та світлий віссон, бо віссон — то праведність святих. 9 І сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликані на весільну вечерю Агнца!“ І сказав він мені: „Це правдиві Божі слова!“ 10 І я впав до його ніг, щоб вклонитись йому. А він каже мені: „Таж ні! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, — Богові вклонися!“ Бо засвідчення Ісусове, — то дух пророцтва. 11 І побачив я небо відкрите. І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, зветься Вірний і Правдивий, і Він праведно судить і воює. 12 Очі його — немов полум'я огня́не, а на голові його — багато вінців. Він ім'я́ мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. 13 І зодягнений був Він у шату, покрашену кров'ю. А йому на ім'я: Слово Боже. 14 А війська́ небесні, зодягнені в білий та чистий віссон, їхали слід за Ним на білих конях. 15 А з його уст виходив гострий меч, щоб ним бити народи. І Він па́стиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавіло вина лютого гніву Бога Вседержителя! 16 І Він має на шаті й на стéгнах своїх написане ймення: „Цар над царями, і Господь над панами“. 17 І бачив я одного ангола, що на сонці стояв. І він гучним голосом клікнув, кажучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, 18 щоб ви їли тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і малих, і великих“. 19 І я побачив звіріну, і зємних царів, і війська́ їхні, зібрані, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом його. 20 І схоплена була звірина, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тіх, хто зна́мено звіріни прийняв і поклонився був о́бразові її. Обое́ вони були вкинені живими до огняно́го озера, що сіркою горіло. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст його. І все пта́ство на́йлося їхніми трупами.

20 І бачив я ангола, що сходив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдани великі в руці своїй. (Abyssos g12) 2 І схопив вій змія, вужа стародавнього, що діявол він і сатана́, і зв'язав його на тисячу років, — 3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб народи не зводив уже, аж поки не скінчиться тисяча років. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. (Abyssos g12) 4 І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд їм був да́ний, — і душі стятих за свідчення про

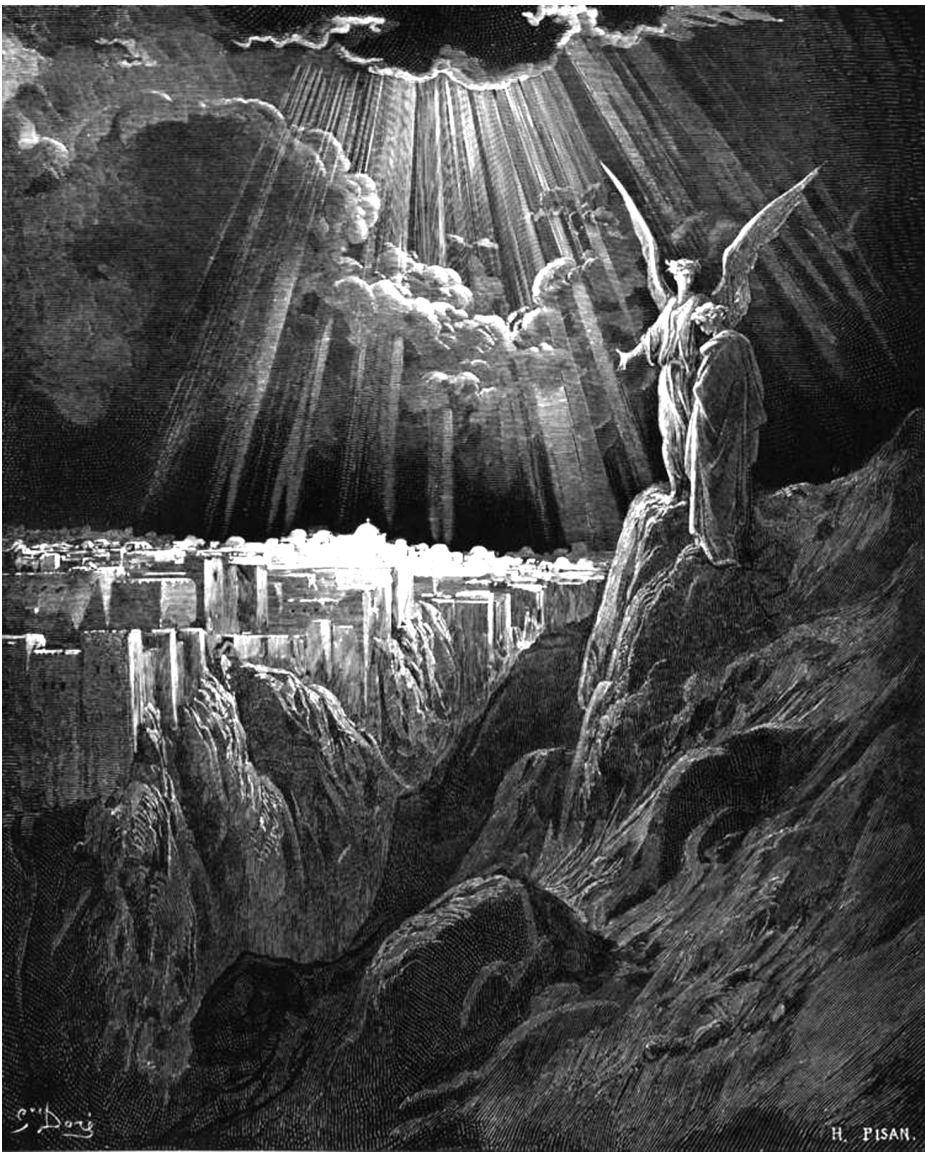
Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звірині, ані образів її, і не прийняли знамєна на чола свої та на руку свою. І вони ожили, і царювали з Христом тисячу років. **5** А інші померлі не ожили, аж поки не скінчиться тисяча років. Це перше воскресіння. **6** Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу років. **7** Коли ж скінчиться тисяча років, сатана́ буде випущений із в'язниці своєї. **8** І вийде він зводіти народи, що вони на чотирьох краях землі, Г'бга й Маґба, щоб зібрати їх до бою, а число їхнє — як морський пісок. **9** І вийшли вони на ширину землі, і оточили табір святих та улюблене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожеж їх. **10** А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огняне́ та сірчане, де звірина́ й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні віки. (**aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442**) **11** І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лиця Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшлось. **12** І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнулись книги, і розгорнулась інша книга, — то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. **13** І далі море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками. (**Hadēs g86**) **14** Смерть же та ад були вкинені в озеро огняне́. Це друга смерть, — озеро огняне́. (**Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442**) **15** А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне́. (**Limnē Pyr g3041 g4442**)

21 І бачив я небо нове й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не було. **2** І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалім, що схова́в із неба від Бога, що був приготіваний, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. **3** І почув я гучний голос із престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьмі, і Він житиме з ними! Вони будуть наро́дом Його, і Сам Бог буде з ними“, **4** „і Бог кожну сльозу з очей їхніх зітре“, і не буде вже смерті. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не буде, бо перше минулося!“ **5** І сказав Той, Хто сидить на престолі: „Ось нове все творю!“ І говорить: „Напиши, що слова́ ці правдиві та вірні!“ **6** І сказав Він мені: „Сталося! Я Альфа й Оме́га, Поча́ток і Кінець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерела живої води. **7** Переможець наслідить усе, і Я буду Богом для нього, а він Мені буде за сина! **8** А лякливим, і невірним, і мерзким, і душогубам, і

розпусникам, і чарівникам, і ідолянам, і всім неправдомовцям, — їхня частина в озері, що горить огнем та сіркою“, а це — друга смерть! (**Limnē Pyr g3041 g4442**) **9** І прийшов до мене один із семи анголів, що мають сім чаш, наповнених сімомá останніми карами, та й промовив до мене, говорячи: „Ходи, покажу́ я тобі невісту, жону́ Агнца“. **10** І за́ніс мене духом на го́ру велику й високу, і місто велике мені показав, — святий Єрусалім, що схова́в із неба від Бога. **11** Славу Бо́жу він має. А світлість його подібна до каменя дорогоцінного, як каменя я́списа, що блищить, як кришта́ль. **12** Мур його мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять анголів та ймення написані, а вони — імення дванадцятьох пле́мен синів Ізраїля. **13** Від сходу́ три брами, і від півночі́ три брами, і від півдня́ три брами, і від заходу́ три брами. **14** І міський мур мав дванадцять підвалин, а на них дванадцять імен дванадцяти апо́столів Агнца. **15** А той, хто з мною говорив, мав міру, — золоту трости́ну, щоб зміряти місто, і брами його і його мур. **16** А місто чотирикутне, а довжина́ його така, як і ширина́. І він зміряв місто трости́ною на дванадцять тисяч стаді́й; довжина́, і ширина́, і вишина́ його рівні. **17** І зміряв він мура́ його на сто сорок чотири лі́кті міри лю́дської, яка й міра ангола. **18** Його мур був збудований з я́спису, а місто було — щире золото, подібне до чистого скла. **19** Підвалини муру міського прикра́шені були всяким дорогоцінним ка́мінням. Перша підва́лина — я́спис, друга — сапфі́р, третя — халкидо́н, четверта — сма́ра́гд, **20** п'ята — сардо́нікс, шоста — са́рдій, сьома — хризолі́т, восьма — бері́л, дев'ята — топа́з, десята — хрисопра́с, одинадцята — я́кінт, дванадцята — аме́тіст. **21** А дванадцять брам — то дванадцять перлі́н, і кожна брама зокре́ма була́ з однієї перлі́ни. А вулиці́ міста — щире золото, прозо́рі, як скло. **22** А храму не бачив я в ньому, бо Госпо́дь, Бог Вседержи́тель — то йому́ храм і Агнець. **23** І місто не має потреби́ ні в сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо́жа його освітила, а світильник для нього — Агнець. **24** І наро́ди ходитимуть у сві́тлі його, а зе́мні ца́рі принесу́ть свою славу до нього. **25** А брами його зачина́тись не будуть уде́нь, бо там но́чі не буде. **26** І принесу́ть до нього славу й че́сть наро́дів. **27** І не ввійде до нього ніщо́ нечисте, ані той, хто чинить гидо́ту й неправду, але тільки́ ті, хто записаний у книзі́ життя́ Агнца“.

22 І показав він мені чисту ріку́ живої води, я́сну, мов кришта́ль, що випли́вала з престолу́ Бога й Агнца. **2** Посеред його́ вулиці́,

і по цей бік і по той бік ріки — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця приносячи плід свій. А листя дерев — на вздоровлення наробів. **3** І жодного прокляття більше не буде. І буде в ньому престол Бога та Агнця, а раби Його будуть служити Йому, **4** і побачать лице Його, а Ймення Його — на їхніх чолах. **5** А ночі вже більше не буде, і не буде потреби в світлі світильника, ані в світлі сонця, бо освітлює їх Господь, Бог, а вони царюватимуть вічні віки. (aiōn g165) **6** І сказав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Господь, Бог духів пророчих, послав Свого ангола, щоб він показав своїм рабам, що незабаром статися мусить. **7** Ото, незабаром прихόδжу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цієї книги!“ **8** І я, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг ангола, що мені це показував, щоб поклонитись йому. **9** І сказав він до мене: „Таж ні! Бо я співслуга твій і братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цієї книги. Богові вклонися!“ **10** І сказав він до мене: „Не запечатуї слів пророцтва цієї книги. Час бо близький! **11** Неправедний — хай чинить неправедність ще, і поганий — хай ще опоганюється. А праведний — хай ще чинить праведність, а святий — нехай ще освячується! **12** Ото, незабаром прихόδжу, і зо Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з ділами його. **13** Я Альфа й Омега, Перший і Останній, Початок і Кінець. **14** Блаженні, хто випере шати свої, щоб мати право на дерево життя, і ввійти брамами в місто! **15** А поза ним будуть пси, і чарівники, і розпусники, і душогуби, і ідоляни, і кожен, хто любить та чинить неправду. **16** Я, Ісус, послав Свого Ангола, щоб засвідчити вам це у Церквах. Я корінь і рід Давідів, зоря ясна і досвітня! **17** А Дух і невіста говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай каже: „Прийди!“ І хто прагне, хай прийде, і хто хоче, хай воду життя бере дармо!“ **18** Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть що, та накладе на нього Бог кари, що написані в книзі оцій. **19** А коли хто що відіме від слів книги пророцтва цього, то відіме Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій. **20** Той, Хто свідкує, говорить оце: „Так, — незабаром прийду!“ Амінь. Прийди, Господи Ісусе! **21** Благодать Господа нашого Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

*І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусали́м, що сходи́в із неба від Бога, що був
пригото́ваний, як неві́ста, прикра́шена для чолові́ка свого. І почув я гучний го́лос із
престо́лу, який клі́кав: „Оце́ оселя́ Бога з людьми́, і Він житиме з ними!
Вони́ бу́дуть наро́дом Йо́го, і Сам Бог бу́де з ними“,
Об'явлення 21:2-3*

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogienko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

aidios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aiōn

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Івана 4:14
Від Івана 6:51
Від Івана 6:58
Від Івана 8:35
Від Івана 8:51
Від Івана 8:52
Від Івана 9:32
Від Івана 10:28
Від Івана 11:26
Від Івана 12:34
Від Івана 13:8
Від Івана 14:16

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До филип'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aiōnios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Івана 3:15
Від Івана 3:16
Від Івана 3:36
Від Івана 4:14
Від Івана 4:36
Від Івана 5:24
Від Івана 5:39
Від Івана 6:27
Від Івана 6:40
Від Івана 6:47
Від Івана 6:54
Від Івана 6:68

Від Івана 10:28
Від Івана 12:25
Від Івана 12:50
Від Івана 17:2
Від Івана 17:3
Дії 13:46
Дії 13:48
До римлян 2:7
До римлян 5:21
До римлян 6:22
До римлян 6:23
До римлян 16:25
До римлян 16:26
2 до коринтян 4:17
2 до коринтян 4:18
2 до коринтян 5:1
До галатів 6:8
2 до солунян 1:9
2 до солунян 2:16
1 Тимофію 1:16
1 Тимофію 6:12
1 Тимофію 6:16
2 Тимофію 1:9
2 Тимофію 2:10
До Тита 1:2
До Тита 3:7
До Филимона 1:15
До євреїв 5:9
До євреїв 6:2
До євреїв 9:12
До євреїв 9:14
До євреїв 9:15
До євреїв 13:20
1 Петра 5:10
2 Петра 1:11
1 Івана 1:2
1 Івана 2:25
1 Івана 3:15
1 Івана 5:11
1 Івана 5:13
1 Івана 5:20
Юда 1:7
Юда 1:21
Об'явлення 14:6

eleēse

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22
Від Матвія 5:29
Від Матвія 5:30
Від Матвія 10:28
Від Матвія 18:9
Від Матвія 23:15
Від Матвія 23:33
Від Марка 9:43

Від Марка 9:45
Від Марка 9:47
Від Луки 12:5
Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23
Від Матвія 16:18
Від Луки 10:15
Від Луки 16:23
Дії 2:27
Дії 2:31
1 до коринтян 15:55
Об'явлення 1:18
Об'явлення 6:8
Об'явлення 20:13
Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20
Об'явлення 20:10
Об'явлення 20:14
Об'явлення 20:15
Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35
Буття 42:38
Буття 44:29
Буття 44:31
Числа 16:30
Числа 16:33
Повторення Закону 32:22
1 Самуїлова 2:6
2 Самуїлова 22:6
1 царів 2:6
1 царів 2:9
Йов 7:9
Йов 11:8
Йов 14:13
Йов 17:13
Йов 17:16
Йов 21:13
Йов 24:19
Йов 26:6

Псалми 6:5
Псалми 9:17
Псалми 16:10
Псалми 18:5
Псалми 30:3
Псалми 31:17
Псалми 49:14
Псалми 49:15
Псалми 55:15
Псалми 86:13
Псалми 88:3
Псалми 89:48

Псалми 116:3
Псалми 139:8
Псалми 141:7
Приповісті 1:12
Приповісті 5:5
Приповісті 7:27
Приповісті 9:18
Приповісті 15:11
Приповісті 15:24
Приповісті 23:14
Приповісті 27:20
Приповісті 30:16
Екклесіяст 9:10
Пісня над піснями 8:6

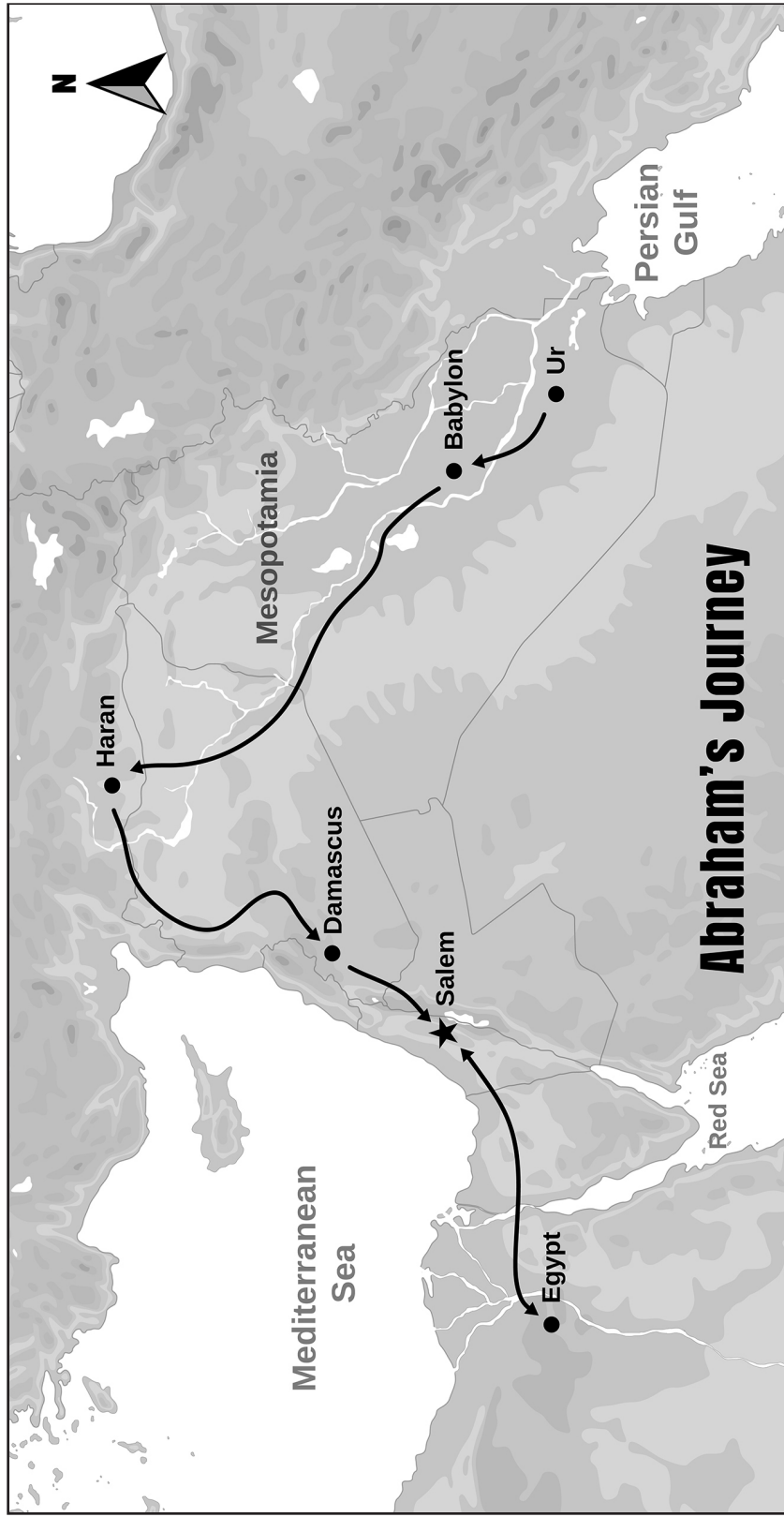
Ісаїя 5:14
Ісаїя 7:11
Ісаїя 14:9
Ісаїя 14:11
Ісаїя 14:15
Ісаїя 28:15
Ісаїя 28:18
Ісаїя 38:10
Ісаїя 38:18
Ісаїя 57:9
Єзекіїль 31:15
Єзекіїль 31:16
Єзекіїль 31:17
Єзекіїль 32:21
Єзекіїль 32:27
Осія 13:14
Амос 9:2
Йона 2:2
Авакум 2:5

Tartaroō

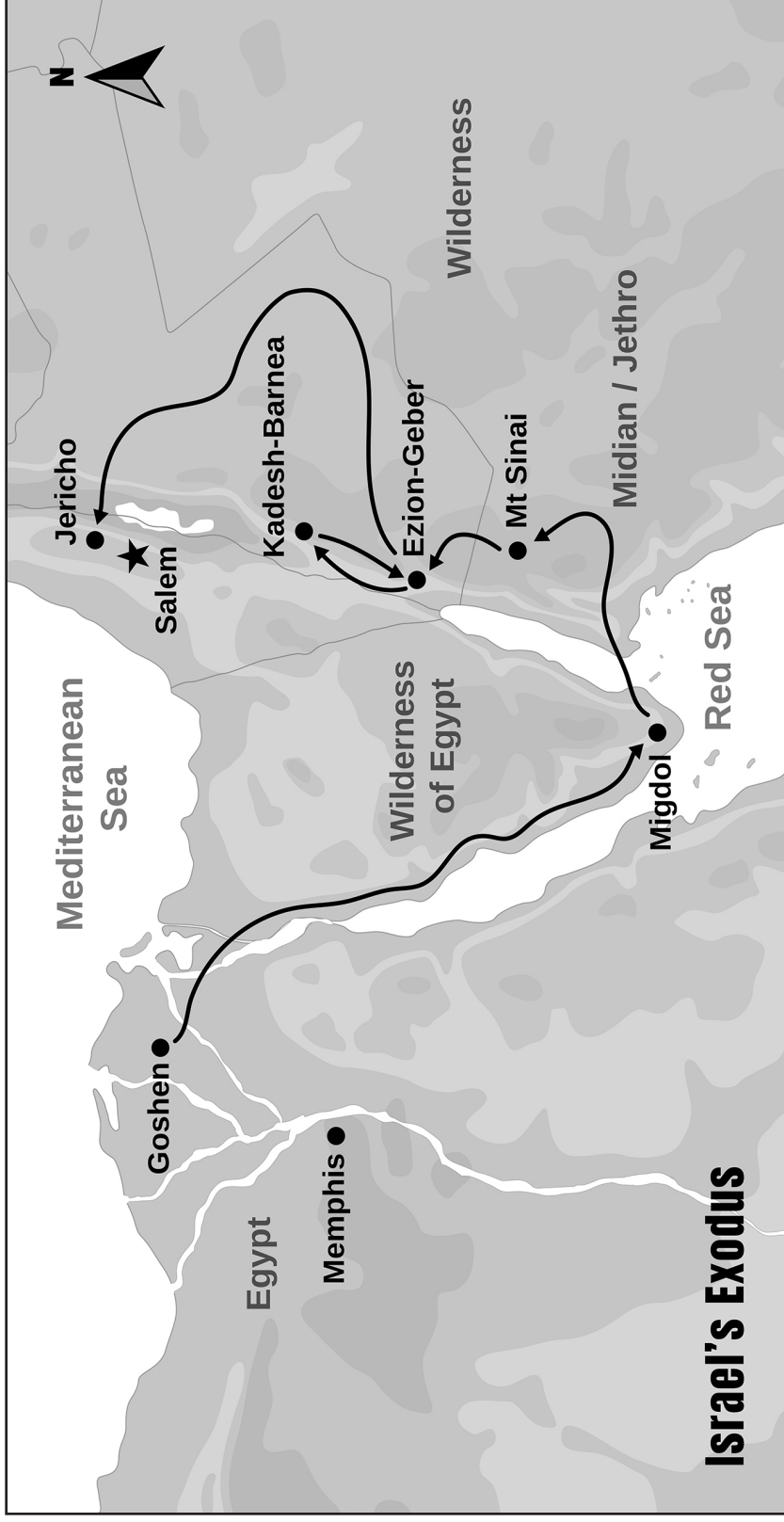
2 Петра 2:4

Questioned

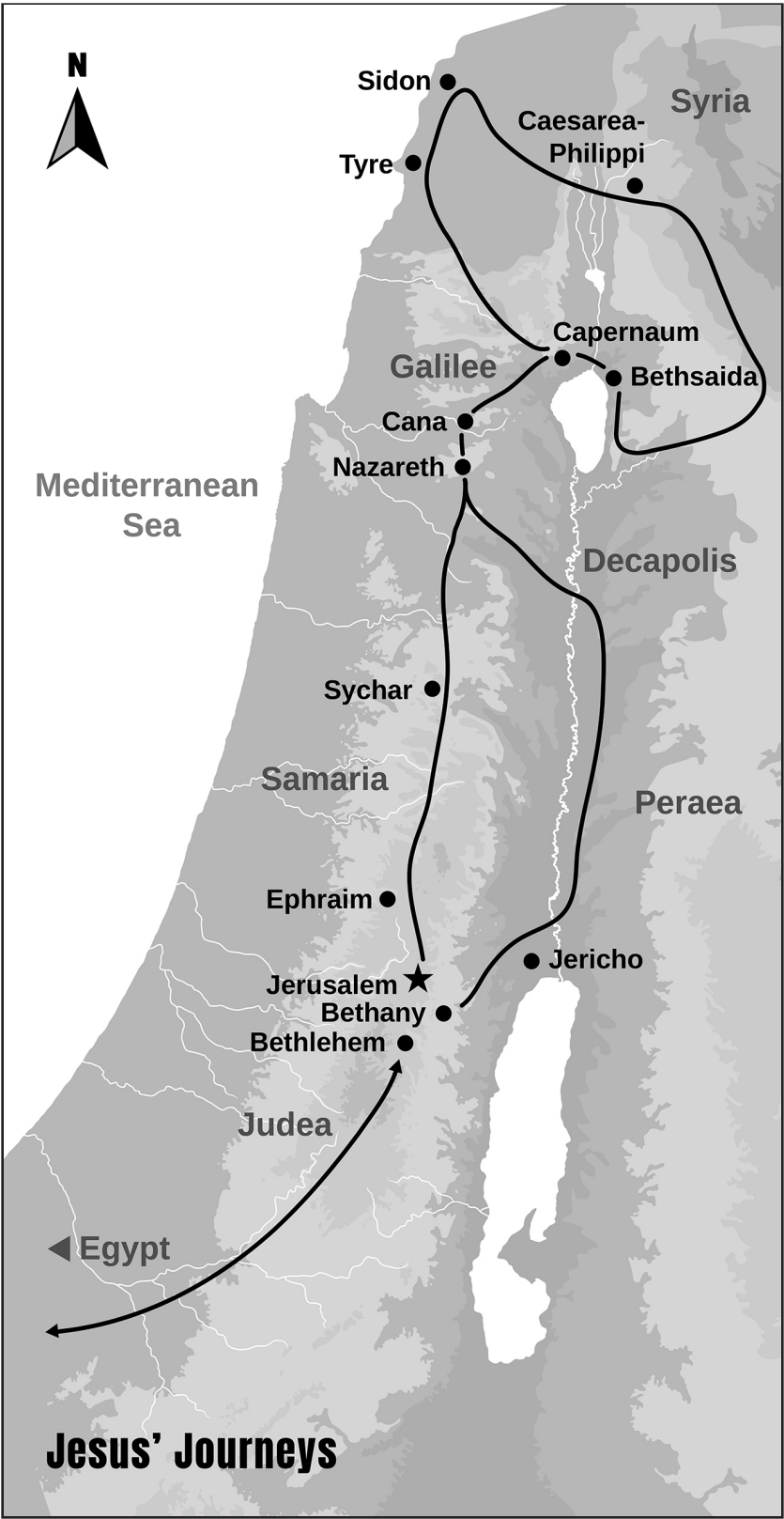
Буття 36:2
Ісус Навин 15:22
Ісус Навин 19:26
1 хроніки 7:21

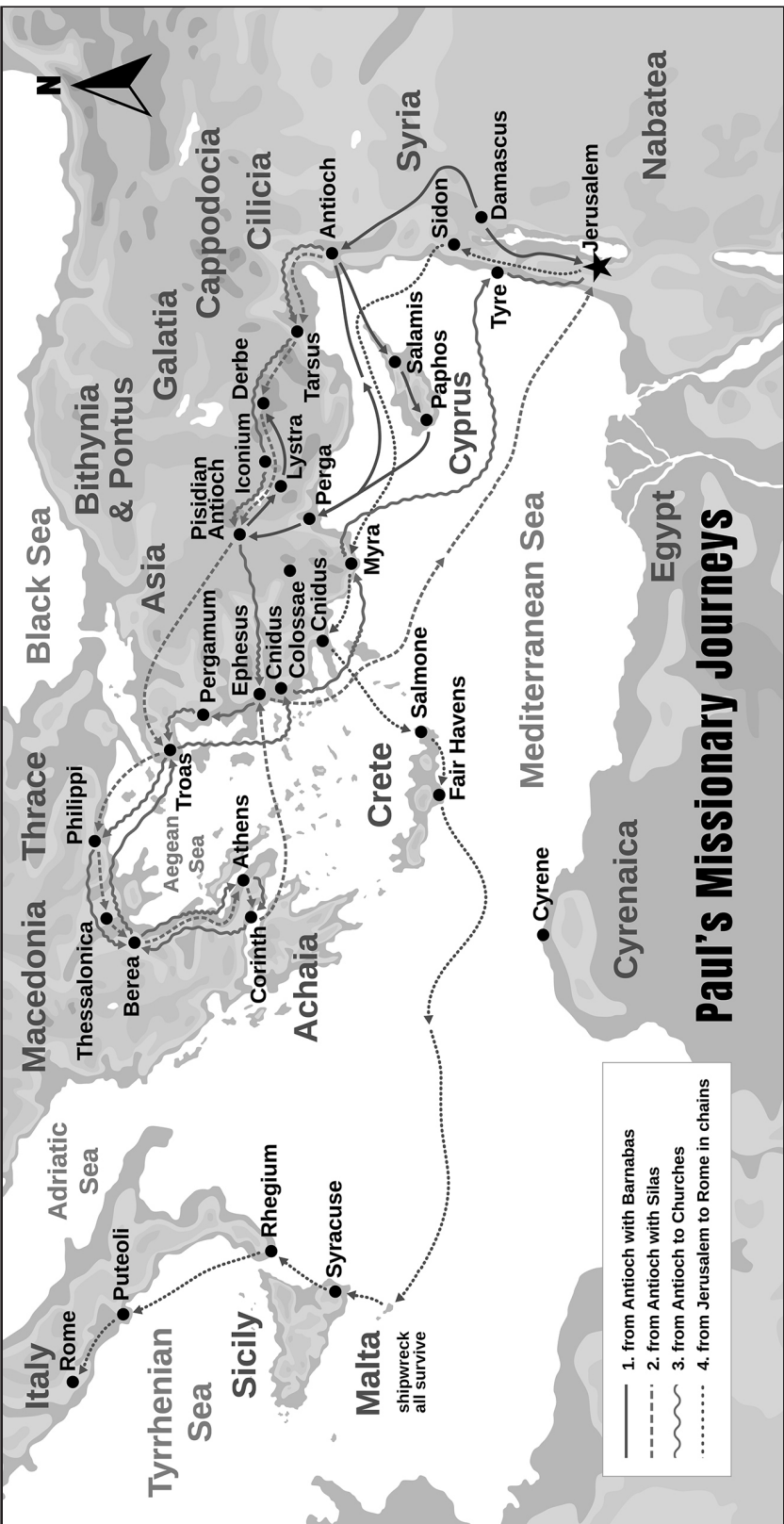
Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відуючи, куди йде. - До євреїв 11:8

І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона.
Бо Бог сказав: „Щоб не покалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. - Вихід 13:17

Бо Син Лївдський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох. - Від Марка 10:45

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщення Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people**
- 1956** Jim Elliot martyrd in Ecuador
- 1830** John Williams reaches Polynesia
- 1731** Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614** Japanese kill 40,000 Christians
- 1572** Jesuits reach Mexico
- 1517** Martin Luther leads Reformation
- 1455** Gutenberg prints first Bible
- 1323** Franciscans reach Sumatra
- 1276** Ramon Llull trains missionaries
- 1100** Crusades tarnish the church
- 1054** The Great Schism
- 997** Adalbert martyrd in Prussia
- 864** Bulgarian Prince Boris converts
- 716** Boniface reaches Germany
- 635** Alopen reaches China
- 569** Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432** Saint Patrick reaches Ireland
- 397** Carthage ratifies Bible Canon
- 341** Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325** Niceae proclaims God is Trinity
- 250** Denis reaches Paris, France
- 197** Tertullian writes Christian literature
- 70** Titus destroys the Jewish Temple
- 61** Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52** Thomas reaches Malabar, India
- 39** Peter reaches Gentile Cornelius
- 33** Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			▶		Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			▶		Romans 5:12-19	
Where are we?			▶			
					Innocence	
			Eternity Past		Creation 4004 B.C.	
▶ Who are we?	God	Father		John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	
		Son		God's perfect fellowship		
		Holy Spirit				
	Mankind	Living				
		Deceased believing				
		Deceased unbelieving				
	Angels	Holy		Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	
		Imprisoned				
		Fugitive				
		First Beast				
		False Prophet				
		Satan				
Why are we?			▶		Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God’s image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 20:13 Thalaasa	
			Revelation 19:20 Lake of Fire	
			Revelation 20:2 Abyss	

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Тож ідїть, і навчіть всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19

